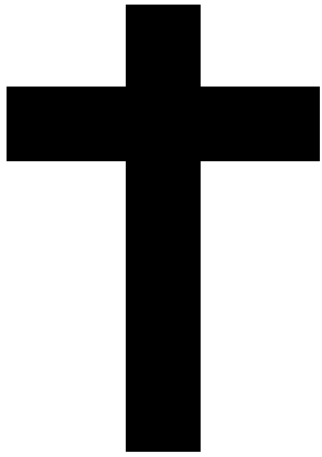
Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios

Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios (Bible) for the Philippines

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios

Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios (Bible) for the Philippines

copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 Biblica, Inc.

Language: Ilonggo

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.
Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.
Ang "Biblica", kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.
"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Magamit sang tanan ini nga obra/ translation paagi sa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Agod makita ang kopya sang ini nga license, bisitahi ang http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 ukon magpadala sang sulat sa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
Ang Biblica® amo ang trademark nga rehistrado para sa Biblica, Inc., ang paggamit sang sini (Biblica®) nga trademark ginakinahanglan sang permiso halin sa Biblica, Inc. Suno sa polisiya nga ginbutyag didto sa CC BY-SA license, mahimo nga kopyahon kag idistribute ining orihinal nga obra/translation basta nga ipabilin ang trademark nga Biblica® suno sa orihinal sini nga pagkasulat. Kon yara ikaw nga ginbag-o ukon ginhimo nga modipikasyon sa sini nga kopya, kinahanglan ipahibalo kon ano ini kag butangan sang sini nga impormasyon: "Ang orihinal nga obra/translation iya sang Biblica Inc. magamit ini nga wala sing bayad, bisitahi lang ang www.biblica.com kag ang open.bible."
Ang impormasyon bahin sa copyright kinahanglan makita sa Title ukon copyright page sang obra/ translaion. Amo ini ang dapat masulat:
Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.
Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.
Ang "Biblica", kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.
"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
Kon may yara ikaw nga ginbag-o sa kopya, kinahanglan nga mahibal-an ini paagi sa paggamit sang pareho gihapon nga license (CC BY-SA).
Kon kinahanglan nga ipahibalo mo sa Biblica Inc., ang imo ginhimo nga pagbag-o ukon modipikasyon sa sini nga kopya, palihog bisitahi kami sa https://open.bible/#feedback.
This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."
Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:
Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.
Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™
Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.
Ang "Biblica", kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.
"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at https://open.bible/#feedback.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025
84488a6a-84c1-596e-af6b-5a0f432656b4

Contents

Mateo 1
Marcos 72
Lucas 116
Juan 189
Binuhatan 243
Roma 308
1 Corinto 337
2 Corinto 366
Galacia 384
Efeso 395
Filipos 405
Colosas 412
1 Tesalonica 419
2 Tesalonica 425
1 Timoteo 429
2 Timoteo 437
Tito 443
Filemon 447
Hebreo 449
Santiago 471
1 Pedro 479
2 Pedro 488
1 Juan 493
2 Juan 500
3 Juan 501
Judas 502
Pahayag 505
Salmo 536

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Mateo

Ang mga Katigulangan ni Jesu-Cristo
(Luc. 3:23-38)

1 Amo ini ang lista sang mga katigulangan ni Jesu-Cristo nga kaliwat ni
David. Si David nga ini kaliwat ni Abraham.
2 Si Abraham amay ni Isaac, si Isaac amay ni Jacob, kag si Jacob amay
ni Juda kag sang iya mga utod nga lalaki.
3 Si Juda amay ni Perez kag ni Zera, kag si Tamar ang ila iloy. Si Perez
amay ni Hezron, kag si Hezron amay ni Ram.*
4 Si Ram amay ni Aminadab, si Aminadab amay ni Nashon, kag si
Nashon amay ni Salmon.
5 Si Salmon amay ni Boaz, kag si Rahab ang iya iloy. Si Boaz amay ni
Obed, kag si Ruth ang iya iloy. Si Obed amay ni Jesse,
6 kag si Jesse amay ni Haring David.
Si David amay ni Solomon kag ang iya iloy asawa anay ni Uria.
7 Si Solomon amay ni Rehoboam, si Rehoboam amay ni Abia, kag si
Abia amay ni Asa.
8 Si Asa amay ni Jehoshafat, si Jehoshafat amay ni Joram, kag si Joram
amay ni Uzia.
9 Si Uzia amay ni Jotam, si Jotam amay ni Ahaz, kag si Ahaz amay ni
Hezekia.
10 Si Hezekia amay ni Manase, si Manase amay ni Amos,† si Amos amay
ni Josia,
11 kag si Josia amay ni Jeconia‡ kag sang iya mga utod nga lalaki. Sang
sadto nga panahon, ginbihag ang mga taga-Israel pa-Babilonia.
12 *Amo naman ini ang sa lista* pagkatapos nga mabihag ang mga taga-
Israel pa-Babilonia: si Jeconia amay ni Shealtiel, si Shealtiel amay ni
Zerubabel,
13 si Zerubabel amay ni Abiud, si Abiud amay ni Eliakim, kag si Eliakim
amay ni Azor.
14 Si Azor amay ni Zadok, si Zadok amay ni Akim, kag si Akim amay ni
Eliud.
15 Si Eliud amay ni Eleazar, si Eleazar amay ni Matan, si Matan amay
ni Jacob,
16 si Jacob amay ni Jose nga bana ni Maria. Si Maria amo ang iloy ni
Jesus nga ginatawag Cristo.
17 Gani may 14 ka henerasyon halin kay Abraham hasta kay David. Kag
may 14 man ka henerasyon halin kay David hasta sa pagbihag sa mga
taga-Israel pa-Babilonia. Halin sa pagbihag pa-Babilonia may 14 pa gid
ka henerasyon hasta kay Cristo.

Ang Pagkatawo ni Cristo
(Luc. 2:1-7)

---

* **1:3** *Ram:* Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Aram.* † **1:10** *Amos:* ukon, *Amon* ‡ **1:11** *Jeconia:* ukon, *Jehoyakin*

18 Amo ini ang *estorya sang* pagkatawo ni Jesu-Cristo: Si Maria nga iya
iloy kalaslon na kay Jose. Pero sa wala pa sila mag-upod nasapwan ni
Maria nga nagabusong na siya paagi sa Espiritu Santo.
19 Karon, si Jose nga mangin iya bana isa ka matarong nga tawo kag
indi siya luyag nga mahuy-an si Maria sa mga tawo. Gani ginpakamaayo
niya nga bulagan si Maria sa tago lang.
20 Samtang ginahunahuna ini ni Jose, nagpakita sa iya sa damgo
ang anghel sang Ginoo nga nagasiling, "Jose, kaliwat ni David, indi ka
magkahadlok nga magpangasawa kay Maria, kay nagabusong siya paagi
sa Espiritu Santo.
21 Magabata siya sing lalaki kag ngalanan mo ang bata nga Jesus,§ kay
luwason niya ang iya katawhan sa ila mga sala."
22 Natabo ini para matuman ang ginsiling sang Ginoo paagi sa propeta
nga nagsiling,
23 "Magabusong ang isa ka birhen kag magabata sing lalaki. Kag
pagatawgon ang ini nga bata nga Emmanuel"* (nga kon sayuron, "Ang
Dios kaupod ta").
24 Gani pagbugtaw ni Jose gintuman niya ang ginsiling sang anghel
sang Ginoo, kag ginpangasawa niya si Maria.
25 Pero wala niya gintandog si Maria samtang wala pa ini makabata.
Sang nakabata na si Maria, gin-ngalanan ni Jose ang bata nga Jesus.

2

Ginsimba si Jesus sang mga Lalaki nga Halin sa East

1 Natawo si Jesus sa Betlehem nga sakop sang Judea sang panahon nga
si Herodes ang hari. May nag-abot nga mga tawo sa Jerusalem halin sa
east nga mga eksperto sa kahulugan sang mga bituon.*
2 Nagpamangkot sila, "Diin bala natawo ang hari sang mga Judio?
Nakita namon ang iya bituon sa east, gani nagkadto kami diri sa
pagsimba sa iya."
3 Sang pagkabati sini ni Haring Herodes, indi siya mapahamtang, pati
ang tanan nga tawo sa Jerusalem.
4 Gani ginpatawag niya ang tanan nga manugdumala nga mga pari kag
mga manunudlo sang Kasuguan, kag nagpamangkot siya sa ila kon diin
matawo ang Cristo.
5 Nagsabat sila, "Didto sa Betlehem nga sakop sang Judea, kay amo ini
ang ginsulat sang isa ka propeta,
6 " 'Ikaw, Betlehem, sa duta sang Juda,
indi ikaw ang pinakakubos sa nagapanguna nga mga banwa sa
Juda;
kay dira sa imo magahalin ang pangulo
nga magaatipan sa akon katawhan nga Israelinhon.'†"
7 *Pagkabati sadto ni* Herodes, ginpatawag niya sing sekreto ato nga
mga eksperto‡ kag ginpamangkot sila kon san-o gid nagguwa ang bituon
nga ila nakita.

---

§ **1:21** *Jesus:* buot silingon sang sini nga ngalan sa Hebreo, *Nagaluwas ang Ginoo.* * **1:23** Isa. 7:14 * **2:1** *eksperto sa kahulugan sang mga bituon:* sa Griego, magoi. Indi gid sigurado ang kahulugan sang sini nga pulong. † **2:6** Mic. 5:2 ‡ **2:7** *ato nga mga eksperto:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 1.

8 Pagkatapos ginpakadto niya sila sa Betlehem. Nagsiling siya, “Lakat
kamo kag pangitaa ninyo sing maayo ang bata. Kag kon makita ninyo
siya, pahibalua ninyo ako, para makakadto man ako kag makasimba sa
iya.”
9-10 Sang mahambal ini sang hari, naglakat ang mga eksperto. Sam-
tang nagalakat sila nakita nila ang bituon nga ila anay nakita. Gani
nalipay gid sila. Nag-una sa ila ang bituon hasta sa lugar nga sa diin
nahamtang ang bata.
11 Pagsulod nila sa balay, nakita nila ang bata kag ang iya iloy nga si
Maria. Nagluhod sila kag nagsimba sa bata. Dayon ginbuksan nila ang
ila dala, kag naghalad sila sa bata sang bulawan, insenso, kag *pahamot
nga* mira.
12 Pagpuli nila nag-agi sila sa lain nga dalan kay ginpaandaman sila
paagi sa damgo nga indi na sila magbalik kay Herodes.

Ang Pagpalagyo sa Egypt

13 Sang makahalin na ang mga tawo nga halin sa east, nagpakita ang
anghel sang Ginoo kay Jose sa damgo kag nagsiling, “Bangon ka, dal-a
ang bata kag ang iya iloy kag magpalagyo kamo sa Egypt. Didto lang anay
kamo magpabilin hasta nga magsiling ako sa inyo nga puwede na kamo
makabalik, kay pangitaon ni Herodes ang bata para patyon siya.”
14 Gani sadto gid nga gab-i, nagbangon si Jose kag gindala niya ang
mag-iloy didto sa Egypt.
15 Nagtiner sila didto hasta napatay si Herodes.
Ini natabo para matuman ang ginsiling sang Ginoo paagi sa propeta
nga nagsiling, “Gintawag ko ang akon anak halin sa Egypt.”§

Ang Pagpamatay sa mga Bata

16 Sang mahibaluan ni Herodes nga gindayaan siya sang mga eksperto,
nangakig gid siya. Nagmando siya nga pamatyon ang tanan nga bata nga
lalaki sa Betlehem kag sa palibot sini, nga nagaedad sang duha ka tuig
paidalom. Kay suno sa iya nahibaluan sa mga eksperto, mga duha na ka
tuig ang nakaligad halin sang ila pagkakita sang bituon.
17 Sa sina nga pagpamatay sa mga bata, natuman ang ginpropesiya ni
Propeta Jeremias nga nagasiling,
18 “May nabatian nga paghinibi kag pagpanalambiton sa Rama.
Nagahibi si Raquel tungod sa iya mga kabataan.
Nagahibi siya kag indi na gid maulo-ulohan,
tungod kay ang iya mga kabataan nagkalamatay.”*

Ang Pagbalik halin sa Egypt

19 Sang patay na si Herodes, nagpakita ang anghel sang Ginoo kay Jose
sa damgo didto sa Egypt.
20 Nagsiling siya, “Bangon ka, dal-a ang bata kag ang iya iloy kag
magbalik kamo sa duta sang Israel, tungod kay napatay na ang mga
nagatinguha nga magkuha sang kabuhi sang bata.”
21 Gani nagbangon si Jose kag gindala niya ang mag-iloy pabalik sa
duta sang Israel.
22 Pero sang pagkabati ni Jose nga si Arkelaus amo ang nagbulos sa iya
amay nga si Herodes bilang hari sa Judea, hinadlukan siya nga magpuli

§ **2:15** Hos. 11:1 * **2:18** Jer. 31:15

didto. Sang mapaandaman pa gid siya paagi sa damgo, nagderetso siya
sa probinsya sang Galilea,
23 kag didto sila nag-estar sa banwa sang Nazaret. Gani natuman
ang ginsiling sang mga propeta sang una nga tawgon ang Cristo nga
Nazaretnon.

3

Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso
(Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Karon, nag-abot ang tion nga si Juan nga manugbautiso nagkadto sa
kamingawan sang Judea, kag nagsugod siya sa pagwali.
2 Nagsiling siya, "Maghinulsol kamo sa inyo mga sala, kay malapit na*
ang paghari sang Dios!"†
3 Si Juan amo ang ginhambal ni Propeta Isaias sang nagsiling siya,
"May nagawali sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya,*
'Ipreparar ninyo ang alagyan para sa Ginoo.
Tadlunga ang dalan nga iya pagaagyan.' "‡
4 Ang bayo ni Juan hinimo halin sa bulbol sang camel kag ang iya paha
panit. Ang iya pagkaon apan kag honey.
5 Madamo gid nga mga tawo ang nagkadto sa iya halin sa Jerusalem, sa
tanan nga banwa sang Judea, kag sa tanan nga lugar sa pihak kag pihak
sang *Suba sang* Jordan.
6 Gintuad nila ang ila mga sala kag ginbautisohan sila ni Juan sa Suba
sang Jordan.
7 Nakita ni Juan nga madamo nga Pariseo kag Saduceo ang nagkadto
sa pagpabautiso. Nagsiling siya sa ila, "Kamo nga mga kaliwat sang
mga man-og! Sin-o ang nagsiling sa inyo nga makapalagyo kamo sa
palaabuton nga kaakig *sang Dios*?
8 Kon matuod nga naghinulsol kamo sa inyo mga sala, pamatud-i ninyo
ini sa inyo mga binuhatan.
9 Indi kamo magsiling nga indi kamo pagsilutan tungod kay kamo mga
kaliwat ni Abraham. Kay bisan ang mga bato nga ini sarang mahimo
sang Dios nga mga anak ni Abraham.
10 Tandai ninyo ini: ang wasay handa na sa pagtapas sa puno sang
mga kahoy. Ang tagsa ka kahoy nga wala nagapamunga sang maayo nga
bunga pagatapson kag ihaboy sa kalayo.
11 "Ako nagabautiso sa inyo sa tubig sa pagpakilala nga nagahinulsol
na kamo sa inyo mga sala, pero may magaabot nga nagasunod sa akon
nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako takos nga mangin
iya ulipon.§ Siya magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo kag sa kalayo.
12 *Pareho siya sa tawo* nga nagapahangin sang iya inani para painon
ang tinggas sa upa. Ang tinggas ibutang niya sa bodega, pero ang upa
sunugon niya sa kalayo nga indi gid mapatay."

Ang Pagbautiso kay Jesus
(Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22)

---

* **3:2** *malapit na:* ukon, *nag-abot na* † **3:2** *Dios:* sa literal, *langit.* Bilang pagtahod sa ngalan sang Dios, ginagamit sang mga Judio ang pulong nga "langit" sa baylo sang ngalan sang Dios.
‡ **3:3** Isa. 40:3 § **3:11** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon:* sa literal, *indi gani ako takos nga magbitbit sang iya sandalyas.*

13 Karon, naghalin si Jesus sa Galilea kag nagkadto kay Juan didto sa
Suba sang Jordan para magpabautiso.
14 Indi kuntani magbautiso si Juan sa iya, kay siling niya, "Ngaa
magpabautiso ka sa akon? Ako gani ang kinahanglan magpabautiso sa
imo."
15 Pero nagsiling si Jesus sa iya, "Sige lang, tungod nga amo ini ang
dapat ta nga himuon para matuman ang gusto sang Dios." Gani nagsugot
si Juan nga bautisohan si Jesus.
16 Sang mabautisohan na si Jesus, nagtakas siya sa tubig. Dayon nag-
abri ang langit kag nakita ni Jesus ang Espiritu sang Dios nga naghugpa
sa iya pareho sang pating.
17 Kag may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasiling, "Amo
ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa iya."

4

Ang Pagtentar kay Jesus
(Mar. 1:12, 13; Luc. 4:1-13)

1 Pagkatapos sadto, gindala sang Espiritu *Santo* si Jesus sa kamin-
gawan para tentaron sang yawa.
2 Sa sulod sang 40 ka adlaw kag 40 ka gab-i nagpuasa si Jesus, kag gin-
gutom siya.
3 Nagpalapit sa iya ang manugtentar *nga si Satanas* kag nagsiling, "Kon
ikaw ang Anak sang Dios, himua ini nga mga bato nga mangin tinapay."
4 Pero nagsabat si Jesus sa iya, "Nagasiling ang Kasulatan, 'Indi lang sa
pagkaon mabuhi ang tawo, kundi sa tagsa ka pulong sang Dios.'"*
5 Dayon gindala siya sang yawa sa *Jerusalem, ang* balaan nga siyudad,
didto sa pinakamataas nga parte sang templo.
6 Dayon nagsiling siya kay Jesus, "Kon ikaw ang Anak sang Dios, lukso
ka paidalom. Kay nagasiling ang Kasulatan,
"'Suguon sang Dios ang iya mga anghel sa pagbantay sa imo.
Saluon ka nila para indi mapilas ang imo tiil sa bato.'"†
7 *Pero* ginsabat siya ni Jesus, "Nagasiling ang Kasulatan, 'Indi
pagtestingi ang Ginoo nga imo Dios.'"‡
8 Sa liwat gindala pa gid siya sang yawa sa mataas gid nga bukid, kag
ginpakita sa iya ang tanan nga ginharian sang kalibutan kag ang iya sini
gahom kag manggad.
9 Nagsiling ang yawa sa iya, "Ini tanan ihatag ko sa imo kon magluhod
ka kag magsimba sa akon."
10 Dayon nagsiling si Jesus, "Palayo ka Satanas! Nagasiling ang Kasu-
latan, 'Simbahon mo ang Ginoo nga imo Dios kag siya gid lang ang imo
alagaron.'"§
11 Dayon naghalin ang yawa, kag nag-abot ang mga anghel sang Dios
kag nag-alagad kay Jesus.

Nagsugod si Jesus sang Iya Buluhaton sa Galilea
(Mat. 1:14, 15; Luc. 4:14, 15)

12 Sang mabatian ni Jesus nga napriso si Juan *nga manugbautiso*,
nagbalik siya sa Galilea.

---

* **4:4** Deu. 8:3 † **4:6** Sal. 91:11, 12 ‡ **4:7** Deu. 6:16 § **4:10** Deu. 6:13

13 Wala siya nagtiner sa Nazaret kundi nagderetso siya sa Capernaum.
Ini *nga banwa* ara sa higad sang Dagat* sang Galilea kag sakop sang
Zebulun kag Naftali.
14 Natabo ini para matuman ang ginpropesiya ni Propeta Isaias nga
nagasiling,
15 "Ang duta sang Zebulun kag sang Naftali
alagyan pakadto sa dagat†
kag ara sa tabok sang *Suba sang* Jordan.
Ini nga mga lugar sakop sang Galilea
nga ginaestaran sang mga indi Judio.
16 Ang mga tawo dira nga nadulman
makakita sang puwerte nga kasanag.
Ang mga nadulman nga ginahadlukan nga mapatay masanagan."‡
17 Halin sadto nagsugod si Jesus sa pagwali. *Siling niya,* "Maghinulsol
kamo sa inyo mga sala, kay malapit na§ ang paghari sang Dios."

Gintawag ni Jesus ang Apat ka Mangingisda
(Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11)

18 Sang nagalakat si Jesus sa higad sang Dagat sang Galilea, nakita
niya ang mag-utod nga si Simon nga ginatawag Pedro kag si Andres nga
nagaladlad sang pukot. Mga mangingisda sila.
19 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sunod kamo sa akon kag himuon ko kamo
nga mga mangingisda sang mga tawo."
20 Sa gilayon ginbayaan nila ang ila mga pukot kag nagsunod sa iya.
21 Pagkatapos sadto, nagpadayon si Jesus sa paglakat, kag sa unhan
nakita niya ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan nga mga anak ni
Zebedee. Nagakay-o sila sang ila pukot didto sa sakayan kaupod sang ila
amay. Gintawag ni Jesus ang mag-utod,
22 kag sa gilayon ginbayaan nila ang ila sakayan kag ang ila amay kag
nagsunod sila kay Jesus.

Nagpanudlo kag Nagpang-ayo si Jesus
(Luc. 6:17-19)

23 Naglibot si Jesus sa bilog nga Galilea nga nagapanudlo sa mga
simbahan sang mga Judio. Ginwali niya sa ila ang Maayong Balita parte
sa paghari *sang Dios*, kag ginpang-ayo niya ang tanan nga klase sang
balatian sang mga tawo.
24 Nangin bantog siya sa bilog nga Syria, gani nagdala ang mga tawo
sang tanan nga masakiton sa iya: bisan ang mga nagaantos sing tama
sa ila mga masakit, ang mga ginagamhan sang mga demonyo, ang mga
kuyapon, kag ang mga paralitiko. Ginpang-ayo sila tanan ni Jesus.
25 Madamo gid nga mga tawo ang nagsunod kay Jesus halin sa Galilea,
Decapolis, Jerusalem, Judea, kag sa tabok sang *Suba sang* Jordan.

5

Ang Pagpanudlo ni Jesus sa Bukid

1 Sang makita ni Jesus ang madamo nga tawo, nagtaklad siya sa bukid
kag nagpungko didto. Nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod,

* **4:13** *Dagat:* Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga "lake" ukon sa iban nga Bisaya, *linaw.* † **4:15** *alagyan pakadto sa dagat:* ukon, *malapit sa dagat* ‡ **4:16** Isa. 9:1-2
§ **4:17** *malapit na:* ukon, *nag-abot na*

2 kag nagpanudlo siya sa ila. Siling niya,
3 “Bulahan ang mga tawo nga nagakilala
nga imol sila sa espiritual nga mga butang,
kay sakop sila sa paghari sang Dios.*
4 Bulahan ang mga nagakasubo,
kay lipayon sila sang Dios.
5 Bulahan ang mga mapainubuson,†
kay mangin ila ang kalibutan.‡
6 Bulahan ang mga tawo nga luyag gid magtuman
sang kabubut-on sang Dios,
kay buligan sila *sang Dios* sa pagtuman sina nga handom.
7 Bulahan ang mga maluluy-on,
kay kaluoyan sila *sang Dios*.
8 Bulahan ang mga tawo nga matinlo ang ila tagipusuon,
kay makita nila ang Dios.
9 Bulahan ang mga tawo nga nagabulig nga mapahari ang kalinong,
kay pagatawgon sila nga mga anak sang Dios.
10 Bulahan ang mga tawo nga ginahingabot
tungod sa ila pagsunod sa kabubut-on sang Dios,
kay sakop sila sa paghari sang Dios.
11 “Bulahan kamo kon tungod sa inyo pagsunod sa akon ginayaguta kamo, ginahingabot, kag ginabutang-butangan sang tanan nga kalainan.
12 Amo man ini ang ila ginhimo sang una sa mga propeta. Gani magkalipay gid kamo tungod nga mabaton ninyo ang dako nga balos sa langit.

Asin kag Suga
(Mar. 9:50; Luc. 14:34-35)
13 “Pareho kamo sang asin diri sa kalibutan. Pero kon maglain ang sabor sang asin, wala na sing may mahimo para mapabalik pa ang iya sabor. Gani indi na mapuslan kundi ginapilak na lang kag ginatapakan sang mga tawo.
14 “Pareho kamo sang suga nga nagahatag kasanag sa *mga tawo sa* kalibutan. Kag ini makita gid pareho sang banwa nga ginpatindog sa ibabaw sang bukid nga indi matago.
15 Wala sing may nagasindi sang suga kag takluban lang dayon ini sang sulukban, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang tanan sa sulod sang balay.
16 Gani amo man ang inyo himuon. Pasigaha ninyo ang inyo suga sa mga tawo, para makita nila ang inyo maayo nga mga binuhatan kag para dayawon nila ang inyo Amay sa langit.

Ang Pagpanudlo Parte sa Kasuguan
17 “Indi kamo maghunahuna nga nagkadto ako diri sa pagbaliwala sang Kasuguan *ni Moises* kag sang mga *sinulatan sang mga* propeta. Nagkadto ako diri sa pagtuman sini.

---

* **5:3** *Dios:* Amo man sa bersikulo 10, 19 kag 20. Tan-awa ang “footnote” sa 3:2. † **5:5** *mapainubuson:* ukon, *malulo* ‡ **5:5** *kalibutan:* siguro ang buot silingon, *ang bag-o nga kalibutan sa palaabuton.* Tan-awa ang 2 Ped. 3:13 kag Pah. 21:1.

18 Sa pagkamatuod, samtang ara pa ang langit kag ang duta, wala gid
sing bisan gamay nga parte sang Kasuguan nga mabaliwala hasta wala
pa matuman ang tanan.§
19 Gani ang bisan sin-o nga maglapas sang bisan labing gamay nga
parte sang Kasuguan kag magtudlo sa iban nga maglapas man, siya
ang labing kubos sa *mga nasakop sa* paghari sang Dios. Pero ang
bisan sin-o nga magtuman sang Kasuguan, kag magtudlo sini sa iban
nga magtuman man, kabigon siya nga dungganon sa *mga nasakop sa*
paghari sang Dios.
20 Gani ginasugiran ko kamo nga kinahanglan ang inyo pagtuman sa
kabubut-on sang Dios maglabaw pa sa pagtuman sang mga manunudlo
sang Kasuguan kag sang mga Pariseo, kay kon indi, indi gid kamo
masakop sa paghari sang Dios."

Ang Pagpanudlo Parte sa Kaakig

21 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Nabatian ninyo nga ginsiling sang una sa
aton mga katigulangan nga indi sila magpatay,* kay ang bisan sin-o nga
magpatay pagasilutan.
22 Pero ako nagasiling sa inyo nga ang bisan sin-o nga nagakaakig sa
iya kapareho pagasilutan. Kag ang bisan sin-o nga nagapakalain sa iya
kapareho sa pagsiling 'Wala ka sing pulos,' dal-on siya sa korte para
silutan. Kag ang bisan sin-o nga magsiling sa iya kapareho 'Buang,'
pagasilutan siya sa nagadabadaba nga kalayo sa impyerno.
23 Gani bisan ara ka na sa halaran nga nagadala sang imo halad sa Dios
kag madumduman mo nga ang imo utod may malain nga buot sa imo,
24 ibilin mo anay ang imo nga inughalad malapit sa halaran kag
kadtuan mo gilayon ang imo utod kag magpakighusay sa iya. Dayon
magbalik ka sa halaran kag maghalad sang imo inughalad sa Dios.
25 "Kon may mag-akusar sa imo, magpakighusay ka gilayon sa iya
samtang nagapakadto pa lang kamo sa korte. Kay kon didto na kamo
sa korte, itugyan ka sang huwis sa opisyal para prisohon.
26 Sa pagkamatuod, indi ka gid makaguwa kon indi mo anay maba-
yaran ang tanan.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagpanginbabayi

27 "Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* nga indi dapat magpangin-
babayi.†
28 Pero ako nagasiling sa inyo nga kon ang lalaki magtulok sa babayi
nga may handom sa pagpakighilawas sa iya, pareho lang nga nagapang-
inbabayi na siya sa iya hunahuna sa sina nga babayi.
29 Gani kon ang imo tuo nga mata amo ang kabangdanan sang imo
pagpakasala, lukata ina kag ipilak. Kay maayo pa nga madula ang isa
ka parte sang imo lawas sang sa kompleto ang imo lawas pero ipilak ka
man lang sa impyerno.
30 Kon ang imo tuo nga kamot amo ang kabangdanan sang imo
pagpakasala, utda ina kag ipilak. Kay maayo pa nga madula ang isa ka
parte sang imo lawas sang sa kompleto ang imo lawas pero makadto ka
man lang sa impyerno.

---

§ **5:18** *hasta wala pa matuman ang tanan:* posible ang buot silingon, *hasta wala pa matuman ang tanan nga katuyuan sang Kasuguan;* ukon, *hasta wala pa matuman ang tanan nga magakalatabo sa palaabuton.* * **5:21** Exo. 20:13; Deu. 5:17 † **5:27** Exo. 20:14; Deu. 5:18

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagbulagay
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

31 "Ginsiling man *sang una* nga kon ang lalaki luyag magbulag sa
iya asawa, dapat maghatag siya sa iya asawa sang kasulatan sang
pagbulagay.‡
32 Pero ako nagasiling sa inyo nga kon bulagan sang lalaki ang iya
asawa nga wala man lang naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon,§
siya mismo ang nagatulod sa iya asawa nga magpakasala *kay magapa-*
mana ini liwat; kag ang bisan sin-o nga magpangasawa sa sadto nga
babayi nga ginbulagan nagapanginbabayi.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagsumpa

33 "Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* sa aton mga katigulangan
nga kon ang tawo may ginpromisa kag ginsumpaan pa niya sa ngalan
sang Ginoo, kinahanglan iya gid ini tumanon.*
34 Pero ako nagasiling sa inyo nga kon magpromisa kamo, indi kamo
magsumpa. Indi kamo magsiling nga 'Saksi ang langit' kay amo ini ang
trono sang Dios,
35 ukon 'Saksi ang duta' kay amo ini ang tulungtungan sang iya tiil.
Indi man kamo maggamit sang ngalan sang Jerusalem sa inyo pagsumpa
tungod kay amo ini ang siyudad sang bantog nga Hari.
36 Kag indi man kamo magsiling nga, 'Bisan mapatay pa ako,' kay bisan
pa gani ang isa lang ka buhok indi mo mapaputi ukon mapaitom.
37 Dapat magsiling ka lang 'Huo' kon huo kag 'Indi' kon indi; kay kon
magsumpa pa kamo halin na ina kay Satanas.

Indi Kamo Magbalos sa Inyo Isigkatawo
(Luc. 6:29-30)

38 "Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* nga 'Ang maglukat sang
mata sang iya isigkatawo, lukaton man ang iya mata; kag ang magbin-
gaw sang ngipon sang iya isigkatawo, bingawon man.'†
39 Pero ako nagasiling sa inyo nga indi ninyo pagbalusi sing malain ang
nagahimo sing malain sa inyo. Kon tampaon ka sa tuo nga guya, itaya pa
ang imo wala nga guya.
40 Kon may magdemanda sa imo para kuhaon ang imo bayo, ihatag
pati ang imo pangtabon nga panapton.
41 Kon may soldado nga magpilit sa imo nga magpas-an sang iya karga
sang isa ka kilometro, himua nga duha.
42 Hatagi ang nagapangayo sa imo, kag pahulama ang nagahulam sa
imo.

Higugmaa ang Inyo mga Kaaway
(Luc. 6:27-28, 32-36)

43 "Nabatian ninyo nga ginsiling *sang una* nga 'Higugmaa ninyo ang
inyo kapareho‡ kag dumti ninyo ang inyo mga kaaway.'
44 Pero ako nagasiling sa inyo nga higugmaa ninyo ang inyo mga
kaaway. Bisan pa ang mga nagahingabot sa inyo pangamuyuan ninyo.

---

‡ **5:31** Deu. 24:1 § **5:32** *naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon:* posible ang buot silingon, *nagpanginlalaki* * **5:33** Lev. 19:12; Num. 30:2; Deu. 23:21 † **5:38** Exo. 21:24; Lev. 24:20; Deu. 19:21 ‡ **5:43** Lev. 19:18

45 Kag kon himuon ninyo ini, mangin *matuod* kamo nga mga anak sang
inyo Amay sa langit.§ Kay indi lang ang mga maayo nga mga tawo ang
iya ginapasilakan sang adlaw kundi pati man ang mga malain. Kag indi
lang ang mga matarong ang iya ginahatagan sang ulan kundi pati man
ang mga indi matarong.
46 Kon ang nagahigugma sa inyo amo lang ang inyo ginahigugma,
makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios? Indi gid!* Kay bisan
ang mga manugsukot sang buhis *nga ginakabig ninyo nga makasasala*
nagahimo man sina.
47 Kag kon ang inyo mga kapareho lang ang inyo ginabugno, ano gid
ang inyo ginahimo nga labaw sa iban? Bisan ang mga tawo nga wala
nagakilala sa Dios nagahimo man sina.
48 Gani dapat wala kamo sing pinilian pareho sang inyo Amay sa
langit."

6

Ang Paghatag sa Iban

1 "Mag-andam kamo kay basi kon ang inyo pagkadiosnon pakita-kita
lang sa mga tawo. Kay kon pakita-kita lang, wala gid kamo sing may
mabaton nga balos halin sa inyo Amay sa langit.
2 "Gani kon nagalimos kamo, indi ninyo pag-ipanugid pareho sang
ginahimo sang mga hipokrito sa mga simbahan kag sa mga dalan.
Ginahimo nila ina para dayawon sila sang mga tawo. Sa pagkamatuod,
nabaton na nila ang ila balos.*
3 Kon nagalimos kamo, indi ninyo pagpahibalua bisan pa ang inyo
suod nga abyan
4 para sekreto ang inyo paghatag. Kag ang inyo Amay nga nakakita
sang inyo ginahimo sa sekreto amo ang magabalos sa inyo.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pangamuyo
(Luc. 11:2-4)

5 "Kon magpangamuyo kamo, indi kamo magsunod sa ginahimo sang
mga hipokrito. Luyag nila magpangamuyo nga nagatindog sa mga
simbahan kag sa mga kanto sang mga dalan para makita sang mga tawo.
Sa pagkamatuod, nabaton na nila ang ila balos,†*gani wala na sila sing*
may mabaton halin sa Dios.
6 Pero kon kamo magpangamuyo, magsulod kamo sa inyo kuwarto
kag magpanirado. Didto kamo magpangamuyo sa inyo Amay nga indi
makita.‡ Kag ang inyo Amay nga nakakita sang inyo ginahimo sa sekreto
amo ang magabalos sa inyo.
7 "Kon nagapangamuyo kamo, indi kamo maggamit sang madamo nga
pulong nga wala sing pulos. Amo ina ang ginahimo sang mga tawo nga
wala nagakilala sa Dios. Kay nagahunahuna sila nga sabton sila sang
Dios kon malawig ang ila mga pangamuyo.
8 Indi ninyo pagsunda ang ila ginahimo. Kay nakahibalo na ang aton
Amay sang aton mga kinahanglan sa wala pa kita makapangayo.
9 Gani magpangamuyo kamo sing pareho sini:

---

§ **5:45** *mangin matuod kamo nga mga anak sang inyo Amay sa langit tungod nga pareho kamo sa iya nga maayo ang iya pagtratar sa tanan.* * **6:2** *ang ila balos:* nga amo ang pagdayaw sang mga tawo sa ila † **6:5** *ang ila balos:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 2. ‡ **6:6** *nga indi makita:* ukon, *sa tago*

"'Amay namon nga sa langit,
kabay pa nga tahuron ka sang mga tawo.§
10 Kabay pa nga maghari ka diri sa amon.
Kag subong nga ang imo kabubut-on ginatuman dira sa langit,
kabay pa nga tumanon man diri sa kalibutan.
11 Hatagi kami sang amon kinahanglanon
nga pagkaon sa sini nga adlaw.
12 Patawara kami sang amon mga sala,
kay ginapatawad man namon ang nakasala sa amon.
13 Indi mo kami pag-ipadaog sa mga temtasyon,
kundi luwasa kami kay Satanas.*
Tungod nga ikaw ang Hari, ang Makagagahom,
kag ang Dalayawon hasta san-o. Amen.'†
14 Kon ginapatawad ninyo ang mga tawo nga nakasala sa inyo,
patawaron man kamo sang inyo Amay nga ara sa langit.
15 Pero kon indi kamo magpatawad sa ila, ang inyo Amay indi man
magpatawad sa inyo.

Ang Pagpanudlo Parte sa Pagpuasa

16 "Kon magpuasa kamo, indi kamo magsunod sa mga hipokrito. Nagalagaw sila nga wala nagapanghilam-os kag wala nagapanghusay para mahibaluan sang iban nga nagapuasa sila. Sa pagkamatuod, nabaton na nila ang ila balos.
17 Pero kon kamo magpuasa, magpanghilam-os kamo kag magpanghusay,
18 para wala sing may makahibalo nga nagapuasa kamo luwas lang sa inyo Amay nga indi makita. Kag ang inyo Amay nga nakakita sang inyo mga ginahimo sa sekreto amo ang magabalos sa inyo.

Ang Manggad sa Langit
(Luc. 12:33-34)

19 "Indi kamo magtipon sang manggad para sa inyo kaugalingon diri sa kalibutan, tungod kay ang mga sapat-sapat kag ang tuktok magaut-ot sini, ukon mahimo nga sudlon sang makawat ang inyo balay kag kawaton ini.
20 Sa baylo, magtipon kamo sang inyo manggad didto sa langit, kay didto wala sing sapat-sapat kag tuktok nga nagaut-ot, kag wala sing makawat nga makasulod.
21 Kay kon diin ang inyo manggad didto man ang inyo tagipusuon.

Ang Mata amo ang Suga sang Lawas
(Luc. 11:34-36)

22 "Ang aton mata amo ang suga sang aton lawas. Gani kon masanag ang imo panulok, masanagan ang imo bilog nga lawas.
23 Pero kon madulom ang imo panulok madulman ang imo bilog nga lawas. Gani kon ang ginasiling nga suga nga ara sa imo wala nagahatag sang kasanag, tama gid kadulom ang imo nga kahimtangan.

Sin-o ang Aton dapat Alagaron, Ang Dios ukon ang Manggad?
(Luc. 16:13; 12:22-31)

---

§ **6:9** *tahuron ka sang mga tawo:* sa literal, *tahuron ang ngalan mo* * **6:13** *Satanas:* sa literal, *Malain* † **6:13** *Tungod...Amen:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

24 “Wala sing tawo nga makaalagad sing dungan sa duha ka agalon,
kay magasikway siya sa isa kag magahigugma sa isa; magadampig siya
sa isa kag magapakalain sa isa. Indi man kamo makaalagad sing dungan
sa Dios kag sa manggad.
25 “Amo gani nga nagasiling ako sa inyo nga indi kamo magpalibog sa
inyo pagpangabuhi, kon ano ang inyo kaunon ukon imnon kag kon ano
ang inyo bayuon. Kay kon ginhatagan kamo sang Dios sang kabuhi kag
lawas, indi mahimo nga indi niya kamo paghatagan sang pagkaon kag
bayo.
26 Tan-awa bala ninyo ang mga pispis sa kahanginan. Wala sila
nagatanom, wala sila nagaani, kag wala sila nagatipon sang pagkaon sa
bodega, pero ginapakaon sila sang inyo Amay. Indi bala mas labaw pa
kamo sang sa mga pispis?
27 Sin-o sa inyo ang makapalawig sang inyo kabuhi bisan diutay lang
paagi sa inyo pagpalibog? *Wala gid!*
28 “Kag ngaa nagapalibog gid kamo kon sa diin kamo makuha sang
inyo bayo? Talupangda ninyo kon paano nagatubo ang mga bulak sa
latagon. Wala sila nagapangabudlay ukon nagahimo sang ila bayo.
29 Sa pagkamatuod, bisan ang bantog kag manggaranon nga hari nga
si Solomon, ang iya mga bayo indi makatupong sa katahom sang bisan
isa lang sa sini nga mga bulak.
30 Kon ginapatahom sang Dios ang mga hilamon nga buhi subong, pero
sa ulihi *malaya kag* tutdan man lang, indi bala nga mas labi pa gid nga
pabayuan niya kamo? Kadiutay sang inyo pagtuo!
31 Gani indi kamo magpalibog kon ano ang inyo kaunon kag imnon,
kag kon ano ang inyo bayuon.
32 Amo ina ang ginapalibugan sang mga tawo nga wala nagakilala sa
Dios. Pero nakahibalo ang inyo Amay sa langit nga kinahanglan ninyo
ina nga mga butang.
33 Gani unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sang Dios kag ang
pagtuman sa iya kabubut-on, kag ihatag gid niya ang tanan ninyo nga
mga kinahanglanon.
34 Gani indi kamo magpalibog parte sa buwas, kay ang buwas may
kaugalingon nga palaligban. Indi kinahanglan nga dugangan pa ninyo
ang palaligban nga nagaabot sa kada adlaw.”

7

Ang Paghukom sa Iban
(Luc. 6:37-38, 41-42)

1 “Indi ninyo paghukman ang iban para indi man kamo paghukman
sang Dios.
2 Kay kon paano ang paghukom ninyo sa iban pareho man sina ang
paghukom *sang Dios* sa inyo. Ang basihan ninyo sa paghukom sa iban
amo man ang basihan *sang Dios* sa paghukom sa inyo.
3 Ngaa ginahimutaran mo gid ang gamay nga puling sa mata sang imo
isigkatawo, pero wala mo gani ginasapak ang imo puling nga daw troso
kadako?
4 Paano ka makasiling sa iya, ‘Abi kuhaon ko ang imo puling,’ kon sa
imo mata mismo may puling nga daw troso kadako?

5 Hipokrito! Kuhaa anay ang puling nga daw troso kadako sa imo
mata, para masanag ang imo pagkuha sang gamay nga puling sa mata
sang imo isigkatawo.
6 "Indi ninyo pag-ipilak ang balaan nga mga butang sa mga ido, kay
basi balikdon kamo kag kadton. Kag indi ninyo pag-ipilak ang inyo mga
perlas sa mga baboy, kay pagatasakon lang nila.*

Magpangayo, Magpangita, kag Magpanuktok
(Luc. 11:9-13)

7 "Magpangayo kamo *sa Dios* kag hatagan *niya* kamo. Pangitaa ninyo
sa iya ang inyo ginapangita kag makita ninyo. Magpanuktok kamo kag
pagabuksan *niya* kamo.
8 Kay ang tanan nga nagapangayo, nagabaton. Ang mga nagapangita,
makakita. Kag ang mga nagapanuktok, pagabuksan.
9 Kamo nga mga ginikanan, kon magpangayo sang pagkaon ang inyo
bata hatagan bala ninyo sang bato?
10 Kon magpangayo siya sang isda hatagan bala ninyo sang man-og?
Siyempre indi!
11 Ti kon kamo nga mga malain makahibalo maghatag sang maayo nga
mga butang sa inyo mga bata, daw ano pa gid ang inyo Amay sa langit!
Ihatag gid niya ang maayo nga mga butang sa mga nagapangayo sa iya.
12 "Himua ninyo sa inyo isigkatawo ang luyag ninyo nga himuon man
nila sa inyo. Amo ini ang husto nga pagtuman sa Kasuguan *ni Moises* kag
sa mga *sinulatan sang mga* propeta.

Ang Makitid nga Puwertahan
(Luc. 13:24)

13 "Magsulod kamo sa makitid nga puwertahan, tungod kay
masangkad ang puwertahan kag malapad ang dalan nga nagapakadto
sa kalaglagan, kag madamo ang nagaagi sa sina nga dalan.
14 Pero makitid ang puwertahan kag mabudlay ang dalan nga naga-
pakadto sa kabuhi *nga wala sing katapusan*, kag diutay lang ang nagaagi
sa sina nga dalan.

Ang Kahoy Makilala sa Iya Bunga
(Luc. 6:43-44)

15 "Mag-andam kamo sa indi matuod nga mga propeta. Nagapalapit
sila sa inyo nga daw sa *mabuot nga* mga karnero, pero ang matuod
pareho sila sa mabangis nga mga ido.†
16 Makilala ninyo sila paagi sa ila mga buhat. Pareho bala sang
tunukon nga kahoy-kahoy, wala ini nagapamunga sang higos ukon ubas.
17 Ang maayo nga kahoy nagapamunga sang maayo. Pero ang malain
nga kahoy nagapamunga sang malain.
18 Ang maayo nga kahoy indi makapamunga sang malain, kag ang
malain nga kahoy indi makapamunga sang maayo.
19 Ang tanan nga kahoy nga wala nagapamunga sang maayo ginatapas
kag ginasunog dayon.
20 Gani ang indi matuod nga mga propeta makilala ninyo sa ila mga
buhat.

---

* **7:6** Siguro ang buot silingon ni Jesus sa sini nga bersikulo, indi kamo magtudlo sang pulong sang Dios sa mga tawo nga indi luyag magpamati. † **7:15** *mabangis nga mga ido:* sa English, *wolves*

Ang Nagahimo sang Malain Indi Pagkilalahon sang Dios
(Luc. 13:25-27)

21 "Madamo nga tawo ang nagatawag sa akon, 'Ginoo,' pero wala
nagakahulugan nga masakop sila sa paghari sang Dios.‡ Ang mga tawo
lamang nga nagatuman sang kabubut-on sang akon Amay sa langit amo
ang masakop sa iya paghari.
22 Sa adlaw sang paghukom madamo ang magasiling sa akon, 'Ginoo,
sa imo ngalan§ nagwali kami sang imo pulong, nagtabog sang mga
demonyo, kag naghimo sang madamo nga milagro.'
23 Dayon magasiling ako sa ila, 'Wala ako makakilala sa inyo. Palayo
kamo sa akon, kamo nga nagahimo sing malain!'

Ang Paanggid Parte sa Duha ka Tawo nga Nagpatindog sang Balay
(Luc. 6:47-49)

24 "Gani ang bisan sin-o nga nagapamati kag nagatuman sang akon
mga ginatudlo, pareho siya sa tawo nga maalam nga nagpatindog sang
iya balay sa *pundasyon nga* bato.
25 Sang nag-ulan sing tudo kag nagbaha, kag nagwaswas ang
mabaskog nga hangin sa balay, wala ini maguba tungod nga ginpatindog
sa pundasyon nga bato.
26 Pero ang tawo nga nakabati sang akon mga ginatudlo pero wala
nagatuman, pareho siya sa tawo nga buang-buang nga nagpatindog
sang iya balay sa balas.
27 Sang nag-ulan sing tudo kag nagbaha, kag nagwaswas ang
mabaskog nga hangin sa balay, natumba ang balay, kag nagrinagamak
hasta nawasak."

Ang Awtoridad ni Jesus

28 Pagkatapos hambal ni Jesus sini nga mga butang, natingala gid ang
mga tawo sa iya pagpanudlo,
29 tungod nga nagatudlo siya nga may awtoridad, kag indi pareho sang
ila mga manunudlo sang Kasuguan.

8

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit
(Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16)

1 Sang nagpanaog na si Jesus sa bukid, madamo nga tawo ang nag-
sunod sa iya.
2 Dayon, may nagpalapit sa iya nga isa ka tawo nga may delikado nga
balatian sa panit.* Nagluhod ang tawo sa iya kag nagsiling, "Ginoo,†
kon gusto mo, mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga
matinlo."
3 Dayon gintandog siya ni Jesus nga nagasiling, "Gusto ko. Magmatinlo
ka!" Sa gilayon nagtinlo siya‡ sa iya balatian.
4 Kag nagsiling si Jesus sa iya, "Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o
parte sini, kundi magderetso ka sa pari kag magpatan-aw sa iya.§ Dayon

‡ **7:21** *Dios:* Tan-awa ang footnote sa 3:2. § **7:22** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

* **8:2** *delikado nga balatian sa panit:* sa iban nga mga translations, *aro.* Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13. † **8:2** *Ginoo:* ukon, *Sir* ‡ **8:3** *nagtinlo siya:* buot silingon, *matinlo na ang iya panit kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.* § **8:4** *magpatan-aw sa iya* para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.

maghalad ka sang halad nga ginsugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo *nga matinlo ka na*."

Gin-ayo ni Jesus ang Suluguon sang Kapitan
(Luc. 7:1-10)

5 Karon, sang nagapasulod si Jesus sa Capernaum, ginsugata siya sang
isa ka kapitan sang mga soldado nga Romanhon. Nagpakitluoy siya nga
nagasiling,
6 "Ginoo,* ang akon suluguon nagamasakit didto sa balay. Indi na siya
makahulag kag puwerte gid ang iya pag-antos."
7 Nagsiling si Jesus sa iya, "Sige, kadtuan ko siya kag ayuhon."
8 Pero nagsabat ang kapitan, "Ginoo, indi ako takos nga magpasulod sa
imo sa akon balay. Maghambal ka lang kag magaayo ang akon suluguon.
9 Nahibaluan ko ini tungod kay ako sa idalom man sang mga opisyal,
kag may mga soldado man sa idalom ko. Gani kon magmando ako
sa isa 'lakat,' nagalakat siya, kag kon magmando ako sa isa, 'kadto
diri,' nagakadto siya. Kag kon ano ang akon ginasugo sa akon ulipon,
ginahimo niya."†
10 Pagkabati sadto ni Jesus natingala gid siya. Kag nagsiling siya sa mga
tawo nga nagasunod sa iya, "Sa pagkamatuod, wala pa gid ako nakakita
sang tawo sa Israel nga may pagtuo nga pareho sini.
11 Gani tandai ninyo ini! Madamo nga indi Judio halin sa bisan diin nga
parte sang kalibutan‡ ang magapungko sa punsyon upod kay Abraham,
Isaac, kag Jacob sa paghari sang Dios.
12 Pero madamo nga Israelinhon nga amo kuntani ang masakop sa
paghari *sang Dios* ang ipilak sa kadudulman nga sa diin magahinibi sila
kag magabagrot ang ila mga ngipon."§
13 Nagsiling si Jesus sa kapitan, "Pauli ka, matabo ang imo ginatuo-
han." Kag sa sadto gid nga tion nag-ayo ang suluguon sang kapitan.

Madamo ang Ginpang-ayo ni Jesus
(Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41)

14 Nagkadto si Jesus sa balay ni Pedro. Pag-abot niya didto, nakita niya
ang ugangan ni Pedro nga babayi nga nagahigda nga may hilanat.
15 Gintandog ni Jesus ang iya kamot, kag sa gilayon nag-ayo siya.
Nagbangon siya kag ginhimusan niya sang pagkaon sila ni Jesus.
16 Sang sirom na, madamo nga tawo nga ginagamhan sang mga de-
monyo ang gindala kay Jesus. Sa isa lang niya ka paghambal naghalalin
ang malain nga mga espiritu, kag ang tanan nga masakiton ginpang-ayo
niya.
17 Ginhimo niya ini para matuman ang ginsiling ni Propeta Isaias,
"Siya ang nagkuha sang aton mga masakit,
kag nag-ayo sang aton mga balatian."*

Ang Pagsunod kay Jesus
(Luc. 9:57-62)

---

* **8:6** *Ginoo:* ukon, *Sir* † **8:9** Ang iya buot silingon, nagatuo siya nga kon ano ang ihambal ni Jesus matuman. ‡ **8:11** *sa bisan diin nga parte sang kalibutan:* sa literal, *sa east kag sa west*
§ **8:12** *magabagrot ang ila mga ngipon:* siguro tungod sa kaakig ukon kasakit * **8:17** Isa. 53:4

18 Sang makita ni Jesus nga madamo nga tawo ang nagtilipon didto sa
iya, ginsugo niya ang iya mga sumulunod nga magtabok sa pihak sang
dagat.†
19 Karon, may manunudlo sang Kasuguan nga nagpalapit sa iya kag
nagsiling, “Manunudlo, maupod ako sa imo bisan diin ka makadto.”
20 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ang mga fox may mga buho nga ginapulian
kag ang mga pispis may mga pugad, pero *ako nga* Anak sang Tawo wala
sing kaugalingon nga balay nga akon mapahuwayan.”
21 May isa pa ka sumulunod ni Jesus nga nagsiling, “Ginoo, mapuli
anay ako sa paglubong sang akon amay.”‡
22 Nagsabat si Jesus sa iya, “Upod ka sa akon kag pabay-i ang mga
patay§ sa paglubong sang ila mga patay.”

Ginpauntat ni Jesus ang Mabaskog nga Hangin (Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25)

23 Dayon nagsakay si Jesus sa sakayan, kag nag-upod sa iya ang iya mga
sumulunod.
24 *Samtang nagabiyahe sila,* hinali lang nga nagbaskog ang hangin, kag
daw indi na kitaon ang ila sakayan tungod sa kadalagko sang mga balod.
Pero nagakatulog sadto si Jesus.
25 Gani ginpalapitan siya sang iya mga sumulunod kag ginpukaw,
“Ginoo,* luwasa kami! Malumos kita!”
26 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ngaa bala nahadlok gid kamo? Kadiutay
sang inyo pagtuo!” Dayon nagbangon siya kag ginmanduan niya ang
hangin kag ang mga balod nga mag-untat. Kag sa gilayon naglinaw.
27 Natingala gid ang iya mga sumulunod kag nagsiling sila, “Ano bala
ini nga tawo nga bisan ang hangin kag ang mga balod nagatuman sa
iya?”

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Tawo nga May Malain nga mga Espiritu (Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39)

28 Pag-abot nila sa tabok sang dagat, sa lugar sang mga Gadarenhon,†
ginsugata si Jesus sang duha ka tawo nga naghalin sa mga *kuweba
nga* lulubngan. Ining duha ka tawo ginagamhan sang mga demonyo.
Mabangis sila kaayo, gani nahadlok ang mga tawo nga mag-agi didto.
29 Pagkakita nila kay Jesus nagsinggit sila, “Ikaw nga Anak sang Dios,
ano ang imo labot sa amon? Nagkadto ka bala diri para silutan kami sa
wala pa ang tion?”
30 Didto sa unhan may madamo nga baboy nga nagakaon.
31 Nagpakitluoy ang mga demonyo nga nagasiling, “Kon tabugon mo
gid man kami, tuguti na lang kami nga magsulod sa sina nga mga baboy.”
32 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sige, lakat kamo!” Gani nagguwa sila *sa
duha ka tawo* kag nagsulod sa mga baboy. Dayon nagdinaguso ang mga
baboy padulhog sa banglid deretso sa tubig kag nagkalalumos.

---

† **8:18** *dagat:* Tan-awa ang footnote sa 4:13. ‡ **8:21** *mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay:* Siguro ang buot silingon sang tawo, mapuli anay siya sa wala pa mapatay ang iya amay, kag kon patay na kag nalubong na, masunod siya kay Jesus. § **8:22** *mga patay:* siguro ang buot silingon, *mga patay sa panulok sang Dios* * **8:25** *Ginoo:* ukon, *Sir* † **8:28** *Gadarenhon:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gerasenhon;* sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

33 Nagdinalagan ang mga manugsagod sang mga baboy pakadto sa
banwa kag nagpanugid kon ano ang natabo sa mga baboy kag sa duha
ka tawo nga gin-gamhan sang mga demonyo.
34 Gani ang tanan nga tawo sa banwa nagkadto kay Jesus kag nagpak-
itluoy nga maghalin siya sa ila lugar.

9

Gin-ayo ni Jesus ang Paralitiko
(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

1 Gani nagsakay si Jesus kag ang iya kaupdanan sa sakayan pabalik
sa tabok sang dagat. Pag-abot nila didto nagpuli dayon si Jesus sa iya
banwa.
2 Sang didto na siya, gindala sa iya ang isa ka paralitiko nga ara sa
hiligdaan. Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila, nagsiling siya sa
paralitiko, "Anak, indi ka magkabalaka, *kay* ginpatawad na ang imo mga
sala."
3 Karon, may mga manunudlo sang Kasuguan didto nga nakabati, gani
nagsiling sila sa ila kaugalingon, "Ginainsulto sang sini nga tawo *ang*
Dios."
4 Nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna, gani nagsiling siya sa ila,
"Ngaa bala malain ang inyo ginahunahuna?
5 Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling, 'Ginpatawad na ang imo
mga sala,' ukon ang magsiling, 'Magtindog ka kag maglakat'?
6 Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko*
nga ako nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad
sang mga sala." Dayon nagsiling siya sa paralitiko, "Magtindog ka, dal-a
ang imo hiligdaan kag magpuli."
7 Nagbangon dayon ang paralitiko kag nagpuli.
8 Pagkakita sadto sang mga tawo hinadlukan sila,* kag gindayaw nila
ang Dios kay naghatag siya sa mga tawo sang gahom nga pareho sadto.

Gintawag ni Jesus si Mateo
(Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32)

9 Sang paghalin ni Jesus didto, nakita niya ang manugsukot sang buhis
nga si Mateo nga nagapungko sa balayaran sang buhis. Nagsiling si Jesus
sa iya, "Dali, sunod ka sa akon." Kag nagtindog si Mateo kag nagsunod
kay Jesus.
10 Karon, samtang nagakaon si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa
balay *ni Mateo*, madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga*
ginakabig nga mga makasasala ang nag-abot kag nag-upod kaon sa ila.
11 Nakita ini sang mga Pariseo. Gani ginpamangkot nila ang iya
mga sumulunod, "Ngaa nagaupod kaon ang inyo manunudlo sa mga
manugsukot sang buhis kag sa *iban pa nga* mga makasasala?"
12 Nabatian ni Jesus ang ila pamangkot, gani ginsabat niya sila, "Ang
tawo nga maayo ang lawas wala nagakinahanglan sang doktor, kundi
ang nagamasakit lang.
13 Usisaa ninyo kon ano ang *kahulugan sang ginasiling sa Kasulatan*,
'Indi ang *inyo mga* halad ang akon luyag kundi ang *inyo* kaluoy *sa inyo*
isigkatawo.'† Wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga *nagakilala nga*
sila matarong, kundi sa mga makasasala."

---

* **9:8** *hinadlukan sila:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *natingala gid sila*
† **9:13** Hos. 6:6

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa
(Mar. 2:18-22; Luc. 5:33-39)

14 May mga sumulunod si Juan *nga manugbautiso* nga nagkadto kay
Jesus kag nagpamangkot, "Kami kag ang mga Pariseo permi nagapuasa.
Pero ngaa ang imo mga sumulunod wala nagapuasa?"
15 Nagsabat si Jesus sa ila, "Mahimo bala nga magpangasubo ang
mga bisita samtang kaupod pa nila ang nobyo? Siyempre indi! Pero
magaabot ang tion nga kuhaon ang nobyo sa ila kag amo na ina ang ila
pagpuasa."
16 *Siling pa ni Jesus,* "Indi maayo nga itukap ang bag-o nga tela sa daan
nga bayo, kay *kon malabhan* magakulo ang bag-o nga tela kag magadako
pa gid ang gisi.
17 Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan
nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag ang
suludlan indi na mapuslan. Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa
bag-o nga suludlan nga panit, kag ining duha magadugay."‡

Ang Patay nga Bata nga Babayi kag ang Babayi nga Nagtandog kay Jesus
(Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56)

18 Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang isa ka manugdumala
sang simbahan sang mga Judio. Nagluhod siya kay Jesus kag nagpak-
itluoy, "Ang akon anak nga babayi bag-o gid lang napatay, pero kon
kadtuan mo siya kag itungtong mo ang imo kamot sa iya, nagatuo ako
nga mabuhi siya liwat."
19 Gani nagtindog si Jesus kag nag-upod sa iya. Nag-upod man ang mga
sumulunod ni Jesus.
20-21 Samtang nagalakat sila, may babayi nga nagpalapit sa likod ni
Jesus. Ini nga babayi ginapangguwaan sang dugo sa sulod sang dose
na ka tuig. Naghunahuna siya nga kon matandog lang niya ang bayo
ni Jesus magaayo gid siya. Gani gintandog niya ang gaway-gaway§ sang
bayo ni Jesus.
22 Nagliso dayon si Jesus kag pagkakita niya sa babayi nagsiling siya,
"Anak, indi ka magkabalaka. Ang imo pagtuo nag-ayo* sa imo." Sa
gilayon nag-ayo siya.
23 Nagpadayon si Jesus sa balay sang manugdumala. Sang pagsulod
niya, nakita niya nga didto ang mga manugplawta *nga nagatukar sa
lubong* kag ang mga tawo nga nagaginahod.
24 Gani nagsiling siya sa mga tawo, "Guwa kamo anay! Kay indi patay
ang bata kundi nagakatulog lang." Ginkadlawan nila si Jesus.
25 Sang napaguwa na ang mga tawo, nagsulod dayon si Jesus sa
kuwarto sang bata. Gin-uyatan niya ang kamot sang bata kag nagban-
gon ini.
26 Kag ang balita parte sini naglapnag sa tanan nga banwa sa sina nga
lugar.

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Bulag

‡ **9:17** Nagsugid si Jesus sini nga mga paanggid para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga pagpanudlo sang mga Judio. § **9:20-21** *gaway-gaway:* sa English, *tassel.* Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5. * **9:22** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

27 Paghalin ni Jesus sa sadto nga lugar, may duha ka bulag nga
nagsunod sa iya nga nagasinggit, “Kaliwat ni David,† kaluoyi kami!”
28 Sang pag-abot ni Jesus sa balay nga iya ginadayunan, nagpalapit sa
iya atong duha ka bulag. Ginpamangkot niya sila, “Nagatuo bala kamo
nga sarang ko kamo maayo?” Nagsabat sila, “Huo, Ginoo.”‡
29 Dayon gintandog ni Jesus ang ila mga mata kag nagsiling, “Suno sa
inyo pagtuo pagahimuon ina sa inyo.”
30 Sa gilayon nag-ayo ang ila mga mata kag nakakita na sila. Ginpaan-
daman sila ni Jesus nga indi gid sila magpanugid bisan kay sin-o.
31 Pero naglakat sila kag ginpanugid nila sa bilog nga lugar kon ano
ang ginhimo ni Jesus sa ila.

Gin-ayo ni Jesus ang Apa

32 Sang nagapapuli na sila, may gindala kay Jesus nga apa tungod kay
ginagamhan siya sang demonyo.
33 Pagkatapos nga natabog ni Jesus ang demonyo, nakahambal dayon
ang apa. Natingala gid ang mga tawo. Nagsiling sila, “Halin pa sang una
wala kita sing may nakita nga pareho sini sa bilog nga Israel.”
34 Pero nagsiling ang mga Pariseo, “Nagatabog siya sang mga demonyo
paagi sa gahom nga ginhatag sa iya sang pangulo sang mga demonyo.”

Naluoy si Jesus sa mga Tawo

35 Naglibot si Jesus sa mga banwa kag mga baryo, kag nagpanudlo siya
sa mga simbahan sang mga Judio. Ginwali niya ang Maayong Balita
parte sa paghari sang Dios, kag ginpang-ayo niya ang tanan nga klase
sang balatian.
36 Pagkakita niya sa madamo nga tawo, naluoy gid siya sa ila tungod
nga madamo ang ila mga palaligban pero wala sing may nagabulig sa ila.
Pareho sila sa mga karnero nga wala sing manugbantay.
37 Gani nagsiling siya sa iya mga sumulunod, “Malapad ang alanihon,§
pero diutay gid lang ang manug-ani.
38 Gani magpangamuyo kamo sa Ginoo, ang tag-iya sang alanihon, nga
magpadala siya sang mga manug-ani sa iya alanihon.”

10

Ang Dose ka Apostoles
(Mar. 3:13-19; Luc. 6:12-16)

1 Gintawag ni Jesus ang iya dose ka sumulunod kag ginhatagan niya
sila sing awtoridad sa pagtabog sang mahigko nga mga espiritu kag sa
pag-ayo sang tanan nga klase sang balatian.
2 Amo ini ang ngalan sang dose ka apostoles: si Simon (nga ginatawag
Pedro) nga amo ang nagapanguna sa ila, si Andres nga iya utod, ang
duha ka anak ni Zebedee nga si Santiago kag si Juan,
3 si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo (nga manugsukot sang
buhis), si Santiago nga anak ni Alfeus, si Tadeus,

† **9:27** *Kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.
‡ **9:28** *Ginoo:* ukon, *Sir* § **9:37** *Malapad ang alanihon:* buot silingon, *Madamo nga tawo nga handa na sa pagbaton sang Maayong Balita. Pareho sila sa alanihon nga husto na gid anihon.*

4 si Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma), kag si Judas
Iscariote* nga amo ang nagtraidor kay Jesus.

Ang Buluhaton sang Dose ka Apostoles
(Mar. 6:7-13; Luc. 9:1-6)

5 Sa wala pa mapalakat ni Jesus ang dose *ka apostoles* ginsilingan niya
sila, "Indi kamo magkadto sa mga lugar sang mga indi Judio ukon sa mga
banwa sang mga Samariahanon,
6 kundi kadtui ninyo ang katawhan sang Israel nga pareho sa mga
karnero nga nagtalang.
7 Isugid ninyo sa ila nga malapit na† ang paghari sang Dios.
8 Ayuha ninyo ang mga masakiton, banhawa ninyo ang mga patay,
ayuha ninyo ang mga tawo nga may delikado nga balatian sa panit‡
para makabig sila nga matinlo, kag tabuga ninyo ang mga demonyo.
Nakabaton kamo sa Dios nga wala sing bayad, gani maghatag man kamo
nga wala sing bayad.
9 Indi kamo magbalon sang kuwarta,§
10 ukon bag, ukon ilislan nga bayo, ukon sandalyas, ukon baston,
kay ang nagapangabudlay dapat gid man nga hatagan sang iya mga
kinahanglanon.
11 "Kon magsulod kamo sa isa ka banwa ukon sa isa ka baryo, magpan-
gita kamo sang tawo nga maalwan nga magbaton sa inyo sa iya balay.
Kag didto kamo magdayon hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.
12 Sa inyo pagsulod sa sina nga balay, bendisyunan ninyo ang mga
nagaestar didto.
13 Kon matuod nga ginabaton kamo sang tagbalay, bendisyuni ninyo
sila, pero kon indi, indi ninyo pagbendisyuni.
14 Kon may mga panimalay ukon banwa nga indi gid magbaton sa inyo
ukon indi gid magpamati sa inyo, bayai na lang ninyo sila. Paghalin
ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa inyo tiil *bilang paandam kontra sa
ila.*
15 Sa pagkamatuod, sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot
ang mabaton nila sang sa mga taga-Sodom kag mga taga-Gomora.

Ang Palaabuton nga mga Paghingabot
(Mar. 13:9-13; Luc. 12:12-17)

16 "Tandai ninyo ini! Pareho kamo sa mga karnero nga akon gina-
padala sa mabangis nga mga ido.* Gani magmaalamon kamo pareho
sang mga man-og, kag magmabuot pareho sang mga pating.
17 Mag-andam kamo sa mga tawo, kay pagadakpon nila kamo kag dal-
on sa mga hukmanan kag pagahanuton nila kamo sa ila mga simbahan.
18 Iakusar nila kamo sa mga gobernador kag mga hari tungod sang
inyo pagsunod sa akon. Kag didto magasugid kamo sang Maayong Balita
sa ila kag sa mga indi Judio.
19 Kon imbistigaron na kamo, indi kamo magpalibog kon ano ang inyo
ihambal, kag kon paano kamo magsabat. Kay kon kamo didto na, ang
Espiritu Santo amo ang magatudlo sa inyo kon ano ang inyo isabat.

---

* **10:4** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.* † **10:7** *malapit na:* ukon, *nag-abot na* ‡ **10:8** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 8:2. § **10:9** *kuwarta:* sa literal, *bulawan, pilak kag saway.* Ang ila mga kuwarta hinimo halin sa sini nga mga materyales. * **10:16** *mabangis nga mga ido:* sa English, *wolves*

20 Gani ang inyo ihambal indi inyo kundi iya sang Espiritu nga halin sa
inyo Amay. Siya ang magahambal paagi sa inyo.
21 "*Sa sina nga mga inadlaw* may mga tawo nga magapapatay sang ila
mga utod. May mga amay nga magapapatay sang ila mga anak. Kag may
mga anak nga magakontra sa ila mga ginikanan, kag ipapatay nila sila.
22 Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon. Pero
ang nagapadayon *sa pagsunod* hasta sa katapusan amo ang maluwas.
23 Kon hingabuton kamo sa isa ka banwa, magpalagyo kamo pakadto
sa isa ka banwa. Kay sa pagkamatuod, sa wala pa ninyo malibot ang
tanan nga banwa sang Israel, *ako nga* Anak sang Tawo magabalik.
24 "Wala sing estudyante nga labaw pa sa iya maestro, kag wala sing
ulipon nga labaw pa sa iya amo.
25 Gani tuman na sa estudyante nga mangin pareho sa iya maestro, kag
sa ulipon nga mangin pareho sa iya amo. Kon ako nga nagapamuno sa
inyo gintawag nga Satanas,† ano pa gid ayhan kalain ang ila itawag sa
inyo nga akon mga sumulunod.

Ang Dapat Kahadlukan
(Luc. 12:2-7)

26 "Gani indi kamo magkahadlok sa mga tawo. Kay wala sing
tinago nga indi mahibaluan sa ulihi, kag wala sing sekreto nga indi
mabuyagyag.‡
27 Ang mga butang nga sa inyo ko lang ginasugid, isugid ninyo sa tanan.
Kag ang mga butang nga akon ginahutik sa inyo, ipahibalo ninyo sa mga
tawo.
28 Indi kamo magkahadlok sa mga tawo nga makapatay sa inyo lawas
pero indi makapatay sa inyo kalag. Ang Dios amo ang dapat ninyo
kahadlukan, tungod nga siya ang sarang makalaglag sa inyo lawas kag
sa inyo kalag sa impyerno.
29 Indi bala barato lang kon baklon ang duha ka maya? Pero wala sing
isa sa ila nga mahulog sa duta nga indi suno sa pagbuot sang inyo Amay.
30 Kag kon parte sa inyo, bisan pa ang inyo buhok sa ulo naisip niya
tanan.
31 Gani indi kamo magkahadlok, kay mas mahal pa kamo sang sa
madamo nga maya.

Ang Pagkilala kay Cristo
(Luc. 12:8-9)

32 "Ang bisan sin-o nga nagakilala sa akon sa atubangan sang mga
tawo, kilalahon ko man siya sa atubangan sang akon Amay sa langit.
33 Pero ang bisan sin-o nga wala nagakilala sa akon sa atubangan sang
mga tawo, indi ko man pagkilalahon sa atubangan sang akon Amay sa
langit.

Ang mga Miyembro sang Panimalay Magakontrahanay Tungod kay Cristo
(Luc. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Indi kamo maghunahuna nga nagkadto ako diri sa kalibutan para
mangin maayo ang relasyon sang isa kag isa. Nagkadto ako diri para
magkontrahanay sila.§

† **10:25** *Satanas:* sa Griego, *Beelzebul* ‡ **10:26** Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag. § **10:34** *para magkontrahanay sila:* sa literal, *para magdala sang espada*

35 Kay tungod sa akon, magakontra ang anak nga lalaki sa iya amay,
ang anak nga babayi sa iya iloy, kag ang umagad nga babayi sa iya
ugangan nga babayi.
36 Ang mangin kontra sang isa ka tawo amo mismo ang miyembro sang
iya kaugalingon nga panimalay.*
37 "Ang nagahigugma sang iya amay ukon sang iya iloy labaw sa akon
indi takos sa akon. Kag ang nagahigugma sang iya mga anak labaw sa
akon indi takos sa akon.
38 Ang bisan sin-o nga indi magsunod sa akon tungod kay nahadlok
siya nga mapatay para sa akon† indi takos sa akon.
39 Ang nagapaniguro nga indi madula ang iya kabuhi madula pa gani.
Pero ang nagasikway sang iya kabuhi tungod sa iya pagsunod sa akon
makabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan.

Ang mga Balos
(Mar. 9:41)
40 "Ang tawo nga nagabaton sa inyo nagabaton man sa akon. Kag ang
nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon.
41 Ang tawo nga nagabaton sang propeta tungod sa pagkapropeta
sini magabaton sang balos halin sa Dios pareho sang pagabatunon
sang propeta. Kag ang nagabaton sang matarong nga tawo tungod sa
pagkamatarong sini magabaton sang balos halin sa Dios pareho sang
pagabatunon sang matarong nga tawo.
42 Kag ang bisan sin-o nga maghatag sang bisan isa lang ka baso nga
tubig sa isa sang *akon* labing kubos *nga sumulunod* tungod kay ini siya
akon sumulunod, ina nga tawo sigurado nga magabaton sang iya balos."

11

Si Jesus kag si Juan nga Manugbautiso
(Luc. 7:18-35)
1 Pagkatapos nga natudluan ni Jesus ang iya dose ka sumulunod,
naghalin siya sa sadto nga lugar kag nagkadto sa palibot nga mga banwa
para magtudlo kag magwali sa mga tawo.
2 Sang ara pa si Juan *nga manugbautiso* sa sulod sang prisohan,
nabatian niya ang parte sa mga ginhimo ni Cristo, gani ginpakadto niya
kay Cristo ang iya mga sumulunod
3 sa pagpamangkot sa iya, "Sugiri kami, ikaw bala ang amon gina-
paabot ukon mahulat pa kami sang iban?"
4 Ginsabat sila ni Jesus, "Magbalik kamo kay Juan kag sugiri ninyo siya
sang inyo nakita kag nabatian.
5 Sugiri ninyo siya nga ang mga bulag nakakita, ang mga piang
nakalakat, ang mga may delikado nga balatian sa panit* *nag-ayo kag*
nakabig na nga matinlo, ang mga bungol nakabati, ang mga patay
nabanhaw, kag ang Maayong Balita ginawali sa mga imol.
6 Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha sa akon."
7 Sang makahalin na ang mga sumulunod ni Juan, nagpamangkot si
Jesus sa mga tawo, "Sang pagkadto ninyo kay Juan sa kamingawan,

---

* **10:36** Mic. 7:6 † **10:38** *nahadlok siya nga mapatay para sa akon:* sa literal, *indi siya magpas-an sang iya krus.* Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus. * **11:5** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 8:2.

ano ang inyo ginapaabot nga makita? Nagkadto bala kamo didto para
makita ninyo ang *tawo nga nagapaayon-ayon lang pareho sang* kugon
nga ginahapay-hapay sang hangin?
8 Ukon nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang tawo nga
nagabayo sang malahalon? Pero ang mga nagabayo sang malahalon
nagaestar sa mga palasyo sang mga hari.
9 Abi sugiri ninyo ako kon ngaa nagkadto kamo didto. Indi bala para
makita ninyo ang isa ka propeta? Huo, kag labaw pa gani siya sa propeta.
10 Kay siya amo ang ginasiling *sang Dios* sa Kasulatan, 'Ipadala ko ang
akon mensahero una sa imo sa pagpreparar sang imo alagyan.'"†
11 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Sa pagkamatuod, hasta subong wala pa gid
sing may natawo nga maglabaw pa kay Juan. Pero karon ang bisan sin-o
nga labing kubos sa mga nagapasakop sa paghari sang Dios‡ mas labaw
pa kay Juan.
12 Halin sang pagwali ni Juan hasta subong, nagapamilit ang mga tawo
nga masakop sila sa paghari sang Dios.
13 Kay sa wala pa mag-abot si Juan, ginpahayag na sa tanan *nga*
sinulatan sang mga propeta kag sa Kasuguan *ni Moises ang parte sa*
paghari sang Dios.
14 Kag kon patihon ninyo ang ila mga mensahi, si Juan amo si Elias nga
ginpropesiya nga magaabot.
15 Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo
nabatian.
16 "Karon, sa ano ko bala ipaanggid ang *mga tawo* sa sini nga hen-
erasyon? Pareho sila sa mga bata nga nagapungko sa plasa *nga naga-*
hampang. Ang isa ka grupo nagasiling sa isa,
17 'Gintukaran namon kamo sang sunata nga para sa kasal,§ pero wala
kamo magsaot. Ginkantahan namon kamo sang kanta nga para sa patay,
pero wala man kamo maghibi.'
18 *Ang mga tawo sa sini nga henerasyon pareho man sa ila,* kay sang pag-
abot ni Juan, nakita nila nga nagapuasa siya kag wala nagainom sang
bino, gani nagasiling sila nga ginagamhan siya sang demonyo.
19 Kag *ako nga* Anak sang Tawo, pag-abot *ko*, nakita nila nga nagakaon
kag nagainom, gani nagasiling sila nga palakaon ako kag palainom.
Nagasiling man sila nga abyan ako sang mga manugsukot sang buhis
kag sang *iban pa nga* mga makasasala. Pero indi bali, ang mga tawo
nga nagasunod sa kabubut-on sang Dios nagakomporme nga husto ang
ginapahimo sang Dios sa amon."*

Ang mga Banwa nga Indi Magtuo kay Jesus
(Luc. 10:13-15)

20 Pagkatapos sadto, naghambal si Jesus kontra sa mga banwa sa
diin naghimo siya sang madamo nga milagro, tungod kay wala sila
maghinulsol sang ila mga sala.
21 Nagsiling siya, "Kaluluoy kamo nga mga taga-Corazin! Kaluluoy
man kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro nga akon
ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Tyre kag sa Sidon, dugay na kuntani sila

---

† **11:10** Mal. 3:1 ‡ **11:11** *Dios:* Tan-awa ang footnote sa 3:2. § **11:17** *sunata nga para sa kasal:* sa literal, *plawta* * **11:19** *ang mga tawo...sa amon:* ukon, *ang kaalam nga ginatudlo namon napamatud-an nga husto tungod sa resulta sini sa kabuhi sang mga nagbaton sini.*

nagsuksok sang sako kag nagbutang sang abo sa ila mga ulo sa pagpakita nga nagahinulsol sila sa ila mga sala.
22 Gani dumduma ninyo nga sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa
nga silot ang mabaton ninyo sang sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon.
23 Kag kamo nga mga taga-Capernaum nagahunahuna nga dayawon
kamo bisan didto sa langit. Pero sa impyerno† gid kamo itagbong! Kay
kon ang mga milagro nga akon ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Sodom,
kuntani ang Sodom ara pa hasta subong!
24 Gani dumduma ninyo nga sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa
nga silot ang mabaton ninyo sang sa mga taga-Sodom."

May Kapahuwayan kay Jesus
(Luc. 10:21-22)

25 Sang sadto nga tion nagpangamuyo si Jesus, "Amay, nga tag-iya sang
langit kag sang duta, ginadayaw ko ikaw tungod nga ang kamatuoran
nga gintago mo sa mga *tawo nga ginakabig nga mga* maalam kag may
mga tinun-an ginpahayag mo sa mga tawo nga pareho sang mga bata
nga diutay lang ang kaalam.
26 Amay, salamat gid nga amo ina ang imo kabubut-on."
27 *Pagkatapos sadto, nagsiling si Jesus sa mga tawo,* "Ang tanan nga bu-
tang gintugyan sa akon sang akon Amay. Ang Amay lang ang nakakilala
sa *akon nga iya* Anak. Kag ang nakakilala sa Amay ako gid lang nga iya
Anak kag ang mga tawo nga buot ko nga ipakilala sa Amay.
28 "Palapit kamo sa akon, tanan kamo nga ginabudlayan kag ginabug-
atan kag papahuwayon ko kamo.
29 Magsunod kamo kag magpatudlo sa akon kay mabuot ako kag
mapainubuson. Makapahuway kamo,
30 kay ang akon mga sugo mahapos nga tumanon kag mamag-an lang
ang akon ginapahimo."

12

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway
(Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-5)

1 Isa sadto ka tion, sa Adlaw nga Inugpahuway, nagaagi sila ni Jesus sa
kaumahan sang trigo. Gutom gid ang iya mga sumulunod, gani namuksi
sila sang mga uhay sang trigo kag nagkaon.
2 Pagkakita sadto sang mga Pariseo nagsiling sila kay Jesus, "Tan-awa
ang imo mga sumulunod! Ginahimo nila ang ginabawal nga himuon sa
Adlaw nga Inugpahuway."
3 Ginsabat sila ni Jesus, "Wala bala ninyo mabasahi *sa Kasulatan* ang
ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom?
4 Nagsulod siya sa balay sang Dios kag ginkaon niya kag sang iya mga
kaupod ang tinapay nga ginhalad sa Dios, bisan pa nga ginabawal *sang
Kasuguan* ang magkaon sadto luwas lang sa mga pari.
5 Kag isa pa, wala bala ninyo mabasahi sa Kasuguan nga ang mga pari
nagaobra sa templo bisan Adlaw nga Inugpahuway? Isa ini ka pagsupak
sa pagsulundan sa Adlaw nga Inugpahuway, pero wala sila nakasala.
6 Ang matuod may ari diri nga mas importante pa sa templo.

† **11:23** *impyerno:* ukon, *lugar sang mga patay.* Sa Griego, *Hades.*

7-8 Kay *ako nga* Anak sang Tawo may gahom sa pagsiling kon ano
ang husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway. Kon naintiendihan
ninyo ining *ginasiling sang Dios sa Kasulatan,* 'Indi ang *inyo mga* halad
ang akon luyag kundi ang *inyo* kaluoy *sa inyo isigkatawo*,'* wala ninyo
kuntani pagpakalaina ang mga tawo nga wala sing sala."

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot
(Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11)

9 Naghalin si Jesus sa sadto nga lugar kag nagkadto sa simbahan sang
mga Judio.
10 May tawo didto nga pingkaw† ang kamot. Kag may mga Pariseo
man didto nga nagapangita sang kabangdanan nga maakusar nila si
Jesus. Gani nagpamangkot sila kay Jesus, "Tugot bala ang pagpang-ayo
sa Adlaw nga Inugpahuway?"
11 Nagsabat si Jesus sa ila, "Abi may karnero kamo nga nahulog sa buho
sa Adlaw nga Inugpahuway. Ano, pabay-an lang bala ninyo tungod kay
Adlaw nga Inugpahuway? Siyempre, kuhaon ninyo!
12 Pero ang tawo mas importante pa sang sa karnero. Gani ginatugot
sang Kasuguan ang pagbulig sa isigkatawo bisan pa sa Adlaw nga Inug-
pahuway."
13 Dayon nagsiling si Jesus sa tawo *nga pingkaw*, "Untaya ang imo
kamot." Gin-untay niya, kag nag-ayo ini pareho sang isa niya ka kamot.
14 Dayon nagguwa ang mga Pariseo kag nagplano sila kon paano nila
mapatay si Jesus.

Ang Pinili nga Alagad sang Dios

15 Sang mahibaluan ni Jesus ang plano sang mga Pariseo, naghalin siya
sa sadto nga lugar. Madamo nga tawo ang nagsunod sa iya kag gin-ayo
niya ang tanan nga masakiton.
16 Ginpaandaman niya sila nga indi magpanugid sa iban parte sa iya.‡
17 Katumanan ini sang ginsiling sang *Dios paagi kay* Propeta Isaias:
18 "Ari ang akon ginpili nga alagad.
Palangga ko siya kag nalipay ako sa iya.
Gamhan ko siya sang akon Espiritu,
kag ipahayag niya ang hustisya sa mga nasyon.
19 Indi siya magpakigbais ukon magsinggit,
kag indi mabatian ang iya tingog sa mga dalan.
20 Indi niya pagpabay-an ang mga maluya sa pagtuo§
ukon pagtalikdan ang mga nadulaan na sang paglaom.
Indi siya mag-untat hasta nga mapahari niya ang hustisya.
21 Kag ang mga tawo sa tanan nga nasyon magalaom sa iya."*

Si Jesus kag si Satanas
(Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23)

22 Karon may gindala kay Jesus nga tawo nga bulag kag apa tungod kay
ginagamhan siya sang demonyo. Gin-ayo ni Jesus ang tawo kag dayon
nakahambal na siya kag nakakita.
23 Natingala ang tanan, kag nagsiling sila, "Siya ayhan ang kaliwat ni
David?"†

---

* **12:7-8** Hos. 6:6 † **12:10** *pingkaw:* ukon, *paralisado* ‡ **12:16** *parte sa iya:* ukon, *kon sin-o siya*
§ **12:20** *maluya sa pagtuo:* ukon, *mga ginadaogdaog* * **12:21** Isa. 42:1-4 † **12:23** *kaliwat ni David:* Tan-awa ang footnote sa 9:27.

24 Pagkabati sang mga Pariseo nagsiling sila, “Ina nga tawo nagatabog
sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa iya ni Satanas‡ nga
amo ang pangulo sang mga demonyo.”
25 Nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna, gani nagsiling siya sa ila,
“Kon ang *mga pumuluyo sang* isa ka ginharian magbinahin-bahin kag
mag-ilinaway, ina nga ginharian malaglag. Amo man ang matabo sa
bisan ano nga banwa ukon panimalay kon *ang mga nagaestar dira*
magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.
26 Gani kon si Satanas mismo ang nagatabog sang iya mga sakop,
nagapakita lang ina nga nagabinahin-bahin sila kag nagailinaway. Ti
paano pa makapadayon ang iya ginharian?
27 Kag kon si Satanas ang nagahatag sa akon sang gahom para
magtabog sang mga demonyo, sin-o ang nagahatag sang gahom sa inyo
mga sumulunod nga nagatabog man sang mga demonyo? Ang inyo mga
sumulunod mismo nagapamatuod nga sala gid kamo.
28 Karon, tungod kay nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa
Espiritu sang Dios, nagapamatuod ini nga ang paghari sang Dios nag-
abot na sa inyo.
29 “Ang matuod, wala sing tawo nga sarang makasulod sa balay sang
makusog nga tawo sa pagkuha sang iya mga pagkabutang kon indi niya
anay paggapuson inang makusog nga tawo. Pero kon magapos na niya,
makapagusto na siya sa pagkuha sang mga pagkabutang sa sina nga
balay.§
30 “Ang wala nagaapin sa akon, kontra sa akon. Kag ang wala nagabu-
lig sa akon sa pagtipon *sang mga tawo sa Dios* nagapalapta lang.
31 Gani sugiran ko kamo; ang bisan ano nga sala kag pagpakalain, ma-
patawad. Pero ang nagapakalain sa Espiritu *Santo* indi gid mapatawad.
32 Ang bisan sin-o nga maghambal sing malain kontra sa *akon nga*
Anak sang Tawo mapatawad, pero ang magpakalain sa Espiritu Santo
indi gid mapatawad sa sini nga panahon ukon sa palaabuton nga pana-
hon.

Ang Kahoy Makilala Paagi sa Iya Bunga
(Luc. 6:43-45)

33 “Kon maayo ang kahoy maayo man ang iya bunga; kon malain ang
kahoy malain man ang iya bunga. Ang kahoy makilala sa iya bunga.
34 Mga kaliwat kamo sang man-og! Kag tungod nga kamo malain,
paano kamo makahambal sang maayo? Kay kon ano ang ara sa tagi-
pusuon amo man ang nagaguwa sa baba.
35 Ang maayo nga tawo nagahambal sang maayo, kay maayo ang iya
ginahunahuna. Pero ang malain nga tawo nagahambal sang malain, kay
malain ang iya ginahunahuna.
36 Sa pagkamatuod, sa adlaw sang paghukom, ang kada isa maga-
panabat sa Dios sa iya mga ginahambal nga wala sing pulos.
37 Kay ibasi sa imo mga ginahambal kon silutan ka ukon indi.”

Ginpangayuan si Jesus sang Milagro
(Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32)

‡ **12:24** *Satanas:* sa Griego, *Beelzebul* § **12:29** Ang buot silingon ni Jesus, napierdi na niya si Satanas. Amo ina nga natabog niya ang iya mga sinakpan.

38 May mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo nga nagsiling
kay Jesus, "Manunudlo, abi pakitai kami sang isa ka milagro bilang
pamatuod *nga ginpadala ka sang Dios*."
39 Nagsabat si Jesus sa ila, "*Kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon,
tama kalaot kag indi matutom sa pagsunod sa Dios. Nagapangayo
kamo sang milagro, pero wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas
sa milagro nga pareho sang natabo kay Propeta Jonas.
40 Subong nga si Jonas tatlo ka adlaw kag tatlo ka gab-i sa tiyan sang
dako nga isda, amo man ang matabo sa *akon nga* Anak sang Tawo. Kay
magapabilin ako sa sulod sang tatlo ka adlaw kag tatlo ka gab-i sa idalom
sang duta.
41 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw* ang mga taga-Nineve upod
sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon nila kamo. Kay
pagkabati sang mga taga-Nineve sadto sang wali ni Jonas, naghinulsol
sila. Karon may ari diri nga labaw pa kay Jonas, *pero wala kamo*
naghinulsol sang nagwali siya sa inyo.
42 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw *man* ang rayna nga halin sa
south† upod sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon
niya *kamo*. Kay naghalin pa siya sa pinakamalayo nga parte sang
kalibutan sa pagpamati sa kaalam ni *Haring* Solomon. Karon may ari
diri nga labaw pa kay Solomon, *pero wala kamo nagpamati sa iya*.

Kon Magguwa ang Mahigko nga Espiritu
(Luc. 11:24-26)

43 "Kon magguwa ang mahigko nga espiritu sa tawo nga iya ginsud-
lan, nagalibot siya sa mga lugar nga wala sing tubig kay nagapangita
siya sang lugar nga iya mapahuwayan. Kon indi siya makakita sang
palahuwayan
44 magahunahuna siya nga magbalik na lang sa iya ginhalinan. Kag
kon sa iya pagbalik makita niya nga ang iya ginhalinan wala sing may
nagaestar, matinlo kag nahimos ang tanan,
45 malakat siya dayon kag manghagad sang pito pa gid ka espiritu nga
mas malain pa sang sa iya. Magasulod sila sa sadto nga tawo kag didto
mag-estar. Kag ang kahimtangan sang tawo mangin grabe pa gid sang
sa una. Amo man ina ang matabo sa sining malain nga henerasyon;
magadugang pa gid ang ila kalaot."

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus
(Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21)

46 Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang iya iloy kag ang iya
mga utod. Nagahulat sila sa guwa kay luyag nila nga magpakighambal
sa iya.
47 May isa ka tawo nga nagsiling sa iya, "Ang imo iloy kag mga utod
nagahulat sa guwa. Luyag nila nga magpakighambal sa imo."
48 Nagsabat si Jesus sa iya, "Nahibaluan mo bala kon sin-o ang akon
iloy kag mga utod?"
49 Dayon gintudlo niya ang iya mga sumulunod kag nagsiling, "Amo
ini sila ang akon iloy kag mga utod!

---

* **12:41** *mabanhaw:* ukon, *magatindog.* Amo man sa bersikulo 42. † **12:42** *rayna nga halin sa south:* Amo ang rayna sang Sheba suno sa 1 Har. 10.

50 Kay ang bisan sin-o nga nagahimo sang kabubut-on sang akon Amay
sa langit amo ang akon iloy kag mga utod."

13

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8)

1 Sa amo man nga adlaw, nagguwa si Jesus sa balay kag nagkadto siya
sa higad sang dagat* kag nagpungko didto.
2 Pero tungod kay gintipunan siya sang madamo nga tawo, nagsakay
siya sa sakayan nga nagapundo kag didto siya nagpungko sa pagtudlo.
Ang mga tawo didto sa higad sang dagat nagapamati samtang nagatudlo
siya.
3 Madamo nga butang ang iya gintudlo sa ila paagi sa mga paanggid.
Siling niya:
"May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi.
4 Sa iya pagsab-og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag gintuka
ini sang mga pispis.
5 Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Hapaw lang ang duta sini, gani
madali nga nagtubo ang binhi tungod kay manabaw ang duta.
6 Pero nalayong ini sang nainitan sang adlaw, kag tungod nga diutay
lang ang gamot, nalaya.
7 Ang iban nga mga binhi nagtupa kag nagtubo sa duta nga may mga
tunukon nga hilamon, pero pagdabong sang mga hilamon nalumos ang
tanom.
8 Ang iban pa gid nga mga binhi nagtupa sa maayo nga duta, *nagtubo*
kag nagpamunga. Ang iban 100, ang iban 60, kag ang iban 30 *ka pilo ang*
bunga.
9 Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo naba-
tian."

Ang Katuyuan sang mga Paanggid
(Mar. 4:10-12; Luc. 8:9-10)

10 Dayon nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpa-
mangkot, "Ngaa nagahambal ka sa mga tawo paagi sa mga paanggid?"
11 Nagsabat si Jesus sa ila, "Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa
paghari sang Dios† ginasugid sa inyo *nga maintiendihan ninyo*, pero sa
iban wala ginasugid *nga maintiendihan nila*.
12 Kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran
pagahatagan pa gid sang pag-intiendi, kag madamo gid ang idugang
sa iya. Pero ang tawo nga wala nagatuman sa kamatuoran, bisan ang
diutay nga iya naintiendihan, kuhaon pa sa iya.
13 Gani nagahambal ako sa ila paagi sa mga paanggid tungod kay na-
gatulok sila pero indi makakita, kag nagapamati sila pero indi makain-
tiendi.
14 Gani natuman sa ila ang ginsiling *sang Dios paagi kay Propeta* Isaias,
"'Sige lang kamo pamati, pero indi kamo makaintiendi.
Sige lang kamo tulok, pero indi kamo makakita.
15 Kay matig-a ang tagipusuon sang sini nga mga tawo.

---

* **13:1** *dagat:* Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga "lake" ukon sa iban nga Bisaya, *linaw.* † **13:11** *Dios:* sa literal, *langit.* Amo man sa bersikulo 24, 31, 33, 44, 45, 47 kag 52. Tan-awa ang footnote sa 3:2.

Gintakpan nila ang ila mga dulunggan,‡
kag ginpiyong nila ang ila mga mata.
Kay basi makakita sila kag makabati,
kag makaintiendi kag magbalik sa akon,
kag ayuhon ko sila.'§
16 Pero bulahan kamo nga nagasunod sa akon, kay nakakita kamo kag
nakabati.
17 Sa pagkamatuod, madamo nga propeta kag matarong nga mga tawo
sang una ang naghandom nga makakita kag makabati sang inyo nakita
kag nabatian subong, pero wala natabo ini sa ila tiyempo.

Ginpaathag ni Jesus ang Kahulugan sang Paanggid
(Mar. 4:13-20; Luc. 8:11-15)
18 "Gani, pamatii ninyo kag tun-i kon ano ang kahulugan sang paang-
gid parte sa manugsab-og.
19 Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo
nga nagapamati sang pulong parte sa paghari *sang Dios,* pero wala
sila nakaintiendi. Nag-abot si Satanas kag gin-agaw ang pulong sa ila
tagipusuon.
20 Ang kabatuhan nga manabaw lang ang duta nga gintup-an sang
binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios* kag
ginbaton nila ini gilayon nga may kalipay.
21 Pero indi hugot sa ila tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila
pagtuo. Pag-abot sang pag-antos ukon paghingabot tungod sa pulong
sang Dios nga ila ginbaton, nagbiya sila sa ila pagtuo.
22 Ang duta nga may mga hilamon nga tunukon nga gintup-an sang
binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios*. Ugaling
tungod sa mga palaligban sa sini nga panahon kag paghimulat nga
makamanggad nalipatan nila ang pulong *sang Dios* nga ila nabatian kag
wala ini namunga *sa ila kabuhi*.
23 Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga
tawo nga nagpamati kag nakaintiendi sang pulong *sang Dios*. Gani
namunga gid ang pulong *sa ila kabuhi*. Ang iban 100, ang iban 60, kag
ang iban 30 *ka pilo ang bunga*."

Ang Paanggid Parte sa Matag-as nga mga Hilamon
24 Nagpadayon si Jesus sa iya pagtudlo sa mga tawo paagi sa paanggid.
Nagsiling siya, "Ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini nga estorya:*
May tawo nga nagsab-og sang maayo nga binhi sa iya duta.
25 Pagkagab-i, samtang ang mga tawo nagakatulog, ang iya kaaway
nagkadto didto kag nagsab-og sang *liso sang* matag-as nga mga hilamon*
kag nagpuli.
26 Sang nagtubo ang trigo kag nagpamunga, nagtubo man ang mga
hilamon.
27 Gani nagkadto sa iya ang iya mga ulipon kag nagsiling, 'Indi bala
maayo nga binhi ang aton ginsab-og sa imo duta? Diin naghalin ang mga
hilamon?'
28 Nagsabat siya, 'Ang kaaway amo ang naghimo sini.' Gani ginpa-
mangkot siya sang mga ulipon, 'Gabuton bala namon ang mga hilamon?'

‡ **13:15** *dulunggan:* sa iban nga Bisaya, *dalunggan* § **13:15** Isa. 6:9-10 * **13:25** *matag-as nga mga hilamon:* Ini isa ka klase sang hilamon nga may liso nga makahililo.

29 Nagsabat siya, ‘Indi lang, kay basi samtang ginagabot ninyo ang
hilamon magabot ninyo pati ang trigo.
30 Pabay-i lang ninyo hasta mag-abot ang tig-alani. Sa tig-alani suguon
ko ang mga manug-ani nga panggabuton anay ang mga hilamon kag
bugkuson para sunugon. Pagkatapos ipatipon ko sa ila ang trigo kag dal-
on sa akon bodega.’”

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa
(Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-19)

31 Ginsugiran pa gid niya sila sini nga paanggid, “Ang paghari sang
Dios pareho sa binhi sang mustasa† nga ginpanggas sang isa ka tawo sa
iya duta.
32 Ang binhi sang mustasa amo ang pinakagamay sa tanan nga binhi.
Pero kon magtubo na gani amo ang pinakamataas sa mga ulutanon, kag
pareho na sa kahoy ang iya kataason. Bisan gani ang mga pispis sarang
makapugad sa iya mga sanga.”

Ang Paanggid Parte sa Inugpahabok sa Tinapay
(Luc. 13:20-21)

33 Ginsugiran naman niya sila sini nga paanggid, “Ang paghari sang
Dios pareho man sa inugpahabok‡ nga ginmiksla§ sang babayi sa isa ka
labador nga harina nga iya masahon, kag naghabok dayon ang bilog nga
linamas.”

Kon Ngaa Paanggid ang Gin-gamit ni Jesus sa Pagtudlo
(Mar. 4:33-34)

34 Naggamit si Jesus sang mga paanggid sa tanan niya nga pagpanudlo
parte sa paghari sang Dios. Wala siya sing may ginhambal sa mga tawo
nga indi paagi sa paanggid.
35 Katumanan ini sang ginsiling sang Dios paagi sa iya propeta:
“Tudluan ko kamo paagi sa mga paanggid.
Sugiran ko kamo sang mga kamatuoran nga wala pa gid mahibalui
halin pa sang pagtuga sang kalibutan.”*

Ginpaathag ni Jesus ang Kahulugan sang Paanggid Parte sa Matag-as nga mga Hilamon

36 Pagkatapos sadto ginbayaan ni Jesus ang mga tawo kag nagsulod
siya sa balay. Nagsulod man didto ang iya mga sumulunod kag nag-
pamangkot sa iya, “Sugiri kami kon ano ang kahulugan sang paanggid
parte sa matag-as nga mga hilamon.”
37 Nagsiling siya, “Ang tawo nga nagsab-og sang maayo nga binhi *amo
ako nga* Anak sang Tawo.
38 Ang duta nga ginsab-ugan amo ang kalibutan. Ang maayo nga binhi
amo ang mga tawo nga nagapasakop sa paghari sang Dios. Kag ang mga
hilamon amo ang mga tawo nga sakop ni Satanas.
39 Ang yawa amo ang kaaway nga nagsab-og sang mga hilamon.
Ang tig-alani amo ang katapusan sang sini nga panahon, kag ang mga
manug-ani amo ang mga anghel.
40 Subong nga ang hilamon ginagabot kag ginasunog dayon, amo man
ang magakalatabo sa katapusan sang sini nga panahon.

† **13:31** *mustasa:* Ini isa ka klase sang mustasa nga dako gid. ‡ **13:33** *inugpahabok:* ukon, *lebadura.* Sa English, *yeast.* § **13:33** *ginmiksla:* sa iban nga Bisaya, *ginmiskla* * **13:35** Sal. 78:2

41 *Ako nga* Anak sang Tawo magapadala sang akon mga anghel para
tipunon kag paguwaon halin sa mga sakop sang akon paghari ang tanan
nga nagahimo sang malain nga nangin kabangdanan sang pagpakasala
sang iban.
42 Dayon ipilak sila sa nagadabadaba nga kalayo.† Kag didto magahibi
sila kag magabagrot ang ila mga ngipon.‡
43 Ang mga matarong magasilak pareho sang adlaw sa paghari sang
ila Amay. Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo
nabatian.

Ang Paanggid Parte sa Manggad nga Ginlubong

44 "Ang paghari sang Dios pareho man sa manggad nga ginlubong sa
duta nga nasapwan sang isa ka tawo. Ang iya ginhimo, gintampukan
niya ini liwat, kag nagpuli siya nga malipayon. Ginbaligya niya ang
tanan niya nga pagkabutang kag ginbakal niya dayon ato nga duta.

Ang Paanggid Parte sa Perlas

45 "Ang paghari sang Dios pareho man sa negosyante nga nagapangita
sang mga perlas.
46 Sang makakita siya sang malahalon gid nga perlas, nagpuli siya kag
ginbaligya ang tanan niya nga pagkabutang kag ginbakal niya dayon ato
nga perlas.

Ang Paanggid Parte sa Pukot

47 "Ang paghari sang Dios pareho man sa pukot nga ginladlad sa dagat,
kag sari-sari nga mga isda ang nakuha.
48 Sang madamo na ang isda sa pukot ginbutong ini sang mga
mangingisda pahigad. Dayon nagpungko sila para pilion ang mga isda.
Ang maayo nga mga isda ginbutang nila sa mga alat, pero ang malain§
ginpamilak nila.
49 Pareho man sini ang matabo sa katapusan sang sini nga panahon.
Magaabot diri ang mga anghel para painon ang mga tawo nga malain sa
mga tawo nga matarong.
50 Kag ang mga tawo nga malain ipilak sa nagadabadaba nga kalayo.
Magahibi sila kag magabagrot ang ila ngipon."
51 Dayon nagpamangkot si Jesus sa ila, "Naintiendihan bala ninyo ang
tanan ko nga ginpanghambal?" Nagsabat sila, "Huo."
52 Sa liwat nagsiling si Jesus, "Gani ang kada manunudlo nga may
natun-an parte sa paghari sang Dios pareho sang tagbalay nga *may
madamo nga pagkabutang sa iya bodega.* Indi lang ang daan nga mga
butang ang iya ginapaguwa sa bodega kundi pati ang mga bag-o man."*

Ginsikway si Jesus sa Nazaret
(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

53 Pagkatapos nga nagtudlo si Jesus sining mga paanggid, naghalin siya
sa sina nga lugar

---

† **13:42** *nagadabadaba nga kalayo:* sa literal, *nagadabadaba nga hurnohan.* Siguro ang buot silingon sini amo ang impyerno. Amo man sa bersikulo 50. ‡ **13:42** *magabagrot ang ila mga ngipon:* siguro tungod sa kaakig ukon kasakit § **13:48** *maayo...malain:* ukon, *puwede kaunon...indi puwede kaunon* * **13:52** *Indi lang...bag-o man:* buot silingon, *Indi lang ang daan nga mga butang ang iya ginatudlo kundi pati ang mga bag-o man.*

54 kag nagkadto sa iya banwa. Nagpanudlo siya didto sa simbahan
sang mga Judio. Natingala sa iya ang mga tawo kag nagpinamangku-
tanay, “Diin bala siya nagkuha sina nga kaalam kag sang gahom sa
paghimo sang mga milagro?
55 Indi bala nga anak siya sang panday? Indi bala si Maria ang iya iloy
kag ang mga utod niya amo sila ni Santiago, Jose, Simon, kag Judas?
56 Indi bala ang iya mga utod nga babayi nagaestar diri? Diin bala siya
nagkuha sang iya abilidad?”
57 Gani indi gid sila magtuo sa iya. Nagsiling si Jesus sa ila, “Ginatahod
ang propeta bisan diin luwas lang sa iya kaugalingon nga banwa kag
panimalay.”
58 Gani wala naghimo si Jesus sang madamo nga milagro didto tungod
nga indi sila magtuo *sa iya*.

14

Ang Pagpatay kay Juan nga Manugbautiso
(Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9)

1 Sa sadtong mga inadlaw, nakabalita si Herodes nga manugdumala
sang Galilea parte kay Jesus.
2 Gani nagsiling siya sa iya mga opisyal, “Siya amo si Juan nga manug-
bautiso. Nabanhaw siya! Amo ina nga may gahom siya sa paghimo sang
mga milagro.”
3-4 Sadto anay, ginpadakop ni Herodes si Juan tungod nga ginsilingan
siya ni Juan, “Bawal ang imo pagpuyo upod kay Herodias.” Kay si
Herodias asawa ni Felipe nga utod ni Herodes. Tungod sa dumot ni
Herodias kay Juan, ginpadakop siya ni Herodes kag ginpapriso.
5 Ipapatay kuntani ni Herodes si Juan, ugaling nahadlok siya sa mga
Judio tungod nga ginakabig nila si Juan nga propeta.
6 Pag-abot sang kaadlawan ni Herodes, nagsaot ang dalaga nga anak
ni Herodias para sa mga bisita nga nagtambong didto, kag nalipay gid si
Herodes.
7 Gani nagsiling siya sa dalaga, “Sige, magpangayo ka sa akon bisan
ano, kag ginasumpa ko nga ihatag ko gid ina sa imo.”
8 Sa impluwensya sang iya iloy nagsabat ang dalaga, “Ihatag mo
sa akon subong ang ulo ni Juan nga manugbautiso nga nabutang sa
bandehado.”
9 Pagkabati sadto ni Haring Herodes nagkasubo gid siya. Pero tungod
nga nakapanumpa siya kag nabatian mismo sang iya mga bisita, nag-
sugo siya nga himuon ang ginapangayo sang dalaga.
10 Ginpautod niya ang ulo ni Juan didto sa prisohan.
11 Ginbutang nila dayon sa bandehado kag gindala sa dalaga. Kag
ginhatag niya ini sa iya iloy.
12 Ang lawas ni Juan ginkuha sang iya mga sumulunod kag ginlubong
nila dayon. Pagkatapos nagkadto sila kay Jesus kag ginsugid sa iya ang
natabo kay Juan.

Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo
(Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Sang pagkabati sadto ni Jesus, nagsakay siya sa sakayan kag
nagtabok pakadto sa kamingawan. Pagkabati sang mga tawo halin

sa nagkalain-lain nga banwa *nga si Jesus nakahalin na*, naglakat sila pakadto sa iya kaladtuan.

14 Sang pagpanaog ni Jesus sa sakayan, nakita niya ang madamo gid
nga mga tawo. Naluoy gid siya sa ila, kag ginpang-ayo niya ang mga
masakiton nga ila gindala didto.

15 Sang lapit na magsirom, nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod.
Nagsiling sila, "Hapon na gid, kag ari kita diri sa kamingawan. Palakta
na ang mga tawo sa mga baryo para makabakal sila sang ila pagkaon."

16 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi kinahanglan nga palakton sila. Kamo
mismo ang maghatag sang pagkaon sa ila."

17 Nagsabat sila, "Lima gid lang ka bilog ang aton tinapay kag duha ka
isda."

18 Nagsiling si Jesus sa ila, "Abi dal-a ninyo diri sa akon."

19 Ginsilingan niya ang mga tawo nga magpungko sa hilamon. Dayon
ginkuha niya ang lima ka tinapay kag duha ka isda, kag nagtangla siya
sa langit kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya
ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod kag ginpanagtag nila
ini sa mga tawo.

20 Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. *Pagkatapos kaon,* gintipon
nila ang mga nabilin, kag dose pa ka alat ang napuno.

21 Mga 5,000 ka lalaki ang nakakaon, wala labot ang mga babayi kag
mga bata.

Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig
(Mar. 6:45-52; Juan 6:15-21)

22 Pagkatapos sadto, ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga
magsakay sa sakayan kag mag-una didto sa tabok samtang ginapapuli
niya ang mga tawo.

23 Sang nakahalin na ang mga tawo nagtaklad siya nga isahanon lang
sa bukid para magpangamuyo. Nagab-ihan siya didto.

24 Sa amo man nga tion ang sakayan nga ginasakyan sang iya mga
sumulunod malayo na sa baybayon kag ginabulubalinsay sang balod,
tungod kay sugata sa hangin.

25 Sang kaagahon na, nagkadto si Jesus didto sa ila nga nagalakat sa
ibabaw sang tubig.

26 Pagkakita sang iya mga sumulunod nga may nagalakat sa ibabaw
sang tubig hinadlukan sila, kag nagsinggit, "Bagat!"

27 Sa gilayon nagsiling si Jesus sa ila, "Indi kamo magkahadlok, ako ini!
Magpakaisog kamo!"

28 Nagsiling dayon si Pedro, "Ginoo, kon ikaw ina, pakadtua ako sa imo
nga nagalakat man sa ibabaw sang tubig."

29 Nagsiling si Jesus sa iya, "Sige, dali!" Gani nagpanaog si Pedro sa
sakayan kag naglakat sa ibabaw sang tubig pakadto kay Jesus.

30 Pero sang matalupangdan ni Pedro nga mabaskog ang hangin,
hinadlukan siya kag amat-amat siya nga naglugdang. Gani nagsinggit
siya, "Ginoo, buligi ako!"

31 Sa gilayon gindawat siya ni Jesus kag gin-uyatan nga nagasiling,
"Kadiutay sang imo pagtuo! Ngaa bala nagaduhaduha ka?"

32 Pagsakay nila nga duha sa sakayan nag-untat dayon ang *mabaskog*
nga hangin.

33 Ginsimba siya sang mga tawo sa sakayan nga nagasiling, “Matuod
gid nga ikaw ang Anak sang Dios.”

Gin-ayo ni Jesus ang mga Masakiton sa Genesaret
(Mar. 6:53-56)

34 Pag-abot nila sa pihak, nagdungka sila sa baybayon sa Genesaret.
35 Nakilala dayon si Jesus sang mga tawo didto kag ginpahibalo nila sa
palibot nga mga lugar nga ara si Jesus. Gani ginpangdala sang mga tawo
ang tanan nga masakiton sa iya.
36 Ginpangabay nila si Jesus nga tugutan niya ang mga masakiton nga
tandugon siya bisan sa gaway-gaway* na lang sang iya bayo. Kag ang
tanan nga nakatandog nag-ayo.

15

Mga Tradisyon sang mga Katigulangan
(Mar. 7:1-13)

1 Pagkatapos sadto may mga Pariseo kag mga manunudlo sang Kasug-
uan halin sa Jerusalem nga nagpalapit kay Jesus kag nagpamangkot,
2 “Ngaa bala ang imo mga sumulunod wala nagasunod sa tradisyon
sang aton mga katigulangan? Wala nila ginahimo ang *ritual sang*
pagpanghinaw sang kamot antes magkaon.”
3 Ginsabat sila ni Jesus, “Kamo man, ngaa ginalapas ninyo ang sugo
sang Dios tungod sa inyo tradisyon nga ina?
4 Halimbawa, nagsiling ang Dios, ‘Tahura ang imo amay kag iloy,’*
kag ‘Ang bisan sin-o nga magpakamalaot sa iya amay ukon iloy dapat
patyon.’†
5 Pero kamo ya nagatudlo nga kon ang tawo maghambal sa iya
ginikanan nga ang bulig nga ihatag kuntani niya sa ila natigana na nga
ihatag sa Dios,
6 indi na kinahanglan nga magbulig siya sa ila. Ginapakawalay pulos
ninyo ang pulong sang Dios tungod sa inyo tradisyon.
7 Mga hipokrito! Matuod gid ang ginsiling *sang Dios* parte sa inyo *paagi*
kay Propeta Isaias,
8 “‘Ang mga tawo nga ini nagapadungog sa akon sa baba lang,
pero ang ila tagipusuon malayo sa akon.
9 Wala sing pulos ang ila pagsimba sa akon,
kay ang ila mga ginatudlo
mga pagsulundan nga ginhimo lang sang tawo.’ ”‡

Ang Nagapahigko sa Tawo
(Mar. 7:14-23)

10 Gintawag ni Jesus ang mga tawo kag ginsilingan niya sila, “Pamati
kamo kag intiendiha ninyo ang akon ihambal.
11 Ang mga butang nga nagasulod sa baba sang tawo wala naga-
pahigko§ sa iya, kundi ang mga nagaguwa sa iya baba.”

---

* **14:36** *gaway-gaway:* sa English, *tassel.* Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5. * **15:4** Exo. 20:12; Deu. 5:16 † **15:4** Exo. 21:17; Lev. 20:9 ‡ **15:9** Isa. 29:13 § **15:11** *butang...nagapahigko:* May mga pagkaon nga ginabawal sang mga Judio nga kaunon para indi sila makabig nga mahigko.

12 Dayon nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod kag nagsiling,
“Nahibaluan mo bala nga nagsakit ang buot sang mga Pariseo sa mga
ginhambal mo nga ato?”
13 Nagsabat si Jesus, “Ang kada tanom nga wala gintanom sang akon
Amay sa langit pagagabuton.
14 Pabay-i lang ninyo sila. Mga bulag sila nga manugtuytoy. Kag kon
ang bulag magatuytoy sa bulag, sila nga duha mahulog sa buho.”
15 Dayon nagsiling si Pedro kay Jesus, “Sugiri kami sang kahulugan
sadto nga paanggid.”
16 Nagsiling si Jesus sa ila, “Wala pa bala kamo makaintiendi?
17 Wala bala kamo kahibalo nga ang bisan ano nga nagasulod sa baba
nagaderetso sa tiyan kag sa ulihi nagaguwa sa lawas?
18 Pero ang nagaguwa sa baba nagahalin sa tagipusuon, kag amo ang
nagapahigko sa tawo.
19 Kay sa tagipusuon sang tawo nagahalin ang malain nga mga
panghunahuna nga amo ang nagatulod sa iya sa pagpatay, pagpang-
inbabayi ukon pagpanginlalaki, pagpakigrelasyon nga imoral, pagpan-
gawat, pagtestigo sang butig, kag pagyaguta *sa iya isigkatawo*.
20 Amo ini ang nagapahigko sa tawo. Pero ang magkaon nga wala
nahimo ang *ritual sang* pagpanghinaw sang kamot indi makapahigko sa
tawo.”

Ang Pagtuo sang Babayi nga Canaanhon (Mar. 7:24-30)

21 Naghalin si Jesus sa sadto nga lugar kag nagkadto sa mga lugar nga
malapit sa Tyre kag Sidon.
22 May isa ka babayi nga Canaanhon nga nagaestar didto. Nagpalapit
siya kay Jesus nga nagapakitluoy. Siling niya, “Ginoo, kaliwat ni David,*
kaluoyi ako! Ang akon anak nga babayi ginagamhan sang demonyo kag
nagaantos gid siya.”
23 Pero wala nagsabat si Jesus. Ang iya mga sumulunod nagpalapit sa
iya kag nagpangabay gid nga nagasiling, “Pahalina ang babayi nga ina,
kay sige lang ang iya sunod sa aton kag kagahod sa iya.”
24 Dayon nagsiling si Jesus, “Ginpadala ako diri sa pagbulig sa mga
Israelinhon nga pareho sa mga karnero nga nagkaladula.”
25 Pero nagpalapit pa gid ang babayi kay Jesus kag nagluhod sa iya nga
nagasiling, “Ginoo, buligi ako!”
26 Nagsiling si Jesus sa iya *sa paanggid*, “Indi maayo nga kuhaon ang
pagkaon sang mga anak kag ihaboy sa mga ido.”†
27 Kag nagsiling ang babayi, “Husto ina Ginoo, pero bisan pa ang mga
ido nagakaon sang mga usik nga nagakalahulog sa lamisa sang ila amo.”
28 Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Kadako sang imo pagtuo! Gani
mabaton mo ang imo ginapangayo sa akon.” Kag sa amo gid nga tion
nag-ayo ang iya anak.

Madamo ang Ginpang-ayo ni Jesus

* **15:22** *Kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.
† **15:26** Ang buot silingon ni Jesus, nga buligan niya anay ang mga Judio kag indi lang anay ang mga indi Judio.

29 Naghalin didto si Jesus kag naglakat sa higad sang Dagat‡ sang
Galilea. Sang ulihi nagtaklad siya sa bukid kag nagpungko didto.
30 Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya nga may dala nga mga
piang, pingkaw, bulag, apa kag madamo pa nga mga masakiton. Gin-
pamutang sila sa tiilan ni Jesus kag ginpang-ayo niya sila tanan.
31 Natingala gid ang mga tawo kay nakita nila nga ang mga apa
makahambal na, maayo na ang kamot sang mga pingkaw, ang mga
piang makalakat na kag ang mga bulag makakita na. Kag gindayaw nila
ang Dios sang Israel.

Ginpakaon ni Jesus ang 4,000 ka Tawo
(Mar. 8:1-10)

32 Gintawag ni Jesus ang iya mga sumulunod kag ginsilingan, "Naluoy
gid ako sa sina nga mga tawo. Tatlo na ka adlaw nga nagaupod-upod sila
sa akon kag wala na sila sing kalan-on. Indi ko gusto nga magpuli sila
nga wala kakaon kay basi kon malipong sila sa dalan."
33 Nagsiling ang iya mga sumulunod sa iya, "Diin bala kita makakuha
sang pagkaon diri sa kamingawan para sa sining madamo nga tawo?"
34 Nagpamangkot si Jesus sa ila, "Pila ka bilog ang inyo tinapay dira?"
Nagsabat sila, "Pito, kag pila ka magagmay nga isda."
35 Dayon ginpapungko ni Jesus ang mga tawo sa duta.
36 Ginkuha niya ang pito ka tinapay kag ang mga isda kag nagpasala-
mat *sa Dios*. Pagkatapos ginpamihak-pihak niya ini kag ginhatag sa iya
mga sumulunod. Kag sila amo ang nagpanagtag sa mga tawo.
37 Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. Pagkatapos gintipon nila
ang tinapay nga sobra, kag nakapuno sila sang pito ka alat.
38 Mga 4,000 ka lalaki ang nagkalaon wala labot ang mga babayi kag
mga bata.
39 Pagkatapos sadto ginpapuli ni Jesus ang mga tawo. Dayon nagsakay
siya sa sakayan kag nagtabok sa lugar sang Magadan.

16

Nagpangayo sang Milagro ang mga Pariseo kag mga Saduceo
(Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56)

1 May mga Pariseo kag mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus sa
pagtilaw sa iya. Nagpangabay sila sa iya nga magpakita siya sang
milagro halin sa Dios* bilang pamatuod *nga ginpadala siya sang Dios*.
2 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kon nagasalop ang adlaw kag ang langit
mapula, nagasiling kamo nga 'Maayo ang tiyempo buwas.'
3 Kag kon aga pa kag ang langit magal-om, nagasiling kamo nga
'Maulan subong nga adlaw.' Nahibaluan ninyo kon magaulan ukon indi
paagi sa pagtan-aw sa langit, pero indi kamo kahibalo sang kahulugan
sang mga nagakalatabo subong.
4 *Kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon, tama kalaot kag indi
matutom sa pagsunod sa Dios. Nagapangayo kamo sing milagro, pero
wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas sa milagro nga pareho sang
natabo kay Jonas." Dayon naghalin siya.

Ang Paandam ni Jesus Parte sa mga Pariseo kag mga Saduceo
(Mar. 8:14-21)

‡ **15:29** *Dagat:* Tan-awa ang footnote sa 13:1. * **16:1** *Dios:* sa literal, *langit*

5 Nagtabok *si Jesus kag ang iya* mga sumulunod sa pihak sang dagat,
pero ang iya mga sumulunod nalipat magbalon sang pagkaon.
6 Nagsiling si Jesus sa ila, "Mag-andam gid kamo sa inugpahabok† sa
tinapay sang mga Pariseo kag mga Saduceo."
7 Pagkabati sadto sang iya mga sumulunod nagsiling sila, "Siguro
ginhambal niya ato tungod kay wala kita nakadala sang tinapay."
8 Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ila ginahunahuna. Gani
nagsiling siya sa ila, "Ngaa nagabinaisay kamo nga wala kamo nakadala
sang tinapay? Kadiutay sang inyo pagtuo!
9 Wala pa bala ninyo maintiendihi *nga indi kita dapat magpalibog*
parte sa tinapay? Wala bala ninyo madumdumi ang lima ka bilog nga
tinapay nga akon ginpamihak-pihak para makakaon ang 5,000 ka tawo?
Nalipatan bala ninyo kon pila ka alat ang inyo napuno sa mga nabilin
nga tinapay?
10 Wala bala ninyo madumdumi nga sa pito ka bilog nga tinapay
ginpakaon ko ang 4,000 ka tawo, kag pila pa ka alat ang sobra?
11 Ti ngaa wala kamo makaintiendi nga indi tinapay ang akon buot
hambalon sang pagsiling ko nga, 'Mag-andam kamo sa inugpahabok sa
tinapay sang mga Pariseo kag mga Saduceo'?"
12 Gani naintiendihan nila nga indi gali ang inugpahabok sa tinapay
ang ila dapat likawan kundi ang pagpanudlo sang mga Pariseo kag mga
Saduceo.

Sin-o si Jesus Suno kay Pedro
(Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21)

13 Karon, sang didto na sila ni Jesus sa lugar sang Cesarea Filipos
nagpamangkot siya sa iya mga sumulunod, "Suno sa mga tawo, sin-o
bala *ako nga* Anak sang Tawo?"
14 Nagsabat sila, "May nagasiling nga ikaw si Juan nga manugbautiso.
Ang iban nagasiling nga ikaw si Elias. May iban pa gid nga nagasiling
nga ikaw si Jeremias, kag kon indi, basta isa sa mga propeta."
15 Nagsiling si Jesus sa ila, "Pero suno sa inyo, sin-o bala ako?"
16 Nagsabat si Simon Pedro, "Ikaw ang Cristo, ang Anak sang Dios nga
buhi!"
17 Nagsiling si Jesus sa iya, "Simon nga anak ni Jonas, bulahan ka,
tungod kay ang nagsugid sa imo sini nga butang indi tawo kundi ang
akon Amay sa langit.
18 Kag tungod sini ginatawag ko ikaw nga Pedro, *nga kon sayuron*
'bato.' Kag sa sini nga bato pagatukuron ko ang akon iglesya, kag bisan
ang gahom sang kamatayon‡ indi makadaog sa iya.
19 Ihatag ko sa imo ang awtoridad sa paghari sang Dios.§ Ang bisan ano
nga indi mo pagtugutan diri sa kalibutan amo man ang indi pagtugutan
sang Dios, kag ang bisan ano nga tugutan mo amo man ang tugutan sang
Dios."*
20 Dayon ginpaandaman ni Jesus ang iya mga sumulunod nga indi gid
sila magpanugid bisan kay sin-o nga siya amo ang Cristo.

† **16:6** *inugpahabok:* ukon, *lebadura.* Sa English, *yeast.* ‡ **16:18** *gahom sang kamatayon:* sa literal, *mga puwertahan sang lugar sang mga patay* § **16:19** *awtoridad sa paghari sang Dios:* sa literal, *mga yabi sang ginharian sang langit* * **16:19** *indi pagtugutan sang Dios...tugutan sang Dios:* ukon, *wala gintugutan sang Dios...gintugutan sang Dios,* kay sa Griego future periphrastic perfect ina (kon sa English, shall not have been permitted...shall have been permitted).

Ginsugid ni Jesus nga Magaantos Siya kag Patyon
(Mar. 8:31-9:1; Luc. 9:22-27)

21 Halin sadto ginpaathag ni Jesus sa iya mga sumulunod kon ano
ang matabo sa iya. Nagsiling siya, "Kinahanglan gid nga magkadto ako
sa Jerusalem. Didto magaantos gid ako sa himuon sa akon sang mga
manugdumala sang mga Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag
sang mga manunudlo sang Kasuguan. Ipapatay nila ako, pero sa ikatlo
nga adlaw mabanhaw ako."
22 Sang pagsiling niya sadto gindala siya ni Pedro sa ulo-unhan kag
ginsaway, "Ginoo, ipalayo lang sa imo ang ginhambal mo nga ina. Indi
pag-itugot sang Dios nga matabo ina sa imo."
23 Nagliso si Jesus kag nagsiling sa iya, "Palayo ka sa akon, Satanas!
Ginabalabagan mo ako nga maghimo sang kabubut-on sang Dios tungod
kay ang imo hunahuna indi iya sang Dios kundi iya sang tawo!"
24 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Kon may tawo
nga gusto magsunod sa akon, indi niya dapat pagpasulabihon ang iya
kaugalingon. Kag dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon† sa iya
nga pagsunod sa akon.
25 Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula
niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa
akon makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.
26 Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan
nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? Wala gid!
Kay wala gid sang butang nga sarang niya mahatag para mapabalik niya
ang iya kabuhi.
27 Kay *ako nga* Anak sang Tawo magabalik diri sa kalibutan nga
nagasilak sa gahom sang akon Amay, kag kaupod ko ang iya mga anghel.
Dayon balusan ko ang tagsa-tagsa suno sa iya mga binuhatan.
28 Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta
makita nila *ako nga* Anak sang Tawo nga nagabalik diri bilang Hari."

17

Ang Pagbalhin Sang Dagway ni Jesus
(Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36)

1 Pagligad sang anom ka adlaw gindala ni Jesus si Pedro kag ang mag-
utod nga si Santiago kag si Juan sa mataas nga bukid nga silahanon lang.
2 Samtang nagatulok sila kay Jesus, nagbalhin ang iya dagway. Ang
iya guya nagsilak pareho sang adlaw, kag ang iya bayo nagputi nga
nagasilak.
3 Hinali lang nakita nila si Moises kag si Elias nga nagapakig-estorya
sa iya.
4 Dayon nagsiling si Pedro kay Jesus, "Ginoo, maayo nga ari kami* diri.
Kon luyag mo, mahimo ako diri sing tatlo ka payag, ang isa para sa imo,
ang isa para kay Moises, kag ang isa pa gid para kay Elias."
5 Wala pa siya makatapos hambal ginlikupan sila sang masilaw nga
panganod. Kag may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga

† **16:24** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus.* Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

* **17:4** *kami:* ukon, *kita*

nagasiling, “Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa
iya. Pamatii ninyo siya!”
6 Pagkabati sadto sang mga sumulunod, nagluhod sila sa tuman nga
kahadlok.
7 Ginpalapitan sila ni Jesus kag gintandog nga nagasiling, “Tindog
kamo! Indi kamo magkahadlok!”
8 Sang pagtangla nila wala sila sing iban nga nakita didto kundi si Jesus
gid lang.
9 Sang nagapadulhog na sila sa bukid, ginmanduan sila ni Jesus, “Indi
gid kamo magpanugid bisan kay sin-o parte sa inyo nakita samtang *ako
nga* Anak sang Tawo wala pa mabanhaw.”
10 Pagkatapos nagpamangkot sa iya ang iya mga sumulunod, “Ngaa
bala nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga kinahanglan
mag-abot anay si Elias *sa wala pa mag-abot ang Cristo*?”
11 Nagsabat si Jesus, “Husto ina, kinahanglan nga mag-abot anay si
Elias para ipreparar niya ang tanan nga butang.
12 Pero sugiran ko kamo, si Elias nag-abot na. Ugaling wala lang siya
nakilala sang mga tawo kag ginhimo nila ang ila gusto sa iya. Kag amo
man ang ila himuon sa *akon nga* Anak sang Tawo. Paantuson man nila
ako.”
13 Dayon naintiendihan sang iya mga sumulunod nga si Juan nga
manugbautiso amo ang iya ginatumod.

Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga may Malain nga Espiritu
(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43)

14 Sang pag-abot nila sa madamo nga tawo may isa ka lalaki nga
nagpalapit kay Jesus kag nagluhod nga nagasiling,
15 “Ginoo,† kaluoyi man ang akon bata nga lalaki. Kuyapon siya
kag kon abuton siya gani grabe gid ang iya pag-antos. Permi siya
nagakatumba sa kalayo kag permi nagakahulog sa tubig.
16 Gindala ko siya sa imo mga sumulunod, pero indi sila makapaayo sa
iya.”
17 Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa* sini nga hen-
erasyon wala sing pagtuo kag mga balingag. Hasta san-o pa bala ang
akon pag-antos sa inyo? Dal-a ninyo diri sa akon ang bata!”
18 Ginsabdong dayon ni Jesus ang demonyo sa bata kag sa gilayon
nagguwa ini. Sa sadto gid nga tion nag-ayo ang bata.
19 Sang silahanon na lang nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod
kag nagpamangkot, “Ngaa bala indi namon matabog ang espiritu *sa
bata*?”
20 Nagsabat si Jesus sa ila, “Tungod kay kulang ang inyo pagtuo. Sa
pagkamatuod, kon may pagtuo kamo nga pareho sa binhi sang mustasa,
sarang kamo makasiling sa sini nga bukid, ‘Saylo ka didto!’ Kag ang
bukid masaylo. Wala gid sang butang nga indi ninyo mahimo.”
21 Pero ini nga klase sang espiritu indi ninyo matabog kon indi kamo
magpangamuyo kag magpuasa.‡

Ginsambit Liwat ni Jesus ang Parte sa Iya Kamatayon
(Mar. 9:30-32; Luc. 9:43b-45)

† **17:15** *Ginoo:* ukon, *Sir* ‡ **17:21** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

22 Samtang nagatilipon ang iya mga sumulunod didto sa Galilea,
nagsiling si Jesus sa ila, "*Ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan na§ nga
itugyan sa mga tawo
23 nga magapatay sa akon. Pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako."
Nagkasubo gid ang mga sumulunod *ni Jesus sa iya ginsiling*.

Ang Pagbayad sang Buhis para sa Templo

24 Sang pag-abot nila ni Jesus sa Capernaum, ginpalapitan si Pe-
dro sang mga manugsukot sang buhis sa templo kag ginpamangkot,
"Nagabayad bala ang inyo manunudlo sang buhis para sa templo?"
25 Nagsabat si Pedro sa iya, "Huo, nagabayad siya."
Pagsulod ni Pedro sa balay ginpamangkot siya dayon ni Jesus, "Simon,
kon sa imo abi, sin-o bala ang ginapabayad sang mga hari diri sa
kalibutan sang buhis, ang ila bala mga anak ukon ang iban?"
26 Nagsabat si Pedro, "Siyempre ang iban." Dayon nagsiling si Jesus,
"Kon amo sina, nagakahulugan nga ang mga anak indi kinahanglan nga
magbayad.*
27 Ugaling kon indi kita magbayad basi kon maglain ang ila buot sa
aton, gani magkadto ka sa dagat kag magpamunit. Abrihan mo ang baba
sang una nga isda nga imo makuha kag makita mo didto ang kuwarta
nga sarang ta ibayad para sa aton buhis nga duha. Kuhaon mo ang
kuwarta kag ibayad dayon sa mga nagasukot sang buhis para sa templo."

18

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?
(Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48)

1 Sang sadto nga tion, nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod
kag nagpamangkot, "Sin-o gid bala ang labaw sa tanan nga nasakop sa
paghari sang Dios?"*
2 Gintawag ni Jesus ang bata nga gamay kag ginpatindog niya sa ila
tunga.
3 Dayon nagsiling siya, "Sa pagkamatuod, kon indi kamo magbag-o kag
mangin pareho sa magagmay nga mga bata, indi gid kamo masakop sa
paghari sang Dios.
4 Kay ang tawo nga nagapaubos pareho sa sini nga bata, amo ang
labaw sa tanan nga nasakop sa paghari sang Dios.
5 "Kag ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod
sa akon,† nagabaton man sa akon.
6 Pero ang bisan sin-o nga mangin kabangdanan sang pagpakasala
sining magagmay nga mga kabataan nga nagatuo sa akon, maayo pa sa
iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga bato kag itagbong siya sa
lawod.

Mga Kabangdanan sang Pagpakasala
(Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2)

7 "Kaluluoy ang mga tawo diri sa kalibutan tungod sa mga butang
nga mangin kabangdanan sang ila pagpakasala. Kon sa bagay ini nga

§ **17:22** *kinahanglan na:* ukon, *malapit na* * **17:26** Ang buot silingon ni Jesus, tungod nga sila mga anak sang Dios, indi kinahanglan nga magbayad sila sang buhis para sa templo sang Dios.
* **18:1** *Dios:* sa literal, *langit.* Amo man sa bersikulo 3, 4 kag 23. Tan-awa ang footnote sa 3:2.
† **18:5** *tungod sa akon:* sa literal, *sa akon ngalan*

mga butang nagaabot gid man. Pero kaluluoy gid ang tawo nga mangin
kabangdanan sang pagpakasala sang iya isigkatawo.
8 "Kon ang imo kamot ukon tiil amo ang kabangdanan sang imo
pagpakasala, utda ina kag ipilak! Mas maayo pa nga isa lang ang imo
kamot ukon tiil pero may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa
duha ang imo kamot ukon tiil pero ipilak ka man lang sa kalayo nga
nagadabadaba sa wala sing katapusan.
9 Kag kon ang imo mata amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala,
lukata ina kag ipilak! Mas maayo pa nga isa lang ang imo mata pero
may kabuhi ka nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo mata pero
ipilak ka man lang sa kalayo sa impyerno.

Ang Paanggid Parte sa Karnero nga Nadula
(Luc. 15:3-7)

10 "Mag-andam kamo nga indi gid ninyo pag-ibaliwala bisan ang isa sa
sining magagmay nga mga bata. Kay ang matuod, ang mga anghel sang
Dios nga nagabantay sa ila ara permi sa atubangan sang akon Amay sa
langit.
11 Kay *ako nga* Anak sang Tawo nagkadto *diri sa kalibutan* sa pagluwas
sa mga tawo nga nagkaladula *tungod sa ila mga sala.*‡
12 "Kon ang isa ka tawo may 100 ka karnero kag nadula ang isa,
ano bala ang iya himuon? Sigurado gid nga bayaan niya ang 99 nga
nagahalab sa mga bukid kag pangitaon niya ang karnero nga nadula.
13 Kag kon iya ini makita malipay gid siya. Sa pagkamatuod, mas dako
ang iya kalipay sa isa nga nadula nga iya nakita sang sa 99 nga wala
nadula.
14 Amo man ina ang balatyagon sang inyo Amay sa langit. Indi gid niya
luyag nga madula ang bisan isa lang ka gamay nga bata.

Kon Nakasala sa Imo ang Kapareho Mo nga Tumuluo

15 "Kon ang imo kapareho nga tumuluo nakasala sa imo, kadtuan mo
siya kag sugiran mo dayon sang iya ginhimo nga sala. Pero ini himuon
mo nga kamohanon lang. Kon magpamati siya sa imo, magaayuhay
kamo liwat, kag mapabalik mo siya sa Dios.
16 Pero kon indi siya magpamati sa imo, magdala ka sang isa ukon
duha man ka tumuluo para 'ang akusasyon mapamatud-an sang duha
ukon tatlo ka saksi,'§*suno sa Kasulatan.*
17 Pero kon indi pa gid siya magpamati sa ila, isugid ini sa iglesya.
Kag kon indi pa gid siya magpamati sa ila, indi na ninyo siya pagsapaka
kundi kabiga ninyo siya nga pareho sang mga tawo nga wala nagakilala
sa Dios ukon pareho sang mga manugsukot sang buhis.*

Ang Ginadumilian kag ang Ginatugutan

18 "Sa pagkamatuod, ang bisan ano nga indi ninyo pagtugutan diri sa
kalibutan amo man ang indi pagtugutan sang Dios, kag ang bisan ano
nga tugutan ninyo amo man ang tugutan sang Dios.†
19 "Kag sa pagkamatuod, kon ang duha sa inyo diri sa kalibutan
magsugtanay parte sa bisan ano nga inyo pangayuon sa pangamuyo,
himuon ina sa inyo sang akon Amay sa langit.

---

‡ **18:11** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. § **18:16** Deu. 19:15 * **18:17** *manugsukot sang buhis:* ginakabig sila sang mga Judio nga mga makasasala.
† **18:18** *indi pagtugutan sang Dios...tugutan sang Dios:* Tan-awa ang footnote sa 16:19.

20 Kay kon diin ang duha ukon tatlo nga nagatipon tungod sa akon,‡
ako kaupod nila."

Ang Paanggid Parte sa Ulipon nga Indi Magpatawad

21 Nagpalapit si Pedro kay Jesus kag nagpamangkot, "Ginoo, kon
ang akon utod§ permi lang makasala sa akon, kapila ko gid bala siya
patawaron? Kapito gid bala?"

22 Nagsabat si Jesus sa iya, "Indi lang kapito, kundi ka-77.*

23 Kay ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini nga estorya: May* isa
ka hari nga nagahusay sang mga utang sang iya mga ulipon.

24 Samtang nagahusay siya sang ila mga utang, may gindala sa iya nga
ulipon nga ang iya utang minilyon.

25 Tungod nga indi siya makabayad nagsugo ang hari nga ibaligya siya
pati ang iya asawa kag ang iya mga bata. Kag ibaligya man ang tanan
niya nga pagkabutang para mabayaran niya ang iya utang.

26 Ang ginhimo sang ulipon, nagluhod siya sa hari kag nagpakitluoy
nga nagasiling, 'Pasensyaha lang ako anay kay bayaran ko gid ikaw sang
tanan!'

27 Naluoy ang hari sa iya, gani ginpatawad siya kag wala na pagpaba-
yara sang iya utang, kag ginpapuli siya.†

28 "Pagpuli sang ato nga ulipon, nasugata niya ang kapareho niya nga
ulipon nga may utang sa iya nga gamay gid lang. Gindakop niya siya kag
ginkuga dayon nga nagasiling, 'Bayari ako sang imo utang!'

29 Nagluhod sa iya ang iya kapareho nga ulipon nga nagapakitluoy,
'Pasensyaha lang ako anay kay bayaran ko gid ikaw!'

30 Pero wala gid siya nagpasugot. Ginpapriso gid niya ang ulipon nga
ato hasta makabayad.

31 Pagkakita sadto sang iban pa gid nga mga ulipon naglain ang ila
buot, gani nagkadto sila sa ila hari kag ginsugid ang parte sa natabo.

32 Ginpatawag sang hari ang ulipon kag nagsiling, 'Masyado ka kalain
nga ulipon. Ginpatawad ko ikaw sa imo utang sa akon tungod kay
nagpakitluoy ka sa akon.

33 Ngaa bala wala mo pagkaluoyi ang imo kapareho nga ulipon pareho
sang akon pagkaluoy sa imo?'

34 Naakig gid ang hari sa iya, gani ginpapriso siya kag ginpasilutan
hasta mabayaran ang tanan niya nga utang."

35 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Amo man ini ang himuon sa inyo
sang akon Amay sa langit kon indi kamo magpatawad sa inyo kapareho
sing tinagipusuon."

19

Ang Pagpanudlo ni Jesus Parte sa Pagbulagay sang Mag-asawa
(Mar. 10:1-12)

1 Pagkatapos sang pagpanudlo ni Jesus sadto nga mga butang,
naghalin siya sa Galilea kag nagkadto sa mga lugar nga sakop sang Judea
sa tabok sang *Suba sang* Jordan.

2 Madamo nga tawo ang nagsunod sa iya, kag ginpang-ayo niya sila sa
ila mga masakit.

---

‡ **18:20** *tungod sa akon:* sa literal, *sa akon ngalan* § **18:21** *utod:* siguro ang buot silingon, *kapareho nga tumuluo* * **18:22** *ka-77:* ukon, *ka-70 ka pito (70 x 7)* † **18:27** *ginpapuli siya:* ukon, *ginhilway siya sa prisohan*

3 Karon, may mga Pariseo nga nagkadto man didto sa iya sa pagtilaw*
sa iya. Gani nagpamangkot sila, "Tugot bala sa Kasuguan nga bulagan
sang lalaki ang iya asawa sa bisan ano nga kabangdanan?"
4 Nagsabat si Jesus, "Wala bala kamo nakabasa sa Kasulatan nga sang
ginsuguran 'ginhimo sang Dios ang tawo nga lalaki kag babayi'†?
5 Pagkatapos nagsiling ang Dios, 'Amo ina ang rason nga bayaan sang
lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya asawa, kag sila nga
duha mangin isa.'‡
6 Indi na sila duha kundi isa. Gani indi dapat bulagon sang tawo ang
gin-isa sang Dios."
7 Liwat nagsiling ang mga Pariseo sa iya, "Ngaa nagsiling si Moises nga
puwede bulagan sang lalaki ang iya asawa, basta hatagan lang niya sang
kasulatan sang pagbulagay?"§
8 Nagsiling si Jesus sa ila, "Gintugutan kamo ni Moises nga bulagan
ninyo ang inyo asawa tungod kay matig-a ang inyo ulo. Pero indi amo
ina ang plano sang Dios halin sang ginsuguran.
9 Amo ina nga nagasiling ako sa inyo nga kon bulagan sang lalaki
ang iya asawa nga wala man lang naghimo sang imoral nga pagpaki-
grelasyon,* kag pagkatapos magpangasawa siya sang iban, nagapang-
inbabayi siya. Kag ang magpangasawa sa babayi nga ginbulagan naga-
panginbabayi man."†
10 Dayon nagsiling ang mga sumulunod ni Jesus, "Kon amo ina ang
pagsulundan sa mag-asawa, maayo pa nga indi na lang magpangasawa."
11 Nagsabat si Jesus, "Ini nga pagtulun-an indi mabaton sang tanan
luwas sang mga tawo nga ginhatagan sini *sang Dios*.
12 May madamo nga kabangdanan kon ngaa may mga lalaki nga indi
makapangasawa: ang iban natawo nga indi makapangasawa; ang iban
indi makapangasawa tungod nga ginkapon sila; kag ang iban pa gid indi
magpangasawa tungod sa ila pagpasulabi sa paghari sang Dios.‡ Gani,
ang makasarang nga indi magpangasawa, indi magpangasawa."

Ginbendisyunan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata
(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)

13 Karon, may mga tawo nga nagdala sang magagmay nga mga bata
kay Jesus para tungtungan niya sang iya kamot kag pangamuyuan. Pero
ginsaway sila sang mga sumulunod ni Jesus.
14 Nagsiling si Jesus sa ila, "Pabay-i lang ninyo ang mga bata nga
magpalapit sa akon. Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho sa
ila nasakop sa paghari sang Dios."
15 Dayon gintungtong ni Jesus ang iya kamot sa mga bata kag gin-
bendisyunan niya sila. Pagkatapos sadto naglakat siya.

Ang Tawo nga Manggaranon
(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

16 May isa ka tawo nga nagpalapit kay Jesus kag nagpamangkot,
"Manunudlo, ano bala ang maayo nga dapat ko himuon para maangkon
ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?"

---

* **19:3** *pagtilaw:* ukon, *pagdakop-dakop* † **19:4** Gen. 1:27; 5:2 ‡ **19:5** Gen. 2:24 § **19:7** Deu. 24:1 * **19:9** *naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon:* posible ang buot silingon, *nagpanginlalaki* † **19:9** *Kag ang...nagapanginbabayi man:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. ‡ **19:12** *Dios:* sa literal, *langit.* Amo man sa bersikulo 14 kag 23. Tan-awa ang footnote sa 3:2.

17 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ngaa nagpamangkot ka sa akon kon ano
ang maayo? Isa lang ang maayo, kag wala sing iban kundi ang Dios. Kon
gusto mo nga makabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan tumanon
mo ang mga sugo.”
18 Nagpamangkot siya liwat, “Ano nga mga sugo?” Nagsiling si Jesus
sa iya, “Indi ka magpatay, indi ka magpanginbabayi ukon magpangin-
lalaki, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig,
19 tahuron mo ang imo amay kag iloy,§ kag higugmaon mo ang imo
isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.”*
20 Nagsabat ang pamatan-on, “Ina tanan ginatuman ko. Ano pa bala
ang kulang sa akon?”
21 Nagsabat si Jesus, “Kon gusto mo nga wala ka na gid sing kaku-
langan *sa panulok sang Dios*, magpuli ka kag ibaligya ang imo mga
pagkabutang, kag ang kuwarta ipanagtag mo sa mga imol. Sa sini nga
paagi makaangkon ka sang manggad sa langit. Dayon, magbalik ka kag
magsunod sa akon.”
22 Pagkabati sadto sang pamatan-on naghalin siya nga masinulub-on
kay madamo ang iya manggad.
23 Gani nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Sa pagkamatuod,
mabudlay gid para sa isa ka manggaranon nga magpasakop sa paghari
sang Dios.
24 Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang
sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios.”
25 Pagkabati sadto sang iya mga sumulunod, natingala gid sila. Gani
nagpamangkot sila, “Ti kon amo sina, sin-o na lang ang maluwas?”
26 Gintulok sila ni Jesus kag ginsilingan, “Kon sa tawo lang indi gid ini
mahimo, pero kon sa Dios ang tanan nga butang mahimo.”
27 Dayon nagsiling si Pedro sa iya, “Ti kami, ginbayaan namon ang
tanan kag nagsunod sa imo. Karon, ano bala ang amon mabaton nga
balos?”
28 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, magaabot ang adlaw
nga bag-uhon sang Dios ang kalibutan, kag *ako nga* Anak sang Tawo
magapungko sa akon harianon nga trono. Sa sina nga adlaw, kamo nga
nagsunod sa akon magapungko sa dose ka trono para hukman ninyo ang
dose ka tribo sang Israel.
29 Kag ang bisan sin-o nga nagbiya sa iya balay, mga utod, amay, iloy,
mga bata, ukon mga duta tungod sa akon magabaton sang madamo pa
gid nga balos, kag magapanubli sang kabuhi nga wala sing katapusan.
30 Madamo nga dungganon subong nga sa ulihi mangin kubos, kag
madamo nga kubos subong nga sa ulihi mangin dungganon.”

20

Ang mga Nagaobra sa Talamnan sang Ubas

1 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini
nga estorya: May* isa ka tawo nga may talamnan sang ubas. Naglakat siya
aga pa gid sa pagpangita sang mga tawo nga maobra sa iya talamnan.
2 *Sang makakita siya sang mga trabahador,* nagkasugot sila nga ang
ibayad sa ila suno man sa inadlaw nga suhol. Dayon ginpakadto niya
sila sa iya talamnan.

§ **19:19** Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20 * **19:19** Lev. 19:18

3 Sang mga alas nuwebe na sang aga, naglakat naman ang tag-iya
kag may nakita siya nga mga tawo nga nagaistambay lang sa merkado
tungod nga wala sila sing obra.
4 Nagsiling siya sa ila, 'Mag-obra kamo didto sa akon talamnan, kay
suhulan ko kamo sing husto.'
5 Gani nagkadto sila didto kag nag-obra. Sang udto na, naglakat naman
ang tag-iya, *kag nakakita naman siya sang mga trabahador*. Amo man
ang iya ginhimo pag-abot sang mga alas tres sang hapon.
6 Pag-abot sang alas singko, naglakat naman siya, kag may nakita
naman siya nga mga nagaistambay. Nagsiling siya sa ila, 'Ngaa bala
nagaistambay lang kamo diri sa bilog nga adlaw?'
7 Nagsabat sila, 'Ti ano man ang amon himuon, kay wala sing may
nagapaobra sa amon.' Gani ginsilingan niya sila nga magkadto sa iya
talamnan kag mag-obra.
8 "Sang sirom na, nagsiling ang tag-iya sang talamnan sa iya engkar-
gado, 'Tawga ang mga nagaulobra kag suwelduhan. Unahon mo bayad
ang naulihi gid nga nag-obra kag pasunod hasta sa mga nahauna nga
nag-obra.'
9 Ang mga nag-obra sugod sang mga alas singko ginhatagan sang
suweldo para sa isa ka adlaw nga obra.
10 Sang suhulan na ang mga aga pa gid nag-umpisa obra, naghu-
nahuna sila nga dako ang ila mabaton sang sa mga tawo nga naulihi nga
nag-obra. Pero ang kada isa sa ila ginsuhulan man sang para sa isa ka
adlaw nga obra.
11 Pagkabaton nila sadto, nagreklamo sila sa tag-iya.
12 Siling nila, 'Ang mga naulihi isa ka oras lang ang ila obra, pero kami
ya isa ka adlaw gid ang amon pagpabalhas kag pagpainit, pero palareho
lang ang imo suhol sa amon!'
13 Nagsiling siya sa isa sa ila, 'Amigo, wala ko ikaw pagdayai. Indi bala
nagkasugot kita nga bayaran ko ikaw suno sa inadlaw nga suhol?
14 Batuna ang kantidad nga para sa imo inobrahan kag magpuli. Kay
akon ini gusto nga hatagan ang naulihi nga nag-obra pareho sa akon
ginhatag sa imo.
15 Indi bala makapagusto ako sang akon himuon sa akon kuwarta kay
akon ini? Ayhan nahisa ka lang tungod kay maayo ako sa ila.'
16 "Gani amo man ina *ang matabo*. Ang mga kubos subong amo ang
mangin dungganon sa ulihi, kag ang mga dungganon subong amo ang
mangin kubos sa ulihi."

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa iya Kamatayon
(Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

17 Sang nagapakadto na sila ni Jesus sa Jerusalem, ginpain niya ang
dose *ka apostoles* sa mga tawo kay may inugsugid siya sa ila.
18 Nagsiling siya, "Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem kag
ako nga Anak sang Tawo itugyan didto sa manugdumala nga mga pari
kag mga manunudlo sang Kasuguan, kag sentensyahan nila ako nga
patyon.
19 Dayon itugyan nila ako sa mga indi Judio para yagutaon, hanuton,
kag ilansang sa krus. Pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako."

Ang Pangabay sang Asawa ni Zebedee
(Mar. 10:35-45)

20 Nagpalapit kay Jesus ang asawa ni Zebedee upod ang iya duha ka
anak nga lalaki. Nagluhod siya kay Jesus kay may ipangabay siya.
21 Gani nagsiling si Jesus sa iya, “Ano ang imo gusto?” Nagsabat ang
asawa ni Zebedee, “Kon mahimo, kon maghari ka na, papungkuon mo
ang akon duha ka anak sa imo tupad; ang isa sa tuo kag ang isa sa wala.”
22 Pero ginsabat sila ni Jesus, “Wala kamo makahibalo kon ano ang
inyo ginapangayo. Masarangan bala ninyo ang mga pag-antos nga
antuson ko?”* Nagsiling sila, “Huo, masarangan namon.”
23 Nagsiling si Jesus sa ila, “Masarangan ninyo gani, pero indi ako ang
nagapili kon sin-o ang mapungko sa akon tuo kag sa akon wala. Kay may
ara na nga gintigan-an sini ang akon Amay.”
24 Pagkabati sang napulo ka sumulunod kon ano ang ila ginpangayo,
nangakig gid sila sa mag-utod.
25 Gani gintawag sila tanan ni Jesus kag ginsilingan, “Nahibaluan
ninyo nga ang mga manugdumala sang mga nasyon may gahom sa ila
mga sakop kag pagusto lang sila kon ano ang ila himuon sa ila.
26 Pero indi amo ini ang sa inyo. Kay kon sin-o sa inyo ang gusto nga
mangin gamhanan, dapat mangin suluguon siya ninyo.
27 Kag kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pangulo, dapat mangin
ulipon siya sang tanan.
28 Bisan pa gani *ako nga* Anak sang Tawo wala nagkadto diri sa
kalibutan para alagaran kundi mag-alagad kag maghatag sang akon
kabuhi para matubos ang madamo nga tawo.”

Gin-ayo ni Jesus ang Duha ka Bulag
(Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43)

29 Sang nagapaguwa na sila ni Jesus sa Jerico, madamo nga tawo ang
nagsunod sa iya.
30 Karon, may duha didto ka bulag nga nagapungko sa higad sang
dalan. Nabatian nila nga nagaagi si Jesus, gani nagsinggit sila, “Ginoo,†
kaliwat ni David,‡ kaluoyi kami!”
31 Ginsaway sila sang mga tawo nga maghipos. Pero gintuduhan pa
gid gani nila singgit, “Ginoo, kaliwat ni David, kaluoyi kami!”
32 Nagpundo si Jesus, gintawag niya sila kag ginpamangkot, “Ano ang
inyo gusto nga himuon ko sa inyo?”
33 Nagsabat sila, “Ginoo, gusto namon nga makakita!”
34 Naluoy si Jesus sa ila, gani gintandog niya ang ila mga mata, kag sa
gilayon nakakita sila. Dayon nagsunod sila sa iya.

21

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerusalem kag nakaabot na sa *baryo*
sang Betfage, sa Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni Jesus ang duha niya
ka sumulunod.

---

* **20:22** *Masarangan...antuson ko:* sa literal, *Mainom bala ninyo ang ilimnon nga pagaimnon ko?*
† **20:30** *Ginoo:* ukon, *Sir* ‡ **20:30** *kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.

2 Nagsiling siya sa ila, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo.
Pagsulod ninyo, may makita kamo nga donkey nga nahigot kag ara man
ang iya bata. Hubari ninyo kag dal-a diri sa akon.
3 Kon may magpamangkot sa inyo, sabta ninyo, ‘Kinahanglan ini sang
Ginoo,’ kag ipadala niya dayon sa inyo.”
4 Ini natabo para matuman ang ginhambal sang propeta:
5 “Sugiri ang mga pumuluyo sang Zion* nga ang ila hari nagaabot na.
Mapainubuson siya, kag *nagaabot nga*
nagasakay sa bataon nga donkey.”†
6 Gani naglakat ang duha ka sumulunod kag gintuman nila ang sugo
ni Jesus.
7 Gindala nila ang donkey upod ang bata sini didto kay Jesus. Ginhap-
inan nila ini sang ila mga panapton kag ginsakyan dayon ni Jesus.
8 Madamo gid nga tawo ang naghumlad sang ila mga panapton sa
dalan, kag ang iban nagtapas sang mga sanga sang mga kahoy kag
ginladlad ini sa dalan *bilang pagpadungog kay Jesus*.
9 Nagsinggit ang mga tawo nga nagauna kag ang nagasunod sa iya,
“Dayawon ta ang kaliwat ni David!”‡

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!”§*

“Dayawon ta ang Dios!”
10 Sang pagsulod ni Jesus sa Jerusalem naggirinual ang mga tawo
didto. Nagsiling sila, “Sin-o bala ang tawo nga ina?”
11 Nagsabat ang mga tawo nga kaupod ni Jesus, “Amo ini ang propeta
nga si Jesus nga taga-Nazaret nga sakop sang Galilea.”

Nagkadto si Jesus sa Templo
(Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Nagkadto si Jesus sa templo kag gintabog niya ang mga tawo nga
nagapamakal kag nagabaligya didto. Ginpamaliskad niya ang mga
lamisa sang mga manugbaylo sang kuwarta kag ang mga pulungkuan
sang mga manugbaligya sang mga pating *nga inughalad.*
13 Nagsiling siya sa ila, “Nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Ang akon
balay tawgon nga balay nga palangamuyuan.’† Pero ginhimo ninyo nga
palanaguan sang mga tulisan!”‡
14 May mga bulag kag mga lupog nga nagpalapit sa iya didto sa templo
kag gin-ayo niya sila.
15 Naakig ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo
sang Kasuguan sang makita nila ang makatilingala nga mga butang nga
iya ginahimo kag sang mabatian nila ang mga kabataan didto sa templo
nga nagasinggit, “Dayawon ta ang kaliwat ni David!”
16 Gani nagsiling sila kay Jesus, “Nabatian mo man bala ang ila ginasil-
ing?” Nagsabat si Jesus, “Huo. Ngaa, wala bala kamo kabasa *sa sining
ginasiling sang Kasulatan:*
“ ‘Bisan gani ang magagmay nga mga bata
gintudluan mo nga magdayaw sa imo’§?”

---

* **21:5** *mga pumuluyo sang Zion:* sa Griego, *anak nga babayi sang Zion* † **21:5** Zac. 9:9 ‡ **21:9** *kaliwat ni David:* Tan-awa ang footnote sa 9:27. § **21:9** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo* * **21:9** Sal. 118:26 † **21:13** Isa. 56:7 ‡ **21:13** Jer. 7:11 § **21:16** Sal. 8:2

17 Dayon ginbayaan sila ni Jesus. Nagguwa siya sa siyudad *sang Jerusalem* kag nagpa-Betania kag didto nagtulog.

Ginpakamalaot ni Jesus ang Kahoy nga Higera
(Mar. 11:12-14, 20-24)

18 Pagkaaga, sang nagapabalik na si Jesus sa siyudad sang Jerusalem gin-gutom siya.
19 Karon, may nakita siya nga kahoy nga higera sa higad sang dalan. Gani ginpalapitan niya ini, pero wala siya sing may nakita nga bunga kundi mga dahon lang. Nagsiling siya dayon sa kahoy, "Indi ka na makapamunga hasta san-o!" Kag sa gilayon nalaya ang higera.
20 Sang makita ini sang iya mga sumulunod natingala gid sila. Nagsiling sila, "Ngaa nalaya gilayon ang higera?"
21 Nagsabat si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, kon may pagtuo kamo kag wala nagaduhaduha, mahimo man ninyo ang ginhimo ko sa kahoy nga higera. Kag indi lang ina kundi makasiling kamo bisan pa sa sini nga bukid, 'Maghalin ka kag magsaylo sa dagat,' kag matabo ina.
22 Ang bisan ano nga inyo pangayuon sa pangamuyo mabaton gid ninyo, kon nagatuo kamo."

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus
(Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8)

23 Nagkadto liwat si Jesus sa templo. Kag samtang nagatudlo siya didto, nagpalapit sa iya ang mga manugdumala nga mga pari kag mga manugdumala sang mga Judio kag nagpamangkot, "Ano bala ang imo awtoridad sa paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo? Sin-o ang naghatag sa imo sang sini nga awtoridad?"
24 Nagsabat si Jesus sa ila, "Mamangkot man ako sa inyo. Kag kon masabat ninyo ini, sabton ko man kamo kon ano ang akon awtoridad sa paghimo sini nga mga butang.
25 Kay sin-o bala naghalin ang awtoridad ni Juan sa pagbautiso, sa Dios* bala ukon sa tawo?" Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat. Siling nila, "Kon magsiling kita nga halin sa Dios, masiling siya, 'Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?'
26 Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, delikado kita sa mga tawo kay nagapati sila nga si Juan propeta *sang Dios*."
27 Gani nagsabat sila kay Jesus, "Wala kami kahibalo." Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Ti indi ko man kamo pagsugiran kon kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang."

Ang Paanggid Parte sa Duha Ka Mag-utod nga Lalaki

28 *Nagsiling liwat si Jesus sa ila,* "Suno sa inyo hunahuna, ano ang buot silingon sini? May isa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki. Ginkadtuan niya ang magulang kag ginsilingan, 'Toto, magkadto ka subong sa aton talamnan sang ubas kag mag-obra.'
29 Nagsabat siya, 'Indi ko!' Pero sang ulihi nagbaylo ang iya hunahuna kag nagkadto siya sa ila talamnan kag nag-obra.
30 Nagkadto man ang amay sa manghod kag ginsilingan man niya siya pareho sang iya ginsiling sa magulang. Nagsabat ang manghod, 'Huo, tay,' pero wala siya nagtuman.

* **21:25** *Dios:* sa literal, *langit*

31 Ti, diin sa duha ang nagtuman sang sugo sang iya amay?" Nagsabat
sila, "Ang magulang." Nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, nauna
pa sa inyo nga nagapasakop sa paghari sang Dios ang mga manugsukot
sang buhis kag ang mga babayi nga nagbaligya sang ila lawas.
32 Kay si Juan *nga manugbautiso* nagkadto diri kag nagtudlo sa inyo
sang husto nga paagi para mangin matarong kamo, pero wala kamo
nagpati sa iya. Ang mga manugsukot sang buhis kag ang mga babayi
nga nagbaligya sang ila lawas nagpati sa iya. Kag bisan nakita ninyo ini,
wala gid kamo nagbag-o sang inyo hunahuna kag nagpati sa iya."

Ang Paanggid Parte sa mga Agsador
(Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19)

33 *Nagsiling si Jesus sa ila,* "Pamatii ninyo ang isa pa gid ka paanggid.
May isa ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Gin-
pakudalan niya ini, kag nagpahimo siya sang buho sa dako nga bato
para pulugaan sang ubas. Nagpatindog man siya sang isa ka balantayan.
Pagkatapos ginpaagsahan niya ang iya talamnan kag naglakat sa malayo
nga lugar.
34 Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang iya
mga ulipon sa mga agsador† sa pagkuha sang iya parte.
35 Pero pag-abot didto sang mga ulipon, ginpangdakop sila sang mga
agsador. Ginbunal nila ang isa, ginpatay ang isa, kag ginbato pa gid nila
ang isa.
36 Pagkatapos sadto nagsugo ang tag-iya sang madamo pa gid nga mga
ulipon sang sa nauna. Pero amo man gihapon ang ginhimo sa ila.
37 Sang ulihi ginpadala niya ang iya anak. Naghunahuna siya nga
tahuron nila ang iya anak.
38 Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, 'Ari
na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya
palanublion.'
39 Gani gindakop nila siya kag gindala didto sa guwa sang talamnan
kag ginpatay."
40 *Dayon nagpamangkot si Jesus,* "Kon magbalik ang tag-iya sang
talamnan, ano bala ang iya himuon sa sadto nga mga agsador?"
41 Nagsabat sila, "Pamatyon niya atong malain nga mga agsador kag
indi gid niya pagkaluoyan. Dayon paagsahan niya ang iya talamnan sa
mga agsador nga magahatag sang iya parte sa kada patubas."
42 Nagsiling pa si Jesus sa ila, "Wala bala ninyo ini mabasahi sa
Kasulatan?
"'Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato.
Ang Ginoo ang naghimo sini
kag makatilingala ini sa aton!'"‡
43 *Dayon nagsiling si Jesus,* "Amo ina nga indi na kamo ang paga-
harian sang Dios kundi ang katawhan nga nagatuman sang iya mga
ginapahimo.
44 Ang bisan sin-o nga mahulog sa sini nga bato mabali, pero ang
mahulugan sang amo nga bato madugmok gid."§

† **21:34** *agsador:* sa English, *tenant* ‡ **21:42** Sal. 118:22-23 § **21:44** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

45 Pagkabati sang manugdumala nga mga pari kag mga Pariseo sang
mga paanggid ni Jesus, naintiendihan nila nga sila ang iya ginatumod.
46 Gani gusto na gid nila nga dakpon si Jesus, pero nahadlok sila sa mga
tawo tungod kay ginakilala nila nga propeta si Jesus.

22

Ang Paanggid Parte sa Punsyon
(Luc. 14:15-24)

1 Nagtudlo liwat si Jesus sa ila paagi sa paanggid.

2 Nagsiling siya, "Ang paghari sang Dios* mapaanggid sa *sini nga estorya: May* isa ka hari nga nagpreparar sang punsyon para sa kasal sang iya anak nga lalaki.
3 Ginsugo niya ang iya mga ulipon nga tawgon na ang mga tawo nga iya ginpang-imbitar. Pero ang mga inimbitar indi magtambong.
4 Ginsugo naman niya ang iban pa gid nga mga ulipon. Siling niya, 'Silingon ninyo ang mga ginpang-imbitar nga naihaw ko na ang mga baka kag ang iban nga mga sapat nga akon ginpatambok kag preparado na ang pagkaon. Gani magkadto na sila diri kag magpamunsyon.'
5 Pero ang mga tawo nga ginpang-imbitar wala nagsapak. Ang isa nagkadto sa iya uma, kag ang isa sa iya negosyo.
6 Ang iban ya, gindakop nila ang mga ginsugo sang hari, ginpakahuy-an nila kag ginpatay.
7 Gani nangakig gid ang hari. Ginsugo niya ang iya mga soldado nga pamatyon ang nagpamatay sang iya mga ulipon kag sunugon ang ila banwa.
8 Dayon gintawag niya ang iya mga ulipon kag nagsiling, 'Preparado na ang punsyon sa kasal, ugaling ang mga ginpang-imbitar indi takos.
9 Gani kadto na lang kamo sa mga karsada nga may madamo nga nagaagi kag imbitara ninyo ang tanan nga inyo masugata.'
10 Naglakat ang mga ulipon kag nagkadto sa mga karsada, kag ang tanan nga ila nasugata, maayo ukon malain man, ginpang-imbitar nila. Kag napuno sang tawo ang kalan-an sa punsyon.
11 "Sang ulihi nagsulod ang hari kay gusto niya nga makita ang mga bisita. May nakita siya didto nga isa ka tawo nga wala nakailis sang bayo nga para sa punsyon.
12 Gani nagsiling ang hari sa iya, 'Amigo, ngaa nakasulod ka diri nga wala nakasuksok sang bayo nga para sa punsyon?' Pero ang tawo wala gid nagtingog kay wala siya sang isabat.
13 Dayon nagsiling ang hari sa iya mga suluguon, 'Gapusa ninyo ang iya kamot kag tiil kag ihaboy didto sa guwa sa madulom. Didto magahibi siya kag magabagrot ang iya ngipon.†' "
14 Pagkatapos nagsiling si Jesus, "Madamo ang ginaimbitar *nga mag-pasakop sa paghari sang Dios*, pero diutay lang ang mga ginapili *nga masakop*."

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis
(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

15 Naghalin ang mga Pariseo kag nagplano sila kon paano nila madakop si Jesus paagi sa iya ginapanghambal.

---

* **22:2** *Dios:* Tan-awa ang footnote sa 3:2. † **22:13** *magabagrot ang iya ngipon* siguro tungod sa kaakig ukon kasakit

16 Dayon ginsugo nila ang iban sang ila mga sumulunod kag ang
pila ka miyembro sang partido ni Herodes. Nagpamangkot sila kay
Jesus, "Manunudlo, nahibaluan namon nga matuod ang imo ginasugid.
Ginatudlo mo ang kamatuoran parte sa kabubut-on sang Dios sa mga
tawo. Kag wala ka nagapadala-dala sa mga tawo bisan sin-o pa sila.
17 Ano bala sa imo, husto bala nga *kita nga mga Judio* magbayad sang
buhis sa Emperador sang Roma‡ ukon indi?"
18 Pero nahibaluan ni Jesus ang ila malain nga tinutuyo, gani nagsiling
siya sa ila, "Mga hipokrito! Ngaa bala ginatilawan ninyo ako nga dakpon
paagi sa sini nga pamangkot?
19 Abi pakitai ninyo ako sang kuwarta nga ginagamit sa pagbayad sang
buhis." Kag ginpakita nila ang kuwarta.§
20 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kay sin-o bala ini hitsura kag ngalan?"
21 Nagsabat sila, "Iya sang Emperador." Gani nagsiling si Jesus sa ila,
"Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador ang iya sang Emperador, kag sa
Dios ang iya sang Dios."
22 Pagkabati nila sang sabat ni Jesus natingala gid sila. Gani ginbayaan
na lang nila siya.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw
(Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40)

23 Sa amo man nga adlaw may mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus.
(Ini nga mga tawo wala nagapati nga may pagkabanhaw.) Nagpa-
mangkot sila,
24 "Manunudlo, nagsiling si Moises nga kon mapatay ang lalaki nga
wala sila bata sang iya asawa, dapat ang iya utod ang magpangasawa
sa nabalo para makapabata siya para sa iya utod nga napatay.*
25 Karon, may pito diri anay ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagu-
langan nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata. Gani ang balo
ginpangasawa sang sunod nga utod.
26 Ini siya napatay man nga wala sila sang bata. Gani ang balo
ginpangasawa naman sang ikatlo kag amo man ang natabo sa iya kag
sa tanan nga mag-ulutod hasta sa ikapito.
27 Sang ulihi ang babayi napatay man.
28 Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid siya asawa
sang pito *ka mag-ulutod*, kay sila tanan nagpangasawa sa iya?"
29 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sala gid kamo, tungod nga wala kamo
nakaintiendi sang Kasulatan kag sang gahom sang Dios.
30 Sa adlaw sang pagkabanhaw, ang mga tawo indi na mag-asawahay
tungod nga pareho na sila sang mga anghel sa langit.
31 Kon parte sa pagkabanhaw, wala bala ninyo mabasahi *sa Kasulatan*
ang ginsiling sang Dios sa inyo nga
32 'Ako ang Dios ni Abraham, Isaac, kag Jacob'†? *Ti buhi sila, kay* ang
Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang mga buhi."
33 Pagkabati sadto sang mga tawo natingala gid sila sang iya pag-
panudlo.

Ang Labing Importante nga Sugo
(Mar. 12:28-34; Luc. 10:25-28)

‡ **22:17** *Emperador sang Roma:* sa literal, *Cesar* § **22:19** *kuwarta:* sa literal, *denarius,* nga kuwarta sang mga Romano * **22:24** Deu. 25:5 † **22:32** Exo. 3:6

34 Pagkabati sang mga Pariseo nga ang mga Saduceo wala gid sing may
mahimo kay Jesus, nagtipon sila liwat kag nagpalapit sa iya.
35 Isa sang mga manunudlo sang Kasuguan ang nagpamangkot kay
Jesus sa pagtilaw‡ sa iya.
36 Siling niya, "Manunudlo, ano gid bala ang labing importante nga
sugo sa Kasuguan?"
37 Nagsabat si Jesus sa iya, "'Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios
sa bug-os mo nga tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, kag sa bug-os mo
nga hunahuna.'§
38 Amo ini ang labing importante nga sugo sa tanan.
39 Kag ang ikaduha nga labing importante pareho man sini, 'Higug-
maon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo
kaugalingon.'*
40 Ang bilog nga Kasuguan *ni Moises* kag ang mga *sinulatan sang mga*
propeta napasad sa sining duha ka sugo."

Ang Pamangkot Parte sa Cristo
(Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44)
41 Sa wala pa nagbululag ang mga Pariseo, nagpamangkot si Jesus sa
ila,
42 "Ano bala ang inyo pagkilala sa Cristo? Kay sin-o bala siya kaliwat?"
Nagsabat sila, "Kay David."
43 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Kon kaliwat *lang* siya ni David, ngaa
si David nga gintuytuyan sang Espiritu *Santo* nagtawag sa iya nga Ginoo?
Kay nagsiling siya,
44 "'Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,
Pungko diri sa akon tuo
hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.'†
45 Kon gintawag siya ni David nga iya Ginoo, paano bala nga siya kaliwat
lang ni David?"
46 Wala gid sing may nakasabat kay Jesus sa iya pamangkot. Halin sadto
wala na gid sing may nangahas nga magpamangkot sa iya.

23

Mag-andam sa mga Pariseo kag sa mga Manunudlo sang Kasuguan
(Mar. 12:38-39; Luc. 11:43, 46; 20:45-46)
1 Dayon naghambal si Jesus sa mga tawo kag sa iya mga sumulunod.
2 Siling niya, "Ang mga manunudlo sang Kasuguan kag mga Pariseo
amo ang ginsaligan nga magpaathag sang Kasuguan ni Moises.
3 Gani tumana ninyo ang ila ginatudlo sa inyo, pero indi kamo mag-
sunod sang ila ginahimo tungod kay lain ang ila ginahimo sang sa ila
ginahambal.
4 Nagahimo sila sang mga mabudlay nga mga pagsulundan para sa
mga tawo, pero wala sila nagabulig bisan diutay lang para matuman ang
ila ginsugo.*
5 Ang tanan nga ginahimo nila pakita-kita lang sa mga tawo. Gina-
palapad nila ang mga kahon-kahon nga bulutangan sang mga ginpili nga

‡ **22:35** *pagtilaw:* ukon, *pagdakop-dakop* § **22:37** Deu. 6:5 * **22:39** Lev. 19:18 † **22:44** Sal. 110:1 * **23:4** *pero...ginsugo:* ukon, *pero sila mismo wala nagatinguha bisan gamay lang sa pagtuman sa sini nga mga pagsulundan.*

mga pulong halin sa Kasulatan nga ila ginabugkos sa ila agtang kag sa ila butkon. Kag ginapalaba pa nila ang mga gaway-gaway† sa punta sang ila mga bayo *para silingon nga mga diosnon gid sila.*

6 Sa mga punsyon kag sa mga simbahan, gusto gid nila nga magpungko
sa mga pulungkuan nga para sa mga dungganon.
7 Sa mga lugar nga madamo sang tawo,‡ gusto nila nga tamyawon sila
kag tawgon nga mga 'Manunudlo.'
8 Pero kamo inyo, indi dapat magpatawag nga 'Manunudlo,' kay mag-
ulutod kamo kag isa lang ang inyo manunudlo.
9 Indi man kamo magtawag 'Amay' sa bisan kay sin-o diri sa duta, kay
isa lang gid ang inyo Amay, ang Amay nga ara sa langit.
10 Kag indi kamo magpatawag, 'Agalon,'§ kay isa lang ang inyo agalon
kag siya amo ang Cristo.
11 Kon sin-o sa inyo ang nagaalagad sa iya kaupod amo ang labaw sa
tanan.
12 Ang nagapakataas sang iya kaugalingon paubuson *sang Dios.* Pero
ang nagapaubos sang iya kaugalingon pataason *sang Dios.*

Ginapakamalaot sang Dios ang Ila Pagkahipokrito
(Mar. 12:40; Luc. 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ginabalabagan ninyo ang mga tawo
nga magpasakop sa paghari sang Dios. Kamo mismo indi magpasakop,
kag ginapunggan pa ninyo ang mga tawo nga nagatinguha nga mag-
pasakop.
14 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ang inyo pagtuo sa Dios pakita-kita
lang. Ginaubos ninyo kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga
babayi, kag ginatabon-tabunan lang ninyo ang inyo ginahimo paagi sa
malawig nga mga pagpangamuyo. Gani mas dako ang silot nga inyo
pagabatunon!*
15 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Nagakadto kamo sa bisan diin nga
lugar kag nagatabok pa sa mga dagat para maconvert ninyo ang bisan isa
lang ka tawo sa inyo relihiyon. Pero kon maconvert na ninyo ginahimo
ninyo siya nga sobra pa sa inyo kalain kag bagay gid sa impyerno.
16 Kaluluoy kamo nga mga bulag nga manugtuytoy. Nagatudlo kamo
nga, 'Kon ang tawo magsumpa sa templo, indi kinahanglan nga tumanon
niya ang iya ginsumpa. Pero kon magsumpa siya sa bulawan didto sa
templo, kinahanglan tumanon gid niya ang iya ginsumpa.'
17 Buang-buang kag bulag kamo. Diin ang mas importante, ang
bulawan ukon ang templo nga nagapabalaan sa bulawan?
18 Nagatudlo man kamo nga 'kon ang tawo magsumpa sa halaran, indi
kinahanglan nga tumanon niya ang iya ginsumpa. Pero kon magsumpa
siya sa halad nga ara sa halaran kinahanglan tumanon gid niya ang iya
ginsumpa.'
19 Mga bulag gid kamo! Diin ang mas importante, ang halad ukon ang
halaran nga nagapabalaan sa halad?

† **23:5** *gaway-gaway:* sa English, *tassel.* Tan-awa sa Num. 15:37-39 kag Deu. 22:12. ‡ **23:7** *mga lugar nga madamo sang tawo:* sa literal, *mga merkado* § **23:10** *Agalon:* ukon, *Maestro;* ukon, *Lider* * **23:14** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

20 Amo ina nga kon ang tawo magsumpa sa halaran, nagasumpa siya
sa halaran kag sa tanan nga halad sa halaran.
21 Kag kon ang tawo magsumpa sa templo, nagasumpa siya sa templo
kag sa Dios nga nagapuyo didto.
22 Kag kon ang tawo magsumpa sa langit, nagasumpa siya sa trono
sang Dios, kag sa Dios nga nagapungko didto.
23 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Nagahatag kamo sa Dios sang inyo
ikanapulo bisan sa mga panakot sa pagkaon, pero ginabaliwala ninyo
ang mas importante nga mga sugo parte sa matarong nga pagkabuhi,
pagkamaluluy-on, kag pagkamasaligan. Maghatag kamo sang inyo
ikanapulo pero indi ninyo pag-ibaliwala ang mas importante nga mga
sugo.
24 Bulag gid kamo nga mga manunudlo. Nagasala kamo sang sapat-
sapat *sa inyo ilimnon*, pero ginatulon ninyo ang camel.†
25 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Kay ginahugasan ninyo ang sa guwa
lang nga parte sang tasa kag pinggan *bilang ritual*, pero ang sa sulod
ninyo puno sang kadalok kag kahisa.‡
26 Bulag kamo nga mga Pariseo! Tinlui ninyo anay ang sa sulod nga
parte sang tasa kag pinggan, kag ang sa guwa mangin matinlo man.§
27 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Pareho kamo sa mga lulubngan nga
ginpintahan sang puti kag matahom tulukon sa guwa, pero sa sulod puro
lang tul-an sang patay kag iban pa nga mahigko nga mga butang.
28 Pareho gid kamo sina kay kon tulukon kamo sang mga tawo daw
husto man ang inyo ginahimo pero ang matuod, puro pakita-kita lang,
kay sa sulod sang inyo tagipusuon malain gid kamo.

Ginpropesiya ni Jesus nga Silutan Sila
(Luc. 11:47-51)

29 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan kag mga
Pariseo, kamo nga mga hipokrito! Ginapakay-o ninyo sing maayo kag
ginapatahom ang lulubngan sang mga matarong kag mga propeta,
30 kag nagasiling kamo, 'Kon buhi kami sang tiyempo sang amon mga
katigulangan, wala kami nagpartisipar sa ila nga pagpamatay sang mga
propeta.'
31 Gani, ginaako ninyo nga mga kaliwat kamo sang mga tawo nga
nagpamatay sang mga propeta.*
32 Sige, tapusa ninyo ang ginsuguran sang inyo mga katigulangan!
33 Pareho kamo sa mga man-og, mga kaliwat kamo sang mga dalitan
nga mga man-og. Indi gid kamo makapalagyo sa silot sa impyerno.
34 Gani pamati kamo! Magapadala ako sa inyo sang mga propeta kag
maalam nga mga tawo kag mga manunudlo. Ang iban sa ila pamatyon
ninyo. Ipalansang ninyo sila sa krus. Kag ang iban hanuton ninyo sa inyo

† **23:24** *sapat-sapat...camel:* Ang iban nga mga sapat-sapat kag mga sapat pareho sang camel ginakabig sang mga Judio nga mahigko. ‡ **23:25** *pero...kahisa:* ukon, *pero ang sa sulod sini puno sang mga butang nga nakuha ninyo tungod sang inyo kadalok kag kahisa.* § **23:26** *Tinlui...matinlo man:* buot silingon, *Dapat mangin matinlo ang inyo mga hunahuna, kag mangin matinlo man ang inyo mga ginahimo kag ginahambal.* * **23:31** Bilang kaliwat napanubli nila ang ila malain nga ugali.

mga simbahan. Kag kon bisan diin nga lugar sila magpalagyo lagson ninyo.
35 Amo ina nga silutan kamo sa inyo pagpamatay sa tanan nga tawo
nga matarong halin kay Abel hasta kay Zacarias nga anak ni Barakia,
nga inyo ginpatay sa tunga sang templo kag sang halaran.
36 Sa pagkamatuod, *kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon amo
ang manabat sa sining tanan nga sala.

Nagkasubo si Jesus sa mga Taga-Jerusalem
(Luc. 13:34-35)

37 "Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngaa ginabato ninyo kag ginapa-
matay ang mga propeta nga ginpadala *sang Dios* sa inyo? Permi ko
ginahandom nga tipunon kamo *kag atipanon* pareho sang munga nga
nagatipon sang iya mga piso sa idalom sang iya mga pakpak, pero indi
kamo gusto sini!
38 Karon, bahala kamo sa inyo kaugalingon.
39 Kay indi na gid ninyo ako makita hasta sa pag-abot sang adlaw nga
magasiling kamo, 'Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala.†'‡"

24

Ginpropesiya ni Jesus nga Maguba ang Templo
(Mar. 13:1-2; Luc. 21:5-6)

1 Nagguwa si Jesus sa templo kag samtang nagalakat siya nagpalapit
sa iya ang iya mga sumulunod kag gintudlo nila sa iya ang templo.
2 Nagsiling si Jesus sa ila, "Tan-awa ninyo ini tanan. Sa pagkamatuod,
magakalaguba ini kag wala gid sing may mabilin nga mga bato nga
nagasalampaw."

Mga Kagamo kag mga Paghingabot
(Mar. 13:3-13; Luc. 21:7-19)

3 Sang nagapungko si Jesus didto sa Bukid sang mga Olibo, nagpalapit
sa iya ang iya mga sumulunod nga silahanon lang. Nagsiling sila, "Sugiri
kami kon san-o matabo ang mga butang nga imo ginsiling. Kag ano
bala ang tanda sang imo pagbalik diri kag sang katapusan sang sini nga
panahon?"
4 Nagsabat si Jesus sa ila, "Mag-andam kamo nga wala sing may
makapatalang sa inyo.
5 Kay madamo ang magaabot kag magasiling nga sila amo ako, ang
Cristo, kag madamo ang ila mapatalang.
6 Makabati kamo sang mga gira nga malapit sa inyo kag makabalita
kamo nga didto sa malayo nagagira man. Pero indi kamo magkahadlok.
Kinahanglan gid nga matabo ini, pero indi pa ini ang katapusan.
7 Magailinaway ang mga nasyon kag magailinaway ang mga ginhar-
ian. May magaabot nga mga gutom kag mga linog sa nagkalain-lain nga
lugar.
8 Ini tanan umpisa pa lang sang mga kabudlayan nga magaabot.
9 "Sa sina nga mga inadlaw dumtan kamo sang *mga tawo sa* tanan
nga nasyon tungod sang inyo pagsunod sa akon. Dakpon nila kamo
kag itugyan sa mga tawo nga magasilot sa inyo, kag ang iban sa inyo
pagapatyon.

† **23:39** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo* ‡ **23:39** Sal. 118:26

10 Kag kon mag-abot na ang mga paghingabot, madamo ang magatalikod sa ila pagtuo. Dumtan nila kag traiduran ang ila kapareho nga mga tumuluo.
11 Magaguwa ang indi matuod nga mga propeta kag madamo ang ila patalangon.
12 Kag tungod sang pagdugang sang kalautan, ang gugma sang madamo nga tumuluo magalas-ay.
13 Pero ang nagapadayon *sa pagsunod sa akon* hasta sa katapusan amo ang maluwas.
14 Kag sa wala pa magaabot ang katapusan, iwali sa bilog nga kalibutan ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios para mahibaluan ini sang tanan nga katawhan."

Ang Makangilil-ad nga Butang
(Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24)
15 Nagpropesiya si Propeta Daniel parte sa makangilil-ad nga butang nga mangin kabangdanan nga pabay-an *ang templo*.* (Kamo nga nagabasa, intiendihon ninyo kon ano ang kahulugan sini!) Kon makita ninyo ini nga ara na sa templo,†
16 kamo nga ara sa Judea dapat magpalagyo sa kabukiran.
17 Ang *matabuan nga* ara sa guwa sang iya balay indi na magsulod pa sa pagkuha sang iya mga pagkabutang.
18 Ang *matabuan nga* ara sa iya uma indi na magpuli pa sa pagkuha sang iya bayo.
19 Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*.
20 Magpangamuyo kamo nga ang inyo pagpalagyo indi matabo sa tigtulugnaw ukon sa Adlaw nga Inugpahuway.
21 Kay sa sina nga tiyempo magaabot ang puwerte nga pag-antos nga wala pa gid matabo halin sang pagtuga sang kalibutan kag wala sing may matabo pa nga pareho sina hasta san-o.
22 Kon ina nga mga inadlaw wala ginpalip-ot *sang Ginoo*, wala gid sing may mabilin nga tawo. Pero tungod sang *iya kaluoy sa iya* mga pinili, palip-uton *niya* ina nga mga inadlaw.
23 "Gani kon may magsiling sa inyo, 'Ari na ang Cristo!' ukon 'Didto siya!' indi kamo magpati.
24 Kay magaguwa ang indi matuod nga mga Cristo kag ang indi matuod nga mga propeta. Magahimo sila sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang sa katuyuan nga patalangon, kon mahimo, bisan pa ang mga pinili *sang Dios*.
25 Gani tandai gid ninyo ini! Ginasugid ko na sa inyo nga daan ini nga mga butang sa wala pa matabo.
26 "Gani kon may mga tawo nga magsiling sa inyo, 'Si Cristo ato sa kamingawan,' indi kamo magkadto didto. Kag kon may magsiling, 'Ara siya sa sulod,'‡ indi gid kamo magpati.
27 Kay kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na, *makakita ang tanan tungod kay* mangin pareho ini sa kilat nga sa diin ang iya kirab makita halin sa east hasta sa west.

---

* **24:15** Dan. 9:27; 11:31; 12:11 † **24:15** *templo:* sa literal, balaan nga lugar ‡ **24:26** *Ara siya sa sulod:* siguro ang buot silingon, *ara siya upod sa iya sekreto nga grupo.*

28 "*May hulubaton nga nagasiling,* 'Kon diin may patay nga lawas, didto
man nagatilipon ang mga uwak.'

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan
(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

29 "Pagkatapos sang pag-antos sa sina nga tiyempo,
" 'ang adlaw magadulom,
ang bulan indi na magsanag,
kag ang mga bituon magakalahulog.
Ang mga butang§ sa langit
pagapatalangon sa ila kinaandan nga alagyan.'*†
30 "Dayon makita sa langit ang tanda sang akon pagbalik, kag magahibi
ang tanan nga katawhan sa kalibutan. Kag makita nila *ako nga* Anak
sang Tawo sa mga panganod nga magaabot nga may gahom kag puwerte
nga kadungganan.‡
31 Sa mabaskog nga tunog sang trumpeta suguon ko ang akon mga
anghel sa pagtipon sang akon mga pinili halin sa tanan nga lugar sang
kalibutan.

Ang Kahoy nga Higera
(Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33)

32 "Magtuon kamo sang leksyon sa kahoy nga higera. Kon ang iya mga
sanga nagapanalingsing na, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang
tig-ilinit.
33 Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na ini
tanan nga butang *nga akon ginasugid sa inyo*, mahibaluan ninyo nga
madali na lang ako mag-abot.
34 Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa
mapatay ang *mga tawo sa* sini nga henerasyon.
35 Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid
madula *kundi matuman gid ini*.

Wala sing may Nakahibalo kon San-o gid Mabalik si Jesus
(Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30, 34-36)

36 "Kon parte sa adlaw ukon oras sang akon pag-abot, wala gid sing
may nakahibalo bisan ang mga anghel sa langit ukon *ako nga* Anak *sang*
Dios, kundi ang Amay gid lang.
37 Kon ano ang ginhimo sang mga tawo sang tiyempo ni Noe amo man
ang himuon sang mga tawo kon mag-abot na *ako nga* Anak sang Tawo.
38 Kay sa wala pa mag-abot ang grabe gid nga baha ang mga tawo
wala na sing iban pa nga ginapinsar kundi magpangalipay. Sige lang ang
ila kaon, inom, kag inasawahay hasta sa adlaw nga nagsulod si Noe sa
barko.
39 Wala gid sila kahibalo kon ano ang matabo hasta nag-abot ang baha
kag nagkalalumos sila tanan. Pareho man sini ang matabo kon *ako nga*
Anak sang Tawo mag-abot na.
40 Sa sina nga mga inadlaw, kon matabuan nga may duha ka lalaki nga
nagaobra sa talamnan, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.
41 Kag kon may duha ka babayi nga nagagaling; ang isa kuhaon kag
ang isa ibilin.

---

§ **24:29** *butang:* sa literal, *gahom* * **24:29** *pagapatalangon...alagyan:* ukon, *uyugon* † **24:29** Isa. 13:10; 34:4 ‡ **24:30** *gahom kag puwerte nga kadungganan:* ukon, *gahom nga nagasilak gid*

42 Gani magbantay kamo, kay wala kamo kahibalo kon san-o maga-
abot ang inyo Ginoo.
43 Tandai ninyo ini: kon nahibaluan sang tagbalay kon ano nga oras
sa gab-i maabot ang makawat, sigurado nga magbantay siya para indi
makasulod ang makawat sa iya balay.
44 Gani magbantay gid kamo, kay sa oras nga wala ninyo ginapaabot,
ako nga Anak sang Tawo magaabot.

Ang Ulipon nga Masaligan
(Luc. 12:41-48)
45 "Ang masaligan kag maalam nga ulipon amo ang ginapili sang amo
nga magdumala sa iya kaupod nga mga ulipon. Siya ang nagahatag sa
ila sang ila pagkaon sa husto nga oras.
46 Bulahan ato nga ulipon nga sa pagbalik sang iya amo maabtan siya
nga nagahimo sang iya buluhaton.
47 Sa pagkamatuod, padumalahon siya sa tanan nga pagkabutang sang
iya amo.
48 Pero kaluluoy ang indi maayo nga ulipon nga sa paglakat sang iya
amo magahunahuna siya nga madugay pa siya magbalik,
49 gani magasugod siya sa pagpamintas sa iya kaupod nga mga ulipon
kag magaupod kaon kag inom sa mga palahubog.
50 Magaabot ang iya amo sa oras nga wala gid niya ginahunahuna
51 kag grabe ang silot nga iya agumon.§ Ibutang siya sa isa ka lugar
upod sa mga hipokrito. Didto may paghinibi kag pagbinagrot sang mga
ngipon."

25

Ang Paanggid Parte sa Napulo ka Dalaga

1 "Pag-abot sang sina nga adlaw,* ang paghari sang Dios† mapaanggid
sa *sini nga estorya: May* napulo ka dalaga nga nagdala sang ila mga suga
kay masugata sila sa nobyo nga kalaslon.
2 Ang lima sa ila maalamon kag ang lima indi maalamon.‡
3 Ang mga indi maalamon nagdala sang ila mga suga, ugaling wala sila
nagdala sang reserba nga lana para kon maubos ang lana sa ila suga may
inugtughong pa sila.
4 Ang mga maalamon nagdala man sang ila mga suga kag nagdala pa
gid sang reserba nga lana sa suludlan.
5 Kag tungod nga madugay mag-abot ang nobyo gintuyo sila kag
natulugan sila tanan.
6 "Sang tungang gab-i na may nagsinggit, 'Ari na ang nobyo! Dali kamo,
sugataa ninyo siya.'
7 Ang napulo ka dalaga nagbugtaw kag ginpreparar nila ang ila mga
suga.
8 Dayon ang mga *dalaga nga* indi maalamon nagsiling sa mga maala-
mon, 'Hatagi kami sang inyo lana kay nagapiraw na ang amon suga.'

---

§ **24:51** *kag grabe ang silot nga iya agumon:* sa literal, *kag tadtaron siya* * **25:1** *Pag-abot sang sina nga adlaw:* siguro ang buot silingon, ang pagbalik ni Ginoong Jesus. Tan-awa ang 24:36. † **25:1** *Dios:* sa literal, *langit* ‡ **25:2** *maalamon...indi maalamon:* ukon, *mainandamon...indi mainandamon*

9 Nagsabat sila, ‘Indi mahimo, kay kon hatagan namon kamo pareho
kita nga kulangon. Magkadto na lang kamo sa mga tindahan kag
magbakal sang para sa inyo.’
10 Paghalin nila para magbakal sang lana amo man ang pag-abot
sang nobyo. Ang lima nga nakapreparar nag-upod sa iya sa punsyon.
Pagsulod nila, ginsiradhan dayon ang puwertahan.
11 “Dugay-dugay nag-abot man ang lima ka dalaga nga nagbakal sang
lana, kag nagpanawag, ‘Sir, sir, pasudla kami.’
12 Pero nagsabat ang nobyo, ‘Sa pagkamatuod, wala ako makakilala sa
inyo.’ ”
13 *Dayon nagsiling si Jesus,* “Amo ina nga kinahanglan nga magbantay
kamo kay wala kamo kahibalo kon san-o nga adlaw ukon oras ako
maabot.”

Ang Paanggid Parte sa Tatlo ka Ulipon
(Luc. 19:11-27)

14 *Nagsiling pa gid si Jesus, “Ang paghari sang Dios* mapaanggid sa *sini
nga estorya: May* isa ka tawo nga manuglakat sa iban nga lugar. Gani
gintawag niya ang iya mga ulipon kag gintugyan sa ila ang iya kuwarta
para inegosyo nila.
15 Ang kada isa sa ila ginhatagan niya suno sa ila masarangan sa
pagnegosyo. Ang isa ginhatagan niya sing 5,000, ang isa 2,000, kag ang
isa pa gid ginhatagan niya sing 1,000. Dayon naglakat siya.
16 Ang ulipon nga nakabaton sang 5,000 nagnegosyo dayon kag naka-
ganansya siya sing 5,000.
17 Amo man ang ginhimo sang nakabaton sang 2,000, kag nakaganan-
sya siya sing 2,000.
18 Pero ang nakabaton sang 1,000 naglakat kag nagkutkot sa duta, kag
ginlubong niya ang kuwarta nga ginhatag sang iya amo *para inegosyo*.
19 “Sang ulihi nagbalik ang ila amo kag gintawag niya ang iya mga
ulipon para magsuma sila sang iya kuwarta nga ginpanegosyo sa ila.
20 Ang ulipon nga nakabaton sing 5,000 nagpalapit kag ginhatag niya
sa iya amo ang 5,000 nga kapital pati ang 5,000 nga iya ganansya.
Nagsiling siya, ‘Indi bala ginhatagan mo ako sang 5,000? Ti ari ang sa
akon. Nakaganansya pa gid ako sing 5,000.’
21 Kag nagsiling ang iya amo, ‘Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka!
Kag tungod nga masaligan ka kag maayo magpatikang sang diutay nga
kantidad, karon itugyan ko sa imo ang mas dako pa gid nga kantidad.
Dali, magkalipay ka upod sa akon!’
22 Ang ulipon nga nakabaton sing 2,000 nagpalapit man. Nagsiling
siya sa iya amo, ‘Indi bala nga ginhatagan mo ako sing 2,000? Ari,
nakaganansya man ako sing 2,000!’
23 Nagsiling ang iya amo, ‘Maayo ka nga ulipon! Masaligan ka! Kag
tungod nga masaligan ka kag maayo magpatikang sang diutay nga
kantidad, karon itugyan ko sa imo ang mas dako pa gid nga kantidad.
Dali, magkalipay ka upod sa akon!’
24 Nagpalapit man ang ulipon nga nakabaton sing 1,000. Nagsiling
siya, ‘Sir, nahibaluan ko nga masyado ka kaestrikto kag wala kaluoy nga
tawo, kay ginakuha mo ang patubas bisan indi ikaw ang nagtanom, kag
ginakuha mo ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban.

25 Gani ginhadlukan ako. Amo ina nga ginlubong ko na lang sa duta
ang imo kuwarta. Ari ang imo kuwarta.'
26 Nagsiling ang iya amo, 'Malain ka kag matamad nga ulipon!
Nahibaluan mo gali nga ginakuha ko ang patubas bisan indi ako ang
nagtanom, kag ginakuha ko ang ganansya sang pinangabudlayan sang
iban.
27 Ti ngaa wala mo pag-ibutang sa bangko ang akon kuwarta para sa
akon pagbalik makuha ko ang akon kuwarta nga may saka pa?'
28 *Nagsiling siya dayon sa iban pa nga mga ulipon,* 'Sige kuhaa ninyo
ang iya kuwarta kag ihatag sa ulipon nga may kantidad nga 10,000.
29 Kay ang bisan sin-o nga may ara hatagan pa. Pero ang wala iya,
bisan ang diutay nga ara sa iya kuhaon pa.
30 Ang ulipon nga wala sing pulos ihaboy ninyo sa kadudulman didto
sa guwa. Didto magahibi siya kag magabagrot ang iya mga ngipon.§'

Ang Katapusan nga Paghukom

31 "Kon *ako nga* Anak sang Tawo mag-abot na bilang Hari, nga ginaup-
dan sang tanan nga anghel, magapungko ako dayon sa akon trono nga
harianon.
32 Ang tanan nga katawhan sa kalibutan pagatipunon para mag-
atubang sa akon. Dayon tungaon ko sila sa duha ka grupo pareho
sang pagseparar sang manugbantay sang sapat sa mga karnero kag mga
kanding.
33 Ang mga karnero, *nga amo ang mga matarong,* ibutang ko sa akon
tuo, kag ang mga kanding, *nga amo ang mga malain,* ibutang ko sa akon
wala.
34 Kag bilang Hari, magasiling ako sa mga tawo sa akon tuo, 'Kamo nga
ginpakamaayo sang Dios nga akon Amay, batuna ninyo ang inyo parte sa
paghari *sang Dios,* nga ginpreparar para sa inyo halin pa sang pagtuga
sang kalibutan.
35 Kay sang gin-gutom ako ginpakaon ninyo ako, kag sang gin-uhaw
ako ginpainom ninyo ako. Sang nangin pangayaw ako ginpadayon ninyo
ako sa inyo balay;
36 sang wala ako sang bayo ginpabayuan ninyo ako; sang nagmasakit
ako gin-atipan ninyo ako; kag sang ginpriso ako ginbisitahan ninyo ako.'
37 Dayon magasabat ang mga matarong sa akon tuo, 'Ginoo, san-o ka
bala namon nakita nga gutom kag ginpakaon namon, ukon nauhaw kag
ginpainom namon?
38 San-o ka bala namon nakita nga nangin pangayaw kag ginpadayon
ka namon sa amon balay, ukon wala sing bayo kag ginpabayuan namon?
39 San-o ka bala namon nakita nga nagmasakit ukon napriso kag
ginbisitahan namon?'
40 Ako nga Hari magasabat, 'Sa pagkamatuod, kon ginhimo ninyo ini
sa isa sang akon labing kubos nga mga utod, pareho man nga ginhimo
ninyo ini sa akon.'
41 "Dayon magasiling ako sa mga tawo sa akon wala, 'Halin kamo diri
sa akon, kamo nga ginpakamalaot sang Dios! Didto kamo sa kalayo nga
nagadabadaba sa wala sing katapusan nga ginpreparar para sa yawa
kag sa iya mga anghel.

§ **25:30** *magabagrot ang iya mga ngipon* siguro tungod sa kaakig ukon sa kasakit.

42 Kay gin-gutom ako pero wala ninyo ako ginpakaon, gin-uhaw ako
pero wala ninyo ako ginpainom.
43 Sang pangayaw ako wala ninyo ako pagpadayuna sa inyo balay;
sang wala ako bayo wala ninyo ako pagpabayui; pagmasakit ko kag sang
pagkapriso ko wala ninyo ako pag-atipana.'
44 Dayon magasabat sila, 'Ginoo, san-o ka namon nakita nga gin-
gutom ukon gin-uhaw, ukon wala dalayunan, ukon wala bayo, ukon
nagmasakit, ukon napriso nga wala kami nagbulig sa imo?'
45 Kag ako nga Hari magasabat, 'Sa pagkamatuod, kon wala ninyo
pagbuligi ang isa sang akon labing kubos nga mga utod, pareho lang ina
nga wala ninyo ako pagbuligi.'
46 Kag ini sila pahalinon kag silutan sa wala sing katapusan. Pero ang
mga matarong hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan."

26

Ang Plano nga Patyon si Jesus
(Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Pagkatapos sang pagpanudlo ni Jesus sang sini nga mga butang,
nagsiling siya sa iya mga sumulunod,
2 "Nahibaluan ninyo nga duha na lang ka adlaw antes mag-abot ang
Piesta sang Paglabay sang Anghel, kag *ako nga* Anak sang Tawo itugyan
sa mga tawo para ilansang sa krus."
3 Kag sa amo man nga oras didto sa palasyo ni Caifas nga pangulo
nga pari, nagtilipon ang manugdumala nga mga pari kag ang mga
manugdumala sang mga Judio.
4 Gin-meetingan nila kon paano nila madakop si Jesus nga indi
mahibaluan sang mga tawo, kag pagkatapos patyon dayon.
5 Nagsiling sila, "Indi ta lang pagtabuon sa piesta kay basi kon magki-
nagamo ang mga tawo."

Ginbubuan si Jesus sang Pahamot sa Betania
(Mar. 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Sang didto si Jesus sa Betania, sa balay ni Simon nga *sadto anay* may
delikado nga balatian sa panit,*
7 may nagpalapit sa iya nga isa ka babayi. May dala siya nga tibod-
tibod nga may sulod nga malahalon gid nga pahamot. Samtang na-
gakaon si Jesus ginbubuan niya sang pahamot ang ulo ni Jesus.†
8 Pagkakita sadto sang iya mga sumulunod nangakig sila kag nagsiling,
"Ngaa ginausikan lang niya ina?
9 Sarang kuntani mabaligya ina sa dako nga kantidad kag ang iya bili
ihatag sa mga imol!"
10 Nahibaluan ni Jesus kon ano ang ila ginhambal, gani nagsiling siya
sa ila, "Ngaa ginahilabtan ninyo siya? Maayo ining iya ginhimo sa akon.
11 Ang mga imol permi ninyo makaupod, pero ako indi ninyo permi
makaupod.
12 Ginbubuan niya sang pahamot ang akon lawas bilang pagpreparar
sa akon lubong.

---

* **26:6** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 8:2. † **26:7** Siguro ginhimo niya ini bilang pagpadungog kay Jesus.

13 Sa pagkamatuod, bisan diin iwali ang Maayong Balita sa bilog nga
kalibutan, ang iya ginhimo sa akon isugid man bilang handumanan sa
iya."

Nagsugot si Judas nga Itugyan si Jesus
(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

14 Karon, ang isa sang dose *ka apostoles* nga ginatawag Judas Iscariote‡
nagkadto sa manugdumala nga mga pari.
15 Nagsiling siya sa ila, "Pila ang inyo ibayad sa akon kon itugyan ko sa
inyo si Jesus?" Ginhatagan nila dayon si Judas sing 30 ka bilog nga pilak.
16 Kag halin sadto nagpangita siya sing kahigayunan kon paano niya
matugyan si Jesus sa ila.

Nagsugid si Jesus nga Itugyan Siya
(Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

17 Sang nahauna nga adlaw sang Piesta sang Tinapay nga Wala sing
Inugpahabok, nagpalapit kay Jesus ang iya mga sumulunod kag nagpa-
mangkot, "Sa diin ang imo gusto nga magpreparar kami sang panyapon
sa Piesta sang Paglabay sang Anghel?"
18 Nagsabat si Jesus sa ila, "Kadto kamo sa siyudad *sang Jerusalem*,
didto sa tawo nga akon ginsugid sa inyo, kag silingon ninyo siya, 'Nagsil-
ing ang Manunudlo nga nag-abot na ang oras nga pagapatyon siya, kag
gusto niya nga magselebrar sang Piesta sang Paglabay sang Anghel diri
sa imo balay kaupod sang iya mga sumulunod.'"
19 Gintuman sang mga sumulunod ang ginsugo ni Jesus, kag gin-
preparar nila didto ang panyapon para sa piesta.
20 Sang sirom na, nagpanyapon si Jesus kag ang dose *ka apostoles*.
21 Samtang nagakaon sila, nagsiling si Jesus, "Sa pagkamatuod, ang isa
sa inyo magatraidor sa akon."§
22 *Pagkabati sang mga apostoles,* nagkasubo gid sila kag nagbulos-
bulos sila pamangkot sa iya, "Ginoo, indi ako, di bala?"
23 Nagsabat si Jesus sa ila, "Ang isa nga nagsawsaw *sang tinapay* sa
yahong upod sa akon amo ang magatraidor sa akon.
24 *Ako nga* Anak sang Tawo pagapatyon suno sa ginasiling sang Kasu-
latan, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon. Maayo pa para
sa iya nga wala siya natawo."
25 Dayon nagsiling si Judas nga traidor, "Manunudlo, indi ako, di bala?"
Nagsabat si Jesus sa iya, "Ikaw ang nagsiling sina."

Ang Balaan nga Panihapon
(Mar. 14:22-26; Luc. 22:14-20; 1 Cor. 11:23-25)

26 Samtang nagakaon sila, nagkuha si Jesus sang tinapay. Ginpasala-
matan niya ini *sa Dios* kag ginpamihak-pihak. Dayon ginhatag niya sa
iya mga sumulunod kag nagsiling, "Kuha kamo kag magkaon, amo ini
ang akon lawas."
27 Pagkatapos nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa Dios, kag
ginhatag sa ila nga nagasiling, "Tanan kamo mag-inom sini,

‡ **26:14** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.* § **26:21** *magatraidor sa akon:* buot silingon, *magatugyan sa akon sa akon mga kaaway*

28 tungod nga amo ini ang akon dugo nga iula para mapatawad ang
mga sala sang madamo nga tawo. Ini nagapamatuod nga may bag-o na
nga kasugtanan ang Dios sa mga tawo.
29 Sugiran ko kamo, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin
sa ubas hasta sa adlaw nga magainom ako sang bag-o nga klase sang
ilimnon kaupod ninyo sa paghari sang akon Amay."
30 Dayon nagkanta sila sang mga pagdayaw sa Dios, kag pagkatapos
nagkadto sila sa Bukid sang mga Olibo.

Ginpropesiya ni Jesus nga Ipanginwala Siya ni Pedro
(Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Juan 13:36-38)

31 Nagsiling si Jesus sa ila, "Karon sa gab-i tanan kamo magabiya sa
akon, kay nagsiling ang *Dios sa* Kasulatan, 'Patyon ko ang manugbantay
sang mga karnero, kag magaalaplaag ang mga karnero.'*
32 Pero sa tapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa inyo didto sa
Galilea."
33 Nagsiling si Pedro kay Jesus, "Bisan sila tanan magbiya sa imo, ako
indi gid!"
34 Nagsiling si Jesus sa iya, "Sa pagkamatuod, sa sini nga gab-i, sa wala
pa makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses."
35 Nagsabat si Pedro, "Indi ko gid ikaw ipanginwala bisan patyon
pa nila ako upod sa imo!" Amo man ang ginsiling sang tanan nga
sumulunod.

Nagpangamuyo si Jesus sa Getsemane
(Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46)

36 Dayon nagkadto sila sa lugar nga ginatawag Getsemane. Pag-abot
nila didto, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Magpungko kamo
diri samtang nagapangamuyo ako didto sa ulo-unhan."
37 Gindala niya si Pedro kag ang duha ka anak ni Zebedee. Natublag
kag nagpangalisod gid si Jesus.
38 Kag nagsiling siya sa ila, "Daw sa mapatay ako sa kalisod. Pabilin
kamo diri kag magpulaw upod sa akon."
39 Dayon nagkadto pa gid siya sa ulo-unhan; nagluhod siya kag nag-
pangamuyo. Siling niya, "Amay, kon mahimo ilikaw ang pag-antos nga
nagaabot sa akon. Pero indi ang akon luyag ang dapat matuman kundi
ang imo."
40 Pagbalik niya sa iya *tatlo ka* sumulunod naabtan niya sila nga
nagakatulog. Nagsiling siya kay Pedro, "Indi gid bala kamo makapulaw
upod sa akon bisan isa lang ka oras?
41 Magpulaw kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang
temtasyon. Luyag sang *inyo* espiritu *nga magsunod* ugaling maluya ang
inyo lawas."
42 Naglakat liwat si Jesus sa ulo-unhan kag nagpangamuyo, "Amay, kon
kinahanglan nga atubangon ko ang pag-antos nga ini, ang imo kabubut-
on amo ang matuman."
43 Nagbalik siya liwat sa iya mga sumulunod kag naabtan naman niya
sila nga nagakatulog, kay natuyo gid sila.
44 Sa liwat ginbayaan sila ni Jesus, naglakat siya sa ulo-unhan kag
nagpangamuyo. Ikatlo na niya ini nga pagpangamuyo kag amo man
gihapon nga pangamuyo.

* **26:31** Zac. 13:7

45 Dayon nagbalik siya sa iya mga sumulunod kag nagsiling, “Nagakatulog pa bala kamo gihapon kag nagapahuway-huway? Pamati! Amo na ini ang tion nga *ako nga* Anak sang Tawo itugyan sa mga makasasala!
46 Dali na! Ari na ang tawo nga magatraidor sa akon!”

Ang Pagdakop kay Jesus
(Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53; Juan 18:3-12)

47 Samtang nagahambal pa si Jesus, nag-abot si Judas nga isa sa dose *ka apostoles*. Kaupod niya ang madamo nga tawo nga may dala nga mga espada kag mga inuglampos. Ginsugo sila sang manugdumala nga mga pari kag mga manugdumala sang mga Judio.
48 Nakasiling na nga daan ang traidor *nga si Judas* sa mga manugdakop kon ano ang iya senyales: “Ang tawo nga akon halukan amo ang inyo ginapangita. Dakpa ninyo siya.”
49 Gani pag-abot ni Judas, nagderetso siya kay Jesus kag nagsiling, “Manunudlo, maayong gab-i.” Kag ginhalukan niya siya.
50 Nagsiling si Jesus sa iya, “Amigo, sige, himua na kon ano ang imo ginkadto diri.” Ginpalapitan nila si Jesus kag gindakop.
51 Ang isa sang mga kaupod ni Jesus naggabot sang iya espada kag ginlabo niya ang ulipon sang pangulo nga pari kag nautod ang dulunggan sini.
52 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ibalik sa tagob ang imo espada! Ang nagagamit sang espada sa espada man mapatay.
53 Wala ka siguro kahibalo nga sarang ako makapangayo sing bulig sa akon Amay kag sa gilayon padal-an niya ako sing dose ka batalyon nga mga anghel?
54 Ugaling kon himuon ko ina, paano matuman ang Kasulatan nga amo ini ang kinahanglan matabo?”
55 Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, “Ano, tulisan bala ako nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga espada kag mga inuglampos sa pagdakop sa akon? Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo. Ti ngaa wala ninyo ako pagdakpa?
56 Pero ini tanan nagakalatabo para matuman ang ginsulat sang mga propeta sa Kasulatan.” Dayon ginbayaan siya sang iya mga sumulunod kag nagpalagyo sila tanan.

Gindala si Jesus sa Korte
(Mar. 14:53-63; Luc. 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

57 Dayon gindala si Jesus sang mga nagdakop sa iya sa *balay ni* Caifas nga pangulo nga pari. Nagtilipon didto ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga manugdumala sang mga Judio.
58 Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad kay Jesus. Nagsulod siya sa ugsaran sang balay sang pangulo nga pari kag nagpungko upod sa mga guwardya para makita niya kon ano ang matabo kay Jesus.
59 Ang manugdumala nga mga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio nagpangita sang mga butig nga ebidensya kontra kay Jesus para ipapatay nila siya.
60 Pero bisan madamo ang nagpalapit kag nagsugid sang butig kontra kay Jesus, wala sila sing may nakita *nga ebidensya para ipapatay siya*. Sang ulihi may duha ka tawo nga nagpalapit

61 kag nagsiling sila, “Nabatian namon ini nga tawo nga nagsiling,
‘Sarang ko maguba ang ini nga templo sang Dios kag sa sulod sang tatlo
ka adlaw patindugon ko liwat!’ ”
62 Gani nagtindog ang pangulo nga pari kag nagpamangkot kay Jesus,
“Wala ka bala sing isabat sa sini nga mga akusasyon kontra sa imo?”
63 Wala gid nagsabat si Jesus. Nagsiling liwat ang pangulo nga pari,
“Sugiri kami sa atubangan sang buhi nga Dios. Ikaw bala ang Cristo nga
Anak sang Dios?”
64 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ginasiling mo. Kag sugiran ko kamo,
halin subong makita ninyo *ako nga* Anak sang Tawo nga nagapungko
sa tuo sang Makagagahom *nga Dios*, kag makita man ninyo ako sa mga
panganod sa kalangitan nga nagabalik *diri sa kalibutan*.”
65 Pagkabati sadto sang pangulo nga pari gin-gisi niya ang iya bayo *sa
kaakig* kag nagsiling, “Gin-insulto niya *ang Dios*! Indi na kinahanglan
sang mga testigo! Nabatian ninyo ang pag-insulto niya *sa Dios*.
66 Ano bala sa inyo?” Nagsabat sila, “Dapat siya patyon.”
67 Dayon ginduplaan nila siya sa guya kag ginsumbag, kag ang mga
nagtampa sa iya
68 nagsiling, “Kon ikaw ang Cristo, pakta abi kon sin-o ang nagtampa
sa imo.”

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus
(Mar. 14:66-72; Luc. 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Si Pedro didto pa sa ugsaran nga nagapungko. May nagpalapit sa iya
nga babayi nga suluguon sang pangulo nga pari kag nagsiling, “Indi bala
kaupod ka man ni Jesus nga taga-Galilea?”
70 Pero ginpanginwala ni Pedro ini sa tanan nga tawo didto sa guwa.
Siling niya, “Wala ako kahibalo kon ano ang imo ginahambal.”
71 Dayon nagkadto siya sa may puwertahan. Nakita siya sang isa
naman ka suluguon nga babayi, kag nagsiling sa mga tawo didto, “Ini
nga tawo kaupod man ni Jesus nga taga-Nazaret.”
72 Sa liwat ginpanginwala ini ni Pedro kag nagsiling, “Ginasumpa ko,
wala ako kakilala sa tawo nga inyo ginasiling!”
73 Sa wala madugay nagpalapit kay Pedro ang mga tawo didto kag
nagsiling, “Kaupod ka gid ni Jesus, kay ang imo panghambal pareho sa
iya.”
74 Pero nagpanumpa gid si Pedro nga nagasiling, “Bisan mapatay
pa ako, wala gid ako kakilala sa tawo nga inyo ginasiling.” Dayon
nagpamalo ang manok,
75 kag nadumduman ni Pedro ang ginsiling ni Jesus sa iya, “Sa wala
pa makapamalo ang manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”
Dayon nagguwa siya kag naghilibion.

27

Gindala si Jesus kay Pilato
(Mar. 15:1; Luc. 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nag-meeting ang tanan nga
manugdumala nga mga pari kag ang mga manugdumala sang mga Judio
kon ano ang ila himuon para ipapatay si Jesus.

2 Gin-gapos nila siya kag gindala didto kay Gobernador Pilato* para
itugyan sa iya.

Ang Kamatayon ni Judas
(Bin. 1:18-19)

3 Pagkahibalo ni Judas nga traidor nga si Jesus ginsentensyahan na
nga patyon, ginbasol niya ang iya kaugalingon. Nagkadto siya sa
manugdumala nga mga pari kag manugdumala nga mga Judio para iuli
ang 30 ka bilog nga pilak.
4 Nagsiling siya, "Nakasala ako tungod nga gintugyan ko sa inyo ang
tawo nga wala sing sala." Nagsabat sila, "Ano ang amon labot? Imo ina
salabton!"
5 Ginpilak ni Judas ang kuwarta didto sa sulod sang templo. Dayon
nagguwa siya kag ginbitay niya ang iya kaugalingon.
6 Ginpamulot sang manugdumala nga mga pari ang kuwarta kag
nagsiling, "Bawal ini ibutang sa bulutangan sang kuwarta sa templo
tungod kay amo ini ang kuwarta nga ginbayad para ipapatay ang isa ka
tawo."
7 Nagsugtanay sila nga ang kuwarta ibakal sang duta sang manughimo
sang kolon para himuon nila nga lulubngan para sa mga indi Judio.
8 Amo ina nga hasta subong ang duta nga ato ginatawag nga "Duta sang
Dugo."†
9 Sa sadto nga hitabo natuman ang ginpropesiya ni Propeta Jeremias
nga nagasiling, "Ginkuha nila ang 30 ka bilog nga pilak nga ginkasugtan
sang mga kaliwat ni Israel nga ibakal sa iya,
10 kag ang kuwarta ginbakal nila sang duta sang manughimo sang
kolon, suno sa ginsugo sa akon sang Ginoo."‡

Gin-imbistigar ni Pilato si Jesus
(Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Juan 18:33-38)

11 Karon, sang didto na si Jesus kay Pilato ginpamangkot siya ni Pilato,
"Ikaw bala ang hari sang mga Judio?" Nagsabat si Jesus, "Ginasiling mo."
12 Pero wala siya magsabat sa mga akusasyon sang manugdumala nga
mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio.
13 Gani nagsiling si Pilato sa iya, "Ngaa bala wala ka nagasabat sa ila
mga akusasyon kontra sa imo?"
14 Pero wala gid nagsabat si Jesus bisan isa ka tinaga, gani natingala
gid ang gobernador.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon
(Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

15 Kinabatasan sang gobernador nga kada Piesta sang Paglabay sang
Anghel nagahilway siya sang isa ka priso nga ginapangayo sang mga
tawo.
16 Sang sadto nga tion, may isa ka bantog nga priso nga ang iya ngalan
si Barabas.
17 Sang nagatilipon ang mga tawo, nagpamangkot si Pilato, "Sin-o ang
inyo gusto nga akon buy-an, si Barabas ukon si Jesus nga ginatawag nga
Cristo?"

---

* **27:2** *Pilato:* Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea. † **27:8** *Duta sang Dugo:* Amo ina ang tawag sa duta tungod nga ang kuwarta nga ginbakal sa sini nga duta amo ang ginbayad para ipapatay si Jesus. ‡ **27:10** Zac. 11:12-13; Jer. 19:1-13; 32:6-9

18 Nahibaluan ni Pilato nga nahisa ang mga manugdumala kay Jesus,
amo gani nga gin-akusar nila si Jesus sa iya.
19 Samtang nagapungko si Pilato sa hukmanan, ginpasuguan siya sang
iya asawa nga nagasiling, “Indi mo paghilabtan inang matarong nga
tawo, kay kagab-i indi gid ako mapahamtang tungod sa akon damgo
parte sa iya.”
20 Pero ang ginhimo sang manugdumala nga mga pari kag sang mga
manugdumala sang mga Judio, ginsutsot nila ang mga tawo nga si
Barabas ang ila pangayuon nga buy-an kag ipapatay si Jesus.
21 Gani nagpamangkot liwat ang gobernador, “Sin-o sa duha nga ini
ang inyo gusto nga akon buy-an?” Nagsabat sila, “Si Barabas!”
22 Nagsiling si Pilato, “Ti ano karon ang akon himuon kay Jesus nga
ginatawag Cristo?” Nagsabat sila tanan, “Ilansang siya sa krus!”
23 Nagpamangkot si Pilato sa ila, “Ngaa, ano bala nga sala ang iya
nahimo?” Pero gintuduhan pa gid gani nila singgit, “Ilansang siya sa
krus!”
24 Sang pagkakita ni Pilato nga wala na siya sing may mahimo kay basi
magkinagamo ang mga tawo, nagpakuha siya sang tubig kag nagpanghi-
naw sa atubangan sang mga tawo. Nagsiling siya, “Wala ako sang labot
sa kamatayon sang sini nga tawo. Inyo ina salabton! Limpyo ang akon
kamot.”
25 Nagsabat ang mga tawo, “Kami kag ang amon mga anak amo ang
manabat sang iya kamatayon!”
26 Dayon ginbuy-an ni Pilato si Barabas. Pero si Jesus ginpahanot niya
kag gintugyan *sa mga soldado* para ilansang sa krus.

Ginyaguta sang mga Soldado si Jesus
(Mar. 15:16-20; Juan 19:2-3)

27 Dayon gindala sang mga soldado si Jesus sa sulod sang palasyo sang
gobernador, kag ginpatipon didto sa iya ang bilog nga batalyon sang mga
soldado.
28 Gin-ubahan nila siya kag ginsukluban sang kapa nga pula.
29 Pagkatapos naghimo sila sang korokorona nga tunukon kag gin-
suksok ini sa ulo ni Jesus. Ginpakaptan nila sa iya tuo nga kamot ang
bulobaston *nga pareho sang iya sang hari.* Dayon nagluhod-luhod sila sa
iya kag nagyaguta nga nagasiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio!”
30 Ginduplaan nila siya kag ginkuha ang ginakaptan niya nga bulobas-
ton kag ginlampos sa iya ulo.
31 Sa tapos sang ila pagyaguta, gin-uba nila ang kapa kag ginsuksukan
nila siya liwat sang iya bayo. Dayon gindala nila siya sa guwa *sang*
siyudad para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus
(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Sang nagapaguwa pa lang sila *sa siyudad,* may nasugata sila nga
tawo nga si Simon nga taga-Cyrene. Ginpilit nila siya nga magpas-an
sang krus ni Jesus.
33 Pag-abot nila sa lugar nga ginatawag Golgota (nga kon sayuron,
lugar sang bagol),§

§ **27:33** *lugar sang bagol:* siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto.

34 ginhatagan nila si Jesus sang bino nga may simbog nga mapait. Pero
pagkatilaw niya sadto, wala niya pag-imna.
35 Dayon ginlansang nila siya sa krus, kag ginpartida nila ang iya mga
bayo paagi sa paggabot-gabot.
36 Pagkatapos sadto nagpungko sila kag nagbantay sa iya.
37 Sa ibabaw sang iya ulo nagbutang sila sang karatula. Ginsulat nila
didto ang akusasyon kontra sa iya nga nagasiling:
AMO INI SI JESUS NGA HARI SANG MGA JUDIO.
38 May duha man didto ka tulisan nga ginlansang sa krus upod kay
Jesus. Ang isa sa tuo niya kag ang isa sa wala.
39 Ang mga tawo nga nagaalagi didto nagalungo-lungo nga nagain-
sulto kag nagayaguta kay Jesus.
40 Siling nila, "Ikaw nga nagasiling nga gub-on mo ang templo kag
sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon mo liwat, luwasa ang imo
kaugalingon! Kon ikaw ang Anak sang Dios, panaog ka sa krus!"
41 Pareho man sina ang yaguta sang manugdumala nga mga pari, mga
manunudlo sang Kasuguan, kag mga manugdumala sang mga Judio.
42 Nagsiling sila, "Ginluwas niya ang iban, pero indi siya makaluwas
sang iya kaugalingon! Indi bala hari siya kuno sang Israel? Kon
makapanaog siya sa krus, matuo kita sa iya.
43 Nagasiling siya nga nagasalig siya sa Dios. Ti, tan-awon ta kon gusto
siya sang Dios nga luwason, kay siling man niya nga Anak siya sang
Dios!"
44 Kag pareho man sina ang pagyaguta sa iya sang mga tulisan nga
ginlansang upod sa iya.

Ang Pagkapatay ni Jesus
(Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Sugod sang alas dose sang udto, nagdulom ang bug-os nga duta sa
sulod sang tatlo ka oras.
46 Pag-alas tres sang hapon nagsinggit si Jesus sing mabaskog, *"Eli, Eli,
lema sabactani?"* nga kon sayuron, "Dios ko, Dios ko, ngaa ginpabay-an
mo ako?"*
47 Pagkabati sang iban nga nagatilindog didto nagsiling sila, "Gi-
natawag niya si Elias!"
48 May isa ka tawo didto nga nagdalagan kag nagkuha sang espongha.†
Gintusmog niya ini sa maaslom nga bino kag gintakod sa *punta sang*
tukon kag gintunghol sa baba ni Jesus para supsupon niya.
49 Pero ang iban nagsiling, "Pabay-i lang siya! Tan-awon ta kon maabot
si Elias sa pagluwas sa iya."
50 Liwat nagsinggit sing mabaskog si Jesus kag nabugto ang iya gin-
hawa.
51 Sa amo man nga oras, napihak ang kurtina sa sulod sang templo
sa Jerusalem halin sa ibabaw paidalom. Naglinog, kag ang mga bato
nagkalabuka,
52 hasta ang mga lulubngan nagkalaabri. Madamo nga katawhan sang
Dios nga patay na ang nagkalabanhaw.
53 Nagguwa sila sa ila mga lulubngan, pagkatapos nga nabanhaw si
Jesus. Dayon nagsulod sila sa balaan nga siyudad *sang Jerusalem* kag
madamo nga tawo ang nakakita sa ila.

---

* **27:46** Sal. 22:1 † **27:48** *espongha:* sa English, *sponge*

54 Ang kapitan kag ang mga soldado nga nagabantay kay Jesus kinulbaan gid sang mabatyagan nila ang paglinog kag sang makita nila ang mga nagkalatabo. Nagsiling sila, “Matuod gid nga siya amo ang Anak sang Dios!”
55 Sa ulo-unhan may madamo nga babayi nga nagatan-aw sa nagakalatabo. Ini sila ang nagsunod kag nag-atipan kay Jesus halin pa sa Galilea.
56 Kaupod nila si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga iloy ni Santiago kag ni Jose, kag ang asawa ni Zebedee.

Ang Paglubong kay Jesus
(Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Juan 19:38-42)
57 Pagkahapon may nag-abot nga isa ka manggaranon nga tawo nga taga-Arimatea. Ang iya ngalan si Jose kag nangin sumulunod siya ni Jesus.
58 Ginkadtuan niya si Pilato kag ginpangayo ang bangkay ni Jesus. Dayon nagmando si Pilato nga ihatag sa iya.
59 Ginkuha ni Jose ang bangkay ni Jesus kag ginsamburan niya sang bag-o nga tela nga linen.
60 May bag-o nga lulubngan si Jose nga gin-guhab sa banglid nga iya ginpahimo para sa iya kaugalingon. Didto niya ginbutang ang bangkay ni Jesus. Dayon ginpaligid niya ang dako nga bato sa pagtakop sang puwertahan sang lulubngan. Pagkatapos naglakat siya.
61 Nagpabilin didto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa gid ka Maria. Nagapungko sila nga nagaatubang sa lulubngan.

Ginpaguwardyahan ang Lulubngan
62 Sang sunod nga adlaw, adlaw ato nga Sabado, nagkadto ang manugdumala nga mga pari kag ang mga Pariseo kay Pilato.
63 Nagsiling sila, “Halangdon nga Gobernador, nadumduman namon nga sang buhi pa atong manugpatalang, nagsiling siya nga mabanhaw siya kuno pagkaligad sang tatlo ka adlaw.
64 Gani maayo siguro pabantayan mo ang lulubngan niya sa sulod sang tatlo ka adlaw, kay basi kon ang iya bangkay kawaton sang iya mga sumulunod kag dayon ipanugid nila sa mga tawo nga nabanhaw siya. Kag kon matabo ining kabutigan mangin mas malain pa ini sang sa nahauna.”
65 Nagsiling si Pilato sa ila, “May mga guwardya kamo. Kamo mismo ang magpabantay suno sa inyo nahibaluan.”
66 Gani nagkadto sila sa lulubngan, kag ginmarkahan nila ang bato *nga nagatakop sa lulubngan* para mahibaluan nila kon may nagbukas. Dayon ginbilin nila didto ang ila mga guwardya.

28

Nabanhaw si Jesus
(Mar. 16:1-10; Luc. 24:1-12; Juan 20:1-10)
1 Sang kaagahon sang Domingo, pagkatapos sang Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto si Maria nga taga-Magdala kag ang isa pa ka Maria didto sa lulubngan kay gusto nila magtan-aw.
2 Karon, gulpi lang nga naglinog sing mabaskog, kay ang anghel sang Ginoo halin sa langit nagpaligid sang bato *nga nagatakop sa lulubngan* kag ginpungkuan niya dayon ini.

3 Ang iya hitsura masyado kasilaw nga daw kilat, kag ang iya bayo
maputi gid kaayo.
4 Ang mga guwardya *sang lulubngan* nagkulurog sa kahadlok kag
nagkalatumba nga daw sa mga patay.
5 Nagsiling ang anghel sa mga babayi, "Indi kamo magkahadlok.
Nahibaluan ko kon ngaa nagkadto kamo diri. Ginapangita ninyo si Jesus
nga ginlansang sa krus.
6 Wala na siya diri, kay nabanhaw siya pareho sang iya ginsiling *sa*
inyo. Dali kamo diri, tan-awa ninyo ang ginhamyangan sa iya."
7 *Pagkatapos sadto nagsiling ang anghel sa ila,* "Kadto kamo gilayon sa
iya mga sumulunod, kag sugiri ninyo sila nga nabanhaw na siya, kag
mauna siya sa inyo didto sa Galilea. Didto ninyo siya makita. Indi ninyo
pagkalimtan ang ginsugid ko nga ini sa inyo."
8 Gani dali-dali sila nga naghalin didto sa lulubngan. Bisan hinadlukan
sila, nalipay gid sila *sa ginbalita sa ila sang anghel.* Kag nagdalagan sila
para sugiran ang mga sumulunod ni Jesus.
9 Dugay-dugay nasugata nila si Jesus nga nagapangamusta sa ila.
Dayon nagpalapit sila kay Jesus kag nagluhod sa iya. Ginhakos nila ang
tiil ni Jesus kag nagsimba sila sa iya.
10 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi kamo magkahadlok. Kadtui ninyo ang
akon mga utod* kag silingon ninyo sila nga magkadto didto sa Galilea.
Didto makita nila ako."

Ang Sugid sang mga Guwardya

11 Paghalin sang mga babayi sa lulubngan, ang iban nga mga
guwardya naglakat man kag nagkadto sa siyudad kag ginsugid nila sa
manugdumala nga mga pari ang tanan nga natabo didto sa lulubngan.
12 Gani nag-meeting ang manugdumala nga mga pari kaupod ang mga
manugdumala sang mga Judio. Nagkasugot sila nga hatagan nila sang
madamo nga kuwarta ang mga soldado para indi sila magsugid kon ano
gid ang matuod nga natabo.
13 Gintudluan nila ang mga soldado kon ano ang ila isugid sa mga tawo.
Nagsiling sila, "Sugiran ninyo ang mga tawo nga samtang nagakatulog
kamo kagab-i, nag-abot ang iya mga sumulunod kag ginkuha nila ang
bangkay ni Jesus.
14 Kon mabatian ini sang gobernador kami ang bahala nga mag-
paathag sa iya para indi kamo maano."
15 Gani ginbaton nila ang kuwarta kag gintuman nila ang ginsiling sa
ila. Gani hasta subong amo ini nga estorya ang ginapalapnag sang mga
Judio.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod
(Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Juan 20:19-23; Bin. 1:6-8)

16 Karon, nagkadto ang onse ka sumulunod *ni Jesus* didto sa Galilea, sa
bukid nga iya ginsiling sa ila.
17 Pagkakita nila sa iya nagsimba sila sa iya, pero ang iban nagpang-
duhaduha *kon si Jesus gid bala ang ila nakita.*
18 Nagpalapit si Jesus sa ila kag nagsiling, "Ginhatag sa akon ang tanan
nga gahom sa langit kag sa duta.

* **28:10** *mga utod:* buot silingon, *ang mga sumulunod ni Jesus.* Tan-awa sa bersikulo 16.

19 Gani kadtui ninyo ang tanan nga katawhan kag himuon ninyo sila
nga akon mga sumulunod. Bautisohan ninyo sila sa ngalan sang Amay,
sang Anak, kag sang Espiritu Santo.
20 Tudlui ninyo sila nga tumanon ang tanan nga akon ginsugo sa inyo.
Dumdumon ninyo nga kaupod ninyo ako permi hasta sa katapusan sang
sini nga panahon.”

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Marcos

Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso
(Mat. 3:1-12; Luc. 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Amo ini ang Maayong Balita parte kay Jesu-Cristo nga Anak sang Dios.
Nagsugod ini
2 sang matuman ang ginsulat ni Propeta Isaias *parte sa ginhambal sang*
Dios sa iya Anak nga nagasiling, "Ipadala ko ang akon mensahero una sa
imo sa pagpreparar sang imo alagyan.*
3 Magawali siya sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya,* 'Ipreparar
ninyo ang alagyan para sa Ginoo. Tadlunga ang dalan nga iya pa-
gaagyan.'"†
4 *Kag natuman ini sang* pag-abot ni Juan nga manugbautiso didto sa
kamingawan, nga sa diin nagwali siya sa mga tawo nga magpabautiso
sila sa pagpakita sang ila paghinulsol para mapatawad ang *ila* mga sala.
5 Madamo gid nga mga tawo ang nagkadto kay Juan halin sa Jerusalem
kag sa bilog nga *probinsya sang* Judea. Gintuad nila ang ila mga sala kag
ginbautisohan sila ni Juan sa Suba sang Jordan.
6 Ang bayo ni Juan hinimo halin sa bulbol sang camel, kag ang iya paha
panit. Ang iya ginakaon apan kag honey.
7 Amo ini ang iya ginapahibalo: "May magaabot nga nagasunod sa
akon nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako takos nga
mangin iya ulipon."‡
8 *Nagsiling pa gid siya,* "Ako nagabautiso sa inyo sa tubig, pero siya
magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo."

Ang Pagbautiso kag Pagtentar kay Jesus
(Mat. 3:13–4:11; Luc. 3:21-22; 4:1-13)

9 Sang sadto nga tion, nag-abot si Jesus halin sa Nazaret nga sakop sang
Galilea, kag nagpabautiso siya kay Juan sa *Suba sang* Jordan.
10 Pagtakas ni Jesus sa tubig, nakita niya dayon nga nag-abri ang langit,
kag naghugpa sa iya ang Espiritu *Santo* sa dagway sang pating.
11 Kag may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasiling, "Ikaw
ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa imo."
12 Sa gilayon ginpakadto siya sang Espiritu *Santo* sa kamingawan.
13 Kag didto siya nagtiner sa sulod sang 40 ka adlaw nga ginatentar ni
Satanas. May mapintas nga mga sapat didto, pero ginbuligan siya sang
mga anghel.

Gintawag ni Jesus ang Apat ka Mangingisda
(Mat. 4:12-22; Luc. 4:14-15; 5:1-11)

14 Sang napriso si Juan *nga manugbautiso*, nagkadto si Jesus sa Galilea
kag nagwali sang Maayong Balita nga halin sa Dios.

---

* **1:2** Mal. 3:1 † **1:3** Isa. 40:3 ‡ **1:7** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon:* sa literal, *indi gani ako takos nga magduko sa paghubad sang higot sang iya sandalyas.*

15 Nagsiling siya, “Nag-abot na ang tion nga ginpropesiya sang mga
propeta sang una. Malapit na§ ang paghari sang Dios. Gani maghinulsol
kamo sa inyo mga sala kag magtuo sa Maayong Balita.”
16 *Isa sadto ka adlaw,* sang nagalakat si Jesus sa higad sang Dagat*
sang Galilea, nakita niya ang mag-utod nga si Simon kag si Andres nga
nagaladlad sang pukot. Mga mangingisda sila.
17 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sunod kamo sa akon kag himuon ko kamo
nga mga mangingisda sang mga tawo.”
18 Sa gilayon ginbayaan nila ang ila mga pukot kag nagsunod sa iya.
19 Pagkatapos sadto, nagpadayon si Jesus sa paglakat, kag sa unhan
nakita niya ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan nga mga anak ni
Zebedee. Ara sila sa ila sakayan nga nagakay-o sang ila pukot.
20 Gintawag dayon sila ni Jesus. Ginbayaan nila didto sa sakayan ang
ila amay nga si Zebedee kag ang mga trabahador nila, kag nagsunod sila
kay Jesus.

Ang Tawo nga may Malain nga Espiritu
(Luc. 4:31-37)

21 Nagkadto sila ni Jesus sa Capernaum. Pag-abot sang Adlaw nga
Inugpahuway, nagsulod si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag nag-
panudlo.
22 Natingala gid ang mga tawo sa iya pagpanudlo, tungod nga na-
gatudlo siya nga may awtoridad, kag indi pareho sang mga manunudlo
sang Kasuguan.
23 Sa mga tawo didto nga nagatilipon may isa nga ginagamhan sang
mahigko nga espiritu nga nagsinggit,
24 “Jesus nga taga-Nazaret, ano ang labot mo sa amon? Nagkadto ka
bala diri sa paglaglag sa amon? Kilala ko ikaw. Ikaw ang Balaan *nga*
ginpadala sang Dios.”
25 Pero ginsabdong ni Jesus ang espiritu, “Maghipos ka kag magguwa
sa iya!”
26 Ang ato nga tawo ginpakurog sang mahigko nga espiritu nga nagas-
inggit samtang nagaguwa sa iya.
27 Natingala gid ang mga tawo didto, gani nagsiling sila, “Ano ini? Bag-
o ini nga klase sang pagpanudlo nga may gahom. Bisan ang mahigko nga
mga espiritu ginamanduan niya kag nagatuman sa iya.”
28 Gani madasig nga naglapnag ang balita parte kay Jesus sa bilog nga
probinsya sang Galilea.

Ginpang-ayo ni Jesus ang Madamo nga Tawo
(Mat. 8:14-17; Luc. 4:38-41)

29 Naghalin sila sa simbahan sang mga Judio kag nagkadto sa balay
nila ni Simon kag ni Andres. Nag-upod man si Santiago kag si Juan.
30 Sang sadto nga tion, nagahigda ang ugangan nga babayi ni Simon,
kay may hilanat siya. Kag ginsugid dayon nila ini kay Jesus.
31 Gani ginpalapitan siya ni Jesus kag gin-uyatan sa kamot kag ginpa-
bangon. Nag-ayo dayon siya, kag ginhimusan niya sang pagkaon sila ni
Jesus.

§ **1:15** *Malapit na:* ukon, *Nag-abot na* * **1:16** *Dagat:* Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, *linaw.*

32 Pagkasalop sang adlaw, gindala sang mga tawo kay Jesus ang tanan
nga nagamasakit kag ang mga ginagamhan sang mga demonyo.
33 Madamo gid nga mga tawo sa banwa ang nagtilipon sa puwertahan
sang balay.
34 Gin-ayo ni Jesus ang madamo nga nagamasakit sang nagkalain-lain
nga balatian, kag gintabog niya ang madamo nga demonyo. Wala niya
pagtuguti nga maghambal ang mga demonyo, kay kilala nila kon sin-o
siya.

Nagwali si Jesus sa Galilea
(Luc. 4:42-44)

35 Sang sunod nga adlaw, sang madulumdulom pa, nagbangon si Jesus
kag nagkadto sa kamingawan kag nagpangamuyo.
36 Ginpangita siya ni Simon kag sang iya mga kaupod.
37 Pagkakita nila kay Jesus nagsiling sila, "Ginapangita ka sang tanan."
38 Pero nagsiling siya sa ila, "Malakat kita sa malapit nga mga banwa
para makawali man ako didto, kay amo ini ang kabangdanan nga
nagkadto ako *diri sa kalibutan*."
39 Gani ginlibot ni Jesus ang bilog nga Galilea nga nagawali sa mga
simbahan sang mga Judio kag nagatabog sang mga demonyo *sa mga
tawo nga ila ginsudlan*.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit
(Mat. 8:1-4; Luc. 5:12-16)

40 May nagpalapit kay Jesus nga isa ka tawo nga may delikado nga
balatian sa panit.† Nagluhod siya kay Jesus kag nagpakitluoy, "Kon gusto
mo, mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga matinlo."
41 Naluoy gid si Jesus sa iya. Gani gintandog niya siya kag nagsiling,
"Gusto ko. Magmatinlo ka!"
42 Sa gilayon nadula ang iya balatian kag nagtinlo siya.‡
43 Ginpalakat dayon siya ni Jesus pagkatapos nga ginpaandaman niya
siya. Siling niya,
44 "Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o parte sini, kundi
magderetso ka sa pari kag magpatan-aw sa iya.§ Dayon maghalad ka
sang halad nga ginsugo ni Moises sa pagpamatuod sa mga tawo nga
matinlo ka na."
45 Pero ato nga tawo naglakat kag nagsagi panugid parte sa natabo
sa iya. Gani naglapnag ang balita *parte sa natabo sa tawo* hasta indi
na makasulod si Jesus sa mga banwa, kay nagadinaguso ang mga tawo
pakadto sa iya. Didto na lang siya nagtiner sa kamingawan. Pero
padayon pa gihapon ang pagkadto sang mga tawo sa iya halin sa iban
nga mga lugar.

2

Gin-ayo ni Jesus ang Paralitiko
(Mat. 9:1-8; Luc. 5:17-26)

† **1:40** *delikado nga balatian sa panit:* sa iban nga mga translations, *aro.* Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13.
‡ **1:42** *nagtinlo siya:* buot silingon, *matinlo na ang iya panit kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.* § **1:44** *magpatan-aw sa iya* para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig na siya nga matinlo sa ila relihiyon.

1 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbalik si Jesus sa Capernaum.
Naglapnag ang balita nga ara siya sa iya ginaestaran.
2 Gani madamo nga tawo ang nagtilipon didto hasta nga napuno ang
balay, kag bisan pa sa may puwertahan nagaginutok sila. Ginwali ni
Jesus sa ila ang pulong *sang Dios*.
3 Karon may mga tawo nga nag-abot kag gindala sa iya ang isa ka
paralitiko nga ginatuwangan sang apat ka tawo.
4 Pero tungod nga nagaginutok ang mga tawo indi sila makapalapit
kay Jesus. Gani gin-guhaban nila ang atop sa ibabaw sang ginatindugan
ni Jesus. Pagkatapos gintunton nila ang paralitiko nga nagahigda sa iya
hiligdaan.
5 Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila *sa iya*, nagsiling siya sa
paralitiko, "Anak, ginpatawad na ang imo mga sala."
6 Sang mabatian ini sang mga manunudlo sang Kasuguan nga naga-
pungko didto, nagsiling sila sa ila kaugalingon,
7 "Paano nga makahambal siya sang subong sina? Pag-insulto ina *sa*
Dios. Wala sing bisan sin-o nga makapatawad sang mga sala kundi ang
Dios lang."
8 Sa gilayon nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna. Gani nagsiling siya
sa ila, "Ngaa nagahunahuna kamo sang subong sina?
9 Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling sa paralitiko, 'Ginpatawad
na ang imo mga sala,' ukon ang magsiling, 'Magtindog ka, dal-a ang imo
hiligdaan kag maglakat'?
10 Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko*
nga ako nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad
sang mga sala."
11 Gani nagsiling siya sa paralitiko, "Magtindog ka, dal-a ang imo
hiligdaan kag magpuli!"
12 Samtang nagatan-aw sila, nagbangon ang paralitiko kag gindala
niya ang iya hiligdaan kag nagguwa. Natingala gid sila tanan kag
gindayaw nila ang Dios. Siling nila, "Wala pa kami sing may nakita nga
pareho sini."

Gintawag ni Jesus si Levi
(Mat. 9:9-13; Luc. 5:27-32)

13 Pagkatapos sadto nagbalik liwat si Jesus sa higad sang Dagat *sang*
Galilea. Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya, gani gintudluan niya
sila.
14 Kag samtang nagalakat siya, nakita niya *ang manugsukot sang buhis*
nga si Levi nga anak ni Alfeus. Didto siya nagapungko sa balayaran sang
buhis. Nagsiling si Jesus sa iya, "Dali, sunod ka sa akon." Kag nagtindog
si Levi kag nagsunod kay Jesus.
15 Karon, samtang nagakaon si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa
balay ni Levi, madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga*
ginakabig nga mga makasasala ang nag-upod sa ila kaon, kay madamo
na ang nagasunod sa iya.
16 May mga manunudlo sang Kasuguan nga mga Pariseo nga didto
man. Nakita nila si Jesus nga nagakaon upod sa mga manugsukot sang
buhis kag sa *iban pa nga ginakabig nga* mga makasasala pareho sa mga
manugsukot sang buhis. Nagpamangkot sila sa iya mga sumulunod,
"Ngaa nagakaon siya upod sa mga tawo nga pareho sina?"

17 Nabatian ni Jesus ang ila pamangkot, gani ginsabat niya sila, “Ang
tawo nga maayo ang lawas wala nagakinahanglan sang doktor, kundi
ang nagamasakit lang. Gani wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga
nagakilala nga sila matarong, kundi sa mga makasasala.”

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa
(Mat. 9:14-17; Luc. 5:33-39)

18 Ang mga sumulunod ni Juan *nga manugbautiso* kag ang mga Pariseo
nagapuasa.* May mga tawo nga nagpalapit kay Jesus kag nagpa-
mangkot, “Ngaa ang mga sumulunod ni Juan kag ang mga sumulunod
sang mga Pariseo nagapuasa pero ang imo ya wala?”
19 Nagsabat si Jesus sa ila, “Mahimo bala nga magpuasa ang mga bisita
sa kasal samtang kaupod pa nila ang nobyo? Siyempre, indi!
20 Pero magaabot ang tion nga ang nobyo kuhaon sa ila, kag amo na
ina ang ila pagpuasa.”
21 *Siling pa ni Jesus,* “Indi maayo nga itukap ang bag-o nga tela sa daan
nga bayo, kay *kon malabhan* magakulo ang bag-o nga tela kag magadako
pa gid ang gisi.
22 Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan
nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag pareho
nga indi na mapuslan. Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa bag-o
nga suludlan nga panit.”†

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway
(Mat. 12:1-8; Luc. 6:1-5)

23 Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, samtang nagaagi sila ni Jesus
sa kaumahan sang trigo, namuksi ang iya mga sumulunod sang mga
uhay sang trigo.
24 Gani nagsiling ang mga Pariseo kay Jesus, “Tan-awa *ang imo mga*
sumulunod! Ngaa ginahimo nila ang ginabawal nga himuon sa Adlaw
nga Inugpahuway?”
25 Ginsabat sila ni Jesus, “Wala bala ninyo mabasahi *sa Kasulatan*
ang ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom kag
nagkinahanglan sang pagkaon?
26 Nagsulod si David sa balay sang Dios sadtong panahon nga si Abiatar
ang pangulo nga pari. Ginkaon ni David ang tinapay nga ginhalad sa
Dios, kag ginpakaon man niya ang iya mga kaupod, bisan pa nga bawal
ang magkaon sadto luwas lang sa mga pari.”
27 Kag nagsiling pa gid si Jesus, “Ginhimo ang Adlaw nga Inugpahuway
para sa kaayuhan sang tawo. Wala ginhimo ang tawo para sa kaayuhan
sang Adlaw nga Inugpahuway.
28 Gani, *ako nga* Anak sang Tawo may gahom sa *pagsiling kon ano ang*
husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway.”

3

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot
(Mat. 12:9-14; Luc. 6:6-11)

* **2:18** *nagapuasa* suno sa ginatudlo sang mga Judio. † **2:22** Nagsugid si Jesus sina nga paanggid
para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga
pagpanudlo sang mga Judio.

1 Sa liwat nagbalik si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag may tawo
didto nga pingkaw* ang kamot.
2 Tungod nga ang mga Pariseo nagapangita gid sang kabangdanan nga
maakusar nila si Jesus, ginabantayan nila kon bala ayuhon niya ang ato
nga tawo sa Adlaw nga Inugpahuway.
3 Nagsiling si Jesus sa tawo nga pingkaw, "Magpalapit ka diri sa
atubangan."
4 Pagkatapos nagpamangkot siya sa mga Pariseo, "Ano bala ang gi-
natugot sang aton Kasuguan sa Adlaw nga Inugpahuway: ang paghimo
sang maayo sa mga tawo ukon ang paghimo sang malain? Ang pagluwas
sang ila kabuhi ukon ang pagpatay?" Pero wala gid sing may nagsabat.
5 Gintulok sila ni Jesus nga may kaakig, pero nasubuan man siya
tungod sang katig-a sang ila balatyagon. Dayon nagsiling siya sa tawo
nga pingkaw, "Untaya ang imo kamot!" Gin-untay niya, kag nag-ayo ini.
6 Pagkatapos sadto, nagguwa ang mga Pariseo kag nagpakigkita sa
mga miyembro sang partido ni Herodes. Nagplano sila kon paano nila
mapatay si Jesus.

Madamo nga Tawo ang Nagtipon kay Jesus

7 Nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa higad sang Dagat
sang Galilea. Nagsunod sa ila ang madamo nga tawo nga halin sa Galilea
kag sa Judea.
8 Madamo man ang naghalin sa Jerusalem, sa Idumea, sa tabok sang
Suba sang Jordan, kag sa palibot sang Tyre kag Sidon, kay nabatian nila
ang iya ginpanghimo.
9 Tungod sa kadamuon sang mga tawo ginsilingan niya ang iya mga
sumulunod nga magpreparar sang sakayan para sa iya, agod nga kon
magdinaguso sa iya ang mga tawo may masakyan siya.
10 Tungod nga madamo ang iya ginpang-ayo, ang tanan nga may
masakit nagdinasok para makatandog sa iya.
11 Kag kon makita siya sang mga *tawo nga ginagamhan sang* mahigko
nga mga espiritu, nagaluhod sila kag nagasinggit, "Ikaw ang Anak sang
Dios!"
12 Pero ginpaandaman gid niya ang mahigko nga mga espiritu nga indi
magpanugid kon sin-o siya.

Ginpili ni Jesus ang Dose ka Apostoles
(Mat. 10:1-4; Luc. 6:12-16)

13 Pagkatapos sadto, nagtaklad si Jesus sa bukid kag gintawag niya ang
luyag niya nga pilion. Gani nagpalapit sila sa iya.
14 Dayon nagpili siya sang dose nga iya man gintawag nga mga apos-
toles† para mangin kaupod niya kag ipadala niya sa pagpangwali.
15 Ginhatagan niya sila sing gahom para magtabog sang mga demonyo.
16 Amo ini ang dose nga iya ginpili:‡ si Simon (nga iya gin-ngalanan
nga Pedro),
17 si Santiago kag ang iya utod nga si Juan nga mga anak ni Zebedee
(gin-ngalanan sila nga Boanerges nga ang buot silingon, mga anak sang
daguob),

* **3:1** *pingkaw:* ukon, *paralisado* † **3:14** *nga iya...apostoles:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. ‡ **3:16** *Amo in...ginpili:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

18 si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago nga
anak ni Alfeus, si Tadeus, si Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno
sang Roma),
19 kag si Judas Iscariote§ nga amo ang nagtraidor kay Jesus.

Si Jesus kag si Satanas
(Mat. 12:22-32; Luc. 11:14-23; 12:10)
20 Dayon, nagpuli sila ni Jesus. Kag nagtilipon liwat ang mga tawo
didto, gani si Jesus kag ang iya mga sumulunod wala na sing tiyempo
bisan magkaon.
21 Pagkabati sang iya pamilya parte sa mga ginahimo ni Jesus,
nagkadto sila didto para kuhaon siya, kay nagsiling ang mga tawo nga
buang siya.
22 Ang mga manunudlo sang Kasuguan nga nag-abot halin sa
Jerusalem nagsiling, "Ginsudlan siya ni Satanas* nga pangulo sang mga
demonyo. Gani paagi sa gahom ni Satanas nagatabog siya sang mga
demonyo."
23 Gintawag ni Jesus ang mga tawo nga magpalapit sa iya, kag nagham-
bal siya sa ila paagi sa sini nga mga paanggid, "Indi mahimo nga si
Satanas magtabog sang iya mga kaupod.
24 Kon ang *mga pumuluyo sang* isa ka ginharian magbinahin-bahin kag
mag-ilinaway, ina nga ginharian indi makapadayon.
25 Amo man ang matabo sa isa ka panimalay kon *ang mga nagaestar*
dira magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.
26 Gani kon si Satanas kag ang iya mga sakop magbinahin-bahin
kag mag-ilinaway, ang iya ginharian indi man makapadayon kundi
malaglag ini.
27 "Ang matuod, wala sing tawo nga sarang makasulod sa balay sang
makusog nga tawo sa pagkuha sang iya mga pagkabutang kon indi niya
anay paggapuson inang makusog nga tawo. Pero kon magapos na niya,
makapagusto na siya sa pagkuha sang mga pagkabutang sa sina nga
balay.†
28 "Nagasiling pa gid ako sing matuod, nga ang tanan nga klase sang
sala kag pagpakalain mapatawad.
29 Pero ang bisan sin-o nga nagapakalain sa Espiritu Santo indi gid
mapatawad. Ini nga sala indi gid mapatawad hasta san-o."
30 Ginhambal ini ni Jesus kay nagasiling ang mga manunudlo sang
Kasuguan nga ginagamhan siya kuno sang mahigko nga espiritu.

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus
(Mat. 12:46-50; Luc. 8:19-21)
31 Dayon nag-abot ang iloy kag ang mga utod ni Jesus. Samtang
nagatindog sila didto sa guwa sang balay ginpatawag nila siya.
32 Madamo nga tawo didto ang nagapungko sa palibot ni Jesus. Siling
sang mga tawo sa iya, "Ang imo iloy kag mga utod ara sa guwa kag
ginapatawag ka nila."
33 Siling niya, "Nahibaluan bala ninyo kon sin-o ang akon iloy kag mga
utod?"

---

§ **3:19** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.* * **3:22** *Satanas:* sa Griego, *Beelzebul* † **3:27** Ang buot silingon ni Jesus, napierdi na niya si Satanas. Amo ina nga matabog niya ang iya mga sinakpan.

34 Nagtulok siya sa mga tawo nga nagapungko sa palibot niya kag nagsiling, “Amo ini sila ang akon iloy kag mga utod!
35 Ang bisan sin-o nga nagahimo sang kabubut-on sang Dios amo ang akon iloy kag mga utod.”

4

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mat. 13:1-9; Luc. 8:4-8)

1 Nagpanudlo liwat si Jesus sa higad sang dagat. Madamo gid nga mga tawo ang nagtilipon sa iya palibot. Gani nagsakay siya sa sakayan nga nagapundo kag nagpungko siya didto. Kag ang mga tawo nagpabilin sa higad sang dagat.
2 Madamo nga butang ang iya gintudlo sa ila paagi sa mga paanggid.
3 Siling niya, “Magpamati kamo! May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi.
4 Sa iya pagsab-og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag gintuka ini sang mga pispis.
5 Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Hapaw lang ang duta sini, gani madali nga nagtubo ang binhi tungod kay manabaw ang duta.
6 Pero nalayong ini sang nainitan sang adlaw, kag tungod nga diutay lang ang gamot, nalaya.
7 Ang iban nga mga binhi nagtupa *kag nagtubo* sa duta nga may mga tunukon nga hilamon, pero pagdabong sang mga hilamon nalumos ang tanom, gani wala nakapamunga.
8 Ang iban pa gid nga mga binhi nagtupa sa maayo nga duta, kag nagtubo ini kag nagpamunga. Ang iban 30, ang iban 60, kag ang iban 100 *ka pilo ang bunga*.”
9 Siling pa ni Jesus sa ila, “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian.”

Ang Katuyuan sang mga Paanggid
(Mat. 13:10-17; Luc. 8:9-10)

10 Pagpalauli sang mga tawo, ang dose *ka apostoles* kag ang iban pa gid nga nagaupod kay Jesus nagpamangkot sa iya kon ano ang kahulugan sang sadto nga paanggid.
11 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa paghari sang Dios ginasugid sa inyo *nga maintiendihan ninyo*, pero sa iban, ang tanan nga butang *parte sa paghari sang Dios* ginasugid sa ila paagi sa mga paanggid,
12 para *matuman ang ginasiling sang Kasulatan* nga,
“‘Sige lang ang ila tulok, pero indi sila makakita.
Sige lang ang ila pamati, pero indi sila makaintiendi.
Kay kon makaintiendi sila,
magahinulsol sila kag patawaron sila sang Dios.’”*

Ginpaathag ni Jesus ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mat. 13:18-23; Luc. 8:11-15)

13 Nagpamangkot dayon si Jesus sa ila, “Kon indi kamo makaintiendi sadto nga paanggid, paano ninyo maintiendihan ang iban ko pa nga mga paanggid?

* **4:12** Isa. 6:9, 10

14 *Ang kahulugan sang akon paanggid amo ini*: ang ginsab-og sang
mangunguma amo ang pulong *sang Dios*.
15 Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo
nga sang pagkabati nila sang pulong *sang Dios*, nag-abot man dayon si
Satanas kag gin-agaw niya ang pulong sa ila tagipusuon.
16 Ang kabatuhan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga
sang pagkabati nila sang pulong *sang Dios*, ginbaton nila dayon ini nga
may kalipay,
17 pero indi hugot sa ila tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila
pagtuo. Pag-abot sang pag-antos ukon paghingabot tungod sa *ila nga*
pagbaton sa pulong *sang Dios*, nagbiya sila gilayon sa ila pagtuo.
18 Ang duta nga may mga tunukon nga hilamon nga gintup-an sang
binhi amo ang mga tawo nga nakabati sang pulong *sang Dios*.
19 Ugaling tungod sa mga palaligban sa sini nga panahon kag paghim-
ulat nga makamanggad, kag tungod sa sobra nga handom sang iban nga
mga butang, nalipatan nila ang pulong *sang Dios* nga ila nabatian kag
wala ini namunga *sa ila kabuhi*.
20 Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga
tawo nga nagpamati sang pulong *sang Dios* kag ginbaton nila sa ila
tagipusuon kag namunga *sa ila kabuhi*. Ang iban 30, ang iban 60, kag
ang iban 100 *ka pilo ang bunga*."

Ang Paanggid Parte sa Suga
(Luc. 8:16-18)

21 Nagpadayon pa gid sa paghambal si Jesus sa ila, "Kon ang tawo
magsindi sang suga, wala niya ginatakluban sang sulukban ukon
ginabutang sa idalom sang katre, kundi ginabutang niya sa tulungtun-
gan.
22 Amo man ina nga wala sing tinago nga indi magguwa sa ulihi, kag
wala sing sekreto nga indi mabuyagyag.†
23 Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo
nabatian."
24 Nagsiling pa gid siya, "Pamatii ninyo ako sing maayo! Magahatag
ang Dios sa inyo sing pag-intiendi suno sa inyo pagpamati, kag iya pa
gani ini dugangan.
25 Kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran
pagahatagan pa gid sang pag-intiendi. Pero ang tawo nga wala nagatu-
man sa kamatuoran, bisan ang diutay nga iya naintiendihan kuhaon pa
sa iya."

Ang Paanggid Parte sa Binhi nga Nagtubo

26 Siling pa gid ni Jesus, "Ang paghari sang Dios mapaanggid sa *sini nga*
estorya: May isa ka tawo nga nagsab-og sang binhi sa iya uma.
27 Samtang nagapadayon siya sa iya obra kada adlaw kag samtang
nagatulog siya kada gab-i, ang mga binhi nga iya ginsab-og nagatubo
bisan wala niya mahibalui kon paano.
28 Ang duta mismo amo ang *nagapatubo kag* nagapabunga sang mga
tanom: nahauna ang dahon, dason ang uhay, kag sa ulihi ang matinggas
nga bunga.
29 Kag kon luto na, ginaani sang tag-iya kay alanihon na."

† **4:22** Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag.

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa
(Mat. 13:31-32, 34; Luc. 13:18-19)

30 Nagpamangkot si Jesus *sa ila*, "Sa ano ta mapaanggid ang paghari
sang Dios? Ano nga paanggid ang aton gamiton para mapaathag ini?
31 Ang paghari sang Dios pareho sa binhi sang mustasa.‡ Pinakagamay
ini sa tanan nga binhi,
32 pero kon matanom na, nagatubo kag nagalabaw pa sa tanan nga ulu-
tanon nga bisan ang mga pispis sarang makapugad sa iya mahandong
nga mga sanga."
33 Madamo pa gid nga mga paanggid nga pareho sini ang gin-gamit ni
Jesus sa iya pagpanudlo sa mga tawo, suno lang sa ila maintiendihan.
34 Wala siya sing may ginhambal sa mga tawo nga indi paagi sa
paanggid, pero ginapaathag niya ini tanan sa iya mga sumulunod kon
silahanon na lang.

Ginpauntat ni Jesus ang Bagyo
(Mat. 8:23-27; Luc. 8:22-25)

35 Sang sirom na sadto nga adlaw, nagsiling si Jesus sa iya mga
sumulunod, "Dali, matabok kita sa pihak sang dagat."
36 Gani ginbayaan sang iya mga sumulunod ang madamo nga tawo nga
nagatilipon, kag naglarga sila kaupod ni Jesus nga didto na sa sakayan.
May mga sakayan man didto nga nagdungan sa ila.
37 Kag *samtang nagabiyahe sila,* hinali lang nga nagbaskog ang hangin.
Sige ang basya sang dalagko nga mga balod, kag daw sa mapuno na ang
sakayan.
38 Pero si Jesus didto sa buli sang sakayan nga nagakatulog nga may
ulunan. Ginpukaw nila siya. Siling nila, "Manunudlo, wala ka bala
nagakabalaka nga malunod na kita?"
39 Gani nagbangon siya kag ginsabdong niya ang hangin kag ang
balod. Siling niya, "Untat!" Kag nag-untat ang hangin kag naglinaw ang
dagat.
40 Siling dayon ni Jesus sa ila, "Ngaa bala nahadlok kamo? Ano, wala
pa gid bala kamo sing pagtuo *sa akon*?"
41 Kinulbaan gid sila, kag nagpinamangkutanay sila, "Sin-o gid ayhan
ini nga bisan ang hangin kag ang mga balod nagatuman sa iya?"

5

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga may Malain nga mga Espiritu
(Mat. 8:28-34; Luc. 8:26-39)

1 Pagkatapos sadto nakaabot sila sa tabok sang Dagat**sang Galilea,* sa
lugar sang mga Gerasenhon.†
2 Sang nakapanaog na si Jesus sa sakayan, ginsugata siya sang isa ka
tawo nga halin sa mga *kuweba nga* lulubngan. Ini nga tawo ginagamhan
sang mahigko nga espiritu
3 kag didto siya nagaestar sa mga lulubngan. Wala na gid sing may
makagapos sa iya, bisan makakadena sa iya.

---

‡ **4:31** *mustasa:* Ini isa ka klase sang mustasa nga dako gid. * **5:1** *Dagat:* Tan-awa ang footnote sa 1:16 † **5:1** *Gerasenhon:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gadarenhon;* sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

4 Kay madamo na nga tion nga gin-gapos sang kadena ang iya mga
tiil kag mga kamot, pero ginapamugto lang niya ini. Wala gid sing may
makapugong sa iya.
5 Adlaw-gab-i, bisan ara siya sa mga kuweba nga lulubngan ukon sa
mga bukid man, permi siya nagasinggit kag ginapilas niya ang iya lawas
sang bato.
6 Pagkakita niya kay Jesus sa malayo, nagdalagan siya pakadto sa iya
kag nagluhod.
7-8 Dayon nagsiling si Jesus sa espiritu nga nagagahom sa sadto nga
tawo, "Ikaw nga mahigko nga espiritu, magguwa ka sa sini nga tawo!"
Nagsinggit ang tawo, "Jesus, Anak sang Labing Mataas nga Dios, ano ang
imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo sa ngalan sang Dios nga
indi mo ako pagsilutan."
9 Ginpamangkot siya dayon ni Jesus, "Ano ang imo ngalan?" Nagsabat
siya, "Ang akon ngalan si Panong kay madamo kami."
10 Kag sige ang iya pagpakitluoy kay Jesus nga indi lang sila pagtabu-
gon sa sadto nga lugar.
11 Malapit didto, may madamo nga baboy nga nagakaon sa banglid.
12 Nagpakitluoy kay Jesus ang mga demonyo nga nagasiling, "Tuguti
na lang kami nga magsulod sa sina nga mga baboy."
13 Gani gintugutan niya sila. Kag nagguluwa ang mahigko nga mga
espiritu sa tawo kag nagsulod sa mga baboy. Dayon ang tanan nga baboy
didto nga mga duha ka libo nagdinaguso padulhog sa banglid deretso sa
tubig kag nagkalalumos.
14 Nagdinalagan ang mga manugsagod sang mga baboy kag gin-
panugid nila sa mga tawo sa banwa kag sa kaumahan ang mga natabo
nga ato. Gani nagkadto ang mga tawo didto kay Jesus para tan-awon kon
ano ang natabo.
15 Pag-abot nila kay Jesus nakita nila ang tawo nga sadto anay gin-
gamhan sang panong sang mga demonyo. Nagapungko siya nga may
bayo kag husto na ang iya paminsaron. Gani hinadlukan sila.
16 Ang mga nakakita mismo sa natabo nagsugid sa mga tawo kon ano
ang natabo sa tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo kag ang
natabo sa mga baboy.
17 Gani tungod sa sini nga hitabo, nagpakitluoy sila kay Jesus nga
maghalin sa ila lugar.
18 Sang manugsakay na si Jesus sa sakayan, ang tawo nga gin-gamhan
anay sang mga demonyo nagpakitluoy sa iya nga kon mahimo paupdon
siya.
19 Pero wala siya pagtuguti ni Jesus, kundi ginsilingan siya, "Magpuli
ka sa imo pamilya kag sugiran mo sila kon ano ang ginhimo sang Ginoo
sa imo kag kon paano siya naluoy sa imo anay kahimtangan."
20 Gani naglakat ang tawo kag nagkadto sa Decapolis. Kag didto
ginpanugid niya ang ginhimo ni Jesus sa iya. Natingala gid ang tanan
nga nakabati sa iya.

Ang Bata ni Jairus kag ang Babayi nga Nagtandog sang Bayo ni Jesus
(Mat. 9:18-26; Luc. 8:40-56)

21 Pagtabok liwat ni Jesus sa pihak sang dagat, madamo naman nga
mga tawo ang nagtilipon didto sa iya.

22-23 Nag-abot man didto si Jairus nga isa ka manugdumala sang
simbahan sang mga Judio. Pagkakita niya kay Jesus, nagluhod siya sa
iya kag nagpakitluoy, "Ang akon bata nga dalagita daw mapatay na. Kon
mahimo kadtui siya *didto sa balay* kag itungtong ang imo kamot sa iya,
para mag-ayo siya kag mabuhi!"
24 Gani nag-upod si Jesus sa iya. Madamo gid nga mga tawo ang nag-
upod kay Jesus kag nagadinaguso sila sa iya.
25 May babayi didto nga ginapangguwaan sang dugo sa sulod sang
dose na ka tuig.
26 Puwerte gid ang iya pag-antos sa pihak sang iya pagpabulong sa
nagkalain-lain nga manugbulong. Nagasto na niya ang tanan niya nga
mga pagkabutang, pero wala gid siya mag-ayo. Nagdugang pa gid gani
ang iya masakit.
27 Nabatian niya ang mga balita parte kay Jesus, gani nagdasok siya sa
mga tawo sa likod dampi ni Jesus kag gintandog niya ang bayo ni Jesus,
28 kay naghunahuna siya, "Kon matandog ko lang bisan ang iya bayo,
magaayo gid ako."
29 Sa gilayon nag-untat ang pagpangguwa sang dugo sa iya, kag
nabatyagan niya nga nag-ayo na siya sa iya masakit.
30 Nabatyagan ni Jesus nga may gahom nga nagguwa sa iya, gani
nagliso siya kag nagsiling, "Sin-o ang nagtandog sa akon bayo?"
31 Nagsabat ang iya mga sumulunod, "Kadamo sang tawo nga nagad-
inaguso sa imo, ngaa nagapamangkot ka pa kon sin-o ang nagtandog sa
imo?"
32 Pero nagpanulok-tulok pa gid siya kon sin-o ang nagtandog sa iya.
33 Tungod nga nahibaluan sang babayi kon ano ang natabo sa iya,
nagpalapit siya kay Jesus nga nagakurog sa kahadlok. Nagluhod siya kag
nagsugid sang matuod.
34 Dayon nagsiling si Jesus sa iya, "Anak, ang imo pagtuo nag-ayo‡ sa
imo. Magpuli ka nga may kalinong, kay maayo ka na."

35 Samtang nagahambal pa siya sa babayi, may nag-abot nga pila ka
tawo halin sa balay ni Jairus. Siling nila kay Jairus, "Patay na ang imo
bata. Indi na pagdisturbuha ang manunudlo."
36 Pero wala nagsapak si Jesus sa sadto nga balita. Nagsiling siya kay
Jairus, "Indi ka magkahadlok. Magtuo ka lang."
37 *Gani nagpadayon gid sila.* Pero wala siya sang may ginpaupod luwas
kay Pedro kag ang mag-utod nga si Santiago kag si Juan.
38 Pag-abot nila sa balay ni Jairus, nakita ni Jesus nga nagaginahod ang
mga tawo. Ang iban nagahinibi kag ang iban nagapanalambiton.
39 Nagsulod sila ni Jesus sa balay, kag nagsiling siya sa mga tawo,
"Ngaa nagaginahod kag nagahinibi kamo? Indi patay ang bata, kundi
nagakatulog lang."
40 Ginkadlawan nila si Jesus. Gani ginpaguwa niya ang tanan nga tawo
kag ginpasulod niya sa kuwarto sang bata ang iya sini amay kag iloy, kag
ang tatlo nga iya kaupod.
41 Dayon gin-uyatan niya ang kamot sang bata kag nagsiling, *"Talitha,
Koum,"* nga kon sa aton pa, "Day, magbangon ka!"

‡ **5:34** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

42 Kag nagbangon dayon ang dalagita kag naglakat-lakat. (Ang
dalagita nagaedad sang dose ka tuig). Tungod sa natabo, dako gid ang
ila pagkatingala.
43 Pero ginmanduan sila ni Jesus nga indi gid magpanugid bisan kay
sin-o parte sa natabo. Dayon ginsilingan niya sila nga hatagan sang
pagkaon ang bata.

6

Ginsikway si Jesus sa Nazaret
(Mat. 13:53-58; Luc. 4:16-30)

1 Pagkatapos sadto, nagpuli si Jesus sa iya banwa, kag nag-upod sa iya
ang iya mga sumulunod.
2 Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway nagpanudlo siya sa simba-
han sang mga Judio. Madamo nga tawo didto ang nakabati sa iya kag
natingala gid sila. Siling nila, "Ngaa madamo sang nahibaluan ang
tawo nga ini? Sa diin bala siya nakakuha sini nga kaalam? Kag ngaa
makahimo siya sang mga milagro?
3 Indi bala siya ang panday nga anak ni Maria kag utod nila ni Santiago,
Jose, Judas kag Simon? Kag indi bala ang mga utod niya nga mga babayi
diri man nagapuli?" Gani indi gid sila magtuo sa iya.
4 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Ginatahod ang propeta bisan diin
luwas lang sa iya kaugalingon nga banwa kag sa iya mga paryente kag
panimalay."
5 *Amo ina nga* wala siya makahimo sang mga milagro sa sadto nga
lugar, luwas lang sa pila ka masakiton nga iya gintandog sang iya kamot
kag nag-ayo.
6 Natingala siya nga indi sila magtuo sa iya.

Ginpadala ni Jesus ang Dose Niya ka Apostoles
(Mat. 10:5-15; Luc. 9:1-6)

Pagkatapos sadto naglibot si Jesus nga nagapanudlo sa mga baryo.
7 Gintawag niya ang dose *niya ka apostoles* kag ginpadala niya sila sing
tagduha-duha. Ginhatagan niya sila sing awtoridad sa pagtabog sang
mahigko nga mga espiritu.
8 Ginmanduan niya sila, "Indi kamo magdala sang bisan ano sa inyo
paglakat kundi baston gid lang. Indi man kamo magdala sang pagkaon,
kuwarta ukon bag.
9 Puwede kamo makasuksok sang sandalyas, pero indi kamo magdala
sang ilislan nga bayo.
10 Kon padayunon kamo sa isa ka balay, dira gid lang kamo magdayon
hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.
11 Pero kon ang mga tawo sa isa ka lugar indi magbaton sa inyo kag indi
magpamati sang inyo ginawali, bayai lang ninyo sila, kag sa paghalin
ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa inyo tiil bilang paandam kontra sa
ila."
12 Gani naglakat sila kag nagwali nga dapat maghinulsol ang mga tawo
sa ila mga sala.
13 Madamo nga demonyo ang ila gintabog kag madamo nga masakiton
ang ila ginhaplasan sang lana nga nag-alayo.

Ang Pagpatay kay Juan nga Manugbautiso
(Mat. 14:1-12; Luc. 9:7-9)

14 Nakaabot kay Haring Herodes ang mga balita parte kay Jesus tungod
nga nagbantog na siya. Ang iban nagasiling nga si Jesus amo si Juan nga
manugbautiso nga nabanhaw, amo ina nga may gahom siya sa paghimo
sang mga milagro.
15 Pero nagasiling ang iban nga siya si Propeta Elias. Kag nagasiling pa
gid ang iban nga siya isa ka propeta nga pareho sang mga propeta sang
una.
16 Pero pagkabati ni Herodes sina nga mga balita, nagsiling siya,
"Nabanhaw si Juan nga akon ginpapugutan sang ulo."
17-18 Ginpapugutan ni Herodes sang ulo si Juan tungod sang dumot ni
Herodias sa iya, kay amo ini ang natabo: Ginpangasawa ni Herodes si
Herodias nga asawa sang iya utod nga si Felipe. Permi lang ginaham-
balan ni Juan si Herodes nga indi husto ang iya pagpangasawa sa asawa
sang iya utod. Gani tungod kay Herodias, ginpadakop ni Herodes si Juan
kag ginpapriso.
19 Kag tungod sa dumot ni Herodias kay Juan gusto niya nga ipapatay
siya, pero indi niya mahimo *tungod nga indi magsugot si Herodes*.
20 Kay nahadlok si Herodes kay Juan tungod nga nahibaluan niya nga
si Juan diosnon kag matarong nga tawo. Gani gin-apinan ni Herodes si
Juan para indi maano. Gusto ni Herodes nga magpamati sa mga wali ni
Juan bisan matuod nga ang iya mga nabatian nagapalibog sang iya ulo.
21 Sang ulihi nag-abot gid man ang tion nga ginahulat ni Herodias.
Natabo ini sa kaadlawan ni Herodes. Nagpapunsyon si Herodes kag
gin-imbitar niya ang mga opisyal sang Galilea, ang mga kumander *sang
Romanhon nga mga soldado*, kag ang mga kilala nga mga tawo didto.
22 Sa tion na sang punsyon, nagsulod ang dalaga nga anak ni Herodias
kag nagsaot. Nalipay gid si Herodes kag ang iya mga bisita. Gani
nagsiling si Herodes sa dalaga, "Pangayo ka sa akon sang bisan ano nga
imo naluyagan kag ihatag ko sa imo."
23 Kag siling pa gid niya sa dalaga, "Ginasumpa ko nga bisan ano ang
imo pangayuon sa akon ihatag ko sa imo, bisan katunga pa sang akon
ginharian."
24 Nagguwa ang dalaga kag nagpamangkot sa iya iloy kon ano ang iya
pangayuon. Nagsabat ang iya iloy nga pangayuon niya ang ulo ni Juan
nga manugbautiso.
25 Dayon nagdali-dali siya balik sa hari. Pag-abot niya didto nagsiling
siya, "Gusto ko nga ihatag mo sa akon subong gid ang ulo ni Juan nga
manugbautiso nga nabutang sa bandehado."
26 Pagkabati sadto sang hari nagkasubo gid siya. Pero tungod nga
nakapanumpa siya kag nabatian mismo sang iya mga bisita, indi niya
gusto nga maguba ang iya promisa sa dalaga.
27 Sa gilayon ginsugo niya ang isa ka soldado nga dal-on sa iya ang ulo
ni Juan. Gani naglakat ang soldado sa prisohan kag ginpugutan sang ulo
si Juan.
28 Pagkatapos ginbutang niya sa bandehado ang ulo ni Juan kag
ginhatag sa dalaga, kag ginhatag man sang dalaga sa iya iloy.
29 Pagkabati sang mga sumulunod ni Juan parte sa natabo, ginkadtuan
nila kag ginkuha ang lawas ni Juan kag ginbutang sa lulubngan.

Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo
(Mat. 14:13-21; Luc. 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Ang mga apostoles nga naglakat sa pagwali nagbalik kay Jesus.
Ginsugid nila sa iya ang tanan nila nga ginhimo kag mga ginpanudlo.
31 Tungod sa kadamuon sang mga tawo nga nagapakadto-pakari,
wala na gid sila sang tiyempo bisan sa pagkaon. Gani nagsiling si
Jesus sa iya mga sumulunod, "Dali, makadto kita sa kamingawan para
makapahuway-huway kamo bisan dali lang."
32 Gani nagsakay sila sa sakayan kag nagkadto sa kamingawan.
33 Pero nakilal-an sila sang madamo nga tawo nga nakakita sang ila
paghalin. Gani nagdalagan ang mga tawo halin sa nagkalain-lain nga
banwa pakadto sa lugar nga ginapakadtuan nila ni Jesus, kag nauna pa
sila abot didto.
34 Sang pagpanaog ni Jesus sa sakayan, nakita niya ang madamo gid
nga mga tawo. Naluoy gid siya sa ila, kay daw pareho sila sa mga karnero
nga wala sing manugbantay. Gani gintudluan niya sila sang madamo
nga butang.
35 Sang hapon na gid, nagpalapit sa iya ang iya mga sumulunod. Siling
nila, "Hapon na gid, kag ari kita diri sa kamingawan.
36 Palakta na ang mga tawo sa mga baryo kag sa mga sityo sa palibot
para makabakal sila sang ila pagkaon."
37 Pero nagsiling si Jesus sa ila, "Kamo mismo ang maghatag sang
pagkaon sa ila." Nagsabat sila kay Jesus, "Mga walo ka bulan nga
suweldo ang magasto sa tinapay nga ipakaon sa ila. Malakat bala kami
kag magbakal sang sina nga kantidad sang tinapay?"
38 Nagsiling si Jesus sa ila, "Pila ka bilog ang inyo tinapay dira? Abi,
tan-awa ninyo." Sang mausisa nila nagsiling sila, "Lima ka tinapay, kag
may duha ka isda."
39 Dayon ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga papungkuon
sing grupo-grupo ang mga tawo sa hilamon.
40 Gani nagpulungko ang mga tawo sa tag-100 kag tag-50.
41 Dayon ginkuha ni Jesus ang lima ka tinapay kag duha ka isda,
kag nagtangla siya sa langit kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos
ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod
para ipanagtag sa mga tawo. Kag ginpartida man niya ang isda sa tanan.
42 Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog.
43 *Pagkatapos kaon,* gintipon nila ang mga nabilin nga tinapay kag
isda, kag dose pa ka alat ang napuno.
44 Ang kadamuon sang mga lalaki lang nga nagkalaon 5,000.

Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig
(Mat. 14:22-33; Juan 6:15-21)

45 Pagkatapos sadto, ginsugo ni Jesus ang iya mga sumulunod nga
magsakay sa sakayan kag mag-una didto sa Betsaida, sa tabok sang
dagat, samtang ginapapuli niya ang mga tawo.
46 Sang nakahalin na ang mga tawo, nagtaklad siya sa bukid para
magpangamuyo.
47 Pagkagab-i, ang sakayan didto na sa tunga sang dagat, pero si Jesus
didto pa sa takas nga nagaisahanon lang.
48 Nakita niya nga ginabudlayan sila sa pagbugsay, kay nagasugata ang
hangin. Sang kaagahon na, nagkadto siya didto sa ila nga nagalakat sa
ibabaw sang tubig. Maagi lang siya kuntani sa ila,

49-50 pero pagkakita nila nga may nagalakat sa ibabaw sang tubig,
hinadlukan gid sila kag nagsinggit, “Bagat!” Pero nagsiling si Jesus sa
ila, “Indi kamo magkahadlok, ako ini! Magpakaisog kamo!”
51 Dayon nagsakay siya sa sakayan kag nag-untat ang *mabaskog nga*
hangin. Kag natingala gid sila,
52 tungod kay bisan nakita na nila ang milagro nga ginhimo niya
sa tinapay, wala pa gid sila makaintiendi sang kahulugan sadto, kay
nadulman pa ang ila hunahuna.

Ginpang-ayo ni Jesus ang mga Masakiton sa Genesaret
(Mat. 14:34-36)

53 Pag-abot nila sa pihak, nagdungka sila sa baybayon sa Genesaret sa
diin ginpundo nila ang sakayan.
54 Pagpanaog nila, nakilala dayon sang mga tawo si Jesus.
55 Gani nagdali-dali ang mga tawo sa pagkadto sa palibot nga mga
lugar kag ginpamutang nila sa mga hiligdaan ang mga masakiton kag
gindala nila sa mga lugar nga mabatian nila nga didto si Jesus.
56 Bisan sa diin siya magkadto, sa mga sityo, sa mga baryo ukon sa
mga banwa man, basta mabatian sang mga tawo nga didto siya, ginadala
nila ang ila mga masakiton sa lugar nga ginatipunan permi sang mga
tawo. Ginpangabay nila si Jesus nga tugutan niya ang mga masakiton
nga tandugon siya bisan sa gaway-gaway* na lang sang iya bayo. Kag
ang tanan nga nakatandog nag-ayo.

7

Mga Tradisyon sang mga Katigulangan
(Mat. 15:1-9)

1 May mga Pariseo kag pila ka manunudlo sang Kasuguan nga nag-
abot halin sa Jerusalem nga nagtipon sa palibot ni Jesus.
2 Nakita nila nga ang iban sang mga sumulunod ni Jesus nagakaon nga
wala nila ginhimo ang *ritual sang* pagpanghinaw sang kamot.
3 Ang mga Judio, labi na ang mga Pariseo, indi magkaon kon indi anay
sila makapanghinaw sang ila mga kamot suno sa tradisyon sang ila mga
katigulangan.
4 Indi man sila magkaon sang bisan ano nga naghalin sa tindahan
kon indi anay sila makapanghinaw. Madamo pa gid ang ila mga
pagsulundan pareho sang pagpanghugas sang mga tasa, kolon, kag mga
saway nga mga lulutuan.
5 Gani nagpamangkot kay Jesus ang mga Pariseo kag ang mga ma-
nunudlo sang Kasuguan, “Ngaa ang imo mga sumulunod wala naga-
sunod sa tradisyon sang aton mga katigulangan? Nagakaon sila nga
wala nila ginhimo ang *ritual sang* pagpanghinaw sang kamot.”
6 Ginsabat sila ni Jesus, “Matuod gid ang ginsiling *sang Dios* parte sa
inyo nga mga hipokrito suno sa ginsulat ni *Propeta* Isaias,
“ ‘Ang mga tawo nga ini nagapadungog sa akon sa baba lang,
pero ang ila tagipusuon malayo sa akon.
7 Wala sing pulos ang ila pagsimba sa akon,
kay ang ila mga ginatudlo mga pagsulundan
nga ginhimo lang sang tawo.’*

---

* **6:56** *gaway-gaway:* sa English, *tassel.* Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5.
* **7:7** Isa. 29:13

8 Ginasikway ninyo ang sugo sang Dios, kag ang mga tradisyon sang tawo
amo ang inyo ginatuman."
9 Nagsiling pa gid si Jesus, "Maayo gid kamo magpadihot sa pagsik-
way sang ginapatuman sang Dios para masunod ninyo ang inyo mga
tradisyon.
10 Pareho abi sini: nagsiling si Moises, 'Tahura ang imo amay kag iloy,'†
kag 'Ang bisan sin-o nga magpakamalaot sa iya amay ukon iloy dapat
patyon.'‡
11 Pero kamo ya nagatudlo nga kon ang tawo maghambal sa iya
ginikanan nga ang bulig nga ihatag kuntani niya sa ila Korban (buot
silingon, inughatag sa Dios),
12 wala na ninyo siya ginaobligar nga magbulig sa ila.
13 Ginapakawalay pulos ninyo ang pulong sang Dios tungod sa inyo
tradisyon nga ginpanubli ninyo *sa inyo mga katigulangan*. Kag madamo
pa gid nga pareho sini ang inyo ginahimo."

Ang Nagapahigko sa Tawo
(Mat. 15:10-20)

14 Gintawag liwat ni Jesus ang mga tawo kag ginsilingan, "Pamati
kamo tanan sa akon, kag intiendiha ninyo ang akon ihambal.
15 Wala sing butang nga nagasulod sa tawo nga nagapahigko sa iya,
kundi ang mga nagaguwa sa iya.
16 Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo
nabatian!"§
17 Pagkatapos ginbayaan niya ang mga tawo kag nagsulod siya sa
balay. *Sang sa sulod na siya,* ang iya mga sumulunod nagpamangkot sa
iya kon ano ang kahulugan sadtong paanggid.
18 Nagsiling si Jesus sa ila, "Ngaa, wala man bala kamo makaintiendi?
Wala bala ninyo mahibalui nga ang bisan ano nga ginakaon indi maka-
pahigko sa tawo?*
19 Kay wala man ina nagasulod sa iya tagipusuon kundi sa iya tiyan kag
nagaguwa man sa iya lawas." *Sa sining ginhambal ni Jesus* ginapahayag
niya nga puwede kaunon ang tanan nga pagkaon.
20 Nagsiling pa gid siya, "Ang nagaguwa sa tawo amo ang nagapahigko
sa iya.
21 Kay sa tagipusuon sang tawo nagahalin ang malain nga mga
panghunahuna nga amo ang nagatulod sa iya sa pagpakigrelasyon nga
imoral, pagpangawat, pagpatay,
22 pagpanginlalaki ukon pagpanginbabayi, pagkahisa, paghimo sang
tanan nga kalainan, pagpangdaya, pagpagusto himo sang kalautan,
pagkamahisaon, pagyaguta *sa iya isigkatawo*, pagpabugal, kag paghimo
sang mga kabuangan.
23 Ini tanan nga kalainan nagahalin sa sulod sang tagipusuon sang
tawo, kag amo ini ang nagapahigko sa iya."

Ang Pagtuo sang Isa ka Babayi
(Mat. 15:21-28)

---

† **7:10** Exo. 20:12; Deu. 5:16 ‡ **7:10** Exo. 21:17; Lev. 20:9 § **7:16** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. * **7:18** *bisan ano nga ginakaon indi makapahigko sa tawo:* May mga pagkaon nga ginabawal sang mga Judio nga kaunon para indi sila makabig nga mahigko.

24 Dayon naghalin si Jesus sa Galilea kag nagkadto sa mga lugar nga
malapit sa Tyre.† Pag-abot niya didto nagdayon siya sa isa ka balay, kag
indi niya gusto nga mahibaluan sang mga tawo nga didto siya; pero indi
gid ini matago.
25-26 Karon, may babayi nga Griego nga nakabati nga didto si Jesus.
Ini nga babayi taga-Fenicia nga sakop sang Syria, kag ang iya lingguahe
Griego. May anak siya nga babayi nga ginagamhan sang mahigko nga
espiritu. Gani nagkadto siya kay Jesus kag nagluhod, kag nagpakitluoy
nga kon mahimo tabugon niya ang demonyo sa iya anak.
27 Pero nagsiling si Jesus sa iya *sa paanggid*, "Kinahanglan nga
pakaunon anay ang mga anak, kay indi maayo nga kuhaon ang pagkaon
sang mga anak kag ihaboy sa mga ido."‡
28 Gani nagsiling ang babayi sa iya, "Husto ina Ginoo, pero bisan pa
ang mga ido sa idalom sang lamisa nagakaon sang mga usik sang mga
anak."
29 Dayon nagsiling si Jesus sa iya, "Tungod sa imo sabat, sarang ka na
makapuli. Nagguwa na ang demonyo sa imo anak."
30 Nagpuli ang babayi kag naabtan niya ang iya anak nga nagahigda
sa katre, kag ang demonyo nakaguwa na sa iya.

Gin-ayo ni Jesus ang Bungol kag Apa

31 Paghalin ni Jesus sa mga lugar nga sakop sang Tyre, nag-agi siya
sa Sidon kag sa mga lugar nga sakop sang Decapolis. Pagkatapos
nagderetso siya sa Dagat sang Galilea.
32 May tawo didto nga bungol kag apa nga gindala sang mga tawo kay
Jesus. Nagpakitluoy sila sa iya nga itungtong niya ang iya kamot sa sini
nga tawo.
33 Ginpain siya ni Jesus sa kadam-an, kag gin-gulo ni Jesus ang iya
mga tudlo sa mga dulunggan sang tawo. Pagkatapos nagdupla siya kag
gintandog ang dila sadtong lalaki.
34 Dayon nagtangla si Jesus sa langit kag nagginhawa sing madalom,
kag nagsiling sa iya, *"Effata!"* Kon sa aton pa, "Magbukas ka!"
35 Pagkatapos sadto nakabati na siya kag maathag na ang iya pagham-
bal.
36 Dayon ginbilinan niya ang mga tawo nga indi sila magpanugid bisan
kay sin-o parte sa natabo. Pero bisan ginabawalan sila, nagdugang pa
gani ang ila pagpalapnag sang balita sa mga tawo.
37 Dako gid ang katingala sang mga tawo. Siling nila, "Daw ano kaayo
sang iya mga ginahimo! Bisan ang mga bungol napabati niya kag ang
mga apa napahambal niya!"

8

Ginpakaon ni Jesus ang 4,000 ka Tawo
(Mat. 15:32-39)

1 Pagkatapos sang pila ka adlaw, nagtilipon naman ang madamo nga
tawo didto kay Jesus. Sang wala na sila sang pagkaon, gintawag ni Jesus
ang iya mga sumulunod kag ginsilingan,
2 "Naluoy gid ako sa sina nga mga tawo. Tatlo na ka adlaw nga
nagaupod-upod sila sa akon kag wala na sila sing kalan-on.

† **7:24** *Tyre:* sa iban nga mga dumaan nga kopya sang Griego, *Tyre kag Sidon* ‡ **7:27** Ang buot silingon ni Jesus, nga buligan niya anay ang mga Judio kag indi lang anay ang mga indi Judio.

3 Kon papulion ko sila nga gutom basi malipong sila sa dalan kay
malayo gid ang ginhalinan sang iban sa ila."
4 Nagsabat ang iya mga sumulunod, "Diin bala kita makakuha sang
pagkaon diri sa kamingawan para ipakaon sa sini nga mga tawo?"
5 Pero nagpamangkot si Jesus sa ila, "Pila ka bilog ang inyo tinapay
dira?" Nagsabat sila, "Pito."
6 Dayon ginpapungko ni Jesus ang mga tawo sa duta. Ginkuha niya
ang pito ka tinapay kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos ginpamihak-
pihak niya ini kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag sa mga
tawo.
7 May pila man sila ka bilog nga magagmay nga mga isda. Ginpasala-
matan man niya ini kag ginhatag sa iya mga sumulunod para ipanagtag
sa mga tawo.
8 Nagkaon sila kag nagkalabusog. Pagkatapos gintipon nila ang tina-
pay nga sobra, kag nakapuno sila sang pito ka alat.
9 Ang mga lalaki lang nga nagkalaon mga 4,000. Pagkatapos sadto,
ginpapuli ni Jesus ang mga tawo
10 kag nagsakay siya sa sakayan kaupod sang iya mga sumulunod kag
nagkadto sa Dalmanuta.

Ginpangayuan si Jesus sang Milagro
(Mat. 16:1-4; Luc. 11:29-32)

11 Pag-abot nila didto, may mga Pariseo nga nagkadto kay Jesus kag
nagpakigbais sa iya. Gusto nila nga tilawan si Jesus gani nagpangayo
sila sa iya sang milagro halin sa Dios* bilang pamatuod *nga ginpadala
siya sang Dios*.
12 Pero nagpanghayhay si Jesus kag nagsiling, "Ngaa bala nagapan-
gayo sang milagro ang *mga tawo* sa sini nga henerasyon? Sa pagka-
matuod, wala gid sang milagro nga ipakita sa ila!"
13 Dayon ginbayaan niya ato nga mga Pariseo. Nagbalik siya sa
sakayan kag nagtabok liwat sa pihak sang dagat.

Ang Inugpahabok sang mga Pariseo kag ni Herodes
(Mat. 16:5-12)

14 Nalipatan sang iya mga sumulunod nga magdala sang tinapay luwas
sa isa lang ka bilog nga nadala nila sa sakayan.
15 Ginpaandaman sila ni Jesus *paagi sa paanggid*, "Mag-andam gid
kamo sa inugpahabok† sa tinapay sang mga Pariseo kag ni *Haring*
Herodes."‡
16 Nagbinaisay sila nga nagasiling, "Ginhambal niya ato kay wala kita
nakadala sang tinapay."
17 Nahibaluan ni Jesus kon ano ang ginabaisan nila. Gani nagsiling
siya sa ila, "Ngaa ginabaisan ninyo nga wala kamo tinapay? Indi pa gid
bala kamo makaintiendi? Mabudlay bala gihapon kamo paintiendihon?
18-19 May mga mata kamo, pero indi kamo makakita. May mga dulung-
gan kamo, pero indi kamo makabati. Wala gid bala ninyo madumdumi
ang pagpamihak-pihak ko sang lima ka tinapay para sa 5,000 ka tawo?
Pila bala ka alat ang napuno sang inyo natipon nga sobra?" Nagsabat
sila, "Dose!"

---

* **8:11** *Dios:* sa literal, *langit* † **8:15** *inugpahabok:* ukon, *lebadura.* Sa English, *yeast* ‡ **8:15** Ang buot silingon ni Jesus, nga dapat indi sila magsunod sa malain nga batasan sang mga Pariseo kag ni Haring Herodes.

20 *Nagpamangkot pa gid si Jesus,* "Kag ang pagpamihak-pihak ko sang
pito ka tinapay para sa 4,000, pila bala ka alat ang napuno sang inyo
natipon nga sobra?" Nagsabat sila, "Pito!"
21 Dayon nagsiling si Jesus, "Indi pa gihapon ninyo maintiendihan *ang
ginhambal ko parte sa inugpahabok*?"

Gin-ayo ni Jesus ang Isa ka Bulag sa Betsaida

22 Pag-abot nila sa Betsaida may mga tawo didto nga nagdala sang
bulag nga lalaki kay Jesus. Nagpakitluoy sila sa iya nga tandugon niya
ang bulag *para makakita.*
23 Gani gin-uyatan niya ang kamot sang bulag kag gintuytuyan
pakadto sa guwa sang Betsaida. Pag-abot nila sa guwa ginduplaan niya
ang mga mata sang bulag. Dayon gintungtong niya ang iya mga kamot
sa bulag kag nagpamangkot, "May nakita ka na bala?"
24 Nagtangla ang lalaki kag nagsiling, "Nakakita na ako sang mga tawo,
pero daw sa mga kahoy nga nagalakat."
25 Gani gintungtong liwat ni Jesus ang iya kamot sa mga mata sang
bulag. Pagkatapos naghimutad sing maayo ang bulag kag nag-ayo ang
iya mga mata. Maathag na ang tanan sa iya panulok.
26 Ginpapuli siya ni Jesus kag ginsilingan, "Indi ka na magbalik sa
Betsaida."§

Ang Ginhambal ni Pedro Parte kay Jesus
(Mat. 16:13-20; Luc. 9:18-21)

27 Pagkatapos sadto, nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod
sa mga baryo nga sakop sang Cesarea Filipos. Samtang nagalakat sila
nagpamangkot si Jesus sa iya mga sumulunod, "Suno sa mga tawo, sin-o
bala ako?"
28 Nagsabat sila, "*May mga nagasiling nga ikaw* si Juan nga manug-
bautiso. Ang iban *nagasiling nga ikaw* si Elias, kag ang iban pa gid
nagasiling nga ikaw isa sa mga propeta."
29 Dayon nagpamangkot siya sa ila, "Pero suno sa inyo sin-o bala ako?"
Nagsabat si Pedro, "Ikaw ang Cristo!"
30 Dayon ginpaandaman sila ni Jesus nga indi gid magpanugid bisan
kay sin-o parte sa iya.

Naghambal si Jesus Parte sa Iya Kamatayon kag Pagkabanhaw
(Mat. 16:21-28; Luc. 9:22-27)

31 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "*Ako nga* Anak sang Tawo kina-
hanglan gid nga mag-antos sa pagahimuon sa akon sang mga manug-
dumala sang mga Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag sang
mga manunudlo sang Kasuguan. Sikwayon nila ako kag patyon, pero
sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako."
32 Ginpaathag gid niya ini sa ila. Pagkabati sadto ni Pedro, gindala niya
si Jesus sa ulo-unhan kag ginsaway *nga indi maghambal sina.*
33 Pero nagliso si Jesus, nagtulok sa iya mga sumulunod, kag ginsab-
dong si Pedro, "Palayo ka sa akon, Satanas! Kay ang imo hunahuna indi
iya sang Dios kundi iya sang tawo."
34 Dayon gintawag niya ang mga tawo kaupod sang mga sumulunod
niya nga magpalapit. Nagsiling siya sa ila, "Kon may tawo nga gusto

§ **8:26** *Indi ka na magbalik sa Betsaida:* Siguro indi gusto ni Jesus nga magpanugid ang bulag sa mga tawo sa Betsaida nga gin-ayo niya siya.

magsunod sa akon, indi niya dapat pagpasulabihon ang iya kaugalingon. Kag dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon* sa iya nga pagsunod sa akon.
35 Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa akon kag sa Maayong Balita makaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.
36 Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? *Wala gid!*
37 Kay wala gid sang butang nga sarang niya mahatag para mapabalik niya ang iya kabuhi.
38 Ang bisan sin-o nga nagakahuya sa akon kag sa akon mga ginatudlo sa sini nga henerasyon, nga ang mga tawo malain kag indi diosnon, igakahuya ko man kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na nga nagasilak sa gahom sang akon Amay, kag kaupod ko ang balaan nga mga anghel."

9

1 Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta makita nila ang paghari sang Dios nga magaabot nga may gahom."

Ang Pagbalhin sang Dagway ni Jesus
(Mat. 17:1-13; Luc. 9:28-36)
2 Pagkaligad sang anom ka adlaw, gindala ni Jesus sila ni Pedro, Santiago, kag Juan sa mataas nga bukid nga silahanon lang. Samtang nagatulok sila kay Jesus, nagbalhin ang iya dagway.
3 Ang iya bayo nagputi gid kag masilaw. Wala sing bisan sin-o diri sa kalibutan nga makapaputi pareho sadto.
4 Dayon nakita nila si Elias kag si Moises nga nagapakig-estorya kay Jesus.
5 Nagsiling si Pedro kay Jesus, "Manunudlo, maayo nga ari kami* diri. Mahimo kami sing tatlo ka payag, ang isa para sa imo, ang isa para kay Moises, kag ang isa pa gid para kay Elias."
6 Amo ini ang iya ginsiling kay indi siya kahibalo kon ano ang iya dapat ihambal tungod kay ginkulbaan gid sila.
7 Dayon may nag-abot nga panganod kag ginlikupan sila. Kag may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga nagasiling, "Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Pamatii ninyo siya!"
8 Sa gilayon nagtulok sila sa palibot, pero wala sila sing may nakita kundi si Jesus lang.
9 Sang nagapadulhog na sila sa bukid, ginmanduan sila ni Jesus, "Indi gid kamo magpanugid bisan kay sin-o parte sa inyo nakita samtang *ako nga* Anak sang Tawo wala pa mabanhaw."
10 Gani wala gid nila ginpanugid ang mga natabo nga ato. Pero sang silahanon na lang, nagpinamangkutanay sila kon ano ang kahulugan sang iya ginsiling nga mabanhaw.

---

* **8:34** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus.* Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus. * **9:5** *kami:* ukon, *kita*

11 Nagpamangkot sila kay Jesus, “Ngaa bala nagasiling ang mga manunudlo sang Kasuguan nga kinahanglan mag-abot anay si Elias *sa wala pa mag-abot ang Cristo*?”
12-13 Nagsabat si Jesus sa ila, “Husto ina, kinahanglan nga mag-abot anay si Elias para ipreparar niya ang tanan nga butang. Pero sugiran ko kamo, si Elias nag-abot na. Ginhimo sang mga tawo sa iya ang ila gusto suno sa nasulat parte sa iya. Pero ngaa bala nasulat man nga *ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan nga mag-agi sing madamo nga pag-antos kag sikwayon sang mga tawo?”

Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga may Malain nga Espiritu
(Mat. 17:14-21; Luc. 9:37-43)

14 Pagbalik nila ni Jesus sa mga sumulunod nga nabilin, nakita nila nga madamo nga tawo ang nagatipon didto sa ila. Didto man ang pila ka manunudlo sang Kasuguan nga nagapakigbais sa mga sumulunod ni Jesus.
15 Pagkakita sang mga tawo kay Jesus natingala gid sila, gani nagdinalagan sila pakadto sa iya para abiabihon siya.
16 Dayon nagpamangkot si Jesus sa ila, “Ano ang inyo ginabaisan?”
17 May isa ka tawo didto nga nagsabat, “Manunudlo, gindala ko diri sa imo ang akon bata nga lalaki kay ginagamhan siya sang espiritu nga nagapaapa sa iya.
18 Kon atakihon siya sang espiritu nagakatumba siya sa duta, nagabura ang iya baba, kag nagabagrot ang iya mga ngipon, pagkatapos nagatiskog siya dayon. Ginpangabay ko ang imo mga sumulunod nga tabugon nila ang espiritu pero indi sila makasarang.”
19 Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon wala gid sing pagtuo! Hasta san-o pa bala ang akon pag-antos sa inyo? Dal-a ninyo diri ang bata.”
20 Gani gindala nila ang bata didto sa iya. Pagkakita sang espiritu kay Jesus, ginpakurog niya ang bata, gintumba kag ginpaligid sa duta nga nagabura ang iya baba.
21 Ginpamangkot ni Jesus ang amay sang bata, “San-o pa nga nagaamo sini ang bata?” Nagsabat ang amay, “Halin sang gamay pa siya.
22 Permi lang siya ginahaboy sa kalayo kag ginatagbong sa tubig sang malain nga espiritu para patyon. Pero kon may mahimo ka, kaluoyi kag buligi man kami!”
23 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ngaa nagasiling ka nga kon may mahimo ako? Ang tanan nga butang mahimo *ko* sa tawo nga nagatuo *sa akon*.”
24 Dayon nagsabat ang amay sang bata, “Nagatuo ako, pero buligi ako sa akon pagpangduhaduha.”
25 Pagkakita ni Jesus nga nagdinaguso na ang mga tawo pakadto sa iya, nagsiling siya sa mahigko nga espiritu, “Ikaw nga espiritu nga nagapaapa kag nagapabungol sa bata, ginamanduan ko ikaw nga magguwa sa iya kag indi na gid magbalik sa iya!”
26 Nagsinggit ang espiritu kag ginpakurog niya sing mabaskog ang bata kag nagguwa. Ang bata daw patay na, gani nagsiling ang kadaman, “Patay na siya!”
27 Pero gin-uyatan ni Jesus ang kamot sang bata kag ginpabangon, kag nagtindog ang bata.

28 Sang pagsulod ni Jesus sa balay nga ila ginadayunan, nagpamangkot
sa iya ang iya mga sumulunod sang silahanon na lang, “Ngaa bala indi
namon matabog ang espiritu *sa bata*?”
29 Nagsabat siya sa ila, “Ato nga klase *sang espiritu* mapaguwa lang
paagi sa pangamuyo.”

Naghambal Liwat si Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 17:22-23; Luc. 9:43b-45)

30 Naghalin sila sa sadto nga lugar kag nag-agi sa Galilea. Indi niya
luyag nga mahibaluan sang mga tawo nga didto siya,
31 kay nagatudlo siya sa iya mga sumulunod. Nagsiling siya sa ila, “*Ako
nga* Anak sang Tawo itugyan sa mga tawo nga magapatay sa akon. Pero
pagkatapos sang tatlo ka adlaw mabanhaw ako.”
32 Ang iya mga sumulunod wala makaintiendi kon ano ang iya buot
silingon. Pero natahap sila nga magpamangkot sa iya.

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?
(Mat. 18:1-5; Luc. 9:46-48)

33 Nag-abot sila sa Capernaum. Sang didto na sila sa balay, nagpa-
mangkot si Jesus sa ila, “Ano bala ang inyo ginabaisan sa dalan samtang
nagalakat kamo?”
34 Pero naghipos lang sila tungod kay nagbinaisay sila kon sin-o gid sa
ila ang labaw sa tanan.
35 Gani nagpungko si Jesus kag gintawag niya ang dose *ka apostoles*.
Dayon nagsiling siya sa ila, “Kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pan-
gulo, kinahanglan magpaubos siya kag mangin suluguon sang tanan.”
36 Dayon nagkuha siya sang bata nga gamay kag ginbutang niya sa ila
tunga. Ginsabak niya dayon ang bata kag nagsiling sa ila,
37 “Ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod sa
akon,† nagabaton man sa akon. Kag ang nagabaton sa akon nagabaton
man sa *akon Amay nga* nagpadala sa akon.”

Ang Indi Kontra sa Aton Nagadampig sa Aton
(Luc. 9:49-50)

38 Nagsiling si Juan sa iya, “Manunudlo, nakakita kami sang isa ka tawo
nga nagatabog sang mga demonyo sa imo ngalan.‡ Ginpauntat namon
siya kay indi naton siya kaupod.”
39 Pero nagsiling si Jesus, “Pabay-i lang ninyo siya kay wala sing may
nagahimo sang milagro sa akon ngalan nga maghambal man dayon sang
malain kontra sa akon.
40 Ang bisan sin-o nga wala nagakontra sa aton nagadampig sa aton.
41 Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga maghatag sa inyo sang bisan
isa lang ka baso nga tubig tungod kay kamo iya ni Cristo, ina nga tawo
magabaton gid sang iya balos.

Mga Kabangdanan sang Pagpakasala
(Mat. 18:6-9; Luc. 17:1-2)

42 “Pero ang bisan sin-o nga mangin kabangdanan sang pagpakasala
sining magagmay nga mga kabataan nga nagatuo sa akon, maayo pa sa
iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga bato kag itagbong siya sa
dagat.

† **9:37** *tungod sa akon:* sa literal, *sa akon ngalan* ‡ **9:38** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

43-44 Kon ang imo kamot amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala,
utda ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo kamot pero may kabuhi ka
nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo kamot pero makadto ka
man lang sa impyerno. Ang kalayo didto indi gid mapatay.§
45-46 Kon ang imo tiil amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala,
utda ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo tiil pero may kabuhi ka
nga wala sing katapusan sang sa duha ang imo tiil pero ipilak ka sa
impyerno.*
47 Kag kon ang imo mata amo ang kabangdanan sang imo pagpakasala,
lukata ina! Mas maayo pa nga isa lang ang imo mata pero masakop ka
sa paghari sang Dios sang sa duha ang imo mata pero ipilak ka man lang
sa impyerno.
48 Ang mga ulod didto wala sing kamatayon kag ang kalayo wala
nagakapatay.†
49 "Kay pagaasinan ang tanan paagi sa kalayo.‡
50 Ang asin maayo, pero kon maglain ang iya sabor, wala na sing may
mahimo para mapabalik pa ang iya sabor. *Kag kon paano ang asin*
nagabulig sa aton, dapat pareho man kamo sa asin nga nagabulig sa isa
kag isa nga mangin maayo ang inyo relasyon."

10

Ang Pagpanudlo ni Jesus Parte sa Pagbulagay
(Mat. 19:1-12; Luc. 16:18)

1 Dayon naghalin si Jesus sa Capernaum kag nagkadto sa mga lugar
nga sakop sang Judea, kag nagtabok siya sa *Suba sang* Jordan. Madamo
naman nga mga tawo ang nagtilipon didto sa iya kag gintudluan niya
sila pareho sang masami niya nga ginahimo.
2 May mga Pariseo nga nagkadto man didto sa pagtilaw* kay Jesus.
Gani nagpamangkot sila, "Tugot bala sa Kasuguan nga bulagan sang
lalaki ang iya asawa?"
3 Ginsabat sila ni Jesus *paagi sa isa ka pamangkot*, "Ano bala ang sugo
sa inyo ni Moises?"
4 Nagsabat sila, "Nagtugot si Moises nga puwede bulagan sang lalaki
ang iya asawa, basta makahimo lang siya sang kasulatan sang pagbula-
gay."†
5 Nagsiling si Jesus sa ila, "Ginsulat ni Moises sa inyo ini nga sugo
tungod nga matig-a ang inyo ulo.
6 Pero sang ginsuguran, sang pagtuga sa kalibutan, 'ginhimo sang Dios
ang tawo nga lalaki kag babayi.'‡
7 'Amo ina ang rason nga bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy kag
mag-upod sa iya asawa,
8 kag sila nga duha mangin isa.'§ Indi na sila duha kundi isa.
9 Gani indi dapat bulagon sang tawo ang gin-isa sang Dios."

---

§ **9:43-44** Sa iban nga mga kopya sang Griego gindugang diri ang mga pulong nga makita sa bersikulo 48. * **9:45-46** Sa iban nga mga kopya sang Griego gindugang diri ang mga pulong nga makita sa bersikulo 48. † **9:48** Isa. 66:24 ‡ **9:49** Posible ini nga bersikulo nagakahulugan sang paglimpyo sa kabuhi sang mga tumuluo paagi sa mga pag-antos. Posible man nga nagakahulugan ini sang pagsilot sa mga indi tumuluo. * **10:2** *pagtilaw:* ukon, *pagdakop-dakop* † **10:4** Deu. 24:1 ‡ **10:6** Gen. 1:27; 5:2 § **10:8** Gen. 2:24

10 Pag-abot nila sa balay, nagpamangkot naman ang mga sumulunod
parte sa sadto nga butang.
11 Nagsiling si Jesus sa ila, “Kon bulagan sang lalaki ang iya asawa kag
magpangasawa sang iban, nagapanginbabayi siya kag nakasala sa iya
una nga asawa.
12 Kag kon bulagan sang babayi ang iya bana kag magpamana sang
iban, nagapanginlalaki siya.”

Ginbendisyunan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata
(Mat. 19:13-15; Luc. 18:15-17)

13 May mga tawo nga nagdala sang ila magagmay nga mga bata kay
Jesus para tungtungan niya sang iya kamot *kag bendisyunan.* Pero
ginsaway sila sang mga sumulunod ni Jesus.
14 Pagkakita ni Jesus sa natabo, nangakig siya kag nagsiling sa iya mga
sumulunod, “Pabay-i lang ninyo ang mga bata nga magpalapit sa akon.
Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho sa ila nasakop sa paghari
sang Dios.
15 Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga indi magpasakop sa paghari
sang Dios pareho sang pagpasakop sang mga bata nga ini indi gid
malakip sa paghari sang Dios.”
16 Dayon ginpangkugos niya ang mga bata, gintungtong niya ang iya
kamot sa ila kag ginbendisyunan sila.

Ang Tawo nga Manggaranon
(Mat. 19:16-30; Luc. 18:18-30)

17 Sang manuglakat na si Jesus, may tawo nga nagdalagan palapit
sa iya kag nagluhod. Dayon nagpamangkot ang tawo, “Maayo nga
Manunudlo, ano bala ang akon himuon para maangkon ko ang kabuhi
nga wala sing katapusan?”
18 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ngaa nagasiling ka nga maayo ako? Wala
gid sing bisan sin-o nga maayo kundi ang Dios lang.
19 *Kon parte sa imo pamangkot,* nahibaluan mo naman ang ginasiling
sang Kasuguan: ‘Indi ka magpatay, indi ka magpanginbabayi ukon
magpanginlalaki, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig,
indi ka magpangdaya, tahuron mo ang imo amay kag iloy.’ ”*
20 Nagsabat siya kay Jesus, “Manunudlo, ina tanan ginatuman ko halin
sang bata pa ako.”
21 Gintulok siya ni Jesus nga may paghigugma kag ginsilingan, “Isa
pa ka butang ang kulang sa imo. Pauli ka kag ibaligya ang imo mga
pagkabutang, kag ang kuwarta ipanagtag mo sa mga imol. Sa sini nga
paagi makaangkon ka sang manggad sa langit. Dayon magbalik ka kag
magsunod sa akon.”
22 Nagkasubo gid ang tawo sang pagkabati niya sadto kag naghalin
siya nga masinulub-on, kay madamo ang iya manggad.
23 *Sang makahalin na ang tawo,* nagpanulok-tulok si Jesus sa palibot
kag nagsiling sa iya mga sumulunod, “Mabudlay gid para sa mga mang-
garanon nga magpasakop sa paghari sang Dios.”
24 Natingala ang mga sumulunod sa iya ginhambal. Gani nagpadayon
siya sa pagsiling, “Mga anak, daw ano kabudlay ang magpasakop sa
paghari sang Dios.

* **10:19** Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20

25 Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang
sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios."
26 Natingala gid sila kag nagsiling, "Ti kon amo sina, sin-o na lang ang
maluwas?"
27 Gintulok sila ni Jesus kag ginsilingan, "Kon sa tawo lang indi gid
ini mahimo, pero indi ini mabudlay sa Dios, kay ang tanan nga butang
mahimo niya."
28 Nagsiling si Pedro sa iya, "Ti kami, ginbayaan namon ang tanan kag
nagsunod sa imo."
29 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, wala sing tawo nga
nagbiya sa iya balay, mga utod, iloy, amay, mga bata, ukon mga duta
tungod sa akon kag sa Maayong Balita,
30 nga indi makabaton sang madamo pa gid nga balos sa sini nga
panahon: mga balay, mga utod, mga iloy, mga bata, mga duta, kag pati
mga paghingabot; kag sa palaabuton makabaton man sang kabuhi nga
wala sing katapusan.
31 Madamo nga dungganon subong nga sa ulihi mangin kubos, kag
madamo nga kubos subong nga sa ulihi mangin dungganon."

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 20:17-19; Luc. 18:31-34)

32 Samtang nagataklad sila pakadto sa Jerusalem, nagauna si Jesus sa
ila. Ginakulbaan ang iya mga sumulunod, kag ginahadlukan gid ang
iban nga nagasunod sa iya. Ginpain niya liwat ang iya dose *ka apostoles*
kag ginsugiran niya sila kon ano ang matabo sa iya.
33 Nagsiling siya sa ila, "Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem
kag *ako nga* Anak sang Tawo itugyan didto sa manugdumala nga mga
pari kag mga manunudlo sang Kasuguan. Sentensyahan nila ako nga
patyon kag itugyan sa mga tawo nga indi Judio.
34 Yagutaon nila ako, duplaan, hanuton, kag dayon patyon. Pero
pagkaligad sang tatlo ka adlaw mabanhaw ako."

Ang Ginapangayo ni Santiago kag ni Juan
(Mat. 20:20-28)

35 Nagpalapit sa iya si Juan kag si Santiago nga mga anak ni Zebedee
kag nagsiling, "Manunudlo, may pangayuon kuntani kami sa imo."
36 Nagsabat si Jesus sa ila, "Ano ang inyo pangayuon sa akon?"
37 Nagsiling sila, "Kon maghari ka na, *palihog* papungkua kami nga
duha sa imo tupad; ang isa sa tuo kag ang isa sa wala."
38 Pero nagsiling si Jesus sa ila, "Wala kamo kahibalo kon ano ang inyo
ginapangayo. Masarangan bala ninyo ang mga pag-antos nga antuson
ko? Kag masarangan man bala ninyo ang mga kalisod nga pagaagyan
ko?"†
39 Nagsabat sila, "Huo, masarangan namon." Nagsiling si Jesus sa ila,
"Masarangan ninyo gani,
40 pero indi ako ang nagapili kon sin-o ang mapungko sa akon tuo kag
sa akon wala, kay may ara na nga gintigan-an para sini."
41 Pagkabati sang napulo ka sumulunod kon ano ang ila ginpangayo,
nangakig gid sila kay Santiago kag kay Juan.

† **10:38** *Masarangan...pagaagyan ko:* sa literal, *Mainom bala ninyo ang ilimnon nga pagaimnon ko? Magpabautiso bala kamo sa bautiso nga batunon ko?*

42 Gani gintawag sila tanan ni Jesus kag ginsilingan, “Nahibaluan
ninyo nga ang mga manugdumala sang mga nasyon may gahom sa ila
mga sakop kag pagusto lang sila kon ano ang ila himuon sa ila.
43 Pero indi amo ini ang sa inyo. Kay kon sin-o sa inyo ang gusto nga
mangin gamhanan, dapat mangin suluguon siya ninyo.
44 Kag kon sin-o sa inyo ang gusto nga mangin pangulo, dapat mangin
ulipon siya sang tanan.
45 Kay bisan pa gani *ako nga* Anak sang Tawo wala nagkadto diri sa
kalibutan para alagaran, kundi mag-alagad kag maghatag sang akon
kabuhi para matubos ang madamo nga tawo.”

Gin-ayo ni Jesus ang Bulag nga si Bartimeus
(Mat. 20:29-34; Luc. 18:35-43)

46 Nag-abot sila *ni Jesus* sa Jerico. Kag sang nagapaguwa na si Jesus
sa sini nga banwa kaupod sang iya mga sumulunod kag sang madamo
nga tawo, may isa ka bulag didto nga nagapungko kag nagapakilimos sa
higad sang dalan. Siya si Bartimeus nga anak ni Timeus.
47 Pagkabati niya nga nagaagi si Jesus nga taga-Nazaret, nagsinggit
siya, “Jesus, kaliwat ni David,‡ kaluoyi ako!”
48 Madamo nga tawo didto ang nagsaway sa iya nga maghipos. Pero
gintuduhan pa gid gani niya singgit, “Kaliwat ni David, kaluoyi ako!”
49 Nagpundo si Jesus kag nagsiling, “Dal-a ninyo siya diri sa akon.”
Gani gintawag nila ang bulag, kag nagsiling sila, “Magkalipay ka, tindog
kay ginatawag ka ni Jesus.”
50 Ginhaboy niya ang iya pangtabon nga panapton kag nagdali-dali
siya palapit kay Jesus.
51 Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Ano bala ang imo gusto nga himuon
ko sa imo?” Nagsabat ang bulag, “Manunudlo, gusto ko nga makakita.”
52 Dayon ginsilingan siya ni Jesus, “Lakat ka; ang imo pagtuo nag-ayo§
sa imo.” Sa gilayon nakakita siya kag nagsunod kay Jesus sa dalan.

11

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 21:1-11; Luc. 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerusalem kag nakaabot na sa *mga
baryo sang* Betfage kag Betania, sa Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni
Jesus ang duha niya ka sumulunod kag
2 ginsilingan, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo. Pagsulod
ninyo, may makita kamo nga bataon nga donkey nga nahigot. Wala pa
gid ini masakyi. Hubari ninyo kag dal-a diri.
3 Kon may magpamangkot sa inyo, ‘Ngaa ginahimo ninyo ina?’ sabton
ninyo, ‘Kinahanglan ini sang Ginoo kag iuli man ini dayon.’ ”
4 Gani naglakat sila, kag *pag-abot nila didto sa baryo* nakita nila ang
bataon nga donkey sa higad sang dalan nga nahigot sa puwertahan sang
isa ka balay. Sang ginahubaran na nila ang donkey,
5 ginpamangkot sila sang mga tawo nga nagatilindog didto, “Hoy, ano
ang inyo ginahimo dira? Ngaa ginahubaran ninyo ang donkey?”

‡ **10:47** *Kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.

§ **10:52** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

6 Kag ginsabat nila ang mga tawo suno sa ginsiling ni Jesus. Gani
ginpabay-an sila sang mga tawo.
7 Pagkatapos sadto gindala sang duha ka sumulunod ang donkey kay
Jesus. Pag-abot didto, ginhapinan nila ini sang ila mga panapton kag
ginsakyan dayon ni Jesus.
8 Madamo nga tawo ang naghumlad sang ila mga panapton sa dalan,
kag ang iban nagladlad sang mga sanga nga ila gintapas halin sa uma
bilang pagpadungog kay Jesus.
9 Ang nagauna kay Jesus kag ang nagasunod nagasinggit,
"Dayawon ta ang Dios!"

"Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!"*†

10 "Ginapakamaayo sang Dios ang palaabuton nga ginharian sang aton
katigulangan nga si David!"

"Dayawon ta ang Dios!"
11 Pag-abot ni Jesus sa Jerusalem, nagkadto siya sa templo. Nagpanan-
aw tan-aw siya sa tanan nga butang didto. Pagkatapos, tungod nga
madali na lang magsalop ang adlaw, nagguwa siya kag nagkadto sa
Betania upod sa *iya* dose *ka apostoles*.

Ginpakamalaot ni Jesus ang Kahoy nga Higera
(Mat. 21:18-19)
12 Pagkaaga, sang paghalin nila sa Betania *pabalik sa Jerusalem*, gin-
gutom si Jesus.
13 May nakita siya nga kahoy nga higera nga madabong ang dahon.
Gani ginkadtuan niya kon may bunga. Pero wala siya sing may nakita
nga bunga kundi puro lang dahon, kay indi pa ato tion nga inugpa-
munga.
14 Dayon nagsiling si Jesus sa higera, "Wala na sing may makakaon
sang imo bunga hasta san-o!" Nabatian sang iya mga sumulunod ang
iya ginhambal.

Nagkadto si Jesus sa Templo
(Mat. 21:12-17; Luc. 19:45-48; Juan 2:13-22)
15 Pag-abot nila sa Jerusalem, nagkadto si Jesus sa templo. Gintabog
niya ang mga tawo nga nagapamakal kag nagabaligya didto. Ginpa-
maliskad niya ang mga lamisa sang mga manugbaylo sang kuwarta
kag ang mga pulungkuan sang mga manugbaligya sang mga pating *nga
inughalad*.
16 Indi siya magtugot nga manglaktod ang mga tawo sa templo nga
nagadala sang ila mga inugbaligya.
17 Dayon gintudluan niya ang mga tawo didto sa templo. Siling
niya, "Indi bala nga nagsiling *ang Dios* sa Kasulatan, 'Ang akon balay
tawgon nga balay nga palangamuyuan para sa tanan nga nasyon'‡? Pero
ginhimo ninyo nga palanaguan sang mga tulisan.§"
18 *Ang ginhimo nga ato ni Jesus* nabatian sang manugdumala nga mga
pari kag sang mga manunudlo sang Kasuguan. Gani nagpangita sila

---

* **11:9** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo* † **11:9** Sal. 118:26
‡ **11:17** Isa. 56:7 § **11:17** Jer. 7:11

sang paagi para patyon siya. Pero hinadlukan sila sa iya kay natingala gid ang mga tawo sa iya mga ginapanudlo.
19 Sang sirom na, nagguwa si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa siyudad.

Ang Leksyon Parte sa Kahoy nga Higera
(Mat. 21:20-22)
20 Pagkaaga, sang nagapabalik sila pa-Jerusalem, didto naman sila nag-agi sa kahoy nga higera, kag nakita nila nga nalaya ini kag patay na halin sa gamot.
21 Nadumduman ni Pedro ang natabo. Gani nagsiling siya kay Jesus, "Manunudlo, tan-awa ang kahoy nga higera nga imo ginpakamalaot! Nalaya na!"
22 Nagsiling si Jesus sa ila, "Magtuo kamo sa Dios!
23 Ang matuod, kon may pagtuo kamo, sarang kamo makasiling sa sini nga bukid, 'Maghalin ka kag magsaylo sa dagat,' kag kon wala kamo nagapangduhaduha sa inyo tagipusuon kundi nagatuo nga ini matabo, matuman ina suno sa inyo ginhambal.
24 Gani ginasugiran ko kamo nga bisan ano ang inyo pangayuon sa pangamuyo, magtuo kamo nga nabaton na ninyo, kag mabaton gid ninyo.
25 Kag kon nagapangamuyo kamo, patawara ninyo anay ang mga nakahimo sing sala sa inyo, para ang inyo mga sala patawaron man sang inyo Amay nga ara sa langit.
26 Kay kon wala kamo nagapatawad sa iban, indi man kamo pag-patawaron sang inyo Amay nga ara sa langit."*

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus
(Mat. 21:23-27; Luc. 20:1-8)
27 Pag-abot nila sa Jerusalem, nagbalik si Jesus sa templo. Kag samtang nagalakat siya sa *ugsaran sang* templo, nagpalapit sa iya ang manugdumala nga mga pari, mga manunudlo sang Kasuguan kag mga manugdumala sang mga Judio.
28 Nagpamangkot sila kay Jesus, "Ano bala ang imo awtoridad sa paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo? Sin-o ang naghatag sa imo sang awtoridad sa paghimo sini?"
29 Nagsabat si Jesus sa ila, "Mamangkot man ako sa inyo. Sabton anay ninyo ako, pagkatapos sabton ko man kamo kon ano ang akon awtoridad sa paghimo sini nga mga butang.
30 Kay sin-o bala naghalin ang awtoridad ni Juan sa pagbautiso, sa Dios† bala ukon sa tawo? Sabta ninyo ako!"
31 Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat, "Kon magsiling kita nga halin sa Dios, masiling siya, 'Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?'
32 Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, *mangakig sa aton ang mga tawo*." (Hinadlukan sila sa mga tawo kay nagapati ang mga tawo nga si Juan propeta *sang Dios*.)
33 Gani nagsabat sila kay Jesus, "Wala kami kahibalo." Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Ti indi ko man kamo pagsugiran kon kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang."

---

* **11:26** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. † **11:30** *Dios:* sa literal, *langit.* Amo man sa bersikulo 30.

12

Ang Paanggid Parte sa mga Agsador
(Mat. 21:33-46; Luc. 20:9-19)

1 Dayon naghambal si Jesus sa ila paagi sa mga paanggid, “May isa
ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Ginpakudalan
niya ini, kag nagpahimo siya sang buho sa dako nga bato para pulugaan
sang ubas. Nagpatindog man siya sang isa ka balantayan. Pagkatapos
ginpaagsahan niya ang iya talamnan kag naglakat sa malayo nga lugar.
2 Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang isa ka
ulipon sa mga agsador* sa pagkuha sang iya parte.
3 Pero pag-abot didto sang ulipon, gindakop siya sang mga agsador kag
ginbunal, kag ginpapuli nga wala gid sing dala.
4 Ginpadala naman sang tag-iya ang isa pa ka ulipon, pero
ginpakahuy-an nila kag ginlampusan sa ulo.
5 Nagpadala pa gid siya sang isa pa ka ulipon, kag ila ini ginpatay.
Madamo pa gid ang ginpadala sang tag-iya. Ang iban ginbunal nila, kag
ang iban ginpatay.
6 Sa katapusan, wala na siya sang ulipon nga ipadala. Gani ginpadala
niya ang iya pinalangga nga anak. Kay naghunahuna siya nga tahuron
nila ang iya anak.
7 Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, ‘Ari
na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya
palanublion.’
8 Gani gindakop nila siya kag ginpatay. Ginhaboy nila ang iya bangkay
sa guwa sang talamnan sang ubas.”
9 *Dayon nagsiling si Jesus,* “Ti ano bala ang himuon sang tag-iya
sang talamnan? Sigurado gid nga kadtuan niya ang mga agsador kag
pamatyon. Dayon paagsahan niya sa iban ang iya talamnan.
10 Wala bala ninyo ini mabasahi sa Kasulatan?
“ ‘Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato.
11 Ang Ginoo ang naghimo sini
kag makatilingala ini sa aton!’ ”†
12 Nahibaluan sang manugdumala nga mga Judio nga sila gid ang
ginatumod sang sadto nga paanggid. Gani gusto nila nga dakpon si Jesus,
pero nahadlok sila sa mga tawo. Gani ginpabay-an na lang nila siya, kag
naglakat sila.

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis
(Mat. 22:15-22; Luc. 20:20-26)

13 Ginsugo nila ang pila ka Pariseo kag pila ka miyembro sang partido
ni Herodes sa pagdakop-dakop kay Jesus paagi sa iya paghambal *para*
maakusar nila siya.
14 Gani nagkadto sila kay Jesus kag nagpamangkot, “Manunudlo,
nahibaluan namon nga matuod ang imo ginasugid. Kay wala ka
nagapadala-dala sa mga tawo bisan sin-o pa sila, kundi kon ano ang
kamatuoran parte sa kabubut-on sang Dios sa mga tawo amo gid ang imo
ginatudlo. *Ano bala sa imo,* husto bala nga *kita nga mga Judio* magbayad

* **12:2** *agsador:* sa English, *tenant* † **12:11** Sal. 118:22-23

sang buhis sa Emperador sang Roma? Dapat bala kita magbayad ukon indi?"
15 Pero nahibaluan ni Jesus nga nagapakuno-kuno sila, gani nagsiling siya sa ila, "Ngaa bala ginatilawan ninyo ako nga dakpon paagi sa sini nga pamangkot? Abi dal-i ninyo ako diri sang kuwarta‡ kay tan-awon ko."
16 Gani gindal-an nila siya. Dayon nagpamangkot siya sa ila, "Kay sin-o bala ini hitsura kag ngalan?" Nagsabat sila, "Iya sang Emperador."
17 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador ang iya sang Emperador, kag sa Dios ang iya sang Dios." Kag natingala gid sila sa iya.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw
(Mat. 22:23-33; Luc. 20:27-40)

18 Dayon may mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus. Ini nga mga tawo wala nagapati nga may pagkabanhaw.
19 Nagpamangkot sila, "Manunudlo, suno sa ginsulat ni Moises sa aton, kon mapatay ang lalaki nga wala sila bata sang iya asawa, dapat ang iya utod ang magpangasawa sa nabalo para makapabata siya para sa iya utod *nga napatay*.§
20 Karon, may pito ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagulangan nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata.
21 Gani ang balo ginpangasawa sang sunod nga utod. Ini siya napatay man nga wala sila sang bata. Gani ang balo ginpangasawa naman sang ikatlo kag amo man ang natabo,
22 hasta sa ikapito. Nagkalamatay sila tanan nga wala gid nakapabata sa sadto nga babayi. Sang ulihi ang babayi napatay man.
23 Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid siya nga asawa, kay sila nga pito nagpangasawa sa iya?"
24 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sala gid kamo, tungod nga wala kamo nakaintiendi sang Kasulatan kag sang gahom sang Dios.
25 Kay kon mabanhaw na ang mga patay, indi na sila mag-asawahay, tungod nga pareho na sila sang mga anghel sa langit.
26 Kon parte sa mga patay nga mabanhaw, wala bala kamo nakabasa sang sinulatan ni Moises parte sa nagadababadaba nga kahoy-kahoy, sa diin nagsiling ang Dios kay Moises, 'Ako ang Dios ni Abraham, Isaac, kag Jacob'*?
27 *Ti buhi sila, kay* ang Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang mga buhi. Gani sala gid kamo."

Ang Labing Importante nga Sugo
(Mat. 22:34-40; Luc. 10:25-28)

28 May isa ka manunudlo sang Kasuguan didto nga nakabati sang ila diskusyon. Nabatian niya nga maayo ang sabat ni Jesus. Gani nagpalapit siya kag nagpamangkot man, "Ano gid bala ang labing importante nga sugo?"
29 Nagsabat si Jesus, "Ang labing importante nga sugo amo ini: 'Pamati, *katawhan sang* Israel! Ang Ginoo nga aton Dios amo lang ang Ginoo.

---

‡ **12:15** *kuwarta:* sa literal, *denarius,* nga kuwarta sang mga Romanhon
§ **12:19** Deu. 25:5
* **12:26** Exo. 3:6

30 Gani higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bug-os mo nga
tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, sa bug-os mo nga hunahuna kag sa
bug-os mo nga kusog.'†
31 Ang sunod nga labing importante nga sugo amo ini: 'Higugmaon mo
ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon.'‡
Wala na sing sugo nga labaw pa sa sining duha."
32 Nagsiling ang manunudlo sang Kasuguan sa iya, "Husto ka ma-
nunudlo! Matuod ang imo ginasiling nga may isa lang ka Dios kag wala
na sing iban pa.
33 Kag ang paghigugma sa iya sa bug-os nga tagipusuon, sa bug-os
nga hunahuna, kag sa bug-os nga kusog, kag ang paghigugma sa aton
isigkatawo pareho sang paghigugma naton sa aton kaugalingon mas
importante sang sa tanan nga halad nga ginasunog kag iban pa nga mga
halad."
34 Pagkabati ni Jesus nga husto gid ang iya mga sabat, nagsiling siya sa
iya, "Malapit ka na nga masakop sa paghari sang Dios." Halin sadto wala
na gid sing may nangahas nga magpamangkot kay Jesus.

Ang Pamangkot Parte sa Cristo
(Mat. 22:41-46; Luc. 20:41-44)

35 Sang nagapanudlo si Jesus sa templo nagsiling siya, "Ngaa nagasil-
ing ang mga manunudlo sang Kasuguan nga ang Cristo kaliwat *lang* ni
David?
36 Si David mismo nga gintuytuyan sang Espiritu Santo nagsiling,
" 'Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,
Pungko diri sa akon tuo
hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.'§
37 Kon gintawag siya ni David nga iya Ginoo, paano bala nga siya kaliwat
lang ni David?"

Nagpaandam si Jesus Batok sa mga Manunudlo sang Kasuguan
(Mat. 23:1-36; Luc. 20:45-47)

Naluyag magpamati kay Jesus ang madamo gid nga mga tawo.
38 Sa iya mga pagpanudlo nagsiling siya, "Mag-andam kamo sa mga
manunudlo sang Kasuguan nga gusto maglagaw-lagaw nga nagasuksok
sang espesyal nga bayo.* Sa mga lugar nga madamo sang tawo,† gusto
nila nga tamyawon sila.
39 Sa mga simbahan ukon sa mga punsyon, ginapili gid nila ang mga
pulungkuan nga para sa mga dungganon.
40 Ginaubos nila kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga
babayi, kag ginatabon-tabunan lang nila ang ila ginahimo paagi sa
malawig nga mga pagpangamuyo. Ini sila magabaton sang mas dako
nga silot."

Ang Halad sang Balo nga Babayi
(Luc. 21:1-4)

41 Nagpungko si Jesus sa tupad sang ginahulugan sang kuwarta didto
sa templo kag ginpanilagan niya ang mga tawo nga nagahulog sang ila
mga kuwarta. Madamo nga manggaranon ang nagahulog sang dalagko
nga mga kantidad.

---

† **12:30** Deu. 6:4-5 ‡ **12:31** Lev. 19:18 § **12:36** Sal. 110:1 * **12:38** *espesyal nga bayo:* sa literal, *malaba nga bayo* † **12:38** *mga lugar nga madamo sang tawo:* sa literal, *mga merkado*

42 May nagpalapit nga isa ka imol nga balo nga babayi kag naghulog
sang duha lang ka sinsilyo.
43 Gintawag ni Jesus ang iya mga sumulunod kag nagsiling sa ila,
"Sa pagkamatuod, mas madamo ang ginhulog sang imol nga balo sa
ginahulugan sang kuwarta sang sa tanan nga naghatag.
44 Kay sila madamo ang ila kuwarta kag ang ila ginhatag baliwala lang
sa ila; pero ang balo, bisan imol siya, ginhatag niya ang tanan nga iya
ginasaligan para mabuhi."

13

Naghambal si Jesus Parte sa Pagguba sang Templo
(Mat. 24:1-2; Luc. 21:5-6)

1 Sang nagapaguwa na si Jesus sa templo, ang isa sang iya mga
sumulunod nagsiling, "Manunudlo, tan-awa bala ini nga templo. Ang
gin-gamit nga mga bato dalagko kag katahom sang pagpatindog sini."
2 Nagsiling si Jesus sa iya, "Ini nga templo nga ginhimo sa dalagko nga
mga bato magakalaguba sa palaabuton kag wala gid sing may mabilin
nga mga bato nga nagasalampaw."

Mga Kagamo kag mga Paghingabot
(Mat. 24:3-14; Luc. 21:7-19)

3 Sang nagapungko si Jesus didto sa Bukid sang mga Olibo nga na-
gaatubang sa templo, nagpalapit si Pedro, si Santiago, si Juan, kag si
Andres kag nagpamangkot sa iya nga silahanon lang.
4 *Siling nila,* "Sugiri kami kon san-o matabo ang mga butang nga imo
ginsiling? Kag ano bala ang tanda nga madali na lang ini tanan matabo?"
5 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Mag-andam kamo nga wala sing may
makapatalang sa inyo.
6 Kay madamo ang magaabot kag magasiling nga sila amo ako, kag
madamo ang ila mapatalang.
7 Kon makabati kamo sang mga gira nga malapit sa inyo kag maka-
balita kamo nga didto sa malayo nagagira man, indi kamo magkahadlok.
Kinahanglan gid nga matabo ini, pero indi pa ini ang katapusan.
8 Magailinaway ang mga nasyon kag magailinaway ang mga ginhar-
ian. May magaabot nga mga linog sa nagkalain-lain nga lugar kag may
magaabot nga mga gutom. Pero ini nga mga butang umpisa pa lang sang
mga kabudlayan nga magaabot.
9 "Mag-andam kamo, kay pagadakpon kamo kag dal-on sa mga huk-
manan. Pagahanuton kamo sa mga simbahan sang mga Judio. Mag-
aatubang kamo sa mga gobernador kag sa mga hari tungod sang inyo
pagsunod sa akon. Kag didto magasugid kamo sang Maayong Balita sa
ila.
10 *Sa wala pa mag-abot ang katapusan,* kinahanglan iwali anay ang
Maayong Balita sa tanan nga nasyon.
11 Kon dal-on kamo *sa korte* kag imbistigaron, indi kamo magpali-
bog kon ano ang inyo isabat, kay kon sa oras nga kinahanglan kamo
maghambal, ihambal lang ninyo ang ginapahambal sa inyo *sang Espir-
itu Santo*. Kay indi kamo ang magahambal kundi ang Espiritu Santo
paagi sa inyo.

12 *Sa sina nga mga inadlaw,* may mga tawo nga magapapatay sang ila
mga utod. May mga amay nga magapapatay sang ila mga anak. Kag may
mga anak nga magakontra sa ila mga ginikanan, kag ipapatay nila sila.
13 Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon. Pero
ang nagapadayon *sa pagsunod* hasta sa katapusan amo ang maluwas.

Ang Makangilil-ad nga Butang
(Mat. 24:15-28; Luc. 21:20-24)

14 "Makita ninyo ang makangilil-ad nga butang nga mangin kabang-
danan nga pabay-an *ang templo*.* Nabutang ini *sa templo,* sa lugar nga
indi dapat tindugan sini. (Kamo nga nagabasa, intiendihon ninyo kon
ano ang kahulugan sini!) Kon matabo na ini, ang mga ara sa Judea dapat
magpalagyo sa kabukiran.
15 Ang *tawo nga matabuan nga* ara sa guwa sang iya balay indi na
magsulod pa sa pagkuha sang bisan ano.
16 Ang *matabuan nga* ara sa iya uma indi na magpuli pa sa pagkuha
sang iya bayo.
17 Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina
nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*.
18 Magpangamuyo kamo nga indi ini matabo sa tigtulugnaw.
19 Kay sa sina nga mga inadlaw magaabot ang pag-antos nga wala pa
gid matabo halin sang pagtuga sang Dios sang kalibutan hasta subong,
kag wala sing may matabo pa nga pareho sina hasta san-o.
20 Kon ina nga mga inadlaw wala ginpalip-ot sang Ginoo wala gid sing
may mabilin nga tawo. Pero tungod sang *iya kaluoy sa* iya mga pinili,
ginpalip-ot niya ina nga mga inadlaw.
21 "Kon may magsiling sa inyo, 'Ari na ang Cristo!' ukon 'Didto siya!'
indi kamo magpati.
22 Kay magaguwa ang indi matuod nga mga Cristo kag ang indi matuod
nga mga propeta. Magahimo sila sang mga milagro kag makatilingala
nga mga butang sa katuyuan nga patalangon, kon mahimo, bisan pa ang
mga pinili *sang Dios*.
23 Gani magbantay kamo! Ginasugid ko na sa inyo nga daan ini nga
mga butang sa wala pa matabo.

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan
(Mat. 24:29-31; Luc. 21:25-28)

24 "Pagkatapos sang pag-antos sa sina nga tiyempo, ang adlaw maga-
dulom, ang bulan indi na magsanag,
25 kag ang mga bituon magakalahulog. Ang mga butang† sa langit
pagapatalangon sa ila kinaandan nga alagyan.
26 Dayon *ako nga* Anak sang Tawo makita sa mga panganod nga naga-
balik *diri sa kalibutan* nga may puwerte nga gahom kag kadungganan.‡
27 Suguon ko ang akon mga anghel sa pagtipon sang akon mga pinili
halin sa tanan nga lugar sang kalibutan.

Ang Leksyon sa Kahoy nga Higera
(Mat. 24:32-35; Luc. 21:29-33)

---

* **13:14** Dan. 9:27; 11:31; 12:11 † **13:25** *butang:* sa literal, *gahom* ‡ **13:26** *puwerte nga gahom kag kadungganan:* ukon, *puwerte nga gahom nga nagasilak*

28 “Magtuon kamo sang leksyon sa kahoy nga higera. Kon ang iya mga
sanga nagapanalingsing na, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang
tig-ilinit.
29 Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na ini
nga mga butang, mahibaluan ninyo nga madali na lang ako mag-abot.
30 Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa
mapatay ang *mga tawo sa* sini nga henerasyon.
31 Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid
madula *kundi matuman gid ini*.

Wala sing may Nakahibalo kon San-o gid Mabalik si Jesus
(Mat. 24:36-44)

32 “Kon parte sa adlaw ukon oras sang akon pag-abot, wala gid sing
may nakahibalo bisan ang mga anghel sa langit ukon *ako nga* Anak *sang
Dios*, kundi ang Amay gid lang.
33 Gani magbantay kamo kag mag-andam, kay wala kamo kahibalo
kon san-o ako maabot.
34 Pareho man ini sa tawo nga naglakat sa malayo nga lugar. Antes
siya maghalin sa iya balay, ginbilinan niya sang mga ulobrahon ang
tagsa niya ka ulipon kag ginhambalan ang guwardya sa puwertahan nga
magbantay *sa iya nga pag-abot*.
35 Gani magbantay kamo, kay wala kamo kahibalo kon san-o mabalik
ang tag-iya sang balay; mahimo nga sa hapon, sa tungang gab-i, sa
kaagahon ukon sa pagbutlak sang adlaw.
36 Basi kon sa iya pagbalik maabtan niya kamo nga nagakatulog.
37 Ang ginasiling ko sa inyo ginasiling ko sa tanan: Magbantay kamo!”

14

Ang Plano Batok kay Jesus
(Mat. 26:1-5; Luc. 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Duha na lang ka adlaw kag magaabot ang Piesta sang Paglabay
sang Anghel kag Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok. Ang
manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang Kasuguan
may tuyo nga patyon si Jesus. Gani nagapangita sila sang paagi kon
paano nila madakop si Jesus nga indi mahibaluan sang mga tawo.
2 Nagsiling sila, “Indi ta lang pagtabuon sa piesta kay basi kon magki-
nagamo ang mga tawo.”

Ginbubuan sang Pahamot ang Ulo ni Jesus
(Mat. 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Sang didto si Jesus sa Betania, samtang nagakaon siya sa balay ni
Simon nga *sadto anay* may delikado nga balatian sa panit,* may isa ka
babayi nga nag-abot. May dala siya nga tibod-tibod nga may sulod nga
malahalon gid nga pahamot. Ini nga puro nga pahamot halin sa tanom
nga “nardo.” *Pagpalapit niya kay Jesus* gin-utod niya ang liog sang tibod-
tibod kag ginbubo niya ang pahamot sa ulo ni Jesus.
4 May mga tawo didto nga nangakig kag nagsiling, “Ngaa bala gin-
ausikan lang niya ang pahamot?

* **14:3** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 1:40.

5 Sarang kuntani ina mabaligya sa kantidad nga bali isa ka tuig nga
suweldo kag ang bili ihatag sa mga imol." Kag gin-akigan nila ang
babayi.
6 Pero nagsiling si Jesus sa ila, "Ngaa ginahilabtan ninyo siya? Pabay-i
lang ninyo siya. Maayo ining iya ginhimo sa akon.
7 Ang mga imol permi ninyo makaupod kag sarang kamo makabulig
sa ila sa bisan ano nga oras nga gusto ninyo, pero ako indi ninyo permi
makaupod.
8 Ini nga babayi naghimo sang iya masarangan para sa akon. Gin-
bubuan niya sang pahamot ang akon lawas bilang pagpreparar sa akon
lubong.
9 Sa pagkamatuod, bisan diin iwali ang Maayong Balita sa bilog nga
kalibutan, ang iya ginhimo sa akon isugid man bilang handumanan sa
iya."

Nagsugot si Judas sa Pagtugyan kay Jesus
(Mat. 26:14-16; Luc. 22:3-6)

10 Si Judas Iscariote† nga isa sang dose *ka apostoles* nagkadto sa
manugdumala nga mga pari para itugyan si Jesus sa ila.
11 Pagkabati sang manugdumala nga mga pari kon ano ang katuyuan
ni Judas nalipay gid sila kag nagpromisa sila sa paghatag sa iya sang
kuwarta. Kag halin sadto nagpangita siya sing kahigayunan kon paano
niya matugyan si Jesus sa ila.

Ang Panihapon nila ni Jesus sa Piesta sang Paglabay sang Anghel
(Mat. 26:17-25; Luc. 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

12 Nag-abot ang una nga adlaw sang Piesta sang Tinapay nga Wala sing
Inugpahabok. Amo ini ang adlaw nga ginahalad ang mga karnero nga
ginakaon para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel. Gani nagpamangkot
ang mga sumulunod ni Jesus sa iya, "Sa diin ang imo gusto nga mag-
preparar kami sang panyapon sa Piesta sang Paglabay sang Anghel?"
13 Ginsugo niya ang iya duha ka sumulunod. Siling niya, "Kadto kamo
sa siyudad *sang Jerusalem*. Pag-abot ninyo didto may masugata sa inyo
nga tawo nga nagadala sang banga nga may tubig. Sunda ninyo siya
14 kon diin nga balay siya masulod. Kag magsiling kamo sa tagbalay,
'Nagapamangkot ang Manunudlo kon diin ang kuwarto nga pagakau-
nan niya upod sang iya mga sumulunod sa pagselebrar sang Piesta sang
Paglabay sang Anghel.'
15 Ipakita niya sa inyo ang malapad nga kuwarto sa ibabaw nga
kompleto sang kagamitan kag preparado na. Didto kamo maghimos
sang aton panyapon."
16 Naglakat ang mga sumulunod, kag pag-abot nila sa siyudad nakita
nila ang tanan suno sa ginsiling ni Jesus sa ila. Kag ginpreparar nila didto
ang panyapon para sa piesta.
17 Sang sirom na, nag-abot si Jesus kag ang *iya* dose *ka apostoles*.
18 Sang nagakaon na sila sa lamisa, nagsiling si Jesus, "Sa pagka-
matuod, ang isa sa inyo nga kaupod ko diri sa pagkaon magatraidor sa
akon."‡

† **14:10** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.* ‡ **14:18** *magatraidor sa akon:* buot silingon, *magatugyan sa akon sa akon mga kaaway*

19 Nagkasubo gid sila kag kada isa sa ila nagpamangkot sa iya, “Indi
ako, di bala?”
20 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ang magatraidor sa akon isa sa inyo nga
dose—ang nagasawsaw *sang tinapay* sa yahong upod sa akon.§
21 *Ako nga* Anak sang Tawo pagapatyon suno sa ginasiling sang Kasu-
latan, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon. Maayo pa para
sa iya nga wala siya natawo.”

Ang Panihapon sang Ginoo
(Mat. 26:26-30; Luc. 22:15-20; 1 Cor. 11:23-25)
22 Samtang nagakaon sila, nagkuha si Jesus sang tinapay. Ginpasala-
matan niya *sa Dios* kag ginpamihak-pihak. Dayon ginhatag niya sa iya
mga sumulunod kag nagsiling, “Kauna ninyo; amo ini ang akon lawas.”
23 Pagkatapos nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa Dios, kag
ginhatag sa ila. Kag sila tanan nag-inom.
24 Nagsiling si Jesus, “Amo ini ang akon dugo nga iula para sa madamo
nga tawo. Ini nagapamatuod nga may bag-o na nga kasugtanan ang Dios
sa mga tawo.
25 Sa pagkamatuod, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin
sa ubas hasta sa adlaw nga magainom ako sang bag-o nga klase sang
ilimnon sa paghari sang Dios.”
26 Dayon nagkanta sila sang mga pagdayaw sa Dios, kag pagkatapos
nagkadto sila sa Bukid sang mga Olibo.

Ginpropesiya ni Jesus ang Pagpanginwala ni Pedro
(Mat. 26:31-35; Luc. 22:31-34; Juan 13:36-38)
27 Nagsiling si Jesus sa ila, “Tanan kamo magabiya sa akon, kay
nagsiling *ang Dios* sa Kasulatan, ‘Patyon ko ang manugbantay sang mga
karnero, kag magaalaplaag ang mga karnero.’*
28 Pero sa tapos nga mabanhaw ako, mauna ako sa inyo didto sa
Galilea.”
29 Nagsiling si Pedro kay Jesus, “Bisan sila tanan magbiya sa imo, ako
indi gid!”
30 Nagsiling si Jesus sa iya, “Sa pagkamatuod, sa sini nga gab-i, sa wala
pa makapamalo ang manok sing makaduha, ipanginwala mo ako sing
tatlo ka beses.”
31 Pero nag-insister pa gid si Pedro nga nagasiling, “Indi ko gid ikaw
ipanginwala bisan patyon pa nila ako upod sa imo.” Amo man ang
ginsiling sang tanan nga sumulunod.

Nagpangamuyo si Jesus sa Getsemane
(Mat. 26:36-46; Luc. 22:39-46)
32 Dayon nagkadto sila sa lugar nga ginatawag Getsemane. *Pag-abot
nila didto,* nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Magpungko kamo
diri samtang nagapangamuyo ako.”
33 Gindala niya sila ni Pedro, Santiago, kag Juan *sa ulo-unhan*.
Natublag kag nagpangalisod gid si Jesus.
34 Kag nagsiling siya sa ila, “Daw sa mapatay ako sa kalisod. Pabilin
kamo diri kag magpulaw.”

---

§ **14:20** *ang nagasawsaw sang tinapay sa yahong upod sa akon:* ukon, *nga nagakaon upod sa akon*
* **14:27** Zac. 13:7

35 Dayon nagkadto pa gid siya sa ulo-unhan, nagluhod siya sa duta
kag nagpangamuyo nga kon mahimo ipaiway lang ang pag-antos nga iya
ginaatubang.
36 Nagpangamuyo siya, “Amay, ang tanan nga butang mahimo mo.
Gani ilikaw mo ini nga pag-antos nga nagaabot sa akon. Pero indi ang
akon luyag ang dapat matuman kundi ang imo.”
37 Pagbalik niya *sa iya tatlo ka sumulunod,* naabtan niya sila nga
nagakatulog. Nagsiling siya kay Pedro, “Simon, nagakatulog ka bala?
Indi ka bala makapulaw bisan isa lang ka oras?
38 Magpulaw kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang
temtasyon. Luyag sang *inyo* espiritu *nga magsunod* ugaling maluya ang
inyo lawas.”
39 Naglakat liwat si Jesus sa ulo-unhan kag nagpangamuyo. Amo man
gihapon ang iya pangamuyo.
40 Pagkatapos nagbalik siya liwat sa iya mga sumulunod kag naabtan
naman niya sila nga nagakatulog, kay natuyo gid sila. *Kag sang gin-
pukaw niya sila, nahuya sila* kag indi sila kahibalo kon ano ang ila isabat
sa iya.
41 Sa ikatlo nga pagbalik niya sa ila nagsiling siya, “Nagakatulog pa
bala kamo gihapon kag nagapahuway-huway? Husto na ina! Amo na
ini ang tion nga *ako nga* Anak sang Tawo itugyan sa mga makasasala.
42 Dali na! Ari na ang tawo nga magatraidor sa akon.”

Ang Pagdakop kay Jesus
(Mat. 26:47-56; Luc. 22:47-53; Juan 18:3-12)

43 Samtang nagahambal pa si Jesus nag-abot si Judas nga isa sa dose
ka apostoles. Kaupod niya ang madamo nga tawo nga may dala nga mga
espada kag mga inuglampos. Ginsugo sila sang manugdumala nga mga
pari, mga manunudlo sang Kasuguan kag mga manugdumala sang mga
Judio.
44 Nakasiling na nga daan ang traidor *nga si Judas* sa mga manugdakop
kon ano ang iya senyales: “Ang tawo nga akon halukan amo ang inyo
ginapangita. Dakpa ninyo siya kag dal-a nga ginaguwardyahan gid sing
maayo.”
45 Gani pag-abot ni Judas, nagderetso siya kay Jesus kag nagsiling,
“Manunudlo!” Kag ginhalukan niya siya.
46 Dayon gindakop nila si Jesus.
47 Pero ang isa sang mga kaupod ni Jesus naggabot sang iya espada
kag ginlabo niya ang ulipon sang pangulo nga pari kag nautod ang iya
dulunggan.
48 Nagsiling si Jesus sa mga nagdakop sa iya, “Ano, tulisan bala ako
nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga espada kag mga
inuglampos sa pagdakop sa akon?
49 Adlaw-adlaw didto ako sa templo nga nagatudlo kag kamo didto
man. Ti ngaa wala ninyo ako pagdakpa? Pero kinahanglan nga matabo
ini para matuman ang mga nasulat sa Kasulatan *parte sa akon*.”
50 Dayon ginbayaan siya sang iya mga sumulunod kag nagpalagyo sila
tanan.
51 May isa ka pamatan-on nga lalaki didto nga nagsunod kay Jesus nga
nagapanampi lang sang tela nga linen. Gindakop siya sang mga soldado,

52 ugaling nanginpadlos siya kag nagpalagyo nga hublas, kay na-
hawiran nila ang iya ginatampi.

Si Jesus sa Atubangan sang Korte
(Mat. 26:57-68; Luc. 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

53 Gindala nila si Jesus sa *balay sang* pangulo nga pari. Nagtilipon didto ang manugdumala nga mga pari, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo sang Kasuguan.
54 Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad kay Jesus. Nagsulod siya sa ugsaran sang balay sang pangulo nga pari kag nagpungko upod sa mga guwardya para magpainit-init malapit sa kalayo.
55 Karon, ang manugdumala nga mga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio nagpangita sang mga ebidensya kontra kay Jesus para ipapatay nila siya, pero wala gid sila sing may nakita.
56 Madamo ang nagtestigo sang butig kontra sa iya pero wala nagsinanto ang ila mga sugid.
57 May iban pa gid didto nga nagtestigo sang butig kontra kay Jesus. Nagsiling sila,
58 "Nabatian namon siya nga nagsiling, 'Gub-on ko ini nga templo nga ginpatindog sang tawo, kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon ko ang lain nga templo nga indi tawo ang magahimo.'"
59 Pero ang ila mga sugid wala nagsinanto.
60 Nagtindog sa tunga ang pangulo nga pari kag nagpamangkot kay Jesus, "Wala ka bala sing isabat sa sini nga mga akusasyon kontra sa imo?"
61 Wala gid nagsabat si Jesus. Gani ginpamangkot siya liwat sang pangulo nga pari, "Ikaw bala ang Cristo nga Anak sang Dalayawon *nga Dios*?"
62 Nagsabat si Jesus sa iya, "Huo, ako matuod, kag *ako nga* Anak sang Tawo makita ninyo nga nagapungko sa tuo sang Makagagahom *nga Dios*, kag makita man ninyo ako sa mga panganod sa kalangitan nga nagabalik *diri sa kalibutan*."
63 Pagkabati sadto sang pangulo nga pari, gin-gisi niya ang iya bayo *sa kaakig* kag nagsiling, "Indi na kinahanglan sang mga testigo!
64 Nabatian ninyo ang pag-insulto *niya sa Dios*. Ano bala sa inyo?" Kag ginsentensyahan nila siya nga patyon.
65 Ang iban sa ila nagdupla kay Jesus. Ginbuta-butahan nila siya kag ginsumbag. Dayon nagsiling sila, "Pakta abi kon sin-o ang nagsumbag sa imo?" Pagkatapos ginkuha siya sang mga guwardya kag sige ang ila tampa sa iya.

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus
(Mat. 26:69-75; Luc. 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

66 Sang si Pedro didto pa sa ugsaran, nag-agi ang isa sa mga babayi nga suluguon sang pangulo nga pari.
67 Pagkakita niya kay Pedro nga nagapainit-init *malapit sa kalayo*, ginhimutaran niya siya kag nagsiling, "Kaupod ka man ni Jesus nga taga-Nazaret."
68 Pero nagpanginwala siya nga nagasiling, "Wala ako kahibalo kon ano ang imo ginahambal." Dayon nagkadto siya sa puwertahan paguwa. Sa sadto gid nga oras nagpamalo ang manok.

69 Didto nakita naman siya sang suluguon nga babayi, kag nagsiling
siya liwat sa mga tawo didto, “Ini nga tawo isa sang mga kaupod ni
Jesus.”
70 Pero nagpanginwala naman si Pedro. Dugay-dugay nagsiling ang
mga tawo didto, “Kaupod ka gid niya kay taga-Galilea ka man.”
71 Pero nagpanumpa gid si Pedro nga nagasiling, “Bisan mapatay pa
ako, wala gid ako kakilala sa tawo nga inyo ginasiling.”
72 Dayon nagpamalo naman ang manok, kag nadumduman ni Pedro
ang ginsiling ni Jesus sa iya, “Sa wala pa makapamalo ang manok sing
makaduha, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.” Kag naghilibion
gid siya.

15

Gindala si Jesus kay Pilato
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luc. 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nag-meeting ang manugdumala
nga mga pari kaupod ang mga manugdumala sang mga Judio, ang mga
manunudlo sang Kasuguan, kag ang tanan nga miyembro sang Korte
sang mga Judio. Gin-gapos nila si Jesus kag gindala didto kay *Gobernador*
Pilato* para itugyan sa iya.
2 Ginpamangkot siya ni Pilato, “Ikaw bala ang hari sang mga Judio?”
Nagsabat si Jesus sa iya, “Ginasiling mo.”
3 Madamo ang mga akusasyon sang manugdumala nga mga pari
kontra kay Jesus.
4 Gani ginpamangkot siya liwat ni Pilato, “Wala ka bala sing isabat sa
mga akusasyon nga ina? Madamo gid ang ila akusasyon kontra sa imo.”
5 Pero wala gid nagsabat si Jesus, gani natingala gid si Pilato.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon
(Mat. 27:15-26; Luc. 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

6 Kinabatasan ni Pilato nga kada Piesta *sang Paglabay sang Anghel*
nagahilway siya sang isa ka priso nga ginapangayo sang mga tawo.
7 May isa ka priso didto nga si Barabas. Ini nga tawo ginpriso kaupod
sadtong mga nakapatay sang pagrebelde nila kontra sa gobyerno.
8 Madamo nga tawo ang nagpalapit kay Pilato kag nagpangayo nga
himuon niya liwat sa sadto nga tuig ang kinabatasan niya nga ginahimo.
9 Nagpamangkot siya sa ila, “Gusto bala ninyo nga buy-an ko ang hari
sang mga Judio?”
10 Nahibaluan ni Pilato nga nahisa ang manugdumala nga mga pari,
amo gani nga gin-akusar nila si Jesus sa iya.
11 Pero ginsutsot sang manugdumala nga mga pari ang mga tawo nga
si Barabas lang ang ila pangayuon nga buy-an kag indi si Jesus.
12 Ginpamangkot ni Pilato ang mga tawo, “Ano ang akon himuon sa
tawo nga inyo ginasiling nga hari sang mga Judio?”
13 Nagsinggit sila, “Ilansang siya sa krus!”
14 Nagsiling si Pilato sa ila, “Ngaa, ano bala nga sala ang iya nahimo?”
Pero gintuduhan pa gid gani nila singgit, “Ilansang siya sa krus!”

* **15:1** *Pilato:* Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

15 Gani tungod nga gusto ni Pilato nga paayunan ang mga tawo,
ginbuy-an niya si Barabas. Pero si Jesus ginpahanot niya kag gintugyan
sa mga soldado para ilansang sa krus.

Ginyaguta sang mga Soldado si Jesus
(Mat. 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Gindala sang mga soldado si Jesus sa sulod sang palasyo sang gober-
nador kag ginpatipon didto ang bilog nga batalyon sang mga soldado.
17 Pagkatapos ginsukluban nila si Jesus sang kapa nga granate† kag
naghimo sila sang korokorona nga tunukon kag ginsuksok nila sa iya
ulo.
18 Dayon nagsaludo sila sa iya nga nagasiling, "Mabuhay ang Hari sang
mga Judio!"
19 Kag sige ang ila lampos sang bulobaston sa iya ulo kag ginaduplaan
pa nila siya. Ginluhod-luhuran nila siya kag ginsulusimba.
20 Sa tapos sang ila pagyaguta, gin-uba nila ang kapa nga granate kag
ginsuksukan nila siya *liwat* sang iya bayo. Dayon gindala nila siya sa
guwa *sang siyudad* para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus
(Mat. 27:32-44; Luc. 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 *Sang nagalakat na sila,* nasugata nila ang isa ka tawo nga halin
sa uma. (Ang iya ngalan amo si Simon nga taga-Cyrene, nga amay ni
Alexander kag ni Rufus.) Ginpilit nila siya nga magpas-an sang krus ni
Jesus.
22 Dayon gindala nila si Jesus sa lugar nga ginatawag Golgota (nga kon
sayuron, lugar sang bagol).‡
23 Pag-abot nila didto ginhatagan nila si Jesus sang bino nga may
simbog nga mira,§ pero indi mag-inom si Jesus.
24 Dayon ginlansang nila siya sa krus, kag ginpartida nila ang iya mga
bayo paagi sa paggabot-gabot, para mahibaluan kon ano nga parte ang
makuha sang kada isa.
25 Mga alas nuebe sadto sang aga sang ginlansang nila si Jesus sa krus.
26 May karatula *sa ibabaw sang krus* kag amo ini ang nakasulat nga
akusasyon kontra sa iya:

ANG HARI SANG MGA JUDIO.

27 May duha man didto ka tulisan nga ginlansang sa krus upod kay
Jesus. Ang isa sa tuo niya kag ang isa sa wala.
28 Sa sini nga paagi natuman ang nasulat sa Kasulatan nga nagasiling,
"Ginkabig siya nga isa sa mga kriminal."*
29 Ang mga tawo nga nagaalagi didto nagalungo-lungo nga nagain-
sulto kag nagayaguta kay Jesus. Siling nila, "Gali ha! Ikaw nga nagasiling
nga gub-on mo ang templo kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon
mo liwat,
30 panaog ka sa krus kag luwasa ang imo kaugalingon!"
31 Pareho man sina ang yaguta sang manugdumala nga mga pari kag
mga manunudlo sang Kasuguan. Nagsiling sila sa isa kag isa, "Ginluwas
niya ang iban, pero indi siya makaluwas sang iya kaugalingon!

† **15:17** *granate:* sa English, *purple* ‡ **15:22** *lugar sang bagol:* siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto. § **15:23** *mira:* posible pangkuha ini sa hapdi ukon sakit. * **15:28** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

32 Tan-awon ta abi karon kon makapanaog sa krus ang Cristo nga hari
sang Israel, kag kon makapanaog siya matuo kita sa iya." Pati ang iya
mga kaupod nga ginlansang nagyaguta man sa iya.

Ang Pagkapatay ni Jesus
(Mat. 27:45-56; Luc. 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Sang udto na, nagdulom ang bug-os nga duta sa sulod sang tatlo ka
oras.
34 Pag-alas tres sang hapon nagsinggit si Jesus sing mabaskog, *"Eloi,*
Eloi lema sabactani?" nga kon sayuron, "Dios ko, Dios ko, ngaa ginpabay-
an mo ako?"†
35 Pagkabati sang iban nga nagatilindog didto nagsiling sila, "Pamatii
ninyo, ginatawag niya si Elias."
36 Sa gilayon nagdalagan ang isa ka tawo kag nagkuha sang espongha.
Gintusmog niya ini sa maaslom nga bino kag gintakod sa *punta sang*
tukon kag gintunghol sa baba ni Jesus para supsupon niya. Nagsiling
siya, "Pabay-an ta lang siya anay. Tan-awon ta kon maabot si Elias sa
pagkuha sa iya sa krus."
37 Nagsinggit sing mabaskog si Jesus kag nabugto ang iya ginhawa.
38 Sa amo man nga oras, napihak ang kurtina sa sulod sang templo sa
Jerusalem halin sa ibabaw paidalom.
39 Ang kapitan sang mga soldado nga nagatindog sa atubangan sang
krus nakakita kon paano nabugto ang ginhawa ni Jesus. Nagsiling siya,
"Matuod gid nga ang ini nga tawo amo ang Anak sang Dios!"
40 Sa ulo-unhan may mga babayi nga nagatan-aw sa nagakalatabo.
Kaupod nila si Maria nga taga-Magdala, si Maria nga iloy ni Jose kag sang
iya manghod nga si Santiago, kag si Salome.
41 Sang didto pa si Jesus sa Galilea, ini nga mga babayi nagaupod
kag nagabulig sa iya. May iban pa nga mga babayi nga didto man nga
nakaupod kay Jesus sa Jerusalem.

Ang Paglubong kay Jesus
(Mat. 27:57-61; Luc. 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 *Napatay si Jesus* sa adlaw nga inugpreparar para sa piesta. Tungod
nga hapon na gid kag ang sunod nga adlaw amo ang Adlaw nga Inug-
pahuway,
43 nangisog si Jose nga taga-Arimatea nga magkadto kay Pilato para
pangayuon ang bangkay ni Jesus. Si Jose nga ini ginatahod nga miyem-
bro sang Korte sang mga Judio kag isa sa mga nagapaabot sa paghari
sang Dios.
44 Pagkabati ni Pilato nga si Jesus patay na, natingala siya. Gani
ginpatawag niya ang kapitan sang mga soldado kag ginpamangkot niya
kon patay na si Jesus.
45 Sang mabatian ni Pilato ang ginsugid sang kapitan nga patay na si
Jesus, gintugutan niya si Jose nga kuhaon ang bangkay.
46 Gani nagbakal si Jose sang tela nga linen. Dayon ginkuha niya ang
bangkay ni Jesus sa krus kag ginsamburan sang tela nga iya ginbakal.
Ginbutang niya ang bangkay sa lulubngan nga gin-guhab sa banglid.
Kag ginpaligid niya ang dako nga bato sa pagtakop sang puwertahan
sang lulubngan.

† **15:34** Sal. 22:1

47 Nagatan-aw didto si Maria nga taga-Magdala kag si Maria nga iloy
ni Jose, gani nakita nila kon diin ginlubong si Jesus.

16

Ang Pagkabanhaw
(Mat. 28:1-8; Luc. 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Pagkatapos sang Adlaw nga Inugpahuway, si Maria nga taga-
Magdala, si Maria nga iloy ni Santiago, kag si Salome nagbakal sing
pahamot kay makadto sila sa lulubngan sa paghaplas sang bangkay ni
Jesus.
2 Aga pa gid sang Domingo, sang manugbutlak na ang adlaw, nagkadto
sila sa lulubngan.
3-4 *Samtang nagalakat sila,* nagpinamangkutanay sila, "Sin-o ang aton
pangabayon nga magpaligid sang bato nga nagatakop sa puwertahan
sang lulubngan?" (Kay masyado kadako sang bato.) Pero pag-abot nila
didto, nakita nila nga napaligid na ang bato.
5 Gani nagsulod sila sa lulubngan kag nakita nila ang isa ka bataon
nga lalaki nga nagapungko sa tuo dampi nga may maputi nga bayo.
Hinadlukan gid sila.
6 Dayon nagsiling ang lalaki sa ila, "Indi kamo magkahadlok!
Nahibaluan ko nga ginapangita ninyo si Jesus nga taga-Nazaret nga
ginlansang sa krus. Wala na siya diri! Nabanhaw siya! Tan-awa bala
ninyo ang ginhamyangan sa iya."
7 *Dayon nagsiling siya,* "Lakat kamo, sugiri ninyo ang iya mga sumu-
lunod labi na gid si Pedro nga mauna si Jesus sa inyo didto sa Galilea.
Didto ninyo siya makita suno sa iya ginsiling sa inyo."
8 Gani nagguwa ang mga babayi sa lulubngan kag nagdalagan, kay na-
gakurog sila sa kakulba. Wala sila sang may ginsugiran, kay hinadlukan
gid sila.*

9 Aga pa gid sang Domingo nabanhaw si Jesus. Una gid siya nagpakita
kay Maria nga taga-Magdala nga iya gintabugan sang pito ka demonyo.
10 Dayon ginkadtuan ni Maria ang mga sumulunod ni Jesus nga
nagakasubo kag nagahilibion, kag ginsugiran niya sila.
11 Pero wala sila nagpati sa iya ginsugid nga buhi si Jesus kag nagpakita
sa iya.
12 Pagkatapos sadto, nagpakita si Jesus sa lain nga dagway sa iya duha
ka sumulunod sang nagapakadto sila sa uma.
13 Gani nagbalik sa Jerusalem ining duha ka sumulunod kag ginsugi-
ran nila ang iban nga mga kaupod nila nga si Jesus nagpakita sa ila, pero
wala man sila nagpati.
14 Sang ulihi nagpakita naman si Jesus sa onse *ka apostoles* sang
nagakaon sila. Ginsabdong niya sila tungod nga wala sila sing pagtuo
kag tungod sang katig-a sang ila mga tagipusuon, kay wala sila nagpati
sa ginsugid sang mga nakakita sa iya sa tapos siya nabanhaw.

---

* **16:8** Sa iban nga kopya sang Griego, makita ang masunod nga mga pulong sa tunga sang bersikulo 8 kag 9, kag sa isa ka kopya makita lang ini pagkatapos sang bersikulo 8 kag wala na sang sugpon nga bersikulo 9-20: *Dayon dali-dali nila ini tanan nga ginbalita kay Pedro kag sa iya mga kaupod. Pagkatapos sadto, ginpadala sila ni Jesus halin sa east hasta sa west sa pagsugid sang pinasahi kag indi madula nga mensahi sang kaluwasan nga nagadala sang kabuhi nga wala sing katapusan. Amen.*

15 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Lakat kamo sa bilog nga kalibutan
kag iwali ang Maayong Balita sa tanan nga tawo.
16 Ang bisan sin-o nga magtuo kag magpabautiso maluwas, pero ang
indi magtuo pagasilutan.
17 Ini nga mga tanda makita sa mga tawo nga nagatuo sa akon: paagi
sa akon ngalan† magatabog sila sang mga demonyo; magahambal sila
sang iban nga mga lingguahe nga wala nila matun-i;
18 kon makauyat sila sang mga man-og ukon makainom sang bisan ano
nga hilo indi sila maano; kag kon itungtong nila ang ila mga kamot sa
mga nagamasakit, magaayo ini.”

Gindala si Jesus pa-Langit
(Luc. 24:50-53; Bin. 1:9-11)

19 Sa tapos makahambal si Ginoong Jesus sa ila, gindala siya pa-langit
kag nagpungko sa tuo sang Dios.
20 Dayon nagwali ang iya mga sumulunod sa bisan diin nga lugar.
Ginbuligan sila sang Ginoo, kag ginpamatud-an niya ang ginawali sang
mga sumulunod paagi sa mga tanda nga ila ginhimo.

† **16:17** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Lucas

Panguna

1-3 Talahuron nga Teofilus:

Madamo na ang mga nagsulat parte sa mga butang nga nagkalatabo sa aton. *Ginsulat nila ang parte kay Jesus* nga gin-estorya man sa aton sang mga tawo nga nagsugid sang Maayong Balita kag nakakita mismo sang mga nagkalatabo halin pa gid sang una. Gin-usisa ko gid ini tanan halin pa sang una, kag naisipan ko nga isulat ini sang ensakto kag detalyado para sa imo

4 para masiguro mo nga matuod gid ang mga butang nga ginsugid sa imo.

Nagpakita ang Anghel kay Zacarias

5 Sang si Herodes ang hari sa Judea, may pari didto nga ang iya ngalan si Zacarias nga halin sa linya sang pagkapari ni Abia. Ang iya asawa si Elizabet nga kaliwat man ni Aaron.

6 Ining mag-asawa nagkabuhi sing matarong sa atubangan sang Dios. Ginasunod nila nga may katutom ang tanan nga sugo kag mga pagsulundan sang Ginoo.

7 Pero wala sila sing bata, kay baw-as si Elizabet kag tigulang na sila.

8 Karon, nag-abot ang adlaw nga ang grupo nila ni Zacarias amo na ang magaalagad sa Dios didto sa templo.

9 Naggabot-gabot ang mga pari suno sa ila kinabatasan, kag si Zacarias amo ang napilian nga magsunog sang insenso sa halaran. Gani nagsulod siya sa templo sang Ginoo.

10 Samtang nagasunog siya sang insenso didto sa sulod, madamo nga tawo sa guwa ang nagapangamuyo sa Dios.

11 Dayon nagpakita sa iya ang anghel sang Ginoo nga nagatindog sa tuo dampi sang halaran nga iya ginasunugan sang insenso.

12 Sang pagkakita ni Zacarias sa anghel nagulpihan siya kag hinadlukan.

13 Pero nagsiling ang anghel sa iya, “Zacarias, indi ka magkahadlok! Ginsabat sang Dios ang imo pangamuyo; si Elizabet nga imo asawa magabata sang lalaki. Ngalanan mo siya nga Juan.

14 Magamalipayon ka gid tungod sa iya, kag madamo ang magakalipay tungod sang pagkatawo niya.

15 Kay mangin gamhanan siya sa atubangan sang Ginoo. Indi siya dapat mag-inom sang bino ukon bisan ano nga ilimnon nga makahulubog. Halin pa sa tiyan sang iya iloy ang Espiritu Santo ara na sa iya.

16 Kag pabalikon niya ang madamo nga Israelinhon sa Ginoo nga ila Dios.

17 Magauna siya sa Ginoo para ipreparar niya ang mga tawo para sa pag-abot sang Ginoo. Himuon niya ini sa bulig sang Espiritu *Santo* kag sa gahom nga pareho sang iya sadto ni Elias. Pabalikon niya ang kalulo sang mga ginikanan* sa ila mga kabataan, kag pabalikon man

* **1:17** *ginikanan:* sa literal, *amay*

niya ang mga tawo nga wala nagatuman sa Dios sa matarong nga
panghunahuna."
18 Nagsiling si Zacarias sa anghel, "Paano ko masiguro nga matuman
ang ginhambal mo, kay kami nga mag-asawa tigulang na?"
19 Nagsabat ang anghel, "Ako si Gabriel nga nagaalagad sa atubangan
gid sang Dios. Ginpadala niya ako para magsugid sa imo sining maayong
balita.
20 Pero tungod nga wala ka nagpati sang akon ginsugid, magaapa ka
hasta sa adlaw nga matuman ang akon ginhambal sa imo. Kag matuman
gid ini kon mag-abot na ang adlaw nga gintalana sang Dios."
21 Ang mga tawo sa guwa nagapadayon sa paghulat kay Zacarias.
Natingala gid sila ngaa nga kadugay gid sa iya sa sulod sang templo.
22 Sang pagguwa na niya indi na siya makahambal kag nagasinyas na
lang siya sa mga tawo. Naintiendihan nila nga may ginpakita sa iya ang
Dios didto sa sulod sang templo. Halin sadto nangin apa siya.
23 Pagkatapos sang iya turno sa pag-alagad sa templo, nagpuli siya.
24 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbusong si Elizabet nga iya asawa.
Sa sulod sang lima ka bulan wala gid siya nagguwa-guwa sa ila balay.
25 Nagsiling siya, "Ginkaluoyan gid man ako sang Ginoo, kay sa sini
nga tion ginkuha niya ang akon kahuy-anan sa mga tawo *bilang isa ka
baw-as*."

Nagpakita ang Anghel kay Maria

26 Sang anom na ka bulan *ang pagbusong ni Elizabet*, ginsugo *liwat*
sang Dios ang anghel nga si Gabriel nga magkadto sa Nazaret, nga isa
sang mga banwa sa Galilea.
27 Ginpadala siya didto sa isa ka birhen nga ang ngalan si Maria. Si
Maria kalaslon na kay Jose, nga isa sang mga kaliwat ni *Haring* David.
28 Pag-abot sang anghel kay Maria, nagsiling siya, "*Maria,* magkalipay
ka, *kay* ang Ginoo kaupod mo kag ginpakamaayo niya ikaw."†
29 Pagkabati sini ni Maria naglibog gid ang iya ulo, kag ginhunahuna
niya kon ano bala ang kahulugan sini.
30 Gani nagsiling ang anghel sa iya, "Maria, indi ka magkahadlok, kay
ginpakita sang Dios ang iya kaayo sa imo.
31 Magabusong ka kag magabata sang lalaki, kag ngalanan mo siya nga
Jesus.
32 Mangin bantog siya kag kilalahon nga Anak sang Labing Mataas
nga Dios. Ihatag sa iya sang Ginoong Dios ang ginharian sang iya
katigulangan nga si David.
33 Magahari siya sa mga kaliwat ni Jacob hasta san-o; ang iya paghari
wala sing katapusan."
34 Nagsiling si Maria sa anghel, "Paano bala ang pagkahimo sini, kay
birhen pa ako?"
35 Nagsabat ang anghel, "Magaabot sa imo ang Espiritu Santo, kag
magalikop sa imo ang gahom sang Labing Mataas nga Dios. Gani ang
balaan nga bata nga matawo sa imo kilalahon nga Anak sang Dios.
36 Tan-awa bala ang imo paryente nga si Elizabet. Nagsiling ang iban
nga indi na siya makabata kay tigulang na gid siya. Pero karon anom na
ka bulan ang iya ginabusong,

† **1:28** *Maria...ikaw:* ukon, *Kamusta ka na, Maria, ikaw nga ginpakamaayo sang Ginoo kag ginaupdan niya.*

37 tungod kay sa Dios, ang tanan sarang mahimo."
38 Gani nagsiling si Maria, "Alagad lang ako sang Ginoo. Kabay pa nga
matuman sa akon ang imo ginsiling." Dayon naghalin ang anghel.

Nagbisita si Maria kay Elizabet

39 Pagkatapos sang pila ka adlaw, naghimos si Maria kag nagdali-dali
kadto sa isa ka banwa sa kabukiran sang Judea.
40 Nagsulod siya sa balay nila ni Zacarias kag nangamusta kay Elizabet.
41 Pagkabati ni Elizabet sang pagpangamusta ni Maria, naghulag sing
mabaskog ang bata sa iya tiyan. Gin-gamhan si Elizabet sang Espiritu
Santo,
42 kag sa mabaskog nga tingog naghambal siya, "Sa tanan nga babayi
ikaw lang ang ginbendisyunan sang Dios sang pareho sini! Gin-
bendisyunan man niya ang imo ginabusong!
43 Dako gid ini nga kadungganan nakon tungod kay ginbisitahan ako
sang iloy sang akon Ginoo.
44 Kay bisan mismo ang bata sa akon tiyan malipayon nga naghulag
sing mabaskog sang mabatian ko ang imo pagpangamusta.
45 Bulahan gid ikaw nga nagtuo nga matuman sa imo ang ginhambal
sang Ginoo!"

Ang Pagdayaw ni Maria sa Dios

46 Nagsiling si Maria,
"Nagadayaw gid ako sa Ginoo!
47 Kag nagakalipay ang akon espiritu sa Dios nga akon Manluluwas.
48 Kay gindumdom niya ako nga iya kubos‡ nga alagad.
Sugod subong, magasiling ang tanan nga henerasyon nga bulahan
ako,
49 tungod sang makatilingala nga mga butang
nga ginhimo sa akon sang gamhanan nga Dios.
Balaan siya *nga Dios*!
50 Nagakaluoy siya sa mga tawo
nga nagatahod sa iya sa kada henerasyon.
51 Naghimo siya sang puwerte nga mga buhat paagi sa iya gahom.
Gintabog niya ang mga tawo
nga mataas ang ila pagtan-aw sa ila kaugalingon.
52 Ginlaglag niya ang gamhanan
nga mga hari halin sa ila mga trono.
Kag ginbayaw niya ang mga kubos.
53 Ginbusog niya sang maayo nga mga butang ang mga ginagutom.
Pero ang mga manggaranon ginpahalin niya nga wala gid sing dala.
54-55 Ginbuligan niya kita nga mga kaliwat ni Israel,
nga iya mga suluguon.
Kay wala niya pagkalimti ang iya promisa
sa aton mga katigulangan—kay Abraham
kag sa iya mga kaliwat—
nga kaluoyan niya sila hasta san-o!"
56 Kag nagtiner si Maria didto sa ila ni Elizabet sang mga tatlo ka bulan
antes siya magpuli.

Ang Pagkatawo ni Juan nga Manugbautiso

‡ **1:48** *kubos:* sa iban nga Bisaya, *ubos;* ukon, *kabos*

57 Karon nag-abot na ang tion nga inugbata ni Elizabet, kag nagbata
siya sang lalaki.
58 Pagkabati sang iya mga kasilingan kag mga paryente nga dako ang
kaluoy sang Ginoo sa iya, nagkalipay sila kaupod niya.
59 Sang walo na ka adlaw ang bata, nagtambong ang mga kasilingan
kag mga paryente sa pagtuli sa iya. Kuntani ngalanan nila siya nga
Zacarias pareho sang iya amay,
60 pero indi komporme si Elizabet. Nagsiling siya, "Indi mahimo, dapat
Juan ang ingalan sa iya."
61 Nagsiling sila, "Pero wala gid kamo sang paryente nga pareho sina
ang ngalan."
62 Kag ginsinyasan nila ang amay kon ano ang iya gusto nga ingalan sa
iya bata.
63 Nagsinyas siya nga hatagan siya sang sululatan. Dayon nagsulat
siya, "Ngalanan siya nga Juan." Natingala gid sila tanan.
64 Sa gilayon nakahambal si Zacarias kag nagdayaw siya sa Dios.
65 Ginkulbaan ang tanan nila nga mga kasilingan sa balita parte
sa tanan nga nagkalatabo, kag nangin bantog man ini sa tanan nga
kabukiran sang Judea.
66 Ang tanan nga tawo nga nakabati sini nagpamalandong kag nagpa-
mangkot, "Mangin ano ayhan ini nga bata kon magdako na siya?" Kay
maathag nga ang gahom sang Ginoo ara sa iya.

Ang Propesiya ni Zacarias

67 Gin-gamhan sang Espiritu Santo si Zacarias nga amay ni Juan kag
amo ini ang iya ginhambal,
68 "Dayawon ta ang Ginoo nga Dios sang Israel!
Kay gindumdom kag ginhilway niya kita nga iya katawhan.
69 Ginpadala niya sa aton ang makagagahom nga manluluwas
nga kaliwat sang iya alagad nga si David.
70 Amo man ini ang iya ginsiling sang una nga panahon
paagi sa iya pinili nga mga propeta.
71 Nagpromisa siya nga luwason niya kita sa aton mga kaaway
kag sa mga tawo nga nagadumot sa aton.
72 *Nagsiling man siya nga* kaluoyan niya
ang aton mga katigulangan kag dumdumon niya
ang iya balaan nga kasugtanan
73 nga ginsumpa niya sa aton katigulangan nga si Abraham.
74 Ina nga kasugtanan amo nga luwason gid niya kita
sa aton mga kaaway
para makasimba§ kita nga wala sing kahadlok,
75 kag mangin balaan kag matarong kita
sa iya atubangan sa adlaw-adlaw ta nga pagkabuhi."
76 *Dayon naghambal man si Zacarias sa iya bata,*
"Ikaw Juan, pagatawgon ka nga propeta sang Labing Mataas nga Dios.
Kay magauna ka sa Ginoo para ipreparar mo
ang mga tawo para sa iya pag-abot.
77 Magatudlo ka sa iya katawhan nga maluwas sila.
Patawaron sila sang Dios sa ila mga sala,

§ **1:74** *makasimba:* ukon, *makaalagad*

78 kay ang aton Dios maluluy-on kag mahigugmaon.
Ipadala niya ang manluluwas halin sa langit
nga pareho sa nagabutlak nga adlaw,
79 nga magasilak sa mga tawo nga ara sa kadudulman
kag nahadlok sa kamatayon.
Magatudlo siya sa aton kon paano mangin maayo
ang aton relasyon sa Dios kag sa aton isigkatawo."
80 Karon, ang bata nga si Juan nagdako kag nangin mabaskog sa espiritu. Nag-estar siya sa kamingawan hasta sa adlaw nga nagsugod siya sa iya pagpanudlo sa mga Israelinhon.

2

Ang Pagkatawo ni Jesus
(Mat. 1:18-25)
1 Sang sadto nga panahon *nga natawo si Juan,* naghimo ang Emperador sang Roma nga si Augustus sang kasuguan nga ang mga pumuluyo sang tanan nga nasyon sa iya ginharian dapat magpalista.
2 (Amo ato ang una nga census sang si Quirinius ang gobernador sang *probinsya sang* Syria.
3 Gani nagpuli ang mga tawo sa ila kaugalingon nga banwa para magpalista.)
4 Amo ini ang kabangdanan nga nagkadto si Jose sa Betlehem nga sakop sang Judea, ang lugar nga sa diin natawo si *Haring* David, tungod nga isa siya sang mga kaliwat ni David. Nagaestar sadto si Jose sa banwa sang Nazaret nga sakop sang Galilea sang nagkadto siya sa Betlehem.
5 Gindala ni Jose si Maria nga iya palangasaw-on para magpalista man. Nagabusong na sadto si Maria.
6 Kag sang didto sila sa Betlehem, nag-abot ang tion nga inugbata na niya.
7 Nagbata siya sang lalaki nga amo ang iya kamagulangan nga bata. Ginputos niya sang lampin kag ginpahigda sa kalan-an sang sapat, tungod nga wala gid sing lugar para sa ila sa mga balay nga dalayunan.

Nagpakita ang mga Anghel sa mga Manugbantay sang mga Karnero
8 Malapit sa banwa sang Betlehem may mga manugbantay sang mga karnero nga nagapulaw sa latagon sa pagbantay sang ila mga karnero.
9 Sa hinali lang nagpakita sa ila ang isa ka anghel sang Ginoo kag ginlikupan sila sang kasanag sang Ginoo. Hinadlukan gid sila,
10 pero naghambal ang anghel, "Indi kamo magkahadlok, kay nagkadto ako diri sa inyo para sugiran ko kamo sang maayong balita nga magahatag sang dako nga kalipay sa tanan nga tawo.
11 Kay subong nga adlaw sa banwa ni *Haring* David natawo ang inyo manluluwas. Siya ang pinadala nga hari, nga amo ang Ginoo.
12 Amo ini ang tanda sang akon ginasiling: makita ninyo ang bata nga naputos sang lampin kag nagahigda sa kalan-an sang sapat."
13 Pagkatapos *hambal sang anghel,* hinali lang nga nagpakita ang madamo gid nga mga anghel sa langit kag nag-upod sa iya nga nagadayaw sa Dios. Siling nila,
14 "Dalayawon ang Dios sa langit.
May kalinong na diri sa duta,
sa mga tawo nga iya nahamut-an!"

15 Sang makahalin na ang mga anghel pabalik sa langit, naghambal-
anay ang mga manugbantay sang mga karnero, “Dali, malakat kita sa
Betlehem kag tan-awon ta ang natabo nga ginpahayag sa aton sang
Ginoo!”
16 Gani dali-dali sila nga nagkadto sa Betlehem kag nakita nila si Maria
kag si Jose, kag ang bata nga nagahigda sa kalan-an sang sapat.
17 Dayon ginsugid nila ang ginhambal sang anghel parte sa bata.
18 Natingala gid ang tanan nga nakabati sa ginbalita sang mga manug-
bantay sang mga karnero.
19 Gintipigan ni Maria ini nga mga butang sa iya tagipusuon kag
ginapamalandungan niya permi.
20 Nagbalik ang mga manugbantay sang mga karnero nga dako ang ila
pagdayaw sa Dios tungod sang tanan nga ila nabatian kag nakita, nga
suno gid sa ginsugid sang anghel sa ila.

Gin-ngalanan ang Bata nga Jesus

21 Sang ikawalo nga adlaw nga natawo ang bata, gintuli nila siya kag
gin-ngalanan Jesus. Amo ini ang ngalan nga ginsiling sang anghel sa
wala pa siya ginbusong.

Ginhalad si Jesus sa Templo

22 Karon, nag-abot ang adlaw nga magahalad si Jose kag si Maria sa
templo sa Jerusalem para tumanon ang Kasuguan ni Moises parte sa
babayi nga bag-o nagbata para makabig siya nga matinlo. Kag gindala
man nila ang bata sa Jerusalem para ihalad sa Ginoo.
23 Kay nasulat sa Kasuguan sang Ginoo, “Ang tagsa ka kamagulangan
nga lalaki idedikar sa Ginoo.”*
24 Kag para makabig si Maria nga matinlo, naghalad sila suno sa
ginasiling sang Kasuguan sang Ginoo, “Duha ka pating ukon duha ka
bataon nga tukmo.”†
25 Didto sa Jerusalem may tawo nga ang iya ngalan si Simeon. Ini
nga tawo matarong kag diosnon kag nagahulat siya nga matuman ang
propesiya nga pagaluwason sang Dios ang Israel paagi sa hari nga iya
ipadala. Ara sa iya ang Espiritu Santo,
26 kag ginpahayag sa iya sang Espiritu Santo nga indi siya mapatay sa
wala pa niya makita ang hari‡ nga ipadala sang Ginoo.
27 Dayon, ginpasulod siya sang Espiritu *Santo* didto sa *ugsaran sang*
templo. Didto man gindala si Jesus sang iya mga ginikanan sa pagtuman
sang ginsiling sang Kasuguan.
28 *Pagkakita ni Simeon sa bata,* ginkugos niya kag nagdayaw siya sa
Dios nga nagasiling,
29 “Karon Ginoo, puwede mo na ako kuhaon,
kay natuman na ang imo ginpromisa sa akon.
Matawhay na ang akon hunahuna,
30 kay subong nga adlaw nakita ko na ang Manluluwas
31 nga imo ginpreparar para sa tanan nga tawo.
32 Siya ang magahatag sang kasanag sa mga hunahuna
sang mga tawo nga indi Judio nga wala nakakilala sa imo,
kag magahatag man sang kadungganan
sa imo katawhan nga mga Israelinhon.”

---

* **2:23** Exo. 13:2, 12 † **2:24** Lev. 12:8 ‡ **2:26** *hari:* sa literal, *Cristo*

33 Natingala gid ang amay kag iloy sang bata sa ginhambal ni Simeon
parte sa bata.
34 Pagkatapos nga mabendisyunan sila ni Simeon, nagsiling siya kay
Maria nga iloy sang bata, "Ini nga bata ginpili sang Dios sa paglaglag kag
sa pagluwas§ sang madamo sa Israel. Mangin tanda siya nga halin sa
Dios. Madamo ang magahambal sang malain kontra sa iya.
35 Gani ikaw mismo magabatyag sing kasubo nga daw ginabuno ang
imo tagipusuon. Ipahayag man niya ang malain nga mga hunahuna
sang mga tawo."
36 May propeta man didto nga babayi nga ang iya ngalan si Ana. Anak
siya ni Fanuel nga kaliwat ni Asher. Tigulang na gid siya kaayo. Pito lang
ka tuig ang pag-upod nila sang iya bana
37 kag nabalo siya. 84 na ka tuig ang iya edad* kag permi gid siya didto
sa templo, kay adlaw-gab-i nagasimba siya sa Dios nga nagapuasa kag
nagapangamuyo.
38 Sa sina mismo nga tion nagpalapit siya *sa ila ni Jose* kag nagpasala-
mat sa Dios tungod sa bata. Naghambal man siya parte kay Jesus sa mga
tawo nga nagapaabot sang adlaw nga luwason sang Dios ang Jerusalem.†

Ang Pagbalik sa Nazaret

39 Sang natuman na ni Jose kag ni Maria ang tanan nga dapat nila
tumanon suno sa Kasuguan sang Ginoo, nagpuli sila sa ila banwa, sa
Nazaret nga sakop sang Galilea.
40 Nagdako kag nagbakod ang bata, kag nangin maalam siya; kag
ginpakamaayo siya sang Dios.

Sa Templo si Jesus

41 Kada tuig nagakadto ang mga ginikanan ni Jesus sa Jerusalem para
magpamiesta sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.
42 Sang dose na ka tuig si Jesus, nagpamiesta sila pareho sang ila
kinaandan nga ginahimo.
43 Pagkatapos sang piesta, nagpuli sila, pero si Jesus ya nagpabilin sa
Jerusalem. Wala ini nahibalui sang iya mga ginikanan.
44 Ang hunahuna nila nga nagaupod si Jesus sa ila mga kaupdanan nga
nagapapuli man. Isa gid ka adlaw ang ila pagpanglakaton. Sang ulihi
ginpangita nila si Jesus sa ila mga paryente kag mga abyan.
45 Nasapwan nila nga wala gali makaupod si Jesus sa ila. Gani nagbalik
sila sa Jerusalem para pangitaon siya.
46 Sa ikatlo nga adlaw nakita nila si Jesus didto sa templo nga naga-
pungko kaupod sa mga manunudlo *sang Kasuguan*. Nagapamati siya
kag nagapamangkot sa ila.
47 Ang tanan nga nagapamati sa iya natingala gid sa iya mga
nahibaluan kag mga pagsabat.
48 Pagkakita sang iya mga ginikanan sa iya, natingala gid sila. Nagsil-
ing ang iya iloy, "Anak, ngaa nga ginhimo mo ini sa amon? Ginkulbaan
gid kami sa amon pagpangita sa imo!"
49 Nagsabat si Jesus sa ila, "Ngaa bala ginapangita gid ninyo ako? Wala
bala kamo nakahibalo nga dapat diri ako sa balay sang akon Amay?"

§ **2:34** *sa paglaglag kag sa pagluwas:* sa literal, *sa pagpaubos kag sa pagpataas* * **2:37** *84 na ka tuig ang iya edad:* ukon, *84 na ka tuig nga siya nabalo* † **2:38** *Jerusalem:* buot silingon, *mga Israelinhon*

50 Pero wala sila nakaintiendi sang iya buot silingon.
51 Nag-upod si Jesus sa iya mga ginikanan puli sa Nazaret, kag padayon
siya nga nangin matinumanon sa ila. Ini tanan nga butang gintipigan ni
Maria sa iya tagipusuon.
52 Nagdugang pa gid ang kaalam ni Jesus kag padayon ang iya pagdako,
kag nalipay gid sa iya ang Dios kag ang mga tawo.

3

Ang Pagwali ni Juan nga Manugbautiso
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Juan 1:19-28)

1-2 Pagkaligad sang pila ka tuig, may ginhambal ang Dios kay Juan nga
anak ni Zacarias didto sa kamingawan. Natabo ini sang ika-15 nga tuig
sang pagdumala ni Tiberius nga Emperador sang Roma. Sa sini man
nga tion, si Poncio Pilato ang gobernador sang Judea, kag si Herodes ang
pangulo sang Galilea. Si Felipe nga utod ni Herodes ang pangulo sang
Iturea kag Traconitis; kag si Lysanias ang pangulo sang Abilene. Si Anas
kag si Caifas ang pangulo nga mga pari.
3 *Tungod sang ginhambal sang Dios kay Juan,* nagkadto siya sa tanan
nga lugar sa pihak kag pihak sang *Suba sang* Jordan kag nagwali.
Nagsiling siya sa mga tawo, "Maghinulsol kamo sa inyo mga sala kag
magpabautiso, para patawaron kamo sang Dios."
4 Sa sini nga iya ginahimo natuman ang sinulatan ni Propeta Isaias,
"May nagawali sing mabaskog sa kamingawan.
Siling niya,
'Ipreparar ninyo ang alagyan para sa Ginoo.
Tadlunga ang dalan nga iya pagaagyan!
5 Ang tagsa ka nalupyakan tampukan,
kag ang tagsa ka bukid tapanon.
Ang mga tiko nga dalan tadlungon,
kag ang mga batsihon nga dalan kay-uhon.
6 Dayon makita sang tanan nga tawo
kon ano ang himuon sang Dios sa pagluwas sa ila.'"*
7 Madamo sang tawo ang nagkadto kay Juan para magpabautiso.
Nagsiling si Juan sa ila, "Kamo nga mga kaliwat sang mga man-og! Sin-o
ang nagsiling sa inyo nga makapalagyo kamo sa palaabuton nga kaakig
sang Dios?
8 Kon matuod nga naghinulsol kamo sa inyo mga sala, pamatud-i
ninyo ini sa inyo mga binuhatan. Indi kamo magsiling nga indi kamo
pagsilutan tungod kay kamo mga kaliwat ni Abraham. Kay bisan ang
mga bato nga ini sarang mahimo sang Dios nga mga anak ni Abraham.
9 Tandai ninyo ini: ang wasay handa na sa pagtapas sa puno sang mga
kahoy. Ang tagsa ka kahoy nga wala nagapamunga sang maayo nga
bunga pagatapson kag ihaboy sa kalayo."
10 Nagpamangkot ang mga tawo kay Juan, "Ti ano ang amon himuon?"
11 Nagsabat si Juan, "Kon sin-o sa inyo ang may duha ka panid nga
bayo, ihatag ang isa sa wala sing bayo. Kag kon sin-o sa inyo ang may
pagkaon, hatagi ang wala."

---

* **3:6** Isa. 40:3-5

12 May mga manugsukot sang buhis nga nagkadto man kay Juan para
magpabautiso. Nagsiling sila kay Juan, “Manunudlo, ano ang amon
himuon?”
13 Nagsabat si Juan, “Kon nagasukot kamo sang buhis, indi kamo
magsukot sing sobra sa ginapasukot sa inyo *sang gobyerno*.”
14 May mga soldado man nga nagpamangkot. Siling nila, “Ti, kami
ya, ano man ang amon himuon?” Nagsabat si Juan sa ila, “Indi
kamo magpamahog ukon magbutang-butang para makapanguwarta.
Magkontento kamo sa inyo suweldo.”
15 Pagkabati sang mga tawo sa mga pagpanudlo ni Juan, naghunahuna
sila nga basi kon si Juan amo na ang Cristo nga ila ginapaabot.
16 Pero nagsiling si Juan sa ila, “Ako nagabautiso sa inyo sa tubig, pero
may magaabot nga mas gamhanan pa sang sa akon kag indi gani ako
takos nga mangin iya ulipon.† Siya magabautiso sa inyo sa Espiritu Santo
kag sa kalayo.
17 Pareho siya sa tawo nga nagapahangin sang iya inani para painon
ang tinggas sa upa. Ang tinggas ibutang niya sa bodega, pero ang upa
sunugon niya sa kalayo nga indi gid mapatay.”
18 Samtang ginawali ni Juan ang Maayong Balita sa mga tawo,
madamo pa siya sang mga ginpangtudlo nga nakapabakod sa ila.
19 Pero si Herodes nga pangulo sang Galilea ginsaway ni Juan tungod
nga ginhimo niya nga kerida ang iya bayaw nga si Herodias kag tungod
sang madamo pa nga kalainan nga iya ginhimo.
20 Sang ulihi nagdugang pa gid ang sala ni Herodes, kay ginpapriso
niya si Juan.

Ang Pagbautiso kay Jesus
(Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11)

21 May adlaw sadto nga pagkatapos nga nabautisohan ni Juan ang mga
tawo, si Jesus nagpabautiso man. Sang nagapangamuyo si Jesus, nag-
abri ang langit
22 kag naghugpa sa iya ang Espiritu Santo sa dagway sang pating.
Dayon may tingog nga nabatian halin sa langit nga nagasiling, “Ikaw ang
akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako sa imo.”

Ang mga Katigulangan ni Jesus
(Mat. 1:1-17)

23 Mga 30 na ang edad ni Jesus sang nagsugod siya sang iya buluhaton.
Sa hunahuna sang mga tawo, anak siya ni Jose nga anak ni Eli.
24 Si Eli anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi. Si Levi anak ni Melki. Si
Melki anak ni Janai. Si Janai anak ni Jose.
25 Si Jose anak ni Matatias. Si Matatias anak ni Amos. Si Amos anak ni
Nahum. Si Nahum anak ni Esli. Si Esli anak ni Nagai.
26 Si Nagai anak ni Maat. Si Maat anak ni Matatias. Si Matatias anak ni
Semin. Si Semin anak ni Josec. Si Josec anak ni Joda.
27 Si Joda anak ni Joanan. Si Joanan anak ni Resa. Si Resa anak ni
Zerubabel. Si Zerubabel anak ni Shealtiel. Si Shealtiel anak ni Neri.
28 Si Neri anak ni Melki. Si Melki anak ni Adi. Si Adi anak ni Cosam. Si
Cosam anak ni Elmadam. Si Elmadam anak ni Er.
29 Si Er anak ni Josue. Si Josue anak ni Eliezer. Si Eliezer anak ni Jorim.
Si Jorim anak ni Matat. Si Matat anak ni Levi.

† **3:16** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon:* sa literal, *indi ako takos nga maghubad sang higot sang iya sandalyas*

30 Si Levi anak ni Simeon. Si Simeon anak ni Juda. Si Juda anak ni Jose.
Si Jose anak ni Jonam. Si Jonam anak ni Eliakim.
31 Si Eliakim anak ni Melea. Si Melea anak ni Mena. Si Mena anak ni
Matata. Si Matata anak ni Natan. Si Natan anak ni David.
32 Si David anak ni Jesse. Si Jesse anak ni Obed. Si Obed anak ni Boaz.
Si Boaz anak ni Salmon.‡ Si Salmon anak ni Nashon.
33 Si Nashon anak ni Aminadab. Si Aminadab anak ni Admin. Si Admin
anak ni Arni. Si Arni anak ni Hezron. Si Hezron anak ni Perez. Si Perez
anak ni Juda.
34 Si Juda anak ni Jacob. Si Jacob anak ni Isaac. Si Isaac anak ni
Abraham. Si Abraham anak ni Tera. Si Tera anak ni Nahor.
35 Si Nahor anak ni Serug. Si Serug anak ni Reu.§ Si Reu anak ni Peleg.
Si Peleg anak ni Eber. Si Eber anak ni Shela.*
36 Si Shela anak ni Cainan. Si Cainan anak ni Arfaxad. Si Arfaxad anak
ni Shem. Si Shem anak ni Noe. Si Noe anak ni Lamec.
37 Si Lamec anak ni Metusela. Si Metusela anak ni Enoc. Si Enoc anak
ni Jared. Si Jared anak ni Mahalalel. Si Mahalalel anak ni Kenan.†
38 Si Kenan anak ni Enosh. Si Enosh anak ni Set. Si Set anak ni Adan.
Si Adan anak sang Dios.

4

Ang Pagtentar kay Jesus
(Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13)

1 Si Jesus nga gin-gamhan sang Espiritu Santo naghalin sa *Suba sang*
Jordan. Kag gindala siya sang Espiritu *Santo* sa kamingawan.
2 Didto gintentar siya sang yawa sa sulod sang 40 ka adlaw. Sa sadtong
mga inadlaw wala gid siya magkaon, gani gin-gutom siya.
3 Nagsiling ang yawa sa iya, "Kon ikaw ang Anak sang Dios, himua ini
nga bato nga mangin tinapay."
4 Pero nagsabat si Jesus sa iya, "Nagasiling ang Kasulatan, 'Indi lang sa
pagkaon mabuhi ang tawo.' "*
5 Dayon gindala sang yawa si Jesus sa mataas nga lugar, kag sa isa
lang ka pamisok ginpakita niya kay Jesus ang tanan nga ginharian sang
kalibutan.
6 Dayon nagsiling siya kay Jesus, "Ihatag ko sa imo ang tanan nga
gahom kag manggad sang sini nga mga ginharian, tungod kay ini tanan
ginhatag sa akon kag puwede ko man ihatag sa kay bisan sin-o nga gusto
ko hatagan.
7 Gani ini tanan mangin imo kon magsimba ka sa akon."
8 Ginsabat siya ni Jesus, "Nagasiling ang Kasulatan, 'Simbahon mo ang
Ginoo nga imo Dios kag siya gid lang ang imo alagaron.'† "
9 Sa tapos sini gindala sang yawa si Jesus didto sa Jerusalem kag
ginpatindog sa pinakamataas nga parte sang templo. Dayon nagsiling
siya kay Jesus, "Kon ikaw ang Anak sang Dios, lukso ka paidalom.
10 Kay nagasiling ang Kasulatan, 'Suguon sang Dios ang iya mga anghel
sa pagbantay sa imo.
11 Saluon ka nila para indi mapilas ang imo tiil sa bato.' "‡

---

‡ **3:32** *Salmon:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *Sala* § **3:35** *Reu:* Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Ragau.* * **3:35** *Shela:* Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Sala.* † **3:37** *Kenan:* Amo ini sa Hebreo. Sa Griego, *Cainam.* * **4:4** Deu. 8:3 † **4:8** Deu. 6:13 ‡ **4:11** Sal. 91:11-12

12 Pero ginsabat siya ni Jesus, “Nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi
pagtestingi ang Ginoo nga imo Dios.’ ”§
13 Pagkakita sang yawa nga indi gid niya matentar si Jesus ginbayaan
niya anay siya.

Ginsuguran ni Jesus ang Iya Buluhaton
(Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15)

14 Dayon nagbalik si Jesus sa Galilea nga ang gahom sang Espiritu
Santo ara sa iya. Ang balita parte sa iya naglapnag sa bilog nga Galilea
kag sa tanan nga lugar sa palibot sini.
15 Nagpanudlo siya sa mga simbahan sang mga Judio kag gindayaw
siya sang tanan.

Ginsikway si Jesus sa Nazaret
(Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6)

16 Dayon nagkadto si Jesus sa Nazaret. Amo ini ang lugar sa diin siya
nagdako. Nagkadto siya sa simbahan sang mga Judio sang Adlaw nga
Inugpahuway suno sa iya kinabatasan. Nagtindog siya para magbasa
sang Kasulatan.
17 Ginhatag sa iya ang sinulatan ni Propeta Isaias. Ginhumlad niya
ini kag pagkakita niya sang parte sang Kasulatan nga iya ginapangita,
ginbasa niya dayon nga nagasiling:
18 “Ang Espiritu sang Ginoo ari sa akon.
Kay ginpili niya ako nga magwali sang maayong balita sa mga imol.
Ginpadala niya ako sa pagsugid sa mga bihag nga hilway na sila,
kag sa mga bulag nga makakita na sila.
Ginpadala niya ako sa paghilway sa mga ginadaogdaog,
19 kag sa pagsugid nga amo na ini ang tion
nga luwason sang Ginoo ang iya katawhan.”*
20 Dayon ginlukot ni Jesus ang Kasulatan kag ginbalik sa manugbulig
sang simbahan. Nagpungko siya dayon *para magsugod sa pagtudlo*. Ang
tanan nga tawo nagtulok gid sa iya.
21 Siling ni Jesus sa ila, “Ini nga parte sang Kasulatan natuman na
subong nga adlaw samtang ginapamatian ninyo ang pagbasa sini.”
22 Gindayaw siya sang tanan kag dako gid ang ila katingala sa iya
matahom nga mga pulong. Siling nila, “Indi bala anak lang siya ni Jose?”
23 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sigurado gid nga sambiton ninyo sa akon
ang hulubaton nga nagasiling, ‘Manugbulong, bulunga anay ang imo
kaugalingon, *nga ang buot silingon*, ang mga butang nga amon nabatian
nga imo ginpanghimo sa banwa sang Capernaum dapat himuon mo man
diri sa amon lugar.’ ”
24 Dayon nagsiling si Jesus, “Sa pagkamatuod, wala sing propeta nga
ginakilala sa iya kaugalingon nga banwa.
25 *Hunahunaa ninyo ang natabo sang una* sang panahon ni *Propeta*
Elias. Wala pagpaulana sang Dios sa sulod sang tatlo ka tuig kag tunga
kag dako gid ang gutom sa bug-os nga duta. Matuod nga madamo ang
mga balo nga babayi sa bilog nga Israel sa sadto nga tion sang gutom.
26 Pero wala gid pagsugua sang Dios si Elias para buligan ang bisan sin-
o sa ila; kundi ginpadala siya sa isa ka balo nga babayi *nga indi Judio* nga
nagaestar sa banwa sang Zarefat nga sakop sang Sidon.

§ **4:12** Deu. 6:16 * **4:19** Isa. 61:1-2

27 Amo man ini ang natabo sang panahon ni Propeta Elisha. Madamo
sang tawo didto sa Israel nga may delikado nga balatian sa panit,† pero
wala gid sing may gin-ayo sa ila. Si Naaman *nga indi Judio* nga taga-Syria
amo ang gin-ayo."
28 Pagkabati sadto sang mga tawo sa simbahan nangakig gid sila.
29 Nagtilindog sila kag gin-guyod nila si Jesus paguwa sa banwa, didto
sa may pil-as dampi (kay ang ila banwa sa ibabaw sang bukid). Gusto
nila nga itiklod si Jesus didto sa pil-as.
30 Pero naglusot si Jesus sa tunga nila kag ginbayaan sila.

Ang Tawo nga may Malain nga Espiritu
(Mar. 1:21-28)

31 Halin didto, nagdulhog si Jesus sa banwa sang Capernaum nga sakop
sang Galilea. Sang Adlaw nga Inugpahuway nagtudlo siya sa *simbahan*
sang mga Judio.
32 Natingala gid ang mga tawo sa iya pagpanudlo tungod nga may
awtoridad siya kon maghambal.
33 Didto sa simbahan may tawo nga ginsudlan sang espiritu sang
mahigko nga demonyo. Nagsinggit siya sing mabaskog,
34 "Jesus nga taga-Nazaret, ano ang labot mo sa amon? Nagkadto ka
bala diri sa paglaglag sa amon? Kilala ko ikaw. Ikaw ang Balaan *nga*
ginpadala sang Dios."
35 Pero ginsabdong ni Jesus ang demonyo. Siling niya, "Maghipos ka
kag magguwa sa iya!" Sa tunga sang kadam-an gintumba sang demonyo
ang tawo kag nagguwa siya, pero wala siya makahalit sa tawo.
36 Natingala gid ang mga tawo didto kag nagsiling sa isa kag isa, "Ano
ining iya ginpanghambal? May awtoridad siya kag gahom sa pagmando
sa mahigko nga mga espiritu nga magguwa, kag nagatuman sila."
37 Dayon ang balita parte kay Jesus naglapnag sa tanan nga lugar sa
palibot.

Gin-ayo ni Jesus ang mga Masakiton
(Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34)

38 Nagguwa si Jesus sa simbahan sang mga Judio kag nagkadto sa balay
ni Simon. Ang ugangan nga babayi ni Simon may mataas nga hilanat,
gani ginpangabay nila si Jesus nga kon mahimo ayuhon niya siya.
39 Nagpalapit si Jesus kag nagtindog sa kilid sang iya ginahigdaan kag
ginsabdong ang hilanat, kag nag-ayo siya. Nagbangon siya dayon kag
ginhimusan niya sang pagkaon sila ni Jesus.
40 Sang nagasalop na ang adlaw, madamo gid nga mga tawo ang
nagdala sang ila mga masakiton didto kay Jesus. Gintungtong ni Jesus
ang iya kamot sa tagsa-tagsa sa ila kag nag-alayo sila tanan.
41 Pati ang mga demonyo ginpaguwa niya sa madamo nga tawo. Sam-
tang nagaguwa ang mga demonyo, nagasinggit sila *kay Jesus*, "Ikaw ang
Anak sang Dios!" Pero ginsaway sila ni Jesus nga indi sila maghambal
tungod kay nahibaluan nila nga siya amo ang Cristo.
42 Sang kaagahon na, nagguwa si Jesus sa sadto nga banwa kag
nagkadto sa kamingawan. Ginpangita siya sang mga tawo. Kag sang

† **4:27** *delikado nga balatian sa panit:* sa iban nga mga translations, *aro.* Ang Griego nga pulong sini ginagamit sa pila ka klase sang balatian sa panit nga ginakabig nga mahigko, suno sa Lev. 13

pagkakita nila sa iya, nagpakitluoy sila nga indi anay siya maghalin didto sa ila.
43 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Kinahanglan iwali ko man sa iban nga
mga banwa ang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios, kay amo ina
ang rason kon ngaa ginpadala ako.”
44 Gani nagpadayon si Jesus sa pagwali sa mga simbahan sang mga
Judio didto sa Judea.

5

Gintawag ni Jesus ang Iya Nahauna nga mga Sumulunod
(Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20)

1 Isa sadto ka adlaw, nagatindog si Jesus sa higad sang Dagat* sang
Genesaret.† Nagdinaguso sa iya ang madamo nga tawo tungod nga luyag
nila magpamati sang pulong sang Dios.
2 May nakita si Jesus nga duha ka sakayan nga ara sa higad kag ang
mangingisda nakapanaog na sa paghugas sang ila mga pukot.
3 Ang isa ka sakayan iya ni Simon. Ginsakyan ini ni Jesus kag gin-
pangabay niya si Simon nga itulod diutay ang sakayan palayo sa higad.
Nagpungko si Jesus kag nagpanudlo sa mga tawo.
4 Pagkatapos niya panudlo, nagsiling siya kay Simon, “Ipalawod ninyo
ang inyo sakayan kag iladlad ang inyo mga pukot para makakuha kamo
sang mga isda.”
5 Nagsiling si Simon kay Jesus, “Manunudlo,‡ isa gid ka gab-i ang amon
pagpangisda pero wala gid kami sang may nakuha. Pero tungod kay
nagsiling ka nga iladlad ang pukot, ti iladlad ko.”
6 Nagpalawod sila kag ginladlad nila ang ila mga pukot. Madamo gid
nga mga isda ang ila nakuha kag daw magisi na ang ila mga pukot.
7 Gani ginpaypay nila ang ila mga kaupod sa isa ka sakayan para
buligan sila. Pag-abot sang ila mga kaupod ginpuno nila sang isda ang
duha ka sakayan, kag daw malunod sila *tungod sa kadamuon sang isda.*
8 Pagkakita sadto ni Simon Pedro, nagluhod siya kay Jesus kag nagsil-
ing, “Ginoo, palayo ka sa akon kay makasasala ako nga tawo.”
9 Kay natingala gid si Simon pati ang iya mga kaupdanan tungod sa
kadamuon sang isda nga ila nakuha.
10 Natingala man ang mga kasusyo ni Simon nga si Santiago kag si Juan
nga mga anak ni Zebedee. Dayon nagsiling si Jesus kay Simon, “Indi ka
magkahadlok. Sugod subong *indi na isda ang* imo pangitaon *kundi* ang
mga tawo *para madala sila sa Dios*.”
11 Sang napahigad na nila ang ila mga sakayan, ginbayaan nila ang
tanan kag nagsunod kay Jesus.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit
(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

12 Sang didto si Jesus sa isa ka banwa, may tawo didto nga ang iya lawas
puno sang delikado nga balatian sa panit.§ Pagkakita niya kay Jesus
nagpalapit siya kag nagluhod nga nagapakitluoy, “Ginoo* kon gusto mo,
mapaayo mo ako sa akon balatian para makabig ako nga matinlo.”

---

* **5:1** *Dagat:* Ang tubig nga ginmitlang diri ginatawag sa English nga “lake” ukon sa iban nga Bisaya, “linaw” † **5:1** *Dagat sang Genesaret:* Amo man ini ang Dagat sang Galilea. ‡ **5:5** *Manunudlo:* sa literal, *Agalon* § **5:12** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 4:27. * **5:12** *Ginoo:* ukon, *Sir*

13 Dayon gintandog siya ni Jesus nga nagasiling, “Gusto ko. Mag-
matinlo ka!” Sa gilayon nadula ang iya balatian sa panit.
14 Pagkatapos ginmanduan siya ni Jesus, “Indi ka gid magpanugid
bisan kay sin-o parte sini, kundi magderetso ka sa pari kag magpatan-
aw sa iya.† Dayon maghalad ka sang halad nga ginsugo ni Moises sa
pagpamatuod sa mga tawo nga matinlo ka na.”
15 Bisan amo ato ang ginmando sa tawo naglapnag gihapon ang balita
parte kay Jesus, kag madamo gid ang mga tawo nga nagtilipon sa
pagpamati sa iya kag sa pagpabulong sang ila mga balatian.
16 Pero permi nagakadto si Jesus sa kamingawan kag nagapangamuyo
didto.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga Paralitiko
(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

17 Isa ka adlaw sang si Jesus nagapanudlo, may mga Pariseo kag mga
manunudlo sang Kasuguan nga nagapungko malapit sa iya. Ini nga mga
tawo naghalin pa sa nagkalain-lain nga baryo sang Galilea kag Judea,
kag pati sa Jerusalem. Ara kay Jesus ang gahom sang Ginoo sa pag-ayo
sang mga masakiton.
18 May mga tawo nga nag-abot nga dala ang isa ka paralitiko nga ara
sa hiligdaan. Ginhimulatan nila nga dal-on siya kay Jesus sa sulod sang
balay.
19 Pero tungod sa kadamuon sang mga tawo wala gid sila sing may
maagyan pasulod. Gani nagsaka sila sa atop sang balay kag gin-guhaban
nila ang atop. Pagkatapos gintunton nila ang paralitiko nga ara sa
hiligdaan sa atubangan ni Jesus.
20 Pagkakita ni Jesus nga may pagtuo sila *sa iya*, nagsiling siya *sa*
paralitiko, “Abyan,‡ ginpatawad na ang imo mga sala.”
21 Ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan nagsiling
sa ila kaugalingon, “Sin-o gid bala ang ini nga tawo nga nagainsulto *sa*
Dios? Wala sing bisan sin-o nga makapatawad sang mga sala kundi ang
Dios lang.”
22 Nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna, gani nagsiling siya sa ila,
“Ngaa bala nagahunahuna kamo sang subong sina?
23 Diin bala ang mas mahapos, ang magsiling, ‘Ginpatawad na ang imo
mga sala,’ ukon ang magsiling, ‘Magtindog ka kag maglakat’?
24 Karon pamatud-an ko sa inyo *paagi sa pag-ayo sa sini nga paralitiko*
nga ako nga Anak sang Tawo may gahom diri sa duta sa pagpatawad
sang mga sala.” Dayon nagsiling siya sa paralitiko, “Magtindog ka, dal-a
ang imo hiligdaan kag magpuli!”
25 Sa gilayon nagtindog ang paralitiko sa atubangan nila. Dayon
gindala niya ang iya hiligdaan kag nagpuli nga nagadayaw sa Dios.
26 Natingala gid ang tanan nga tawo didto. Gindayaw nila ang Dios
nga may kahadlok. Siling nila, “Makatilingala nga mga butang ang aton
nakita subong.”

Gintawag ni Jesus si Levi
(Mat. 9:9-13; Mar. 2:13-17)

† **5:14** *magpatan-aw sa iya* para makita sang pari nga nadula na ang iya balatian kag makabig
na siya nga matinlo sa ila relihiyon. ‡ **5:20** *Abyan:* sa literal, *Tawo*

27 Pagkatapos sadto, naghalin si Jesus didto kag nakita niya ang
manugsukot sang buhis nga si Levi nga nagapungko sa balayaran sang
buhis. Nagsiling si Jesus sa iya, "Dali, sunod ka sa akon."
28 Nagtindog si Levi, ginbayaan niya ang tanan kag nagsunod kay
Jesus.
29 Dayon naghiwat si Levi sang dako nga punsyon para kay Jesus didto
sa iya balay. Madamo nga manugsukot sang buhis kag iban pa nga mga
tawo ang nagtambong nga nangin kaupod nila sa pagkaon.
30 Pagkakita sini sang mga Pariseo kag sang ila mga kaupod nga mga
manunudlo sang Kasuguan nagreklamo sila sa mga sumulunod ni Jesus.
Siling nila, "Ngaa nagaupod kamo kaon kag inom sa mga manugsukot
sang buhis kag sa *iban pa nga* mga makasasala?"
31 Si Jesus ang nagsabat sa ila, "Ang tawo nga maayo ang lawas wala
nagakinahanglan sang doktor, kundi ang nagamasakit lang.
32 Wala ako nagkadto diri sa pagtawag sa mga *nagakilala nga sila*
matarong, kundi sa mga makasasala para maghinulsol sila."

Ang Pamangkot Parte sa Pagpuasa
(Mat. 9:14-17; Mar. 2:18-22)

33 May mga tawo didto nga nagsiling kay Jesus, "Ang mga sumulunod
ni Juan *nga manugbautiso* kag ang mga sumulunod sang mga Pariseo
masami nga nagapuasa kag nagapangamuyo, pero ang imo mga sumu-
lunod sige lang ang kaon kag inom."
34 Nagsabat si Jesus sa ila, "Mahimo bala nga magpuasa ang mga bisita
sa kasal samtang kaupod pa nila ang nobyo? *Siyempre, indi!*
35 Pero magaabot ang tion nga ang nobyo kuhaon sa ila, kag amo na
ina ang ila pagpuasa."
36 Ginsugiran pa gid sila ni Jesus sang mga paanggid, "Indi maayo nga
maggisi sang bag-o nga bayo para itukap sa daan nga bayo, kay luwas
nga magisi ang bag-o, ang gintukap indi magbagay sa daan nga bayo.
37 Indi man maayo nga isulod ang bag-o nga bino sa daan nga suludlan
nga panit. Kay mabusdik ang suludlan kag mausik ang bino, kag ang
suludlan indi na mapuslan.
38 Sa baylo, ginasulod ang bag-o nga bino sa bag-o nga suludlan nga
panit."§
39 *Nagsiling pa si Jesus,* "Wala sing tawo nga anad na sa daan nga bino
nga magpangita sang bag-o, kay suno sa iya, mas manami ang daan nga
bino."

6

Ang Pamangkot Parte sa Adlaw nga Inugpahuway
(Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28)

1 Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, samtang nagaagi sila ni Jesus sa
kaumahan sang trigo, namuksi ang iya mga sumulunod sang mga uhay
sang trigo, kag ginpiripis nila ini kag ginkaon.
2 Pero may mga Pariseo nga nagsiling kay Jesus, "Ngaa ginahimo ninyo
ang ginabawal nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway?"

§ **5:38** Nagsugid si Jesus sina nga mga paanggid para itudlo sa ila nga indi mahimo nga simpunon ang iya mga pagpanudlo kag ang daan nga mga pagpanudlo sang mga Judio.

3 Ginsabat sila ni Jesus, “Wala bala ninyo mabasahi *sa Kasulatan* ang
ginhimo ni David sang siya kag ang iya mga kaupod gin-gutom?
4 Nagsulod siya sa balay sang Dios kag nagkuha sang tinapay nga
ginhalad sa Dios kag ginkaon niya. Ginpakaon man niya ang iya mga
kaupod, bisan pa nga ginabawal *sang Kasuguan* ang magkaon sadto
luwas lang sa mga pari.”
5 Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “*Ako nga* Anak sang Tawo may gahom
sa pagsiling kon ano ang husto nga himuon sa Adlaw nga Inugpahuway.”

Ang Tawo nga Pingkaw ang Kamot
(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

6 Sang isa naman ka Adlaw nga Inugpahuway, nagsulod si Jesus sa
simbahan sang mga Judio sa pagpanudlo. May tawo didto nga pingkaw*
ang tuo niya nga kamot.
7 Tungod nga ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga
Pariseo nagapangita gid sang kabangdanan nga maakusar nila si Jesus,
ginabantayan nila kon bala ayuhon niya ang ato nga tawo sa Adlaw nga
Inugpahuway.
8 Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ara sa ila hunahuna. Gani
nagsiling siya sa tawo nga pingkaw, “Tindog ka kag magpalapit diri sa
atubangan.” Kag nagtindog siya kag nagkadto kay Jesus.
9 Dayon siling ni Jesus sa mga manunudlo sang Kasuguan kag sa mga
Pariseo, “Ano bala ang ginatugot sang aton Kasuguan sa Adlaw nga In-
ugpahuway: ang paghimo sang maayo sa mga tawo, ukon ang paghimo
sang malain? Ang pagluwas sang ila kabuhi, ukon ang pagpatay?”
10 Nagtulok si Jesus sa ila tanan. Dayon naghambal siya sa tawo nga
pingkaw, “Untaya ang imo kamot.” Gin-untay niya, kag nag-ayo ini.
11 Pero nangakig gid ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga
Pariseo, gani nag-estorya sila kon ano ang himuon nila kay Jesus.

Ginpili ni Jesus ang Dose ka Apostoles
(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

12 Sang sadto nga panahon, nagtaklad si Jesus sa bukid para mag-
pangamuyo. Kag nagpangamuyo siya didto sa sulod sang isa gid ka gab-i.
13 Pagkaaga gintawag niya ang iya mga sumulunod, kag nagpili siya sa
ila sang dose, kag gintawag niya sila nga mga apostoles.
14 Ang ila mga ngalan amo si Simon (nga gin-ngalanan ni Jesus nga
Pedro), si Andres nga iya utod, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome,
15 si Mateo, si Tomas, si Santiago nga anak ni Alfeus, si Simon (nga sang
una rebelde sa gobyerno sang Roma),
16 si Judas nga anak sang isa pa ka Santiago, kag si Judas Iscariote† nga
amo ang nagtraidor kay Jesus.

Nagpanudlo si Jesus kag Nagpang-ayo
(Mat. 4:23-25)

17 *Pagkatapos sadto,* nagdulhog sila sa patag. Nagtilipon didto ang iya
mga sumulunod kag ang madamo nga tawo nga halin sa mga banwa
sang Judea kag sa Jerusalem. May mga tawo man didto nga halin pa sa
Tyre kag Sidon nga malapit sa dagat.

---

* **6:6** *pingkaw:* ukon, *paralisado* † **6:16** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.*

18 Nagkadto sila didto para magpamati sa mga ginatudlo ni Jesus kag
magpabulong sang ila mga masakit. Ang mga tawo nga ginapaantos
sang mahigko nga mga espiritu gin-ayo man niya.
19 Kag ang tanan nga tawo didto nagatinguha gid nga makatandog sa
iya, kay may gahom nga nagaguwa sa iya nga nagaayo sa ila tanan.

Ang Bulahan kag ang Kaluluoy
(Mat. 5:1-12)

20 Dayon nagtulok si Jesus sa iya mga sumulunod kag nagsiling,
"Bulahan kamo nga mga imol,
kay sakop kamo sa paghari sang Dios.
21 Bulahan kamo nga ginagutom,
kay magaabot ang panahon nga indi na gid kamo paggutumon.
Bulahan kamo nga nagahibi,
kay magakadlaw kamo.
22 Bulahan kamo kon tungod sa inyo pagsunod
sa *akon nga* Anak sang Tawo mangakig ang mga tawo sa inyo,
sikwayon kamo, yagutaon,
kag pakalainon ang inyo ngalan.
23 "Amo man ini ang ginhimo sang ila mga katigulangan sa mga
propeta sang una. Gani kon himuon nila ini sa inyo, magkalipay gid
kamo tungod nga mabaton ninyo ang dako nga balos sa langit.
24 "Pero kaluluoy kamo nga mga manggaranon,
kay naangkon na ninyo ang inyo kalipay.
25 Kaluluoy kamo nga mga busog subong,
kay magaabot ang adlaw nga gutumon kamo.
Kaluluoy kamo nga nagakadlaw subong,
kay magaabot ang adlaw nga magapangasubo kamo kag magahili-
bion.
26 Kaluluoy man kamo kon ginadayaw kamo sang tanan,
kay amo man ini ang ginhimo sang ila mga katigulangan
sa mga indi matuod nga mga propeta.

Higugmaa Ninyo ang Inyo mga Kaaway
(Mat. 5:38-48; 7:12)

27 "Pero kamo nga nagapamati sa akon, nagasiling ako sa inyo nga
higugmaa ninyo ang inyo mga kaaway kag maghimo sang maayo sa mga
wala nagahigugma sa inyo.
28 Pakamaayuha ang mga nagapakamalaot sa inyo, kag pangamuyui
ang mga nagaabusar sa inyo.
29 Kon tampaon ka sa isa ka guya, itaya mo pa gid ang pihak mo nga
guya. Kon may magkuha sang imo bayo, ihatag pati ang imo pangtabon
nga panapton.
30 Hatagi ang bisan sin-o nga nagapangayo sa imo; kag kon may
magkuha sang imo pagkabutang indi na pagbawia.
31 Himua ninyo sa inyo isigkatawo ang luyag ninyo nga himuon man
nila sa inyo.
32 "Kon ang nagahigugma sa inyo amo lang ang inyo ginahigugma,
makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios? Indi gid!* Kay bisan pa
ang mga makasasala nagahigugma man sa mga nagahigugma sa ila.

33 Kag kon nagahimo kamo sing maayo sa mga tawo lang nga maayo
sa inyo, makabaton bala kamo sing balos *halin sa Dios*? Bisan ang mga
makasasala nagahimo man sina.
34 Kon nagapahulam kamo sa mga tawo nga ginaekspektar ninyo nga
makabayad, makabaton bala kamo sang balos *halin sa Dios*? Bisan
ang mga makasasala nagapahulam man sa ila kapareho nga mga
makasasala basta nahibaluan nila nga makabayad sila.
35 Amo ini ang inyo himuon: Higugmaa ninyo ang inyo mga kaaway
kag himua ang maayo sa ila. Kon magpahulam kamo, pahulamon
ninyo nga wala nagapaabot nga bayaran kamo. Kon amo ini ang inyo
ginahimo, mabaton ninyo ang dako nga balos kag takos kamo nga
tawgon nga mga anak sang Labing Mataas nga Dios. Kay siya maayo gid
bisan pa sa mga tawo nga malain kag wala sing kabalaslan.
36 Magmaluluy-on kamo pareho sang inyo Amay.

Indi Ninyo Paghukman ang Iban
(Mat. 7:1-5)
37 "Indi ninyo paghukman ang iban para indi man kamo paghukman
sang Dios. Indi kamo magsiling nga dapat sila silutan, para indi man
kamo pagsilutan *sang Dios*. Patawara ninyo ang mga nakasala sa inyo
para patawaron man kamo *sang Dios*.
38 Maghatag kamo para pagahatagan man kamo *sang Dios*. Kon
maghatag ang Dios sa inyo, ginasukob gid niya sing maayo, ginauyog,
ginadasok, kag nagaawas pa antes ibubo sa inyo suludlan. Kay kon
paano ang inyo paghatag sa iban amo man ina ang paghatag *sang Dios*
sa inyo."
39 Pagkatapos sadto ginsugiran sila ni Jesus sini nga paanggid, "Wala
sing bulag nga sarang makatuytoy sa iya kapareho nga bulag, kay sila
nga duha mahulog sa kanal.
40 Wala sing estudyante nga labaw pa sa iya maestro, pero kon natud-
luan gid siya sing maayo kag nakatapos sang iya pagtuon, magapareho
man siya sa iya maestro.
41 "Ngaa ginahimutaran mo gid ang gamay nga puling sa mata sang
imo isigkatawo, pero wala mo gani ginasapak ang imo puling nga daw
troso kadako?
42 Paano ka makasiling sa iya, 'Abi, kuhaon ko ang imo puling,' kon indi
mo gani makita ang imo puling nga daw troso kadako? Hipokrito! Kuhaa
anay ang puling nga daw troso kadako sa imo mata, para masanag ang
imo pagkuha sang gamay nga puling sa mata sang imo isigkatawo.

Makilala ang Tawo sa Iya Binuhatan
(Mat. 7:16-20; 12:33-35)
43 "Ang maayo nga kahoy wala nagapamunga sang malain, kag ang
malain nga kahoy wala nagapamunga sang maayo.
44 Ang tagsa ka kahoy makilala mo sa iya bunga. Ang tunukon nga
kahoy-kahoy wala nagapamunga sang higos‡ ukon ubas.
45 *Ang tawo pareho sina.* Ang maayo nga tawo nagahambal sang
maayo kay maayo ang iya tagipusuon. Pero ang malain nga tawo
nagahambal sang malain kay malain ang iya tagipusuon. Kon ano ang
sa tagipusuon sang tawo amo man ang nagaguwa sa iya baba.

‡ **6:44** *higos:* ang bunga sang kahoy nga higera (ukon, fig tree)

Ang Matuod nga Sumulunod
(Mat. 7:24-27)

46 “Ngaa nagatawag kamo sa akon, ‘Ginoo’? Wala man kamo nagatuman sang ginasiling ko sa inyo.
47 Ipakita ko sa inyo ang halimbawa sang tawo nga nagapalapit sa akon, kag nagapamati kag nagatuman sang akon mga ginatudlo.
48 Pareho siya sang isa ka tawo nga nagkutkot sing madalom kag nagpatindog sang balay sa pundasyon nga bato. Sang nag-awas ang suba kag nagbaha, gin-agyan sang tubig ang balay, pero wala gid ini maano tungod kay mapag-on ang iya pundasyon.
49 Pero ang tawo nga nakabati sang akon mga ginatudlo pero wala nagatuman, pareho siya sa isa ka tawo nga nagpatindog sang balay nga wala sing mapag-on nga pundasyon. Pag-awas sang suba, gin-agyan sang tubig ang balay. Natumba dayon ini kag nawasak.”

7

Gin-ayo ni Jesus ang Ulipon sang Kapitan
(Mat. 8:5-13)

1 Pagkatapos panudlo ni Jesus sa mga tawo, nagkadto siya sa Capernaum.
2 May kapitan didto sang mga soldado nga Romanhon nga may ulipon nga nagamasakit kag daw mapatay na. Palangga gid niya ang iya ulipon.
3 Gani pagkabati sang kapitan parte kay Jesus, ginsugo niya ang pila ka manugdumala sang mga Judio sa pagpangabay kay Jesus nga magkadto *didto sa iya balay* kag ayuhon ang iya ulipon.
4 Pag-abot nila kay Jesus nagpakitluoy gid sila sa iya. Nagsiling sila, “Kon mahimo buligi ang kapitan, kay maayo gid siya nga tawo.
5 Palangga niya kita nga mga Judio kag nagpatindog pa gani siya sang simbahan para sa aton.”
6 Gani nag-upod si Jesus sa ila. Sang malapit na sila sa balay sang kapitan, ginsugo sang kapitan ang pila ka amigo niya para sugataon si Jesus kag silingon, “Ginoo, indi na pagpabudlayi ang imo kaugalingon. Indi ako takos nga magpasulod sa imo sa akon balay.
7 Amo gani nga indi ako ang nagkadto sa imo kay indi ako takos nga magpalapit sa imo. Maghambal ka lang kag magaayo ang akon suluguon.
8 Nahibaluan ko ini tungod kay ako sa idalom man sang mga opisyal, kag may mga soldado man sa idalom ko. Gani kon magmando ako sa isa, ‘Lakat,’ nagalakat siya, kag kon magmando ako sa isa, ‘Kadto diri,’ nagakadto siya. Kag kon ano ang akon ginasugo sa akon ulipon, ginahimo niya.”
9 Pagkabati sadto ni Jesus natingala gid siya. Nag-atubang siya sa mga tawo nga nagaupod sa iya kag nagsiling, “Wala pa gid ako nakakita sang tawo sa Israel nga may pagtuo nga pareho sini.”
10 Ang mga ginpadala sang kapitan nagbalik sa iya balay kag pag-abot nila, nakita nila nga maayo na ang ulipon.

Ginbanhaw ni Jesus ang Anak sang Balo nga Babayi

11 Sang wala madugay nagkadto si Jesus sa banwa sang Nain. Nagupod sa iya ang iya mga sumulunod kag ang madamo nga tawo.

12 Sang malapit na sila sa puwertahan sang banwa *sang Nain*, nasugata
nila ang madamo nga tawo nga nagakumpanyar. Ang napatay bugtong
nga anak sang balo nga babayi.
13 Pagkakita ni Ginoong *Jesus* sa iloy sang napatay, naluoy gid siya.
Siling niya, "Indi ka maghibi."
14 Dayon nagpalapit si Jesus sa ginakargahan sang patay kag gintandog
niya para magpundo ang mga nagadala sini. Nagsiling si Jesus sa patay,
"Noy, magbangon ka!"
15 Nagbangon ang patay, nagpungko kag naghambal. Dayon ginhatag
siya ni Jesus sa iya iloy.
16 Sang makita ato sang mga tawo natingala gid sila, kag gindayaw
nila ang Dios. Nagsiling sila, "Gindumdom sang Dios ang iya katawhan.
Ginhatagan niya kita sang gamhanan nga propeta."
17 Ang balita parte sa ginhimo ni Jesus naglapnag sa bilog nga Judea
kag sa tanan nga lugar sa palibot sini.

Si Jesus kag si Juan nga Manugbautiso
(Mat. 11:2-19)

18 Ini tanan nga hitabo ginbalita kay Juan sang iya mga sumulunod.
19 Gani gintawag ni Juan ang duha sang iya mga sumulunod kag
ginsugo niya nga magkadto sa Ginoo sa pagpamangkot, "Ikaw bala ang
amon ginapaabot ukon mahulat pa kami sang iban?"
20-21 Gani nagkadto sila kay Jesus. Pag-abot nila didto madamo ang
ginapang-ayo ni Jesus nga mga masakiton, bisan ang mga grabe gid
nga mga balatian, kag ang mga ginagamhan sang malain nga espiritu.
Madamo man nga mga bulag ang iya ginpang-ayo. Karon, nagpa-
mangkot kay Jesus ang duha ka sumulunod ni Juan. Siling nila, "Ginsugo
kami ni Juan nga manugbautiso sa pagpamangkot sa imo kon ikaw bala
ang amon ginapaabot ukon mahulat pa kami sang iban?"
22 Ginsabat sila ni Jesus, "Magbalik kamo kay Juan kag sugiri ninyo
siya sang inyo nakita kag nabatian. Sugiri ninyo siya nga ang mga bulag
nakakita, ang mga piang nakalakat, ang mga may delikado nga balatian
sa panit** *nag-ayo kag* nakabig na nga matinlo, ang mga bungol nakabati,
ang mga patay nabanhaw, kag ang Maayong Balita ginawali sa mga imol.
23 Bulahan ang mga tawo nga wala nagaduhaduha sa akon."†
24 Sang makahalin na ang mga ginsugo ni Juan, nagpamangkot si
Jesus sa mga tawo, "Sang pagkadto ninyo kay Juan sa kamingawan,
ano ang inyo ginapaabot nga makita? Nagkadto bala kamo didto para
makita ninyo ang *tawo nga nagapaayon-ayon lang pareho sang* kugon
nga ginahapay-hapay sang hangin?
25 Ukon nagkadto bala kamo didto para makita ninyo ang tawo nga
nagabayo sang malahalon? Pero ang mga nagabayo sang malahalon kag
nagapagusto sang ila pangabuhi nagaestar sa mga palasyo.
26 Abi sugiri ninyo ako kon ngaa nagkadto kamo didto. Indi bala para
makita ninyo ang isa ka propeta? Huo, kag labaw pa gani siya sa propeta.
27 Kay siya amo ang ginasiling *sang Dios* sa Kasulatan, 'Ipadala ko ang
akon mensahero una sa imo sa pagpreparar sang imo alagyan.' "‡

---

* **7:22** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 4:27. † **7:23** *wala nagaduhaduha sa akon:* ukon, *wala nadula ang iya pagtuo sa akon* ‡ **7:27** Mal. 3:1

28 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Sa pagkamatuod, hasta subong wala pa gid sing may natawo nga maglabaw pa kay Juan. Pero karon ang bisan sin-o nga labing kubos sa mga nagapasakop sa paghari sang Dios mas labaw pa kay Juan."
29 Pagkabati sang mga tawo, pati sang mga manugsukot sang buhis sa mga pagpanudlo ni Jesus, nagkomporme sila sa ginapahimo sang Dios, kay ini sila nagpabautiso na kay Juan.
30 Pero ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasuguan wala nagkomporme sa katuyuan sang Dios para sa ila, kay ini sila wala magpabautiso kay Juan.
31 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Sa ano ko bala ipaanggid ang *mga tawo* sa sini nga henerasyon?
32 Pareho sila sa mga bata nga nagapungko sa plasa *nga nagahampang*. Ang isa ka grupo nagasiling sa isa, 'Gintukaran namon kamo sang sunata nga para sa kasal, pero wala kamo magsaot. Ginkantahan namon kamo sang kanta nga para sa patay, pero wala man kamo maghibi!'
33 *Kamo pareho man sa ila,* kay sang pag-abot ni Juan, nakita ninyo nga nagapuasa siya kag wala nagainom sang bino, gani nagasiling kamo nga ginagamhan siya sang demonyo.
34 Kag *ako nga* Anak sang Tawo, pag-abot ko, nakita ninyo nga nagakaon kag nagainom, gani nagasiling kamo nga palakaon ako kag palainom. Nagasiling man kamo nga abyan ako sang mga manugsukot sang buhis kag sang *iban pa nga* mga makasasala.
35 Pero indi bali, ang mga tawo nga nagasunod sa kabubut-on sang Dios nagakomporme nga husto ang ginapahimo sang Dios sa amon."§

Si Jesus sa Balay ni Simon nga Pariseo

36 Karon, may isa ka Pariseo nga nag-agda kay Jesus nga magkaon sa iya balay. Gani nagkadto si Jesus kag nagkaon didto.
37 Sa sina nga banwa may isa ka babayi nga kilala gid nga makasasala. Pagkabati niya nga didto si Jesus sa balay sang Pariseo nagkadto man siya didto. May dala siya nga pahamot nga nasulod sa tibod-tibod nga hinimo halin sa *bato nga* alabastro.
38 Nagpalapit siya sa likod ni Jesus, sa may tiilan dampi.* Kag didto nagahibi siya nga nagatulo ang iya mga luha sa tiil ni Jesus. Ginpahiran niya ini sang iya buhok kag ginhalukan. Pagkatapos ginbubuan niya sang pahamot ang tiil ni Jesus.
39 Sang pagkakita sadto sang Pariseo nga nag-agda kay Jesus, nagsiling siya sa iya kaugalingon, "Kon ini nga tawo matuod nga propeta, kuntani nahibaluan niya kon sin-o kag kon ano nga klase sang babayi ang nagatandog sa iya, kay ang babayi nga ina makasasala."
40 Pero nahibaluan ni Jesus kon ano ang ara sa iya hunahuna, gani nagsiling siya, "Simon, may isugid ako sa imo." Nagsabat si Simon, "Ano ina, manunudlo?"
41 Nagsiling si Jesus, "May duha ka tawo nga nag-utang sang kuwarta sa manugpautang. Ang isa nag-utang 500, kag ang isa 50.

---

§ **7:35** ukon, *Pero indi bali, ang kaalam nga ginatudlo namon napamatud-an nga husto tungod sa resulta sini sa kabuhi sang mga nagbaton sini.* * **7:38** Sang nagakaon sila ni Jesus sadto, nagahigda sila nga nagatakilid.

42 Sang ulihi, tungod nga indi sila makabayad, wala na lang sila
pagpabayara sang nagpautang sa ila. Ti, sin-o ayhan sa ila nga duha ang
magahigugma sing labi sa ila nautangan?"
43 Nagsabat si Simon, "Siguro ang may dako nga utang." Nagsiling si
Jesus, "Husto ang imo pagbinagbinag."
44 Dayon ginbalikid niya ang babayi kag nagsiling kay Simon, "Nakita
mo bala ang ginhimo sang babayi nga ini? Pagsulod ko diri sa imo balay
wala mo ako paghatagi sang tubig nga inughugas sa akon tiil. Pero ang
babayi nga ini, ginhugasan niya ang akon tiil paagi sa iya luha, kag ang
iya buhok amo pa ang ginhimo niya nga inugpahid.
45 Wala mo ako paghaluki *bilang pag-abiabi.* Pero ini nga babayi, halin
pa sang akon pag-abot diri wala untat ang iya paghalok sa akon tiil.
46 Wala mo pagpatului sang lana ang akon ulo *bilang pagbaton mo*
sa akon, pero ini nga babayi, ang malahalon gid nga pahamot ang iya
ginbubo sa akon tiil.
47 Gani sugiran ko ikaw, nga ang dako nga gugma nga ginpakita niya
sa akon nagapamatuod nga ang iya madamo nga sala ginpatawad na;
pero sa tawo nga diutay lang ang sala nga ginpatawad, diutay lang ang
paghigugma nga iya ginapakita."
48 Naghambal dayon si Jesus sa babayi, "Ginpatawad na ang imo mga
sala."
49 Ang mga nagakaon kaupod ni Jesus nagsiling sa ila kaugalingon,
"Sin-o bala ini nga bisan ang mga sala mapatawad niya?"
50 Dayon nagsiling si Jesus sa babayi, "Ang imo pagtuo nagluwas sa
imo. Magpuli ka nga may kalinong."

8

Ang mga Babayi nga Nagabulig kay Jesus

1 Pagkatapos sadto, naglibot si Jesus sa mga banwa kag mga baryo nga
nagawali sang Maayong Balita parte sa paghari sang Dios. Upod sa iya
ang dose *ka apostoles*,
2 kag ang iban nga mga babayi nga iya gin-ayo sa malain nga mga
espiritu kag mga balatian. Ang isa sa ila amo si Maria nga taga-Magdala
nga pito gid ka demonyo ang ginpaguwa sa iya.
3 Upod man nila amo si Juana nga asawa ni Cuza nga amo ang
ginasaligan ni Herodes *sa iya palasyo*. Si Susana isa man sa ila kag may
madamo pa gid nga mga babayi. Amo ini sila ang nagahatag sang mga
kinahanglanon nila ni Jesus halin sa ila pagkabutang.

Ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)

4 May adlaw nga madamo gid nga mga tawo halin sa mga banwa ang
padayon nga nag-inabot kag nagtilipon kay Jesus. Ginsugiran sila ni
Jesus sini nga paanggid:
5 "May isa ka mangunguma nga nagsab-og sang binhi. Sa iya pagsab-
og, ang iban nagtupa sa higad sang dalan, kag natapakan ini sang mga
nagaalagi kag gintuka sang mga pispis.
6 Ang iban nagtupa sa kabatuhan. Nagtubo ini pero nalaya dayon kay
mala ang duta.

7 Ang iban nagtupa sa duta nga may mga tunukon nga hilamon, kag
dungan nga nagtubo ining hilamon kag ang binhi. Gani sang ulihi
nalumos sang hilamon ang nagtubo nga binhi.
8 Ang iban nagtupa sa maayo nga duta, nagtubo kag nagpamunga sing
100 ka pilo." Nagsiling pa si Jesus sa ila, "Kamo nga nagapamati, dapat
intiendihon gid ninyo ining inyo nabatian."

Ang Katuyuan sang mga Paanggid
(Mat. 13:10-17; Mar. 4:10-12)

9 Ginpamangkot siya sang iya mga sumulunod kon ano ang kahulugan
sang sadto nga paanggid.
10 Nagsabat siya, "Ang mga tinago nga kamatuoran parte sa paghari
sang Dios ginasugid sa inyo nga maintiendihan ninyo, pero sa iban
ginasugid ini paagi sa mga paanggid para,
"'bisan sige lang sila tulok
indi sila makakita,
kag bisan sige lang sila pamati
indi sila makaintiendi.'"*

Ginpaathag ni Jesus ang Paanggid Parte sa Manugsab-og
(Mat. 13:18-23; Mar. 4:13-20)

11 *Dayon ginpaathag ni Jesus* ang kahulugan sang paanggid. Nagsiling
siya, "Ang binhi amo ang pulong sang Dios.
12 Ang higad sang dalan nga gintup-an sang binhi amo ang mga
tawo nga nakabati *sang pulong sang Dios*, pero nag-abot ang yawa kag
ginkuha niya ang pulong sa ila mga tagipusuon, para indi sila magtuo
kag maluwas.
13 Ang kabatuhan nga gintup-an sang binhi amo ang mga tawo nga
nakabati man sang pulong *sang Dios* kag ginbaton nila nga may kalipay,
pero indi hugot sa ila mga tagipusuon. Gani wala magdugay ang ila
pagtuo, kay sang pag-abot sang mga pagtilaw nagtalikod sila dayon.
14 Ang duta nga may mga tunukon nga hilamon nga gintup-an sang
binhi amo ang mga tawo nga nakabati *sang pulong sang Dios*, pero
nadaog sila sang ila mga palaligban, mga manggad, kag mga kalipayan
sa sini nga kalibutan, gani wala sila nagpamunga.
15 Pero ang maayo nga duta nga gintup-an sang binhi amo ang mga
tawo nga nagpamati sang pulong *sang Dios*, kag ginatipigan nila ini
sa ila maayo kag sinsero nga mga tagipusuon kag nagatinguha sila sa
pagtuman sini hasta nga nagpamunga ini *sa ila kabuhi*."

Ang Paanggid Parte sa Suga
(Mar. 4:21-25)

16 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Wala sing may nagasindi sang suga kag
takluban lang dayon sang suludlan ukon ibutang lang sa idalom sang
katre, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang mga
nagasulod *sa balay*.
17 Amo man ina nga wala sing tinago nga indi magguwa sa ulihi, kag
wala sing sekreto nga indi mahibaluan kag mabuyagyag.†

* **8:10** Isa. 6:9 † **8:17** Ang tinago ukon sekreto nga ginamitlang diri posible amo ang parte sa paghari sang Dios ukon sa Maayong Balita nga kinahanglan nga ipahayag.

18 “Gani pamatii ninyo ako sing maayo, kay ang tawo nga nagatuman sang iya nabatian nga kamatuoran pagahatagan pa gid sang pagintiendi. Pero ang tawo nga wala nagatuman sa kamatuoran, bisan ang ginahunahuna niya nga iya naintiendihan, kuhaon pa sa iya.”

Ang Iloy kag ang mga Utod ni Jesus
(Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35)

19 Karon, nag-abot ang iloy kag ang mga utod ni Jesus. Tungod sa kadamuon sang mga tawo indi sila makapalapit sa iya.
20 Gani may nagsugid kay Jesus, “Ang imo iloy kag mga utod nagahulat sa guwa. Gusto nila nga magpakigkita sa imo.”
21 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ang mga nagapamati kag nagatuman sang pulong sang Dios amo ang akon iloy kag mga utod.”

Ginpauntat ni Jesus ang Hangin kag Balod
(Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41)

22 Isa sadto ka adlaw nagsakay si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa sakayan. Nagsiling siya sa ila, “Dali, matabok kita sa pihak sang dagat.”‡ Kag nagbiyahe sila.
23 Samtang nagabiyahe sila natulugan si Jesus. Hinali lang nga nagbaskog ang hangin kag sige sulod ang tubig sa ila sakayan. Tama na gid ka delikado ang ila kahimtangan.
24 Gani ginpalapitan nila si Jesus kag ginpukaw, “Manunudlo!§ Manunudlo! Malunod na kita!” Nagbangon si Jesus kag ginmanduan niya ang hangin kag ang mga balod nga mag-untat. Kag sa gilayon naglinaw.
25 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Diin bala ang inyo pagtuo?” Natingala gid ang iya mga sumulunod nga may kakulba. Siling nila sa isa kag isa, “Sin-o gid ayhan ini nga bisan ang hangin kag ang mga balod ginamanduan niya kag nagatuman sa iya?”

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga May Malain nga mga Espiritu
(Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20)

26 Nagpadayon sila sa pagbiyahe hasta nakaabot sila sa lugar sang mga Gerasenhon* nga nagaatubang sa Galilea.
27 Pagtakas ni Jesus, ginsugata siya sang isa ka tawo nga ginagamhan sang mga demonyo. Ini nga tawo permi lang nagauba kag wala nagapuli sa iya balay sa banwa. Didto siya nagaestar sa mga *kuweba nga* lulubngan.
28 Sang makita niya si Jesus nagsinggit siya kag nagluhod sa atubangan niya. Dayon naghambal siya sa mabaskog nga tingog, “Jesus, Anak sang Labing Mataas nga Dios, ano ang imo labot sa akon? Nagapakitluoy ako sa imo nga indi mo ako pagsilutan.”
29 Amo ini ang ginsiling niya tungod kay ginsugo na ni Jesus ang mahigko nga espiritu nga magguwa sa iya. Kapila siya ka beses nga sudlan sang espiritu. Kag bisan ginagapos sang mga tawo ang iya mga kamot kag tiil sang mga kadena, kag ginabantayan gid siya, ginapamugto lang niya ini, kag ginadala siya sang demonyo sa kamingawan.

---

‡ **8:22** *dagat:* Tan-awa ang footnote sa 5:1 § **8:24** *Manunudlo:* sa literal, *Agalon.* Amo man sa bersikulo 45. * **8:26** *Gerasenhon:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *Gadarenhon;* sa iban pa gid nga mga kopya, *Gergesenhon*

30 Ginpamangkot siya ni Jesus, “Sin-o ang imo ngalan?” Nagsabat siya,
“Ako si Panong.” Amo ina ang sabat niya tungod kay madamo ang mga
demonyo nga nagsulod sa iya.
31 Kag nagpakitluoy ang mga demonyo nga indi lang sila pagtabugon
sa kadadalman *nga sa diin sila silutan*.
32 Malapit didto, may madamo nga baboy nga nagakaon sa banglid.
Nagpakitluoy kay Jesus ang mga demonyo nga tugutan na lang sila nga
magsulod sa mga baboy. Kag gintugutan sila ni Jesus.
33 Gani nagguwa ang mga demonyo sa tawo kag nagsulod sa mga
baboy. Dayon nagdinaguso ang mga baboy padulhog sa banglid deretso
sa tubig kag nagkalalumos.
34 Sang makita sang mga manugsagod sang mga baboy ang natabo,
nagdinalagan sila, kag ginpanugid nila ini sa mga tawo sa banwa kag
sa kaumahan.
35 Gani nagkadto ang mga tawo kay Jesus kay gusto nila nga makita
ang natabo. Pag-abot nila didto, nakita nila ang tawo nga sadto anay gin-
gamhan sang mga demonyo. Nagapungko siya sa tiilan ni Jesus nga may
bayo kag husto na ang iya paminsaron. Gani hinadlukan sila.
36 Ang mga nakakita sa natabo nagsugid sa mga tawo kon paano nag-
ayo ang tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo.
37 Dayon ang tanan nga Gerasenhon† kag ang mga tawo nga nagaestar
sa palibot nila nagpangabay kay Jesus nga maghalin siya didto sa ila,
kay dako gid ang ila kahadlok. Gani nagsakay si Jesus sa sakayan kag
nagbalik sa iya ginhalinan.
38 Ang tawo nga gin-gamhan anay sang mga demonyo nagpakitluoy
kay Jesus nga mag-upod sa iya. Pero nagsiling si Jesus sa iya,
39 “Magpuli ka sa inyo kag isugid mo ang mga ginhimo sang Dios sa
imo.” Gani nagpuli ang tawo, kag naglibot siya sa bilog nga banwa nga
nagapanugid sang tanan nga ginhimo ni Jesus sa iya.

Ang Babayi nga Bata ni Jairus kag ang Babayi nga Ginapangguwaan sang Dugo
(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

40 Sang pagdungka ni Jesus sa tabok sang dagat, nalipay gid ang mga
tawo sa pag-abiabi sa iya tungod kay tanan sila nagapaabot sa iya.
41 Dugay-dugay may nag-abot nga tawo nga ang iya ngalan si Jairus.
Isa siya ka manugdumala sang simbahan sang mga Judio. Sang pag-
palapit niya kay Jesus nagluhod siya kag nagpakitluoy nga magkadto
siya didto sa iya balay,
42 tungod kay daw mapatay na ang iya bugtong nga bata. Ining babayi
nga bata nagaedad sang dose ka tuig. Sang nagapakadto sila ni Jesus sa
balay ni Jairus, nagadinaguso ang madamo nga tawo sa iya.
43 Karon, may babayi didto nga ginapangguwaan sang dugo sa sulod
sang dose na ka tuig. Naubos na niya gasto ang tanan niya nga pagkabu-
tang sa pagpabulong.‡ Pero wala gid sang may nakaayo sa iya.
44 Nagdasok siya sa mga tawo hasta nakapalapit siya sa likod ni Jesus.
Dayon gintandog niya ang gaway-gaway§ sang bayo ni Jesus, kag sa
gilayon nag-untat ang pagpangguwa sang dugo sa iya.

† **8:37** *Gerasenhon:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 26. ‡ **8:43** *Naubos...pagpabulong:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. § **8:44** *gaway-gaway:* sa English, *tassel.* Tan-awa sa Num. 15:37-39; Deu. 22:12, kag sa Mat. 23:5.

45 Dayon nagsiling si Jesus, “Sin-o ang nagtandog sa akon?” Tanan
sila naghambal nga wala sila makatandog sa iya. Gani nagsiling si
Pedro, “Manunudlo, nahibaluan mo man nga kadamo sang tawo nga
nagadinas-ukanay sa imo palibot.”
46 Pero nagsabat si Jesus, “May nagtandog gid sa akon, tungod nga
nabatyagan ko nga may gahom nga nagguwa sa akon.”
47 Sang matalupangdan sang babayi nga nahibaluan ni Jesus ang
ginhimo niya, nagpalapit siya nga nagakurog kag nagluhod kay Jesus. Sa
atubangan sang tanan ginsugid niya kay Jesus kon ngaa gintandog niya
siya kag kon paano siya nag-ayo dayon.
48 Nagsiling si Jesus sa iya, “Anak, ang imo pagtuo nag-ayo* sa imo.
Magpuli ka nga may kalinong.”
49 Samtang nagahambal pa siya sa babayi may nag-abot halin sa balay
ni Jairus. Siling niya *kay Jairus*, “Patay na ang imo bata. Indi na
pagdisturbuha ang manunudlo.”
50 Pero pagkabati sadto ni Jesus nagsiling siya kay Jairus, “Indi ka
magkahadlok, magtuo ka lang kag magaayo siya.”
51 Pag-abot nila sa balay ni Jairus wala niya pagtuguti ang iban nga
mag-upod sa iya sa sulod luwas lang sa ila ni Pedro, Juan, kag Santiago,
kag ang amay kag iloy sang bata.
52 Sige ang hinibi sang mga tawo didto. Gani nagsiling si Jesus sa ila,
“Indi kamo maghibi, kay indi patay ang bata kundi nagakatulog lang.”
53 Ginkadlawan nila si Jesus tungod kay nahibaluan nila nga patay na
gid ang bata.
54 Nagpalapit si Jesus sa bata kag gin-uyatan niya ang kamot kag
nagsiling, “Day, magbangon ka!”
55 Kag dayon nagbalik ang iya espiritu kag nagbangon siya gilayon.
Nagsugo si Jesus nga pakan-on ang bata.
56 Natingala gid ang iya mga ginikanan, pero ginmanduan sila ni Jesus
nga indi gid magpanugid sa bisan kay sin-o parte sa natabo.

9

Ginpadala ni Jesus ang Iya Dose ka Apostoles
(Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13)

1 Gintipon ni Jesus ang dose *niya ka apostoles*. Ginhatagan niya sila
sang awtoridad kag gahom sa pagtabog sang tanan nga demonyo kag sa
pagpang-ayo sang mga balatian.
2 Dayon ginsugo niya sila nga magpangwali parte sa paghari sang Dios
kag magpang-ayo *sang mga masakiton*.
3 Ginsilingan niya sila, “Indi kamo magbalon sang bisan ano sa inyo
pagpanglakaton: bisan baston, bag, pagkaon, kuwarta, ukon ilislan nga
bayo.
4 Kon padayunon kamo sa isa ka balay, dira gid lang kamo magdayon
hasta maghalin kamo sa sina nga lugar.
5 Pero kon ang mga tawo sa isa ka lugar indi magbaton sa inyo, bayai
ninyo ina nga lugar; kag sa paghalin ninyo, taktaka ninyo ang yab-ok sa
inyo tiil bilang paandam kontra sa ila.”
6 Dayon naglakat ang iya mga apostoles kag naglibot sa mga baryo nga
nagawali sang Maayong Balita kag nagapang-ayo sang mga masakiton.

* **8:48** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

Naglibog ang Ulo ni Herodes Parte kay Jesus
(Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29)

7 Ang balita parte sa ginahimo nila ni Jesus nakaabot kay Herodes nga
pangulo *sang Galilea.* Naglibog gid ang ulo ni Herodes kay may mga tawo
nga nagasiling, "Nabanhaw si Juan *nga manugbautiso*."
8 May iban man nga nagasiling, "Siya si *Propeta* Elias sang una nga nag-
abot subong." Kag may iban pa gid nga nagasiling, "Nabanhaw ang isa
sa mga propeta."
9 Nagsiling si Herodes, "Ginpapugutan ko sing ulo si Juan. Pero sin-
o ayhan ini nga tawo? Kay makatilingala nga mga butang ang akon
nabatian parte sa iya." Gani nagtinguha gid si Herodes nga makita niya
si Jesus.

Ginpakaon ni Jesus ang 5,000 ka Tawo
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Pagbalik sang mga apostoles ni Jesus, ginsugid nila sa iya kon ano
ang ila mga nahimo. Dayon gindala sila ni Jesus sa banwa sang Betsaida.
Wala siya sing may ginpaupod nga iban.
11 Pero pagkahibalo sang mga tawo nga nakahalin na sila ni Jesus,
nagsunod sila. *Pag-abot nila didto,* ginbaton sila ni Jesus kag ginham-
balan parte sa paghari sang Dios. Kag ginpang-ayo man niya ang mga
masakiton.
12 Sang lapit na lang magsalop ang adlaw, nagpalapit sa iya ang *iya*
dose *ka apostoles* kag nagsiling, "Palakta na ang mga tawo sa mga baryo
kag sa mga sityo sa palibot para makapangita sila sang ila pagkaon kag
tululugan, kay ari kita diri sa kamingawan."
13 Pero nagsiling si Jesus, "Kamo mismo ang maghatag sang pagkaon
sa ila." Nagsabat sila, "Lima gid lang ka bilog ang aton tinapay kag duha
ka isda. Indi ini makaigo, luwas kon magbakal kita sang pagkaon para
sa ila tanan."
14 (Ang kadamuon sang mga lalaki lang mga 5,000.) Gani nagsiling
si Jesus sa iya mga sumulunod, "Papungkua ninyo ang mga tawo sing
grupo-grupo, tag-50 kada grupo."
15 Gintuman nila ang sugo ni Jesus kag ginpapungko nila ang tanan
nga tawo.
16 Dayon ginkuha ni Jesus ang lima ka tinapay kag duha ka isda,
kag nagtangla siya sa langit kag nagpasalamat *sa Dios*. Pagkatapos
ginpamihak-pihak niya ang tinapay kag ginhatag sa iya mga sumulunod
para ipanagtag sa mga tawo.
17 Nakakaon sila tanan kag nagkalabusog. Dayon gintipon nila ang
mga nabilin, kag dose pa ka alat ang napuno.

Ang Ginpabutyag ni Pedro Parte kay Jesus
(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

18 Isa ka adlaw nagapangamuyo si Jesus nga siya lang. Ang iya mga
sumulunod ara sa iya tupad. Nagpamangkot si Jesus sa ila, "Suno sa mga
tawo, sin-o bala ako?"
19 Nagsabat sila, "May nagasiling nga ikaw si Juan nga manugbautiso.
Ang iban nagasiling nga ikaw si Elias, kag ang iban pa gid nagasiling nga
ikaw isa sa mga propeta sang una nga nabanhaw."
20 Nagsiling si Jesus sa ila, "Pero suno sa inyo sin-o bala ako?" Nagsabat
si Pedro, "Ikaw ang Cristo nga ginpromisa sang Dios nga magahari."

Naghambal si Jesus Parte sa Iya Palaabuton nga Pag-antos kag Kamatayon
(Mat. 16:20-28; Mar. 8:30-9:1)

21 Dayon ginmanduan sila ni Jesus nga indi gid sila magpanugid bisan
kay sin-o nga siya amo ang Cristo.
22 Nagsiling siya, "*Ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan gid nga
mag-antos sa pagahimuon sa akon sang mga manugdumala sang mga
Judio, sang manugdumala nga mga pari, kag sang mga manunudlo sang
Kasuguan. Sikwayon nila ako kag patyon, pero sa ikatlo nga adlaw
mabanhaw ako."
23 Dayon nagsiling si Jesus sa tanan nga tawo didto, "Kon may tawo
nga gusto magsunod sa akon, indi niya dapat pagpasulabihon ang iya
kaugalingon. Kag dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon* sa
iya nga pagsunod sa akon adlaw-adlaw.
24 Kay ang bisan sin-o nga luyag magluwas sang iya kabuhi madula
niya ini. Pero ang bisan sin-o nga maghalad sang iya kabuhi tungod sa
akon makaangkon sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.
25 Ano gid bala ang makuha sang tawo kon maangkon niya ang tanan
nga butang diri sa kalibutan, pero mawala ang iya kabuhi? *Wala gid!*
26 Kay ang bisan sin-o nga nagakahuya sa akon kag sa akon mga
ginatudlo, igakahuya ko man kon *ako nga* Anak sang Tawo magbalik na
nga nagasilak sa gahom nga halin sa akon kag sa Amay kag sa balaan nga
mga anghel.
27 Sa pagkamatuod, may mga tawo diri nga indi pa mapatay hasta
makita nila ang paghari sang Dios."

Ang Pagbalhin sang Dagway ni Jesus
(Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-8)

28 Mga walo ka adlaw pagkatapos nga ginhambal ni Jesus ini, gindala
niya si Pedro, si Juan, kag si Santiago pataklad sa bukid para magpanga-
muyo.
29 Sang nagapangamuyo si Jesus nagbalhin ang iya dagway, kag ang
iya bayo nagputi gid kag masilaw.
30 Hinali lang may nagpakita nga duha ka tawo nga nagapakighambal
sa iya. Sila amo si Moises kag si Elias.
31 Nagasilak man sila kag nagapakighambal sila kay Jesus parte sa iya
kamatayon nga madali na lang matuman sa Jerusalem.
32 Nagakatulog sila ni Pedro sing mahamuok. Pero nakamata sila, kag
nakita nila si Jesus nga nagasilak kag ang duha ka tawo nga nagatindog
sa iya tupad.
33 Sang manughalin na ang duha ka tawo kay Jesus, nagsiling si Pedro
sa iya, "Manunudlo,† maayo nga ari kami‡ diri. Mahimo kami sing tatlo
ka payag, ang isa para sa imo, ang isa para kay Moises, kag ang isa para
kay Elias." (Ang matuod, wala nakahibalo si Pedro kon ano ang iya
ginahambal.)
34 Wala pa makatapos hambal si Pedro ginlikupan sila sang panganod.
Hinadlukan sila ni Pedro sang magtabon sa ila ang panganod.

---

* **9:23** *dapat handa siya sa pag-atubang sa kamatayon:* sa literal, *dapat pas-anon niya ang iya krus.* Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus. † **9:33** *Manunudlo:* sa literal, *Agalon.* Amo man sa bersikulo 49. ‡ **9:33** *kami:* ukon, *kita*

35 Dayon may nabatian sila nga tingog halin sa panganod nga nagasiling, “Amo ini ang akon pinili nga Anak. Pamatii ninyo siya!”
36 Sang nag-untat na ang tingog, nakita nila nga si Jesus na lang ang nabilin. Ginhipsan lang anay nila ni Pedro ang ila nakita pagkasunod nga mga inadlaw.

Gin-ayo ni Jesus ang Bata nga May Malain nga Espiritu
(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

37 Sang sunod nga adlaw, nagdulhog sila halin sa bukid. Madamo nga tawo ang nagsugata kay Jesus.
38 Didto sa kadam-an may isa ka tawo nga nagsinggit, “Manunudlo, kon mahimo tan-awa anay ang akon bugtong nga bata nga lalaki.
39 Ginagamhan siya sang *malain nga* espiritu. Kon mag-abot gani, gulpi lang siya nagasiagit, nagakurog, kag nagabura ang iya baba. Indi maghalin sa iya ang espiritu kon indi niya anay masakit sing tudo gid ang akon bata.
40 Ginpangabay ko ang imo mga sumulunod nga tabugon ini, pero indi sila makasarang.”
41 Dayon nagsiling si Jesus, “*Kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon wala gid sing pagtuo kag mga balingag. Hasta san-o pa bala ang akon pag-antos sa inyo? Dal-a diri ang imo bata.”
42 Sang nagapalapit kay Jesus ang bata, ginlampos siya sang demonyo sa duta kag ginpakurog. Pero gintabog ni Jesus ang mahigko nga espiritu kag gin-ayo niya ang bata. Dayon ginbalik niya siya sa iya amay.
43 Natingala gid ang tanan nga tawo sa dako nga gahom sang Dios.

Naghambal Liwat si Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Sang nagakatingala pa ang mga tawo sa tanan nga ginhimo ni Jesus, nagsiling siya sa iya mga sumulunod,
44 “Tandaan gid ninyo ini: *Ako nga* Anak sang Tawo kinahanglan na§ nga itugyan sa mga tawo *nga nagakontra sa akon*.”
45 Pero wala sila makaintiendi sini kay ginlipod ini sa ila hunahuna para indi nila maintiendihan. Kag natahap sila magpamangkot sa iya parte sa sini nga butang.

Sin-o gid ang Labaw sa Tanan?
(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)

46 *May isa ka tion nga* nagbinaisay ang iya mga sumulunod kon sin-o gid sa ila ang labaw sa tanan.
47 Pero nahibaluan ni Jesus ang ila ginahunahuna. Gani nagkuha siya sang gamay nga bata kag ginpatindog sa iya kilid.
48 Dayon nagsiling siya, “Ang bisan sin-o nga nagabaton sa bata nga pareho sini tungod sa akon,* nagabaton man sa akon. Kag ang nagabaton sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon. Kay ang labing kubos sa inyo amo ang labaw sa tanan.”

Ang Indi Kontra sa Inyo Kadampig Ninyo
(Mar. 9:38-40)

§ **9:44** *kinahanglan na:* ukon, *malapit na* * **9:48** *tungod sa akon:* sa literal, *sa akon ngalan*

49 Nagsiling si Juan kay Jesus, “Manunudlo, nakakita kami sang isa
ka tawo nga nagatabog sang mga demonyo sa imo ngalan.† Ginpauntat
namon siya kay indi naton siya kaupod.”
50 Pero nagsiling si Jesus sa iya, “Pabay-i lang ninyo siya, kay ang bisan
sin-o nga wala nagakontra sa inyo nagadampig sa inyo.”

Wala Pagbatuna si Jesus sa isa ka Baryo sa Samaria

51 Sang madali na lang ang adlaw nga si Jesus dal-on pa-langit, nagde-
sisyon siya nga magkadto na sa Jerusalem.
52 Gani may ginpauna siya nga mga tawo sa isa ka baryo sa Samaria
para magpreparar sang iya dalayunan.
53 Pero ang mga tawo sa sadto nga baryo wala magbaton sa iya kay
nahibaluan nila nga makadto siya sa Jerusalem.
54 Pagkahibalo sini sang iya mga sumulunod nga si Santiago kag si
Juan, nagsiling sila kay Jesus, “Ginoo, luyag mo bala nga mangayo kami
sang kalayo halin sa langit para sunugon sila?”
55 Pero ginbalikid sila ni Jesus kag ginsaway.‡
56 Kag nagderetso na lang sila sa iban nga baryo.

Ang mga Sumulunod ni Jesus
(Mat. 8:19-22)

57 Sang nagapadayon sila sa ila pagpanglakaton, may isa ka tawo nga
nagsiling kay Jesus, “Maupod ako sa imo bisan diin ka makadto.”
58 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ang mga fox may mga buho nga ginapulian
kag ang mga pispis may mga pugad, pero *ako nga* Anak sang Tawo wala
sing kaugalingon nga balay nga akon mapahuwayan.”
59 Dayon nagsiling si Jesus sa isa, “Upod ka sa akon!” Nagsabat ang
tawo, “Ginoo, mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay.”§
60 Nagsabat si Jesus sa iya, “Pabay-i ang mga patay* sa paglubong sang
ila mga patay. Pero ikaw ya maglakat kag iwali ang parte sa paghari sang
Dios.”
61 May isa pa gid nga nagsiling kay Jesus, “Ginoo, maupod ako sa imo;
pero tuguti ako anay nga magpuli kag maglisensya sa akon pamilya.”
62 Nagsabat si Jesus sa iya, “Ang tawo nga nagaarado nga nagabulo-
balikid indi mapuslan *ang iya pagpangalagad* sa idalom sang paghari sang
Dios.”†

10

Ginpadala ni Jesus ang 72 Niya ka Sumulunod

1 Pagkatapos sadto, nagpili ang Ginoo sang 72* pa gid ka tawo kag gin-
padala niya sila sing tagduha-duha sa mga banwa nga iya pagakadtuan.

† **9:49** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad* ‡ **9:55** Ang iban nga mga kopya sang Griego may sugpon pa sa bersikulo 55 kag 56: *Wala kamo kahibalo kon ano nga klase sang espiritu ang yara sa inyo. Kay nagkari ang Anak sang Tawo indi sa paglaglag sa mga tawo kundi sa pagluwas sa ila.* § **9:59** *mapuli anay ako sa paglubong sang akon amay:* Siguro ang buot silingon sang tawo, mapuli anay siya sa wala pa mapatay ang iya amay, kag kon patay na kag nalubong na, masunod siya kay Jesus. * **9:60** *mga patay:* siguro ang buot silingon, *mga patay sa panulok sang Dios* † **9:62** Ang buot silingon, ang tawo nga nagaarado nga nagabulobalikid, indi mapuslan ang iya pag-arado. Pareho man sina ang tawo nga nagasunod kay Jesus nga may ginapamalikdan, indi mapuslan ang iya pag-alagad sa idalom sang paghari sang Dios. * **10:1** *72:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *70*

2 Nagsiling siya sa ila, “Malapad ang alanihon pero diutay gid lang
ang manug-ani. Gani magpangamuyo kamo sa Ginoo, ang tag-iya sang
alanihon, nga magpadala siya sang mga manug-ani sa iya alanihon.
3 Lakat kamo! Pero mag-andam kamo, kay pareho kamo sa mga
karnero nga akon ginapadala sa mabangis nga mga ido.†
4 Indi kamo magdala sang kahita, bag, ukon sandalyas. Indi man kamo
magdulog sa dalan kag magpanamyaw sa inyo masugata‡
5 Kon magsulod kamo sa isa ka balay, magsiling kamo, ‘Kabay nga
bendisyunan sang Dios ini nga pamilya.’
6 Kag kon bagay sila nga magbaton sa inyo pagbendisyon, bendisyu-
nan sila sang Dios. Pero kon indi, indi man sila pagbendisyunan sang
Dios.
7 Magdayon kamo sa una nga balay nga nagabaton sa inyo, kag
indi kamo magsaylo-saylo sang inyo dalayunan. Batuna ninyo ang ila
ginapakaon sa inyo, kay ang nagapangabudlay dapat lang nga suhulan.
8 Kag kon diin kamo nga lugar magkadto nga ang mga tawo magabaton
sa inyo, kauna ninyo ang bisan ano nga ila ginapakaon sa inyo.
9 Ayuha ninyo ang mga nagamasakit kag sugiri ninyo sila nga malapit
na§ ang paghari sang Dios sa ila.
10 Pero kon mag-abot kamo sa isa ka banwa nga ang mga tawo indi
magbaton sa inyo, magkadto kamo sa mga karsada kag magsiling,
11 ‘*Tungod nga indi kamo magbaton sa amon,* bisan ang yab-ok sang
inyo banwa nga nagatapik sa amon tiil amon taktakon bilang paandam
kontra sa inyo. Tandai ninyo ini: malapit na ang paghari sang Dios.’”
12 *Dayon nagsiling si Jesus,* “Sugiran ko kamo, sa adlaw sang
paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton nila sang sa mga taga-
Sodom.”

Ang mga Banwa nga Wala Naghinulsol (Mat. 11:20-24)

13 *Dayon nagsiling si Jesus,* “Kaluluoy kamo nga mga taga-Corazin!
Kaluluoy man kamo nga mga taga-Betsaida! Kay kon ang mga milagro
nga akon ginhimo sa inyo ginhimo ko sa Tyre kag sa Sidon, dugay na
kuntani sila nagsuksok sang sako kag nagbutang sang abo sa ila mga ulo
sa pagpakita nga nagahinulsol sila sa ila mga sala.
14 Gani sa adlaw sang paghukom, mas labaw pa nga silot ang mabaton
ninyo sang sa mga taga-Tyre kag taga-Sidon.
15 Kag kamo nga mga taga-Capernaum nagahunahuna nga dayawon
kamo bisan didto sa langit. Pero sa impyerno* gid kamo itagbong!”
16 *Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga inugpadala,* “Ang nagapamati sa
inyo nagapamati man sa akon, kag ang nagasikway sa inyo nagasikway
man sa akon, kag ang nagasikway sa akon nagasikway man sa nagpadala
sa akon.”

Ang Pagbalik sang 72 ka Sumulunod

† **10:3** *mabangis nga mga ido:* sa English, *wolves* ‡ **10:4** *Indi man kamo...masugata:* Siguro amo ang sugo ni Jesus para magdali sila, nga indi sila mag-usik sang panahon sa malawig nga pagpanamyaw ukon pagpakig-estorya. § **10:9** *malapit na:* ukon, *nag-abot na.* Amo man sa bersikulo 11. * **10:15** *impyerno:* ukon, *lugar sang mga patay.* Sa Griego, *Hades.*

17 Pagbalik sang 72 nga ginpadala sang Ginoo malipayon gid sila, kag
nagsiling sila kay Jesus, "Ginoo, bisan ang mga demonyo nagtuman sa
amon paagi sa imo ngalan!"†
18 Nagsiling si Jesus sa ila, "Nakita ko ang pagkahulog ni Satanas halin
sa langit nga daw kilat kadasig.
19 Ginhatagan ko kamo sang awtoridad para madaog ninyo ang mga
demonyo kag ang tanan nga gahom sang aton kaaway nga si Satanas,‡
kag wala sing may makahalit sa inyo.
20 Pero indi kamo magkalipay tungod nga ang *malain nga* mga espiritu
nagtuman sa inyo, kundi magkalipay kamo tungod nga ang inyo ngalan
nasulat na didto sa langit."

Ginlipay si Jesus sang Espiritu Santo
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

21 Sang sadto nga tion, ginlipay gid si Jesus sang Espiritu Santo. Nagsil-
ing si Jesus, "Amay, nga tag-iya sang langit kag sang duta, ginadayaw
ko ikaw tungod nga ang kamatuoran nga gintago mo sa mga *tawo nga*
ginakabig nga mga maalam kag may mga tinun-an ginpahayag mo sa
mga tawo nga pareho sang mga bata *nga diutay ang kaalam*. Amay,
salamat gid nga amo ina ang imo kabubut-on."
22 *Pagkatapos sadto, nagsiling si Jesus sa mga tawo,* "Ang tanan nga bu-
tang gintugyan sa akon sang akon Amay. Ang Amay lang ang nakakilala
sa *akon nga iya* Anak. Kag ang nakakilala sa Amay ako gid lang nga iya
Anak kag ang mga tawo nga buot ko nga ipakilala sa Amay."
23 Dayon nag-atubang si Jesus sa iya mga sumulunod kag naghambal
sa ila nga silahanon lang, "Bulahan kamo tungod nga nakita gid ninyo
ang mga butang nga akon ginapanghimo.
24 Sa pagkamatuod, madamo nga propeta kag mga hari sang una ang
naghandom nga makakita kag makabati sang inyo nakita kag nabatian
subong, pero wala natabo ini sa ila tiyempo."

Ang Maayo nga Samariahanon

25 May isa didto ka manunudlo sang Kasuguan nga nagtindog kag nag-
pamangkot sa pagdakop-dakop kay Jesus, "Manunudlo, ano ang akon
dapat himuon para maangkon ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?"
26 Nagsabat si Jesus sa iya, "Ano bala ang ginasiling sang Kasuguan
suno sa imo nabasahan?"
27 Nagsabat ang tawo, "Higugmaon mo ang Ginoo nga imo Dios sa bug-
os mo nga tagipusuon, sa bug-os mo nga kalag, sa bug-os mo nga kusog,
kag sa bug-os mo nga hunahuna.§ Kag higugmaon mo ang imo kapareho
pareho sang paghigugma mo sa imo kaugalingon."*
28 Nagsiling si Jesus sa iya, "Husto gid ang imo sabat. Himua ina para
may kabuhi ka *nga wala sing katapusan*."
29 Pero indi gusto sang manunudlo sang Kasuguan nga mahuy-an siya,
gani nagpamangkot pa gid siya, "Sin-o bala ang akon kapareho?"
30 Ginsabat siya ni Jesus *paagi sa isa ka estorya*. Siling niya, "May isa
ka tawo nga nagdulhog pa-Jerico halin sa Jerusalem. Samtang nagalakat
siya, hinali lang nga ginbanggaan siya sang mga tulisan. Ginkuha nila

† **10:17** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad* ‡ **10:19** sa literal, *Ginhatagan ko kamo sang awtoridad sa pagtapak sa mga man-og kag mga iwi-iwi, kag sa tanan nga gahom sang kaaway.*
§ **10:27** Deu. 6:5 * **10:27** Lev. 19:18

ang iya pagkabutang pati ang iya bayo, ginbakol nila siya, kag ginbayaan nga lipong kag daw patay na.
31 Natabuan man nga may pari nga nagdulhog sa amo nga dalan.
Pagkakita niya sang tawo *nga nagahamyang*, naglikaw siya sa pihak
sang dalan kag gin-agyan lang niya siya.
32 Nag-agi man didto ang isa ka Levita. Pagkakita niya sang tawo
naglikaw man siya kag nag-agi lang.
33 Sang ulihi may nakaagi nga Samariahanon. Pagkakita niya sa tawo
nga ginbakol naluoy gid siya.
34 Gani ginpalapitan niya siya kag ginbulong. Ginbutangan niya sang
lana kag bino ang iya pilas kag ginbugkusan. Dayon ginpasakay niya
siya sa iya ginasakyan nga sapat kag gindala sa isa ka dalayunan. Didto,
gin-atipan pa gid niya siya.
35 Sang sunod nga adlaw, ginhatagan niya sing kuwarta ang tag-iya
sang dalayunan kag nagsiling, 'Atipanon mo siya, kag kon kulangon pa
ang akon ginhatag sa imo dugangan ko lang ini sa akon pagbalik diri.'"
36 *Dayon naghambal si Jesus sa manunudlo sang Kasuguan,* "Ti sa imo,
sin-o bala sa ila nga tatlo ang nagpakita nga siya ang kapareho sang
ginbanggaan sang mga tulisan?"
37 Nagsiling ang manunudlo sang Kasuguan, "Ang tawo nga nagpakita
sang kaluoy sa iya." Nagsiling dayon si Jesus, "Himua man ang pareho
sang ginhimo niya."

Nagbisita si Jesus sa Ila ni Marta kag Maria

38 Nagpadayon sa paglakat si Jesus kag ang iya mga sumulunod, kag
nakaabot sila sa isa ka baryo. May babayi didto nga ang iya ngalan si
Marta. Ginpadayon niya sila sa iya balay.
39 May utod siya nga si Maria nga nagpungko didto sa tiilan ni Ginoong
Jesus kay gusto niya magpamati sang iya mga ginatudlo.
40 Pero si Marta nagapalibog gid sa paghimos sang pagkaon nila ni
Jesus. Gani nagpalapit siya kay Jesus kag nagsiling, "Ginoo, wala lang
bala sing kaso sa imo nga ginapabay-an lang ako sang akon utod sa
paghimos sang pagkaon? Abi hambali man siya nga buligan niya ako!"
41 Nagsabat ang Ginoo sa iya, "Ikaw Marta, madamo nga butang ang
imo ginapaligban.
42 Isa ka butang gid lang ang kinahanglan kag amo ini ang ginpili ni
Maria nga labing maayo, kag wala sing may makakuha sini sa iya."

11

Nagtudlo si Jesus Parte sa Pangamuyo
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

1 Isa sadto ka adlaw, sang pagkatapos pangamuyo ni Jesus, ang isa
sang iya mga sumulunod nagpalapit sa iya kag nagsiling, "Ginoo, si Juan
nga manugbautiso nagtudlo sa iya mga sumulunod sa pagpangamuyo.
Tudlui man kami magpangamuyo."
2 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Magpangamuyo kamo pareho sini:
"'Amay, kabay pa nga tahuron ka sang mga tawo.*
Kabay pa nga maghari ka diri sa amon.
3 Hatagi kami sang amon kinahanglanon nga pagkaon adlaw-adlaw.

* **11:2** *tahuron ka sang mga tawo:* sa literal, *tahuron ang ngalan mo*

4 Patawara kami sang amon mga sala,
kay ginapatawad man namon ang tanan nga nakasala sa amon.
Kag indi mo kami pag-ipadaog sa mga temtasyon.' "
5 Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, "Abi kon may amigo ka, kag sa tungang gab-i magkadto ka sa iya balay kag magsiling sa iya, 'Amigo, pahulama ako anay sang pagkaon,†
6 kay may amigo ako nga bag-o lang nag-abot kag wala gid ako sang ipakaon sa iya.'
7 Dayon magsabat siya sa sulod, 'Indi na ako pagdisturbuha. Nasiradhan na namon ang puwertahan kag nagahigda na ako kag ang akon mga bata, gani mabudlay na sa akon ang pagbangon para hatagan ka.'
8 Pero ang matuod, bisan daw indi siya magbangon kag maghatag sa imo, bisan amigohay pa kamo, magabangon gid siya kag magahatag sang imo ginakinahanglan tungod kay wala ka nagahuyahuya sa pagpilit sa iya.
9 Gani ginasilingan ko kamo: Magpangayo kamo *sa Dios* kag hatagan *niya* kamo. Pangitaa ninyo *sa iya ang inyo ginapangita* kag makita ninyo. Magpanuktok kamo kag pagabuksan *niya* kamo.
10 Kay ang tanan nga nagapangayo, nagabaton. Ang mga nagapangita, makakita. Kag ang mga nagapanuktok, pagabuksan.
11 Kamo nga mga ginikanan,‡ kon magpangayo ang inyo bata sang isda hatagan bala ninyo sang man-og?
12 Kon magpangayo siya sang itlog, hatagan bala ninyo sang iwi-iwi? *Siyempre indi!*
13 Ti kon kamo nga mga malain makahibalo maghatag sang maayo nga mga butang sa inyo mga bata, daw ano pa gid ang inyo Amay sa langit! Ihatag gid niya ang Espiritu Santo sa mga nagapangayo sa iya."

Si Jesus kag ang Hari sang Malain nga mga Espiritu
(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

14 Isa sadto ka tion nagtabog si Jesus sang demonyo nga nagsulod sa isa ka tawo nga nangin kabangdanan sang iya pagkaapa. Sang napaguwa niya ang demonyo, nakahambal dayon ang apa. Natingala gid ang mga tawo.
15 Pero may mga tawo didto nga nagsiling, "Nagatabog siya sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa iya ni Satanas§ nga amo ang pangulo sang mga demonyo."
16 Ang iban didto gusto nga tilawan si Jesus, gani nagpangayo sila sa iya sang milagro halin sa Dios* bilang pamatuod *nga ginpadala siya sang Dios*.
17 Pero nahibaluan ni Jesus ang ila hunahuna, gani nagsiling siya sa ila, "Kon ang *mga pumuluyo sang* isa ka ginharian magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, ina nga ginharian malaglag. Amo man ang matabo sa panimalay kon *ang mga nagaestar dira* magbinahin-bahin kag mag-ilinaway.
18 Gani kon si Satanas kag ang iya mga sakop magbinahin-bahin kag mag-ilinaway, paano makapadayon ang iya ginharian? Kay nagasiling man bala kamo nga nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa gahom nga ginhatag sa akon ni Satanas.

---

† **11:5** *pagkaon:* sa literal, *tatlo ka tinapay* ‡ **11:11** *ginikanan:* sa literal, *amay* § **11:15** *Satanas:* sa Griego, *Beelzebul* * **11:16** *Dios:* sa literal, *langit*

19 Kon si Satanas ang nagahatag sa akon sang gahom para magtabog
sang mga demonyo, sin-o ang nagahatag sang gahom sa inyo mga
sumulunod nga nagatabog man sang mga demonyo? Ang inyo mga
sumulunod mismo nagapamatuod nga sala gid kamo.
20 Karon, tungod kay nagatabog ako sang mga demonyo paagi sa
gahom sang Dios, nagapamatuod ini nga ang paghari sang Dios nag-abot
na sa inyo."
21 *Ginsugiran sila ni Jesus sang isa pa ka paanggid,* "Kon nagaguwardya
ang makusog nga tawo sa iya balay, nga kompleto ang armas, indi gid
maano ang iya mga pagkabutang.
22 Pero kon sulungon siya sang mas makusog pa sang sa iya, mapierdi
siya. Ang iya ginasaligan nga mga armas kuhaon sa iya, kag pati ang
tanan niya nga mga pagkabutang pamartidahon pa."
23 *Pagkatapos nagsiling si Jesus,* "Ang wala nagaapin sa akon, kontra
sa akon. Kag ang wala nagabulig sa akon sa pagtipon *sang mga tawo sa*
Dios nagapalapta lang.

Ang Pagbalik sang Mahigko nga Espiritu
(Mat. 12:43-45)

24 "Kon ang mahigko nga espiritu magguwa sa tawo nga iya ginsud-
lan, nagalibot siya sa mga lugar nga wala sing tubig kay nagapangita
siya sang lugar nga iya mapahuwayan. Kon indi siya makakita sang
palahuwayan, magahunahuna siya nga magbalik na lang sa iya ginhali-
nan.
25 Kag kon sa iya pagbalik makita niya nga ang iya ginhalinan matinlo
na kag nahimos ang tanan,
26 malakat siya dayon kag manghagad sang pito pa gid ka espiritu nga
mas malain pa sang sa iya. Magasulod sila sa sadto nga tawo kag didto
mag-estar. Kag ang kahimtangan sang tawo mangin grabe pa gid sang sa
una."

Ang Matuod nga Pagkabulahan

27 Pagkatapos hambal ni Jesus sadto, may babayi didto sa kadam-an
nga nagsinggit sa iya, "Bulahan ang babayi nga nagbusong kag nagpatiti
sa imo!"
28 Nagsabat si Jesus, "Pero mas bulahan ang mga tawo nga nagapamati
kag nagatuman sang pulong sang Dios."

Ginpangayuan si Jesus sang Milagro
(Mat. 12:38-42; Mar. 8:11-12)

29 Samtang nagadamo pa gid ang mga tawo nga nagatilipon kay Jesus,
nagsiling siya, "*Kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon tama kalaot.
Nagapangayo kamo sang milagro bilang pamatuod *nga ginpadala ako*
sang Dios. Pero wala sing milagro nga ipakita sa inyo luwas sa milagro
nga pareho sang natabo kay Jonas.
30 Subong nga si Jonas nangin tanda sa mga taga-Nineve, ang matabo
sa *akon nga* Anak sang Tawo mangin tanda man sa inyo.
31 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw† ang rayna nga halin sa south‡
upod sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon niya
kamo. Kay naghalin pa siya sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan

† **11:31** *mabanhaw:* ukon, *magatindog.* Amo man sa bersikulo 32. ‡ **11:31** *rayna nga halin sa south:* Amo ang rayna sang Sheba suno sa 1 Har. 10

sa pagpamati sa kaalam ni *Haring* Solomon. Karon may ari diri nga labaw pa kay Solomon, *pero wala kamo nagpamati sa iya*.

32 Sa adlaw sang paghukom, mabanhaw *man* ang mga taga-Nineve upod sa *inyo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon kag basulon man nila kamo. Kay pagkabati sang mga taga-Nineve sadto sang wali ni Jonas, naghinulsol sila. Karon may ari diri nga labaw pa kay Jonas, *pero wala kamo naghinulsol sang nagwali siya sa inyo*."

Ang Suga nga Ara sa Aton
(Mat. 5:15; 6:22-23)

33 *Nagsiling pa gid si Jesus*, "Wala sing tawo nga nagasindi sang suga kag taguon lang niya ini dayon ukon takluban sang sulukban, kundi ginabutang ini sa tulungtungan para masanagan ang mga nagasulod *sa balay*.

34 Ang aton mata amo ang suga sang aton lawas. Kon masanag ang imo panulok, masanagan ang imo bilog nga lawas. Pero kon madulom ang imo panulok, madulman ang imo bilog nga lawas.

35 Gani siguruhon mo nga nasanagan ka gid, kay basi nga ang imo ginasiling nga masanag madulom.

36 Kag kon ang imo bilog nga lawas nasanagan kag wala gid sing parte nga nadulman, masanagan ang tanan, pareho sang pagsiga sang suga sa imo."

Ang mga Ginpanghambal ni Jesus Kontra sa mga Pariseo kag mga Manunudlo sang Kasuguan
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

37 Pagkatapos hambal ni Jesus, may isa ka Pariseo nga nag-agda sa iya nga magkaon sa iya balay. Gani nag-upod si Jesus kag nagkaon.

38 Natingala ang Pariseo sang makita niya nga wala nagpanghugas si Jesus antes magkaon *suno sa ila ritual*.

39 Gani naghambal ang Ginoo sa iya, "Kamo nga mga Pariseo, ginahugasan ninyo ang sa guwa *lang* nga parte sang tasa kag pinggan *bilang ritual*, pero ang sa sulod ninyo puno sang kadalok kag kalautan.

40 Mga buang-buang! Indi bala nga ang Dios nga naghimo sang guwa nga parte amo man ang naghimo sang sulod nga parte?

41 Gani para mangin matinlo kamo, kaluoyi ninyo ang mga imol kag indi ninyo pagdaluki kon ano man ang ila mga kinahanglanon.

42 "Kaluluoy kamo nga mga Pariseo! Ginahatag ninyo ang inyo ikanapulo bisan sang inyo mga panakot, pero ginabaliwala ninyo ang paghimo sang matarong sa inyo isigkatawo kag ang paghigugma sa Dios. Maghatag kamo sang inyo ikanapulo pero indi ninyo pag-ibaliwala ang paghimo sang sinang mas importante nga mga butang.

43 "Kaluluoy kamo nga mga Pariseo! Kay kon ara kamo sa mga simbahan, gusto gid ninyo magpungko sa mga pulungkuan nga para sa mga dungganon. Kag sa mga lugar nga madamo sang tawo, gusto gid ninyo nga magtamyaw sila sa inyo.

44 Kaluluoy kamo! Pareho kamo sa lulubngan nga wala sing tanda kag
ginatapakan lang sang mga tawo nga wala kahibalo nga lulubngan gali
ato."§
45 Nagsiling ang isa ka manunudlo sang Kasuguan, "Manunudlo, sa
imo panghambal ginainsultuhan mo man kami."
46 Nagsabat si Jesus, "Kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan, kalu-
luoy man kamo! Kay ginapabug-atan ninyo ang mga tawo sa madamo
nga pagsulundan nga ginadugang ninyo sa Kasuguan, pero kamo mismo
wala gani nagatuman.
47 Kaluluoy kamo! Nagapakay-o kamo sang mga lulubngan sang mga
propeta nga ginpamatay sang inyo mga katigulangan.
48 Gani nagapamatuod kamo kag nagakomporme man sang ila mga
ginhimo. Kay sila ang nagpamatay sang mga propeta kag kamo ang
nagapakay-o sang ila mga lulubngan.
49 Amo gani nga suno sa kaalam sang Dios nagsiling siya, 'Magapadala
ako sa ila sang mga propeta kag mga apostoles; ang iban sang akon
ipadala pagapatyon nila, kag ang iban hingabuton nila.'
50 Gani *kamo nga mga tawo sa* sini nga henerasyon pagasilutan man
sang Dios tungod sang ila pagpamatay sang mga propeta sang una, halin
pa sang pagtuga sang kalibutan—
51 halin kay Abel hasta kay Zacarias nga ginpatay sa tunga sang
halaran kag sang templo. Huo, nagasiling ako sa inyo, *kamo nga mga
tawo sa* sini nga henerasyon silutan gid tungod sang ila mga ginhimo.
52 "Kaluluoy kamo nga mga manunudlo sang Kasuguan! Kay ginatago
ninyo ang yabi sa pag-intiendi sang kamatuoran. Indi lang nga wala
kamo nagasunod sa kamatuoran, kundi ginabalabagan pa ninyo ang
iban nga gusto magsunod."
53 Pagkatapos nga naghalin si Jesus sa balay, ang mga manunudlo sang
Kasuguan kag ang mga Pariseo nagsugod na nga magdumot gid sa iya.
Sige ang ila pamangkot sa iya parte sa nagkalain-lain nga butang
54 sa pagdakop-dakop sa iya mga pulong.

12

Mag-andam sa mga Tawo nga Pakita-kita lang ang Ila Ginahimo
(Mat. 10:26-27)

1 Sang nagdugok ang linibo-libo nga mga tawo *kay Jesus* kag nagaginu-
tok sila, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Mag-andam kamo, kay
basi malatnan kamo sang batasan* sang mga Pariseo nga puro pakita-
kita lang.
2 Pero wala sing tinago nga indi mahibaluan sa ulihi.
3 Gani, bisan ano ang inyo ginahambal sa madulom, mabatian sa
masanag, kag ang inyo ginahutik sa sirado nga kuwarto, mahibaluan
sang tanan.

Ang Dapat Kahadlukan
(Mat. 10:28-31)

§ **11:44** Sa hunahuna sang mga Judio, kon matandugan nila ang lulubngan, mahigko na sila kag indi na makapalapit sa Dios. Gani ang buot silingon sang sini nga bersikulo, ang mga Pariseo pareho sang mga lulubngan nga nagapahigko sa mga tawo. Ginalatnan nila ang mga tawo sang ila ginahimo nga malain. * **12:1** *batasan:* sa literal, *inugpahabok ukon lebadura.* Sa English, *yeast.*

4 “Mga abyan, indi kamo magkahadlok sa mga tawo nga makapatay
lang sang inyo lawas, kag pagkatapos wala na sila sing mahimo pa sa
inyo.
5 Sugiran ko kamo kon sin-o ang inyo kahadlukan: kahadlukan ninyo
ang Dios, kay pagkatapos nga mapatay niya ang lawas sang tawo may
gahom pa gid siya sa paghaboy sang iya kalag sa impyerno. Amo gani
nga ginapaandaman ko kamo nga ang Dios dapat ninyo kahadlukan.
6 Indi bala nga barato lang ang *pispis nga* maya? Pero wala sing isa sa
ila nga ginakalimtan sang Dios.
7 Gani labi pa gid kamo, kay bisan ang inyo buhok sa ulo naisip niya
tanan. Gani indi kamo magkahadlok, kay mas mahal pa kamo sang sa
madamo nga maya.”

Ang Pagkilala kay Jesus
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Nagsiling pa gid si Jesus sa ila, “Ang bisan sin-o nga nagakilala sa akon
sa atubangan sang mga tawo nga ako iya Ginoo, *ako nga* Anak sang Tawo
magakilala man sa iya sa atubangan sang mga anghel sang Dios.
9 Pero ang wala nagakilala sa akon sa atubangan sang mga tawo, indi
ko man pagkilalahon sa atubangan sang mga anghel sang Dios.
10 Ang bisan sin-o nga maghambal sing malain kontra sa *akon nga*
Anak sang Tawo mapatawad; pero ang magpakalain sa Espiritu Santo
indi gid mapatawad.
11 “Kon tungod sa inyo pagtuo pagadal-on kamo sa simbahan sang mga
Judio ukon sa mga manugdumala sang banwa para imbistigaron, indi
kamo magpalibog kon ano ang inyo isabat.
12 Kay sa sina nga tion tudluan kamo sang Espiritu Santo kon ano ang
inyo dapat ihambal.”

Ang Paanggid Parte sa Manggaranon nga Nagsalig sa Iya Manggad

13 May tawo didto nga nagsiling, “Manunudlo, silinga ang akon utod
nga partihan niya ako sang amon palanublion.”
14 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ano ako, huwis ukon manugpartida sang
inyo pagkabutang?”
15 Dayon naghambal si Jesus sa mga tawo, “Mag-andam kamo sa tanan
nga klase sang pagkamainangkunon, kay ang matuod nga pagkabuhi
wala nagadepende sa madamo nga manggad.”
16 Kag ginsugiran niya sila sang isa ka paanggid, “May isa ka tawo nga
manggaranon nga may duta nga madamo gid ang patubas.
17 Gani nagsiling siya sa iya kaugalingon, ‘Ano ang akon himuon? Wala
na ako butangan sang akon patubas!
18 Maayo pa siguro nga ipaguba ko ang akon mga bodega kag ipatindog
ang mas dako pa gid, kag dira ko ibutang ang akon mga patubas kag mga
pagkabutang.
19 Kag tungod kay madamo na ang akon natipon para sa palaabuton
nga mga tinuig, mapahuway-huway lang ako anay, magkaon, mag-inom,
kag magpangalipay!’
20 Pero nagsiling ang Dios sa iya, ‘Buang-buang! Karon nga gab-i
bawion ko sa imo ang imo kabuhi. Ti sin-o ang magapulos sang imo
gintipon nga manggad?’

21 Amo man ina ang matabo sa tawo nga nagatipon sang manggad para
lang sa iya kaugalingon pero pobre sa atubangan sang Dios."

Magsalig sa Dios
(Mat. 6:25-34)

22 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Gani nagasiling ako
sa inyo nga indi kamo magpalibog sa inyo pagpangabuhi, kon ano ang
inyo kaunon kag kon ano ang inyo bayuon.
23 Kay kon ginhatagan kamo sang Dios sang kabuhi kag lawas, indi
mahimo nga indi niya kamo paghatagan sang pagkaon kag bayo.
24 Tan-awa ninyo ang mga uwak: wala sila nagatanom, wala nagaani,
kag wala sila sang bodega nga ginatipunan sang ila pagkaon, pero
ginapakaon sila sang Dios. Indi bala mas labaw pa kamo sang sa mga
pispis?
25 Sin-o sa inyo ang makapalawig sang inyo kabuhi bisan diutay lang
paagi sa inyo pagpalibog? *Wala gid!*
26 Gani, tungod nga wala man kamo sang may mahimo sa pagpalawig
sang inyo kabuhi, ngaa magpalibog pa gid kamo sang iban nga mga
butang?
27 Talupangda ninyo kon paano nagatubo ang mga bulak; wala sila
nagapangabudlay ukon nagahimo sang ila bayo. Sa pagkamatuod, bisan
ang bantog kag manggaranon nga hari nga si Solomon, ang iya mga bayo
indi makatupong sa katahom sang bisan isa lang sa sini nga mga bulak.
28 Kon ginapatahom sang Dios ang mga hilamon nga buhi subong, pero
sa ulihi *malaya kag* tutdan man lang, indi bala nga mas labi pa gid nga
pabayuan niya kamo? Kadiutay sang inyo pagtuo!
29 Indi kamo magpalibog kon ano ang inyo kaunon kag imnon.
30 Amo ina ang ginapalibugan sang mga tawo nga wala nagakilala sa
Dios. Pero nakahibalo ang inyo Amay sa langit nga kinahanglan ninyo
ina nga mga butang.
31 Gani unaha ninyo ang pagpasakop sa paghari sang Dios kag ihatag
gid niya ang inyo mga kinahanglanon.

Mga Manggad sa Langit
(Mat. 6:19-21)

32 "Kamo nga nagasunod sa akon pila lang gid,† pero indi kamo
magkahadlok kay ginbuot sang inyo Amay nga paharion kamo sa iya
ginharian.
33 Ibaligya ninyo ang inyo pagkabutang, kag ihatag ang kuwarta sa
mga imol para makatipon kamo sang manggad didto sa langit. Ini indi
gid mabuhinan ukon madunot, tungod nga wala didto sing makawat nga
makapalapit kag wala man sing mga sapat-sapat nga makaut-ot.
34 Kay kon diin ang inyo manggad didto man ang inyo tagipusuon.

Magpreparar sa Pagbalik sang Ginoo

35-36 "Magpreparar kamo sa tanan nga tion para indi kamo makibot sa
pagbalik sang inyo Ginoo. Sunda ninyo ang mga ulipon nga nagahulat sa
pagbalik sang ila amo nga nagtambong sa punsyon. Nagabantay sila kag
wala nila ginapatay ang ila mga suga. Gani bisan ano nga oras mag-abot
ang ila amo, kon magpanuktok, mabuksan nila dayon ang puwertahan.

† **12:32** *Kamo nga nagasunod sa akon pila lang gid:* sa literal, *Gamay nga panong sang mga karnero*

37 Bulahan ato nga mga ulipon nga maabtan sang ila amo nga
nagabugtaw kag nagabantay sa iya pag-abot. Ang matuod, maga-
preparar ang ila amo sa pagserbisyo sa ila. Papungkuon niya sila sa iya
lamisa kag siya mismo ang magaserbi sa ila.
38 Bulahan gid sila kon maabtan sila nga nakapreparar sa iya pag-abot
bisan sa tungang gab-i ukon kaagahon.
39 Tandai ninyo ini: kon nahibaluan sang tagbalay kon ano nga oras
maabot ang makawat, bantayan gid niya para indi makasulod ang
makawat sa iya balay.
40 Gani magbantay gid kamo, kay sa oras nga wala ninyo ginapaabot,
ako nga Anak sang Tawo magaabot."

Ang Masaligan kag ang Indi Masaligan nga Ulipon
(Mat. 24:45-51)

41 Nagpamangkot si Pedro, "Ginoo, para bala kay sin-o ang paanggid
nga ina, sa amon bala ukon sa tanan?"
42 Ginsabat siya ni Jesus *paagi sa isa ka paanggid*, "Indi bala nga kon
sin-o ang masaligan kag maalam nga ulipon amo ang ginapili sang amo
nga magdumala sa iya kaupod nga mga ulipon? Siya ang nagahatag sa
ila sang ila pagkaon sa husto nga oras.
43 Bulahan ato nga ulipon nga sa pagbalik sang iya amo maabtan siya
nga nagahimo sang iya buluhaton.
44 Sa pagkamatuod, padumalahon siya sa tanan nga pagkabutang sang
iya amo.
45 Pero kaluluoy ang ulipon nga sa paglakat sang iya amo magahu-
nahuna siya nga madugay pa siya magbalik, gani magasugod siya sa
pagpamintas sa iya kaupod nga mga ulipon, lalaki kag babayi man, kag
magapagusto siya sang kaon, inom kag pahubog.
46 Magaabot ang iya amo sa oras nga wala gid niya ginahunahuna, kag
grabe ang silot nga iya agumon.‡ Ibutang siya sa isa ka lugar upod sa mga
tawo nga indi gid masaligan.
47 "Ang ulipon nga nakahibalo kon ano ang luyag sang iya amo pero
wala nagatuman, madamo nga hanot ang iya pagaagumon.
48 Kag ang ulipon nga wala nakahibalo kon ano ang luyag sang iya
amo kag nakahimo sang mga butang nga indi maayo hanuton man, pero
diutay lang. Kay ang bisan sin-o nga ginhatagan sang madamo, madamo
man ang ginapaabot sa iya. Mas madamo ang ginapaabot sa tawo nga
gintugyanan sang madamo."

Si Jesus ang Kabangdanan sang Pagbinahin-bahin
(Mat. 10:34-36)

49 *Nagsiling pa gid si Jesus sa ila,* "Nagkadto ako diri sa kalibutan sa
pagdala sang *silot nga daw* kalayo, kag luyag ko nga magdabdab na ini.
50 Pero sa wala pa ini matabo madamo anay nga mga pag-antos ang
akon maagyan. Kag indi gid ako mapahamtang samtang wala pa ini
matapos.
51 "Nagahunahuna bala kamo nga nagkadto ako diri sa kalibutan para
mangin maayo ang relasyon sang isa kag isa? Ang matuod, nagkadto ako
diri para magbinahin-bahin ang mga tawo.

‡ **12:46** *kag grabe ang silot nga iya agumon:* sa literal, *kag tadtaron siya*

52 Kay halin subong, *tungod sa akon,* may lima ka tawo sa pamilya nga
magabinahin-bahin. Ang tatlo kontra sa duha kag ang duha kontra sa
tatlo.
53 Ang amay kag ang iya anak nga lalaki magakontrahanay. Ang iloy
kag ang iya anak nga babayi magakontrahanay, kag ang ugangan nga
babayi kag ang iya umagad nga babayi magakontrahanay."

Panilagi Ninyo ang mga Nagakalatabo Karon
(Mat. 16:2-3)
54 Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, "Kon makita ninyo ang gal-om
sa west nagasiling kamo nga magaulan, kag amo gani ang matabo.
55 Kag kon maghuyop na ang habagat nagasiling kamo nga magainit,
kag amo man ang matabo.
56 Mga hipokrito! Makahibalo kamo magpakot kon ano ang matabo
paagi sa inyo pagtan-aw sa duta kag sa langit, pero ngaa indi kamo
makapakot sang mga nagakalatabo subong?

Magpakig-uli ka sa Imo Kaaway
(Mat. 5:25-26)
57 "Ngaa wala gid ninyo ginabinagbinag kon ano ang husto?
58 Kon may mag-akusar sa imo, tinguhai gid sa pagpakighusay sam-
tang nagapakadto pa lang kamo sa korte. Kay basi piliton gid niya ikaw
nga dal-on sa huwis kag itugyan ka dayon sang huwis sa opisyal para
prisohon.
59 Kag indi ka gid makaguwa kon indi mo anay mabayaran ang tanan."

13

Maghinulsol Kamo
1 May mga tawo didto nga nagbalita kay Jesus parte sa mga taga-
Galilea nga ginpapatay ni Pilato sang nagahalad sila sang mga sapat *sa*
templo.
2 Nagsiling si Jesus sa ila, "Siguro nagahunahuna kamo nga natabo ato
sa ila tungod nga mas makasasala sila sang sa iban nga mga taga-Galilea.
3 Pero indi! Pero sugiran ko kamo, kon indi kamo maghinulsol kag
magtalikod sa inyo mga sala, kamo tanan mapatay man.
4 Ti, ano karon atong 18 ka tawo nga natumbahan sang tore sa Siloam
kag nagkalamatay. Siguro nagahunahuna man kamo nga sila ang
pinakamalaot sa tanan nga taga-Jerusalem.
5 Pero indi! Pero sugiran ko kamo, kon indi kamo maghinulsol kag
magtalikod sa inyo mga sala, kamo tanan mapatay man."

Ang Kahoy nga Wala Nagapamunga
6 Dayon ginsugiran sila ni Jesus sang isa ka paanggid, "May isa ka tawo
nga may gintanom nga higera sa iya talamnan sang ubas. Ginkadtuan
niya ini nga tanom kag gintan-aw kon bala may bunga, pero wala gid
siya sing may nakita.
7 Gani ginhambalan niya ang nagaatipan sang iya talamnan, 'Tatlo na
ka tuig ang akon pagbalik-balik diri nga nagatan-aw kon may bunga na
ang higera, pero wala gid makapamunga. Maayo pa tapson mo na lang
ina. Ginakuha lang niya ang abuno sang duta.'
8 Pero nagsiling ang manug-atipan, 'Sir, pabay-an ta lang anay sa sini
nga tuig kay kutkutan ko ang iya palibot kag abunuhan.

9 Basi pa lang nga magpamunga sa sunod nga tuig. Pero kon indi pa
gid siya magpamunga amo na ina ang pagtapas ta.'"

Gin-ayo ni Jesus ang Buktot nga Babayi

10 Sang isa ka Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto si Jesus sa simbahan
sang mga Judio kag nagpanudlo.
11 May babayi didto nga nangin buktot tungod nga ginapamasakit
siya sang *malain nga* espiritu. Sa sulod sang 18 ka tuig indi gid siya
makatadlong sang iya lawas.
12 Sang makita siya ni Jesus, gintawag niya siya kag ginsilingan, "Tyay,
maayo ka na sa imo masakit."
13 Dayon gintungtong niya ang iya mga kamot sa babayi, kag sa gilayon
nagtadlong ang iya likod kag nagdayaw siya sa Dios.
14 Pero nangakig gid ang manugdumala sang simbahan, tungod kay
nagpang-ayo si Jesus sa Adlaw nga Inugpahuway. Nagsiling siya sa mga
tawo, "Sa isa ka semana may anom ka adlaw para mag-obra. Sa sina nga
mga adlaw magkadto kamo diri sa pagpabulong, pero indi sa Adlaw nga
Inugpahuway."
15 Nagsabat ang Ginoo sa iya, "Mga hipokrito kamo! Indi bala nga kon
may baka kamo ukon kabayo, ginahubaran ninyo kag ginaguyod sa mga
palaimnan bisan sa Adlaw nga Inugpahuway?
16 Kon ginahimo ninyo ina sa sapat, ngaa indi ko paghimuon ang
maayo sa sini nga babayi nga isa man sang mga kaliwat ni Abraham?
Gin-gapos siya ni Satanas sa sulod sang 18 ka tuig, gani dapat nga
hilwayon siya sa gahom ni Satanas bisan sa Adlaw nga Inugpahuway."
17 Sa sabat nga ini ni Jesus nahuy-an ang mga nagakontra sa iya. Sa
pihak nga bahin, nalipay gid ang mga tawo tungod sa makatilingala nga
mga butang nga iya ginpanghimo.

Ang Paanggid Parte sa Binhi sang Mustasa
(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

18 Nagpadayon pa gid si Jesus sa paghambal, "Sa ano ko bala ipaanggid
ang paghari sang Dios?
19 Ang paghari sang Dios pareho sa binhi sang mustasa* nga ginpang-
gas sang isa ka tawo sa iya katamnan. Nagtubo ini kag nagdako nga daw
sa kahoy ang iya kataason, kag ginpugaran sang mga pispis ang iya mga
sanga."

Ang Paanggid Parte sa Inugpahabok sang Tinapay
(Mat. 13:33)

20 Dayon nagsiling pa gid si Jesus, "Sa ano ko pa gid bala ipaanggid ang
paghari sang Dios?
21 Pareho ini sa inugpahabok nga ginmiksla sang babayi sa isa ka
labador nga harina nga iya masahon, kag naghabok dayon ang bilog nga
linamas."

Ang Makitid nga Puwertahan
(Mat. 7:13-14, 21-23)

22 Sang nagapakadto si Jesus sa Jerusalem, nagapanudlo siya sa mga
baryo kag mga banwa nga iya ginaagyan.

---

* **13:19** *mustasa:* isa ka klase sang mustasa nga dako gid.

23 Karon, may nagpamangkot sa iya, “Ginoo, diutay lang bala ang
maluwas?” Nagsabat si Jesus,
24 “Magtinguha gid kamo sa pagsulod sa makitid nga puwertahan. Kay
ang matuod, madamo ang gusto nga magsulod, pero indi sila makasulod.
25 Kon nakapanirado na ang tagbalay magatindog gid lang kamo sa
guwa kag magapanuktok nga nagasiling, ‘Ginoo, pasudla kami.’ Pero
sabton niya kamo, ‘Wala ako makakilala sa inyo.’
26 Dayon magasiling kamo, ‘Indi bala nga nag-upod kita sa pagkaon,
kag nagtudlo ka sa mga kalye sang amon banwa?’
27 Pero magasabat siya sa inyo, ‘Wala gid ako makakilala sa inyo.
Palayo kamo sa akon, tanan kamo nga nagahimo sang malain!’
28 Magahibi kamo kag magabagrot ang inyo mga ngipon† kon makita
ninyo si Abraham, Isaac, Jacob kag ang tanan nga propeta nga nasakop
sa paghari sang Dios, pero kamo ya wala nasakop.
29 Kag makita ninyo ang mga indi Judio nga naghalin sa tanan nga
parte sang kalibutan‡ nga magapungko sa punsyon sa paghari sang Dios.
30 May mga tawo nga kubos subong, pero sa ulihi mangin dungganon.
Kag may mga dungganon subong, pero sa ulihi mangin kubos.”

Ang Paghigugma ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 23:37-39)

31 Sang sadto nga tion, may mga Pariseo nga nagpalapit kay Jesus kag
nagsiling, “Kinahanglan maghalin ka na diri kay gusto ni Herodes nga
patyon ka.”
32 Pero ginsabat sila ni Jesus, “Lakat, sugiri ninyo inang madaya§ nga
Herodes nga nagatabog ako sang mga demonyo kag nagapang-ayo sang
mga masakiton subong hasta buwas, kag sa ikatlo nga adlaw matapos ko
na ang akon obra.
33 Basta kinahanglan gid nga padayunon ko ang akon paglakat subong,
sa buwas, kag sa sunod nga adlaw, kay indi nagakabagay nga ang
propeta patyon sa iban nga lugar luwas sa Jerusalem.
34 “Kamo nga mga taga-Jerusalem, ngaa ginabato ninyo kag ginapa-
matay ang mga propeta nga ginpadala *sang Dios* sa inyo? Permi ko
ginahandom nga tipunon kamo *kag atipanon* pareho sang munga nga
nagatipon sang iya mga piso sa idalom sang iya mga pakpak, pero indi
kamo gusto sini.
35 Karon, bahala kamo sa inyo kaugalingon. Indi na gid ninyo ako
makita hasta sa pag-abot sang adlaw nga magasiling kamo, ‘Ginapaka-
maayo sang Ginoo ang iya pinadala.*’†”

14

Gin-ayo ni Jesus ang Masakiton nga Tawo

1 Isa sadto ka Adlaw nga Inugpahuway, gin-imbitar si Jesus sang isa ka
manugdumala sang mga Pariseo nga magkaon sa iya balay. Pag-abot ni
Jesus didto, ginbantayan siya sang mga tawo nga nagakontra sa iya *kon
bala lapason niya ang Kasuguan*.
2 Karon, may tawo didto nga nagapalamanog ang bilog niya nga lawas.

† **13:28** *magabagrot ang inyo mga ngipon:* siguro tungod sa kaakig ukon kasakit. ‡ **13:29** *sa tanan nga parte sang kalibutan:* sa literal, *sa east, west, north, kag south* § **13:32** *madaya:* ang literal sini sa English, *fox* * **13:35** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo* † **13:35** Sal. 118:26

3 Nagpamangkot si Jesus sa mga manunudlo sang Kasuguan kag sa
mga Pariseo, “Ginatugot bala sang aton Kasuguan nga magpang-ayo
sang mga masakiton sa Adlaw nga Inugpahuway ukon wala?”
4 Pero naghipos lang sila. Dayon ginkaptan ni Jesus ang tawo kag gin-
ayo. Pagkatapos ginpalakat niya.
5 Kag nagsiling siya sa mga tawo didto, “Abi may bata kamo ukon baka
nga mahulog sa bubon sa Adlaw nga Inugpahuway. Ano, pabay-an lang
bala ninyo tungod kay Adlaw nga Inugpahuway? Siyempre, kuhaon
ninyo!”
6 Pero wala gid sing may nakasabat sa iya pamangkot.

Ang Pagpaubos kag ang Pagkamaabiabihon
7 Napanilagan ni Jesus nga ang mga tawo nga ginpang-imbitar nagapili
sang mga pulungkuan nga para sa dungganon nga mga tawo. Gani
ginsugiran niya sila sini nga paanggid,
8 “Kon imbitaron ka sa punsyon sang kasal, indi mo pagpilion ang
pulungkuan nga para sa dungganon nga mga tawo. Kay basi may gin-
imbitar nga mas dungganon pa gid sang sa imo.
9 Kag ang nag-imbitar sa inyo nga duha magapalapit sa imo kag magsil-
ing, ‘Abi halin ka anay dira, kay napreparar na ini nga pulungkuan sa
sini nga tawo.’ Ti mahuy-an ka kag mapungko ka na lang sa pulungkuan
nga para sa ordinaryo nga mga tawo.
10 Pero kon imbitaron ka, pilion mo ang pulungkuan nga para sa ordi-
naryo nga mga tawo, para sa pag-abot sang nag-imbitar sa imo palapitan
ka niya kag papungkuon sa pulungkuan nga para sa dungganon nga mga
tawo. Kundi mapadunggan ka pa sa atubangan sang tanan nga ginpang-
imbitar.
11 Kay ang bisan sin-o nga nagapakataas sang iya kaugalingon paubu-
son, pero ang nagapaubos sang iya kaugalingon pataason.”
12 Dayon nagsiling si Jesus sa tawo nga nag-imbitar sa iya, “Kon mag-
imbitar ka sang mga tawo nga magpanyaga ukon magpanyapon sa inyo,
indi *lang* pag-imbitara ang imo mga amigo ukon ang imo mga utod ukon
ang imo mga paryente ukon ang imo mga kasilingan nga manggaranon,
kay basi kon imbitaron ka man nila kag mabaton mo na ang imo balos.
13 Kon magpapunsyon ka, imbitaron mo *man* ang mga imol, ang mga
pingkaw, ang mga piang, kag ang mga bulag.
14 Mangin bulahan ka tungod kay indi sila makabalos sa imo. Ang Dios
amo ang magabalos sa imo sa pag-abot sang panahon sang pagkaban-
haw sang mga matarong.”

Ang Paanggid Parte sa Punsyon
(Mat. 22:1-10)
15 Sang pagkabati sadto sang isa nga nakaupod kay Jesus sa pagkaon,
nagsiling siya, “Bulahan atong mga tawo nga magakaon sa punsyon sa
paghari sang Dios!”
16 Dayon gin-estoryahan siya ni Jesus, “May isa ka tawo nga nag-
preparar sang dako nga punsyon, kag madamo ang iya ginpang-imbitar.
17 Pag-abot sang oras nga inugkaon na, ginsugo niya ang iya ulipon nga
kadtuan ang mga ginpang-imbitar kag silingon, ‘Magkadto na kamo kay
preparado na ang tanan!’
18 Pero kada isa sa ila nagbalibad nga indi sila makakadto. Nagsiling
ang isa, ‘Bag-o lang ako nakabakal sang duta kag kinahanglan nga

kadtuan ko kag tan-awon. Gani nagapangabay ako nga pasensyaha lang anay ako.'
19 Nagsiling pa gid ang isa, 'Indi ako makakadto kay bag-o lang ako
nakabakal sang napulo ka baka kag tilawan ko na kon bala maayo
iarado. Gani pasensyaha lang anay ako.'
20 Nagsiling pa gid ang isa, 'Bag-o gid lang ako ginkasal, gani indi ako
makakadto.'
21 Pagkatapos nagbalik ang ulipon sa iya amo kag ginsugiran niya siya
kon ngaa indi sila makakadto. Pagkabati sang amo nangakig siya. Gani
nagsiling siya sa iya ulipon, 'Kadto didto sa mga karsada kag mga kalye
sang aton banwa kag dal-a diri ang mga imol, mga pingkaw, mga bulag,
kag mga piang.'
22 Sang mahimo ato sang ulipon, nagsiling siya sa iya amo, 'Sir,
natuman ko na ang imo sugo, pero may bakante pa gid sa kalan-an.'
23 Gani nagsiling ang amo sa iya, 'Kadto didto sa mga dalan sa guwa
sang banwa kag piliton mo ang mga tawo nga imo makita nga magkadto
diri para mapuno ang akon balay.
24 Sugiran ko kamo sang matuod, sa mga tawo nga akon gin-
imbitar, wala gid sing may makatilaw sa ila sang akon ginpreparar nga
pagkaon.'"

Ang Pagsunod sa Ginoo
(Mat. 10:37-38)

25 Sang nagapadayon si Jesus sa iya paglakat *pakadto sa Jerusalem*,
madamo nga tawo ang nag-upod sa iya. Ginbalikid niya sila kag nagsil-
ing,
26 "Kon may tawo nga luyag magsunod sa akon, pero mas palangga pa
niya ang iya mga ginikanan, asawa, mga bata, mga utod, ukon ang iya
kaugalingon sang sa akon, indi siya takos nga mangin akon sumulunod.
27 Ang bisan sin-o nga indi magsunod sa akon tungod kay nahadlok
siya nga mapatay para sa akon* indi takos nga mangin akon sumulunod.
28 Ang tawo nga luyag magsunod sa akon pareho siya sang isa ka tawo
nga nagaplano nga magpatindog sang tore. Una, bantaon niya anay
kon pila ang magasto niya kag kon bala makaigo ang iya kuwarta nga
gastuhon hasta mahuman ini.
29 Kay kon indi niya ini paghimuon basi pundasyon pa lang ang iya
maobra kag maubos na ang iya kuwarta kag indi na niya mahuman.
Gani kadlawan gid siya sang mga tawo nga makakita.
30 Magasiling sila, 'Nagsagi lang patindog nga indi man lang maka-
pahuman.'
31 Pareho man sa isa ka hari nga magapakig-away sa iban nga hari.
Kinahanglan planohon niya anay kon bala ang iya mga soldado nga
10,000 makasarang magpakig-away sa hari nga may 20,000 ka soldado.
32 Kon banta niya nga indi siya makasarang, maayo pa nga samtang
wala pa ang away magsugo siya sang pila sang iya mga tinawo sa
pagpangabay sa iya kontra nga hari nga luyag na lang niya nga mag-
pakighusay.

* **14:27** *nahadlok siya nga mapatay para sa akon:* sa literal, *indi siya magpas-an sang iya krus.* Ang krus diri nagasimbolo sang kamatayon, kay isa sa mga paagi sa pagsilot sa mga kriminal sadto nga panahon amo ang kamatayon sa krus.

33 Gani binagbinagon man ninyo anay ang inyo pagsunod sa akon,
kay kon indi ninyo pagbayaan ang tanan nga inyo ginapasulabi diri sa
kalibutan, indi man kamo takos nga mangin akon sumulunod.

Ang Asin
(Mat. 5:13; Mar. 9:50)
34 "Ang asin maayo, pero kon maglain ang iya sabor, wala na sing may
mahimo para mapabalik pa ang iya sabor.
35 Indi na mapuslan bisan ilakot pa sa mga higko para iabuno, gani
ginapilak na lang. Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo
ining inyo nabatian."

15

Ang Nadula nga Karnero
(Mat. 18:12-14)
1 Madamo nga manugsukot sang buhis kag *iban pa nga ginakabig nga*
mga makasasala ang nagpalapit kay Jesus sa pagpamati sang iya mga
pagpanudlo.
2 Nagkumod ang mga Pariseo kag ang mga manunudlo sang Kasug-
uan. Siling nila, "Ini nga tawo nagabaton sang mga makasasala, kag
nagaupod sa ila sa pagkaon!"
3 Gani ginsugiran sila ni Jesus sang *mga* paanggid. Siling niya,
4 "Halimbawa, may tawo nga may 100 ka karnero. Ang isa nadula. Ti
ano ang iya himuon? Siyempre bayaan niya anay ang 99 sa palahalban
kag pangitaon ang nadula hasta nga makita niya ini.
5 Kon makita na niya magakalipay siya kag pas-anon niya ini puli.
6 Pag-abot niya sa ila balay panawgon niya ang iya mga abyan kag mga
kasilingan kag magsiling, 'Dali kamo, magkalipay kita, kay nakita ko na
ang akon karnero nga nadula.'"
7 Dayon nagsiling si Jesus, "Pareho man sina didto sa langit. Mas dako
ang kalipay tungod sa isa ka makasasala nga nagahinulsol sang sa 99 nga
mga matarong nga indi kinahanglan nga maghinulsol.

Ang Nadula nga Kuwarta
8 "Ukon halimbawa may isa ka babayi nga may napulo ka sinsilyo. Ano
ayhan ang iya himuon kon madula ang isa? Siyempre sindihan niya ang
suga kag silhigan sing maayo ang iya balay para pangitaon ang sinsilyo
hasta nga makita niya ini.
9 Kon makita na niya ini, panawgon niya ang iya mga amiga kag mga
kasilingan kag magsiling, 'Magkalipay kita, kay nakita ko na ang akon
sinsilyo nga nadula.'"
10 Dayon nagsiling si Jesus, "Pareho man sina ang kalipay sang mga
anghel sang Dios sa langit kon ang isa ka makasasala maghinulsol."

Ang Nadula nga Anak
11 May isa pa gid ka paanggid nga ginsugid si Jesus. Nagsiling siya,
"May isa ka tawo nga may duha ka anak nga lalaki.
12 Nagsiling ang manghod sa iya amay, 'Tay, ihatag na sa akon ang akon
parte nga palanublion.' Gani ginpartida niya ang iya mga pagkabutang
sa ila nga duha.

13 Pagligad sang pila ka adlaw, ginpamaligya sang manghod ang iya
parte kag naglakat sa malayo nga lugar. Kag didto nagpagusto siya gasto
sang iya kuwarta sa wala gid sing kapuslanan.
14 Sang naubos na niya gasto ang iya kuwarta, nag-abot ang puwerte
nga gutom sa sadto nga lugar. Binudlayan gid siya.
15 Gani nag-obra na lang siya sa uma sang tawo nga taga-didto bilang
manugbahog sang baboy.
16 Kon kaisa gusto niya nga magkaon sang kalan-on sang baboy para
mauli-ulian ang iya kagutom, kay wala gid sing may nagahatag sang
pagkaon sa iya.
17 "Sang ulihi nakatalupangod siya sa iya kahimtangan. Nadumdu-
man niya nga didto sa ila pagusto sa pagkaon ang mga trabahador sang
iya amay, pero siya ya daw mapatay na sa kagutom.
18 Gani nagsiling siya, 'Maayo pa mapuli na lang ako didto kay tatay
kag magsiling sa iya, "Tay nakasala ako sa Dios kag sa imo.
19 Karon indi na ako takos nga tawgon nga imo anak, kabiga na lang
ako nga isa sang imo mga trabahador."'
20 Gani nagpuli siya.

"Sang malayo pa siya, nakita siya sang iya amay. Naluoy gid ang amay
sa iya anak, gani nagdalagan siya pakadto sa iya anak kag ginhakos niya
siya kag ginhalukan.
21 "Dayon naghambal ang iya anak sa iya, 'Tay, nakasala ako sa Dios
kag sa imo. Indi na ako takos nga tawgon nga imo anak. Kabiga na lang
ako nga isa sang imo mga trabahador.'*
22 "Gintawag sang amay ang iya mga ulipon kag nagsiling, 'Dali, kuha
kamo sang pinakamatahom nga bayo kag ipabayo sa iya. Suksuki man
ninyo siya sang singsing kag sandalyas.
23 Dayon kuhaa ninyo ang ginpatambok nga bataon nga baka kag
ihawa. Magapunsyon kita.
24 Tungod kay ining akon anak, *nga ginakabig ko* nga patay na, karon
nabuhi. Nadula siya pero karon nakita.' Gani nagsugod sila sa pagsi-
nadya.
25 "Natabo ini sang sa uma pa ang magulang niya nga bata. Sang
nagpuli na siya, kag malapit na sa balay, nabatian niya ang sunata kag
may nagasinaot.
26 Gani gintawag niya ang isa sang mga suluguon kag nagpamangkot,
'May ano diri sa balay?'
27 Ginsugiran siya sang suluguon, 'Ang imo utod nagpuli na kag gin-
paihaw ni tatay mo ang ginpatambok nga bataon nga baka, kay nagbalik
siya nga maayo ang iya lawas kag wala man maano.'
28 "Pagkabati niya sadto nangakig siya kag indi siya magsulod sa balay.
Gani nagguwa ang iya amay kag gin-uloulohan siya.
29 Pero nagsabat siya sa iya amay, 'Dumduma bala kon pila na ka tuig
ang akon pag-alagad sa imo. Wala gid ako magsupak sa mga sugo mo.
Pero bisan isa lang ka bataon nga kanding wala mo gid ako paghatagi
para magkalipay ako upod sa akon mga amigo.

* **15:21** *Kabiga...trabahador:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

30 Karon, pag-abot sang imo anak nga nagwaldas sang imo pagkabutang upod sa mga babayi nga nagabaligya sang ila lawas, ginpaihawan mo pa siya sang ginpatambok nga bataon nga baka.'
31 "Pero nagsabat ang iya amay, 'Ikaw permi diri sa akon, kag ang tanan nga akon imo man.
32 Dapat kita magkalipay, kay ang imo utod *nga ginkabig ta* nga patay na, karon nabuhi. Nadula siya pero karon nakita na.'"

16

Ang Dayaon nga Tinugyanan

1 Nagsugid si Jesus *sang isa ka paanggid* sa iya mga sumulunod. *Siling niya,* "May isa ka manggaranon nga may suluguon nga gintugyanan niya sang iya mga pagkabutang. Karon may nagsugid sa manggaranon nga ang iya mga pagkabutang ginausikan lang sang iya tinugyanan nga suluguon.
2 Gani ginpatawag niya siya kag ginhambalan, 'Ano ining nabatian ko nga ginausikan mo lang ang akon pagkabutang? Maayo pa magsumahay kita parte sa akon pagkabutang kay halin subong pahalinon ko na ikaw.'
3 Tungod nga ginapahalin na siya sang iya amo, nagsiling siya sa iya kaugalingon, 'Ano bala ang akon himuon? Indi ako makasarang sang mabug-at nga obra pareho sang pagkutkot sang buho, kag nahuya man ako nga magpakilimos.
4 Ah, nahibaluan ko na kon ano ang akon himuon agod bisan pahalinon ako sang akon amo may makadtuan ako nga mga tawo nga magabaton sa akon sa ila mga balay.'
5 Ang iya ginhimo, isa-isa niya nga ginpatawag ang mga may utang sa iya amo. Nagpamangkot siya sa nahauna, 'Pila ang imo utang sa akon amo?'
6 Nagsabat siya, '100 ka banga* nga lana sang olibo.' Nagsiling ang tinugyanan sa iya, 'Sige, ari ang lista sang imo utang, pungko kag isulat 50.'
7 Pagkatapos nagpamangkot siya sa ikaduha, 'Pila ang imo utang sa akon amo?' Nagsabat siya, '100 ka sako nga trigo.†' 'Sige, ari ang lista sang imo utang, isulat nga 80 lang ka sako.'
8 *Pagkahibalo sang* amo *sang iya ginhimo,* gindayaw niya ang dayaon nga tinugyanan tungod nga maayo siya magpadihot. Kay ang mga tawo sa sini nga panahon mas maayo magpadihot sa ila isigkatawo sang sa mga tawo nga ginpasanagan na *sang Dios*.
9 "Gani sugiran ko kamo, bisan matuod nga ang manggad ginagamit sa pagpangdaya, gamita ninyo ini sa pagpakig-amigo, para pag-abot sang adlaw nga wala na ini nga manggad, batunon nila‡ kamo didto sa puluyan nga wala na sing katapusan.
10 Ang tawo nga masaligan sa gagmay nga mga butang masaligan man sa dalagko nga mga butang. Kag ang tawo nga nagadaya sa gagmay nga mga butang, nagadaya man sa dalagko nga mga butang.
11-12 Gani kon indi kamo masaligan sa manggad sa kalibutan nga indi gid inyo, sin-o ang magatugyan sa inyo sang matuod gid nga manggad nga napreparar para sa inyo?

---

* **16:6** *100 ka banga:* ukon, *800 ka galon* † **16:7** *trigo:* sa English, *wheat* ‡ **16:9** *nila:* ukon, *mga anghel*

13 “Wala sing suluguon nga makaalagad sa duha ka agalon. Kay
magasikway siya sa isa kag magahigugma sa isa; magadampig siya sa
isa kag magapakalain sa isa. Indi man kamo makaalagad sing dungan
sa Dios kag sa manggad.”

Ang Iban pa gid nga mga Butang nga Gintudlo ni Jesus
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mar. 10:11-12)

14 Pagkabati sadto sang mga Pariseo, ginyaguta nila si Jesus kay dalok
gid sila sa kuwarta.
15 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ginapakita-kita lang ninyo sa mga tawo
nga maayo kamo. Pero nahibaluan sang Dios kon ano gid ang sa
inyo tagipusuon. Kay ang mga butang nga ginapasulabi sang tawo
ginakahigkuan sang Dios.
16 “Sa wala pa mag-abot si Juan *nga manugbautiso*, ang Kasuguan *ni*
Moises kag ang *mga sinulatan sang* mga propeta amo ang ginasunod
sang mga tawo. Halin sang pag-abot ni Juan ginawali na ang Maayong
Balita parte sa paghari sang Dios, kag madamo gid ang nagapamilit nga
magpasakop.
17 Pero *wala ini nagakahulugan nga nadula na ang Kasuguan*. Mahapos
pa nga madula ang langit kag ang duta sang sa mangin wala sing pulos
bisan ang pinakagamay nga parte sang Kasuguan.
18 “Gani kon bulagan sang lalaki ang iya asawa kag magpangasawa
sang iban, nagapanginbabayi siya. Kag ang magpangasawa sa babayi
nga ginbulagan nagapanginbabayi man.

Si Lazarus kag ang Manggaranon

19 “Sang una may isa ka manggaranon nga ang iya bayo malahalon gid
kag nagapagusto siya sa manamit nga mga pagkaon adlaw-adlaw.
20 May isa man ka tawo nga imol nga ang iya ngalan si Lazarus. Ang
iya lawas puno sang katol. Ginadala siya didto sa puwertahan sang balay
sang manggaranon.
21 Gusto niya nga makakaon kuntani bisan sang mga pagkaon na lang
nga nagakalahulog sa lamisa sang manggaranon. Ginapalapitan siya
sang mga ido kag ginadilapan ang iya mga katol.
22 Sang ulihi napatay si Lazarus kag gindala siya sang mga anghel
didto sa tupad gid ni Abraham. Ang manggaranon napatay man kag
ginlubong.
23 Kag sang nagaantos siya sing puwerte gid sa impyerno§ nakita niya
sa malayo si Abraham kag didto sa iya tupad si Lazarus.
24 Gani nagsinggit ang manggaranon kay Abraham, ‘Amay Abraham,
kaluoyi man ako! Sugua si Lazarus nga itum-oy niya sa tubig bisan ang
iya na lang tudlo kag patuluan ang akon dila para mabugnawan, kay
puwerte gid ang akon pag-antos sa sini nga kalayo.’
25 Pero ginsabat siya ni Abraham, ‘Anak, sang nagakabuhi ka pa sa
kalibutan maayo gid ang imo kahimtangan, kag si Lazarus ya nag-antos.
Pero subong ginalipay siya diri kag ikaw nagaantos.
26 Luwas pa sina, ang imo ginapangayo indi gid mahimo, tungod may
dako nga kadadalman nga nagaseparar sa aton, nga ang bisan sin-o diri
sa amon nga gusto magsaylo dira indi gid makatabok, kag wala man sang
may makatabok nga halin dira sa inyo pakadto diri sa amon.’

§ **16:23** *impyerno:* ukon, *lugar sang mga patay.* Sa Griego, *Hades.*

27 Dayon nagsiling ang manggaranon, ‘Amay Abraham, kon amo gali
sina, nagapangabay ako sa imo nga kon mahimo ipadala mo si Lazarus
sa balay sang akon amay,
28 kay may lima pa ako ka utod nga lalaki, kag paandaman niya sila
para indi sila makakadto sa sini nga lugar nga puro lang pag-antos.’
29 Pero nagsabat si Abraham, ‘Ato man didto sa ila ang mga ginsulat ni
Moises kag sang mga propeta. Dapat pamatian nila ina.’
30 Nagsabat ang manggaranon, ‘Pero amay Abraham, indi sila mag-
pati. Pero kon may napatay nga magkadto didto sa ila, magahinulsol sila
sa ila mga sala.’
31 Pero nagsiling si Abraham, ‘Kon indi gani sila magpati sa mga
ginsulat ni Moises kag sang mga propeta, ti indi man sila magpati bisan
pa may mabanhaw nga patay!’ ”

17

Mga Kabangdanan sang Pagpakasala
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)

1 Nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, “Indi mahimo nga indi
mag-abot ang mga butang nga mangin kabangdanan sang pagpakasala
sang tawo. Pero kaluluoy ang tawo nga mangin kabangdanan sang
pagpakasala sang iya isigkatawo.
2 Mas maayo pa sa iya nga higtan ang iya liog sang galingan nga
bato kag itagbong siya sa dagat sang sa mangin kabangdanan siya sang
pagpakasala sang isa sining mga kubos.*
3 Gani mag-andam kamo!
“Kon makasala ang imo utod sa imo, sawaya siya. Kag kon maghinul-
sol siya, patawara siya.
4 Kon sa sulod sang isa ka adlaw makapito siya makasala sa imo, kag
kada makasala siya nagapangayo siya sing patawad, patawara siya.”

Ang Pagtuo

5 Nagsiling ang mga apostoles sa iya, “Ginoo, dugangi ang amon
pagtuo!”
6 Nagsabat ang Ginoo sa ila, “Kon may pagtuo kamo nga pareho sa
binhi sang mustasa, sarang kamo makasiling sa sini nga kahoy, ‘Gabuta
ang imo kaugalingon kag magsaylo sa dagat!’ Kag mapati ini sa inyo.”

Ang Katungdanan sang Ulipon

7 *Nagsiling pa gid si Jesus sa ila,* “Halimbawa, may ulipon ka nga
nagaarado ukon nagabantay sang imo mga sapat, kag bag-o lang siya
makapuli halin sa iya obra. Bilang amo magasiling bala ikaw sa iya, ‘Dali
kaon na’?
8 Siyempre indi, kundi magasiling ka, ‘Abi, himusi ako sang akon
panyapon kag magserbi ka sa akon. Pagkatapos ikaw naman ang
magkaon.’
9 Wala ginapasalamati ang ulipon tungod kay ginahimo lang niya ang
iya katungdanan.
10 Gani kamo man, sa tapos nga inyo mahimo ang ginapahimo sa inyo,
hunahunaon ninyo nga kamo mga ulipon lang nga nagatuman sang inyo
katungdanan.”

---

* **17:2** *mga kubos:* posible ang buot silingon, *mga imol;* ukon, *mga bag-o pa lang sa pagtuo;* ukon, *mga kabataan*

Gin-ayo ni Jesus ang Napulo ka Tawo nga May Delikado nga Balatian sa Panit

11 Sang nagapanglakaton si Jesus pakadto sa Jerusalem, nag-agi siya sa
border sang Samaria kag Galilea.
12 Sang nagapasulod siya sa isa ka baryo, ginsugata siya sang napulo
ka tawo nga may delikado nga balatian sa panit.† Nagtindog lang sila sa
ulo-unhan,‡
13 kag nagasinggit, "Jesus, Manunudlo!§ Maluoy ka sa amon!"
14 Pagkakita ni Jesus sa ila, nagsiling siya, "Kadto kamo sa mga pari kag
magpatan-aw sa ila."*
Sang nagalakat pa lang sila, naglimpyo na ang ila panit.
15 Pagkakita sang isa sa ila nga naayo na siya, nagbalik siya kay Jesus
nga nagasinggit sang pagdayaw sa Dios.
16 Nagluhod siya kag nagpasalamat kay Jesus. Ato nga tawo Samaria-
hanon.
17 Dayon nagsiling si Jesus, "Indi bala nga napulo ang nag-alayo? Diin
na ang siyam?
18 Ngaa wala nagbalik ang iban para magpasalamat sa Dios luwas sa
sining tawo nga indi Judio?"
19 Kag nagsiling si Jesus sa iya, "Tindog ka kag magpuli. Ang imo
pagtuo nagluwas† sa imo."

Ang Parte sa Paghari sang Dios
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 May mga Pariseo nga nagpamangkot kay Jesus kon san-o magaabot
ang paghari sang Dios. Nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagsugod sang
paghari sang Dios wala sing tanda nga makita.
21 Gani wala sing may makasiling, 'Diri nagahari ang Dios!' ukon,
'Didto siya nagahari!' kay ang paghari sang Dios ara mismo sa inyo."
22 Dayon nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod, "Magaabot ang tion
nga magahandom kamo nga kuntani makita ninyo *ako nga* Anak sang
Tawo bisan isa lang ka adlaw, pero indi pa ina matabo.
23 May mga tawo nga magasiling sa inyo, 'Didto siya!' ukon 'Ari siya!'
Indi kamo magpati sa ila ukon magpangita sa akon.
24 Kay *ako nga* Anak sang Tawo magabalik pareho sang kilat nga
nagakirab sa palibot.‡
25 Pero madamo anay nga mga pag-antos ang akon dapat pagaagyan.
Pagasikwayon ako sang *mga tawo sa* sini nga henerasyon.
26 "Kon ano ang ginhimo sang mga tawo sang tiyempo ni Noe amo man
ang himuon sang mga tawo sa tiyempo nga mag-abot na *ako nga* Anak
sang Tawo.
27 *Sang tiyempo ni Noe,* ang mga tawo *wala na sing iban pa nga ginapin-*
sar kundi magpangalipay. Sige lang ang ila kaon, inom, kag inasawahay
hasta sa adlaw nga nagsulod si Noe sa barko. Dayon nag-abot ang grabe
gid nga baha kag nalumos sila tanan.

---

† **17:12** *delikado nga balatian sa panit:* Tan-awa ang footnote sa 4:27. ‡ **17:12** Wala sila nagpalapit kay Jesus kay bawal sa ila ang magpalapit sa mga tawo, kay basi madagtaan nila ang mga tawo sang ila pagkahigko. § **17:13** *Manunudlo:* sa literal, *Agalon* * **17:14** *magpatan-aw sa ila* para makita sang mga pari nga nadula na ang ila balatian kag makabig na sila nga matinlo sa ila relihiyon. † **17:19** *nagluwas:* ang buot silingon sini sa Griego, *nagluwas* ukonkag *nag-ayo* ‡ **17:24** Ang buot silingon ni Jesus, kon magbalik siya, makita gid sang tanan.

28 Ang himuon sang mga tawo mangin pareho man sang ginhimo sang
mga tawo sang tiyempo ni Lot. Ang mga tawo sadto sige lang kaon, inom,
pamakal, pamaligya, pananom, kag patindog sang ila mga balay.
29 Pero sang adlaw nga si Lot nakaguwa na sa Sodom, nag-ulan didto
sang kalayo kag asupre.§ Kag nagkalamatay sila tanan.
30 Amo man ina ang matabo kon *ako nga* Anak sang Tawo mag-abot
na.
31 Sa sina nga adlaw, ang tawo nga matabuan nga ara sa guwa sang iya
balay indi na magsulod pa sa pagkuha sang iya mga pagkabutang. Kag
ang didto sa talamnan indi na magpuli pa sa iya balay.
32 Dumduma ninyo ang natabo sa asawa ni Lot.
33 Ang bisan sin-o nga nagatinguha nga indi madula ang iya kabuhi
madula pa gani. Pero ang bisan sin-o nga nagasikway sang iya kabuhi
tungod sa iya pagsunod sa akon makabaton sang kabuhi nga wala sing
katapusan.
34 Ang matuod, sa sina nga gab-i, kon matabuan nga may duha ka tawo
nga nagahulid nga nagakatulog, ang isa kuhaon kag ang isa ibilin.
35 Kon may duha ka babayi nga nagagaling, ang isa kuhaon kag ang isa
ibilin.
36 Kag kon may duha ka tawo nga nagaobra sa uma, ang isa kuhaon
kag ang isa ibilin."*
37 Dayon nagpamangkot ang iya mga sumulunod, "Ginoo, diin bala ini
matabo?" Ginsabat niya sila sa paanggid, "Kon diin may patay nga lawas,
didto man nagatilipon ang mga uwak."

18

Ang Balo nga Babayi kag ang Huwis

1 Ginsugiran pa gid ni Jesus ang iya mga sumulunod sang isa ka
paanggid para tudluan sila sa pagpangamuyo permi kag indi madulaan
sing paglaom.
2 Nagsiling siya, "May isa ka huwis sa isa ka siyudad nga wala nagaka-
hadlok sa Dios kag baliwala lang sa iya ang iya isigkatawo.
3 Kag didto man sa sina nga siyudad may isa ka balo nga babayi nga
permi nagabalik-balik sa huwis kag nagasiling, 'Hatagi ako sang hustisya
kontra sa akon kaaway.'
4-5 Sang premiro indi magbulig ang huwis. Pero sang ulihi, tungod nga
sige ang pagbalik-balik sang balo kag ginadisturbo siya permi, naghu-
nahuna siya nga bisan wala siya nagakahadlok sa Dios kag baliwala lang
sa iya ang iya isigkatawo, magabulig na lang siya para makuha sang balo
ang hustisya agod indi na siya matak-an sa iya nga pagbalik-balik."
6 Dayon nagsiling si Ginoo *ng Jesus* sa ila, "Ti nakita ninyo ang ginhimo
sang huwis nga indi gani matarong?
7 Ang Dios pa ayhan! Indi gid mahimo nga indi niya paghatagan hus-
tisya ang iya katawhan nga nagapanawag sa iya adlaw-gab-i. Sigurado
gid nga indi niya sila pagpabay-an.
8 Ang matuod, buligan niya sila gilayon. Pero kon magbalik na *ako nga*
Anak sang Tawo diri sa kalibutan, may makita ayhan ako nga mga tawo
nga nagatuo?"

§ **17:29** *asupre:* sa English, *sulfur* * **17:36** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Ang Paanggid Parte sa Pariseo kag sa Manugsukot sang Buhis

9 May mga tawo didto nga nagasalig nga sila gid lang ang matarong kag
nagainsulto sila sa iban. Gani ginsugiran sila ni Jesus sining paanggid:
10 "May duha ka tawo nga nagkadto sa templo sa pagpangamuyo. Ang
isa Pariseo kag ang isa manugsukot sang buhis.
11 Nagtindog ang Pariseo kag nagpangamuyo parte sa iya kaugalingon
sing subong sini, 'Dios ko, nagapasalamat ako sa imo nga indi ako pareho
sang iban nga mga tawo, nga mga kawatan, dayaon, kag babahedor. Kag
salamat nga indi man ako pareho sa sini nga manugsukot sang buhis.
12 Kaduha ako magpuasa kada semana, kag ginahatag ko ang ikana-
pulo sang tanan ko nga kinitaan.'
13 Ang manugsukot sang buhis nagtindog sa malayo kag indi gani
siya magtangla sa langit, kundi ginapukpok niya ang iya dughan sa
paghinulsol nga nagasiling, 'Dios ko, kaluoyi ako nga makasasala!'
14 Sa pagkamatuod, ining tawo nagpuli sa iya balay nga ginpaka-
matarong *sang Dios* sang sa isa. Kay ang bisan sin-o nga nagapakataas
sang iya kaugalingon paubuson *sang Dios*, pero ang nagapaubos sang
iya kaugalingon pataason."

Ginbendisyunan ni Jesus ang Magagmay nga mga Bata
(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 May mga tawo nga nagdala sang ila magagmay nga mga bata kay
Jesus para tungtungan niya sang iya kamot *kag bendisyunan*. Sang
makita ini sang mga sumulunod *ni Jesus*, ginsaway nila ang mga tawo.
16 Pero gintawag ni Jesus ang mga bata nga magpalapit sa iya, kag
nagsiling siya *sa iya mga sumulunod*, "Pabay-i lang ninyo ang mga bata
nga magpalapit sa akon. Indi ninyo sila pagpunggi, kay ang mga pareho
sa ila nasakop sa paghari sang Dios.
17 Sa pagkamatuod, ang bisan sin-o nga indi magpasakop sa paghari
sang Dios pareho sang pagpasakop sang mga bata nga ini indi gid
malakip sa paghari sang Dios."

Ang Tawo nga Manggaranon
(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

18 May isa ka manugdumala sang mga Judio nga nagpamangkot kay Je-
sus, "Maayo nga Manunudlo, ano bala ang akon himuon para maangkon
ko ang kabuhi nga wala sing katapusan?"
19 Nagsabat si Jesus sa iya, "Ngaa nagasiling ka nga maayo ako? Wala
gid sing bisan sin-o nga maayo kundi ang Dios lang.
20 Kon parte sa imo pamangkot, nahibaluan mo naman ang ginasiling
sang Kasuguan: 'Indi ka magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, indi
ka magpatay, indi ka magpangawat, indi ka magsaksi sing butig, tahuron
mo ang imo amay kag iloy.'"*
21 Nagsabat ang tawo, "Ina tanan ginatuman ko halin sang bata pa
ako."
22 Sang pagkabati ni Jesus sang iya sabat, nagsiling siya, "Isa pa ka
butang ang kulang sa imo. Ibaligya ang imo mga pagkabutang, kag ang
kuwarta ipanagtag sa mga imol. Kag makaangkon ka sang manggad sa
langit. Dayon magbalik ka kag magsunod sa akon."

* **18:20** Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20

23 Pero sang pagkabati niya sadto, nagkasubo siya tungod kay manggaranon gid siya.
24 Sang makita ni Jesus nga nagkasubo siya, nagsiling siya, "Mabudlay gid para sa mga manggaranon nga magpasakop sa paghari sang Dios.
25 Mas mahapos pa nga mag-agi ang camel sa buho sang dagom sang sa magpasakop ang manggaranon sa paghari sang Dios."
26 Dayon nagpamangkot ang mga nakabati sang ginhambal ni Jesus, "Ti kon amo sina, sin-o na lang ang maluwas?"
27 Ginsabat sila ni Jesus, "Ang indi mahimo sang tawo mahimo sang Dios."
28 Dayon nagsiling si Pedro, "Ti kami, ginbayaan namon ang amon mga pagkabutang kag nagsunod sa imo."
29 Nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, wala gid sing tawo nga nagbiya sang iya balay, asawa, mga utod, ginikanan, ukon mga bata tungod sang iya pagpasakop sa paghari sang Dios,
30 nga indi makabaton sa sini nga panahon sang madamo pa gid sang sa iya ginbayaan, kag sa palaabuton makabaton man sang kabuhi nga wala sing katapusan."

Ang Ikatlo nga Paghambal ni Jesus Parte sa Iya Kamatayon
(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

31 Ginpain ni Jesus ang *iya* dose *ka apostoles* kag ginsilingan, "Pamati kamo! Nagapataklad kita sa Jerusalem, kag didto matuman ang mga ginsulat sang mga propeta parte sa *akon nga* Anak sang Tawo.
32 Kay itugyan ako sa mga tawo nga indi Judio. Yagutaon nila ako, pakahuy-an kag duplaan.
33 Hanuton man nila ako kag patyon, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw ako."
34 Pero wala gid makaintiendi ang mga apostoles kon ano ang buot silingon ni Jesus, kay ginlipod sa ila ang kahulugan sang iya ginhambal.

Gin-ayo ni Jesus ang Bulag nga Manugpakilimos
(Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

35 Sang malapit na sila ni Jesus sa Jerico, may isa ka bulag nga nagapungko sa higad sang dalan nga nagapakilimos.
36 Pagkabati niya nga nagaalagi ang madamo nga tawo, nagpamangkot siya kon ano ato.
37 Ginsugiran nila siya nga nagaagi si Jesus nga taga-Nazaret.
38 Pagkahibalo niya sadto nagsinggit siya, "Jesus, kaliwat ni David,† kaluoyi ako!"
39 Ginsaway siya sang mga tawo nga maghipos. Pero gintuduhan pa gid gani niya singgit, "Kaliwat ni David, kaluoyi ako!"
40 Dayon nagpundo si Jesus kag nagsugo nga dal-on ang bulag sa iya. Pag-abot sang bulag ginpamangkot siya ni Jesus,
41 "Ano bala ang imo gusto nga himuon ko sa imo?" Nagsabat ang bulag, "Ginoo,‡ gusto ko nga makakita."
42 Nagsiling si Jesus sa iya, "Makakita ka na. Ang imo pagtuo nag-ayo§ sa imo."

† **18:38** *Kaliwat ni David:* Amo ini ang tawag sang mga Judio sa Mesias ukon Cristo tungod nga nagapati sila nga siya magahalin sa lahi ni Haring David kag manunubli sang iya ginharian.
‡ **18:41** *Ginoo:* ukon, *Sir* § **18:42** *nag-ayo:* ukonkag *nagluwas*

43 Kag sa gilayon nakakita siya. Dayon nagsunod siya kay Jesus nga
nagadayaw sa Dios. Pagkakita sang mga tawo sini, nagdayaw sila sa
Dios.

19

Si Zakeus

1 Nagsulod si Jesus sa Jerico kay didto siya maagi *pakadto sa Jerusalem*.
2 May isa ka tawo didto nga manggaranon nga ang iya ngalan si
Zakeus. Siya amo ang pangulo sang mga manugsukot sang buhis.
3 Gusto gid niya nga makita kon sin-o gid si Jesus. Pero putot si Zakeus
kag tungod sa kadamuon sang mga tawo indi siya makakita kay Jesus.
4 Gani nagdalagan siya sa unhan kag nagsaka sa kahoy nga sikomoro
para makita niya si Jesus, kay didto gid siya dampi maagi.
5 Pag-abot ni Jesus didto nagtangla siya kag nagsiling, "Zakeus, dali-
dali ka nga magpanaog, kay subong nga adlaw kinahanglan didto ako
madayon sa imo balay."
6 Gani dali-dali nga nagpanaog si Zakeus, kag ginbaton niya si Jesus
sing malipayon gid.
7 Sang makita sang mga tawo nga didto nagadayon si Jesus sa balay ni
Zakeus, nagkumod sila nga nagasiling, "Ngaa dira gid siya nagadayon sa
balay sinang tawo nga makasasala?"
8 *Didto sa iya balay* nagtindog si Zakeus kag nagsiling, "Ginoo, ipanag-
tag ko sa mga imol ang katunga sang akon pagkabutang. Kag kon may
gindayaan ako, ibalik ko sa iya ang apat ka pilo."
9 Nagsiling si Jesus sa iya, "Karon ginluwas ini nga pamilya, tungod nga
kaliwat man siya ni Abraham.
10 Kay *ako nga* Anak sang Tawo nagkadto diri sa kalibutan sa pagpan-
gita kag sa pagluwas sang mga nagtalang."*

Ang Paanggid Parte sa Tatlo ka Ulipon
(Mat. 25:14-30)

11 Samtang nagapamati pa ang mga tawo, ginsugiran sila ni Jesus sang
paanggid tungod kay malapit na sila sa Jerusalem kag ang hunahuna
sang mga tawo masugod na gid ang paghari sang Dios.
12 Nagsiling si Jesus sa ila, "May isa ka dungganon nga tawo nga
naglakat sa malayo nga lugar sa pagbaton sang awtoridad bilang hari
sa iya lugar, kag magabalik man siya dayon.
13 Pero *sa wala pa siya makahalin* ginpatawag niya ang iya napulo
ka ulipon kag ginpanghatagan ang kada isa sa ila sang palareho nga
kantidad sang kuwarta, kag nagsiling siya sa ila, 'Gamita ninyo sa
negosyo ang akon ginhatag sa inyo samtang wala ako.'
14 "Karon, ang iya mga kasimanwa wala naluyag sa iya. Gani sang
nakahalin na siya, nagpadala sila sing mga representante sa ginkadtuan
niya sa pagsiling nga indi nila gusto nga maghari siya sa ila.
15 Pero ginhimo man siya gihapon nga hari. Pagbalik niya sa iya lugar,
ginpatawag niya ang mga ulipon nga iya ginpanghatagan sang kuwarta
nga inegosyo, para mahibaluan niya kon pila ang ila naganansya.
16 Ang premiro nga nag-abot nagsiling sa iya, 'Sir, ang imo kuwarta nga
ginhatag sa akon nakaganansya sang napulo ka pilo.'

* **19:10** *nagtalang* sa matuod nga dalan, ukon sa relasyon sa Dios.

17 Nagsiling ang hari, ‘Maayo gid! Maayo ka nga ulipon. Tungod nga
masaligan ka sa diutay nga butang, padumalahon ko ikaw sa napulo ka
siyudad.’
18 Ang ikaduha nga ulipon nag-abot man kag nagsiling, ‘Sir, ang imo
kuwarta nga ginhatag sa akon nakaganansya sing lima ka pilo.’
19 Nagsabat ang hari sa iya, ‘Padumalahon ko ikaw sa lima ka siyudad.’
20 Kag nag-abot ang isa pa gid kag nagsiling, ‘Sir, ari ang imo kuwarta.
Ginputos ko gid ini kag gintago,
21 kay nahadlok ako sa imo tungod masyado ka kaestrikto. Ginakuha
mo ang ganansya sang pinangabudlayan sang iban, kag ginakuha mo
ang patubas bisan indi ikaw ang nagtanom.’
22 Nagsiling ang hari sa iya, ‘Wala ka sing pulos nga ulipon! Ang
imo ginhambal amo mismo ang akon gamiton sa pagsentensya sa imo.
Nahibaluan mo gali nga estrikto ako kag ginakuha ko ang ganansya sang
pinangabudlayan sang iban, kag ginakuha ko ang patubas bisan indi ako
ang nagtanom.
23 Ti ngaa wala mo pag-ibutang sa bangko ang akon kuwarta para sa
akon pagbalik makuha ko ang akon kuwarta nga may saka pa?’
24 Kag nagsiling ang hari sa mga tawo nga nagatindog didto, ‘Kuhaa
ninyo sa iya ang kuwarta kag ihatag sa tawo nga nakaganansya sing
napulo ka pilo.’
25 Pero nagsabat sila, ‘Sir, may napulo na siya ka pilo.’
26 Nagsabat ang hari, ‘Sugiran ko kamo, ang bisan sin-o nga may ara
hatagan pa. Pero ang wala iya, bisan ang diutay nga ara sa iya kuhaon
pa.
27 Kon parte sa sadto nga mga tawo nga nagakontra sa akon kag
indi gusto nga maghari ako sa ila, dal-a ninyo sila diri sa akon kag
pamatyon!’ ”

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Pagkatapos niya hambal sadto, nagpadayon sila ni Jesus sa paglakat
pakadto sa Jerusalem.
29 Sang malapit na sila sa *mga baryo sang* Betfage kag Betania, sa bukid
nga ginatawag Bukid sang mga Olibo, ginpauna ni Jesus ang duha sang
iya mga sumulunod.
30 Nagsiling siya sa ila, “Mag-una kamo didto sa sunod nga baryo.
Pagsulod ninyo, may makita kamo nga bataon nga donkey nga nahigot.
Wala pa gid ini masakyi. Hubari ninyo kag dal-a diri.
31 Kon may magpamangkot sa inyo kon ngaa ginahubaran ninyo ang
donkey, sabton ninyo nga kinahanglan sang Ginoo.”
32 Gani naglakat sila nga duha, kag ang ginsiling ni Jesus sa ila natu-
man gid.
33 Sang ginahubaran nila ang bataon nga donkey ginpamangkot sila
sang tag-iya, “Ngaa ginahubaran ninyo ina?”
34 Nagsabat sila, “Kinahanglan ini sang Ginoo.”
35 Gindala nila dayon kay Jesus. Pag-abot didto, ginhapinan nila ang
donkey sang ila mga panapton kag ginpasakay si Jesus.
36 Sang nagasakay siya *pakadto sa Jerusalem*, ginhumlad sang mga
tawo ang ila mga panapton sa dalan *bilang pagpadungog sa iya*.

37 Kag sang nagapadulhog na siya halin sa Bukid sang mga Olibo,
nagakalipay ang iya mga sumulunod kag nagasinggit sa pagdayaw sa
Dios tungod sang mga milagro nga ila nakita.
38 Nagsiling sila,
"Ginapakamaayo sang Ginoo ang Hari nga iya pinadala!"†

"Maayo na ang aton relasyon sa Dios.‡
Dayawon ta ang Dios!"
39 Sa kadam-an may mga Pariseo nga nagsiling kay Jesus, "Manunudlo,
pahipusa ang imo mga sumulunod."
40 Nagsabat si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, kon maghipos sila, ang
mga bato amo ang magasinggit sang mga pagdayaw."

Naghibi si Jesus Para sa mga Taga-Jerusalem
41 Sang malapit na si Jesus sa siyudad sang Jerusalem, kag sang makita
niya ini, naghibi siya para sa mga pumuluyo sini.
42 Nagsiling siya, "Kuntani nahibaluan ninyo subong nga adlaw kon
ano ang makahatag sa inyo sang kalinong! Ugaling nalipdan ang inyo
pag-intiendi.
43 Magaabot ang adlaw nga ang inyo siyudad libutan sang kuta sang
inyo mga kaaway. Kibunon nila kamo sa tanan nga direksyon para indi
gid kamo makapalagyo.
44 Pamatyon nila kamo, kag gub-on nila ang inyo siyudad nga wala
na gid sang may mabilin nga mga bato nga nagasalampaw. *Ini tanan
matabo sa inyo* tungod nga wala ninyo pagsapaka ang tion nga luwason
na kuntani kamo sang Dios."

Gintabog ni Jesus ang mga Nagabaligya sa Templo
(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Juan 2:13-22)
45 *Pag-abot nila sa Jerusalem,* nagkadto si Jesus sa templo kag gintabog
niya ang mga nagabaligya didto.
46 Nagsiling siya sa ila, "Nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, 'Ang akon
balay lugar nga palangamuyuan.'§ Pero ginhimo ninyo nga palanaguan
sang mga tulisan."*
47 Halin sadto, nagatudlo siya sa templo adlaw-adlaw. Ang manugdu-
mala nga mga pari, ang mga manunudlo sang Kasuguan, kag ang mga
opisyal sang banwa nagtinguha sa pagpatay sa iya.
48 Pero wala sila sing kahigayunan sa paghimo sini tungod kay nawili
ang mga tawo sa pagpamati sang iya mga pagpanudlo.

20

Ang Pamangkot Parte sa Awtoridad ni Jesus
(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)
1 Isa ka adlaw, samtang nagatudlo si Jesus kag nagawali sang Maayong
Balita sa mga tawo didto sa templo, nagpalapit sa iya ang manugdumala
nga mga pari, ang mga manunudlo sang Kasuguan, kag ang mga manug-
dumala sang mga Judio.

† **19:38** Sal. 118:26 ‡ **19:38** *Maayo na ang aton relasyon sa Dios:* ukon, *May kalinong na nga halin sa Dios.* § **19:46** Isa. 56:7 * **19:46** Jer. 7:11

2 Nagpamangkot sila, “Sugiri kami kon ano ang imo awtoridad sa
paghimo sang mga butang nga imo ginahimo diri sa templo. Sin-o ang
naghatag sa imo sang sini nga awtoridad?”
3 Nagsabat si Jesus sa ila, “May pamangkot man ako sa inyo. Sugiri
ninyo ako,
4 kay sin-o bala naghalin ang awtoridad ni Juan sa pagbautiso, sa Dios*
bala ukon sa tawo?”
5 Nagbinaisay sila kon ano ang ila isabat, “Kon magsiling kita nga halin
sa Dios, masiling siya, ‘Ti ngaa wala kamo nagpati kay Juan?’
6 Pero kon magsiling kita nga halin sa tawo, batuhon kita sang mga
tawo, kay nagapati sila nga si Juan propeta *sang Dios*.”
7 Gani nagsabat sila kay Jesus, “Wala kami kahibalo kon kay sin-o
naghalin *ang awtoridad ni Juan*.”
8 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Ti indi ko man kamo pagsugiran kon
kay sin-o awtoridad ginahimo ko ini nga mga butang.”

Ang Paanggid Parte sa Agsador
(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

9 Dayon nagsugid si Jesus sa mga tawo sini nga paanggid: “May isa
ka tawo nga may duta nga ginpatamnan niya sang ubas. Pagkatapos
ginpaagsahan niya ini kag naglakat sa malayo nga lugar kag nagtiner
didto sing malawig.
10 Sang tion na sang pagpangharvest sang ubas, ginsugo niya ang isa ka
ulipon sa mga agsador† sa pagkuha sang iya parte. Pero pag-abot didto
sang ulipon, ginbunal siya sang mga agsador kag ginpapuli nga wala gid
sing dala.
11 Dayon nagsugo liwat ang tag-iya sang isa pa ka ulipon. Pero pag-
abot sang ulipon sa mga agsador, ginbunal man siya kag ginpakahuy-an
kag ginpabalik man nila nga wala gid sing dala.
12 Ginsugo pa gid sang tag-iya ang ikatlo nga ulipon, pero pag-abot niya
didto ginsakit nila siya kag gintabog pauli.
13 Gani nagsiling ang tag-iya sang talamnan, ‘Ano na lang ang akon
himuon? Ah, ipadala ko na lang ang akon pinalangga nga anak. Kay
siguro tahuron nila siya.’
14 Pero pagkakita sang mga agsador sa iya anak, nagsiling sila, ‘Ari
na ang manunubli. Dali, patyon ta siya para mangin aton ang iya
palanublion.’
15 Gani gindala nila siya sa guwa sang talamnan kag ginpatay.”
Dayon nagsiling si Jesus sa mga tawo, “Ti ano ayhan ang himuon sang
tag-iya sa ila?
16 Sigurado gid nga kadtuan niya ang mga agsador kag pamatyon.
Dayon paagsahan niya sa iban ang iya talamnan.” Pagkabati sadto sang
mga tawo nagsiling sila, “Kabay pa nga indi lang pag-itugot sang Dios nga
matabo ang pareho sina!”
17 Pero gintulok sila ni Jesus kag ginpamangkot, “Ano bala ang kahu-
lugan sang Kasulatan nga nagasiling,
“‘Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato’‡?

* **20:4** *Dios:* sa literal, *langit* † **20:10** *agsador:* sa English, *tenant* ‡ **20:17** Sal. 118:22

18 Ang bisan sin-o nga mahulog sa sadto nga bato mabali, pero ang
mahulugan sang amo nga bato madugmok gid."

Ang Pamangkot Parte sa Pagbayad sang Buhis
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

19 Sa sadto gid nga tion dakpon na siya kuntani sang mga manunudlo
sang Kasuguan kag sang manugdumala nga mga pari, kay nahibaluan
nila nga sila gid ang iya ginatumod sa iya nga paanggid. Pero nahadlok
sila sa mga tawo.
20 Gani naghulat pa gid sila sing kahigayunan. Nagpadala sila sing
mga espiya nga nagpakuno-kuno nga maayo ang ila tuyo, para kon
may makita sila nga sala sa iya ginapanghambal iakusar nila siya sa
gobernador.
21 Nagpamangkot ini nga mga espiya kay Jesus, "Manunudlo,
nahibaluan namon nga husto ang imo ginapanghambal kag
ginapanudlo. Kag wala ka sing may ginapasulabi bisan sin-o, kundi
kon ano ang kamatuoran parte sa kabubut-on sang Dios sa mga tawo
amo gid ang imo ginatudlo.
22 Ano bala sa imo, husto bala nga kita *nga mga Judio* magbayad sang
buhis sa Emperador sang Roma ukon indi?"
23 Pero nahibaluan ni Jesus ang ila madaya nga tinutuyo, gani nagsil-
ing siya sa ila,
24 "Abi pakitai ninyo ako sang kuwarta.§ Kay sin-o bala hitsura kag
ngalan ang nabutang dira?" Nagsabat sila, "Iya sang Emperador."
25 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Ti kundi ihatag ninyo sa Emperador
ang iya sang Emperador kag sa Dios ang iya sang Dios."
26 Gani sa atubangan sang tanan wala gid nila siya madakpi sa iya mga
paghambal. Kag tungod nga natingala sila sa sabat ni Jesus, naghipos na
lang sila.

Ang Pamangkot Parte sa Pagkabanhaw
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27 May mga Saduceo nga nagpalapit kay Jesus. Ini nga mga tawo wala
nagapati nga may pagkabanhaw.
28 Nagpamangkot sila, "Manunudlo, suno sa ginsulat ni Moises sa aton,
kon mapatay ang lalaki nga wala sila sing bata sang iya asawa, dapat ang
iya utod ang magpangasawa sa nabalo para makapabata siya para sa iya
utod nga napatay.*
29 Karon, may pito ka mag-ulutod nga lalaki. Ang kamagulangan
nagpangasawa, kag napatay nga wala sing bata.
30 Gani ang balo ginpangasawa sang sunod nga utod. Pero napatay
man siya nga wala sila sang bata.
31 Amo man ang natabo sa ikatlo nga utod, hasta sa ikapito. Nagkala-
matay sila tanan nga wala gid nakapabata sa sadto nga babayi.
32 Sang ulihi ang babayi napatay man.
33 Karon, kon mag-abot na ang pagkabanhaw, kay sin-o gid siya nga
asawa? Kay sila nga pito nagpangasawa sa iya."
34 Ginsabat sila ni Jesus, "Ang mga tawo sa sini nga panahon nagaa-
sawahay.

§ **20:24** *kuwarta:* sa literal, *denarius,* nga kuwarta sang mga Romanhon. * **20:28** Deu. 25:5

35 Pero ang bisan sin-o nga suno sa Dios takos nga banhawon kag
magkabuhi sa palaabuton nga panahon indi na magaasawahay.
36 Indi na sila mapatay tungod nga mangin pareho na sila sang mga
anghel; mga anak sila sang Dios, kay ginbanhaw sila.
37 Kon parte sa pagbanhaw sang mga patay, bisan gani ang ginsiling
ni Moises didto sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy nagapamatuod sini.
Indi bala nga gintawag niya ang Ginoo nga 'Dios ni Abraham, Isaac, kag
Jacob'†?
38 *Ti buhi sila, kay* ang Dios indi Dios sang mga patay kundi Dios sang
mga buhi, kay kon sa iya, buhi ang tanan."
39 Nagsiling ang iban nga mga manunudlo sang Kasuguan, "Ma-
nunudlo, husto ang imo sabat."
40 Kag wala na gid sing may nangahas nga magpamangkot sa iya.

Ang Pamangkot Parte sa Cristo
(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)
41 Karon, nagpamangkot si Jesus sa mga tawo, "Ngaa nagasiling sila
nga ang Cristo kaliwat *lang* ni David?
42 Kay si David mismo nagsiling sa Libro sang mga Salmo:
" 'Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo,
Pungko diri sa akon tuo
43 hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.'‡
44 Kon gintawag siya ni David nga *iya* Ginoo, paano bala nga siya kaliwat
lang ni David?"

Nagpaandam si Jesus Parte sa mga Manunudlo sang Kasuguan
(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)
45 Sang nagapamati ang mga tawo kay Jesus, nagsiling siya sa iya mga
sumulunod,
46 "Mag-andam kamo sa mga manunudlo sang Kasuguan nga gusto
maglagaw-lagaw nga nagasuksok sang espesyal nga bayo.§ Sa mga
lugar nga madamo sang tawo,* gusto nila nga tamyawon sila. Sa mga
simbahan ukon sa mga punsyon ginapili gid nila ang mga pulungkuan
nga para sa mga dungganon.
47 Ginaubos nila kuha ang mga pagkabutang sang mga balo nga
babayi, kag ginatabon-tabunan lang nila ang ila ginahimo paagi sa
malawig nga mga pagpangamuyo. Ini sila magabaton sang mas dako
nga silot."

21

Ang Halad sang Balo nga Babayi
(Mar. 12:41-44)
1 Sang ulihi nagpanan-aw tan-aw si Jesus kag nakita niya ang mga
manggaranon nga nagahulog sang ila kuwarta sa ginahulugan sini.
2 Kag nakita man niya ang isa ka imol nga balo nga babayi nga
nagahulog sang duha lang ka sinsilyo.
3 Dayon nagsiling si Jesus, "Sa pagkamatuod, mas madamo ang ginhu-
log sang imol nga balo sang sa ila tanan.

---

† **20:37** Exo. 3:6 ‡ **20:43** Sal. 110:1 § **20:46** *espesyal nga bayo:* sa literal, *malaba nga bayo*
* **20:46** *mga lugar nga madamo sang tawo:* sa literal, *mga merkado*

4 Kay sila madamo ang ila kuwarta kag ang ila ginhatag baliwala lang
sa ila; pero ang balo, bisan imol siya, ginhatag niya ang tanan nga iya
ginasaligan para mabuhi."

Ang Parte sa Pagkaguba sang Templo
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

5 May mga tawo didto nga nagaestorya parte sa matahom nga mga
bato sang templo kag sa mga dekorasyon sini nga ginregalo sang mga
tawo. Pero nagsiling si Jesus sa ila,
6 "Magaabot ang adlaw nga ang mga butang nga ini nga inyo nakita
gub-on, kag wala gid sing may mabilin nga mga bato nga nagasalam-
paw."

Ang Parte sa Palaabuton nga mga Inadlaw
(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

7 Nagpamangkot sila kay Jesus, "Manunudlo, san-o bala matabo ang
mga butang nga imo ginsiling? Ano bala ang tanda nga madali na lang
ini matabo?"
8 Nagsiling si Jesus sa ila, "Mag-andam kamo nga indi kamo pagpata-
langon. Kay madamo ang magaabot kag magasiling nga sila amo ako,
kag magasiling man sila nga nag-abot na ang tion. Pero indi kamo
magpati ukon magsunod sa ila.
9 Kon makabati kamo nga may mga gira kag mga ginamo, indi kamo
magkahadlok, kay ina kinahanglan nga matabo anay, pero wala na-
gakahulugan nga magaabot na ang katapusan."
10 Kag nagsiling pa gid si Jesus sa ila, "Magailinaway ang mga nasyon
kag magailinaway ang mga ginharian.
11 May magaabot nga mabaskog nga mga linog, kag may mga gutom
kag mga kahalitan nga magaabot sa nagkalain-lain nga lugar. Kag
makita man ninyo ang mga makahaladlok kag makatilingala nga mga
tanda halin sa langit.
12 "Pero sa wala pa ini matabo, pagadakpon kamo kag hingabuton
sang mga tawo. Pagadal-on nila kamo sa mga simbahan sang mga Judio
para sentensyahan kag prisohon. Pagadal-on man nila kamo sa mga hari
kag mga gobernador *para imbistigaron*. Ini tanan himuon nila sa inyo
tungod sang inyo pagsunod sa akon.
13 Pero ini mangin kahigayunan ninyo sa pagsugid sa ila sang Maayong
Balita.
14 Gani itanom ninyo sa inyo hunahuna nga kon matabo ini, indi kamo
magpalibog kon ano ang inyo isabat,
15 kay hatagan ko kamo sang kaalam sa pagsabat para indi makasabat
kontra sa inyo ang inyo mga kaaway.
16 Itugyan kamo sa inyo mga kaaway sang inyo mismo mga ginikanan,
mga utod, mga paryente, kag sang inyo mga amigo. Kag ang iban sa inyo
patyon gid nila.
17 Dumtan kamo sang tanan tungod sang inyo pagsunod sa akon.
18 Pero *indi gid kamo maano;* wala sing bisan isa ka buhok ninyo nga
madula.
19 Kay kon magpadayon kamo makaangkon kamo sang kabuhi *nga
wala sing katapusan*.

Ang Parte sa Pagkaguba sang Jerusalem
(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 “Kon makita ninyo nga ang Jerusalem ginalibutan na sang mga
soldado, mahibaluan ninyo nga madali na lang ang iya kalaglagan.
21 Gani ang nagaestar sa Judea dapat magpalagyo sa kabukiran. Kag
ang ara sa siyudad sang Jerusalem magpalagyo man. Ang mga tawo sa
uma dapat indi magsulod sa Jerusalem.
22 Kay amo na ina ang mga inadlaw nga silutan sang Dios ang
Jerusalem sa pagtuman sang ginasiling sang Kasulatan.
23 Makaluluoy ang mga nagabulusong kag ang mga nagapatiti sa sina
nga mga inadlaw *tungod nga mabudlayan sila sa pagpalagyo*. Magaabot
ang puwerte nga pag-antos sa sini nga lugar, kay dako ang kaakig sang
Dios sa sini nga mga tawo.
24 Ang iban sa ila magakalamatay sa gira, kag ang iban pagabihagon
sa iban nga mga nasyon. Kag ini nga siyudad sang Jerusalem pagagub-
on kag pagadumalahan sang mga indi Judio samtang ginatugutan sang
Dios.

Ang Pagbalik ni Jesus Diri sa Kalibutan
(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

25 “Matabo man nga may mga tanda nga makita sa adlaw, sa bulan,
kag sa mga bituon. Diri sa kalibutan makulbaan ang mga nasyon tungod
sang dalagko nga mga balod nga nagalinagumba.
26 Magakalalipong ang mga tawo sa kahadlok kon ano ang matabo sa
sini nga kalibutan. Kay ang mga butang sa langit* pagapatalangon sa ila
kinaandan nga alagyan.†
27 Dayon *ako nga* Anak sang Tawo makita sa panganod nga nagabalik
diri sa kalibutan nga may gahom kag puwerte nga kadungganan.‡
28 Kon ini nga mga butang magasugod na nga magkalatabo, maglaom
kamo kag maghulat§ kay madali na lang ang pagluwas sa inyo.”

Ang Leksyon sa Kahoy nga Higera
(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

29 Dayon ginsugiran sila ni Jesus sini nga paanggid: “Tan-awa ninyo
ang kahoy nga higera kag ang iban pa nga mga kahoy.
30 Indi bala nga kon makita ta nga nagapang-ugbos na nagasiling kita
nga madali na lang ang tig-ilinit?
31 Sa amo man nga bagay, kon makita ninyo nga nagakalatabo na
ini nga mga butang nga akon ginasugid sa inyo, mahibaluan ninyo nga
malapit na* ang paghari sang Dios.
32 Sa pagkamatuod, magakalatuman ini tanan nga butang sa wala pa
mapatay ang *mga tawo* sa sini nga henerasyon.
33 Madula ang langit kag ang duta, pero ang akon mga pulong indi gid
madula *kundi matuman gid ini*.

Mag-andam Kamo

34 “Gani bantayan ninyo ang inyo kaugalingon nga indi kamo maw-
ili sa pagpangalipay, sa pagpahubog, kag sa pagpalibog sa inyo pag-
pangabuhi, kay basi kon hinali lang nga mag-abot ato nga adlaw *nga
wala kamo makabantay*,

---

* **21:26** *mga butang sa langit:* sa literal, *mga gahom sa langit* † **21:26** *pagapatalangon...alagyan:* ukon, *uyugon* ‡ **21:27** *gahom kag puwerte nga kadungganan:* ukon, *gahom nga nagasilak gid* § **21:28** *maglaom kamo kag maghulat:* sa literal, *magtindog kamo kag magtangla* * **21:31** *malapit na:* ukon, *nag-abot na*

35 nga daw sa nasiod kamo. Kay *gulpi lang* ini nga magaabot sa tanan
nga nagaestar diri sa kalibutan.
36 Gani magpreparar kamo permi kag magpangamuyo nga kon
matabo na ini tanan, may kabakod kamo para indi kamo maano, kag
makaatubang kamo sa *akon nga* Anak sang Tawo *nga indi mahuya*."
37 Adlaw-adlaw nagakadto si Jesus sa templo kag nagapanudlo. Kon
gab-i, nagatulog siya sa Bukid sang mga Olibo.
38 Aga pa gid nagakadto ang mga tawo sa templo sa pagpamati sa iya.

22

Ang Plano sa Pagpatay kay Jesus
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Juan 11:45-53)
1 Malapit na lang ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inugpahabok
nga ginatawag man nga Piesta sang Paglabay sang Anghel.
2 Ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang
Kasuguan nagapangita sing paagi kon paano nila mapatay si Jesus *nga*
indi magkinagamo, kay nahadlok sila sa mga tawo.

Nagsugot si Judas sa Pagtraidor kay Jesus
(Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11)
3 Nagsulod si Satanas kay Judas nga ginatawag Iscariote, nga isa sang
dose *ka apostoles ni Jesus*.
4 Gani naglakat siya kag nagpakigkita sa manugdumala nga mga pari
kag sa mga opisyal sang mga guwardya sa templo. Ginhambalan nila
kon paano niya matugyan si Jesus sa ila.
5 Nalipay gid sila kag nagsugot nga bayaran siya.
6 Nagsugot man si Judas, kag halin sadto nagpangita siya sing kahi-
gayunan kon paano niya matugyan si Jesus sa ila nga indi mahibaluan
sang mga tawo.

Nagsugo si Jesus nga Magpreparar sang Panihapon Para sa Piesta
(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Juan 13:21-30)
7 Karon, nag-abot na ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing Inug-
pahabok. Amo ini ang adlaw nga kinahanglan *sang mga Judio* nga
maghalad sing mga karnero *nga ila pagakaunon* para sa Piesta sang
Paglabay sang Anghel.
8 Gani ginsugo ni Jesus si Pedro kag si Juan. Siling niya, "Mag-una kamo
kag magpreparar sang aton panyapon para sa Piesta sang Paglabay sang
Anghel."
9 Nagpamangkot sila sa iya, "Diin bala ang gusto mo nga magpreparar
kami sini?"
10 Nagsabat si Jesus sa ila, "Pag-abot ninyo sa siyudad *sang Jerusalem*,
may masugata sa inyo nga tawo nga nagadala sang banga nga may tubig.
Sunod kamo sa iya sa balay nga iya pagasudlan,
11 kag magsiling kamo sa tagbalay, 'Nagapamangkot ang Manunudlo
kon diin ang kuwarto nga pagakaunan niya upod sang iya mga sumu-
lunod sa pagselebrar sang Piesta sang Paglabay sang Anghel.'
12 Ipakita niya sa inyo ang malapad nga kuwarto sa ibabaw nga
kompleto sang kagamitan. Didto kamo maghimos sang aton panyapon."
13 Naglakat ang duha nga iya ginsugo, kag nakita nila ang tanan suno
sa ginsiling ni Jesus sa ila. Kag ginpreparar nila didto ang panyapon para
sa piesta.

Ang Panihapon sang Ginoo
(Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26; 1 Cor. 11:23-25)
14 Pag-abot sang tion nga inugpanyapon na, nagpungko si Jesus kaupod sang iya mga apostoles para magkaon.
15 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, "Dako gid ang akon handom nga sa wala pa ako mag-antos, mag-ulupod kita anay sa pagkaon sa pagselebrar sining Piesta sang Paglabay sang Anghel.
16 Kay ang matuod, indi na ako magkaon liwat sini hasta matuman ang iya matuod nga kahulugan sa paghari sang Dios."
17 Dayon nagkuha siya sang ilimnon, nagpasalamat sa Dios, kag nagsiling, "Palibuta ninyo ini kag bulus-bulusan inom.
18 Sugiran ko kamo, indi na ako mag-inom liwat sang ilimnon nga halin sa ubas hasta mag-abot ang paghari sang Dios."
19 Nagkuha siya sang tinapay kag ginpasalamatan niya sa Dios. Ginpamihak-pihak niya dayon, kag ginpanagtag sa ila nga nagasiling, "Amo ini ang akon lawas nga ginahatag para sa inyo. Himua ninyo ini sa pagdumdom sa akon."
20 Pagkatapos nila kaon sang tinapay, amo man ang iya ginhimo sa ilimnon: *ginkuha niya ini, ginpasalamatan, kag* nagsiling, "Ini nga ilimnon amo ang bag-o nga kasugtanan nga patigayunon paagi sa akon dugo nga iula para sa inyo.
21 "Pero pamati kamo! Kaupod ta diri sa pagkaon ang tawo nga magatraidor sa akon.*
22 Kay *ako nga* Anak sang Tawo pagapatyon suno sa plano sang Dios, pero kaluluoy ang tawo nga magatraidor sa akon."
23 Pagkabati nila sadto nagpinamangkutanay sila kon sin-o ayhan sa ila ang magahimo sina.

Ang Pagbinais-bais kon Sin-o ang Labaw sa Tanan
24 Sang ulihi nagbinais-bais ang mga apostoles kon sin-o gid sa ila ang labaw sa tanan.
25 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Ang mga hari sang mga nasyon may gahom sa ila mga sakop. Kag gusto sang sini nga mga manugdumala nga tawgon sila nga mga 'manugbulig sa mga tawo.'
26 Pero sa inyo ya indi pareho sina. Kay kon sin-o sa inyo ang may mataas nga katungdanan, dapat magpaubos siya. Kag kon sin-o sa inyo ang nagadumala, dapat mangin pareho siya sa suluguon.
27 Sin-o sa duha ang mas labaw, ang ginaserbihan sang pagkaon ukon ang nagaserbi? Indi bala mas labaw ang ginaserbihan? Pero ako mismo ang nagaserbi sa inyo bisan ako ang inyo agalon.
28 "Kamo ang nagaunong sa akon sa mga pagtilaw nga akon ginaagyan.
29 Gani tungod nga ginhatagan ako sang akon Amay sang gahom sa paghari, hatagan ko man kamo sang gahom sa paghari.
30 Mangin kaupod ko kamo sa pagkaon kag pag-inom sa akon paghari. Magadumala kag magahukom kamo sa dose ka tribo sang Israel."

Naghambal si Jesus nga Ipanginwala Siya ni Pedro
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Juan 13:36-38)
31 *Dayon naghambal si Jesus kay Pedro,* "Simon, pamati bala! Naglisensya si Satanas nga tilawan gid niya kamo nga daw sa ginaayag nga trigo.

* **22:21** *magatraidor sa akon:* buot silingon, *magatugyan sa akon sa akon mga kaaway*

32 Pero ginpangamuyuan ko gid ikaw nga indi madula ang imo pagtuo.
Kag kon makapanumbalik ka na, palig-unon mo ang pagtuo sang imo
mga utod."
33 Nagsabat si Pedro, "Ginoo, handa gid ako nga mag-unong sa imo
bisan sa prisohan ukon sa kamatayon."
34 Nagsiling si Jesus sa iya, "Pedro, sugiran ko ikaw sing matuod, sa
wala pa makapamalo ang manok karon nga gab-i ipanginwala mo ako
sing tatlo ka beses nga wala ka makakilala sa akon."

Sa Panahon sang Kabudlayan
35 Dayon ginpamangkot ni Jesus ang iya mga apostoles, "Sang ginsugo
ko kamo anay nga maglakat sa pagwali, ginsilingan ko kamo nga indi
magdala sing kahita, bag, ukon sandalyas. Ti ano, ginkulang bala
kamo?" Nagsabat sila, "Wala gid."
36 Nagsiling si Jesus, "Pero karon, ang bisan sin-o nga may kahita ukon
bag, dapat dal-on niya. Kag kon sin-o sa inyo ang wala sing espada,
magbaligya siya sang iya bayo kag magbakal sing espada.
37 Sa pagkamatuod, dapat matuman ang ginasiling sang Kasulatan
parte sa akon nga, 'Ginkabig siya nga isa sang mga kriminal.'† Ang
nasulat gani sa Kasulatan parte sa akon nagakatuman na."
38 Nagsiling ang mga apostoles, "Ginoo, ari may duha ka espada diri."
Nagsabat si Jesus, "Husto na ina."

Nagpangamuyo si Jesus sa Bukid sang mga Olibo
(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)
39 Sang paghalin didto ni Jesus, nagkadto siya sa Bukid sang mga Olibo
pareho sang permi niya nga ginahimo. Nag-upod sa iya ang iya mga
sumulunod.
40 Pag-abot nila didto nagsiling siya, "Magpangamuyo kamo nga indi
kamo madaog sang temtasyon."
41 Nagpalayo siya sa ila kag nagkadto sa ulo-unhan. Didto nagluhod
siya kag nagpangamuyo.
42 Siling niya, "Amay, kon luyag mo, ilikaw ini nga pag-antos nga
nagaabot sa akon. Pero indi ang akon luyag ang dapat matuman kundi
ang imo."
43 Nagpakita sa iya ang anghel halin sa langit kag nagpabakod sa iya.
44 Tungod sang dako nga kasakit nga iya ginabatyag, nagpangamuyo
pa gid siya sing hugot sa iya tagipusuon, kag ang iya balhas daw sa dugo
nga nagatulo sa duta.‡
45 Pagkatapos niya pangamuyo, nagtindog siya kag nagbalik sa iya
mga sumulunod. Naabtan niya sila nga nagakatulog tungod kay
ginkapoy sila sang puwerte gid nga pagpangasubo.
46 Nagsiling si Jesus sa ila, "Ngaa nagakatulog kamo? Magbangon
kamo kag magpangamuyo nga indi kamo madaog sang temtasyon."

Ang Pagdakop kay Jesus
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Juan 18:3-11)
47 Sang nagahambal pa si Jesus, nag-abot ang madamo gid nga mga
tawo. Si Judas mismo nga isa sa dose *ka apostoles* ang nagapanguna sa
ila. Nagpalapit si Judas kay Jesus sa paghalok sa iya.

† **22:37** Isa. 53:12 ‡ **22:44** Ini nga mga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

48 Nagsiling si Jesus sa iya, “Judas, traiduran mo bala *ako nga* Anak
sang Tawo paagi sa isa ka halok?”
49 Sang makita sang mga upod ni Jesus nga may himuon na sa iya ang
mga tawo, nagsiling sila, “Ginoo, panglabuon bala namon *sila*?”
50 Kag ginlabo sang isa sang mga sumulunod ni Jesus ang ulipon sang
pangulo nga pari, kag nautod ang iya tuo nga dulunggan.
51 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Husto na ina!” Dayon ginbalik ni Jesus
ang nautod nga dulunggan sang tawo kag gin-ayo niya.
52 Dayon nagsiling si Jesus sa manugdumala nga mga pari, sa mga
opisyal sang mga guwardya sa templo, kag sa iban nga mga manug-
dumala sang mga Judio nga nagkadto didto sa pagdakop sa iya, “Ano,
tulisan bala ako nga kinahanglan gid nga magdala pa kamo sang mga
espada kag mga inuglampos sa pagdakop sa akon?
53 Adlaw-adlaw didto ako sa templo kag kamo didto man. Ti ngaa wala
ninyo ako pagdakpa? Pero amo na ini ang inyo tion nga *dakpon ako. Kag
sa sini nga tion* nagahari ang kadulom.”

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus
(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 Gindakop nila si Jesus kag gindala sa balay sang pangulo nga pari.
Si Pedro nagsunod man, pero malayo-layo ang iya antad.
55 Didto sa tunga sang ugsaran nagadabok sang kalayo ang mga tawo
kag nagapungko sa malapit para magpainit-init. Nagpalapit man si
Pedro didto sa ila kag nagpungko.
56 May isa ka suluguon nga babayi nga nakakita kay Pedro nga naga-
pungko malapit sa kalayo. Ginhimutaran niya si Pedro, kag nagsiling
dayon, “Ini nga tawo kaupod man sadtong tawo.”
57 Pero nagpanginwala si Pedro. Siling niya, “Day, wala gani ako
makakilala sa iya.”
58 Dugay-dugay may nakakita naman sa iya nga lalaki nga nagsiling,
“Ikaw isa man sang iya mga kaupod.” Pero nagsabat si Pedro, “Indi ako
iya kaupod.”
59 Pagkaligad sang mga isa ka oras may nagsiling naman, “Matuod gid
nga ining tawo kaupod niya kay siya taga-Galilea man.”
60 Pero nagsabat si Pedro, “Wala ako kahibalo sang imo ginapangham-
bal.” Sang nagahambal pa si Pedro, nagpamalo ang manok.
61 Nagbalikid ang Ginoo kag gintulok niya si Pedro. Dayon nadumdu-
man ni Pedro ang ginsiling sang Ginoo sa iya, “Sa wala pa makapamalo
ang manok karon, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses.”
62 Gani nagguwa si Pedro kag naghilibion gid.

Ginyaguta kag Ginbunal si Jesus
(Mat. 26:67-68; Mar. 14:65)

63 Ginyaguta kag ginbunal si Jesus sang mga tawo nga nagaguwardya
sa iya.
64 Ginbuta-butahan nila siya *kag ginsumbag,* kag ginsilingan, “Pakta
abi kon sin-o ang nagsumbag sa imo?”
65 Kag madamo pa gid ang ila ginpanghambal nga malain kontra sa
iya.

Gindala si Jesus sa Korte sang mga Judio
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Pagkaaga, nagtilipon ang mga manugdumala sang mga Judio. Ang
iban sa ila manugdumala nga mga pari, kag ang iban mga manunudlo
sang Kasuguan. Gindala nila si Jesus sa ila Korte.
67 Nagsiling sila kay Jesus, “Sugiri kami kon ikaw bala ang Cristo.”
Nagsabat siya, “Bisan sugiran ko kamo indi man gihapon kamo magpati.
68 Kag kon may pamangkot ako sa inyo indi man kamo magsabat.
69 Pero halin subong, *ako nga* Anak sang Tawo magapungko na sa tuo
sang makagagahom nga Dios.”
70 Nagsiling sila tanan, “Kon amo, ikaw gali ang Anak sang Dios.”
Nagsabat si Jesus, “Ti kamo mismo ang nagasiling.”
71 Gani nagsiling sila, “Ti ano pa gid nga mga ebidensya ang aton
kinahanglan? Kita na mismo ang nakabati sang iya ginhambal.”

23

Gindala si Jesus kay Pilato
(Mat. 27:1-2; 11:14; Mar. 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Pagkatapos sadto, nagtindog sila tanan kag gindala nila si Jesus kay
Pilato.*
2 Dayon gin-akusar nila si Jesus kay Pilato. Siling nila, “Ini nga
tawo nadakpan namon nga nagapatalang sang amon kasimanwa nga
mga Judio, kay ginasilingan niya sila nga indi magbayad sing buhis sa
Emperador, kag nagasiling pa gid siya nga siya amo ang Cristo. Ang buot
niya silingon nga siya isa ka hari.”
3 Gani ginpamangkot siya ni Pilato, “Ikaw bala ang hari sang mga
Judio?” Nagsabat si Jesus sa iya, “Ginasiling mo.”
4 Dayon nagsiling si Pilato sa manugdumala nga mga pari kag sa mga
tawo, “Wala ako sang nakita nga sala sa sini nga tawo para silutan siya.”
5 Pero nagpamilit gid sila nga nagasiling, “Nagadala siya sang gamo
sa mga tawo sa bilog nga Judea paagi sa iya mga pagpanudlo, halin sa
Galilea hasta diri sa Jerusalem.”

Gindala si Jesus kay Herodes

6 Pagkabati sadto ni Pilato, nagpamangkot siya kon taga-Galilea bala
si Jesus.
7 Sang pagkahibalo niya nga si Jesus halin sa lugar nga sakop sang
ginadumalahan ni Herodes, ginpadala niya si Jesus sa iya, kay sang sadto
nga tion ato man si Herodes sa Jerusalem.
8 Pagkakita ni Herodes kay Jesus nalipay gid siya, kay dugay na ang iya
handom nga makita si Jesus tungod kay madamo na ang iya nabatian
parte sa iya, kag ginaekspektar niya nga maghimo siya sang milagro
para makita niya.
9 Madamo ang mga pamangkot ni Herodes kay Jesus, pero wala gid
siya magsabat.
10 Ang manugdumala nga mga pari kag ang mga manunudlo sang
Kasuguan nagatindog didto kag kon anu-ano pa ang ila mga akusasyon
kay Jesus.
11 Gin-insulto kag ginyaguta siya ni Herodes kag sang iya mga
guwardya. *Kag dugang pa gid nga pagyaguta,* ginpasuksukan nila siya

* **23:1** *Pilato:* Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

sang matahom gid nga bayo, nga daw isa ka dungganon nga tawo, kag ginpabalik didto kay Pilato.
12 Sa sadto nga adlaw nag-amigohay si Pilato kag si Herodes, kay sadto anay nagakontrahanay sila.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon
(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Juan 18:39–19:16)

13 Ginpatawag ni Pilato ang manugdumala nga mga pari, ang mga manugdumala sang banwa, kag ang mga tawo.
14 Dayon nagsiling siya sa ila, "Gindala ninyo diri sa akon ining tawo nga ginasiling ninyo nga nagapatalang sa mga tawo. Pero sa akon pag-usisa sa iya sa atubangan mismo ninyo, wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya nga pareho sang inyo ginasugid.
15 Bisan si Herodes gani wala man sing may nakita nga sala sa sining tawo. Amo gani nga ginpabalik niya siya diri. Wala gid sing may nahimo ini nga tawo nga takos sang kamatayon.
16 Gani ipahanot ko lang siya kag buy-an."
17 Sa tagsa ka Piesta sang Paglabay sang Anghel kinahanglan ni Pilato nga maghilway sang isa ka priso.†
18 Pero nagsinggit ang mga tawo, "Patya ang tawo nga ina kag buy-i sa amon si Barabas!"
19 (Napriso si Barabas tungod nga kaupod siya nga nagrebelde sa Jerusalem kag nakapatay pa siya.)
20 Gusto kuntani ni Pilato nga buy-an si Jesus, gani ginhambalan pa gid niya ang mga tawo.
21 Pero sige ang singgit sang mga tawo, "Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!"
22 Naghambal pa gid sa ila si Pilato sa ikatlo, "Ngaa, ano gid bala nga sala ang nahimo niya? Wala ako sing may nakita nga sala sa iya nga takos sang kamatayon. Ipahanot ko siya kag buy-an dayon."
23 Pero sige pa gid ang ila sininggit nga ilansang siya sa krus. Kag sang ulihi ginpamatian gid man sila.
24 Nagdesisyon si Pilato nga pasugtan ang gusto sang mga tawo *nga ilansang si Jesus sa krus*.
25 Ginbuy-an niya ang tawo nga napriso tungod sang iya pagrebelde sa gobyerno kag pagpamatay, kay amo ato ang ginpangayo sang mga tawo. Pero si Jesus ya, gintugyan niya sa ila para mahimo nila ang ila gusto sa iya.

Ginlansang si Jesus sa Krus
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Sang ginadala nila si Jesus sa lugar nga pagalansangan sa iya, may nasugata sila nga tawo nga si Simon nga taga-Cyrene. Nagapasulod siya sa siyudad halin sa uma. Ginhawiran nila siya, kag ginpapas-an nila sang krus, kag ginpasunod kay Jesus.
27 Madamo nga tawo ang nagsunod kay Jesus. May mga babayi didto nga nagahilibion kag nagapanalambiton tungod nga naluoy gid sila kay Jesus.

† **23:17** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

28 Pero ginbalikid sila ni Jesus kag ginsilingan, “Kamo nga mga babayi
nga taga-Jerusalem, indi kamo maghibi tungod sa akon. Hibii ninyo ang
inyo kaugalingon kag ang inyo mga anak.
29 Tungod nga magaabot ang mga inadlaw nga magasiling ang mga
tawo, ‘Bulahan ang mga babayi nga baw-as kag wala sing may ginap-
atiti.’
30 Sa sina nga tion magasiling ang mga tawo sa mga bukid, ‘Tiphagi
kami kag tabuni!’‡
31 Kay kon ginahimo nila ini sa akon nga wala gani sing sala, ti ano pa
gid ayhan kalain ang ila himuon sa tawo nga may sala?”§
32 Luwas kay Jesus may duha pa ka tawo nga mga kriminal nga ila
gindala para pagapatyon.
33 Pag-abot nila sa lugar nga ginatawag “Bagol,” ginlansang nila si
Jesus sa krus upod ang duha ka kriminal. Ang isa ginbutang nila sa tuo
ni Jesus kag ang isa sa wala.
34 Nagsiling si Jesus, “Amay, patawara sila kay wala sila kahibalo sang
ila ginahimo.”* Kag naggabot-gabot ang mga soldado para partidahon
ang mga bayo ni Jesus.
35 Nagatilindog didto ang mga tawo nga nagatulok. Ginyaguta siya
sang mga manugdumala sang banwa. Siling nila, “Ginluwas niya ang
iban, luwason man niya ang iya kaugalingon kon siya amo ang Cristo
nga pinili sang Dios.”
36 Nagyaguta man sa iya ang mga soldado samtang nagapalapit sila
para paimnon siya sang maaslom nga bino.
37 Siling nila, “Kon ikaw ang Hari sang mga Judio, luwasa ang imo
kaugalingon!”
38 Kag may ginbutang sila nga karatula didto sa iya uluhan nga
nagasiling:

AMO INI ANG HARI SANG MGA JUDIO.

39 Ang isa sa mga kriminal nga nalansang sa krus nagyaguta man kay
Jesus. Siling niya, “Indi bala nga ikaw ang Cristo? Luwasa ang imo
kaugalingon kag kami man!”
40 Pero ginsaway siya sang isa ka kriminal. Siling niya, “Wala ka bala
nahadlok sa Dios? Pareho man lang kita nga ginasilutan.
41 Kita nga duha dapat lang nga silutan tungod sang aton mga sala.
Pero ini nga tawo wala gid sing sala.”
42 Dayon nagsiling siya kay Jesus, “Jesus, dumduma man ako kon
maghari ka na!”
43 Nagsiling si Jesus sa iya, “Matuod ining ginasiling ko sa imo nga
subong nga adlaw mangin kaupod ko ikaw sa Paraiso.”

Ang Pagkapatay ni Jesus
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Juan 19:28-30)

44-45 Sang mga alas dose na sang udto, wala na nagsilak ang adlaw kag
nagdulom ang bug-os nga duta sa sulod sang tatlo ka oras. Napihak ang
kurtina sang templo *halin sa ibabaw paidalom.*
46 Nagsinggit sing mabaskog si Jesus, “Amay, ginatugyan ko sa imo ang
akon espiritu!”† Sang makahambal siya sadto nabugto ang iya ginhawa.

‡ **23:30** Hos. 10:8 § **23:31** sa literal, *Kay kon ginhimo nila ini sa buhi pa nga kahoy, ano pa gid ayhan sa laya na nga kahoy?* * **23:34** *Nagsiling...ginahimo:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. † **23:46** Sal. 31:5

47 Pagkakita sang kapitan sang natabo, nagdayaw siya sa Dios. Siling
niya, “Matuod gid nga wala sing sala ini nga tawo!”
48 Ang mga tawo nga nagtilipon sa pagtan-aw sang nagakalatabo
nagpalauli nga nagapamukpok sang ila dughan *tungod sang dako nga
kasubo*.
49 Ang mga nakakilala kay Jesus kag ang mga babayi nga nag-upod
sa iya halin pa sa Galilea nagtindog sa malayo kag nakita man nila ang
nagkalatabo.

Ang Paglubong kay Jesus
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Juan 19:38-42)

50-51 May isa ka tawo nga ang iya ngalan si Jose nga taga-Arimatea nga
sakop sang Judea. Miyembro siya sang Korte sang mga Judio, pero wala
siya nagsugot sa ila plano sa pagpatay kay Jesus. Maayo kag matarong
siya nga tawo, kag nagapaabot siya sa paghari sang Dios.
52 Nagkadto siya kay Pilato kag ginpangayo niya ang bangkay ni Jesus.
53 Dayon ginkuha niya ang bangkay ni Jesus sa krus kag ginsamburan
sang tela nga linen. Ginbutang niya ang bangkay sa lulubngan nga gin-
guhab sa banglid nga wala pa gid malubngi.
54 Biyernes sadto kag adlaw sang pagpreparar para sa Adlaw nga
Inugpahuway.
55 Ang mga babayi nga nag-upod kay Jesus halin sa Galilea nagsunod
man kay Jose kag nakita nila ang ginlubngan kag kon paano ang pagbu-
tang sang bangkay ni Jesus.
56 Dayon nagpuli sila kag nagpreparar sing mga pahamot nga inughap-
las sa bangkay ni Jesus.
Pero sa Adlaw nga Inugpahuway, nagpahuway sila suno sa Kasuguan.

24

Ang Pagkabanhaw
(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Aga pa gid sang nahauna nga adlaw sang semana, nagkadto ang mga
babayi sa lulubngan nga dala ang ginpreparar nila nga pahamot.
2 Pag-abot nila didto, nakita nila nga ang bato nga gintakop sa lulubn-
gan napaligid na.
3 Nagsulod sila, pero wala nila makita ang bangkay ni Ginoong Jesus.
4 Sang nagapalibog sila kon ano ang natabo, hinali lang nga may
nagtindog nga duha ka lalaki sa tupad nila. Ang ila mga bayo masyado
kasilaw.
5 Hinadlukan gid ang mga babayi, gani nagduko na lang sila. Pero
nagsiling ang duha ka lalaki, “Ngaa ginapangita ninyo ang buhi diri sa
mga patay?
6 Wala na siya diri. Nabanhaw siya! Indi bala nagsiling siya sa inyo
sang didto pa siya sa Galilea,
7 nga siya nga Anak sang Tawo kinahanglan itugyan sa mga
makasasala kag ilansang sa krus, pero sa ikatlo nga adlaw mabanhaw
siya?”
8 Kag nadumduman sang mga babayi ang ginhambal ni Jesus.
9 Gani nagpuli sila halin sa lulubngan kag ginsugiran nila ang onse *ka
apostoles* kag ang iban pa nga mga sumulunod.

10 Ang mga babayi nga nagsugid sa mga apostoles amo sila ni Maria
nga taga-Magdala, si Juana, si Maria nga iloy ni Santiago, kag ang iban
pa gid nga mga babayi.
11 Pero wala nagpati ang mga apostoles, kay ang hunahuna nila nga
himo-himo lang ini sang mga babayi.
12 Pero nagdalagan si Pedro pakadto sa lulubngan. Pag-abot niya didto
nagduko siya kag naglingling sa sulod, kag nakita niya nga ang mga tela
nga linen nga ginputos kay Jesus amo na lang ang nabilin. Gani nagpuli
siya nga natingala kon ano gid ang natabo.

Sa Dalan nga Pakadto sa Emaus
(Mar. 16:12-13)

13 Sa sadto gid nga adlaw, may duha ka sumulunod ni Jesus nga
nagalakat pakadto sa baryo nga ginatawag Emaus, nga mga onse ka
kilometro halin sa Jerusalem.
14 Nagaestorya sila parte sa mga nagkalatabo sa Jerusalem.
15 Sang nagaestorya sila kag nagabaisay *parte sadto nga mga butang*,
nagpalapit si Jesus kag nag-upod sa ila.
16 Wala sila makakilala sa iya tungod kay ginlipod ini sa ila mga
panulok.
17 Nagsiling si Jesus sa ila, “Ano ang inyo ginahambalan samtang
nagalakat kamo?” Nagpundo ang duha kag ang ila dagway nagapakita
nga nagapangasubo sila.
18 Ang isa sa ila nga ang iya ngalan si Cleopas nagsabat, “Ikaw lang
siguro ang pangayaw sa Jerusalem nga wala kahibalo kon ano ang mga
nagkalatabo didto sa sining mga inadlaw.”
19 Nagpamangkot si Jesus sa ila, “Ngaa, ano bala ang natabo?”
Nagsabat sila, “Parte bala kay Jesus nga taga-Nazaret. Makagagahom
siya nga propeta sa panulok sang Dios kag sang mga tawo paagi sa iya
mga pagpanudlo kag gamhanan nga mga hinimuan.
20 Gin-akusar siya sang aton manugdumala nga mga pari kag sang
iban pa gid naton nga mga manugdumala para sentensyahan sang
kamatayon. Kag ginlansang siya sa krus.
21 Naglaom kami nga siya amo na ang amon ginahulat nga magabawi
sang aton nasyon nga Israel *sa kamot sang mga taga-Roma*. Ugaling
ikatlo na ini subong nga adlaw halin sang ginpatay siya.
22-23 Pero ang katingalahan pa gid, ginsugiran kami sang amon mga
kaupdanan nga mga babayi nga sa ila pagkadto didto sa lulubngan ni
Jesus, temprano pa gid kaina sang aga, wala nila makita ang iya bangkay.
Ginsugid man nila nga may nakita sila nga mga anghel nga nagsiling sa
ila nga buhi si Jesus.
24 Pagkatapos, ang iban sang amon mga kaupod nagkadto man sa
lulubngan, kag ang ginsugid sang mga babayi amo man ang ila nakita.
Wala gid nila makita si Jesus didto.”

25 Dayon nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkabalingag gid sang inyo mga
panghunahuna! Ngaa bala wala ninyo pagpatihi dayon ang tanan nga
ginhambal sang mga propeta *sa Kasulatan*?
26 Indi bala nga kinahanglan nga mag-antos anay ang Cristo sang mga
butang nga ini sa wala pa siya mapadunggan sang Dios?”

27 Kag ginpaathag sa ila ni Jesus ang tanan nga ginasiling sang Kasulatan parte sa iya, halin sa *mga ginsulat ni* Moises hasta sa mga *ginsulat sang mga* propeta.
28 Pag-abot nila sa baryo nga ila kaladtuan, ginpakita ni Jesus nga daw magapadayon siya sa iya paglakat.
29 Pero ginpilit gid nila nga hawiran siya. Siling nila, "Diri ka lang anay sa amon kay nagasalop na ang adlaw. Dugay-dugay gab-i na." Gani nag-upod siya sa ila.
30 Sang nagapungko na sila para magkaon, nagkuha si Jesus sang tinapay kag nagpasalamat sa Dios. Dayon ginpamihak-pihak niya kag ginhatag sa ila.
31 Kag ginbuksan na ang ila panulok kag nakilala nila nga si Ginoong Jesus gali ato, pero hinali lang nga nadula siya sa ila panulok.
32 Nagsiling sila, "Amo gali nga kanami gid sang aton balatyagon sang ginpaathagan niya kita sang Kasulatan samtang nagalakat kita sa dalan."
33 Dayon nagbalik sila sa Jerusalem kag naabtan nila ang onse *ka apostoles* kag ang iban pa gid nga mga sumulunod nga nagatilipon
34 kag nagasiling, "Matuod gid man nga nabanhaw ang Ginoo! Nagpakita siya kay Simon."
35 Kag nagsugid man ang duha kon ano ang natabo sa ila didto sa dalan pa-Emaus kag kon paano nila nakilala si Jesus sang nagapamihak-pihak siya sang tinapay.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Juan 20:19-23; Bin. 1:6-8)

36 Samtang ginaestoryahan nila ini, hinali lang nga nagtindog si Jesus didto sa tunga nila kag nagsiling, "Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo."
37 Kinulbaan kag hinadlukan gid sila kay abi nila kalag ang ila nakita.
38 Pero nagsiling si Jesus sa ila, "Ngaa bala natublag gid kamo? Kag ngaa bala nagapangduhaduha kamo nga ako ini?
39 Tan-awa bala ninyo ang *agi sang mga lansang sa* akon mga kamot kag mga tiil. Hikapa ninyo ako. Indi ako kalag. Ang kalag wala sing lawas pero ako ya may lawas kag makita gid ninyo."
40 Pagkatapos niya hambal sini ginpakita niya sa ila ang *mga pilas sa* iya mga kamot kag mga tiil.*
41 Sa ila dako nga kalipay kag katingala daw indi sila makapati sang ila nakita. Kag nagpamangkot si Jesus sa ila, "May pagkaon bala kamo diri?"
42 Ginhatagan nila siya sang isa ka gulot nga sinugba nga isda.
43 Ginkuha niya kag ginkaon samtang nagatulok sila.
44 Pagkatapos nagsiling siya sa ila, "Amo ini ang akon ginsiling sa inyo sang nagaupdanay pa kita, nga ang tanan nga nasulat parte sa akon sa Kasuguan ni Moises, sa mga *sinulatan sang mga* propeta, kag sa mga salmo kinahanglan gid nga matuman."
45 Dayon ginbuksan ni Jesus ang ila mga hunahuna para maintiendihan nila ang Kasulatan.

---

* **24:40** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

46 Siling niya sa ila, “Nagasiling ang Kasulatan nga ang Cristo kina-
hanglan gid nga mag-antos kag mapatay, pero mabanhaw siya sa ikatlo
nga adlaw.
47 Kag kinahanglan nga isugid sa tanan nga nasyon halin sa Jerusalem
nga tungod sa iya† patawaron sang Dios ang mga tawo nga nagahinulsol
sang ila mga sala.
48 Kamo ang mga saksi sa sini nga mga butang.
49 Ipadala ko sa inyo ang *Espiritu Santo nga* ginpromisa sang akon
Amay. Pero indi kamo anay maghalin diri sa Jerusalem samtang wala
pa ninyo mabaton ang gahom nga halin sa langit.”

Gindala si Jesus pa-Langit
(Mar. 16:19-20; Bin. 1:9-11)

50 Dayon gindala sila ni Jesus sa Betania. Pag-abot nila didto ginbayaw
niya ang iya mga kamot kag ginbendisyunan sila.
51 Samtang nagabendisyon siya sa ila amat-amat siya nga nagbulag sa
ila kag gindala pa-langit.
52 Ginsimba nila siya kag nagbalik sila sa Jerusalem nga may dako nga
kalipay.
53 Kag permi sila didto sa templo nga nagadayaw sa Dios.

† **24:47** *tungod sa iya:* sa literal, *sa iya ngalan*

Ang Maayong Balita Parte kay Jesu-Cristo Suno kay Juan

Ang Pulong nga Ginahalinan sang Kabuhi

1 Sang una pa nga daan,* ara na ang *ginatawag nga* Pulong. Ang Pulong
kaupod na sang Dios, kag ang Pulong mismo Dios.
2 Halin pa gid sang una ang Pulong kaupod na sang Dios.
3 Paagi sa iya, ginhimo ang tanan nga butang, kag wala gid sing may
nahimo nga indi paagi sa iya.
4 Ang Pulong amo ang ginahalinan sang kabuhi. Kag ini nga kabuhi
pareho sa suga tungod kay amo ini ang nagapasanag sa hunahuna sang
mga tawo.
5 Ini nga suga nagapasanag sa kadulom† kag ang iya kasanag wala
nadaog sang kadulom.‡
6 Karon may tawo nga ginpadala sang Dios. Ang iya ngalan si Juan.
7 Ginpadala siya sang Dios sa pagsugid kon sin-o ang suga, agod paagi
sa iya magatuo ang tanan nga tawo.
8 Indi si Juan ang suga, kundi nag-abot siya sa pagsugid kon sin-o ang
suga.
9 Si Jesu-Cristo amo ang matuod nga suga nga nag-abot diri sa kalibu-
tan kag nagapasanag sa hunahuna sang tanan nga tawo.
10 Nag-abot siya diri sa kalibutan. Kag bisan ginhimo ang kalibutan
paagi sa iya, ang *mga tawo sang* kalibutan§ wala nagkilala sa iya.
11 Nagkadto siya sa iya mismo *mga kasimanwa*, pero ang kalabanan sa
ila wala magbaton sa iya.
12 Pero ang bisan sin-o nga nagbaton kag nagtuo sa iya* ginhatagan
niya sing kinamatarong† nga mangin anak sang Dios.
13 Nangin anak sila sang Dios indi paagi sa lawasnon nga pagkatawo
ukon sa pagbuot sang tawo, kundi paagi sa pagbuot sang Dios.
14 Ang Pulong nagpakatawo kag nagpakig-upod diri sa aton. Nakita
namon ang iya kadungganan bilang bugtong nga Anak sang Amay. Puno
siya sang kaayo kag puro kamatuoran ang iya ginasugid.
15 Nagpamatuod si Juan parte sa iya. Nagsiling siya, “Siya amo ang
akon ginasiling nga magaabot nga ulihi sa akon. Pero labaw pa siya sang
sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga daan.”
16 Tungod sa dako nga kaluoy ni Cristo ang iya mga pagpakamaayo sa
aton tanan nagasinunod-sunod lang.
17 Ang Kasuguan ginhatag sang Dios sa aton paagi kay Moises, pero ang
bugay kag ang kamatuoran nag-abot sa aton paagi kay Jesu-Cristo.

---

* **1:1** *Sang una pa nga daan:* ukon, *Sang wala pa matuga ang kalibutan* † **1:5** *kadulom:* buot silingon, *kalibutan nga nadulman tungod sang sala* ‡ **1:5** *wala nadaog sang kadulom:* ukon, *wala naintiendihan sang mga ara sa kadulom* § **1:10** *mga tawo sang kalibutan:* buot silingon, *mga tawo nga nagasunod sa malain nga pagginawi kag prinsipyo sang kalibutan* * **1:12** *sa iya:* sa literal, *sa iya ngalan* † **1:12** *kinamatarong* ukon, *katungod*

18 Wala gid sing bisan sin-o nga tawo nga nakakita sa Dios *nga Amay*.
Pero ginpakilala siya sa aton sang bugtong nga Anak nga Dios nga
kaupod permi sang Amay.‡

Ang Mensahi ni Juan nga Manugbautiso
(Mat. 3:1-12; Mar. 1:2-8; Luc. 3:1-18)

19 Nagpamatuod si Juan *parte kay Jesus* sang ginpakadto sa iya sang
mga *lider sang mga* Judio sa Jerusalem ang pila ka pari kag Levita para
pamangkuton siya kon sin-o gid siya.
20 Ginprangka sila ni Juan, "Indi ako ang Cristo *nga inyo ginahulat*."
21 Nagpamangkot sila, "Kon indi ikaw ang Cristo, sin-o? Si Elias *nga*
propeta?" Nagsabat si Juan, "Indi ako si *Elias*." *Gani nagsiling sila liwat,*
"Siguro ikaw ang *ginasiling nga* Propeta *nga magaabot*?" Pero nagsabat
naman si Juan nga indi siya *ang Propeta nga ila ginasiling*.
22 Gani nagsiling sila, "*Ti sugiri kami kon* sin-o gid ikaw para may isugid
man kami sa mga nagsugo sa amon. Ano ang masiling mo parte sa imo
kaugalingon?"
23 Nagsabat si Juan, "Ako ang tawo nga ginhambal ni Propeta Isaias
sang nagsiling siya,
"'May nagawali sing mabaskog sa kamingawan. *Siling niya,*
Tadlunga ang alagyan nga pagaagyan sang Ginoo!'"§
24 Ang mga nagsugo gali sa ato nga mga tawo nga nagkadto kay Juan
amo ang mga Pariseo.*
25 Ginpamangkot nila liwat si Juan, "Ngaa nga nagapangbautiso ka
sang mga tawo kon indi ikaw ang Cristo, ukon si Elias, ukon ang Propeta
nga amon ginahulat nga mag-abot?"
26 Nagsabat si Juan, "Ako nagapangbautiso sa tubig, pero may ara sa
inyo subong nga wala ninyo makilala.
27 Siya ang *ginasiling ko nga* magaabot nga nagasunod sa akon, pero
indi gani ako takos nga mangin iya ulipon."†
28 Natabo ini sa Betania, sa tabok sang *Suba sang* Jordan, nga sa diin
nagapangbautiso si Juan.

Ang Karnero sang Dios

29 Sang sunod nga adlaw nakita ni Juan si Jesus nga nagapalapit sa iya.
Nagsiling dayon si Juan *sa mga tawo*, "Ari na ang Karnero sang Dios nga
magkuha sang sala sang *mga tawo sa* kalibutan.
30 Siya amo ang akon ginasiling nga magaabot nga ulihi sa akon, pero
labaw pa siya sang sa akon, kay sa wala pa ako natawo, ara na siya nga
daan.
31 Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya. Pero
nagkadto ako diri nga nagapangbautiso sa tubig para ipakilala siya sa
mga taga-Israel.
32 Nagapamatuod ako nga nakita ko ang Espiritu *Santo* nga nagpanaog
sa iya halin sa langit nga pareho sang pating kag nagpabilin sa iya.
33 Sang una bisan gani ako wala makakilala kon sin-o gid siya, pero ang
Dios nga nagsugo sa akon nga magbautiso sa tubig amo ang nagsiling

‡ **1:18** *nga kaupod permi sang Amay:* ukon, *nga ginahigugma sang Amay;* sa literal, *nga ara sa dughan sang Amay* § **1:23** Isa. 40:3 * **1:24** Ukon, *Ang iban sa mga ginsugo nga mga tawo nga magkadto kay Juan mga Pariseo.* † **1:27** *indi gani ako takos nga mangin iya ulipon:* sa literal, *indi gani ako takos sa paghubad sang iya sandalyas*

nga daan sa akon nga kon makita ko na gani ang Espiritu *Santo* nga magpanaog kag magpabilin sa isa ka tawo, ina nga tawo amo ang magabautiso sa Espiritu Santo.
34 Kag ina nakita ko gid. Gani napamatud-an ko gid nga siya amo ang Anak sang Dios."

Ang Nahauna nga mga Sumulunod ni Jesus
35 Sang sunod nga adlaw, didto naman si Juan kaupod ang duha ka tawo nga iya sumulunod.
36 Pagkakita niya kay Jesus nga nagalabay, nagsiling siya, "Ari na ang Karnero sang Dios."‡
37 Pagkabati sadto sang duha niya ka sumulunod, nagsunod sila dayon kay Jesus.
38 Pagbalikid ni Jesus, nakita niya sila nga nagasunod. Gani nagpamangkot siya, "Ano bala ang inyo kinahanglan?" Nagsabat sila, "Rabbi, sa diin ka bala nagaestar?" (Ang buot silingon sang Rabbi "Manunudlo.")
39 Nagsiling siya, "Dali, upod kamo sa akon para makita ninyo." Gani nag-upod sila kag nakita nila ang iya ginaestaran. Mga alas kuwatro na sadto sang hapon, gani didto na lang sila nagpabilin hasta mag-aga.
40 Ang isa sa duha nga nakabati sa ginsiling ni Juan kag nagsunod kay Jesus amo si Andres nga utod ni Simon Pedro.
41 *Pagkaaga,* ginpangita niya dayon ang iya utod nga si Simon kag ginsugiran niya nga nakita nila ang Mesias. (Ang buot silingon sang Mesias "Cristo.")
42 Dayon gindala niya si Simon kay Jesus. Pag-abot nila kay Jesus, gintulok ni Jesus si Simon kag nagsiling, "Ikaw si Simon nga anak ni Juan. Pero halin subong tawgon ka na nga Cefas." Ang Cefas pareho man sa ngalan nga Pedro.§

Gintawag ni Jesus si Felipe kag si Natanael
43 Sang sunod nga adlaw, nagdesisyon si Jesus nga magkadto sa Galilea. *Pag-abot niya didto,* nakita niya si Felipe kag ginsilingan, "Dali, sunod sa akon!"
44 (Si Felipe nga ini taga-Betsaida.* Taga-didto man si Andres kag si Pedro.)
45 Dayon ginpangita ni Felipe si Natanael. Kag *sang nakita na niya,* nagsiling siya sa iya, "Nakita na namon ang tawo nga ginmitlang ni Moises sa Kasuguan kag *ginmitlang man sa ginsulat* sang mga propeta. Siya gali amo si Jesus nga taga-Nazaret nga anak ni Jose."
46 Nagsiling si Natanael, "May ara bala nga maayo halin sa Nazaret?" Nagsabat si Felipe, "Dali, upod bala para makita mo."
47 Pagkakita ni Jesus kay Natanael nga nagapalapit sa iya, nagsiling siya, "Ari ang matuod nga Israelinhon nga wala gid nagadaya."†
48 Nagsiling dayon si Natanael sa iya, "Ngaa kilala mo ako?" Nagsabat si Jesus, "Sa wala ka pa gintawag ni Felipe, nakita ko na ikaw didto sa idalom sang kahoy nga higera."
49 Gani nagsiling si Natanael, "Manunudlo," matuod gid nga ikaw ang Anak sang Dios! Ikaw ang hari sang Israel.

---

‡ **1:36** *Karnero sang Dios:* buot silingon, si Jesus pareho sang karnero nga ihalad para sa kapatawaran sang sala sang mga tawo. § **1:42** *Pedro:* ang buot silingon "bato" * **1:44** *Betsaida:* isa ka lugar sa probinsya sang Galilea. † **1:47** *wala gid nagadaya:* ukon, *wala gid nagabutig*

50 Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Nagatuo ka bala sa akon tungod kay
nagsiling ako sa imo nga nakita ko ikaw didto sa idalom sang kahoy nga
higera? Mas sobra pa dira ang imo makita sa pila ka adlaw.”
51 Kag nagsiling pa gid si Jesus sa iya, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa
inyo nga magaabot ang adlaw nga makita ninyo ang langit nga nagaabri
kag makita man ninyo ang mga anghel sang Dios nga nagasaka-panaog
pakadto‡ sa *akon nga* Anak sang Tawo.”

2

Ang Kasal sa Banwa sang Cana

1 Pagkaligad sang duha ka adlaw, may kasal sa Cana nga sakop sang
Galilea. Didto ang iloy ni Jesus.
2 Gin-imbitar man si Jesus kag ang iya mga sumulunod.
3 Kag natabuan nga naubos ang bino *didto sa punsyon*. Gani nagsiling
ang iloy ni Jesus sa iya, “Naubusan sila sing bino.”
4 Nagsabat si Jesus, “Babayi,* indi kinahanglan nga singganan mo pa
ako kon ano ang akon dapat himuon. Wala pa mag-abot ang akon tion.”
5 Nagsiling dayon ang iloy ni Jesus sa mga suluguon, “Himua lang
ninyo ang bisan ano nga isugo niya.”
6 May mga pagsulundan ang mga Judio sa pagpanghinaw antes
magkaon. Gani may anom didto ka tadyaw nga ang kada tadyaw sarang
masudlan sang mga 20 ukon 30 ka galon nga tubig.
7 Nagsiling si Jesus sa mga suluguon, “Pun-a ninyo sing tubig ang mga
tadyaw.” Gani ginpuno nila ini.
8 Pagkatapos nagsiling si Jesus sa ila, “Sige, magsandok kamo kag dal-a
sa nagadumala sang punsyon.” Gani nagsandok sila kag gindala didto sa
nagadumala,
9 kag gindimdiman dayon sang nagadumala ang tubig nga nahimo
nga bino. Wala siya nakahibalo kon diin naghalin ang bino. (Pero
nakahibalo ang mga suluguon nga nagsandok sang tubig.) Gani
gintawag niya ang nobyo
10 kag ginsilingan, “Kalabanan sa mga tawo nagaserbi sang maayo nga
klase nga bino sa umpisa kag kon damo na gani ang nainom sang mga
bisita, amo na ang ila paghatag sang ordinaryo nga bino. Pero ikaw ya
lain, kay subong mo lang ginpaguwa ang maayo nga klase nga bino.”
11 Ang natabo nga ini sa Cana nga sakop sang Galilea amo ang una nga
milagro nga ginhimo ni Jesus. *Sa iya ginhimo nga ini* ginpakita niya ang
iya gahom, kag nagtuo sa iya ang iya mga sumulunod.
12 Pagkatapos sang kasal, nagpa-Capernaum si Jesus kaupod sang iya
iloy, mga utod, kag mga sumulunod, kag nagtiner sila didto sing pila ka
adlaw.

Nagkadto si Jesus sa Templo
(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luc. 19:45-46)

13 Malapit na ang piesta sang mga Judio nga ginatawag nga Piesta sang
Paglabay sang Anghel. Gani nagpa-Jerusalem si Jesus.

---

‡ **1:51** Gen. 28:12 * **2:4** *Babayi:* Indi klaro kon ngaa gintawag ni Jesus ang iya iloy nga “Babayi,” pero wala ini siguro nagakahulugan nga wala niya ginatahod ang iya iloy.

14 Kag *didto* may nakita siya nga mga tawo sa templo nga nagabaligya
sang mga inughalad nga mga baka, mga karnero kag mga pating. May
mga tawo man didto nga nagapangbaylo sang kuwarta sa ila mga lamisa.
15 Gani naghimo siya sing halanot nga lubid. Pagkatapos ginpanabog
niya ang mga karnero kag mga baka paguwa sa templo. Ginpangwas-
ag man niya ang mga kuwarta sang mga manugbaylo sang kuwarta kag
ginpamaliskad ang ila mga lamisa.
16 Nagsiling siya sa mga nagabaligya sang pating, "Kuhaa ninyo ini
diri! Indi ninyo paghimua nga balaligyaan ang balay sang akon Amay!"
17 Sa sining iya ginhimo, nadumduman sang iya mga sumulunod ang
ginasiling sang Kasulatan, "Tungod sang akon pagpakamahal sa imo
balay malaglag ako."†
18 Tungod sang iya ginhimo, nagpamangkot ang mga *lider sang mga*
Judio sa iya, "Ano nga milagro ang imo mahimo nga ipakita sa amon nga
ikaw may awtoridad sa paghimo sini?"
19 Nagsabat si Jesus, "Gub-a ninyo ang templo nga ini kag sa sulod sang
tatlo ka adlaw patindugon ko liwat."
20 Nagsiling sila, "Ang templo nga ini ginpatindog sa sulod sang 46 ka
tuig kag patindugon mo lang sa sulod sang tatlo ka adlaw?"
21 Pero *wala sila nakaintiendi, kay* ang ginatumod ni Jesus nga templo
amo ang iya lawas.
22 Gani sang nabanhaw siya, nadumduman sang iya mga sumulunod
nga ginhambal niya ini. Kag nagpati sila *sa ginpropesiya* sang Kasulatan
kag sa iya ginsiling *parte sa iya pagkabanhaw*.

Nahibaluan ni Jesus kon ano ang sa Tagipusuon sang Tanan nga Tawo

23 Sang didto si Jesus sa Jerusalem, sang tiyempo sang Piesta sang
Paglabay sang Anghel, madamo ang nakakita sang mga milagro nga iya
ginpanghimo kag madamo sa ila ang nagtuo sa iya.‡
24 Pero si Jesus wala nagsalig sa ila pagtuo sa iya kay nahibaluan man
niya ang tanan nga tawo.
25 Indi na kinahanglan nga sugiran pa siya parte sa mga tawo, kay
nahibaluan na niya nga daan kon ano gid ang sa sulod sang ila tagi-
pusuon.

3

Si Jesus kag si Nicodemus

1 May isa ka tawo nga ang iya ngalan si Nicodemus. Ini nga tawo isa sa
mga manugdumala sang mga Judio, kag miyembro siya sang grupo nga
ginatawag nga Pariseo.
2 Isa sadto ka gab-i, nagkadto siya kay Jesus kag nagsiling sa iya,
"Rabbi,* nahibaluan namon nga ikaw manunudlo nga ginpadala sang
Dios, tungod kay wala sing may makahimo sang mga milagro nga pareho
sang imo ginapanghimo kon ang Dios wala nagaupod sa iya."
3 Nagsabat si Jesus, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga wala
sing tawo nga masakop sa paghari sang Dios† kon indi siya matawo
liwat."‡

† **2:17** Sal. 69:9 ‡ **2:23** *sa iya:* sa literal, *sa iya ngalan* * **3:2** *Rabbi:* buot silingon, *manunudlo*
† **3:3** *masakop sa paghari sang Dios:* sa literal, *makakita sang ginharian sang Dios* ‡ **3:3** *matawo liwat:* ukon, *matawo halin sa ibabaw*

4 Nagpamangkot si Nicodemus, “Ti, paano ang pagkatawo liwat sang
tawo kon tigulang na siya? Indi na siya puwede nga magsulod sa tiyan
sang iya iloy para magpakatawo liwat.”
5 Nagsabat si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga wala
sing tawo nga masakop sa paghari sang Dios kon indi siya matawo paagi
sa tubig kag sa Espiritu *Santo*.
6 Ang ginbata paagi sa tawo, tawhanon, pero ang ginbata paagi sa
gahom sang Espiritu *Santo*, espirituhanon.
7 Gani indi ka matingala sa akon ginsiling sa imo nga kinahanglan
matawo kamo liwat.
8 Nagahuyop ang hangin sa bisan diin nga iya gusto. Mabatian ta ang
iya huni, pero wala kita kahibalo kon diin ini nagahalin kag kon diin
ini nagapakadto. Pareho man sini sa tawo nga natawo paagi sa Espiritu
Santo.”
9 Gani nagpamangkot si Nicodemus, “Ti paano bala ang pagkahimo
sini?”
10 Nagsabat si Jesus, “Bantog ka nga manunudlo sa Israel, pero wala ka
kahibalo sini?
11 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa imo nga ang mga butang nga amon
nahibaluan kag nakita amo ang amon ginasugid. Ugaling indi kamo
magpati sa amon ginasugid.
12 Karon, kon wala gani kamo nagapati sa akon ginasugid sa inyo parte
sa mga butang diri sa kalibutan, mas indi na gid kamo magpati sa akon
kon sugiran ko kamo parte sa mga butang didto sa langit.
13 Kag wala sing bisan sin-o nga nakasaka sa langit kundi *ako lang gid
nga* Anak sang Tawo, kay didto man *ako* naghalin sa langit.”
14 *Nagsiling pa gid si Jesus,* “Pareho sang ginhimo ni Moises sa iya
pagbayaw sang man-og sa kamingawan, sa amo man nga paagi, *ako nga*
Anak sang Tawo kinahanglan nga pagabayawon man,§
15 para ang kada isa nga magtuo sa akon makaangkon sang kabuhi nga
wala sing katapusan.”
16 Kay ginahigugma gid sang Dios ang *mga tawo sa* kalibutan, amo gani
nga ginhatag niya ang iya bugtong nga Anak, para ang bisan sin-o nga
magtuo sa iya indi mawala* kundi hatagan sang kabuhi nga wala sing
katapusan.
17 Kay ang Dios wala nagpadala sang iya Anak diri sa kalibutan para
sentensyahan ang mga tawo *nga silutan*, kundi ginpadala niya siya sa
pagluwas sang mga tawo.
18 *Gani* ang bisan sin-o nga tawo nga nagatuo sa iya indi pagsen-
tensyahan *nga silutan*, pero ang bisan sin-o nga wala nagatuo *sa iya*
nasentensyahan na tungod nga wala siya nagtuo sa bugtong nga Anak
sang Dios.†
19 Silutan sila tungod kay nag-abot siya diri sa kalibutan bilang suga‡
pero mas gusto pa sang mga tawo nga magpabilin sa kadulom sang sa
magpalapit sa *iya nga nagahatag sang* kasanag, kay malain ang ila mga
ginahimo.

---

§ **3:14** Sa Num. 21:8-9, ginhimo ni Moises ang man-og nga saway kag ginhigot ini sa kahoy nga malaba kag ginbandira. Ang bisan sin-o nga ginkagat sang man-og magaayo kon magtulok sining man-og nga saway. * **3:16** *mawala:* sa English, *perish, be destroyed* † **3:18** *sa bugtong nga Anak sang Dios:* sa literal, *sa ngalan sang bugtong nga Anak sang Dios* ‡ **3:19** *bilang suga* para maghatag sing kasanag sa mga hunahuna sang mga tawo.

20 Ang tawo nga malain ang iya ginahimo wala naluyag sa kasanag.
Nagalikaw pa gani siya sa kasanag kay basi kon mahibaluan ang iya
ginahimo nga malain.
21 Pero ang tawo nga nagaginawi suno sa kamatuoran nagapalapit sa
kasanag, para makita nga ang iya maayo nga hinimuan nahimo niya
paagi sa bulig sang Dios.

Si Jesus kag si Juan

22 Pagkatapos sini nagkadto si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa
kaumahan sang Judea. Nagtiner sila didto nga nagapangbautiso sa mga
tawo.
23 Nagapangbautiso man si Juan didto sa Enon, malapit sa Salim, kay
madamo ang tubig didto. Nagkaladto ang mga tawo kay Juan para
magpabautiso.
24 (Wala pa sadto napriso si Juan.)
25 Karon ang iban sa mga sumulunod ni Juan kag ang isa ka Judio
nagbinaisay parte sa bautiso.§
26 Sang ulihi nagkadto sila kay Juan kag nagsiling, "Manunudlo, nad-
umduman mo bala atong tawo nga upod mo anay didto sa tabok sang
Suba sang Jordan, nga imo ginpakilala sa mga tawo? Nagapangbautiso
na siya subong kag halos ang tanan nga tawo didto na nagakadto sa iya!"
27 Nagsabat si Juan, "Wala gid sing sarang mahimo ang tawo kon indi
pagbuot sang Dios.
28 Kamo mismo makapamatuod nga nagsiling ako nga indi ako ang
Cristo, kundi ginpadala lang ako *sang Dios* una sa iya *para magbalita nga
siya magaabot na*.
29 *Pareho bala kon may kasal*: ang nobya para gid lang sa nobyo, kag
ang amigo sang nobyo nga nagatambong kag nagahulat nagakalipay
kon mabatian niya nga ara na ang nobyo. Pareho man sa akon subong,
nalipay gid ako *nga ang mga tawo nagakadto na kay Jesus*.
30 Kinahanglan magdugang pa gid ang pagkabantog ni Jesus, kag ako
ya dapat na nga kalimtan."

Ang Naghalin sa Langit

31 Si Cristo halin sa langit, gani labaw siya sa tanan. Taga-diri kita sa
kalibutan kag ang mga butang nga aton ginahambal amo ang diri lang
gid sa kalibutan. Pero siya nga halin sa langit labaw sa tanan.
32 Nagasugid siya parte sa mga butang nga iya nakita kag nabatian sa
langit, pero diutay gid lang ang nagapati sa iya ginasugid.
33 Pero ang mga nagapati sa iya nga ginasugid nagapamatuod nga ang
ginasugid sang Dios matuod.
34 Kay si Cristo nga ginpadala sang Dios *diri sa kalibutan* nagasugid
sa aton kon ano ang ginasugid sang Dios sa iya, tungod kay wala sing
limitasyon ang paghatag sang Dios sa iya sang Espiritu *Santo*.
35 Ginahigugma sang Amay ang iya Anak kag gintugyan niya sa iya ang
tanan.
36 Ang bisan sin-o nga nagatuo sa Anak *sang Dios* may kabuhi nga wala
sing katapusan. Pero ang bisan sin-o nga indi magtuman sa Anak *sang
Dios* indi gid paghatagan sang kabuhi *nga wala sing katapusan*, kundi
ang kaakig sang Dios magapabilin sa iya.

§ **3:25** *bautiso:* ukon, *ritual sang pagpanghugas*

4

Si Jesus kag ang Babayi nga Taga-Samaria

1-3 Karon, nakabati ang mga Pariseo nga mas madamo na ang mga
sumulunod ni Jesus sang sa kay Juan, kag mas madamo na ang iya
ginpangbautisohan. (Sa pagkamatuod, indi si Jesus mismo ang naga-
pangbautiso, kundi ang iya mga sumulunod.) Pagkahibalo ni Jesus nga
nahibaluan na ini sang mga Pariseo, naghalin siya sa Judea kag nagbalik
sa Galilea.
4 *Sa ila pagpakadto sa Galilea* kinahanglan gid nga mag-agi sila sa
Samaria.
5 Sang nagaagi na sila sa Samaria, nakaabot sila sa banwa nga gi-
natawag Sicar, malapit sa duta nga ginhatag ni Jacob sa iya anak nga si
Jose.
6 May bubon didto nga ginhimo ni Jacob. Kag tungod nga udtong-
adlaw na kag nakapoy na gid si Jesus sa iya paglakat, nagpungko na lang
siya sa higad sang bubon.
7-8 Ang iya mga sumulunod nagderetso sa banwa para magbakal sang
pagkaon. Karon, nag-abot ang isa ka babayi nga taga-Samaria para
magsag-ob. Nagsiling si Jesus sa iya, "Abi paimna man ako."
9 Nagsiling ang babayi sa iya, "Indi bala nga ikaw Judio kag ako
Samariahanon, kag babayi pa.* Ngaa mangayo ka sa akon sang tubig?"
(Amo ini ang iya ginsiling tungod kay ang mga Judio wala nagasapak sa
mga Samariahanon.)
10 Nagsiling si Jesus sa babayi, "Kon nahibaluan mo lang kon ano ang
ginahatag sang Dios, kag kon sin-o ang nagapangayo sa imo sang tubig,
ikaw pa kuntani ang mangayo sa akon para hatagan ko ikaw sang tubig
nga nagahatag sang kabuhi."
11 Nagsiling ang babayi sa iya, "Sir, wala ka sing timba kag madalom
ang bubon. Diin bala ikaw makakuha sang tubig nga nagahatag sang
kabuhi?
12 Ang aton katigulangan nga si Jacob amo ang nagkutkot sini nga
bubon. Siya kag ang iya mga anak pati ang iya mga kasapatan nag-inom
sa sini nga bubon. Ano, sobra ka pa bala sa aton katigulangan nga si
Jacob?"
13 Nagsabat si Jesus, "Ang bisan sin-o nga nagainom sa sini nga tubig
pagauhawon liwat.
14 Pero ang bisan sin-o nga magainom sang tubig nga akon ihatag indi
na pag-uhawon hasta san-o. Kay ang tubig nga akon ihatag sa iya mangin
pareho sang buhi nga tuburan dira sa iya nga magahatag sang kabuhi
nga wala sing katapusan."
15 Gani nagsiling ang babayi kay Jesus, "Sir, hatagi man ako sina nga
tubig nga imo ginasiling para indi na ako pag-uhawon liwat, kag para
indi na kinahanglan nga magbalik-balik pa ako diri para magsag-ob."
16 Nagsiling si Jesus sa iya, "Ti kadtui ang imo bana kag dal-a diri."
17 Nagsabat ang babayi, "Wala ako sing bana." Nagsiling si Jesus,
"Husto ina. Wala matuod ikaw sing bana,
18 kay sadto lima ang imo nangin bana, kag ang lalaki nga imo
ginapuyo subong indi mo matuod nga bana. Gani matuod ang ginasiling
mo nga ina."

---

* **4:9** Sadto anay ang mga Judio kag ang mga Samariahanon wala nagasapakay, labi na gid ang lalaki sa babayi.

19 Nagsiling ang babayi sa iya, “Sir, siguro propeta ka.
20 Ang amon mga katigulangan nagsimba sa Dios sa sini nga bukid,
pero kamo *nga mga Judio* nagasiling nga ang mga tawo dapat magsimba
sa Dios sa Jerusalem.”
21 Nagsiling si Jesus sa babayi, “Pamati bala anay! Magaabot ang
tion nga indi na kamo magsimba sa Amay sa sini nga bukid ukon sa
Jerusalem.
22 Kamo *nga mga Samariahanon* wala gid kamo makakilala kon sin-o
ang inyo ginasimba. Pero kami nga mga Judio nakakilala kon sin-o ang
amon ginasimba, kay paagi sa amon luwason sang Dios ang mga tawo.
23 Sa pagkamatuod, magaabot ang adlaw kag nag-abot na gani, nga ang
matuod nga mga manugsimba magasimba sa Amay paagi sa espiritu kag
kamatuoran. Kag amo ini nga klase sang mga manugsimba ang gusto
sang Dios nga magasimba sa iya.
24 Ang Dios espiritu, gani ang nagasimba sa iya dapat magsimba paagi
sa espiritu kag kamatuoran.”
25 Nagsiling ang babayi, “Nahibaluan ko nga magaabot ang Mesias nga
ginatawag man nga Cristo. Kag kon mag-abot na siya, sugiran niya kita
parte sa tanan nga butang.”
26 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako nga nagapakighambal sa imo subong
amo ang ginasiling mo nga magaabot.”
27 Pagkasiling niya sini nag-abot dayon ang iya mga sumulunod.
Natingala gid sila sang nakita nila nga nagapakighambal siya sa isa ka
babayi. Pero wala gid sing bisan sin-o sa ila nga nagpamangkot sa babayi
kon ano ang iya kinahanglan. Wala man sila nagpamangkot kay Jesus
kon ngaa nagapakighambal siya sa babayi.
28 Dayon ginbilin sang babayi ang iya banga nga salag-uban kag
nagbalik sa banwa. *Pag-abot niya didto* nagsiling dayon siya sa mga
tawo,
29 “Dali bala kamo, tan-awa ninyo ang tawo nga nakahibalo sang tanan
ko nga ginpanghimo. Basi kon amo na ini ang Cristo.”
30 Gani nagkadto ang mga tawo didto kay Jesus.
31 Samtang wala pa nag-alabot ang mga tawo didto kay Jesus, gin-
pangabay si Jesus sang iya mga sumulunod nga magkaon na.
32 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “May pagkaon ako nga wala ninyo
mahibalui.”
33 Gani nagpinamangkutanay ang iya mga sumulunod kon bala may
nagdala sa iya sing pagkaon.
34 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, “Ang akon kalan-on amo ang pagtu-
man sang kabubut-on sang nagpadala sa akon kag ang pagtapos sang
buluhaton nga iya ginpahimo sa akon.
35 Indi bala nagasiling man kamo nga apat pa ka bulan bag-o mag-abot
ang tig-alani. Pero kon sa akon lang, tig-alani na ini. Tan-awa bala ninyo
ang madamo nga tawo nga nagaalabot! Kon sa mga alanihon pa, ina luto
na gid, kag alanihon na.†
36 Kamo nga bilang mga manug-ani may pagabatunon kamo nga balos
halin sa Dios. Kag ang *mga tawo, nga bilang* inyo ginaani, pagahatagan
niya sing kabuhi nga wala sing katapusan. Gani ang mga nagatanom

† **4:35** *ang madamo...alanihon na:* sa literal, *mga uma nga maputi na nga alanihon*

sang pulong sang Dios kag ang mga nagaani sang bunga pareho nga magakalipay.
37 Matuod gid man ang ginasiling nga ‘lain ang nagatanom kag lain man ang nagaani.’
38 Ang inyo halimbawa pareho sa mga manug-ani nga akon ginpadala nga mag-ani sa mga alanihon nga indi kamo ang nagtanom. Kay iban ang nagtudlo anay sa ila, kag kamo ang nakapulos sang ila pinangabud-layan.”

39 Madamo nga Samariahanon sa sadto nga lugar ang nagtuo kay Jesus tungod sa ginsugid sang babayi nga nahibaluan ni Jesus ang tanan niya nga ginpanghimo.
40 Gani pag-abot sang mga Samariahanon didto kay Jesus, gin-pangabay gid nila siya nga kon mahimo magtiner siya anay didto sa ila. Gani nagtiner siya didto sing duha ka adlaw.

41 Tungod sa iya mga ginpanudlo, madamo pa gid nga mga tawo didto ang nagtuo sa iya.
42 Nagsiling dayon ang mga tawo sa babayi, “Karon nagatuo kami sa iya indi lang tungod sa imo ginsugid sa amon, kundi kami gid mismo nakabati sa iya. Kag nahibaluan namon nga siya amo ang Manluluwas sang kalibutan.”

Gin-ayo ni Jesus ang Anak sang Isa ka Opisyal

43 Pagkatapos sang duha ka adlaw nga pagtiner nila ni Jesus didto, nagpa-Galilea dayon sila.
44 (Si Jesus mismo ang nagsiling nga ang propeta wala ginatahod sa iya kaugalingon nga banwa.)
45 Karon pag-abot nila sa Galilea, maayo ang pagbaton sa ila sang mga tawo. Kay ang ini nga mga tawo didto man sang pagpiesta sa Jerusalem kag nakita nila ang tanan nga iya ginpanghimo didto.

46 Nagbalik liwat si Jesus sa Cana nga sakop sang Galilea, sa lugar nga sa diin ginhimo niya nga bino ang tubig. Karon, may isa ka opisyal sang gobyerno didto nga ang iya anak nga lalaki nagamasakit didto sa Capernaum.
47 Pagkabati niya nga si Jesus nagbalik sa Galilea halin sa Judea, nagkadto dayon siya kay Jesus kag ginpangabay niya siya nga magkadto *sa Capernaum* kag ayuhon ang iya anak nga daw mapatay na gid.
48 Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon indi kamo anay makakita sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang, indi pa kamo magtuo sa akon.”
49 Pero nagsiling ang opisyal nga nagapakitluoy, “Sir, kon mahimo upod man anay sa akon samtang buhi pa ang akon anak.”
50 Nagsiling si Jesus sa iya, “Magpuli ka na. Maayo na ang imo bata.” Nagpati ang opisyal sa ginhambal ni Jesus sa iya, gani nagpuli siya dayon.
51 Samtang nagapapuli siya, ginsugata siya sang iya mga ulipon kag ginsugiran nga ang iya anak maayo na.
52 Gani nagpamangkot siya kon ano nga oras nag-ayo ang iya anak. Nagsiling ang mga ulipon, “Mga ala una kahapon sang hapon wala na siya sing hilanat.”

53 Nadumduman dayon sang opisyal nga amo gid ato nga oras sang
nagsiling si Jesus sa iya nga ang iya anak maayo na. Gani siya kag ang
iya bilog nga panimalay nagtuo *kay Jesus*.
54 Amo ini ang ikaduha nga milagro nga ginhimo ni Jesus sa Galilea
sang paghalin niya sa Judea.

5

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo sa Betsaida

1 Pagkatapos sadto, nagpa-Jerusalem naman si Jesus sa pagtambong
sa isa ka piesta sang mga Judio.
2 Sa isa ka puwertahan sang pader sang Jerusalem, nga alagyan
sang mga karnero, may tubig nga palaligusan nga kon sa Hebreo nga
pulong ginatawag nila nga Betesda.* Sa palibot sang tubig may lima ka
palasilungan
3 nga sa diin nagahiligda ang madamo nga masakiton—mga bulag, mga
piang kag mga paralitiko.
4 Nagahulat sila nga maghulag ang tubig. Kay kon kaisa, may anghel
sang Dios nga nagapanaog didto kag ginaukay niya ang tubig. Ang
makauna lusong sa tubig sa tapos ini maukay sang anghel nagaayo bisan
ano pa ang iya masakit.†
5 Karon, may isa ka tawo didto nga ang iya masakit 38 na ka tuig.
6 Nakita siya ni Jesus nga nagahigda didto, kag nahibaluan ni Jesus nga
ang iya masakit amo na sadto kadugay. Gani nagsiling si Jesus sa iya,
"Gusto mo bala nga mag-ayo?"
7 Nagsabat ang masakiton, "Kuntani, sir, pero wala sing tawo nga
magdala sa akon sa tubig kon ginaukay na. Samtang nagapakadto pa
lang ako sa tubig ginaunahan ako permi sang iban."
8 Nagsiling si Jesus sa iya, "Bangon, dal-a ang imo hiligdaan kag
maglakat."
9 Sa gilayon nag-ayo ang tawo sa iya masakit, kag gindala niya ang iya
hiligdaan kag naglakat.

Natabo ini sang Adlaw nga Inugpahuway.

10 Gani nagsiling ang mga *lider sang mga* Judio sa tawo nga gin-ayo,
"Adlaw ini nga Inugpahuway kag wala ikaw ginatugot nga magdala sang
imo hiligdaan."
11 Nagsiling ang tawo nga gin-ayo. "Ang tawo nga nag-ayo sa akon amo
ang nagsiling sa akon nga dal-on ko ang akon hiligdaan kag maglakat."
12 Gani ginpamangkot nila siya kon sin-o bala nga tawo ang nagsugo
sa iya nga magdala sang iya hiligdaan kag maglakat.
13 Pero wala siya makakilala kon sin-o ang nag-ayo sa iya, kay nadula
man lang si Jesus tungod sa kadamuon sang mga tawo.
14 Sang ulihi nakita liwat ni Jesus ang tawo nga iya gin-ayo nga didto
sa templo, kag nagsiling si Jesus sa iya, "Ti maayo ka na subong. Indi ka
na magpakasala, kay basi mas malain pa gid ang matabo sa imo."
15 Naglakat dayon ang tawo kag nagkadto sa mga *lider sang mga* Judio.
Ginsugiran niya sila nga si Jesus ang nag-ayo sa iya.

---

* **5:2** *Betesda:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *Betzata;* sa iban pa gid nga mga kopya, *Betsaida* † **5:4** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

16 Gani halin sadto ang mga *lider sang mga* Judio nag-umpisa na nga
maghingabot kay Jesus, tungod kay nagpang-ayo siya sa Adlaw nga
Inugpahuway.
17 Pero may rason si Jesus, siling niya sa ila, "Ang akon Amay nagapa-
dayon sa pag-obra, gani ako nagaobra man."
18 Tungod sa sining ginhambal ni Jesus nagtinguha pa gid gani ang
mga *lider sang mga* Judio nga patyon siya, tungod kay indi lang nga
ginlapas niya ang kasuguan parte sa Adlaw nga Inugpahuway, kundi
nagsiling pa gid siya nga ang Dios amo ang iya gid mismo nga Amay, nga
nagakahulugan nga nagapakigtupong siya sa Dios.

Ang Awtoridad sang Anak sang Dios

19 Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo
nga ako nga Anak *sang Dios* wala gid sing may mahimo kon sa akon lang,
kundi kon ano ang akon nakita nga ginahimo sang akon Amay amo man
ina ang akon ginahimo. Gani kon ano ang ginahimo sang akon Amay,
amo man ina ang akon ginahimo bilang Anak.
20 Palangga sang Amay ang Anak, gani ginapakita niya sa akon nga
iya Anak ang tanan nga iya ginahimo. Kag sobra pa gid sa sini nga mga
butang ang ipakita sang Amay sa akon *nga akon himuon* para matingala
kamo tanan.
21 Kon ang Amay nagabanhaw sang mga patay kag nagahatag sa ila
sing kabuhi, ako nga iya Anak nagahatag man sing kabuhi sa kay bisan
sin-o nga akon gusto hatagan.
22 Indi ang Amay ang magahukom sa mga tawo; kundi *ako nga iya*
Anak amo ang ginhatagan sang awtoridad nga maghukom,
23 para ang tanan magpadungog sa Anak pareho sang ila pagpadungog
sa Amay. Gani ang wala nagapadungog sa akon wala man nagapadun-
gog sa Amay nga nagpadala sa akon.
24 "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang tawo nga naga-
tuman sang akon mga pulong kag nagatuo sa nagpadala sa akon may
kabuhi nga wala sing katapusan. Indi na siya pagsilutan tungod kay
ginsaylo na siya halin sa kamatayon pakadto sa kabuhi.
25 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga magaabot ang tiyempo,
kag nag-abot na gani, nga ang mga patay‡ makabati sang pulong sang
Anak sang Dios, kag ang magbaton sang iya pulong§ hatagan sang
kabuhi.
26 Tungod nga ang Amay may gahom sa paghatag sang kabuhi, *ako*
nga iya Anak makahatag man sang sina nga kabuhi, kay ginhatagan man
niya ako sing gahom sa paghatag sina sa mga tawo.
27 Ginhatagan man niya ako sing awtoridad nga maghukom tungod
kay ako amo ang Anak sang Tawo.
28 Indi kamo matingala sa sini nga mga butang, kay magaabot ang tion
nga ang tanan nga patay makabati sang akon pulong,
29 kag magaguwa sila sa ila lulubngan. Ang mga tawo nga naghimo
sing maayo banhawon kag hatagan sing kabuhi *nga wala sing katapu-*
san, kag ang mga tawo nga naghimo sing malain banhawon man pero
silutan."

Ang mga Nagapamatuod Parte kay Jesus

‡ **5:25** Sa panulok sang Dios ang tanan nga tawo patay na tungod sang ila mga sala. § **5:25** *pulong:* sa literal, *tingog*

30 *Nagsiling pa gid si Jesus,* "Wala ako sing sarang mahimo kon ako lang.
Nagahukom ako matuod, pero ang akon paghukom suno sa ginsugid
sang Dios sa akon. Gani ang akon paghukom matarong tungod kay wala
ako nagahimo sang akon gusto, kundi ang gusto sang nagpadala sa akon.
31 Karon, kon ako lang gid ang nagasugid parte sa akon kaugalingon
makaduda kamo sa akon ginahambal.
32 Pero may isa nga nagapamatuod parte sa akon, kag nahibaluan ko
nga ang iya ginahambal masaligan.
33 Nagpamatuod man si Juan *nga manugbautiso* parte sa akon. Indi
bala may mga ginsugo kamo kay Juan para pamangkuton siya? Kag
nagsugid siya sang matuod.
34 Kon sa bagay wala ako nagakinahanglan sang pagpamatuod sang
tawo *parte sa akon*. Ginasambit ko lang si Juan para *magtuo* kamo *sa*
akon kag maluwas.
35 Ang halimbawa ni Juan pareho sang suga nga nagasiga kag na-
gasanag; kag indi bala nalipay kamo, bisan dali lang, sa iya mga gin-
pasanag sa inyo?
36 Pero may nagapamatuod pa gid parte sa akon nga sobra pa kay
Juan. Ini wala sing iban kundi ang mga butang nga ginahimo ko nga
ginapahimo sang Amay sa akon. Nagapamatuod ini nga ang Amay amo
ang nagpadala sa akon.
37 Kag ang Amay nga nagpadala sa akon amo man mismo ang nagpa-
matuod parte sa akon. Pero wala gid ninyo siya nakita ukon nabatian
nga nagahambal,
38 kag wala man ninyo ginbaton ang iya pulong, tungod kay wala kamo
nagapati sa akon nga iya ginpadala.
39 Ginatun-an ninyo sing maayo ang Kasulatan kay nagahunahuna
kamo nga sa sini nga paagi maangkon ninyo ang kabuhi nga wala sing
katapusan. Ang Kasulatan mismo nagapamatuod parte sa akon.
40 Pero indi man gihapon kamo magpalapit sa akon para maangkon
ninyo ang kabuhi *nga wala sing katapusan*.
41 "Wala ko ginapangita nga dayawon ako sang mga tawo.
42 Kilala ko gid kamo kag nahibaluan ko nga sa inyo mga tagipusuon
wala kamo sing paghigugma sa Dios.
43 Nagkadto ako diri nga may awtoridad halin sa Amay, pero wala
kamo nagabaton sa akon. Pero kon may iban nga mag-abot nga na-
gagamit sang iya kaugalingon nga awtoridad, amo ang inyo batunon.
44 Paano ang inyo pagtuo sa akon kon ang pagdayaw sang inyo mga
kapareho amo lang ang inyo ginapangita kag wala ninyo ginapangita
ang pagdayaw nga halin sa Dios, nga amo lang ang matuod nga Dios?
45 Indi kamo maghunahuna nga ako ang magaakusar sa inyo sa Amay.
Si Moises mismo nga inyo ginasaligan amo ang magaakusar sa inyo.
46 Kon matuod nga nagapati kamo kay Moises, kuntani magpati man
kamo sa akon, tungod nga si Moises mismo nagsulat parte sa akon.
47 Pero tungod kay wala kamo nagapati sa iya mga ginsulat, amo ina
nga indi man kamo magpati sa akon ginasiling sa inyo."

6

Ginpakaon ni Jesus ang Lima 5,000 ka Tawo
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17)

1 Pagkatapos sadto, nagtabok liwat si Jesus sa Dagat sang Galilea nga
ginatawag man nga Dagat sang Tiberias.
2 Madamo nga tawo ang nagsulunod sa iya, tungod kay nakita nila ang
iya mga ginpanghimo nga mga milagro sa iya pagpang-ayo sang mga
masakiton.
3 Nagtaklad si Jesus kag ang iya mga sumulunod sa bukid kag didto
nagpungko.
4 (Malapit na lang sadto ang piesta sang mga Judio nga ginatawag
Piesta sang Paglabay sang Anghel.)
5 Pagtan-aw ni Jesus, nakita niya nga madamo nga tawo ang na-
gapalapit sa iya. Gani nagsiling siya kay Felipe, "Sa diin bala kita
makabakal sang pagkaon* para makakaon ini nga mga tawo?"
6 (Amo ini ang iya pamangkot tungod kay gusto niya nga tilawan si
Felipe. Pero sa pagkamatuod, may plano na siya nga daan kon ano ang
iya himuon.)
7 Nagsiling si Felipe sa iya, "Sa kadamuon sang mga tawo nga ini, bisan
gamay lang ang aton ihatag, ang walo ka bulan nga suweldo sang isa ka
tawo kulang pa nga ibakal sang ila pagkaon."
8 Pero nagsiling ang utod ni Simon Pedro nga si Andres nga isa man sa
mga sumulunod ni Jesus,
9 "May bata diri nga lalaki nga may lima ka tinapay† nga barley kag
duha ka isda. Pero ano ang pulos sini sa amo nga kadamuon sang mga
tawo?"
10 Nagsiling si Jesus, "Papungkua ninyo ang mga tawo." Kag gin-
papungko nila sila, kay hilamunon man ato nga lugar. Ang mga lalaki
lang mga 5,000 nga daan.
11 Pagkatapos ginkuha ni Jesus ang tinapay kag nagpasalamat *sa Dios*,
kag ginpanagtag niya ini sa mga tawo nga nagapungko didto. Amo man
ang iya ginhimo sa isda, kag nabusog sila tanan.
12 Pagkatapos nila kaon, nagsiling si Jesus sa iya mga sumulunod,
"Tipuna ninyo ang mga nabilin para wala gid sing may mausik."
13 Gani gintipon nila ang tanan nga nabilin. Kag halin sa lima ka
tinapay nga barley nga ginpakaon sa mga tawo, nakapuno pa sila sang
dose ka alat.
14 Pagkakita sang mga tawo sadto nga milagro nga ginhimo ni Jesus,
nagsiling sila, "Amo na gid ini matuod ang Propeta nga aton ginahulat
nga magaabot diri sa kalibutan!"
15 Nakahibalo na nga daan si Jesus nga may tuyo sila nga kuhaon siya
kag piliton nga mangin hari nila. Gani naghalin siya didto kag nagtaklad
balik sa bukid nga siya lang.

Naglakat si Jesus sa Ibabaw sang Tubig
(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

16 Sang sirom na, nagdulhog sa baybay ang iya mga sumulunod
17 kag nagsakay sa sakayan. Gab-i na, pero wala pa makabalik si Jesus
didto sa ila. Gani nag-umpisa na lang sila nga magtabok pabalik sa
Capernaum.
18 *Samtang nagatabok sila,* hinali lang nga nagbaskog ang hangin kag
nagdalagko ang mga balod.

---

* **6:5** *pagkaon:* sa literal, *tinapay.* Amo man sa bersikulo 7. Tan-awa ang footnote sa bersikulo 9.
† **6:9** *tinapay:* Ang tinapay sa ila nga kultura amo ang pinakapagkaon nila pareho sang kan-on sa aton nga kultura.

19 Pagkaantad nila sing mga lima ukon anom ka kilometro, nakita nila
si Jesus nga nagalakat sa ibabaw sang tubig pakadto sa ila sakayan, kag
hinadlukan sila.
20 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Indi kamo magkahadlok, ako ini!”
21 Gani ginpasakay nila siya. Pagkasakay ni Jesus, nakaabot sila dayon
sa ila kaladtuan.

Ginpangita sang mga Tawo si Jesus

22-23 Sang sunod nga adlaw, ang mga tawo wala pa gid naghalin didto
sa lugar nga ginpakaunan sa ila sang Ginoo sang tinapay nga iya gin-
pasalamatan sa Dios. Nahibaluan nila nga sang gab-i nga nagligad may
isa lang ka sakayan, kag amo ato ang ginsakyan sang mga sumulunod ni
Jesus. Nahibaluan man nila nga si Jesus wala nagsakay upod sa iya mga
sumulunod. Karon, may nag-abot didto nga mga sakayan nga halin sa
Tiberias.
24 Gani pagkahibalo sang mga tawo nga wala na didto si Jesus kag
ang iya mga sumulunod, nagsakay sila sa mga sakayan kag nagpa-
Capernaum para pangitaon si Jesus.

Ang Tinapay nga Nagahatag sang Kabuhi

25 Pag-abot nila didto sa Capernaum nakita nila si Jesus. Nagsiling sila,
“Manunudlo, san-o ka pa diri?”
26 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo
nga ginapangita ninyo ako indi tungod sa mga milagro nga inyo nakita,
kundi tungod kay ginpakaon ko kamo sang tinapay kag nabusog kamo.
27 Pero indi kamo magpangabudlay para sa pagkaon nga madunot
man lang, kundi *magpangabudlay kamo* para sa pagkaon nga nagapa-
dayon hasta san-o, nga nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapu-
san. *Ako nga* Anak sang Tawo amo ang magahatag sa inyo sini nga
pagkaon, kay ako ang ginhatagan sang Dios nga Amay sang awtoridad
nga maghatag sini.”
28 Gani nagpamangkot sila sa iya, “Ti ano ang dapat namon nga
himuon para masunod namon ang gusto nga ipahimo sang Dios?”
29 Nagsabat si Jesus, “Ang gusto sang Dios nga inyo himuon amo ini:
magtuo kamo sa akon nga iya ginpadala.”
30 Nagsiling man sila, “Ti, ano nga milagro ang imo mapakita sa amon
para magtuo kami sa imo?
31 Sadto anay ang aton mga katigulangan nagkaon sang manna sang
didto pa sila sa kamingawan. Kay nagasiling ang Kasulatan nga ginhata-
gan sila ni Moises sang tinapay nga halin sa langit.”‡
32 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga
indi si Moises ang naghatag sang tinapay nga halin sa langit kundi ang
akon Amay. Kag siya amo man ang nagahatag sa inyo sang matuod nga
tinapay nga halin sa langit.
33 Kay ang tinapay nga ginahatag sang Dios wala sing iban kundi siya
nga naghalin sa langit kag nagahatag sang kabuhi sa *mga tawo diri sa*
kalibutan.”
34 Nagsiling dayon ang mga tawo, “Ti, sir, hatagi man kami permi sina
nga tinapay nga imo ginasiling.”

‡ **6:31** Exo. 16:4; Neh. 9:15; Sal. 78:24

35 Nagsiling si Jesus, “Ako amo ang tinapay§ nga nagahatag sang
kabuhi. Ang nagapalapit sa akon kag nagatuo indi na gid paggutumon
ukon pag-uhawon.
36 “Pero pareho bala sang ginsiling ko anay sa inyo, indi gihapon
kamo magtuo sa akon bisan nakita na ninyo *ang mga milagro nga akon
ginhimo*.*
37 Ang tanan nga tawo nga ginahatag sang Amay sa akon magapalapit
sa akon, kag ang mga nagapalapit sa akon indi ko gid pagsikwayon.
38 Kay nagkadto ako diri halin sa langit indi para tumanon ko ang akon
kaugalingon nga kabubut-on, kundi para tumanon ko ang kabubut-on
sang Amay nga nagpadala sa akon.
39 Kag ang kabubut-on sang nagpadala sa akon amo ini: nga indi ko
pagpabay-an nga mawala ang bisan isa ka tawo nga iya gintugyan sa
akon, kundi nga banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw.
40 Kay amo ini ang gusto sang akon Amay: nga ang tanan nga nagak-
ilala kag nagatuo sa *akon nga iya* Anak makaangkon sang kabuhi nga
wala sing katapusan, kag banhawon ko sila sa katapusan nga adlaw.”
41 Karon, nagkulumuron ang mga Judio kontra kay Jesus, kay nagsiling
siya nga siya amo ang tinapay nga naghalin sa langit.
42 Nagsiling sila, “Si Jesus man lang ina nga anak ni Jose. Ngaa
nagasiling siya nga halin siya sa langit, kay kilala ta man gani ang iya
amay kag iloy?”
43 Ginsabat sila ni Jesus, “Indi kamo magsagi kumod dira.
44 Wala sing tawo nga makapalapit sa akon kon indi pagtandugon ang
iya tagipusuon sang Amay nga nagpadala sa akon. Kag ang mga tawo
nga magpalapit sa akon banhawon ko sa katapusan nga adlaw.
45 Nagsiling ang isa sa mga propeta, ‘Tudluan sila tanan sang Dios.’†
Gani ang tanan nga nagapamati sa mga ginatudlo sang Amay maga-
palapit sa akon.
46 Wala ini nagakahulugan nga may tawo na nga nakakita sa Amay.
Ako nga naghalin sa Dios nga Amay amo gid lang ang nakakita sa iya.
47 “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuo *sa akon* may
kabuhi na nga wala sing katapusan,
48 tungod kay ako amo ang tinapay nga nagahatag sang kabuhi.
49 Ang inyo mga katigulangan nagkaon sang manna sang didto pa sila
sa kamingawan, pero nagkalamatay gihapon sila.
50 Pero may ara sang tinapay nga naghalin sa langit, kag ang bisan sin-
o nga magkaon sini indi na mapatay.
51 Ako amo ang buhi nga tinapay nga naghalin sa langit. Ang bisan sin-
o nga magkaon sa sini nga tinapay magakabuhi hasta san-o. Tungod kay
ang tinapay nga akon ihatag sa iya wala sing iban kundi ang akon lawas.
Ini nga lawas ihatag ko para makabaton ang *mga tawo diri sa* kalibutan
sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.”
52 Nagbinaisay ang mga Judio *nga nagapamati kay Jesus*. Nagsiling sila,
“Paano bala ang paghatag sang tawo nga ini sa aton sang iya lawas para
kaunon ta?”
53 Nagsiling si Jesus sa ila, “Sa pagkamatuod, ginasiling ko sa inyo nga
kon indi kamo magkaon sang lawas sang Anak sang Tawo kag kon indi

§ **6:35** *tinapay:* ukon, *pagkaon* * **6:36** *bisan nakita na ninyo...ginhimo:* sa iban nga mga teksto, *bisan nakita na ninyo ako* † **6:45** Isa. 54:13

kamo mag-inom sang iya dugo, indi gid kamo makabaton sang kabuhi
nga wala sing katapusan.
54 Pero ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagainom
sang akon dugo may kabuhi nga wala sing katapusan, kag banhawon ko
siya sa katapusan nga adlaw.
55 Kay ang akon lawas kag ang akon dugo amo ang matuod nga tinapay
kag matuod nga ilimnon.‡
56 Ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon lawas kag nagainom sang
akon dugo nagapabilin sa akon kag ako nagapabilin man sa iya.
57 Ang *Dios nga* Amay nga nagpadala sa akon amo ang ginahalinan
sang kabuhi, kag tungod sa iya nagakabuhi ako. Pareho man sini ang
matabo sa mga nagakaon sa akon, magakabuhi man sila tungod sa akon.
58 Ako ang tinapay nga naghalin sa langit. Indi ini pareho sa manna
nga ginkaon sang inyo mga katigulangan, kay nagkalamatay gihapon
sila. Ang nagakaon sang sini nga tinapay nga akon ginasiling sa inyo
magakabuhi hasta san-o."
59 Ini nga mga butang ginahambal ni Jesus sang siya nagapanudlo
didto sa simbahan sang mga Judio sa Capernaum.

Ang mga Pulong nga Nagahatag sang Kabuhi nga Wala sing Katapusan
60 Madamo sa iya mga sumulunod ang nakabati sa iya gintudlo, kag
nagsiling sila, "Tama kabudlay ining ginatudlo niya, sin-o bala ang
makabaton sini?"
61 Bisan wala sing may nagsugid kay Jesus, nahibaluan niya nga
ang iya mga sumulunod mismo nagakulumuron tungod sang iya pag-
panudlo nga ato. Gani nagsiling si Jesus sa ila, "Nasakitan bala kamo sa
akon ginahambal?
62 Ti paano na lang kon *ako nga* Anak sang Tawo makita ninyo nga
nagsaka pabalik sa akon ginhalinan?
63 Ang Espiritu *Santo* amo ang nagahatag sang kabuhi. Ang tawo indi
makahimo sini. Ang akon mga ginahambal sa inyo halin sa Espiritu
Santo, kag nagahatag sang kabuhi.
64 Pero may ara sa inyo nga wala nagatuo sa akon." (Nagsiling siya
sini tungod kay nahibaluan na niya nga daan kon sin-o atong mga indi
magatuo kag kon sin-o ang magatraidor sa iya.)
65 Kag nagsiling pa gid siya, "Amo ini ang kabangdanan kon ngaa
nagsiling ako sa inyo nga wala sing may makapalapit sa akon kon indi
siya pagtugutan sang Amay."
66 Halin sadto, madamo sa mga sumulunod ni Jesus ang nagbiya sa iya
kag wala na magsagi upod.
67 Gani nagsiling si Jesus sa iya dose *ka apostoles*, "Ti, mabiya man bala
kamo sa akon?"
68 Nagsabat si Simon Pedro sa iya, "Ginoo, sa kay sin-o pa bala kami
makadto? Ikaw lang ang may mensahi nga makahatag sang kabuhi *nga*
wala sing katapusan.
69 Nagatuo kami sa imo tungod kay nahibaluan namon nga ikaw amo
gid ang Balaan nga ginpadala sang Dios."
70 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi bala ginpili ko kamo nga dose? Pero
ang isa sa inyo yawa!"§

‡ **6:55** *matuod nga tinapay kag matuod nga ilimnon* nga nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan. § **6:70** *yawa:* buot silingon, *gin-usar sang yawa*

71 Ang ginatumod ni Jesus amo si Judas nga anak ni Simon Iscariote.*
Kay bisan tuod si Judas isa sa dose *ka apostoles*, pero siya amo ang
magatraidor kay Jesus.

7

Si Jesus kag ang Iya mga Utod nga Lalaki

1 Pagkatapos sadto, naglibot-libot si Jesus sa Galilea. Ginlikawan
niya nga magkadto sa Judea tungod kay ang mga *lider sang mga* Judio
nagtinguha sa pagpatay sa iya.
2 Karon, sang malapit na ang piesta sang mga Judio nga ginatawag
Piesta sang Pagpatindog sang mga Payag,
3 nagsiling ang mga utod ni Jesus sa iya, "Ngaa indi ka maghalin diri
kag magkadto sa Judea para makita sang imo mga sumulunod ang mga
milagro nga imo ginahimo?
4 Kay wala sing tawo nga nagatago sang iya ginabuhat kon gusto
siya makilala sang tanan. Gani kon nagahimo gid man ikaw sang mga
milagro, ipakita mo na lang ini sa tanan!"
5 (Amo ini ang ginhambal sang mga utod ni Jesus kay bisan gani sila
wala man nagtuo sa iya.)
6 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kamo puwede maghimo sang inyo gusto
bisan ano nga oras, pero kon sa akon, indi pa ini ang husto nga tion nga
himuon ko ang dapat ko nga himuon.
7 Kamo indi pagdumtan sang *mga tawo sang* kalibutan, pero ako
ginadumtan nila kay ginabuyagyag ko ang ila malain nga mga ginahimo.
8 Kamo lang ang magpamiesta. Pero indi lang ako kay wala pa mag-
abot ang akon tiyempo."
9 Pagkahambal niya sini sa ila nagpabilin siya sa Galilea.

Nagkadto si Jesus sa Piesta

10 Pagkahalin sang mga utod ni Jesus para magpamiesta, nagsunod
man si Jesus sa ila. Wala siya mag-upod sa kadam-an tungod kay indi
niya gusto nga mahibaluan sang mga tawo nga didto siya.
11 Didto sa piesta, ginpangita siya sang mga *lider sang mga* Judio.
Nagsiling sila, "Diin bala siya?"
12 Naghinuring-huring ang mga tawo parte sa iya. Ang iban nagsiling,
"Maayo siya nga tawo." Pero may iban man nga nagsiling, "Indi ina
matuod, kay ginatunto lang niya ang mga tawo."
13 Pero sekreto gid lang ang ila pag-estorya parte sa iya, kay nahadlok
sila sa mga *lider sang mga* Judio.
14 Sang nagatunga-tunga na ang piesta, nagkadto si Jesus sa templo kag
nagpanudlo.
15 Natingala gid ang mga *lider sang mga* Judio. Siling nila, "Sa diin bala
nakakuha sang kaalam ang tawo nga ini? Wala gani siya nakaeskwela."*
16 Nagsiling si Jesus sa ila, "Ang mga ginatudlo ko sa inyo wala naghalin
sa akon, kundi naghalin sa Amay nga nagpadala sa akon.
17 Ang bisan sin-o nga gusto magtuman sang kabubut-on sang Dios,
makahibalo kon ining akon ginatudlo halin sa Dios ukon akon-akon lang.

* **6:71** *Simon Iscariote:* Indi apelyido ni Simon ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Simon nga taga-Keriot.* * **7:15** *Wala gani siya nakaeskwela:* siguro ang buot silingon, wala siya nakaeskwela para mangin isa ka manunudlo.

18 Ang tawo nga nagatudlo sa iya kaugalingon nga kaalam nagapadungog sa iya lang kaugalingon. Pero ang nagapadungog sa nagpadala sa
iya, amo ang mapatihan kag wala sing kalautan sa iya.
19 Indi bala nga ginhatag sa inyo ni Moises ang Kasuguan? Pero wala
gid sing bisan isa sa inyo nga nagatuman sang Kasuguan, tungod kay kon
nagatuman kamo, ngaa gusto ninyo ako nga patyon?"
20 Nagsiling ang mga tawo, "Ginagamhan ka siguro sang demonyo!
Ngaa, sin-o bala ang gusto magpatay sa imo?"
21 Nagsiling si Jesus, "Natingala kamo tungod kay may tawo ako nga
gin-ayo sa Adlaw nga Inugpahuway.
22 *Pero hunahunaa bala ninyo*: gintudluan kamo ni Moises nga dapat
tulion ninyo ang inyo mga kabataan. (Kon sa bagay ini wala nag-umpisa
kay Moises kundi sa inyo mga katigulangan sang una pa gid). Gani
ginatuli ninyo sila bisan Adlaw nga Inugpahuway.
23 Kon ginatuli gani ninyo ang bata sa Adlaw nga Inugpahuway para
indi ninyo malapas ang Kasuguan ni Moises,† ti ngaa bala nangakig
kamo sa akon tungod nga gin-ayo ko ang isa ka tawo sa Adlaw nga
Inugpahuway?
24 Indi kamo magsiling nga ang ginahimo sang tawo malain kon wala
kamo makausisa. Usisaa ninyo anay siya para mahibaluan ninyo kon
ano ang husto."

Nagahunahuna ang mga Tawo Kon si Jesus amo na ang Cristo

25 May mga taga-Jerusalem nga nagsiling, "Indi bala amo ini ang tawo
nga ginahingabot sang aton mga lider nga patyon?
26 Pero ari siya nagahambal sa mga tawo, kag ang aton mga lider wala
man lang nagahambal kontra sa iya. Basi kon nahibaluan na gid man
nila nga siya amo ang Cristo.
27 Pero nahibaluan ta gid kon diin naghalin ang tawo nga ini. Pero
kon ang Cristo na ang mag-abot wala sing may makahibalo kon diin siya
maghalin."
28 Gintuduhan dayon ni Jesus ang iya tingog didto sa templo. Nagsiling
siya, "Ti ano, nakilala na ninyo kon sin-o gid ako, kag kon diin ako
naghalin? Sa matuod lang, wala ako nagkadto diri sa kalibutan suno
sa akon kaugalingon nga gusto, kundi ang matuod nga Dios amo ang
nagpadala sa akon. Wala ninyo siya makilala.
29 Pero ako ya, kilala ko siya, tungod kay didto ako naghalin sa iya, kag
siya mismo ang nagpadala sa akon."
30 Tungod sa sining ginhambal ni Jesus, dakpon na siya kuntani sang
mga lider sang mga Judio. Pero wala sing may nagdakop sa iya, kay wala
pa mag-abot ang iya tion.‡
31 Sa pihak sina, madamo pa gid sa mga tawo ang nagtuo sa iya. Nagsil-
ing sila, "Siya na gid siguro ang Cristo, kay wala sing may makadaog sa
iya sa mga milagro nga iya ginahimo."

Ginsugo ang mga Guwardya sa Pagdakop kay Jesus

† **7:23** Suno sa Kasuguan ni Moises, dapat tulion sang mga Judio ang ila mga bata sa ikawalo nga adlaw halin sang ila pagkatawo. Ginatuli nila sila bisan pa nga ang ikawalo nga adlaw nagtupa sa Adlaw nga Inugpahuway. ‡ **7:30** *ang iya tion:* buot silingon, *ang kabubut-on sang Dios*

32 Nabatian sang mga Pariseo ang mga hinuring-huring sang mga tawo
parte kay Jesus, gani sila kag ang mga manugdumala nga mga pari
nagsugo sa mga guwardya sang templo nga dakpon si Jesus.
33 Nagsiling si Jesus, “Malip-ot na lang ang tion nga magpakig-upod ako
sa inyo tungod kay magabalik na ako sa nagpadala sa akon.
34 Pangitaon ninyo ako, pero indi na ninyo ako makita, tungod kay indi
kamo makakadto sa akon kaladtuan.”
35 Nagpinamangkutanay ang mga *lider sang mga* Judio, “Sa diin bala
siya makadto nga indi ta siya makita? Ano, makadto bala siya sa mga
siyudad sang mga Griego (nga sa diin ang iban nga mga Judio naglalapta)
para magpanudlo sa mga Griego?
36 Kay ngaa nagasiling siya nga ‘Pangitaon ninyo ako, pero indi na
ninyo ako makita, tungod kay indi kamo makakadto sa akon kalad-
tuan’?”

Ang Tubig nga Nagahatag sang Kabuhi

37 Karon, nag-abot ang katapusan nga adlaw sang piesta. Amo ini ang
pinakaimportante nga adlaw sang piesta. Sa sadto nga adlaw nagtindog
si Jesus kag naghambal sing mabaskog, “Ang bisan sin-o nga ginauhaw
magpalapit sa akon kag mag-inom.
38 Kay nagasiling ang Kasulatan nga ang bisan sin-o nga magtuo sa
akon, magailig halin sa iya tagipusuon ang tubig nga nagahatag sang
kabuhi.”
39 (Ang buot silingon ni Jesus sa tubig nga nagahatag sang kabuhi amo
ang Espiritu *Santo* nga madali na lang ihatag sa mga tawo nga nagatuo
sa iya. Sadto nga tiyempo wala pa mahatag ang Espiritu *Santo*, tungod
kay wala pa makabalik si Jesus sa langit.)

Lain-lain ang Pagpati sang mga Tawo Parte kay Jesus

40 Madamo sa mga tawo ang nakabati sang ginhambal ni Jesus, kag
nagsiling ang iban, “Ini nga tawo amo na gid ang Propeta *nga aton*
ginapaabot.”
41 Nagsiling man ang iban, “Amo na ini ang Cristo!” Pero nagsiling pa
gid ang iban, “Indi, kay indi mahimo nga ang Cristo magahalin sa Galilea.
42 Indi bala nagasiling ang Kasulatan nga ang Cristo magahalin sa
kaliwat ni David, kag matawo sa Betlehem, ang baryo nga ginhalinan
ni David?”
43 Gani lain-lain ang pagpati sang mga tawo parte kay Jesus.
44 Ang iban didto gusto magdakop sa iya, pero wala gid sing may
nagpangisog sa pagdakop sa iya.

Indi Magtuo kay Jesus ang mga Lider sang mga Judio

45 Karon, nagbalik ang mga guwardya sang templo sa mga manugdu-
mala nga mga pari kag mga Pariseo nga nagsugo sa ila para dakpon si
Jesus. Pag-abot sang mga guwardya, nagsiling dayon ang nagsugo sa ila,
“Ngaa wala ninyo siya pagdakpa kag dal-on diri?”
46 Nagsiling ang mga guwardya, “Karon pa gid lang kami nakabati
sang tawo nga nagahambal pareho sadto.”
47 Nagsiling ang mga Pariseo, “Ang buot ninyo silingon pati kamo
natunto man niya?
48 May nakita bala kamo nga mga Pariseo kag mga manugdumala nga
nagatuo sa iya?

49 Wala gid! Ang mga tawo lang gid nga wala kahibalo sang Kasuguan
ni Moises ang nagatuo sa iya. Pakamalauton gid sila sang Dios."
50 Ang isa sini sa ila nga mga Pariseo amo si Nicodemus. Amo ini siya
ang tawo nga nagpakigkita anay kay Jesus.
51 Nagsiling siya sa iya mga kaupod, "Indi bala nga kontra sa aton
kasuguan ang pagsentensya sa tawo nga wala ta pa nabatian sa iya
mismo kon ano ang iya ginhimo?"
52 Nagsiling sila kay Nicodemus, "Ano, daw sa taga-Galilea ka man.
Usisaa bala *ang Kasulatan* kag makita mo nga wala gid sing propeta sang
Dios nga magahalin sa Galilea."
53 Pagkatapos sadto nagpalauli sila tanan.§

8

Ang Babayi nga Nadakpan nga Nagpanginlalaki

1 Nagkadto si Jesus sa Bukid sang mga Olibo.
2 Sang kaagahon, nagbalik siya liwat sa templo. Madamo nga tawo ang
nagtilipon didto sa iya. Gani nagpungko siya kag nagpanudlo sa ila.
3 Karon, ang mga manunudlo sang Kasuguan kag ang mga Pariseo
nagdala didto kay Jesus sang isa ka babayi nga nadakpan nga naga-
panginlalaki, kag ginpatindog nila siya sa atubangan sang tanan nga
tawo.
4 Nagsiling sila dayon kay Jesus, "Manunudlo, nadakpan ang ini nga
babayi sa akto mismo nga nagapanginlalaki.
5 Suno sa Kasuguan ni Moises, ang pareho sini nga klase sang babayi
dapat batuhon hasta mapatay. Ti, ano sa imo?"
6 Amo ato ang ila pamangkot tungod kay ginatilawan lang nila si Jesus,
para kon magsala siya sa iya sabat may iakusar sila kontra sa iya. Pero
ang ginhimo ni Jesus, nagduko siya kag nagsulat sa duta paagi sa iya
tudlo.
7 Pero tungod kay sige gihapon ang ila pamangkot sa iya, nagtindog si
Jesus kag nagsiling sa ila, "Kon sin-o sa inyo ang wala sing sala amo ang
mag-una haboy sa iya sing bato."
8 Pagkatapos niya hambal sadto, nagpungko siya kag nagduko, kag
nagsulat liwat sa duta.
9 Pagkabati sadto sang mga manunudlo sang Kasuguan kag sang mga
Pariseo, isa-isa sila nga naghalin umpisa sa mga tigulang, hasta nga si
Jesus na lang ang nabilin kag ang babayi nga nagatindog pa didto.
10 Nagtindog si Jesus kag nagsiling sa babayi, "Ti diin na sila? Wala gid
sing may nagsentensya sa imo?"
11 Nagsiling ang babayi, "Wala gid, sir." Nagsiling si Jesus sa iya,
"Ako wala man nagasentensya sa imo. Magpuli ka na, pero indi ka na
magpakasala liwat."

Si Jesus amo ang Suga sang mga Tawo sa Kalibutan

12 Nagsiling liwat si Jesus sa mga tawo, "Ako ang suga sang *mga tawo*
sa kalibutan. Ang nagasunod sa akon, indi na magakabuhi sa kadulom,
kundi masanagan siya sang suga nga nagahatag sang kabuhi."

§ **7:53** Ang mga daan kag masaligan nga mga kopya sang orihinal nga teksto wala sang Juan 7:53–8:11. May pila ka kopya nga may ara sang sini nga mga bersikulo, ukon parte lang sang sini nga mga bersikulo, pagkatapos sang Juan 7:36, Juan 21:25, Luc. 21:38 ukon Luc. 24:53.

13 Pagkabati sadto sang mga Pariseo, nagsiling sila, “Ikaw man lang
ang nagasugid parte sa imo kaugalingon, gani indi ka mapatihan.”
14 Nagsiling si Jesus sa ila, “Bisan tuod nga nagasugid ako parte sa
akon kaugalingon, ang akon ginasugid matuod, tungod kay nahibaluan
ko kon diin ako naghalin kag kon diin ako makadto. Pero kamo wala
kahibalo kon diin ako naghalin kag kon diin ako makadto.
15 Ang inyo pagsentensya indi masaligan tungod kay ina suno gid lang
sa hunahuna sang tawo. Pero ako wala nagasentensya kay bisan sin-o.
16 Kag kon magsentensya gid man ako, ang akon sentensya husto,
tungod kay indi lang ako ang magasentensya kundi *duha kami*, ako kag
ang Amay nga nagpadala sa akon.
17 Indi bala nasulat sa inyo Kasuguan nga kon magsinanto ang sugid
sang duha ka tawo, ang ila sugid matuod?
18 Ako nagapamatuod parte sa akon kaugalingon kag ang Amay nga
nagpadala sa akon nagapamatuod man parte sa akon.”
19 Nagsiling ang mga Pariseo sa iya, “Ti, sa diin bala ang imo amay?”
Nagsiling si Jesus, “Wala kamo makakilala sa akon ukon sa akon Amay.
Kon nakilala kuntani ninyo ako, makilala man ninyo ang akon Amay.”
20 Ini tanan ginhambal ni Jesus sang nagatudlo siya sa templo, malapit
sa ginabutangan sang kuwarta. Pero wala sing may nagdakop sa iya, kay
wala pa mag-abot ang iya tion.

Si Jesus Indi Taga-diri sa Kalibutan

21 Nagsiling liwat si Jesus sa mga lider sang mga Judio, “Malakat ako,
kag pangitaon ninyo ako, pero magakalamatay lang kamo nga nagapa-
dayon sa pagpakasala. Kag indi kamo makakadto sa akon kaladtuan.”
22 Gani nagpinamangkutanay sila,* “Ano bala ang buot niya silingon
nga kita kuno indi makakadto sa iya kaladtuan? Ano, mahikog bala
siya?”
23 Nagsiling si Jesus sa ila, “Kamo kalibutanon, pero ako langitnon.
Kamo iya sang kalibutan, pero ako ya indi.
24 Amo ina nga nagsiling ako sa inyo nga magakalamatay lang kamo
nga wala mapatawad ang inyo mga sala. Kay kon indi kamo magtuo
nga ako amo ang Cristo, sigurado gid nga magakalamatay lang kamo nga
nagapadayon sa pagpakasala.”
25 Nagsiling sila, “Ngaa, sin-o ka gid bala?” Nagsiling si Jesus, “Indi bala
ginsugiran ko na kamo halin pa sang una kon sin-o gid ako?
26 Madamo ang akon inugsentensya kontra sa inyo mga ginahimo. Sa
pagkamatuod, ang mga butang nga akon ginasugid sa mga tawo amo
lang ang mga butang nga ginapahambal sa akon sang nagpadala sa akon.
Kag ang tanan nga iya ginasugid matuod.”
27 Wala sila makaintiendi nga naghambal siya sa ila parte sa Amay.
28 Gani nagsiling si Jesus sa ila, “Kon ibayaw† na ninyo *ako nga* Anak
sang Tawo, mahibaluan na ninyo nga ako gali amo *ang Cristo*. Sa sina
nga tion mahibaluan man ninyo nga ang tanan nga akon ginahimo kag
ginasugid wala sing iban kundi ang mga butang nga ginapahimo kag
ginapasugid sa akon sang Amay.

---

* **8:22** *sila:* sa literal, *ang mga Judio* † **8:28** *ibayaw:* buot silingon, *ilansang sa krus*

29 Ang nagpadala sa akon nagaupod permi sa akon kag wala niya gid
ako ginapabay-an, tungod kay kon ano ang iya gusto amo man ang akon
ginahimo."
30 Pagkabati sang mga tawo sa sining mga ginhambal ni Jesus,
madamo sa ila ang nagtuo sa iya.

Ang Kamatuoran nga Nagahilway sa Tawo

31 Karon, nagsiling si Jesus sa mga Judio nga nagtuo sa iya, "Kon
padayon kamo nga nagatuman sa akon mga ginatudlo, matuod gid nga
kamo akon mga sumulunod.
32 Mahibaluan ninyo ang kamatuoran kag ang kamatuoran amo ang
magahilway sa inyo."
33 Nagsiling sila sa iya, "Mga kaliwat kami ni Abraham, kag wala pa gid
sing may nakaulipon sa amon. Ngaa nagasiling ka nga mahilway kami?"
34 Nagsiling si Jesus, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang
bisan sin-o nga nagapakasala, ulipon sang sala.
35 Ang isa ka ulipon umalagi lang sa panimalay, pero ang anak ya
permanente.
36 Gani kon ang Anak *sang Dios* amo ang magahilway sa inyo,
mahilway gid kamo.
37 Nahibaluan ko nga mga kaliwat kamo ni Abraham, pero ginatin-
guhaan ninyo nga patyon ako tungod kay indi kamo magbaton sang
akon mga ginatudlo.
38 Ginasugid ko sa inyo ang mga butang nga akon nakita sa Amay; pero
kamo, ginahimo ninyo ang inyo nabatian sa inyo amay."
39 Nagsiling sila kay Jesus, "Ang amon amay amo si Abraham." Nagsil-
ing si Jesus, "Kon matuod nga mga kaliwat kamo ni Abraham, kuntani
ginahimo ninyo ang *maayo pareho sang* iya mga ginhimo.
40 Pero ang inyo ginahimo, ginatinguhaan ninyo nga patyon ako, bisan
nagsugid man lang ako sa inyo sang kamatuoran nga akon nabatian
halin sa Dios. Si Abraham wala gid nakahimo pareho sining inyo
ginahimo.
41 Ang inyo ginahimo pareho man sa ginahimo sang inyo amay."
Nagsiling sila, "Indi kami mga anak sa guwa.‡ Ang Dios amo ang amon
Amay."
42 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kon matuod nga ang Dios amo ang inyo
Amay, kuntani palanggaon ninyo ako, kay ako naghalin sa Dios. Wala
ako nagkadto diri sa kalibutan sa akon lang luyag, kundi siya amo ang
nagpadala sa akon.
43 Indi ninyo maintiendihan ang akon mga ginahambal tungod kay
indi kamo makaagwanta sa pagpamati sang akon pulong.
44 Ang yawa amo ang inyo amay kag kon ano ang gusto sang inyo amay
amo man ang inyo gusto nga himuon. Manugpatay siya sang tawo halin
pa sang una. Wala sing pulos para sa iya ang kamatuoran tungod kay
wala gid sing kamatuoran sa iya. Batasan niya ang magbutig, tungod kay
butigon siya kag siya amo ang ginahalinan sang tanan nga kabutigan.
45 Pero ako, ang kamatuoran amo ang akon ginasugid sa inyo, kag amo
ina nga indi kamo magpati sa akon.

‡ **8:41** *Indi kami mga anak sa guwa:* buot silingon, *Indi si Satanas ang amon amay*

46 Sin-o bala sa inyo ang makapamatuod nga nakahimo ako sang sala?
Wala gid! Ti ngaa indi kamo magpati sa akon kon nagasugid ako sang
kamatuoran?
47 Ang mga tawo nga iya sang Dios nagapati sa pulong sang Dios. Pero
tungod kay kamo indi iya sang Dios, amo ina nga indi kamo magpati sa
akon."

Si Jesus kag si Abraham

48 Nagsabat kay Jesus ang mga *lider sang mga* Judio, "Matuod gali ang
amon ginasiling nga ikaw isa ka Samariahanon,§ kag ginagamhan sang
demonyo."
49 Nagsiling si Jesus, "Wala ako ginagamhan sang demonyo. Gina-
padunggan ko lang ang akon Amay, pero kamo, ginapakahuy-an ninyo
ako.
50 Wala ako nagahandom sang kadungganan para sa akon kaugalin-
gon. Ang Amay amo ang nagahandom *nga padunggan ako sang mga*
tawo, kag siya ang makahukom *kon matuod ang akon ginasugid.*
51 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang mga nagatuman sang
akon mga pagpanudlo indi na mapatay hasta san-o."
52 Nagsiling sa iya ang mga *lider sang mga* Judio, "Sigurado na gid kami
nga ginagamhan ka sang demonyo. Bisan si Abraham napatay, kag ang
mga propeta nagkalamatay man. Pero nagasiling ka nga ang nagatuman
sang imo mga pagpanudlo indi na gid mapatay hasta san-o.
53 Ano, mas maayo ka pa bala kay Abraham? Napatay gani siya. Kag
ang mga propeta nagkalamatay man. Ngaa, sin-o ka gid haw?"
54 Nagsiling si Jesus sa ila, "Kon ako lang gid ang magpadungog sa
akon kaugalingon, wala ini sing pulos. Pero ang akon Amay amo gid ang
nagapadungog sa akon. Siya amo ang inyo ginasiling nga inyo Dios.
55 Ugaling wala ninyo siya makilala. Pero ako ya, kilala ko siya.
Karon, kon magsiling ako nga wala ako makakilala sa iya, magaguwa
nga butigon ako pareho sa inyo. Pero ang matuod, kilala ko gid siya kag
ginatuman ko ang iya pulong.
56 Nalipay gid ang inyo amay nga si Abraham nga makita niya ang akon
tion. Kag nakita niya gani kag nalipay gid siya."
57 Nagsiling ang mga *lider sang mga* Judio sa iya, "Ti, paano ang imo
pagkakita kay Abraham nga wala pa gani 50 ang imo edad?"
58 Nagsiling si Jesus, "Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga sang
wala pa matawo si Abraham, ara na ako nga daan."
59 Tungod sa sining ginhambal ni Jesus nagpulot sila sing bato para
habuyon siya. Pero nagpanago* si Jesus kag naghalin sa templo.

9

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga Natawo nga Bulag

1 Samtang nagalakat sila ni Jesus, may nakita sila nga tawo nga bulag
halin pa sang iya pagkatawo.
2 Karon ginpamangkot si Jesus sang iya mga sumulunod, "Manunudlo,
kay sin-o bala sala nga natawo siya nga bulag? Iya bala sala ukon sala
sang iya mga ginikanan?"

---

§ **8:48** *Samariahanon:* Ini sila ginapakanubo sang mga Judio ang mga Samariahanon. Mga makasasala sila sa ila panulok. * **8:59** *nagpanago:* ukon, *gintago*

3 Nagsabat si Jesus, “Indi tungod sang iya sala ukon sang sala sang
iya mga ginikanan, kundi nabulag siya para makita sang mga tawo ang
gahom sang Dios *paagi sa pag-ayo* sa iya.
4 Dapat himuon ta ang ginapahimo sang *Dios nga* nagpadala sa akon
samtang adlaw pa. Kay magaabot ang gab-i nga indi ta na mahimo ang
iya ginapahimo.
5 Samtang ari pa ako sa kalibutan ako ang suga nga nagahatag sang
kasanag sa mga tawo.”
6 Pagkahambal niya sadto nagdupla siya dayon sa duta. Ginmiksla
niya ang dupla sa duta kag ginlamhit niya ini sa mga mata sang bulag.
7 Nagsiling siya dayon sa bulag, “Kadto ka sa palaligusan sa Siloam kag
magpanghilam-os didto.” (Ang buot silingon sang Siloam “Ginpadala.”)
Gani nagkadto ang bulag sa Siloam kag nagpanghilam-os. Pagkatapos
nagbalik siya dayon nga nakakita na.
8 Nagsiling ang iya mga kasilingan kag ang mga tawo nga nakakita
anay sa iya nga nagapakilimos, “Indi bala nga ang ina nga tawo amo
anay ang nagasagi pungko nga nagapakilimos?”
9 Nagsiling ang iban, “Amo ina siya!” Pero may iban nga nagsiling,
“Indi ina siya! Kundi pareho lang sila sing hitsura.” Gani ang tawo
mismo nagsiling, “Ako gid ang tawo nga inyo ginasiling.”
10 Gani ginpamangkot nila siya, “Paano bala nga makakita ka na
subong?”
11 Nagsiling siya, “Ang tawo nga ginatawag nga si Jesus naghimo
sang lunang.* Pagkatapos ginlamhit niya ini sa akon mga mata kag
ginsilingan niya ako dayon nga magkadto sa palaligusan sa Siloam
kag magpanghilam-os. Gani nagkadto ako didto kag pagkatapos ko
panghilam-os, nakakita na ako.”
12 Ginpamangkot nila siya kon diin na ang tawo nga nag-ayo sa iya.
Nagsiling siya, “Ambot, wala ako kahibalo.”

Gin-imbistigar sang mga Pariseo ang Tawo nga Gin-ayo

13 Gindala nila dayon sa mga Pariseo ang ato nga tawo, nga sadto anay
bulag.
14 Adlaw sadto nga Inugpahuway sang pagmiksla ni Jesus sang duta
kag sang pag-ayo niya sa mata sang tawo nga bulag.
15 Gani ginpamangkot man siya sang mga Pariseo kon paano nga
makakita na siya. Kag ginsugiran niya sila, “Ginlamhitan ni Jesus sing
lunang ang akon mga mata kag pagkatapos nagpanghilam-os ako, kag
subong makakita na ako.”
16 May mga Pariseo nga nagsiling, “Ang tawo nga naghimo sini indi
halin sa Dios, tungod kay wala siya nagatuman sang kasuguan parte
sa Adlaw nga Inugpahuway.” Pero nagsiling ang iban, “Kon siya tawo
nga makasasala indi siya makahimo sang mga milagro nga pareho sini.”
Gani nagbinahin-bahin sila.
17 Nagpamangkot pa gid liwat ang mga Pariseo sa tawo nga sadto anay
bulag, “Siling mo gin-ayo ka niya, ti karon, ano ang masiling mo parte sa
iya?” Nagsiling siya, “Kon sa akon lang, isa siya ka propeta.”
18 Pero indi magpati ang mga *lider sang mga* Judio nga bulag siya anay
kag subong makakita na, gani ginpatawag nila ang iya mga ginikanan.

---

* **9:11** *lunang:* sa iban nga Bisaya, *lutak*

19 Pagkatapos ginpamangkot nila sila, “Inyo bala anak ini? Matuod gid
man bala nga natawo siya nga bulag? Ngaa makakita na siya subong?”
20 Nagsabat ang iya mga ginikanan, “Kilala namon nga siya amon anak
kag matuod nga natawo siya nga bulag.
21 Pero kon paano nga makakita na siya kag kon sin-o ang nag-ayo
sang iya mga mata, ina ang wala namon mahibalui. Pamangkuta ninyo
siya kay may buot naman na siya kag sarang makasabat para sa iya
kaugalingon.”
22 Amo sadto ang sabat sang iya mga ginikanan tungod kay nahadlok
sila sa mga *lider sang mga* Judio. Kay ang ini nga mga *lider* nagsugtanay
na nga daan nga ang bisan sin-o nga magkilala kay Jesus nga siya amo
ang Cristo indi na nila pagpasudlon sa ila simbahan.
23 Amo gani nga ang iya mga ginikanan nagsiling, “Pamangkuta ninyo
siya kay may buot naman na siya.”
24 Gani gintawag nila liwat ang tawo nga sadto anay bulag kag ginsilin-
gan, “Padunggi ang Dios *paagi sa pagsugid sang matuod parte sadto nga*
tawo. Kon sa amon lang, nahibaluan namon nga siya makasasala.”
25 Nagsabat ang tawo, “Wala ako kahibalo kon makasasala siya ukon
indi. Basta nahibaluan ko nga sang una bulag ako pero subong makakita
na.”
26 Nagpamangkot naman sila, “Ano bala ang iya ginhimo sa imo?
Paano niya gin-ayo ang imo mga mata?”
27 Nagsabat siya, “Indi bala nga ginsugiran ko na kamo? Pero indi
kamo magpati. Ti ngaa nagapamangkot pa kamo liwat? Ano, gusto man
bala ninyo nga mangin iya mga sumulunod?”
28 Gani nangakig sila kag ginbuyayaw nila siya kag ginsilingan, “Ikaw
iya nga sumulunod, pero kami mga sumulunod ni Moises.
29 Nahibaluan namon nga nagpakighambal ang Dios kay Moises sang
una, pero kon parte sa tawo nga ina, wala gani kami kahibalo kon diin
siya naghalin!”
30 Nagsabat dayon ang tawo, “Katingalahan! Siya ang nag-ayo sa akon,
pagkatapos nagasiling kamo nga wala kamo kahibalo kon sa diin siya
naghalin.
31 Nahibaluan ta nga wala nagasabat ang Dios sa mga makasasala.
Pero ginasabat niya ang mga tawo nga nagatahod sa iya kag nagatuman
sang iya kabubut-on.
32 Halin sang una wala pa gid kita makabati nga may tawo nga nag-ayo
sang mata sang isa ka tawo nga bulag halin sang iya pagkatawo.
33 Kon indi siya naghalin sa Dios, indi siya kuntani makahimo sing
pareho sini.”
34 Nagsabat ang mga lider sang mga Judio, “Natawo ka kag nagdako sa
sala, kag karon tudluan mo pa kami?” Kag ginsilingan nila siya nga indi
na siya pagtugutan nga magsulod *sa ila mga simbahan*.

Ang Espiritual nga Pagkabulag

35 Karon, nabalitaan ni Jesus nga indi na nila pagpasudlon *sa ila mga*
simbahan ang tawo nga sadto anay bulag. Gani ginpangita niya ang
tawo. Pagkakita niya sa iya ginpamangkot niya siya, “Nagatuo ka bala
sa Anak sang Tawo?”
36 Nagsabat siya, “Sir, sugiri man ako kon sin-o siya para makatuo ako
sa iya!”

37 Nagsiling si Jesus, “Nakita mo na siya, kay siya mismo ang naga-
pakighambal sa imo subong.”
38 Nagsiling dayon ang tawo, “Ginoo, nagatuo ako sa imo!” Kag
nagluhod siya dayon kag nagsimba kay Jesus.
39 Nagsiling si Jesus, “Nagkadto ako diri sa kalibutan para hukman ang
mga tawo. Ang mga *nagakilala nga sila* bulag *sa kamatuoran* ayuhon
ko para makakita sila. Kag ang mga *nagasiling nga sila kuno* indi bulag,
magaguwa nga *sila amo ang* bulag.”
40 Karon, may mga Pariseo didto nga malapit sa iya nga nakabati sang
iya ginhambal. Kag nagpamangkot sila, “Ang buot mo silingon pati kami
mga bulag man?”
41 Ginsabat sila ni Jesus, “Kon *ginabaton ninyo nga* bulag kamo *sa*
kamatuoran, wala kamo kuntani sing sala. Pero tungod kay nagasiling
kamo nga indi kamo bulag, *ini nagakahulugan lang nga* may sala pa
gihapon kamo.”

10

Ang Matuod nga Manugbantay sang mga Karnero

1 “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kon ang tawo nagasulod
sa toril sang mga karnero pero wala nagaagi sa puwertahan kundi
nagataklas sa kudal, ina nga tawo kawatan kag tulisan.
2 Pero ang tawo nga nagasulod paagi sa puwertahan amo ang manug-
bantay sang mga karnero.
3 Ginapasulod siya sang bantay sa puwertahan kag ang iya tingog
kilala sang mga karnero. Ginatawag niya ang iya mga karnero sa ila mga
ngalan, kag ginadala niya dayon sila paguwa.
4 Kon makaguwa na sila, nagauna siya sa ila kag ang iya mga karnero
nagasunod sa iya tungod kay kilala nila ang iya tingog.
5 Indi magsunod ang mga karnero sa tawo nga indi nila kilala, kundi
magapalagyo gani sila tungod kay wala sila nakakilala sang iya tingog.”
6 Ginsugid sa ila ni Jesus ini nga paanggid, pero wala gid sila nakain-
tiendi kon ano ang buot silingon sini.

Si Jesus ang Maayo nga Manugbantay

7 Gani nagsiling liwat si Jesus, “Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo
nga ako amo ang puwertahan sang mga karnero.*
8 May mga nauna sa akon nga *mga manunudlo nga ang ila kahalim-*
bawa pareho sa mga kawatan kag mga tulisan. Pero ang akon mga
karnero wala nagpati sa ila.
9 Ako amo ang puwertahan. Ang nagasulod paagi sa akon maluwas.
Pareho siya sa karnero nga nagasulod kag nagaguwa, kag makakita siya
sing halalbon.
10 Ang katuyuan sang kawatan amo ang pagpangawat, ang pagpatay
kag ang pagpangguba. Pero ako ya nagkadto diri sa kalibutan para
mahatagan ko ang mga tawo sing kabuhi kag ini wala gid sing kulang.
11 “Ako amo ang maayo nga manugbantay sang mga karnero. Ang
maayo nga manugbantay desidido nga maghatag sang iya kabuhi para
sa iya mga karnero.

---

* **10:7** *mga karnero* nga amo ang mga tawo nga nagasunod kay Cristo.

12 Indi siya pareho sa tawo nga ginasuhulan lang nga magbantay.
Kay ang tawo nga ginasuhulan lang nagapalagyo kon makita na niya
nga nagaabot ang wolf kag bayaan lang niya ang mga karnero. Gani
nagalalapta ang mga karnero kag ang iban sa ila tukbon.
13 Ang sinuhulan nagapalagyo, tungod kay sinuhulan man lang siya
kag baliwala lang sa iya kon ano ang matabo sa mga karnero.
14-15 Pero ako amo ang maayo nga manugbantay sang mga karnero.
Kon paano ang pagkakilala sa akon sang Amay kag ang akon pagkakilala
sa iya, pareho man sina ang akon pagkakilala sa akon mga karnero kag
ang ila pagkakilala sa akon. Kag ihatag ko ang akon kabuhi para sa ila.
16 May iban pa man ako nga mga karnero nga wala diri sa inyo grupo
nga mga Judio. Dapat pasudlon ko man sila. Magapamati man sila sa
akon, kag ang tanan nga nagapamati sa akon mangin isa lang ka grupo
nga may isa ka manugbantay.
17 "Ginapalangga ako sang Amay tungod kay ginahatag ko ang akon
kabuhi *para sa ila*, kag pagkatapos mabuhi man ako liwat.
18 Wala sing may makapatay sa akon kon indi ko ini pag-itugot. Pero
kabubut-on ko nga ginahatag ang akon kabuhi. May awtoridad ako sa
paghatag sini, kag may awtoridad man ako sa pagbawi sini. Amo ini ang
ginsiling sang Amay sa akon."
19 Tungod sa ginhambal nga ato ni Jesus nagbinahin-bahin liwat ang
mga Judio.
20 Madamo sa ila ang nagsiling, "Ang tawo nga ini ginagamhan sang
demonyo kag buang-buang. Ngaa nagasagi kamo pamati sa iya?"
21 Pero nagsiling ang iban, "Ang tawo nga ginagamhan sang demonyo
indi makatudlo sing pareho sina. Kag isa pa, paano makapaayo ang isa
ka tawo sang bulag kon ginagamhan siya sang demonyo?"

Ginsikway si Jesus sang mga Judio

22 Karon, nag-abot ang tiyempo sa pagsaulog sa Jerusalem sang Piesta
sang Pagdedikar sang Templo. Tigtulugnaw sadto,
23 kag nagalakat-lakat si Jesus didto sa templo sa ginatawag nga Balkon
ni Solomon.
24 Nagtilipon ang mga Judio sa iya kag nagsiling sila, "Ngaa ginatago-
tago mo pa sa amon kon sin-o gid ikaw? Sugiri kami sing deretso kon
ikaw amo ang Cristo."
25 Nagsiling si Jesus sa ila, "Ginsugiran ko na kamo kon sin-o gid ako
pero indi kamo magpati sa akon. Ang mga milagro nga ginahimo ko sa
awtoridad nga halin sa akon Amay nagapamatuod man kon sin-o gid
ako.
26 Pero indi kamo magpati sa akon tungod kay indi kamo kaupod sa
akon mga karnero.
27 Ang akon mga karnero nagapamati sa akon. Kilala ko sila kag
nagasunod sila sa akon.
28 Ginahatagan ko sila sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag indi
gid sila mawala. Wala gid sing may makaagaw sa ila sa akon kamot.
29 Ginhatag sila sa akon sang akon Amay nga gamhanan sa tanan, kag
wala gid sing may makaagaw sa ila sa kamot sang Amay.
30 Ako kag ang Amay isa lang."
31 *Pagkabati sadto sang* mga Judio nagpulot liwat sila sang mga bato
para batuhon siya.

32 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Madamo ang ginhimo ko nga maayo
nga inyo mismo nakita. Kag ginpahimo ini sa akon sang Amay. Sa diin
bala sa sining akon mga ginpanghimo ang nangin kabangdanan nga
inyo ako batuhon?”
33 Ginsabat siya sang mga Judio, “Indi kami magbato sa imo tungod
sang imo maayo nga mga hinimuan, kundi batuhon ka namon tungod
sa imo pag-insulto *sa Dios*! Kay ikaw tawo man lang, pero nagasiling ka
nga ikaw Dios.”
34 Nagsiling si Jesus sa ila, “Indi bala nasulat sa inyo Kasuguan nga
nagsiling ang Dios nga kamo mga dios†?
35-36 Kag nahibaluan ta nga matuod permi ang ginasiling sang Kasu-
latan. Gani kon nagsiling ang Dios nga mga dios ang mga tawo nga
ginhatagan sang iya mensahi, ti ngaa nagasiling kamo nga gin-insulto
ko *siya* tungod kay nagsiling ako nga ako Anak sang Dios? Ang Amay
mismo ang nagpili kag nagpadala sa akon diri sa kalibutan.
37 Kon wala ako nagahimo sang ginapahimo sang Amay sa akon, indi
dapat nga magpati kamo sa akon.
38 Pero kon ginahimo ko ang ginapahimo sang Amay sa akon, bisan
indi ninyo gusto nga magpati sa akon *mga ginasiling*, dapat patihan
ninyo ang akon mga hinimuan, para mahibaluan gid ninyo nga ang
Amay ari sa akon kag ako ara sa iya.”
39 Gintinguhaan nila liwat nga dakpon si Jesus, pero nakalikaw siya sa
ila.
40 Nagtabok liwat si Jesus sa *Suba sang* Jordan kag nagkadto sa lugar
nga sa diin nagpangbautiso si Juan. Kag didto siya dayon nagtiner.
41 Madamo nga tawo ang nagpalapit sa iya kag nagsiling, “Wala
matuod nakahimo sing mga milagro si Juan, pero ang tanan nga iya
ginhambal parte sa sini nga tawo matuod.”
42 Gani madamo sa mga tawo didto ang nagtuo kay Jesus.

11

Ang Pagkapatay ni Lazarus

1 May isa ka tawo nga nagamasakit nga ang iya ngalan si Lazarus.
Nagaestar siya sa Betania, ang baryo nga ginaestaran man sang iya mga
utod nga si Maria kag si Marta.
2 Si Maria nga ini amo ang nagbubo sang pahamot sa tiil sang Ginoo
kag iya dayon ginpahiran sang iya buhok. Ang iya utod nga si Lazarus
nagamasakit.
3 Gani nagpadala ang mag-utod nga babayi sang balita kay Jesus nga
ang iya pinalangga nga amigo nagamasakit.
4 Pagkabati ni Jesus nga si Lazarus nagamasakit, nagsiling siya, “Ini
nga masakit indi magaresulta sang kamatayon. Ang katuyuan nga
nagamasakit siya kay para mapadunggan ang Dios tungod sa iya gahom
kag para ako nga Anak sang Dios mapadunggan man.”
5 Palangga ni Jesus si Marta, si Maria kag si Lazarus.
6 Pero ginpaligad pa niya ang duha ka adlaw pagkatapos nga iya
nabalitaan nga si Lazarus nagamasakit.
7 Dayon, nagsiling siya sa iya mga sumulunod, “Dali kamo, mabalik na
kita sa Judea.”

† **10:34** Sal. 82:6

8 Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Manunudlo, indi bala nga pila pa
lang ka adlaw nga batuhon ka kuntani didto sang mga Judio? Kag karon
mabalik ka pa didto?”
9 Nagsiling si Jesus, “Indi bala nga may dose ka oras kon adlaw? Gani
kon maglakat ang tawo kon adlaw indi siya makasandad, tungod kay
masanag pa.
10 Pero kon maglakat siya kon gab-i makasandad siya kay madulom.”*
11 Pagkatapos nagsiling pa gid si Jesus, “Ang aton amigo nga si Lazarus
nagakatulog. Pero kadtuan ko siya kag pukawon.”
12 Nagsabat ang iya mga sumulunod, “Ginoo, kon nagakatulog siya,
magaayo pa siya.”
13 Abi nila nagakatulog lang matuod si Lazarus, pero ang buot silingon
ni Jesus nga patay na si Lazarus.
14 Gani ginsilingan sila ni Jesus sing maathag, “Patay na si Lazarus.
15 Pero nagapasalamat ako nga wala ako didto kay para ini sa inyo
kaayuhan, *tungod kay may himuon ako* para magdugang pa gid ang inyo
pagtuo *sa akon*. Dali, kadtuan ta siya.”
16 Karon, si Tomas nga ginatawag nga si Kapid nagsiling sa iya mga
kaupod, “Ti, maupod na lang kita bisan kon patyon kita upod sa iya.”

Si Jesus amo ang Nagahatag sang Kabuhi

17 Sang pag-abot ni Jesus *sa Betania*, nabalitaan niya nga apat na ka
adlaw sa lulubngan si Lazarus.
18 Ang Betania mga tatlo lang ka kilometro halin sa Jerusalem.
19 Gani madamo nga Judio *nga taga-Jerusalem* ang nagkadto didto sa
paglipay kay Marta kag kay Maria sa pagkapatay sang ila utod.
20 Pagkabati ni Marta nga nagapadulong si Jesus, nagguwa siya sa
pagsugata sa iya, pero si Maria nagpabilin sa balay.
21 Pag-abot ni Marta kay Jesus, nagsiling siya, “Ginoo, kon diri ka lang,
wala kuntani napatay ang akon utod.
22 Pero nahibaluan ko nga bisan subong magahatag ang Dios sa imo
sang bisan ano nga imo pangayuon sa iya.”
23 Nagsiling si Jesus sa iya, “Mabanhaw ang imo utod.”
24 Nagsabat si Marta, “Nahibaluan ko nga mabanhaw siya sa katapu-
san nga adlaw kon banhawon na ang mga patay.”
25 Nagsiling si Jesus sa iya, “Ako ang nagabanhaw sang mga patay,
kag ako man ang nagahatag sang kabuhi. Ang nagatuo sa akon, bisan
mapatay pa siya, mabuhi siya liwat.
26 Ang bisan sin-o nga nagakabuhi kag nagatuo sa akon indi na
mapatay hasta san-o. Ti, nagapati ka bala sini?”
27 Nagsabat si Marta, “Huo, Ginoo! Nagapati gid ako nga ikaw amo
ang Cristo, ang Anak sang Dios nga *amon ginahulat nga* magaabot diri
sa kalibutan.”

Naghibi si Jesus

28 Pagkahambal sadto ni Marta, nagbalik siya sa ila balay kag gintawag
niya ang iya utod nga si Maria kag ginhutikan, “Ari na ang Manunudlo
kag ginapatawag ka niya.”

---

* **11:10** Ginhambal ni Jesus ini nga paanggid para ipahibalo sa ila nga wala pa sing may malain nga matabo sa ila didto sa Judea.

29 Pagkabati sadto ni Maria, nagtindog siya kag nagdali-dali guwa kag
nagkadto didto kay Jesus.
30 (Wala pa makasulod si Jesus sa banwa sang Betania. Didto pa lang
siya sa lugar nga sa diin ginsugata siya ni Marta.)
31 Pagkakita sang mga Judio, nga kaupod ni Maria sa balay nga
nagaunong sa iya, nga nagtindog siya kag magdali-dali guwa, ginsunod
nila siya kay abi nila makadto siya sa lulubngan para didto maghibi.
32 Pag-abot ni Maria didto kay Jesus, nagluhod siya kag nagsiling,
"Ginoo, kon diri ka lang, wala kuntani napatay ang akon utod."
33 Pagkakita ni Jesus nga nagahibi si Maria kag pati ang iya mga
kaupod nga mga Judio, natandog gid ang iya tagipusuon.
34 Nagpamangkot siya dayon sa ila, "Sa diin ninyo siya ginlubong?"
Nagsabat sila, "Dali Ginoo, itudlo namon sa imo."
35 Naghibi si Jesus.
36 Gani nagsiling ang mga Judio, "Kita ninyo kon daw ano ang iya
pagpalangga kay Lazarus!"
37 Pero nagsiling ang iban, "Indi bala nga gin-ayo niya ang mga mata
sang bulag? Ti ngaa wala niya mapunggi ang kamatayon ni Lazarus?"

Ginbanhaw ni Jesus si Lazarus

38 Natandog liwat ang tagipusuon ni Jesus. Kag nagkadto siya dayon
didto sa ginlubngan kay Lazarus. Isa ini ka kuweba nga natakpan sang
isa ka bato.
39 *Pag-abot nila didto,* nagsiling si Jesus, "Kuhaa ninyo ang bato."
Pero nagsiling si Marta nga utod sang napatay, "Ginoo, mabaho na siya
subong, kay apat na ka adlaw nga siya ginlubong!"
40 Nagsiling si Jesus sa iya, "Indi bala nga nagsiling ako sa imo nga kon
magtuo ka, makita mo ang gahom sang Dios?"
41 Gani ginkuha nila ang bato. Nagtangla si Jesus sa langit kag
nagsiling, "Amay, nagapasalamat ako sa imo tungod kay ginpamatian
mo ako.
42 Nahibaluan ko nga permi mo ako ginapamatian, pero nagasiling ako
sing pareho sini para sa mga tawo nga diri subong sa akon palibot, para
magpati sila nga ikaw amo ang nagpadala sa akon."
43 Pagkatapos niya hambal sini, nagsinggit siya, "Lazarus, guwa ka!"
44 Kag nagguwa matuod ang patay nga ang iya kamot kag tiil may
nagasambod pa nga mga tela nga linen, kag ang iya guya naputos man
sang panyo. Nagsiling si Jesus sa ila, "Hubari ninyo siya kag palakta."

Nagplano ang mga Lider sang mga Judio nga Patyon si Jesus
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)

45 Madamo sa mga Judio nga nagbisita sa ila ni Maria ang nagtuo kay
Jesus pagkakita nila sa iya ginhimo.
46 Pero ang iban sa ila nagkadto sa mga Pariseo kag nagsugid sang
ginhimo ni Jesus.
47 Gani gintawag sang mga Pariseo kag sang mga manugdumala nga
mga pari ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio. Kag sang
nagatilipon na sila, nagsiling sila, "Ano bala ang aton himuon? Madamo
nga milagro ang ginahimo sang sini nga tawo.
48 Kon pabay-an ta lang siya, ang tanan magatuo na sa iya *nga siya amo*
ang hari sang Israel. Kag kon amo ini ang matabo, sulungon kita sang

mga Romanhon kag gub-on nila ang aton templo kag ang aton bilog nga nasyon!”
49 Pero ang isa sa mga kaupod nila nga si Caifas, nga pangulo nga pari
sadto nga tuig, nagsiling, “Wala gid kamo sing nahibaluan!
50 Wala bala ninyo mahunahunai nga mas maayo pa nga isa lang ka
tawo ang mapatay para sa aton nasyon kaysa ang bilog nga nasyon ang
madula?”
51 Wala niya ato ginhambal nga iya-iya lang, kundi bilang pangulo nga
pari sadto nga tuig, naghambal ang Dios paagi sa iya nga kinahanglan
nga mapatay si Jesus para sa mga Judio.
52 Kag indi lang para sa sina nga katawhan, kundi para man sa tanan
nga anak sang Dios nga naglalapta sa iban nga mga lugar, para matipon
sila kag mangin isa sila tanan.
53 Halin sadto nga adlaw nagplano ang mga lider sang mga Judio nga
patyon si Jesus.
54 Gani wala na nagsagad† pakita si Jesus sa mga *banwa sang mga*
Judio, kundi nagkadto siya sa lugar nga malapit sa kamingawan, sa isa
ka banwa nga ginatawag Efraim. Didto siya nagtiner kaupod sang iya
mga sumulunod.
55 Karon, malapit na lang ang piesta sang mga Judio nga ginatawag
Piesta sang Paglabay sang Anghel. Gani madamo nga tawo ang nagpa-
Jerusalem para sa indi pa mag-abot ang piesta makapakatinlo sila sang
ila kaugalingon *suno sa pagsulundan sang ila relihiyon.*
56 Ginpangita nila si Jesus, pero wala nila makita. Gani samtang
nagatindog sila didto sa templo, nagpinamangkutanay sila, “Ano bala sa
banta ninyo? Indi gid siya siguro magpamiesta, di bala?”
57 Sadto gali nga tion nagsugo na nga daan ang mga manugdumala nga
mga pari kag ang mga Pariseo nga ang bisan sin-o nga makahibalo kon
diin si Jesus dapat magsugid sa ila para madakop nila siya.

12

Ginbubuan ni Maria sang Pahamot si Jesus
(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

1 Karon, sang anom na lang ka adlaw bag-o mag-abot ang piesta,
nagkadto si Jesus sa Betania, sa lugar ni Lazarus nga iya ginbanhaw.
2 Nagpreparar sila sing panyapon para kay Jesus. Si Lazarus isa sa mga
kaupod ni Jesus nga nagakaon sa lamisa. Si Marta amo ang nagaserbi.
3 Si Maria iya nagkuha sing mga tunga sa litro nga malahalon nga
pahamot. Puro ini *nga pahamot nga halin sa tanom* nga nardo. Ginbubo
niya ini sa tiil ni Jesus. Pagkatapos ginpahiran niya sang iya buhok. Kag
napuno ang bilog nga balay sang kahamot sang sadto nga pahamot.
4 Pero ang isa sa mga sumulunod ni Jesus nga si Judas Iscariote,* nga
amo ang magatraidor sa iya,† nagsiling,
5 “Ang bili sang sina nga pahamot mga isa gid ka tuig nga suweldo sang
isa ka tawo. Ngaa wala ina pag-ibaligya kag ang bili ipanghatag sa mga
imol?”

---

† **11:54** *nagsagad:* sa iban nga Bisaya, *nagsagay ukon naghagad* * **12:4** *Judas Iscariote:* Indi apelyido ni Judas ang “Iscariote.” Siguro ang buot silingon, *Judas nga taga-Keriot.* † **12:4** *magatraidor sa iya:* buot silingon, *magatugyan sa iya sa iya mga kaaway*

6 Ginsiling niya ini, indi tungod kay naluoy siya sa mga imol, kundi
tungod kay kawatan siya. Siya amo ang nagauyat sang ila kuwarta kag
permi niya ini ginakuhaan.
7 Pero nagsiling si Jesus, “Pabay-i lang siya! Ipatago lang sa iya ang
nabilin *nga pahamot* para itigana sa akon lubong.‡
8 Ang mga imol permi ninyo makaupod, pero ako indi ninyo permi
makaupod.”

Ang Plano nga Patyon si Lazarus

9 Madamo nga Judio ang nakabalita nga didto si Jesus sa Betania, gani
nagkadto sila didto. Nagkadto sila indi lang tungod kay Jesus, kundi
gusto man nila nga makita si Lazarus nga iya ginbanhaw.
10 Gani ginplano sang mga manugdumala nga mga pari nga patyon
man si Lazarus,
11 kay tungod sa iya, madamo na nga mga Judio ang nagbiya sa ila kag
nagtuo kay Jesus.

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40)

12 Sang sunod nga adlaw, nabalitaan sang madamo nga tawo nga nag-
alabot sa pagpamiesta nga si Jesus nagapakadto na sa Jerusalem.
13 Gani nagkuha sila sang mga dahon sang palma kag ginsugata nila si
Jesus nga nagasinggit,
“Dayawon ta ang Dios!”

“Ginapakamaayo sang Ginoo ang iya pinadala!”§*

“Ginapakamaayo niya ang Hari sang Israel!”
14 Nakakita si Jesus sang isa ka bataon pa nga donkey kag amo ato ang
iya ginsakyan. Sa iya ginhimo nga ato natuman ang Kasulatan nga
nagasiling,
15 “Kamo nga mga pumuluyo sang Zion,† indi kamo magkahadlok.
Pamati kamo! Nagaabot na ang inyo hari, nga nagasakay sa bataon nga
donkey.”‡
16 Sadto nga tiyempo, ang mga sumulunod ni Jesus wala pa makain-
tiendi kon ano ang kahulugan sang mga nagakalatabo nga ato. Pero
pagkatapos nga si Jesus nakabalik na sa langit, amo pa lang nila nap-
insaran nga ang ginhimo sang sadto nga mga tawo amo gid gali ang
nakasulat sa Kasulatan.
17 Madamo nga tawo ang nakakita sang pagtawag kag pagbanhaw
ni Jesus kay Lazarus halin sa iya lulubngan. Kag ini nga mga tawo
nagpamalita sa natabo.
18 Gani madamo nga tawo ang nagsugata kay Jesus, tungod kay nabal-
itaan nila ato nga milagro nga iya ginhimo.
19 Gani naghambalanay ang mga Pariseo, “Ti tan-awa ninyo, naga-
sunod na sa iya ang tanan nga tawo. Wala na gid kita sing may mahimo!”

May mga Griego nga Nagpangita kay Jesus

‡ **12:7** *Ipatago...lubong:* ukon, *Ginbubo niya ini para ipreparar ako sa adlaw nga ilubong ako.*
§ **12:13** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang Ginoo*
* **12:13** Sal. 118:26
† **12:15** *mga pumuluyo sang Zion:* sa Griego, *anak nga babayi sang Zion*
‡ **12:15** Zac. 9:9

20 May mga Griego man nga nag-alabot *sa Jerusalem* para magpami-
esta kag magsimba sa Dios.
21 Nagkadto sila kay Felipe nga taga-Betsaida nga sakop sang Galilea.
Nagpangabay ang mga Griego, “Sir, gusto namon kuntani nga mag-
pakigkita kay Jesus.”
22 Ginsugiran ni Felipe si Andres kag duha sila ang nagkadto kay Jesus
para sugiran siya.
23 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, “Karon nag-abot na ang tion nga
padunggan *ako nga* Anak sang Tawo, makita na ang akon gahom.
24 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga kon ang isa ka binhi indi
pag-ilubong sa duta kag mapatay, ina magapabilin gid lang nga isa ka
binhi. Pero kon *ilubong kag* mapatay, *magatubo ini kag* magapamunga
sing madamo.§
25 Ang tawo nga sobra ang iya paghigugma sa iya kabuhi madula
niya ini, pero ang tawo nga wala nagakanugon sang iya kabuhi sa sini
nga kalibutan *tungod sa akon* makaangkon sang kabuhi nga wala sing
katapusan.
26 Ang bisan sin-o nga gusto mag-alagad sa akon kinahanglan mag-
sunod sa akon, para kon diin ako didto man ang akon suluguon. Ang
tawo nga nagaalagad sa akon padunggan sang akon Amay.”

Naghambal si Jesus Parte sa iya Kamatayon

27 *Nagsiling pa si Jesus,* “Karon nagalibog ang akon hunahuna. Ano
bala ang akon isiling? Ano, masiling bala ako sa Amay nga luwason na
lang niya ako sa sini nga tion? Pero amo ini ang katuyuan sang akon
pagkadto diri, nga mag-antos sang mga kasakit sa sini nga tion.”
28 *Nagsiling dayon si Jesus sa Amay*, “Amay, ipakita ang imo gahom
sa mga tawo.” May naghambal dayon halin sa langit, “Ginpakita ko na
paagi sa imo, kag ipakita ko pa liwat.”
29 Ang mga tawo nga nagtalambong didto nakabati sang tingog.
Nagsiling sila, “Nagapangdaguob!” Pero nagsiling ang iban, “Naga-
pakighambal sa iya ang anghel!”
30 Pero nagsiling si Jesus sa ila, “Ginpabati ato sang Dios indi para sa
akon kundi para sa inyo.
31 Halin subong sentensyahan na niya ang *mga tawo sang* kalibutan.
Kag mapierdi na niya *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga
kalibutan.
32 Kag kon ibayaw na gani ako halin sa duta, papalapiton ko ang tanan
nga tawo sa akon.”
33 (Sa iya paghambal sadto, ginsugid niya kon ano nga klase sang
kamatayon ang iya pagaantuson.)
34 Nagsabat ang mga tawo sa iya, “Suno sa amon Kasuguan magak-
abuhi ang Cristo hasta san-o. Gani ngaa bala nagasiling ka nga ang Anak
sang Tawo kinahanglan nga mapatay? Sin-o gid ina nga Anak sang Tawo
ang imo ginasiling?”
35 Nagsiling si Jesus sa ila, “Madali na lang madula ang suga sa tunga
ninyo. Gani magkabuhi kamo sa sini nga suga samtang diri pa, kay basi
bala kon maabtan kamo sang kadulom. Tungod kay ang nagalakat sa
kadulom indi makahibalo kon diin siya nagapadulong.

§ **12:24** Ang buot silingon ni Jesus nga siya pareho sina, tungod kay kon mapatay na siya, madamo ang mahatagan sing bag-o nga kabuhi.

36 Gani magtuo kamo sa *akon nga amo ang* suga samtang diri pa *ako* sa
inyo, para masanagan ang inyo hunahuna.”*

Indi Magpati ang mga Judio kay Jesus

Pagkatapos niya hambal sadto naglakat siya kag nagpanago sa ila.
37 Bisan nakita na gid nila ang madamo nga milagro nga ginpanghimo
ni Jesus, wala pa gihapon sila nagtuo sa iya.
38 Gani natuman ang ginsiling ni Propeta Isaias,
“Ginoo, sin-o bala ang nagpati sa amon mensahi?
Sin-o bala sa mga ginpakitaan mo sang imo gahom ang nagtuo?”†
39 Ginhambal pa ni Isaias nga indi sila magtuo tungod nga:
40 “Ginbulag sila sang Dios para indi sila makakita,
kag gintakpan niya ang ila mga hunahuna para indi sila makaintiendi,
kay basi pa kon magbalik sila sa Dios kag ayuhon niya sila.”‡
41 Ginhambal ato ni Isaias tungod kay nakita niya ang gahom ni Jesus kag
nagsugid siya parte sa iya.
42 Pero bisan amo sina, madamo nga lider *sang mga Judio* ang nagtuo
kay Jesus. Pero wala lang sila nagpabutyag sang ila pagtuo tungod kay
nahadlok sila nga indi na sila pagpasudlon sang mga Pariseo sa mga
simbahan sang mga Judio.
43 Kay ginpasulabi nila ang pagdayaw sang mga tawo sang sa pag-
dayaw sang Dios.

Ang Pulong ni Jesus amo ang Magasentensya sa mga Tawo

44 Naghambal sing mabaskog si Jesus, “Kon ang tawo magtuo sa akon,
indi lang siya nagatuo sa akon kundi nagatuo man siya sa nagpadala sa
akon.
45 Ang nakakita sa akon nakakita man sa nagpadala sa akon.
46 Nagkadto ako diri sa kalibutan sa pagpasanag sa hunahuna sang
mga tawo, para ang bisan sin-o nga magatuo sa akon indi magapabilin
sa kadulom.
47 Kon may ara nga nakabati sang akon mga pagpanudlo pero wala
nagatuman, indi ako ang magasentensya sa iya *nga silutan.* Kay wala
ako nagkadto diri sa kalibutan para sentensyahan ang mga tawo kundi
para luwason.
48 May ara nga magasentensya sa mga tawo nga nagasikway sa akon
kag wala nagabaton sa akon mga pagpanudlo; ang mga pulong nga akon
gintudlo amo ang magasentensya sa ila sa katapusan nga adlaw!
49 Kay ang akon mga pagpanudlo indi halin sa akon kundi halin sa
Amay nga nagpadala sa akon. Siya amo ang nagsugo sa akon kon ano
ang akon itudlo.
50 Kag nahibaluan ko nga ang iya mga pagpanudlo, nga iya ginsiling
sa akon nga ipanudlo, nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan.
Gani ginasugid ko sa inyo ang tanan nga ginapasugid sang Amay.”

13

Ginhugasan ni Jesus ang mga Tiil sang iya mga Sumulunod

---

* **12:36** *para masanagan ang inyo hunahuna:* sa literal, *para mangin mga anak kamo sang kasanag* † **12:38** Isa. 53:1 ‡ **12:40** Isa. 6:10

1 Sa wala pa mag-abot ang adlaw sang Piesta sang Paglabay sang
Anghel, nahibaluan na nga daan ni Jesus nga nag-abot na ang tion nga
mahalin na siya sa sini nga kalibutan kag mabalik sa Amay. Palangga gid
niya ang iya mga sumulunod diri sa kalibutan, kag hasta sa katapusan
ginpakita niya ang iya pagpalangga.
2 *Sang gab-i na,* nagpanyapon si Jesus kag ang iya mga sumulunod.
Karon, napasulod na nga daan sang yawa sa hunahuna ni Judas nga
anak ni Simon Iscariote* ang handom nga traiduran niya si Jesus.
3 Nahibaluan ni Jesus nga ang tanan *nga gahom* ginhatag na sang
Amay sa iya. Nahibaluan man niya nga sa Dios siya naghalin kag sa Dios
man siya mabalik.
4 Samtang sa lamisa pa ang iya mga sumulunod, nagtindog siya kag
nag-uba sang iya pangguwa nga bayo. Pagkatapos nagkuha siya sang
tuwalya kag ginwagkos niya ini sa iya hawak.
5 Ginbubuan dayon niya sang tubig ang labador kag ginpanghugasan
niya ang mga tiil sang iya mga sumulunod. Ang kada mahugasan niya
nga tiil, ginapahiran dayon niya sang tuwalya nga iya ginwagkos sa iya
hawak.
6 Pag-abot niya kay Simon Pedro, nagsiling si Simon sa iya, "Ginoo,
hugasan mo bala ang akon mga tiil?"
7 Ginsabat siya ni Jesus, "Karon indi mo pa maintiendihan kon ano
ang kahulugan sining akon ginahimo, pero maintiendihan mo man ini
sa ulihi."
8 Nagsiling si Pedro, "Indi matabo hasta san-o nga ikaw ang maghugas
sang akon mga tiil." Pero nagsiling si Jesus sa iya, "Ti kon indi ka
magpahugas sang imo mga tiil sa akon, indi ka na akon kaupod."
9 Gani nagsiling si Simon Pedro, "*Ti kon amo sina* Ginoo, indi lang ang
akon mga tiil ang imo hugasan, kundi pati man ang akon mga kamot kag
ang akon ulo."
10 Pero nagsiling si Jesus, "Ang nakapaligo, limpyo na ang iya bilog nga
lawas, kag indi na kinahanglan nga hugasan pa luwas lamang sa iya mga
tiil. Limpyo na kamo, pero indi tanan kamo."
11 (Nagsiling siya nga indi limpyo ang tanan tungod kay nahibaluan
niya kon sin-o ang magatraidor sa iya.)
12 Sang nahugasan na ni Jesus ang ila mga tiil, ginsuksok niya liwat ang
iya pangguwa nga bayo kag nagbalik sa lamisa. Nagpamangkot dayon
siya sa ila, "Ti, naintiendihan bala ninyo kon ano ang kahulugan sang
akon ginhimo sa inyo?
13 Ginatawag ninyo ako nga Manunudlo kag Ginoo, kag husto ina, kay
ako gid man ang inyo Manunudlo kag Ginoo.
14 Ti kon ako gani nga inyo Ginoo kag Manunudlo naghugas sang inyo
mga tiil, dapat man nga maghinugasay kamo sang inyo mga tiil.
15 Ginhimo ko ini bilang halimbawa para sundon ninyo. Gani himuon
man ninyo sa isa kag isa ining akon ginhimo sa inyo.
16 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga wala sing ulipon nga
labaw pa sa iya amo, kag wala sing sinugo nga labaw pa sa nagsugo sa
iya.
17 Karon nga nahibaluan na ninyo ini nga mga butang, bulahan kamo
kon inyo ini himuon.

* **13:2** *Simon Iscariote:* Indi apelyido ni Simon ang "Iscariote." Siguro ang buot silingon, *Simon nga taga-Keriot.*

18 “Wala ako nagasiling nga bulahan kamo tanan, kay kilala ko ang
akon mga ginpili. Pero kinahanglan nga matuman ang ginasiling sang
Kasulatan nga ‘ang tawo nga nagasalo sa akon sa pagkaon amo pa ang
nagtraidor sa akon.’†
19 Ginasugid ko na ini nga daan sa inyo samtang wala pa matabo, para
kon matabo na magapati kamo nga ako amo gid man ang Cristo.
20 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagabaton sa mga
tawo nga akon ginapadala nagabaton man sa akon, kag ang nagabaton
sa akon nagabaton man sa nagpadala sa akon.”

Nagsugid si Jesus nga may Magatraidor sa Iya
(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23)

21 Pagkahambal sadto ni Jesus, nagkasubo gid siya. Siling niya, “Sa
pagkamatuod, ang isa sa inyo magatraidor sa akon.”
22 Gani nagtinulukay ang iya mga sumulunod nga nagalibog ang ila
ulo kon sin-o sa ila ang iya ginatumod.
23 Karon, ang isa sa mga sumulunod nga palangga gid ni Jesus naga-
pungko didto sa iya tupad.
24 Gani ginsinyasan siya ni Simon Pedro nga pamangkuton si Jesus kon
sin-o ang iya ginatumod.
25 Gani nagpalapit pa gid siya kay Jesus kag nagpamangkot kon sin-o
ang magatraidor sa iya.
26 Nagsabat si Jesus, “Itusmog ko ang tinapay nga ini, kag kon sin-o ang
akon hatagan, siya amo ang magatraidor sa akon.” Dayon gintusmog
niya ang tinapay kag ginhatag kay Judas nga anak ni Simon Iscariote.
27 Pagkabaton ni Judas sadto nga tinapay, nagsulod si Satanas sa iya.
Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Sige, himua na sa gilayon ang imo
himuon.”
28 (Didto sa mga nagapanyapon, wala gid sing may nakaintiendi kon
ngaa naghambal si Jesus sadto kay Judas.
29 Ang hunahuna sang iban nga mga sumulunod nga ginsugo lang siya
ni Jesus nga magbakal sang ila mga kinahanglanon para sa piesta, ukon
maghatag sing limos sa mga imol, kay si Judas amo ang nagauyat sang
ila kuwarta.)
30 Sang nakaon na ni Judas ang tinapay nagguwa siya dayon. Gab-i na
sadto.

Ang Bag-o nga Sugo

31 Sang nakahalin na si Judas, nagsiling si Jesus, “Karon, *ako nga* Anak
sang Tawo padunggan na, kag paagi sa akon ang Dios padunggan man.
32 Kag kon paagi sa akon dayawon ang Dios, ipakita man niya nga ako
dalayawon man. Kag ini himuon niya dayon.”
33 *Nagsiling pa gid si Jesus*, “Kamo nga ginakabig ko nga akon mga
anak, indi na ako makapakig-upod sa inyo sing madugay. Magapangita
kamo sa akon, pero pareho sang akon ginsiling sa mga *lider sang mga*
Judio, ginasiling ko man sa inyo subong nga indi kamo makakadto sa
akon kaladtuan.
34 Gani karon ginahatag ko sa inyo ang isa ka bag-o nga sugo:
maghigugmaanay kamo. Kon paano ang akon paghigugma sa inyo dapat
pareho man sina ang inyo paghigugma sa isa kag isa.

† **13:18** Sal. 41:9

35 Kon nagahigugmaanay kamo, ina mahibaluan sang tanan nga kamo
akon mga sumulunod."

Ginpropesiya ni Jesus ang Pagpanginwala ni Pedro
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

36 Karon, ginpamangkot siya ni Simon Pedro, "Ginoo, sa diin ka bala
makadto?" Nagsabat si Jesus, "Indi ka subong makaupod sa akon kon
diin ako makadto, pero sa ulihi magasunod ka man didto."
37 Pero nagpamangkot si Pedro, "Ginoo, ngaa indi ako makaupod sa
imo subong? Kay desidido man ako nga maghatag sang akon kabuhi
para sa imo."
38 Ginsabat siya ni Jesus, "Ano, desidido ka gid bala nga maghatag sang
imo kabuhi para sa akon? Sa pagkamatuod, sa wala pa makapamalo ang
manok, ipanginwala mo ako sing tatlo ka beses."

14

Si Jesus ang Dalan Pakadto sa Amay

1 *Nagsiling si Jesus sa ila,* "Indi kamo magsagi palibog. Magsalig kamo
sa Dios kag magsalig man kamo sa akon.
2 Didto sa balay sang akon Amay may madamo nga kuwarto. Magauna
ako didto para magpreparar sang lugar para sa inyo. Indi ako magsiling
sini sa inyo kon indi ini matuod.
3 Kon didto na ako kag nakapreparar na sang lugar para sa inyo,
mabalik ako para kuhaon ko kamo, para kon diin ako didto man kamo.
4 Kag nahibaluan ninyo ang dalan pakadto sa lugar nga akon pagakad-
tuan."
5 Nagsiling si Tomas sa iya, "Ginoo, wala kami kahibalo kon diin ka
makadto, gani paano namon mahibaluan ang dalan?"
6 Nagsabat si Jesus sa iya, "Ako amo ang dalan, ang kamatuoran, kag
ang kabuhi. Wala sing may makakadto sa Amay kon indi paagi sa akon.
7 Kon kilala ninyo ako, kilala na man ninyo ang akon Amay. Kag halin
gani subong kilala na ninyo siya kag nakita na."
8 Nagsiling si Felipe sa iya, "Ginoo, ipakita sa amon ang Amay kag tama
na ina para sa amon."
9 Nagsabat si Jesus, "Dugay na ang aton pag-inupdanay, Felipe, pero
wala pa gid gali ikaw makakilala sa akon? Ang nakakita sa akon
nakakita man sa Amay. Ngaa nagasiling ka pa nga ipakita ko sa inyo ang
Amay?
10 Ano, wala bala ikaw nagapati nga ako ara sa Amay kag ang Amay
ari sa akon? Ang mga pulong nga akon ginhambal sa inyo indi ina halin
sa akon. Ang Amay nga ari sa akon amo ang nagahimo sang mga butang
nga akon ginahimo.
11 Magpati kamo sa akon nga ako ara sa Amay kag ang Amay ari sa
akon. Kon indi ninyo gusto magpati sa akon ginasugid, patihi na lang
ninyo ako tungod sa akon mga hinimuan.
12 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang nagatuo sa akon
magahimo man sang mga butang nga akon ginahimo kag mas sobra pa
gid ang iya himuon, tungod kay mabalik na ako sa Amay.

13-14 Buhaton ko ang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon, para
mapadunggan ang Amay paagi sa Anak. Bisan ano ang inyo pangayuon
sa akon ngalan* himuon ko ina.

Ang Espiritu Santo nga Ginpromisa ni Jesus

15 "Kon ginahigugma ninyo ako, tumanon ninyo ang akon mga sugo.
16-17 Kag pangabayon ko ang Amay nga ipadala niya sa inyo ang isa
na man ka Manugbulig. Ang Manugbulig nga ini wala sing iban kundi
ang Espiritu Santo nga amo ang magatudlo sa inyo sang kamatuoran.
Kag magapabilin siya sa inyo hasta san-o. Indi siya pagbatunon sang
mga tawo sa kalibutan tungod kay indi nila siya makita kag wala sila
makakilala sa iya. Pero kilala ninyo siya tungod kay siya kaupod ninyo,
kag permi siya magapuyo sa inyo.
18 "Indi ko kamo pagbayaan nga wala sing upod; mabalik man ako sa
inyo.
19 Madali na lang ako madula sa panan-aw sang *mga tawo diri sa*
kalibutan, pero kamo makakita sa akon. Kag tungod kay ako nagak-
abuhi, kamo magakabuhi man.†
20 Pag-abot sina nga adlaw‡ mahibaluan gid ninyo nga ako ara sa akon
Amay, kag kamo ari sa akon, kag ako ara man sa inyo.
21 "Ang tawo nga nagabaton kag nagatuman sang akon mga sugo amo
ang nagahigugma sa akon. Kag ang nagahigugma sa akon higugmaon
man sang akon Amay. Higugmaon ko man siya kag ipakilala ko sa iya
kon sin-o gid ako."
22 Karon ginpamangkot siya ni Judas (indi ini si Judas Iscariote),
"Ginoo, ngaa sa amon ka lang mapakilala kon sin-o ka gid? Ngaa indi
ka magpakilala sa tanan?"
23 Nagsabat si Jesus sa iya, "Ang nagahigugma sa akon magatuman
sang akon mga pulong; higugmaon siya sang akon Amay, kag kami
magapuyo sa iya mismo.
24 *Pero* ang wala nagahigugma sa akon wala nagatuman sang akon
mga pulong. Ini nga mga pulong nga inyo ginapamatian indi halin sa
akon, kundi halin sa Amay nga nagpadala sa akon.
25 "Ini nga mga butang ginasugid ko nga daan sa inyo samtang kaupod
pa ninyo ako.
26 Pero *kon makahalin na gani ako,* ang Manugbulig nga amo ang
Espiritu Santo amo ang ipadala sang Amay nga magbulos sa akon.§ Siya
ang magatudlo sa inyo sang tanan nga butang, kag magapadumdom siya
sa inyo sang tanan nga akon ginsiling sa inyo.
27 "Indi kamo magpalibog kag indi man kamo magkahadlok, tungod
kay ang kalinong ginabilin ko sa inyo. Ang akon kalinong mismo
ginahatag ko sa inyo; indi ini pareho sang kalinong nga ginahatag sang
kalibutan.
28 Nabatian ninyo ang akon ginsiling sa inyo nga mahalin ako pero ma-
balik man ako sa inyo. Kon ginahigugma ninyo ako, kuntani nagakalipay
kamo nga makakadto ako sa Amay nga mas gamhanan pa sang sa akon.

---

* **14:13-14** *sa akon ngalan:* siguro ang buot silingon, *tungod nga kamo ara sa akon.* † **14:19** *tungod kay ako nagakabuhi, kamo magakabuhi man:* buot silingon, *tungod kay ako may kabuhi nga wala sing katapusan, kamo may kabuhi man nga wala sing katapusan.* ‡ **14:20** *sina nga adlaw:* buot silingon, *ang iya pagkabanhaw* § **14:26** *nga magbulos sa akon:* sa literal, *sa akon ngalan*

29 Ginasugid ko nga daan ini sa inyo samtang wala pa matabo, para
kon matabo na magabaskog pa gid ang inyo pagtuo sa akon.
30 Indi na ako makapadugay sa paghambal sa inyo, tungod kay na-
gaabot na *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga kalibutan. Sa
matuod, wala siya sing gahom sa akon.
31 Pero para mahibaluan sang tanan nga tawo nga ginahigugma ko ang
Amay, ginasunod ko ang tanan nga iya ginapahimo sa akon. Dali na.
Malakat na kita."

15

Si Jesus ang Matuod nga Puno sang Ubas

1 *Nagsiling pa si Jesus,* "Ako amo ang matuod nga puno sang ubas, kag
ang akon Amay amo ang manug-atipan.
2 Ang akon mga sanga nga wala nagapamunga ginapang-utod niya,
kag ang kada sanga nga nagapamunga ginalimpyuhan niya para mag-
pamunga pa gid sing madamo.
3 Kamo nalimpyuhan na paagi sa pulong nga akon ginsiling sa inyo.
4 Magpabilin kamo sa akon, kag magapabilin man ako sa inyo. Pareho
nga ang sanga indi makapamunga sa iya lang kaugalingon, luwas kon
magpabilin ini sa sanga, amo man kamo sina, indi kamo makapamunga*
kon indi kamo magpabilin sa akon.
5 "Ako amo ang puno sang ubas, kag kamo ang akon mga sanga. Ang
tawo nga nagapabilin sa akon kag nagapabilin man ako sa iya, siya amo
ang magapamunga sing madamo, kay kon wala ako sa inyo wala gid
kamo sing may mahimo.
6 Ang tawo nga nagabulag sa akon ihaboy, pareho sa mga sanga nga
ginahaboy kag nagakalaya, dayon ginatipon kag ginahaboy sa kalayo
para masunog.
7 Kon nagapabilin kamo sa akon kag kon ginatipigan ninyo sa inyo mga
tagipusuon ang akon mga pulong, makapangayo kamo sa akon bisan
ano nga inyo gusto, kag ini mabaton ninyo.
8 Kon padayon kamo nga nagapamunga sing madamo, ang akon Amay
dayawon sang mga tawo, kag sa sini nga paagi mahibaluan nga kamo
akon mga sumulunod.
9 Kon ano ang paghigugma sang Amay sa akon pareho man sina ang
akon paghigugma sa inyo. Pabilin kamo sa akon gugma.
10 Kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo, padayon ang akon
paghigugma sa inyo. Pareho man ini sa akon nga nagatuman sang mga
sugo sang akon Amay, gani padayon man ang iya paghigugma sa akon.
11 "Ginasugid ko ini sa inyo para malipay man kamo pareho sa akon,
kag mangin bug-os gid ang inyo kalipay.
12 Amo ini ang akon sugo: maghigugmaanay kamo pareho sang akon
paghigugma sa inyo.
13 Kon may tawo nga desidido nga maghatag sang iya kabuhi para sa
iya mga abyan, ina nga paghigugma indi na gid malabawan.
14 Mga abyan ko kamo kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo.
15 Indi ko na kamo pagtawgon nga mga ulipon, kay ang ulipon wala
kahibalo kon ano ang ginahimo sang iya amo. Kundi ginatawag ko na

* **15:4** *makapamunga:* buot silingon, *makahimo sang maayo nga mga binuhatan*

kamo subong nga akon mga abyan, kay kon ano ang akon nabatian halin
sa akon Amay amo man ang akon ginasugid sa inyo.
16 Indi kamo ang nagpili sa akon kundi ako ang nagpili sa inyo.
Ginpili ko kamo para maglakat kag magpamunga sing mga bunga nga
nagapadayon; para ang bisan ano nga inyo pangayuon sa Amay sa akon
ngalan† ihatag niya sa inyo.
17 Gani amo ini ang akon sugo sa inyo: maghigugmaanay kamo.

Ang mga Nagatuo kay Jesus Ginadumtan sang mga Tawo sang Kalibutan

18 "Kon ginadumtan kamo sang *mga tawo sang* kalibutan, *indi kamo*
dapat matingala tungod kay nahibaluan ninyo nga ako amo ang una nila
nga ginadumtan.
19 Kon kaupod kamo sang *mga tawo sang* kalibutan, higugmaon kamo
nila. Pero ginadumtan nila kamo tungod kay indi nila kamo kaupod
kundi ginpili ko kamo halin sa ila.
20 Dumdumon ninyo ang akon ginhambal sa inyo nga wala sing
ulipon nga labaw pa sa iya amo.‡ Gani kon ako ginhingabot nila, kamo
hingabuton man nila. (Kag kon tumanon nila ang akon pulong, tumanon
man nila ang inyo pulong.)
21 Ini tanan himuon nila sa inyo tungod kay nagatuo kamo sa akon, kag
wala sila makakilala sa nagpadala sa akon.
22 Kon wala ako nagkadto *diri sa kalibutan* kag nagtudlo sa ila, wala
kuntani sila sing salabton, pero karon indi na gid sila makabalibad sa ila
mga sala.
23 Ang nagadumot sa akon, nagadumot man sa akon Amay.
24 Kon wala ako naghimo sang mga milagro sa tunga nila, nga wala
sing bisan sin-o nga tawo nga nakahimo, wala kuntani sila sing salabton.
Pero bisan nakita na gid nila ang akon mga hinimuan, nagadumot pa
gihapon sila sa akon kag sa akon Amay.
25 Sa ila ginahimo nga ini natuman ang nasulat sa ila Kasuguan nga
nagasiling, 'Gindumtan nila ako nga wala sing kabangdanan.'"§
26 *Nagsiling dayon si Jesus sa ila,* "Ipadala ko sa inyo ang Espiritu *Santo*
nga halin sa Amay. Siya amo ang ginatawag nga Manugbulig kag siya
man ang manugtudlo sang kamatuoran. Kag kon mag-abot na siya
isugid niya kon sin-o gid ako.
27 Kag dapat magsugid man kamo *parte sa akon* tungod kay kaupod ko
kamo halin pa sang una.

16

1 "Ginasugid ko nga daan sa inyo ini nga mga butang agod *bisan ano pa*
ang matabo sa ulihi indi madula ang inyo pagtuo sa akon.
2 Indi na nila kamo pagpasudlon sa ila mga simbahan, kag magaabot
ang tion nga ang bisan sin-o nga magpatay sa inyo magahunahuna nga
nagaalagad siya sa Dios.
3 Himuon nila ini sa inyo tungod kay wala sila makakilala sa Amay
ukon sa akon.

† **15:16** *sa akon ngalan:* siguro ang buot silingon, *tungod nga kamo ara sa akon.* ‡ **15:20** Juan 13:16 § **15:25** Sal. 35:19; 69:4

4 Pero ginasugid ko ini sa inyo para kon mag-abot na ang tion nga
himuon nila *ini sa inyo*, madumduman ninyo nga ginpaandaman ko na
kamo nga daan.

Ang Obra sang Espiritu Santo

"Ini nga mga butang wala ko ginsugid sa inyo sang una kay kaupod pa
ninyo ako.
5 Pero karon mabalik na ako sa nagpadala sa akon kag wala gid sing
may nagapamangkot bisan isa sa inyo kon diin ako makadto.
6 Karon nga ginsugiran ko na kamo, nagakasubo gid kamo.
7 Pero sa pagkamatuod, mas maayo para sa inyo nga maghalin ako diri,
kay kon indi ako maghalin, ang Manugbulig indi mag-abot sa inyo. Pero
kon maghalin ako, ipadala ko siya diri sa inyo.
8 Kag kon mag-abot na siya diri sa kalibutan ipakita niya sa mga tawo
nga sila mga makasasala kag ako amo ang matarong. Kag ipakita man
niya nga ang Dios magasentensya sa ila.
9 Ipakita niya sa mga tawo nga sila mga makasasala, tungod kay wala
sila nagtuo sa akon.
10 Ipakita niya nga ako ang matarong, tungod kay makadto ako sa
Amay kag indi na kamo makakita sa akon.
11 Ipakita man niya sa ila nga ang Dios magasentensya sa ila, kay
nasentensyahan na *si Satanas nga amo* ang nagagahom sa sini nga
kalibutan.
12 "May madamo pa kuntani ako nga inugsugid sa inyo, ugaling indi pa
kamo makaintiendi sini.
13 Pero kon mag-abot na ang Espiritu *Santo nga amo ang manugtudlo*
sang kamatuoran, tudluan niya kamo sang tanan nga kamatuoran. Ang
mga butang nga iya itudlo sa inyo indi halin sa iya, kundi kon ano ang
iya nabatian amo ina ang iya isugid sa inyo. Isugid man niya sa inyo kon
ano ang magakalatabo sa palaabuton.
14 Padunggan niya ako tungod kay ipaintiendi niya sa inyo ang akon
mga ginpanudlo kag ginpanghimo.
15 Kay kon ano ang ginapanudlo sang Amay amo man ang sa akon.
Amo ina nga nagsiling ako nga ang akon mga ginpanudlo ipaintiendi
niya sa inyo.

Ang Kasubo Bayluhan sang Kalipay

16 "Indi na lang madugay kag indi na ninyo ako makita. Pero sa indi
man madugay makita naman ninyo ako liwat."
17 Nagpinamangkutanay ang iban sa iya mga sumulunod, "Ano bala
ang buot niya silingon nga sa indi na lang madugay indi na naton siya
makita, kag sa indi man madugay makita naman naton siya liwat? Kag
nagsiling pa siya nga ini matabo tungod kay mabalik na siya sa Amay.
18 Ano bala ang iya buot silingon sa 'indi na lang madugay'? Indi ta
maintiendihan kon ano ang iya buot silingon."
19 Nahibaluan ni Jesus nga gusto kuntani nila nga magpamangkot sa
iya, gani nagsiling siya sa ila, "Nagsiling ako nga sa indi na lang madugay
indi na ninyo ako makita, pero sa indi man madugay makita naman
ninyo ako liwat. Indi bala nga amo ini kuntani ang inyo gusto nga
ipamangkot sa akon?
20 Sa pagkamatuod, ginasugid ko sa inyo nga ang *mga tawo sang*
kalibutan magakalipay gid *sa matabo sa akon*, pero kamo magahibi

sa kasubo. Pero ang inyo mga kasubo madula kag mabayluhan sang kalipay.
21 Pareho sa babayi nga nagapasakit tungod kay mabata na siya. Pero
kon matawo na gani ang bata, malimtan na niya ang kasakit tungod sang
iya kalipay nga natawo na ang iya bata diri sa kalibutan.
22 Kamo pareho man sina. Karon nagakasubo kamo, pero magapakita
pa ako liwat sa inyo kag magaawas gid ang inyo kalipay. Kag wala gid
sing bisan sin-o nga makakuha sang sina nga kalipay.
23 "Kag kon mag-abot na gani ina nga adlaw indi na kinahanglan nga
magpamangkot pa kamo sang bisan ano sa akon. Sa pagkamatuod,
ginasugid ko sa inyo nga ang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano
nga inyo pangayuon *sa iya* sa akon ngalan.*
24 Hasta subong wala pa kamo makapangayo sang bisan ano sa akon
ngalan. Pangayo kamo para makabaton kamo, kag para mangin bug-os
ang inyo kalipay.

Gindaog ni Jesus ang Kalibutan

25 "Ginasugid ko ini nga mga butang sa inyo paagi sa mga paanggid.
Pero magaabot ang tion nga indi na ako maggamit sang mga paanggid,
kundi ideretso ko na nga isugid sa inyo ang parte sa Amay.
26 Kon mag-abot na ina nga adlaw, kamo mismo ang magapangayo sa
Amay sa akon ngalan. Indi na kinahanglan nga ako pa ang magapangayo
sa Amay para sa inyo.
27 Kay ang Amay mismo nagahigugma sa inyo tungod kay na-
gahigugma kamo sa akon, kag nagapati nga ako halin sa Dios.
28 Halin ako sa Amay kag nagkadto ako diri sa kalibutan. Pero karon
magahalin na ako sa sini nga kalibutan kag magabalik sa Amay."
29 Nagsiling dayon ang iya mga sumulunod, "Karon maathag na ang
imo ginahambal kay wala ka na nagagamit sang mga paanggid.
30 Karon sigurado na kami nga nahibaluan mo ang tanan nga butang,
kay bisan gani nga wala kami nagapamangkot sa imo nahibaluan mo na
nga daan ang amon mga ginahunahuna. Gani nagapati kami nga ikaw
halin gid man sa Dios."
31 Nagsabat si Jesus sa ila, "Ti, nagatuo na kamo subong *sa akon*?
32 Pero magaabot ang tion kag nag-abot na gani subong nga magabu-
lulag kamo kag magapalauli, kag bayaan ninyo ako nga nagaisahanon
lang. Pero bisan bayaan ninyo ako may kaupod gihapon ako tungod kay
kaupod ko ang Amay.
33 Ginasugid ko ini nga mga butang sa inyo para may kalinong kamo
tungod sa inyo pagtuo sa akon. Paantuson kamo sang *mga tawo sang*
kalibutan, pero indi kamo magkahadlok tungod kay gindaog ko na sila."

17

Nagpangamuyo si Jesus Para sa Iya mga Sumulunod

1 Pagkahambal sadto ni Jesus, nagtangla siya sa langit kag nagsiling,
"Amay, nag-abot na ang tion. Padunggi ang imo Anak para padunggan
ka man sang imo Anak.

---

* **16:23** *sa akon ngalan:* buot silingon, *tungod nga kamo ara sa akon.*

2 Kay ginhatagan mo ako sing awtoridad nga maggahom sa tanan nga
tawo, para mahatagan ko sang kabuhi nga wala sing katapusan ang
tanan nga tawo nga imo ginhatag sa akon.
3 Kag amo ini ang kabuhi nga wala sing katapusan: nga ang mga tawo
magkilala sa imo nga amo lamang ang matuod nga Dios kag magkilala
man sa akon nga imo pinadala nga hari.
4 Ginpadunggan ko ikaw diri sa kalibutan tungod kay natapos ko na
ang imo ginpahimo sa akon.
5 Gani karon Amay, padunggi ako dira sa imo presensya. Ihatag sa
akon ang dungog nga akon man anay sang dira pa ako sa imo sa wala
mo pa matuga ang kalibutan.
6 "Ginpakilala ko ikaw sa mga tawo nga imo ginpili sa kalibutan kag
ginhatag sa akon. Imo sila anay kag ginhatag mo sila sa akon, kag
gintuman nila ang imo mga sugo.
7 Karon nahibaluan na nila nga ang tanan nga imo ginhatag sa akon sa
imo naghalin.
8 Kon ano ang imo gintudlo sa akon amo man ang akon gintudlo sa ila,
kag ginbaton nila ini. Kag nahibaluan nila nga matuod gid man nga sa
imo ako naghalin. Kag nagapati sila nga ikaw ang nagpadala sa akon.
9 "Nagapangamuyo ako para sa ila. Ini nga pangamuyo indi para sa
mga tawo sang kalibutan, kundi para sa mga tawo nga imo ginhatag sa
akon, tungod kay ini sila imo.
10 Ang tanan nga tawo nga akon, imo, kag ang tanan nga imo, akon
man. Kag ginapadunggan nila ako.
11 Karon mabalik na ako sa imo kag indi na ako magtiner sa sini nga
kalibutan. Pero sila mabilin pa diri sa kalibutan. O balaan nga Amay,
paagi sa imo gahom nga imo ginhatag sa akon bantayi ini nga mga tawo
para sila tanan mangin isa pareho nga ikaw kag ako isa.
12 Sang kaupod pa nila ako ginbantayan ko sila paagi sa imo gahom
nga ginhatag mo sa akon. Ginbantayan ko sila, kag wala gid sing may
nadula sa ila, luwas lang sa tawo nga madula gid man para matuman
ang Kasulatan.
13 Karon mabalik na ako dira sa imo. Ini nga mga butang ginasugid ko
na nga daan *sa ila* samtang diri pa ako sa kalibutan para malipay gid sila
pareho sa akon.
14 Gintudlo ko sa ila ang imo ginpatudlo sa akon. Gindumtan sila sang
mga tawo sang kalibutan. Kay indi na sila iya sang kalibutan, pareho
man sa akon nga indi iya sang kalibutan.
15 Wala ako nagapangabay nga kuhaon mo na sila diri sa kalibutan,
kundi nga apinan mo sila kontra kay Satanas.
16 Indi sila iya sang kalibutan, pareho man sa akon nga indi iya sang
kalibutan.
17 Iseparar sila para mangin imo paagi sa kamatuoran; ang imo pulong
amo ang kamatuoran.
18 Ginpadala mo ako diri sa kalibutan, gani ginapadala ko man sila *nga*
magpanudlo sa mga tawo diri sa kalibutan.
19 Tungod sa ila ginahalad ko sa imo ang akon kaugalingon, para
mangin imo man sila paagi sa kamatuoran.
20 "Indi lang ang ini nga mga tawo nga nagatuo sa akon ang akon
ginapangamuyuan, kundi pati man ang mga tawo nga magatuo sa akon

sa ulihi paagi sa mga pagpanudlo sang mga nagatuo sa akon.
21 Ginapangamuyo ko sa imo nga sila tanan mangin isa, pareho man
sa aton nga isa lang. Kag kon paano nga ikaw, Amay, ari sa akon kag ako
ara sa imo, kabay pa nga sila ari man sa aton para ang *mga tawo sang*
kalibutan magatuo nga ikaw amo ang nagpadala sa akon.
22 Ginhatagan ko sila sing kadungganan nga pareho man sang gin-
hatag mo sa akon, para mangin isa sila pareho man sa aton nga isa lang.
23 Ako ara sa ila kag ikaw ari sa akon, para mangin isa gid sila, kag sa
sini nga paagi mahibaluan sang *mga tawo sang* kalibutan nga ikaw amo
ang nagpadala sa akon. Kag mahibaluan man nila nga ginapalangga mo
ang mga tumuluo pareho sang imo pagpalangga sa akon.
24 "Amay, gusto ko nga ang ini nga mga tawo nga imo ginhatag sa akon
mangin kaupod ko kon diin ako, para makita man nila ang akon gahom,
ang gahom nga imo ginhatag sa akon, tungod kay palangga mo ako bisan
sa wala pa matuga ang kalibutan.
25 Matarong nga Amay, ang *mga tawo sang* kalibutan wala makakilala
sa imo. Pero ako nakakilala sa imo, kag ini sila nga akon mga kaupod
nakahibalo nga ikaw amo ang nagpadala sa akon.
26 Ginpakilala ko ikaw sa ila, kag ipakilala ko pa gid ikaw para ang imo
paghigugma sa akon mangin ara man sa ila, kag para ako man mangin
ara sa ila."

18

Ang Pagdakop kay Jesus
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53)

1 Pagkatapos pangamuyo ni Jesus, naglakat siya dayon kaupod sang
iya mga sumulunod kag nagtabok sila sa Kidron nga ililigan sang tubig.
Didto sila nagkadto sa lugar nga sa diin may talamnan *sang mga kahoy*
nga olibo.
2 Kabisado na nga daan ni Judas nga traidor ang ini nga lugar, kay
permi didto nagatilipon si Jesus kag ang iya mga sumulunod.
3 Gani nagkadto didto si Judas nga may dala nga *Romanhon nga* mga
soldado pati mga guwardya sa templo nga ginsugo sang mga manugdu-
mala nga mga pari kag sang mga Pariseo. May dala sila nga mga sulo kag
mga parol, kag mga armas.
4 Nahibaluan ni Jesus ang tanan nga matabo sa iya, gani ginsugata niya
sila kag ginpamangkot, "Sin-o bala ang inyo ginapangita?"
5 Nagsabat sila, "Si Jesus nga taga-Nazaret." Nagsiling si Jesus sa ila,
"Ako si Jesus."

Si Judas nga traidor didto man nagatindog kaupod sang mga tawo nga
nagapangita kay Jesus.
6 Pagsiling ni Jesus nga siya amo ang ila ginapangita, nag-isol sila kag
nagkalatumba sa duta.
7 Ginpamangkot liwat sila ni Jesus kon sin-o gid ang ila ginapangita.
Nagsiling sila liwat, "Si Jesus nga taga-Nazaret."
8 Nagsiling si Jesus sa ila, "Indi bala nga ginsilingan ko na kamo nga
ako? Gani kon ako gid man ang inyo ginapangita, pabay-i lang ninyo nga
maghalin ining akon mga kaupod."

9 (Ginhambal niya ini para matuman ang iya ginsiling sa Amay, “Wala
gid sing may nadula bisan isa sa imo ginhatag sa akon.”*)
10 Karon, si Simon Pedro may dala nga espada. Gin-gabot niya ini kag
ginlabo ang ulipon sang pangulo nga pari, kag nautod ang iya tuo nga
dulunggan. Ang ngalan sang ulipon amo si Malcus.
11 Nagsiling si Jesus kay Pedro, “Ibalik sa tagob ang imo espada.
Nagahunahuna ka bala nga indi ko pag-antuson ang mga ginapaantos
sang Amay sa akon?”

Gindala si Jesus kay Anas

12 Gindakop si Jesus sang *Romanhon nga* mga soldado nga ginpangu-
nahan sang ila kapitan, kag kaupod man sang mga guwardya nga mga
Judio. Gin-gapos nila siya
13 kag gindala anay kay Anas nga ugangan ni Caifas. Si Caifas nga ini
amo ang pangulo nga pari sadto nga tuig.
14 Siya man ang nagsiling sa *kapareho niya nga mga lider sang* mga
Judio nga mas maayo nga isa lang ka tawo ang mapatay para sa ila
nasyon.

Ginpanginwala ni Pedro si Jesus
(Mat. 26:69-70; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)

15 Si Simon Pedro kag ang isa pa ka sumulunod nagsunod man didto
kay Jesus. Ini nga sumulunod kilala sang pangulo nga pari, gani nakasu-
lod siya sa ugsaran sang pangulo nga pari kaupod ni Jesus.
16 Pero si Pedro nabilin didto sa guwa sa may puwertahan. Karon, ato
nga sumulunod nga kilala sang pangulo nga pari nagbalik didto sa guwa
kag ginhambalan niya ang babayi nga nagabantay didto sa puwertahan,
kag ginpasulod niya si Pedro.
17 Nagsiling ang babayi kay Pedro, “Indi bala nga ikaw isa man sa mga
sumulunod sang sina nga tawo?” Nagsabat si Pedro, “Indi ah!”
18 Matugnaw sadto, gani nagdabok sang kalayo ang mga ulipon kag
ang mga guwardya kag nagtindog sila sa palibot sang dabok para
magpainit-init. Nagtindog man didto si Pedro kag nagpainit-init.

Gin-imbistigar si Jesus sang Pangulo nga Pari
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)

19 Karon, ginpamangkot si Jesus sang pangulo nga pari parte sa iya
mga sumulunod kag sa iya ginapanudlo.
20 Nagsabat si Jesus, “Indi sa sekreto ang akon ginatudlo sa mga tawo.
Kay nagpanudlo ako mismo sa mga simbahan kag sa templo nga sa diin
nagatilipon ang tanan nga Judio. Wala ako sing may gintudlo sa sekreto.
21 Ti ngaa ako ang inyo ginapamangkot? Pamangkuta ninyo ang mga
tawo nga nakabati sa akon, kay nahibaluan nila kon ano ang akon
gintudlo sa ila.”
22 Pagkahambal sadto ni Jesus, gintampa siya sang isa sa mga
guwardya nga nagatindog malapit sa iya. Kag siling niya, “Amo bala ina
ang panabat mo sa pangulo nga pari?”
23 Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon ang sabat ko malain, magsiling ka
kon diin sadto ang malain. Pero kon husto ang akon ginsiling, ti ngaa
gintampa mo ako?”

* **18:9** Juan 6:39

24 Karon, si Jesus nga nagapos pa ginpadala dayon ni Anas kay Caifas
nga pangulo nga pari.

Ginpanginwala Liwat ni Pedro si Jesus
(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62)

25 Samtang nagatindog pa si Simon Pedro nga nagapainit-init *malapit*
sa kalayo, ginpamangkot siya sang mga tawo, "Indi bala nga ikaw isa
man sa mga sumulunod sang sina nga tawo?" Nagpanginwala liwat si
Pedro kag nagsiling, "Indi ah!"
26 Karon, ang isa didto sa mga ulipon sang pangulo nga pari paryente
sang tawo nga ang iya dulunggan gintigbas ni Pedro. Nagsiling siya,
"Indi bala nga ikaw atong nakita ko nga kaupod niya didto sa talamnan
sang mga kahoy nga olibo?"
27 Pero nagpanginwala liwat si Pedro. Kag dayon nagpamalo ang
manok.

Gindala si Jesus kay Pilato

28 Halin kay Caifas gindala nila si Jesus didto sa palasyo sang Gober-
nador. Kaagahon na sadto. Wala nagsulod ang mga Judio sa palasyo
tungod kay suno sa ila mga pagsulundan, nga kon magsulod sila sa balay
sang indi Judio, indi na sila pagtugutan nga magkaon sang panyapon nga
para sa Piesta sang Paglabay sang Anghel.
29 Gani si *Gobernador* Pilato† amo ang nagguwa didto sa ila kag
nagpamangkot kon ano ang ila akusasyon kontra kay Jesus.
30 Nagsabat sila, "Kon wala siya sing may nahimo nga malain wala
namon siya kuntani gindala diri sa imo."
31 Nagsiling si Pilato sa ila, "Dal-a ninyo siya kag kamo ang maghukom
sa iya suno sa inyo kasuguan." Nagsabat ang mga Judio, "Pero wala kami
ginatugutan nga magsentensya sing kamatayon sa tawo."
32 (Natabo ini para matuman ang ginsiling ni Jesus kon ano nga klase
sang kamatayon ang iya pagaagyan.)
33 Gani nagsulod liwat si Pilato sa palasyo kag gintawag si Jesus kag
ginpamangkot, "Ikaw bala ang hari sang mga Judio?"
34 Nagsabat si Jesus, "Imo gid bala ina nga pamangkot, ukon ginsugiran
ka lang sang iban parte sa akon?"
35 Nagsiling si Pilato, "Ano ang dumdom mo sa akon, Judio? Ang
imo mga kasimanwa kag ang ila manugdumala nga mga pari amo ang
nagdala sa imo diri sa akon. Ano gid bala ang nahimo mo?"
36 Ginsabat siya ni Jesus, "Ang akon ginharian wala diri sa sining
kalibutan. Kon ang akon ginharian diri sa sining kalibutan, kuntani
nagpakig-away ang akon mga alagad para indi ako madakop sang mga
Judio. Pero sa pagkamatuod, ang akon ginharian wala diri sa sining
kalibutan."
37 Gani nagsiling si Pilato sa iya, "Kon amo, hari gali ikaw!" Ginsabat
siya ni Jesus, "Husto ang imo ginsiling nga hari ako. Kag ang kabang-
danan nga nagkadto ako diri sa kalibutan kag nagpakatawo, para isugid
ko sa mga tawo ang kamatuoran. Kag ang tanan nga gusto makahibalo
sang kamatuoran nagapamati sa akon."
38 Nagpamangkot dayon si Pilato, "Ti ano bala ang kamatuoran?"

† **18:29** *Pilato:* Ang Romanhon nga gobernador sang Judea, Samaria, kag Idumea.

Ginsentensyahan si Jesus nga Patyon
(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luc. 23:13-25)

Pagkahambal sadto ni Pilato, nagguwa siya liwat didto sa mga Judio kag nagsiling sa ila, “Wala ako sing may nakita nga sala sa sini nga tawo.
39 Indi bala nga kinabatasan ninyo nga kada Piesta sang Paglabay sang Anghel nagapangayo kamo sa akon sang isa ka priso nga akon buy-an? Gani gusto bala ninyo nga buy-an ko ang hari sang mga Judio?”
40 Nagsabat ang mga tawo nga nagasinggit, “Indi siya, kundi si Barabas!” (Si Barabas nga ini isa ka tulisan.‡)

19

1 Gani ginpakuha ni Pilato si Jesus kag ginpalatigo niya siya.
2 Pagkatapos naghimo dayon ang mga soldado sing korokorona nga tunukon kag ginbutang sa ulo ni Jesus. Ginpasuksukan man nila siya sing kapa nga granate,
3 kag isa-isa sila nga nagpalapit sa iya nga nagasiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio.” Kag gintampa nila siya dayon.
4 Nagguwa liwat si Pilato didto sa mga tawo kag nagsiling, “Tan-awa, kay paguwaon ko siya diri liwat sa inyo para ipakita sa inyo nga wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya.”
5 Gani nagguwa si Jesus nga may korokorona nga tunukon kag may kapa nga granate. Nagsiling dayon si Pilato sa ila, “Tan-awa ninyo siya!”
6 Pagkakita sa iya sang manugdumala nga mga pari kag sang mga guwardya, nagsinggit sila, “Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!” Nagsiling si Pilato sa ila, “Bahala kamo, kuhaa ninyo siya kag kamo ang maglansang sa iya sa krus, kay para sa akon wala gid ako sing may nakita nga sala sa iya.”
7 Nagsabat ang mga Judio, “May kasuguan kami, kag suno sa amon kasuguan, ini nga tawo dapat nga patyon, kay nagasiling siya nga Anak kuno siya sang Dios.”
8 Pagkabati sadto ni Pilato, hinadlukan pa gid siya tapat.
9 Gani gindala niya liwat si Jesus sa sulod sang palasyo kag ginpamangkot kon taga-diin gid siya. Pero wala nagsabat si Jesus.
10 Gani nagsiling si Pilato sa iya, “Ngaa indi ka magsabat sa akon? Wala ka bala kahibalo nga may awtoridad ako sa paghilway sa imo ukon sa pagpalansang sa imo sa krus?”
11 Ginsabat siya ni Jesus, “Wala ka gid sing may mahimo sa akon kon wala ka paghatagi sang Dios sang awtoridad. Gani mas dako pa ang sala sang tawo nga nagtugyan sa akon diri sa imo.”
12 Pagkabati sadto ni Pilato nagpangita pa gid siya sing paagi nga mabuy-an si Jesus. Ugaling nagsinggit ang mga Judio, “Kon buy-an mo siya, indi ka abyan sang Emperador. Kay ang bisan sin-o nga nagapakahari kaaway sang Emperador.”
13 Pagkabati sadto ni Pilato, gindala niya si Jesus sa guwa kag nagpungko siya sa hukmanan, didto sa lugar nga ginatawag, “Ang Plataporma nga Bato,” (kon sa Hebreo *nga lingguahe*, “Gabbata”).
14 Mga alas dose gid sadto sang udto kag bisperas* sang Piesta sang Paglabay sang Anghel. Nagsiling si Pilato sa mga Judio, “Ari na ang inyo hari.”

---

‡ **18:40** *tulisan:* ukonkag *rebelde sa gobyerno*
* **19:14** *bisperas:* sa iban nga Bisaya, *disperas*

15 Nagsinggit sila dayon, “Patya siya! Patya siya! Ilansang siya sa
krus!” Gani nagpamangkot si Pilato sa ila, “Gusto bala ninyo nga
ipalansang ko sa krus ang inyo hari?” Nagsabat ang manugdumala nga
mga pari, “Wala na kami sing iban pa nga hari kundi ang Emperador
lang!”
16 Gani gintugyan ni Pilato sa ila si Jesus para ilansang sa krus.

Ginlansang si Jesus sa Krus
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43)
Gani gindala si Jesus sang mga soldado
17 kag nagguwa sila sa siyudad. Ginpapas-an nila kay Jesus ang iya
krus pakadto sa lugar nga ginatawag, “Lugar sang Bagol,”† (kon sa
Hebreo ginatawag nga “Golgota”).
18 Didto nila siya ginlansang sa krus. May duha man ka tawo nga ila
gindungan lansang sa iya; ang isa sa wala kag ang isa sa tuo, kag si Jesus
sa tunga nila.
19 Nagpasulat si Pilato sang isa ka karatula kag ginpabutang niya ini sa
krus *ni Jesus*. Amo ini ang nakasulat:
SI JESUS NGA TAGA-NAZARET, ANG HARI SANG MGA JUDIO.
20 Nasulat ini sa *mga lingguahe nga* Hebreo, Latin kag Griego, kag
madamo nga Judio ang nakabasa sini, tungod kay ang lugar nga gin-
lansangan kay Jesus malapit lang sa siyudad.
21 Nagsiling ang manugdumala nga mga pari sang mga Judio kay Pilato,
“Kuntani indi ‘Ang Hari sang mga Judio’ ang imo ginpasulat, kundi ‘Ini
nga tawo nagasiling nga siya kuno amo ang Hari sang mga Judio.’ ”
22 Nagsabat si Pilato, “Kon ano ang akon ginpasulat indi na ninyo
pagliwaton.”
23 Sang nalansang na sang mga soldado si Jesus sa krus, ginkuha nila
ang iya bayo kag ginpartida sa apat ka parte, kada soldado isa ka parte.
Ginkuha man nila ang iya pangsulod nga bayo nga hinabol nga wala sing
tinahian.
24 Nagsiling ang mga soldado sa isa kag isa, “Indi ta lang ini pagpartida-
hon, kundi gabot-gabutan ta kon sin-o ang makakuha sini.” Ini natabo
para matuman ang ginasiling sang Kasulatan:
“Ginpartida nila ang akon mga bayo
kag gin-gabot-gabutan nila ang akon pangsulod nga bayo.”‡
Kag amo gani ang ginhimo sang mga soldado.
25 Didto malapit sa krus ni Jesus nagatindog ang iya iloy, ang utod sang
iya iloy, si Maria nga asawa ni Clopas, kag si Maria nga taga-Magdala.
26 Pagkakita ni Jesus sa iya iloy kag sa iya pinalangga nga sumulunod
nga nagatindog didto, nagsiling siya sa iya iloy, “Babayi,§ kabiga siya nga
imo anak.”
27 Nagsiling man siya dayon sa iya sumulunod, “Kabiga siya nga imo
iloy.” Kag halin sadto, ang iloy ni Jesus didto na nag-estar sa balay sang
ato nga sumulunod.

Ang Pagkapatay ni Jesus

† **19:17** *Lugar sang Bagol:* siguro tungod nga ang lugar daw dagway sang bagol ukon tungod nga madamo ang ginpamatay didto. ‡ **19:24** Sal. 22:18 § **19:26** *Babayi:* Indi klaro kon ngaa gintawag ni Jesus ang iya iloy nga “Babayi,” pero wala ini siguro nagakahulugan nga wala niya ginatahod ang iya iloy.

28 Nahibaluan ni Jesus nga tapos na ang tanan, kag para matuman ang
Kasulatan nagsiling siya, “Ginauhaw ako.”
29 May isa didto ka suludlan nga puno sang maaslom nga bino. Gani
gintusmog nila ang espongha sa bino kag gintakod dayon nila sa *punta*
sang sanga sang isopo kag ginduhol sa baba ni Jesus.
30 Sang masupsop niya ang bino, nagsiling siya dayon, “Tapos na!”
Dayon nagduko siya kag nabugto ang iya ginhawa.

Ginbuno ang Kilid ni Jesus

31 Bisperas sadto sang piesta. Kag indi gusto sang mga Judio nga ang
mga bangkay sang mga tawo nga ginlansang sa krus magpabilin didto
sa krus tungod kay ang sunod nga adlaw, Adlaw nga Inugpahuway.
Kag importante gid ini nga adlaw para sa mga Judio, kay natuon sa
piesta. Gani ginpangabay nila kay Pilato nga kon mahimo pamalion
ang mga batiis sang mga tawo nga ginlansang sa krus *para madali sila*
magkalamatay, kag para mapanguha dayon ang ila mga bangkay.
32 Gani nagkadto didto ang mga soldado kag ginpamali nila ang mga
batiis sang duha ka tawo nga ginlansang kaupod ni Jesus.
33 Pero pag-abot nila kay Jesus, nakita nila nga patay na siya, gani wala
na lang nila pagbalia ang iya mga batiis.
34 Pero ang ginhimo sang isa sa mga soldado, ginbuno niya ang kilid ni
Jesus sing bangkaw, kag sa gilayon nag-ilig ang dugo kag tubig.
35 Matuod ini nga mga hitabo tungod kay nakita ko mismo. Gani
nahibaluan ko nga ang akon ginsulat nga ini matuod, kag ginsulat ko ini
para magtuo man kamo.*
36 Ini natabo para matuman ang nasulat sa Kasulatan nga nagasiling,
“Wala gid sing bisan isa ka tul-an nga mabali sa iya.”†
37 Kag may nasulat pa gid sa Kasulatan nga nagasiling, “Tan-awon nila
ang tawo nga ila ginbuno.”‡

Ang Paglubong kay Jesus
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56)

38 Pagkatapos sadto, nagkadto si Jose nga taga-Arimatea kay Pilato
kag nagpangabay nga kon mahimo tugutan siya nga kuhaon niya ang
bangkay ni Jesus didto sa krus. (Si Jose nga ini isa sa mga sumulunod
ni Jesus, pero sa sekreto lang kay nahadlok siya sa mga *lider sang mga*
Judio.) Gintugutan siya ni Pilato, gani ginkuha niya ang bangkay ni
Jesus.
39 Nag-upod man sa iya si Nicodemus. (Si Nicodemus nga ini nagkadto
anay kay Jesus isa sadto ka gab-i.) May dala siya nga pahamot nga
ginmiksla nga mira kag aloe, nga mga 45 ka kilo.
40 Ginkuha nila ang bangkay ni Jesus kag ila ini ginsamburan sang mga
tela nga linen upod sang mga pahamot. Kay amo ini ang kinabatasan
sang mga Judio kon maglubong sang patay.

---

* **19:35** sa literal, *Kag ang nakakita sini nagpamatuod, kag ang iya pamatuod matuod, kag nakahibalo siya nga nagasiling siya sing matuod, para makatuo man kamo.* Nagapati ang kalabanan sang mga eksperto sa Biblia nga si Juan nga nagsulat sini nga libro nagatumod sa iya kaugalingon sa sini nga bersikulo. † **19:36** Exo. 12:46; Num. 9:12; Sal. 34:20 ‡ **19:37** Zac. 12:10

41 Didto sa lugar nga sa diin ginlansang si Jesus may katamnan, kag
didto may isa ka bag-o nga lulubngan nga gin-guhab sa banglid§ nga
wala pa gid malubngi.
42 Kag tungod nga preparasyon sadto sang mga Judio *para sa Adlaw*
nga Inugpahuway, kag tungod kay malapit man lang ato nga lulubngan,
didto na lang nila ginlubong si Jesus.

20

Ang Pagkabanhaw ni Jesus

1 Aga pa gid sang adlaw nga Domingo, nagkadto si Maria nga taga-
Magdala didto sa lulubngan. Pag-abot niya didto, nakita niya nga ang
takop nga bato wala na didto sa puwertahan sang lulubngan.
2 Gani nagdalagan siya pakadto kay Simon Pedro kag sa sumulunod
nga palangga ni Jesus. *Pag-abot niya sa ila,* nagsiling siya, "Ginkuha
nila ang Ginoo sa lulubngan, kag wala kami kahibalo kon diin nila siya
ginbutang!"
3 Gani nagkadto si Pedro kag ato nga sumulunod didto sa lulubngan.
4 Nagdalagan sila nga duha, pero mas madasig ang isa sang sa kay
Pedro. Gani una siya nga nakaabot sa lulubngan.
5 Pag-abot niya didto nagduko siya kag naglingling kag nakita niya ang
mga tela nga linen *nga ginputos kay Jesus*, pero wala siya nagsulod.
6 Dugay-dugay nag-abot man si Simon Pedro, pero nagderetso siya
sulod sa lulubngan. Nakita niya ang mga tela
7 kag ang panyo nga ginputos sa ulo ni Jesus. Nakabaruron* ang panyo
sa isa ka lugar nga separar sa mga tela.
8-9 Nagsulod man dayon ang sumulunod nga una nag-abot, kag nakita
man niya *ang mga butang sa sulod.* Bisan wala pa sila makaintiendi sang
ginasiling sang Kasulatan nga kinahanglan mabanhaw si Jesus, nagpati
siya sa sadto nga oras *nga nabanhaw si Jesus*.
10 Kag nagpuli dayon ang duha ka sumulunod.

Nagpakita si Jesus kay Maria nga taga-Magdala
(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

11 Karon, si Maria nagatindog pa didto sa guwa sang lulubngan nga
nagahibi. Samtang nagahibi siya, nagduko siya kag naglingling sa sulod
sang lulubngan.
12 Nakita niya nga may duha ka anghel didto sa sulod nga nagabayo
sing puti. Didto sila nagapungko sa ginbutangan sang bangkay ni Jesus.
Ang isa sa may ulohan dampi kag ang isa sa may tiilan dampi.
13 Ginpamangkot sang mga anghel si Maria, "Ngaa nagahibi ka?"
Nagsabat si Maria, "Tungod kay may nagkuha sang bangkay sang akon
Ginoo kag wala ako kahibalo kon diin nila ginbutang!"
14 Pagkahambal niya sadto nagbalikid siya dayon kag nakita niya si
Jesus nga nagatindog, pero wala niya nakilala nga si Jesus gali ato.
15 Nagpamangkot si Jesus sa iya, "Ngaa nagahibi ka? Sin-o bala ang
imo ginapangita?" Ang hunahuna ni Maria nga si Jesus amo ang manug-
atipan sang mga tanom didto. Gani nagsiling siya sa iya, "Kon ikaw ang
nagkuha sa iya, abi sugiri ako kon diin mo siya ginbutang, kay kuhaon
ko siya."

§ **19:41** *lulubngan nga gin-guhab sa banglid:* sa English, *tomb* * **20:7** *Nakabaruron:* ukon, *Napiud*

16 Nagsiling si Jesus sa iya, “Maria!” Nag-atubang si Maria kay Jesus,
kag naghambal sa Hebreo *nga lingguahe, “Raboni!”* (Kon sa aton pa,
“Manunudlo.”)
17 Nagsiling si Jesus sa iya, “Indi ka mag-uyat sa akon, kay wala pa ako
makasaka pabalik sa Amay. Ang imo himuon, kadtuan mo ang akon mga
utod kag sugiran mo sila nga masaka na ako pabalik sa akon Amay kag
inyo man Amay, sa akon Dios kag inyo man Dios.”
18 Gani ginkadtuan ni Maria nga taga-Magdala ang mga sumulunod
ni Jesus kag ginsugiran niya dayon sila nga nakita niya ang Ginoo. Kag
ginsugid man niya sa ila ang ginbilin ni Jesus.

Nagpakita si Jesus sa Iya mga Sumulunod

19 Sang sirom na sadto nga adlaw nga Domingo, nagtilipon sa isa ka
balay ang mga sumulunod. Kag tungod sa kahadlok sa mga *lider sang
mga* Judio ginpangtrangkahan nila ang mga puwertahan sang balay nga
ila ginatipunan. Nag-abot dayon si Jesus kag nagtindog didto sa tunga
nila kag nagsiling, “Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo.”
20 Pagkatapos niya hambal sini, ginpakita niya sa ila ang *mga pilas sa*
iya mga kamot kag sa iya kilid. Kag nalipay gid ang mga sumulunod sang
makita nila ang Ginoo.
21 Kag nagsiling liwat si Jesus sa ila, “Kabay pa nga ang kalinong ara
sa inyo. Kon paano nga ang Amay nagpadala sa akon, ako magapadala
man sa inyo.”
22 Kag ginhuypan niya dayon sila kag nagsiling, “Batuna ninyo ang
Espiritu Santo.
23 Kon patawaron ninyo ang mga sala ni bisan sin-o, ina ginpatawad
na *sang Dios*. Pero kon indi ninyo pagpatawaron, ina wala ginpatawad
sang Dios.”

Nagduda si Tomas

24 Si Tomas nga ginatawag nga si Kapid, nga isa man sa dose *ka
apostoles*, wala didto sang pag-abot ni Jesus.
25 Gani ginsugiran siya sang iya kaupod nga mga sumulunod nga
nakita nila ang Ginoo. Pero nagsiling si Tomas sa ila, “Kon indi ko makita
ang agi sang mga lansang sa iya mga kamot, kag kon indi ko matandog
ang iya mga pilas, pati na ang *pilas sa* iya kilid, indi gid ako magpati.”
26 Pagkaligad sang isa ka semana, nagtilipon liwat ang mga sumu-
lunod ni Jesus sa balay nga ila ginatipunan, kag kaupod na nila si Tomas.
Gintrangkahan nila ang mga puwertahan sang balay, pero nagsulod
liwat si Jesus kag nagtindog didto sa ila tunga. Nagsiling siya sa ila,
“Kabay pa nga ang kalinong ara sa inyo.”
27 Dayon nagsiling siya kay Tomas, “Tomas, dali, tan-awa ang akon
mga kamot. Tanduga *ang mga pilas*, pati na ang *pilas sa* akon kilid. Indi
ka na magpangduhaduha, kundi magtuo ka na.”
28 Nagsiling si Tomas kay Jesus, “Ginoo ko kag Dios ko!”
29 Nagsiling dayon si Jesus sa iya, “Ti nagatuo ka na subong kay nakita
mo na ako? Pero bulahan ang mga tawo nga nagatuo sa akon bisan wala
nila ako makita.”

Ang Katuyuan sang sini nga Libro

30 Madamo pa gid nga mga milagro ang ginpanghimo ni Jesus nga
nakita mismo sang iya mga sumulunod nga wala masulat sa sini nga
libro.
31 Pero ang mga nasulat diri ginsulat para magtuo kamo nga si Jesus
amo ang Cristo, ang Anak sang Dios. Kag kon magtuo kamo sa iya† may
kabuhi kamo *nga wala sing katapusan*.

21

Nagpakita si Jesus sa Pito ka Sumulunod

1 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagpakita liwat si Jesus sa iya mga
sumulunod didto sa higad sang Dagat sang Tiberias. Amo ini ang natabo:
2 Nagatilipon sila ni Simon Pedro, si Tomas nga ginatawag nga si Kapid,
si Natanael nga taga-Cana nga sakop sang Galilea, ang mga anak ni
Zebedee, kag may duha pa gid ka sumulunod ni Jesus.
3 Karon, nagsiling si Simon Pedro sa iya mga kaupod, "Mangisda
ako." Nagsiling man sila, "Maupod kami sa imo." Gani nagsakay sila sa
sakayan kag nagpalawod. Pero sa sadto nga gab-i wala gid sila sing may
nakuha.
4 Sang manugbutlak na ang adlaw, nagtindog si Jesus sa baybayon.
Pero wala kahibalo ang mga sumulunod nga si Jesus gali ato.
5 Nagsiling si Jesus sa ila, "Mga abyan, may nakuha bala kamo?"
Nagsabat sila, "Wala gid."
6 Nagsiling siya sa ila, "Ihulog ninyo ang inyo pukot sa tuo dampi
sang sakayan, kag may makuha kamo." Gani ginhulog nila didto ang ila
pukot. Pagbatak nila indi na sila kadaog tungod sa kadamuon sang isda
nga ila nakuha.
7 Nagsiling kay Pedro ang sumulunod nga palangga ni Jesus, "Ang
Ginoo gali ato!" Pagkabati sini ni Simon Pedro, ginsuksok niya ang iya
bayo nga iya gin-uba kag naglukso sa tubig *kag naglangoy pakadto kay
Jesus*.
8 Ang iban nga mga sumulunod nga didto sa sakayan nagpahigad nga
nagabutong sang pukot nga puno sang mga isda, kay ang ila kalayuon sa
baybayon mga 50 lang ka dupa.
9 Sang nakatakas na sila, may nakita sila nga nagatumpok nga baga
nga may ginasugba nga isda kag may tinapay man.
10 Nagsiling dayon si Jesus sa ila, "Dala kamo diri sang pila ka isda nga
inyo nakuha."
11 Gani nagsaka si Simon Pedro sa sakayan kag ginbutong niya pahigad
ang pukot nga puno sang dalagko nga mga isda nga bali 153 ka bilog.
Pero bisan pa sa kadamo sang ila nakuha, wala gid magisi ang pukot.
12 Nagsiling si Jesus sa ila, "Dali kamo kag magpamahaw." Wala gid
sing bisan isa sa iya mga sumulunod nga nangisog sa pagpamangkot kon
sin-o gid siya, kay nahibaluan nila nga siya amo ang Ginoo.
13 Ginkuha dayon ni Jesus ang tinapay kag ginpanghatag sa ila. Amo
man ang iya ginhimo sa isda.
14 Ikatlo na ini ka beses nga nagpakita si Jesus sa *iya* mga sumulunod
halin sang iya pagkabanhaw.

Si Jesus kag si Pedro

† **20:31** *sa iya:* sa literal, *sa iya ngalan*

15 Pagkatapos nila pamahaw, nagsiling si Jesus kay Simon Pedro,
“Simon nga anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako labaw pa sa imo
mga kaupod nga ini?” Nagsabat si Pedro, “Huo, Ginoo, nahibaluan mo
nga ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Atipana ang akon
mga karnero.”
16 Nagsiling liwat si Jesus sa iya, “Simon nga anak ni Juan, ginahigugma
mo bala ako?” Nagsabat siya liwat, “Huo, Ginoo, nahibaluan mo nga
ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya, “Atipana ang akon mga
karnero.”
17 Sa ikatlo ka beses nagsiling si Jesus, “Simon nga anak ni Juan, ano,
ginahigugma mo bala ako?” Naglain buot ni Pedro tungod kay katatlo
na ka beses nga ginpamangkot siya ni Jesus kon ginahigugma bala niya
siya. Gani nagsiling si Pedro sa iya, “Ginoo, nahibaluan mo ang tanan,
kag nahibaluan mo nga ginahigugma ko ikaw.” Nagsiling si Jesus sa iya,
“Atipana ang akon mga karnero.
18 Sa pagkamatuod, sang bataon ka pa, ikaw mismo ang nagasuksok
sang imo paha kag nagakadto sa kon diin ang imo gusto. Pero kon
tigulang ka na gani, padupahon ka lang kag iban na ang magapasuksok
sang paha sa imo, kag dal-on ka dayon sa lugar nga indi mo gusto
kadtuan.”
19 (Ginhambal ini ni Jesus para ipahibalo sa ila kon ano nga klase
sang kamatayon ang maagyan ni Pedro, kag paagi sadto nga kamatayon
madayaw niya ang Dios.) Dayon nagsiling si Jesus kay Pedro, “Sunod ka
sa akon.”

Ang Palangga nga Sumulunod ni Jesus

20 Pagbalikid ni Pedro nakita niya nga nagasunod sa ila ang palangga
nga sumulunod ni Jesus. (Siya amo ang malapit gid kay Jesus sang
nagapanyapon sila, kag amo ang nagpamangkot sa Ginoo kon sin-o ang
magatraidor sa iya.*)
21 Pagkakita ni Pedro sa iya, nagsiling siya kay Jesus, “Ti paano siya ya
Ginoo?”
22 Nagsiling si Jesus sa iya, “Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay
hasta sa akon pagbalik *diri sa kalibutan*, ti, ano ang labot mo? Basta ikaw
ya magsunod sa akon.”
23 Gani naglapnag ang balita sa mga kauturan nga ang ato nga sumu-
lunod indi mapatay. Pero wala nagsiling si Jesus nga indi siya mapatay,
kundi ang iya ginsiling, “Kon gusto ko abi nga indi siya mapatay hasta sa
akon pagbalik, ti, ano ang labot mo?”
24 Siya amo ang sumulunod nga nagapamatuod nga matuod ang
nasulat diri, kag siya mismo ang nagsulat sini. Kag nahibaluan ta nga
ang iya ginasugid matuod.
25 Madamo pa gid ang mga ginpanghimo ni Jesus nga kon isa-isahon
sulat, siguro indi mag-igo sa bilog nga kalibutan ang tanan nga libro nga
sulatan.

* **21:20** *magatraidor sa iya:* buot silingon, *magatugyan sa iya sa iya mga kaaway*

Binuhatan
sang mga Apostoles

1 *Hinigugma ko nga* Teofilus:
Sa akon una nga libro ginsulat ko ang tanan nga ginpanghimo kag
ginpanudlo ni Jesus halin sang pagsugod niya sang iya buluhaton
2-3 hasta sa tion nga gindala siya pa-langit. Sa tapos siya napatay kag
nabanhaw, makapila siya nagpakita sa nagkalain-lain nga paagi sa iya
mga apostoles sa pagpamatuod nga nabanhaw siya. Sa sulod sang 40
ka adlaw nagpakita siya sa ila kag gintudluan niya sila parte sa paghari
sang Dios. Kag sa wala pa siya makapa-langit, may mga sugo siya nga
ginbilin sa iya ginpili nga mga apostoles. Ato nga mga sugo ginhatag niya
paagi sa gahom sang Espiritu Santo.
4 Isa sadto ka tion, samtang nagakaon si Jesus kaupod nila, nagsiling
siya, "Indi kamo anay maghalin sa Jerusalem. Hulaton ninyo ang
Espiritu Santo nga ginpromisa sang Amay. Ginsugid ko na ini sa inyo
sang una.
5 Nagpangbautiso si Juan sa tubig, pero sa pila ka adlaw pagabautiso-
han kamo sa Espiritu Santo."

Ang Pagsaka ni Jesus pa-Langit

6 Isa ka tion, samtang nagatilipon sila, ginpamangkot nila si Jesus,
"Ginoo, amo na bala ini ang tion nga patindugon mo liwat ang ginharian
sang Israel?"*
7 Nagsabat si Jesus, "Wala kamo ginatuguti sang Amay nga
mahibaluan ninyo kon san-o matabo ang mga butang nga iya gintalana.†
8 Pero pag-abot sang Espiritu Santo sa inyo, hatagan niya kamo sing
gahom. Dayon isugid ninyo ang mga butang parte sa akon, halin
diri sa Jerusalem hasta sa bilog nga Judea kag Samaria, kag hasta sa
pinakamalayo nga parte sang kalibutan."
9 Pagkatapos niya hambal sini, gindala siya pa-langit. Kag sang
nagatulok sila sa iya nga nagapaibabaw, ginlikupan siya sang panganod
kag dayon nadula siya sa ila panulok.
10 Samtang sige ang ila tan-aw sa langit, may duha ka lalaki nga
nagabayo sang puti nga hinali lang nga nagtindog malapit sa ila
11 kag nagsiling, "Kamo nga mga taga-Galilea, ngaa nagatindog pa
kamo diri nga nagatangla sa langit? Ining Jesus nga inyo nakita nga
gindala paibabaw magabalik diri sa kalibutan. Kag kon paano siya
nagpaibabaw, sa amo man sina nga paagi ang iya pagbalik."

Nagpili ang mga Apostoles Kon Sin-o ang Ibulos kay Judas

12 Pagkatapos sadto, nagbalik ang mga apostoles sa Jerusalem halin sa
Bukid sang mga Olibo. Ini nga bukid mga isa ka kilometro ang kalayuon
halin sa siyudad sang Jerusalem.
13 Pag-abot nila sa Jerusalem, nagsaka sila sa ibabaw nga kuwarto
sang balay nga ila ginadayunan. Sila amo sanday Pedro, Juan, Santiago,
Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga anak ni Alfeus,

---

* **1:6** Ang ila ginahunahuna nga basi kon pahalinon ni Jesus ang mga taga-Roma nga nagadumala sa ila para sila nga mga taga-Israel makadumala liwat sang ila banwa. † **1:7** *gintalana:* sa Tagalog, *itinakda*

Simon (nga sang una rebelde sa gobyerno sang Roma), kag si Judas nga anak ni Santiago.
14 Ini sila permi nagatipon para magpangamuyo. Kaupod man nila ang pila ka babayi pati si Maria nga iloy ni Jesus, kag ang mga utod nga lalaki ni Jesus.
15 Sang nagligad ang pila ka adlaw, nagtipon ang mga 120 ka tumuluo. Nagtindog si Pedro kag naghambal,
16 "Mga kauturan, kinahanglan matuman ang ginsiling sang Kasulatan nga ginpropesiya sang Espiritu Santo sang una paagi kay David. Ini parte kay Judas nga amo ang naggiya sa mga nagdakop kay Jesus.
17 Kaupod siya namon nga mga apostoles nga ginpili ni Jesus, kag parte siya sang amon buluhaton."
18 (Pero nagbakal si Judas sang duta halin sa kuwarta nga iya nabaton sa malain nga buhat, kag didto nahulog siya nga una ang ulo. Nabusdik ang iya tiyan kag nagwagay ang iya tinai.
19 Nahibaluan ini sang tanan nga tawo sa Jerusalem, gani gintawag nila ato nga lugar Akeldama, nga kon sayuron, "Duta sang Dugo."‡)
20 *Nagsiling pa gid si Pedro,* "Nasulat sa Libro sang Salmo,
"'Pabay-i na lang ang iya ginaestaran,
kag dapat wala na sing may mag-estar didto.'§
Kag nasulat man,
"'Ihatag na lang sa iban ang iya katungdanan.'*
21 "Gani kinahanglan nga magpili kita sang isa ka tawo *nga ibulos kay Judas.* Dapat isa siya sang mga kaupod ta sa bilog nga tion nga nagkabuhi diri si Ginoong Jesus,
22 halin sang pagpangbautiso ni Juan hasta sang gindala si Jesus palangit. Ang mapilian sa ila magabulig sa aton sa pagpamatuod nga nabanhaw si Jesus."
23 Gani duha ka lalaki ang ila ginpilian: si Matias kag si Jose nga ginatawag Barsabas (ukon Justus).
24 Kag *antes sila magpili,* nagpangamuyo sila, "Ginoo, ikaw ang nakahibalo sang tagipusuon sang tanan nga tawo. Gani ipahayag sa amon kon sin-o sa duha nga ini ang imo ginpili
25 nga mangin apostol sa pagbulos kay Judas. Kay ginbayaan ni Judas ang iya obra bilang isa ka apostol, kag nagkadto siya sa lugar nga bagay sa iya."
26 Pagkatapos nila pangamuyo, naggabot-gabot sila. Kag ang napilian amo si Matias. Gani si Matias amo ang gindugang sa onse ka apostoles.

2

Ang Pag-abot sang Espiritu Santo
1 Pag-abot sang adlaw sang piesta *nga ginatawag* Pentecostes, nagtipon ang tanan nga tumuluo sa isa ka balay.
2 Sang nagatipon sila, hinali lang nga may naghagunos nga halin sa langit pareho sang mabaskog nga hangin, kag puro na lang hagunos ang ila nabatian sa sulod sang balay nga ila ginatipunan.

‡ **1:19** *Duta sang Dugo:* Amo ini ang tawag sa duta tungod nga diri nag-agay ang dugo ni Judas ukon tungod nga ang kuwarta nga ginbakal sa sini nga duta amo ang ginbayad para ipapatay si Jesus. § **1:20** Sal. 69:25 * **1:20** Sal. 109:8

3 Dayon may nakita sila nga mga dabdab sang kalayo nga daw sa mga
dila nga naglalapta kag nagtungtong sa kada isa sa ila.
4 Napun-an sila tanan sang Espiritu Santo, kag naghambal sila dayon
sang nagkalain-lain nga lingguahe nga wala nila natun-i. Ang Espiritu
Santo amo ang nagpahambal sina sa ila.
5 Sa amo man nga tion, didto sa Jerusalem, may mga Judio nga diosnon
nga naghalin sa nagkalain-lain nga nasyon sa bilog nga kalibutan.
6 Pagkabati nila sang hagunos nga ato, nagdali-dali sila kadto sa
ginatipunan sang mga tumuluo. Natingala gid sila tungod nga ang kada
isa sa ila nakabati nga ang iya lingguahe ginahambal sang mga tumuluo.
7 Siling nila, "Ano ini? Pulos sila mga taga-Galilea!
8 Ngaa nga makahambal sila sa aton kaugalingon nga lingguahe?
9 Ang iban sa aton taga-Partia. May mga taga-Media, kag ang iban taga-
Elam. May mga taga-Mesopotamia, Judea, kag Capadocia. May diri man
nga taga-Pontus kag Asia.
10 Ang iban mga taga-Frigia, taga-Pamfilia, taga-Egypt, kag ang iban
halin sa mga lugar nga sakop sang Libya nga malapit sa Cyrene. May
mga taga-Roma,
11 mga Judio, kag mga indi Judio nga naconvert sa relihiyon sang mga
Judio. Kag ang iban halin sa Crete kag Arabia. Pero mabatian ta sila nga
nagahambal sa aton nga mga lingguahe parte sa makatilingala nga mga
hinimuan sang Dios!"
12 Natingala gid ang tanan nga tawo didto. Kag tungod nga indi nila
maintiendihan kon ano ang nagakatabo nagpinamangkutanay na lang
sila sa isa kag isa. Nagsiling sila, "Ano bala ini?"
13 Pero ang iban nagyaguta sa mga tumuluo. Siling nila, "Hubog ini
nga mga tawo sang bino!"

Ang Wali ni Pedro

14 Gani nagtindog si Pedro upod sa onse *ka apostoles*, kag sa mabaskog
nga tingog naghambal siya sa mga tawo, "Mga kasimanwa ko nga mga
Judio, kag kamo tanan nga nagaestar sa Jerusalem, pamatii ninyo ako,
kay isugid ko kon ano ang kahulugan sang sini nga mga butang.
15 Sala ang inyo hunahuna nga hubog ang ini nga mga tawo, kay alas
nuwebe pa lang gani ini sang aga.
16 Amo ini ang ginpropesiya ni Propeta Joel sang una:
17 "'Nagasiling ang Dios, "Sa katapusan nga mga inadlaw
ihatag ko ang akon Espiritu sa tanan nga klase sang tawo.
Ang inyo mga anak nga lalaki kag babayi
magasugid sang akon mga mensahi.
Ang inyo pamatan-on nga mga lalaki makakita sang mga palanan-awon.
Ang inyo tigulang nga mga lalaki padamguhon ko.
18 Matuod nga sa sina nga mga inadlaw
ihatag ko ang akon Espiritu
sa akon mga ulipon nga lalaki kag babayi,
kag isugid nila ang akon mga mensahi.
19 Magapakita ako sang mga makatilingala
nga mga butang sa langit kag sa duta:
may makita nga dugo, kalayo, kag madamol nga aso.
20 Magadulom ang adlaw, kag ang bulan magapula pareho sang dugo.
Ini matabo sa wala pa mag-abot

ang makatilingala gid nga adlaw *sang paghukom* sang Ginoo.
21 Pero ang bisan sin-o nga magdangop
sa Ginoo maluwas.”’”*
22 *Nagpadayon si Pedro sa paghambal,* “Mga *kasimanwa ko nga mga* Israelinhon, pamatii ninyo ako! Si Jesus nga taga-Nazaret ginsugo diri sang Dios, kag ginpamatud-an ini sang Dios paagi sa mga milagro kag makatilingala nga mga butang nga iya ginhimo paagi kay Jesus. Kamo mismo nakahibalo sini kay ini tanan nagkalatabo diri sa inyo.
23 Nahibaluan na nga daan sang Dios nga ini nga Jesus itugyan sa inyo kag amo na ini nga daan ang iya ginplano. Ginpapatay ninyo siya sa mga makasasala nga mga tawo nga naglansang sa iya sa krus.
24 Pero ginbanhaw siya sang Dios kag ginluwas sa gahom sang kamatayon, kay ang matuod, bisan ang kamatayon wala sing gahom sa paghawid sa iya.
25 Naghambal si David parte sa iya,
“‘Nahibaluan ko nga permi nagaupod sa akon ang Ginoo.
Kag tungod nga ara siya sa akon tupad, indi ako matublag.
26 Amo ina nga malipayon ako;
ang akon mga ginahambal puno sang kalipay.
Kag magakabuhi ako nga may paglaom,
27 kay indi mo ako pagpabay-an
nga mabilin sa lugar sang mga patay.†
Indi mo pagtugutan nga madunot ang imo matutom nga alagad.
28 Ginatudluan mo ako
kon paano ko maangkon ang *padayon nga* kabuhi.
Tungod sang imo presensya, malipayon gid ako.’‡
29 “Mga kasimanwa, maathag nga wala naghambal si David parte sa iya kaugalingon, kay nahibaluan ta nga ang aton katigulangan nga si David napatay kag ginlubong, kag hasta gani subong nahibaluan ta kon diin iya lulubngan.
30 Propeta si David kag nahibaluan niya nga ang Dios nagpromisa sa iya nga ang isa sang iya mga kaliwat magapanubli sang iya ginharian.
31 Kag tungod nga nahibaluan ni David kon ano ang himuon sang Dios, naghambal siya parte sa pagkabanhaw ni Cristo, nga wala siya pagpabay-i nga mabilin sa lugar sang mga patay kag ang iya lawas wala madunot.
32 Ang iya ginatumod wala sing iban kundi si Jesus nga ginbanhaw sang Dios, kag kami tanan makasaksi nga nabanhaw siya.
33 Ginbayaw siya sa tuo sang Dios.§ Kag ginhatag sa iya sang Amay ang Espiritu Santo nga ginpromisa sa iya. Ining Espiritu Santo ginpadala ni Jesus sa amon, *kag ang iya gahom amo* ang inyo nakita kag nabatian subong.
34-35 Indi si David ang ginbayaw sa langit, pero nagsiling siya,
“‘Nagsiling ang Ginoo sa akon Ginoo:
Pungko diri sa akon tuo
hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway.’*

---

* **2:21** Jol. 2:28-32 † **2:27** *lugar sang mga patay:* sa Griego, *Hades.* Amo man sa bersikulo 31. ‡ **2:28** Sal. 16:8-11 § **2:33** *Ginbayaw siya sa tuo sang Dios* nga amo ang pinakamataas nga posisyon. * **2:34-35** Sal. 110:1

36 “Gani dapat gid nga mahibaluan sang tanan nga Israelinhon nga
ini nga Jesus nga inyo ginlansang sa krus amo ang ginpili sang Dios nga
mangin Ginoo kag Cristo.”
37 Pagkabati sadto sang mga tawo natandog ang ila mga tagipusuon.
Gani nagpamangkot sila kay Pedro kag sa iya kaupod nga mga apostoles,
“Mga kauturan, ano ang dapat namon himuon?”
38 Nagsiling si Pedro sa ila, “Ang tagsa-tagsa sa inyo maghinulsol sa
inyo mga sala kag magpabautiso sa ngalan ni Jesu-Cristo,† kag dayon
mapatawad ang inyo mga sala kag mabaton ninyo ang regalo sang Dios
nga amo ang Espiritu Santo.
39 Kay ini ginpromisa para sa inyo kag sa inyo mga anak kag sa tanan
nga tawo nga didto sa malayo, sa tanan nga tawgon sang Ginoo nga aton
Dios nga magpalapit sa iya.”
40 Madamo pa ang mga ginpahayag ni Pedro sa pagpamatuod sa ila
sang iya mga ginpanghambal. Kag nagpangabay siya sa ila, “Luwasa
ninyo ang inyo kaugalingon sa sining malain nga katawhan.”
41 Madamo ang nagtuo sa iya mensahi kag nagpabautiso dayon sila. Sa
sadto nga adlaw mga 3,000 ka tawo ang nagdugang *sa mga tumuluo*.
42 Nangin mapisan sila sa pagtuon sang mga ginatudlo sang mga
apostoles, sa pagtilipon bilang mag-ulutod, sa pagpamihak-pihak sang
tinapay, kag sa pagpangamuyo.

Ang Kabuhi sang mga Tumuluo

43 Madamo nga milagro kag makatilingala nga mga butang ang gin-
himo *sang Dios* paagi sa mga apostoles. Gani nagkabuhi ang mga tawo
nga may pagtahod kag kahadlok sa Dios.
44 Malapit ang pag-inupdanay sang mga tumuluo, kag gintingob nila
ang ila mga pagkabutang para makaambit ang tanan.
45 Ginpamaligya nila ang ila mga duta kag mga pagkabutang, kag
ginpanagtag nila ang bili sa ila mga kaupod suno sa kinahanglan sang
kada isa.
46 Adlaw-adlaw nagatipon sila sa templo kag nagapamihak-pihak sang
tinapay sa ila mga balay. Malipayon gid sila sa ila pag-ambitanay sa
pagkaon,
47 kag sige ang ila pagdayaw sa Dios. Naluyagan sila sang tanan nga
tawo. Adlaw-adlaw ginadugang sang Ginoo sa ila ang mga tawo nga iya
ginaluwas.

3

Ang Pag-ayo sang Tawo nga Lupog

1 Isa sadto ka adlaw, sang mga alas tres sang hapon, nagkadto si Pedro
kag si Juan sa templo. Oras ato sang pagpangamuyo.
2 Sa puwertahan sang templo may tawo didto nga lupog halin pa sang
iya pagkatawo. Adlaw-adlaw ginadala siya sa sina nga puwertahan nga
ginatawag “Matahom,” para magpakilimos sa mga tawo nga nagasulod
sa templo.
3 Pagkakita niya kay Pedro kag kay Juan nga nagapasulod sa templo,
nagpangayo siya sing limos.

† **2:38** *sa ngalan ni Jesu-Cristo:* siguro ang buot silingon, *sa pagpakita nga kamo ara na kay Jesu-Cristo.*

4 Ginhimutaran siya ni Pedro kag ni Juan. Dayon nagsiling si Pedro sa
iya, “Magtulok ka sa amon.”
5 Nagtulok ang tawo sa ila nga nagapaabot nga limusan siya.
6 Pero nagsiling si Pedro sa iya, “Wala gid ako sing kuwarta. Pero may
ari ako nga ihatag sa imo: Sa ngalan* ni Jesu-Cristo nga taga-Nazaret,
maglakat ka!”
7 Dayon ginkaptan ni Pedro ang tuo nga kamot sang tawo kag ginpatin-
dog siya. Hinali lang nga nagbaskog ang iya mga tiil kag mga bukobuko.†
8 Sa gilayon nagtindog siya kag naglakat-lakat. Pagkatapos nag-upod
siya sa ila sa templo. Sige ang iya lakat-lakat kag tumbo-tumbo nga
nagadayaw sa Dios.
9 Nakita sang tanan nga nagalakat kag nagadayaw siya sa Dios.
10 Natalupangdan nila nga siya gali amo ang tawo nga nagapungko
kag nagapakilimos didto sa puwertahan sang templo nga ginatawag
“Matahom.” Gani natingala gid sila sing dako sa natabo sa iya.

Naghambal si Pedro sa Balkon ni Solomon

11 Daw indi na magbulag kay Pedro kag kay Juan ato nga tawo. Sige ang
iya uyat sa ila samtang nagalakat sila sa lugar nga ginatawag “Balkon ni
Solomon.” Nagdinaguso ang tanan nga tawo didto sa ila, kay natingala
gid sila.
12 Pagkakita ni Pedro sa mga tawo nagsiling siya sa ila, “Mga *kasi-
manwa ko nga mga* Israelinhon, ngaa natingala kamo sini? Ngaa ginat-
ulok gid ninyo kami? Nagahunahuna bala kamo nga napalakat namon
ang tawo nga ini tungod sa amon gahom kag pagkadiosnon?
13 Ang Dios sang aton mga katigulangan nga si Abraham, si Isaac, kag
si Jacob amo ang naghimo sini para padunggan niya ang iya alagad nga
si Jesus. Amo ini ang Jesus nga inyo gintugyan sa mga may awtoridad
kag inyo ginsikway sa atubangan ni Pilato, bisan nadesisyunan na niya
nga buy-an siya.
14 Balaan siya kag matarong, pero ginsikway ninyo siya kag ginpan-
gayo kay Pilato nga buy-an ang manugpatay nga tawo sa baylo niya.
15 Ginpatay ninyo ang nagahatag sang kabuhi, pero ginbanhaw siya
sang Dios. Kag makapamatuod kami nga nabanhaw siya.
16 Ang pagtuo sa kay Jesus‡ amo ang naghatag sang kabaskog sa sini
nga tawo nga inyo nakilala kag nakita subong. Kamo mga saksi nga nag-
ayo siya. Natabo ini tungod sa pagtuo kay Jesus.
17 “Mga kauturan, nahibaluan ko nga kamo kag ang inyo mga pangulo
naghimo sini kay Jesus tungod nga wala kamo nakahibalo kon sin-o gid
siya.
18 Ginpahayag na sang Dios sang una paagi sa mga propeta nga si
Cristo kinahanglan gid nga mag-antos, kag sa inyo ginhimo sa iya,
natuman ang ginhambal sang Dios.
19 Gani karon, kinahanglan maghinulsol na kamo kag magpalapit sa
Dios, para patawaron niya ang inyo mga sala,
20 kag magaabot sa inyo ang bag-o nga kusog halin sa Ginoo. Pagkata-
pos ipadala niya si Jesus nga amo ang Cristo nga iya na nga daan ginpili
para sa inyo.

---

* **3:6** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*
† **3:7** *bukobuko:* sa English, *ankle-bones*
‡ **3:16** *sa kay Jesus:* sa literal, *sa ngalan ni Jesus*

21 Pero kinahanglan didto lang anay si Jesus sa langit hasta mag-abot
ang tion nga bag-uhon sang Dios ang tanan nga butang. Amo man ina
ang ginsiling sang Dios sang una paagi sa iya pinili nga mga propeta.
22 Pareho sang ginsiling ni Moises, 'Magapadala sa inyo ang Ginoo nga
inyo Dios sang isa ka propeta nga pareho sa akon, nga kadugo ninyo.
Kinahanglan nga pamatian ninyo ang tanan nga ginasiling niya sa inyo.
23 Ang indi magpamati sa ginasiling sang sini nga propeta pagapainon
halin sa katawhan sang Dios kag pagalaglagon.'§
24 Pareho man sina ang ginsiling sang tanan nga propeta umpisa kay
Samuel. Sila tanan nagpropesiya sang mga butang nga nagakalatabo
subong.
25 Ang mga ginpromisa sang Dios paagi sa iya mga propeta para gid
sa aton nga mga Judio, kag lakip kita sa kasugtanan nga ginhimo sang
Dios sa aton mga katigulangan, tungod nga nagsiling siya kay Abraham,
'Paagi sa imo kaliwat,* pakamaayuhon ko ang tanan nga katawhan sa
kalibutan.'†
26 Gani ginsugo sang Dios ang iya pinili nga Alagad, una anay sa aton
nga mga Judio, para pakamaayuhon kita paagi sa pagbiya sa aton mga
kalautan."

4

Si Pedro kag si Juan sa Atubangan sang Korte

1 Samtang nagahambal pa si Pedro kag si Juan sa mga tawo, ginpalap-
itan sila sang mga pari, sang opisyal sang mga guwardya sa templo, kag
sang mga Saduceo.
2 Naakig sila tungod nga nagapanudlo ining duha nga si Jesus naban-
haw, kag ini nagapamatuod nga may pagkabanhaw.
3 Gani gindakop nila si Pedro kag si Juan. *Kuntani imbistigaron nila ang*
duha, pero tungod nga sirom na, ginsulod lang anay nila sila sa prisohan
hasta mag-aga.
4 Pero *bisan amo ini ang natabo sa ila,* madamo sa mga nakabati sang
ila pagpanudlo ang nagtuo. Ang mga lalaki lang nga nagtuo mga 5,000.
5 Pagkaaga, nagtilipon sa Jerusalem ang mga manugdumala nga mga
pari, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo
sang Kasuguan.
6 Didto man si Anas nga pangulo nga pari, si Caifas, si Juan, si
Alexander, kag ang iban pa nga mga miyembro sang pamilya ni Anas.
7 Gindala sa ila si Pedro kag si Juan kag ginpamangkot, "Sa ano nga
gahom kag kay sin-o awtoridad* ang inyo gin-gamit sa pag-ayo sang
tawo nga lupog?"
8 Si Pedro nga gin-gamhan sang Espiritu Santo nagsabat, "Kamo nga
mga pangulo kag mga manugdumala sang mga Judio,
9 kon ginausisa ninyo kami parte sa pag-ayo sang tawo nga lupog,
10 dapat mahibaluan ninyo tanan kag sang tanan nga taga-Israel, nga
gin-ayo ang tawo nga ini nga nagatindog diri subong paagi sa ngalan† ni
Jesu-Cristo nga taga-Nazaret. Siya amo ang inyo ginlansang sa krus kag
ginpatay. Pero ginbanhaw siya sang Dios.

---

§ **3:23** Deu. 18:15, 18, 19 * **3:25** *kaliwat:* ukon, *mga kaliwat* † **3:25** Gen. 22:18; 26:4 * **4:7** *awtoridad:* sa literal, *ngalan* † **4:10** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

11 Si Jesus *amo ang ginatumod nga bato sa Kasulatan nga nagasiling,*
"'Ang bato nga ginsikway ninyo nga mga panday amo ang nangin
pundasyon nga bato.'‡
12 Wala na sing iban sa bilog nga kalibutan nga makaluwas sa aton kundi
si Jesus lang."
13 Natingala sila kay Pedro kag kay Juan nga wala gid sila nahadlok
sa pagsugid, kay nahibaluan nila nga sila mga ordinaryo lang nga mga
tawo kag wala sing mataas nga tinun-an. Dayon natalupangdan nila nga
ini sila mga kaupod ni Jesus sang una.
14 Gusto nila nga maghambal kontra sa milagro nga ginhimo nila ni
Pedro, pero tungod nga ang tawo nga gin-ayo nagatindog sa tupad ni
Pedro kag ni Juan, naghipos na lang sila.
15 Gani ginpaguwa nila anay si Pedro kag si Juan sa Korte sang mga
Judio kag naghambalanay sila.
16 Siling nila, "Ano bala ang aton himuon sa mga tawo nga ini? Kay
bantog na sa bilog nga Jerusalem nga nakahimo sila sang milagro, kag
indi kita makasiling nga butig ini.
17 Gani para indi na maglapnag ang ila pagpanudlo sa mga tawo,
paandaman ta sila nga indi na gid magtudlo parte kay Jesus."
18 Dayon ginpatawag nila si Pedro kag si Juan kag ginsilingan nga indi
na gid sila maghambal ukon magpanudlo parte kay Jesus.§
19 Pero nagsabat si Pedro kag si Juan sa ila, "Abi hunahunaa ninyo sing
maayo kon diin sini ang matarong sa panulok sang Dios: ang pagtuman
sa inyo ukon ang pagtuman sa Dios?
20 Indi mahimo nga indi kami magsugid parte sa amon nakita kag
nabatian."
21 Pero ginpaandaman gihapon sila nga indi na gid magpanugid, kag
pagkatapos ginbuy-an sila. Bisan gusto nila kuntani nga sakiton ang
duha, indi nila ini mahimo tungod nga nahadlok sila sa mga tawo, kay
ang mga tawo nagadayaw sa Dios tungod sa milagro nga natabo.
22 Kay ang tawo nga gin-ayo paagi sa milagro sobra 40 ka tuig *nga siya
lupog*.

Ang Pangamuyo sang mga Tumuluo kay Jesus

23 Sang nabuy-an na si Pedro kag si Juan, nagbalik sila sa ila mga kau-
pod, kag ginsugid nila sa ila kon ano ang ginsiling sang manugdumala
nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga Judio.
24 Pagkabati sadto sang mga tumuluo nagpangamuyo sila sa Dios,
"Ginoo nga makagagahom sa tanan, ikaw ang naghimo sang kalangitan,
sang duta, sang dagat, kag sang tanan nga ara sa ila.
25 Paagi sa Espiritu Santo ginpahambal mo ang amon katigulangan
nga si David nga imo alagad. Siling niya,
"'Ngaa bala puwerte gid ang kaakig sang mga indi Judio?*
Kag ngaa nagaplano ang mga Judio† sang wala sing pulos?
26 Ang mga hari kag mga pangulo sa kalibutan
nagtilipon kag nagpreparar sa pagpakig-away
kontra sa Ginoo kag sa hari nga iya ginpili.'‡

‡ **4:11** Sal. 118:22 § **4:18** *parte kay Jesus:* sa literal, *sa ngalan ni Jesus* * **4:25** *mga indi Judio:* ukon, *mga nasyon* † **4:25** *mga Judio:* ukon, *mga katawhan* ‡ **4:26** Sal. 2:1-2

27 Matuod nga natuman na subong ang imo ginhambal sang una tungod
nga diri mismo sa Jerusalem ang mga indi Judio kag ang katawhan sang
Israel, pati si Herodes *nga hari* kag si Poncio Pilato *nga gobernador*,
nagsugtanay nga kontrahon ang imo balaan nga alagad nga si Jesus nga
imo ginpili nga mangin Hari.
28 Sa ila ginhimo natuman na ang imo plano sang una. Kag ini natabo
suno sa imo gahom kag kabubut-on.
29 Kag karon, Ginoo, ginapahog nila kami. Buligi kami nga imo mga
alagad nga magmaisog sa pagwali sang imo pulong.
30 Ipakita ang imo gahom. Itugot nga paagi sa ngalan§ ni Jesus nga imo
balaan nga alagad, mapaayo namon ang mga masakiton kag makahimo
kami sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang."
31 Pagkatapos nila pangamuyo, nag-uyog ang balay nga ila ginatipunan.
Gin-gamhan sila tanan sang Espiritu Santo kag nangisog sa pagwali sang
pulong sang Dios.

Ang Pagbinuligay sang mga Tumuluo

32 Tanan nga tumuluo isa lang sa panghunahuna kag balatyagon. Ang
kada isa sa ila wala nagkabig nga ang iya mga pagkabutang iya gid lang,
kundi para sa tanan.
33 Grabe nga mga milagro ang ginhimo sang mga apostoles sa ila
pagpamatuod nga si Ginoong Jesus nabanhaw. Kag dako gid ang bulig
sang Dios sa tanan nga tumuluo.
34 Wala sing may nawad-an sa ila kinahanglanon tungod kay may mga
tumuluo nga nagpamaligya sang ila mga duta kag mga balay,
35 kag ginhatag nila ang bili sa mga apostoles. Dayon ginpanagtag ini
sang mga apostoles sa kada isa suno sa iya kinahanglanon.
36 Amo man ini ang ginhimo ni Jose nga taga-Cyprus, nga kaliwat
ni Levi. Ginatawag siya sang mga apostoles nga si Barnabas, nga kon
sayuron "Manugpabakod."
37 Ginbaligya ni Jose ang iya duta kag ginhatag niya ang bili sa mga
apostoles.

5

Si Ananias kag si Safira

1 May ara nga mag-asawa nga nagbaligya man sang ila duta. Ang
ngalan sang bana si Ananias, kag ang iya asawa si Safira.
2 Pero gintago ni Ananias ang iban nga kantidad sang bili sang duta
para sa ila kaugalingon. Ang iya asawa nagsugot man. Kag ginhatag niya
ang nabilin nga kantidad sa mga apostoles.
3 Dayon nagpamangkot si Pedro, "Ananias, ngaa nagpadaog ka kay
Satanas? Nagabutig ka sa Espiritu Santo tungod nga ang iban nga
kuwarta nga bili sang imo duta gintago mo!
4 Indi bala nga sa wala mo pa mabaligya ang imo duta ikaw ang tag-
iya sina? Kag sang nabaligya mo na ina indi bala ara sa imo pagbuot
kon anhon mo ang kuwarta? Ngaa bala naghunahuna pa gid ikaw sa
paghimo sini? Wala lang ikaw nagbutig sa tawo kundi labi na gid sa
Dios."

§ **4:30** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

5-6 Pagkabati sadto ni Ananias, natumba siya kag napatay. Dayon ginpalapitan siya sang mga pamatan-on kag ginputos nila ang iya bangkay. Pagkatapos gindala nila siya paguwa kag ginlubong. Kag ang tanan nga nakabati sa natabo hinadlukan gid.

7 Pagkaligad sang mga tatlo ka oras, nagsulod ang asawa ni Ananias. Wala siya kahibalo kon ano ang natabo sa iya bana.

8 Ginpamangkot siya ni Pedro, "Sugiri ako sang matuod, amo gid bala ini tanan ang kantidad nga inyo nabaton sa inyo ginbaligya nga duta?" Nagsabat si Safira, "Huo, amo gid ina tanan ang amon nabaton."

9 Gani nagsiling si Pedro sa iya, "Ngaa nagsugtanay kamo nga magasawa nga tilawan ang Espiritu sang Ginoo? Tan-awa, ara na sa puwertahan ang mga pamatan-on nga naglubong sang imo bana, kag ikaw ila man nga tuwangan *kag ilubong*."

10 Hinali lang natumba si Safira sa atubangan ni Pedro kag napatay. Pagsulod sang mga pamatan-on nakita nila nga patay na si Safira. Gani gintuwangan nila siya paguwa kag ginlubong sa tupad sang iya bana.

11 Tungod sa mga natabo nga ato, dako gid ang kahadlok sang bilog nga iglesya kag sang tanan nga nakabati sini.

Mga Milagro kag Makatilingala nga mga Butang

12 Madamo nga milagro kag makatilingala nga mga butang ang ginhimo sang mga apostoles sa mga tawo. Nagatipon permi ang tanan nga tumuluo didto sa Balkon ni Solomon.

13 Bisan tuod nga ginatahod sila sang mga tawo, ang iban wala nangisog sa pagsimpon sa ila.

14 Nagdugang pa gid ang mga tumuluo sang Ginoo, mga lalaki kag mga babayi.

15 Tungod sa mga milagro nga ginpanghimo sang mga apostoles, gindala sang mga tawo ang ila mga masakiton sa higad sang mga dalan kag ginbutang nila sa mga hiligdaan, para kon mag-agi si Pedro maagyan sila bisan sang iya landong na lang.

16 Indi lang ina, kundi madamo man nga mga tawo sa mga baryo sa palibot ang nag-abot sa Jerusalem nga nagadala sang mga masakiton kag mga tawo nga ginagamhan sang mahigko nga mga espiritu. Kag nagalayo sila tanan.

Ang Paghingabot sa mga Apostoles

17 Nahisa gid ang pangulo nga pari kag ang iya mga kaupod nga mga miyembro sang sekta nga Saduceo.

18 Gani gindakop nila ang mga apostoles kag ginsulod sa prisohan.

19 Pero pagkagab-i, ginbuksan sang anghel sang Ginoo ang puwertahan sang prisohan kag ginpaguwa niya sila. Nagsiling ang anghel sa ila,

20 "Magkadto kamo sa templo kag tudluan ninyo ang mga tawo parte sa bag-o nga kabuhi nga ginahatag sang Dios."

21 Gintuman nila ang ginsiling sang anghel, gani pagbutlak sang adlaw nagkadto sila sa templo kag nagpanudlo sa mga tawo.

Karon, ginpatawag sang pangulo nga pari kag sang iya mga kaupod ang tanan nga manugdumala sang Israel para mag-meeting ang bilog nga Korte sang mga Judio. May ginsugo man sila nga magkadto sa prisohan para kuhaon ang mga apostoles kag dal-on didto sa ila.

22 Pero pag-abot sang mga ginsugo didto sa prisohan, wala na didto
ang mga apostoles. Gani nagbalik sila sa Korte sang mga Judio
23 kag nagpanugid, “Pag-abot namon sa prisohan nakita namon nga
may mga kandado pa ang mga puwertahan, kag ang mga guwardya
didto pa sa mga puwertahan nga nagabantay. Pero pagbukas namon
sang prisohan wala kami sing may nakita nga tawo sa sulod.”
24 Pagkabati sadto sang opisyal sang mga guwardya sa templo kag
sang manugdumala nga mga pari, naglibog ang ila ulo kag indi nila
maintiendihan kon ano ang natabo sa mga apostoles.
25 Sang ulihi may isa ka tawo nga nag-abot kag nagsugid, “Ang mga
tawo nga inyo ginsulod sa prisohan didto na sa templo kag nagapanudlo
sa mga tawo.”
26 Dayon nagkadto sa templo ang opisyal sang mga guwardya kag ang
iya mga tinawo kag gindakop nila liwat ang mga apostoles, pero wala
nila sila pagpuwersaha tungod nga nahadlok sila basi kon batuhon sila
sang mga tawo.
27 Gindala nila ang mga apostoles didto sa Korte sang mga Judio.
Nagsiling ang pangulo nga pari sa ila,
28 “Indi bala nga ginmanduan namon kamo nga indi kamo magtudlo
parte kay Jesus? Pero tan-awa ninyo ang inyo ginhimo! Naglapnag
na ang inyo pagpanudlo sa bilog nga Jerusalem, kag kami pa ang inyo
ginapasibangdan nga nagpatay sa iya!”
29 Nagsabat si Pedro kag ang iya mga kaupod, “Ang Dios ang dapat
namon tumanon, kag indi ang mga tawo.
30 Ginpatay ninyo si Jesus paagi sa paglansang sa iya sa krus. Pero
ginbanhaw siya sang Dios, ang Dios nga ginsimba sang aton mga katigu-
langan.
31 Ginbayaw sang Dios si Jesus, kag didto na siya sa iya tuo bilang
Pangulo kag Manluluwas, para kita nga mga Israelinhon mahatagan
sang kahigayunan nga maghinulsol para mapatawad ang aton mga sala.
32 Nagapamatuod kami nga ini tanan matuod gid. Kag ang Espiritu
Santo nga ginhatag sang Dios sa tanan nga nagatuman sa iya nagapa-
matuod man sa sini nga mga butang.”
33 Pagkabati sadto sang mga miyembro sang Korte sang mga Judio,
nangakig gid sila kag gusto nila nga patyon ang mga apostoles.
34 Pero nagtindog ang ila kaupod nga si Gamaliel. Ini nga tawo Pariseo
kag manunudlo sang Kasuguan. Ginatahod siya sang tanan. Nagsugo
siya nga paguwaon anay ang mga apostoles.
35 Dayon naghambal si Gamaliel sa iya mga kaupod, “Mga *kasimanwa
ko nga mga* Israelinhon, hunahunaa ninyo anay sing maayo kon ano ang
inyo himuon sa sini nga mga tawo.
36 Kay sang una may tawo nga ang iya ngalan si Teudas nga nagapabu-
gal nga daw si sin-o gid siya, kag may mga 400 ka tawo nga nagsunod
sa iya. Pero sang ulihi ginpatay siya, kag ang iya mga sumulunod
naglalapta, kag nadula man lang ato nga grupo.
37 Pagkatapos sini, sang tion sang pag-census sa mga tawo, si Judas
naman nga taga-Galilea nakatipon sang mga tawo nga nagsunod sa iya.
Pero ginpatay man siya kag naglalapta man ang iya mga sumulunod.
38 Gani ang akon mahambal sa inyo amo ini: pabay-i lang ini nga
mga tawo, kag indi sila pagsapaka. Kay kon ang ila mga ginahimo kag

ginatudlo halin lang sa tawo, madula man lang ina.
39 Pero kon ina halin sa Dios, indi ta sila mapunggan. Indi lang ina,
kundi basi kon magguwa pa nga ang Dios na gid ang aton kontra."
Nakombinsi ang Korte sa laygay ni Gamaliel.
40 Ginpatawag nila liwat ang mga apostoles kag ginpahanot. Pagkata-
pos ginmanduan nila sila nga indi na gid magpanudlo sa ngalan ni Jesus
kag ginbuy-an dayon sila.
41 Naghalin didto ang mga apostoles nga may dako nga kalipay, tungod
nga ginhatagan sila sang Dios sang pribilehiyo nga mag-antos para sa
ngalan *ni Jesus*.
42 Adlaw-adlaw nagakadto sila sa templo kag sa mga balay, kag sige
ang ila panudlo kag pagwali sang Maayong Balita parte kay Jesus nga
siya amo ang Cristo.

6

Ang Pagpili sang Pito ka Lalaki

1 Sang sadto nga panahon, nagadamo na gid ang mga sumulunod *ni
Jesus*. Karon, nagreklamo ang mga Judio nga ang ila lingguahe Griego
kontra sa mga Judio nga ang ila lingguahe Hebreo, tungod kay wala
mahatagi sing adlaw-adlaw nga rasyon ang ila mga balo nga babayi.
2 Gani gintawag sang dose ka apostoles ang tanan nga sumulunod
ni Jesus. Dayon nagsiling sila, "Indi maayo nga pabay-an namon ang
pagwali sang pulong sang Dios para mag-atipan lang sang materyal nga
mga bulig.
3 Gani, mga kauturan, magpili kamo halin sa inyo mga kaupod sang
pito ka lalaki nga napamatud-an nga may maayo nga reputasyon,
maalamon, kag ginagamhan sang Espiritu *Santo*. Sila amo ang aton
padumalahon sining mga materyal nga mga bulig.
4 Kag kami naman ya, gamiton namon ang amon tiyempo sa pag-
pangamuyo kag sa pagwali sang pulong sang Dios."
5 Komporme ang tanan nga tumuluo sa ginsiling sang mga apostoles.
Gani ginpili nila si Esteban nga isa ka tawo nga hugot ang iya pagtuo kay
Jesus kag ginagamhan sang Espiritu Santo. Napilian man nila si Felipe,
si Procorus, si Nicanor, si Timon, si Parmenas, kag si Nicolas nga taga-
Antioc. Si Nicolas nga ini indi Judio, pero nagsaylo sa relihiyon sang mga
Judio.
6 Gindala nila ining mga napilian sa mga apostoles. Kag nagpanga-
muyo ang mga apostoles kag nagtungtong sang ila mga kamot sa ila.*
7 Gani padayon nga naglapnag ang pulong sang Dios. Madamo pa gid
nga mga taga-Jerusalem ang nangin sumulunod *ni Jesus*, kag madamo
man nga mga pari ang nagtuo *sa iya*.

Ang Pagdakop kay Esteban

8 Ginbugayan *sang Dios* si Esteban sang dako gid nga gahom. Gani
madamo nga milagro kag makatilingala nga butang ang iya ginhimo nga
nakita sang mga tawo.
9 Pero may mga tawo nga nagkontra kay Esteban. Ini nga mga tawo
mga Judio nga halin sa Cyrene, sa Alexandria, sa Cilicia, kag sa Asia. Mga

* **6:6** *nagtungtong sang ila mga kamot* sa pagdedikar sa ila sa ila buluhaton ukon sa pag-
bendisyon sa ila.

miyembro sila sang simbahan sang mga Judio nga kon tawgon Simbahan sang mga Ginhilway sa Pagkaulipon. Padayon ang ila pagpakigbais kay Esteban.
10 Pero tungod nga si Esteban ginhatagan sang kaalam sang Espiritu
Santo, indi gid sila makadaog sa iya.
11 Gani ginsuhulan† nila ang pila ka tawo nga magsiling, "Nabatian
namon si Esteban nga nag-insulto kay Moises kag sa Dios."
12 Sa sini nga paagi ginsutsot nila ang mga tawo, ang mga manugdumala sang mga Judio, kag ang mga manunudlo sang Kasuguan. Gindakop nila si Esteban kag gindala sa Korte sang mga Judio.
13 May ginpasulod man sila nga pila ka tawo sa pagtestigo sang butig
kontra kay Esteban. Nagsiling sila, "Ini nga tawo permi gid nagahambal
kontra sa aton sagrado nga templo kag sa Kasuguan *ni Moises*.
14 Nabatian namon siya nga nagasiling nga ang aton templo gub-on ni
Jesus nga taga-Nazaret kag ilisan niya ang mga kinabatasan nga ginbilin
sa aton ni Moises!"
15 Ang tanan nga miyembro sang Korte sang mga Judio naghimutad
gid kay Esteban, kag nakita nila ang iya guya nga daw guya sang anghel.

7

Ang Wali ni Esteban

1 Karon, nagpamangkot ang pangulo nga pari kay Esteban, "Ano,
matuod bala ang ginasugid sang sini nga mga tawo?"
2 Nagsiling si Esteban, "Mga kauturan kag mga ginikanan, pamatii
ninyo ako. Sang una nga tiyempo, nagpakita ang Dios nga makagagahom sa aton katigulangan nga si Abraham sang didto pa siya sa
Mesopotamia, sa wala pa siya magsaylo sa Haran.
3 Nagsiling ang Dios kay Abraham, 'Bayai ang imo nasyon kag mga
paryente, kag magkadto ka sa lugar nga akon itudlo sa imo.'*
4 Gani naghalin si Abraham sa lugar sang mga Kaldeanhon kag didto
siya nag-estar sa Haran. Pagkapatay sang iya amay, ginpakadto siya sang
Dios sa lugar nga aton ginaestaran subong.
5 Sa sadto nga tiyempo wala pa si Abraham paghatagi sang Dios sang
bisan diutay lang nga duta. Pero nagpromisa ang Dios nga ang ini nga
lugar ihatag niya sa iya kag sa iya mga kaliwat. Wala pa sing anak si
Abraham sang pagpromisa sang Dios sadto.
6 Nagsiling ang Dios sa iya, 'Ang imo mga kaliwat mangin pangayaw sa
iban nga lugar. Mangin ulipon sila didto kag pintasan sa sulod sang 400
ka tuig.
7 Pero silutan ko ang nasyon nga magaulipon sa ila. Pagkatapos
magahalin sila sa sadto nga nasyon kag magabalik sa sini nga lugar kag
diri sila magasimba sa akon.'†
8 Dayon nagsugo ang Dios kay Abraham nga ang tanan nga lalaki dapat
tulion bilang tanda sang kasugtanan. Gani pagkatawo sang iya bata nga
si Isaac, gintuli niya siya sang walo pa lang siya ka adlaw. Amo man ini
ang ginhimo ni Isaac kay Jacob nga iya anak. Kag si Jacob naghimo man
sini sa dose niya ka anak nga sa diin kita nga mga Judio naghalin.

† **6:11** *ginsuhulan:* ukon, *ginsutsot* * **7:3** Gen. 12:1 † **7:7** Gen. 15:13, 14

9 “Si Jose nga isa sa dose ka anak ni Jacob ginhisaan sang iya mga utod,
gani ginbaligya nila siya. Dayon gindala siya sa Egypt kag nangin ulipon
didto. Pero tungod nga ang Dios kaupod ni Jose,
10 ginbuligan niya siya sa tanan nga pag-antos nga iya gin-agyan.
Ginhatagan man siya sang Dios sang kaalam, gani naluyagan siya sang
Faraon, ang hari sang Egypt. Ginhimo siya sang hari nga pangulo sa *bilog*
nga Egypt kag sa tanan niya nga propedad.
11 Sang ulihi nag-abot ang gutom sa bilog nga Egypt kag sa Canaan.
Nag-antos gid ang mga tawo, kag ang aton mga katigulangan wala gid
sing may makuhaan sang pagkaon.
12 Gani pagkabati ni Jacob nga may pagkaon didto sa Egypt, gin-
pakadto niya didto *ang iya mga anak, nga amo* ang aton mga katigulan-
gan. Amo ato ang nahauna nila nga pagkadto sa Egypt.
13 Sang ikaduha na nila nga pagkadto didto, nagpakilala sa ila si Jose
nga siya ila utod, kag ginsugid man niya sa Faraon ang parte sa iya
pamilya.
14 Dayon nagtugon si Jose nga pakadtuon ang iya amay nga si Jacob sa
Egypt upod sa bilog niya nga pamilya. (Mga 75 sila tanan.)
15 Gani nagkadto si Jacob kag ang aton mga katigulangan sa Egypt, kag
didto sila nag-estar hasta nagkalamatay sila.
16 Gindala ang ila mga tul-an‡ sa Shekem kag ginlubong sa lulubngan
nga ginbakal ni Abraham sang una sa mga anak ni Hamor.
17 “Karon, sang malapit na matuman ang promisa sang Dios kay
Abraham, nagdamo pa gid ang aton mga katigulangan didto sa Egypt.
18 Nag-abot man ang adlaw nga lain na ang hari sa Egypt. Wala siya
makakilala kay Jose.
19 Gindayaan sini nga hari ang aton mga katigulangan kag ginpin-
tasan. Ginpilit niya sila nga ihaboy nila ang ila mga lapsag§ para
magkalamatay.
20 Amo man ato ang tion nga natawo si Moises, isa ka bata nga
nahamut-an sang Dios. Ginsagod siya sang iya mga ginikanan sa ila
balay sa sulod sang tatlo ka bulan.
21 Sang ginbilin na siya sa guwa sang balay, ginkuha siya sang babayi
nga bata sang Faraon kag ginsagod bilang iya gid bata.
22 Gintudluan si Moises sang tanan nga kinaalam sang mga Egypto-
hanon, kag nangin bantog siya tungod sa iya mga paghambal kag sa iya
mga hinimuan.
23 “Sang si Moises 40 na ka tuig, napinsaran niya nga magbisita sa iya
mga kasimanwa nga mga Israelinhon.
24 Didto nakita niya ang isa sa ila nga ginapintasan sang isa ka Egypto-
hanon. Gin-apinan niya ang iya kasimanwa nga Israelinhon kag bilang
balos ginpatay niya ang Egyptohanon.
25 Sa ginhimo niya nga ini naghunahuna si Moises nga maintiendihan
sang iya kapareho nga mga Israelinhon nga siya amo ang gamiton sang
Dios sa paghilway sa ila. Pero wala sila nakaintiendi.
26 Sang sunod nga adlaw, nagbalik si Moises kag nakita niya ang
duha ka Israelinhon nga nagaaway. Gusto niya nga husayon ang duha,

‡ **7:16** *ang ila mga tul-an:* sa literal, *sila* § **7:19** *lapsag:* bata nga bag-o natawo

gani naghambal siya sa ila, ‘Pareho kamo nga mga Israelinhon. Ngaa
nagaaway kamo?’
27 Pero gintiklod siya sang isa nga nagapangdaogdaog kag ginsilingan,
‘Sin-o ang naghimo sa imo nga pangulo kag manughukom namon?
28 Ano, patyon mo man bala ako pareho sa ginhimo mo sa Egypto-
hanon kahapon?’*
29 Pagkabati sadto ni Moises nagpalagyo siya halin sa Egypt kag
nagkadto sa duta sang Midian. Didto siya nag-estar kag nagpangasawa,
kag didto man natawo ang iya duha ka anak nga lalaki.
30 “Pagkaligad sang 40 ka tuig, may isa ka anghel nga nagpakita kay
Moises sang didto siya sa kamingawan nga malapit sa Bukid sang Sinai.
Nakita ni Moises ang anghel sa nagadabadaba nga kahoy-kahoy.
31 Natingala gid si Moises sa iya nakita, gani ginpalapitan niya ang
kahoy-kahoy para tan-awon kon ano ato. Sang nagapalapit na siya,
nabatian niya ang tingog sang Ginoo nga nagahambal sa iya,
32 ‘Ako ang Dios sang imo mga katigulangan nga si Abraham, si Isaac,
kag si Jacob.’† Pagkabati sadto ni Moises nagkurog siya sa kahadlok kag
wala siya nangahas nga magtulok.
33 Dayon nagsiling ang Ginoo sa iya, ‘Ubaha ang imo sandalyas, kay
balaan ang lugar nga imo ginatindugan.
34 Nakita ko gid ang pag-antos sang akon katawhan sa Egypt, kag
nabatian ko man ang ila mga paghibi. Gani nagpanaog ako sa pagluwas
sa ila. Karon magpreparar ka, kay ikaw ang akon ipadala didto sa
Egypt.’‡
35 “Amo ini ang Moises nga ginsikway sadto sang iya mga kapareho
nga Israelinhon nga nagasiling, ‘Sin-o ang naghimo sa imo nga pangulo
kag manughukom *namon*?’ Amo man ini ang Moises nga ginpadala sang
Dios nga mangin pangulo kag manughilway sa mga Israelinhon paagi
sa bulig sang anghel nga iya nakita didto sa nagadabadaba nga kahoy-
kahoy.
36 Si Moises amo ang nagdala sang mga Israelinhon paguwa sa duta
sang Egypt. Naghimo siya sang mga milagro kag makatilingala nga mga
butang sa Egypt, sa Mapula nga Dagat, kag sa kamingawan nga ila gin-
agyan sa sulod sang 40 ka tuig.
37 Amo man ini ang Moises nga nagsiling sa mga Israelinhon, ‘Mag-
apadala sa inyo ang Dios sang isa ka propeta nga pareho sa akon, nga
kadugo ninyo.’§
38 Sang didto na ang aton mga katigulangan sa kamingawan, si Moises
man ang nagpatunga sa mga tawo kag sa anghel nga nagpakighambal sa
iya sa Bukid sang Sinai; kag didto siya nagbaton sang pulong sang Dios
nga nagahatag sang kabuhi para ihatag man sa aton.
39 “Pero ang aton mga katigulangan wala nagtuman sa ginpahimo ni
Moises sa ila. Ginsikway nila si Moises bilang ila pangulo, kay gusto nila
nga magbalik sa Egypt.
40 Naghambal sila kay Aaron, ‘Himui kami sang mga dios nga maga-
panguna sa amon, tungod nga wala kita kahibalo kon ano na ang natabo
sining tawo nga si Moises nga nagpaguwa sa aton sa duta sang Egypt.’*

---

* **7:28** Exo. 2:14 † **7:32** Exo. 3:6 ‡ **7:34** Exo. 3:5, 7-8, 10 § **7:37** Deu. 18:15 * **7:40** Exo. 32:1

41 Dayon naghimo sila sang dios-dios sa dagway sang bataon nga baka.
Naghalad sila sa sini nga dios-dios, kag nagpiesta sila sa kadungganan
sang ila ginhimo.
42 Gani gintalikdan sila sang Dios. Ginpabay-an na lang niya sila nga
magsimba sa mga bituon sa langit suno sa sinulatan sang mga propeta:
"'Katawhan sang Israel, sang didto sa kamingawan
ang inyo mga katigulangan sa sulod sang 40 ka tuig,
ako bala ang ila ginhalaran sang ila mga halad? *Indi!*
43 Kag karon ginadala-dala pa ninyo ang tolda nga simbahan
sang *inyo dios-dios nga si* Molec,
kag ang bituon *nga larawan*
sang inyo dios-dios nga si Refan.
Ginhimo ninyo ini nga mga imahen para simbahon.
Gani ipabihag ko kamo sa unhan pa sang Babilonia.'"†
44 *Nagsiling pa gid si Esteban,* "Sang didto pa ang aton mga katigu-
langan sa kamingawan, ara sa ila ang Tolda nga Simbahan nga sa diin
nabutang ang Kasuguan. Ginhimo ang ini nga tolda suno sa sugo sang
Dios kay Moises, suno sa desinyo nga ginpakita sa iya.
45 Sang ulihi, sang napatay na ang aton mga katigulangan, ang ila mga
anak naman amo ang nagdala sang tolda. Ang ila pangulo amo si Josue.
Naangkon nila ang mga duta *nga ginpromisa sang Dios* sa tapos nga
matabog sang Dios ang mga katawhan nga nagaestar sa sadto nga mga
lugar. Kag nagpabilin didto ang tolda nga gindala sang mga Israelinhon
hasta sa tiyempo nga si David nangin hari.
46 Nalipay gid ang Dios kay David kag ginpangayo niya *sa Dios* nga
tugutan siya nga magpatindog sang balay para *simbahan sang* mga
kaliwat ni Jacob.
47 Pero si Solomon amo ang nagpatindog sang templo para sa Dios.
48 "Ugaling ang Labing Mataas nga Dios wala nagaestar sa mga balay
nga ginhimo sang tawo. Pareho sang ginsiling sang *Dios paagi sa isa ka*
propeta,
49 "'*Ako,* ang Ginoo, nagasiling:
Ang langit amo ang akon trono,
kag ang duta amo ang tulungtungan sang akon mga tiil.
Gani ano nga klase sang balay
ang patindugon ninyo para sa akon?
Diin bala ang lugar nga inyo papahuwayan sa akon?
50 Indi bala ako ang naghimo sang tanan nga butang?'"‡
51 *Nagsiling dayon si Esteban,* "Matig-a gid ang inyo mga ulo! Naga-
pabungol lang kamo sa mga mensahi sang Dios, kay indi ninyo gusto nga
magtuman sang iya mga ginasiling sa inyo. Permi lang ninyo ginakontra
ang Espiritu Santo. Pareho gid kamo sang inyo mga katigulangan.
52 Wala gid sing propeta sa ila tiyempo nga wala nila ginhingabot. Ang
mga nagsugid parte sa pag-abot sang Matarong *nga Alagad*§ ginpatay
nila. Kag pag-abot diri ni Jesus, kamo amo ang nagtraidor kag nagpatay
sa iya.
53 Nagbaton kamo sang Kasuguan nga ginhatag sang Dios paagi sa mga
anghel, pero wala ninyo pagtumana."

† **7:43** Amo. 5:25-27 ‡ **7:50** Isa. 66:1-2 § **7:52** *Matarong nga Alagad:* buot silingon, *si Jesus*

Ang Pagbato kay Esteban

54 Pagkabati sadto sang mga miyembro sang Korte, nangakig gid sila
kay Esteban. Nagbagrot gid ang ila mga ngipon sa puwerte nga kaakig.
55 Pero si Esteban nga ginagamhan sang Espiritu Santo nagtangla sa
langit, kag nakita niya ang gahom sang Dios nga nagasilak kag si Jesus
nga nagatindog sa tuo sang Dios.
56 Pagkakita niya sadto nagsiling siya, "Tan-awa ninyo! Nakita ko nga
abri ang langit kag si Jesus nga Anak sang Tawo nagatindog sa tuo sang
Dios!"
57 Nagsinggit ang mga miyembro sang Korte kag gintakpan nila ang ila
mga dulunggan. Kag nagdinaguso sila pakadto sa iya.
58 Gindala nila si Esteban paguwa sa siyudad kag ginbato. Ginhukas
sang mga nagsaksi kontra kay Esteban ang ila mga pangtabon nga
panapton* kag ginbilin sa isa ka pamatan-on nga ang iya ngalan si Saulo.
59 Sang ginabato nila si Esteban, nagapangamuyo siya. Siling niya,
"Ginoong Jesus, batuna ang akon espiritu."
60 Dayon nagluhod siya kag nagsinggit sing mabaskog, "Ginoo, indi sila
pagsukta sang sini nga sala nga ila ginahimo." Pagkahambal niya sini,
napatay siya dayon.

8

1 Nagkomporme si Saulo sa pagpatay kay Esteban.

Ginhingabot ni Saulo ang mga Tumuluo

Halin sadto, nagsugod ang dako nga paghingabot sa iglesya sa
Jerusalem. Gani naglalapta ang mga tumuluo sa bilog nga Judea kag
Samaria. Ang mga apostoles lang ang wala naghalin sa Jerusalem.
2 Ginlubong si Esteban sang diosnon nga mga tawo, kag ginhibian gid
nila siya.
3 Pero si Saulo nagsugod sa paglaglag sa iglesya. Ginpamalaybalay
niya *ang mga tumuluo* kag ginpapriso, lalaki ukon babayi man.

Gintudlo ang Maayong Balita sa Samaria

4 Naglalapta ang mga tumuluo kag ginwali nila ang Maayong Balita.
5 Isa sang mga tumuluo amo si Felipe. Nagkadto siya sa isa ka siyudad
sa Samaria kag nagwali sa mga tawo parte kay Cristo.
6 Pagkabati sang mga tawo sang mga ginhambal ni Felipe, kag
pagkakita nila sang mga milagro nga iya ginhimo, nagpamati gid sila.
7 Madamo nga tawo nga ginagamhan sang mahigko nga mga espiritu
ang gin-ayo niya. Nagsinggit sing mabaskog ang mga espiritu samtang
nagaguwa sila sa mga tawo. Madamo man nga mga paralitiko kag mga
piang ang nag-alayo.
8 Gani dako gid ang kalipay sang mga tawo sa sadto nga siyudad.
9 May tawo man didto nga ang iya ngalan si Simon. Dugay na nga
natingala gid sa iya ang katawhan sa Samaria tungod sang iya abilidad
sa madyik. Nagapabugal siya nga daw si sin-o gid siya.
10 Ang tanan nga tawo sa siyudad, imol ukon manggaranon man,
nagapamati gid sa iya. Nagsiling sila, "Ini nga tawo amo ang gahom sang
Dios nga kon tawgon 'Dako nga Gahom.' "

* **7:58** *Ginhukas...pangtabon nga panapton:* siguro para matawhay ang ila pagbato kay Esteban.

11 Dugay na niya nga nadala ang mga tawo sa iya abilidad sa madyik,
amo gani nga nagpati ang mga tawo sa iya.
12 Pero sang pagwali ni Felipe sa ila sang Maayong Balita parte
sa paghari sang Dios kag parte kay Jesu-Cristo, nagtuo sila kag nag-
pabautiso, lalaki kag babayi.
13 Pati si Simon nagtuo man, kag sang nabautisohan na siya, nag-upod
siya kay Felipe. Natingala gid siya sa makatilingala nga mga butang kag
mga milagro nga ginhimo ni Felipe.
14 Pagkabati sang mga apostoles sa Jerusalem nga ang mga taga-
Samaria nagtuo man sa pulong sang Dios, ginpadala nila didto si Pedro
kag si Juan.
15 Pag-abot nila sa Samaria, nagpangamuyo sila para sa mga tumuluo
didto nga mabaton nila ang Espiritu Santo.
16 Kay bisan nga nabautisohan na sila sa ngalan ni Ginoong Jesus, wala
pa gid sila nakabaton sang Espiritu Santo.
17 Gintungtungan sila ni Pedro kag ni Juan sang ila mga kamot, kag
nabaton nila dayon ang Espiritu Santo.
18 Nakita ni Simon nga sang pagtungtong sang mga apostoles sang
ila mga kamot sa mga tumuluo nabaton nila ang Espiritu *Santo*. Gani
gintanyagan niya sing kuwarta si Pedro kag si Juan kag nagsiling,
19 "Hatagi man ninyo ako sang sina nga gahom, para ang bisan sin-o
nga tungtungan ko sang akon mga kamot magabaton man sang Espiritu
Santo."
20 Pero nagsabat si Pedro sa iya, "Kabay pa nga madula ka kag ang
imo kuwarta! Kay nagahunahuna ka nga mabakal mo sang kuwarta ang
regalo sang Dios?
21 Wala ka sing labot ukon parte sa mga ginapahimo sa amon sang Dios
tungod nga ang imo tagipusuon indi matarong sa panulok sang Dios.
22 Gani hinulsuli ang imo malain nga tuyo kag magpangamuyo ka sa
Ginoo nga patawaron ka sa imo ginahunahuna nga mahigko.
23 Tungod nga nakita ko nga nahisa ka gid kag ginagapos ka sang imo
kalautan."
24 Nagsiling si Simon, "Kon mahimo magpangamuyo man kamo sa Gi-
noo para sa akon para indi matabo sa akon ang silot nga inyo ginasiling."
25 Sa tapos nga nakapamatuod kag nakawali si Pedro kag si Juan sang
mensahi sang Ginoo, nagbalik sila sa Jerusalem. Kag nagsugid man sila
sang Maayong Balita sa mga baryo nga ila naagyan sa Samaria.

Si Felipe kag ang Opisyal nga Taga-Ethiopia

26 Karon, may anghel sang Ginoo nga naghambal kay Felipe,
"Magkadto ka gid dayon sa south, kag usuyon mo ang dalan nga halin sa
Jerusalem pakadto sa Gaza." (Ini nga dalan talagsa na lang ginaagyan.)
27 Gani naglakat si Felipe, kag didto nakita niya ang tawo nga taga-
Ethiopia. Nagapauli siya halin sa Jerusalem sa diin nagsimba siya sa
Dios. Mataas ang iya katungdanan tungod nga siya ang ginatugyanan
sang manggad sang Candace. (Ang Candace amo ang tawag sa rayna
sang Ethiopia.)
28 Nagasakay siya sa iya karwahe kag nagabasa sang libro ni Propeta
Isaias.
29 Nagsiling ang Espiritu *Santo* kay Felipe, "Kadtui kag magdungan ka
sa iya karwahe."

30 Gani nagdalagan si Felipe kag nalambot niya ang karwahe, kag
nabatian niya nga nagabasa ang opisyal sang libro ni Propeta Isaias.
Ginpamangkot siya ni Felipe kon naintiendihan niya ang iya ginabasa.
31 Nagsabat ang opisyal, “Indi gani! Kay paano ako makaintiendi kon
wala sing may magpaathag sa akon?” Dayon ginpangabay niya si Felipe
nga magsakay sa iya karwahe kag magtupad sa iya.
32 Amo ini ang parte sang Kasulatan nga iya ginabasa:
“Wala gid siya nagreklamo.
Pareho siya sang karnero nga ginadala sa ilihawan para ihawon,
ukon sang karnero nga samtang ginaguntingan wala gid nagatin-
gog.
33 Ginpakahuy-an siya kag indi husto ang pagsentensya sa iya.
Wala sing may makasugid parte sa iya mga kaliwat
tungod nga ang iya kabuhi diri sa duta ginkuha.”*
34 Nagsiling ang opisyal kay Felipe, “Palihog sugiri ako kon sin-o ang
ginatumod sang propeta—ang iya kaugalingon bala ukon ang iban nga
tawo?”
35 Gani sugod sa sadto nga parte sang Kasulatan, ginsugid sa iya ni
Felipe ang Maayong Balita parte kay Jesus.
36 Sang nagapadayon sila sa dalanon nakaabot sila sa lugar nga may
tubig. Nagsiling ang opisyal kay Felipe, “May tubig diri. May kabang-
danan pa bala nga indi ako mabautisohan?”
37 Nagsabat si Felipe sa iya, “Puwede ka na mabautisohan kon ang
imo pagtuo hugot gid sa imo tagipusuon.” Nagsiling ang opisyal, “Huo,
nagatuo ako nga si Jesu-Cristo amo ang Anak sang Dios.”†
38 Ginpadulog sang opisyal ang karwahe kag naglusong sila nga duha
sa tubig kag ginbautisohan siya ni Felipe.
39 Pagkatakas nila sa tubig, gulpi lang nga gindala si Felipe sang
Espiritu sang Ginoo. Wala na siya makita sang opisyal, pero malipayon
gid ang opisyal samtang nagapadayon siya sa iya pagpuli.
40 Sang makamarasmas si Felipe, didto na siya sa lugar sang Azotus.‡
Nagwali siya sang Maayong Balita sa mga banwa nga iya ginaagyan
hasta nakaabot siya sa Cesarea.

9

Nakilala ni Saulo si Ginoong Jesus
(Bin. 22:6-16; 26:12-18)

1 Padayon pa gid ang pagpamahog ni Saulo sa mga sumulunod sang
Ginoo nga pamatyon niya sila. Nagkadto pa siya sa pangulo nga pari
2 kag nagpangayo sang mga sulat nga magahatag sa iya sang aw-
toridad kag magapakilala sa iya sa mga simbahan sang mga Judio sa
Damascus. Tuyo niya nga pangdakpon kag dal-on pabalik sa Jerusalem
ang iya makita didto nga *mga sumulunod sang* Dalan *nga si Jesus*, lalaki
ukon babayi man.
3 Sang malapit na lang si Saulo sa siyudad sang Damascus, may
kasanag nga naghalin sa langit nga gulpi lang nagsilak sa iya palibot.
4 Dayon natumba siya sa duta, kag may tingog siya nga nabatian nga
nagasiling, “Saulo, Saulo! Ngaa ginahingabot mo ako?”

* **8:33** Isa. 53:7-8 † **8:37** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto. ‡ **8:40** *Azotus:* ukon, *Ashdod*

5 Nagsabat si Saulo, “Sir, sin-o ka?” Nagsiling ang tingog, “Ako amo si
Jesus nga imo ginahingabot.
6 Tindog ka kag magkadto sa siyudad, kay didto may masugid sa imo
kon ano ang dapat mo nga himuon.”
7 Wala gid sing may nakatingog sa mga kaupod ni Saulo. Nagtilindog
lang sila nga naurungan. Nakabati sila sang tingog, pero wala sila sing
may nakita.
8 Nagtindog si Saulo, pero pagmuklat niya indi na siya makakita. Gani
gintuytuyan siya sang iya mga kaupod hasta sa Damascus.
9 Sa sulod sang tatlo ka adlaw indi siya makakita, kag wala siya
magkaon ukon mag-inom.
10 Karon, didto sa Damascus may isa ka sumulunod *ni Jesus* nga ang iya
ngalan si Ananias. Nagpakita sa iya ang Ginoo paagi sa palanan-awon
kag nagsiling, “Ananias!” Nagsabat si Ananias, “Ginoo, ari ako.”
11 Nagsiling ang Ginoo sa iya, “Maglakat ka sa dalan nga ginatawag
‘Matadlong,’ kag didto sa balay ni Judas pangitaon mo ang tawo nga taga-
Tarsus nga ang iya ngalan si Saulo. Subong gid nagapangamuyo siya,
12 kag ginpakita ko sa iya nga ikaw nagsulod kag nagtungtong sang imo
kamot sa iya para makakita siya liwat.”
13 Pero nagsabat si Ananias, “Ginoo, nabatian ko halin sa madamo nga
tawo ang parte sa tawo nga ina, kon daw ano siya kapintas sa imo mga
katawhan sa Jerusalem.
14 Nagkadto siya gani diri sa Damascus nga may awtoridad halin
sa manugdumala nga mga pari para pangdakpon niya ang tanan nga
nagapanawag sa imo.”
15 Pero nagsiling ang Ginoo kay Ananias, “Lakat ka, kay ginpili ko siya
sa pag-alagad sa akon, para ipakilala niya ang akon ngalan sa mga indi
Judio kag sa ila mga hari, kag sa mga Israelinhon.
16 Kag ipakita ko man sa iya ang mga pag-antos nga dapat niya
pagaagyan para sa akon.”
17 Gani ginkadtuan ni Ananias si Saulo sa balay *nga iya ginadayunan*,
kag gintungtong niya ang iya kamot kay Saulo. Dayon nagsiling siya,
“Saulo, utod ko *sa Ginoo*, ginsugo ako ni Ginoong Jesus diri sa imo.
Siya ang nagpakita sa imo sa dalan sang nagapakadto ka diri. Ginsugo
niya ako diri para makakita ka liwat, kag para gamhan ka sang Espiritu
Santo.”
18 Hinali lang nagkalahulog halin sa mga mata ni Saulo ang daw mga
himbis sang isda, kag nakakita siya liwat. Dayon nagtindog siya kag
nagpabautiso.
19 Nagkaon siya kag nagbaskog liwat ang iya lawas.

Nagwali si Saulo sa Damascus

Nagtiner si Saulo sing mga pila ka adlaw sa Damascus upod sa mga
sumulunod *ni Jesus*.
20 Nagkadto siya sa mga simbahan sang mga Judio kag ginwali niya
ang parte kay Jesus nga siya amo ang Anak sang Dios.
21 Natingala gid ang tanan nga nakabati sa iya. Nagsiling sila, “Indi
bala nga amo ini ang tawo nga nagahingabot sa mga nagatuo kay Jesus
didto sa Jerusalem? Indi bala nagkadto siya gani diri para pangdakpon
ang mga nagatuo sa sadto nga ngalan kag dal-on sa manugdumala nga
mga pari?”

22 Nagdugang pa gid ang gahom ni Saulo sa pagwali. Ginpamatud-
an niya nga indi gid mahimutig nga si Jesus amo ang Cristo. Kag indi
makasabat sa iya ang mga Judio sa Damascus.
23 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagtipon ang mga Judio kag nagplano
nga patyon nila si Saulo.
24 Adlaw-gab-i ginbantayan nila ang mga puwertahan sang siyudad,
kay patyon nila siya. Pero may nakasugid kay Saulo parte sa ila plano.
25 Gani isa ka gab-i, ginpasulod siya sang iya mga sumulunod sa kaing
kag gintunton sa guwa sang pader *sang siyudad*.

Si Saulo sa Jerusalem

26 Pag-abot ni Saulo sa Jerusalem, gusto gid niya kuntani nga
magpakig-upod sa mga sumulunod *ni Jesus*, pero nahadlok sila sa iya.
Indi sila magpati nga siya sumulunod na *ni Jesus*.
27 Pero ginbuligan siya ni Barnabas. Gindala niya siya sa mga apos-
toles *kag ginpakilala*. Ginsugid ni Barnabas sa ila kon paano nakita
ni Saulo ang Ginoo sa dalan kag kon ano ang ginhambal sa iya. Kag
ginsugid man niya ang kaisog ni Saulo sa pagwali parte kay Jesus* didto
sa Damascus.
28 Gani halin sadto nangin kaupod na nila si Saulo, kag bisan diin sa
Jerusalem wala nahadlok si Saulo sa pagwali parte sa Ginoo.†
29 Naghambal man siya kag nagpakigbais sa mga Judio nga ang ila
lingguahe Griego, pero nangakig sila kag nagplano nga patyon siya.
30 Pagkahibalo sang mga tumuluo sang amo nga plano, gindul-ong nila
si Saulo sa Cesarea kag ginpapuli sa Tarsus.
31 Pagkatapos sadto, nangin malinong ang pagpangabuhi sang iglesya
sa bilog nga Judea, sa Galilea, kag sa Samaria. Nagbakod pa gid ang
pagtuo sang mga tumuluo kag nagkabuhi sila nga may pagtahod sa
Ginoo; kag tungod nga ginapabaskog sila sang Espiritu Santo, nagdamo
pa gid sila.

Si Pedro sa Lyda kag sa Jopa

32 Karon, madamo nga lugar ang ginakadtuan ni Pedro para magbisita
sa mga katawhan sang Dios. Nagkadto man siya sa mga tumuluo sa Lyda.
33 Didto nakita ni Pedro ang tawo nga ang iya ngalan si Eneas. Paral-
itiko siya kag wala gid makabangon sa iya hiligdaan sa sulod sang walo
ka tuig.
34 Nagsiling si Pedro sa iya, "Eneas, ginaayo ka ni Jesu-Cristo. Gani
magbangon ka kag himusa ang imo hiligdaan." Dayon nagbangon si
Eneas.
35 Nakita sang tanan nga pumuluyo sang Lyda kag sang Sharon nga
maayo na si Eneas, kag nagtuo man sila sa Ginoo.
36 Karon, sa Jopa may tumuluo nga babayi nga ang iya ngalan si Tabita.
(Sa Griego ang iya ngalan Dorcas.‡) Ini nga babayi madamo sang maayo
nga mga binuhatan labi na gid sa mga imol.
37 Natabuan man sadto nga nagmasakit ini nga babayi kag nap-
atay. Gintinluan nila ang iya bangkay kag ginhamyang sa ibabaw nga
kuwarto.

---

* **9:27** *parte kay Jesus:* sa literal, *sa ngalan ni Jesus* † **9:28** *parte sa Ginoo:* sa literal, *sa ngalan sang Ginoo* ‡ **9:36** *Dorcas:* Ang buot silingon sang sini nga ngalan, usa.

38 Ang Jopa indi gid man malayo sa Lyda. Gani pagkabati sang mga
sumulunod *ni Jesus* nga si Pedro didto sa Lyda, ginsugo nila ang duha ka
tawo nga pangabayon siya nga magkadto dayon sa Jopa.
39 *Pag-abot nila kay Pedro,* nag-upod si Pedro sa ila. Pag-abot nila
sa Jopa gindala siya sa ibabaw nga kuwarto. May mga balo didto nga
nagahinibi. Ginpakita nila kay Pedro ang mga bayo nga gintahi ni
Dorcas sang buhi pa siya.
40 Dayon ginpaguwa sila tanan ni Pedro sa kuwarto. Nagluhod siya kag
nagpangamuyo. Pagkatapos nag-atubang siya sa bangkay kag nagsiling,
"Tabita, bangon ka!" Nagmuklat si Tabita, kag pagkakita niya kay Pedro
nagpungko siya.
41 Gin-uyatan siya ni Pedro sa kamot kag ginbuligan nga magtindog.
Pagkatapos gintawag niya ang mga balo kag ang iban nga mga katawhan
sang Dios didto, kag ginpakita sa ila si Tabita nga buhi na.
42 Ini nga hitabo nabalitaan sa bilog nga Jopa, kag madamo ang nagtuo
kay Ginoo *ng Jesus*.
43 Nagtiner pa si Pedro sing mga pila ka adlaw sa Jopa sa balay ni Simon
nga manugbulad sang panit.

10

Si Pedro kag si Cornelius

1 Didto sa Cesarea may tawo nga ang iya ngalan si Cornelius. Ini nga
tawo isa ka kapitan sang Romanhon nga mga soldado sa batalyon nga
ginatawag Batalyon Italyano.
2 Diosnon siya kag ang iya bilog nga pamilya. Madamo ang iya nahatag
nga bulig sa imol nga mga Judio, kag permi siya nagapangamuyo sa Dios.
3 Isa sadto ka adlaw, mga alas tres sang hapon, may nagpakita sa
iya nga anghel sang Dios. Klaro gid ang iya pagkakita sa anghel nga
nagsulod sa iya balay kag nagtawag sa iya, "Cornelius!"
4 Pagkakita niya sa anghel hinadlukan siya kag nagsiling, "Ano ang
imo kinahanglan?" Nagsiling ang anghel, "Ginpamatian sang Dios ang
imo mga pangamuyo kag nalipay siya sa imo bulig sa mga imol. Gani
ginadumdom ka sang Dios.
5 Karon, magsugo ka sang mga tawo sa Jopa kag ipasugat mo si Simon
nga ginatawag Pedro.
6 Didto siya nagadayon kay Simon nga manugbulad sang panit. Ang
iya balay ara sa higad sang baybay."
7 Sang makahalin na ang anghel, gintawag ni Cornelius ang duha sang
iya mga suluguon kag ang isa ka soldado nga isa sang iya mga ginasugo-
sugo. Ang soldado nga ini diosnon man nga tawo.
8 Ginsugiran sila ni Cornelius sang tanan nga natabo, kag pagkatapos
ginsugo niya sila pa-Jopa.
9 Sang sunod nga adlaw, sang manug-abot na sila sa banwa sang Jopa,
nagsaka si Pedro sa atop* para magpangamuyo. Udtong-adlaw sadto.
10 Gin-gutom si Pedro kag gusto niya nga magkaon. Pero sang gi-
napreparar pa nila ang pagkaon, may ginpakita sa iya ang Dios.
11 Nakita niya ang langit nga nagbukas kag may nagapaidalom nga
daw habol nga malapad, nga nahigtan sa apat ka corner.

* **10:9** Ang ila atop sadto matapan kag puwede mapahuwayan.

12 Kag sa sini nga habol nakita niya ang tanan nga klase sang mga
sapat—ang mga sapat nga nagalakat, ang mga nagakamang, kag ang mga
nagalupad.
13 Dayon may tingog siya nga nabatian nga nagasiling, “Pedro, magtin-
dog ka! Mag-ihaw ka kag magkaon!”
14 Nagsabat si Pedro, “Ginoo, indi mahimo, tungod nga halin sadto
wala pa gid ako nakakaon sang mga sapat nga pareho sini nga *suno sa*
Kasuguan mahigko kag ginabawal nga kaunon.”
15 Nagsiling liwat ang tingog kay Pedro, “Indi pagkabiga nga mahigko
ang bisan ano nga butang nga gintinluan na sang Dios.”
16 Ini nga hitabo tatlo gid ka beses nga ginsulit, kag pagkatapos,
ginbatak ato gilayon pa-langit.
17 Samtang nagalibog ang ulo ni Pedro kag nagahunahuna kon ano ang
kahulugan sang iya nakita, nag-abot man ang mga tawo nga ginsugo ni
Cornelius. Kay pagkahibalo nila kon diin ang balay ni Simon, nagderetso
sila dayon didto; kag pag-abot nila sa puwertahan sang kudal,
18 nagpanawag sila kag nagpamangkot kon nagadayon didto si Simon
nga ginatawag Pedro.
19 Sang nagapalibog pa si Pedro kon ano ang kahulugan sang iya
nakita, nagsiling ang Espiritu *Santo* sa iya, “May tatlo ka tawo nga
nagapangita sa imo.
20 Magpanaog ka kag mag-upod sa ila. Indi ka magkatahap sa pag-
upod sa ila, kay ako amo ang nagsugo sa ila.”
21 Dayon nagpanaog si Pedro kag nagsiling sa mga tawo, “Ako amo ang
inyo ginapangita. Ano ang inyo kinahanglan sa akon?”
22 Nagsiling sila, “Ginsugo kami diri ni Kapitan Cornelius. Maayo siya
nga tawo kag nagasimba sa Dios. Ginatahod siya sang tanan nga Judio.
Nagsiling sa iya ang balaan nga anghel sang Dios nga agdahon ka didto
sa iya balay para mabatian niya kon ano ang imo ihambal.”
23 Ginpasulod sila ni Pedro, kag didto sila nagtulog sa sadto nga gab-i.
Sang sunod nga adlaw nag-upod si Pedro sa ila. May pila man ka
tumuluo sa Jopa nga nag-upod sa iya.
24 Nag-abot sila sa Cesarea pagkasunod nga adlaw. Nagahulat sa ila si
Cornelius kag ang iya mga paryente kag mga abyan nga inagda niya.
25 Sang pag-abot ni Pedro, ginsugata siya ni Cornelius kag nagluhod sa
pagsimba sa iya.
26 Pero ginpatindog siya ni Pedro kag ginsilingan, “Magtindog ka, kay
tawo man lang ako.”
27 Kag padayon ang ila estorya samtang nagapasulod sila sa balay.
Didto sa sulod sang balay nakita ni Pedro nga madamo ang mga tawo
nga nagatilipon.
28 Naghambal si Pedro sa ila, “Nakahibalo kamo nga kami nga mga
Judio ginabawalan sang amon relihiyon nga magbisita ukon magpakig-
upod sa mga indi Judio. Pero ginpaathag sang Dios sa akon nga indi ko
dapat pagkabigon nga mahigko ang bisan sin-o nga tawo.
29 Gani sang ginpasuguan ninyo ako nga magkadto diri, wala ako
nagreklamo. Gani gusto ko karon mahibaluan kon ngaa ginpatawag
ninyo ako.”
30 Nagsabat si Cornelius, “Tatlo na subong ka adlaw ang nagligad
sang nagapangamuyo ako diri sa balay, kag pareho man sini nga oras,

mga alas tres sang hapon. Sang nagapangamuyo ako, hinali lang nga nagpakita sa akon ang tawo nga may masilaw nga bayo.
31 Dayon naghambal siya sa akon, ‘Cornelius, ginpamatian sang Dios
ang imo pangamuyo kag ginadumdom niya ang imo bulig sa mga imol.
32 Karon, magsugo ka sang mga tawo nga magkadto sa Jopa kag
ipasugat si Simon nga ginatawag Pedro. Didto siya nagadayon sa balay
ni Simon nga manugbulad sang panit. Ang iya balay sa higad sang
baybay.’
33 Gani ginpatawag ko ikaw dayon, kag salamat kay nag-abot ka. Ari na
kami tanan sa presensya sang Dios para magpamati kon ano ang ginsugo
sang Ginoo sa imo nga isugid sa amon.”

Nagwali si Pedro sa Balay ni Cornelius

34 Gani naghambal si Pedro, “Karon nareyalisar ko nga matuod gid
man nga wala pinilian ang Dios.
35 Ginabaton niya ang tawo sa bisan diin nga nasyon kon nagakahad-
lok ini sa Dios kag husto ang iya ginahimo.
36 Nabatian ninyo ang Maayong Balita nga ginsugid sang Dios sa amon
nga mga Israelinhon, nga ang tawo makaangkon na sang maayo nga
relasyon sa iya paagi sa pagtuo kay Jesu-Cristo nga amo ang Ginoo sang
tanan.
37-38 Nahibaluan man ninyo ang mga natabo sa bilog nga Judea parte
kay Jesus nga taga-Nazaret. Indi bala nagsugod ini sa Galilea sa tapos
nga nakawali si Juan parte sa pagbautiso? Ginhatagan sang Dios si Jesus
sang Espiritu Santo kag gahom. Kag tungod nga ang Dios kaupod niya,
naglakat siya sa nagkalain-lain nga lugar nga nagahimo sang maayo nga
mga butang. Gin-ayo man niya ang tanan nga ginapaantos sang yawa.
39 Kami mismo makapamatuod sang tanan niya nga ginpanghimo
tungod nga nakita namon ini sa Jerusalem kag sa iban nga mga banwa
sang mga Judio. Ginpatay nila siya paagi sa paglansang sa iya sa krus.
40 Pero ginbanhaw siya sang Dios sa ikatlo nga adlaw kag ginpakita sa
amon nga siya buhi.
41 Wala siya ginpakita sa tanan kundi sa amon lang nga mga pinili sang
Dios nga mga saksi para ibalita sa iban ang parte sa iya. Nag-upod pa
gani kami sa iya kaon kag inom pagkatapos nga nabanhaw siya.
42 Ginsugo niya kami sa pagwali sang Maayong Balita sa mga tawo
kag sa pagpamatuod nga siya amo gid ang ginpili sang Dios nga mangin
hukom sa mga buhi kag sa mga patay na.
43 Si Jesu-Cristo amo ang ginsiling sang tanan nga propeta nga ang
tanan nga nagatuo sa iya patawaron sa ila mga sala paagi sa iya ngalan.”

Nag-abot ang Espiritu Santo sa mga Indi Judio

44 Samtang nagawali pa si Pedro, nag-abot ang Espiritu Santo sa tanan
nga nagapamati didto.
45 Ang mga tumuluo nga mga Judio nga nag-upod kay Pedro halin sa
Jopa natingala nga ang Dios naghatag man sang Espiritu Santo sa mga
indi Judio.
46 Kay nabatian nila sila nga nagahambal sa nagkalain-lain nga ling-
guahe nga wala nila natun-i kag nagadayaw sa Dios. Gani nagsiling si
Pedro,

47 “Nabaton na sini nga mga tawo ang Espiritu Santo pareho sa aton
bisan indi sila mga Judio. Gani wala na sing makapugong sa ila para
mabautisohan sila sa tubig.”
48 Dayon nagsugo siya sa ila nga magpabautiso sa ngalan ni Jesu-
Cristo.† Pagkatapos sadto, ginpangabay nila si Pedro nga magtiner anay
sa ila sang pila ka adlaw.

11

Nagpaathag si Pedro sa mga Tumuluo sa Jerusalem

1 Karon, nabatian sang mga apostoles kag sang mga tumuluo sa Judea
nga ang mga indi Judio nagbaton man sang pulong sang Dios.
2 Gani pagbalik ni Pedro sa Jerusalem, gin-usisa siya sang mga tumu-
luo nga mga Judio nga nagapati nga ang mga indi Judio kinahanglan
magpatuli anay antes sila makaimpon sa ila.
3 Nagsiling sila *kay Pedro,* “Ngaa nagkadto ka didto kag nagkaon pa sa
balay sang mga indi Judio nga wala matuli?”
4 Gani ginpaathag ni Pedro sa ila ang tanan nga natabo sa iya halin gid
sa ginsuguran.
5 Nagsiling siya, “Sang nagapangamuyo ako didto sa banwa sang Jopa
may ginpakita sa akon ang Dios. Nakita ko ang daw habol nga malapad
nga nagapaidalom halin sa langit. Nahigtan ini sa apat ka corner, kag sa
akon tupad nagpundo.
6 Ginhimutaran ko gid kag nakita ko nga ang iya sulod nagkalain-lain
nga klase sang mga sapat—ang mga sapat nga nagalakat pati ang mga
maila, ang mga nagakamang, kag ang mga nagalupad.
7 Dayon nabatian ko ang tingog nga nagasiling sa akon, ‘Pedro, magtin-
dog ka! Mag-ihaw ka kag magkaon!’
8 Pero nagsabat ako, ‘Ginoo, indi ko ini mahimo tungod nga wala pa
gid ako nakakaon sang mga sapat nga pareho sini nga *suno sa Kasuguan*
mahigko kag ginabawal nga kaunon.’
9 Pagkatapos naghambal liwat ang tingog halin sa langit, ‘Indi pagk-
abiga nga mahigko ang bisan ano nga butang nga gintinluan na sang
Dios.’
10 Ini nga hitabo tatlo gid ka beses nga ginsulit, kag pagkatapos
ginbatak liwat ato pa-langit.
11 Sa sadto man nga oras may tatlo ka tawo halin sa Cesarea nga nag-
abot didto sa balay nga akon ginadayunan. Ato nga mga tawo ginsugo
para pangitaon ako.
12 Nagsiling sa akon ang Espiritu *Santo* nga indi ako magkatahap sa
pag-upod sa ila. Ining anom ka utod *naton kay Cristo nga taga-Jopa*
kaupod ko sa pagkadto sa balay ni Cornelius sa Cesarea.
13 Pag-abot namon didto ginsugiran kami ni Cornelius nga may nakita
siya nga anghel sa sulod sang iya balay, kag nagsiling ang anghel sa iya,
‘Magsugo ka sang mga tawo nga magkadto sa Jopa sa pagsugat kay Simon
nga ginatawag Pedro.
14 Isugid niya sa imo kon paano ka maluwas pati ang imo pamilya.’
15 Kag sang nagsugod na ako hambal, nag-abot ang Espiritu Santo sa
ila pareho man sang iya pag-abot sa aton sang una.

† **10:48** *sa ngalan ni Jesu-Cristo:* siguro ang buot silingon, *sa pagpakita nga sila ara na kay Jesu-Cristo.*

16 Dayon nadumduman ko ang ginsiling ni Ginoo *ng Jesus*: ‘Nagpang-
bautiso si Juan sa tubig, pero pagabautisohan kamo sa Espiritu Santo.’
17 Gani ang natabo nga ato nagapamatuod nga ang ginhatag sang
Dios sa aton nga mga Judio, sang kita nagtuo kay Ginoong Jesu-Cristo,
ginhatag man niya sa mga indi Judio. Gani kon amo ato ang luyag sang
Dios, sin-o ako nga magsupak sa iya?”
18 Pagkabati sadto sang mga tumuluo nga Judio, wala na sila magsagi
basol kay Pedro, kundi nagdayaw sila sa Dios. Nagsiling sila, “Kon
amo, ginahatag man sang Dios sa mga indi Judio ang kahigayunan
nga maghinulsol para makabaton man sila sing kabuhi *nga wala sing
katapusan*.”

Ang mga Tumuluo sa Antioc

19 Halin sang pagkapatay ni Esteban, naglalapta ang mga tumuluo
tungod sang paghingabot sa ila. Ang iban sa ila nakalambot sa Fenicia,
sa Cyprus, kag sa Antioc. Ginsugid nila ang mensahi *bisan diin sila
magkadto*, pero sa mga Judio lang.
20 Pero ang iban nga mga tumuluo nga taga-Cyprus kag taga-Cyrene
nagkadto man sa Antioc kag nagwali sang Maayong Balita parte kay
Ginoong Jesus pati sa mga indi Judio.
21 Ang gahom sang Ginoo ara sa ila kag madamo gid ang nagtuo kag
nagliso sa Ginoo.
22 Ini nga hitabo nabatian sang iglesya sa Jerusalem, gani ginpadala
nila si Barnabas didto sa Antioc.
23 Pag-abot niya didto, nalipay siya kay nakita niya ang mga pagpaka-
maayo sang Dios sa mga tawo didto. Kag ginlaygayan niya sila tanan nga
magmatutom sa Ginoo sa bug-os nila nga tagipusuon.
24 Si Barnabas nga ini maayo gid nga tawo. Ginagamhan siya sang
Espiritu Santo, kag hugot gid ang iya pagtuo sa Dios. Gani madamo didto
ang nagtuo sa Ginoo.
25 Dayon nagkadto si Barnabas sa Tarsus sa pagpangita kay Saulo.
26 Pagkakita niya kay Saulo, gindala niya siya pabalik sa Antioc. Isa gid
ka tuig nga nangin kaupod sila sang iglesya didto kag madamo nga tawo
ang ila gintudluan. Ang mga sumulunod *ni Jesus* sa Antioc amo ang una
nga gintawag nga mga Kristohanon.
27 Sa sadto nga mga inadlaw may mga propeta sa Jerusalem nga
nagkadto sa Antioc.
28 Ang ngalan sang isa sa ila si Agabus. Nagtindog siya kag paagi sa
Espiritu *Santo* nagpropesiya siya nga may isa ka dako nga gutom nga
magaabot sa bilog nga kalibutan. (Ini natabo sa panahon nga si Claudius
ang Emperador sang Roma.)
29 Gani nagsugtanay ang mga sumulunod *ni Jesus sa Antioc* nga ang
tagsa-tagsa sa ila magpadala sing bulig sa mga tumuluo sa Judea suno sa
ila masarangan.
30 Ginpadala nila ini paagi kay Barnabas kag kay Saulo para ihatag sa
mga nagadumala sa mga tumuluo sa Jerusalem.

12

Ginhingabot ni Herodes ang mga Tumuluo

1 Sang sadto nga tiyempo, nagsugod si Haring Herodes* sa
paghingabot sa pila ka miyembro sang iglesya.
2 Ginpapatay niya si Santiago nga utod ni Juan paagi sa espada.
3 Pagkakita niya nga nalipay ang mga Judio tungod sang iya ginhimo,
ginpadakop man niya si Pedro. Natabo ini sa tion sang Piesta sang
Tinapay nga Wala sing Inugpahabok.
4 Ginpapriso niya si Pedro kag ginpaguwardyahan *sing bulos-bulos* sa
apat ka grupo sang mga soldado, nga may apat ka soldado sa kada grupo.
Suno sa plano ni Herodes, ang hearing ni Pedro himuon niya sa publiko
pagkatapos sang Piesta sang Paglabay sang Anghel.
5 Gani ginpaguwardyahan niya si Pedro didto sa prisohan. Pero
padayon nga nagpangamuyo sing hugot sa Dios ang iglesya para sa iya.

Ginpaguwa si Pedro sa Prisohan

6 Sang gab-i nga wala pa mapamatian ang kaso ni Pedro, nagakatulog
siya nga ginakadenahan sang duha ka kadena sa tunga sang duha man
ka soldado. Kag may mga guwardya pa nga nagabantay sa puwertahan
sang prisohan.
7 Sa hinali lang nagsanag sa sulod sang prisohan kag nagpakita ang isa
ka anghel sang Ginoo. Gin-uyog niya ang kilid ni Pedro para pukawon,
kag nagsiling siya, "Dali! Bangon ka!" Kag nagkalahukas ang mga
kadena nga nagagapos sa iya mga kamot.
8 Nagsiling ang anghel, "Isuksok ang imo bayo kag sandalyas." Kag
ginsunod ini ni Pedro. Dayon nagsiling ang anghel sa iya, "Isuksok ang
imo pangtabon nga panapton kag magsunod sa akon."
9 Kag nagsunod siya sa anghel paguwa sa prisohan. Wala kahibalo si
Pedro kon bala matuod ang nagakalatabo. Abi niya damgo lang ato.
10 Gin-agyan lang nila ang nahauna kag ang ikaduha nga mga
guwardya. Pag-abot nila sa salsalon nga puwertahan nga nagaatubang
sa siyudad, nag-abri lang ini sa iya kaugalingon. Kag nagguwa sila
dayon. Pag-agi nila sa isa ka kalye, hinali lang nga ginbayaan siya sang
anghel.
11 Didto lang niya nahibaluan nga indi gali damgo ang natabo sa iya.
Nagsiling siya, "Matuod gid nga ginpadala sang Ginoo ang iya anghel kag
ginluwas niya ako sa kamot ni Herodes kag sa tanan nga ginahandom
sang mga Judio nga matabo sa akon."
12 Sang nasapwan niya nga luwas na siya, nagkadto siya sa balay ni
Maria nga iloy ni Juan Marcos. Madamo nga tawo ang nagtipon didto
kag nagapangamuyo.
13 Nagpanuktok si Pedro sa guwa nga puwertahan, kag nagpalapit ang
suluguon nga si Roda para tan-awon kon sin-o ang nagapanuktok.
14 Nakilala niya ang tingog ni Pedro kag sa iya kalipay, imbes nga
abrihan niya ang puwertahan, nagdalagan siya pasulod para sugiran
ang iya mga kaupod nga si Pedro ara sa guwa.
15 Nagsiling sila kay Roda, "Nagbuang ka na siguro!" Pero nag-insister
gid si Roda nga ara gid si Pedro. Gani nagsiling sila, "Basi kon anghel ina
ni Pedro."

* **12:1** *Haring Herodes:* amo si Herodes Agripa I. Apo siya ni Herodes nga makita sa Mat. 2:1; 14:1

16 Pero sige pa gid ang panuktok ni Pedro. Gani sang ulihi gin-abrihan
nila ang puwertahan, kag daw indi sila makapati nga si Pedro gid man
gali.
17 Ginsinyasan sila ni Pedro nga maghipos, kag gin-estorya niya dayon
sa ila kon paano siya ginpaguwa sang Ginoo sa prisohan. Ginsilingan
niya sila nga sugiran nila si Santiago kag ang iban pa nga mga tumuluo.
Dayon naghalin siya kag nagkadto sa iban nga lugar.
18 Pagkaaga, nagkinagamo ang mga guwardya, kay wala na si Pedro
kag wala sila nakahibalo kon ano ang natabo sa iya.
19 Nagsugo si Herodes nga pangitaon siya, pero wala gid nila makita.
Gani ginpaimbistigar niya ang mga guwardya kag ginpapatay niya
dayon. Sa tapos sadto, naghalin si Herodes sa Judea. Nagkadto siya sa
Cesarea kag didto nagtiner.

Ang Pagkapatay ni Herodes

20 Naakig gid si *Haring* Herodes sa mga tawo sa Tyre kag Sidon. Gani
nagsugtanay ang mga tawo nga magpakig-areglo sa hari tungod nga ang
ila banwa nagakuha sang pagkaon sa banwa sang hari. Una, gin-amigo
nila anay si Blastus para buligan sila, kay siya amo ang ginasaligan sang
hari sa palasyo. Dayon, nagkadto sila sa hari para magpakigkita sa iya.
21 Pag-abot sang adlaw nga si Herodes magpakigkita na sa mga taga-
Tyre kag taga-Sidon, ginsuksok niya ang iya harianon nga bayo kag
nagpungko sa hukmanan kag nagpamulong-pulong.
22 Nagsilinggit ang mga tawo, “Indi tawo ang nagahambal nga ini,
kundi dios!”
23 Sa sadto gid nga tion ginsilutan siya sang anghel sang Ginoo, tungod
nga wala niya ginhatagan sang kadungganan ang Dios. Gin-uluran siya
kag napatay.
24 Gani padayon nga naglapnag ang pulong sang Dios kag nagdamo pa
gid ang mga tumuluo.
25 Sa pihak nga bahin, nagbalik si Barnabas kag si Saulo sa Antioc halin
sa Jerusalem† pagkatapos nga madul-ong nila *didto* ang bulig sa mga
tumuluo. Gin-upod nila si Juan Marcos.

13

Ginpadala si Barnabas kag si Saulo sang Espiritu Santo

1 Sa Antioc may mga propeta kag mga manunudlo nga miyembro sang
iglesya. Sila amo si Barnabas, si Simeon nga ginatawag Negro, si Lucio
nga taga-Cyrene, si Manaen nga nagdako sa panimalay* ni Herodes nga
gobernador, kag si Saulo.
2 Samtang nagasimba sila sa Ginoo kag nagapuasa, nagsiling ang
Espiritu Santo sa ila, “Paina ninyo para sa akon si Barnabas kag si Saulo,
kay may ipahimo ako sa ila.”
3 Pagkatapos sang ila pagpuasa kag pagpangamuyo, gintungtungan
nila si Barnabas kag si Saulo sang ila mga kamot kag ginpalakat sila.

Si Barnabas kag si Saulo sa Cyprus

† **12:25** *sa Antioc halin sa Jerusalem:* Amo ini sa iban nga mga kopya sang Griego. Sa iban pa nga mga kopya, *sa Jerusalem.* Sa iban pa gid nga mga kopya, *halin sa Jerusalem.* * **13:1** *nagdako sa panimalay:* ukon, *kababata;* ukon, *suod nga abyan*

4 Gani nagpa-Seleucia si Barnabas kag si Saulo nga ginpadala sang
Espiritu Santo. Halin didto nagbiyahe sila pakadto sa *isla sang* Cyprus.
5 Pag-abot nila didto sa banwa sang Salamis, nagwali sila sang pulong
sang Dios sa mga simbahan sang mga Judio. Si Juan *Marcos* kaupod man
nila bilang kabulig nila sa obra.
6 Ginlibot nila ang bilog nga isla hasta nakalambot sila sa banwa sang
Pafos. May nakita sila didto nga madyikero nga si Bar Jesus. Judio siya,
kag nagapakuno-kuno nga siya propeta *sang Dios*.
7 Abyan siya ni Sergius Paulus nga gobernador sang amo nga isla. Si
Sergius Paulus maalam nga tawo. Ginpatawag niya si Barnabas kag si
Saulo tungod nga luyag niya nga magpamati sang pulong sang Dios.
8 Pero ginbalabagan sila sang madyikero nga si Elimas. (Amo ini ang
ngalan ni Bar Jesus sa lingguahe nga Griego.) Ginhimulatan gid niya nga
mapalikaw ang gobernador nga indi siya makatuo kay Jesus.
9 Pero si Saulo nga ginatawag man nga Pablo gin-gamhan sang Espiritu
Santo, kag gintulok niya sing masakit si Elimas kag nagsiling,
10 "Anak ka sang yawa! Kaaway ka sang tanan nga maayo! Pulos
pangdaya kag pangtunto ang imo ginahimo. Ginabaliskad mo permi ang
mga husto nga pamaagi sang Ginoo.
11 Karon silutan ka sang Ginoo. Mabulag ka kag indi gid makakita sa
sulod sang pila ka adlaw." Nagdulom gilayon ang panulok ni Elimas
kag nabulag siya. Nagpangapkap na lang siya nga nagapangita sang
magatuytoy sa iya.
12 Pagkakita sang gobernador sa natabo kay Elimas, nagtuo siya, kag
natingala gid siya sa mga pagpanudlo parte sa Ginoo.

Sa Antioc nga Sakop sang Pisidia

13 Paghalin nila ni Pablo sa Pafos, nagbiyahe sila pa-Perga nga sakop
sang Pamfilia. Pag-abot nila didto ginbayaan sila ni Juan *Marcos*.
Nagbalik siya sa Jerusalem.
14 Sila ni Pablo nagderetso sa Antioc nga sakop sang Pisidia. Pag-abot
sang Adlaw nga Inugpahuway, nagkadto sila sa simbahan sang mga
Judio kag nagpungko didto.
15 May nagbasa sa Kasuguan *ni Moises* kag sa mga *sinulatan sang mga*
propeta. Dayon may ginsugo ang mga manugdumala sang simbahan sa
pagsiling sa ila ni Pablo, "Mga kauturan, kon may inughambal kamo nga
makapabakod sa mga tawo, ihambal ninyo."
16 Gani nagtindog si Pablo, kag ginsinyasan niya ang mga tawo nga
magpamati sa iya. Nagsiling siya,
"Mga *kapareho ko nga mga* Israelinhon, kag kamo nga mga indi
Israelinhon pero nagatahod man sa Dios, pamatii ninyo ako!
17 Ang Dios nga ginasimba sang mga Israelinhon amo ang nagpili
sang aton mga katigulangan, kag ginpadamo niya sila sang didto pa sila
nagaestar sa duta sang Egypt. Kag paagi sa iya gahom ginbuligan niya
sila para makahalin sa Egypt.
18 Sa sulod sang 40 ka tuig, gin-agwanta† niya sila didto sa kamin-
gawan.
19 Pagkatapos ginlaglag niya ang pito ka nasyon sa duta sang Canaan,
kag ginhatag niya ini nga kadutaan sa aton mga katigulangan.

† **13:18** *gin-agwanta:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *gin-atipan*

20 Ini tanan ginhimo sang Dios sa sulod sang 450 ka tuig.
"Dayon ginhatagan niya sila sang mga tawo nga magapangulo sa ila
hasta sa panahon ni Propeta Samuel.
21 Sang ulihi nagpangayo sila sang hari, gani ginhatag sang Dios si Saul
nga anak ni Kish, nga isa sang mga kaliwat ni Benjamin. Naghari si Saul
sa ila sa sulod sang 40 ka tuig.
22 Sang napahalin na sang Dios si Saul, si David naman ang iya ginhimo
nga hari nila. Amo ini ang ginsiling sang Dios, 'May nakita na ako nga
tawo nga si David nga anak ni Jesse, nga nagakomporme sa akon luyag.
Magatuman siya sa tanan ko nga isugo sa iya.'"‡
23 *Nagsiling pa gid si Pablo sa mga tawo,* "Sa kaliwat ni David naghalin
si Jesus nga amo ang Manluluwas nga ginpromisa sang Dios sa Israel.
24 Sa wala pa magsugod si Jesus sa iya buluhaton, nagwali si Juan
sa tanan nga Israelinhon nga maghinulsol sila sa ila mga sala kag
magpabautiso.
25 Sang malapit na matapos ni Juan ang iya buluhaton, nagsiling siya
sa mga tawo, 'Siguro nagahunahuna kamo nga ako amo na ang inyo
ginapaabot. Pero indi! Ginpauna lang ako. Magasunod siya sa akon, kag
indi gani ako takos mangin iya ulipon.§'"
26 *Dayon nagsiling si Pablo,* "Mga kauturan, nga mga kaliwat ni Abra-
ham kag mga indi Judio pero nagatahod man sa Dios, kita amo ang
ginpadal-an sang Dios sang Maayong Balita parte sa kaluwasan.
27 Pero ang mga Judio nga nagaestar sa Jerusalem kag ang ila mga
manugdumala wala nagkilala nga si Jesus amo ang Manluluwas. Wala
man sila makaintiendi sang ginhambal sang mga propeta nga ginabasa
nila kada Adlaw nga Inugpahuway; pero sila man mismo amo ang
nagtuman sang mga ginpropesiya sang mga propeta sang paghukom
nila kay Jesus nga patyon.
28 Bisan wala sila sang mabakod nga ebidensya para patyon siya,
ginpangayo gihapon nila kay Pilato nga ipapatay si Jesus.
29 Sang nahimo na nila ang tanan nga ginsiling sang Kasulatan nga
matabo sa iya, ginkuha nila siya sa krus kag ginbutang sa lulubngan,
30 pero ginbanhaw siya sang Dios.
31 Kag sa madamo nga inadlaw nagpakita siya sa mga tawo nga nag-
upod sa iya sang paghalin niya sa Galilea pakadto sa Jerusalem. Atong
mga tawo amo man ang nagapanugid subong sa mga Israelinhon parte
kay Jesus.
32 Kag ari kami subong para isugid sa inyo ang Maayong Balita nga
ginpromisa sang Dios sa aton mga katigulangan,
33 nga gintuman na niya sa aton nga ila mga kaliwat. Ginhimo niya
ini sang pagbanhaw niya kay Jesus. Amo ini ang nasulat sa ikaduha nga
Salmo,
"'Ikaw ang akon Anak, kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay.'*
34 Kay ginpromisa man nga daan sang Dios nga banhawon niya siya kag
ang iya lawas indi madunot, tungod kay nagsiling siya,
"'Ang mga sagrado kag masaligan nga promisa
nga akon ginpromisa kay David himuon ko sa imo.'†
35 Gani ginsiling pa gid sa isa pa ka Salmo,

‡ **13:22** 1 Sam. 13:14 § **13:25** *mangin iya ulipon:* sa literal, *maghubad sang higot sang iya mga sandalyas* * **13:33** Sal. 2:7 † **13:34** Isa. 55:3

“‘Indi mo pagtugutan nga madunot ang imo matutom nga alagad.’‡
36 *“Indi si David ang iya ginatumod,* tungod nga pagkatapos sang pag-
alagad ni David sa mga tawo sa iya nga henerasyon, suno sa mga
ginpahimo sang Dios sa iya, napatay siya kag ginlubong sa kilid sang
ginlubngan sang iya mga katigulangan, kag ang iya lawas nadunot.
37 Pero si Jesus nga ginbanhaw sang Dios wala gid madunot.
38-39 Gani mga kauturan, dapat ninyo mahibaluan nga paagi kay Jesus
ginasugid namon sa inyo ang balita nga kita mapatawad sang Dios sa
aton mga sala. Ang bisan sin-o nga nagatuo kay Jesus ginapakamatarong
sang Dios. Ini indi mahimo paagi sa pagsunod sa Kasuguan ni Moises.
40 Gani mag-andam kamo para indi matabo sa inyo ang ginsiling sang
mga propeta,
41 “‘Kamo nga mga nagayaguta,
matingala gid kamo sa akon himuon.
Magakalamatay kamo tungod nga may himuon ako sa inyo
tiyempo nga indi gid kamo magpati
bisan may magsugid pa sini sa inyo.’”§
42 Sang nagaguwa na si Pablo kag si Barnabas sa simbahan sang mga
Judio, ginpangabay sila sang mga tawo nga magbalik sa sunod nga
Adlaw nga Inugpahuway para sugiran pa gid sila parte sa sini nga mga
butang.
43 Pagbululag sang mga tawo sa simbahan, madamo nga Judio kag
debotado nga mga convert sa relihiyon sang mga Judio ang nagsunod
kay Pablo kag kay Barnabas. Ginhambalan sila ni Pablo kag ni Barnabas
kag ginkombinsi nga magpadayon sila sa pagsalig sa grasya sang Dios.
44 Sang sunod nga Adlaw nga Inugpahuway halos ang tanan nga
pumuluyo sa Antioc nagtipon *didto sa simbahan sang mga Judio* para
magpamati sa pulong sang Ginoo.
45 Pagkakita sang mga *lider sang mga* Judio sa madamo nga tawo
nga nagtalambong, nahisa gid sila kag naghambal sila kontra sa mga
ginpanghambal ni Pablo kag ginpakalain pa nila siya.
46 Pero nag-isog pa gid si Pablo kag si Barnabas. Nagsiling sila *sa mga
Judio*, “Kinahanglan gid nga iwali anay sa inyo *nga mga Judio* ang pulong
sang Dios. Pero tungod kay ginasikway ninyo siya, nagapakilala lang ina
nga kamo indi bagay nga hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan.
Gani halin subong, sa mga indi Judio na kami mawali sang Maayong
Balita.
47 Kay amo ini ang sugo sang Ginoo sa amon:
“‘Ginhimo ko ikaw nga pareho sa suga
nga magapasanag sa mga indi Judio,*
agod paagi sa imo makaabot ang kaluwasan
hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan.’”†
48 Pagkabati sadto sang mga indi Judio, nalipay sila kag gindayaw nila
ang pulong sang Ginoo. Kag ang tanan nga ginpili para sa kabuhi nga
wala sing katapusan nangin tumuluo.
49 Gani naglapnag ang pulong sang Ginoo sa sadto nga lugar.
50 Pero ginsutsot sang mga *lider sang mga* Judio ang mga pangulo
sang siyudad, pati ang mga relihiyuso kag kilala nga mga babayi, nga

‡ **13:35** Sal. 16:10 § **13:41** Hab. 1:5 * **13:47** *mga indi Judio:* ukon, *mga nasyon* † **13:47** Isa. 49:6

kontrahon sila ni Pablo. Gani ginhingabot nila si Pablo kag si Barnabas, kag gintabog sila sa sadto nga lugar.
51 Gintaktak ni Pablo kag ni Barnabas ang yab-ok sa ila mga tiil bilang
paandam kontra sa ila. Dayon nagkadto sila sa Iconium.
52 Ang mga sumulunod *ni Jesus didto sa Antioc* ginagamhan sang
Espiritu Santo, kag malipayon gid sila.

14

Sa Iconium
1 Ang natabo sa Iconium pareho man *sa natabo sa Antioc*. Nagkadto
si Pablo kag si Barnabas sa simbahan sang mga Judio. Kag tungod sa ila
pagwali, madamo nga Judio kag indi Judio ang nagtuo kay Jesus.
2 Pero ginpalain sang mga Judio nga wala nagatuo ang buot sang mga
indi Judio sa mga tumuluo, kag ginsutsot pa nila nga kontrahon sila.
3 Madugay ang tiner didto ni Pablo kag ni Barnabas. Wala sila nahad-
lok maghambal parte sa Ginoo. Ginpakita sang Ginoo nga matuod ang
ila ginatudlo parte sa iya grasya, kay ginhatagan niya sila sing gahom sa
paghimo sing mga milagro kag makatilingala nga mga butang.
4 Gani, ang mga tawo sa sadto nga siyudad nagbinahin-bahin; ang iban
nagdampig sa mga Judio nga wala nagatuo, kag ang iban nagdampig sa
mga apostoles.
5 May mga Judio kag mga indi Judio, kaupod ang ila mga pangulo, nga
nagplano nga sakiton nila kag batuhon ang mga apostoles.
6 Pagkahibalo sang mga apostoles sang amo nga plano nagpalagyo
sila pakadto sa Lystra kag sa Derbe, nga mga siyudad nga sakop sang
Lycaonia, kag sa palibot nga mga lugar.
7 Kag ginwali nila didto ang Maayong Balita.

Sa Lystra
8 Sa Lystra may isa ka tawo nga lupog halin pa sang iya pagkatawo.
9 Nagpamati siya sa mga ginahambal ni Pablo. Ginhimutaran siya ni
Pablo kag nakita niya nga may pagtuo ang lupog nga maayo siya.
10 Gani sa mabaskog nga tingog naghambal si Pablo sa iya, “Tindog ka
sing tadlong!” Nagtindog dayon ang tawo kag naglakat-lakat.
11 Pagkakita sang mga tawo sa ginhimo ni Pablo, nagsinggit sila sa
Lycaonia nga lingguahe, “Nagpanaog ang mga dios diri sa aton sa
dagway sang tawo!”
12 Gintawag nila si Barnabas nga si Zeus, kag si Pablo nga si Hermes
tungod nga siya amo ang manughambal.
13 Ang templo sang ila dios nga si Zeus malapit lang sa guwa sang
siyudad. Gani nagdala ang pari ni Zeus sing turo nga mga baka nga may
kulintas nga bulak didto sa puwertahan sang siyudad. Gusto niya kag
sang mga tawo nga ihalad ato sa mga apostoles.
14 Pagkahibalo ni Barnabas kag ni Pablo kon ano ang ila tuyo, gin-gisi
nila ang ila mga bayo* kag nagdalagan sila sa tunga sang mga tawo kag
nagsinggit,
15 “Mga abyan, ngaa mahalad kamo sa amon? Kami mga tawo man
lang nga pareho sa inyo. Ginawali namon sa inyo ang Maayong Balita
para bayaan na ninyo ang mga wala pulos nga mga butang nga ini kag

* **14:14** *gin-gisi nila ang ila mga bayo* sa pagpakita nga malain gid ang ginahimo sang mga tawo.

magpalapit sa Dios nga buhi. Siya amo ang naghimo sang kalangitan,
sang duta, sang dagat, kag sang tanan nga ara sa ila.
16 Sang una ginpabay-an lang sang Dios ang mga tawo sa pagsunod sa
ila luyag.
17 Pero sa tanan nga oras ginapakilala sang Dios ang iya kaugalingon
sa mga tawo paagi sa iya mga ginahimo nga maayo. Ginahatagan niya
kamo sing ulan kag mga patubas pag-abot sang tig-alani. Bugana nga
pagkaon ang iya ginahatag sa inyo para malipay kamo."
18 Pero bisan amo ini ang ginahambal sang mga apostoles, nabudlayan
pa gid sila sa pagpugong sa mga tawo nga magpatay sang ila mga baka
para ihalad sa ila.
19 May nag-abot nga mga Judio halin sa Antioc *nga sakop sang Pisidia*
kag sa Iconium. Gin-ganyat nila ang mga tawo nga magdampig sa ila.
Ginpulihan nila bato si Pablo kag gin-guyod dayon paguwa sa banwa,
kay hunahuna nila patay na siya.
20 Pero pagtipon sang mga sumulunod *ni Jesus* didto sa iya palibot,
nagbangon siya kag nagbalik sa banwa. Sang sunod nga adlaw nagkadto
sila nga duha ni Barnabas sa Derbe.

Ang Ila Pagbalik sa Antioc nga Sakop sang Syria

21 Ginwali ni Pablo kag ni Barnabas ang Maayong Balita didto sa Derbe
kag madamo ang ila nadala nga magsunod kay Jesu-Cristo. Pagkatapos
nagbalik naman sila sa Lystra, sa Iconium, kag sa Antioc *nga sakop sang*
Pisidia.
22 Ginpabakod nila ang mga sumulunod *ni Jesus* kag ginlaygayan nga
magpadayon gid sa ila pagtuo. Nagsiling man sila sa ila, "Madamo nga
kabudlayan ang aton dapat pagaagyan antes kita masakop sa paghari
sang Dios."
23 Sa kada lugar nga may iglesya, nagpili sila sang mga manugdumala
para sa ila. Nagpuasa sila kag nagpangamuyo para sa mga ginpili, kag
gintugyan nila sila sa Ginoo nga ila ginatuohan.
24 Pagkatapos nag-agi sila sa Pisidia kag nag-abot sila sa Pamfilia.
25 Nagwali sila didto sa Perga kag dason nagdulhog sila sa Atalia.
26 Halin didto nagbiyahe sila pabalik sa Antioc *nga sakop sang Syria*.
Amo ini ang lugar nga ila ginhalinan, kag diri man sila ginpangamuyuan
sang mga tumuluo nga pakamaayuhon sila sang Dios sa ila buluhaton
nga natapos na nila subong.
27 Sang pag-abot ni Pablo kag ni Barnabas sa Antioc, gintipon nila ang
mga tumuluo† kag ginsugid dayon sa ila ang tanan nga ginhimo sang
Dios paagi sa ila, kag kon paano nga ang Dios naghatag kahigayunan
para makatuo man ang mga indi Judio.
28 Kag dugay ang ila pagtiner sa Antioc upod sa mga sumulunod *ni*
Jesus didto.

15

Ang Meeting sa Jerusalem

1 May mga tawo halin sa Judea nga *nagkadto sa Antioc kag* nagtudlo sa
mga kauturan didto nga sila *nga mga indi Judio* indi maluwas kon indi
sila magpatuli suno sa kinabatasan nga gintudlo ni Moises.

† **14:27** *mga tumuluo:* sa literal, *iglesya*

2 Mainit ang pagpakigbais ni Pablo kag ni Barnabas kontra sa ila
parte sini. Gani nagsugtanay ang mga tumuluo didto nga pakadtuon sa
Jerusalem si Pablo kag si Barnabas, kag ang iban nga mga tumuluo sa
Antioc, para magpakigkita sa mga apostoles kag sa mga manugdumala
sang iglesya parte sa sini nga butang.
3 Dayon ginpadala sang iglesya sila ni Pablo. Sang pag-agi nila sa
Fenicia kag sa Samaria, ginsugid nila sa mga tumuluo didto nga may mga
indi Judio nga nagtuo man kay Cristo. Pagkabati nila sini, nalipay gid
sila.
4 Pag-abot nila *ni Pablo* sa Jerusalem ginbaton sila sang iglesya, sang
mga apostoles, kag sang mga manugdumala sang iglesya. Ginsugid nila
ang tanan nga ginhimo sang Dios paagi sa ila.
5 Karon, may mga tumuluo didto nga mga miyembro sang grupo sang
mga Pariseo. Nagtindog sila kag nagsiling, "Kinahanglan tulion ang mga
indi Judio kag silingon sila nga magtuman sa Kasuguan ni Moises."
6 Gani nag-meeting ang mga apostoles kag ang mga manugdumala
sang iglesya para hambalan ini nga butang.
7 Malawig ang ila diskusyon. Sang ulihi nagtindog si Pedro kag
nagsiling, "Mga kauturan, nahibaluan na ninyo nga ginpili ako sang Dios
halin sa inyo sang una pa para itudlo ko ang Maayong Balita sa mga indi
Judio, para makabati man sila kag magtuo.
8 Nahibaluan sang Dios ang tagipusuon sang mga tawo. Kag ginpakita
niya nga ginabaton man niya ang mga indi Judio, tungod nga ginhatag
man niya ang Espiritu Santo sa ila pareho sang iya ginhimo sa aton sang
una.
9 Sa panulok sang Dios, kita nga mga Judio kag sila nga mga indi Judio
palareho lang. Kay gintinluan man niya ang ila mga tagipusuon tungod
nga nagtuo sila.
10 Ngaa ginapaakig ninyo ang Dios? Ngaa gusto ninyo nga pasundon
ang *aton kapareho nga* mga sumulunod *ni Jesus* sa mga pagsulundan nga
bisan gani ang aton mga katigulangan kag kita wala man makasunod?
11 Nagatuo kita nga maluwas kita paagi sa grasya ni Ginoong Jesu-
Cristo, kag amo man ini sa mga indi Judio."
12 Pagkabati nila sadto naghipos sila tanan. Dayon ginpamatian
nila ang ginsugid ni Barnabas kag ni Pablo parte sa mga milagro kag
makatilingala nga mga butang nga ginhimo sang Dios sa mga indi Judio
paagi sa ila.
13 Pagkatapos nila hambal, nagsiling si Santiago, "Mga kauturan,
pamatii ninyo ako.
14 Ginsugid sa aton ni Simon *Pedro* ang una nga pagtawag sang Dios sa
mga indi Judio para may mga tawo man nga halin sa ila nga mangin iya.
15 Ini suno man sa mga ginsulat sang mga propeta sang una, kay
nagasiling ang Kasulatan,
16 "'Pagkatapos sini magabalik ako,
kag patindugon ko liwat ang ginharian ni David
nga pareho sang payag nga nawasak.
Pabangunon ko liwat ini sa iya pagkarumpag,
17 para ang iban nga mga tawo makapangita sa akon,
ang tanan nga indi Judio nga akon gintawag nga mangin akon.
Ako, ang Ginoo, ang nagasiling sini,

kag himuon ko ini nga mga butang,'*
18 kag ginpahibalo ko na ini halin sang una pa."
19 *Nagpadayon si Santiago sa pagsiling,* "Gani kon sa akon lang, indi na
naton pagpabudlayan ang mga indi Judio nga nagatuo sa Dios.
20 Sa baylo, sulatan ta sila nga indi magkaon sang mga pagkaon nga
ginhalad sa mga dios-dios, tungod nga mahigko ato sa aton panulok. Indi
sila maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon. Indi man sila magkaon
sang dugo ukon sang karne sang sapat nga sang pagkapatay ang dugo
wala nakaguwa,
21 *agod indi mahigkuan ang mga Judio sa ila.* Tungod nga halin pa sang
una, ginabasa na sang mga Judio kada Adlaw nga Inugpahuway sa ila
mga simbahan ang nasulat nga Kasuguan nga ginbilin ni Moises. Kag
ini ginatudlo nila sa kada banwa."

Ang Sulat Para sa mga Indi Judio nga Nagtuo kay Cristo

22 Dayon nagsugtanay ang mga apostoles kag ang mga manugdumala
sang iglesya kag ang tanan nga tumuluo didto nga mapili sila sang mga
lalaki sa grupo nila nga ila paupdon kay Pablo kag kay Barnabas sa
Antioc. Si Judas nga kon tawgon Barsabas kag si Silas amo ang ila
napilian. Ini nga mga tawo ginatahod sang mga tumuluo.
23 Ang sulat nga ginpadala sa ila nagasiling:
"Kami nga mga apostoles kag mga manugdumala sang iglesya diri, nga
inyo mga kauturan, nagapangamusta sa inyo nga mga indi Judio nga
dira sa Antioc, Syria, kag Cilicia.
24 Nakabati kami nga may mga tawo nga halin diri sa amon nga
nagkadto dira sa inyo kag ginpalibog nila ang inyo mga hunahuna
tungod sang ila mga gintudlo dira. Wala kami nagsugo sa ila nga
magkadto dira kag magtudlo sang pareho sina.
25 *Gani pagkabati namon sadto* nagsugtanay kami nga magpili sang
mga tawo nga amon ipadala sa inyo *agod magsugid sang amon ginkasug-
tan.* Kaupod sila sang aton pinalangga nga si Pablo kag si Barnabas.
26 Si Barnabas kag si Pablo nga ini nagtaya sang ila kabuhi sa pag-
alagad sa aton Ginoong Jesu-Cristo.
27 Si Judas kag si Silas nga amon ginpadala sa inyo magasugid man
sang parte sa mga butang nga nasambit diri sa amon sulat.
28 Nagsugtanay kami suno sa pagtuytoy sang Espiritu Santo nga indi
na pagdugangan ang inyo mga sulundon luwas sa masunod nga mga
kinahanglan gid nga tumanon ninyo:
29 Indi kamo magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-
dios; indi kamo magkaon sang dugo ukon sang karne sang sapat nga
sang pagkapatay ang dugo wala nakaguwa; kag indi kamo maghimo
sang imoral nga pagpakigrelasyon. Maayo kon likawan ninyo ang mga
butang nga ini. Hasta na lang diri."
30 Dayon naglakat ang mga tawo nga ila ginpadala. Pag-abot nila didto
sa Antioc, gintipon nila ang mga tumuluo kag ginhatag nila dayon ang
sulat.
31 Pagkabasa sang mga tumuluo sang mga pagpabaskog sa ila, nalipay
gid sila.
32 Si Judas kag si Silas mga propeta man, kag madamo ang ila mga
gintudlo sa mga tumuluo sa pagpabakod sang ila pagtuo.

* **15:17** Amo. 9:11-12

33 Sa tapos sila makapabilin didto sing pila ka adlaw, nagbalik sila
sa Jerusalem sa mga nagpadala sa ila. Pero sa wala pa sila maglakat,
ginpangamuyuan anay sila sang mga tumuluo nga mangin maayo lang
ang ila paglakat.
34 Pero si Silas nagdesisyon nga magpabilin didto.†
35 Nagtiner si Pablo kag si Barnabas sing pila ka adlaw sa Antioc.
Madamo ang ila kaupod nga nagpanudlo kag nagwali sang pulong sang
Ginoo.

Nagbulagay si Pablo kag si Barnabas

36 Sang ulihi nagsiling si Pablo kay Barnabas, "Mabalik kita sa tanan
nga banwa nga aton ginwalihan sang pulong sang Ginoo, kag bisitahan
ta ang mga kauturan para mahibaluan ta kon ano ang ila kahimtangan."
37 Komporme si Barnabas, pero gusto niya nga dal-on si Juan nga
ginatawag Marcos.
38 Pero si Pablo indi luyag nga paupdon si Marcos, tungod nga sang una
nangin kaupod nila si Marcos, pero sang ulihi ginbayaan niya sila didto
sa Pamfilia.
39 Mainit ang ila pagbinaisay, gani nagbulagay sila. Gindala ni Barn-
abas si Marcos kag nagbiyahe sila pa-Cyprus.
40 Kag si Silas ya ang gindala ni Pablo. Sa wala pa maghalin si Pablo
kag si Silas, nagpangamuyo ang mga tumuluo sa Ginoo nga buligan niya
sila nga duha sa ila paglakat.
41 Nagkadto sila ni Pablo sa Syria kag sa Cilicia kag ginpabakod nila
ang mga iglesya didto.

16

Nag-upod si Timoteo kay Pablo kag kay Silas

1 Nagpadayon sila ni Pablo sa paglakat sa Derbe kag sa Lystra. May
sumulunod *ni Jesus* didto sa Lystra nga si Timoteo. Ang iya iloy Judio
kag tumuluo man, pero ang iya amay Griego.
2 Suno sa mga tumuluo didto sa Lystra kag sa Iconium, si Timoteo
maayo nga tawo.
3 Gusto ni Pablo dal-on si Timoteo, gani gintuli niya siya para wala sing
reklamo ang mga Judio kontra kay Timoteo, kay ang tanan nga Judio
nga nagaestar sa amo nga mga lugar nakahibalo nga Griego ang amay
ni Timoteo.
4 Pagkatapos nagkadto sila sa mga banwa kag ginpaathag nila sa mga
tumuluo ang mga pagsulundan nga gindesisyunan sang mga apostoles
kag sang mga manugdumala sang iglesya didto sa Jerusalem. Ginsilin-
gan nila ang mga tumuluo nga tumanon nila ini nga mga pagsulundan.
5 Gani napabakod ang pagtuo sang mga iglesya, kag adlaw-adlaw
nagadamo pa gid sila.

Ang Lalaki nga Taga-Macedonia

6 Dayon nagkadto sila sa mga lugar nga sakop sang Frigia kag Galacia,
kay wala sila pagtuguti sang Espiritu Santo nga magwali sang pulong
sang Dios didto sa *probinsya sang* Asia.
7 Pag-abot nila sa border sang Mysia, gusto nila kuntani nga magkadto
sa Bitinia, pero ang Espiritu ni Jesus wala nagtugot sa ila.

† **15:34** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

8 Gani nag-agi na lang sila sa Mysia kag nagdulhog sa Troas.
9 Sadto nga gab-i may ginpakita ang Dios kay Pablo. Nakita niya ang isa
ka tawo nga taga-Macedonia nga nagatindog kag nagapakitluoy sa iya.
Siling sang tawo, "Tabok ka diri sa Macedonia kag buligi kami."
10 Gani nanghimos kami dayon sa pagkadto sa Macedonia, tungod
nga nabatyagan namon nga ginatawag kami sang Dios sa pagwali sang
Maayong Balita sa mga tawo didto.

Nagtuo si Lydia kay Jesus

11 Nagsakay kami sa sakayan halin sa Troas kag nagderetso sa Samo-
tracia, kag sang masunod nga adlaw nag-abot kami didto sa Neapolis.
12 Halin sa Neapolis nagdungka kami sa Filipos nga isa ka siyudad sa
nahauna nga distrito sang Macedonia. Madamo sa mga nagaestar didto
taga-Roma, pati ang ila mga manugdumala. Nagtiner kami sa Filipos
sang pila ka adlaw.
13 Pag-abot sang Adlaw nga Inugpahuway, nagguwa kami sa siyudad
kag nagkadto sa higad sang suba tungod nga naghunahuna kami nga
may lugar didto nga ginatipunan sang mga Judio para magpangamuyo.
May nagtipon didto nga mga babayi, gani nagpungko kami kag nag-
estorya sa ila.
14 Isa sang mga nagapamati sa amon amo si Lydia nga taga-Tiatira.
Negosyante siya sang malahalon nga mga tela nga granate,* kag na-
gasimba man sa Dios. Gintandog sang Ginoo ang iya tagipusuon nga
batunon ang mga ginahambal ni Pablo.
15 Nagpabautiso siya kag ang iya panimalay. Pagkatapos gin-agda niya
kami sa iya balay. Nagsiling siya, "Kon sa pagbinagbinag ninyo ako
matuod na nga tumuluo sa Ginoo, didto kamo magdayon sa akon balay."
Kag napilitan kami.

Ginpriso si Pablo kag si Silas sa Filipos

16 Isa ka adlaw, samtang nagapakadto kami sa lugar nga ginatipunan
sa pagpangamuyo, ginsugata kami sang isa ka ulipon nga dalagita. Ato
nga dalagita ginagamhan sang *malain nga* espiritu nga nagahatag sa iya
sang abilidad sa pagpakot sang mga matabo sa palaabuton. Paagi sa
sining abilidad nakapangwarta sing dako ang iya mga amo.
17 Karon, ini nga babayi permi lang nagasunod-sunod sa amon ni
Pablo, kag amo ini ang iya ginasinggit, "Ini nga mga tawo mga alagad
sang Labing Mataas nga Dios! Ginawali nila sa inyo kon paano kamo
maluwas!"
18 Adlaw-adlaw amo ato ang iya ginahimo hasta tinak-an si Pablo. Gani
binalikid niya ini nga babayi kag nagsiling sa espiritu *nga nagagahom
sa iya*, "Sa ngalan† ni Jesu-Cristo ginamanduan ko ikaw nga magguwa sa
iya!" Kag sa gilayon nagguwa sa iya ang espiritu.
19 Pagkakita sang iya mga amo nga wala na sila paglaom nga makapan-
guwarta pa paagi sa iya, gindakop nila si Pablo kag si Silas kag gin-guyod
sa plasa kag gindala sa mga opisyal sang sadto nga lugar.
20 Nagsiling sila sa mga opisyal, "Ini nga mga tawo mga Judio kag
nagagamo diri sa aton siyudad.
21 Nagatudlo sila sang mga pamatasan nga kontra sa aton kasuguan.
Mga Romanhon kita, gani indi kita makasunod sang ila mga ginatudlo!"

* **16:14** *granate:* sa English, *purple* † **16:18** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

22 Kag nagpuli ang mga tawo didto sa pagsakit sa ila ni Pablo. Pagkat-
apos ginpabugras sang mga opisyal ang mga bayo ni Pablo kag ni Silas
kag ginpahanot sila dayon.
23 Sang natam-an na sila sing hanot, ginsulod nila sila sa prisohan.
Ginsugo nila ang guwardya nga bantayan gid sila sing maayo.
24 Gani ginsulod sila sang guwardya sa sulod gid nga selda kag gin-
gapos ang ila mga tiil.

25 Sang mga tungang gab-i na, nagapangamuyo si Pablo kag si Silas kag
nagakanta sang mga pagdayaw sa Dios. Ang ila mga kaupod nga mga
priso nagapamati sa ila.
26 Sa hinali lang naglinog sing mabaskog kag nag-uyog ang prisohan.
Nag-alabri ang mga puwertahan sang prisohan kag nagkalahukas ang
mga kadena sang tanan nga priso.
27 Nakamata ang guwardya, kag pagkakita niya nga abri na ang mga
puwertahan sang prisohan, ang hunahuna niya nakapalagyo na ang
mga priso. Gani gin-gabot niya ang iya espada para manginmatay.
28 Pero nagsinggit si Pablo, “Indi ka magpanginmatay! Ari pa kami
tanan!”
29 Nagpakuha sing suga ang guwardya kag nagdali-dali siya sulod
didto kag nagluhod sa atubangan nila ni Pablo kag ni Silas nga na-
gakurog.
30 Dayon, gindala niya sila ni Pablo sa guwa kag nagpamangkot, “Ano
ang akon himuon para maluwas ako?”
31 Nagsabat sila ni Pablo, “Magtuo ka kay Ginoong Jesus kag maluwas
ka kag ang imo panimalay.”
32 Dayon gintudlo nila ni Pablo ang pulong sang Ginoo sa iya kag sa
tanan nga miyembro sang iya panimalay.
33 Sa sadto gid nga gab-i ginhugasan sang guwardya ang ila mga pilas,
kag nagpabautiso siya dayon pati ang bilog niya nga panimalay.
34 Pagkatapos gindala niya sila ni Pablo sa iya balay kag ginpakaon.
Nalipay gid ang guwardya kag ang iya bilog nga panimalay nga sila
nagatuo na sa Dios.

35 Pagkaaga nagsugo ang mga opisyal sa mga pulis nga buy-an na sila
ni Pablo.
36 Kag ini ginbalita sang guwardya kay Pablo. Nagsiling siya, “Nagpa-
sugo ang mga opisyal nga buy-an na kamo. Gani magguwa na kamo kag
maayo lang nga paglakat.”
37 Pero nagsiling si Pablo sa mga pulis nga ginsugo, “Ginpahanot nila
kami sa publiko nga wala anay pag-imbistigara bisan mga Romanhon
kami. Dayon ginpapriso nila kami. Pero karon gusto nila nga sa tago lang
ang pagpaguwa sa amon? Indi mahimo! Kinahanglan ang mga opisyal
mismo amo ang magkadto diri kag sila gid ang magpaguwa sa amon.”
38 Pagsugid sang mga pulis sa mga opisyal sang ginhambal ni Pablo nga
sila mga Romanhon, kinulbaan sila.
39 Gani nagkadto ang mga opisyal sa prisohan kag nagpangayo pasen-
sya sa ila ni Pablo. Dayon ginpaguwa nila sila ni Pablo kag ginpangabay
nga maghalin na sila sa sadto nga siyudad.
40 Sang nakaguwa na si Pablo kag si Silas sa prisohan, nagkadto sila
dayon sa balay ni Lydia. Nagpakigkita sila didto sa mga tumuluo,

kag ginlaygayan nila sila para palig-unon ang ila pagtuo. Pagkatapos naglakat sila.

17

Sa Tesalonica

1 Nag-agi sila sa Amfipolis kag sa Apolonia hasta nakaabot sila sa
Tesalonica. Didto sa Tesalonica may simbahan sang mga Judio.
2 Kag suno sa kinabatasan ni Pablo, nagsulod siya sa ila simbahan, kag
sa sulod sang tatlo ka Adlaw nga Inugpahuway, nagdiskusyon siya sa
mga tawo didto. Ang Kasulatan amo ang iya gin-gamit
3 para pamatud-an sa ila nga ang Cristo kinahanglan gid nga mag-
antos kag mabanhaw. Nagsiling si Pablo, “Ining Jesus nga akon gina-
sugid sa inyo amo ang Cristo.”
4 Ang iban sa ila nakombinsi sa ginhambal ni Pablo, kag nagsunod sila
kay Pablo kag kay Silas. Madamo man nga mga Griego nga nagasimba
sa Dios kag kilala nga mga babayi ang nag-upod sa ila.
5 Karon, nahisa ang mga *lider sang mga* Judio. Gani gintipon nila ang
mga bugoy nga mga istambay. Kag sang madamo na ang ila natipon,
nagsugod sila panggamo sa bilog nga siyudad. Gin-gubat nila ang balay
ni Jason sa pagpangita kay Pablo kag kay Silas para madala sila sa
atubangan sang mga tawo.
6 Pero sang wala nila makita si Pablo kag si Silas, gindakop nila si Jason
kag ang iban pa nga mga tumuluo. Gin-guyod nila sila pakadto sa mga
opisyal sang siyudad kag nagasinggit sila, “Ining mga tawo nagadala sing
gamo bisan diin sila magkadto tungod sang ila mga ginatudlo. Kag karon
ari na sila sa aton siyudad.
7 Ginpadayon pa sila ni Jason sa iya balay. Ini sila tanan nagakontra sa
mga kasuguan sang Emperador tungod nga nagasiling sila nga may isa
pa ka hari nga ang iya ngalan si Jesus.”
8 Pagkabati sadto sang mga tawo kag sang mga opisyal, nagginamo
sila.
9 Sa wala pa nila mabuy-i si Jason kag ang iya mga kaupod, ginpabayad
anay sila sang piansa.

Sa Berea

10 Pagkagab-i, ginpadala sang mga tumuluo si Pablo kag si Silas sa
Berea. Pag-abot nila didto, nagkadto sila sa simbahan sang mga Judio.
11 Mas bukas ang hunahuna sang mga tawo sa Berea sang sa mga tawo
sa Tesalonica. Dako gid ang ila luyag sa pagpamati sang ginatudlo nila ni
Pablo. Kag adlaw-adlaw sige ang ila usisa sang Kasulatan para tan-awon
kon matuod gid bala ang mga ginapanghambal nila ni Pablo.
12 Madamo sa ila ang nagtuo pati ang mga lalaki kag mga kilala nga
mga babayi nga Griego.
13 Pero pagkabati sang mga Judio sa Tesalonica nga nagwali man si
Pablo sang pulong sang Dios didto sa Berea, nagkadto sila didto kag
ginsutsot ang mga tawo sa paggamo.
14 Gani gindul-ong dayon sang mga tumuluo si Pablo sa baybay. Pero
si Silas ya kag si Timoteo nagpabilin sa Berea.
15 Ang mga tawo nga nagdul-ong kay Pablo nag-upod sa iya hasta sa
Athens. Dayon nagbalik sila sa Berea nga may tugon halin kay Pablo nga
si Silas kag si Timoteo maapas lang dayon sa iya sa Athens.

Sa Athens

16 Samtang nagahulat si Pablo kay Silas kag kay Timoteo didto sa
Athens, nakita niya nga madamo gid ang ila mga dios-dios. Natublag gid
siya.
17 Gani nagsulod siya sa simbahan sang mga Judio kag
nagpakigdiskusyon sa ila kag sa mga indi Judio nga nagasimba man
sa Dios. Adlaw-adlaw didto siya sa plasa nga nagapakigdiskusyon sa
mga tawo nga iya masugata.
18 May duha ka klase sang mga manunudlo ang nagpakigdiskusyon
kay Pablo. Ang isa ginatawag mga Epicureo, kag ang isa mga Estoico.
Nagsiling ang iban sa ila, "Ano ayhan ang ginawakal sang tikalon nga
ini?" Ang iban nagsiling, "Daw lain man nga mga dios ang iya ginawali."
Amo ini ang ila ginsiling tungod nga nagawali si Pablo sang Maayong
Balita parte kay Jesus kag sa iya pagkabanhaw.
19 Gani gindala nila si Pablo sa *tilipunan nga ginatawag* Areopagus.
Nagsiling sila sa iya, "Gusto namon nga mahibaluan ang bag-o nga
pagtulun-an nga imo ginawali.
20 Kay may lain ka nga mga butang nga ginatudlo nga bag-o sa amon,
gani gusto namon mahibaluan kon ano ina nga mga butang."
21 (*Amo ini ang ila ginhambal tungod nga* ang mga taga-Athens kag
ang mga taga-iban nga lugar nga didto na nagaestar wala sing iban
nga naluyagan kundi ang magdiskusyon parte sa bag-o nga mga pag-
panudlo.)
22 Gani nagtindog si Pablo sa atubangan sang mga tawo nga nagatipon
didto sa Areopagus kag nagsiling, "Mga taga-Athens! Nakita ko nga
kamo relihiyuso gid nga mga tawo.
23 Kay sa akon paglibot diri sa inyo siyudad nakita ko ang inyo mga
ginasimba. May nakita pa ako nga halaran nga may nasulat nga nagasil-
ing:

SA WALA PA MAKILALA NGA DIOS.

Ining Dios nga inyo ginasimba nga wala pa ninyo makilala amo ang Dios
nga akon ginawali sa inyo.
24 "Amo ini ang Dios nga nagtuga sang kalibutan kag sang tanan nga
ara sa kalibutan. Siya ang Ginoo nga tag-iya sang langit kag duta, gani
wala siya nagapuyo sa mga templo nga ginhimo sang mga tawo.
25 Wala man siya nagakinahanglan sang bulig nga halin sa mga tawo
tungod nga siya mismo ang nagahatag sang kabuhi sa aton, pati sang
tanan ta nga kinahanglanon.
26 Halin sa isa lang ka tawo, ginhimo niya ang tanan nga lahi sang mga
tawo kag ginpalapta sa bilog nga kalibutan. Ginplano man niya sang una
pa ang mga border kon diin maestar ang mga tawo pati ang tion nga sila
magakabuhi diri.
27 Ini tanan ginhimo sang Dios para kita nga mga tawo magpangita sa
iya, kag basi pa lang nga makita ta man siya. Pero ang matuod, ang Dios
indi malayo sa aton,
28 kay 'tungod sa iya gahom nagakabuhi kita kag nagahulag.' Pareho
man sang ginsiling sang iban ninyo nga mga manugbinalaybay, 'Kita
matuod mga anak niya.'
29 Gani, tungod nga kita mga anak sang Dios, indi kita dapat maghu-
nahuna nga ang Dios pareho sang dios-dios nga bulawan, ukon pilak,
ukon bato—imahen nga imbinto sang hunahuna kag kamot sang tawo.

30 Sang una, sang wala pa makakilala ang mga tawo sa Dios, wala niya
pagsapaka ang ila mga sala. Pero subong ginasugo sang Dios ang tanan
nga tawo sa tanan nga lugar nga maghinulsol na kag bayaan ang ila
malain nga mga ginahimo.
31 Kay may adlaw nga ginpili ang Dios nga hukman niya sing matarong
ang tanan nga tawo diri sa kalibutan paagi sa tawo nga iya ginpili.
Ginpamatud-an niya ini sa tanan paagi sa iya pagbanhaw sang amo nga
tawo."
32 Pagkabati nila nga nagahambal si Pablo parte sa pagkabanhaw, ang
iban sa ila nagyaguta sa iya. Pero ang iban nagsiling, "Balik ka diri
tungod nga gusto namon nga magpamati pa gid sa imo parte sa sini nga
mga butang."
33 Pagkatapos naghalin si Pablo sa ila ginatipunan.
34 Ang iban nga mga lalaki nagdampig sa iya kag nagtuo *kay Jesus*.
Ang isa sa ila amo si Dionisius nga miyembro sang Areopagus; kag may
babayi man nga si Damaris, kag may iban pa gid.

18

Sa Corinto
1 Pagkatapos sadto, naghalin si Pablo sa Athens kag nagkadto sa
Corinto.
2 Didto nakilala niya si Aquila nga Judio nga taga-Pontus kag ang iya
asawa nga si Priscila. Bag-o lang sila nag-abot halin sa Italia tungod
nga may sugo ang Emperador nga si Claudius, nga ang tanan nga Judio
kinahanglan maghalin sa Roma. Ginbisitahan ni Pablo ini nga mag-
asawa sa ila balay.
3 Kag tungod nga pareho sila sa iya nga manughimo sang tolda, didto
siya nagdayon sa ila kag nag-updanay sila sa ila obra.
4 Kada Adlaw nga Inugpahuway didto si Pablo sa simbahan sang mga
Judio nga nagapakigdiskusyon sa mga Judio kag sa mga Griego para
kombinsihon sila.
5 Sang pag-abot ni Silas kag ni Timoteo halin sa Macedonia, gin-gamit
ni Pablo ang iya bilog nga tiyempo sa pagwali sang pulong sang Dios.
Ginpamatud-an niya sa mga Judio nga si Jesus amo gid ang Cristo.
6 Pero ginkontra nila si Pablo kag ginpakalain. Gani ginwaswas niya
ang yab-ok sa iya mga bayo *bilang paandam kontra sa ila*. Nagsiling siya,
"Inyo gid sala kon silutan kamo sang Dios. Wala na ako sing salabton.
Halin subong ang mga indi Judio na ang akon walihan."
7 Gani ginbayaan niya ang mga Judio kag didto siya nagdayon sa balay
ni Titius Justus. Ini nga tawo indi Judio, pero nagasimba sa Dios, kag ang
iya balay ara gid sa tupad sang simbahan sang mga Judio.
8 Si Crispus nga manugdumala sang simbahan sang mga Judio kag ang
iya panimalay nagtuo man kay Ginoo *ng Jesus*; kag madamo pa gid nga
mga taga-Corinto nga nakabati kay Pablo ang nagtuo kag nagpabautiso.
9 Isa ka gab-i, nagpakita ang Ginoo kay Pablo paagi sa palanan-awon
kag nagsiling, "Indi ka magkahadlok. Magpadayon ka sa pagwali kag
indi ka mag-untat,
10 tungod kay ako kaupod mo. Madamo ang akon mga pinili sa sini nga
siyudad, gani wala sing may magpangahas nga magsakit sa imo."
11 Gani isa ka tuig kag tunga ang pagtiner ni Pablo sa Corinto, kag
gintudlo niya sa mga tawo ang pulong sang Dios.

12 Pero sang si Galio na ang gobernador sa Acaya, nagtilipon ang mga
Judio kag gindakop nila si Pablo kag gindala sa hukmanan.
13 Nagsiling sila, "Ini nga tawo nagakombinsi sa mga tawo nga
magsimba sa Dios sa paagi nga kontra sa aton kasuguan."
14 Mahambal na kuntani si Pablo, pero nagsiling si Galio sa mga Judio,
"Kon ang kaso nga ini nga inyo ginadala diri sa akon parte sa nahimo nga
malain ukon mabug-at nga sala, pamatian ko kamo.
15 Pero ini parte lang sa mga pulong, mga ngalan, kag sa inyo Kasug-
uan. Gani bahala kamo. Indi ko gusto nga maghusgar parte sa sina nga
mga butang."
16 Dayon ginpaguwa niya sila sa hukmanan.
17 Pagkatapos gindakop sang mga Griego si Sostenes nga manugdu-
mala sang simbahan sang mga Judio kag ginbunal nila didto sa guwa
sang hukmanan, pero wala gid nagsapak si Galio.

Nagbalik si Pablo sa Antioc

18 Madugay-dugay pa ang pagtiner ni Pablo kaupod sa mga tumuluo
didto sa Corinto. Pagkatapos nagkadto siya dayon sa Cencrea kaupod
sang mag-asawa nga si Priscila kag si Aquila. Nagpautod siya sang buhok
didto tungod nga may panaad siya sa Dios, kag natuman na niya atong
panaad. Halin sa Cencrea nagbiyahe* sila pa-Syria.
19-21 Nag-agi sila sa Efeso kag didto nagkadto si Pablo sa simbahan
sang mga Judio kag nagpakigdiskusyon sa ila. Ginpangabay nila siya
nga magtiner lang anay didto sa ila, pero indi si Pablo. Sang mahalin
na siya, nagsiling siya sa ila, "Kon itugot sang Dios, mabalik lang ako diri
sa inyo." Ginbilin ni Pablo ang mag-asawa nga si Priscila kag si Aquila
didto sa Efeso kag nagsakay siya.
22 Pagdungka niya sa Cesarea, nagkadto siya sa Jerusalem kag ginbisi-
tahan niya ang iglesya didto, pagkatapos nagderetso siya sa Antioc.
23 Wala siya nagdugay didto, naghalin siya kag ginlibot niya ang mga
lugar nga sakop sang Galacia kag Frigia kag ginpabakod niya ang pagtuo
sang mga sumulunod *ni Jesus* didto.

Ang Tawo nga si Apolos

24 Karon may isa ka Judio nga taga-Alexandria nga nag-abot sa Efeso.
Ang iya ngalan si Apolos. Maayo siya maghambal kag madamo ang
nahibaluan niya sa Kasulatan.
25 Natudluan na siya nga daan sang pamaagi sang Ginoo. Mapisan
siya magwali kag husto ang iya mga ginatudlo parte kay Jesus. Pero ang
bautiso nga gintudlo ni Juan amo lang ang iya nahibaluan.
26 Wala siya nahadlok maghambal sa simbahan sang mga Judio. Pagk-
abati ni Priscila kag ni Aquila sang iya ginapanudlo, gin-imbitar nila siya
sa ila balay kag ginpaathag pa gid nila sa iya ang pamaagi sang Dios.
27 Kag sang naghandom si Apolos nga magkadto sa Acaya, ginbuligan
siya sang mga tumuluo sa Efeso. Ginsulatan nila ang mga sumulunod *ni
Jesus* sa Acaya nga batunon nila si Apolos. Pag-abot niya didto dako gid
ang iya nabulig sa mga nangin tumuluo tungod sa grasya sang Dios.
28 Kay mapag-on ang iya mga rason nga halin sa Kasulatan nga si
Jesus gid ang Cristo. Wala gid sang may mahimo ang mga Judio sa
pagpakigbais sa iya sa tunga sang mga tawo.

* **18:18** *nagbiyahe:* sa literal, *nagpalayag*

19

Si Pablo sa Efeso

1 Sang didto si Apolos sa Corinto, nagpanglakaton si Pablo sa mga
kabukiran sang probinsya hasta nakaabot siya sa Efeso. Didto may
nakita siya nga mga sumulunod.
2 Ginpamangkot niya sila, "Nabaton na bala ninyo ang Espiritu Santo
sang magtuo kamo?" Nagsabat sila, "Wala gani kami nakabati nga may
ginatawag nga Espiritu Santo."
3 Nagpamangkot si Pablo sa ila, "Sa ano nga bautiso kamo ginbautiso-
han?" Nagsabat sila, "Sa bautiso ni Juan."
4 Nagsiling si Pablo sa ila, "Ang bautiso ni Juan para sa mga nagahinul-
sol sang ila mga sala. Pero nagsiling man si Juan sa mga tawo nga dapat
sila magtuo sa nagasunod sa iya, nga wala sing iban kundi si Jesus."
5 Pagkabati nila sadto, ginbautisohan dayon sila sa ngalan ni Ginoong
Jesus.
6 Kag sang pagtungtong ni Pablo sang iya kamot sa ila, nag-abot sa
ila ang Espiritu Santo. Naghambal sila dayon sang nagkalain-lain nga
lingguahe nga wala nila natun-i, kag may ginhambal man sila nga mga
mensahi sang Dios.
7 Mga dose sila tanan ka lalaki.
8 Sa sulod sang tatlo ka bulan, padayon ang pagkadto ni Pablo sa
simbahan sang mga Judio. Wala siya nahadlok maghambal sa mga tawo.
Nagpakigdiskusyon siya para kombinsihon sila parte sa paghari sang
Dios.
9 Pero ang iban sa ila matig-a gid ang ulo kag indi magtuo, kag sa
tunga mismo sang kadam-an ginapakalain nila ang *mga sumulunod sang*
Dalan *nga si Jesus*. Gani naghalin si Pablo sa ila simbahan kaupod ang
mga sumulunod *ni Jesus*, kag adlaw-adlaw didto siya sa eskwelahan ni
Tyranus nga nagapadayon sa pagpakigdiskusyon sa mga tawo.
10 Sa sulod sang duha ka tuig amo ini ang iya ginahimo, gani ang
tanan nga nagaestar didto sa *probinsya sang* Asia, Judio kag indi Judio,
nakabati sang pulong sang Ginoo.

Ang mga Anak ni Esceva

11 Madamo nga tumalagsahon nga milagro ang ginpanghimo sang
Dios paagi kay Pablo.
12 Bisan ang mga panyo kag ang mga panghapin nga panapton nga iya
nagamit gindala sa mga masakiton kag nag-ayo sila, kag nagguwa man
ang malain nga mga espiritu.
13 Karon, may mga Judio didto nga nagalibot-libot nga nagatabog sang
malain nga mga espiritu sa mga tawo nga ila ginsudlan. Gintilawan nila
nga gamiton ang ngalan ni Ginoong Jesus para paguwaon ang malain
nga mga espiritu. Nagsiling sila sa malain nga mga espiritu, "Sa ngalan*
ni Jesus nga ginawali ni Pablo, ginasugo ko kamo nga magguwa!"
14 Amo man ini ang ginahimo sang pito ka anak nga lalaki ni Esceva.
Si Esceva nga ini isa ka manugdumala nga pari sang mga Judio.
15 *Gintilawan nila nga paguwaon ang malain nga espiritu sa ngalan ni*
Jesus. Pero ang sabat sang malain nga espiritu sa mga anak ni Esceva
amo ini, "Si Jesus kilala ko, kag si Pablo kilala ko man, pero sin-o kamo?"

---

* **19:13** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

16 Dayon gindamhagan sila sang tawo nga may malain nga espiritu kag
ginsakit. Wala gid sila sang may mahimo, gani nagpalagyo sila sa sadto
nga balay nga hublas kag may mga pilas.
17 Ini nga hitabo nabalitaan sang tanan nga Judio kag mga indi Judio
nga nagaestar didto sa Efeso kag hinadlukan sila, kag napadunggan pa
gid ang ngalan ni Ginoong Jesus.
18 Madamo nga tumuluo didto ang nagpalapit nga nag-ako kag nag-
sugid sang mga malain nila nga mga nahimo.
19 Kag madamo man sang mga madyikero† ang nagdala sang ila libro
kag ginsunog nila mismo sa atubangan sang tanan. Minilyon ang
kantidad sang tanan nga libro nga ginsunog.
20 Paagi sa sini nga hitabo naglapnag pa gid ang gahom sang pulong
sang Ginoo.

Ang Gamo sa Efeso

21 Pagkatapos sadto nga mga hitabo nagdesider si Pablo nga mag-agi
sa Macedonia kag sa Acaya sa wala pa siya magkadto sa Jerusalem. Kag
suno sa iya, halin sa Jerusalem kinahanglan makakadto man siya sa
Roma.
22 Ginpauna niya sa Macedonia ang duha sang iya mga kabulig nga si
Timoteo kag si Erastus, kag siya ya nagpabilin pa didto sa *probinsya sang*
Asia.
23 Sang sadto nga tion, may natabo nga dako nga kinagamo *sa Efeso*
tungod sa *mga sumulunod sang* Dalan *nga si Jesus*.
24 May isa ka platero‡ didto nga ang iya ngalan si Demetrius. Siya
kag ang iya mga tinawo nagapanghimo sang gagmay nga mga templo-
templo nga pilak nga ginsunod sa templo ni Artemis *nga ila diosa*, kag
paagi sini nakapangwarta sila sing dako.
25 Gani ginpatawag niya ang iya mga trabahador kag ang iban pa
nga mga platero. Dayon nagsiling siya sa ila, "Mga abyan, nahibaluan
ninyo nga ang aton pag-asenso sa pangabuhi nagahalin sa sining aton
palangitan-an.
26 Nakita ninyo kag nabatian ang ginahimo sining tawo nga si Pablo.
Nagasiling siya nga ang mga dios nga ginahimo sang tawo indi matuod
nga mga dios. Madamo ang nakombinsi kag napatalang niya diri sa
Efeso kag sa bilog nga *probinsya sang* Asia.
27 Gani delikado ang aton palangitan-an, kay basi kon pakalainon sang
mga tawo. Kag indi lang ina, kundi delikado man ang templo sang aton
bantog nga diosa nga si Artemis, kay basi kon mangin wala na sing
pulos ini, kag indi na pagkilalahon sang mga tawo ang aton diosa nga
ginasimba indi lang diri sa Asia kundi sa bilog man nga kalibutan!"
28 Pagkabati sadto sang mga tawo, nangakig gid sila kag nagsugod sila
sa pagsinggit, "Gamhanan si Artemis sang mga taga-Efeso!"
29 Kag ang kinagamo naglapnag sa bilog nga siyudad. Gindakop nila
ang mga kaupod ni Pablo nga si Gaius kag si Aristarcus nga mga taga-
Macedonia. Pagkatapos nagdinalagan sila tanan sa ila ginatipunan nga
ginaguyod ang duha.
30 Gusto kuntani ni Pablo nga maghambal sa mga tawo, pero ginpung-
gan siya sang mga sumulunod *ni Jesus*.

† **19:19** *madyikero:* buot silingon, *nagahimo sang "black magic."* ‡ **19:24** *platero:* sa English, *silversmith*

31 May mga abyan si Pablo nga mga opisyal sa *probinsya sang* Asia. Ini
sila nagpasugo kay Pablo nga pangabayon siya nga indi gid magkadto
didto sa ila ginatipunan.
32 Karon, ang mga tawo didto nagkinagamo na gid. Ang iban sa ila may
ginasinggit nga isa ka butang, pero ang iban lain man ang ila ginasinggit,
tungod nga ang kalabanan sa ila wala nakahibalo kon ngaa nagtilipon
sila didto.
33 May tawo didto nga si Alexander nga gintulod sang mga Judio sa
unahan para magpaathag nga sila nga mga Judio wala labot sa ginahimo
nila ni Pablo. Ginbayaw niya ang iya kamot para pahipuson ang mga
tawo.
34 Pero pagkahibalo sang mga tawo nga siya Judio, nagsinggit sila
tanan, "Gamhanan si Artemis sang mga taga-Efeso!" Kag sa sulod sang
duha ka oras amo lang ato ang ila ginasinggit.
35 Sang ulihi napahipos gid man sang manugdumala sang siyudad
ang mga tawo. Dayon nagsiling siya, "Mga *kasimanwa nga mga* taga-
Efeso, ang tanan nga tawo nakahibalo nga kita nga taga-Efeso amo ang
manugtatap sang templo ni Artemis nga gamhanan kag sang sagrado
nga bato nga nahulog halin sa langit.
36 Wala sing may makapanginwala sini. Gani, magpakatawhay kamo,
kag indi kamo magpadasodaso.
37 Gindala ninyo diri ini nga mga tawo, bisan ini sila wala nagpan-
gawat sa aton templo kag wala nagpakalain sang aton diosa.
38 Kon si Demetrius kag ang iya mga kaupod nga mga platero may kaso
kontra sa bisan kay sin-o, may mga korte kag may mga manughukom
kita. Dapat dal-on nila didto ang ila mga kaso.
39 Pero kon kamo may iban pa gid nga reklamo, ina kinahanglan
aregluhon sa opisyal nga pagtilipon sang mga pumuluyo.
40 Karon delikado kita sa aton ginahimo nga ini. Kay basi kon iakusar
kita *sang mga opisyal sang Roma* sa pagpanggamo. Wala gid kita rason
nga ihatag kon ngaa ginhimo ta ini."
41 Pagkatapos niya hambal sini, ginpapuli niya ang mga tawo.

20

Si Pablo sa Macedonia kag sa Greece

1 Sang matapos na ang kinagamo, ginpatawag ni Pablo ang mga
sumulunod *ni Jesus*. Ginlaygayan niya sila nga magpakabakod, kag
dayon naglisensya siya nga makadto sa Macedonia.
2 Madamo nga lugar ang iya ginpangadtuan didto sa Macedonia, kag
ginpabakod niya ang mga tumuluo paagi sa iya pagwali sa ila. Dayon
nagderetso siya sa Greece,
3 kag tatlo ka bulan ang iya pagtiner didto. Sang mabiyahe* na siya
kuntani pa-Syria, nahibaluan niya ang plano sang mga Judio sa pagpatay
sa iya, gani nagdesisyon siya nga magbalik paagi sa Macedonia.
4 Nag-upod sa iya si Sopater nga taga-Berea nga anak ni Pirus, si
Aristarcus kag si Secundus nga mga taga-Tesalonica, si Gaius nga taga-
Derbe, si Timoteo, kag ang mga taga-Asia nga si Tykicus kag si Trofimus.
5 Pag-abot namon sa Filipos, nag-una sila sa amon sa Troas kag didto
nila kami ginhulat.

---

* **20:3** *mabiyahe:* sa literal, *mapalayag*

6 Ginpatapos namon anay ang Piesta sang Tinapay nga Wala sing
Inugpahabok antes kami nagbiyahe halin sa Filipos. Lima ka adlaw ang
amon biyahe kag nagkit-anay kami liwat didto sa Troas. Nagtiner kami
didto sing pito ka adlaw.

Nabuhi Liwat si Euticus

7 Sang sabado sing gab-i, nagtipon kami sa pagpamihak-pihak sang
tinapay. Kag tungod nga si Pablo mabiyahe sa sunod nga adlaw, nagwali
siya hasta sang tungang gab-i.
8 Madamo ang mga suga didto sa ibabaw nga kuwarto nga amon
ginatipunan.
9 May pamatan-on didto nga ang iya ngalan si Euticus nga nagapungko
sa bintana. Kag tungod nga ang wali ni Pablo malawig, gintuyo siya kag
sang ulihi natulugan sing hamuok kag nahulog siya sa bintana halin sa
ikatlo nga panalgan.† Sang paghakwat nila sa iya, patay na siya.
10 Pero nagpanaog si Pablo, kag pag-abot niya kay Euticus, ginhap-an
kag ginhakos niya siya. Dayon nagsiling siya sa mga tawo, "Indi kamo
magpakulba, buhi siya!"
11 Kag nagbalik si Pablo sa ibabaw, nagpamihak-pihak sang tinapay
kag nagkaon. Sang nakakaon na siya, nagwali pa gid siya sa ila hasta
sang pagbutlak sang adlaw. Dayon naglakat siya.
12 Ang pamatan-on nga nahulog gindala nila puli nga buhi, kag nalipay
gid sila.

Halin sa Troas pa-Miletus

13 Nagsakay kami sa sakayan pa-Asos, kay nagsiling si Pablo nga
hapiton siya sa Asos tungod kay malakat lang siya pakadto didto.
14 Sang pagkitaay namon sa Asos, ginpasakay namon siya kag nag-
padulong kami sa Mitilene.
15 Halin sa Mitilene, nagderetso pa gid kami sa Kios, kag sang sunod
nga adlaw nakaabot kami didto. Sang sunod pa nga adlaw sa Samos
kami, kag sang sunod pa gid nga adlaw sa Miletus na kami.
16 Nagdesisyon si Pablo nga indi na lang maghapit sa Efeso, kay
indi niya gusto nga maatrasar siya sa *probinsya sang* Asia, tungod nga
nagadali siya nga makaabot sa Jerusalem sa wala pa ang adlaw sang
Pentecostes.

Ang mga Bilin ni Pablo sa mga Manugdumala sang Iglesya sa Efeso

17 Didto sa Miletus nagpasugo si Pablo sa Efeso nga magkadto sa iya
ang mga manugdumala sang iglesya.
18 Pag-abot nila, nagsiling si Pablo sa ila, "Nahibaluan ninyo kon paano
ang akon pagginawi sang ako kaupod pa ninyo, halin gid sang akon pag-
abot sa *probinsya sang* Asia.
19 Nag-alagad ako sa Ginoo nga may pagpaubos kag paghibi.‡ Madamo
man nga mga kabudlayan ang akon gin-antos tungod sang mga malain
nga mga padihot sang mga Judio kontra sa akon.
20 Nahibaluan man ninyo nga wala gid sang lipod-lipod ang akon
pagsugid sa inyo sang mga butang nga para sa inyo kaayuhan, nga akon
gintudlo sa publiko kag sa inyo mga balay.

† **20:9** *panalgan:* sa Tagalog, *palapag* ‡ **20:19** *paghibi:* siguro tungod sa iya kabug-atan para sa kalibutan.

21 Ginpaandaman ko ang mga Judio kag mga indi Judio nga kinahanglan maghinulsol sila sa ila mga sala kag magbalik sa Dios, kag magtuo sa aton Ginoong Jesus.
22 Karon, makadto ako sa Jerusalem tungod nga amo ini ang sugo sang Espiritu *Santo* sa akon. Wala ako kahibalo kon ano ang matabo sa akon didto.
23 Ang akon lang nahibaluan, nga bisan diin nga siyudad ang akon ginakadtuan, ang Espiritu Santo nagapaandam sa akon nga ang prisohan kag ang paghingabot nagahulat sa akon.
24 Pero indi importante kon ano ang matabo sa akon, basta matapos ko lang ang buluhaton nga ginhatag sa akon ni Ginoong Jesus, nga amo ang pagwali sang Maayong Balita parte sa grasya sang Dios.
25 "Nalibot ko kamo tanan sa akon pagwali parte sa paghari sang Dios, kag karon nahibaluan ko nga indi na kita magkitaay liwat.
26 Gani sugiran ko kamo karon, nga kon may ara sa inyo nga indi maluwas, wala na ako sing salabton sa Dios.
27 Kay wala gid ako sing may gintago sa inyo parte sa bug-os nga katuyuan kag plano sang Dios.
28 Bantayi gid ninyo ang inyo kaugalingon kag ang tanan nga tawo sang Dios nga ginapabantayan sa inyo sang Espiritu Santo. Tatapa gid ninyo ang iglesya sang Dios nga iya gintubos paagi sa iya kaugalingon nga dugo.§
29 Kay nahibaluan ko nga kon makahalin na ako may mga *manunudlo dira nga daw pareho sa* mabangis nga mga ido* nga magasulod sa inyo kag magaguba sang inyo grupo.
30 Magaabot man ang tion nga sa inyo mismo grupo may mga tawo nga magasugid sang binutig sa pagpatalang sa mga sumulunod *ni Jesus* kag para sila ang ila pagasundon.
31 Gani mag-andam kamo, kag dumduma ninyo nga sa sulod sang tatlo ka tuig, adlaw-gab-i wala ako nag-untat sa paglaygay sa inyo tanan nga may mga paghibi.
32 "Kag karon ginatugyan ko kamo sa Dios kag sa iya pulong, ang pulong nga parte sa iya grasya, nga makapabakod sang inyo pagtuo kag makahatag sa inyo sang tanan nga pagpakamaayo nga gintigana para sa tanan nga ginpain sang Dios nga mangin iya.
33 Wala ako naghandom sang inyo mga kuwarta kag mga bayo.
34 Nakahibalo gid kamo nga nag-obra ako para may galastuhon ako sa akon mga kinahanglanon kag sa akon mga kaupdanan.
35 Ginhimo ko ato para ipakita sa inyo nga paagi sa sini nga pagpangabudlay mabuligan ang mga imol. Dumdumon ta permi ang ginsiling ni Ginoong Jesus nga mas bulahan ang nagahatag sang sa nagabaton."
36 Pagkatapos hambal ni Pablo nagluhod siya kaupod nila tanan kag nagpangamuyo.
37 Naghinibi sila tanan, kag ginhakos nila si Pablo kag ginhalukan.
38 Nagkasubo gid sila tungod kay nagsiling si Pablo nga indi na sila magkitaay liwat. Pagkatapos gindul-ong nila si Pablo sa sakayan.

§ **20:28** *paagi sa iya kaugalingon nga dugo:* ukon, *paagi sa dugo sang iya kaugalingon nga Anak*
* **20:29** *mabangis nga mga ido:* sa English, *wolves*

21

Ang Pagkadto ni Pablo sa Jerusalem

1 Naglisensya kami sa mga manugdumala sang iglesya sa Efeso, kag
nagbiyahe deretso hasta nakaabot kami sa Cos. Sang sunod nga adlaw,
nagderetso kami sa isla sang Rodes. Kag halin didto nagpadayon kami
sa Patara.
2 Didto sa Patara may nakita kami nga sakayan nga manugkadto sa
Fenicia, gani nagsakay kami.
3 Nalantawan namon ang *isla sang* Cyprus, pero wala kami nagpundo
didto kundi nag-agi kami sa tuo dampi kag nagderetso sa Syria. Didto
kami nagpundo sa Tyre, kay nagdiskarga didto ang sakayan.
4 Ginpangita namon ang mga sumulunod *ni Jesus* didto, kag nagdayon
kami sa ila sa sulod sang isa ka semana. Paagi sa gahom sang Espiritu
Santo, ginpaandaman nila si Pablo nga indi magkadto sa Jerusalem.
5 Pero pagkatapos sang isa ka semana, nagpadayon pa gid kami sang
amon pagbiyahe. Tanan sila, pati ang ila mga asawa kag mga kabataan,
nagdul-ong sa amon sa guwa sang siyudad. Nagluhod kami tanan didto
sa baybay kag nagpangamuyo.
6 Sang nakalisensya na kami sa ila, nagsakay kami sa sakayan kag sila
ya nagpuli.
7 Paghalin namon sa Tyre, nagpadayon kami sang amon pagbiyahe
pakadto sa Tolemais. Pag-abot namon didto, nagpakigkita kami sa mga
kauturan kag nagtiner kami didto sa ila sing isa ka adlaw.
8 Pagkatapos naglakat naman kami pa-Cesarea. Pag-abot namon
didto, nagkadto kami sa balay ni Felipe nga manugwali sang Maayong
Balita, kag didto kami nagdayon. Si Felipe isa sang pito *ka tawo nga
ginpili sang una sa Jerusalem nga magbulig sa mga apostoles*.
9 Apat ang iya mga bata nga dalaga nga mga propeta.
10 Pagkaligad sang pila ka adlaw, may nag-abot man nga propeta halin
sa Judea. Ang iya ngalan amo si Agabus.
11 Ginkadtuan niya kami kag ginkuha ang paha ni Pablo, kag gin-gapos
niya ang iya kaugalingon nga mga tiil kag mga kamot. Dayon nagsiling
siya, "Suno sa hambal sang Espiritu Santo, pareho man sini ang himuon
sang mga Judio sa Jerusalem sa tag-iya sining paha, kag itugyan siya
dayon sa mga indi Judio."
12 Pagkabati namon sini, kami kag ang mga tumuluo didto nag-
pangabay kay Pablo nga indi na siya magkadto sa Jerusalem.
13 Pero nagsabat si Pablo, "Ngaa nagahinibi kamo? Ginapaluya lang
ninyo ako. Handa ako nga magpagapos kag bisan mapatay pa sa
Jerusalem para kay Ginoong Jesus."
14 Indi gid namon makombinsi si Pablo, gani nagsiling na lang kami,
"Kabay pa nga matuman ang kabubut-on sang Ginoo."
15 Sang makatiner kami didto sang pila ka adlaw, naghimos kami kag
nagpa-Jerusalem.
16 May mga sumulunod man *ni Jesus* didto nga halin sa Cesarea nga
nag-upod sa amon. Gindala nila kami sa balay ni Mnason nga taga-
Cyprus kag didto kami nagdayon. Si Mnason isa sang mga una nga mga
sumulunod *ni Jesus*.

Nagbisita si Pablo kay Santiago

17 Pag-abot namon sa Jerusalem, malipayon nga ginbaton kami sang
mga kauturan.
18 Sang sunod nga adlaw, kaupod namon si Pablo nga nagbisita kay
Santiago. Didto man ang mga manugdumala *sang iglesya sa Jerusalem*.
19 Ginkumusta sila ni Pablo kag ginsugiran sila sang tanan nga gin-
himo sang Dios sa mga indi Judio paagi sa iya buluhaton.
20 Pagkabati nila sa mga ginsugid niya, nagdayaw sila tanan sa Dios.
Dayon nagsiling sila kay Pablo, "Nahibaluan mo utod, linibo na nga mga
Judio ang nagatuo kay Jesus kag sila tanan nagasunod gid sa Kasuguan
ni Moises.
21 Nakabati sila nga nagapanudlo ka sa mga Judio nga nagaestar sa
lugar sang mga indi Judio nga indi na sila dapat magsunod sa Kasuguan
ni Moises. Nagsiling ka kuno nga indi na nila pagtulion ang ila mga
kabataan kag indi na magsunod sa iban pa nga mga kinabatasan *naton
nga mga Judio*.
22 Karon, ano ayhan ang maayo nga himuon? Kay sigurado gid nga
mahibaluan nila nga diri ka na.
23 Maayo siguro nga himuon mo ang amon isiling sa imo. May apat diri
ka lalaki nga may panaad *sa Dios*.
24 Mag-upod ka sa ila kag himuon ninyo ang seremonya sa pag-
pakatinlo. Bayaran mo man ang ila mga kinahanglan sa paghalad sa
Dios para makapakalbo man sila. Amo ini ang paagi nga ang tanan
makahibalo nga ang mga balita nga ila nabatian parte sa imo indi
matuod, tungod nga makita nila nga ikaw man nagatuman sa Kasuguan
ni Moises.
25 Kon parte sa mga indi Judio nga nagatuo kay Jesus, nakapadala
na kami sang sulat sa ila parte sa amon gindesisyunan nga indi sila
magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, ukon dugo,
ukon sang karne sang sapat nga sang pagkapatay ang dugo wala nak-
aguwa. Kag indi sila maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon."
26 Gani sang sunod nga adlaw gindala ni Pablo atong apat ka lalaki kag
nag-intra siya sa ila pagpakatinlo suno sa ila panaad. Dayon nagkadto si
Pablo sa templo para isugid kon san-o matapos ang ila pagpakatinlo, kay
sa tapos sini may ihalad nga mga sapat para sa tagsa-tagsa sa ila.

Gindakop si Pablo sa Templo

27 Sang madali na lang matapos ang ikapito nga adlaw sang ila pag-
pakatinlo, may mga Judio nga halin sa *probinsya sang* Asia nga nakakita
kay Pablo sa templo. Ginsutsot nila ang tanan nga tawo didto sa templo
nga dakpon si Pablo.
28 Nagsinggit sila, "Mga *kasimanwa ko nga mga* Israelinhon, bulig
kamo! Amo ini ang tawo nga bisan diin siya magkadto nagapanudlo sing
kontra sa aton nga mga Judio, kontra sa Kasuguan *ni Moises*, kag kontra
sa sini nga templo. Indi lang ina, kundi gindala pa gid niya diri sa sulod
sang templo ang mga tawo nga indi Judio, gani gindagtaan niya ining
sagrado nga lugar!"
29 (Ginhambal nila ini tungod nga nakita nila si Trofimus nga taga-
Efeso nga nag-upod kay Pablo didto sa Jerusalem, kag ang hunahuna nila
gindala siya ni Pablo sa templo.)
30 Gani nagkinagamo ang mga tawo sa bilog nga Jerusalem kag nagdi-
naguso sila pakadto sa templo para dakpon si Pablo. Pagkadakop nila

sa iya didto sa sulod, gin-guyod nila siya paguwa, kag ginsiradhan nila dayon ang puwertahan sang templo.
31 Patyon na nila kuntani si Pablo, pero may nagsugid sa kumander
sang Romanhon nga mga soldado nga ang mga tawo sa bilog nga
Jerusalem nagakinagamo.
32 Gani nagdala dayon ang kumander sang mga kapitan kag mga
soldado didto sa mga tawo nga nagatilipon. Pagkakita sang mga tawo
sa kumander kag sa mga soldado, gin-untatan nila bakol si Pablo.
33 Ginkadtuan sang kumander si Pablo kag ginpadakop, kag nagsugo
siya nga gapuson si Pablo sang duha ka kadena. Dayon nagpamangkot
ang kumander sa mga tawo, "Sin-o bala ini nga tawo kag ano ang iya
nahimo?"
34 Pero nagkalain-lain nga sabat ang iya nabatian, kag tungod sa sobra
nga kinagamo sang mga tawo indi mahibaluan sang kumander kon ano
ang matuod nga natabo. Gani ginmanduan niya ang mga soldado nga
dal-on si Pablo sa kampo.
35 Pag-abot nila sa hagdanan sang kampo, ginhakwat na lang nila si
Pablo tungod sang kinagamo sang mga tawo
36 nga nagalagas kag nagasinggit, "Patyon siya!"

Ginsabat ni Pablo ang mga Akusasyon

37 Sang dal-on na nila si Pablo sa sulod sang kampo, nagsiling siya sa
kumander, "Puwede ko makaestorya sa imo?" Nagsiling ang kumander,
"Makahibalo ka gali maghambal sang Griego?
38 Ang hunahuna ko anay nga ikaw amo ang lalaki nga taga-Egypt nga
bag-o lang nagpanguna sa pagrebelde sa gobyerno. 4,000 ka tawo nga
maisog kag puro armado ang iya gindala sa kamingawan."
39 Nagsabat si Pablo, "Ako isa ka Judio nga taga-Tarsus nga sakop sang
Cilicia. Ang Tarsus indi lang ordinaryo nga siyudad. Kon mahimo,
pahambala ako anay sa mga tawo."
40 Ginsugtan siya sang kumander nga maghambal, gani nagtindog si
Pablo sa hagdanan kag nagsinyas sa mga tawo nga may ihambal siya.
Sang naghipos na sila, naghambal siya sa Hebreo nga lingguahe:

22

1 "Mga kauturan kag mga ginikanan, pamatii ninyo anay ang akon mga
rason sa pag-apin sang akon kaugalingon!"
2 Pagkabati sang mga tawo nga nagahambal siya sa Hebreo nga
lingguahe, naghipos pa gid sila. Kag nagpadayon hambal si Pablo:
3 "Ako isa ka Judio nga natawo sa Tarsus nga sakop sang Cilicia, pero
diri ako nagdako sa Jerusalem. Nagtuon ako diri kag nangin maestro ko
si Gamaliel. Natuman ko sing maid-id ang Kasuguan nga ginsunod sang
aton mga katigulangan. Kag pareho sa inyo karon, matutom man ako sa
pag-alagad sa Dios.
4 Ginhingabot ko nga patyon ang *mga sumulunod sang* Dalan *nga si
Jesus*. Indi lang ang mga lalaki kundi pati man ang mga babayi akon
ginpangdakop kag ginpapriso.
5 Ang pangulo nga pari kag ang tanan nga miyembro sang Korte sang
mga Judio makapamatuod sa sining akon ginahambal. Sila mismo ang
naghatag sa akon sang mga sulat nga para sa aton kapareho nga mga
Judio didto sa Damascus. *Kag sa awtoridad sang mga sulat,* nagkadto ako

sa Damascus para dakpon ang mga tawo nga nagatuo kay Jesus kag dalon pabalik diri sa Jerusalem para silutan.

Gin-estorya ni Pablo Kon Paano Niya Nakilala si Jesus
(Bin. 9:1-19; 26:12-18)

6 "Udtong-adlaw gid sadto sang manug-abot na kami sa Damascus. Hinali lang may masilaw nga kasanag halin sa langit nga nagsiga sa akon palibot.
7 Natumba ako sa duta kag may nabatian ako nga tingog nga nagasiling sa akon, 'Saulo, Saulo! Ngaa ginahingabot mo ako?'
8 Nagpamangkot ako, 'Sir, sin-o ka?' Nagsiling ang tingog sa akon, 'Ako si Jesus nga taga-Nazaret nga imo ginahingabot.'
9 Nakita sang akon mga kaupdanan ang kasanag, pero wala sila nakabati* sang tingog nga nagahambal sa akon.
10 Kag nagpamangkot pa gid ako, 'Ginoo, ano ang akon himuon?' Nagsiling siya, 'Tindog ka kag magkadto sa Damascus. Didto may masugid sa imo kon ano ang ipahimo sang Dios sa imo.'
11 Nabulag ako tungod sa kasilaw sadtong kasanag. Gani gintuytuyan ako sang akon mga kaupdanan pakadto sa Damascus.
12 "Didto sa Damascus may isa ka tawo nga ang iya ngalan si Ananias. Ini nga tawo matinumanon gid sa aton Kasuguan kag ginatahod sang tanan nga Judio nga nagaestar didto.
13 Nagkadto siya sa akon kag nagsiling, 'Utod, makakita ka na.' Kag sa gilayon *nagbalik ang akon panulok kag* nakita ko si Ananias.
14 Nagsiling siya sa akon, 'Ginpili ka sang Dios sang aton katigulangan para mahibaluan mo ang iya kabubut-on, kag para makita mo ang Matarong *nga Alagad*† kag mabatian mo ang iya tingog.
15 Kay magasugid ka sa tanan sang imo nakita kag nabatian.
16 Gani indi ka na mag-atrasar. Tindog ka! Magpabautiso ka kag magpanawag sa iya para patawaron ang imo mga sala.'

Ginsugo si Pablo nga Magwali sa mga Indi Judio

17 "Pagkatapos sadto nagbalik ako sa Jerusalem, kag sang nagapangamuyo ako sa templo may nakita ako nga palanan-awon.
18 Nakita ko si Ginoong Jesus nga nagasiling sa akon, 'Dali-dali ka halin diri sa Jerusalem, kay ang mga tawo diri indi magbaton sang imo ginasugid parte sa akon.'
19 Nagsiling ako sa iya, 'Pero, Ginoo, *ngaa indi sila magpati kay* sila mismo nakahibalo nga sadto anay naglibot ako sa mga simbahan sang mga Judio para dakpon kag sakiton ang mga tawo nga nagatuo sa imo?
20 Kag sang pagpatay kay Esteban nga imo manugpamatuod, isa man ako didto sang mga nagkomporme nga patyon siya, kag ako pa gani ang nagbantay sang mga pangtabon nga panapton sang mga nagpatay sa iya.'
21 Pero nagsiling liwat ang Ginoo sa akon, 'Halin ka diri, tungod nga ipadala ko ikaw sa malayo nga lugar *para iwali mo ang Maayong Balita* sa mga indi Judio.'"

---

* **22:9** *wala sila nakabati:* posible ang buot silingon, *wala sila nakaintiendi* † **22:14** *Matarong nga Alagad:* buot silingon, *si Jesus*

22 Pagkahambal sini ni Pablo, wala na nagpamati sa iya ang mga tawo.
Nagsinggit sila, “Patya ninyo siya! Indi dapat mabuhi ang tawo nga
pareho sina!”
23 Sige ang ila sininggit, kag ginauba nila ang ila mga bayo kag
nagasabwag sila sang yab-ok sa ibabaw.
24 Gani nagmando ang kumander *sa iya mga soldado* nga pasudlon na
si Pablo sa kampo kag hanuton para magsugid siya kon ano nga sala ang
iya nahimo nga nangin kabangdanan kon ngaa ang mga Judio nagsinggit
kontra sa iya.
25 Pero sang ginagapos na nila si Pablo para hanuton, nagsiling si Pablo
sa kapitan nga nagatindog didto sa tupad niya, “Tugot bala sa kasuguan
nga hanuton ninyo ang tawo nga Romanhon bisan wala pa nahukman
kon may sala siya?”
26 Pagkabati sadto sang kapitan, ginkadtuan niya ang kumander kag
ginsilingan, “Ano ining ginapahimo mo? Ini nga tawo Romanhon gali!”
27 Gani, nagkadto ang kumander kay Pablo kag nagpamangkot, “Sugiri
ako. Romanhon ka bala?” Nagsabat si Pablo, “Huo.”
28 Nagsiling dayon ang kumander, “Ako nangin Romanhon paagi
sa pagbayad sing dako nga kantidad.” Nagsabat si Pablo, “Pero ako
Romanhon halin sang akon pagkatawo.”
29 Nag-isol dayon ang mga soldado nga magahanot na kuntani kay
Pablo. Hinadlukan man ang kumander tungod nga ginpakadenahan
niya si Pablo nga Romanhon gali.

Gindala si Pablo sa Korte sang mga Judio

30 Gusto pa gid masiguro sang kumander kon ngaa ginaakusar sang
mga Judio si Pablo. Gani sang sunod nga adlaw ginpahubaran niya si
Pablo sang mga kadena kag nagpatawag siya sang meeting sa manugdu-
mala nga mga pari kag sa bilog nga Korte sang mga Judio. Dayon gindala
niya si Pablo didto sa ila.

23

1 Gintulok maayo ni Pablo ang mga miyembro sang Korte kag nagham-
bal, “Mga kauturan, kon parte sa akon pagkabuhi, matinlo ang akon
konsensya sa Dios hasta subong.”
2 Paghambal sadto ni Pablo, ginsugo sang pangulo nga pari nga si
Ananias ang mga nagatindog malapit kay Pablo nga tampaon ang iya
baba.
3 Nagsiling si Pablo sa iya, “Tampaon ka man sang Dios, ikaw nga
hipokrito! Nagapungko ka dira para husgaran ako suno sa Kasuguan,
pero ginalapas mo man ang Kasuguan sa imo pagsugo nga tampaon
ako!”
4 Nagsiling ang mga tawo nga nagatindog malapit kay Pablo, “Ginain-
sulto mo ang pangulo nga pari sang Dios!”
5 Nagsabat si Pablo, “Mga kauturan, wala ako nakahibalo nga siya gali
ang pangulo nga pari, tungod nga nagasiling ang Kasulatan, ‘Indi ninyo
paghambalan sang malain ang nagadumala sa inyo.’*”
6 Sang makita ni Pablo nga may mga Saduceo kag mga Pariseo nga
nagatambong didto, naghambal siya sing mabaskog sa mga miyembro
sang Korte, “Mga kauturan, ako isa ka Pariseo, kag Pariseo man ang

* **23:5** Exo. 22:28

akon amay kag ang akon mga katigulangan. Ginaakusar ako diri subong
tungod nga nagalaom ako nga may pagkabanhaw."
7 Pagkahambal niya sini, nagkinagamo ang mga Pariseo kag ang mga
Saduceo kag nagbinahin-bahin ang mga miyembro sang Korte.
8 Natabo ato tungod nga suno sa mga Saduceo wala sing pagkabanhaw.
Wala man sila nagapati nga may mga anghel ukon mga espiritu. Pero ini
tanan ginapatihan sang mga Pariseo.
9 Gani ang resulta, nag-amat-amat baskog ang pagsininggit. May
mga manunudlo sang Kasuguan nga mga Pariseo nga nagtindog kag
nagpamatok gid nga nagasiling, "Wala kami sing may nakita nga sala sa
sini nga tawo. Ayhan may espiritu ukon anghel nga nagpakighambal sa
iya!"
10 Nag-init pa gid ang ila pagbinais, hasta nga hinadlukan ang kuman-
der kay basi kon pulihan† sang mga tawo si Pablo. Gani nagmando siya
sa iya mga soldado nga magpanaog kag kuhaon si Pablo didto sa mga
tawo kag dal-on sa kampo.
11 Pagkagab-i nagpakita ang Ginoo kay Pablo kag nagsiling, "Indi
ka magkahadlok! Kay kon paano ka nagsugid parte sa akon diri sa
Jerusalem, kinahanglan nga amo man ina ang imo himuon didto sa
Roma."

Ang Plano sa Pagpatay kay Pablo

12-13 Pagkaaga, nag-meeting ang mga sobra 40 ka Judio, kag nagplano
sila kon ano ang ila himuon. Nagpanumpa sila nga indi gid sila magkaon
kag mag-inom hasta indi nila mapatay si Pablo.
14 Pagkatapos nagkadto sila sa manugdumala nga mga pari kag sa mga
manugdumala sang mga Judio kag nagsiling, "Nagpanumpa kami nga
indi kami magkaon bisan ano hasta indi namon mapatay si Pablo.
15 Gani kamo kag ang Korte magpahibalo sa kumander nga gusto
ninyo nga ipadala niya liwat diri sa inyo si Pablo. Magpakuno-kuno
kamo nga gusto ninyo mag-imbistigar sa iya sing maid-id. Pero sa wala
pa siya makaabot diri patyon namon siya."
16 Pero ining plano nabatian sang hinablos nga lalaki ni Pablo, ang
anak sang iya utod nga babayi. Gani nagkadto siya sa kampo kag
ginsugiran niya si Pablo.
17 Dayon gintawag ni Pablo ang isa sang mga kapitan didto kag
nagsiling, "Dal-a ang pamatan-on nga ini didto sa kumander, kay may
isugid siya sa iya."
18 Gani gindala siya sang kapitan didto sa kumander. Pag-abot nila
didto, nagsiling ang kapitan, "Gintawag ako sang priso nga si Pablo, kag
nagpangabay siya nga dal-on ko diri sa imo ini nga pamatan-on, kay may
isugid siya kuno sa imo."
19 Gin-uyatan sang kumander ang kamot sang pamatan-on kag gin-
dala niya siya sa lugar nga indi sila mabatian sang iban. Dayon ginpa-
mangkot niya siya, "Ano bala ang imo inugsugid sa akon?"
20 Nagsiling ang pamatan-on, "Nagsugtanay ang mga Judio nga
pangabayon ka nila nga dal-on si Pablo sa Korte buwas, kay imbistigaron
kuno nila sing maid-id.
21 Pero indi ka magpati sa ila, kay sobra 40 ka tawo ang magabantay
kag magabangga sa iya. Nagpanumpa sila nga indi sila magkaon kag

† **23:10** *pulihan:* ukon, *hulugniton*

mag-inom hasta indi nila mapatay si Pablo. Preparado na sila kag nagahulat na lang sang imo pagtugot."
22 Nagsiling ang kumander sa iya, "Indi ka gid magpanugid bisan kay sin-o nga ginsugiran mo ako sini." Dayon ginpapuli niya ang pamatan-on.

Gindul-ong si Pablo kay Gobernador Felix

23 Ginpatawag dayon sang kumander ang duha sang iya mga kapitan kag nagsiling sa ila, "Magpreparar kamo sang 200 ka soldado, kay ipadala ko kamo sa Cesarea. Magdala man kamo sang 70 ka manugk-abayo kag 200 man ka soldado nga manugbangkaw. Kag maglakat kamo karon sa gab-i sa mga alas nuebe.
24 Magpreparar man kamo sang mga kabayo nga pagasakyan ni Pablo. Bantayan gid ninyo siya sing maayo para indi siya maano hasta makaabot siya kay Gobernador Felix."
25 Kag nagsulat dayon ang kumander sa Gobernador nga nagasiling:
26 "*Ako, si* Claudius Lysias, nagapangamusta sa imo, Talahuron nga Gobernador Felix.
27 Ang tawo nga ini *nga akon ginpadala sa imo* gindakop sang mga Judio kag patyon na nila kuntani. Pero pagkahibalo ko nga siya Roman-hon, nagdala ako sang mga soldado para luwason siya.
28 Gusto ko kuntani nga mahibaluan kon ano ang ila akusasyon sa tawo nga ini, gani gindala ko siya sa ila Korte.
29 Kag suno sa akon pagpangusisa, wala gid siya sing may nahimo nga malain para patyon siya ukon prisohon. Ang akusasyon kontra sa iya parte lang gid sa ila kaugalingon nga kasuguan.
30 Gani sang pagkahibalo ko nga ini siya ginplanohan na sang mga Judio nga patyon, napinsaran ko nga mas maayo pa kon ipadala ko siya dira sa imo. Kag ginsilingan ko na ang mga may reklamo kontra sa iya nga sa imo nila dal-on ang ila akusasyon."
31 Gintuman sang mga soldado ang ginmando sa ila. Kag sa sadto nga gab-i ginkuha nila si Pablo kag gindala sa Antipatris.
32 Pagkaaga, nagbalik sa kampo ang mga soldado nga nagalakat. Ang mga nagasakay sa kabayo amo lang ang nag-upod kay Pablo.
33 Pag-abot nila sa Cesarea, ginhatag nila ang sulat sa Gobernador kag gin-intrigar si Pablo sa iya.
34 Pagbasa niya sang sulat, ginpamangkot niya si Pablo kon taga-diin siya nga probinsya. Pagkahibalo niya nga taga-Cilicia si Pablo,
35 nagsiling siya, "Pamatian ko ang imo kaso kon mag-abot na ang mga nag-akusar sa imo." Kag ginpabantayan niya si Pablo didto sa palasyo nga ginpahimo ni Herodes.

24

Gin-akusar si Pablo sang mga Judio

1 Sang makaligad ang lima ka adlaw, nagkadto sa Cesarea si Ananias nga pangulo nga pari. Kaupod niya ang pila ka manugdumala sang mga Judio kag ang abogado nga si Tertulus. Nag-atubang sila kay Gobernador Felix kag ginsugid nila sa iya ang ila akusasyon kontra kay Pablo.
2 Pagtawag kay Pablo, nagsugod si Tertulus sa pag-akusar kay Pablo. Nagsiling siya, "Talahuron nga Gobernador, tungod sa imo maayo nga

pagdumala naeksperiensyahan namon ang malawig nga kalinong. Kag madamo ang imo nahimo nga kaayuhan para sa amon nasyon.
3 Gani dako gid ang amon pagpasalamat sa imo kag indi gid namon ini malipatan.
4 Karon, tungod nga indi namon gusto nga maatrasar ang imo oras, ginapangabay ko lang nga kon mahimo, pamatii kami anay sing makadali lang.
5 Nakita namon nga ini nga tawo perwisyo. Nagadala siya sang gamo sa mga Judio sa bilog nga kalibutan, kag nagadumala siya sang sekta nga ginatawag Nazaretnon.*
6 Bisan ang amon templo gintinguhaan niya nga dagtaan. Gani gindakop namon siya. Sentensyahan na namon siya kuntani suno sa amon Kasuguan,
7 pero nag-abot ang kumander nga si Lysias kag ginpuwersa niya kuha sa amon si Pablo.
8 Dayon nagsiling siya nga kon sin-o ang may akusasyon kontra kay Pablo kinahanglan magkadto sa imo.† Kon usisaon mo ini nga tawo mahibaluan mo ang tanan nga amon ginaakusar sa iya."
9 Kag nagsiling man ang mga *lider sang mga* Judio, "Matuod gid ang tanan niya nga ginasugid."

Ginsabat ni Pablo ang mga Akusasyon Kontra sa Iya

10 Pagkatapos sadto, ginsinyasan sang Gobernador si Pablo nga siya naman ang maghambal. Dayon nagsiling si Pablo, "Nahibaluan ko nga madugay ka na nga nangin hukom sa sini nga nasyon. Gani ginakalipay ko ang pagpangapin sang akon kaugalingon sa imo atubangan.
11 Kon imo usisaon, mahibaluan mo nga dose pa lang ka adlaw ang nagligad nga nag-abot ako sa Jerusalem para magsimba.
12 Ini nga mga Judio wala gid nakakita nga nagpakigbais ako bisan kay sin-o ukon naggamo sang mga tawo didto sa templo, ukon sa mga simbahan sang mga Judio, ukon sa bisan diin nga lugar sa siyudad *sang Jerusalem*.
13 Indi gani nila mapamatud-an sa imo nga matuod ang ila mga akusasyon sa akon.
14 Pero ang akon ginaako sa imo amo ini: ginasimba ko ang Dios sang amon mga katigulangan bilang *sumulunod sang* Dalan *nga si Jesus* nga ginatawag nila nga sekta. Pero nagatuo man ako sa tanan nga nasulat sa Kasuguan *ni Moises* kag sa tanan nga sinulatan sang mga propeta.
15 Ang akon paglaom sa Dios pareho man sang ila paglaom, nga ang tanan nga tawo, maayo kag malain, pagabanhawon niya.
16 Gani ginatinguhaan ko nga maghimo sang maayo para limpyo permi ang akon konsensya sa Dios kag sa mga tawo.
17 "Pagkaligad sang pila ka tuig nga wala ako sa Jerusalem, nagbalik ako didto para magdala sang kuwarta nga bulig sa akon *imol nga* mga kasimanwa kag para makahalad man ako sa Dios didto sa templo.
18 Kag naabtan nila ako didto sa templo nga nagahalad pagkatapos sang akon pagpakatinlo. Diutay lang ang mga tawo didto sang sadto nga tion; kag wala sing kinagamo.

---

* **24:5** *Nazaretnon:* Amo ini ang tawag sa mga tumuluo tungod nga mga sumulunod sila ni Jesus nga taga-Nazaret. † **24:8** *Sentensyahan...sa imo:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

19 Pero may mga Judio didto nga halin sa *probinsya sang* Asia.‡ Sila
amo kuntani ang mag-atubang sa imo kon may akusasyon gid man sila
kontra sa akon.
20 Pero tungod kay wala sila diri, pasugira ang mga tawo nga ari diri
kon ano nga sala ang ila nakita sa akon sang gin-imbistigar ako sang
Korte.
21 Kay wala ako sing iban nga ginhambal sang nagatindog ako didto
kundi ini: 'Ginaakusar ninyo ako subong tungod nga nagapati ako nga
ang mga patay pagabanhawon.'"
22 Tungod nga madamo na ang nahibaluan sadto ni Felix parte sa *mga
sumulunod sang* Dalan *nga si Jesus*, gin-untat niya ang hearing. Nagsiling
siya, "Desisyunan ko ugaling ang kaso nga ini kon mag-abot na diri si
kumander Lysias."
23 Pagkatapos ginmanduan niya ang kapitan nga pabantayan si Pablo,
pero hatagan man siya sing diutay nga kahilwayan, kag tugutan ang iya
mga abyan sa pagbulig sa iya mga kinahanglanon.

Si Pablo sa Atubangan ni Felix kag ni Drusila

24 Pagkaligad sang pila ka adlaw, nagbalik si Felix kag gindala niya ang
iya asawa nga si Drusila, nga isa ka Judio. Ginpatawag niya si Pablo kag
nagpamati siya sa iya pagpaathag parte sa pagtuo kay Cristo Jesus.
25 Pero sang nagahambal na si Pablo parte sa matarong nga kabuhi, sa
pagpugong sang kaugalingon, kag parte sa palaabuton nga adlaw sang
paghukom, hinadlukan si Felix kag nagsiling siya kay Pablo, "Husto na
lang ina anay! Ipatawag ko lang liwat ikaw ugaling kon may tiyempo
ako."
26 Permi niya ginapatawag si Pablo kag magpakighambal sa iya, kay
nagapaabot-abot siya nga hatagan siya ni Pablo sing kuwarta.
27 Pagkaligad sang duha ka tuig, ginbuslan si Felix ni Porcius Festus
bilang gobernador. Tungod nga gusto ni Felix nga maluyagan siya sang
mga Judio, ginpabay-an niya si Pablo sa prisohan.

25

Nagdangop si Pablo sa Emperador

1 Karon, nag-abot si Festus sa probinsya *sang Judea bilang gobernador*,
kag pagkaligad sang tatlo ka adlaw, nagkadto siya sa Jerusalem halin sa
Cesarea.
2 Didto ginsugid sa iya sang manugdumala nga mga pari kag sang mga
pangulo sang mga Judio ang ila akusasyon kontra kay Pablo.
3 Kag ginpangabay nila si Festus nga hatagan sila pabor, nga ipadala
niya si Pablo sa Jerusalem. (Pero ang ila plano gali banggaan nila si Pablo
sa dalan kag patyon.)
4 Nagsabat si Festus, "Didto na lang si Pablo sa prisohan sa Cesarea.
Indi ako magdugay diri kay mabalik ako didto.
5 Gani paupda ninyo sa akon ang inyo mga pangulo kag didto ninyo
siya iakusar kon may malain siya nga nahimo."
6 Sobra isa ka semana ang tiner ni Festus sa Jerusalem, pagkatapos
nagbalik siya sa Cesarea. Sang sunod nga adlaw, nagpungko siya sa
hukmanan kag nagsugo nga pasudlon si Pablo.

‡ **24:19** *mga Judio...sang Asia:* Ini sila ang nagsutsot sa mga tawo nga dakpon si Pablo. Tan-awa ang 21:27

7 Pagsulod ni Pablo, ginpalibutan siya dayon sang mga Judio nga halin
sa Jerusalem, kag madamo ang ila ginsugid nga mabug-at nga mga
akusasyon kontra sa iya nga indi man nila gani mapamatud-an.
8 Gin-apinan ni Pablo ang iya kaugalingon. Siling niya, "Wala ako sing
may nahimo nga sala kontra sa Kasuguan sang mga Judio, sa templo,
ukon sa Emperador sang Roma."
9 Tungod nga gusto ni Festus nga maluyagan siya sang mga Judio,
ginpamangkot niya si Pablo, "Gusto mo bala nga magkadto sa Jerusalem
kag didto ko pamatian ining imo kaso?"
10 Nagsabat si Pablo, "Diri ako nagatindog sa hukmanan sang Emper-
ador, kag diri mo ako dapat sentensyahan. Wala ako sang may nahimo
nga malain sa mga Judio kag nahibaluan mo man ina sing maayo.
11 Kon nakalapas gid man ako sang kasuguan kag dapat ako silutan
sing kamatayon, batunon ko ang sentensya sa akon. Pero kon wala
sing kamatuoran ang ila mga akusasyon kontra sa akon, indi ako dapat
itugyan sa ila. Gani madangop na lang ako sa Emperador sang Roma!"
12 Nagpakig-estorya dayon si Festus sa mga miyembro sang iya korte,
kag pagkatapos nagsiling siya kay Pablo, "Tungod nga madangop ka sa
Emperador, ipadala ko ikaw sa Emperador."

Ginpaatubang si Pablo kay Haring Agripa

13 Sang makaligad ang pila ka adlaw, nag-abot sa Cesarea si Haring
Agripa* kag *ang iya utod nga* si Bernice tungod nga gusto nila nga
bisitahan si Festus *nga gobernador*.
14 Sang makatiner sila didto sang pila ka adlaw, ginsugid ni Festus sa
hari ang kaso ni Pablo. Nagsiling siya, "May priso diri nga ginbilin sang
gobernador anay nga si Felix.
15 Pagkadto ko sa Jerusalem, ini nga tawo gin-akusar sa akon sang
manugdumala nga mga pari kag sang mga manugdumala sang mga
Judio. Ginpangayo gid nila sa akon nga sentensyahan ko siya nga silutan.
16 Nagsiling ako sa ila nga indi batasan sang mga Romanhon nga
silutan ang bisan sin-o nga wala pa mapaatubang sa mga nag-akusar sa
iya, kag wala pa mahatagi sang kahigayunan nga masabat niya ang mga
akusasyon kontra sa iya.
17 Gani nag-upod sila sa akon pagbalik diri sa Cesarea. Wala ako
nag-usik sang tiyempo, kundi sang sunod nga adlaw nagpungko ako sa
hukmanan kag ginpatawag ko ini nga tawo.
18 Naghunahuna ako nga may mabug-at gid sila nga akusasyon kontra
sa iya, pero sang nagaatubangay na sila, wala man gali sila sing may gin-
akusar nga malain gid kontra sa iya.
19 Ang mga butang nga ginbaisan nila wala sing iban kundi ang parte
lang sa ila mga pagtuluohan kag parte sa isa ka tawo nga ang iya ngalan
si Jesus. Patay na ini nga tawo, pero suno kay Pablo buhi siya.
20 Indi ako makahibalo kon ano ang akon himuon sa sini nga kaso, gani
ginpamangkot ko si Pablo kon gusto niya nga magkadto sa Jerusalem kag
didto mismo pamatian ang iya kaso.
21 Pero nagsiling si Pablo nga madangop na lang siya sang iya kaso sa
Emperador para ang Emperador mismo ang mahusgar. Gani nagmando
ako nga bantayan siya hasta mapadala ko siya sa Emperador."

---

* **25:13** *Haring Agripa:* amo si Herodes Agripa II. Siya ang anak ni Haring Herodes nga makita sa 12:1

22 Nagsiling si Agripa kay Festus, “Gusto ko gid nga mabatian ini nga
tawo.” Nagsiling si Festus, “Sige, buwas mabatian mo siya.”
23 Sang sunod nga adlaw, nagkadto sa korte si Agripa kag si Bernice nga
puwerte ang pagpadayaw sa ila pagkaharianon. Madamo nga opisyal
sang mga soldado kag mga kilala nga mga tawo sa siyudad ang nag-upod
sa ila. Dayon nagmando si Festus nga dal-on sa sulod si Pablo. Sang si
Pablo didto na sa sulod,
24 nagsiling si Festus, “Haring Agripa kag kamo tanan nga diri subong,
ari ang tawo nga gin-akusar sa akon sang mga Judio diri sa Cesarea kag
sa Jerusalem. Nagsinggit sila nga ini nga tawo indi dapat mabuhi.
25 Pero suno sa akon pag-imbistigar wala gid ako sing may nakita
nga malain nga nahimo ang ini nga tawo para sentensyahan sang
kamatayon. Kag tungod nga nagdangop siya sa Emperador, nagdesisyon
ako nga ipadala siya sa Emperador.
26 Pero wala gid ako sang isulat sa Emperador kon ngaa ginapadala ko
siya didto. Gani ginapaatubang ko siya sa inyo, kag labi na gid sa imo
Haring Agripa, para sa tapos nga mausisa ta ang iya kaso, may isulat na
ako.
27 Tungod nga indi puwede nga ipadala ko sa Emperador ang isa ka
priso nga wala gid sang maathag nga akusasyon kontra sa iya.”

26

Gin-apinan ni Pablo ang Iya Kaugalingon sa Atubangan ni Agripa

1 Dayon nagsiling si Agripa kay Pablo, “Sige, ginatugutan ka nga
maghambal sa pagdepensa sang imo kaugalingon.” Gani nagsinyas si
Pablo nga mahambal na siya. Nagsiling siya,
2 “Haring Agripa, maayo gid nga makahambal ako subong sa pag-
pangapin sang akon kaugalingon sa imo atubangan parte sa tanan nga
akusasyon sang mga Judio kontra sa akon.
3 Labi na gid nga nahibaluan mo sing maayo ang tanan nga kin-
abatasan sang mga Judio kag ang mga ginadibatihan nila. Gani naga-
pangabay ako nga kon mahimo pamatian mo ang akon ihambal.
4 “Nahibaluan sang mga Judio kon ano ang akon pagkabuhi sa akon
banwa kag sa Jerusalem, sugod sang bata pa ako.
5 Kon magsugid lang sila sang matuod, sila mismo makapamatuod
nga halin pa sang una, miyembro ako sang mga Pariseo nga amo ang
pinakaistrikto nga sekta sa relihiyon sang mga Judio.
6 Kag ari ako diri sa korte nga ginahukman tungod kay nagapaabot ako
nga himuon sang Dios ang iya ginpromisa sa amon mga katigulangan.
7 Kami nga dose ka tribo nagapaabot nga ini matabo gid. Gani adlaw-
gab-i ginasimba namon ang Dios. Kag Haring Agripa, tungod sa akon
pagtuo sa sini nga butang ginaakusar ako sang mga Judio.
8 *Kag kamo nga mga Judio,* ngaa sa pagtan-aw ninyo indi mapatihan
nga ang Dios sarang makabanhaw sang mga patay?
9 “Sang una ako mismo naghunahuna nga dapat ko himuon ang akon
masarangan para kontrahon ang ngalan ni Jesus nga taga-Nazaret.
10 Amo ini ang akon ginhimo anay didto sa Jerusalem. Paagi sa
awtoridad nga ginhatag sa akon sang manugdumala nga mga pari,
madamo nga katawhan sang Dios ang akon ginpapriso. Kag pagkatapos
nga sila ginsentensyahan nga patyon, nagkomporme man ako.

11 Madamo nga beses nga ginlibot ko ang mga simbahan sang mga
Judio para pangitaon sila, kag silutan para piliton nga insultuhon *si*
Jesus. Sa sobra ko nga kaakig sa ila, nakalambot ako sa malayo nga mga
siyudad sa paghingabot sa ila.

Ginsugid ni Pablo kon Paano Niya Nakilala ang Ginoo
(Bin. 9:1-19; 22:6-16)

12 "Amo ini ang rason kon ngaa nagkadto ako sa Damascus nga may
dala nga sulat halin sa manugdumala nga mga pari. Ato nga sulat
naghatag sa akon sang awtoridad kag nagasiling kon ano ang akon
pagahimuon didto.
13 Udtong-adlaw sadto, Haring Agripa, kag sang nagalakat ako, may
kasanag halin sa langit nga masilaw pa sa adlaw nga naglikop sa akon
kag sa akon mga kaupod.
14 Natumba kami tanan sa duta, kag may nabatian ako nga tingog
nga naghambal sa akon sa Hebreo nga lingguahe: 'Saulo, Saulo! Ngaa
ginahingabot mo ako? Ginasilutan mo lang ang imo kaugalingon.
Pareho lang nga nagasipa ka sa taliwis nga kahoy.'
15 Nagpamangkot ako, 'Sir, sin-o ka?' Nagsabat ang Ginoo, 'Ako si Jesus
nga imo ginahingabot.
16 Bangon ka kag magtindog. Nagpakita ako sa imo kay ginpili ko
ikaw nga mangin akon alagad. Isugid mo sa iban ang parte sa akon
pagpakita sa imo subong, kag ang mga butang nga ipahayag ko sa imo
sa palaabuton.
17 Luwason ko ikaw sa mga Judio kag sa mga indi Judio. Suguon ko
ikaw sa ila
18 sa pagpamuklat sang ila mga mata para magliso sila halin sa
kadudulman pakadto sa kasanag, kag halin sa gahom ni Satanas pakadto
sa Dios. Kag paagi sa ila pagtuo sa akon, patawaron sila sa ila mga sala,
kag makaupod na sila sa mga ginpain sang Dios nga mangin iya.'

Ginsugid ni Pablo ang Iya Buluhaton

19 "Gani, Haring Agripa, gintuman ko ang palanan-awon nga ginpakita
sa akon halin sa langit.
20 Premiro nagwali ako sa Damascus kag dayon sa Jerusalem. Halin sa
Jerusalem ginlibot ko ang bilog nga Judea, kag ginkadtuan ko man ang
mga indi Judio. Ginwalihan ko sila nga dapat sila maghinulsol sa ila mga
sala kag magpalapit sa Dios, kag ipakita nila paagi sa ila mga binuhatan
nga sila matuod gid nga naghinulsol.
21 Amo ini ang rason nga gindakop ako sang mga Judio didto sa templo
kag gintinguhaan gid nila nga patyon.
22 Pero ginbuligan ako sang Dios hasta subong nga adlaw. Gani ari
ako diri para isugid sa tanan, sa mga kubos kag mga dungganon, ang
ginsiling man anay sang mga propeta kag ni Moises nga magakalatabo:
23 nga ang Cristo dapat mag-antos kag mapatay, kag mangin una nga
mabanhaw halin sa kamatayon para maghatag sing kasanag sa mga
Judio kag sa mga indi Judio."
24 Sang nagahambal pa si Pablo, nagsinggit si Festus, "Pablo, nagbuang
ka na! Ang imo sobra nga tinun-an amo ang nagapabuang sa imo!"
25 Nagsabat si Pablo, "Halangdon nga Festus, wala ako nagbuang.
Matuod ang akon mga ginahambal kag husto ang akon hunahuna.

26 Ini nga mga butang nahibaluan ni Haring Agripa. Gani wala ako
nagakahadlok maghambal sa iya. Kombinsido ako nga ini tanan nga
butang nahibaluan na niya, tungod ini wala natabo sa tago lang.
27 Haring Agripa, nagapati ka bala sa mga ginasiling sang mga
propeta? Nahibaluan ko nga nagapati ka."
28 Nagsabat si Agripa, "Siguro ang pinsar mo makombinsi mo ako
gilayon nga mangin Kristohanon."
29 Nagsabat si Pablo, "Sa madali ukon sa madugay, ang akon panga-
muyo sa Dios nga indi lang ikaw kundi ang tanan man nga nagapamati
sa akon subong mangin Kristohanon pareho sa akon, luwas lang sa
sining akon pagkapriso."

30 Dayon nagtindog ang hari, ang gobernador, si Bernice, kag ang
tanan nga nagapungko didto.
31 Sang nagguwa sila, nagsiling sila sa isa kag isa, "Wala sing may
nahimo nga malain ang ini nga tawo nga dapat sentensyahan nga
patyon ukon prisohon."
32 Nagsiling si Agripa kay Festus, "Kon wala lang siya magdangop sang
iya kaso sa Emperador, puwede na siya kuntani buy-an."

27

Ang Pagbiyahe ni Pablo Pakadto sa Roma

1 Pagkatapos nga nakadesisyon sila nga palargahon kami pa-Italia,
gin-intrigar nila si Pablo kag ang iban pa gid nga mga priso kay Julius. Si
Julius nga ini kapitan sang Romanhon nga mga soldado nga kon tawgon
"Batalyon sang Emperador."
2 Karon, *didto sa Cesarea* may isa ka sakayan nga halin sa Adramitium
nga manuglarga pakadto sa mga pier sa *probinsya sang* Asia. Amo ang
amon ginsakyan. Nag-upod sa amon si Aristarcus nga taga-Tesalonica
nga sakop sang Macedonia.
3 Sang sunod nga adlaw, nagdungka kami sa Sidon. Maayo ang
pagtratar ni Julius kay Pablo. Gintugutan niya si Pablo nga magbisita
sa iya mga abyan didto para mabuligan siya sa iya mga kinahanglanon.
4 Paghalin namon sa Sidon, nagbiyahe kami sa pihak sang *isla sang*
Cyprus nga lipod sa hangin, tungod kay ang hangin nagasugata sa amon.
5 Gintabok namon ang dagat nga nagaatubang sa Cilicia kag Pamfilia,
kag nagdungka kami sa Myra nga sakop sang Lycia.
6 Nakakita didto ang kapitan *nga si Julius* sang isa ka sakayan nga halin
sa Alexandria nga makadto sa Italia, gani ginpasaylo niya kami didto.

7 Sa sulod sang pila ka adlaw, mahinay ang amon pagbiyahe, kag gin-
budlayan gid kami hasta nakalambot kami malapit sa Cnidus. Tungod
nga sugata gid ang hangin, indi kami makaderetso sa amon kaladtuan.
Gani nagbiyahe kami sa pihak sang *isla sang* Crete nga lipod sa hangin,
kag didto kami nag-agi malapit sa Salmone.
8 Nagpangalihid lang kami, pero ginbudlayan gid kami antes nakaabot
sa lugar nga ginatawag "Maayo nga mga Dulungkaan." Malapit ini sa
banwa sang Lasea.

9 Nagdugay kami didto hasta naabtan kami sang tiyempo nga delikado
ang pagbiyahe, kay nakaligad na ang *Adlaw sang* Pagpuasa*
nga palatandaan nga tigmaladlos na. Gani nagsiling si Pablo sa amon mga kaupod,
10 "Ginabanta ko nga delikado na kon magderetso kita, kag indi lang
ang mga karga kag ang sakayan ang madula kundi basi pati ang aton
kabuhi."
11 Pero mas nakombinsi ang kapitan sang mga soldado sa hambal sang
kapitan sang sakayan kag sang tag-iya sini sang sa hambal ni Pablo.
12 Kag tungod nga ang dungkaan didto indi maayo nga palalipdan
sa mabaskog nga hangin, kalabanan sang amon mga kaupod nagkom-
porme nga magbiyahe, sa tuyo nga basi pa makalambot kami sa Fenix
kag didto magtiner samtang tigmaladlos pa. Kay ang Fenix isa ka
dulungkaan sa Crete nga may maayo nga pulunduhan kon tigmaladlos.

Ang Unos sa Lawod

13 Naghinay-hinay ang hangin halin sa south, kag naghunahuna ang
amon mga kaupod nga puwede na kami makabiyahe. Gani ginbatak nila
ang angkla kag nagbiyahe kami nga nagapangalihid sa *isla sang* Crete.
14 Sa wala madugay, nagbaskog ang hangin halin sa north, nga halin
sa takas sang isla *sang Crete*.
15 Pag-abot sang mabaskog nga hangin sa amon, indi na makaabante
ang sakayan, gani nagpaanod na lang kami kon diin kami dal-on sang
hangin.
16 Sang sa south na kami dampi sang gamay nga isla sang Cauda,
nakapalipod-lipod kami sing diutay. Bisan nabudlayan kami, nabatak
pa namon ang baruto para indi maano.
17 Sang nabatak na ang baruto, gin-gaid ini sing hugot sa sakayan. Kag
tungod nga nahadlok sila nga mabara ang sakayan sa pasil malapit sa
Libya†, ginpapanaog nila ang layag kag nagpaanod.
18 Sige pa gid ang mabaskog nga bagyo, gani sang sunod nga adlaw,
nagsugod sila pamilak sa dagat sang mga kargaminto.
19 Sang sunod pa gid nga adlaw, ang mga kagamitan na mismo sang
sakayan ang ila ginpamilak.
20 Sa sulod sang pila ka adlaw wala magpakita ang adlaw kag mga
bituon kag sige pa gid ang bagyo. Sang ulihi nadulaan na kami sang
paglaom nga maluwas pa.
21 Pila na ka adlaw nga ang mga tawo wala gid makakaon, gani
nagsiling si Pablo sa ila, "Mga abyan, kon nagpati lang kamo sa akon
nga indi kita dapat maghalin sa Crete, wala kuntani matabo ini nga mga
kabudlayan kag mga kapierdihan.
22 Pero karon nagapangabay ako sa inyo nga magpakaisog kamo
tungod nga wala sing may mapatay sa aton. Ang sakayan lang ang
maguba.
23 Kay kagab-i ang Dios nga nagapanag-iya sa akon kag akon ginaala-
gad nagpasugo sang anghel diri sa akon.
24 Nagsiling siya, 'Pablo, indi ka magkahadlok. Dapat ka mag-atubang
sa Emperador didto sa Roma. Kag sa kaluoy sang Dios ang tanan mo nga
upod diri sa sakayan maluwas tungod sa imo.'

---

* **27:9** *Adlaw sang Pagpuasa:* ginatawag man nga "Yom Kippur" ukon "Day of Atonement."
Pagkaligad sini nga hilikuton, tigmaladlos na. † **27:17** *Libya:* sa Griego, *Syrtis*

25 Gani mga abyan, indi na kamo magkahadlok, kay nagasalig ako sa
Dios nga matuman ang iya ginhambal sa akon.
26 Pero idagsa kita sa isa ka isla."
27 Ika-14 na nga gab-i nga gin-anod kami sang bagyo sa Dagat sang
Adria,‡ kag sang mga tungang gab-i na, ginbulubanta sang mga tripu-
lante nga malapit na kami sa higad.
28 Gani gintungkad nila ang dagat kag nasapwan nila nga mga 20 ka
dupa ang iya kadalumon. Dugay-dugay gintungkad liwat nila kag mga
15 na lang ka dupa.
29 Kag tungod nga nahadlok sila nga makabunggo kami sa mga bato,
ginpunduhan nila sang apat ka angkla ang buli sang sakayan. Kag
nagpangamuyo sila nga mag-aga na.
30 Gusto kuntani sang mga tripulante nga magpalagyo sa sakayan.
Gani ginpapanaog nila ang baruto sa dagat nga nagapakuno-kuno nga
magahulog lang sila sang mga angkla sa dulong.§
31 Pero nagsiling si Pablo sa kapitan kag sa mga soldado, "Kon
maghalin ang mga tripulante sa sakayan indi kamo makaluwas."
32 Gani gin-utod sang mga soldado ang mga kalat nga higot sang baruto
kag ginpabay-an na lang nila nga maanod ang baruto.
33 Sang kaagahon na, ginpilit sila tanan ni Pablo nga magkaon. Nagsil-
ing siya, "Duha na ka semana ang inyo paghulat-hulat nga maglam-
puwas ang bagyo, kag wala gid kamo nakakaon.
34 Gani magkaon kamo anay para makasurvive kamo, kay wala gid
sing may mapatay sa inyo bisan isa."
35 Sang makahambal sini si Pablo, nagkuha siya sang tinapay, kag sa
atubangan sang tanan nagpasalamat siya sa Dios. Dayon ginpamihak-
pihak niya ang tinapay kag nagkaon.
36 Nabuhi ang ila paglaom kag nagkaon sila tanan.
37 (276 kami tanan nga nagsakay didto sa sakayan.)
38 Sang nakakaon ang tanan kag nabusog na, ginpanghulog nila sa
dagat ang ila mga dala nga uyas para magmag-an ang sakayan.

Pagkaguba sang Sakayan

39 Pagkaaga, wala nahibaluan sang mga tripulante kon diin na kami
nga lugar, pero may nakita sila nga isa ka tinagong dagat nga may
baybayon, gani nagsugtanay sila nga didto nila ipabara ang sakayan.
40 Gani ginpang-utod nila ang mga kalat nga nahigot sa mga angkla.
Ginpanghubad man nila ang mga kalat nga nahigot sa timon. Dayon,
ginbatak nila ang layag sa dulong para paliron sila pabaybayon.
41 Pero sang ulihi nakabunggo ang sakayan sa pasil kag nabara, kay
nag-ungot ang iya dulong. Ang buli sang sakayan amat-amat nga
nawasak tungod sang mabaskog nga mga balod nga nagadapya.
42 Pamatyon na kuntani sang mga soldado ang tanan nga priso para
indi sila makalangoy pahigad kag makapalagyo.
43 Pero ginpunggan sila sang ila kapitan tungod nga gusto niya nga
luwason si Pablo. Nagmando siya nga maglumpat una ang tanan nga
makahibalo maglangoy, kag magpahigad.

‡ **27:27** *Dagat sang Adria:* Parte ini sang Dagat sang Mediteraneo. § **27:30** *dulong:* sa iban nga Bisaya, *prowa*

44 Ang indi makahibalo, magsunod lang nga nagakapyot sa mga tabla
kag sa mga parte sang sakayan *nga nagalutaw*. Amo ato ang amon
ginhimo, kag tanan kami nakalambot sa baybayon kag wala maano.

28

Sa Malta

1 Sang didto na kami sa takas nga luwas na sa peligro, nasapwan
namon nga ang ato nga isla ginatawag Malta.
2 Maayo gid sa amon ang mga pumuluyo didto. Nagdabok sila sang
kalayo tungod nga nagaulan kag ginatugnawan kami. Kag *samtang*
nagapainit-init kami, gin-abiabi nila kami.
3 Nagtipon si Pablo sang isa ka bugkos nga kahoy nga inuggatong. Pero
pagbutang niya sang kahoy sa kalayo, nagguwa dayon ang dalitan nga
man-og sa sadto nga gatong tungod sa init sang kalayo, kag ginkagat ang
iya kamot.
4 Pagkakita sang mga pumuluyo didto sang man-og nga nagakabit sa
kamot ni Pablo, nagsiling sila, "Sigurado gid nga kriminal ini nga tawo.
Nakaluwas siya sa dagat pero indi magtugot ang *dios***sang* katarungan
nga mabuhi pa siya."
5 Pero ginwaslik lang ni Pablo ang man-og didto sa kalayo kag wala
man siya maano.
6 Nagapaabot ang mga tawo nga magbanog ang kamot ni Pablo ukon
matumba siya kag mapatay. Pero madugay na ang ila hulat kag wala gid
maano si Pablo. Gani nagbaylo ang ila hunahuna kag nagsiling sila, "Isa
siya ka dios!"
7 Ang ngalan sang pangulo sang sadto nga lugar amo si Publius. Ang
iya duta malapit gid lang sa amon gintakasan. Maayo ang iya pagbaton
sa amon, kag sa sulod sang tatlo ka adlaw didto kami sa iya nagdayon.
8 Natabuan man sadto nga ang amay ni Publius nagamasakit. May hi-
lanat siya kag ginadisenterya. Gani nagsulod si Pablo sa iya kuwarto kag
nagpangamuyo. Dayon gintungtong niya ang iya kamot sa nagamasakit
kag nag-ayo siya.
9 Tungod sa natabo, ang tanan nga nagamasakit didto sa isla
nagkaladto sa amon kag gin-ayo man sila.
10 Madamo ang ila ginhatag sa amon nga mga regalo. Kag sang
mabiyahe na kami, gindul-ungan pa nila kami sang amon mga kina-
hanglanon didto sa sakayan.

Halin sa Malta pa-Roma

11 Sa tapos sang tatlo ka bulan *nga pagtiner namon sa isla sang Malta*,
nagsakay kami sa isa ka sakayan nga nagpalipod didto sang tigmaladlos.
Ini nga sakayan halin sa Alexandria. Ang iya marka sa dulong amo ang
larawan sang kapid nga dios.
12 Paghalin namon sa Malta, nag-agi kami sa Syracuse kag tatlo kami
ka adlaw didto.
13 Halin didto nagbiyahe† kami hasta nakaabot kami sa Regium. Sang
sunod nga adlaw naghuyop ang habagat, kag sa sulod sang duha ka
adlaw nakaabot kami sa Puteoli.

---

* **28:4** *dios:* ukon, *diosa* † **28:13** *nagbiyahe:* sa literal, *nagburdahi*

14 Didto may nakita kami nga mga kauturan. Nagpangabay sila
sa amon nga magtiner didto sa ila sing isa ka semana. Pagkatapos
nagderetso kami sa Roma.
15 Pagkabati sang mga tumuluo sa Roma nga nag-abot na kami, gin-
sugat nila kami sa Merkado sang Apius‡ kag sa Tres Tabernas. Sang
makita ni Pablo ang mga tumuluo nagpasalamat siya sa Dios kag nag-
bakod ang iya kaugalingon.

Sa Roma
16 Sang pag-abot namon sa Roma, gintugutan si Pablo sa pag-estar kon
diin ang luyag niya, nga may isa ka soldado nga magabantay sa iya.
17 Pagkaligad sang tatlo ka adlaw, ginpatawag ni Pablo ang mga
pangulo sang mga Judio sa Roma. Sang nagatipon sila, nagsiling siya,
"Mga kauturan, bisan wala ako sang may nahimo nga kontra sa aton
banwa ukon sa mga kinabatasan nga halin sa aton mga katigulangan,
gindakop nila ako sa Jerusalem kag gin-akusar sa mga Romanhon.
18 Gin-imbistigar ako sang Romanhon nga mga opisyal, kag pagkata-
pos nga mahibaluan nila nga wala gid ako sing may nahimo nga malain
para sentensyahan nga patyon, buy-an kuntani nila ako.
19 Pero ginbalabagan sang mga Judio, gani napilitan ako nga magdan-
gop sa Emperador, bisan wala ako sing kaso kontra sa akon kasimanwa
nga mga Israelinhon.
20 Amo ini nga ginpatawag ko kamo, para makahambal ako sa inyo,
kay ginakadenahan ako subong tungod nga nagapati ako sa ginalauman
sang mga Israelinhon."
21 Nagsiling sila kay Pablo, "Wala kami nakabaton sang sulat halin sa
Judea parte sa imo. Ang aton kapareho nga mga Judio nga nag-abot
diri halin sa Jerusalem wala man sing dala nga balita ukon malain nga
inughambal kontra sa imo.
22 Pero gusto man namon nga mabatian kon ano ang imo inugsugid,
kay nahibaluan namon nga bisan diin nga lugar, ginapakalain sang mga
tawo ang sekta mo nga ina."
23 Gani nagsugtanay sila kon san-o nga adlaw sila magtipon. Pag-abot
sang natalana nga adlaw, mas madamo sang sa una ang nagtipon didto
sa balay nga ginadayunan ni Pablo. Halin sa aga hasta sa gab-i ang
pagpaathag ni Pablo. Ginpamatud-an niya sa ila ang parte sa paghari
sang Dios, kag ginkombinsi niya sila parte kay Jesus paagi sa Kasuguan
ni Moises kag sa mga *sinulatan sang mga* propeta para makombinsi sila.
24 Ang iban nagpati sa iya ginahambal, pero ang iban wala magpati.
25 Tungod nga indi sila magsugtanay, nagpalauli sila. Pero sa wala
pa sila magpalauli may ginhambal pa si Pablo sa ila. Siling niya, "Wala
gid nagsala ang ginsiling sang Espiritu Santo sa aton mga katigulangan
paagi kay Propeta Isaias.
26 Kay nagsiling siya:
"'Kadtui ang ini nga mga tawo kag silingon mo sila:
Sige lang kamo pamati, pero indi kamo makaintiendi.
Sige lang kamo tulok, pero indi kamo makakita.
27 Kay matig-a ang tagipusuon sang sini nga mga tawo.
Gintakpan nila ang ila mga dulunggan,
kag ginpiyong nila ang ila mga mata.

‡ **28:15** *sang Apius:* ukon, *ni Apius*

Kay basi makakita sila kag makabati,
kag makaintiendi sila kag magbalik sa akon,
kag ayuhon ko sila.’”§
28 *Nagsiling pa gid si Pablo,* “Gusto ko man isugid sa inyo nga ang
pulong sang Dios parte sa kaluwasan ginbalita na sa mga indi Judio; kag
magapamati gid sila.”
29 Paghambal sadto ni Pablo, nagpalauli ang mga Judio nga mainit ang
ila pagbinaisay.*
30 Sa sulod sang duha ka tuig nagtiner si Pablo sa balay nga iya
ginaarkilahan. Kag ginbaton niya ang tanan nga nagbisita sa iya.
31 Gintudluan niya sila parte sa paghari sang Dios kag parte kay
Ginoong Jesu-Cristo. Wala gid siya nahadlok sa iya mga pagpanudlo kag
wala sing may nagpamalabag sa iya.

§ **28:27** Isa. 6:9-10 * **28:29** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Roma

1 *Ako* si Pablo nga ulipon ni Cristo Jesus. Gintawag*
ako sang Dios nga
mangin apostol kag ginseparar agod magwali sang iya Maayong Balita.
2 Ining Maayong Balita ginpromisa *sang Dios* sang una paagi sa iya
mga propeta sa Balaan nga Kasulatan.
3 Ini parte sa iya Anak nga kaliwat ni David sa tawhanon nga pagk-
abuhi.
4 Gintalana siya nga Anak sang Dios nga may gahom suno sa Balaan
nga Espiritu,† sang nabanhaw siya halin sa kamatayon. *Siya* si Jesu-
Cristo nga aton Ginoo.
5 Paagi kay Cristo nabaton namon ang grasya nga mangin apostol para
matuytuyan ang tanan nga katawhan sa husto nga pagtuo kag pagsunod
sa iya. *Ini* para sa *kadayawan sang* iya ngalan.
6 Kag kamo *nga mga tumuluo dira sa Roma* kaupod man nila nga
gintawag nga mangin iya ni Jesu-Cristo.
7 *Ining akon sulat para* sa inyo dira sa Roma nga ginahigugma sang Dios
kag gintawag nga mangin iya mga katawhan.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya‡ kag kalinong§ halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Handom ni Pablo sa Pagkadto sa Roma

8 Una sa tanan nagapasalamat ako sa akon Dios paagi kay Jesu-Cristo
para sa inyo tanan, kay ang inyo pagtuo ginasugid sa bilog nga kalibutan.
9 Permi ako nagapangamuyo para sa inyo, kag makapamatuod sini
ang Dios nga akon ginaalagaran sa bug-os ko nga tagipusuon sa akon
pagwali sang Maayong Balita parte sa iya Anak.
10 Permi ako nagapangamuyo sa Dios nga kon mahimo itugot niya nga
makakadto ako dira sa inyo.
11 Dako gid ang akon handom nga makita ko kamo para mapaambit ko
sa inyo ang espiritual nga mga abilidad nga makapabakod sa inyo.
12 Ang buot ko silingon, nga magbinuligay kita para mapabakod kita
paagi sa akon pagtuo kag sa inyo pagtuo.
13 Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo nga makapila na ako
nagplano nga magkadto dira sa inyo, pero permi lang may kasablagan.
Gusto ko nga makakadto dira para may mga tawo man ako nga mabuli-
gan nga magtuo kay Cristo, pareho sang nahimo ko sa iban nga mga indi
Judio *sa mga lugar nga akon ginkadtuan.*
14 Kay may obligasyon ako *sa pagwali sa tanan nga tawo:* sa mga may
tinun-an kag sa wala, kag sa mga may alam kag sa wala.
15 Gani dako gid ang akon handom nga makawali man sang Maayong
Balita dira sa inyo sa Roma.

Ang Gahom sang Maayong Balita

---

* **1:1** *Gintawag;* ukon, *Ginpili* † **1:4** *sa Balaan nga Espiritu:* ukon, *sa iya espiritu nga balaan*
‡ **1:7** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* § **1:7** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

16 Wala ko ginakahuya ang pagwali sang Maayong Balita. Kay amo
ini ang gahom sang Dios sa pagluwas sa tanan nga nagatuo, una sa mga
Judio, kag dason sa mga indi Judio.
17 Kay ginapahayag sa Maayong Balita nga ginapakamatarong sang
Dios ang mga tawo paagi gid lang sa pagtuo. Nagasiling ang Kasulatan,
“Ang tawo nga ginpakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhi.”*

Ang Sala sang Tawo

18 Ginapakita sang aton Dios nga sa langit ang iya kaakig sa mga malain
nga ginahimo sang mga tawo nga kontra sa iya kabubut-on. Ang mga
malain nga ila ginahimo amo ang nagapugong sa ila sa pagkilala sang
kamatuoran.
19 Kay sarang nila kuntani mahibaluan ang parte sa Dios tungod nga
ginpakita ini sang Dios sa ila.
20 Matuod nga indi ta makita ang Dios, pero halin pa sang pagtuga
sang kalibutan, ang iya wala katapusan nga gahom kag pagka-Dios
napahayag na paagi sa mga butang nga iya gintuga. Gani wala sila sang
may ibalibad *nga wala sila nakahibalo nga may Dios*.
21 Bisan nahibaluan nila nga may Dios, wala sila nagapadungog kag
nagapasalamat sa iya. Sa baylo, nangin wala sing pulos ang ila mga
panghunahuna. Nadulman ang ila mga hunahuna nga indi makain-
tiendi sang kamatuoran.
22 Nagasiling sila nga sila mga maalam, pero nagaguwa nga sila mga
buang-buang.
23 Kay wala sila nagasimba sa Dios nga wala sing kamatayon, kundi
ang ila ginasimba amo ang ginhimo nga mga dios-dios nga kaanggid
sang mga tawo nga may kamatayon kag mga sapat nga nagalupad,
nagalakat, kag nagakamang.
24 Tungod sang ila kabuangan ginpabay-an sila sang Dios sa paghimo
sang malaw-ay nga mga butang nga ila nagustuhan, kag ang resulta,
makahuluya ang ginahimo nila sa ila kapareho nga lalaki ukon babayi.
25 Ginabayluhan nila sang kabutigan ang kamatuoran parte sa Dios.
Ginasimba nila kag ginaalagad ang mga tinuga sang Dios, kag indi ang
Manunuga nga dalayawon hasta san-o. Amen.
26 Tungod nga ang mga tawo indi magkilala sa Dios, ginpabay-an niya
sila sa paghimo sang makahuluya nga mga butang nga ila naluyagan.
Nagapakigrelasyon ang mga babayi sa kapareho nila nga babayi imbes
sa lalaki ang amo ang natural.
27 Amo man ang mga lalaki, sa baylo nga maggamit sila sang babayi,
nga amo ang natural, ang ila kailigbon ara sa ila kapareho nga lalaki.
Makahuluya ang ila ginahimo sa lawas sang ila kapareho nga mga lalaki.
Kag tungod sa sining ginahimo nila nga indi husto, silutan sila sang Dios
sang silot nga bagay gid sa ila.
28 Tungod nga indi sila magkilala sa Dios, ginpabay-an niya sila sa ila
hunahuna nga indi makapili sang husto. Gani ginahimo nila ang mga
butang nga indi dapat himuon.
29 Nangin ulipon sila sang tanan nga klase sang kalainan, kalautan,
kadalok, kag kahisa. Ara man sa ila ang pagpamatay, pag-ilinaway,
pagkadayaon, kag ang paghunahuna sang mga malain nga himuon nila
sa ila isigkatawo. Nagakutsokutso sila

* **1:17** Hab. 2:4

30 kag nagapanglibak sa ila isigkatawo. Akig sila sa Dios, wala nagatahod sa ila isigkatawo, bugalon, hambog, kag nagapangita sila sang paagi sa paghimo sang malain. Wala sila nagatuman sa ila mga ginikanan,
31 wala pulos ang ila hunahuna, indi masaligan, kag wala sing kaluoy bisan pa sa ila pamilya.
32 Nahibaluan nila nga nagdeklarar ang Dios nga ang mga tawo nga nagahimo sini nga mga sala takos sang kamatayon, pero padayon gihapon ang ila paghimo. Kag indi lang ina, kundi nalipay pa gid sila kon may makita sila nga nagahimo pareho sang ila ginahimo.

2

Ang Paghukom sang Dios

1 Karon, makasiling ka nga bagay sila silutan sang Dios kay masyado kalain ang ila ginahimo. Pero ikaw nga nagasiling sina ginasentensyahan mo man ang imo kaugalingon, kay ginapakalain mo sila pero ikaw mismo amo man ang imo ginahimo.
2 Nahibaluan ta nga suno sa kamatuoran ang paghukom sang Dios sa mga tawo nga nagahimo sang malain.
3-4 Pero sin-o ka nga nagahukom sa iban nga amo man ang imo ginahimo? Siguro nagahunahuna ka nga tungod ang Dios maayo, mabinatason, kag mapinasensyahon, makalikaw ka sa iya paghukom. Wala ka bala kahibalo nga ang kaayo sang Dios nagahatag sang kahigayunan nga maghinulsol ka?
5 Pero tungod nga matig-a ang imo ulo kag indi ka maghinulsol, ginadugangan mo ang imo silot sa adlaw nga ipakita sang Dios ang iya kaakig kag ang iya matarong nga paghukom.
6 Kay ang Dios magabalos sa tagsa-tagsa suno sa iya mga binuhatan.*
7 May mga tawo nga nagapadayon sa paghimo sang maayo tungod nga ginahandom nila nga dayawon sila *sang Dios*, padunggan, kag hatagan sang kabuhi nga wala sing kamatayon. Ina nga mga tawo hatagan sang kabuhi nga wala sing katapusan.
8 Pero may mga tawo man nga maiyaiyahon nga nagasikway sang kamatuoran kag nagasunod sa kalainan. Makita sini nga mga tawo ang kaugot kag kaakig sang Dios.
9 Kay ang tanan nga tawo nga nagahimo sang malain magaantos gid, una anay ang mga Judio kag dason ang mga indi Judio.
10 Pero ang mga tawo nga nagahimo sang maayo, dayawon kag padunggan *sang Dios*, kag mangin maayo ang ila kahimtangan, una anay ang mga Judio kag dason ang mga indi Judio.
11 Kay ang Dios wala sing pinilian sa iya paghukom.
12 Ang mga tawo nga nagahimo sang sala mawala, bisan wala sila kahibalo parte sa Kasuguan *ni Moises*. Ang mga tawo iya nga nakahibalo sang Kasuguan *ni Moises* pero nagapadayon sa paghimo sang sala, hukman man sang Dios, pero ang Kasuguan mismo ang iya gamiton sa paghukom sa ila.
13 Kay ang ginapakamatarong sang Dios amo ang nagatuman sang Kasuguan kag indi ang nagapamati lang.
14 Ang mga indi Judio wala kahibalo sang Kasuguan *ni Moises*. Pero kon ginahimo nila ang nasulat sa Kasuguan, nagapakita lang nga bisan

* **2:6** Sal. 62:12; Hul. 24:12

wala sila kahibalo sang Kasuguan, nahibaluan nila kon ano ang husto nga himuon.
15 Ang ila ginahimo *nga maayo* nagapakita nga ang ginatudlo sang Kasuguan ara sa ila tagipusuon. Ang ila konsensya makapamatuod sini, kay kon kaisa ang ila konsensya nagasiling nga sala ang ila ginahimo kag kon kaisa nagasiling man nga husto ang ila ginahimo.
16 Kag suno sa Maayong Balita nga akon ginatudlo, ina ipadumdom sa ila ni Jesu-Cristo sa adlaw nga siya pahukmon sang Dios sa tanan nga tawo. Hukman niya ang tanan nila nga mga tinago sa ila hunahuna.

Ang mga Judio kag ang Kasuguan

17 Karon, kamo nga nagasiling nga kamo mga Judio, nagasalig kamo sa Kasuguan kag nagapabugal pa nga malapit kamo sa Dios.
18 Nahibaluan ninyo kon ano ang luyag sang Dios kag kon ano ang labing maayo nga himuon, tungod kay natun-an ninyo ini sa Kasuguan.
19 Nagasalig kamo nga makatudlo kamo sa mga tawo nga bulag *sa kamatuoran* kag makahatag sang kasanag sa mga tawo nga nadulman.
20 Nagasalig man kamo nga manugtudlo kamo sa mga tawo nga mahinay mag-intiendi kag sa mga *tawo nga* bata pa *kon parte sa Dios*. Amo ina ang inyo hunahuna tungod kay nagasalig kamo nga nahibaluan ninyo ang husto nga kaalam kag kamatuoran paagi sa Kasuguan.
21 Nagatudlo kamo sa iban, pero wala ninyo ginatudlui ang inyo kaugalingon. Nagatudlo kamo nga indi magpangawat, pero nagapangawat kamo.
22 Nagatudlo kamo nga indi magpanginbabayi ukon magpanginlalaki, pero amo man ina ang inyo ginahimo. Nahigkuan gid kamo sa mga dios-dios, pero nagapangawat kamo sa mga simbahan.
23 Nagapabugal kamo nga ara sa inyo ang Kasuguan *sang Dios*, pero ginapakahuy-an ninyo ang Dios tungod sang inyo paglapas sang Kasuguan.
24 Nagasiling ang Kasulatan, "Tungod sa inyo *nga mga Judio*, ginainsulto sang mga indi Judio ang Dios."†

25 Ang pagkatinuli may pulos lang kon ginatuman ninyo ang Kasuguan. Pero kon wala ninyo ginatuman ini, pareho lang kamo sa mga *indi Judio nga* wala natuli.
26 Kag amo man sa mga tawo nga indi tinuli: kon ginasunod nila ang ginapatuman sang Kasuguan, ginakabig man sila sang Dios nga mga tinuli.
27 Gani kamo nga mga Judio husgaran nila tungod nga ginalapas ninyo ang Kasuguan, bisan ara sa inyo ining ginsulat nga Kasuguan kag bisan natuli kamo. Sila iya nagatuman sang Kasuguan bisan wala sila natuli.
28 Kon sa bagay sin-o gid bala ang matuod nga Judio kag matuod nga tinuli? Indi ang tawo nga ang iya ginikanan Judio kag ang iya pagkatinuli sa guwa lang.
29 Ang matuod nga Judio amo ang tawo nga nagbag-o ang iya kabuhi paagi sa bulig sang Espiritu *Santo* kag indi tungod kay natuli siya suno sa Kasuguan. Ang tawo nga pareho sina ginadayaw sang Dios bisan wala siya ginadayaw sang mga tawo.

† **2:24** Isa. 52:5

3

1 Kon amo sini, may bintaha bala ang pagka-Judio ukon may pulos bala
ang pagkatinuli?
2 Sa matuod, madamo ang bintaha. Una sa tanan, gintugyan sa mga
Judio ang pulong sang Dios.
3 Bisan matuod nga may mga Judio nga wala nagatuman sa pulong
sang Dios, indi gid mahimo nga indi niya pagtumanon ang ginpromisa
niya sang una.
4 Bisan ang tanan nga tawo butigon, ang Dios masaligan sa gihapon sa
iya mga pulong. Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,
"Husto ikaw sa imo mga ginahambal,
kag wala ka nagakasala sa imo paghukom."*
5 Karon, *basi may magsiling,* "Kon ikomparar ang amon ginahimo
nga malain sa ginahimo sang Dios, makita nga maayo ang Dios. Gani
kon makita ang kaayo niya tungod sa amon ginahimo nga malain, indi
matarong ang Dios kon ipaagom niya ang iya kaakig sa amon tungod sa
amon ginahimo." Ina tawhanon lang nga mga rason.
6 Indi ina mahimo! Tungod nga kon amo sina, paano ang paghukom
sang Dios sa mga tawo diri sa kalibutan?
7 *Basi may magsiling pa gid,* "Kon paagi sa amon pagbinutig magaguwa
nga indi butigon ang Dios kag sa sini madayaw siya, ngaa silutan kami
bilang makasasala?"
8 Ang ina nga rason nagasiling nga maayo ang maghimo sang malain
para magaguwa ang maayo. Suno sa mga tawo nga nagapakalain sa
amon, amo ini kuno ang amon ginatudlo. Ina nga mga tawo dapat gid
man nga silutan *sang Dios*.

Ang Tanan nga Tawo Makasasala

9 Karon, ano ang aton masiling? Nga kita nga mga Judio mas maayo
pa sang sa mga indi Judio? Indi ina matuod! Ginpahayag ko na nga ang
tanan nga tawo, Judio man ukon indi, makasasala.
10 Kay amo gid ini ang ginasiling sang Kasulatan:
"Wala gid sing bisan isa nga matarong;
11 wala sing bisan isa nga nakaintiendi parte sa Dios,
kag wala sing may nagatinguha sa pagkilala sa iya.
12 Ang tanan nagsipak sa matuod nga dalan
kag palareho nga nangin wala sing pulos ang ila kabuhi.
Wala gid sing bisan isa nga nagahimo sing maayo."†
13 "Ang ila mga ginahambal‡*delikado pareho sang* bukas nga lulubngan.
Ang ila mga ginasugid§ puro pangdaya."*
"Ang ila mga pulong†*makahalalit* pareho sang dalit sang man-og."‡
14 "Ang nagaguwa sa ila mga baba
puro masakit nga mga pag-insulto."§
15 "Maabtik sila magpatay.
16 Bisan diin sila magkadto nagapanglaglag sila
kag nagadala sang kalisod.
17 Wala sila sing may nahibaluan parte sa kalinong.*"†

---

* **3:4** Sal. 51:4 † **3:12** Sal. 14:1-3; 53:1-3 ‡ **3:13** *ginahambal:* sa literal, *tutunlan* § **3:13** *ginasugid:* sa literal, *dila* * **3:13** Sal. 5:9 † **3:13** *pulong:* sa literal, *bibig* ‡ **3:13** Sal. 140:3 § **3:14** Sal. 10:7 * **3:17** *kalinong:* ukon, *maayo nga pag-inupdanay* † **3:17** Isa. 59:7-8

18 "Kag wala sila sing kahadlok sa Dios."‡

19 Karon, nahibaluan ta nga kon ano ang ginasiling sang Kasuguan, ginasiling ini sa aton nga mga Judio nga nagakabuhi sa idalom sang Kasuguan. Gani indi kita makasiling nga indi kita pagsilutan. Ang tanan magapanabat sa Dios tungod sa ila mga sala.

20 Kay wala gid sing tawo nga pakamatarungon sa atubangan sang Dios paagi sa pagtuman sang Kasuguan. Ang Kasuguan ginhatag sa tawo para ipakita nga siya makasasala.

Ang Paagi Kon Paano Ginapakamatarong sang Dios ang mga Tawo

21 Pero karon ginpahayag na kon paano ginapakamatarong sang Dios ang tawo. Ini indi paagi sa pagtuman sang Kasuguan. Ang Kasuguan mismo kag ang mga *sinulatan sang mga* propeta nagapamatuod sini.

22 Ginapakamatarong sang Dios ang tawo paagi sa pagtuo kay Jesu-Cristo, kay ang Dios wala sing pinilian. Gani ang bisan sin-o nga magtuo kay Jesu-Cristo ginapakamatarong niya.

23 Kay ang tanan nga tawo nagpakasala kag indi takos sa panulok sang Dios.

24 Pero tungod sa grasya sang Dios, ginpakamatarong kita paagi kay Cristo Jesus nga nagtubos sa aton, kag ini regalo sang Dios.

25 Ginpadala siya sang Dios sa kalibutan para ihalad ang iya kabuhi para madula ang kaakig sang Dios sa aton, kag paagi sa iya dugo mapatawad kita sa aton mga sala kon magtuo kita sa iya. Ginhimo ini sang Dios para ipakita nga matarong siya. Kay sang una ginpaligad niya ang ila mga sala tungod nga mabinatason siya. Dapat kuntani ginsilutan na sila.

26 Pero karon *ginhalad na niya ang kabuhi ni Cristo* para ipakita nga matarong siya. Tungod sa sining ginhimo sang Dios napamatud-an nga matarong siya bisan pa sa pagpakamatarong niya sa *mga makasasala nga* nagtuo kay Jesus.

27 Gani wala gid sang bisan sin-o nga makapabugal. Kon ginapakamatarong kita sang Dios tungod sa aton pagtuman sang Kasuguan, makapabugal kita. Pero ang matuod, indi kita makapabugal tungod nga ginapakamatarong kita sang Dios paagi sa aton pagtuo.

28 Kay nagapati kita nga ginapakamatarong sang Dios ang tawo paagi sa pagtuo kag indi sa iya pagtuman sang Kasuguan.

29 Kon indi matuod ini, ang Dios, Dios lang sang mga Judio kag indi Dios sang mga indi Judio. Pero Dios man siya sang mga indi Judio,

30 kay may isa lamang ka Dios. Kag pakamatarungon niya ang mga Judio kon sila magtuo *kay Jesus*, kag amo man ang mga indi Judio kon magtuo man sila *kay Jesus*.

31 Ini wala nagakahulugan nga ginasikway ta ang Kasuguan tungod sa pagtuo, kundi ginatuman ta ang iya husto nga katuyuan.

4

Si Abraham Bilang Halimbawa

1 Bilang halimbawa kon paano ginapakamatarong sang Dios ang tawo, tan-awa bala ninyo si Abraham nga amay naton *nga mga Judio*.

‡ **3:18** Sal. 36:1

2 Kon ginpakamatarong siya *sang Dios* tungod sang iya mga binuhatan, kuntani may ipabugal siya. Pero ang matuod, wala siya sing may ipabugal sa Dios.
3 Nahibaluan ta ini tungod nga nagasiling ang Kasulatan, "Nagtuo si Abraham sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*."*
4 Ang tawo nga nagaobra ginasuhulan. Ang suhol indi makabig nga regalo tungod kay iya ini ginpangabudlayan.
5 Pero ginpakamatarong kita sang Dios tungod sa aton pagtuo sa iya nga nagapakamatarong sa makasasala, kag indi tungod sa aton mga binuhatan.
6 Amo man ini ang buot silingon ni David sang nagsiling siya nga bulahan ang tawo nga ginpakamatarong sang Dios indi tungod sa iya mga binuhatan.
7 *Nagsiling siya,*
"Bulahan ang mga tawo nga ang ila mga paglapas ginpatawad,
nga ang ila mga sala wala na ginadumdom sang Dios.
8 Bulahan ang tawo nga ang iya mga sala
indi na pag-isipon sang Ginoo kontra sa iya."†
9 Ining mga ginhambal ni David indi lang para sa mga Judio, kundi para man sa mga indi Judio. Nahibaluan ta ini tungod nga nasambit na namon ang Kasulatan nga nagasiling, "Nagtuo si Abraham sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*."
10 San-o bala ini natabo? Indi bala ang pagpakamatarong sa iya natabo sa wala pa siya matuli?
11 Gintuli siya bilang tanda nga ginpakamatarong siya sang Dios tungod sang iya pagtuo sa wala pa siya matuli. Amo ina nga si Abraham nangin amay‡ sang tanan nga wala natuli pero nagatuo; kag tungod sa ila pagtuo ginpakamatarong sila *sang Dios*.
12 Si Abraham amay man sang mga tinuli, indi tungod lang sang ila nga pagkatinuli, kundi tungod nga nagatuo sila subong nga nagtuo ang aton amay nga si Abraham sa wala pa siya matuli.

Ang Promisa sang Dios Nabaton Paagi sa Pagtuo

13 Sang una nagpromisa ang Dios kay Abraham kag sa iya mga kaliwat nga ang kalibutan mangin ila. Ginpromisa ini indi tungod nga gintuman ni Abraham ang Kasuguan, kundi tungod nga ginpakamatarong siya paagi sa iya pagtuo.
14 Kon ang mga nasakop sa Kasuguan§ amo lang ang makabaton sang ginpromisa sang Dios, wala sing pulos ang aton pagtuo sa Dios, kag amo man ang promisa sang Dios.*
15 Ang Kasuguan amo ang kabangdanan kon ngaa ginapaagom *sang Dios* ang *iya* kaakig. Kon wala sing Kasuguan, wala man sing paglapas.
16 Gani ang promisa sang Dios ginabasi sa pagtuo, para mangin regalo sang Dios kag mangin pamatuod nga ini mabaton sang tanan nga kaliwat ni Abraham—indi lamang sa mga *Judio nga* nasakop sa Kasuguan

* **4:3** Gen. 15:6 † **4:8** Sal. 32:1-2 ‡ **4:11** *amay:* buot silingon, *espirituhanon nga amay* § **4:14** *ang mga nasakop sa Kasuguan:* buot silingon, ang mga Judio nga nagahimulat nga magsunod sa Kasuguan ni Moises. * **4:14** *amo man ang promisa sang Dios:* buot silingon nga mangin wala sing pulos ang promisa sang Dios kay wala sing may makatuman sang Kasuguan.

kundi sa mga *indi Judio nga* nagatuo man pareho kay Abraham. Kay si Abraham amo ang amay sang tanan nga nagatuo, Judio man ukon indi.
17 Nagasiling ang *Dios sa* Kasulatan, "Ginhimo ko ikaw nga amay sang madamo nga nasyon."† Gani sa atubangan sang Dios, si Abraham aton amay. Kag ang Dios nga gintuohan ni Abraham amo man ang Dios nga nagahatag sang kabuhi sa mga patay‡ kag nagatuga sang mga butang nga wala pa.
18 Bisan wala na gid sing paglaom *nga mangin amay*, nagtuo gihapon si Abraham kag padayon nga naglaom *nga tumanon sang Dios ang iya ginpromisa sa iya nga siya mangin amay*. Gani *sa iya pagtuo,* nangin amay siya sang madamo nga nasyon, suno gid sa ginsiling *sang Dios* sa iya nga, "Pareho man kadamo sa mga bituon ang imo mga kaliwat."§
19 *Sang nagpromisa ang Dios kay Abraham,* mga 100 na ka tuig ang iya edad, kag nahibaluan niya nga tigulang na siya kag imposible nga makapabata pa. Nahibaluan man niya nga ang iya asawa indi makabata tungod nga baw-as si Sara. Pero wala nagluya ang iya pagtuo.
20 Wala gid siya nagduhaduha sa promisa sang Dios, kundi nagtuo siya. Gani ginpabakod siya sang Dios. Kag gindayaw niya ang Dios
21 tungod nga nagsalig gid siya nga sarang ang Dios magtuman sang iya ginpromisa.
22 Gani tungod sa pagtuo ni Abraham ginpakamatarong siya *sang Dios*.
23 Pero ang ginsulat sa Kasulatan nga "ginpakamatarong siya" ginsulat indi lang para kay Abraham,
24 kundi para man sa aton. Pakamatarungon man kita kon nagatuo kita sa nagbanhaw kay Jesus nga aton Ginoo.
25 Ginpatay si Jesus tungod sa aton mga sala, kag ginbanhaw siya para pakamatarungon kita.

5

Maayo na ang Aton Relasyon sa Dios

1 Karon, tungod kay ginpakamatarong na kita paagi sa pagtuo *kay Jesu-Cristo*, maayo na ang aton relasyon sa Dios. Ini natabo tungod sa ginhimo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.
2 Paagi sa iya kag tungod sa aton pagtuo nakabaton kita sang sini nga grasya sang Dios, kag nagakalipay kita sa paglaom nga makaambit kita sa iya kadungganan.
3 Kag indi lang ina, kundi nagakalipay man kita sa aton mga pag-antos, kay nahibaluan ta nga paagi sa mga kalisod mangin mainantuson kita.
4 Kag kon mainantuson kita nalipay ang Dios sa aton, kag kon ang Dios nalipay sa aton may paglaom kita.
5 Kag indi mahimo nga indi ta mabaton ang aton ginalauman tungod nga paagi sa Espiritu Santo nga ginpadala sa aton, nahibaluan ta nga ginahigugma kita sang Dios.
6 Hunahunaa bala ninyo ang gugma sang Dios sa aton. Sang wala kita sing sarang mahimo *para makalikaw sa silot*, nagpanginmatay si Cristo para sa *aton nga* mga makasasala sa tion nga gintalana sang Dios.

† **4:17** Gen. 17:5 ‡ **4:17** *patay:* pareho sa patay si Abraham kag si Sara kay tigulang na sila kag baw-as si Sara. § **4:18** Gen. 15:5

7 Mabudlay sa isa ka tawo nga magpanginmatay para sa tawo nga
matarong. Siguro may ara gid man nga magpanginmatay para sa maayo
nga tawo.
8 Pero si Cristo nagpanginmatay para sa aton bisan sang mga
makasasala pa kita. Sa sini nga paagi ginpakita sang Dios ang iya
paghigugma sa aton.
9 Kag tungod nga ginpakamatarong na kita subong *sang Dios* paagi sa
dugo ni Cristo, makasiguro gid kita nga tungod kay Cristo maluwas kita
sa kaakig *sang Dios*.
10 Sang una mga kaaway kita sang Dios, pero paagi sa pagkapatay sang
iya Anak napabalik na ang aton maayo nga relasyon sa iya. Kag karon
nga may maayo na kita nga relasyon sa Dios, sigurado nga luwason niya
kita paagi sa kabuhi ni Cristo.
11 Kag indi lang ina, kundi nagakalipay kita subong sa aton relasyon
sa Dios paagi sa aton Ginoong Jesu-Cristo. Paagi sa iya napabalik na ang
aton maayo nga relasyon sa Dios.

Si Cristo kag si Adan

12 Ang sala nagsulod sa kalibutan tungod sang paglapas ni Adan sa
sugo sang Dios, kag ang iya sala nagdala sang kamatayon. Gani nag-abot
ang kamatayon sa tanan nga tawo, tungod kay ang tanan nakasala.
13 Kay ari na sa kalibutan ang sala sa wala pa mahatag ang Kasuguan sa
mga tawo. Pero kon wala sing Kasuguan, ang sala wala ginakabig kontra
sa tawo.
14 Pero halin kay Adan hasta kay Moises, naggahom na ang kamatayon
sa mga tawo bisan pa sa mga wala nakasala pareho sang paglapas ni
Adan sa sugo sang Dios sa iya.

Si Adan amo ang larawan ni *Cristo nga ginapaabot sadto nga* magakari.
15 Pero *ining duha indi pareho, tungod kay* ang regalo sang Dios indi
mapaanggid sa sala ni Adan. Matuod gid nga ang sala ni Adan nagdala
sing kamatayon sa madamo nga tawo, pero labaw pa gid sa sini ang
grasya sang Dios nga amo ang regalo nga nag-abot sa madamo nga tawo
paagi sa isa ka tawo nga si Jesu-Cristo.
16 Ang regalo sang Dios indi mapaanggid sa sala ni Adan. Tungod sa
sala ni Adan ginhukman kita nga silutan, pero tungod sa ginhimo ni
Cristo, bisan madamo ang aton ginhimo nga mga sala, ginpakamatarong
kita sang Dios.
17 Kon tungod sa sala sang isa ka tawo *nga si Adan* ang tanan mapatay,
daw ano pa gid ka dako ang resulta sang ginhimo sang isa ka tawo nga
si Jesu-Cristo. Kay ang mga tawo nga nagabaton sang dako nga grasya
kag regalo sang Dios paagi kay Cristo ginapakamatarong sang Dios, kag
magaangkon sila sang kabuhi.
18 Gani tungod sa sala sang isa ka tawo, ang tanan ginhukman nga
silutan. Subong man, tungod sa ginhimo nga matarong sang isa ka tawo,
ang tanan* ginpakamatarong sang Dios kag hatagan sila sang kabuhi.
19 Tungod sang isa ka tawo nga wala nagtuman sa Dios madamo ang
nangin makasasala. Subong man, tungod sang pagtuman sang isa ka
tawo madamo ang pakamatarungon *sang Dios*.

* **5:18** *ang tanan:* buot silingon, *ang tanan nga nagatuo ukon nagabaton sang iya grasya.*

20 Ginhatag sang Dios ang Kasuguan para makita sang mga tawo nga
madamo ang ila paglapas, kag nagadugang pa gani kon may Kasuguan.
Pero bisan nagdugang ang sala, nagdugang pa gid ang grasya sang Dios.
21 Gani subong nga ang sala naggahom sa tanan nga tawo kag nagre-
sulta sang kamatayon, ang grasya *sang Dios* nagagahom kag nagaresulta
sang kabuhi nga wala sing katapusan. Kay tungod sa ginhimo ni Jesu-
Cristo nga aton Ginoo ginpakamatarong na kita *sang Dios*.

6

Karon Bag-o na ang Aton Kabuhi

1 Karon ano ang aton masiling? Magpadayon bala kita sa pagpakasala
para magdugang pa gid ang grasya sang Dios sa aton?
2 Indi gid! Indi mahimo nga magpadayon kita sa pagpakasala kay
napatay na kita sa sala.*
3 Nakahibalo kamo nga sang pagbautiso sa aton sa *pagpakig-isa* kay
Jesu-Cristo nagakahulugan nga kaupod man kita sa iya kamatayon.
4 Gani ang pagbautiso sa aton nagapakilala nga sang napatay si Cristo,
kita napatay man kag ginlubong upod sa iya, para subong nga si Cristo
ginbanhaw sang makagagahom nga Amay, kita magakabuhi man sang
bag-o nga kabuhi.
5 Kag kon nakipag-isa kita kay Cristo sa iya kamatayon, sigurado gid
nga makaangkon kita sang bag-o nga kabuhi† pareho sang natabo sa iya
sang siya ginbanhaw.
6 Nahibaluan ta nga ang aton daan nga pagkatawo nga makasasala
ginlansang na sa krus kaupod ni Cristo para ang lawas nga ginagamhan
sang sala indi na magkontrolar sa aton. Amo ina nga indi kita dapat
ulipunon sang sala.
7 Kay kon ang tawo patay na, hilway na siya sa gahom sang sala.
8 Kag kon kita napatay upod kay Cristo, nagatuo kita nga mabuhi man
kita upod sa iya.
9 Kay nakahibalo kita nga tungod si Cristo nabanhaw, indi na mahimo
nga mapatay siya liwat. Wala na sing gahom ang kamatayon sa iya.
10 Napatay siya sang makaisa gid lang para sa sala, kag indi na gid ini
maliwat. Buhi siya subong kag ang iya kabuhi para sa Dios.
11 Gani tungod nga kamo ara na kay Cristo Jesus, kabiga ninyo nga ang
inyo kaugalingon patay na sa sala,‡ kag karon nagakabuhi na kamo para
sa Dios.
12 Indi na ninyo pagtuguti nga maggahom ang sala sa inyo lawas nga
may kamatayon para indi na kamo magtuman sang iya kailigbon.
13 Indi ninyo paggamita ang bisan ano nga parte sang inyo lawas sa
paghimo sang sala bilang instrumento sang kalainan. Kundi itugyan
ninyo ang inyo bilog nga lawas sa Dios bilang instrumento sang pagka-
matarong. Himua ninyo ini bilang mga tawo nga gintubos halin sa
kamatayon kag ginhatagan sang *bag-o nga* kabuhi.
14 Gani ang sala indi dapat maggahom sa inyo, kay wala na kamo sa
idalom sang Kasuguan, kundi ara na sa idalom sang grasya *sang Dios*.

Ang mga Nagahimo sang Matarong

---

* **6:2** *napatay na kita sa sala:* buot silingon, *ang sala wala na labot ukon gahom sa aton* † **6:5** *makaangkon kita sang bag-o nga kabuhi:* ukon, *banhawon kita* ‡ **6:11** *patay na sa sala:* buot silingon, *ang sala wala na labot ukon gahom sa aton*

15 Karon, tungod nga kita wala na sa idalom sang Kasuguan kundi sa
idalom na sang grasya *sang Dios*, magpakasala pa bala kita? Indi gid!
16 Indi bala mga ulipon kita sang bisan ano nga aton ginatuman? Gani
kon nagahimo kita sang sala, mga ulipon kita sang sala kag ang resulta
sini kamatayon. Pero kon nagatuman kita sa Dios, mga ulipon kita sang
Dios kag ang resulta sini amo nga pakamatarungon niya kita.
17 Sang una mga ulipon kamo sang sala. Pero salamat sa Dios tungod
subong tinagipusuon na ang inyo pagtuman sa mga kamatuoran nga
gintudlo sa inyo.
18 Ginhilway na kamo sang Dios sa gahom sang sala, kag subong ulipon
na kamo sang matarong nga pagkabuhi.
19 Ginagamit ko bilang halimbawa ang parte sa pagkaulipon para
madali ninyo maintiendihan ang akon buot silingon. Sang una gin-
paulipon ninyo ang inyo kaugalingon sa sala paagi sa paggamit ninyo
sang inyo lawas sa paghimo sang malaw-ay nga mga butang kag kalau-
tan. Kag ang resulta sini nangin malain kamo. Pero karon, itugyan ninyo
ang inyo kaugalingon bilang mga ulipon sang matarong nga pagkabuhi.
Kag ang resulta sini mangin diosnon kamo.
20 Sang mga ulipon pa kamo sang sala, ang matarong nga pagkabuhi
wala sa inyo.
21 Ti ano nga kaayuhan ang inyo nakuha sa inyo pagkabuhi sang
una nga subong ginakahuya na ninyo? Ang resulta sadto amo ang
kamatayon.
22 Pero karon ginhilway na kamo sa sala kag mga ulipon na kamo sang
Dios. Kag ang inyo nakuha amo ang diosnon nga pagkabuhi. Ang resulta
sini amo ang kabuhi nga wala sing katapusan.
23 Kay ang bayad sa sala amo ang kamatayon, pero ang kabuhi nga
wala sing katapusan amo ang regalo sang Dios sa mga ara kay Cristo
Jesus nga aton Ginoo.

7

Wala na Kita sa Idalom sang Kasuguan

1 Mga kauturan, nakahibalo kamo parte sa kasuguan. Gani nasiguro
ko nga maintiendihan ninyo ang akon ipaathag sa inyo nga kon ang tawo
patay na, ang kasuguan wala na sing gahom sa iya.
2 Pareho bala sang babayi nga may bana. Suno sa kasuguan, ang
babayi nahigot sa iya bana samtang buhi pa ang iya bana. Pero kon ang
iya bana patay na, hilway na siya sa kasuguan nga nagahigot sa iya sa
iya bana.
3 Gani kon magpamana siya sa iban nga lalaki samtang buhi pa ang
iya bana, nagapanginlalaki siya. Pero kon ang iya bana patay na kag
magpamana siya sa iban, wala siya nagalapas sa kasuguan, kag wala
man siya nagapanginlalaki.
4 Gani, mga kauturan, pareho man sina ang natabo sa inyo. *Wala na
labot sa inyo ang Kasuguan*, kay napatay na kamo paagi sa kamatayon ni
Cristo. Iya na kamo ni Cristo nga nabanhaw, para magkabuhi kita sing
mapuslanon sa pag-alagad sa Dios.
5 Sang ara pa kita sa aton daan nga pagkatawo, ang malain nga mga
kailigbon amo ang nagagahom sa aton, kag nagdugang pa gani tungod

sa Kasuguan. Kag tungod nga ginhimo ta ato nga mga butang, ang aton silot amo ang kamatayon.
6 Pero karon, tungod sa aton pagpakig-isa sa kamatayon ni Cristo, hilway na kita sa Kasuguan nga nag-ulipon sa aton. Ang aton pag-alagad sa Dios karon suno na sa bag-o nga kabuhi nga resulta sang aton pagsunod sa Espiritu *Santo* kag indi sa daan nga pagkabuhi nga resulta sang aton pagsunod sa Kasuguan.

Ang Kasuguan kag ang Sala

7 Karon basi kon may magsiling nga kon amo sina, malain gali ang Kasuguan. Wala ako nagasiling nga malain. Kay kon wala ang Kasuguan wala ako nakahibalo kon ano ang sala. Halimbawa, kon wala nagsiling ang Kasuguan, "Indi ka magkahisa,"* wala ako nakahibalo nga malain ang pagkahisa.
8 Pero tungod sa sala nga ara na nga daan sa akon, pagkahibalo ko nga malain gali ang pagkahisa, nagdugang pa gid ang akon kahisa. Gani kon wala sing Kasuguan, wala kita nakahibalo kon ano ang ginatawag nga sala.
9 Sang una nagkabuhi ako nga wala sing Kasuguan. Pero pagkahibalo ko sang Kasuguan, nakita ko nga ako gali makasasala, kag didto ko nahibaluan nga ako gali ginsentensyahan na sang kamatayon.
10 Gani ang Kasuguan nga ang katuyuan maghatag sang kabuhi amo ang nagdala sa akon sang kamatayon.
11 Kay ang Kasuguan amo ang gin-gamit sang sala nga ara sa akon para mapatalang ako, kag ang resulta, nasentensyahan ako sang kamatayon tungod *nga indi ko masunod ang* Kasuguan.
12 Ang Kasuguan balaan, kag ang tanan nga sugo sini balaan, matarong, kag maayo.
13 Nagakahulugan bala nga ang maayo nagdala sa akon sang kamatayon? Indi! Ginsentensyahan ako tungod sa akon sala. Kag diri nakita ta nga malain gid ang sala, kay gin-gamit niya ang Kasuguan nga maayo para masilutan ako sang kamatayon. Gani paagi sa Kasuguan nakita ta kon daw ano kalaot ang sala.

Ang Maayo nga mga Butang nga Gusto Himuon sang Tawo Indi niya Mahimo

14 Nahibaluan ta nga ang Kasuguan naghalin sa Espiritu *sang Dios*. Pero ako tawhanon kag ulipon sang sala.
15 Indi ko maintiendihan ang akon ginahimo. Kay ang *maayo nga* mga butang nga gusto ko nga himuon indi ko mahimo, pero ang mga butang nga indi ko gusto himuon amo ang akon ginahimo.
16 Kag kon wala ako naluyag sa akon ginahimo nga malain, nagakahulugan nga nagasugot ako nga husto ang ginasiling sang Kasuguan.
17 Gani indi ako ang nagahimo sang malain kundi ang sala nga ari sa akon.
18 Kay nahibaluan ko nga diri sa akon, sa akon tawhanon nga kinaugali, wala gid sing maayo, tungod kay bisan gusto ko nga maghimo sang maayo indi ako makahimo.
19 Gani, ang maayo nga gusto ko nga himuon indi ko mahimo, pero ang malain nga indi ko gusto nga himuon amo ang akon ginahimo.

* **7:7** Exo. 20:17; Deu. 5:21

20 Karon, kon ginahimo ko ang indi ko gusto nga himuon, ini na-
gakahulugan nga indi ako ang nagahimo sini kundi ang sala nga ari sa
akon.
21 Gani nasapwan ko nga kon gusto ko maghimo sang maayo ginabal-
abagan ako sang akon malain nga kinaugali.
22 Ang akon kaugalingon nalipay gid sa Kasuguan sang Dios,
23 pero may lain nga gahom† nga nagapanghikot sa akon nga
pagkatawo, nga nagabalabag sa akon sa pagsunod sa Kasuguan nga
akon nahibaluan. Tungod sini nangin ulipon ako sang gahom sang sala
nga ara sa akon pagkatawo.
24 Makaluluoy gid ako! Sin-o bala ang makahilway sa akon sa sining
makasasala nga pagkatawo nga nagadala sa akon sa kamatayon?
25 Wala sing iban kundi ang Dios paagi kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo!
Salamat sa Dios!
Amo ini ang akon kahimtangan: ang akon hunahuna nagapaulipon
sa Kasuguan sang Dios, pero ang akon tawhanon nga kinaugali naga-
paulipon sa gahom sang sala.

8

Ang Kabuhi sa Espiritu Santo

1 Karon, ang mga ara kay Cristo Jesus indi na paghukman nga silutan.
2 Kay sa tapos nga kita nangin ara na kay Cristo Jesus ginagamhan na
kita sang Espiritu *Santo* nga nagahatag sang kabuhi. Gani hilway na kita
sa sala kag kamatayon nga nagagahom sa aton.
3 Ang Kasuguan indi makakuha sang gahom sang sala sa aton kabuhi,
tungod kay maluya ang aton tawhanon nga kinaugali. Ang Dios amo
ang nagkuha sang gahom sang sala sa kabuhi sang tawo. Ginpadala
niya ang iya Anak diri sa kalibutan nga mangin tawo pareho sa aton nga
mga makasasala, para mangin halad para sa aton mga sala. Kag sa iya
pagkatawo, ginlaglag sang Dios ang gahom sang sala.
4 Ginhimo niya ini para ang ginapatuman sang Kasuguan matuman
sa aton nga wala na nagakabuhi suno sa luyag sang aton tawhanon nga
kinaugali kundi suno sa luyag sang Espiritu *Santo*.
5 Ang mga tawo nga nagakabuhi suno sa ila tawhanon nga kinaugali
wala sing iban nga ginahunahuna kundi kon ano ang naluyagan sang
ila tawhanon nga kinaugali, pero ang mga tawo nga nagakabuhi suno sa
pagtuytoy sang Espiritu *Santo* wala sing iban nga ginahunahuna kundi
kon ano ang naluyagan sang Espiritu *Santo*.
6 Kon ang hunahuna sang tawo ara lang permi sa iya tawhanon
nga kinaugali, ang resulta amo ang kamatayon. Pero kon ang mga
butang nga luyag sang Espiritu *Santo* amo ang iya permi ginahunahuna,
makabaton siya sang kabuhi kag kalinong.
7 Kaaway sang Dios ang tawo nga ang iya hunahuna ara lang permi
sa iya tawhanon nga kinaugali, kay wala siya nagatuman sa Kasuguan
sang Dios, kag ang matuod indi siya makatuman sini.
8 Ang mga tawo nga nagasunod sang ila tawhanon nga kinaugali indi
gid makapalipay sa Dios.
9 Pero kamo wala na sa paggahom sang inyo tawhanon nga kinaugali.
Kay kon ang Espiritu sang Dios nagapuyo sa inyo, ginagamhan na kamo

† **7:23** *gahom:* sa literal, *kasuguan*

sang Espiritu. Ang tawo nga wala sa iya ang Espiritu ni Cristo indi iya ni Cristo.
10 Pero tungod nga si Cristo ara sa inyo, bisan mapatay ang inyo
lawas tungod sa sala, mabuhi gihapon ang inyo espiritu tungod kay
ginpakamatarong kamo sang Dios.
11 Karon, tungod nga ang Espiritu sang Dios nga nagbanhaw kay
Jesus nagakabuhi sa inyo, siya nga nagbanhaw kay Cristo amo man ang
magahatag sang kabuhi sa inyo mga lawas nga may kamatayon. Kag
himuon niya ini paagi sa iya Espiritu nga nagapuyo sa inyo.
12 Gani mga kauturan, may obligasyon kita *sa pagsunod sa gusto sang*
Dios indi sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali.
13 Kay kon magkabuhi kamo suno sa inyo tawhanon nga kinaugali,
mapatay kamo. Pero kon paagi sa Espiritu *Santo* isikway ninyo ang
malain nga mga buhat sang inyo lawas, magakabuhi kamo.

Ang mga Anak sang Dios

14 Ang mga ginatuytuyan sang Espiritu sang Dios amo ang matuod nga
mga anak sang Dios.
15 Kay ang Espiritu nga inyo nabaton wala naghimo sa inyo nga mga
ulipon, nga nagakahadlok pareho sang inyo nabatyagan sang una, kundi
naghimo siya sa inyo nga mga anak sang Dios. Karon, paagi sa Espiritu
Santo makatawag na kita sa Dios nga, "Amay."*
16 Ang Espiritu *Santo* upod sa aton espiritu amo ang nagapamatuod
nga kita mga anak sang Dios.
17 Kag tungod nga kita mga anak *na sang Dios*, mga manunubli kita
sang mga butang nga ginatigana sang Dios para sa aton. Mga manunubli
kita kaupod ni Cristo. Kay kon nagaantos kita subong pareho kay Cristo
sang una, magaabot ang adlaw nga padunggan man kita kaupod niya.

Ang Maayo gid nga Kahimtangan sa Palaabuton

18 Kon sa akon lang, ang mga pag-antos subong indi makatupong sa
maayo gid nga kahimtangan nga mangin aton sa palaabuton.
19 Kay ang tanan nga tinuga sang Dios nagahulat nga nagahandom gid
sang tion nga ipahayag na sang Dios ang iya mga anak.
20 Kay ang tanan nga tinuga sang Dios wala makaabot sa katuyuan nga
para sa ila. Natabo ini indi suno sa ila luyag kundi tungod nga amo ini
ang kabubut-on sang Dios. Pero may paglaom pa,
21 kay magaabot ang adlaw nga ang mga tinuga sang Dios indi na
madunot, kundi mangin kaupod sa mga anak sang Dios nga mahilway,
nga mabutang sa maayo gid nga kahimtangan.
22 Nahibaluan ta nga hasta subong ang tanan nga tinuga sang Dios
nagaugayong sa kasakit pareho sang pagpasakit sang manugbata.
23 Pero indi lang sila, kundi kita man nga nakabaton sang Espiritu
Santo, nga amo ang una nga regalo sang Dios, nagaugayong man sa
kasakit samtang nagapaabot kita sa adlaw nga bag-uhon sang Dios ang
aton mga lawas kag himuon niya kita nga iya mga anak.
24 Naluwas na kita kag nagapaabot na lang nga makompleto ini nga
kaluwasan. Ang paglaom indi matawag nga paglaom kon ara na ang
ginalauman. Kay sin-o bala ang magalaom kon ara na?

* **8:15** Sa literal makita ang Hebreo nga pulong "abba" kag ang Griego nga pulong "pater," nga pareho nga nagakahulugan nga "tatay" ukon "amay."

25 Pero kon nagalaom kita sang mga butang nga wala pa sa aton,
nagahulat kita nga may pagbatas.
26 Kag tungod nga maluya kita, ang Espiritu *Santo* nagabulig sa aton.
Indi kita makahibalo kon ano gid ang dapat nga pangamuyuon, amo
gani nga ang Espiritu *Santo* nagapangabay sa Dios para sa aton sa mga
pag-ugayong nga indi mamitlang.
27 Kag tungod nga nakahibalo ang Dios kon ano ang sa tagipusuon sang
tawo, nakahibalo man siya sang hunahuna sang Espiritu *Santo*. Kay ang
Espiritu *Santo* nagapangabay sa Dios para sa iya mga katawhan, kag
suno sa kabubut-on sang Dios.
28 Nakahibalo kita nga ang tanan nga nagakalatabo ginahimo sang
Dios para sa kaayuhan sang mga nagahigugma sa iya, nga iya mga ginpili
suno sa iya katuyuan.
29 Kay halin pa sang una, nahibaluan na sang Dios kon sin-o ang iya
mangin mga anak. Kag ginplano na niya nga daan nga mangin kaanggid
sila sa iya Anak *nga si Jesus*, para siya ang mangin kamagulangan sa
madamo nga kauturan.
30 Gani ang mga tawo nga iya ginpili na nga daan gintawag niya *nga*
mangin iya mga anak; kag ang mga tawo nga iya gintawag, iya man gin-
pakamatarong; kag ang iya ginpakamatarong, iya man ginpadunggan.

Ang Gugma sang Dios

31 Karon, kon hunahunaon ta ini nga mga butang, makasiling kita nga
ang Dios nagaapin gid sa aton, kag wala sing may makahalit sa aton.
32 Wala niya ginlikaw ang iya Anak, kundi ginhalad niya para sa aton
tanan. Kon ginhatag niya ang iya Anak, ihatag man niya sa aton ang
tanan nga butang.
33 Wala sing may makasiling nga kita nga mga pinili sang Dios mga
makasasala, kay ang Dios mismo ang nagasiling nga kita ginpaka-
matarong na.
34 Wala na sing may makasiling nga dapat kita silutan, kay si Cristo
Jesus mismo ang *ginsilutan kag* napatay para sa aton, kag indi lang
ina kundi ginbanhaw siya, kag karon didto siya sa tuo sang Dios nga
nagapangabay sa Dios para sa aton.
35 Wala sing may makapahamulag sa aton sa gugma ni Cristo. Bisan
mag-agi kita sa mga pag-antos, kalisod, paghingabot, kagutom, kaimu-
lon,† katalagman, kag bisan pa sa kamatayon, nasiguro ta nga gi-
nahigugma kita gihapon ni Cristo.
36 Nagasiling ang Kasulatan,
"Tungod sa amon pagtuo sa imo,
ara kami permi sa katalagman sang kamatayon.
Pareho kami sa mga karnero nga ilihawon."‡
37 Pero bisan amo ini ang aton kahimtangan, masarangan ta gid nga
atubangon ini paagi sa bulig ni Cristo nga nagahigugma sa aton.
38-39 Kay nasiguro ko gid nga wala sing may makapahamulag sa aton sa
gugma sang Dios nga iya ginpakita paagi kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.
Bisan pa ang kabuhi diri ukon ang kamatayon, ang mga anghel ukon
ang mga demonyo, ang nagakalatabo subong ukon ang magakalatabo sa
palaabuton, ang mga may gahom, ang mga ara sa ibabaw ukon sa idalom

† **8:35** *kaimulon:* sa literal, *kahublasan* ‡ **8:36** Sal. 44:22

sang kalibutan, ukon bisan ano pa nga mga butang nga gintuga sang Dios indi makapahamulag sa aton sa iya gugma.

9

Ang Dios kag ang mga Taga-Israel

1 Karon may isugid pa ako sa inyo, kag ini matuod, kay ara ako kay Cristo kag wala ako nagabutig. Ang akon konsensya nga ginagamhan sang Espiritu *Santo* nagapamatuod man nga matuod ang akon igasugid,
2 nga dako gid ang akon kasubo kag kasakit sa akon tagipusuon
3 tungod sa akon mga kasimanwa kag kadugo. Kon mahimo lang kuntani gusto ko nga ako ang sumpaon sang Dios kag ipahamulag kay Cristo para lang nga mahilway sila sa silot.
4 Madamo sila sang bintaha bilang mga Israelinhon. Ginkabig sila sang Dios bilang iya mga anak; ginpakitaan sila sang Dios sang iya masilaw nga presensya; naghimo ang Dios sang mga kasugtanan sa ila; ginhatag sa ila ang Kasuguan; gintudluan sila sang husto nga pagsimba sa iya; madamo ang iya mga ginpromisa sa ila;
5 mga kaliwat sila sang mga tawo nga ginpili sang Dios sang una; kag sa ila lahi naghalin si Cristo sang siya nagpakatawo, ang Dios nga makagagahom sa tanan kag dalayawon hasta san-o! Amen.
6 Pero *bisan wala nila napusli ini nga mga pribilehiyo,* wala ini nagakahulugan nga wala pagtumana sang Dios ang iya promisa, kay indi ang tanan nga kaliwat ni Israel pinili sang Dios.
7 Indi ang tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga iya kaliwat. Kay *nagsiling ang Dios kay Abraham*, "Sa kay Isaac magahalin ang imo mga kaliwat *nga akon ginpromisa*."*
8 Ini nagakahulugan nga indi ang tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga mga anak sang Dios, kundi ang ginbata lang suno sa ginpromisa kay Abraham ang kilalahon nga mga anak sang Dios.
9 Kay amo ini ang promisa sang Dios kay Abraham: "Mabalik ako diri sa sunod nga tuig† kag si Sara may anak na nga lalaki."‡
10 Kag paagi sa duha ka anak ni Rebeka kag sang aton katigulangan nga si Isaac, ginpakita man sang Dios nga indi tanan nga kaliwat ni Abraham ginakabig nga iya mga anak.
11-12 Sa wala pa magbata si Rebeka sang kapid, nagsiling ang Dios sa iya, "Ang magulang magaalagad sa manghod."§ Ginhambal niya ini sang wala pa sila makahimo sing maayo ukon malain. Kay gusto niya itudlo nga kon magpili siya sang tawo wala siya nagabasi sa mga binuhatan kundi suno sa iya kabubut-on.
13 Nagasiling ang *Dios sa* Kasulatan,
"Ginhigugma ko si Jacob,
pero si Esau ya wala."*
14 Karon, ano ang aton masiling? Nga indi matarong ang Dios? Indi ina husto!
15 Kay nagsiling ang Dios kay Moises, "Kaluoyan ko ang gusto ko nga kaluoyan."†

---

* **9:7** Gen. 21:12 † **9:9** *sa sunod nga tuig:* ukon, *sa natalana nga tion* ‡ **9:9** Gen. 18:10, 14
§ **9:11-12** Gen. 25:23 * **9:13** Mal. 1:2-3 † **9:15** Exo. 33:19

16 Gani ang kaayo sang Dios wala nabasi sa gusto ukon sa ginahimo
sang tawo, kundi tungod gid lang sa kaluoy sang Dios.
17 Kay sa Kasulatan nagsiling ang Dios sa hari sang Egypt,‡ "Ginhimo
ko ikaw nga hari para sa sini nga katuyuan: agod paagi sa akon himuon
kontra sa imo, mapakita ko ang akon gahom, kag para mangin bantog
ang akon ngalan sa bilog nga kalibutan."§
18 Gani ginakaluoyan sang Dios ang gusto niya kaluoyan, kag
ginapatig-a niya ang ulo sang mga tawo nga gusto niya patig-ahon.

Ang Kaakig kag Kaluoy sang Dios

19 Karon, basi kon may magsiling sa akon, "Ngaa bala basulon pa
sang Dios ang tawo *tungod sang iya pagpakasala*? Kag sin-o bala ang
makapamatok sa kabubut-on sang Dios?"
20 Pero sin-o gid bala ikaw nga magsabat sa Dios? "Makasiling bala ang
hinimo nga butang sa naghimo sa iya, 'Ngaa ginhimo mo ako nga pareho
sini?' "*
21 Pareho bala sa manughimo sang kolon, pagusto siya kon ano ang
iya himuon sa lunang nga iya ginauyatan. Kon gusto niya, sarang niya
mahimo ang duha ka klase sang kolon paagi sa sadto nga lunang: ang isa
para sa espesyal nga mga okasyon kag ang isa para sa ordinaryo lang.
22 Karon, gusto sang Dios nga ipakita ang iya gahom kag ang iya kaakig
sa mga tawo nga dapat na silutan. Pero pagusto siya kon agwantahon
niya anay ini nga mga tawo nga iya pagalaglagon.
23 Ginahimo niya ini para mapakita niya ang iya dako nga kaayo sa
mga tawo nga iya ginakaluoyan, nga iya na nga daan ginpreparar para
padunggan.
24 Kag kita amo ang mga tawo nga iya gintawag, indi lang halin sa mga
Judio kundi halin man sa mga indi Judio.
25 Amo ini ang ginsiling sang Dios sa libro ni Hoseas,
"Ang mga tawo nga indi akon,
tawgon ko nga 'akon katawhan.'
Kag sila nga wala ko ginahigugma sadto anay,
higugmaon ko."†
26 kag,
"Sa karon ginatawag sila nga, 'Indi akon katawhan,'
pero sa ulihi pagatawgon sila nga, 'Mga anak sang buhi nga Dios.' "‡
27 Amo man ini ang ginsiling ni Isaias parte sa mga Israelinhon: "Bisan
daw pareho sa balas sa baybayon ang kadamuon sang mga kaliwat ni
Israel, diutay lang sa ila ang maluwas.
28 Kay sa labing madali pagasilutan sang Ginoo sing maid-id ang *mga*
tawo sa kalibutan."§
29 Nagsiling man si Isaias,
"Kon ang Ginoo nga Makagagahom
wala sing may ginbilin sa aton lahi,
pareho na kuntani
kita sa Sodom kag Gomora."*

Ang Israel kag ang Maayong Balita

---

‡ **9:17** *hari sang Egypt:* sa Hebreo, *Faraon* § **9:17** Exo. 9:16 * **9:20** Isa. 29:16; 45:9 † **9:25** Hos. 2:23 ‡ **9:26** Hos. 1:10 § **9:28** Isa. 10:22-23 * **9:29** Isa. 1:9

30 Ang akon buot silingon amo ini: ang mga indi Judio nga wala
nagtinguha nga pakamatarungon amo ang ginpakamatarong *sang Dios*
tungod nga nagtuo sila.
31 Pero ang mga Israelinhon nga nagtinguha sa pagtuman sang Kasug-
uan para pakamatarungon sila sang Dios wala nakadangat sini.
32 Ngaa man? Kay sa baylo nga magtuo sila *kay Jesu-Cristo*, nagsalig
sila sa ila mga binuhatan. Nasandad sila sa "bato nga kasandaran."
33 Pareho sa ginasiling *sang Dios* sa Kasulatan,
"Pamati! Mabutang ako sa Zion sang bato nga nagapasandad sa mga
tawo
kag nagapadasma sa ila.
Pero ang mga tawo nga nagatuo sa iya indi gid mahuy-an."†

10

1 Mga kauturan, dako gid ang akon handom nga ang akon mga ka-
pareho nga mga Judio maluwas, kag ini ginapangamuyo ko sa Dios.
2 Makapamatuod ako nga mapisan sila sa pag-alagad sa Dios, pero indi
suno sa kamatuoran.
3 Kay wala sila kahibalo sang paagi sang Dios kon paano niya gi-
napakamatarong ang tawo. Ang ila ginahimo, nagatinguha sila sa ila
kaugalingon nga paagi kag wala nila ginasunod ang paagi sang Dios.
4 *Wala sila makaintiendi nga* ang Kasuguan hasta lang kay Cristo, kay
paagi sa ginhimo ni Cristo, ang tagsa-tagsa nga nagatuo sa iya amo lang
ang ginapakamatarong.

Ang Kaluwasan Para sa Tanan

5 Amo ini ang ginsulat ni Moises parte sa pagpakamatarong paagi sa
pagtuman sang Kasuguan: "Ang tawo nga nagatuman sang Kasuguan
makaangkon sang kabuhi."*
6 Pero amo ini ang ginasiling sa Kasulatan parte sa pagpakamatarong
paagi sa pagtuo: "Indi ka magsiling sa imo kaugalingon, 'Sin-o bala ang
mapa-langit?'"† (kon sayuron, sa pagdala kay Cristo paidalom).
7 "Indi ka man magsiling, 'Sin-o ang magpanaog sa kadadalman sang
duta?'"‡ (kon sayuron, sa pagdala kay Cristo paibabaw halin sa mga
patay).
8 Kundi nagasiling man ang Kasulatan,
"Ara ina nga mga pulong sa inyo, sa inyo mismo baba kag tagipusuon."§
Kag ini nga pulong amo ang parte sa pagtuo nga amon ginawali:
9 nga kon isugid mo nga si Jesus amo ang Ginoo kag nagatuo ka sa imo
tagipusuon nga ginbanhaw siya sang Dios halin sa kamatayon, maluwas
ka.
10 Kay ang tawo ginapakamatarong *sang Dios* kon nagatuo siya sing
hugot sa iya tagipusuon. Kag kon magsugid siya *nga nagatuo siya*,
maluwas siya.
11 Kay nagasiling ang Kasulatan, "Ang nagatuo sa iya indi gid mahuy-
an."*
12 Kag ini nga promisa para sa tanan, Judio man ukon indi Judio, tungod
nga ang Ginoo, Ginoo sang tanan, kag nagahatag siya sing bugana nga
pagpakamaayo sa tanan nga nagadangop sa iya.

---

† **9:33** Isa. 8:14; 28:16 * **10:5** Lev. 18:5 † **10:6** Deu. 30:12 ‡ **10:7** Deu. 30:13 § **10:8** Deu. 30:14 * **10:11** Isa. 28:16

13 Kay *nagasiling ang Kasulatan,* "Ang bisan sin-o nga magdangop sa
Ginoo maluwas."†
14 Pero paano ang pagdangop nila sa iya kon wala sila magtuo? Kag
paano sila makatuo sa iya kon wala sila makabati parte sa iya? Kag
paano sila makabati kon wala sing may magsugid sa ila?
15 Kag paano makasugid ang mga mensahero kon wala sila ginsugo?
Suno sa Kasulatan, "Daw ano kanami kon makita mo ang mga mensa-
hero nga nagasugid sang maayong balita."‡
16 Pero indi ang tanan nagbaton sang Maayong Balita. Pareho sang
ginsiling ni Isaias, "Ginoo, sin-o bala ang nagpati sa amon mensahi?"§
17 Karon makasiling kita nga ang tawo magatuo lang kay Cristo kon
makabati siya sang mensahi parte sa iya. Kag ining mensahi mabatian
lang kon may ara nga magtudlo sini.
18 Karon, nakabati bala ang mga Israelinhon sang sini nga mensahi?
Indi mahimo nga wala sila nakabati. Kay *nagasiling ang Kasulatan,*
"Ang ila mensahi nagalambot sa bilog nga kalibutan;
nagalapnag ini sa bisan diin nga lugar."*
19 Ti ano, wala bala nakaintiendi ang mga Israelinhon? *Indi mahimo nga*
wala sila nakaintiendi. Kay una, nagsiling *ang Dios paagi kay* Moises,
"Paimunon ko kamo sa iban nga nasyon.
Paakigon ko kamo *paagi sa pagpakamaayo* sa buang-buang nga
nasyon."†
20 Dayon *naghambal man ang Dios paagi kay* Isaias nga maisog nga
nagsiling,
"Nakita ako sang mga tawo nga wala nagapangita sa akon.
Nagpakilala ako sa ila bisan wala sila nagapamangkot parte sa akon."‡
21 Pero parte sa mga Israelinhon nagsiling siya, "Sige ang akon paabot
nga magbalik sa akon ang katawhan nga mga matig-a sing ulo kag mga
malalison."§

11

Ang Kaluoy sang Dios sa mga Judio

1 Ti ano, ginsikway na bala sang Dios ang iya katawhan? Wala gid. Kay
ako mismo isa ka Israelinhon, kaliwat ni Abraham, kag sakop sang tribo
ni Benjamin.
2 Wala ginsikway sang Dios ang iya katawhan nga ginpili na niya sang
una pa. Nadumduman bala ninyo ang ginasiling sang Kasulatan parte
kay Elias? Indi bala nagreklamo siya sa Dios parte sa Israel?
3 *Siling niya,* "Ginoo, ginpamatay nila ang imo mga propeta, kag gin-
guba nila ang imo mga halaran. Ako na lang isa ang nabilin nga buhi
kag ginatinguhaan man nila ako nga patyon."*
4 Pero ano bala ang sabat sang Ginoo sa iya? "May ginbilin ako nga
7,000 ka Israelinhon nga wala nagluhod sa *imahen ni* Baal."†
5 Amo man ini subong sa aton panahon. May nabilin pa *nga mga*
Israelinhon nga nagatuo sa Dios, kay ginpili niya sila tungod sa iya
grasya.

† **10:13** Jol. 2:32 ‡ **10:15** Isa. 52:7 § **10:16** Isa. 53:1 * **10:18** Sal. 19:4 † **10:19** Deu. 32:21
‡ **10:20** Isa. 65:1 § **10:21** Isa. 65:2 * **11:3** 1 Har. 19:10, 14 † **11:4** 1 Har. 19:18

6 Ang pagpili sa ila indi tungod sa ila binuhatan kundi suno sa grasya
sang Dios; kay kon ginabasi sa binuhatan, indi na ina matawag nga
grasya.
7 Karon, makasiling kita nga ang mga Israelinhon wala nakabaton
sang ila ginahandom *nga mangin matarong*. Ang ginpili lang sang Dios
amo ang nakabaton sang ila ginahandom, pero ang iban ginpatig-a *ang*
ila ulo.
8 Amo ini ang ginsiling sang Kasulatan,
"Daw sa ginpatulog sila sang Dios sing mahamuok,
kag hasta subong indi nila maintiendihan ang ila nakita kag naba-
tian."‡
9 Nagsiling man si David,
"Kabay pa nga ang ila mga punsyon§ magadala sa ila sang kalaglagan,
kasandaran, kag silot.
10 Kabay pa nga mabulagan sila. Kag kabay pa nga magbuluktot sila
permi."*
11 Nasandad ang mga Judio *kay wala sila nagtuo kay Cristo*. Ti, ano
karon? Nagakahulugan bala nga padayon na gid ang ila pagkahulog?
Indi! Kundi tungod sa ila paglapas, nahatagan sing kahigayunan ang
mga indi Judio nga maluwas. Kag sa sini mahisa ang mga Judio.
12 Karon, kon ang paglapas kag ang kakulangan sang mga Judio
nagdala sang madamo nga pagpakamaayo sa mga indi Judio, daw ano
pa gid nga mga pagpakamaayo ang mangin resulta kon makompleto ang
mga Judio *nga dapat magtuo sa iya*.

Ang Kaluwasan sang mga Indi Judio

13 Karon, nagahambal ako sa inyo nga mga indi Judio. Ginhimo ako
sang Dios nga apostol para sa inyo. Kag ginakabig ko nga importante ini
nga buluhaton nga ginhatag sa akon,
14 kay basi kon paagi sini mapahisa ko sa inyo ang akon mga kapareho
nga mga Judio, para ang iban sa ila maluwas.
15 Kay kon ang pagsikway sang Dios sa mga Judio nangin kabangdanan
nga ang *iban nga mga tawo sa* kalibutan nakapalapit sa Dios, daw ano
pa gid ang mangin resulta kon ang mga Judio batunon liwat sang Dios.
Mangin pareho sila sa mga patay nga nabanhaw.
16 Kon ang parte sang tinapay nahalad sa Dios, ang bilog nga tinapay
iya man sang Dios. Kag kon ang gamot sang kahoy iya sang Dios, ang
mga sanga sang kahoy iya man sang Dios.†
17 Ang mga Judio pareho sang mga sanga sang kahoy nga olibo nga
ginpang-utod. Kag kamo nga mga indi Judio pareho sang mga sanga sang
talunon nga olibo nga ginsugpon sa ginpang-utdan nga mga sanga. Gani
nakaambit kamo sang mga kaayuhan nga ginhatag sang Dios sa mga
Judio.
18 Pero indi kamo maghunahuna nga mas maayo pa kamo sang sa mga
sanga nga ginpang-utod. Dumduma ninyo nga *kamo ginsugpon lang*.
Indi kamo ang nagabuhi sa gamot, kundi ang gamot amo ang nagabuhi
sa inyo.

---

‡ **11:8** Deu. 29:4; Isa. 29:10 § **11:9** *ila mga punsyon:* siguro ang buot silingon, *ang mga punsyon sa ila nga paghalad sa templo ukon mga piesta.* Sa literal, *lamisa.* * **11:10** Sal. 69:22-23 † **11:16** Ang buot silingon ni Pablo sa bersikulo 16, kon si Abraham iya sang Dios, ang iya mga kaliwat iya man sang Dios.

19 Basi kon may magsiling sa inyo, “Ngaa ginpang-utod sila kag kami
ang ginsugpon kon indi kami mas maayo sang sa ila?”
20 Ginpang-utod sila tungod nga wala sila nagtuo *kay Cristo* kag kamo
ang ginsugpon tungod nga nagtuo kamo. Gani indi kamo magpabugal
kundi magkahadlok.
21 Tungod kay kon ginapang-utod sang Dios ang natural nga mga
sanga, mahapos ang pagpang-utod sa inyo.
22 Diri makita ang kaayo sang Dios kag ang iya pagkaestrikto. Estrikto
siya sa mga tawo nga indi magtuo sa iya, pero maayo siya sa inyo, kon
nagapabilin kamo sa iya kaayo. Pero kon indi, pang-utdon man niya
kamo.
23 Kag kon indi na magpatig-a ang mga Judio kundi magtuo man,
isugpon niya liwat sila sa puno, kay sarang ina mahimo sang Dios.
24 Kay kamo pareho sang mga sanga sang talunon nga olibo nga
ginpang-utod kag ginpangsugpon sa natural nga olibo, bisan pa nga indi
ini kinaandan nga paagi. Pero mas mahapos para sa Dios nga ibalik ang
natural nga mga sanga sa iya ginhalinan nga puno.

Ang Kaluoy sang Dios para sa Tanan

25 Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo ining tinago nga ka-
matuoran, para indi kamo magpabugal nga daw si sin-o gid kamo. Ang
pagpatig-a sang mga Israelinhon hasta gid lang sa tion nga makompleto
na ang mga indi Judio nga dapat magtuo sa iya.
26 Pagkatapos sini maluwas ang bilog nga Israel, pareho sang ginasil-
ing sang Kasulatan,
“Magahalin sa Zion ang Manluluwas;
kuhaon niya ang tanan nga kalautan sa mga kaliwat ni Jacob.
27 Kag amo ini ang akon kasugtanan sa ila:
patawaron ko ang ila mga sala.”‡
28 Tungod kay ginsikway sang mga Judio ang Maayong Balita, nangin
kaaway sila sang Dios, para kamo nga mga indi Judio mahatagan sang
kahigayunan nga maluwas. Pero tungod nga mga pinili sila sang Dios,
ginahigugma niya sila. Kay ginpromisa niya ini sang una sa ila mga
katigulangan nga palanggaon niya ang ila mga kaliwat.
29 Kag wala nagabaylo ang Dios sang iya hunahuna parte sa mga tawo
nga iya ginapili kag ginapakamaayo.
30 Sang una kamo nga mga indi Judio wala nagtuman sa Dios. Pero
karon, tungod nga ang mga Judio wala nagtuman sa iya, ginakaluoyan
kamo sang Dios.
31 Kag amo man ang matabo sa ila, nga bisan subong wala sila naga-
tuman sa Dios, kaluoyan man niya sila tungod nga ginakaluoyan niya
kamo.
32 Kay gintugutan sang Dios nga ang tanan nga tawo mangin ulipon
sang ila mga sala para ipakita niya sa tanan ang iya kaluoy.

Pagpasalamat sa mga Kaayo sang Dios

33 Makatilingala gid ang kaayo sang Dios! Indi ta matungkad ang iya
kaalam kag ang iya nahibaluan! Sin-o bala ang makaintiendi sang iya
desisyon kag sang iya mga pamaagi?
34 *Pareho sang ginasiling sa Kasulatan,*
“Sin-o bala ang nakahibalo sang hunahuna sang Ginoo?

‡ **11:27** Isa. 59:20-21; Jer. 31:33-34

Sin-o bala ang makatudlo sa iya kon ano ang iya dapat himuon?"§
35 "Wala kita sing may ihatag sa iya
para may bayaran siya sa aton."*
36 Kay ang tanan nga butang nagahalin sa Dios, kag ginhimo ini paagi
sa iya kag para sa iya. Dayawon siya hasta san-o! Amen.

12

Ang Pagkabuhi Bilang Kristohanon

1 Gani mga kauturan, tungod sa kaluoy sang Dios *sa aton*, naga-
pangabay ako sa inyo nga ihalad ninyo ang inyo kaugalingon bilang buhi
nga halad sa Dios. Itugyan ninyo ang inyo kaugalingon sa pag-alagad sa
iya suno sa iya luyag. Amo ini ang husto nga pagsimba sa Dios.
2 Indi kamo magsunod sa mga pagginawi sang mga tawo sa sini nga
panahon. Tuguti ninyo *ang Dios* nga bag-uhon niya ang inyo hunahuna,
para mahibaluan ninyo ang kabubut-on sang Dios—kon ano ang maayo,
husto, kag kon ano gid ang iya nagustuhan.
3 Bilang apostol nga amo ang grasya sang Dios sa akon, ginahambalan
ko kamo tanan nga indi kamo maghunahuna nga daw si sin-o gid kamo,
kundi hunahunaon ninyo sing husto kon ano ang inyo mga abilidad suno
sa pagtuo nga ginhatag sang Dios sa inyo.
4 Kay kon paano nga ang aton lawas may madamo nga parte, kag ang
kada parte may iya nga buluhaton,
5 kita nga mga tumuluo amo man. Bisan matuod nga madamo kita, isa
lang kita ka lawas sa aton pagpakig-isa kay Cristo, kag nagaalangot kita
sa isa kag isa.
6 Kag tungod nga ang kada isa sa aton may iya nga abilidad nga
nabaton suno sa grasya sang Dios, gamiton ta ining ginhatag niya. Kon
may ginhatagan sing abilidad sa pagsugid sang mensahi sang Dios,
gamiton niya ina suno sa iya pagtuo.
7 Kag kon may ginhatagan sing abilidad sa pagserbisyo, dapat magser-
bisyo siya; kon sa pagtudlo, dapat magpanudlo;
8 kon sa paglaygay, dapat magpanglaygay; kon sa paghatag sa mga
imol, dapat maalwan nga manughatag; kon sa pagdumala, magdumala
nga may kapisan; kag kon sa pagbulig sa mga nalisdan, magbulig nga
may kalipay.
9 Kinahanglan sinsero gid ang aton paghigugma. Likawan ta ang
malain, kag himuon permi ang maayo.
10 Bilang mag-ulutod maghigugmaanay gid kita, kag magtinahuray sa
isa kag isa.
11 Magmapisan kita kag indi magtinamad; mag-alagad kita sa Ginoo
nga hugot gid sa aton tagipusuon.
12 Kag tungod nga may paglaom kita, dapat mangin malipayon kita.
Batason ta ang mga kabudlayan, kag magpangamuyo kita permi.
13 Buligan ta ang mga katawhan sang Dios sa ila mga kinahanglanon,
kag batunon ta sa aton balay ang mga pangayaw.
14 Ipangamuyo ninyo sa Dios nga pakamaayuhon niya ang mga tawo
nga nagahingabot sa inyo. Indi kamo magpangamuyo nga silutan sila
sang Dios.

§ **11:34** Isa. 40:13 * **11:35** Job 41:11

15 Magkalipay kamo upod sa mga nagakalipay, kag magkasubo upod
sa mga nagakasubo.
16 Tratara ninyo ang isa kag isa sing palareho.* Indi kamo magpabugal
kundi magpakig-abyan sa mga tawo nga kubos. Indi kamo maghu-
nahuna nga maalam gid kamo.
17 Kon may maghimo sang malain sa inyo, indi kamo magbalos sang
malain. Kundi pinsaron ninyo kon paano kamo makahimo sing maayo
sa atubangan sang mga tawo.
18 Himua ninyo ang inyo masarangan nga wala gid sing gamo sa inyo
pagpakig-upod sa tanan nga tawo.
19 Mga hinigugma, indi gid kamo magbalos; pabay-i ang *Ginoo nga*
magsilot sa ila sa iya kaakig. Kay nagasiling ang Ginoo sa Kasulatan, "Ako
ang magabalos; ako ang magasilot."†
20 Gani *sundon ta ang ginasiling sang Kasulatan*: "Kon ang imo kaaway
ginagutom, pakauna; kon ginauhaw, paimna. Kay kon himuon mo ini
mahuya siya sa iya ginahimo sa imo.‡"§
21 Indi kamo magpadaog sa malain, kundi dauga ninyo ang malain
paagi sa paghimo sang maayo.

13

Ang Aton Obligasyon sa mga Nagadumala sa Gobyerno

1 Ang kada isa sa inyo dapat magmatinumanon sa mga nagadumala
sa gobyerno, kay ang tanan nga paggobyerno halin sa Dios kag ang mga
manugdumala ginbutang sang Dios sa ila puwesto.
2 Ang nagakontra sa gobyerno nagakontra sa pagbuot sang Dios, kag
ang nagahimo sini nagadala sang silot sa ila kaugalingon.
3 Kon maayo ang aton ginahimo, wala kita sing dapat kahadlukan sa
mga nagadumala sa aton, luwas lang kon nagahimo kita sang malain.
Gani para indi ka mahadlok sa mga nagadumala, maghimo ka sang
maayo, kag dayawon ka pa nila.
4 Kay mga alagad sila sang Dios para sa aton kaayuhan. Pero kon
nakahimo ka sang malain, dapat mahadlok ka sa ila, tungod nga may
gahom sila sa pagsilot sa imo; kay ginbutang sila sang Dios sa ila puwesto
para silutan ang mga nagahimo sang malain.
5 Gani dapat magpasakop kita *sa aton gobyerno*; indi lang tungod sa
kahadlok naton sa silot, kundi tungod nga nahibaluan ta nga amo ini ang
dapat naton nga himuon.
6 Amo man ini ang kabangdanan kon ngaa nagabayad kita sang aton
buhis, kay ang mga manugdumala mga alagad sang Dios nga naga-
pangabudlay para gid sa sini nga butang.
7 Gani bayaran ninyo ang inyo nagkalain-lain nga klase sang buhis.
Kag tahura ninyo kag padunggi ang mga may awtoridad.

Ang Aton Obligasyon sa Isa kag Isa

8 Dapat indi kamo magpabilin nga may utang bisan kay sin-o, luwas
lang sa utang nga amo ang paghigugmaanay sa isa kag isa. Ang na-
gahigugma sa iya isigkatawo nakatuman sang Kasuguan.

---

* **12:16** *Tratara...palareho:* ukon, *Magkabuhi kamo nga may pag-isa.* † **12:19** Deu. 32:35
‡ **12:20** *mahuya siya sa iya ginahimo sa imo:* sa literal, *magatumpok ka sang baga sa iya ulo*
§ **12:20** Hul. 25:21-22

9 Kay ang mga sugo nga pareho sang, “Indi ka magpanginbabayi
ukon magpanginlalaki, indi ka magpatay, indi ka magpangawat, indi ka
magkahisa,”* kag ang iban pa nga mga sugo sarang matingob sa isa lang
ka sugo nga nagasiling, “Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang
paghigugma mo sa imo kaugalingon.”†
10 Kon ginahigugma ta ang aton isigkatawo, wala kita nagahimo sing
malain sa ila. Amo ina nga kon may paghigugma kita ginatuman ta ang
bilog nga Kasuguan.
11 Dapat ninyo himuon ini, tungod nga nahibaluan ninyo nga tion na
ini nga dapat kamo magbugtaw. Kay ang *kompleto* naton nga kaluwasan
mas malapit na sang sa una nga nagtuo kita kay Jesu-Cristo.
12-13 Ang kadudulman madali na lang matapos kag ang kasanag
madali na gid mag-abot. Gani isikway ta na ang malain nga mga bu-
luhaton sang kadudulman kag isuklob ta ang maayo nga kabuhi bilang
armas naton nga mga ara na sa kasanag. Indi kita magpahubog ukon
magsunod sa mga mahigko nga pagkinalipay. Indi kita maghimo sang
imoral nga pagpakigrelasyon ukon magpagusto himo sang kalautan.
Indi kita mag-inaway ukon maghisaay.
14 Sa baylo, ang pamatasan ni Ginoong Jesu-Cristo ang dapat makita sa
inyo kabuhi. Kag indi ninyo paghatagan sing lugar ang inyo tawhanon
nga kinaugali nga maghimo sang malain.

14

Indi Ninyo Pagpakalainon ang Iban

1 Batuna ninyo ang tawo nga maluya ang iya pagtuo, kag indi ninyo
siya pagbaisa sa iya ginapatihan.
2 May mga tumuluo nga nagapati nga puwede makakaon sang bisan
ano, kag may mga tumuluo nga maluya *ang ila pagtuo* nga ang ila
ginakaon utan lang.
3 Ang tumuluo nga nagakaon sang bisan ano indi dapat magpakanubo
sa tumuluo nga ang iya ginakaon utan lang, kag ang tumuluo nga utan
lang ang ginakaon indi man dapat maghukom sa nagakaon sang bisan
ano. Kay sila nga duha pareho nga ginabaton sang Dios,
4 kag sa Dios sila manabat. Gani sin-o ka bala nga maghukom sa
suluguon sang iban? Ang iya Agalon gid lang amo ang makasiling kon
maayo ukon malain ang iya ginahimo. Kag mahimo gid niya ang maayo,
kay ang Ginoo amo ang magabulig sa iya sa paghimo sang maayo.
5 May mga tawo nga nagakabig nga may mga adlaw nga labi pa ka
importante sang sa iban nga mga adlaw. Kag may nagakabig man nga
ang tanan nga adlaw palareho lang. Ang kada isa maghimo sang iya
kaugalingon nga desisyon *parte sa sini nga butang*.
6 Kon ang tawo may ginapasulabi nga adlaw, ginahimo niya ini para
sa Ginoo. Kag ang tawo nga nagakaon sang bisan ano, ginahimo man
niya ini para sa Ginoo, tungod nga nagapasalamat siya sa Dios sa
iya ginakaon. Ang iban nga wala nagakaon sang iban nga pagkaon
nagahimo sini para man sa Ginoo, kag nagapasalamat man sila sa Dios.
7 Kay wala sing bisan sin-o sa aton ang nagakabuhi ukon mapatay para
sa iya kaugalingon.

---

* **13:9** Exo. 20:13-15, 17; Deu. 5:17-19, 21 † **13:9** Lev. 19:18

8 Kon nagakabuhi kita, nagakabuhi kita para sa Ginoo, kag kon mapatay kita, para man sa Ginoo. Gani kon nagakabuhi kita ukon mapatay, iya kita sang Ginoo.
9 Amo gani nga si Cristo napatay kag nabanhaw, para mangin Ginoo siya sang mga buhi kag mga patay.
10 Gani indi kamo magpakanubo ukon maghukom sa inyo mga kauturan. Kay kita tanan magaatubang sa hukmanan sang Dios.
11 Kay nagasiling ang Kasulatan,

"Ako, ang Ginoo nga buhi,
nagasumpa nga magaabot ang adlaw nga magaluhod ang tanan nga tawo sa akon
kag magakilala nga ako Dios."*

12 Amo ini nga ang kada isa sa aton magapanabat sa Dios sa aton mga ginhimo diri sa kalibutan.

13 Gani indi na kita maghukom sa isa kag isa. Sa baylo, likawan ta ang mga butang nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang aton kauturan.
14 Tungod nga ako ara kay Ginoong Jesus, nahibaluan ko nga wala sing pagkaon nga indi matinlo. Pero ang bisan sin-o nga nagakabig nga may pagkaon nga ginadumilian, ti indi siya dapat magkaon sina.
15 Karon, kon tungod sang imo ginakaon nalainan ang imo utod, wala ka nagahigugma sa iya. Napatay man si Cristo para sa iya, gani indi paggub-a ang iya pagtuo tungod sang imo ginakaon.
16 Bisan ginakabig ninyo nga ang isa ka butang indi malain, indi ninyo paghimua kon pakalainon kamo sang iban tungod sini.
17 Kay ang paghari sang Dios indi parte sa pagkaon kag pag-inom, kundi parte sa matarong nga kabuhi, maayo nga relasyon sa isa kag isa, kag kalipay nga halin sa Espiritu Santo.
18 Ang bisan sin-o nga nagaalagad kay Cristo sa sini nga paagi amo ang nagustuhan sang Dios kag ginatahod sang mga tawo.

19 Gani tinguhaan ta gid ang paghimo sang mga butang nga nagadala sing maayo nga relasyon kag nagapabakod sa isa kag isa.
20 Indi paggub-a ang pagtuo sang ginluwas sang Dios tungod lang sa pagkaon. Sarang makaon ang tanan nga klase sang pagkaon, pero indi maayo nga magkaon sang pagkaon nga mangin kabangdanan sang pagpakasala sang iban.
21 Ang maayo nga himuon, indi ka magkaon sang karne ukon maginom sang makahulubog nga ilimnon ukon maghimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga magpakasala ang imo utod.
22 Gani kon ano man ang ginapatihan mo parte sa sini nga mga butang, dapat ikaw na lang kag ang Dios ang nakahibalo. Bulahan ang tawo nga wala niya ginahusgaran ang iya kaugalingon sa mga butang nga ginahimo niya nga para sa iya husto.
23 Pero kon nagaduhaduha siya *sa iya pagkaon*, konsensyahon siya† kon kaunon niya ini, kay ang iya ginahimo wala nabasi sa iya ginapatihan. Sala ang bisan ano nga ginahimo ta nga wala nabasi sa aton ginapatihan.

---

* **14:11** Isa. 45:23 † **14:23** *konsensyahon siya:* ukon, *sentensyahan siya sang Dios*

15

Magpasunaid Kita sa mga Maluya

1 Kita nga mga mabakod *sa pagtuo* dapat magpasunaid kag magbulig
sa aton mga kaupod nga maluya pa. Indi lang ang aton gusto ang aton
hunahunaon,
2 kundi hunahunaon ta man ang kaayuhan sang kapareho ta nga
tumuluo, para mapabakod ang iya pagtuo.
3 Bisan gani si Cristo wala naghandom sang iya kaugalingon nga
kaayuhan. Kundi suno sa ginasiling sang Kasulatan, "Ang mga insulto
sang mga tawo sa imo ginbatyag ko."*
4 Ang tanan nga ginsulat sa Kasulatan sang una ginsulat sa pagtudlo
sa aton. Paagi sa Kasulatan, ginatudluan kita nga batason ta ang mga
kalisod, kag paagi man sa sini ginapabakod ang aton paglaom.
5 Kabay pa nga ang Dios nga nagapabakod sa aton kag nagahatag sa
aton sang pagbatas magabulig sa inyo nga mag-isa kamo bilang mga
sumulunod ni Cristo Jesus,
6 para magtingob kamo sa pagdayaw sa Dios kag Amay sang aton
Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Maayong Balita para sa mga Indi Judio

7 Ginbaton kamo ni Cristo, gani batuna man ninyo ang isa kag isa para
madayaw ang Dios.
8 Ang kabangdanan kon ngaa ginsugo si Cristo sa pag-alagad sa mga
Judio indi lang sa pagpakita nga ang Dios masaligan sa pagtuman sang
iya mga promisa sang una sa ila mga katigulangan,
9 kundi sa pagpakita man sa mga indi Judio sang kaluoy sang Dios, para
magdayaw man sila sa Dios. Kay nagasiling ang Kasulatan,
"Gani padunggan ko ikaw sa mga indi Judio.†
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw."‡
10 May nasulat man sa Kasulatan nga nagasiling,
"Kamo nga mga indi Judio,
magkalipay kamo kaupod sa katawhan sang Ginoo!"§
11 Kag nagasiling pa gid,
"Tanan kamo nga mga indi Judio, dayawa ninyo ang Ginoo.
Tanan kamo nga katawhan, dayawa ninyo siya!"*
12 Nagsiling man si Isaias,
"Magaguwa sa mga kaliwat ni Jesse† ang manugdumala sang mga indi
Judio,
kag magasalig sila sa iya."‡
13 Kabay pa nga ang Dios nga nagahatag sang paglaom maghatag
man sa inyo sang kalipay kag kalinong tungod sang inyo pagtuo sa iya,
agod paagi sa gahom sang Espiritu Santo magadugang pa gid ang inyo
paglaom.

Ang Kabangdanan sang Pagsulat Sini ni Pablo

14 Mga kauturan, nasiguro ko gid nga maayo kamo nga mga tawo.
Nasiguro ko man nga madamo na ang inyo nahibaluan, kag sarang na
kamo makalaygay sa isa kag isa.

---

* **15:3** Sal. 69:9 † **15:9** *mga indi Judio:* ukon, *mga nasyon.* Amo man sa bersikulo 10 kag 11 ‡ **15:9** 2 Sam. 22:50; Sal. 18:49 § **15:10** Deu. 32:43 * **15:11** Sal. 117:1 † **15:12** *Jesse:* Si Jesse ang amay ni Haring David. ‡ **15:12** Isa. 11:10

15 Pero nagsulat gihapon ako sa inyo nga wala sing lipod-lipod parte sa
pila ka butang nga dapat ipadumdom sa inyo, kay nabaton ko ang grasya
sang Dios
16 nga mangin alagad ni Cristo Jesus para sa mga indi Judio. Nagaala-
gad ako sa ila bilang pari kag ginatudlo ko sa ila ang Maayong Balita halin
sa Dios para mangin halad sila nga iya maluyagan, nga mangin iya paagi
sa Espiritu Santo.
17 Kag tungod nga ako ara kay Cristo Jesus, sarang ako makapabugal
sang akon nahimo sa pag-alagad sa Dios.
18 Kag wala ako sing iban nga ipabugal kundi ang mga ginhimo ni
Cristo paagi sa akon, nga ang mga indi Judio nagasunod na sa iya paagi
sa akon mga pagtudlo kag mga hinimuan,
19 sa bulig sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang—kag
ini tanan paagi sa gahom sang Espiritu *Santo*. Ang Maayong Balita parte
kay Cristo ginwali ko bisan diin ako nagkadto, kag naglibot pa gani ako
halin sa Jerusalem hasta sa Iliricum.
20 Handom ko gid nga magwali sa mga lugar nga ang mga tawo wala
pa makabati sang Maayong Balita parte kay Cristo, tungod kay indi ko
gusto nga magwali sa mga lugar nga nawalihan na sang iban.
21 Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,
"Ang wala pa masugiri parte sa iya makakilala,
kag ang wala pa makabati *parte sa iya* makaintiendi."§
22 Gani wala pa ako makaabot dira sa inyo *tungod nga naglibot ako sa
mga banwa diri*.

Ang Plano ni Pablo nga Magkadto sa Roma

23 Pero karon, tungod nga natapos ko na ang akon obra sa sini nga mga
lugar, kag tungod nga pila na ka tuig ang akon handom nga makakadto
dira sa inyo,
24 ayhan magakitaay na gid kita. Kay ang akon plano maagi ako dira
sa inyo kon magpa-Espania ako. Gusto ko nga malipay sa pagpakig-upod
sa inyo bisan sa malip-ot lang nga tion antes ako magpa-Espania paagi sa
inyo pagpatigayon.
25 Pero karon makadto ako anay sa Jerusalem para idul-ong ang bulig
para sa mga katawhan sang Dios didto.
26 Kay ang *mga tumuluo sa* Macedonia kag Acaya nagbuluntar nga
maghatag sang bulig sa mga imol nga mga katawhan sang Dios didto sa
Jerusalem.
27 Gusto nila nga himuon ini. Kon sa bagay may kabalaslan sila sa
mga tumuluo sa Jerusalem. Kay kon indi tungod sa mga tumuluo sa
Jerusalem, ining mga indi Judio wala nakabaton sang espiritual nga mga
pagpakamaayo. Gani dapat nga buligan sang mga indi Judio ang mga
tumuluo sa Jerusalem sa ila materyal nga mga kinahanglanon.
28 Pagkatapos nga madala ko ini nga mga bulig sa ila kag masiguro nga
nabaton gid nila, mahapit ako dira sa inyo antes ako magpa-Espania.
29 Kag nagapati ako nga sa pag-abot ko dira, madamo nga pagpaka-
maayo halin kay Cristo ang mabaton ta sa isa kag isa.
30 Gani mga kauturan, tungod kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo, kag tun-
god sa gugma nga ginhatag sang Espiritu *Santo* sa aton, nagapangabay

§ **15:21** Isa. 52:15

ako nga buligan ninyo ako sa pagpangamuyo sing hugot sa Dios para sa akon.
31 Pangamuyo kamo nga indi ako maano sang mga indi tumuluo sa
Judea, kag pangamuyo man kamo nga malipay ang mga katawhan sang
Dios sa Jerusalem sa bulig nga akon dal-on sa ila.
32 Dayon, kon itugot sang Dios, makadto ako dira sa inyo nga puno sing
kalipay, kag makapahuway ako kaupod ninyo.
33 Kabay pa nga ubayan kamo sang Dios nga nagahatag sang kalinong
sa aton kabuhi. Amen.

16

Mga Pagpangamusta ni Pablo

1 Karon gusto ko nga ipakilala sa inyo ang aton utod nga si Febe.
Nagaalagad siya sa iglesya sa Cencrea.
2 Batuna ninyo siya *bilang inyo utod* sa Ginoo kag amo gid ini ang
dapat ninyo himuon bilang mga katawhan sang Dios. Buligan ninyo siya
sa iya mga kinahanglanon, kay madamo ang iya nabuligan. Ako gani
nabuligan man niya.
3 Ikamusta ninyo ako kay Priscila kag kay Aquila. Ini sila kaupod ko
man nga mga manugpangabudlay kay Cristo Jesus.
4 Gintaya nila ang ila kabuhi sa katalagman para sa akon; kag indi lang
ako ang nagapasalamat sa ila, kundi ang tanan man nga iglesya nga indi
Judio.
5 Kamusta man sa mga tumuluo nga nagatipon* didto sa ila balay *sa
pagsimba sa Dios*.
Nagapangamusta man ako sa akon hinigugma nga abyan nga si Epene-
tus. Siya ang nahauna nga nagtuo kay Cristo sa *probinsya sang* Asia.
6 Kamusta man kay Maria. Nagpangabudlay siya sing tudo-tudo para
sa inyo.
7 Kamusta man sa akon mga kapareho nga Judio nga si Andronicus kag
si Junias. Ini sila kaupod ko nga napriso. Kilala sila sang mga apostoles,
kag una pa sila sa akon nga nag-Kristohanon.
8 Nagapangamusta man ako sa akon hinigugma nga abyan sa Ginoo
nga si Ampliatus.
9 Kamusta man kay Urbanus nga kaupod namon nga manug-
pangabudlay kay Cristo, kag sa akon hinigugma nga abyan nga si Stakis.
10 Kamusta man kay Apeles. Bisan madamo ang iya naagyan nga
mga pag-antos, wala gid siya nagtalikod kay Cristo. Kamusta man sa
panimalay ni Aristobulus,
11 kay Herodion nga akon kapareho nga Judio, kag sa mga ara sa Ginoo
sa panimalay ni Narcisus.
12 Nagapangamusta man ako kay Trifena kag kay Trifosa. Ini sila mga
mapisan nga mga manugpangabudlay sa Ginoo. Kamusta man sa aton
hinigugma nga abyan nga si Persis. Madamo ang iya nahimo para sa
Ginoo.
13 Nagapangamusta man ako kay Rufus. Ini siya bantog nga manug-
pangabudlay sa Ginoo. Kamusta man sa iya iloy, nga ang pagkabig niya
sa akon pareho gid sa iya anak.

---

* **16:5** *mga tumuluo nga nagatipon:* sa literal, *iglesya*

14 Kamusta man sa ila ni Asyncritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, kag sa mga kauturan nga kaupod nila.
15 Kamusta sa ila ni Filologus, Julia, Nereus, kag sa iya utod nga babayi, kay Olimpas, kag sa tanan nga katawhan sang Dios nga kaupod nila.
16 Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.† Ang tanan nga iglesya nga iya ni Cristo nagapangamusta dira sa inyo.

Katapusan nga mga Laygay

17 Nagapangabay ako sa inyo mga kauturan nga mag-andam kamo sa mga tawo nga ginahalinan sang pagbinahin-bahin kag nagatublag sang pagtuo sang mga tumuluo. Ginakontra nila ang mga pagpanudlo nga gintudlo sa inyo. Gani likawi ninyo sila.
18 Ang mga tawo nga nagahimo sina wala nagaalagad kay Cristo nga aton Ginoo, kundi ang ila lang gusto‡*ang ila ginasunod*. Ginapatalang nila ang mga tawo nga kulang sa ihibalo paagi sa ila maayo nga mga paghambal kag mga pagpadayaw-dayaw.
19 Bantog gid ang inyo pagtuman kay Cristo, gani nalipay gid ako; pero gusto ko nga magmaalamon kamo kon parte sa paghimo sang maayo, kag ignorante kon parte sa paghimo sang malain.
20 Ang gahom ni Satanas madali na lang nga gub-on sang Dios nga nagahatag sa aton sang kalinong. Ipapierdi niya si Satanas sa inyo.
Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesus.
21 Ang akon kaupod nga manugpangabudlay nga si Timoteo nagapangamusta man sa inyo, pati si Lucio, si Jason, kag si Sosipater nga akon kapareho nga mga Judio.
22 (Ako, si Tertius nga ara man sa Ginoo, nagapangamusta man sa inyo. Ako ang nagsulat sining sulat *ni Pablo*.)
23 Si Gaius nagapangamusta man sa inyo. Ako, si Pablo, nagadayon diri sa iya balay, kag diri man nagatipon ang mga tumuluo sa pagsimba sa Dios. Si Erastus nga tresurero sang siyudad kag ang aton utod nga si Quartus nagapangamusta man sa inyo.
24 Kabay pa nga pakamaayuhon gid kamo tanan sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Amen.§

Pagdayaw sa Dios

25 Dayawon ta ang Dios nga makapabakod sa inyo suno sa Maayong Balita nga akon ginawali sa inyo. Ining Maayong Balita nga parte kay Jesu-Cristo madugay na nga gintago,
26 pero ginpahayag na ini subong paagi sa mga sinulatan sang mga propeta. Ini suno sa sugo sang wala sing kamatayon nga Dios, para ang tanan nga tawo magtuo kag magtuman sa iya.
27 Paagi kay Jesu-Cristo, dayawon ta hasta san-o ang Dios nga amo lang ang nakahibalo sang tanan! Amen.

† **16:16** *bilang mag-ulutod kay Cristo:* sa literal, *nga may balaan nga halok* ‡ **16:18** *ang ila lang gusto:* sa literal, *ang ila tiyan* § **16:24** Ini nga bersikulo indi makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Corinto

1 *Ako* si Pablo nga gintawag sang Dios nga mangin apostol ni Cristo
Jesus. *Ako* kag si Sostenes nga aton utod
2 *nagapangamusta* sa iglesya sang Dios dira sa Corinto. Ginpain na
kamo *sang Dios para mangin iya* tungod sa inyo pagpakig-isa kay Cristo
Jesus. Ginpili niya kamo nga mangin iya mga katawhan upod sang tanan
nga nagadangop sa aton Ginoong Jesu-Cristo sa bisan diin nga lugar. Siya
Ginoo naton tanan.
3 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Mga Pagpakamaayo Halin kay Cristo

4 Nagapasalamat ako permi sa Dios sa mga pagpakamaayo nga iya
ginhatag sa inyo tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus.
5 Kay sa inyo pagpakig-isa kay Cristo, ginpabugana kamo *sang Dios* sa
tanan nga butang—sa ihibalo kag sa paghambal.
6 Sa sini napamatud-an sa inyo nga matuod ang amon mga gintudlo
parte kay Cristo.
7 Gani wala gid kamo makulangi sang espiritual nga mga abilidad nga
ginahatag sang Dios samtang nagahulat kamo sang pagbalik sang aton
Ginoong Jesu-Cristo.
8 Si Cristo amo ang magapabakod sang inyo pagtuo hasta sa katapusan,
para sa pag-abot sang adlaw nga siya maghukom, wala siya sing may
ikasaway sa inyo.
9 Masaligan ang Dios nga nagtawag sa inyo sa pagpakig-isa sa iya Anak
nga si Jesu-Cristo nga aton Ginoo.

Ang mga Nagatuo kay Cristo Dapat Mag-isa

10 Mga kauturan, nagapangabay ako sa inyo sa ngalan‡ sang aton
Ginoong Jesu-Cristo, nga mag-isa kamo tanan kag likawan ninyo ang
pagbinahin-bahin. Mag-isa kamo sa inyo mga panghunahuna kag sa
inyo katuyuan.
11 *Nasambit ko ini* tungod nga may nagsugid sa akon halin sa pamilya
ni Cloe nga may nagailinaway dira sa inyo.
12 Ang buot ko silingon amo ini: may ara kuno dira sa inyo nga
nagasiling, “Ako sa kay Pablo,” kag may ara man nga nagasiling, “Ako
sa kay Apolos,” ang iban pa gid nagasiling, “Ako sa kay Pedro,”§ kag ang
iban nagasiling, “Ako sa kay Cristo.”
13 *Indi ina maayo! Ngaa*, ginapartida bala si Cristo? Si Pablo wala
nagpalansang sa krus para sa inyo. Wala man kamo pagbautisuhi sa
ngalan ni Pablo.
14 Nagapasalamat ako sa Dios nga wala ako sing may ginbautisohan sa
inyo magluwas lang kay Crispus kag kay Gaius.
15 Gani wala sing may makasiling nga ginbautisohan kamo sa akon
ngalan.

---

* **1:3** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:3** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:10** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad* § **1:12** *Pedro:* sa Griego, *Cefas*

16 (Ginbautisohan ko man gali si Stefanas kag ang iya pamilya. Pero
magluwas sa sini nga mga tawo wala na ako sing may nadumduman pa.)
17 Kay wala ako pagsugua ni Cristo sa pagbautiso kundi sa pagwali
sang Maayong Balita, indi sa *tawhanon nga* kaalam kay basi madulaan
na sang gahom ang kamatayon ni Cristo sa krus.

Si Cristo Amo ang Gahom kag ang Kaalam sang Dios

18 Sa mga tawo nga nagakalawala*, ang pagtudlo parte sa *kamatayon
ni Cristo sa* krus kabuangan lang, pero sa aton nga nagakalaluwas, ini
gahom sang Dios.
19 Kay nagasiling ang Kasulatan,
"Gub-on ko ang kaalam sang mga tawo nga maalam,
kag ipakita ko nga wala sing pulos ang pag-intiendi sang mga may
tinun-an."†
20 Ano karon ang pulos sang mga maalam, sang mga manunudlo sang
Kasuguan, kag sang mga puwerte magdebate sa sini nga panahon? Kay
ginpakita sang Dios nga kabuangan lang ang kalibutanon nga kaalam.
21 Kay sa kaalam sang Dios wala siya magtugot nga makilala siya sang
mga tawo paagi sa kalibutanon nga kaalam. Kundi ginpakamaayo sang
Dios nga luwason ang mga tawo paagi sa ila pagtuo sa ginawali *nga
Maayong Balita,* nga suno sa mga tawo nga wala nagatuo kabuangan
lang.
22 Ang mga Judio indi magtuo kon wala sing milagro nga makita, kag
ang mga Griego nagapangita sang *ginasiling nila nga* kaalam.
23 Pero kami ya, ginawali namon si Cristo nga ginlansang sa krus. *Ini
nga pagwali* indi mabaton sang mga Judio kag kabuangan para sa mga
indi Judio.
24 Pero sa mga tawo nga gintawag sang Dios, Judio man ukon indi, si
Cristo amo ang gahom kag ang kaalam sang Dios.
25 Kay ang *ginahunahuna nila nga* kabuangan sang Dios mas labaw
pa sang sa kaalam sang mga tawo, kag ang *ginahunahuna nila nga*
kaluyahon sang Dios mas makusog pa sang sa kusog sang mga tawo.
26 Mga kauturan, dumduma ninyo kon ano ang inyo kahimtangan
sang wala pa kamo pagtawga sang Dios, pila gid lang sa inyo ang
ginakabig nga maalam ukon may ikasarang, kag pila man lang ang
naghalin sa kilala nga mga pamilya.
27 Pero ginpili sang Dios ang mga tawo nga ginakabig sang katawhan
nga indi maalam para pakahuy-an ang mga maalam, kag ginpili man
niya ang mga tawo nga wala gid sing gahom para pakahuy-an ang mga
tawo nga gamhanan.
28 Ginpili sang Dios ang mga kubos kag ang mga talamayon, nga mga
ginakabig nga wala sing pulos, para ipakita niya nga indi importante ang
ginakabig sang mga tawo nga importante.
29 Gani wala sing may makapabugal sa atubangan sang Dios.
30 Sa pagbuot sang Dios ara kita kay Cristo Jesus. Si Cristo amo ang
kaalam sang Dios‡ para sa aton. Paagi sa iya, ginpakamatarong kita sang
Dios, iya na kita, kag gintubos na ang aton mga sala.

---

* **1:18** *nagakalawala:* ukon, *nagapadulong sa kalaglagan* † **1:19** Isa. 29:14 ‡ **1:30** *Si Cristo amo ang kaalam sang Dios:* Para sa iban, ang ginhimo ni Cristo sa krus kabuangan, pero para kay Pablo ini kaalam sang Dios.

31 Gani, pareho sang ginasiling sang Kasulatan, “Ang bisan sin-o
nga gusto magpabugal, dapat ipabugal *lamang* niya ang ginhimo sang
Ginoo.”§

2

Ang Kamatayon ni Cristo sa Krus

1 Mga kauturan, sang pagkadto ko dira sa inyo sa pagwali sang mga
tinago nga kamatuoran sang Dios, wala ako naggamit sang madalom nga
mga pulong ukon madalom nga mga kaalam.
2 Kay gindesisyunan ko nga wala na ako sing iban pa nga iwali sa inyo
kundi si Jesu-Cristo lang kag ang iya pagpalansang sa krus.
3 Nagkadto ako dira sa inyo nga may kaluyahon. Nagkurog pa gani ako
sa kakulba.
4 Sang pagwali ko sa inyo, wala ako naggamit sang mabinulakbulakon
nga mga pulong para makombinsi kamo, kundi ang Espiritu *Santo* amo
ang nagpamatuod sa akon ginpanghambal paagi sa iya gahom,
5 para ang inyo pagtuo indi mapasad sa kaalam sang tawo kundi sa
gahom sang Dios.

Ang Kaalam sang Dios

6 Kon sa bagay, nagatudlo kami sang madalom nga kaalam sa amon
mga pagtudlo sa mga tawo nga mabakod na ang ila pagtuo sa Dios, pero
ini nga kaalam wala naghalin sa mga tawo ukon sa mga nagadumala sa
sini nga panahon nga natalana na nga magakawala.
7 Ining kaalam nga akon ginasiling amo ang tinago nga kaalam sang
Dios nga wala ginpahayag sa mga tawo sang una. Sang wala pa matuga
sang Dios ang kalibutan, ginplano na niya ini nga mga butang para
mapadunggan niya kita.
8 Ang mga nagadumala sa sini nga panahon wala nakaintiendi sang
plano sang Dios. Kay kon naintiendihan nila, wala kuntani nila gin-
lansang sa krus ang Ginoo nga makagagahom.
9 Pero suno sa ginasiling sang Kasulatan,
“Wala pa gid sing may nakita, nabatian,
ukon nahunahuna ang tawo
nga sarang maikomparar sa mga butang nga ginpreparar sang Dios
sa mga tawo nga nagahigugma sa iya.”*
10 Ini nga plano sang Dios ginpahibalo na sa aton paagi sa iya Espiritu.
Kay ang tanan nga butang nahibaluan sang Espiritu, bisan pa ang mga
madalom nga hunahuna sang Dios.
11 Pareho sa aton nga mga tawo, wala sing may nakahibalo sang ginahu-
nahuna sang isa ka tawo magluwas lang sa iya kaugalingon nga espiritu.
Amo man ang sa Dios, wala sing may nakahibalo sang iya hunahuna
magluwas lang sa Espiritu sang Dios.
12 Kag kita nga mga tumuluo ginhatagan sini nga Espiritu nga halin sa
Dios kag indi ang iya sang kalibutan, para maintiendihan ta ang mga
pagpakamaayo nga ginhatag sang Dios sa aton.
13 Gani ang mga pulong nga amon ginahambal halin sa Espiritu *Santo*
kag indi halin sa kaalam sang tawo. Ginapaathag namon ang mga
pagpanudlo nga halin sa Espiritu sa mga tawo nga ara sa ila ang Espiritu.

§ **1:31** Jer. 9:24 * **2:9** Isa. 64:4

14 Pero ang tawo nga wala sa iya ang Espiritu sang Dios indi magbaton
sang mga pagpanudlo nga halin sa Espiritu, tungod nga para sa iya
kabuangan lang ini. Kag indi niya ini maintiendihan tungod nga ang
Espiritu gid lang sang Dios amo ang makabulig sa iya sa pag-usisa sini
nga mga butang.
15 Ang tawo nga ara sa iya ang Espiritu sang Dios makausisa *sing husto*
sa tanan nga butang. Pero indi makausisa sa iya *sing husto* ang mga tawo
nga wala sa ila ang Espiritu sang Dios.
16 *Nagasiling ang Kasulatan,*
“Sin-o bala ang nakahibalo sang hunahuna sang Ginoo?
Sin-o bala ang makatudlo sa iya kon ano ang iya dapat himuon?”†
Pero kita, ara sa aton ang hunahuna ni Cristo.

3

Ang mga Alagad sang Dios

1 Mga kauturan, sang una indi ako makatudlo sa inyo bilang mga tawo
nga ginatuytuyan sang Espiritu *Santo* kundi mga tawo nga nagakabuhi
sa ila tawhanon nga kinaugali kag bata pa sa ila relasyon kay Cristo.
2 Amo ina nga simple gid lang nga mga pagpanudlo ang akon gintudlo
sa inyo, tungod kay indi pa ninyo masarangan ang madalom nga mga
pagpanudlo. Kag bisan gani subong indi pa gid kamo makaintiendi.
3 Kay hasta subong, nagakabuhi pa kamo sa inyo tawhanon nga
kinaugali tungod kay nagahinisaay kamo kag nagailinaway. Ining inyo
ginahimo nagapamatuod lang nga pareho pa gihapon kamo sa mga tawo
diri sa kalibutan.
4 May ara sa inyo nga nagasiling, “Ako kay Pablo,” kag may ara man
nga nagasiling, “Ako kay Apolos.” Ti kundi pareho gid kamo sa mga tawo
diri sa kalibutan, *kay nagabinahin-bahin kamo*.
5 Kon sa bagay sin-o gid bala si Apolos? Kag sin-o gid si Pablo? Mga
alagad man lang kami sang Ginoo nga iya gin-gamit para magtuo kamo.
Ang kada isa sa amon nagahimo man lang sing buluhaton nga ginhatag
sang Ginoo sa amon.
6 Ako ang nagtanom, kag si Apolos ang nagbunyag, pero ang Dios amo
ang nagpatubo.
7 Indi importante ang nagatanom kag ang nagabunyag. Ang Dios lang
gid ang importante kay siya ang nagapatubo.
8 Ang nagatanom kag ang nagabunyag pareho lang nga mga alagad,
kag kada isa sa ila balusan sang Dios suno sa ila pagpangabudlay.
9 Ako kag si Apolos nagabuligay sa amon pagpangabudlay para sa
Dios. Ang inyo halimbawa pareho sang palangumahan *nga ginapauma*
sa amon sang Dios.
Ang halimbawa pa gid ninyo pareho sang isa ka balay nga iya ginap-
atindog.
10 Kag ako, bilang eksperto nga pangulo nga panday sang Dios, amo
ang nagtukod sang pundasyon suno sa abilidad nga ginhatag niya sa
akon. Pagkatapos, ang iban naman nga panday amo ang nagapadayon
obra sini. Pero kinahanglan gid nga siguruhon sang kada panday nga
maayo ang iya obra.

† **2:16** Isa. 40:13

11 Kay indi puwede nga magbutang sang iban pa nga pundasyon
magluwas sa ginbutang na, nga amo si Jesu-Cristo.*
12 May mga tawo nga *husto ang ila ginatudlo*. Ang ila halimbawa
pareho sang nagapatindog sang balay sa pundasyon, nga ang ginagamit
nga mga materyales bulawan, pilak, ukon mga malahalon nga mga bato.
*Ang iban ya, wala sing pulos ang ila mga ginatudlo. Pareho lang nga
nagpatindog sila sang balay sa mga materyales nga* kahoy, kugon, kag
dagami.
13 Pero sa adlaw sang paghukom, mahibaluan kon ano nga klase sang
mga materyales ang gin-gamit sang kada isa, kay pagatilawan ini sa
kalayo.
14 Kon ang ginpatindog sa pundasyon indi masunog, magabaton ang
nagpatindog sang balos.
15 Pero kon masunog, wala gid siya sing may mabaton nga balos; pero
ang iya kaugalingon maluwas. Ang iya halimbawa mangin pareho sa
tawo nga nakaluwas sa balay nga nasunog, pero wala gid siya sing may
nadala.
16 Indi bala nga templo kamo sang Dios kag ang Espiritu sang Dios
nagapuyo sa inyo?
17 Gani kon gub-on ninyo ang ginapuy-an sang Dios, silutan niya kamo
tungod nga ang templo sang Dios balaan. Kag ang templo nga ina wala
sing iban kundi kamo mismo.
18 Indi pagdayai ang inyo kaugalingon. Kon may ara sa inyo nga
nagahunahuna nga maalam siya *suno sa mga tawo* sa sini nga panahon,
dapat ibaliwala lang niya ina nga kaalam para mangin maalam siya *sa
panulok sang Dios*.
19 Kay para sa Dios, ang ginakabig nga kaalam sa sining kalibutan
kabuangan lang. Kay nagasiling ang Kasulatan, "Ginadakop sang Dios
ang mga maalam sa ila pagkadayaon."†
20 Kag may ara pa gid sa Kasulatan nga nagasiling, "Nahibaluan sang
Ginoo nga ang mga ginarason sang mga tawo nga maalam wala sing
pulos."‡
21 Gani indi dapat nga ang isa ka tawo ipabugal. Kay kami tanan nga
nagatudlo ginhatag sang Dios sa inyo para sa inyo kaayuhan.
22 Ako, si Apolos, kag si Pedro§ inyo tanan. Bisan ang kalibutan nga ini,
kag ang nagakalatabo subong kag sa palaabuton, pati ang inyo kabuhi
kag kamatayon, tanan nga ini para sa inyo kaayuhan.
23 Kag kamo ya, iya ni Cristo kag si Cristo iya sang Dios.

4

Mga Apostoles ni Cristo

1 Gani dapat kamo magkabig sa amon nga mga alagad kami ni Cristo
nga gintugyanan sang Dios nga magbalita sang iya mga tinago nga
kamatuoran.
2 Kag ang tawo nga gintugyanan dapat magpakita nga masaligan gid
siya.

---

* **3:11** Ang buot silingon, si Jesu-Cristo amo gid lang ang dapat tuohan kag wala na sang iban pa.
† **3:19** Job 5:13 ‡ **3:20** Sal. 94:11 § **3:22** *Pedro:* sa Griego, *Cefas*

3 Wala sing kaso sa akon kon ginausisa ninyo ako ukon ni bisan sino. Ako mismo wala nagasiling nga ang akon pag-alagad sa Dios maayo ukon indi.
4 Kon sa bagay limpyo ang akon konsensya, pero wala ina nagakahulugan nga wala na ako sing sala. Ang Ginoo gid lang ang makausisa sa akon.
5 Gani indi kamo maghukom sa wala pa mag-abot ang husto nga panahon. Hulata ninyo ang pag-abot sang Ginoo. Amo ina ang tion nga ipaguwa niya ang tanan nga sekreto kag motibo sang kada isa. Dayon ang kada isa magabaton sang pagdayaw nga halin sa Dios *nga bagay gid sa iya mga ginhimo*.
6 Mga kauturan, gin-gamit ko nga halimbawa para sa inyo ang akon kaugalingon kag si Apolos, para matun-an ninyo ang ginasiling nga "Indi magpasobra sa ginasiling sang Kasulatan." Gani indi ninyo pag-ipabugal ang isa kag magsiling nga mas maayo siya sang sa isa.
7 Ngaa nagahunahuna kamo nga mas maayo gid kamo sang sa iban? Ano ang ara sa inyo nga wala naghalin sa Dios? Kag kon sa Dios naghalin, ti ngaa ginapabugal ninyo nga daw inyo gid?
8 Nagahunahuna kamo nga wala na sing kulang sa inyo, nga bugana na kamo kag nagahari na *sa ginharian sang Dios* bisan kami amon wala pa. Kuntani nagahari na kamo para makahari man kami upod sa inyo.
9 Kon sa akon lang, kami nga mga apostoles daw ginbutang sang Dios sa pinakamanubo nga kahimtangan. Pareho kami sa mga tawo nga sentensyado na nga patyon kag ginatulok sang bilog nga kalibutan, sang tanan nga tawo pati sang tanan nga anghel.
10 Tungod *sa amon pagtudlo parte* kay Cristo, *nagasiling ang mga tawo nga* mga buang kami. Pero kamo inyo, *nagahunahuna nga* mga maalam kamo tungod nga kamo ara kay Cristo. Mga maluya kami, pero *sa inyo hunahuna,* kamo indi. Ginadayaw pa kamo sang mga tawo, pero kami ya ginainsulto lang nila.
11 Hasta gani subong ginaagwanta lang namon ang kagutom kag kauhaw, kag ginakulang pa kami sang amon mga bayo. Ginasakit kami sang mga tawo, kag wala kami sang kaugalingon nga balay.
12 Nagaobra kami sing tudo *para lang mabuhi*. Ginapangamuyuan namon ang mga tawo nga nagapakalain sa amon nga kaluoyan pa gid sila sang Dios. Kag ginaagwanta lang namon ang mga paghingabot sang mga tawo.
13 Ginapakahuy-an kami, pero nagasabat kami sing malulo. Hasta subong, sa hunahuna sang mga tawo daw basura kami, mga labing kubos nga klase sang mga tawo.
14 Wala ako nagasulat sini sa tuyo nga pakahuy-an kamo, kundi gusto ko nga tudluan kamo bilang mga hinigugma ko nga mga anak.
15 Kay bisan madamo ang nagatudlo sa inyo parte kay Cristo isa gid lang ang inyo amay *sa pagtuo*. Mga anak ko kamo kay Cristo Jesus tungod nga ako ang nagdala sa inyo sang Maayong Balita.
16 Gani ginapangabay ko kamo nga sundon ninyo ang akon ginahimo.
17 Amo ina nga ginapadala ko dira sa inyo si Timoteo nga akon hinigugma kag masaligan nga anak sa Ginoo, para magpadumdom siya sa inyo sang akon mga pamaagi sa pagkabuhi bilang sumulunod ni Cristo. Ini nga mga pamaagi akon man nga ginatudlo sa tanan nga iglesya sa bisan diin nga lugar.

18 Ang iban sa inyo nagapabugal na, kay abi nila indi na ako magkadto
dira.
19 Pero kon itugot sang Ginoo, makadto ako dira sa labing madali.
Kag tan-awon ko gid kon ano ang mahimo sang sina nga mga tawo nga
masyado kahambog kon maghambal.
20 Kay ang matuod, kon ang Dios amo ang nagahari sa aton kabuhi,
mahibaluan man ina sang iban paagi sa aton mga hinimuan kag indi sa
mga sugid lang.
21 Gani magpili kamo kon ano ang inyo gusto: pag-abot ko dira pang-
akigan ko kamo ukon higugmaon nga may kalulo?

5

Ang Ginahimo nga Malaw-ay Dapat Ikahuya

1 May nabalitaan ako nga may ara dira sa inyo nga nagapakighilawas
sa asawa sang iya amay. Ini sobra pa sa ginahimo sang mga tawo nga
wala nagakilala sa Dios, kay wala gani sila nagahimo sina.
2 Kag *sa pihak sina* nahimo pa ninyo nga magpabugal. Dapat kuntani
nagpangasubo kamo kag ginpahalin ninyo sa inyo grupo ang lalaki nga
naghimo sina.
3-4 Bisan wala ako dira sa inyo sa lawas, ara ako dira sa espiritu. Kag sa
ngalan* sang aton Ginoong Jesus, ginsentensyahan ko na ang naghimo
sina nga sala. Gani sa inyo pagtilipon, kabiga ninyo nga ara ako upod
sa inyo sa espiritu. Kag suno sa gahom nga ginhatag sa aton sang aton
Ginoong Jesus,
5 itugyan ninyo ina nga tawo kay Satanas sa paglaglag sang iya lawas
para maluwas ang iya espiritu sa adlaw sang *paghukom sang* Ginoo.

6 Indi kamo dapat magpabugal. Indi bala nahibaluan ninyo ang
hulubaton nga nagasiling, "Kon ibutang ang gamay nga inugpahabok†
sa harina kag masahon, magahabok ang bilog nga harina."
7 Gani kuhaa ninyo ang inyo daan nga *mga sala nga pareho sa* inugpa-
habok, para mangin matinlo kag bag-o kamo. Ang matuod, hilway na
kamo sa sining daan nga inugpahabok, kay si Cristo ginhalad na para
sa aton. Pareho siya sa karnero nga ginahalad kon Piesta sang Paglabay
sang Anghel.
8 Gani magselebrar kita sang sina nga piesta, kag magkaon sang
tinapay nga wala sing inugpahabok, nga ang buot silingon talikdan
ta na ang aton daan nga mga sala kag mga ginahimo nga malain,
kag magkabuhi kita nga matinlo na sa sala, nga sinsero gid ang aton
pagsunod sa kamatuoran.

9 Sa una ko nga sulat nga ginpadala sa inyo, nagsiling ako nga indi
kamo magpakig-upod sa mga nagahimo sang imoral nga pagpakigre-
lasyon.
10 Ang buot ko silingon, indi ang mga tawo nga wala pa makakilala sa
Dios nga mga imoral ukon mga dalok-dalok kag mga kawatan, ukon mga
nagasimba sa mga dios-dios. Kay kon sila inyo likawan, kinahanglan
maghalin kamo sa sini nga kalibutan.

---

* **5:3-4** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † **5:6** ukon, *lebadura.* Sa English, *yeast.*

11 Ang akon ginatumod amo atong mga tawo nga nagapakilala nga
mga kauturan pero mga imoral, dalok-dalok, nagasimba sa mga dios-
dios, nagapang-insulto, palahubog, kag kawatan. Indi kamo dapat mag-
upod sa ila bisan sa pagkaon.
12-13 Kon sa bagay ano ang aton labot sa paghukom sa mga indi
tumuluo? Ang Dios lang ang magahukom sa ila. Pero kinahanglan gid
nga binagbinagon ta kon maayo ukon malain ang ginahimo sang aton
kapareho nga tumuluo, *kay nagasiling ang Kasulatan,* "Pahalina ninyo
sa inyo grupo ang tawo nga malain."‡

6

Akusasyon sa Korte Batok sa Isa ka Utod sa Ginoo

1 Kon ang isa sa inyo may reklamo kontra sa iya kapareho nga tumu-
luo, ngaa ginadala pa niya ini sa husgado nga wala makakilala sa Dios?
Ngaa wala niya ginadala sa mga katawhan sang Dios *para husayon ini*
nga problema?
2 Indi bala nga *sa ulihi nga mga inadlaw kita nga* mga katawhan sang
Dios amo ang magahukom sa *mga tawo sang* kalibutan? Gani kon
kamo ang magahukom sa *mga tawo sang* kalibutan, ngaa indi kamo
makasarang maghusay sang sina nga mga kaso nga tama kagamay?
3 Indi bala nga bisan gani ang mga anghel aton pagahukman? Ti kundi
masarangan man ninyo nga husayon ang mga kaso sa sining pagkabuhi.
4 Gani kon may mga kaso kamo sa isa kag isa, ngaa ginadala pa ninyo
ina sa mga tawo nga wala gani ginakilala sang iglesya?
5 Dapat mahuya kamo! Ano, wala gid bala dira sa inyo sang maalam
nga kahibalo maghusay sang inyo ginaawayan?
6 Palareho kamo nga mga tumuluo, pero kamo man mismo ang
nagaakusaray, kag didto pa mismo sa atubangan sang mga indi tumuluo.
7 Sa inyo pag-akusaray kamo mismo ang pierdi. Mas maayo pa nga
pabay-an na lang ninyo ang nagahimo sa inyo sang malain kag nagadaya
sa inyo.
8 Pero ang inyo ginahimo, kamo mismo ang nagadaya kag nagahimo
sang malain bisan pa sa inyo mga kauturan.
9 Indi bala nga ang tawo nga nagahimo sing malain indi masakop sa
paghari sang Dios? Gani indi ninyo pagdayai ang inyo kaugalingon!
Kay indi gid masakop sa paghari sang Dios ang mga nagahimo sang
imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, ang
mga nagapanginbabayi kag mga nagapanginlalaki, ang mga lalaki nga
nagabaligya sang ila lawas, ang mga lalaki nga nagauluasawa sa pareho
nila nga lalaki,
10 ang mga kawatan, ang mga dalok-dalok, ang mga palahubog, ang
mga nagahambal sang malain kontra sa ila isigkatawo, kag ang mga
tulisan.
11 Ang iban sa inyo pareho sini sang una. Pero natinluan na kamo
sa inyo mga sala, ginpain na kamo sang Dios nga mangin iya, kag
ginpakamatarong na kamo tungod kay Ginoong Jesu-Cristo* kag tungod
sa Espiritu sang aton Dios.

Ang Inyo Lawas Puluy-an sang Dios

---

‡ **5:12-13** Deu. 17:7 * **6:11** *tungod kay Ginoong Jesu-Cristo:* sa literal, *sa ngalan ni Ginoong Jesu-Cristo*

12 *Ayhan may magasiling,* "Puwede ako maghimo sang bisan ano." *Matuod ina,* pero may mga butang nga indi makabulig sa imo. Gani bisan ginatugot sa akon ang maghimo sang bisan ano, indi ako magpaulipon sa bisan ano.
13 *Ayhan may magasiling man nga* "Ang pagkaon ginhimo para sa tiyan kag ang tiyan ginhimo para sa pagkaon." *Matuod ina,* pero magaabot ang adlaw nga ang tiyan kag ang pagkaon dulaon sang Dios. Pero indi matuod nga ginhimo ang lawas sang tawo para sa paghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, kundi ginhimo ini para sa pag-alagad sa Ginoo; kag ang Ginoo amo ang nagaatipan sini.
14 Kag sa ulihi ining aton lawas banhawon sang Dios paagi sa iya gahom, pareho sang ginhimo niya sa aton Ginoo.
15 Indi bala nga kita nga mga tumuluo parte sang lawas ni Cristo? Amo ina nga indi mahimo nga ang aton lawas, nga parte sang lawas ni Cristo, gamiton ta sa pagpakighilawas sa babayi nga nagabaligya sang iya lawas.
16 Indi bala nga kon ang lalaki nagapakighilawas sa babayi nga pareho sina, sila nga duha mangin isa na lang ka lawas? Kay nagasiling ang Kasulatan, "Sila nga duha mangin isa."†
17 Kag sa pihak nga bahin, kon kita nakipag-isa kay Ginoong *Jesu-Cristo*, isa na kita ka espiritu sa iya.
18 Gani likawi ninyo ang imoral nga pagpakigrelasyon. Ang iban nga mga sala nga ginahimo sang tawo wala sing kaangtanan sa lawas, pero ang tawo nga nagahimo sang imoralidad nagapakasala kontra sa iya kaugalingon nga lawas.
19 Indi bala nga ang Espiritu Santo nga ginhatag sang Dios nagapuyo sa aton lawas bilang iya templo? Gani ining aton lawas indi aton *kundi iya sang Dios*.
20 Kay mahal gid ang iya pagbakal sa aton. Gani gamita ninyo ang inyo lawas sa paagi nga madayaw ang Dios.

7

Ang Parte sa Pag-asawahay

1 Nagsulat kamo nga basi kon maayo sa lalaki nga indi magpangasawa.
2 Pero *kon sa akon,* tungod kay madamo ang nagahimo sang imoralidad, magpangasawa ukon magpamana na lang kamo para malikawan ninyo ini.
3 Kag ang bana dapat magtuman sang iya obligasyon sa iya asawa, kag ang asawa dapat man magtuman sang iya obligasyon sa iya bana.
4 Kay ang lawas sang asawa iya na sang bana, kag ang lawas sang bana iya na man sang asawa.
5 Gani indi ninyo pagdumilian ang inyo asawa ukon bana kon gusto niya nga himuon ang kinaandan nga ginahimo sang mag-asawa, luwas lang kon nagsugtanay kamo nga duha nga ini nga butang ipaiway lang anay, tungod nga gusto ninyo nga gamiton ang inyo oras sa pagpangamuyo. Pero pagkatapos sang inyo kasugtanan, balikan ninyo ang inyo kinaandan nga ginahimo bilang mag-asawa, kay basi kon sa ulihi indi na ninyo mapunggan ang inyo balatyagon, kag tentaron kamo ni Satanas.

† **6:16** Gen. 2:24

6 Wala ako nagasugo sa inyo nga magpangasawa ukon magpamana
kundi ginatugutan ko kamo sa luyag ninyo.
7 Gusto ko kuntani nga ang tanan pareho sa akon *nga wala sing asawa*.
Pero wala kita nagapalareho tungod kay nagkalain-lain nga hiyas ang
ginhatag sa aton sang Dios.
8 Kamo nga wala pa sing asawa ukon bana, kag pati ang mga balo
nga babayi, mas maayo pa kon magpadayon kamo sa pagpangabuhi nga
isahanon pareho sa akon.
9 Pero kon indi kamo makapugong sang inyo balatyagon, magpanga-
sawa ukon magpamana na lang kamo. Kay maayo pa ina sang sa mag-
antos kamo tungod sa inyo balatyagon nga daw indi mapunggan.
10-11 Sa mga mag-asawa, amo ini ang akon sugo nga ginhambal mismo
sang Ginoo: ang asawa indi dapat magbulag sa iya bana, kag ang bana
indi man magbulag sa iya asawa. Pero kon may asawa nga magbulag
sa iya bana, dapat magpabilin siya nga wala sing bana, ukon indi gani
magbalik na lang siya sa iya bana.
12 Kon parte sa iban, amo ini ang gusto ko isiling (ini sa akon lang,
wala sing may ginhambal ang Ginoo parte sini): kon ang tumuluo may
asawa nga indi tumuluo pero gusto gihapon nga magpuyo sa iya, indi
niya dapat pagbulagan.
13 Kag kon ang tumuluo may bana nga indi tumuluo pero gusto
gihapon nga magpuyo sa iya, indi man niya dapat pagbulagan.
14 Kay ang indi tumuluo nga bana ginabaton sang Dios tungod sang
tumuluo nga asawa, kag ang indi tumuluo nga asawa ginabaton man
sang Dios tungod sang tumuluo nga bana. Kay kon indi amo sini, pati ang
ila mga bata wala man ginabaton sang Dios. Pero ang matuod, ginabaton
sila sang Dios.
15 Pero kon gusto sang indi tumuluo nga magbulag, tuguti. Hilway
ka nga magbulag sa iya, kay gintawag kita sang Dios sa malinong nga
pagkabuhi.
16 Total, bisan punggan mo ang imo asawa ukon bana nga indi magbu-
lag sa imo, indi mo gid man masiguro nga maluwas mo siya.

Magkabuhi Kamo suno sa Pagtawag sang Dios sa Inyo

17 Ang kada isa dapat magkabuhi suno sa kahimtangan nga ginhatag
sang Ginoo sa iya. Dapat magpabilin siya sa iya kahimtangan sang siya
gintawag sang Dios *nga magtuo*. Amo ini ang pagsulundan nga akon
ginatudlo sa tanan nga iglesya.
18 Halimbawa, kon may lalaki nga natuli na sang wala pa siya gintawag
sang Dios, indi na niya paghimulatan nga ilisan pa niya ang iya kahim-
tangan. Kag kon may ara man nga wala natuli sang wala pa siya
gintawag, indi na kinahanglan nga magpatuli pa siya.
19 Kay indi importante kon natuli ang tawo ukon wala. Ang importante
amo ang pagtuman sang mga sugo sang Dios.
20 Gani magpadayon ang kada isa suno sa iya kahimtangan sang siya
gintawag *sang Dios*.
21 Kon ikaw isa ka ulipon sang gintawag ka *sang Dios*, indi bali. Pero
kon may kahigayunan nga makahilway ka sa pagkaulipon, himusli ina
nga kahigayunan.

22 Kay ang tawo nga ulipon sang gintawag siya nga mangin ara sa
Ginoo, karon hilway na sa panulok sang Ginoo. Kag ang tawo nga indi
ulipon sang siya gintawag, karon ulipon na ni Cristo.
23 Mahal ang pagbakal *sang Dios* sa aton, gani indi kita basta-basta nga
magpaulipon lang sa mga tawo.
24 Gani mga kauturan, magpabilin ang kada isa sa inyo sa Dios suno sa
iya kahimtangan sang gintawag siya *nga magtuo*.

Ang Parte sa mga Wala sing Asawa ukon Bana kag sa mga Balo nga Babayi

25 Kon parte sa mga wala sing asawa ukon bana, wala ako sing sugo
halin sa Ginoo. Pero bilang tawo nga masaligan tungod sa kaluoy sang
Dios, ari ang akon opinyon.
26 Tungod sang mga kabudlayan subong, mas maayo pa kon magpa-
dayon na lang kita sa aton kahimtangan.
27 Gani kon may asawa ka na, indi siya pagbulagi. Kag kon wala ka pa
asawa, indi ka na lang magpangasawa.
28 Pero kon magpangasawa ka gid man, indi ina sala. Kag kon
magpamana ang dalaga indi man ina sala. Nagasiling ako nga indi na
lang kamo kuntani magpangita sang inyo asawa ukon bana tungod nga
gusto ko nga makalikaw kamo sa mga kabudlayan sang kabuhi sang may
asawa ukon bana.
29-31 Ang buot ko silingon mga kauturan, malip-ot na lang ang tiyempo
nga nabilin. Gani tungod nga ang tanan nga butang sa sini nga kalibutan
madula, halin subong, ang mga may asawa dapat magkabuhi nga daw
wala sing asawa. Ang mga nagapangasubo dapat magkabuhi nga daw
wala nagapangasubo, kag ang mga nagakalipay magkabuhi nga daw
wala nagakalipay. Ang mga nagapamakal dapat indi magsalig nga
magapabilin sa ila ang ila mga ginbakal. Kag ang mga nagagamit sang
mga pagkabutang sang kalibutan dapat indi mawili sa sina nga mga
butang.
32 Gusto ko kuntani nga mahilway kamo sa mga palaligban *diri sa
kalibutan*. Ang wala sing asawa wala sing iban nga ginapanumdom
kundi ang hilikuton sang Ginoo kag kon paano siya makahatag sing
kalipay sa iya.
33 Pero ang lalaki nga may asawa nagapanumdom *pati* sa mga butang
diri sa kalibutan kag kon paano siya makahatag sing kalipay sa iya
asawa.
34 Amo ina nga natunga permi ang iya hunahuna. Kag amo man
ang mga babayi. Ang babayi nga wala sing bana wala sing iban nga
ginapanumdom kundi ang pag-alagad sa Ginoo, kag gusto niya nga
ihalad ang iya bilog nga kabuhi* sa pag-alagad sa iya. Pero ang babayi
nga may bana nagapanumdom *pati* sa mga butang diri sa kalibutan kag
kon paano siya makahatag sing kalipay sa iya bana.
35 Ginasugid ko ini para sa inyo kaayuhan. Wala ko kamo ginabawalan
nga magpangasawa ukon magpamana, kundi gusto ko lang nga maha-
pos kag wala sing sablag ang inyo pag-alagad sa Ginoo.
36 Karon, *parte sa mga naganobyohanay*: kon sa hunahuna sang lalaki
indi husto ang iya panggawi sa iya nobya, kag indi na siya makapugong

* **7:34** *bilog nga kabuhi:* sa literal, *lawas kag espiritu*

sang iya balatyagon, kag sa iya hunahuna dapat nga magpakasal na sila, maayo pa nga magpakasal na lang sila. Indi ina sala.

37 Pero kon desidido ang isa ka lalaki nga indi na niya pagpangasawon ang iya nobya, kag para sa iya indi kinahanglan nga magpangasawa, kay mapunggan niya ang iya kaugalingon, maayo ang iya ginahimo.

38 Gani maayo ang ginahimo sang nagapangasawa sa iya nobya; pero mas maayo pa gid ang indi magpangasawa.

39 Ang babayi nahigot sa iya bana samtang buhi pa ang iya bana. Ugaling kon patay na ang iya bana puwede na siya makapamana liwat. Pero kinahanglan tumuluo ang pilion niya.

40 Kon sa akon lang, mas malipayon siya kon indi na siya magpamana. Ini opinyon ko lang, pero nagapati ako nga ang Espiritu sang Dios nga ari sa akon amo ang nagtudlo sini sa akon.

8

Ang Parte sa mga Pagkaon nga Ginhalad sa mga Dios-dios

1 Karon, ang parte naman sa mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, *kon bala makakaon kita sini ukon indi*: bisan masiling ta nga madamo na ang aton nahibaluan, dumdumon naton nga ang nahibaluan sang tawo kon kaisa amo ang ginahalinan sang pagpabugal. Mas importante nga may paghigugma kita, kay ini makapabakod sa iban.

2 Ang tawo nga nagahunahuna nga maalam na siya nagapakilala lang nga kulang pa gid ang iya nahibaluan.

3 Pero ang tawo nga nagahigugma sa Dios amo ang ginakilala sang Dios nga iya.

4 Gani kon parte sa mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, nakahibalo kita nga ang mga dios-dios indi matuod nga dios, kay may isa gid lang ka Dios.

5 Bisan tuod nga nagasiling ang iban nga may mga dios sa langit kag sa duta, kag madamo ang ginatawag nga “mga dios” kag “mga ginoo,”

6 pero sa aton may isa lang ka Dios, ang aton Amay nga naghimo sang tanan nga butang, kag nagakabuhi kita para sa iya. Kag may isa gid lang ka Ginoo, si Jesu-Cristo. Paagi sa iya, nahimo ang tanan nga butang kag paagi man sa iya nagakabuhi kita subong.

7 Pero may mga tumuluo nga wala nakahibalo sini nga kamatuoran. Kag tungod nga sadto anay nagasimba sila sa mga dios-dios, amo ina nga hasta subong kon magkaon sila sang pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios, sa ila hunahuna daw kaupod na sila nga nagasimba sa mga dios-dios. Gani tungod nga kulang pa ang ila nahibaluan, nagapakasala sila sa ila konsensya.

8 Kon sa bagay, ang pagkaon wala sing kahilabtanan sa aton relasyon sa Dios. Wala sing may madula sa aton *relasyon sa Dios* kon indi kita magkaon sini, kag wala man sing may madugang kon magkaon kita.

9 Pero bisan tuod hilway kamo magkaon sang bisan ano, mag-andam kamo, kay basi kon amo ina ang mangin kabangdanan nga magpakasala ang mga tawo nga maluya *ang ila pagtuo*.

10 Halimbawa, may upod ka nga wala pa nakaintiendi, kag ikaw nga nakaintiendi na nakita niya nga nagakaon sa templo sang mga dios-dios,

indi bala makaganyat ini sa iya nga magkaon man sang pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios bisan sa iya pagkilala sala ina?
11 Gani ang imo utod nga maluya *ang pagtuo* nga isa man sang ginpanginmatyan ni Cristo mawala tungod sang imo "kaalam."
12 Sa sini nga paagi nakasala ka kay Cristo, tungod kay nakasala ka sa imo utod nga maluya *ang pagtuo*, sa imo pagganyat sa iya sa paghimo sang butang nga kontra sa iya konsensya.
13 Gani kon ang akon ginakaon mangin kabangdanan nga magpakasala ang akon utod, indi na lang ako magkaon sing karne hasta sano, para indi magpakasala ang akon utod tungod sa akon.

9

Ang Kinamatarong kag Buluhaton sang Apostol

1 Indi bala nga hilway ako? Indi bala nga apostol ako? Indi bala nga nagpakita mismo sa akon si Jesus nga aton Ginoo kag kamo nangin mga tumuluo tungod sa akon?
2 Bisan ang iban wala nagakilala sa akon nga apostol, apostol gid ako sa inyo tungod nga kamo mismo ang ebidensya, kay paagi sa akon kamo ara na sa Ginoo.
3 Amo ini ang ginasabat ko sa mga tawo nga nagausisa sa akon.
4 *Bilang apostol*, wala bala kami sang kinamatarong sa pagpangayo sang amon pagkaon *sa amon mga gintudluan*?
5 Kag wala bala kami sang kinamatarong sa pagdala sang asawa nga tumuluo sa amon mga pagbiyahe pareho sang ginahimo sang mga utod sang Ginoo kag ni Pedro* kag sang iban nga mga apostoles?
6 Ano, kami lang bala ni Barnabas ang kinahanglan nga magpangabudlay para sa amon palangabuhian?
7 May soldado bala nga siya mismo ang nagagasto sang iya pagserbisyo? May tawo bala nga nagatanom nga wala nagapulos sang bunga sang iya tinamnan? Kag may nagasagod bala sang mga sapat nga wala siya sing parte?
8 Ining akon ginasiling indi lang tawhanon nga opinyon, kundi amo man ini ang ginatudlo sang Kasuguan.
9 Kay nasulat sa Kasuguan ni Moises, "Indi pagbusali ang baka samtang nagalinas ini."† Kag indi kita maghunahuna nga baka lang ang gusto hambalon sang Dios sini.
10 Kay kami upod man sa iya gusto hambalon. Amo ina kon ngaa ang mga tawo nagaarado kag nagaani, tungod nga nagapaabot man sila nga may parte sa patubas.
11 Nagpanggas kami sa inyo sang espiritual nga mga binhi; dako na gid bala nga bagay kon magpaabot kami nga maghatag kamo sang materyal nga mga butang?
12 Kon ang iban *nga mga manunudlo* may kinamatarong sa pagpaabot sini halin sa inyo, mas labi na gid kami. Pero bisan may kinamatarong kami sa pagpaabot sang bulig halin sa inyo, wala kami nagpangayo sa inyo. Gin-antos namon ang tanan para indi masablagan ang paglapnag sang Maayong Balita parte kay Cristo.‡

---

* **9:5** *Pedro:* sa Griego, *Cefas* † **9:9** Deu. 25:4 ‡ **9:12** Kay basi kon may magpinsar nga kami nagaalagad lang tungod sa kuwarta.

13 Indi bala nga nahibaluan ninyo nga ang mga nagaalagad sa templo
dira man nagakuha sang ila pagkaon? Kag ang mga nagaalagad sa
halaran nagakuha man sang ila parte sa mga butang nga ginahalad sa
halaran.
14 Sa amo man nga paagi, nagsugo ang Ginoo nga ang mga nakabaton
sang Maayong Balita dapat nga magbulig sa mga kinahanglanon sang
mga manugwali sang Maayong Balita para mabuhi sila.
15 Pero wala ko paggamita ang akon kinamatarong nga ina. Kag wala
man ako nagasulat subong para pabati-batian kamo nga hatagan ninyo
ako. Maayo pa nga mapatay ako sang sa himuon ko ina. Siguruhon ko
nga wala sing bisan sin-o nga makakuha sang akon ginapabugal nga ini.§
16 Wala ko ginapabugal ang akon pagwali sang Maayong Balita, tungod
nga amo ini ang akon obligasyon. Indi mahimo nga indi ko ini pagsun-
don tungod kay kaluluoy ako kon indi ko pag-iwali ang Maayong Balita.
17 Kon nagawali ako tungod nga amo ini ang akon ginpili nga obra,
ti magapaabot ako sing suhol. Pero ang matuod, ginatuman ko lang
ang akon obligasyon nga magwali tungod nga amo ini ang obra nga
gintugyan sa akon sang Dios.
18 Ano karon ang balos nga akon mabaton? Ang ginaisip ko nga
balos amo ang kalipay nga wala ako nagapabayad sa akon pagwali sang
Maayong Balita, bisan matuod nga puwede ako magpabayad sang akon
pagpangabudlay para sa Maayong Balita.
19 Bisan wala sing may nagaulipon sa akon, nagapaulipon ako sa
tanan, para madamo pa gid ang akon madala *nga magtuo kay Cristo*.
20 Amo ina nga kon kaupod ko ang mga Judio nagakabuhi ako pareho
sang Judio, para madala ko sila nga magtuo kay Cristo. Gani bisan indi
ako sakop sa Kasuguan *sang mga Judio*, ginasunod ko ini, para madala
ko sila sa aton pagtuo.
21 Kag amo man kon kaupod ko ang mga indi Judio. Wala ko ginasunod
ang Kasuguan nga para sa mga Judio, kundi ginasunod ko ang pagkabuhi
sang mga indi Judio para magtuo sila kay Ginoong Jesus. Wala ini
nagakahulugan nga wala ko ginasunod ang mga sugo sang Dios, kay ang
matuod, ginasunod ko ang mga sugo ni Cristo.
22 Nagapakigbagay ako sa mga *tumuluo nga* maluya *ang pagtuo* para
mapabakod ko sila sa Ginoo. Nagapakigbagay ako sa tanan bisan ano
ang ila kahimtangan, para sa bisan ano nga paagi maluwas ko ang iban
sa ila.
23 Ginahimo ko ini tanan tungod nga gusto ko nga magbaton sang mga
pagpakamaayo kaupod sang mga nagabaton sang Maayong Balita.
24 *Sa aton pagsunod sa Ginoo pareho kita sa mga manugdalagan. Kag*
sa palumba, indi bala nga madamo ang nagaintra pero isa lang ang
makabaton sang premyo? Gani kay-uha ninyo ang inyo pagdalagan para
makabaton kamo sang premyo.
25 Ang kada manughampang nagapraktis gid sing maayo nga may
pagdisiplina sa iya kaugalingon. Ginahimo niya ini para sa premyo
nga umalagi lang. Pero kita nagahimulat para sa premyo nga indi gid
madula.
26 Amo ina nga deretso gid ang akon dalagan pakadto sa lalambuton.
Kag kon sa mga boksidor pa, wala ako nagasumbag sa hangin.

§ **9:15** *akon ginapabugal nga ini* nga nagawali ako sang Maayong Balita nga wala sing bayad.

27 Gani kon may mga malain nga handom sa akon lawas, ginahimulatan ko gid nga punggan ini kay basi kon sa tapos ko matudluan ang mga tawo, ako pa ang indi makabaton sang balos halin sa Dios.

10

Paandam nga Indi Magsimba sa mga Dios-dios

1 Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo ang natabo sa amon mga katigulangan. Gintuytuyan sila sang Dios paagi sa panganod, kag ginbuligan niya sila sa ila pagtabok sa *Mapula nga* Dagat.
2 Paagi sa sadto nga panganod kag dagat, *daw pareho lang nga* ginbautisohan sila tanan bilang mga sumulunod ni Moises.
3 Nagkaon sila tanan sang espiritual nga pagkaon.
4 Kag nag-inom sila tanan sang espiritual nga ilimnon, kay nag-inom sila halin sa espiritual nga bato. Ato nga bato nga nag-upod sa ila amo si Cristo mismo.
5 Pero bisan ginbuligan sila sang Dios, kalabanan sa ila wala gid naghimo sang husto nga makalipay sa Dios. Amo gani nga ang ila mga bangkay naglalapta didto sa kamingawan.
6 Ang mga natabo nga ato sa ila nagahatag sang leksyon sa aton para makapangandam kita nga indi maghandom sa paghimo sang mga malain nga mga butang pareho sang ila ginhimo.
7 Indi kamo magsimba sa mga dios-dios pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Kay nasulat sa Kasulatan, "Nagkinaon sila kag nag-ininom, kag nagpagusto pangalipay*[*sa ila pagsimba sa dios-dios*."†
8 Kag indi gid kita magsunod sa ginhimo sang iban sa ila nga naghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon. Amo gani nga *ginsilutan sila sang Dios kag* 23,000 ang nagkalamatay sa isa lang ka adlaw.
9 Indi ta pagtestingan ang Ginoo pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Amo gani nga ginpakagat niya sila sa mga man-og kag nagkalamatay sila.
10 Indi kamo magsagi kumod pareho sang ginhimo sang iban sa ila. Amo gani nga ginpadal-an sila sang Dios sang anghel nga manugpatay sa pagpatay sa ila.
11 Ini tanan nga butang nagkalatabo para mahibaluan ta nga ato nga mga butang indi gusto sang Dios. Kag ginsulat ato nga mga nagkalatabo sa pagpaandam sa aton nga nagakabuhi sa panahon nga madali na lang mag-abot ang katapusan.
12 Gani kon nagahunahuna kamo nga ang inyo pagtuo mabakod na, mag-andam kamo kay basi kon makasala man kamo.
13 Wala sing temtasyon nga nagaabot sa inyo nga wala man nagaabot sa iban nga mga tawo. Pero masaligan ang Dios sa iya promisa nga indi niya kamo pagtugutan nga tentaron sing sobra sa inyo masarangan. Kag kon mag-abot ang mga temtasyon sa inyo, magahimo siya sing paagi para madaog ninyo ini.
14 Gani, mga hinigugma ko, indi gid kamo magsimba sa mga dios-dios.
15 Nagahambal ako sa inyo bilang mga tawo nga makaintiendi. Gani binagbinaga ninyo ang akon ginahambal sa inyo.

---

* **10:7** *nagpagusto pangalipay:* ukon, *nagsinaot* † **10:7** Exo. 32:6

16 May ginainom kita nga ginapasalamatan ta sa Dios, kag may tinapay man kita nga ginapamihak-pihak kag ginakaon. Indi bala sa sini nagapakig-ambit kita sa dugo kag sa lawas ni Cristo?
17 Kita tanan, bisan madamo, isa lang ka lawas tungod nga isa lang ka tinapay ang aton ginaambit.
18 Tan-awa bala ninyo ang mga tawo sa Israel. Ang mga nagakaon sang mga halad nagapakig-ambit sa ginahimo sa halaran.
19 Ano ang buot ko silingon? Nga ang mga dios-dios kag ang pagkaon nga ginahalad sa ila may pulos?
20 Indi! Ang buot ko silingon, ang mga ginahalad sang mga tawo nga wala makakilala sa Dios mga halad sa mga demonyo kag indi sa Dios. Gani indi ko gusto nga magpakig-ambit kamo sa mga demonyo.
21 Indi mahimo nga mag-inom kamo sa tasa sang Ginoo kag sa tasa sang mga demonyo. Kag indi mahimo nga magkaon kamo sa kalan-an sang Ginoo kag sa kalan-an sang mga demonyo.
22 Ano, gusto ta bala nga magpangimon ang Ginoo? Kay kon mangakig na siya, nahibaluan ta nga indi gid kita makalikaw sa iya silot.
23 Tugot sa aton ang paghimo sang bisan ano, pero indi tanan makabulig ukon makapabakod sa iban.
24 Indi ninyo paghunahunaa ang inyo lang kaugalingon nga kaayuhan, kundi hunahunaa man ninyo ang kaayuhan sang iban.
25 Kauna ninyo ang bisan ano nga ginabaligya sa baligyaan sang karne nga wala na pulupamangkot *kon bala ina ginhalad sa mga dios-dios ukon wala*, para indi kamo pagtublagon sang inyo konsensya.
26 Kay *nagasiling ang Kasulatan,* "Ang kalibutan kag ang tanan nga ara sa sini iya sang Ginoo."‡
27 Kon may indi tumuluo nga mag-imbitar sa inyo nga magkaon sa ila, kag gusto man ninyo nga magkadto, kauna ninyo ang bisan ano nga ginpreparar para sa inyo nga wala na pulupamangkot *kon bala ina ginhalad sa mga dios-dios ukon wala*, para indi kamo pagtublagon sang inyo konsensya.
28 Pero kon may magsiling sa inyo nga ang ina nga pagkaon ginhalad sa mga dios-dios, indi ninyo pagkauna, tungod lang sa sina nga tawo nga nagsiling sa inyo, para wala sing konsensya nga matublag.
29 Indi ang inyo kaugalingon nga konsensya ang akon buot silingon kundi ang konsensya sang sina nga tawo. *Karon basi magsiling kamo,* "Ngaa husgaran ang akon kahilwayan tungod sa konsensya sang iban?
30 Kon ginapasalamatan ko sa Dios ang akon ginakaon, ngaa abi pakalainon ako tungod sa pagkaon nga akon ginapasalamatan?"
31 *Ini ang akon sabat sa inyo*: bisan ano ang inyo himuon, bisan magkaon ukon mag-inom, himua ninyo ang tanan sa katuyuan nga madayaw ang Dios.
32 Indi gid kamo maghimo sang bisan ano nga makahatag kasandaran sa mga Judio ukon sa mga indi Judio, ukon sa iglesya sang Dios.
33 Sunda lang bala ninyo ang akon ginahimo: permi ako nagapangita sang paagi nga mabuligan ko ang tanan nga tawo sa tanan ko nga ginahimo. Wala ako nagapangita sang akon kaugalingon nga kaayuhan kundi ang kaayuhan sang iban para maluwas sila.

‡ **10:26** Sal. 24:1

11

1 Gani sunda ninyo ako, kay ginasunod ko man si Cristo.

Ang Pagtabon sang Ulo kon Nagasimba

2 Ginadayaw ko kamo, kay permi ninyo ako ginadumdom kag ginatipigan ninyo ang mga tradisyon nga ginpasa ko sa inyo.
3 Karon gusto ko nga mahibaluan ninyo nga si Cristo amo ang ulo sang tagsa ka lalaki, kag ang lalaki amo ang ulo sang babayi,* kag ang Dios amo ang ulo ni Cristo.
4 Kon ang lalaki magpangamuyo ukon magsugid sang mensahi sang Dios nga may tabon ang iya ulo, ginapakahuy-an niya ang iya ulo *nga amo si Cristo*.
5 Kag kon ang babayi magpangamuyo ukon magsugid sang mensahi sang Dios nga wala sing tabon ang iya ulo, ginapakahuy-an niya ang iya ulo *nga amo ang lalaki*, kag daw pareho lang nga nagpakalbo siya.
6 Kon ang babayi wala nagatabon sang iya ulo, maayo pa nga magpautod na lang siya sang iya buhok. Pero makahuluya sa babayi kon siya magpautod ukon magpakalbo. Gani dapat tabunan niya ang iya ulo.
7 Ang lalaki indi dapat magtabon sang iya ulo, kay *gintuga* siya *nga* kaanggid sang Dios kag siya ang iya dungog. Ang babayi amo ang dungog sang lalaki.
8 Kay ang lalaki wala paghimua halin sa babayi, kundi ang babayi amo ang ginhimo halin sa lalaki.
9 Kag wala man paghimua ang lalaki para sa babayi, kundi ang babayi ginhimo para sa lalaki.
10 Gani amo ina nga kinahanglan magtabon ang babayi sang iya ulo, agod bisan ang mga anghel makahibalo nga nagapasakop siya sa lalaki.†
11 Pero dapat nga dumdumon ta man nga sa aton kabuhi sa Ginoo, kinahanglan sang babayi ang lalaki kag kinahanglan man sang lalaki ang babayi.
12 Kay ang una nga babayi ginhimo halin sa lalaki, kag karon ang lalaki nagakatawo halin sa babayi. Pero ang tanan nagahalin sa Dios.
13 Binagbinaga ninyo ini: Nagakabagay bala nga ang babayi magpangamuyo sa Dios nga wala sing tabon ang iya ulo?
14 Natural sa lalaki nga manubo ang iya buhok, kay makahuluya kon malaba ini.
15 Pero sa babayi iya, ang malaba nga buhok nagapatahom sa iya. Kay ginhatagan siya sang Dios sing malaba nga buhok bilang inugtabon sa iya ulo.
16 Pero kon may ara nga gusto magkontra sining amon ginatudlo, ang masiling ko lang, wala kami sang iban nga kinabatasan luwas sini. Kag amo man ini ang ginasunod sang mga iglesya sang Dios *sa bisan diin nga lugar*.

Ang Balaan nga Panihapon
(Mat. 26:1-29; Mar. 14:22-25; Luc. 22:14-20)

17 May isa pa gid ka butang nga gusto ko nga sambiton subong sa inyo, kag sa sini wala ko kamo ginadayaw, tungod kay ang inyo pagtilipon wala nagadala sing kaayuhan, kundi kalainan.

---

* **11:3** *babayi:* ukon, *iya asawa* † **11:10** *lalaki:* ukon, *iya bana*

18 Kay nakabati ako nga kon nagatilipon kamo bilang tumuluo,
nagabinahin-bahin kamo, kag medyo nagapati ako nga may kamatuo-
ran ini.
19 Siguro kinahanglan man nga matabo ina dira sa inyo para
mahibaluan kon sin-o gid sa inyo ang matuod nga tumuluo.
20 Kon nagatilipon kamo para magsaulog sang Panihapon sang Ginoo,
indi husto ang inyo ginahimo,
21 tungod kay wala kamo nagahulatay kon magkaon. Gani ang iban sa
inyo *busog gid kag* hubog samtang ang iban ya gutom *kag ginauhaw*.
22 Ngaa indi kamo anay magkaon kag mag-inom sa inyo kaugalingon
nga balay? Kay sa inyo ginahimo nga ina, ginapakahuy-an ninyo ang
mga imol, kag pati ang *bilog nga* iglesya sang Dios ginainsulto ninyo. Ano
bala ang akon isiling sa inyo? Dayawon ko bala kamo sa inyo ginahimo
nga ina? Indi gid!

23 Amo ini ang gintudlo sa akon sang Ginoo, kag gintudlo ko man sa
inyo: nga sang sadto nga gab-i nga gintraiduran siya, nagkuha siya sang
tinapay,
24 kag tapos niya pasalamat *sa Dios*, ginpamihak-pihak niya ini kag
nagsiling, "Amo ini ang akon lawas para sa inyo. Himua ninyo ini sa
pagdumdom sa akon."
25 Pagkatapos nila kaon sang tinapay, amo man ang iya ginhimo
sa ilimnon: *ginkuha niya ini, ginpasalamatan, kag* nagsiling, "Ini nga
ilimnon amo ang bag-o nga kasugtanan nga patigayunon paagi sa akon
dugo. Himua ninyo ini sa pagdumdom sa akon."
26 Sa kada kaon ninyo sang sina nga tinapay kag pag-inom sang sina
nga ilimnon ginasugid ninyo ang kamatayon sang Ginoo hasta sa iya nga
pagbalik.

27 Gani ang bisan sin-o nga magkaon sang sina nga tinapay kag
mag-inom sang sina nga ilimnon sang Ginoo sa paagi nga indi takos
nagakasala kontra sa lawas kag dugo sang Ginoo.
28 Kinahanglan mag-usisa anay ang tagsa-tagsa sang iya kaugalingon
sa indi pa siya magkaon sang tinapay kag mag-inom sang ilimnon.
29 Kay kon magkaon siya kag mag-inom nga wala niya ginabinagbinag
ang kahulugan sang lawas *sang Ginoo*, nagadala lang siya sang silot sa
iya kaugalingon.
30 Amo ina nga madamo sa inyo ang maluya kag masakiton, kag ang
iban gani nagkalamatay.
31 Pero kon usisaon ta anay ang aton kaugalingon, indi kita pagsilutan
sang Dios.
32 Kon kita nga mga tumuluo ginasilutan sang Dios, ginatudluan niya
kita para indi kita pagsentensyahan upod sa *mga tawo sang* kalibutan.‡

33 Gani, mga kauturan, kon magtipon kamo sa pagsaulog sang Pani-
hapon sang Ginoo, maghulatay kamo.
34 Kon may ginagutom sa inyo, magkaon siya anay sa iya balay
para indi kamo pagsilutan sang Ginoo tungod sa inyo ginahimo kon
nagatilipon na kamo. Kon parte sa iban nga mga butang, aregluhon ko
lang ugaling kon makaabot na ako dira.

‡ **11:32** *mga tawo sang kalibutan:* buot silingon, *mga tawo nga wala nagatuo sa Dios*

12

Mga Abilidad nga Ginahatag sang Espiritu Santo

1 Mga kauturan, gusto ko nga maintiendihan gid ninyo ang parte sa
mga abilidad nga ginahatag sang Espiritu Santo.
2 Nahibaluan ninyo nga sang wala pa kamo nakakilala sa Dios, gin-
patalang kamo para magsimba sa mga dios-dios nga indi makahambal.
3 Gani gusto ko nga mahibaluan ninyo nga wala sing tawo nga ginatuy-
tuyan sang Espiritu sang Dios nga makapakamalaot kay Jesus. Kag wala
man sang tawo nga makasiling nga si Jesus ang Ginoo kon wala siya
ginatuytuyan sang Espiritu Santo.
4 May nagkalain-lain kita nga mga abilidad, pero isa lang ka Espiritu
ang ginahalinan sini.
5 Nagkalain-lain ang paagi sa pag-alagad, pero isa lang ka Ginoo ang
aton ginaalagaran.
6 Nagkalain-lain ang ginapahimo sang Dios sa aton, pero isa lang ka
Dios ang nagagahom sa aton tanan para mahimo ta ini.
7 Ang tagsa-tagsa ginhatagan sang abilidad nga nagapakita nga ang
Espiritu *Santo* ara sa iya, para makabulig siya sa iya kapareho nga
tumuluo.
8 Ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo* sang abilidad sa pagsugid
parte sa kaalam *sang Dios*, kag ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo*
sang abilidad sa pagpaathag sina.
9 May ara man nga ginhatagan sing *dako gid nga* pagtuo, kag may
ara man nga ginhatagan sang abilidad sa pagpang-ayo sang mga naga-
masakit, kag ini tanan halin sa Espiritu *Santo*.
10 Ang iban ginhatagan sang Espiritu *Santo* sang gahom sa paghimo
sing mga milagro; ang iban, abilidad sa pagsugid sang mensahi sang
Dios; kag ang iban, abilidad sa pag-ihibalo kon bala ang nagagahom sa
isa ka tawo amo ang Espiritu *Santo* ukon indi. May ginhatagan man
sang abilidad nga maghambal sa iban nga mga lingguahe nga wala nila
natun-i, kag may ara man nga ginhatagan sang abilidad sa pagpaathag
kon ano ang kahulugan sang mga ginapanghambal sa sadto nga mga
lingguahe.
11 Pero isa gid lang ka Espiritu ang nagahatag sini tanan, kag gina-
panagtag niya ini sa tagsa ka tawo suno sa iya gusto.

Ang Aton Halimbawa mga Parte sang Isa ka Lawas

12 Ang lawas may madamo nga parte pero isa lang ka lawas. Pareho
man sini sa *lawas ni* Cristo.
13 Kay kita tanan, Judio man ukon indi, ulipon ukon hilway, ginbauti-
sohan sa isa lang ka Espiritu para mangin isa ka lawas. Kag isa man ka
Espiritu ang ginbaton naton tanan.*
14 Ang lawas sang tawo isa lang pero may madamo nga parte.
15 Kon magsiling ang tiil, "Tungod nga ako indi kamot, indi ako parte
sang lawas," ina wala nagakahulugan nga indi siya parte sang lawas.
16 Kag kon magsiling ang dulunggan, "Tungod nga ako indi mata, indi
ako parte sang lawas," ina wala man nagakahulugan nga indi siya parte
sang lawas.

---

* **12:13** *ginbaton naton tanan:* sa literal, *ginpainom sa aton tanan*

17 Kay kon ang bilog nga lawas sang tawo puro lang mata, paano ang
iya pagkabati? Kag kon ang bilog nga lawas puro lang dulunggan, paano
ang iya pagpanimaho?
18 Pero wala kita paghimua sang Dios nga pareho sina, kundi suno
sa iya gusto, ginhimo niya ang aton lawas nga may nagkalain-lain nga
parte.
19 Kon ang lawas isa lang ka parte, indi na ina matawag nga lawas.
20 Ang matuod, madamo ang mga parte sang aton lawas, pero isa gid
lang ka lawas.
21 Amo ina nga ang mata indi makasiling sa kamot, “Indi ko ikaw
kinahanglan,” kag ang ulo indi man makasiling sa tiil, “Indi ko ikaw
kinahanglan.”
22 Ang matuod, ang mga parte sang lawas nga daw maluya kina-
hanglan ta gid.
23 Ang mga parte sang lawas nga daw indi gid importante aton gihapon
ginaatipan sing maayo; kag ang mga parte nga daw malaw-ay tulukon
aton man gihapon ginapatahom.
24 Indi na naton kinahanglan nga himuon ini sa mga parte nga mata-
hom na nga daan. Amo ini ang ginhimo sang Dios sa aton lawas, para
mahatagan sing dungog ang mga parte nga daw indi gid importante.
25 Ginhimo sang Dios ang mga parte sang aton lawas para magbinuli-
gay, kag indi para magbinahin-bahin.
26 Gani kon ang isa ka parte nagaantos, ang tanan nga parte nagaantos
man. Kag kon ang isa ka parte ginadayaw, ang tanan nga parte nalipay
man.
27 *Ang buot ko silingon amo ini*: kita nga mga tumuluo amo ang lawas
ni Cristo, kag ang tagsa-tagsa sa aton parte sang iya lawas.
28 Kag sa sini nga *lawas, nga amo ang* iglesya, nagbutang ang Dios
sang *mga masunod*: una sa tanan, mga apostoles; ikaduha, mga propeta;
ikatlo, mga manunudlo; dayon mga manughimo sang mga milagro, mga
manug-ayo sang mga masakiton, mga manugbulig, mga administrador,
kag mga manughambal sang iban nga lingguahe nga wala natun-i.
29 Nahibaluan man ninyo nga kita tanan indi mga apostoles. Indi man
kita tanan mga propeta sang Dios, ukon mga manunudlo. Indi man ang
tanan manughimo sang mga milagro.
30 Ang gahom sa pag-ayo sang masakit wala man ginhatag sa aton
tanan, ukon ang abilidad sa paghambal sa iban nga lingguahe nga wala
natun-i. Kag kita tanan wala man paghatagi sang abilidad sa pagpaathag
kon ano ang kahulugan sang mga ginpanghambal sa sadto nga mga
lingguahe.
31 Pero tinguhai ninyo nga mabaton halin sa Dios ang mga importante
gid nga mga abilidad. Kag karon itudlo ko sa inyo ang labing maayo sa
tanan.

13

Ang Gugma

1 Bisan makahambal ako sang nagkalain-lain nga lingguahe sang mga
tawo kag sang mga anghel, pero kon wala ako sing gugma sa akon
isigkatawo, daw pareho lang ako sa agong nga magahod ukon lingganay
nga matagsing.

2 Kag bisan makasugid ako sang mensahi sang Dios kag makahibalo
sang tanan nga tinago nga mga kamatuoran pati ang nagkalain-lain nga
kaalam, kag bisan mapasaylo ko ang bukid tungod sang akon dako nga
pagtuo, kon wala ako sing gugma wala gid ako sing pulos.
3 Bisan ipanagtag ko sa mga imol ang tanan ko nga mga pagkabutang,
kag bisan ihalad ko ang akon lawas nga sunugon,* kon wala ako sing
gugma wala ako gihapon sing pulos.
4 Ang tawo nga nagahigugma mapinasensyahon, maayo sa iya
isigkatawo, indi mahisaon, indi hambog ukon bugalon,
5 indi bastos, indi maiyaiyahon, indi palaakig, indi madumot,
6 wala nalipay sa kalautan kundi sa kamatuoran,
7 permi mainantuson, permi may pagsalig kag paglaom, kag permi
mabinatason.
8 May katapusan ang mga pagsugid sang mensahi sang Dios kag ang
mga paghambal sa iban nga mga lingguahe nga wala natun-i, pati ang
mga pagpaathag sang kaalam *sang Dios*, pero ang gugma wala gid sing
katapusan.
9 Kay ang mga butang nga aton nahibaluan pati ang aton pagsugid
sang mensahi sang Dios indi pa gid kompleto.
10 Pero kon mag-abot na ang adlaw nga makompleto na ang tanan,
madula na inang mga bagay nga indi pa gid kompleto.
11 Sang bata pa ako, ang akon paghambal, ang akon pag-intiendi, kag
ang akon hunahuna pareho sang bata. Pero sang may buot na ako,
ginbayaan ko ang pagginawi sang bata.
12 Sa karon daw nagatulok kita sa espiho nga malubog; pero magaabot
ang adlaw nga mangin klaro gid ang tanan. Karon limitado ang aton
nahibaluan; pero magaabot ang adlaw nga mahibaluan ta ang tanan,
pareho sang pagkahibalo sang Dios sa aton.
13 Tatlo ka butang ang nagapadayon, kag ang tatlo nga ini amo ang
pagsalig, paglaom, kag ang gugma. Pero ang gugma amo gid ang labing
importante.

14

Ang Paghambal sa Lingguahe nga Wala Natun-i

1 Gani tinguhai gid ninyo nga maghigugma, pero handuma man ninyo
nga mahatagan kamo sang mga abilidad nga halin sa Espiritu *Santo*, labi
na gid ang pagsugid sang mensahi sang Dios.
2 Ang tawo nga nagahambal sa iban nga lingguahe nga wala niya
natun-i wala nagapakighambal sa mga tawo kundi sa Dios, tungod nga
ang mga tawo indi makaintiendi sa iya. Ang Espiritu *Santo* amo ang
nagapahambal sa iya, kag ginahambal niya ang mga butang nga wala
nahibalui sang iban.
3 Pero ang nagasugid sang mensahi sang Dios nagahambal sa mga
tawo para makabulig, makapabakod, kag makalipay sa ila.
4 Ang tawo nga nagahambal sa iban nga lingguahe nga wala niya
natun-i nagapabakod sang iya kaugalingon, pero ang nagasugid sang
mensahi sang Dios nagapabakod sa iglesya.

---

* **13:3** *lawas nga sunugon:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *lawas para makapabugal*

5 Gusto ko kuntani nga kamo tanan makahambal sa iban nga lingguahe nga wala natun-i, pero mas maayo gid kon makasugid kamo sang mensahi sang Dios. Tungod nga ang tawo nga nagasugid sang mensahi sang Dios mas importante pa sang sa tawo nga nagahambal sa iban nga lingguahe, luwas lang kon ipaathag man niya ang kahulugan sang iya ginahambal para mapabakod ang iglesya.
6 Ano ayhan ang inyo makuha, mga kauturan, kon magkadto ako dira sa inyo kag maghambal sa iban nga lingguahe nga indi ninyo maintiendihan? Siyempre wala gid! Kinahanglan may inughambal ako sa inyo nga halin sa Dios, ukon may inuglaygay ako nga kamatuoran, ukon may inugsugid ako nga mensahi sang Dios, ukon may inugtudlo ako.
7 Bisan sa mga instrumento nga wala sing kabuhi pareho sa plawta ukon gitara, kon indi maathag ang pagpatunog sang mga nota paano ang pagkahibalo sang nagapamati kon ano nga kanta ang ginatukar?
8 Kag bisan sa manugtrumpeta sang mga soldado, kon indi maathag ang pagpatunog wala sing magpreparar para sa inaway.
9 Amo man ini sa inyo, paano ang pagkaintiendi sang nagapamati sang imo ginahambal kon nagahambal ka sa iban nga lingguahe nga indi maintiendihan? Pareho lang nga nagahambal ka sa hangin.
10 Madamo nga lingguahe diri sa kalibutan kag ang tagsa-tagsa may kahulugan.
11 Pero kon indi ko maintiendihan ang ginahambal sang isa ka tawo kag indi niya man maintiendihan ang akon ginahambal, wala kami sang may makuha sa isa kag isa.
12 Gani tungod nga nagahandom kamo nga makabaton sang mga abilidad nga halin sa Espiritu *Santo*, tinguhai ninyo nga mabaton ang mga abilidad nga makapabakod sa iglesya.
13 Gani ang tawo nga nagahambal sa iban nga lingguahe nga wala niya natun-i dapat magpangamuyo nga hatagan man siya sang abilidad nga makapaathag kon ano ang kahulugan sang iya ginahambal.
14 Kay kon nagapangamuyo ako sa iban nga lingguahe nga wala ko natun-i, bisan matuod nga nagapangamuyo ang akon espiritu, ang akon hunahuna indi makaintiendi sini.
15 Gani ano ang akon dapat himuon? Magapangamuyo ukon magakanta ako sa *akon* espiritu *bisan indi ko ini maintiendihan*, pero magapangamuyo ukon magakanta man ako nga maintiendihan sang akon hunahuna.
16 Kon magpasalamat ka sa Dios sa imo espiritu lang, *kag indi maintiendihan,* paano ang pagsiling sang iban "Amen" kon wala gani sila makaintiendi kon ano ang imo ginahambal?
17 Bisan matahom ang imo pagpasalamat sa Dios, pero kon ang iban indi makaintiendi, indi ka makabulig sa ila.
18 Nagapasalamat ako sa Dios nga wala sing may makalabaw sa akon kon parte sa paghambal sa mga lingguahe nga wala natun-i.
19 Pero sa mga pagtililipon sang mga tumuluo,* mas maayo pa nga maghambal ako sang lima lang ka tinaga nga maintiendihan, para matudluan ko sila, sang sa maghambal ako sang linibo ka tinaga sa lingguahe nga indi maintiendihan.

* **14:19** *pagtililipon sang mga tumuluo:* sa literal, *iglesya*

20 Mga kauturan, *kon parte sa sining mga butang,* indi ko gusto nga
maghunahuna kamo pareho sang bata. Kon parte sa malain, magman-
gin pareho kamo sa bata *nga wala sing buot parte sa malain.* Pero kon sa
paggamit sang inyo hunahuna, magmangin tigulang kamo.
21 Nasulat sa Kasulatan nga nagsiling ang Ginoo,
"Magapakighambal ako sa sini nga mga tawo
paagi sa lain nga mga lingguahe sang mga taga-iban nga lugar,
pero indi gid sila magpamati sa akon."†
22 Gani ang paghambal sa iban nga lingguahe nga wala natun-i indi
tanda para sa mga tumuluo kundi para sa mga indi tumuluo. Pero ang
pagsugid sang mensahi sang Dios tanda para sa mga tumuluo, kag indi
para sa mga indi tumuluo.
23 Gani, kon magtipon kamo nga mga tumuluo‡ kag tanan kamo
maghambal sa mga lingguahe nga wala ninyo natun-i, kag may mga
nagatambong nga indi tumuluo nga wala nakahibalo kon ano ang inyo
ginahimo, indi ayhan sila magsiling nga mga buang kamo?
24 Pero kon tanan kamo magsugid sang mensahi sang Dios kag may
magsulod nga indi tumuluo nga wala nakahibalo kon ano ang inyo
ginahimo, makilala niya nga siya gali makasasala kag mahibaluan niya
ang matuod niya nga kahimtangan.
25 Magaguwa pati ang mga sekreto nga iya ginahunahuna. Dayon ma-
galuhod siya *nga nagahinulsol* kag nagasimba sa Dios. Kag makasiling
siya nga ang Dios ara matuod sa inyo.

Ang Matuod nga Pagsimba

26 Gani, mga kauturan, *amo ini ang dapat ninyo himuon* kon magtipon
kamo: ang iban magkanta, ang iban magtudlo, ang iban magsugid sang
ginpahayag sang Dios sa iya, ang iban maghambal sa lingguahe nga wala
niya natun-i, kag ang iban magpaathag kon ano ang kahulugan sina. Kag
ang tanan nga ginahimo ninyo sa inyo pagtipon, himua ninyo para sa
pagpabakod sa iglesya.
27 Kon may ara nga maghambal sa lingguahe nga wala niya natun-i,
dapat duha lang ukon tatlo ang maghambal, pero indi dapat magdulun-
gan, kag kinahanglan may ara nga magpaathag kon ano ang kahulugan
sang ginpanghambal.
28 Pero kon wala gid sing may makapaathag, dapat maghipos sila sa
iglesya kag maghambal na lang sa ila kaugalingon kag sa Dios.
29 Kon may ara sa inyo nga may abilidad sa pagsugid sang mensahi
sang Dios, tuguti ninyo nga maghambal ang duha ukon tatlo. Kag ang
iban magpamati kag magbinagbinag kon bala husto ukon indi ang ila
ginahambal.
30 Karon, kon may nagapungko didto nga nagapamati kag ginahatagan
sang Dios sang inughambal, dapat maghipos ang nagahambal para
makahambal man siya.
31 Sa sini nga paagi, tanan kamo nga mga manugsugid sang mensahi
sang Dios makabulos-bulos hambal, para ang tanan makatuon kag
mapabakod ang pagtuo.
32 Ang manugsugid sang mensahi sang Dios sarang makapugong§
sang iya kaugalingon.

† **14:21** Isa. 28:11, 12 ‡ **14:23** *mga tumuluo:* sa literal, *iglesya* § **14:32** *sarang makapugong:* ukon, *dapat magpugong*

33 Kay ang Dios wala nagahatag sang kagamo kundi kalinong.
Pareho sa ginahimo sang tanan nga iglesya sang katawhan sang Dios,
34 dapat maghipos ang mga babayi sa mga iglesya tungod nga wala sila
ginatuguti nga maghambal. Dapat magpasakop sila sa mga lalaki pareho
sang ginasiling sang Kasulatan.
35 Kag kon ang babayi may pamangkot, maghulat siya nga makapuli
sila, kag didto sa ila balay makapamangkot siya sa iya bana, tungod
nga makahuluya nga maghambal ang babayi sa pagtilipon sang mga
tumuluo.
36 Ano, nagahunahuna bala kamo nga ang Maayong Balita naghalin sa
inyo? Ukon kamo lang ang nakabaton sini?
37 Kon may ara sa inyo nga nagahunahuna nga siya manugsugid sang
mensahi sang Dios ukon ginatuytuyan siya sang Espiritu *Santo*, dapat
kilalahon niya nga ang akon mga ginasulat sa inyo sugo mismo sang
Ginoo.
38 Kag kon may ara nga indi magsapak sa sining akon ginahambal, indi
kamo magsapak sa iya.
39 Gani mga kauturan, maghandom gid kamo nga makasugid sang
mensahi sang Dios, kag indi ninyo pagpunggi ang paghambal sa mga
lingguahe nga wala natun-i.
40 Pero himua ninyo ang tanan sa husto kag maayo nga paagi.

15

Ang Parte sa Pagkabanhaw ni Cristo

1 Mga kauturan, gusto ko ipadumdom sa inyo ang Maayong Balita nga
akon ginwali sa inyo. Ini ginbaton ninyo kag hasta subong amo man ang
inyo ginatindugan.
2 Paagi sa sining Maayong Balita maluwas kamo kon ginatipigan ninyo
sing maayo ang akon ginwali sa inyo kag indi nga pasapayan lang ang
inyo pagtuo.
3 Gintudlo ko sa inyo ang labing importante nga mga butang nga
gintudlo sa akon: nga si Cristo napatay para maluwas kita sa silot tungod
sang aton mga sala. Kag ini suno sa Kasulatan.
4 Ginlubong siya kag nabanhaw sa ikatlo nga adlaw, suno man sa
Kasulatan.
5 Nagpakita siya una kay Pedro* kag dayon sa iban pa sa dose ka
apostoles.
6 Pagkatapos nagpakita man siya sa mga kauturan nga nagtipon nga
sobra 500. Kag kalabanan sa ila buhi pa subong, pero ang iban patay na.
7 Nagpakita man siya kay Santiago kag dayon sa tanan nga apostoles.
8 Sang ulihi nagpakita man siya sa akon. Ang akon halimbawa pareho
sang lapsag nga natawo sa indi pa oras *tungod nga hinali lang ang akon
pagkilala sa iya.*
9 Ako ang labing kubos sa mga apostoles kag indi gani takos nga
tawgon nga apostol, tungod nga ginhingabot ko ang iglesya sang Dios.
10 Pero sa kaluoy sang Dios sa akon, karon apostol na ako. Kag wala
sing may makasiling nga wala sing pulos ang kaluoy sang Dios sa akon,
tungod nga ang matuod, mas madamo ang akon nahimo kon ikomparar

* **15:5** *Pedro:* sa Griego, *Cefas*

sa nahimo sang akon kapareho nga mga apostoles. Pero ina indi sa akon kaugalingon, kundi tungod sa kaluoy kag bulig sang Dios.
11 Pero wala sing deperensya kon ako ukon sila ang nagatudlo *sa inyo*,
ang importante nga pareho ang amon ginawali kag pareho man ang inyo ginatuohan.

Ang Pagkabanhaw sang mga Nagatuo sa Dios

12 Kon ginawali namon sa inyo nga nabanhaw si Cristo, ngaa ang iban
dira sa inyo nagasiling nga wala sing pagkabanhaw?
13 Kon matuod nga wala sing pagkabanhaw, nagakahulugan nga si
Cristo wala man nabanhaw.
14 Kag kon wala nabanhaw si Cristo, wala sing pulos ang amon pag-
wali, kag wala man sing pulos ang inyo pagtuo.
15 Indi lang ina, kundi magaguwa nga nagabutig kami parte sa Dios,
kay nagasugid kami nga ginbanhaw niya si Cristo.
16 Pero wala siya nabanhaw kon wala sing pagkabanhaw ang mga
patay.
17 Kag kon si Cristo wala nabanhaw, ang inyo pagtuo wala sing pulos
kag wala pa kamo napatawad sa inyo mga sala.
18 Kag nagakahulugan man nga ang mga tumuluo kay Cristo nga
nagkalamatay na wala man naluwas.
19 Kon ang aton paglaom bilang Kristohanon para lang sa aton kabuhi
diri sa kalibutan, kita gid ang makaluluoy sa tanan nga tawo.
20 Pero ang matuod, nabanhaw si Cristo halin sa kamatayon kag amo
ini ang nagapamatuod nga banhawon ang mga patay.
21 Tungod sa isa ka tawo *nga si Adan*, nag-abot ang kamatayon sa tanan
nga tawo. Kag tungod man sa isa ka tawo *nga si Cristo*, mabanhaw ang
mga patay.
22 Kay kon paano nga kita tanan mapatay tungod sa aton relasyon kay
Adan, tungod man sa aton relasyon kay Cristo kita tanan mabanhaw.
23 Ang pagkabanhaw pasunod. Ang una gid nga nabanhaw amo si
Cristo. Pagkatapos, pagbalik niya diri sa kalibutan, mabanhaw man ang
iya katawhan.
24 Kag dayon magaabot ang katapusan. Dulaon niya ang tanan nga
ginharian, pagdumalahan, kag paggahom, kag ihatag niya dayon ang
paghari sa Dios nga Amay.
25 Kay dapat maghari si Cristo hasta mapasakop niya ang tanan nga
nagakontra sa iya.
26 Ang katapusan gid nga kaaway nga dulaon amo ang kamatayon.
27 *Nagasiling ang Kasulatan nga* ginpasakop sang Dios kay Cristo ang
tanan nga butang.† Pero siyempre wala ini nagakahulugan nga pati ang
Dios nga nagpasakop sang tanan kay Cristo nalakip man.
28 Kundi kon ang tanan ipasakop na kay Cristo, si Cristo nga Anak *sang*
Dios magapasakop man sa Dios nga amo ang nagpasakop sang tanan sa
iya, para ang Dios amo na ang magagahom sa tanan.
29 May mga tawo nga nagapabautiso para sa mga napatay. Ti ano
ang pulos sang ila ginahimo kon indi man lang pagbanhawon ang mga
patay?
30 Kag ano ang amon makuha sa mga peligro nga amon ginaagyan?

† **15:27** Sal. 8:6

31 Kon paano matuod nga ginapabugal ko kamo sa aton pagpakig-isa
kay Cristo Jesus nga aton Ginoo, matuod man nga ginaatubang ko kada
adlaw ang peligro sang kamatayon.
32 Nabudlayan gid ako diri sa Efeso, tungod *nga ang mga tawo nga*
nagakontra sa akon pareho sa mabangis nga mga sapat. Gani kon indi
pagbanhawon ang mga patay, ano bala ang akon makuha *sa mga pag-*
antos nga pareho sini? Kon indi pagbanhawon ang mga patay, *mas*
maayo pa nga sundon ta na lang ang hulubaton nga nagasiling,
"Magpagusto kita;
magkaon kita kag mag-inom,
kay basi kon mapatay na kita buwas."‡
33 Indi kamo magpadaya sa sina nga hulubaton. *Sa baylo, patihi ninyo*
ang hulubaton nga nagasiling, "Kon mag-upod-upod kamo sa mga tawo
nga nagahimo sang malain, ina magapalain sa inyo maayo nga batasan."
34 Maghunahuna na kamo sing husto kag bayai na ninyo ang pag-
pakasala. Ginahambal ko ini sa inyo para mahuya kamo, kay ang iban
sa inyo sala ang pagkilala sa Dios.

Ang Lawas sa Tion sang Pagkabanhaw

35 Kon may ara nga magpamangkot kon paano ang pagkabanhaw sang
mga patay kag kon ano nga klase sang lawas ang ila maangkon,
36 *ari ang akon sabat sa sina nga* tawo nga wala gid sing may
nahibaluan: kon magtanom kita sang isa ka liso sang binhi sa duta, ina
nga binhi madunot anay bag-o magtubo.
37 Kag bisan ano nga binhi ang imo itanom, kon nagatubo na gani, lain
na ang hitsura sang sa gintanom ini.
38 Ang hitsura sini suno man sa pagbuot sang Dios. Kag kada binhi may
iya nga hitsura kon magtubo.
39 Amo man ang lawas sang tanan nga nagakabuhi, kay ang mga lawas
wala man nagapalareho. Lain ang lawas sang tawo kag lain man ang
lawas sang mga sapat, lain ang lawas sang mga pispis, kag lain pa gid
ang lawas sang mga isda.
40 Nagkalain-lain ang ginhimo sang Dios diri sa duta kag didto sa
langit, kag ang tanan nga iya ginhimo matahom. Pero lain ang katahom
sang kada isa. Ang katahom sang mga butang nga didto sa langit lain sa
katahom sang mga butang diri sa duta.
41 Lain ang katahom sang adlaw, kag lain man ang katahom sang
bulan. Ang mga bituon may iya man nga katahom. Kag bisan pa gani
ang mga bituon, nagkalain-lain ang ila katahom.
42 Amo man kon banhawon na ang mga patay. Ang ginalubong nga
lawas madunot, pero kon mabanhaw na, indi na gid ini madunot hasta
san-o.
43 Ang ginalubong nga lawas malaw-ay tulukon kag maluya, pero kon
banhawon na, ini mangin matahom kag mabaskog.
44 Ang ginalubong nga lawas dutan-on nga lawas, pero kon banhawon
na, ini mangin espiritual nga lawas. Tungod nga kon may dutan-on nga
lawas may espiritual man nga lawas.
45 Kay nagasiling ang Kasulatan, "Ang una nga tawo nga si Adan
ginhatagan sang kabuhi."§ Pero ang ulihi nga Adan *nga amo si Cristo*
ginhatagan sang Espiritu nga nagahatag sang kabuhi.

‡ **15:32** Isa. 22:13 § **15:45** Gen. 2:7

46 Indi ang espiritual nga lawas ang una kundi ang dutan-on nga lawas,
kag dayon ang espiritual nga lawas.
47 Ang una nga tawo dutan-on. Ginhimo siya halin sa duta. Pero ang
ikaduha nga tawo halin sa langit.
48 Ang dutan-on nga lawas pareho gid sa lawas sang tawo nga ginhimo
halin sa duta, pero ang lawas nga langitnon pareho gid sa lawas sang
naghalin sa langit.
49 Gani kon paano nga ang aton lawas nangin kaanggid sang kay Adan
nga halin sa duta, magaabot gid ang adlaw nga ang aton lawas mangin
kaanggid man sang kay Cristo nga halin sa langit.
50 Mga kauturan, ang buot ko silingon amo ini: ining aton lawas
nga dutan-on indi mahimo nga may parte sa paghari sang Dios. Kag
ining lawas nga madunot indi makapanubli sang kabuhi nga wala sing
katapusan.
51 Pamati kamo kay sugiran ko kamo sang sining tinago nga kamatuo-
ran: indi kita tanan mapatay, pero kita tanan, bag-uhon sang Dios ang
aton lawas.
52 Ini hinali lang nga matabo, pareho sa isa ka pamisok. Kay sa
pagtunog sang ulihi gid nga trumpeta, banhawon gilayon ang mga patay
kag hatagan sang lawas nga indi na madunot. Kag kita nga buhi pa, bag-
uhon man ang aton mga lawas.
53 Tungod nga ang ini nga lawas nga madunot kag mapatay kina-
hanglan nga bayluhan sang lawas nga indi na madunot kag indi na
mapatay.
54 Gani kon ang ini nga lawas nga madunot mabayluhan na sang indi
madunot, kag kon ang ini nga lawas nga mapatay mabayluhan na sang
indi mapatay, matuman na ang ginasiling sang Kasulatan,
"Gindula na sang Dios ang kamatayon!"*
55 "*Ti* diin na ang imo kadalag-an, O kamatayon?
Diin na ang imo gahom?"†
56 Ang kamatayon may gahom lang sa aton tungod sa sala, kag may
gahom ang sala tungod nga may Kasuguan.
57 Pero salamat sa Dios tungod nga paagi sa ginhimo sang aton Ginoong
Jesu-Cristo ginhatagan niya kita sang kadalag-an sa sini nga mga butang.
58 Gani, mga hinigugma ko nga mga kauturan, magpakabakod kamo kag
indi gid malingkang sa inyo pagtuo. Magmapisan kamo sa ginapahimo
sa inyo sang Ginoo, kay nahibaluan ninyo nga may pulos gid ang inyo
mga pagpangabudlay para sa Ginoo.

16

Bulig Para sa mga Taga-Judea

1 Kon parte sa inyo inugbulig sa mga katawhan sang Dios *didto sa*
Judea, himuon man ninyo ang akon ginpahimo sa mga iglesya sa Galacia.
2 Kada Domingo, ang kada isa sa inyo magpain sang kantidad suno
sa inyo kinitaan. Dayon tipunon ninyo ini para sa pag-abot ko dira
preparado na ang inyo inughatag.
3 Pag-abot ko dira ipadala ko sa Jerusalem ang mga tawo nga inyo
nakita nga masaligan nga magdala sang inyo mga inugbulig kag ang
akon sulat nga magapakilala sa ila.

* **15:54** Isa. 25:8 † **15:55** Hos. 13:14

4 Pero kon kinahanglan gid nga magkadto man ako didto sa Jerusalem,
magaupod na lang sila sa akon.

Ang Plano ni Pablo

5 Maderetso ako dira sa Corinto paghalin ko sa Macedonia, tungod nga
maagi ako didto.
6 Mahimo nga magadugay ako dira sa inyo. Basi kon dira pa ako
magpaligad sang tigtulugnaw, para mabuligan ninyo ako sa akon mga
kinahanglanon sa akon pagbiyahe kon diin man ako magakadto.
7 Indi ko gusto nga mag-agi lang ako sa inyo sing madali, kundi
nagalaom ako nga makatiner ako sing madugay sa inyo, kon itugot sang
Ginoo.
8 Pero karon matiner ako anay diri sa Efeso hasta sa adlaw sang
Pentecostes,
9 tungod nga madamo diri ang gusto magpamati sang Maayong Balita,
kag nagapati ako nga madamo ang magatuo diri bisan madamo ang
nagakontra.
10 Kon mag-abot dira si Timoteo, abiabihon ninyo siya para indi siya
magkatahap, tungod nga pareho man siya sa akon nga nagapangabud-
lay sa Ginoo.
11 Tahura ninyo siya. Kag kon maghalin na siya dira, buligi man
ninyo siya sa iya mga kinahanglanon para makabalik siya diri sa akon.
Ginapaabot ko siya upod sang iban pa nga mga kauturan.
12 Kon parte sa aton utod nga si Apolos, ginpangabay ko gid siya nga
magbisita dira sa inyo upod sang iban nga kauturan. Pero indi pa siya
kuno makakadto dira sa sini nga mga tinion. Makadto lang siya dira
ugaling kon may kahigayunan siya.

Katapusan nga mga Bilin

13 Magbantay kamo permi kag magpakabakod sa inyo pagtuo. Mag-
pakaisog kag magpakabakod kamo.
14 Kag bisan ano ang inyo ginahimo, himua ninyo ini nga may
paghigugma.
15 Mga kauturan, nahibaluan ninyo nga ang una gid nga mga Kris-
tohanon dira sa Acaya wala sing iban kundi si Stefanas kag ang iya
pamilya. Ginhalad nila ang ila kaugalingon sa pag-alagad sa mga
katawhan sang Dios. Amo ina nga nagapangabay ako sa inyo
16 nga magpasakop kamo sa ila kag pati man sa tanan nga pareho sa
ila nga nagapangabudlay *para sa Ginoo*.
17 Nalipay gid ako sang pag-abot nila ni Stefanas, Fortunatus, kag
Acaicus. Kay bisan wala kamo diri, ari man sila, gani nahimo nila sa
akon ang indi ninyo mahimo.
18 Nagahatag sila sang kalipay sa akon kag pati man sa inyo. Ang mga
tawo nga pareho sa ila dapat nga pasalamatan sa ila mga ginahimo.
19 Ang mga iglesya diri sa *probinsya sang* Asia nagapangamusta sa
inyo. Si Aquila kag si Priscila kag ang mga tumuluo nga nagatipon* sa
ila balay *sa pagsimba sa Dios* nagapangamusta gid sa inyo, tungod nga
pareho kamo nga ara sa Ginoo.
20 Nagapangamusta man sa inyo ang tanan nga kauturan diri.
Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.†

* **16:19** *mga tumuluo nga nagatipon:* sa literal, *iglesya* † **16:20** *bilang mag-ulutod kay Cristo:* sa literal, *nga may balaan nga halok*

21 Karon, ako mismo si Pablo ang nagasulat sini nga pagpanga-
musta:‡*Kamusta sa inyo tanan.*
22 Kabay pa nga silutan sang Ginoo ang bisan sin-o nga wala na-
gahigugma sa iya.
Ginoo, balik na!
23 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo ni Ginoong Jesus.
24 Ginahigugma ko kamo tanan sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus.

‡ **16:21** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibaluan nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Corinto

1 *Ako* si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on
sang Dios. *Ako* kag si Timoteo nga aton utod *nagapangamusta* sa iglesya
sang Dios dira sa Corinto, kag sa tanan nga katawhan sang Dios dira sa
bilog nga *probinsya sang* Acaya.
2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Pagpasalamat sa Dios

3 Dalayawon ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo.
Maluluy-on siya nga Amay, kag Dios nga permi nagapabakod kag nagali-
pay *sa aton*.
4 Ginapabakod niya kita kag ginalipay sa tanan ta nga kabudlayan,
agod paagi sa sini nga bulig nga aton nabaton halin sa iya, mapabakod
ta man kag mapalipay ang iban sa ila mga kabudlayan.
5 Kay bisan madamo ang aton ginaambit nga mga pag-antos ni Cristo,
madamo man nga mga pagpabakod kag paglipay ang aton ginabaton
paagi sa iya.
6 Kon nagaantos kami, ini para sa pagpabakod kag paglipay sa inyo
kag para sa inyo kaluwasan. Kag kon ginapabakod kag ginalipay kami,
ini para man sa pagpabakod kag paglipay sa inyo para mabatas ninyo
ang mga pag-antos nga pareho sang amon ginaantos.
7 Gani dako ang amon paglaom sa inyo, tungod nga nahibaluan namon
nga kon paano kamo nagaantos pareho sa amon, ginapabakod kag
ginalipay man kamo sang Dios pareho sa amon.
8 Mga kauturan, gusto namon nga mahibaluan ninyo ang amon
naagyan nga kalisod sa *probinsya sang* Asia. Kay sa sadto nga tiyempo
daw indi na gid kami makaantos, kag ang hunahuna namon mapatay na
gid kami.
9 Abi gani namon amo na ato ang amon katapusan. Pero natabo gali
ato para makatuon kami nga indi magsalig sa amon kaugalingon, kundi
sa Dios nga amo ang nagabanhaw sang mga patay.
10 Ginluwas niya kami sa kamatayon, kag pagaluwason pa gid niya
kami liwat. Siya lang gid ang amon ginasaligan nga magapadayon sa
pagluwas sa amon
11 samtang ginabuligan ninyo kami paagi sa inyo mga pagpangamuyo.
Kag tungod sa mga bulig nga amon mabaton sa Dios bilang sabat sa
madamo nga nagapangamuyo, madamo man ang magapasalamat sa
iya.

Ang Pagbag-o ni Pablo sang iya Plano

12 Amo ini ang butang nga amon ginapabugal: nagkabuhi kami nga
matarong kag wala gid sang kasawayan sa tanan nga tawo, kag labi na
gid sa inyo. Nahimo namon ini tungod sa bulig sang Dios kag indi sa
amon kaugalingon nga ikasarang. Nagapamatuod ang amon konsensya
nga matuod gid ining amon ginapabugal.

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

13-14 Wala kami nagasulat sang indi ninyo mabasahan kag maintiendihan. Bisan indi gid ninyo kami kilala kaayo, nagalaom ako nga magaabot ang tion nga makilal-an gid ninyo kami, agod sa pag-abot sang aton Ginoong Jesus mapabugal ninyo kami kag kamo mapabugal man namon.
15 Tungod sa sining akon pagsalig, nagplano anay ako nga magbisita una sa inyo para doble ang inyo kahigayunan nga makabulig.‡
16 Nagplano ako nga mahapit anay dira sa inyo kon magkadto na ako sa Macedonia, kag sa akon pagbalik halin sa Macedonia maagi ako liwat dira para mabuligan naman ninyo ako sa akon pagkadto sa Judea.
17 Amo kuntani ato ang akon plano. *Pero tungod kay wala ini madayon*, nagakahulugan bala ini nga indi masaligan ang akon ginahambal? Basi magsiling kamo nga pareho man ako sa iban nga mga tawo diri sa kalibutan nga ang mga butang nga ila ginaplano kag ginaintiendi ang para gid lang sa ila kaayuhan. Nagasiling sila "Huo," pero ato gali "Indi."
18 *Pero ang matuod amo ini*: subong nga ang Dios masaligan, masaligan man ninyo ang amon ginasugid sa inyo.
19 Kami ni Silas kag ni Timoteo nagwali sa inyo parte sa Anak sang Dios nga si Jesu-Cristo. Kag nahibaluan ninyo nga si Cristo masaligan sa iya ginhambal. Indi mahimo nga indi niya paghimuon ang iya mga ginpromisa.
20 Paagi sa iya, ang tanan nga ginpromisa sang Dios natuman. Gani makasiling kita nga masaligan gid ang Dios,§ kag ini nagahatag sang pagdayaw sa iya.
21 Ang Dios amo ang nagapabakod sang aton relasyon kay Cristo. Ginpili niya kita nga mag-alagad sa iya.
22 Ginmarkahan niya kita nga iya na paagi sa pagpapuyo niya sang Espiritu *Santo* sa aton tagipusuon, nga amo man ang kalig-unan nga pagabatunon ta ang iya mga ginpromisa sa aton.
23 Nakahibalo ang Dios nga nagasugid ako sang matuod kon ngaa wala ako nakadayon sa pagkadto dira sa inyo sa Corinto. Ang rason amo nga indi ko gusto nga maglain ang inyo buot sa akon.
24 Wala kami nagadikta sa inyo parte sa inyo pagtuo, kay mabakod na man kamo. Gusto lang namon kuntani nga buligan kamo para mangin malipayon kamo.

2

1 Gani naghunahuna ako nga indi na lang ako magkadto dira sa inyo kon masakit ko man lang liwat ang inyo balatyagon.
2 Kay kon masakit ko ang inyo balatyagon, sin-o na lang ang magahatag sang kalipay sa akon? Wala na!
3 Amo ina ang kabangdanan kon ngaa nagsulat ako anay sa inyo, para kon magkadto ako dira, indi ako mapasubuan sang mga tawo nga amo kuntani ang dapat maghatag sang kalipay sa akon. Kag nagapati ako nga kon malipay ako, kamo malipay man.
4 Pagsulat ko sadto anay sa inyo, natublag kag nasubuan gid ako kag naghibi pa gani. Indi nakon tuyo nga magsakit sang inyo balatyagon, kundi gusto ko lang nga mahibaluan ninyo nga palangga ko gid kamo.

‡ **1:15** *para doble ang inyo kahigayunan nga makabulig:* ukon, *para mabaton ninyo ang doble nga pagpakamaayo* sang akon duha ka beses nga pagbisita. § **1:20** *masaligan gid ang Dios:* sa literal, *Amen*

Patawara Ninyo ang Nakasala

5 Karon, kon parte sa tawo dira nga nakasala, indi lang ako ang iya
ginhatagan sang kasubo kundi may ara man siya nga ginhatag nga
kasubo sa inyo tanan. Nagasiling ako nga “may ara” kay indi ko gusto
pasubrahan.
6 Pero bastante na ang silot nga inyo ginhatag sa iya.
7 Gani patawara na ninyo siya kag palig-una dayon, kay basi kon
maapektuhan na gid siya sa sobra nga kasubo.
8 Kag nagapangabay man ako sa inyo nga ipakita ninyo sa iya nga
ginapalangga pa ninyo siya.
9 Amo gani ini ang kabangdanan nga nagsulat ako sa inyo, kay gusto
ko mahibaluan kon bala masaligan kamo sa pagtuman sang tanan nga
akon ginasiling sa inyo.
10 Kon ginapatawad ninyo ang tawo nga nakasala, ginapatawad ko
man siya. Kay kon may nakahimo sing sala sa akon ginapatawad ko na
siya sa atubangan ni Cristo para sa inyo kaayuhan.
11 Dapat ta himuon ini para indi kita madaog ni Satanas, kay
nahibaluan ta kon ano ang iya mga padihot.

Si Pablo sa Troas

12 Pag-abot ko didto sa Troas para magwali sang Maayong Balita
parte kay Cristo, nakita ko nga ginpreparar na sang Ginoo ang ila mga
tagipusuon sa pagpamati sa akon.
13 Pero indi ako mapahamtang kay wala didto si Tito nga akon utod
kay Cristo. Gani naglisensya ako sa mga tumuluo didto kag nagkadto sa
Macedonia.

Ang Pahamot ni Cristo

14 Salamat sa Dios kay permi siya nagauna sa aton sa parada sang
pagdaog. Ginahimo niya ini tungod ara na kita kay Cristo. Ginagamit
niya kami sa pagpakilala sa iya sa mga tawo bisan sa diin nga lugar, kag
ining amon ginapahibalo pareho sang pahamot.
15 Kay pareho kami sang mahamot *nga halad* ni Cristo sa Dios nga
mapanimahuan sang mga tawo nga nagakalaluwas, kag pati sang mga
nagakalawala.
16 Sa mga tawo nga nagakalawala, pareho kami sang baho nga halin
sa patay nga nagadala sang kamatayon; pero sa mga tawo nga na-
gakalaluwas, pareho kami sang pahamot nga halin sa buhi nga nagadala
sang kabuhi. Ti, sin-o ang makasarang sang sini nga obra?
17 Pero ginpadala kami sang Dios. Kag tungod nga siya nagatulok
sa amon, kag kami ara kay Cristo, sinsero kami kon maghambal sang
mensahi sang Dios. Indi kami pareho sang iban nga naganegosyo sang
mensahi sang Dios para makuwartahan nila ang mga tawo.

3

Ang Bag-o nga Paagi sa Pagpalapit sa Dios

1 Basi kon nagahunahuna kamo nga ginadayaw namon liwat ang
amon kaugalingon. Indi kami pareho sang iban dira nga nagakina-
hanglan pa sang mga rekomendasyon para batunon ninyo, kag pagkat-
apos mangayo naman sang rekomendasyon sa inyo para batunon man
sila sa iban nga lugar.

2 *Indi namon kinahanglan ang mga rekomendasyon, kay* kamo mismo
amo ang amon rekomendasyon nga nasulat sa amon tagipusuon, tungod
kay ang inyo pagkabuhi pareho sa sulat nga makita kag mabasa sang
tanan.
3 Maathag nga ang inyo halimbawa pareho sang sulat ni Cristo nga
ginsulat paagi sa amon. Ang gin-gamit sa pagsulat indi tinta kundi ang
Espiritu sang Dios nga buhi, kag wala man ginsulat sa mga bato nga
sululatan kundi sa inyo tagipusuon mismo.

4 Makahambal kami sini tungod sa ginahimo ni Cristo paagi sa amon
kag tungod sa amon pagsalig sa Dios.
5 Kay kon sa amon gid lang indi kami makasarang sa sini nga buluha-
ton, pero ginabuligan kami sang Dios.
6 Siya ang naghatag sa amon sang ikasarang para mapaathag namon
sa mga tawo ang bag-o nga kasugtanan *para kita nga mga tawo maka-*
palapit sa iya. Ini nga kasugtanan indi paagi sa ginsulat nga Kasuguan
kundi paagi sa Espiritu *Santo*. Kay ang ginadala sang Kasuguan silot nga
kamatayon, pero ang Espiritu *Santo* nagahatag sang kabuhi.

7 Paghatag sang Dios kay Moises sang Kasuguan nga iya ginsulat sa
mga bato, ang mga Israelinhon indi na makatulok sa guya ni Moises kay
nasilawan gid sila. (Pero atong kasanag sa iya guya amat-amat lang nga
nadula.) Karon kon nagpakita ang Dios sang iya gahom sa Kasuguan nga
nagadala sang kamatayon,
8 mas sobra pa sa sini ang iya ipakita nga gahom kon ang Espiritu *Santo*
na ang magpanghikot.
9 Kay kon ginpakita sang Dios ang iya gahom sang paghatag niya sang
Kasuguan nga nagadala sang silot, indi bala nga mas sobra pa gid ang
iya ipakita nga gahom kon pakamatarungon na niya ang tawo?
10 Ang matuod, ang gahom sang Kasuguan sadto anay wala-wala gid
kon ikomparar sa gahom sining bag-o nga paagi.
11 Kay kon may gahom nga ginpakita ang Dios sa sadto nga Kasuguan
nga umalagi lang, mas sobra pa ang gahom nga iya ginapakita sa sini nga
bag-o nga paagi nga wala na sing katapusan.

12 Kag tungod nga amo ini ang amon ginalauman, wala kami nagaka-
hadlok sa pagsugid sang pulong sang Dios.
13 Indi kami pareho kay Moises nga nagtabon sang iya guya para indi
makita sang kapareho niya nga mga Israelinhon nga amat-amat nadula
ang kasanag sa iya guya.
14 Sa matuod lang, wala nakaintiendi ang mga Israelinhon kon ano
ang kahulugan sadto kay may nagatabon sa ila mga hunahuna. Kag
bisan gani subong may nagatabon pa gid sa ila mga hunahuna samtang
ginabasa nila ang daan nga kasugtanan. Kay wala sila naathagi nga kon
kita ara kay Cristo, ang ato nga paagi nadula na.
15 Huo, hasta gani subong kon magbasa sila sang mga ginsulat ni
Moises indi sila makaintiendi, kay may nagatabon sa ila mga hunahuna.
16 Pero inang nagatabon makuha kon magdangop ang tawo sa Ginoo.
17 Karon, ang ginatawag diri nga Ginoo amo ang Espiritu *Santo*, kag
kon ang Espiritu sang Ginoo amo ang ara sa tawo, hilway siya.
18 Kag tungod nga wala sing nagatabon sa aton hunahuna, nakita ta
ang gahom sang aton Ginoo. Kag ina nga gahom nga halin sa Ginoo, nga

amo ang Espiritu *Santo*, amo ang nagapadayon sa pagbag-o sa aton para sa amat-amat mangin kaanggid kita sa iya.

4

Malahalon nga Butang sa Sulod sang Kolon

1 Tungod sa kaluoy sang Dios, ginpili niya kami nga magbalita sining bag-o nga paagi *nga mangin matarong ang mga tawo*, gani wala kami nagakaluya.

2 Ginsikway namon ang makahuluya nga mga butang nga ginahimo sa sekreto. Wala kami nagadaya sa mga tawo kag wala man namon ginaliwat ang kahulugan sang pulong sang Dios. Nahibaluan gid sang mga tawo nga deretso kag indi sa sekreto ang amon pagsugid sang kamatuoran, kag nakita man ini sang Dios.

3 Pero kon may mga tawo nga indi makaintiendi sang Maayong Balita nga amon ginapaathag, ina amo ang mga tawo nga nagakalawala.

4 Indi sila magtuo sa Maayong Balita tungod nga ang ila mga hunahuna gindulman ni Satanas nga amo ang nagapakadios sa sini nga panahon. Ginbulag niya sila para indi sila masanagan sang Maayong Balita parte sa gahom ni Cristo nga amo gid ang kaanggid sang Dios.

5 Wala kami nagawali parte sa amon kaugalingon kundi parte kay Jesu-Cristo, nga siya ang Ginoo. Nagaalagad kami sa inyo para kay Jesus.

6 Ang Dios nga nagsiling, "Halin sa kadulom magasiga ang kasanag,"* amo man ang nagpasanag sang amon mga hunahuna para maintiendihan namon kon ano ang gahom nga iya ginpakita paagi kay Cristo.

7 Kami pareho gid lang sa kolon nga ginbutangan sining malahalon nga butang, para mahibaluan sang mga tawo nga ang gahom nga indi matupungan nga ari sa amon mga lawas nga maluya indi halin sa amon, kundi sa Dios.

8 Sa amon pagwali permi kami nagaantos, pero wala gid man kami nadaog sang mga nagakontra sa amon. Kon kaisa nagalibog ang amon ulo, pero wala gid kami nadulaan sang paglaom.

9 Madamo ang nagahandom sa pagpatay sa amon, pero wala gid kami pagpabay-i sang Dios. Matuod nga ginasakit nila kami, pero sa kaluoy sang Dios buhi pa kami gihapon.

10 Permi kami nabutang sa peligro sang kamatayon pareho sang natabo kay Jesus, agod paagi sa amon kabuhi makita sang tanan ang kabuhi ni Jesus.

11 Ang amon kabuhi permi sa peligro sang kamatayon tungod sang amon pag-alagad kay Jesus, agod paagi sa sining lawas namon nga may kamatayon makita sang tanan ang kabuhi ni Jesus.

12 *Gani tungod ginawali namon si Cristo* mahimo nga patyon kami, pero amo man ini ang nagadala sa inyo sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.

13 Indi bala nagasiling ang Kasulatan, "Nagtuo ako, gani naghambal ako."† Kag amo man ini ang amon ginahimo, ginahambal namon ang amon ginatuohan.

14 Kay nahibaluan namon nga ang Dios nga nagbanhaw kay Ginoong Jesus amo man ang magabanhaw sa amon, pareho sang iya pagbanhaw kay Jesus, kag dal-on niya kami kaupod ninyo sa iya atubangan.

---

* **4:6** Gen. 1:3 † **4:13** Sal. 116:10

15 Ang tanan namon nga mga pag-antos para sa inyo kaayuhan, para
samtang nagadamo ang mga tawo nga nagabaton sang grasya sang Dios,
magadamo man ang mga tawo nga magapasalamat sa iya, kag sa sini
madayaw siya.
16 Amo ina ang kabangdanan nga wala kami nagakaluya sa pag-alagad
sa Dios. Bisan ining amon mga lawas nagaamat-amat luya, ang amon
espiritu nagapadayon nga nagabakod.
17 Kay ang amon mga pag-antos nga umalagi man lang kag indi gid
mabug-at nagadala sa amon sa puwerte katahom nga balos nga indi
matupungan kag wala sing katapusan.
18 Kay wala namon ginapasulabi ang mga butang nga amon makita
diri sa kalibutan, kundi ginapasulabi namon ang mga butang nga indi
makita. Kay ang mga butang nga makita umalagi lang, pero ang mga
butang nga indi makita wala sing katapusan.

5

Ang Bag-o nga Lawas

1 Ining aton dutan-on nga lawas pareho sang balay nga aton ginapuy-
an. Indi bali sa aton kon mapatay ini nga lawas. Kay nahibaluan ta nga
may ihatag ang Dios sa aton nga langitnon nga lawas* nga indi na gid
mapatay hasta san-o. Ini nga lawas indi ginhimo sang tawo kundi sang
Dios.
2 Sa karon nagaugayong kita kay ginahandom ta nga makapuyo na sa
sinang langitnon nga lawas,
3 para kon makasuklob† na kita sang sina nga lawas indi magaguwa
nga hublas ang aton kalag.
4 Samtang diri pa kita nagapuyo sa sini nga lawas, nagaugayong kita
tungod sang kabudlayan. Indi tungod nga gusto ta nga mapatay‡, kundi
gusto ta nga masukluban sang lawas nga langitnon, para ining lawas nga
may kamatayon mailisan sang wala na gid sang kamatayon.
5 Ang Dios ang nagpreparar sa aton para mabaton ta ining bag-o nga
lawas. Kag ginhatag niya ang Espiritu *Santo* sa aton para masiguro ta
nga ini himuon gid niya sa aton.
6 Gani indi kita magkaluya bisan nahibaluan ta nga samtang diri pa
kita sa sini nga lawas wala pa kita didto sa puluy-an sang Ginoo.
7 Kay sa karon nagakabuhi kita sa pagtuo kag indi suno sa aton makita.
8 Wala kami nagakaluya, bisan pa nga gusto namon kuntani nga
bayaan ining lawas kag magpuli didto sa Ginoo.
9 Sa sini nga bagay, gusto namon nga malipay ang Dios sa amon, bisan
diri pa kami ukon didto na sa iya.
10 Kay kita tanan kinahanglan gid nga mag-atubang sa hukmanan ni
Cristo. Kag ang tagsa-tagsa sa aton magabaton sang balos suno sa aton
hinimuan, maayo ukon malain man, samtang diri pa kita sa sini nga
lawas.

Nakabalik Kita sa Dios Paagi kay Cristo

11 Gani tungod sa kahadlok namon sa Ginoo, ginahimulatan namon
nga kombinsihon ang mga tawo nga magtuo sa iya. Nahibaluan sang

* **5:1** *langitnon nga lawas:* ukon, *lawas sa langit* † **5:3** *makasuklob:* sa iban nga Bisaya, *makasuksok* ‡ **5:4** *mapatay:* sa literal, *ubahon ining aton lawas*

Dios ang amon pagkatawo, kag nagasalig ako nga ina nahibaluan man ninyo.
12 Ini indi sa pagdayaw liwat sang amon kaugalingon, kundi gusto lang
namon nga mahatagan kamo sang inugpabugal parte sa amon, para may
isabat man kamo sa mga tawo nga nagadayaw sang mga butang nga
makit-an lang kag indi ang sa tagipusuon gid.
13 Kon daw buang kami, ina para sa Dios; kag kon husto ang amon
panghunahuna, ina para sa inyo.
14 Kay tungod sa gugma ni Cristo sa amon indi mahimo nga indi namon
paghimuon ang iya gusto. Kay kumbinsido kami nga si Cristo napatay
para sa tanan, gani ang tanan makabig nga napatay.
15 Napatay siya para sa tanan, para ang mga tawo nga buhi subong indi
na magkabuhi para sa ila kaugalingon kundi para sa iya nga napatay kag
nabanhaw para sa ila.
16 Gani karon, wala na kami nagatulok sa tawo pareho sang pagtulok
sang tawo nga wala makakilala sa Dios. Sang una pareho sina ang amon
pagtulok kay Cristo. Pero subong indi na.
17 Ang bisan sin-o nga ara kay Cristo bag-o na nga tawo. Wala na ang
iya daan nga pagkatawo, kundi bag-o na siya.
18 Ang Dios amo ang naghimo sini. Ginpabalik niya kita sa iya
paagi kay Cristo. Kag ginhatagan niya kami sing obra sa pagbalita nga
ginapabalik na niya ang mga tawo sa iya.
19 Amo ini ang amon ginabalita: nga ginapabalik na sang Dios ang mga
tawo sa iya paagi kay Cristo. Wala na niya ginadumdom ang ila mga sala.
Kag kami amo ang iya gintugyanan sa pagpalapnag sini nga balita.
20 Gani nagabalita kami bilang mga pinadala ni Cristo. Kag paagi sa
amon, nagapangabay ang Dios sa inyo nga magbalik na kamo sa iya!
21 Si Cristo wala gid sing sala, pero siya amo ang ginsilutan sang Dios
tungod sa aton mga sala, para kon ara kita kay Cristo, pakamatarungon
kita sang Dios.

6

1 Tungod nga kami mga kabulig sa ginahimo sang Dios, nagapangabay
gid kami sa inyo nga indi ninyo pag-ibaliwala ang grasya nga inyo
nabaton sa iya.
2 Kay siling sang Dios,

“Sa husto nga tion* nga luwason ko ikaw,
sabton kag buligan ko ikaw.†”‡

Gani pamati kamo! Karon gid ang husto nga tion nga luwason kita *sang
Dios*.
3 Wala kami nagahimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga
maglain ang buot sang mga tawo, para indi pagpakalainon ang amon
pag-alagad sa Dios.
4 Sa tanan namon nga ginahimo, ginapakita namon nga kami mga
alagad gid sang Dios. Bisan masyado kabudlay ang amon mga gin-agyan
kag ang amon kahimtangan, gin-antos gid namon.

---

* **6:2** *Sa husto nga tion:* ukon, *Sa tion nga ipakita ko ang akon kaayo* † **6:2** *sabton kag buligan ko ikaw:* ukon, *ginsabat kag ginbuligan ko ikaw* ‡ **6:2** Isa. 49:8

5 Nakaagi kami hanot kag priso. Naagyan man namon nga ginpulihan
kami sang mga tawo. Kon kaisa tudo-tudo gid ang amon pagpangabud-
lay, kag kon kaisa wala kami sing tulog-tulog kag wala kaon-kaon.
6 *Ginpakita man namon nga matuod kami nga mga alagad sang Dios*
paagi sa amon matinlo nga kabuhi, kaalam, pagbatas, kag kalulo. *Nakita*
man sang mga tawo nga ang Espiritu Santo amo ang nagatuytoy sa amon,
kag ang amon paghigugma sinsero.
7 Wala kami sang iban nga ginawali kundi ang kamatuoran, kag
ginabuligan kami sang Dios paagi sa iya gahom. Ang amon kabuhi nga
matarong amo ang amon armas sa pag-ataki sa amon kaaway kag amo
man ang amon sagang sa amon kaugalingon.
8 Kon kaisa ginadayaw kami sang mga tawo kag kon kaisa ginainsul-
tuhan man kami. May mga tawo nga nagahambal sing malain parte sa
amon, pero may ara man nga nagahambal sing maayo. May nagasiling
nga kami kuno mga butigon, pero ang tanan nga amon ginasugid
matuod gid.
9 Wala kami ginasapak sang iban, pero ang matuod kilala kami sang
tanan. Permi kami nabutang sa peligro sang kamatayon, pero buhi pa
man kami hasta subong. Ginadisiplina kami sang Dios pero wala kami
ginapatay.
10 May mga ginahimo sa amon para mapasubo kami, pero malipayon
man kami gihapon. Imol lang kami, pero madamo nga tawo ang amon
ginapabugana. *Kon parte sa mga butang diri sa kalibutan,* wala kami sing
may masiling nga amon, pero ang matuod, kami ang tag-iya sang tanan
nga butang.
11 *Mga pinalangga nga* mga taga-Corinto, wala sing lipod-lipod ang
amon paghambal sa inyo, kay dako gid ang amon paghigugma sa inyo.
12 Wala kami nagkulang sang amon paghigugma sa inyo. Kamo amo
ang nagkulang sang inyo paghigugma sa amon.
13 Ginakabig ko kamo bilang akon gid nga mga anak. Gani higugmaa
ninyo ako pareho sang akon paghigugma sa inyo.

Indi Kamo Magpakig-isa sa mga Wala Nagatuo

14 Indi gid kamo magpakig-isa sa mga wala nagatuo *kay Cristo*. Kay
subong nga ang kasanag indi makaupod sa kadulom, ang maayo indi
man makaupod sa malain.
15 Kag subong nga si Cristo kag si Satanas indi mag-intiendihanay, ang
tumuluo kag ang indi tumuluo indi man mag-intiendihanay.
16 Indi puwede nga ang mga dios-dios ara man sa templo sang Dios.
Kag kita amo ang templo sang Dios nga buhi! Kay nagsiling ang Dios,
"Magapuyo ako kag magaupod sa ila.
Mangin Dios nila ako,
kag mangin katawhan ko sila."§
17 "Gani, magguwa na kamo kag magbulag sa ila.*
Indi kamo magtandog sa mga ginakabig nga mahigko,†
kag batunon ko kamo."‡
18 "Kag ako mangin inyo Amay,

§ **6:16** Lev. 26:12; Eze. 37:27 * **6:17** *sa ila:* buot silingon, *sa mga tawo nga wala nagatuo sa Dios* † **6:17** *Indi...mahigko:* buot silingon, *Indi kamo magpakigbahin sa mga ginahimo sang mga tawo nga mahigko sa panulok sang Dios.* ‡ **6:17** Isa. 52:11

kag kamo mangin akon mga anak.
Ako, ang Ginoo nga Makagagahom, ang nagasiling sini."§

7

1 Mga hinigugma, tungod sining mga promisa sang Dios sa aton,
bayaan ta na ang tanan nga nagapahigko sa aton bilog nga kabuhi,*
kag tinguhaan ta nga mangin matinlo ang aton kabuhi nga may pagtahod sa Dios.

Ang Kalipay ni Pablo

2 Kon mahimo, batuna ninyo kami sa inyo mga tagipusuon. Wala kami
sing may ginhimo nga malain sa bisan kay sin-o sa inyo. Wala man kami
sing may gin-guba sa inyo ukon gindayaan.
3 Wala ako nagahambal sini para pakalainon kamo. Kay pareho sang
akon ginsiling sadto, ginapalangga gid namon kamo kag bisan ano ang
matabo, mabuhi man ukon mapatay, magaunungay gid kita.
4 Dako gid ang akon pagsalig sa inyo kag ginapabugal ko gid kamo.
Bisan masyado kabudlay sang amon ginaagyan, puno ako sing kalipay
sang nakabati ako parte sa inyo.
5 Kay sang pag-abot namon sa Macedonia, wala gid sing pahuway
ang amon lawas tungod kay bisan diin nagaantos kami. Gin-away
kami sang mga nagakontra sa amon, kag nagpalibog man kami parte sa
kahimtangan sang mga tumuluo.
6 Pero ang Dios nga nagapabakod kag nagalipay sa mga nagakasubo
amo ang nagpabakod kag naglipay sa amon paagi sa pag-abot ni Tito.
7 Indi lang ang iya pag-abot ang nakahatag kabakod kag kalipay sa
amon, kundi ang iya man nga ginsugid nga ginpabakod kag ginlipay
ninyo siya. Ginsugiran niya kami nga nahidlaw kamo sa akon kag na-
gakasubo kamo sang natabo, kag ginaapinan ninyo ako. Gani malipayon
na gid ako subong.
8 Bisan ang akon sulat nga ato nagdala sing kasubo sa inyo, wala ako
nagahinulsol nga ginsulat ko ato. Sang una matuod nga naghinulsol ako
kay nakita ko nga sang premiro nagkasubo kamo.
9 Pero subong malipayon ako, indi tungod nga nagkasubo kamo, kundi
tungod nga amo ato ang nangin paagi para maghinulsol kamo. Kay
ginpasubo kamo suno sa kabubut-on sang Dios, gani wala nagdala sing
malain sa inyo atong amon ginsulat.
10 Kay ang kasubo nga suno sa kabubut-on sang Dios nagadala sa
tawo sa paghinulsol, kag ina nagaresulta sing kaluwasan nga indi dapat
hinulsulan. Pero ang kasubo sang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios
nagadala sa ila sa kamatayon.
11 Tan-awa ninyo ang resulta sadtong kasubo nga nag-abot sa inyo
suno sa kabubut-on sang Dios. Nangin desidido gid kamo sa pagpakita
sa amon nga kamo matinlo sa sadto nga sala nga akon ginasiling sa
inyo. Naakig gid kamo sa nakahimo sang sadto nga sala, kag nahadlukan
kamo kon ano ang mangin resulta sadto. Gusto gid ninyo nga magbalik
liwat ang aton daan nga relasyon. Ginsilutan pa gid ninyo ang nakahimo
sadto. Kag sa tanan nga butang, ginpakita ninyo nga kamo wala gid sing
salabton sa sadto nga sala.

§ **6:18** 2 Sam. 7:14; 1 Cro. 17:13 * **7:1** *aton bilog nga kabuhi:* sa literal, *lawas kag espiritu*

12 Gani atong akon sulat indi lang para sa nakahimo sing malain ukon
sa ginhimuan sing malain, kundi labi na gid para sa inyo tanan para sa
presensya sang Dios makita gid ninyo ang inyo pagkasinsero sa amon.
13 Kag sa sini napabakod kag napalipay ninyo kami.
Kag indi lang ina, kundi nadugangan pa gid ang amon kabakod
kag kalipay sang makita namon nga nalipay si Tito, kay wala na siya
nagapalibog parte sa inyo.
14 Gindayaw ko kamo sang una sang nag-estoryahanay kami ni Tito
parte sa inyo. Kag nakita niya nga matuod ang akon ginsugid sa iya, gani
wala ako nahuy-an. Matuod gid ang tanan nga amon ginhambal sa inyo,
kag napamatud-an nga matuod man ang amon pagdayaw sa inyo kay
Tito.
15 Kag kada madumduman ni Tito nga kamo tanan nagsunod sa iya
ginhambal kag dako ang inyo pagtahod sa iya, nagadugang pa gid ang
iya pagpalangga sa inyo.
16 Kag nagakalipay man ako kay masaligan ko gid kamo.

8

Kon Paano Magbinuligay ang mga Kristohanon

1 Mga kauturan, gusto namon isugid sa inyo ang ginhimo sang mga
iglesya sa Macedonia paagi sa bulig sang Dios sa ila.
2 Bisan madamo ang ila naagyan nga mga pagtilaw, malipayon gi-
hapon sila. Amo ina nga maalwan sila sa paghatag bisan tama gid sila
kaimol.
3 Makapamatuod ako sa inyo nga ang ila paghatag indi lang suno sa ila
masarangan kundi sobra pa, kay ginhimo nila ini nga buluntaryo.
4 Kay sila mismo amo ang nagpangabay gid sa amon nga kon mahimo
hatagan sila sing kahigayunan para makabulig man sila sa *pigado nga*
mga katawhan sang Dios *sa Judea*.
5 Kag indi lang ina, kundi una sa tanan ginhalad nila ang ila kaugalin-
gon sa Ginoo kag sa amon suno sa kabubut-on sang Dios. Wala gid kami
maghunahuna nga makahimo sila sadto.
6 Tungod sa ila maayo nga ginhimo, ginpangabay namon si Tito nga
magbalik dira sa inyo kag magpadayon sang iya naumpisahan nga mga
paglaygay parte sa pagtipon sang inyo mga amot *para sa mga pigado sa*
Judea.
7 Kamo dira sa Corinto wala ginakulang sa tanan nga butang: dako
ang inyo pagtuo sa Dios, maayo kamo magtudlo, kag madamo ang inyo
nahibaluan. Mapisan kamo *sa inyo pag-alagad sa Dios*, kag dako ang
inyo paghigugma sa amon. Gani gusto namon nga ipakita ninyo nga
wala man kamo nagakulang sa paghatag.
8 Wala ko kamo ginasugo nga maghatag, kundi ginasugid ko lang sa
inyo ang pagbulig sang iban para mapakita man ninyo sa amon nga ang
inyo paghigugma matuod gid.
9 Nahibaluan man ninyo ang kaayo sang aton Ginoong Jesu-Cristo, nga
bisan manggaranon siya *didto sa langit* nagpakaimol siya *diri sa duta*,
agod paagi sa iya kaimulon mangin manggaranon kita.*

* **8:9** Ang buot silingon sini nga bersikulo nga ginbayaan ni Jesus ang iya gahom kag kadung-
ganan didto sa langit kag nagpakatawo siya kag nag-antos para sa aton para maangkon ta ang
espiritual nga mga pagpakamaayo.

10 Gani amo ini ang akon laygay sa inyo: maayo kon padayunon ninyo
ang paghatag nga inyo gin-umpisahan sang nagligad nga tuig. Kamo gid
ang una nga naghatag kag kamo man ang una nga nakahunahuna nga
maghimo sini.
11 Gani padayuna ninyo ina. Tinguhai ninyo nga tapuson ang inyo
ginplano nga gusto gid ninyo nga himuon, kag maghatag kamo suno sa
inyo masarangan.
12 Kay kon gusto gid ninyo nga maghatag, batunon sang Dios ang inyo
masarangan. Wala siya nagapaabot nga maghatag kamo sang indi ninyo
masarangan.
13 Wala ako nagasiling nga pamag-anan ninyo ang kahimtangan sang
iban hasta kamo na ang mabudlayan, kundi para bala nga magpalareho
ang aton kahimtangan.
14 Sa karon maayo ang inyo pangabuhi, gani nagakabagay lang nga
buligan ninyo ang mga ginakulang. Kag kon sa iban nga adlaw kamo
naman ang kulangon, kag kon sila may maayo na nga kahimtangan,
kundi sila naman ang mabulig sa inyo. Sa sini nga paagi magpalareho
ang kahimtangan sang isa kag isa.
15 Indi bala nga pareho man sina ang ginasiling sang Kasulatan:
"Ang nagtipon sang madamo wala nagsobra,
kag ang nagtipon sang diutay wala man makulangi."†
16 Nagapasalamat kami sa Dios nga ginbutang niya sa tagipusuon ni
Tito ang pagdumdom sa inyo pareho gid sang amon pagdumdom sa inyo.
17 Kay indi lang nga nagsugot siya sa amon pangabay nga makadto siya
dira sa inyo, kundi siya gid mismo gusto magkadto dira.
18 Paupdon namon sa iya ang aton utod nga ginadayaw sang tanan nga
iglesya tungod sang iya pagpangabudlay para sa Maayong Balita.
19 Siya amo gani ang ginpili sang mga iglesya nga mag-upod sa amon
sa pagdul-ong namon sang sini nga bulig sa mga ginakulang. Ginahimo
namon ini para madayaw ang Ginoo kag para mapakita sa mga tawo nga
gusto gid namon nga magbulig.
20 *Paupdon namon ini nga utod kay Tito tungod nga* indi namon gusto
nga sa amon pagpanagtag sining dako nga bulig suspetsuhan kami.
21 Gusto lang namon nga maghimo sang maayo, indi lang sa panulok
sang Ginoo kundi sa panulok man sang tawo.
22 May isa pa gid ka utod nga paupdon namon sa ila. Ini nga
tawo makapila na namon natestingan sa nagkalain-lain nga butang kag
napamatud-an nga may handom gid siya sa pagbulig, kag labi na gid
subong tungod kay dako ang iya pagsalig sa inyo.
23 Kon parte kay Tito, siya kaupod ko nga nagapangabudlay sa pag-
bulig sa inyo. Kon parte man sa *sining iban nga* mga kauturan *nga
magaupod sa iya*, sila ang mga ginpadala sang mga iglesya. Ang ila
kabuhi nagahatag kadayawan kay Cristo.
24 Gani, ipakita ninyo sa ila nga mahigugmaon kamo para mahibaluan
nila nga matuod gid ang amon mga pagdayaw sa inyo, kag mahibaluan
man ini sang *iban nga* mga iglesya *paagi sa ila*.

9

Bulig para sa mga Tumuluo

† **8:15** Exo. 16:18

1 Indi na kinahanglan nga sulatan ko pa kamo parte sa inyo pagbulig
sa mga katawhan sang Dios *didto sa Judea*,
2 tungod kay nahibaluan ko nga gusto gid man ninyo nga magbulig.
Ginapabugal ko gani kamo sa mga taga-Macedonia. Nagasiling ako sa ila
nga kamo dira sa Acaya handa na nga magbulig halin pa sang nagligad
nga tuig. Sang pagkabati nila sadto, natandog gid ang tagipusuon sang
kalabanan sa ila sa paghatag.
3 Gani ginapauna ko dira sila ni Tito para mabuligan kamo sa pag-
preparar sang inyo amot para indi magguwa nga wala sing pulos ang
akon pagpabugal parte sa inyo nga kamo handa na.
4 Kay basi kon may mga taga-Macedonia nga mag-upod sa akon kon
magkadto na ako dira kag masapwan nila nga wala pa man gali kamo
makahanda sang inyo inughatag. Kon amo ini ang matabo mahuy-an
kami, kay *ginpabugal namon kamo tungod kay* dako ang amon pagsalig
sa inyo. Kag labi nga mahuy-an kamo.
5 Gani naghunahuna ako nga dapat pangabayon ini nga mga kauturan
nga mag-una dira para sa wala pa ako mag-abot, matipon na nila
ang inyo amot nga ginpromisa. Kag sa sini nga paagi magaguwa nga
naghatag kamo tungod nga gusto ninyo kag indi nga napilitan lang
kamo.
6 Dumduma ninyo ini: Kon diutay ang aton binhi nga ginapanggas,
diutay man ang aton pagaanihon. Pero kon madamo ang aton binhi,
madamo man ang aton ani.
7 Ang kada isa dapat maghatag suno sa iya gusto nga ihatag. Indi nga
may pagpugong ukon nga napilitan lang, kay ginahigugma sang Dios ang
mga nagahatag nga malipayon.
8 Kag ang Dios sarang makahatag sa inyo sang sobra pa sang sa inyo
mga kinahanglanon, para indi gid kamo pagkulangon kag permi pa
kamo makabulig sa iban.
9 Pareho sang ginasiling sang Kasulatan:
“Nagapanagtag siya sa mga imol;
ang iya matarong nga ginahimo dumdumon hasta san-o.”*
10 Kag ang Dios nga nagahatag sang binhi sa mangunguma para may
pagakaunon siya, amo man ang Dios nga magahatag sa inyo sang inyo
mga kinahanglanon. Kag sa sini magadugang pa gid ang inyo pagbulig
sa iban.
11 Pabuganaon niya kamo sa tanan nga butang para makabulig kamo
permi sa iban. Kag madamo ang magapasalamat sa Dios tungod sang
inyo ginapadala sa ila nga bulig paagi sa amon.
12 Kay sa sining inyo paghatag, indi lang nga mabuligan ninyo ang mga
kinahanglanon sang mga katawhan sang Dios *sa Judea*, kundi paagi man
sini madamo ang magapasalamat sa Dios.
13 Kay ang inyo bulig nagapamatuod nga nagatuman kamo sa Maayong
Balita parte kay Cristo nga inyo ginatuohan. Gani dayawon nila ang
Dios; kag indi lang tungod kay nagbulig kamo sa ila kundi tungod kay
nakabulig kamo sa tanan.
14 Magapangamuyo sila para sa inyo nga may dako nga paghigugma
tungod sa indi matupungan nga pagpakamaayo sang Dios sa inyo.
15 Gani magpasalamat kita sa Dios tungod sa iya regalo sa aton nga indi
masaysay.

* **9:9** Sal. 112:9

10

Ang Sabat ni Pablo sa mga Nagakontra sa Iya

1-2 *May ara sa inyo nga nagasiling nga* ako, si Pablo, talawan kon dira
sa inyo, pero kon wala na gani dira, kag kon nagasulat lang, maisog.
Pero nagapangabay ako sa inyo, nga may kalulo pareho kay Cristo, nga
indi ninyo ako pagpiliton nga ipakita ko ang akon kaisog kon mag-abot
na ako dira. Kay may mga tawo dira nga nagasiling nga ang amon
pagkabuhi pareho man lang sang pagkabuhi sang mga tawo diri sa
kalibutan. Kon amo man gihapon ina ang ila ginasiling hasta mag-abot
ako dira, sigurado gid nga ipakita ko ang akon kaisog sa ila.
3 Kami matuod mga tawo man lang, pero sa amon pagpakig-away *sa
mga nagakontra sa kamatuoran*, wala kami nagasalig sa amon kaugalin-
gon nga ikasarang,
4-5 kundi ang gahom sang Dios amo ang armas nga amon ginasaligan.
Amo ina ang amon ginagamit sa pagdaog sa sala nga mga rason sang
mga tawo nga bugalon kag indi magpati sa mga pagpanudlo sang Dios.
Bisan ang ila sala nga mga rason nga pareho sang mabakod nga pader
nga nagasablag sa ila sa pagbaton sang kamatuoran ginaguba namon.
Ginakombinsi namon ang ila mga hunahuna para magmatinumanon
sila sa mga sugo ni Cristo.
6 Karon, kon makita namon nga nagatuman na gid kamo sang tanan,
ang wala nagatuman silutan namon.
7 Hunahunaa bala ninyo sang maathag. Kon may ara nga nagapati nga
siya iya ni Cristo, dapat hunahunaon niya nga kami iya man ni Cristo.
8 Bisan daw sobra na ang akon pagpabugal parte sa awtoridad nga
ginhatag sa akon sang Ginoo, wala ako nahuya, kay ini nga awtoridad
wala ko ginagamit sa pagguba sang inyo pagtuo, kundi sa pagpabakod
sini.
9 Indi ko gusto nga maghunahuna kamo nga ginapahog ko kamo sa
akon mga sulat.
10 Kay ang iban dira sa inyo nagasiling nga maisog ako kon sa sulat,
pero kon nagaatubang na gani maluya ako kag wala sing pulos ang akon
mga ginahambal.
11 Dapat makahibalo ang mga nagahambal sina nga kon ano ang amon
ginahambal sa sulat, amo man ina ang amon himuon kon ara na kami
dira.
12 Indi kami mangahas nga magkomparar ukon magkabig sang amon
kaugalingon nga pareho sa iban dira nga sobra ang ila pagpadayaw sang
ila kaugalingon. Mga buang-buang gid sila, kay nagataksanay sila kag
nagakomparahanay sang ila kaugalingon nga kaayo.
13 Pero kami ya wala nagapabugal sing sobra, kundi hasta gid lang sa
obra nga ginhatag sang Dios sa amon, kag lakip diri ang amon obra sa
inyo.
14 Kon wala kami nakaabot dira sa inyo, puwede nila masiling nga
nagasulubra ang amon pagpabugal. Pero ang matuod, kami ang una nga
nakaabot dira nga nagadala sang Maayong Balita parte kay Cristo.
15 Gani indi sobra ang amon pagpabugal kay wala kami nagaangkon
sang pinangabudlayan sang iban kag ipabugal. Nagasalig man kami nga
samtang nagadugang ang inyo pagtuo, mas madamo pa gid ang amon
mahimo dira sa inyo suno sa ginapahimo sang Dios sa amon.

16 Pagkatapos dira, mawali man namon dayon ang Maayong Balita
sa iban nga mga lugar sa unhan ninyo. Kay indi namon gusto nga
angkunon ang pinangabudlayan sang iban kag ipabugal.
17 *Pareho bala sang ginasiling sang Kasulatan,* "Ang bisan sin-o nga
gusto magpabugal, dapat ipabugal lamang niya ang ginhimo sang Gi-
noo."*
18 Kay ang Ginoo wala nagakalipay sa tawo nga nagadayaw sang iya
kaugalingon, kundi sa tawo nga iya ginadayaw.

11

Si Pablo kag ang mga Nagapakuno-kuno nga mga Apostoles

1 Kon ang akon pagpabugal subong ginakabig ninyo nga kabuangan,
pasensyahon lang ninyo ako.
2 Kay may diosnon ako nga kaimon nga ginabatyag sa inyo. Pareho
kamo sa isa ka dalaga nga matinlo ang iya pagkababayi, nga akon
ginpromisa nga ipakasal sa isa ka lalaki nga amo si Cristo.
3 Pero nagakahadlok ako nga basi kon dayaan kamo, pareho kay Eva
nga gindayaan sang man-og, kag madula ang inyo sinsero nga handom
nga magsunod kay Cristo.
4 Kay ginabaton lang ninyo ang bisan sin-o nga nagakadto dira sa
inyo nga nagawali sang lain nga Jesus sang sa amon ginwali sa inyo.
Kag ginabaton man ninyo ang lain nga klase sang espiritu kag ang ila
ginatawag nga maayo nga balita nga lain sang sa inyo nga nabaton sa
amon.
5 Kon sa akon, indi gid man ako ulihi sa mga nagasiling dira nga sila
gid ang labing maayo nga mga apostoles.
6 Mahimo nga indi ako maayo maghambal, pero madamo man ang
akon nahibaluan parte sa kamatuoran. Kag nahibaluan ninyo ina kay
nakita man ninyo mismo nga ina matuod sa tanan namon nga mga
pagtudlo.
7 Wala ako nagpabayad sa inyo sang akon pagwali sang Maayong
Balita nga halin sa Dios, kundi nagsakripisyo ako para mag-ayo ang inyo
espiritual nga kabuhi. Ti malain bala atong akon ginhimo?
8 Daw pareho lang nga ginkawatan ko ang iban nga mga iglesya paagi
sa pagbaton sing bulig sa ila para makaalagad ako sa inyo.
9 Sang ginkulang ako sang akon mga kinahanglanon wala man ako
nagpangayo sang bulig sa bisan kay sin-o sa inyo. Ang *aton* mga
kauturan sa Macedonia amo ang naghatag sa akon sang akon mga
kinahanglanon. Ginlikawan ko nga pabug-atan kamo, kag amo gid man
ini permi ang akon pagahimuon.
10 Ining akon ginapabugal indi gid mapauntat *tungod kay indi gid ako*
magpangayo sing bulig sa inyo ukon sa mga lugar *sa inyo palibot* nga
sakop sang *probinsya sang* Acaya. Kag tungod kay si Cristo ari sa akon,
ang akon ginahambal matuod gid.
11 Pero basi kon magsiling kamo nga wala ako nagapangayo sing bulig
sa inyo tungod kay wala ko kamo ginapalangga. *Sala ina.* Kay palangga
ko gid kamo kag ina nahibaluan sang Dios.
12 Pero tindugan ko ang akon ginhambal nga indi ako magbaton sang
bulig halin sa inyo, para ang mga tawo nga nagapakaapostoles indi
makasiling nga sila nagapangabudlay pareho sa amon.

* **10:17** Jer. 9:24

13 Ina nga mga tawo indi matuod nga mga apostoles, kundi mga
manugdaya kag nagapakuno-kuno lang nga sila mga apostoles ni Cristo.
14 Kon sa bagay, indi katingalahan ina. Kay bisan gani si Satanas
nagapakuno-kuno nga anghel nga nagahatag sang kasanag.
15 Gani indi katingalahan kon ang iya mga sinakpan nagapakuno-
kuno man nga mga alagad sang pagkamatarong. Pero magaabot ang
adlaw nga silutan sila sang silot nga bagay man sa ila ginahimo.

Ang Mga Kabudlayan nga Naagyan ni Pablo

16 Pareho sang akon ginhambal sadto, indi kamo maghunahuna nga
buang-buang ako; pero kon amo ina ang hunahuna ninyo sa akon, waay
kaso, basta pabay-an lang ninyo ako nga magpabugal man sing bisan
diutay lang.
17 Kon sa bagay, kon ginapabugal ko ang akon kaugalingon, indi ina
halin sa Ginoo, kag daw sa buang-buang ako.
18 Pero tungod nga madamo dira ang nagapabugal pareho sa mga tawo
sa kalibutan, ako mapabugal man.
19 *Nagahunahuna kamo nga* maalam kamo, pero ginapabay-an lang
ninyo nga diktahan kamo sang mga buang-buang.
20 Ginahimo nila kamo nga mga ulipon, ginakuha nila ang inyo pagk-
abutang, ginadayaan nila kamo, ginapakanubo kag ginapakahuy-an
nila kamo. Bisan amo ina ang ila ginahimo ginapabay-an gid lang ninyo.
21 Makahuluya man nga akuon namon nga maluya kami, pero indi gid
kami makahimo sinang ila ginahimo.

Kon may mangahas nga magpabugal sang bisan ano, ako mangahas
man; bisan matuod nga sa sining akon pagpabugal daw sa buang-buang
ako.
22 Kon sila nagapabugal nga sila mga Judio kag mga kaliwat ni Israel
kag ni Abraham, ako amo man.
23 Kon nagasiling sila nga sila mga alagad ni Cristo, mas maayo ako nga
alagad ni Cristo sang sa ila. Nahibaluan ko nga sa sining akon mga gina-
pabugal daw sa buang gid ako, *pero ang matuod, mas maayo gid ako nga
alagad sang sa ila tungod kay* mas madamo ang akon pagpangabudlay
kon ikomparar sa ila. Kag mas madamo nga beses ako napriso. Permi
gid ako ginhanot, kag makapila ka beses nga ara ako sa peligro sang
kamatayon.
24 Lima gid ka beses nga ginhanot ako sang *akon kapareho nga* mga
Judio sing tag-39 ka lapdos.
25 Tatlo ka beses ako ginlampusan. Kag kaisa ako ginbato. Katatlo ako
nakaagi nga nalunod ang akon ginasakyan, kag isa sina ka bes, isa ka
adlaw kag isa ka gab-i ang akon paglutaw-lutaw sa lawod.
26 Sa akon pagbiyahe sa nagkalain-lain nga lugar, ang akon kabuhi
permi nabutang sa peligro. Nabutang ako sa peligro sa akon mga
pagtabok sa mga suba, sa mga tulisan, sa akon kapareho nga mga Judio,
sa mga indi Judio, sa siyudad, sa kamingawan, sa dagat, kag sa mga tawo
nga nagapakuno-kuno nga sila mga kauturan man *kay Cristo*.
27 Naagyan ko man ang mga kabudlayan tungod sang akon obra,
kag kon kaisa wala gani ako tinulugan. May mga beses nga indi ako
makakaon, kag kon kaisa wala gid ako sing may makaon kag bisan gani
sang mainom wala gid. Naagyan ko man ang katugnaw kag kakulang
sang bayo.

28 Wala pa labot sang akon mga naagyan nga wala ko nasambit, naga-
palibog pa ako adlaw-adlaw sa kahimtangan sang tanan nga iglesya.
29 Kon may ara nga maluya *sa pagtuo*, nagakasubo ako. Kag kon may
ara nga nagapakasala, puwerte gid ang akon kasubo.
30 Kon kinahanglan gid man nga magpabugal ako, ipabugal ko na lang
ang mga butang nga nagapakita sang akon kaluyahon.
31 Wala ako nagabutig kag ina nahibaluan sang Dios kag Amay sang
aton Ginoong Jesus. Dalayawon siya hasta san-o.
32 Sang didto ako sa Damascus, ginpabantayan sang gobernador nga
sakop ni Haring Aretas ang puwertahan sang siyudad para dakpon ako.
33 Pero ginbutang ako *sang akon mga upod* sa kaing kag gintunton sa
guwa sang pader *sang siyudad* halin sa bintana, gani nakapalagyo ako.

12

Ang Parte sa Ginpakita sang Dios kay Pablo

1 Nahibaluan ko nga wala sing pulos nga magsagi ako pabugal, pero
napilitan ako. Karon isugid ko sa inyo ang mga butang nga ginpakita
kag ginpahayag sang Ginoo sa akon.
2-4 Kay Cristo na ako sang matabo ini sa akon kag mga 14 na ka tuig
ang nakaligad, nga gindala ako paibabaw sa ikatlo nga langit, sa Paraiso.
Ambot lang kon ang akon lawas didto gid ukon ang espiritu ko lang. Ang
Dios gid lang ang nakahibalo. Nakaabot ako sa Paraiso kag nabatian
ko ang mga butang nga indi masarangan nga ipaathag kag indi puwede
isugid sa mga tawo.
5 Atong akon naagyan amo ang akon ipabugal. Pero kon parte sa akon
kaugalingon, indi ako magpabugal luwas lang kon parte sa akon mga
kaluyahon.
6 Kon sa bagay, kon magpabugal gid man ako, indi ako mangin
buang-buang kay magasugid man ako sang kamatuoran. Pero indi ako
magpabugal kay basi kon magsobra ang ila pagtan-aw sa akon. Gusto
ko nga ang ila pagtan-aw sa akon suno lang sa ila nakita kag nabatian sa
akon.
7 Pero para indi ako magpabugal sing sobra tungod sa makatilingala
nga mga ginpahayag sang Dios sa akon, ang iya ginhimo, gintugutan niya
si Satanas nga hatagan ako sang deperensya sa akon lawas. Ginpabay-
an lang sang Dios nga paantuson ako ni Satanas sining akon deperensya
para indi ako magpabugal.
8 Tatlo gid ka beses nga ginpangayo ko sa Ginoo nga kuhaon niya ini sa
akon.
9 *Pero wala niya pagkuhaa.* Sa baylo nagsiling siya, "Ang akon bulig
amo lang ang imo kinahanglan. Kay makita gid ang akon gahom kon
maluya ka." Gani malipayon gid ako sa pagpabugal parte sa akon mga
kaluyahon, para mabatyagan ko permi ang gahom ni Cristo sa akon.
10 Gani malipayon ako subong sa akon mga kaluyahon, sa mga pag-
insulto sa akon, sa mga kabudlayan, sa mga paghingabot, kag sa mga
kapiutan tungod sang akon pagsunod kay Cristo. Kay kon maluya ako,
ginapabaskog ako *sang Dios*.

Ang Balatyagon ni Pablo sa mga Taga-Corinto

11 Daw sa buang-buang ako *sa akon nga pagpabugal,* pero kamo
mismo ang nagtulod sa akon *nga magpabugal*. Kay kamo kuntani ang

dapat nagdayaw sa akon sa mga nagapakuno-kuno nga mga apostoles, pero wala ninyo ako pagdayawa. Bisan nahibaluan ko nga sa akon kaugalingon wala ako sing may ipabugal, indi man ako magpaulihi sa sina nga mga tawo nga mga labing maayo kuno nga mga apostoles.

12 Sang dira ako sa inyo, padayon ang akon paghimo sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang bisan pa nga may mga sablag nga nag-alabot sa akon. Kag ini nagapamatuod sang akon pagkaapostol.

13 Ang akon ginhimo dira sa inyo pareho man sang akon ginahimo sa iban nga mga iglesya, luwas lang nga wala ako nagpabug-at sa inyo paagi sa pagpangayo sang inyo bulig sa akon. Kon sa sina nga butang nakasala ako sa inyo, pasensyaha lang ninyo ako.

14 Karon preparado na ako nga magkadto dira sa inyo kag ini mangin ikatlo na ka beses. Indi gihapon ako magpangayo sang bulig sa inyo, tungod kay indi man ang inyo pagkabutang ang akon ginapangita kundi kamo mismo. Kay *daw mga bata ko kamo, kag* indi bala nga ang mga bata indi kinahanglan nga magsuporta para sa ila mga ginikanan kundi ang mga ginikanan amo ang magsuporta para sa ila mga bata?

15 Ang matuod lang, malipayon pa gani ako kon makahatag ako sa inyo, kag bisan pa ang akon kabuhi ihatag ko kon kinahanglan para makabulig ako sa inyo. Pero ngaa nga bisan dako ang akon pagpalangga sa inyo, kadiutay gid lang sang inyo pagpalangga sa akon?

16 Kamo mismo makakomporme nga wala ako nagpasagod sa inyo. Pero basi kon may magsiling sa inyo nga dayaon ako kag natuntuhan ko kamo.

17 Pero paano? Kay nahibaluan man ninyo nga wala gid ako nagpanguwarta sa inyo paagi sa bisan kay sin-o nga akon ginpadala dira.

18 Ginpangabay ko man si Tito nga magkadto dira kag ginpaupod ko man sa iya ang isa pa gid ka utod. Indi man kamo makasiling nga namintaha si Tito sa inyo. Indi mahimo nga intuon niya kamo kay nakita man ninyo nga pareho ang amon pagginawi kag katuyuan.

19 Basi kon dugay na ang inyo paghunahuna nga wala kami sang iban nga ginahimo kundi ang pagdepensa lang sang amon kaugalingon sa inyo. Mga hinigugma, kami nga ara kay Cristo nagasiling sa inyo sa atubangan sang Dios nga wala kami sang iban nga katuyuan sa tanan nga amon ginahambal kundi ang pagpabakod sang inyo pagtuo.

20 Nahadlok ako, kay basi kon pag-abot ko dira, makita ko nga ang inyo ginahimo lain sang sa akon ginapaabot sa inyo. Kag *kon ina ang matabo,* makita man ninyo nga lain man ako sang sa inyo ginapaabot sa akon. Nahadlok ako, kay basi kon maabtan ko kamo nga nagailinaway, nagahinisaay, nagainakigay, nagahandom lang para sa inyo kaugalingon, nagahambal sang malain kontra sa iban, nagakutsokutso, nagapabugal, kag nagaginamo.

21 Nahadlok man ako, kay basi kon pag-abot ko dira mahuy-an naman ako sa Dios tungod sa inyo. Kag basi kon magakasubo lang ako tungod kay madamo sa inyo ang nagpakasala sang una, kag hasta subong wala pa naghinulsol sang ila mga mahigko nga ginhimo pareho sang imoral nga pagpakigrelasyon kag pagusto nga paghimo sang kalautan.

13

Ang Katapusan nga mga Laygay kag mga Bilin

1 Amo na ini ang akon mangin ikatlo nga pagkadto dira sa inyo.
Nagasiling ang Kasulatan, "Ang akusasyon dapat mapamatud-an sang
duha ukon tatlo ka saksi."*
2 Karon, gusto ko nga paandaman ang mga nakasala sang una, kag pati
man ang tanan, nga ang mga butang nga akon ginhambal sang ikaduha
ko nga pagkadto dira ginasulit ko subong—nga sa akon pag-abot liwat
dira wala gid sing may makalikaw sa akon pagdisiplina.
3 Himuon ko ini para pamatud-an sa inyo nga si Cristo ang nagahambal
paagi sa akon, kay amo man ini ang inyo ginapangita. Indi siya maluya
sa iya pagpanghikot sa inyo kundi makagagahom.
4 Matuod ginlansang si Cristo sa krus tungod kay ginpaubos niya
ang iya kaugalingon, pero subong buhi siya tungod sa gahom sang
Dios. Kag tungod kay ara kami kay Cristo, nagapaubos kami sang amon
kaugalingon pareho sa iya. Pero sa amon pag-alagad sa inyo, makita
man ninyo nga ang gahom sang Dios ari man sa amon tungod kay siya
upod namon.
5 Usisaa ninyo ang inyo kaugalingon kon bala may pagtuo *gid* kamo
kay Cristo. Tan-awa maayo ang inyo kabuhi. Indi bala nahibaluan na
ninyo nga si Cristo Jesus ara sa inyo?—luwas kon masapwan nga indi
kamo matuod nga mga tumuluo.
6 Nagasalig ako nga makita ninyo nga kami matuod gid nga mga
apostoles ni Cristo.
7 Nagapangamuyo kami sa Dios nga indi kamo maghimo sang bisan
ano nga malain. Wala kami nagapangamuyo sini para makita sang
mga tawo nga ginasunod ninyo ang amon mga ginatudlo sa inyo, kay
bisan indi ninyo kami pagkilalahon nga mga apostoles ni Cristo, basta
nagahimo kamo sing maayo.
8 Kay indi kami makahimo sang bisan ano nga kontra sa kamatuoran,
kundi ang para gid lang sa kamatuoran.
9 Nagakalipay kami kay sa pagpaubos namon sang amon kaugalingon
nangin mabaskog kamo *sa inyo pagtuo*. Ang amon ginapangamuyo nga
wala gid sing may makita nga kasawayan sa inyo.
10 Nagasulat ako sini sa inyo samtang wala pa ako dira, para sa pag-
abot ko indi na ako mapilitan nga maggamit sang akon awtoridad sa
masakit nga mga hambal. Kay ginhatag sa akon sang Dios ang awtoridad
nga ini para palig-unon kamo, kag indi nga para gub-on.
11 Sa katapusan, paalam sa inyo† mga kauturan. Tadlunga ninyo ang
inyo kabuhi. Magpalig-unanay kamo kag mag-isa. Dapat maayo ang
inyo relasyon sa isa kag isa. Kag kon himuon ninyo ini, ang Dios nga
ginahalinan sang gugma kag kalinong magaupod sa inyo.
12 Magkamustahanay kamo bilang mag-ulutod kay Cristo.‡
Ang tanan nga katawhan sang Dios diri nagapangamusta sa inyo.
13 Kabay pa nga ara sa inyo tanan ang pagpakamaayo sang aton
Ginoong Jesu-Cristo, ang gugma sang Dios, kag ang pagpakig-upod sang
Espiritu Santo.

---

* **13:1** Deu. 19:15 † **13:11** *paalam sa inyo:* ukon, *magkalipay kamo* ‡ **13:12** *bilang mag-ulutod kay Cristo:* sa literal, *nga may balaan nga halok*

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Galacia

1 *Ako* si Pablo nga apostol. *Ang akon pagkaapostol* indi halin sa tawo
ukon paagi sa tawo, kundi paagi kay Jesu-Cristo kag sa Dios nga Amay
nga nagbanhaw sa iya halin sa kamatayon.
2 *Ako* kag ang tanan nga kauturan diri *nagapangamusta* sa mga iglesya
dira sa Galacia.
3 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.
4 Naghalad si Cristo sang iya kaugalingon para mapatawad kita sa aton
mga sala, kag para maluwas niya kita sa kalautan nga nagahari sa sini
nga panahon. Ginhimo niya ini tungod nga amo ini ang kabubut-on sang
aton Dios kag Amay.
5 Dalayawon ang Dios hasta san-o! Amen.

Ang Maayong Balita Parte kay Cristo nga Wala gid sing may Makatupong

6 Natingala gid ako nga kadali lang sa inyo magtalikod sa Dios nga
nagtawag sa inyo paagi sa grasya ni Cristo kag magpati sa iban nga
maayong balita.
7 *Ang matuod* wala na sang iban pa nga maayong balita. Pero nasambit
ko ini tungod nga may mga tawo dira nga nagagamo sa inyo kay gusto
nila nga tikuon ang Maayong Balita parte kay Cristo.
8 Pero tandai ninyo ini: bisan ang anghel nga halin sa langit ukon bisan
kami pa ang magwali sang lain nga maayong balita sang sa amon anay
ginwali sa inyo, sumpaon siya sang Dios!
9 Nagsiling na kami sang una, kag subong ginasulit ko, nga ang bisan
sin-o nga nagawali sa inyo sang lain nga maayong balita sang sa inyo
nabaton sa amon, sumpaon siya sang Dios.
10 Indi kamo maghunahuna nga gusto ko lang nga dayawon ako sang
tawo. Indi! Gusto ko nga ang Dios amo ang magdayaw sa akon. Indi man
kamo maghunahuna nga gusto ko lang magpaayon sa mga tawo, kay kon
amo ina ang akon ginahimo, indi ako matuod nga alagad ni Cristo.

Kon Paano Nangin Apostol si Pablo

11 Gusto ko nga mahibaluan ninyo mga kauturan, nga ang Maayong
Balita nga akon ginwali sa inyo indi himo-himo lang sang tawo.
12 Wala ko ini nabaton halin sa tawo, kag wala man sang tawo nga
nagtudlo sini sa akon, kundi si Jesu-Cristo ang nagpahayag sini sa akon.
13 Nabatian ninyo ang akon mga ginhimo sang nagasunod pa ako sa
relihiyon sang mga Judio. Ginhingabot ko nga wala sing luoy-luoy ang
iglesya sang Dios, kag gintinguhaan ko nga laglagon sila tanan.
14 Kag kon parte sa mga pagtuman sa amon mga pagsulundan sa
relihiyon sang mga Judio, nalabawan ko ang kadam-an sa akon mga
katubo-tubo nga mga Judio, kay gintinguhaan ko nga tumanon gid ang
mga tradisyon sang amon mga katigulangan.

---

* **1:3** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:3** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

15 Pero ginkaluoyan ako sang Dios, kay sa wala pa ako matawo ginpili
na niya ako kag gintawag *nga mag-alagad sa iya*.
16 Kag sang nagpahayag ang Dios sa akon sang iya Anak para iwali siya
sa mga indi Judio, wala ako nagpatudlo kay bisan sin-o.
17 Wala man ako nagkadto sa Jerusalem para magpakigkita sa mga
apostoles nga nauna sa akon. Sa baylo, nagkadto ako dayon sa Arabia
kag pagkatapos nagbalik ako sa Damascus.
18 Pagkatapos sang tatlo ka tuig, nagkadto ako sa Jerusalem para
magpakigkita kay Pedro.‡ Duha ako ka semana didto sa iya.
19 Wala ako sang iban nga nakita didto nga mga apostoles luwas lang
kay Santiago nga utod sang Ginoo.
20 Matuod ang tanan nga ginasugid ko sa sulat nga ini, kag nahibaluan
sang Dios nga wala ako nagabutig.
21 Dayon nagkadto ako sa Syria kag sa Cilicia.
22 Sang sadto nga tiyempo indi pa ako personal nga kilala sang mga
iglesya nga ara kay Cristo sa Judea.
23 Nabalitaan lang nila nga ang nagahingabot anay sa ila nagawali na
sang pagtuo nga sadto gintinguhaan niya nga dulaon.
24 Gani gindayaw nila ang Dios tungod sa ginhimo niya sa akon.

2

Si Pablo kag ang Iban nga mga Apostoles

1 Pagkaligad sang 14 ka tuig, nagbalik liwat ako sa Jerusalem. Kaupod
ko si Barnabas, kag gindala ko man si Tito.
2 Nagbalik ako tungod nga nagpahayag ang Dios sa akon nga makadto
ako didto. Nagpakigkita ako sa mga manugdumala sang mga tumuluo.
Kag sang kamihanon na lang, ginpaathag ko sa ila kon ano ang Maayong
Balita nga akon ginawali sa mga indi Judio. Ginhimo ko ato kay indi ko
gusto nga mangin wala sing pulos ang akon mga pagpangabudlay sang
una kag subong.
3 *Komporme sila sa akon ginawali*, kay bisan indi Judio si Tito nga akon
upod, wala sila nagpilit nga tulion siya *suno sa Kasuguan ni Moises*.
4 Ang mga tawo lang nga nagpakuno-kuno nga sila mga tumuluo ang
nagsiling nga kinahanglan siya nga tulion. Ato nga mga tawo nag-impon
lang sa mga tumuluo para panilagan ang aton kahilwayan *sa Kasuguan
ni Moises*, nga naangkon ta paagi kay Cristo Jesus. Kay gusto nila nga
pasundon kita sa sina nga mga sugo.
5 Pero wala gid kami nagsunod sa ila gusto bisan gamay lang, para
matipigan namon para sa inyo ang kamatuoran *nga ginatudlo* sang
Maayong Balita.
6 Ang mga manugdumala sang mga tumuluo *didto sa Jerusalem* wala
gid sing may gindugang sa akon ginatudlo. (Kon sa bagay ano gid man
ina sa akon kon sin-o gid sila, tungod nga sa Dios palareho lang kami.)
7 Sa baylo, ginkilala nila nga ako amo ang ginatugyanan sang Dios nga
magtudlo sang Maayong Balita sa mga indi Judio, pareho man kay Pedro
nga gintugyanan sa pagtudlo sa mga Judio.
8 Kay ang Dios nga naghimo sa kay Pedro nga mangin apostol para sa
mga Judio amo man ang naghimo sa akon *nga mangin apostol* para sa
mga indi Judio.

‡ **1:18** *Pedro:* sa Griego, *Cefas* (amo man sa 2:9, 11, 14)

9 Gani pagkahibalo sang mga ginakilala nga mga manugdumala sang
mga tumuluo, nga amo sila ni Santiago, Pedro kag Juan, nga ginhatagan
ako sang Dios sini nga buluhaton, ginbaton nila kami ni Barnabas bilang
ila mga kaupod *nga manugpangabudlay*. Kag nagsugtanay kami nga
kami ni Barnabas *magawali* sa mga indi Judio kag sila ya sa mga Judio.
10 Ang ila lang pangabay sa amon nga buligan namon ang imol nga
mga tumuluo *didto sa Jerusalem*. Amo man gani ina ang akon luyag nga
himuon.

Ginsaway ni Pablo si Pedro sa Antioc

11 Karon, sang si Pedro didto sa Antioc, ginsaway ko siya tungod nga
sala ang iya ginhimo.
12 *Amo ini ang natabo*: sang wala pa makaabot ang mga tinawo
ni Santiago, nagakaon si Pedro kaupod sang mga indi Judio *nga mga*
tumuluo. Pero pag-abot sang mga tinawo ni Santiago, nagbulag siya kag
indi na gid siya magkaon upod sa mga indi Judio, kay nahadlok siya nga
basi sawayon siya sang mga Judio nga nagapati nga ang mga indi Judio
kinahanglan nga magpatuli.
13 Pati ang iban nga Judio *nga mga tumuluo didto sa Antioc* nagsunod
man kay Pedro bisan nahibaluan nila nga indi malain ang magkaon
upod sa mga indi Judio. Bisan gani si Barnabas nadala man sa ila
pagpakuno-kuno.
14 Sang nakita ko nga wala sila nagasunod sa kamatuoran *nga gi-*
natudlo sang Maayong Balita, ginhambalan ko si Pedro sa atubangan
sang tanan. Nagsiling ako sa iya, "Ngaa *ginhimo mo ato? Daw pareho*
lang nga ginapilit mo ang mga indi Judio nga magkabuhi subong mga
Judio.* Ikaw gani nga Judio mismo wala man nagasunod sa mga
kasuguan sang mga Judio, kundi nagakabuhi subong isa ka indi Judio."

Judio ukon Indi Judio Pareho nga Maluwas kon Magtuo

15 Natawo kami nga mga Judio, kag lain kami sa mga indi Judio nga
ginakabig sang kapareho namon nga mga Judio nga mga makasasala.
16 Pero nahibaluan namon nga ginapakamatarong sang Dios ang
tawo paagi sa iya pagtuo kay Cristo Jesus kag indi sa pagtuman sa
Kasuguan. Gani kami man nga mga Judio nagtuo kay Cristo Jesus
para pakamatarungon kami sang Dios tungod sa amon pagtuo kag indi
tungod sa amon pagtuman sa Kasuguan. Kay wala gid sing tawo nga
pakamatarungon sang Dios paagi sa iya pagtuman sa Kasuguan.
17 Karon, kon sa amon handom nga pakamatarungon kami *sang Dios*
paagi sa amon pagpakig-isa kay Cristo nagaguwa nga kami makasasala
tungod nga ginabaliwala namon ang Kasuguan, ano, nagakahulugan
bala nga si Cristo nagatulod sa paghimo sang sala? Indi mahimo!
18 Pero kon balikan ko naman ang *pagsalig sa Kasuguan nga* akon
ginbayaan, ako na ang nagapamatuod nga makasasala ako *tungod nga*
ginlapas ko ang Kasuguan.
19 Ang matuod, paagi mismo sa Kasuguan nahibaluan ko nga wala sing
gahom ang Kasuguan sa akon.† Gani hilway na ako nga magkabuhi sa
Dios.

---

* **2:14** *magkabuhi subong mga Judio:* buot silingon, *magsunod sa mga kasuguan sang mga Judio*
† **2:19** *nahibaluan ko nga wala sing gahom ang Kasuguan sa akon:* ukon, *nahibaluan ko nga indi*
ko maangkon ang pagkamatarong paagi sa akon paghimulat sa pagsunod sini.

20 Napatay ako kaupod ni Cristo sa krus. Indi na ako ang nagakabuhi
subong, kundi si Cristo na ang nagakabuhi sa akon. Kag ining kabuhi
nga akon ginakabuhi subong amo ang resulta sang akon pagtuo sa Anak
sang Dios nga naghigugma sa akon kag naghalad sang iya kabuhi para
sa akon.
21 Wala ko ginapakawalay pulos ang grasya sang Dios. Kay kon ang
pagtuman sa Kasuguan amo ang paagi nga pakamatarungon sang Dios
ang tawo, ti, wala sing pulos ang kamatayon ni Cristo.

3

Ang Pagtuman sa Kasuguan ukon ang Pagtuo kay Cristo

1 Kamo nga mga taga-Galacia, kulang ang inyo pag-intiendi! Ngaa
nagapati kamo sa mga tawo nga nagadaya sa inyo *nga sundon gid ninyo
ang Kasuguan ni Moises*? Maathag ang akon ginsiling sa inyo kon ano
ang kahulugan sang kamatayon ni Cristo sa krus.
2 Indi bala nga nabaton na ninyo ang Espiritu *Santo* paagi sa inyo
pagtuo sa *Maayong Balita nga* inyo nabatian, kag indi tungod sa inyo
pagtuman sa Kasuguan?
3 Matuod gid nga kulang ang inyo pag-intiendi. Kay sang pagsugod
ninyo *sang inyo pagtuo kay Cristo* nagsalig kamo sa bulig sang Espiritu
Santo, pero subong nagahunahuna kamo nga malambot ninyo ang
inyo lalambuton *bilang Kristohanon* paagi sa inyo kaugalingon nga
pagpaninguha.
4 Ano, wala bala sing pulos ang inyo naeksperiensyahan? Indi
mahimo nga wala lang ato sing pulos.
5 Indi bala nga ginhatagan kamo sang Dios sang Espiritu *Santo* kag
paagi sa iya nagahimo kamo sang mga milagro? Kag indi bala nga
nabaton ninyo ini paagi sa inyo pagtuo sa *Maayong Balita nga* inyo
nabatian, kag indi tungod sa inyo pagtuman sa Kasuguan?
6 Pareho bala sang natabo kay Abraham. *Suno sa Kasulatan*, "Nagtuo
siya sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang
Dios*."*
7 Gani maathag nga ang mga tawo nga nagatuo sa Dios amo ang
matuod nga mga kaliwat ni Abraham.
8 Sang una pa gid, nagsiling ang Kasulatan nga pakamatarungon sang
Dios ang mga indi Judio tungod sang ila pagtuo. *Suno sa Kasulatan,* ining
Maayong Balita ginpahayag na daan sang Dios kay Abraham. *Nagsiling
siya,* "Pakamaayuhon ko ang tanan nga nasyon paagi sa imo."†
9 Gani ang mga nagatuo ginapakamaayo man pareho kay Abraham
nga nagtuo *sa Dios*.
10 Pero ang mga tawo nga nagasalig sa ila pagtuman sa Kasuguan
ginpakamalaot na *sang Dios*. Kay suno sa Kasulatan, "ginapakamalaot
ang wala nagatuman sang tanan nga ginapatuman sang Kasuguan."‡
11 Maathag nga wala gid sing tawo nga pakamatarungon sang Dios
tungod sang iya pagtuman sa Kasuguan. Kay *nagasiling ang Kasulatan,*
"Ang tawo nga ginpakamatarong tungod sa iya pagtuo magakabuhi.§"*

---

* **3:6** Gen. 15:6 † **3:8** Gen. 12:3; 18:18; 22:18 ‡ **3:10** Deu. 27:26 § **3:11** *magakabuhi:* buot silingon, magakabuhi sa wala sing katapusan kag ara sa Dios. * **3:11** Hab. 2:4

12 Ang Kasuguan wala sing labot sa pagtuo, kay *nagasiling ang Ka-*
sulatan, "Ang tawo nga nagatuman sang Kasuguan makaangkon sang
kabuhi."†
13 Ginpakamalaot na kita tungod nga indi ta matuman ang tanan nga
ginasiling sang Kasuguan. Pero gintubos kita ni Cristo sa sini nga pag-
pakamalaot. Siya amo ang ginpakamalaot para sa aton. Kay nagasiling
ang Kasulatan, "Ang bisan sin-o nga ginbitay sa kahoy ginpakamalaot."‡
14 *Amo ini ang ginhimo sang Dios* agod paagi kay Cristo Jesus ang
pagpakamaayo nga iya ginhatag kay Abraham mahatag man niya sa
mga indi Judio, agod paagi sa aton pagtuo mabaton ta ang Espiritu *Santo*
nga iya ginpromisa.

Ang Kasuguan kag ang Promisa sang Dios

15 Mga kauturan, hatagan ko kamo sang halimbawa. Wala sing may
makapanginwala ukon makadugang sa kasugtanan nga ginpirmahan
na.
16 Karon, nagpromisa *ang Dios* kay Abraham kag sa iya kaliwat. Wala
siya nagsiling *kay Abraham*, "sa imo mga kaliwat" nga ang buot silingon
madamo nga tawo, kundi ang siling niya, "sa imo kaliwat"§ nga ang buot
silingon isa lang ka tawo; kag ini wala sing iban kundi si Cristo.
17 Ang buot ko silingon amo ini: Ang kasugtanan sang Dios *kay*
Abraham nahimo sa wala pa ang Kasuguan, tungod nga mga 430 pa
ka tuig ang nakaligad antes ginhatag sang Dios ang Kasuguan. Gani
atong ginpromisa sang Dios indi mahimo nga gub-on ukon dulaon sang
Kasuguan.
18 Kay kon mabaton ta ang pagpakamaayo paagi sa pagtuman sa
Kasuguan, ti wala na sing pulos ang iya promisa kay Abraham. Pero ang
matuod, ginhatag sang Dios ang pagpakamaayo bilang pagtuman sa iya
promisa.

19 Kon amo sina, ngaa ginhatag pa gid ang Kasuguan? Ang Kasuguan
gindugang sang Dios para mahibaluan sang mga tawo nga nagapakasala
sila. Kag ini hasta lang sa pag-abot sang kaliwat *ni Abraham* nga gintu-
mod sang Dios sa iya promisa. Ginhatag sang Dios ina nga Kasuguan
paagi sa iya mga anghel, kag sila ang naghatag sini sa mga tawo paagi
sa manugpatunga.
20 *Pero ang promisa indi pareho sini.* Wala ini ginhatag sang Dios *kay*
Abraham paagi sa manugpatunga ukon kaupod ang mga anghel, kundi
siya lang mismo.

21 Karon, basi maghunahuna kamo nga ang Kasuguan nagakontra sa
mga promisa sang Dios. Wala! Kay kon ginhatag ang Kasuguan para
makahatag sang kabuhi *nga wala sing katapusan,* ina na lang kuntani
ang paagi sang Dios para pakamatarungon niya kita.
22 Sa baylo, nagasiling ang Kasulatan nga ang tanan nga tawo gin-
ulipon sang sala. Gani ang mga nagatuo kay Jesu-Cristo amo lang ang
makaangkon sang ginpromisa sang Dios.

23 Sang wala pa ang ginatawag nga pagtuo *kay Cristo*, daw pareho kita
sa mga priso. Ang Kasuguan amo ang nagpriso sa aton hasta sa adlaw
nga nag-abot si Cristo kag nagtuo na kita sa iya.

† **3:12** Lev. 18:5 ‡ **3:13** Deu. 21:23 § **3:16** Tan-awa ang Gen. 12:7 kag ang footnote.

24 Ang halimbawa sang Kasuguan pareho sang isa ka yaya nga nag-
atipan sa aton hasta sa pag-abot ni Cristo, agod paagi sa aton pagtuo *sa*
iya pakamatarungon niya kita.
25 Kag tungod nga subong ara na ang ginatawag nga pagtuo, wala na
kita sa idalom sang pag-atipan sang sina nga yaya.
26 Kamo tanan mga anak na sang Dios tungod sang inyo pagtuo kay
Cristo Jesus.
27 Kay ginbautisohan kamo sa inyo pagpakig-isa kay Cristo.* Kon sa
mga bayo, ginsuksok na ninyo si Cristo.
28 Karon palareho na lang ang mga Judio kag ang mga indi Judio, ang
mga ulipon kag ang mga indi ulipon, ang mga lalaki kag ang mga babayi.
Kita tanan palareho na lang tungod nga kita ara na kay Cristo Jesus.
29 Kag tungod nga kamo iya na ni Cristo, mga kaliwat kamo ni Abra-
ham, kag kon ano ang ginpromisa *sang Dios* kay Abraham mabaton man
ninyo.

4

1 Samtang bata pa ang manunubli, pareho lang siya sa ulipon bisan
matuod nga siya ang tag-iya sang tanan nga pagkabutang.
2 May mga tawo nga gintugyanan nga magaatipan sa iya kag sa iya mga
propedad hasta sa tion nga gintalana sang iya amay.
3 Kita amo man sina anay sang wala pa kita nakahibalo parte sa
pagtuo.* Gin-ulipon kita sang panguna nga pagtulun-an sang kalibutan
nga umalagi lang.
4 Pero sang pag-abot sang tion nga gintalana sang Dios, ginpadala niya
ang iya Anak. Natawo siya sa isa ka babayi kag nagkabuhi sa idalom sang
Kasuguan
5 para tubuson ang tanan nga ara sa idalom sang Kasuguan, para
mangin anak kita *sang Dios*.
6 Kag tungod nga kita mga anak na *sang Dios*, ginpadala niya ang
Espiritu sang iya Anak sa aton mga tagipusuon. Amo ina nga makatawag
na kita sa Dios nga "Amay."
7 Gani karon, indi na kita mga ulipon kundi mga anak. Kag tungod nga
kita mga anak *sang Dios*, magapanubli kita sang iya mga ginpromisa nga
palanublion.

Ang Pagkabalaka ni Pablo sa mga Taga-Galacia

8 Sang wala pa kamo nakakilala sa Dios mga ulipon kamo sang mga
dios-dios nga indi man matuod.
9 Pero karon nga nakilala na ninyo ang Dios (ukon mas maayo siguro
kon magsiling ako, karon nga nakilala na kamo sang Dios *subong iya*
mga anak), ti ngaa nga gusto pa ninyo magbalik liwat sa panguna nga
pagtulun-an nga indi man makabulig? Ngaa gusto ninyo nga mag-
paulipon liwat sa sina nga pagtulun-an?
10 May pinasulabi pa kamo nga mga adlaw, mga bulan, mga tiyempo
kag mga tuig!†

---

* **3:27** *sa inyo pagpakig-isa kay Cristo:* ukon, *bilang tanda sang inyo pagpakig-isa kay Cristo;* ukon, *para makipag-isa kamo kay Cristo* * **4:3** *sang wala pa kita nakahibalo parte sa pagtuo:* sa literal, *sang bata pa kita* † **4:10** Ginhambal ini ni Pablo tungod kay nagahunahuna sila nga ini makadugang sa kaluwasan nga ila nabaton kay Cristo.

11 Ginahadlukan ako nga basi ang tanan ko nga pagpangabudlay dira
sa inyo mangin wala sing pulos.
12 Mga kauturan, nagapakitluoy ako sa inyo nga sundon ninyo ako,
kay *bisan Judio ako,* nangin pareho ako sa inyo *nga wala nagakabuhi sa*
idalom sang Kasuguan.
Wala kamo sing may nahimo nga malain sa akon.
13 Nakahibalo gid kamo nga tungod sa akon pagmasakit nakawali ako
sang Maayong Balita dira sa inyo sa nahauna nga tion.
14 Kag bisan nalainan kamo sa deperensya sang akon lawas wala ninyo
ako pagsikwaya. Ginbaton ninyo ako nga daw isa ka anghel nga halin sa
Dios. Ginbaton ninyo ako pareho nga si Cristo Jesus ang inyo ginabaton.
15 Maayo kamo sadto! Pero ano ang natabo sa inyo subong? Ako
mismo makapamatuod nga sang una kon mahimo pa lang, bisan ang
inyo mga mata lukaton ninyo para ihatag sa akon.
16 Pero subong ginakabig ninyo ako nga kaaway tungod nga ginasugid
ko sa inyo ang kamatuoran.
17 May mga tawo dira nga nagapakita nga sila nagakabalaka sa inyo,
pero indi maayo ang ila katuyuan. Gusto lang nila nga palas-ayon kamo
sa akon para sila amo ang inyo dampigan.
18 Indi malain nga magpakita sila sang pagkabalaka sa inyo bisan wala
ako dira, basta maayo lang ang ila katuyuan.
19 *Pinalangga* ko nga mga anak *kay Cristo*, samtang nagahulat ako
nga ang kabuhi ni Cristo makita sa inyo, pareho ako sa manugbata nga
nagapasakit.
20 Kuntani dira ako sa sini nga mga tinion para makapakighambal ako
sa inyo sing maayo, kay nagalibog ang akon hunahuna tungod sa inyo!

Ang Halimbawa ni Hagar kag ni Sara

21 May gusto ako nga ipamangkot sa inyo nga buot magpasakop sa
Kasuguan. Wala bala kamo nakabati kon ano ang ginasiling sang
Kasuguan?
22 Nagasiling didto nga si Abraham may duha ka anak nga lalaki; ang
isa sa ulipon *nga si Hagar*, kag ang isa sa iya asawa *nga si Sara*.
23 Ang iya anak sa ulipon natawo sa ordinaryo nga pagkatawo, pero
ang iya anak nga sa iya gid asawa natawo suno sa promisa *sang Dios*.
24 Puwede ini nga himuon nga halimbawa: Ining duha ka babayi
nagarepresentar sang duha ka kasugtanan. Si Hagar nagarepresentar
sang kasugtanan nga ginhatag *sang Dios kay Moises* sa Bukid sang Sinai.
Ang iya mga anak natawo nga mga ulipon.‡
25 Si Hagar, nga nagarepresentar sang Bukid sang Sinai sa Arabia,
nagarepresentar man sang siyudad sang Jerusalem subong. Kay ang
mga tawo sa Jerusalem ulipon *sang Kasuguan*.
26 Pero *si Sara* indi ulipon *kag siya ang nagarepresentar sang* langitnon
nga Jerusalem. Kag siya ang aton iloy *tungod kay indi kita ulipon sang*
Kasuguan.
27 Kay nagasiling ang Kasulatan,
"Magkalipay ka, baw-as nga babayi!
Maghugyaw ka sa kalipay,
ikaw nga wala pa gid makaagi sing pasakit sa pagbata.

‡ **4:24** Subong nga ang anak ni Hagar natawo nga ulipon, ang mga nagapasakop sa Kasuguan ulipon man sang sina mismo nga Kasuguan.

Tungod nga bisan ginbayaan ka sang imo bana,
mas madamo pa ang imo mabata sang sa babayi
nga nagapuyo upod sa iya bana."§

28 Mga kauturan, mga anak na kamo sang Dios suno sa iya promisa,
pareho kay Isaac *nga natawo tungod nga siya ginpromisa sang Dios*.
29 Sang una ang *anak ni Abraham nga* natawo sa ordinaryo nga
pagkatawo naghingabot sa anak nga natawo paagi sa gahom sang
Espiritu *Santo*. Kag amo man ini ang nagakatabo subong *sa aton,*
ginahingabot kita sang mga tawo nga nagapasakop sa Kasuguan.
30 Pero ano ang siling sang Kasulatan? "Palayasa inang babayi nga
ulipon kag ang iya anak, kay ang anak sang ulipon indi dapat partihan
sa palanublion sang anak sang babayi nga indi ulipon."*
31 Gani mga kauturan, indi kita pareho sa anak sang babayi nga ulipon
kundi sa anak sang babayi nga indi ulipon.

5

Indi Kamo Magpaulipon Liwat sa Kasuguan

1 Ginhilway kita ni Cristo para indi na kita pag-ulipunon *sang Kasug-*
uan ni Moises. Gani magpakabakod kita *sa aton pagtuo* kag indi na kita
magpaulipon pa liwat.
2 Dumduma ninyo ini, kag ako mismo si Pablo ang nagahambal
sini sa inyo. Kon magpatuli pa kamo *bilang pagtuman sa Kasuguan*,
ginabaliwala ninyo ang ginhimo ni Cristo para maluwas kamo.
3 Kag ipaathag ko liwat sa inyo nga ang mga tawo nga nagapati nga
kinahanglan nga magpatuli, kinahanglan man nga tumanon nila ang
tanan nga ginasiling sang Kasuguan.
4 Kon nagasalig kamo nga pakamatarungon kamo sang Dios paagi
sa inyo pagtuman sa Kasuguan, ti nagakahulugan lang nga nahamulag
kamo kay Cristo, kag nagpalayo na kamo sa grasya *sang Dios*.
5 Pero kita *nga ara kay Cristo* nagasalig kag nagapaabot nga paka-
matarungon kita paagi sa aton pagtuo kag sa gahom sang Espiritu *Santo*.
6 Tungod nga kon ara na kita kay Cristo Jesus, indi na importante kon
bala natuli na kita ukon wala. Ang aton pagtuo amo ang importante, ang
pagtuo nga makita paagi sa *aton* paghigugma *sa aton isigkatawo*.
7 Maayo ang inyo ginahimo sang una. Sin-o ang nagpauntat sa inyo sa
pagsunod sa kamatuoran?
8 Indi mahimo nga ang *Dios nga* nagtawag sa inyo amo man ang
nagpauntat sa inyo *sa pagsunod sa kamatuoran*.
9 *Inang mga tawo nga nagapatalang sa inyo* pareho sang inugpahabok*
nga bisan diutay lang makapahabok sang bilog nga ginamasa nga ha-
rina.
10 Pero may pagsalig gid ako sa Ginoo nga ang akon gintudlo sa inyo
amo ang inyo nga sundon. Kag ina nga mga tawo nga ara dira nga
nagagamo sa inyo, bisan sin-o man ina sila, pagasilutan sila sang Dios.
11 May nagasiling nga nagatudlo ako nga ang tawo dapat tulion. Mga
kauturan, indi kamo magpati sina. Tungod nga kon matuod ina, ngaa
ginahingabot pa nila ako? *Kag kon nagatudlo ako sina,* ti wala sing pulos
ang *akon pagtudlo parte sa* krus, nga para sa iban kabuangan.

§ **4:27** Isa. 54:1 * **4:30** Gen. 21:10 * **5:9** *inugpahabok:* ukon, *lebadura.* Sa English, *yeast.*

12 Maayo pa nga ang mga tawo nga nagagamo sa inyo *nga nagatudlo*
nga dapat kamo magpatuli indi lamang magpatuli kundi magpakapon
man sang ila kaugalingon!
13 Kamo, mga kauturan, gintawag *sang Dios* para mangin hilway *sa*
Kasuguan. Pero indi ninyo paggamiton ang inyo kahilwayan sa paghimo
sang gusto sang inyo tawhanon nga kinaugali. Ang inyo himuon,
alagaran ninyo ang isa kag isa nga may paghigugma.
14 Tungod nga ang bilog nga Kasuguan natingob sa isa lang ka sugo:
"Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho sang paghigugma mo sa imo
kaugalingon."†
15 Pero kon nagainaway kamo pareho sa mapintas nga mga sapat,
mag-andam kamo kay basi kon gub-on ninyo ang pagtuo sang isa kag
isa.

Ang Handom sang Espiritu Santo Lain sang sa Tawo

16 Ang akon buot silingon, magkabuhi kamo nga ginagiyahan sang
Espiritu *Santo* para indi ninyo mahimo ang mga malain nga handom
sang inyo tawhanon nga kinaugali.
17 Tungod nga ang gusto sang aton tawhanon nga kinaugali kontra
sa gusto sang Espiritu *Santo*, kag ang gusto sang Espiritu *Santo* kontra
man sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali. Ining duha nagakon-
trahanay, gani indi ta mahimo ang aton gusto nga himuon.
18 Kag kon nagapasakop kita sa Espiritu *Santo*, wala kita sa idalom
sang Kasuguan.
19 Ang mga tawo nga ang ila lang tawhanon nga kinaugali ang ila gina-
sunod mahibaluan gid paagi sa ila ginahimo: nagahimo sila sang imoral
nga pagpakigrelasyon kag mahigko nga mga buhat, kag nagapagusto sila
himo sang kalautan.
20 Nagasimba sila sa mga dios-dios, mga babaylan, nagakontra-
hanay, nagailinaway, maimon, palaakig, dalok, nagabinahin-bahin kag
nagagrupo-grupo,
21 nagahisaay, palahubog, maluyagon sa mga kalibutanon nga
kasadyahan, kag kon ano pa ang ila mga ginahimo nga mahigko.
Ginsilingan ko na kamo sang una kag subong ginapaandaman ko kamo
liwat, nga ang mga tawo nga nagahimo sining mga butang indi masakop
sa paghari sang Dios.
22 Pero ari ang bunga nga makita sa kabuhi sang tawo kon ang Espiritu
Santo amo ang nagagahom sa iya: mahigugmaon siya, malipayon, mali-
nong ang iya pagkabuhi, mainantuson, malulo, maalwan, masaligan,
23 mabuot kag makapugong sang iya kaugalingon. Kon amo ini ang
aton himuon indi ta malapas ang mga sugo sang Dios sa aton.
24 Ang mga tawo nga iya na ni Cristo Jesus, ginlansang na nila ang ila
tawhanon nga mga balatyagon kag handom didto sa krus.
25 Kag tungod nga nagakabuhi na kita sa idalom sang paggahom sang
Espiritu *Santo*, kinahanglan magsunod kita sa iya.
26 Indi kita magpabugal ukon magpakig-away; kag likawan ta ang
paghinisaay.

6

Magbinuligay Kita

† **5:14** Lev. 19:18

1 Karon, mga kauturan, kon may ara sa inyo nga nahulog sa sala,* kamo nga ginatuytuyan sang Espiritu *Santo* dapat magbulig sa iya para mapabalik siya sa husto nga pagkabuhi. Pero dapat himuon ninyo ini sa malulo nga paagi. Kag mag-andam man kamo sa inyo kaugalingon kay basi kon kamo matentar man.
2 Magbinuligay kamo sa inyo mga problema. Tungod nga kon amo ini ang inyo himuon matuman ninyo ang sugo ni Cristo.
3 Kon may ara sa inyo nga nagahunahuna nga daw kon sin-o gid siya, nga sa matuod wala-wala gid siya, ginatunto lang niya ang iya kaugalingon.
4 Ang tagsa-tagsa dapat gid mag-usisa sang iya kaugalingon. Kag kon makita niya nga maayo ang iya ginahimo, ti mangin malipayon siya. Pero indi niya pag-ikomparar ang iya kaugalingon sa iban.
5 Kay ang tagsa-tagsa may iya nga salabton sa iya ginahimo.
6 Ang tawo nga natudluan sang pulong *sang Dios* dapat magbulig kag maghatag sa nagatudlo sa iya.
7 Indi ninyo pagtuntuha ang inyo kaugalingon. Wala sing tawo nga makadaya sa Dios. Kay kon ano ang ginapanggas sang tawo amo man ang iya anihon.
8 Kon sundon ta ang aton gid lang nga gusto, mabaton ta halin sa sini ang silot nga wala sing katapusan. Pero kon sundon ta ang gusto sang Espiritu *Santo*, mabaton ta halin sa sini ang kabuhi nga wala sing katapusan.
9 Gani indi kita magkataka sa paghimo sang maayo, kay kon magpadayon kita, magaabot gid ang tion nga mabaton ta ang balos.
10 Gani kon may kahigayunan, maghimo kita sang maayo sa tanan nga tawo, kag labi na gid sa aton utod nga mga tumuluo.

Ang Katapusan nga Paandam

11 *Sa katapusan,* ako mismo, *si Pablo,* ang nagasulat sini sa inyo. Tan-awa ninyo kon ano kadako ang mga litra.
12 Ang mga tawo nga nagapilit sa inyo nga magpatuli gusto lang nga magpakita-kita *sa ila kapareho nga mga Judio* nga nagasunod sila sa ila mga seremonya. Kay ginakulbaan sila nga basi hingabuton sila kon itudlo nila nga ang kamatayon gid lang ni Cristo amo ang makaluwas sa tawo.
13 Bisan sila gani mismo nga nagpatuli wala man nagatuman sa Kasuguan. Gusto lang nila nga magpatuli kamo para may ipabugal sila nga nagasunod kamo sinang ila seremonya.
14 Pero para sa akon, wala ako sang iban nga ipabugal kundi ang *kamatayon sa* krus sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Kay tungod sa iya kamatayon sa krus, ang mga butang diri sa kalibutan wala na sing bili sa akon, kag ako amo man suno sa kalibutan.
15 Indi importante kon natuli kita ukon wala, ang labing importante amo nga kita ginbag-o na sang Dios.
16 Kabay pa nga ang tanan nga tawo nga ginpili sang Dios† kag nagatuman sa sining akon ginatudlo makabaton sang kalinong‡ kag kaluoy.
17 Sugod subong, indi na ninyo ako paggamuha. Ang mga pinalian sa akon lawas nagapamatuod nga ginasunod ko ang mga sugo ni Jesus.

---

* **6:1** *nahulog sa sala:* ukon, *natabuan nga nakasala* † **6:16** *ang tanan nga tawo nga ginpili sang Dios:* sa literal, *ang Israel sang Dios* ‡ **6:16** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

18 Mga kauturan, kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo. Amen.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Efeso

1 *Ako* si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on
sang Dios. *Nagapangamusta ako* sa inyo nga mga katawhan sang Dios
dira sa Efeso, kamo nga mga matutom sa pagsunod kay Cristo Jesus.
2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Espiritual nga mga Pagpakamaayo

3 Dalayawon gid ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo!
Tungod nga kita ara kay Cristo, ginhatagan niya kita sang tanan nga
espiritual nga mga pagpakamaayo. Ini nga mga pagpakamaayo halin sa
langit.
4 Bisan sa wala pa matuga ang kalibutan, ginpili na kita nga daan sang
Dios nga mangin balaan kag wala sing kasawayan sa iya panulok sa aton
pagpakig-isa kay Cristo. Tungod sa gugma sang Dios sa aton,
5 ginplano na niya nga daan nga kita mangin iya mga anak paagi kay
Jesu-Cristo. Ini suno sa iya nga luyag kag kabubut-on.
6 Dayawon ta ang Dios tungod sa iya makatilingala nga grasya nga
ginhatag niya sa aton bilang pagpakamaayo paagi sa iya hinigugma *nga*
Anak!
7-8 Kay paagi sa dugo‡ ni Cristo gintubos niya kita, nga ang buot
silingon, ginpatawad na niya ang aton mga sala. Dako gid ang grasya
sang Dios sa aton. Ginhatagan niya kita sing kaalam kag pag-intiendi,
9 para maintiendihan ta ang iya tinago nga plano nga gusto niya nga
matuman paagi kay Cristo
10 kon mag-abot na ang tion nga iya gintalana. Suno sa iya plano,
gusto niya nga isahon ang tanan sa langit kag sa duta kag ipasakop sa
pagdumala ni Cristo.
11 Ang tanan nga butang ginahimo sang Dios suno sa iya plano kag
kabubut-on. Kag suno sa iya nga plano sang una pa, ginpili niya kami
nga mangin iya sa amon pagpakig-isa kay Cristo,
12 para kami nga una nga naglaom kay Cristo magadayaw sa iya.
13 Kag kamo man nangin ara kay Cristo sang nabatian ninyo ang
kamatuoran, ang Maayong Balita nga si Cristo gali amo ang makaluwas
sa inyo. Sang nagtuo kamo sa iya, ginhatagan kamo sang Dios sang
Espiritu Santo nga iya ginpromisa bilang tanda nga kamo iya na.
14 Ining Espiritu Santo amo ang kasiguruhan nga mabaton ta ang
promisa sang Dios para sa aton bilang iya mga anak, nga maangkon ta
gid ang kompleto nga kaluwasan. Kag tungod sini pagadayawon siya.

Ang Pangamuyo ni Pablo

15 Gani sang mabatian ko ang parte sa inyo pagtuo kay Ginoong Jesus
kag sa inyo paghigugma sa tanan nga katawhan sang Dios,
16 dako gid ang akon pagpasalamat sa Dios tungod sa inyo. Kag
ginapangamuyuan ko man kamo permi.

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:7-8** *dugo:* buot silingon, *kamatayon*

17 Ginapangamuyo ko sa Dios sang aton Ginoong Jesu-Cristo, ang Amay
nga makagagahom, nga ang Espiritu *Santo* ang maghatag sa inyo sang
kaalam kag magpasanag sa inyo sang kamatuoran parte sa Dios, para
makilala gid ninyo siya.
18 Kabay pa nga pasanagan niya ang inyo hunahuna para mahibaluan
ninyo kon ano gid ang aton ginalauman sa iya pagtawag sa aton
nga mangin iya mga anak, kag para mahibaluan man ninyo ang
kabuganaan sang matahom nga palanublion nga iya ginpromisa sa iya
mga katawhan.
19 Ginapangamuyo ko man nga mahibaluan ninyo ang gahom sang
Dios nga indi matupungan nga para sa aton nga nagatuo sa iya. Ini nga
gahom
20 amo man ang iya gin-gamit sa pagbanhaw kag pagpapungko kay
Cristo sa iya tuo§ didto sa langit.
21 Gani ara sa idalom sang gahom ni Cristo ang tanan nga *espiritu nga*
nagadumala kag nagapangulo, mga *espiritu nga* may awtoridad kag may
gahom. Ang titulo nga ginhatag kay Cristo indi gid matupungan sa sini
nga panahon ukon bisan pa sa palaabuton.
22 Ginpaidalom sang Dios ang tanan nga butang sa gahom ni Cristo, kag
ginhimo niya siya nga pangulo sang tanan nga butang, para mabuligan
niya ang iglesya
23 nga amo ang iya lawas. Ang iglesya ang kabug-usan ni Cristo nga
amo ang nagapuno sa tanan-tanan.

2

Patay Kamo Sang Una, Pero Buhi na Karon

1 Patay kamo sang una *sa panulok sang Dios* tungod sa inyo mga
paglapas kag mga sala.
2 Ginsunod ninyo ang malain nga pagginawi sang *mga tawo sang*
kalibutan. Sang una sakop kamo *ni Satanas nga amo* ang hari sang mga
espiritu nga nagagahom diri sa kalibutan. Kag siya man ang espiritu nga
nagagahom sa mga tawo nga wala nagatuman *sa Dios*.
3 Sang una pareho man kita sa ila; nagkabuhi kita suno gid lang
sa gusto sang aton tawhanon nga kinaugali. Ang handom sang aton
hunahuna kag sang aton lawas amo lang ang aton ginsunod. Kag sa
sadto nga kahimtangan ta, kaupod man kuntani kita sa ila tanan nga
dapat silutan.
4 Pero maluluy-on gid ang Dios, kag dako ang iya paghigugma sa aton.
5 Bisan patay kita *sa iya panulok* tungod sang aton mga sala, ginbuhi
niya kita upod kay Cristo. (Gani paagi lang sa grasya *sang Dios* naluwas
kita.)
6 Kag tungod sang aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus ginbanhaw niya
kita upod kay Cristo para maghari kita upod sa iya sa langitnon nga
ginharian.
7 *Ginhimo niya ini* para mapakita niya sa tanan, sa palaabuton nga
panahon, ang iya indi matupungan nga grasya kag kaayo sa aton nga
iya ginhatag paagi kay Cristo Jesus.

§ **1:20** *pagpapungko...sa iya tuo,* nga nagakahulugan sang kagamhanan kag kadungganan.

8-9 Kay tungod sa grasya naluwas kamo paagi sa inyo pagtuo. Ini regalo
sang Dios kag wala nabasi sa inyo mga binuhatan, gani wala gid sing may
makapabugal.
10 Ginhimo kita sang Dios; kag sa aton pagpakig-isa kay Cristo Jesus
ginhatagan niya kita sing bag-o nga kabuhi, para maghimo kita sing
maayo nga mga buhat, nga iya na nga daan gin-aman nga aton pa-
gahimuon.

Nag-isa ang mga Judio kag mga Indi Judio tungod kay Cristo

11 Dumduma ninyo ang inyo kahimtangan sang una. Natawo kamo
nga indi mga Judio; kag ginasiling sang mga Judio nga wala kamo sang
relasyon sa Dios tungod nga indi kamo pareho sa ila nga tinuli. (Pero ato
nga pagtuli sa lawas lang.)
12 Dumduma man ninyo nga sadto anay wala pa kamo makakilala
kay Cristo. Wala kamo masakop sa nasyon sang Israel, kag wala kamo
masakop sa mga kasugtanan sang Dios para sa iya mga katawhan nga
ginbasi sa iya mga promisa. Nagkabuhi kamo sa sini nga kalibutan nga
wala sing paglaom kag wala sing Dios.
13 Pero subong, tungod nga kamo ara na kay Cristo Jesus, kamo nga
sadto anay malayo *sa Dios*, malapit na subong paagi sa dugo ni Cristo.
14 Kay siya mismo amo ang nagdala sang maayo nga relasyon sa aton
nga mga Judio kag mga indi Judio. Paagi sa *kamatayon sang* iya lawas,
gin-isa niya kita kag gin-guba niya ang pader nga nagapaseparar kag
nagapaaway sa aton.
15 *Ang pader nga* iya gin-guba amo ang Kasuguan sang mga Judio nga
nagalakip sang mga sugo kag mga pagsulundan. Ang katuyuan sini nga
himuon niya sa iya nga isa ka bag-o nga katawhan ang duha *ka grupo*
para mangin maayo na ang ila relasyon.
16 Gani karon, bilang isa na ka lawas ang mga Judio kag mga indi
Judio paagi sa *kamatayon ni Cristo sa* krus, gindula na niya ang aton
pagdinumtanay kag ginpabalik na niya kita sa Dios.
17 Nag-abot diri si Cristo kag ginwali niya ang Maayong Balita nga
naghatag kalinong sa inyo nga mga indi Judio nga sang una malayo sa
Dios, kag sa amon man nga mga Judio nga malapit sa Dios.
18 Paagi kay Cristo, kita tanan nga Judio kag mga indi Judio sarang na
nga makapalapit sa Amay paagi sa isa ka Espiritu *Santo*.
19 Gani karon, kamo nga mga indi Judio, indi na kamo taga-iban
nga lugar ukon mga estranghero, kundi mga kasimanwa na sang mga
katawhan sang Dios kag mga miyembro sang pamilya sang Dios.
20 *Kita nga mga tumuluo pareho sa balay nga* ginpatindog. Ang iya
pundasyon nga bato amo si Cristo kag ang iya mga haligi amo ang mga
apostoles kag mga propeta.
21 Paagi kay Cristo ang tanan nga parte sang balay nagaalangot para
mangin balaan nga templo para sa Ginoo.
22 Kag tungod nga kamo ara kay Cristo, kamo nalakip man sa sining
ginahimo nga balay nga ginaestaran sang Dios paagi sa iya Espiritu.

3

Ang Plano sang Dios sa mga Indi Judio

1 Ang kabangdanan nga ako, si Pablo, ginpriso, tungod kay nagaalagad
ako kay Cristo paagi sa pagwali nga kamo nga mga indi Judio nalakip
man sa pagpakamaayo sang Dios.
2 Sigurado gid nga nabatian ninyo nga sa grasya sang Dios iya ako
ginsaligan nga mangin manugwali para sa inyo kaayuhan.
3 Nagpahayag ang Dios sa akon sang iya tinago nga plano *para sa inyo*
nga mga indi Judio. (Nasambit ko na ini sing malip-ot sa sini nga sulat.*
4 Kon nabasa ninyo, makita ninyo nga nahibaluan ko gid ang tinago
nga plano *sang Dios para sa inyo* paagi kay Cristo.)
5 Sang una wala gid ginpahibalo sang Dios sa mga tawo ang ini nga
plano, pero subong ginpahayag na niya sa iya pinili nga mga apostoles
kag mga propeta paagi sa Espiritu *Santo*.
6 *Kag amo ini ang iya plano*: nga paagi sa Maayong Balita *parte kay*
Cristo, ang mga indi Judio mangin kaupod man sang mga Judio nga
magabaton sang mga promisa sang Dios, kag mangin miyembro man
sila sang isa ka lawas tungod nga sila ara kay Cristo Jesus.

7 Sa grasya sang Dios, ginhimo niya ako nga manugwali sang Maayong
Balita paagi sa iya gahom.
8 Ako ang labing kubos sa tanan nga katawhan sang Dios, pero ginhata-
gan ako sang Dios sang pribilehiyo sa pagwali sa mga indi Judio sang
Maayong Balita parte sa indi matungkad nga pagpakamaayo nga halin
kay Cristo.
9 Ang Dios nga nagtuga sang tanan nga butang wala gid nagsugid
halin sang una pa sa bisan kay sin-o kon ano ang iya tinago nga plano.
Pero subong ginsugo niya ako sa pagpasanag sa tanan kon paano niya
ginatuman ato nga plano,
10 agod paagi sa iglesya mapakita niya subong sa mga pangulo kag sa
mga may awtoridad sa kalangitan kon ano gid ang iya kaalam nga iya
ginapahayag sa nagkalain-lain nga paagi.
11 Ini amo ang iya plano bisan pa sang una, kag natuman na niya ini
paagi kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.
12 Tungod sang aton pagtuo kay Cristo kag tungod nga kita ara na sa
iya, makapalapit na kita sa Dios nga wala sing kahadlok ukon pagkata-
hap.
13 Gani nagapangabay ako sa inyo nga indi kamo magkaluya tungod
sang akon mga ginaantos, kay ini para sa inyo kaayuhan.

Ang Gugma ni Cristo

14-15 Kon madumduman ko ang plano sang Dios nagaluhod ako *sa*
pagsimba sa iya. Siya amo ang Amay sang tanan nga ari sa kalibutan
kag didto sa langit, nga iya ginatawag nga miyembro sang iya pamilya.
16 Makagagahom gid siya. Gani nagapangamuyo ako sa iya nga
hatagan niya sang gahom kag kusog ang inyo espiritual nga kabuhi paagi
sa iya Espiritu,
17 para si Cristo magpuyo sa inyo tagipusuon tungod sang inyo pagtuo.
Ginapangamuyo ko man nga magpanggamot kamo kag mapundar sa
gugma sang Dios,

---

* **3:3** *sa sini nga sulat:* ukon, *sa isa ka sulat*

18 para kamo kag ang iban pa nga mga katawhan sang Dios makaintiendi kon daw ano kasangkad, kalaba, kataas, kag kadalom *ang gugma ni Cristo sa aton*.
19 Kabay pa nga mahibaluan ninyo ang iya gugma, bisan nga indi gid ini maintiendihan sing bug-os; para ang tanan nga ara sa Dios mangin ara man sa inyo.
20 *Dayawon ta ang Dios, tungod nga* paagi sa iya gahom nga nagapanghikot sa aton, ang iya mahimo sobra pa sa aton ginapangayo ukon ginahunahuna.
21 Dayawon ta siya hasta san-o tungod sang mga kaayuhan nga iya ginhimo sa iglesya nga ara kay Cristo Jesus. Amen.†

4

Isa ka Lawas kay Cristo

1 Bilang priso tungod sang akon pag-alagad sa Ginoo, nagapangabay ako sa inyo nga magkabuhi kamo nga takos bilang mga tinawag sang Dios.
2 Magmapainubuson kamo kag magmalulo sa isa kag isa. Maghigugmaanay, magpinatawaray, kag batasa ninyo ang kakulangan sang isa kag isa.
3 Tinguhai ninyo nga mapadayon ang inyo pag-isa nga halin sa Espiritu *Santo* paagi sa inyo maayo nga pag-ululupod.
4 Kay kita nga mga tumuluo isa lang ka lawas, kag isa lang ka Espiritu *Santo* ang nagapuyo sa aton. Isa ang aton paglaom, kay pareho man kita tanan nga nagahulat sa iya ginpromisa sang pagtawag niya sa aton.
5 May isa *kita* ka Ginoo, isa ka pagtuo, kag isa ka bautiso.
6 May isa lang kita ka Dios kag siya amo ang Amay sang tanan. Siya ang nagahari, nagapanghikot, kag nagapuyo sa aton tanan.
7 Pero *bisan isa kita ka lawas*, may nagkalain-lain kita nga mga buluhaton nga ginhatag ni Cristo sa tagsa-tagsa sa aton suno sa iya gusto.
8 Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,
"Pagsaka niya sa langit madamo nga bihag ang iya gindala.
Kag ginhatagan niya sing
nagkalain-lain nga mga abilidad ang mga tawo."*
9 (Karon, ano ang kahulugan sang, "Nagsaka siya *sa langit*?" Ini nagakahulugan nga nagpanaog siya anay diri sa duta.
10 Kag siya nga nagpanaog amo man ang nagsaka sa ibabaw pa sang kalangitan† para mapuno‡ niya ang tanan.)
11 Ang iban ginhimo niya nga apostoles, ang iban propeta, ang iban manugwali sang Maayong Balita, kag ang iban pastor kag manunudlo.
12 *Ginhimo niya ini* para ipreparar ang mga katawhan sang Dios sa pagalagad, kag para magtubo kag mangin mabakod *sila bilang* lawas ni Cristo.
13 Sa sini nga paagi malambot ta ang pag-isa sa pagtuo kag pagkilala sa Anak sang Dios, para mangin mature kita sa aton pagginawi kag mangin kaangay gid kita kay Cristo.

---

† **3:21** Ukon, *Kabay pa nga mapadunggan ang Dios sa iglesya kag sa kay Cristo Jesus hasta san-o. Amen.* * **4:8** Sal. 68:18 † **4:10** *kalangitan:* ukon, *mga langit* ‡ **4:10** *mapuno:* sa iban nga Bisaya, *mapun-an*

14 Kag kon malambot ta na ini, indi na kita pareho sa bata nga madala
sa nagkalain-lain nga pagpanudlo sang mga tawo nga nagadaya kag
nagabali sang kamatuoran.
15 Sa baylo, magsugid kita sang kamatuoran nga may gugma, para sa
tanan nga bagay mangin kaangay kita kay Cristo nga amo ang ulo *sang*
iglesya.
16 Paagi sa iya pagdumala, ang tanan nga parte sang lawas *nga amo ang*
mga tumuluo nagaalangot, kag ang tagsa ka parte sini nagabinuligay.
Kag kon husto ang ginahimo sang tagsa ka parte tungod sa gugma sa isa
kag isa, ang bilog nga lawas magatubo kag magabakod.

Ang Kabuhi nga Ginbag-o ni Cristo

17 Gani sa *ngalan sang* Ginoo,§ ginapaandaman ko kamo nga indi gid
kamo magkabuhi nga pareho sa mga tawo nga wala makakilala sa Dios.
Ang ila mga hunahuna wala sing pulos
18 tungod nga nadulman ang ila pag-intiendi parte sa espiritual nga
mga butang. Nahamulag sila sa kabuhi nga ginahatag sang Dios tungod
nga wala sila sing kaalam sa espiritual nga mga butang, kay masyado
katig-a sang ila mga tagipusuon.
19 Wala na sila sing huya. Gani nagapagusto sila himo sang kalautan,
kag padayon ang ila paghimo sang mahigko nga mga butang nga wala
gid sing pagpugong.
20 Pero indi pareho sina ang inyo natun-an parte kay Cristo.
21 Indi bala nga nahibaluan ninyo ang parte kay Jesus, kag tungod nga
kamo ara sa iya, gintudluan kamo sing kamatuoran nga ara sa iya?
22 Gani bayai na ninyo ang inyo daan nga pamatasan kay ini iya
sang daan ninyo nga kabuhi. Ang ining daan nga pamatasan amo ang
nagalaglag sa inyo paagi sa malain nga mga handom nga nagadaya sa
inyo.
23 Bag-uha ninyo ang inyo tagipusuon kag hunahuna.
24 Ipakita ninyo nga ginbag-o na kamo sang Dios kag ginhatagan sang
kabuhi nga pareho sa iya, ang husto nga kabuhi nga matarong kag
balaan.
25 Gani indi na kamo magbutig. Ang tagsa-tagsa magsugid sang
matuod sa iya utod* kay Cristo, kay kita tanan mga miyembro na sang
isa ka lawas.
26 Kon mangakig kamo, indi kamo magpakasala.† Kag indi ninyo
pagpadugayon ang inyo kaakig sa bilog nga adlaw.
27 Indi ninyo paghatagi sing lugar ang yawa.
28 Ang nagapangawat indi na magpangawat, kundi magpangita siya sa
maayo nga paagi, para makahatag man siya sa mga imol.
29 Indi kamo maghambal sing malain, kundi maghambal sing mak-
abulig sa inyo isigkatawo kag nagasinanto sa okasyon, para makahatag
kamo sing kaayuhan sa mga nagapamati.
30 Indi ninyo pagpasub-a ang Espiritu Santo sang Dios. Kay ang
Espiritu Santo amo ang tanda nga kamo iya sang Dios, kag garantiya
hasta sa adlaw sang pagtubos.

---

§ **4:17** *sa ngalan sang Ginoo:* sa literal, *sa Ginoo.* Ang buot silingon, sa awtoridad nga ginhatag sang Ginoo kay Pablo. * **4:25** Zac. 8:16 † **4:26** Sal. 4:4

31 Sikwaya ninyo ang tanan nga pagkalain sang buot, pagkamainiton
sang ulo, kag ang kaakig. Indi na kamo magpamuyayaw, ukon magham-
bal sang malain, ukon magdinumtanay.
32 Sa baylo, magmaayo kag magmalulo kamo sa isa kag isa, kag
magpinatawaray kamo pareho sang pagpatawad sang Dios sa inyo paagi
kay Cristo.

5

1 Tungod nga kamo mga pinalangga nga mga anak sang Dios, sunda
ninyo siya.
2 Dapat makita permi sa inyo kabuhi nga ginahigugma ninyo ang iban
pareho sang paghigugma ni Cristo sa aton. Kay ginhatag pa gani niya
ang iya kabuhi para sa aton bilang mahamot nga halad sa Dios.
3 Tungod nga mga katawhan na kamo sang Dios, indi nagakabagay
nga hambalon kamo sang mga tawo nga nagahimo kamo sang imoral
nga pagpakigrelasyon kag iban pa nga mahigko nga mga buhat, ukon
pagkadalok.
4 Kag indi na nagakabagay nga maghambal kamo sang mga binastos,
ukon maghambal sang wala sing pulos nga mga estorya kag malaw-ay
nga mga lahog. Sa baylo, maghambal kita sang mga pagpasalamat sa
Dios.
5 Tandai gid ninyo nga indi masakop sa paghari ni Cristo kag sang
Dios ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, ang mga
nagahimo sang mahigko nga mga buhat, kag ang mga mainangkunon.
(Kay ang pagkamainangkunon isa man ka klase sang pagsimba sa mga
dios-dios.)*
6 Tungod sining mga ginahimo sang mga tawo, ipaagom sang Dios
sa ila ang iya kaakig kay wala sila nagatuman sa iya. Gani indi kamo
magpadaya sa iban nga nagasiling nga ini nga mga butang indi mahigko.
7 Indi man kamo mag-upod-upod sa sini nga mga tawo.
8 Sang una ang inyo hunahuna nadulman pa, pero subong tungod
nga kamo sa Ginoo na, nasanagan na kamo. Gani ipakita ninyo sa inyo
pagkabuhi nga kamo nasanagan na.
9 (Kay kon ang tawo nasanagan na, ang iya hinimuan maayo,
matarong, kag ginasunod niya ang kamatuoran.)
10 Tinguhai ninyo nga mahibaluan kon ano ang gusto sang Ginoo nga
himuon ninyo.
11 Indi kamo magsunod sa mga wala pulos nga ginahimo sang iban nga
nadulman. Sa baylo, ipakita ninyo sa ila nga malain ang ila ginahimo.
12 (Makahuluya bisan ihambal ang mga butang nga ila ginahimo sa
sekreto.)
13 Kon hambalan ninyo sila sang ila mga ginahimo, mahibaluan nila
nga ina sala gid.
14 Kay ang tanan nga masilakan *sang kamatuoran* masanagan. Gani
may ara nga nagasiling,
"Bugtaw, ikaw nga nagakatulog,
bangon halin sa mga minatay,
kag pasanagan ka ni Cristo."

---

* **5:5** *ang pagkamainangkunon isa man ka klase sang pagsimba sa mga dios-dios,* tungod nga kon mainangkunon ang tawo ginapasulabi niya ang mga butang diri sa kalibutan sang sa Dios.

15 Gani halungan ninyo ang inyo pagkabuhi. Indi kamo magkabuhi
pareho sa mga tawo nga wala nakaintiendi, kundi magkabuhi kamo
bilang mga tawo nga nakaintiendi *sang kabubut-on sang Dios*.
16 Kalitan ninyo ang tiyempo *nga makasugid kamo parte sa inyo pagtuo*
tungod nga malain ang ini nga mga inadlaw.
17 Indi kamo magmangin ignorante kundi intiendihon ninyo kon ano
ang gusto sang Ginoo *nga ipahimo sa inyo*.
18 Indi kamo magpahubog, kay ginausikan lang ninyo ang inyo kabuhi.
Sa baylo, magmapuno kamo sang Espiritu *Santo*.
19 *Kon nagatilipon kamo,* gamita ninyo ang mga salmo, himno, kag iban
pa nga espiritual nga mga kanta. Kag kon magkanta kamo sa Ginoo
dapat halin gid sa inyo tagipusuon.
20 Magpasalamat kamo permi sa Dios nga Amay sa tanan nga butang
tungod kay Ginoong Jesu-Cristo.†

Ang Bana kag ang Asawa

21 Magpasakop kamo sa isa kag isa tungod sa inyo pagtahod kay Cristo.
22 Kamo nga mga asawa, magpasakop kamo sa inyo mga bana, pareho
sang inyo pagpasakop sa Ginoo.
23 Kay ang bana amo ang ulo sang asawa pareho man nga si Cristo
amo ang ulo sang iglesya nga amo ang iya lawas, kag siya man ang
Manluluwas.
24 Gani, subong nga ang iglesya nagapasakop kay Cristo, ang mga
asawa dapat man nga magpasakop sa ila bana sa tanan nga butang.‡
25 Kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo mga asawa pareho
man sang paghigugma ni Cristo sa iglesya. Ginhalad pa gani niya ang iya
kabuhi sa iglesya
26 para batunon ini sang Dios, pagkatapos nga natinluan sang tubig
paagi sa pulong *sang Dios*.
27 *Ginhimo niya ini* para ang iglesya mabaton niya *bilang iya asawa* nga
matahom gid, balaan, kag wala sing kasawayan; *pareho sa nobya* nga
wala sing depekto ukon kurinot ukon ano pa nga mga deperensya.
28 Gani ang mga bana dapat gid maghigugma sa ila asawa pareho sang
ila paghigugma sa ila kaugalingon nga lawas. Ang nagahigugma sa iya
asawa nagahigugma sa iya kaugalingon.
29 Wala sing tawo nga wala nagahigugma sa iya kaugalingon nga
lawas, kundi ginapakaon niya ini kag ginaatipan. Amo man ini ang
ginahimo ni Cristo sa *aton nga iya* iglesya,
30 tungod nga kita mga parte sang iya lawas.
31 *Nagasiling ang Kasulatan:* "Bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy
kag mag-upod sa iya asawa, kag sila nga duha mangin isa."§
32 Makatilingala ining madalom nga kamatuoran, kag makasiling ako
nga amo ini ang halimbawa sang relasyon ni Cristo sa iglesya.
33 Gani kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo asawa pareho
sa inyo kaugalingon. Kag kamo nga mga asawa, tahura ninyo ang inyo
bana.

† **5:20** *tungod kay Ginoong Jesu-Cristo:* ukon, *paagi kay Ginoong Jesu-Cristo;* ukon, *bilang mga tumuluo ni Ginoong Jesu-Cristo.* Sa literal, *sa ngalan ni Ginoong Jesu-Cristo.* ‡ **5:24** *sa tanan nga butang:* siguro ang buot silingon, *sa tanan nga butang* nga indi kontra sa kabubut-on sang Dios.
§ **5:31** Gen. 2:24

6

Ang mga Kabataan kag mga Ginikanan

1 Kamo nga mga kabataan, tumana ninyo ang inyo mga ginikanan, kay
nagakadapat gid ini nga himuon bilang matuod nga Kristohanon.
2 "Tahura ang imo amay kag iloy." Amo ini ang una nga sugo nga may
promisa.
3 "Agod mangin maayo ang imo kahimtangan kag magalawig ang imo
kabuhi diri sa duta."*
4 Kamo nga mga ginikanan,† indi ninyo pagpaakiga ang inyo mga
kabataan, kundi sagura ninyo sila sa pagdisiplina kag pagtudlo nga halin
sa Ginoo.

Ang mga Ulipon kag mga Agalon

5 Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo diri sa duta
nga may pagtahod kag pagkahadlok sa ila. Mag-obra kamo nga hugot sa
inyo tagipusuon, kag mag-alagad kamo sa ila subong nga si Cristo ang
inyo ginaalagaran.
6 Gani mag-obra kamo nga hugot sa inyo tagipusuon bilang mga
ulipon ni Cristo, nga nagahimo sang kabubut-on sang Dios kag indi nga
nagapakita-kita lang para malipay sila.
7 Himua ninyo ang inyo obligasyon sa maayo nga kabubut-on bilang
mga ulipon. Kabiga ninyo nga ang Ginoo amo ang inyo ginaalagaran kag
indi ang mga tawo.
8 Dumdumon ninyo nga ang Ginoo amo ang magabalos sa tagsa-tagsa
suno sa iya ginahimo nga maayo, ulipon man siya ukon indi.
9 Kag kamo nga mga amo, magpasunaid man kamo sa inyo mga ulipon.
Indi ninyo sila pagpahugon, kay nahibaluan ninyo nga kamo kag ang
inyo mga ulipon may isa lang ka amo sa langit kag wala siya sing may
ginapasulabi bisan sin-o.

Mga Armas Kontra kay Satanas

10 Sa wala pa ako makatapos, ginabilin ko gid sa inyo nga magpak-
abakod kamo sa Ginoo paagi sa iya gahom.
11 Gamita ninyo ang tanan nga armas nga ginhatag sang Dios para
makabato kamo sa malain nga mga padihot sang yawa.
12 Kay ang aton kaaway indi mga tawo, kundi ang malain nga mga
espiritu nga nagapamuno nga may gahom. Ini sila nagahari sa kalautan
nga ara sa kalibutan, kag ara man sila sa ibabaw.
13 Gani gamita ninyo ang tanan nga armas nga ginhatag sang Dios,
para makabato kamo sa tion nga mag-abot ang kalautan; kag pagkatapos
sini mabakod gihapon kamo.
14 Gani magbato kamo. Isuksok ninyo bilang paha ang kamatuoran.
Gamita ninyo bilang panagang nga para sa dughan ang pagkamatarong.
15 Kag isuksok ninyo bilang sapatos ang pagkapreparado sa pagsugid
sang Maayong Balita parte sa kalinong.
16 Luwas sina, gamita man ninyo sa tanan nga tion ang inyo pagtuo
bilang taming, para indi kamo madutlan sang mga temtasyon ni Satanas
nga daw sa nagadabdab nga mga pana.

---

* **6:3** Exo. 20:12; Deu. 5:16 † **6:4** *ginikanan:* sa literal, *amay*

17 Kag gamita ninyo bilang helmet ang pagkilala nga kamo ginluwas
na. Gamita man ninyo bilang espada ang pulong sang Dios nga ginhatag
sang Espiritu *Santo*.
18 Kag magpangamuyo kamo permi nga buligan kamo sang Dios. Sa
tanan nga tion magpangamuyo kamo sa bulig sang Espiritu *Santo*. Indi
gid kamo magpatumbaya, kundi magpadayon kamo sa pagpangamuyo
kag indi ninyo pagkalimtan nga sambiton ang tanan nga katawhan sang
Dios.
19 Kag pangamuyui man ninyo ako nga buligan ako *sang Dios* kon ano
ang akon dapat ihambal para masugid ko nga may kaisog ang Maayong
Balita nga wala ginsugid sang una.
20 Kay ginpadala ako sang Dios para magwali sining Maayong Balita
nga amo ang rason nga napriso ako. Gani kon mahimo, pangamuyui
ninyo ako nga may kaisog ako sa paghambal suno sa dapat ko himuon.

Katapusan nga mga Bilin

21 Kon parte sa akon kahimtangan kag ginahimo diri, ang aton
pinalangga nga utod nga si Tykicus amo ang magasugid sa inyo. Masali-
gan siya sa pag-alagad sa Ginoo.
22 Ginpadala ko siya dira para masugiran niya kamo parte sa amon
kahimtangan diri kag para mapabakod niya kamo.
23 Mga kauturan, kabay pa nga mabaton ninyo halin sa Dios nga Amay
kag kay Ginoong Jesu-Cristo ang kalinong‡ kag ang dugang nga pagtuo
kag paghigugmaanay sa isa kag isa.
24 Kabay pa nga pakamaayuhon sang Dios ang tanan nga na-
gahigugma sa aton Ginoong Jesu-Cristo sang wala sing katapusan nga
gugma.

‡ **6:23** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Filipos

1 *Ako* si Pablo, kag *kaupod ko* si Timoteo nga kapareho ko nga ulipon
ni Cristo Jesus. *Nagapangamusta kami* sa inyo dira sa Filipos, kamo nga
mga katawhan sang Dios* nga ara kay Cristo Jesus, kaupod man sa mga
nagadumala sa inyo kag sa ila mga kabulig.
2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya† kag kalinong‡ halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Pangamuyo ni Pablo sa mga Taga-Filipos

3 Nagapasalamat ako sa Dios kada madumduman ko kamo.
4 Nagakalipay gid ako kada pangamuyo ko para sa inyo tanan,
5 tungod kay kaupod ko kamo sa pagpalapnag sang Maayong Balita
halin sang pagbaton ninyo sini hasta subong.
6 Nasiguro ko gid nga ang Dios nga nagsugod sa paghimo sang maayo
nga butang sa inyo magapadayon gid sa paghimo sini hasta sa adlaw nga
si Cristo Jesus magbalik.
7 Nagakadapat lang nga amo ini ang akon hunahuna kag balatyagon
para sa inyo tanan tungod kay ginahigugma ko gid kamo. Kay kabulig ko
kamo sa buluhaton nga ginhatag sang Dios sa akon, bisan pa subong nga
napriso ako nga nagadepensa kag nagapamatuod sang Maayong Balita.
8 Makapamatuod ang Dios kon daw ano gid ang akon kahidlaw sa inyo;
kay ginahigugma ko gid kamo pareho sang paghigugma ni Cristo Jesus.
9 Nagapangamuyo ako nga magadugang pa gid ang inyo paghigugma
sa isa kag isa, nga may husto nga kaalam kag pag-intiendi,
10 para mahibaluan ninyo kon ano gid ang labing maayo kag para
mangin matinlo ang inyo kabuhi kag wala sing kasawayan hasta sa pag-
abot ni Cristo.
11 Kabay pa nga sa bulig ni Jesu-Cristo mangin matarong ang tanan
ninyo nga ginahimo para madayaw ang Dios.

Si Cristo gid ang Importante

12 Mga kauturan, gusto ko nga mahibaluan ninyo nga ang mga
nagkalatabo sa akon nakabulig gid sa pagpalapnag sang Maayong Balita.
13 Kay nahibaluan na sang tanan nga guwardya diri sa palasyo kag
sang iban pa nga mga tawo nga ginpriso ako tungod kay ako sumulunod
ni Cristo.
14 Kag tungod man sa sining akon pagkapriso, nagbakod pa gid ang
pagtuo sang kadam-an sang aton mga kauturan sa Ginoo. Gani nag-isog
pa gid sila sa pagwali sang Maayong Balita.
15 Matuod nga ang iban nagawali lang parte kay Cristo tungod nga
nahisa sila sa akon kag gusto nila nga malabawan ako. Pero ang iban
maayo ang ila katuyuan.
16 Nagawali sila tungod nga ginahigugma nila ako *kag gusto nila
nga magbulig sa akon*, kay nahibaluan nila nga ginbutang ako diri sa
pagpangapin sang Maayong Balita.

---

* **1:1** *mga katawhan sang Dios:* sa English, *saints.* Ang buot silingon sini sa Griego, *mga ginpain sang Dios nga mangin iya.* † **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* ‡ **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

17 Ang mga nahisa sa akon indi sinsero sa ila pagwali parte kay Cristo,
kay ang ila katuyuan para lang sa ila kaugalingon. Ang hunahuna nila
nga samtang diri ako sa prisohan madugangan pa gid nila ang akon pag-
antos tungod sining ila ginahimo.
18 Pero wala ini sing kaso sa akon. Nalipay ako bisan husto man ukon
indi ang ila katuyuan sa pagwali, basta ginawali lang si Cristo. Kag
magapadayon ako sa pagkalipay,
19 kay nahibaluan ko nga paagi sa inyo mga pangamuyo kag sa bulig
sang Espiritu ni Jesu-Cristo mahilway ako diri.
20 Dako gid ang akon handom kag paglaom nga indi gid ako mahuy-an,
kundi pareho sang una, magapadayon ang akon kaisog *sa pagwali*, agod
paagi sa akon kabuhi, ukon sa akon kamatayon, madayaw si Cristo.
21 Para sa akon, ang akon kabuhi para gid kay Cristo. Kag kon mapatay
man ako, may kapuslanan sa gihapon, *kay mangin kaupod ko na siya*.
22 Pero kon magpabilin man ako nga buhi, *maayo man ini kay* may
mahimo pa ako. Gani indi ko mahibaluan kon diin ang akon pilion.
23 Natunga ang akon hunahuna sa duha: Gusto ko na nga mag-una sa
inyo sa pihak nga kabuhi kag mangin kaupod si Cristo, kay amo ini ang
labing maayo.
24 Pero mas kinahanglan nga magpabilin pa ako nga buhi para sa inyo.
25 Kag tungod nga kombinsido ako nga kinahanglan pa ninyo ako,
nahibaluan ko nga magapabilin pa ako *nga buhi* kag magapadayon *sa*
pagbulig sa inyo tanan para madugangan pa gid ang inyo pagtuo kag
kalipay,
26 kag para kon magbalik na ako dira sa inyo, dako pa gid ang inyo
rason sa pagdayaw kay Cristo Jesus tungod sa akon.
27 Bisan makabisita man ako sa inyo ukon indi, ang importante gid
nga ang inyo pagkabuhi suno man sa Maayong Balita ni Cristo, para
mabatian ko nga mabakod kamo nga nagaisa sa inyo paghimulat para
sa husto nga pagtuo nga suno sa Maayong Balita.
28 Indi gid kamo magkahadlok sa mga nagakontra sa inyo. Kay kon
wala kamo nagakahadlok tanda ina sang Dios sa ila nga sila pagasilutan
kag kamo pagaluwason.
29 Kay ang ginhatag nga pribilehiyo sa inyo indi lang nga magtuo kamo
kay Cristo kundi mag-antos man para sa iya.
30 Karon upod na kita nga nagaantos tungod sa Maayong Balita. Amo
ini ang mga pag-antos nga inyo nakita nga akon naagyan sang una, kag
hasta subong nabatian ninyo nga nagaantos pa ako gihapon.

2

Ang Pagpaubos ni Cristo

1 Indi bala tungod nga ara na kamo kay Cristo nagabakod kamo? Indi
bala malipayon kamo tungod nga nahibaluan ninyo nga ginahigugma
kamo ni Cristo? Kag indi bala may maayo kamo nga relasyon sa Espiritu
Santo, kag malulo na kamo kag maluluy-on sa isa kag isa?
2 Gani nagapangabay ako sa inyo: para mangin bug-os gid ang akon
kalipay maghigugmaanay kag mag-ugyon kamo. Kabay pa nga mag-isa
ang inyo mga hunahuna kag katuyuan.

3 Indi kamo maghimo sang bisan ano tungod sa kadalok ukon sa
pagkamatinaas-taason. Kundi magpaubos kamo kag hunahunaon
ninyo nga mas maayo pa ang iban sang sa inyo.
4 Indi lang ang inyo kaayuhan ang inyo hunahunaon kundi ang
kaayuhan man sang iban.
5 Hupti ninyo ini nga panghunahuna nga iya man ni Cristo Jesus:
6 Bisan ang kinaiya sang Dios ara sa iya,
wala niya ginpaminsar ang iya pagkatupong sa Dios
nga mangin kabangdanan sang pagpamintaha.
7 Kundi ginpakanubo niya ang iya kaugalingon
paagi sa pagsuksok sang kinaiya sang isa ka ulipon.
Nagpakatawo siya nga pareho sang mga tawo.
8 Sang nangin tawo na siya,
ginpaubos niya ang iya kaugalingon
paagi sa pagtuman sa Dios hasta sa kamatayon,
bisan pa sa kamatayon sa krus.
9 Tungod sini ginbayaw siya sang Dios
kag ginhatagan sing awtoridad nga labaw sa tanan nga awtoridad.*
10 Agod nga ang tanan nga sa langit kag sa duta,
pati ang sa idalom sang duta,
magluhod *kag magsimba* sa iya.
11 Kag ang tanan magkilala† nga si Jesu-Cristo amo ang Ginoo,
kag ini magahatag sang kadayawan sa Dios nga Amay.

Magsiga Kita sa Kalibutan Pareho sang mga Suga

12 Mga hinigugma ko, sang ara pa ako dira sa inyo matinumanon gid
kamo sa akon. Labi na gid subong nga wala na ako dira, panikasugi
ninyo nga igakabuhi ang kaluwasan nga nabaton ninyo,‡*kag himua
ninyo ini* nga may pagtahod kag kahadlok *sa Dios*.
13 Kay ang Dios amo ang nagahatag sa aton sang handom kag
ikasarang sa paghimo sang iya kabubut-on.
14 Kon ano ang inyo ginahimo, himua ninyo nga wala sing pagkumod
ukon pagbinaisay,
15 para mangin matinlo kamo kag wala sing kasawayan nga mga
anak sang Dios sa sini nga henerasyon nga *ang mga tawo* malain kag
makasasala.§ Dapat ang inyo halimbawa pareho sang mga suga nga
nagasanag sa ila,
16 kay ginasugid ninyo sa ila ang pulong *sang Dios* nga nagahatag sang
kabuhi. Kag kon himuon ninyo ini, may ipabugal ako sa pagbalik ni
Cristo nga ang akon pagpangabudlay dira sa inyo indi nangin wala sing
pulos.
17 Ang inyo pagtuo pareho sang halad nga ginahalad sa Dios. Kag kon
kinahanglan gid nga ang akon dugo iula ko* para sa inyo mga halad,
malipay ako. Kag indi lang ako ang malipay kundi kamo man.
18 Gani magkalipay man kamo. Magkalipay kita *tungod sining akon
pribilehiyo nga mag-antos para sa inyo*.

---

* **2:9** *awtoridad...awtoridad:* sa literal, *ngalan nga labaw sa tanan nga ngalan* † **2:11** *magkilala:* ukon, *magpahayag* ‡ **2:12** *igakabuhi ang kaluwasan nga nabaton ninyo:* ukon, *mabaton ninyo ang kabug-usan sang inyo kaluwasan.* § **2:15** Deu. 32:5 * **2:17** *ang akon dugo iula ko:* buot silingon, *ihalad ko ang akon kabuhi.*

Si Timoteo kag si Epafroditus

19 Nagasalig ako kay Ginoong Jesus nga sa indi madugay mapakadto ko
dira sa inyo si Timoteo, para malipay man ako kon masugiran *niya* ako
parte sa inyo kahimtangan.
20 Siya gid lang ang akon nahibaluan nga nagadumdom gid pareho sa
akon para sa inyo kaayuhan.
21 Ang iban ya, ang ila gid lang kaugalingon nga kaayuhan ang ila
ginapanumdom kag indi ang kay Jesu-Cristo.
22 Pero nahibaluan ninyo kon paano ginpakita ni Timoteo ang iya
maayo nga pamatasan. Daw anak ko gid siya sa iya pag-alagad kaupod
ko sa pagwali sang Maayong Balita.
23 Nagalaom ako nga mapakadto ko siya dira sa inyo sa gilayon kon
mahibaluan ko na ang resulta sang akon kaso.
24 Kag nagasalig gid ako sa Ginoo nga ako mismo makakadto man dira
sa inyo sa indi madugay.
25 Nahunahuna ko nga kinahanglan pabalikon ko dira ang aton utod
nga si Epafroditus nga inyo ginsugo diri para magbulig sa akon. Kaupod
ko siya sa pagpangabudlay kag pagpangapin *sang kamatuoran sa mga*
nagakontra sini.
26 *Papulion ko siya dira* tungod nga ginahidlaw na siya sa inyo nga
tanan, kag indi na gid siya mapahamtang diri tungod nga nabatian ninyo
nga nagmasakit siya.
27 Nagmasakit siya matuod kag diutayan lang mapatay. Pero ginkalu-
oyan siya sang Dios kag ako amo man, kay *gin-ayo niya siya kag* gin-
hilway niya ako sa puwerte nga kasubo.
28 Gani gusto ko na gid nga pabalikon siya dira, para kon makita ninyo
siya liwat magakalipay kamo, kag indi na ako magsagi palibog.
29 Kag batuna ninyo siya nga may kalipay bilang utod sa Ginoo. Ang
mga tawo nga pareho sa iya dapat padunggan.
30 Kay diutayan lang siya mapatay tungod sa iya pag-alagad kay Cristo.
Nabutang ang iya kabuhi sa peligro para lamang mabuligan niya ako
bilang salili† ninyo.

3

Ang Matuod nga Pagkamatarong

1 Karon, mga kauturan, magkalipay kamo sa Ginoo! Wala ako ginatak-
i sa pagsambit sini liwat sa inyo, kay para gid ini sa inyo kaayuhan.
2 Mag-andam kamo sa mga *Judio nga* nagapilit nga magpatuli kamo.
Daw sa mga ido ina nga mga tawo nga nagahimo sing malain.
3 Pero kita amo ang may matuod nga tanda nga mga sumulunod kita
sang Dios, tungod nga nagasimba kita sa iya paagi sa bulig sang Espiritu
Santo kag nagakalipay kita sa aton relasyon kay Cristo Jesus. Wala kita
nagasalig kon ano kita sa pisikal.*
4 Kon may ara nga nagahunahuna nga may rason siya nga magsalig
kon ano siya sa pisikal, mas lalo ako.
5 Tungod nga sang walo pa lang ako ka adlaw gintuli na ako. Israelin-
hon ako, kay sakop ako sang tribo ni Benjamin. Gani kon pagka-Judio
ang pagahambalan, matuod gid ako nga Judio. Kon parte sa pagtuman

† **2:30** *salili:* sa English, *representative*

* **3:3** *kon ano kita sa pisikal:* buot silingon, *kon tinuli man kita ukon Judio*

sa Kasuguan *sang mga Judio*, gintuman ko gid ini kay Pariseo ako *sadto anay*.
6 Kon ang kapisan ang pagahambalan, puwerte ako, kay ginhingabot
ko pa gani ang iglesya. Kag kon parte sa pagtuman sa Kasuguan, wala
ako sing kasawayan.
7 Sadto anay ini tanan nga butang ginkabig ko nga importante, pero
subong ginakabig ko ini nga wala sing pulos tungod kay Cristo.
8 Indi lang ina, kundi ang tanan man nga mga butang ginakabig ko
subong nga wala sing pulos kon ikomparar sa akon pagkilala kay Cristo
Jesus nga akon Ginoo. Tungod sa iya ginsikway ko ang tanan, kag
ginakabig ko ini nga daw pareho sang basura, para mangin akon si
Cristo,
9 kag ako ara sa iya. Wala na ako nagasalig nga mangin matarong ako
paagi sa akon kaugalingon nga paghimulat sa pagtuman sang Kasuguan,
kundi matarong na ako *sa atubangan sang Dios* tungod sa iya ginhimo
kag paagi sa akon pagtuo kay Cristo.
10 Ang akon handom subong nga makilala ko pa gid si Cristo, nga
maeksperiensyahan ko ang gahom sang iya pagkabanhaw, kag maka-
pakigbahin ako sa iya mga pag-antos hasta mangin kaangay ako sa iya
sa iya kamatayon.
11 Kag sa sini mabanhaw man ako. Kabay pa.

Padayon sa Lalambuton

12 Wala ako nagasiling nga wala na ako sing kulang, ukon perpekto
na ako. Pero nagapadayon ako sa pagtinguha nga malambot ko ina, kay
amo ina ang katuyuan ni Cristo Jesus kon ngaa ginpili niya ako.
13 Mga kauturan, wala ako nagahunahuna nga nalambot ko na ang
perpekto nga kabuhi. Pero ang akon ginahimo subong, wala ko na
ginahunahuna ang nagligad, kundi ginatinguhaan ko gid nga malambot
ang akon lalambuton.
14 *Pareho sa isa ka manugdalagan,* nagapadayon gid ako sa pagtinguha
nga malambot ko ang lalambuton, para mabaton ko ang premyo. Ini nga
premyo amo ang pagtawag sang Dios sa aton nga magkabuhi didto sa
langit paagi kay Cristo Jesus.
15 Ini nga pagtinguha dapat himuon ta bisan pa nga ginakilala kita nga
mga mature na sa pagtuo. Karon, kon wala kamo nagakomporme sini,
ipaintiendi ini sang Dios sa inyo.
16 Walay sapayan padayunon ta ang pagsunod sa kamatuoran nga
aton natun-an.
17 Mga kauturan, sunda ninyo ako. May mga tawo man dira nga
pareho gid sa amon ang ila kabuhi. Sunda man ninyo sila.
18 Kay madamo ang nagasunod kuno kay Cristo pero makita sa ila
kabuhi nga nagakontra sila sa mga pagpanudlo parte sa kamatayon ni
Cristo sa krus. Makapila ko na kamo ginsilingan parte sa sini nga mga
tawo, kag karon nagahibi ako sa pagpadumdom sini liwat sa inyo.
19 Ang dangatan sini nga mga tawo amo ang kalaglagan, kay ang ila
tiyan† amo ang ila ginapakadios. Ginapabugal pa nila ang mga butang
nga kuntani dapat nila ikahuya. Ang ginahunahuna nila amo lang ang
mga butang diri sa kalibutan.

† **3:19** *ang ila tiyan:* ukon, *ang gusto sang ila lawas*

20 Pero kita ya, ang langit amo ang aton matuod nga banwa, kag halin
didto ginapaabot ta ang pag-abot sang aton Manluluwas nga si Ginoong
Jesu-Cristo.
21 Pag-abot niya diri, bag-uhon niya ang aton lawas nga may ka-
matayon nga mangin pareho sa iya lawas nga langitnon. Himuon niya
ini paagi sa iya gahom nga makapasakop sang tanan nga butang sa iya.

4

Mga Bilin

1 Gani mga hinigugma ko nga mga kauturan, magpakabakod kamo sa
Ginoo. Ginahigugma ko kamo kag nahidlaw na gid ako sa inyo. Kamo
ang akon kalipay kag premyo sang akon pagpangabudlay.
2 Ginapangabay ko si Eudia kag si Syntique nga indi na mag-away kay
mag-utod sila sa Ginoo.
3 Nagapangabay man ako sa imo subong masaligan ko nga kaupod
sa pagpangabudlay nga buligan mo man ini nga mga babayi, tungod
nga kaupod ko sila nga nagpangabudlay sing maayo sa pagpalapnag
sang Maayong Balita, kaupod man si Clement kag ang iban pa nga mga
manugpangabudlay. Ang ila mga ngalan nasulat na sa libro sang kabuhi
nga wala sing katapusan.
4 Magkalipay kamo permi sa Ginoo. Kag ginasulit ko, magkalipay
kamo!
5 Ipakita ninyo ang inyo kalulo sa tanan nga tawo. Malapit na ang pag-
abot sang Ginoo.
6 Indi kamo magpalibog sa bisan ano, kundi pangayua sa Dios ang inyo
mga kinahanglan paagi sa pangamuyo nga may pagpasalamat.
7 Kag kon himuon ninyo ini, magahatag ang Dios sing kalinong sa inyo
tagipusuon kag hunahuna tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, kag ang
kalinong nga halin sa iya indi gid matungkad sang aton pag-intiendi.
8 Luwas sina, mga kauturan, hunahunaa ninyo permi ang mga butang
nga maayo kag dalayawon: ang mga butang nga husto, talahuron,
matarong, putli, matahom, kag halangdon.
9 Sunda ninyo ang tanan nga butang nga inyo natun-an sa akon mga
pagpanudlo kag mga hinimuan. Kag ubayan gid kamo sang Dios nga
nagahatag sang kalinong.

Nagpasalamat si Pablo sa Ginpadala nga Bulig

10 Dako gid ang akon kalipay sa Ginoo tungod nga nadumduman ninyo
ako liwat. Nahibaluan ko nga permi kamo nagapanumdom sa akon,
pero wala kamo sing kahigayunan sa pagpakita sina sa akon.
11 Wala ako nagasiling sina sa pagpabati-bati nga may kinahanglan
ako. Kay nakatuon ako nga magkontento bisan ano ang akon kahimtan-
gan.
12 Kahibalo ako magpangabuhi sa tuman nga kaimulon, kag kahibalo
man ako magpangabuhi nga sa bugana. Ini tanan natun-an ko agod
bisan paano ang akon kahimtangan, busog man ukon gutom, bugana
man ang akon pangabuhi ukon indi, kontento ako gihapon.
13 Masarangan ko nga atubangon ang bisan ano nga kahimtangan
paagi sa bulig ni Cristo nga nagapabakod sa akon.
14 Pero salamat gid sa inyo pagbulig sa akon, sa akon mga palaligban.

15 Kamo nga mga taga-Filipos nakahibalo nga sang pagsugod ko wali
sang Maayong Balita, paghalin ko sa Macedonia, wala sing iban nga
iglesya nga nagbulig sa akon mga kinahanglanon kundi kamo gid lang.
16 Bisan sang didto ako sa Tesalonica, makapila kamo nagpadala sing
bulig sa akon.
17 Ginasambit ko ini indi tungod nagahandom ako nga makabaton
liwat halin sa inyo, kundi ginahandom ko nga kamo makabaton man
sing balos tungod nga kamo nagahatag.
18 Karon bastante ako, kag sobra pa gani. Ang tanan nga akon mga
kinahanglanon ari na kag wala gid sing kulang, tungod nga gindala na
diri ni Epafroditus ang inyo ginpadala nga bulig. Ini nga bulig pareho sa
mahamot nga halad nga ginahalad sa Dios, nga iya ginabaton nga may
kalipay.
19 Kag tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, ang akon Dios magahatag
sa inyo sang tanan ninyo nga mga kinahanglanon halin sa kabuganaan
sang iya manggad.
20 Dayawon ta ang aton Dios kag Amay hasta san-o. Amen.

Katapusan nga Pagpangamusta

21 Kamusta na lang sa tanan nga katawhan sang Dios *dira* nga ara kay
Cristo Jesus. Ang aton mga kauturan nga kaupod ko diri nagapanga-
musta man sa inyo.
22 Ginakamusta man kamo sang tanan nga katawhan sang Dios *diri*,
labi na gid ang mga sakop sa panimalay sang Emperador.
23 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Sulat ni Pablo sa mga Taga-Colosas

1 *Ako* si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on
sang Dios. *Ako* kag si Timoteo nga aton utod
2 *nagapangamusta* sa inyo dira sa Colosas, kamo nga mga katawhan
sang Dios kag matutom nga mga utod kay Cristo.
Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay.

Ang Pangamuyo ni Pablo Para sa mga Taga-Colosas

3 Kada pangamuyo namon para sa inyo nagapasalamat kami permi sa
Dios nga Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo.
4 Kay nabalitaan namon ang inyo pagtuo kay Cristo Jesus kag ang inyo
paghigugma sa tanan nga katawhan sang Dios.
5 Amo kamo sina tungod kay nagapaabot man kamo sang inyo gi-
nalauman nga ginatigana para sa inyo didto sa langit. Ini nga paglaom
nabatian na ninyo sang una sang pag-abot sa inyo sang kamatuoran, nga
amo ang Maayong Balita.
6 Kag ang Maayong Balita nga ini padayon nga nagalapnag kag na-
gauswag sa kalibutan. Kag amo man sa inyo, halin sang tion nga
nabatian ninyo kag naintiendihan ang kamatuoran parte sa grasya sang
Dios.
7 Gintudlo ini sa inyo ni Epafras. Palangga namon siya kag kapareho
namon nga ulipon ni Cristo. Ginpakadto namon siya dira bilang amon
salili‡ kag masaligan siya nga alagad.
8 Siya amo ang nagsugid sa amon nga mahigugmaon kamo tungod sa
gugma nga ginhatag sa inyo sang Espiritu *Santo*.
9 Gani halin sang pagkabati namon *parte sa inyo*, permi kami naga-
pangamuyo para sa inyo. Nagapakitluoy kami sa Dios nga hatagan
kamo sang iya Espiritu sang tanan nga kaalam kag pag-intiendi para
mahibaluan ninyo sing bug-os kon ano ang iya kabubut-on para sa inyo.
10 Paagi sini, magakabuhi kamo nga maluyagan sang Ginoo, nga
makahatag sing kalipay sa iya. Kag mahimo man ninyo permi ang
maayo, kag madugangan pa gid ang inyo ihibalo parte sa Dios.
11 Kay palig-unon kamo sang Dios paagi sa iya makatilingala nga
gahom, agod bisan ano ang matabo makaantos kamo nga may kalipay.
12 Kag makapasalamat kamo sa Amay tungod nga ginhimo niya kamo
nga takos sa pagbaton sang palanublion nga para sa iya mga katawhan,
ang palanublion nga ara sa *ginharian sang* kasanag.
13 Kay ginluwas niya kita halin sa gahom sang kadudulman kag
ginsaylo niya kita sa ginharian sang iya hinigugma nga Anak.
14 Paagi sa iya Anak gintubos niya kita, nga ang buot silingon, gin-
patawad na niya ang aton mga sala.

Kon Sin-o si Cristo kag Kon Ano ang Iya Ginhimo

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:7** *salili:* sa English, *representative*

15 Si Cristo amo gid ang kaanggid sang indi makita nga Dios, kag siya
ang makagagahom sa tanan.
16 Kay paagi sa iya kag para sa iya ginhimo sang Dios ang tanan nga
butang sa langit kag sa duta, indi lang ang makita kundi pati man ang
indi makita, pareho sa bisan ano nga mga *espiritu nga* may awtoridad
ukon may gahom, mga *espiritu nga* nagapangulo ukon nagahari.
17 Sa wala pa mahimo ang bisan ano nga butang si Cristo ara na, kag
paagi sa iya, ang tanan nga butang nahamtang sa ila husto nga lugar.
18 Siya ang ulo sang iglesya nga amo ang iya lawas. Siya ang nauna, ang
una nga nabanhaw§ sa pagpakilala nga siya amo gid ang pinakauna sa
tanan.
19 Kay gusto sang Dios nga Amay nga ang iya pagka-Dios makita tanan
kay Cristo.
20 Kag paagi kay Cristo mapabalik sang Dios ang iya maayo nga
relasyon sa tanan nga iya ginhimo, sa langit kag diri sa duta. Ginhimo
niya ini paagi sa dugo* ni Cristo sa krus.
21 Sang una malayo kamo *sa Dios*, kag tungod sa inyo malain nga mga
hunahuna kag mga hinimuan nangin kaaway kamo *sang Dios*.
22 Pero karon ginpabalik na kamo sang Dios sa iya kaugalingon paagi
sa kamatayon sang tawhanon nga lawas ni Cristo, agod mangin balaan
kamo, matinlo, kag wala sing kasawayan sa iya panulok.
23 Pero kinahanglan nga magpadayon kamo sa pagtuo, nga napundar
sing malig-on, kag indi gid ninyo pagdulaon ang paglaom nga inyo
nabatian halin sa Maayong Balita nga ginawali sa bilog nga kalibutan.
Kag ako, si Pablo, nangin alagad sa pagwali sa sining Maayong Balita.

Ang Buluhaton ni Pablo Para sa mga Tumuluo

24 Karon malipayon ako sa akon mga pag-antos para sa inyo. Kay paagi
sa akon lawasnon nga mga pag-antos nagabulig ako nga matapos ang
mga pag-antos ni Cristo para sa kaayuhan sang iya lawas nga amo ang
iglesya.
25 Ginhimo ako sang Dios nga alagad para sa mga tumuluo, kag ang
buluhaton nga iya ginhatag sa akon amo ang pagsugid sang kabug-usan
sang iya pulong sa inyo *nga mga indi Judio*.
26 Ini nga pulong sang Dios amo ang iya tinago nga plano nga wala niya
ginsugid sang una, pero subong ginsugid na niya sa aton nga iya mga
katawhan.
27 Suno sa iya plano, gusto niya nga kita subong makahibalo na kon
ano katahom sang iya plano nga gintigana niya para sa tanan nga lahi
sang tawo. Kag ina nga tinago nga plano amo ang parte kay Cristo nga
ara sa inyo, nga sa iya may paglaom kamo nga mangin matahom gid ang
inyo kahimtangan sa palaabuton.
28 Amo ini nga ginawali namon si Cristo sa tanan nga tawo. Ginapaan-
daman namon kag ginatudluan ang tanan paagi sa kamatuoran para
madala namon sila *sa Dios* nga wala sing kasawayan sa ila pagpakig-isa
kay Cristo.
29 Agod mahimo ko ini nagapangabudlay gid ako, kag ang gahom ni
Cristo amo ang nagapabaskog sa akon.

---

§ **1:18** *una nga nabanhaw* nga wala na napatay liwat. * **1:20** *dugo:* buot silingon, *kamatayon*

2

1 Luyag ko nga mahibaluan ninyo nga puwerte gid ang akon
pangabudlay para sa inyo kag sa mga taga-Laodicea, kag pati man sa
iban nga wala pa nakakita sa akon sa personal.
2 Ginahimo ko ini para mapabakod ko *kamo kag* sila. Gintudluan ko
kamo nga may paghigugma, kag ginapaabot ko nga maintiendihan gid
ninyo kag mahibaluan ang tinago nga plano sang Dios parte kay Cristo.
3 Sa kay Cristo natago ang manggad sang kaalam kag pag-intiendi.
4 Ginasugid ko ini sa inyo para wala sing may makadaya sa inyo paagi
sa ila makahalaylo nga mga pulong.
5 Kay bisan wala ako dira sa inyo, permi ko kamo ginadumdom,
kag nalipay gid ako tungod nga maayo ang inyo pag-inupdanay kag
mabakod gid ang inyo pagtuo kay Cristo.

Si Cristo ang Dapat Naton Sundon

6 Tungod nga ginkilala na ninyo si Cristo Jesus bilang Ginoo,* dapat
magkabuhi kamo sa iya.
7 Magpanggamot kamo sa iya kag magtubo. Magpakabakod kamo sa
pagtuo nga gintudlo sa inyo, kag magpasalamat man kamo permi sa
Dios.
8 Mag-andam kamo sa mga tawo nga gusto magganyat sa inyo sa ila
mga pilosopiya nga wala sing pulos kag pangdaya lang. Ining mga
ginatudlo nila indi halin kay Cristo kundi mga tradisyon lang sang tawo
kag mga sistema nga halin lang diri sa kalibutan.
9 Kay ang matuod, bisan nangin tawo si Cristo, ang bug-os nga pagka-
Dios ara iya.
10 Kag nangin kompleto ang inyo kabuhi† tungod nga kamo ara kay
Cristo nga nagagahom sa tanan nga *espiritu nga* nagahari kag may
awtoridad.
11 Tungod nga kamo ara kay Cristo, natuli na kamo. Pero indi
ina pareho sang pagtuli sang mga Judio nga may ginakuha sa lawas
sang tawo, kundi ang malain nga mga handom sang inyo lawas nga
makasasala amo ang ginkuha ni Cristo.
12 Kay ang pagbautiso sa inyo nagakahulugan nga ginlubong kamo
upod ni Cristo. Kag tungod nga kamo ara kay Cristo, ginbanhaw man
kamo upod niya, kay nagsalig kamo sa gahom sang Dios nga nagbanhaw
sa iya.
13 Sang una kamo *nga mga indi Judio* patay *sa panulok sang Dios* tungod
sa inyo makasasala nga kabuhi. Pero subong ginbuhi kamo sang Dios
upod ni Cristo. Ginpatawad niya ang tanan ta nga sala.
14 May salabton kita kuntani sa Dios tungod nga indi ta matuman ang
iya mga kasuguan. Pero gindula ini sang Dios paagi sa pagpalansang ni
Cristo sa krus, gani indi na kita pagsilutan.
15 Didto man sa krus ginpierdi sang Dios ang mga *espiritu nga* nagahari
kag may awtoridad, kag ginpakita niya sa tanan nga sila nabihag na niya.
16 Gani indi kamo magpadala-dala sa mga tawo nga nagasiling sa inyo
kon ano ang indi dapat kaunon ukon imnon, ukon ano ang dapat himuon
sa mga piesta, kon maglati ang bulan, kag sa Adlaw nga Inugpahuway.

---

* **2:6** *Ginoo:* buot silingon, *agalon* † **2:10** *nangin kompleto ang inyo kabuhi:* ukon, *kon ano ang ara sa iya, ara man sa inyo.*

17 Ang mga pagsulundan nga ina landong lang sang mga butang nga
ginapaabot sang una, nga amo si Cristo.
18 May mga tawo man nga nagapabugal nga nakakita sila sang mga
palanan-awon, kag luyag nila piliton ang mga tawo nga magpaubos kag
magsimba sa mga anghel. Indi kamo magpadaog sa sina nga mga tawo.
Wala sing pulos inang ila pagpabugal, kay tawhanon lang ina nga mga
panghunahuna.
19 Indi nila gusto nga magpasakop kay Cristo nga aton ulo, nga amo
ang nagahatag sa *aton nga iya* lawas sang mga kinahanglanon sini paagi
sa mga parte nga nagaalangot, kag sa sini nga paagi nagatubo kita suno
sa luyag sang Dios.

Ang Bag-o nga Kabuhi kay Cristo

20 Napatay na kamo upod kay Cristo kag nahilway na kamo sa *wala*
pulos nga mga sistema diri sa kalibutan. Gani ngaa nagakabuhi pa gid
kamo pareho sa mga tawo sang kalibutan? Ngaa nagasunod pa gid kamo
sa mga pagsulundan pareho sang:
21 "Indi ka mag-uyat sini," "Indi ka magtilaw sina," ukon "Indi ka
magtandog sina"?
22 Ina nga mga pagsulundan nga ginatudlo sang mga tawo himo-himo
lang nila kag parte lang sa mga butang nga madula man lang matapos
nga kaunon.
23 Kon hunahunaon ta, daw husto man ang ila mga pagtudlo parte sa
pagsimba nga ila naluyagan, parte sa pagpaubos kag pagpenitensya sa
lawas. Pero ang matuod, ina nga mga butang indi gid makabulig sa aton
sa pagpugong sang lawasnon nga mga kailigbon.

3

1 Gani kon ginakilala ninyo nga ginbanhaw kamo kaupod ni Cristo,
pasulabiha ninyo ang mga butang nga didto sa langit sa diin nagapungko
si Cristo sa tuo sang Dios.
2 Isintro ninyo ang inyo panghunahuna sa langitnon nga mga butang,
kag indi sa kalibutanon nga mga butang.
3 Kay napatay na kamo *sa inyo daan nga kabuhi*, kag ang inyo *bag-o nga*
kabuhi ginatago na didto sa Dios upod ni Cristo.
4 Si Cristo amo ang inyo kabuhi; kag sa pag-abot sang adlaw nga
igapahayag siya, igapahayag man kamo kaupod niya nga may gahom
kag dungog.

Ang Bag-o kag ang Daan nga Kabuhi

5 Gani dulaa na ninyo ang inyo dutan-on nga mga handom. Indi kamo
maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon ukon sang bisan ano nga
mahigko nga buhat. Indi kamo magsunod sa malain nga mga balatyagon
sang inyo lawas ukon maghunahuna parte sa sina nga mga butang. Kag
indi kamo magdinalok, kay ang pagkadalok pareho man sa pagsimba sa
mga dios-dios.
6 Tungod sini nga mga buhat sang mga tawo, ipaagom sang Dios sa ila
ang iya kaakig, kay wala sila nagatuman sa iya.*
7 Kon sa bagay, amo man ina ang ginahimo ninyo sang una sang
nagpangabuhi kamo suno sa inyo lawasnon nga mga handom.

---

* **3:6** *kay wala...sa iya:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

8 Pero karon dapat isikway ninyo ini tanan: ang kaakig, ang pagka-
mainiton sang ulo, ang pagdumot, ang paghambal sang malain *sa isa kag*
isa, kag ang paghambal sang mga binastos.
9 Indi kita magbutig sa isa kag isa, tungod kay gin-uba na naton ang
aton daan nga pamatasan nga malain.
10 Kag karon nagsuksok na kita sang bag-o nga pamatasan. Kag
ini padayon nga ginabag-o sang Dios nga naghimo sini, para mangin
kaanggid kita sa iya, kag para makilala ta gid siya.
11 Sa sini wala sing deperensya, Judio ukon indi Judio, tinuli ukon indi
tinuli, bisan indi Griego ukon bisan pa ang pinakakubos sa ila, ulipon
ukon indi ulipon, kay si Cristo amo ang tanan kag ara siya sa *aton* tanan.
12 Kamo mga pinili sang Dios. Ginhigugma niya kamo kag ginpain
para sa iya kaugalingon. Gani magmaluluy-on kamo, magmabinuligon,
magmapainubuson, magmalulo, kag magmapinasensyahon.
13 Magmabinatason kamo sa isa kag isa, kag magpinatawaray kon may
pagdumot kamo sa isa kag isa, kay kamo ginpatawad man sang Ginoo.
14 Kag labaw sa tanan maghigugmaanay kamo, kay ang gugma amo
ang kabug-usan sining tanan para mangin matahom ang inyo kabuhi
nga wala gid sing kakulangan.
15 Paharia sa inyo tagipusuon ang kalinong nga ginahatag ni Cristo.
Kay bilang mga miyembro sang isa lang ka lawas, gintawag kamo *sang*
Dios nga magkabuhi nga malinong. Kag magpasalamat man kamo
permi sa iya.
16 Itanom gid ninyo sa inyo hunahuna ang mga pulong ni Cristo.
Maglinaygayay kamo kag magpahinumdumanay sa isa kag isa suno sa
kaalam *nga halin sa Dios*. Magkanta kamo sang mga salmo, himno,
kag iban pa nga espiritual nga mga kanta, nga may tinagipusuon nga
pagpasalamat sa Dios.
17 Kag bisan ano ang inyo ginahimo ukon ginahambal, himua ninyo
suno sa nahamut-an ni Ginoong Jesus,† kag magpasalamat kamo sa Dios
nga Amay paagi sa iya.

Ang Inyo Relasyon sa Inyo mga Kaupod

18 Kamo nga mga asawa, magpasakop kamo sa inyo mga bana, kay
amo ini ang dapat ninyo himuon bilang mga Kristohanon.
19 Kamo nga mga bana, higugmaa ninyo ang inyo mga asawa kag indi
ninyo sila pagpintasan.
20 Kag kamo nga mga kabataan, tumana ninyo ang inyo mga ginikanan
sa tanan nga butang, kay amo ini ang gusto sang Ginoo.
21 Mga ginikanan,‡ indi ninyo pagsilutan sing sobra ang inyo mga
kabataan, kay basi kon madula ang ila handom sa paghimo sang maayo.
22 Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo diri sa duta
sa tanan nga butang, kag indi nga nagapakita-kita lang para malipay
sila, kundi dapat tinagipusuon ang inyo pagtuman nga may pagtahod
sa Ginoo.
23 Bisan ano ang inyo ginahimo, himua ninyo sing tinagipusuon,
subong nga nagaalagad kamo sa Ginoo kag indi sa tawo.

† **3:17** *suno sa nahamut-an ni Ginoong Jesus:* ukon, *bilang mga tumuluo ni Ginoong Jesus.* Sa literal, *sa ngalan ni Ginoong Jesus.* ‡ **3:21** *Mga ginikanan:* sa literal, *Mga amay*

24 Nahibaluan man ninyo nga may palanublion nga igahatag sa inyo
ang Ginoo bilang balos. Kay si Cristo nga *aton* Ginoo amo ang inyo
ginaalagaran.
25 Ang bisan sin-o nga nagahimo sang malain silutan suno sa iya
nahimo nga kalainan, bisan sin-o man siya, tungod nga ang Dios wala
sing may ginapasulabi.

4

1 Kamo nga mga amo, tratara ninyo sing husto ang inyo mga ulipon.
Dumduma ninyo nga may amo man kamo sa langit.

Katapusan nga mga Bilin

2 Magpangamuyo kamo permi nga may pagpasalamat, kag samtang
nagapangamuyo kamo bantayi ninyo ang inyo hunahuna.
3 Pangamuyui man ninyo kami nga hatagan kami sang Dios sing
kahigayunan nga makasugid sang tinago nga kamatuoran parte kay
Cristo. Amo ini nga napriso ako, kay ginsugid ko ang parte kay Cristo.
4 Kag pangamuyui man ninyo nga mapahayag ko ini nga mensahi suno
sa dapat ko himuon.
5 Mag-andam kamo sa inyo pagginawi sa tunga sang mga indi tumu-
luo. Kag kalitan ninyo ang tiyempo *nga makasugid kamo parte sa inyo
pagtuo*.
6 Kon nagapakighambal kamo sa ila, gamita ninyo ang maayo nga
hambalanon nga mawili sila magpamati sa inyo, kag dapat kahibalo
kamo kon paano magsabat sa pamangkot ni bisan sin-o.

Katapusan nga Pagpangamusta

7 Kon parte sa akon kahimtangan diri, ang aton pinalangga nga utod
nga si Tykicus amo ang magasugid sa inyo. Ini nga tawo masaligan nga
kabulig kag kaupod sa pag-alagad sa Ginoo.
8 Ginpadala ko siya dira para masugiran niya kamo parte sa amon
kahimtangan diri kag para mapabakod niya kamo.
9 Kaupod man niya ang aton pinalangga nga utod nga si Onesimus.
Ini nga tawo masaligan man, kag inyo kasimanwa mismo. Sila ang
magasugid sa inyo sang tanan nga nagakalatabo diri sa amon.
10 Ang akon kaupod diri sa prisohan nga si Aristarcus nagapanga-
musta sa inyo. Nagapangamusta man sa inyo si Marcos nga pakaisa ni
Barnabas. (Ginhambalan na kamo nga daan kon ano ang inyo himuon
kon mag-abot si Marcos, gani batuna ninyo siya kon mag-abot siya dira.)
11 Si Jesus nga ginatawag man nga si Justus nagapangamusta man sa
inyo. Ining tatlo amo na lang ang mga Judio nga kaupod ko diri nga
nagapangabudlay para mapalapnag ang paghari sang Dios. Nagahatag
sila sang kalipay sa akon.
12 Nagapangamusta man sa inyo ang inyo kasimanwa nga si Epafras.
Isa man siya sang mga manugpangabudlay ni Cristo Jesus. Permi siya
nagapangamuyo sing hugot sa Dios para sa inyo agod mangin mabakod
kamo, wala sing kasawayan, kag kumbinsido gid sa tanan nga kabubut-
on sang Dios.*

* **4:12** *kag kumbinsido gid sa tanan nga kabubut-on sang Dios:* ukon, *kag kon ano ang kabubut-on sang Dios makita dira sa inyo.*

13 Ako mismo makapamatuod nga si Epafras nagapangabudlay gid
para sa inyo kaayuhan kag sa kaayuhan sang aton mga kauturan sa
Laodicea kag sa Hierapolis.
14 Ang aton pinalangga nga doktor nga si Lucas kag si Demas naga-
pangamusta man sa inyo.
15 Ipaabot man ninyo ang amon pagpangamusta sa aton mga kauturan
sa Laodicea, kag kay Nymfa, kag sa mga tumuluo nga nagatipon† sa iya
balay *sa pagsimba sa Dios*.
16 Kon matapos na ninyo basa ini nga sulat, ipabasa man ninyo sa
iglesya sang Laodicea. Kag basaha man ninyo ang akon sulat nga
ginpadala sa Laodicea.
17 Silinga ninyo si Arkipus nga tapuson niya ang ginapaobra sang
Ginoo sa iya.
18 Ako mismo si Pablo ang nagsulat sini nga pagpangamusta:‡*Kamusta
sa inyo tanan*. Kag palihog dumduma man ninyo ako diri sa prisohan sa
inyo mga pangamuyo.
Kabay pa nga pakamaayuhon gid kamo *sang Dios*.

† **4:15** *mga tumuluo nga nagatipon:* sa literal, *iglesya* ‡ **4:18** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibaluan nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Tesalonica

1 *Ako* si Pablo, *kag kaupod ko* si Silas kag si Timoteo. *Nagapangamusta kami* sa iglesya dira sa Tesalonica, kamo nga ara sa Dios nga Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong.†

2 Permi kami nagapasalamat sa Dios tungod sa inyo tanan, kag permi man namon kamo ginasambit sa amon mga pagpangamuyo.

3 *Nagapasalamat kami sa iya* kay nadumduman namon ang inyo binuhatan tungod sang inyo pagtuo *nga maayo* tungod sang inyo pagtuo *sa iya*. Nadumduman man namon ang inyo gugma kay maabtik kamo magbulig sa iban. Kag indi man namon malipatan ang inyo padayon nga pagpangalagad tungod sang inyo hugot nga pagsalig nga magabalik ang aton Ginoong Jesu-Cristo. Ini tanan ginahimo ninyo sa atubangan sang Dios nga aton Amay.

4 Mga kauturan nga ginahigugma sang Dios, *nagapasalamat man kami kay* nahibaluan namon nga ginpili niya kamo *nga mangin iya*.

5 *Nahibaluan namon ina* tungod nga ginbaton ninyo ang Maayong Balita nga amon ginatudlo. Kag ang inyo pagbaton indi lang tungod nga ginhambal namon, kundi ginpakita gid sang Espiritu Santo nga may gahom ang amon gintudlo, kag nakasiguro gid kami nga matuod ang amon gintudlo sa inyo. Nahibaluan ninyo nga maayo ang amon pagkabuhi sang kami kaupod pa ninyo, kag ato para sa inyo kaayuhan.

6 Ginsunod ninyo ang amon pagkabuhi kag ang pagkabuhi sang aton Ginoo, kay ginbaton ninyo ang pulong *sang Dios* bisan pa nga nag-antos kamo. Pero bisan nag-antos kamo, malipayon gihapon kamo kay naghatag sing kalipay sa inyo ang Espiritu Santo.

7 Gani nangin sulundan kamo sang tanan nga tumuluo sa Macedonia kag sa Acaya.

8 Kay halin dira sa inyo naglapnag ang mensahi sang Ginoo. Ang inyo pagtuo sa Dios nabatian indi lang sa Macedonia kag sa Acaya kundi sa bisan diin nga lugar. Gani indi na kinahanglan nga magsugid pa kami sa mga tawo parte sa inyo pagtuo.

9 Kay sila mismo ang nagasugid kon paano ang inyo pag-atipan sa amon sang nagbisita kami dira sa inyo, kag ginasugid nila nga ginsikway ninyo ang inyo mga dios-dios para makaalagad kamo sa matuod kag buhi nga Dios.

10 Ginasugid man nila nga nagahulat kamo sa pagbalik sang iya Anak halin sa langit nga amo si Jesus nga iya ginbanhaw halin sa kamatayon. Siya ang nagaluwas sa aton sa palaabuton nga kaakig *sang Dios*.

2

1 Mga kauturan, kamo mismo nakahibalo nga ang amon pagkadto dira sa inyo indi nangin wala sing pulos.

2 Nahibaluan ninyo ang natabo sa amon sang didto kami sa Filipos *sa wala pa kami mag-abot dira sa inyo sa Tesalonica,* nga ginsakit nila kami

* **1:1** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:1** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

kag ginpakahuy-an. Pero ginhatagan pa gid kami sang aton Dios sang
kaisog sa pagsugid sa inyo sang Maayong Balita nga halin sa iya, bisan
madamo nga pagpamatok ang amon naagyan dira.
3 Sa amon paglaygay sa inyo wala kami sing katuyuan nga tudluan
kamo sang sala, ukon maghimo kami sing malain ukon magpangdaya;
4 kundi ang matuod, nakita sang Dios nga masaligan kami nga mag-
tudlo sang Maayong Balita. Kag amo gid ini ang amon ginahimo, indi
para malipay ang mga tawo sa amon kundi para malipay ang Dios nga
nakahibalo sang amon mga hunahuna.
5 Nahibaluan man ninyo nga wala kami naggamit sang mga mabin-
ulakbulakon nga mga pulong para makombinsi kamo, kag wala kami
nagtudlo para panguwartahan kamo. Ang Dios mismo amo ang amon
saksi.
6 Wala man kami nagpangita nga dayawon kami sang mga tawo, bisan
kamo ukon sang iban.
7 Bilang mga apostoles ni Cristo, may kinamatarong kami nga mag-
paabot sang inyo mga bulig kag pagdayaw. Pero sa baylo, nangin malulo
kami sa inyo pareho sang isa ka iloy nga nagaatipan sang iya mga anak.
8 Kag tungod sang amon pagpalangga sa inyo, indi lang ang Maayong
Balita sang Dios ang amon ginhatag sa inyo, kundi bisan pa ang amon
kabuhi; kay dako gid ang amon pagpalangga sa inyo.
9 Nadumduman man ninyo mga kauturan nga tudo-tudo gid ang amon
pagpangabudlay *sang upod pa kami ninyo*. Kay sang nagatudlo kami sa
inyo sang Maayong Balita sang Dios, adlaw-gab-i kami nagtrabaho para
indi kamo mabug-atan sa pagsagod sa amon.
10 Kamo mga saksi namon subong man ang Dios nga ang amon
pagginawi dira sa inyo nga mga tumuluo matinlo, matarong, kag wala
sing kasawayan.
11 Nahibaluan man ninyo nga gintratar namon ang kada isa sa inyo
nga pareho gid sang pagtratar sang isa ka amay sa iya mga anak.
12 Ginlaygayan namon kamo kag ginpabakod, kag ginhangkat nga
magkabuhi sing husto sa panulok sang Dios nga nagpili sa inyo nga
mangin parte sang iya paghari kag kadungganan.
13 Permi kami nagapasalamat sa Dios tungod kay sang pagbaton
ninyo sang pulong sang Dios nga amon ginwali sa inyo, ginbaton ninyo
ini indi bilang pulong sang tawo kundi pulong mismo sang Dios nga
nagapanghikot sa inyo nga nagatuo.
14 Mga kauturan, ang natabo sa inyo pareho man sang natabo sa mga
iglesya sang Dios nga ara kay Cristo Jesus didto sa Judea. Kon paano
nga nagaantos kamo tungod sa paghingabot sang inyo mga kasimanwa,
amo man ini ang natabo sa ila, tungod nga nagaantos man sila sa mga
paghingabot sang ila mga kasimanwa nga mga Judio.
15 Ang mga Judio amo ang nagpatay sa mga propeta sang una kag
sila man ang nagpatay kay Ginoong Jesus. Amo man ini nga mga tawo
ang nagahingabot sa amon. Wala gid nalipay ang Dios sa ila ginahimo.
Ginakontra nila ang tanan nga tawo,
16 tungod nga ginatinguhaan gid nila nga punggan ang amon pagtudlo
sa mga indi Judio agod maluwas sila. Gani hasta subong nagasulubra
ang ila mga sala. Ipaagom na gid sang Dios sa ila ang iya kaakig.

Ang Handom ni Pablo sa Pagkadto sa Tesalonica

17 Karon mga kauturan, kon parte sa amon, ginahidlaw na kami sa
inyo, bisan bag-o pa lang kami naghalin dira. Wala gid kami nalipat sa
inyo, gani dako gid ang amon handom kag pagtinguha sa pagpakigkita
liwat sa inyo.
18 Gusto namon nga magbalik dira sa inyo. Labi na gid ako, si
Pablo, makapila ka beses *nga nagtinguha sa pagbalik dira sa inyo*. Pero
ginsablagan kami ni Satanas.
19 *Gusto namon magbalik dira sa inyo* tungod nga kamo ang amon
kalipay kag may pagsalig kami sa inyo.* Kag kon mag-abot na ang aton
Ginoong Jesus, sarang kami makapabugal tungod sa inyo.
20 Kay kamo ang amon bugal kag kalipay.

3

1 Sang indi na namon maagwanta *ang amon kahidlaw sa inyo* ginpaka-
maayo namon nga magpabilin sa Athens
2 kag pakadtuon dira si Timoteo sa inyo. Utod ta siya kag kaupod
namon nga nagaalagad sa Dios sa pagpanudlo sang Maayong Balita
parte kay Cristo. Ginpakadto namon siya sa inyo para mapabakod kamo
kag mapalig-on ang inyo pagtuo,
3 para wala sing may matublag sa inyo sa mga paghingabot nga inyo
ginaagyan dira. Kay nahibaluan man ninyo nga ini dapat gid nga
maagyan ta.
4 Sang kaupod pa kami ninyo dira, nagpaandam kami nga daan nga
hingabuton gid kita. Kag karon nahibaluan na ninyo nga amo gid ang
natabo.
5 Amo ina nga ginpakadto ko dira si Timoteo para mahibaluan ko kon
paano na ang inyo pagtuo, tungod nga indi gid ako mapahamtang; kay
basi gintentar na kamo sang manugtentar *nga si Satanas* kag ang amon
pagtudlo sa inyo nangin wala sing pulos.
6 Karon nakabalik na diri si Timoteo halin dira sa inyo. Maayo nga
balita ang iya gindala sa amon. Nagsugid siya nga ang inyo pagtuo
sa Dios mabakod sa gihapon kag nagahigugmaanay kamo sa isa kag
isa. Ginsugiran man niya kami nga malipayon kamo permi sa inyo
pagdumdom sa amon, kag nahidlaw kamo sa amon pareho sang amon
kahidlaw sa inyo.
7 Gani mga kauturan, bisan madamo ang amon ginaantos, nagakali-
pay kami tungod sang inyo pagtuo.
8 Nagbaskog kag nagpagsik kami, kay nahibaluan namon nga ang inyo
pagtuo sa Ginoo mabakod gihapon.
9 Daw ano ang amon pagpasalamat sa Dios sa kalipay nga iya ginhatag
sa amon tungod sang inyo pagtuo.
10 Adlaw-gab-i nagapangamuyo gid kami nga magkitaay kita liwat
para *makatudlo pa kami sa inyo kag* madugangan pa gid ang kulang sa
inyo pagtuo.
11 Kabay pa nga ang Dios nga aton Amay kag ang aton Ginoong Jesus
maghatag sa amon sing kahigayunan nga makakadto kami dira sa inyo.
12 Kabay pa nga buligan kamo sang Ginoo nga magdugang pa gid ang
inyo paghigugma sa isa kag isa kag sa tanan nga tawo, pareho sang amon
paghigugma sa inyo.

* **2:19** *may pagsalig kami sa inyo* nga nagapadayon kamo sa pagtuman sang amon gintudlo sa inyo.

13 Sa sini nga paagi mapabakod niya ang inyo mga tagipusuon, kag
mangin balaan kamo kag wala sing kasawayan sa atubangan sang aton
Dios nga Amay sa adlaw nga ang aton Ginoong Jesus magbalik diri
kaupod sang tanan niya nga mga pinili.*

4

Ang Kabuhi nga Luyag sang Dios

1 Mga kauturan, gintudluan namon kamo kon paano magkabuhi suno
sa luyag sang Dios, kag amo gani ang inyo ginahimo. Pero ginapangabay
namon kamo, suno sa awtoridad nga ginhatag sa amon ni Ginoong Jesus,
nga dugangan pa gid ninyo ang inyo ginahimo.
2 Kay nahibaluan na man ninyo ang amon mga ginsugo sa inyo nga
naghalin kay Ginoong Jesus.
3 Luyag sang Dios nga ang inyo kabuhi matinlo, gani likawi ninyo ang
imoral nga pagpakigrelasyon.
4 Kamo nga mga lalaki, kon magpangasawa kamo, magpangasawa sa
diosnon nga paagi nga wala sing may mahambal nga malain ang mga
tawo.*
5 Indi kamo magsunod sa inyo unudnon nga mga balatyagon pareho
sa ginahimo sang mga tawo nga wala nagatuo sa Dios,
6 para indi kamo makapamintaha ukon makadaya sa inyo kapareho,
pareho sang pagpanginbabayi sa iya asawa. Ginsiling na namon ini sa
inyo sang una kag ginpaandaman gid namon kamo nga ang nagahimo
sini nga mga butang silutan sang Ginoo.
7 Kay gintawag kita sang Dios *nga magtuo sa iya* para mangin matinlo
ang aton kabuhi, kag indi sa paghimo sang malain.
8 Kon may ara sa inyo nga indi magsunod sa sini nga mga pagpanudlo,
indi ang akon pagpanudlo ang iya ginasikway kundi ang iya sang Dios
nga amo ang nagahatag sa inyo sang Espiritu Santo.
9 Karon, kon parte sa paghigugmaanay bilang mag-ulutod, indi na
kinahanglan nga sulatan pa kamo, kay ang Dios mismo ang nagtudlo sa
inyo nga maghigugmaanay kamo.
10 Kag amo gid gani ini ang inyo ginahimo sa tanan nga utod *dira* sa
bilog nga Macedonia. Pero ginapangabay namon nga dugangan pa gid
ninyo ang inyo paghigugma.
11 Tinguhai ninyo nga magkabuhi sang malinong. Indi ninyo paghilab-
tan ang kabuhi sang iban, kag pareho sang amon ginsiling sa inyo anay,
ang kada isa sa inyo dapat magtrabaho para may kaugalingon siya nga
palangabuhian.
12 Kon amo ini ang inyo ginahimo, indi na kinahanglan nga magsalig
pa kamo sa iban para sa inyo pagpangabuhi, kag pagatahuron kamo
sang mga indi tumuluo.

Parte sa Pagbalik sang Ginoo

13 Mga kauturan, gusto namon nga mahibaluan ninyo ang matuod
parte sa mga nagkalamatay, para indi kamo magkasubo pareho sang
iban nga wala sing paglaom.

---

* **3:13** *pinili:* siguro ang buot silingon, *mga anghel ukonkag mga katawhan sang Dios* * **4:4** Indi klaro ang buot silingon sang sini nga bersikulo sa Griego.

14 Nagapati kita nga si Jesus napatay kag nabanhaw. Gani nagapati
man kita *nga banhawon* sang Dios ang mga nagkalamatay nga nagtuo
kay Jesus *kag* paupdon niya sila kay Jesus.
15 Ginasugid namon sa inyo ang suno sa gintudlo mismo sang Ginoo:
nga kita nga mga buhi pa sa pagbalik sang Ginoo indi mag-una sa mga
nagkalamatay.
16 *Sa sina nga tion* ang Ginoo mismo magapanaog halin sa langit nga
may pagmando. Mabatian ta ang pagtawag sang pangulo nga anghel kag
ang tunog sang trumpeta sang Dios. Kag ang tanan nga nagkalamatay
nga nagtuo kay Cristo banhawon anay;
17 pagkatapos, kita nga mga buhi pa sa sina nga tion sabniton upod
sa ila sa mga panganod sa pagsugata sa Ginoo sa ibabaw. Kag mangin
kaupod kita sa Ginoo hasta san-o.
18 Gani palig-una kag lipaya ninyo ang isa kag isa paagi sa sini nga mga
pagpanudlo.

5

Magpreparar Kamo sa Pagbalik sang Ginoo

1 Mga kauturan, indi na kinahanglan nga sulatan ko pa kamo parte sa
kon san-o matabo ang mga propesiya nga ini.
2 Kay nahibaluan na ninyo nga ang pag-abot sang Ginoo mangin
pareho sa pag-abot sang makawat sa kagab-ihon.
3 Matabo ini samtang ang mga tawo nga wala nagatuo nagasiling, "Ma-
linong ang tanan kag wala sing katalagman." Pareho sa pagpasakit sang
babayi nga manugbata, hinali lang nga magaabot sa ila ang kalaglagan,
kag wala gid sing may makapalagyo sa ila.
4 Pero kamo mga kauturan, wala nadulman. Gani kon mag-abot ang
Ginoo indi kamo makibot pareho sang pag-abot sang makawat.
5 Kay kita tanan nasanagan na. Wala na kita sa kadudulman.
6 Gani indi kita dapat magpareho sa iban nga nagakatulog,* kundi
magbantay kita kag magpugong sang aton kaugalingon.
7 Kay ang mga tawo nga nadulman pareho sang tawo nga tulog *nga*
wala nagabantay ukon pareho sang tawo nga hubog *nga wala nagapu-*
gong sang iya kaugalingon.†
8 Pero tungod nga nasanagan na kita, dapat magpugong kita sang aton
kaugalingon. Gamiton ta bilang panagang sa dughan ang aton pagtuo
sa Dios kag ang aton paghigugma sa iban. Kag gamiton ta bilang helmet
ang aton paglaom nga luwason kita *sang Dios*.
9 Kay wala kita pagpilia sang Dios para silutan kundi para maluwas sa
silot paagi sa aton Ginoong Jesu-Cristo.
10 Napatay siya para sa aton, agod bisan kita patay na ukon buhi pa *sa*
iya pag-abot, magakabuhi kita upod sa iya.
11 Gani magpadayon kamo sa paglinipayay kag pagpalig-unanay sa isa
kag isa, pareho sang inyo ginahimo subong.

Katapusan nga mga Laygay kag mga Pagpangamusta

* **5:6** *nagakatulog:* siguro ang buot silingon, *nagapatumbaya sa paghimo sang maayo;* ukon, *wala nagabantay sa pagbalik sang Ginoo*
† **5:7** sa literal, *Kay ang nagakatulog, tulog kon gab-i; kag ang nagapahubog, hubog kon gab-i.*

12 Karon, mga kauturan, nagapangabay kami sa inyo nga tahuron
ninyo ang mga nagapangabudlay sa inyo. Ginpili sila sang Ginoo nga
magtuytoy kag magtudlo sa inyo.
13 Gani tahuron gid ninyo sila kag higugmaon tungod sa ila obra.
Magkabuhi kamo nga may maayo nga relasyon sa isa kag isa.
14 Nagapangabay man kami sa inyo nga paandaman ninyo ang mga
matamad. Palig-una ninyo ang mga mahinadlukon kag buligan ang mga
maluya *sa ila pagtuo*. Kag magmapinasensyahon kamo sa tanan.
15 Siguruhon gid ninyo nga indi kamo magbalos sing malain sa
naghimo sa inyo sing malain, kundi tinguhai permi ang paghimo sang
maayo sa isa kag isa kag sa tanan nga tawo.
16-18 Tungod nga kamo ara kay Cristo Jesus, gusto sang Dios nga
magkalipay kamo permi, magpangamuyo sa tanan nga tion, kag mag-
pasalamat bisan ano ang inyo kahimtangan.
19 Indi ninyo pagpunggi ang ginapahimo sang Espiritu *Santo*;
20 kag indi ninyo pag-ibaliwala ang iya ginapahambal.
21 Pero dapat usisaon ninyo ang tanan *kon matuod nga halin sa Dios
ukon indi*. Tipigi ninyo ang maayo,
22 kag likawi ang tanan nga malain.
23 Kabay pa nga ang Dios nga naghatag sa aton sang kalinong magtinlo
gid sang inyo kabuhi para wala sing may makita nga sala sa inyo, kag
kabay pa nga tipigan niya kamo nga wala sing higko *sa inyo bilog nga
pagkatawo*—sa inyo espiritu, kalag, kag lawas—para sa pag-abot sang
aton Ginoong Jesu-Cristo wala sing kasawayan sa inyo.
24 Ang Dios nga nagtawag sa aton masaligan, gani nahibaluan namon
nga himuon gid niya *ang amon ginasiling nga ini*.
25 Mga kauturan, pangamuyui man ninyo kami.
26 Bilang mag-ulutod kay Cristo, kamustaha ninyo ang tanan nga utod
dira.‡
27 Nagasugo ako sa inyo, suno sa awtoridad nga ginhatag sa akon sang
Ginoo, nga basahon gid ninyo ini nga sulat sa tanan nga utod dira.
28 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

‡ **5:26** sa literal, *Kamustaha ninyo ang tanan nga utod nga may balaan nga halok.*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo sa mga Taga-Tesalonica

1 *Ako* si Pablo, *kag kaupod ko* si Silas kag si Timoteo. *Nagapangamusta kami* sa iglesya dira sa Tesalonica, kamo nga ara sa aton Dios nga Amay
kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios
nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Magabalik si Cristo kag Magahukom

3 Mga kauturan, nagapasalamat kami permi sa Dios tungod sa inyo.
Kag dapat gid man nga magpasalamat kami permi sa iya, kay na-
gadugang pa gid ang inyo pagtuo kag ang inyo paghigugma sa isa kag
isa.
4 Gani ginapabugal namon kamo sa mga iglesya sang Dios *sa iban nga mga lugar*. Ginasugid namon sa ila nga bisan ano nga paghingabot kag
kabudlayan ang inyo ginaagyan ginabatas ninyo ini kag nagapadayon
kamo sa inyo pagtuo.
5 Ini nagapamatuod lang nga matarong ang paghukom sang Dios,
tungod nga ang mga pag-antos nga inyo ginaagyan para mapalapnag
ang paghari sang Dios gamiton niya nga pamatuod nga kamo bagay gid
nga masakop sa iya nga paghari.
6 Kay kon ano ang matarong amo gid ang himuon sang Dios. Paantu-
son niya ang mga nagapaantos sa inyo.
7 Kag kamo nga nagaantos papahuwayon niya kaupod sa amon.
Matabo ini sa pagbalik ni Ginoong Jesus halin sa langit kaupod sang iya
gamhanan nga mga anghel.
8 Sa iya palibot may nagadabadaba nga kalayo, kag silutan niya ang
mga tawo nga wala nagakilala sa Dios kag wala nagatuman sa Maayong
Balita parte sa aton Ginoong Jesus.
9 Pagasilutan sila sang wala sing katapusan nga kalaglagan, nga na-
hamulag sa Ginoo kag indi gid nila makita ang iya makatilingala nga
gahom.
10 Ini matabo sa adlaw nga ang Ginoo magaabot kag dayawon siya
sang iya mga katawhan nga wala sing iban kundi ang tanan nga nagtuo
sa iya. Kamo mangin kaupod man nila, kay nagtuo kamo sa pulong sang
Dios nga amon gintudlo sa inyo.
11 Amo ini ang kabangdanan nga nagapangamuyo kami permi para
sa inyo. Ginapangamuyo namon sa Dios nga buligan niya kamo nga
magkabuhi nga bagay bilang iya mga tinawag. Kag ginapangamuyo
man namon nga paagi sa iya gahom mahimo ninyo ang tanan nga maayo
nga gusto ninyo himuon tungod sa inyo pagtuo.
12 Sa sini nga paagi mahatagan ninyo sang kadayawan ang aton
Ginoong Jesus, kag kamo dayawon man niya. Ini matabo tungod sa
grasya sang aton Dios kag ni Ginoong Jesu-Cristo.

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

2

Mga Butang nga Matabo sa wala pa Mag-abot ang Ginoo

1 Karon mga kauturan, kon parte sa pagbalik sang aton Ginoong Jesu-
Cristo kag sa aton pagtilipon sa iya, nagapangabay kami sa inyo
2 nga indi kamo magpalibog ukon magkabalaka tungod sa mga tawo
nga nagasiling nga ang Ginoo nag-abot na. Bisan magsiling sila nga amo
ato ang ginahambal sang Espiritu *Santo* sa ila, ukon bisan magsiling sila
nga nabatian nila, ukon nabasahan nila ang amon sulat, indi gid kamo
magpati.
3 Indi gid kamo magpatalang sa ila bisan ano pa ang ila ihambal.
Tungod nga sa wala pa mag-abot ang Ginoo, magakontra ang mga
tawo sa Dios kag magaabot ang malain nga tawo nga nadestino na nga
laglagon.
4 Kontrahon niya ang tanan nga ginakabig sang mga tawo nga dios
ukon ang tanan nga ginasimba sang mga tawo. Kag kabigon niya ang
iya kaugalingon nga mas labaw pa sang sa tanan nga ini. Magapungko
siya sa sulod sang templo sang Dios kag magasiling nga siya ang Dios.
5 Indi bala nga ginsugiran ko kamo sang sini nga mga butang sang una
sang nag-ulupod pa kita dira?
6 Kag nahibaluan ninyo kon ano ang nagapugong subong sa pag-abot
sang tawo nga ina, gani wala pa siya mag-abot. Pero maabot gid siya kon
tion na niya.
7 Matuod nga subong may mga nagakontra na sa Dios, pero kon ano gid
ang himuon sang sadtong malain nga tawo wala pa mahibalui subong.
Kag kon ano man ang iya himuon indi pa matabo hasta wala pa makuha
ang nagapugong sa iya pag-abot.
8 Pero kon makuha na, magapakita na siya. Pero sa pag-abot ni
Ginoong Jesus patyon niya ining malain nga tawo. Paagi lang sa iya
huyop malaglag siya dayon.
9 Kon magpakita na ining malain nga tawo, gamiton niya ang gahom
ni Satanas. Magahimo siya sang tanan nga klase sang mga milagro kag
makatilingala nga mga butang nga daw halin sa Dios pero indi.
10 Kag gamiton niya ang tanan nga klase sang pagpangdaya sa mga
tawo nga magakalawala. Amo ini ang ila madangatan tungod kay indi
sila maghigugma sa kamatuoran nga amo ang makaluwas sa ila.
11 Gani ginpabay-an na lang sila sang Dios nga patalangon kag magpati
sang butig,
12 para masilutan ang tanan nga nagasikway sang kamatuoran kag
nagakalipay sa pagpakasala.

Ginpili Kamo para Maluwas sa Silot

13 Mga kauturan, nagapasalamat kami permi sa Dios tungod sa inyo
nga mga pinalangga sang Ginoo. Kag dapat kami magpasalamat sa
iya tungod kay ginpili kamo sang Dios nga kabahin sang nauna nga
maluwas* paagi sa gahom sang Espiritu *Santo* nga nagatinlo sa inyo
kabuhi, kag paagi sa inyo pagtuo sa kamatuoran.

* **2:13** *nga kabahin sang nauna nga maluwas:* Sa iban nga Griego nga teksto, *halin sang ginsuguran nga maluwas.*

14 Gintawag kamo sang Dios paagi sa Maayong Balita nga amon
ginwali sa inyo. Kag gintawag niya kamo para makaambit kamo sa
kadungganan sang aton Ginoong Jesu-Cristo.
15 Gani mga kauturan, magpakabakod kamo kag hupti ninyo sing
maayo ang mga tradisyon nga gintudlo namon sa inyo sa pulong ukon
sa sulat.
16-17 Kabay pa nga ang aton Ginoong Jesu-Cristo mismo kag ang aton
Dios nga Amay amo ang maglipay kag magpabaskog sa inyo para maayo
permi ang inyo ginahimo kag ginahambal. Ginapalangga kita sang
Dios, kag tungod sa iya grasya sa aton ginapabaskog niya kita kag
ginalipay hasta san-o, kag ginahatagan niya kita sing paglaom nga may
kasiguruhan.

3

Magpangamuyo Kamo para sa Amon

1 Karon, mga kauturan, magpangamuyo kamo para sa amon nga ang
pulong sang Ginoo magalapnag sa iban pa nga mga lugar kag batunon
sang mga tawo nga may pagpasalamat sa Dios pareho sang inyo nga
ginhimo.
2 Ipangamuyo man ninyo nga ilikaw kami sang Dios sa mga malain
nga mga tawo; tungod nga indi tanan nagapati *sa amon ginawali.*
3 Pero masaligan ang Ginoo. Siya ang magapabakod kag magaprotek-
tar sa inyo kay Satanas.
4 Tungod sa Ginoo, nagasalig kami nga ginahimo ninyo kag padayon
nga himuon ang amon mga ginasugo sa inyo.
5 Kabay pa nga tuytuyan kamo sang Ginoo nga makita sa inyo ang
paghigugma sang Dios kag ang pagbatas ni Cristo.

Parte sa mga Matamad

6 Mga kauturan, sa ngalan* ni Ginoong Jesu-Cristo, nagasugo kami sa
inyo nga likawan ninyo ang aton mga kauturan nga matamad kag wala
nagasunod sa mga tradisyon nga nabaton ninyo† sa amon.
7 Nahibaluan ninyo nga dapat ninyo sundon ang amon ginhimo. Wala
kami nagtinamad sang ara pa kami dira sa inyo.
8 Wala kami nagbaton sang pagkaon halin sa inyo nga wala namon
pagbayari. Adlaw-gab-i nagpanikasog kami sa pag-obra para wala sing
may mabug-atan sa inyo sa pagsagod sa amon.
9 Ginhimo namon ini, indi tungod nga wala kami sing rason nga
magpangayo sang bulig sa inyo para sa amon mga kinahanglanon, kundi
gusto namon nga mangin halimbawa para sundon ninyo.
10 Sang kami kaupod pa ninyo dira, nagsiling kami sa inyo nga ang
bisan sin-o nga indi mag-obra, indi pagpakaunon.
11 Ini ginasiling namon tungod nga nakabalita kami nga may ara sa
inyo nga mga matamad nga wala sing iban nga ginahimo kundi ang
pagpanghilabot sa ginahimo sang iban.
12 Gani suno sa awtoridad nga ginhatag sa amon ni Ginoong Jesu-
Cristo, ginasugo namon inang mga matamad nga magpangita sang ila
kaugalingon nga palangabuhian, kag indi magpanghilabot sa kabuhi
sang iban.

---

* **3:6** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad* † **3:6** *ninyo:* sa iban nga mga kopya sang Griego, *nila*

13 Kag kamo inyo, mga kauturan, indi kamo magkataka sa paghimo
sang maayo.
14 Kon may ara nga indi magtuman sa amon ginasiling sa sini nga sulat,
tandai ninyo kon sin-o kag indi kamo mag-upod sa iya, para mahibaluan
niya nga indi husto ang iya ginahimo.
15 Pero indi ninyo siya pagkabiga nga kaaway, kundi padumdumon
ninyo siya bilang utod.

Bendisyon kag Katapusan nga Pagpangamusta

16 Kabay pa nga ang Ginoo nga ginahalinan sang kalinong amo gid ang
maghatag sang kalinong sa inyo sa tanan nga oras bisan ano ang inyo
kahimtangan. Kag kabay pa nga ubayan niya kamo tanan.
17 Karon, ako mismo si Pablo ang nagasulat sini nga pagpanga-
musta:‡*Kamusta sa inyo tanan.* Amo ini ang akon panulat sa tanan ko
nga mga sulat.
18 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

‡ **3:17** Ginsulat mismo ni Pablo ini para mahibaluan nila nga sa iya gid naghalin ini nga sulat.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pablo kay Timoteo

1 *Ako* si Pablo nga apostol ni Cristo Jesus suno sa sugo sang Dios nga
aton Manluluwas kag ni Cristo Jesus nga amo ang paglaom ta.*
2 *Nagapangamusta ako* sa imo, Timoteo, *bilang* akon matuod nga anak
sa pagtuo.
Kabay pa nga mabaton mo ang grasya,† kaluoy, kag kalinong‡ halin sa
Dios nga Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

Pauntaton ang mga Nagatudlo sang Sala nga mga Pagpanudlo

3 Gusto ko nga kon mahimo dira ka lang anay sa Efeso. Indi bala
amo ini ang akon pangabay sa imo sadto anay sang nagapakadto ako
sa Macedonia? Kay may mga tawo dira nga sala ang ila ginatudlo kag
kinahanglan nga pauntaton sila.
4 Silingon mo sila nga indi sila mag-usik sang ila tion sa mga sugid-
sugid sang mga tigulang kag sa pag-usoy kon sin-o ang ila mga katigu-
langan. Amo ini ang kabangdanan kon ngaa nagabinais-bais ang mga
tawo. Kag ang ini nga mga butang indi makabulig para mahibaluan nila
ang kabubut-on sang Dios. Ini mahibaluan ta lang paagi sa pagtuo.
5 Ang katuyuan sining akon sugo sa ila wala sing iban kundi amo nga
maghigugmaanay sila. Kag makahigugmaanay lang sila kon matinlo
ang ila tagipusuon kag konsensya kag sinsero ang ila pagtuo.
6 Ang iban dira nagtalikod na sa sini nga mga ginpanghambal ko kag
nagsagad§ diskusyon sang mga butang nga wala sing pulos.
7 Gusto nila nga mangin manunudlo sang Kasuguan, pero wala gani
sila kahibalo kon ano ang ila ginahambal ukon ginapilit nga patihan.
8 Nahibaluan ta nga ang Kasuguan maayo kon husto ang paggamit sini.
9 Dapat man naton dumdumon nga ang Kasuguan wala ginhimo para
sa mga matarong, kundi ginhimo ini para sa mga malinapason, sa mga
matig-a sang ulo, sa mga wala nagakilala sa Dios, sa mga makasasala,
sa mga indi diosnon ukon relihiyuso, sa mga manugpatay sang ila amay
ukon iloy, sa mga manugpatay sang ila isigkatawo,
10 sa mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon, sa mga na-
gauluasawa sa ila kapareho nga lalaki, sa mga nagapangkidnap, sa mga
butigon, sa mga nagatestigo sang indi matuod, kag sa bisan sin-o nga
nagakontra sa husto nga pagpanudlo
11 suno sa Maayong Balita, ang Maayong Balita parte sa makagagahom
kag bulahan nga Dios nga gintugyan sa akon *nga itudlo*.

Salamat sa Dios sa Iya Kaluoy

12 Nagapasalamat ako kay Cristo Jesus nga aton Ginoo nga naghatag sa
akon sang kabaskog sa pagpangabudlay para sa iya, kay ginkabig niya
ako nga masaligan. Gani ginpili niya ako nga mag-alagad sa iya,
13 bisan matuod nga sang una gin-insulto ko siya. Luwas pa sina
ginhingabot ko kag ginpakahuy-an *ang mga nagatuo sa iya*. Pero

---

* **1:1** *amo ang paglaom ta:* ukon, *nagahatag sang paglaom sa aton* † **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* ‡ **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* § **1:6** *nagsagad:* sa iban nga Bisaya, *nagsagay ukon naghagad*

ginkaluoyan ako sang Dios, kay sadto anay wala pa ako nagatuo, gani
wala ako nakahibalo kon ano ang akon ginahimo.
14 Dako gid ang grasya sang aton Ginoo sa akon kay* ginhatagan niya
ako sang pagtuo kag paghigugma, nga nangin aton tungod nga ara na
kita kay Cristo Jesus.
15 Ining akon ihambal matuod kag dapat gid nga batunon kag tuohan
sang tanan: nag-abot si Cristo Jesus diri sa kalibutan para luwason ang
mga makasasala. Kag nahibaluan ko nga ako gid ang pinakamakasasala
sa tanan.
16 Pero ginkaluoyan ako para mapakita ni Cristo Jesus ang iya pagkam-
abinatason sa tanan, bisan sa pinakamakasasala. Ang ginhimo ni Cristo
sa akon nagaserbi nga halimbawa sa iban nga magatuo sa iya kag
magabaton sang kabuhi nga wala sing katapusan.
17 Kabay pa nga padunggan kag dayawon hasta san-o ang Hari nga
wala sing katapusan kag wala sing kamatayon. Indi siya makita sang
tawo kag siya lang ang Dios.
18 Timoteo, ginakabig ko ikaw nga akon anak, gani amo ini ang akon
bilin sa imo: Dumduma ang mga ginhambal sang mga propeta sadto
anay parte sa imo, agod paagi sini makabato ka sing maayo sa mga
nagakontra sa kamatuoran.
19 Tipigi ang imo pagtuo kag dapat matinlo permi ang imo konsensya.
Ang iban wala nagpamati sa ila konsensya, gani nadula ang ila pagtuo
20 pareho kay Hymeneus kag kay Alexander. Ini nga mga tawo
gintugyan ko na kay Satanas para mahibaluan nila nga indi maayo ang
mag-insulto *sa Dios*.

2

Parte sa Pagsimba

1 Karon, una sa tanan, nagapangabay ako sa inyo nga ipangamuyo
ninyo ang tanan nga tawo. Dal-a ninyo sa Dios ang inyo mga pangabay
para sa ila nga may pagpasalamat.
2 Ipangamuyo ninyo ang mga hari kag ang tanan nga may mataas
nga posisyon sa gobyerno para magkabuhi kita nga malinong kag
matawhay, nga may diosnon kag husto nga pagginawi.
3 Maayo ini nga himuon kag malipay ang Dios nga aton Manluluwas.
4 Kay gusto niya nga ang tanan nga tawo maluwas kag makahibalo
sang kamatuoran.
5 Kay may isa lang ka Dios kag may isa lang ka manugpatunga sa Dios
kag sa mga tawo. Ini wala sing iban kundi ang tawo nga si Cristo Jesus.
6 Ginhatag niya ang iya kabuhi sa pagtubos sang tanan nga tawo.
Napamatud-an ini sa tion nga iya ginpili.
7 Gani ginpadala niya ako bilang apostol kag manunudlo sa mga indi
Judio para iwali ang parte sa pagtuo kag kamatuoran. Nagasugid ako
sang matuod sa inyo. Wala ako nagabutig.
8 Gusto ko nga sa tanan nga pagtililipon sang mga tumuluo ang
mga lalaki magpangamuyo nga may matinlo nga tagipusuon sa ila nga
pagbayaw sang ila mga kamot, kag wala gid sing kaakig ukon pagbinais-
bais.

* **1:14** *kay:* ukon, *kag*

9 Kon parte sa mga babayi, gusto ko nga magbayo sila sing husto kag
indi malaw-ay tan-awon. Dapat kon nagapatahom sila, indi sa pagpata-
hom sang buhok nga nagasulubra na, ukon sa paggamit sang mga alahas
nga bulawan ukon perlas, ukon sa pagsuksok sang malahalon nga mga
bayo,
10 kundi paagi sa maayo nga mga buhat nga bagay makita sa mga
babayi nga nagasiling nga sila nagatuo sa Dios.
11 *Kag kon may nagatudlo,* ang mga babayi dapat magpamati lang nga
may pagpaubos.
12 Wala ko ginatugutan ang mga babayi nga magtudlo ukon magdu-
mala sa mga lalaki. Kinahanglan maghipos lang sila.
13 Kay una nga gintuga si Adan kag dason lang si Eva.
14 Kag indi si Adan ang gindayaan ni Satanas, kundi ang babayi ang
gindayaan kag naglapas sang sugo sang Dios.
15 Pero ang mga babayi maluwas paagi sa ila pagpamata, kon sila
magpadayon sa pagtuo, sa paghigugma, sa pagkadiosnon, kag sa husto
nga pagginawi.

3

Ang mga Manugdumala sang mga Tumuluo

1 Matuod ang ginasiling nga kon may ara nga luyag nga mangin
manugdumala sang mga tumuluo, maayo nga katungdanan ang iya
ginahandom.
2 Kinahanglan ang manugdumala sang mga tumuluo lalaki nga wala
sing kasawayan,* isa lang ang iya asawa, kahibalo magpugong sang iya
kaugalingon, kahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon
indi, talahuron, maabiabihon sa mga pangayaw, kag maayo magtudlo.
3 Dapat indi siya palahubog kag indi mapintas, kundi malulo kag indi
palaaway. Kinahanglan indi siya dalok sa kuwarta.
4 Kon parte sa iya panimalay, dapat maayo siya magdumala, kag
ginatahod siya kag ginatuman sang iya mga anak.
5 Kay paano ang iya pagdumala sa iglesya sang Dios kon indi gani siya
kahibalo magdumala sang iya kaugalingon nga panimalay?
6 Dapat indi siya bag-o lang nga tumuluo, kay basi kon magpabugal
siya kag pagasilutan pareho sang yawa.
7 Kinahanglan man nga may maayo siya nga reputasyon bisan sa mga
tawo nga wala nagatuo sa Dios, para indi siya mahuy-an kag mahulog sa
siod sang yawa.

Ang mga Manugbulig sa Iglesya

8 Kon parte sa mga manugbulig sa iglesya,† dapat ginatahod sila,
masaligan sa ila ginahambal, indi palainom, indi dalok,
9 kag ginatipigan nila nga may matinlo nga konsensya ang kamatuo-
ran parte sa pagtuo, nga gintago sang una.
10 Dapat usisaon gid anay ang ila pamatasan, kag kon wala sing
kasawayan nga makita sa ila, makaalagad na sila.
11 Ang ila asawa dapat ginatahod man, wala nagapakalain sa iban,
kahibalo magpugong sang ila kaugalingon, kag masaligan sa tanan nga
butang.

---

* **3:2** *wala sing kasawayan:* ukon, *may maayo nga reputasyon* † **3:8** *manugbulig sa iglesya:* sa Griego, *diakonos*

12 Dapat isa lang ang asawa sang mga manugbulig sa iglesya, kag dapat
maayo sila magdumala sa ila mga anak kag sa ila bilog nga panimalay.
13 Ang mga manugbulig nga husto ang ila pag-alagad ginatahod sang
mga tawo kag wala nahadlok maghambal parte sa ila pagtuo kay Cristo
Jesus.

Ang Isa ka Butang nga Makatilingala

14 Nagalaom ako nga makakadto dira sa labing madali para mag-
pakigkita sa imo. Pero ginasulat ko pa gid ining mga butang,
15 para kon maatrasar ako, mahibaluan mo na kon paano magginawi
ang mga tumuluo bilang panimalay sang Dios. Kita *nga mga tumuluo*
amo ang iglesya sang buhi nga Dios, ang manugsuporta kag manugde-
pensa sang kamatuoran.
16 Indi mapanginwala nga makatilingala gid ang mga kamatuoran
sang aton relihiyon, nga gintago sang una:
Nagpakita siya bilang tawo,
ginpamatud-an sang Espiritu *Santo* nga siya matarong,
nakita siya sang mga anghel,
ginwali sa kalibutan,
gintuohan sang mga tawo,
kag gindala pabalik sa langit.

4

Ang Butigon nga mga Manunudlo

1 Maathag ang ginasiling sang Espiritu *Santo* nga sa ulihi nga mga
inadlaw ang iban magatalikod sa pagtuo. Magasunod sila sa mga
espiritu nga manugpatalang kag sa mga pagpanudlo sang mga demonyo.
2 Ina nga mga pagpanudlo ginatudlo sang mga tawo nga nagapakuno-
kuno kag butigon. Wala sila ginakonsensya tungod nga kontrolado sila
ni Satanas.
3 Ginatudlo nila nga malain ang magpangasawa, kag may mga
pagkaon pa sila nga ginabawal. Pero ang mga pagkaon nga ini ginhimo
sang Dios para kaunon nga may pagpasalamat sang mga nagatuo kag
nakahibalo gid sang kamatuoran.
4 Ang tanan nga ginhimo sang Dios maayo, gani wala sing butang nga
dapat bawalan kon ginabaton nga may pagpasalamat.
5 Kay gintinluan ini paagi sa pulong sang Dios kag sa pangamuyo.

Ang Maayo nga Alagad ni Cristo Jesus

6 Maayo ka nga alagad ni Cristo Jesus kon itudlo mo ini nga mga butang
sa aton mga kauturan dira. Kag samtang nagatudlo ka sa ila, ikaw mismo
nagasagod man sang imo kaugalingon paagi sa mga kamatuoran nga
nagahatag sang pagtuo, kag paagi sa matuod nga pagpanudlo nga imo
ginasunod.
7 Pero likawi ang mga pagpanudlo nga wala nagahalin sa Dios kag
himo-himo lang sang mga tawo. Hanasa ang imo kaugalingon sa dios-
non nga pagkabuhi.
8 May pulos ang pag-ihersisyo sang aton lawas, pero mas importante
pa gid kon hanason ta ang aton kaugalingon sa diosnon nga pagkabuhi,
tungod kay kon amo ini ang aton himuon, sigurado gid nga mapuslanon
ang aton kabuhi subong kag sa palaabuton.

9 Matuod ini kag dapat gid batunon kag tuohan sang tanan.
10 Amo ina nga nagapanikasog gid kita kag nagahimulat nga matudlo
ini sa mga tawo, tungod kay nagasalig kita sa Dios nga buhi nga amo ang
Manluluwas sang tanan nga tawo, kag labi na gid sang mga nagatuo.
11 Itudlo mo kag ipatuman ini nga mga butang.
12 Indi ka maghatag sang lugar nga hikayan ka tungod kay bataon ka
pa, kundi maghimulat ka nga mangin halimbawa sa mga tumuluo: sa
paghambal, sa pagginawi, sa paghigugma, sa pagtuo, kag sa matinlo nga
pagkabuhi.
13 Samtang wala pa ako dira, gamita ang imo tiyempo sa pagbasa sang
Kasulatan sa mga tawo, sa pagpalig-on, kag sa pagpanudlo.
14 Indi pagpabay-i ang abilidad nga ginhatag sa imo sang Espiritu
Santo suno sa ginpropesiya sang mga manugdumala sang iglesya sang
pagtungtong nila sang ila mga kamot sa imo.
15 Himuon mo ini permi para makita sang tanan ang imo pag-uswag.
16 Bantayi ang imo kaugalingon nga kabuhi kag ang imo ginatudlo.
Padayuna ang paghimo sina para maluwas ka pati ang mga nagapamati
sa imo.

5

Ang mga Responsibilidad sang mga Nagatuo sa Dios

1 Indi mo paghambalan sang masakit ang tigulang nga mga lalaki
kundi laygayan mo sila pareho nga *imo* amay. Trataron mo ang bataon
pa nga mga lalaki pareho nga *imo* mga utod,
2 kag ang tigulang nga mga babayi pareho nga imo iloy. Trataron mo
man ang bataon pa nga mga babayi pareho nga imo mga utod, nga wala
gid sing malain nga ihambal ang mga tawo sa imo.
3 Tahuron mo kag buligan ang mga balo nga babayi nga wala na gid
sing may ginasaligan.
4 Pero kon ang balo may mga bata ukon mga apo, ini sila ang dapat
nga mag-atipan sa iya. Kay kon sila diosnon, ang premiro nila nga
obligasyon amo ang pagbalos kag pag-atipan sang ila mga katigulangan.
Kay ini nagahatag sang kalipay sa Dios.
5 Ang balo nga babayi nga wala na gid sing may ginasaligan nagasalig
na lang gid sa Dios. Adlaw-gab-i nagapangamuyo siya kag nagapangayo
bulig sa Dios.
6 Pero ang balo nga babayi nga nagapagusto sa kalibutanon nga
pagpangalipay patay na *sa panulok sang Dios* bisan buhi pa siya.
7 Ipatuman mo sa mga tumuluo ini nga mga butang para wala sing may
ihambal nga malain kontra sa ila.
8 Ang bisan sin-o *nga tumuluo* nga wala nagaatipan sa iya mga
paryente, labi na gid sa iya pamilya, nagapakilala lang nga ginabaliwala
niya ang iya pagtuo sa Dios, kag mas malain pa siya sang sa indi tumuluo.
9 Dapat buligan ninyo ang mga balo nga babayi nga nagaedad 60
paibabaw, wala nagpanginlalaki,*
10 kilala nga maayo ang ila mga ginahimo, maayo ang ila pag-atipan
sa ila mga anak, maabiabihon sa mga pangayaw, nagaalagad sa mga

* **5:9** *wala nagpanginlalaki:* ukon, *makaisa lang namana*

katawhan sang Dios,† nagabulig sa mga nalisdan, kag mapisan maghimo
sang bisan ano nga klase sang maayo nga mga buhat.
11 Pero indi ninyo pag-ilakip sa mga balo nga bululigan ang mga balo
nga bataon pa. Kay kon mag-abot ang ila gusto nga magpamana liwat,
mapatumbayaan nila ang pag-alagad kay Cristo.
12 Gani makasala sila tungod kay ibaliwala nila ang ila promisa *nga
mag-alagad na lang kay Cristo*.
13 Luwas sina, magatinamad ang mga balo nga bataon pa kag maga-
sagi na lang pamalay-balay. Kag ang malain pa gid, magakutsokutso kag
magapasilabot sila sa iban, kag magaestorya sang mga butang nga indi
dapat estoryahan.
14 Gani kon sa akon lang, kon amo ini ang matabo, maayo pa nga
ang mga balo nga ini nga bataon pa magpamana na lang liwat kag
magpamata, kag mag-atipan sang ila pamilya, para wala sing ihambal
ang mga tawo nga nagakontra sa aton.
15 Nagasiling ako sini tungod kay may iban nga mga balo nga nagta-
likod na gani *sa pagtuo* kag nagsunod na kay Satanas.
16 Kon may babayi nga tumuluo nga may paryente nga mga balo, dapat
siya na lang ang mag-atipan sa ila para indi na mabug-atan ang iglesya sa
pagsagod sa ila, kag maatipanan pa sang iglesya ang mga balo nga wala
na gid sing may ginasaligan.
17 Kon parte sa mga manugdumala sang iglesya nga maayo ang ila
pagdumala, dapat suwelduhan sila sing husto, labi na gid kon naga-
pangabudlay sila sa pagwali kag pagtudlo.
18 Kay nagasiling ang Kasulatan, "Indi pagbusali ang baka samtang
nagalinas ini.‡"§ Kag nagasiling pa gid, "Ang manug-obra dapat hatagan
sang suhol."*
19 Indi pagsapaka ang mga akusasyon kontra sa mga manugdumala,
luwas kon may duha ukon tatlo ka testigo nga nagapamatuod.
20 Pero sabdunga sa atubangan sang mga tumuluo ang nagapakasala
para mahadlukan ang iban nga maghimo sang sala.
21 Sa atubangan sang Dios kag ni Cristo Jesus kag sang iya pinili nga
mga anghel, ginabilin ko sa imo nga tumanon mo gid ini nga mga sugo
nga wala sing may ginapaburan. Kinahanglan gid nga sa tanan mo nga
ginahimo, pareho ang imo pagtratar sa tanan.
22 Indi ka magdali-dali tungtong sang imo kamot sa bisan kay sin-o,†
kundi mag-andam ka nga indi ka maumid sa mga sala sang iban. Dapat
wala sing isaway sa imo sa sini nga mga butang.
23 Tungod kay permi ka lang nagamasakit, luwas sa tubig, mag-inom
ka man sang diutay nga bino para sa imo tiyan.
24 May mga tawo nga bisan wala pa sila masentensyahan nahibaluan
na nga daan ang ila mga sala. Pero ang iban ya ulihi na lang mahibaluan.
25 Amo man kon maayo ang aton ginahimo. May mga ginahimo
kita nga maayo nga mahibaluan dayon, kag may ara man nga indi
mahibaluan dayon pero sa ulihi mahibaluan gid man.

---

† **5:10** *nagaalagad sa mga katawhan sang Dios:* sa literal, *nagahugas sang mga tiil sang mga balaan* ‡ **5:18** Ang buot silingon, para makakaon man ang baka samtang nagalinas. § **5:18** Deu. 25:4 * **5:18** Luc. 10:7 † **5:22** *Indi...kay sin-o:* Ang buot silingon, para maghatag sa iya sang awtoridad nga magdumala sa mga tumuluo.

6

1 Kon parte sa mga tumuluo nga ulipon, dapat tahuron nila ang ila
mga amo, para wala sing may magpakalain sa Dios kag sa aton mga
pagpanudlo.
2 Kag kon ang ila mga amo tumuluo man, indi nila dapat nga ibaliwala
na lang ang ila pagtahod sa ila tungod kay mag-ulutod na sila kay
Cristo. Ang dapat gani, mag-alagad sila sing husto tungod kay ang mga
nagapulos sang ila pinangabudlayan mga tumuluo nga ginahigugma
man sang Dios.

Ang Sala nga mga Pagpanudlo

Itudlo mo ini sa ila kag silingon sila nga tumanon gid nila.
3 Kon may ara nga lain ang iya ginatudlo kag wala nagakomporme
sa husto nga mga pagpanudlo nga halin sa aton Ginoong Jesu-Cristo,
kag wala nagakomporme sa mga pagpanudlo parte sa diosnon nga
pagkabuhi,
4 ina nga tawo bugalon pero wala sing may nahibaluan. Gusto lang
niya nga magdiskusyon sang wala sing pulos. Kag amo ini ang ginahali-
nan sang kahisa, pag-inaway, pag-insultuhanay, pagsuspetsahanay,
5 kag wala untat nga ginamo. Amo ina ang batasan sang mga tawo
nga wala na sing husto nga panghunahuna kag indi na makahibalo kon
ano ang matarong. Nagapinsar sila nga makamanggad sila paagi sa ila
pagkadiosnon.
6 Kon sa bagay, kon ang tawo diosnon kag kontento sa iya pagkabu-
tang, labaw pa siya sa manggaranon.
7 Ang matuod, sang pagkatawo ta diri sa kalibutan wala kita sing may
gindala, kag kon mapatay kita, wala man kita sing may madala halin sa
kalibutan.
8 Gani, kon may pagkaon kita kag may bayo, dapat kontento na kita.
9 Pero ang mga tawo nga gusto magmanggaranon indi mahimo nga
indi mahulog sa mga temtasyon. Masiod sila sa mga wala sing pulos kag
malain nga mga handom nga amo ang nagaguba kag nagadala sa mga
tawo sa kalaglagan.
10 Kay ang paghigugma sa kuwarta amo ang ginahalinan sang tanan
nga klase sang kalainan. Ang iban nga mga tawo, sa sobra nga handom
sang kuwarta, nagtalang na sa pagtuo kag napuno sang kalisod ang ila
tagipusuon.

Mga Bilin

11 Pero ikaw, bilang alagad sang Dios, likawi ina nga mga butang.
Himulati nga magkabuhi nga matarong, diosnon, may pagtuo, mahigug-
maon, mainantuson, kag malulo.
12 Magpakigbato ka sing maayo para sa pagtuo. Hupti sing maayo ang
kabuhi nga wala sing katapusan, tungod kay sa kabuhi nga ina gintawag
ka sang Dios sadtong pagsugid mo sa atubangan sang madamo nga tawo
nga ikaw nagatuo na kay Cristo.
13 Sa atubangan sang Dios nga nagahatag sang kabuhi sa tanan, kag
sa atubangan ni Cristo Jesus nga nagsugid sang kamatuoran kay Poncio
Pilato, ari ang akon sugo sa imo:
14 tumana ang ginabilin sa imo nga sugo kag siguraduhon mo nga
husto gid ang imo pagtuman nga wala sing kasawayan hasta mag-abot
ang aton Ginoong Jesu-Cristo.

15 Kon parte sa pag-abot ni Jesu-Cristo, ipakita siya sang makagagahom
kag bulahan nga Dios sa natalana nga tion. Ang Dios amo ang Hari nga
labaw sa tanan nga hari kag Ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo.
16 Sa iya lang ang kabuhi nga wala sing kamatayon.* Didto siya
nagapuyo sa masilaw nga kasanag nga indi mapalapitan. Wala gid sing
tawo nga nakakita sa iya kag wala gid sing may makakita. Dayawon ta
ang Dios nga makagagahom hasta san-o. Amen!
17 Kon parte sa mga manggaranon sa sini nga panahon, silingon mo
sila nga indi sila magpabugal ukon magsalig sa ila manggad nga madali
man lang madula. Dapat ibutang nila ang ila pagsalig sa Dios nga
nagahatag sang tanan nga butang para mangin malipayon kita.
18 Tudlui sila nga maghimo sing maayo para mangin manggaranon
sila sa maayo nga mga buhat. Tudlui man sila nga mangin mabinuligon
kag maalwan sa pagpakig-ambit sang ila mga pagkabutang.
19 Kon amo ini ang ila himuon, nagatipon sila sang manggad para sa
ila kaugalingon nga mangin maayo nga pundasyon sang ila kabuhi sa
palaabuton, kag makabaton sila sang matuod gid nga kabuhi.
20 Timoteo, tipigi ang *mga pagpanudlo nga* gintugyan sa imo sang Dios.
Likawi ang mga pagpanudlo nga wala sing pulos kag wala nagahalin
sa Dios pati ang mga pagdiskusyon parte sa ginasiling sang iban nga
kaalam (pero ang matuod, indi) nga wala nagasinanto.
21 Ang iban nagasiling nga may ara sila sini nga kaalam, pero tungod
sa sina nga “kaalam” nila, nagtalang sila kag indi na sila kahibalo sang
husto nga pagtuo.
Kabay pa nga pakamaayuhon ka *sang Dios*.

* **6:16** ukon, *Siya lang ang ginahalinan sang kabuhi nga wala sing kamatayon.*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pablo kay Timoteo

1 *Ako* si Pablo nga nangin apostol ni Cristo Jesus suno sa kabubut-on
sang Dios. Ginpadala niya ako para ibalita ang parte sa kabuhi nga iya
ginpromisa nga mabaton sang mga ara kay Cristo Jesus.
2 *Nagapangamusta ako* sa imo, Timoteo, bilang akon hinigugma nga
anak *sa pagtuo*.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya,* kaluoy, kag kalinong† halin sa
Dios nga Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Ginoo.

Pagpasalamat sa Dios kag Pagpadumdom kay Timoteo

3 Nagapasalamat ako sa Dios nga gin-alagaran sang aton mga katigu-
langan, kag amo man ang akon ginaalagaran nga may matinlo nga
konsensya. *Nagapasalamat ako sa iya* sa akon pagdumdom sa imo permi
sa akon pagpangamuyo adlaw-gab-i.
4 Kon madumduman ko ang imo mga paghibi *sang akon paghalin*,
ginahidlaw ako sa imo. Luyag ko nga magkitaay kita liwat para malipay
gid ako.
5 Indi ko malipatan ang imo sinsero nga pagtuo, pareho sang pagtuo
sang imo lola nga si Luisa kag sang imo iloy nga si Eunice nga nauna nga
nagtuo sang sa imo, kag nasiguro ko nga ara man sa imo ang ila pagtuo.
6 Amo ina nga luyag ko nga padumdumon ka nga magmapisan ka sa
paggamit sang abilidad nga ginhatag sang Dios sa imo sang gintungtun-
gan ko ikaw sang akon mga kamot.
7 Kay ang Dios wala naghatag sa aton sang *iya* Espiritu para mahuya
kita nga mag-atubang sa mga tawo, kundi para magbakod kita kag
makatuon nga maghigugma *sa iban* kag makadisiplina sang aton kau-
galingon.‡
8 Gani indi ka magkahuya nga magsugid sa iban parte sa aton Ginoo.
Kag indi ka man magkahuya nga napriso ako diri tungod sa iya, kundi
sa bulig sang gahom sang Dios, mag-ambit ka sa mga pag-antos tungod
sa Maayong Balita.
9 Gintawag niya kita kag ginluwas para mangin iya. Ini wala niya
paghimua tungod kay maayo ang aton mga binuhatan, kundi tungod
sa iya kaugalingon nga katuyuan kag grasya. Sa wala pa ang kalibutan,
ginhatag na niya ini nga grasya sa aton paagi kay Cristo Jesus.
10 Pero subong lang ini ginpahayag sa aton sang pag-abot ni Cristo
Jesus nga aton Manluluwas. Gindula niya ang gahom sang kamatayon
kag ginpahayag niya sa aton paagi sa Maayong Balita nga makaangkon
kita sang kabuhi nga wala sing katapusan.
11 Kag ginhimo ako *sang Dios* nga apostol kag manunudlo para mag-
sugid sining Maayong Balita.
12 Amo ini ang kabangdanan nga nagaantos ako subong. Pero wala ko
ginakahuya ang natabo nga ini sa akon tungod kay kilala ko si Cristo nga

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:7** ukon, *Kay ang Dios wala naghatag sa aton sang espiritu sang katalaw kundi sang gahom, gugma kag disiplina sa kaugalingon.*

akon ginasaligan, kag nasiguro ko gid nga sarang siya makatipig sang
gintugyan niya sa akon§ hasta sa adlaw nga siya magabalik.
13 Ang husto nga pagpanudlo nga imo natun-an sa akon amo ang imo
dapat itudlo, nga may pagtuo kag paghigugma, tungod nga amo gid ina
ang dapat ta himuon bilang ara na kay Cristo Jesus.
14 Paagi sa bulig sang Espiritu Santo nga nagapuyo sa aton, tipigi ang
maayo nga pagpanudlo nga gintugyan sa imo.
15 Nahibaluan mo nga ginsikway ako sang halos tanan nga tumuluo sa
probinsya sang Asia. Pati si Figelus kag si Hermogenes nagbiya sa akon.
16 Pero kabay pa nga kaluoyan gid sang Ginoo si Onesiforus kag ang iya
pamilya, kay ginpabaskog* niya ako permi. Wala niya ako ginakahuya
bisan napriso ako.
17 Pag-abot niya gani sa Roma, wala untat ang pagpangita niya sa akon
hasta nga nakita niya ako.
18 Kag nahibaluan mo man kon paano ang pagbulig niya sa akon sang
didto pa ako sa Efeso. Kabay pa nga kaluoyan siya sang Ginoo kon mag-
abot na ang adlaw nga ang mga tawo sentensyahan sang Dios.

2

Ang Maayo nga Soldado ni Cristo Jesus

1 Ikaw Timoteo, nga *bilang* akon anak, magpakabakod ka sa bulig sang
Dios. Ini nga bulig mabaton mo tungod kay ikaw ara na kay Cristo Jesus.
2 Ang mga pagpanudlo nga nabatian mo sa akon sa atubangan sang
madamo nga testigo itudlo mo man sa mga tawo nga masaligan, nga
makatudlo man sa iban.
3 Mag-ambit ka sa mga pag-antos bilang maayo nga soldado ni Cristo
Jesus.
4 *Kag dapat* pareho *ka* sa soldado nga sa serbisyo nga wala nahigot sa
iban pa nga mga obra para mapalipay niya ang iya opisyal.*
5 *Dapat* pareho *ka man* sa manugdalagan; indi siya makakuha sang
premyo kon wala siya nagasunod sa mga pagsulundan sa palumba.†
6 *Kag dapat* pareho *ka man* sa mangunguma nga nagapangabudlay.
Kay indi bala ang mangunguma ang una nga makaambit sang iya
patubas?‡
7 Hunahunaa sing maayo ining akon mga ginasiling, kag buligan ka gid
sang Ginoo para maintiendihan mo ini tanan.
8 Dumduma ang Maayong Balita nga akon ginatudlo parte kay Jesu-
Cristo nga nabanhaw, nga kaliwat ni David.
9 Tungod sa akon pagwali sang Maayong Balita nagaantos ako. Kag
ginakadenahan pa ako pareho sang kriminal. Pero ang pulong sang Dios
wala makadenahi.
10 Gani ginabatas ko ang tanan para sa mga pinili *sang Dios*, para
maluwas man sila paagi kay Cristo Jesus kag makaangkon sang maayo
gid nga kabuhi nga wala sing katapusan.
11 Matuod gid ang ginasiling,

---

§ **1:12** *sang gintugyan niya sa akon:* ukon, *sang gintugyan ko sa iya* * **1:16** *ginpabaskog:* ukon, *ginbuligan* * **2:4** siguro ang buot silingon, *Indi ka magpahigot sa mga buluhaton nga wala sing kahilabtanan sa imo pag-alagad sa Ginoo, para mapalipay mo ang Ginoo.* † **2:5** siguro ang buot silingon, *Tumanon mo gid ang mga sugo sang Ginoo para mabaton mo ang premyo halin sa iya.* ‡ **2:6** siguro ang buot silingon, *Kon mapisan ka, makabaton ka sing balos halin sa Ginoo.*

“Kon napatay kita kaupod ni Cristo sa iya kamatayon,
sigurado gid nga mabuhi man kita kaupod niya.
12 Kon nagabatas kita *sa mga kabudlayan*,
sigurado gid nga magahari man kita kaupod niya.
Pero kon ipanginwala ta siya,
ipanginwala man niya kita.
13 Kon indi kita masaligan,
siya masaligan pa gihapon,
kay indi mahimo nga indi niya pagtumanon ang iya ginahambal.”

Ang Maayo nga Alagad sang Dios

14 Sa atubangan sang Dios ipadumdom mo gid sa ila ining mga butang, kag paandaman mo sila nga likawan nila ang wala sing pulos nga mga pagdiskusyon. Wala sila sing may makuha sa sina nga mga butang kundi nagapaguba lang sang pagtuo sang mga nagapamati.

15 Himua ang imo masarangan para malipay ang Dios sa imo, nga pareho sa manugpangabudlay nga wala nagakahuya sa iya mga ginahimo. Itudlo mo sang husto ang pulong sang Dios nga amo ang kamatuoran.

16 Likawi ang mga pagpanudlo nga wala sing pulos kag wala nagahalin sa Dios, tungod kay ina nagapapalayo lang sa mga tawo sa Dios.

17 Ang ila mga pagpanudlo pareho sang balatian nga kanser *nga nagalapta kag nagaguba sang bilog nga lawas*. Kaupod sang mga tawo nga nagatudlo sina amo si Hymeneus kag si Filetus.

18 Nagpalayo sila sa kamatuoran kay nagasiling sila nga ang aton pagkabanhaw natabo na *kag wala na sing pagkabanhaw sa palaabuton*. Gani ginaguba nila ang pagtuo sang iban.

19 Pero bisan amo ina, mabakod gihapon ang pundasyon nga ginpatindog sang Dios, tungod kay may nakasulat nga nagasiling, “Nakilala sang Ginoo kon sin-o ang iya mga tawo.”§ Kag “Ang kada tawo nga nagasiling nga siya iya sang Ginoo dapat gid magbiya sa bisan ano nga malain.”

20 Sa mga balay nga dalagko may sari-sari nga mga galamiton. May mga ginhimo sa bulawan, pilak,* kahoy kag lunang. Ang mga galamiton nga ginhimo sa bulawan kag pilak ginagamit sa espesyal nga mga okasyon, pero ang mga galamiton nga ginhimo sa kahoy kag lunang ginagamit lang sa pang-adlaw-adlaw.

21 Ang bisan sin-o nga nagalikaw sa mga kalautan amo ang makabig nga mga galamiton nga malahalon nga ginpain para gamiton kag mapuslan sang Ginoo, kag sarang niya nga gamiton para sa kaayuhan sa bisan ano nga oras.

22 Gani likawi gid ang malain nga mga handom sang mga pamatan-on. Himulati nga mangin matarong ang imo kabuhi, masaligan, mahigugmaon, kag maayo ang imo relasyon sa iban, kaupod sang mga tawo nga nagadangop sa Ginoo nga may matinlo nga tagipusuon.

23 Likawi ang wala sing pulos kag binuang nga mga pagdiskusyon, tungod kay nahibaluan mo nga ang resulta sina amo ang pag-ilinaway.

24 Indi dapat magpangaway ang ulipon sang Ginoo, kundi dapat mabuot siya sa tanan, maayo magtudlo, kag wala nagadumot.

§ **2:19** Num. 16:5 * **2:20** *pilak:* sa English, *silver*

25 Kinahanglan malulo siya sa pagtudlo sa mga nagakontra sa iya, kay
basi pa lang sa sina nga paagi hatagan sila sang Dios sing kahigayunan
nga maghinulsol para mahibaluan nila ang kamatuoran.
26 Kag masanagan ang ila mga hunahuna kag makapalagyo sila sa siod
sang yawa nga nagbihag sa ila para magsunod sa iya gusto.

3

Ang Katapusan nga mga Inadlaw

1 Tandai ini: mangin mabudlay gid sa katapusan nga mga inadlaw.
2 Kay ang mga tawo mangin maiyaiyahon, mahigugmaon sa kuwarta,
tikalon, bugalon, magahambal sing malain kontra sa ila isigkatawo kag
sa Dios, indi magpati sa ila mga ginikanan, indi mapinasalamaton, kag
indi diosnon.
3 Luwas sina wala sila pasunaid sa ila isigkatawo; wala sila luyag
nga magpakighusay sa ila kontra; ginapakalain nila ang iban; indi sila
makapugong sang ila kaugalingon, mapintas, kag kontra sa bisan ano
nga maayo.
4 Mangin traidor sila, dasodaso, kag magapadayaw sang ila kaugalin-
gon. Palabihon pa nila ang mga kalipay nga iya sang kalibutan sang sa
Dios.
5 Magapakita-kita sila nga sila diosnon pero isikway nila ang gahom
sang Dios. Likawi ang mga tawo nga pareho sina.
6 Ang iban sa ila nagahimo sing paagi nga makasulod sa mga balay
para tuntuhon ang mga maluya nga mga babayi nga nabuyo na gid
sa pagpakasala kag ulipon na sang sari-sari nga mga balatyagon nga
malain.
7 Ina nga mga babayi sige ang ila tuon pero indi sila makaintiendi sang
kamatuoran.
8 Ang mga lalaki nga nagatudlo sa ila sang sala nga pagpanudlo na-
gakontra sa kamatuoran pareho sang pagkontra ni Janes kag ni Jambres
kay Moises sadto anay. Indi husto ang hunahuna sang sini nga mga
lalaki, kag ang ila ginasiling nga pagtuo wala sing pulos.
9 Pero indi sila makapadayon sa ila ginahimo nga ina tungod nga
makita gid sang tanan ang ila kabuangan, pareho sa natabo kay Janes
kag Jambres.

Mga Bilin

10 Pero ikaw ya *Timoteo*, naobserbaran mo ang akon mga pagpanudlo,
ang akon pamatasan, kag ang akon katuyuan *sa kabuhi*. Naobser-
baran mo man ang akon pagtuo *sa Dios*, ang akon pagpasensya kag
paghigugma *sa mga tawo*, kag kon paano ko ginbatas ang mga kabud-
layan.
11 Nahibaluan mo ang akon mga pag-antos sang didto ako sa Antioc, sa
Iconium, kag sa Lystra, kag kon paano ko ginbatas ang mga paghingabot.
Pero sa sina nga tanan ginluwas ako sang Ginoo.
12 Ang matuod, ang tanan nga luyag magkabuhi sang diosnon
nga kabuhi bilang sumulunod ni Cristo Jesus magaagi gid sa mga
paghingabot.
13 Pero ang mga tawo nga malain kag nagapatalang sa iban magalain
kag magatalang pa gid, kag sila mismo patalangon man.

14 Pero ikaw ya magpadayon gid sa mga kamatuoran nga imo natun-
an kag ginatuohan, tungod kay nahibaluan mo man kon sin-o ang mga
nagtudlo sa imo.
15 Halin sang bata ka pa nahibaluan mo ang Balaan nga Kasulatan, kag
ina makahatag sa imo sang kaalam sa pag-angkon sang kaluwasan paagi
sa pagtuo kay Cristo Jesus.
16 Ang bilog nga Kasulatan ginsulat paagi sa gahom sang Dios, kag
mapuslanon sa pagtudlo, sa pagsabdong, sa pagtadlong sang sala, kag
sa paghanas sa matarong nga pagkabuhi,
17 para ang tawo nga nagaalagad sa Dios matudluan sa paghimo sang
tanan nga klase sang kaayuhan.

4

1 Gani sa presensya sang Dios kag ni Cristo Jesus may ibilin ako sa imo.
Magabalik siya kag magahari, kag magahukom sa tanan nga tawo, buhi
man ukon patay. Amo ina nga ginabilinan ko ikaw
2 nga iwali mo ang pulong sang Dios. Magmapisan ka sa pagsugid sa
mga tawo sa bisan ano nga oras. Kombinsiha ang mga tawo, sabdunga
sila *sa ila ginahimo nga malain*, kag palig-una *ang ila pagtuo* paagi sa
pagtudlo nga may pagpasensya.
3 Kay magaabot ang tion nga ang mga tawo indi na magpamati sa husto
nga mga pagpanudlo, kundi ang ila gusto amo lang gid ang ila sundon.
Magapangita sila sang mga manunudlo nga magatudlo sang mga butang
nga gusto lang nila mabatian.
4 Indi na sila magpamati sa kamatuoran, kundi sa mga pagpanudlo
nga himo-himo lang sang mga tawo.
5 Pero ikaw ya, magpugong ka sang imo kaugalingon sa tanan nga
tion. Kon mag-abot ang kabudlayan, agwantaha lang. Tumana ang
imo obligasyon bilang manugwali sang Maayong Balita, kag himua ang
tanan nga ginapahimo sang Dios sa imo.
6 Kon parte sa akon, nag-abot na ang tion nga ang akon kabuhi ihalad
na, tungod kay madali na lang ako maghalin sa sini nga kalibutan.
7 Ginhimo ko ang akon masarangan sa pagdalagan kag natapos ko na
ang akon dalaganon. Gintipigan ko ang akon pagtuo.
8 Kag karon, may ginatigana ang Ginoo sa akon nga padya sang
pagkamatarong* nga iya igahatag sa akon sa adlaw nga siya maghukom
sa tanan, kag ang iya paghukom matarong. Indi lang ako ang gintigan-an
sina nga padya kundi ang tanan man nga nagapaabot sa iya pagbalik.

Mga Personal nga Bilin

9 Tinguhai gid nga makakadto ka diri sa akon sa labing madali,
10 kay si Demas didto na sa Tesalonica. Ginbayaan niya ako tungod nga
ginapasulabi niya ang *mga butang* sa sini nga panahon. Si Cresens wala
na diri subong kay nagpa-Galacia siya, kag si Tito ya nagpa-Dalmacia.
11 Si Lucas lang gid ang akon kaupod diri. Gani sa pagkadto mo diri
dal-on mo si Marcos tungod kay dako gid ang iya mabulig sa akon obra.
12 Kag parte kay Tykicus, ginpakadto ko siya sa Efeso.

* **4:8** *padya sang pagkamatarong:* buot silingon may ihatag ang Ginoo nga padya kay Pablo tungod nga nakita niya nga matarong ang iya kabuhi; ukon ang padya mismo amo ang (kompleto nga) pagkamatarong.

13 Kon magkadto ka na diri, dal-on mo man ang akon bayo para sa
tigtulugnaw nga akon ginbilin kay Carpus didto sa Troas. Dal-on mo man
ang akon mga libro, labi na gid ang akon mga papeles.
14 Tama kalain ang mga ginhimo sa akon ni Alexander nga panday
sang metal. Balusan siya sang Ginoo sa iya mga ginhimo.
15 Mag-andam ka sa iya tungod nga kontra gid niya ang aton ginatudlo.
16 Sa akon nahauna nga pag-atubang sa husgado para magdepensa
sang akon kaugalingon wala gid sing may nagbulig sa akon. Ginpabay-
an nila ako tanan. Kabay pa nga patawaron sila sang Dios.
17 Pero bisan amo ato ang natabo wala gid ako ginpabay-an sang
Ginoo. Ginhatagan pa gani niya ako sing kabaskog sa pagsugid sa mga
indi Judio sang tanan parte sa Maayong Balita. Amo gani nga naluwas
ako sa kamatayon.†
18 Kag nahibaluan ko nga luwason pa gid ako sang Ginoo sa tanan
nga malain, kag indi ako maano hasta sa tion nga dal-on niya ako sa iya
ginharian sa langit. Dalayawon siya hasta san-o. Amen!

Katapusan nga Pagpangamusta

19 Kamusta na lang kay Priscila kag kay Aquila, kag sa pamilya ni
Onesiforus.
20 Si Erastus nagpabilin sa Corinto, kag si Trofimus ginbilin ko didto sa
Miletus kay nagmasakit siya.
21 Tinguhai gid nga makaabot ka diri sa wala pa ang tigtulugnaw.
Nagapangamusta sa imo si Eubulus, Pudens, Linus, Claudia, kag ang
tanan ta nga kauturan *diri*.
22 Kabay pa nga updan ka permi sang Ginoo. Kag kabay pa nga
pakamaayuhon niya kamo *tanan*.

† **4:17** *sa kamatayon:* sa literal, *sa baba sang leon*

Ang Sulat ni Pablo kay Tito

1 *Ako* si Pablo nga ulipon sang Dios kag apostol ni Jesu-Cristo. *Gin-*
padala niya ako para *mapalig-on ang* pagtuo sang iya mga pinili kag para
maintiendihan nila ang kamatuoran parte sa diosnon nga pagkabuhi.
2 Kag amo ini ang nagahatag sa aton sing paglaom nga kita may kabuhi
nga wala sing katapusan. Sa wala pa ang kalibutan, nagpromisa na ang
Dios nga hatagan niya kita sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag
ang Dios wala nagabutig.
3 Karon amo na ini ang tion nga iya ginpili para ipaathag ang parte
sa sina nga kabuhi. Kag ako ang gintugyanan sang Dios nga aton
Manluluwas sa pagsugid sini sa mga tawo.
4 *Nagapangamusta ako* sa imo, Tito, *bilang* akon matuod nga anak sa
isa ka pagtuo.

Kabay pa nga mabaton mo ang grasya* kag kalinong† halin sa Dios nga
Amay kag kay Cristo Jesus nga aton Manluluwas.

Ang Buluhaton ni Tito sa Crete

5 Ginbilin ko ikaw sa Crete para padayunon mo ang aton buluhaton
nga wala pa natapos, kag para makapili ka sang mga manugdumala para
sa mga tumuluo sa tagsa ka banwa.
6 Indi pagkalimti ang akon bilin sa imo nga dapat pilion mo ang mga
tawo nga wala sing kasawayan,‡ isa lang ang ila asawa, kag kinahanglan
nga ang ila mga kabataan mga tumuluo man kag indi maakusaran nga
salawayon ukon nagabinugoy.
7 Ang nagadumala sa mga tumuluo amo ang gintugyanan sa buluha-
ton sang Dios, gani kinahanglan gid nga wala siya sing kasawayan,
indi bugalon, indi mainiton, indi palahubog, indi palaaway, kag indi
makikuwarta.
8 Dapat maabiabihon siya sa mga bisita, gusto permi maghimo sang
maayo, kahibalo magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi,
matarong, diosnon, kag makapugong sang iya kaugalingon.
9 Kinahanglan nga ginatipigan niya sing maayo ang matuod kag
masaligan nga mga pulong nga gintudlo namon, para mapabakod niya
ang iban paagi sa husto nga pagpanudlo kag makasabat siya sa mga tawo
nga nagakontra sini.
10 Kay madamo ang indi magpamati sa matuod nga mga pagpanudlo,
labi na gid ang mga tawo nga halin sa relihiyon sang mga Judio. Mga
madaya sila nga mga tawo nga nagapanudlo sang wala sing pulos.
11 Kinahanglan gid nga tapnaon sila sa ila ginahimo, kay ginagamo
nila ang mga panimalay paagi sa ila mga pagpanudlo nga indi dapat
itudlo, kag ang ila katuyuan makahuluya tungod kay nagapanguwarta
lang sila.
12 Ang isa sang ila mga propeta *nga taga-Crete mismo* nagsiling, "Ang
mga taga-Crete mga butigon kag mga malain pareho sa mapintas nga
mga sapat, mga matamad kag gusto lang magkaon."

---

* **1:4** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:4** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:6** *wala sing kasawayan:* ukon, *may maayo nga reputasyon*

13 Matuod gid inang iya ginasiling, gani dapat nga sabdungon mo sila
sing masakit para magtadlong ang ila pagtuo,
14 kag para indi na sila magsapak sa mga himo-himo lang nga mga
pagpanudlo sang mga Judio kag sa mga sugo nga himo-himo lang sang
mga tawo nga nagtalikod sa kamatuoran.
15 Matinlo ang tanan nga butang sa mga tawo nga matinlo *ang ila mga*
hunahuna, pero sa mga tawo nga mahigko *ang ila mga hunahuna* kag
wala sing pagtuo sa Dios, para sa ila ang tanan mahigko, tungod kay
mahigko matuod ang ila konsensya kag hunahuna.
16 Nagasiling sila nga nakakilala sila sa Dios, pero indi makita sa ila
mga binuhatan. Makaulugot sila! Matig-a gid ang ila mga ulo! Gani indi
sila makahimo sang bisan ano nga maayo.

2

Ang Husto nga Pagpanudlo

1 Pero ikaw, *Tito,* kinahanglan itudlo mo ang suno sa husto nga
pagpanudlo.
2 Laygayan mo ang gulang nga mga lalaki nga magpugong sang ila kau-
galingon, magkabuhi nga talahuron kag kahibalo magtimbang-timbang
kon diin ang husto ukon indi. Dapat husto ang ila pagtuo, mahigugmaon
sa ila isigkatawo, kag mabinatason sa tanan nga butang.
3 Kag laygayan mo man ang gulang nga mga babayi nga dapat maayo
ang ila pamatasan bilang mga babayi nga nagatuo sa Dios, wala naga-
pakalain sa iban, kag indi palainom. Dapat itudlo nila ang maayo,
4 para makatuon ang bataon pa nga mga babayi kon paano
maghigugma sa ila bana kag mga kabataan,
5 kag kon paano magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi,
kag para makatuon sila nga magkabuhi nga may matinlo nga tagi-
pusuon, mag-atipan sang panimalay, magpakabuot, kag magpasakop sa
ila bana, para wala sing may magpakalain sa pulong sang Dios nga aton
ginatudlo.
6 Laygayan mo man ang bataon pa nga mga lalaki nga dapat kahibalo
sila magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi.
7 Dapat sulundan ka nila sa paghimo sing maayo sa tanan nga butang.
Dapat sinsero ka kag seryuso sa imo pagtudlo.
8 Siguruhon mo nga ang imo mga ginahambal husto kag wala sing
kasawayan, para mahuy-an ang mga tawo nga nagakontra sa aton, kay
wala sila sing may mahambal nga malain kontra sa aton.
9 *Laygayan mo man* ang mga ulipon nga dapat magtuman sila sa ila
amo sa tanan nga bagay, para malipay ang ila mga amo sa ila. Indi sila
magpamatok ukon magsagi sabat.
10 *Silinga man sila nga* indi magpangawat *sa ila mga amo,* kundi
magpakita sila nga sila maayo kag masaligan, para sa tanan nila nga
mga ginahimo magasiling ang mga tawo nga matahom gali ang aton mga
pagpanudlo parte sa Dios nga aton Manluluwas.
11 Kay ginpakita na sang Dios sa tanan nga klase sang mga tawo ang
iya grasya nga nagahatag sang kaluwasan.
12 Kag ina nga grasya nagatudlo sa aton nga dapat isikway ta na
ang pagkabuhi nga indi diosnon kag ang mga kalibutanon nga mga
kailigbon. Dapat magkabuhi kita sa sini nga panahon nga nakahibalo

magtimbang-timbang kon diin ang husto ukon indi. Kag dapat matarong kag diosnon ang aton ginahimo
13 samtang nagahulat kita sa malipayon nga adlaw nga aton ginalauman, nga amo ang makatilingala nga pag-abot ni Jesu-Cristo nga aton Manluluwas kag makagagahom nga Dios.
14 Gintugyan niya ang iya kaugalingon nga patyon para maluwas kita sa tanan ta nga kalautan, kag para mangin iya kita nga mga katawhan, nga matinlo kag gusto gid maghimo sing maayo.
15 Itudlo mo ini nga mga butang sa ila, kag gamita ang imo awtoridad samtang ginapabakod mo kag ginasaway ang mga nagapamati sa imo. Indi ka maghimo sang bisan ano nga mangin kabangdanan nga hikayan ka sang iban.

3

Ang Kristohanon nga Pagginawi

1 Padumduma ang mga tumuluo nga magpasakop kag magtuman sa mga pangulo kag mga awtoridad. Kinahanglan handa permi ang mga tumuluo sa paghimo sang bisan ano nga maayo.
2 Silingon mo sila nga indi maghambal sing malain kontra sa bisan kay sin-o ukon magpangaway, kundi magmabuot sila kag magmalulo permi sa tanan nga tawo.
3 Kay sang una, wala man kita nakahibalo sang kamatuoran parte sa Dios kag indi kita matinumanon. Ginpatalang kita kag gin-ulipon sang aton malain nga mga balatyagon kag sang sari-sari nga mga pag-pangalipay. Naghari sa aton ang malain nga mga handom kag kahisa. Gindumtan kita sang iban kag kita nagdumot man sa ila.
4 Pero nag-abot ang tion nga ginpakita sang Dios nga aton Manluluwas ang iya kaayo kag gugma sa aton.
5 Ginluwas niya kita indi tungod sa aton maayo nga mga binuhatan, kundi tungod sa iya kaluoy sa aton. Kag ginhimo niya ini paagi sa Espiritu Santo nga naghugas sa aton kag naghatag sing bag-o nga kabuhi.
6 Ginhatag sang Dios sa aton sing bugana ang Espiritu Santo paagi kay Jesu-Cristo nga aton Manluluwas,
7 agod paagi sa iya grasya nga nagpakamatarong sa aton, maangkon ta ang kabuhi nga wala sing katapusan nga amo ang aton ginalauman.
8 Ini nga mga pagpanudlo matuod kag masaligan.

Gani gusto ko nga itudlo mo gid ini nga mga butang para ang mga nagatuo sa Dios magtinguha gid sa paghimo sing maayo. Maayo gid ini kag mapuslanon para sa mga tawo.
9 Pero maglikaw ka sa wala sing pulos nga mga pagbinais-bais, sa mga pag-usoy kon sin-o ang ila katigulangan, sa mga pagdebate kag pag-ilinaway parte sa Kasuguan. Ina nga mga butang wala sing pulos kay wala ka gid sing may makuha dira.
10 Kon may tawo dira nga amo ang ginahalinan sang mga pagbinahin-bahin, dapat paandaman mo siya. Pero pagkatapos sang ikaduha nga pagpaandam, kon indi pa gid siya magpati, indi na ninyo siya pagpaupdon sa inyo.
11 Kay nahibaluan mo nga ina nga tawo tiko ang iya panghunahuna, kag ang iya pagpakasala nagapamatuod nga may salabton siya sa Dios.

Katapusan nga mga Bilin

12 Pakadtuon ko dira sa imo si Artemas ukon si Tykicus. Kon mag-
abot na gani dira ang isa sa ila, magkadto ka dayon sa Nicopolis kag
magpakigkita sa akon, kay nadesisyunan ko na nga didto ako matiner
sa tion sing tigtulugnaw.
13 Buligan mo gid si Zenas nga abogado kag si Apolos nga makalakat na
sila. Siguruhon mo nga indi sila pagkulangon sa ila mga kinahanglanon.
14 Tudlui ang aton mga kauturan dira nga magtinguha nga mag-obra
sing maayo para indi sila pagkulangon sa ila mga kinahanglanon. Sa sini
nga paagi indi sila magakabuhi nga wala sing pulos.
15 Nagapangamusta sa imo ang akon mga kaupod diri. Ipaabot mo
man ang amon mga pagpangamusta sa aton kapareho nga mga tumuluo
dira nga nagahigugma sa amon.
Kabay pa nga pakamaayuhon kamo tanan *sang Dios*.

Ang Sulat ni Pablo kay Filemon

1 *Ako* si Pablo nga napriso tungod kay Cristo Jesus. *Ako* kag si Timoteo nga aton utod *kay Cristo nagapangamusta* sa imo Filemon bilang pinalangga man namon *nga utod* kag kaupod nga manugpangabudlay
2 *Nagapangamusta man kami* kay Afia nga aton utod, kay Arkipus nga aton kapareho nga soldado *ni Cristo*, kag sa mga tumuluo nga nagatipon* dira sa imo balay *sa pagsimba sa Dios*.
3 Kabay pa nga mabaton ninyo ang grasya† kag kalinong‡ halin sa Dios nga aton Amay kag kay Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Gugma kag Pagtuo ni Filemon

4 Permi ako nagapasalamat sa Dios kada pangamuyo ko para sa imo,
5 tungod nakabati ako nga mabakod ang imo pagtuo kay Ginoong Jesus kag mahigugmaon ka sa tanan nga katawhan sang Dios.
6 Nagapangamuyo ako nga kabay pa nga ang imo pagkamahinatagon, nga bunga sang imo pagtuo,§ magapadayon samtang nagadalom pa gid ang imo pag-intiendi parte sa tanan nga maayo nga mga butang nga nabaton ta tungod nga kita iya na ni Cristo.
7 *Pinalangga ko nga* utod, tungod sang imo pagpalangga sa mga katawhan sang Dios nagbakod sila, gani nalipay gid ako kag nagbakod man.

Ang Pangabay ni Pablo

8 Karon may ipangabay ako sa imo. Nahibaluan ko nga tungod sa awtoridad nga ginhatag sa akon ni Cristo makasugo ako sa imo.
9 Pero tungod nga ginapalangga ko ikaw, mapangabay na lang ako sa imo. Gani bilang isa ka tigulang kag napriso tungod kay Cristo Jesus,
10 nagapangabay ako subong sa imo para kay Onesimus, *nga kon mahimo patawaron mo siya*. Ginakabig ko siya nga bilang akon anak tungod nga nadala ko siya sa pagtuo kay Cristo diri sa prisohan.
11 Sang una wala mo siya mapusli, pero subong duha na kita ang makapulos sa iya.
12 Karon ginapabalik ko dira sa imo ang akon pinalangga nga si Onesimus.
13 Gusto ko kuntani nga diri na lang siya agod paagi sa iya makabulig ka sa akon samtang ari pa ko sa prisohan tungod sa akon pagwali sang Maayong Balita.
14 Pero indi ko gusto nga himuon ini nga wala ka sing pagtugot, para indi magguwa nga ginpilit ko lang ikaw nga magbulig sa akon, kundi gusto ko nga kon magbulig ka gid man, magbulig ka sing tinagipusuon.
15 Ginbuot siguro sang Dios nga makapalayo anay si Onesimus sa imo, para sa pagbalik niya sa imo indi na gid kamo magbulagay hasta san-o.
16 Karon indi na siya ulipon lang, kundi imo pa nga pinalangga nga utod. Palangga ko siya, pero mas palangga mo pa gid siya tungod nga subong indi mo lang siya ulipon kundi imo man siya utod sa Ginoo.

---

* **1:2** *mga tumuluo nga nagatipon:* sa literal, *iglesya* † **1:3** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* ‡ **1:3** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* § **1:6** *pagkamahinatagon, nga bunga sang imo pagtuo:* ukon, *pagsugid parte sa imo pagtuo*

17 Gani, kon ginakabig mo ako nga imo kapareho nga tumuluo, batuna
siya nga daw ako ang imo ginabaton.
18 Kon nakasala siya sa imo ukon nakautang man siya, ako ang
mabayad sina.
19 Ako gid mismo, si Pablo, ang nagsulat sini: “Ako ang magabayad kon
may utang siya sa imo.” Ugaling nahibaluan mo nga may dako ka man
nga utang sa akon, kay paagi sa akon nabaton mo ang kaluwasan.
20 Gani utod, tumana ining akon ginapangabay sa imo tungod nga
pareho na kita nga nagatuo sa Ginoo. Lipaya man ako bilang imo utod
kay Cristo.
21 Dako ang akon pagsalig nga tumanon mo ang akon ginapangabay,
gani amo ini nga nagasulat ako sa imo. Kag nagapati ako nga sobra pa
gid sining akon ginapangabay ang imo himuon sa iya.
22 May pangabay pa gid ako sa imo. Kon mahimo preparahan mo
ako sang akon dalayunan, kay nagasalig ako nga paagi sa inyo mga
pangamuyo makabalik ako dira sa inyo.

Katapusan nga Pagpangamusta

23 Ang akon kaupod nga si Epafras nga napriso man tungod kay Cristo
Jesus nagapangamusta man sa imo.
24 Nagapangamusta man ang akon mga kaupod nga mga manug-
pangabudlay nga sanday Marcos, Aristarcus, Demas, kag Lucas.
25 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang aton Ginoong Jesu-Cristo.

Ang Sulat para sa mga Hebreo

Ang Pulong sang Dios Paagi sa Iya Anak

1 Sang una nga panahon, madamo gid nga beses nga naghambal ang
Dios sa aton mga katigulangan sa nagkalain-lain nga paagi, paagi sa mga
propeta.
2 Pero sa sining ulihi nga mga inadlaw, naghambal siya sa aton paagi
sa iya Anak. Paagi sa iya, ginhimo sang Dios ang bilog nga kalibutan, kag
siya man ang iya ginpili nga mangin tag-iya sang tanan nga butang.
3 Sa iya mismo makita ang gahom sang Dios nga nagasilak, kag kon
ano ang Dios amo man siya. Siya amo ang nagabuot sang tanan nga
butang sa bilog nga kalibutan paagi sa iya makagagahom nga pulong.
Pagkatapos nga nalimpyuhan niya kita sa aton mga sala, nagpungko siya
sa tuo sang Makagagahom nga Dios didto sa langit.

Mas Labaw ang Anak sang Dios sang sa mga Anghel

4 Gani mas labaw ang Anak sang Dios kag mas halangdon ang iya
ngalan sang sa mga anghel.
5 Kay wala gid sing anghel nga ginsilingan sang Dios,
"Ikaw ang akon Anak,
kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay."*
Kag wala man nagsiling *ang Dios parte sa bisan kay sin-o nga anghel*,
"Ako mangin iya Amay,
kag siya mangin akon Anak."†
6 Kag sang ipadala na sang Dios ang iya bugtong nga Anak diri sa
kalibutan, nagsiling man siya,
"Ang tanan nga anghel sang Dios dapat magsimba sa iya."‡
7 Amo ini ang ginsiling sang Dios parte sa mga anghel,
"Ang mga anghel puwede ko nga himuon nga hangin.
Ini sila nga akon mga suluguon
puwede ko man nga himuon nga nagadabdab nga kalayo.§"*
8 Pero kon parte sa iya Anak, nagsiling siya,
"Ang imo ginharian, O Dios, wala gid sing katapusan,
kag matarong ang imo pagdumala sa imo ginharian.
9 Naluyag ka sa matarong,
pero naugot ka sa malain.
Gani ginpili ka sang Dios, nga imo Dios,
kag ginhatagan sang kalipay
nga labaw sang sa ginhatag niya sa imo mga kaupdanan."†
10 Kag *nagsiling pa gid siya sa iya Anak,*
"Sa ginsuguran ikaw, Ginoo,
amo ang nagtuga sang kalibutan kag sang kalangitan.
11 Ini sila magakalawala, pero ikaw magapadayon sa gihapon.
Magagabok sila tanan pareho sa bayo.

---

* **1:5** Sal. 2:7 † **1:5** 2 Sam. 7:14; 1 Cro. 17:13 ‡ **1:6** Deu. 32:43 § **1:7** *himuon nga hangin...himuon nga nagadabdab nga kalayo:* ukon, *himuon nga pareho sa hangin...himuon nga pareho sa nagadabdab nga kalayo.* * **1:7** Sal. 104:4 † **1:9** Sal. 45:6-7

12 Kag pareho man sa bayo,
piuron mo ini tanan kag ilisan.
Pero ikaw ya amo lang sa gihapon,
wala nagatigulang kag wala sing kamatayon."‡
13 Halin pa sang una, wala gid sing anghel nga ginsilingan sang Dios,
"Pungko diri sa akon tuo
hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga kaaway."§
14 Ti, indi bala ang mga anghel mga espiritu lang nga ginasugo sang Dios
nga magbulig sa mga tawo nga magabaton sang kaluwasan?

2

Ang Kaluwasan

1 Gani kinahanglan ta gid nga tipigan sing maayo ang *mga kamatuoran nga* aton nabatian para indi kita magtalang.
2 Hunahunaa bala ninyo; ang Kasuguan nga ginpadala paagi sa mga anghel napamatud-an nga matuod gid, kag ang kada isa nga wala nagsunod ukon wala nagtuman sini ginsilutan suno sa iya nahimo nga sala.
3 Gani indi gid kita makaluwas *sa silot* kon indi ta pagsapakon subong ining kaluwasan nga wala gid sing kapareho. Ang Ginoo mismo amo ang una nga nagsugid sang sini nga kaluwasan, kag ginpamatud-an ini sa aton sang mga tawo nga nakabati sa iya.
4 Kag ginpamatud-an pa gid ini sang Dios paagi sa nagkalain-lain nga milagro kag makatilingala nga mga butang, kag sa nagkalain-lain nga abilidad nga iya ginpanagtag paagi sa Espiritu Santo suno sa iya gusto.

Nag-abot ang Kaluwasan Paagi kay Cristo

5 Karon, kon parte sa palaabuton nga kalibutan nga ginasiling namon,
indi ang mga anghel ang ibutang sang Dios nga magadumala;
6 tungod kay amo ini ang nakasulat sa Kasulatan,
"*O Dios,* ano gid bala ang tawo nga ginadumdom mo gid?
Ahaw tawo man lang siya, ngaa ginakabalak-an mo gid?
7 Sa malip-ot nga tion ginhimo mo siya
nga mas manubo sang sa mga anghel.
Pero ginpadunggan mo siya pareho sa hari,
8 kag ginpasakop mo sa iya ang tanan nga butang."*
Ang ginasiling sang Kasulatan nga sakop sang tawo ang tanan nga butang nagakahulugan nga *magaabot ang adlaw nga* wala gid sing butang nga indi ipasakop sa tawo. Pero sa karon nahibaluan ta nga indi pa sakop sang tawo ang tanan nga butang.
9 Pero kon parte kay Jesus, nahibaluan ta nga sa malip-ot nga tion ginhimo siya sang Dios nga mas manubo sang sa mga anghel, agod paagi sa grasya sang Dios, mapatay siya para sa tanan nga tawo. Kag karon ginpadunggan siya bilang hari tungod sa iya gin-antos nga kamatayon.
10 Ginhimo sang Dios ang tanan nga butang, kag ginhimo niya ini para sa iya kaugalingon. Gani bagay gid lang nga magtugot siya nga mag-antos si Jesus, para makompleto ni Jesus ang ginapahimo sa iya bilang ginahalinan sang kaluwasan. Sa sini nga paagi madamo nga *mga tawo ang mangin iya* mga anak nga *iya* padunggan.

‡ **1:12** Sal. 102:25-27 § **1:13** Sal. 110:1 * **2:8** Sal. 8:4-6

11 Si Jesus ang nagalimpyo sa aton mga sala. Kag ang iya Amay amo
man ang aton Amay. Amo ina nga wala siya nahuya magtawag sa aton
nga iya mga utod.
12 Amo ini ang iya ginsiling *sa iya Amay*,
"Ipahayag ko sa akon mga kauturan ang imo mga ginhimo;
kag magakanta ako sang pagdayaw sa imo sa ila mga pagtililipon."†
13 Kag nagsiling pa siya,
"Magasalig gid ako sa Dios."‡
Kag nagsiling pa gid siya,
"Ari ako kag ang mga anak nga ginhatag sang Dios sa akon."§
14 Kag tungod nga ang ining ginatawag niya nga mga anak mga tawo
nga may lawas kag dugo, si Jesus mismo nagpakatawo man agod paagi sa
iya kamatayon mapierdi niya ang yawa nga amo ang ginahalinan sang
kamatayon sang mga tawo.
15 Sa amo nga paagi ginhilway niya sila nga nangin ulipon sa kahadlok
sa bilog nila nga kabuhi tungod sang ila kahadlok sa kamatayon.
16 Gani maathag gid nga indi ang mga anghel ang ginabuligan ni Jesus,
kundi ang mga kaliwat ni Abraham.
17 Amo ina nga kinahanglan gid nga mangin tawo si Jesus nga pareho
gid sa iya mga kauturan sa tanan nga bagay, para mangin ila siya nga
pangulo nga pari nga maluluy-on kag masaligan, nga makahalad sa Dios
para matubos ang mga tawo sa ila mga sala.
18 Siya mismo nakaagi sang mga pag-antos sang gintentar siya, gani
sarang gid siya makabulig sa mga tawo nga ginatentar.

3

Mas Labaw si Jesus sang sa kay Moises

1 Gani mga kauturan ko nga mga katawhan sang Dios, kag kapareho
ko nga mga gintawag sang Dios nga mangin kaupod niya sa langit,
dumduma ninyo si Jesus. Siya ang apostol kag pangulo nga pari sang
aton ginatuohan.*
2 Matutom siya sa Dios nga nagsugo sa iya, pareho bala kay Moises nga
matutom man sa iya pagdumala sa pamilya sang Dios.
3 Pero ginakabig *sang Dios* si Jesus nga mas labaw sang sa kay Moises,
tungod kay kon sa balay pa, mas may dungog ang naghimo sang balay
kaysa balay mismo.
4 Kay nahibaluan ta nga kon may balay, may naghimo sini, kag ang
naghimo sang tanan nga butang wala sing iban kundi ang Dios.
5 Bilang alagad sang Dios, masaligan si Moises sa iya pag-asikaso sa
pamilya sang Dios.† Kag ang mga butang nga iya ginhimo landong sang
mga butang nga magakalatabo sa palaabuton.
6 Pero si Cristo ya masaligan bilang Anak nga gintugyanan sang
pamilya sang Dios. Kag kita ang pamilya sang Dios, kon nagapadayon
kita nga matutom sa aton paglaom nga aton ginapabugal.

Ang Kapahuwayan para sa mga Anak sang Dios

† **2:12** Sal. 22:22 ‡ **2:13** Isa. 8:17 § **2:13** Isa. 8:18 * **3:1** *Siya ang apostol kag pangulo nga pari sang aton ginatuohan:* buot silingon, *ang kamatuoran nga aton ginatuohan ginpahayag ni Jesus bilang pinadala sang Dios, kag naangkon ta ini nga kamatuoran tungod sa ginhimo niya nga pagpatunga sa aton kag sa Dios.* † **3:5** Num. 12:7

7 Gani pareho sang ginasiling sang Espiritu Santo,
“Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,
8 indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon
pareho sang ginhimo sang inyo mga katigulangan sang una.
Kay sang didto sila sa kamingawan
nagrebelde sila *sa Dios* kag gintentar nila siya.
9 *Nagsiling ang Dios,*
‘Didto gintilawan nila ako bisan nakita na nila ang akon ginhimo
sa ila sa sulod sang 40 ka tuig.
10 Gani nangakig gid ako sa sina nga henerasyon.
Kag nagsiling ako nga permi gid sila nagatalang
kag wala nagasunod sa akon mga pamaagi.
11 Gani sa akon kaakig nagpanumpa ako
nga indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon.’ ”‡
12 Mga kauturan, mag-andam kamo nga wala sing malain sa inyo tagipusuon nga amo ang magapaluya sang inyo pagtuo hasta nga makapalayo kamo sa buhi nga Dios.
13 Ang inyo himuon, magpadumdumanay kamo adlaw-adlaw samtang may tiyempo pa, para indi kamo mapatalang sang sala nga makapatig-a sang inyo tagipusuon.
14 Kay kita kaupod ni Cristo kon ginatipigan ta sing hugot ang aton pagsalig sa iya hasta sa katapusan.
15 Indi bala nagasiling ang Kasulatan nga,
“Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,
indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon
pareho sang ginhimo sang inyo mga katigulangan
sang una sang nagrebelde sila *sa Dios*.”§
16 Sin-o bala nga mga tawo ang nakabati sadto sang tingog sang Dios pero nagkontra sa iya? Indi bala ang tanan nga ginpangunahan ni Moises paguwa sa Egypt?
17 Kag sin-o bala ang naakigan sang Dios sa sulod sang 40 ka tuig? Indi bala ang mga tawo nga nagpakasala kag nagkalamatay didto sa kamingawan?
18 Kag sin-o bala ang gintumod sang Dios sa iya pagpanumpa nga indi gid sila makabaton sang kapahuwayan nga halin sa iya? Indi bala ang mga tawo nga wala nagsunod sa iya?
19 Gani maathag sa aton nga wala sila nakabaton sang kapahuwayan tungod kay wala sila nagtuo sa Dios.

4

1 *Pero bisan amo ato ang natabo sa ila,* nagapabilin gihapon ang promisa sang Dios nga sarang kita makabaton sang kapahuwayan nga halin sa iya. Gani mag-andam gid kita kay basi kon may ara sa aton nga indi makabaton sini.
2 Kay nakabati man kita sang Maayong Balita pareho sa ila sang una. Pero wala nila napusli ang ila nabatian tungod kay wala sila nagtuo.
3 Kita nga nagatuo amo *lang* ang makabaton sang kapahuwayan nga halin sa Dios. Kay nagsiling ang Dios,
“Sa akon kaakig nagpanumpa ako

‡ **3:11** Sal. 95:7-11 § **3:15** Sal. 95:7, 8

nga indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon.”*
Wala ini nagakahulugan nga ang kapahuwayan wala pa, tungod kay ang
matuod, may ara na nga kapahuwayan halin pa sang iya paghimo sang
kalibutan.
4 Indi bala nga amo ini ang ginasiling sang Kasulatan parte sa ikapito nga
adlaw: “Kag sa ikapito nga adlaw nagpahuway ang Dios sa tanan niya
nga obra.”†
5 Kag sa liwat nagasiling diri nga, “Indi gid nila mabaton ang ka-
pahuwayan nga halin sa akon.”
6 Maathag nga gintuyo sang Dios nga may makabaton sang sadto nga
kapahuwayan, pero ang mga nakabati sang una sang Maayong Balita
wala nakabaton sini tungod kay wala sila nagsunod sa Dios.
7 Gani nagahatag pa gid ang Dios sing kahigayunan subong nga adlaw
tungod kay pagkaligad sang madamo nga tinuig naghambal siya paagi
kay David, pareho sang nasambit na,
“Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,
indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon.”‡
8 Kay kon matuod nga nadala ni Josue ang mga tawo sang una sa
kapahuwayan, wala na kuntani naghambal ang Dios nga may iban pa
gid nga adlaw nga hatagan niya ang mga tawo sang kapahuwayan.
9 Gani may kapahuwayan pa gid nga ginatigana ang Dios para sa iya mga
tawo.
10 Kay ang bisan sin-o nga makabaton sang kapahuwayan nga halin sa
Dios makapahuway na sa iya mga obra, pareho sa Dios nga nagpahuway
pagkatapos nga nahimo niya ang tanan.
11 Gani tinguhaan ta gid nga mabaton ang ini nga kapahuwayan. Indi
gid kita magsunod sa mga tawo sang una nga wala nagsunod sa Dios,
kay basi bala kon indi man kita makabaton.
12 Kay ang pulong sang Dios buhi kag gamhanan, kag mas matalom
pa sa espada nga duha ang sulab. Nagadulot ini hasta sa kalag kag
sa espiritu, kag hasta sa mga lutalutahan kag sa utok sang mga tul-an.
Nahibaluan niya ang mga butang nga ginahunahuna kag ginahandom
sang mga tawo.
13 Wala gid sing may makapanago sa Dios; makita niya ang tanan kag
hayag gid sa iya panulok, kag sa iya kita magapanabat.

Si Jesus ang aton Pangulo nga Pari

14 Gani tipigan gid naton ang aton ginatuohan, tungod kay may
gamhanan kita nga pangulo nga pari nga didto na sa langit. Kag ini wala
sing iban kundi si Jesus nga Anak sang Dios.
15 Ang aton pangulo nga pari nagabatyag man sang aton mga kaluya-
hon, kay ang tanan nga temtasyon nga nagaabot sa aton naagyan man
niya, pero wala gid siya nakasala.
16 Gani indi kita magkatahap nga magpalapit sa trono sang Dios
nga maluluy-on, para mabaton ta ang kaluoy kag bulig sa oras nga
kinahanglan naton.

5

1 Ang kada pangulo nga pari ginpili halin sa mga tawo para mag-alagad
sa Dios para sa ila. Responsibilidad niya ang paghalad sa Dios sang mga

* **4:3** Sal. 95:11 † **4:4** Gen. 2:2 ‡ **4:7** Sal. 95:7, 8

sapat kag sang iban pa nga mga halad para sa kapatawaran sang mga sala.
2 Ang pangulo nga pari tawo man lang nga maluya pareho sa aton.
Gani may pasunaid siya sa mga tawo nga wala nakahibalo nga na-
gakasala sila.
3 Kag tungod kay siya mismo nagakasala man, kinahanglan nga
maghalad man siya para sa iya kaugalingon nga mga sala, kag indi lang
para sa mga sala sang mga tawo.
4 May dungog bilang pangulo nga pari. Pero wala sing may makapili
sang iya kaugalingon para mangin pangulo nga pari. Kay ang Dios amo
ang nagapili kon sin-o ang mangin pangulo nga pari, pareho kay Aaron
sang una.
5 Kag pareho man kay Cristo, indi siya ang nagpadungog sang iya
kaugalingon nga mangin pangulo nga pari, *kundi ang Dios*. Kay nagsiling
ang Dios sa iya,
"Ikaw ang akon Anak, kag subong ipakilala ko nga ako ang imo Amay."*
6 Kag may ginsiling man siya sa iban nga parte sang Kasulatan,
"Pari ikaw hasta san-o, pareho sang pagkapari ni Melkizedek."†
7 Sang diri pa si Jesus sa kalibutan, nagapangamuyo siya kag na-
gahibi gid nga nagapakitluoy sa Dios nga sarang makaluwas sa iya sa
kamatayon. Kag tungod kay matinumanon siya, ginsabat sang Dios ang
iya pagpangamuyo.
8 Kag bisan Anak siya *mismo sang Dios*, natun-an niya ang pagkamat-
inumanon paagi sa mga pag-antos nga iya naagyan.
9 Pagkatapos nga naagyan niya ang tanan nga dapat niya agyan,
nangin manluluwas siya sang tanan nga nagatuman sa iya, agod hasta
san-o, hilway na sila *sa silot*.
10 Ini tungod nga ginhimo siya sang Dios nga pangulo nga pari pareho
sang pagkapari ni Melkizedek.

Paandam Parte sa Pagbiya sa Pagtuo

11 Madamo pa kuntani ang amon inugsugid sa inyo parte sa pagkapari
ni Melkizedek kag ni Jesus, ugaling mabudlay ipaathag sa inyo tungod
kay mabudlay kamo paintiendihon.
12 Dapat kuntani mga manunudlo na kamo kay dugay na kamo nga
nagtuo, pero hasta subong kinahanglan pa gid kamo nga tudluan sang
mga panguna nga mga pagtulun-an parte sa pulong sang Dios. *Pareho*
gihapon kamo *sa mga lapsag nga* nagakinahanglan sang gatas tungod
kay indi pa kamo makakaon sang matig-a nga mga pagkaon.
13 Ang mga nagakabuhi sa gatas mga lapsag nga wala sing kalibutan
kon ano ang maayo kag malain.
14 Pero ang matig-a nga mga pagkaon para sa mga may buot na nga
nakahibalo na kon ano ang maayo kag malain.

6

1 Gani kinahanglan bayaan ta na inang mga nahauna nga mga pag-
panudlo parte kay Cristo, kag magpadayon kita sa madalom nga mga
pagpanudlo. Indi ta na pagbalik-balikon ang parte sa paghinulsol kag
pagbiya sa wala sing pulos nga mga buhat kag ang parte sa pagtuo sa
Dios,

* **5:5** Sal. 2:7 † **5:6** Sal. 110:4

2 ang mga pagpanudlo parte sa pagbautiso, parte sa pagtungtong sang
kamot *sa ulo,* sa pagbanhaw sang mga patay, kag sa paghukom *sang Dios*
sa kada tawo kon ano ang iya mangin kahimtangan hasta san-o.
3 Ang aton himuon, kon itugot sang Dios, magpadayon kita sa pagtuon
sang madalom nga mga pagpanudlo
4-6 *para indi kita makabiya sa iya.* Kay kon ang tawo magbiya sa
Dios, indi na gid mahimo nga mapahinulsol siya kag mapabalik liwat
sa Dios. Nasanagan na ang iya hunahuna, nakaambit na siya sang
langitnon nga mga pagpakamaayo, nakabaton na sang Espiritu Santo,
nakatilaw na sang mga pagpakamaayo nga halin sa pulong sang Dios,
kag nabatyagan pa niya ang gahom nga ipakita gid sa palaabuton nga
panahon. Pagkatapos kon magbiya pa siya sa Dios, indi na gid mahimo
nga mapahinulsol siya kag mapabalik liwat sa Dios, tungod kay pareho
lang nga ginalansang niya liwat sa krus kag ginapakahuy-an ang Anak
sang Dios.
7 Ang aton halimbawa pareho sa duta nga ginapakamaayo sang Dios
kon pagkatapos nga maulanan permi nagapatubo sang mga tanom nga
mapuslan sang nagapangabudlay sini.
8 Pero kon ang nagatubo puro lang tunukon nga tanom, ti wala ina sing
pulos; gani sumpaon na lang sang Dios, kag sa ulihi sunugon.
9 Mga hinigugma, bisan nagahambal kami pareho sini sa inyo,
nasiguro namon nga maayo ang inyo kahimtangan kon parte sa inyo
kaluwasan.
10 Matarong ang Dios, kag indi mahimo nga malimtan niya ang inyo
maayo nga mga binuhatan kag ang inyo gugma sa iya nga inyo ginpakita
kag padayon nga ginapakita paagi sa inyo pagbulig sa *inyo kapareho nga*
mga katawhan sang Dios.
11 Gusto namon nga ang kada isa sa inyo magpadayon nga matutom sa
inyo paglaom sa Dios hasta sa katapusan, para mabaton ninyo ang inyo
ginalauman.
12 Indi kamo magtinamad, kundi sunda ninyo ang mga tawo nga paagi
sa ila pagtuo kag pagkamainantuson nagabaton sang mga promisa sang
Dios.

Matuod gid ang Promisa sang Dios

13 Tan-awa bala ninyo si Abraham: sang magpromisa ang Dios sa iya,
wala naggamit ang Dios sang iban nga ngalan para pamatud-an niya
ang iya promisa kundi gin-gamit niya ang iya kaugalingon nga ngalan
tungod kay wala na sing may makalabaw pa sa iya.
14 Nagsiling siya, "Pakamaayuhon ko gid ikaw kag padamuon ko gid
ang imo mga kaliwat."*
15 Karon, naghulat si Abraham nga may pagpasensya, gani nabaton
niya ang ginpromisa sang Dios.
16 Nagapanumpa ang tawo sa *ngalan sang Dios nga* mas labaw pa sa
iya para patihan siya kag para wala na sing madamo pa nga estorya.
17 Amo man ang ginhimo sang Dios sang una sa mga tawo nga iya gin-
promisahan. Ginpakita niya sa ila paagi sa iya pagsumpa nga tumanon
gid niya ang iya ginpromisa.
18 Kag ang duha nga ini ka butang, *ang promisa kag ang sumpa,* indi gid
magbalhin, kay indi gid mahimo nga magbutig ang Dios. Gani kita nga

* **6:14** Gen. 22:16, 17

nakadangop na sa iya may mabakod na gid nga paglaom nga himuon gid niya ang iya ginpromisa sa aton.
19 Ang ini nga paglaom amo ang nagahatag sang kasiguruhan sa aton kabuhi, kay nagaabot ini mismo sa Labing Balaan nga Lugar
20 nga sa diin didto si Jesus nga nag-una para sa aton. Siya ang aton pangulo nga pari hasta san-o pareho sang pagkapari ni Melkizedek.

7

Ang Pari nga si Melkizedek

1 Si Melkizedek hari sang una sang Salem kag pari sang Labing Mataas nga Dios. Samtang nagapapuli na si Abraham halin sa pagpakig-away sa mga hari nga iya ginpamatay, ginsugata siya ni Melkizedek kag ginbendisyunan.
2 Pagkatapos ginhatag ni Abraham kay Melkizedek ang ikanapulo sang tanan *nga butang nga iya nakuha sa inaway*. Ang kahulugan sang ngalan nga Melkizedek, "Hari sang Pagkamatarong." Kag tungod kay hari siya sang Salem,* nagakahulugan man ini nga siya "Hari sang Kalinong."
3 Wala gid sing kasulatan nga nagasiling kon sin-o ang iya amay kag iloy ukon ang iya mga katigulangan. Kag wala man sing kasulatan nga nagasugid parte sa iya pagkatawo ukon kamatayon. Pareho siya sa Anak sang Dios; ang iya pagkapari wala sing katapusan.
4 Hunahunaa bala ninyo kon ano kagamhanan si Melkizedek. Kay bisan gani si Abraham nga amo ang nagpundar sang aton nasyon naghatag sa iya sang ikanapulo nga parte sang tanan nga iya nakuha sa inaway.
5 Kon parte sa mga pari nga mga kaliwat ni Levi, suno sa Kasuguan, para sa ila ang ikanapulo nga parte sang pagkabutang sang ila kapareho nga mga Judio, bisan matuod nga sila tanan pareho nga mga kaliwat ni Abraham.
6 Pero si Melkizedek, bisan indi siya kaliwat ni Levi, ginhatagan ni Abraham sang iya ikanapulo. Kag si Melkizedek pa ang nagbendisyon kay Abraham, bisan pa nga si Abraham amo ang ginpromisahan sang Dios.
7 Kag nahibaluan ta nga ang nagabendisyon mas mataas kaysa ginabendisyunan.
8 Kon parte sa mga pari nga mga kaliwat ni Levi nga nagabaton sang ikanapulo, mga tawo man lang sila nga may kamatayon. Pero nagapamatuod ang Kasulatan nga si Melkizedek nga ginhatagan ni Abraham sang iya ikanapulo buhi sa gihapon.
9 Kag makasiling kita nga bisan si Levi, nga *ang iya mga kaliwat* amo ang nagabaton sang ikanapulo, naghatag man sang iya ikanapulo kay Melkizedek paagi kay Abraham;
10 kay makasiling kita nga si Levi didto sa lawas ni Abraham sang paghatag ni Abraham sang iya ikanapulo kay Melkizedek.
11 Karon, nahibaluan ta nga sang paghatag sang Dios sang Kasuguan sa mga Judio, may kaangtanan diri ang pagkapari sa linya ni Levi. Kon puwede nga mangin matarong ang mga tawo paagi sa ginahimo sang

* **7:2** *Salem:* Ang ini nga pulong may kaangtanan sa Hebreo nga pulong nga "shalom," nga ang buot silingon, "kalinong" ukon "maayo nga kahimtangan."

mga pari, indi na kuntani kinahanglan ang iban pa nga pari pareho sang
pagkapari ni Melkizedek, nga lain sang sa pagkapari ni Aaron.
12 Pero kon ilisan ang pagkapari, kinahanglan nga ilisan man ang
Kasuguan.
13-14 Ang aton Ginoo *ng Jesus* amo ang ginatumod nga gin-ilis sa daan
nga mga pari. Indi siya kaliwat ni Levi kundi kaliwat ni Juda. Siya lang
gid ang nangin pari nga kaliwat ni Juda. Kay sang paghambal ni Moises
kon sin-o sila ang mangin mga pari, wala gid siya sing may ginsambit
parte sa tribo ni Juda.

May Isa ka Pari nga Pareho kay Melkizedek

15 Maathag gid *nga gin-ilisan na ang mga pari nga mga kaliwat ni Levi,*
tungod kay may iban na subong nga pari nga pareho kay Melkizedek.
16 Nangin pari siya indi tungod sa kaliwat nga suno sa Kasuguan, kundi
tungod sa iya gamhanan nga kabuhi nga wala sing katapusan.
17 Kay nagasiling *ang Kasulatan parte sa iya,*
"Pari ikaw hasta san-o,
pareho sang pagkapari ni Melkizedek."†
18 Gani ang daan nga Kasuguan gin-ilisan na sang Dios tungod kay
wala ini sing pulos kag indi makabulig sa aton.
19 Kay indi mahimo nga makabig kita nga matarong sa panulok sang
Dios paagi sa aton pagsunod sa Kasuguan. Amo ina nga ginhatagan
kita subong sang mas maayo kag masaligan nga paagi, kag paagi sini
makapalapit na kita sa Dios.
20 Ining bag-o nga paagi mas maayo kag masaligan tungod kay sang
paghimo sang Dios sa mga kaliwat ni Levi nga mangin mga pari wala
gid siya nagpanumpa.
21 Pero sang paghimo sang Dios kay Jesus nga mangin pari nag-
panumpa siya. *Siling sang Kasulatan,*
"Nagsumpa ang Ginoo, kag indi gid magbaylo ang iya hunahuna,
nga pari ikaw hasta san-o."‡
22 Gani si Jesus ang garantiya sang mas maayo nga kasugtanan *sang Dios*
sa iya mga katawhan.
23 Sang una madamo ang mga pari tungod kay kon mapatay ang isa
mabulos naman ang isa para makapadayon ang ila obra bilang mga pari.
24 Pero si Jesus nagakabuhi hasta san-o, amo ina nga ang iya pagkapari
wala ginasaylo sa iban.
25 Gani sarang niya maluwas sing bug-os ang bisan sin-o nga tawo
nga magpalapit sa Dios paagi sa iya. Kay buhi siya hasta san-o sa
pagpakitluoy *sa Dios* para sa ila.
26 Gani si Jesus amo gid ang pangulo nga pari nga aton kinahanglan.
Balaan siya; wala gid siya naghimo sing malain kag wala gid sing sala
sa iya kabuhi. Ginpain siya sa mga tawo nga makasasala kag gindala sa
ibabaw pa sang mga langit.
27 Indi siya pareho sang iban nga pangulo nga mga pari nga kina-
hanglan maghalad adlaw-adlaw, premiro para sa ila kaugalingon nga
sala, pagkatapos para sa mga sala sang mga tawo. Pero si Jesus ya kaisa
lang gid naghalad. Ginhalad niya ang iya kaugalingon *didto sa krus* kag
wala na niya ginliwat-liwat pa.

† **7:17** Sal. 110:4 ‡ **7:21** Sal. 110:4

28 Ang mga tawo nga ginhimo nga pangulo nga mga pari suno sa
Kasuguan mga tawo man lang nga nagakasala. Pero suno sa sinumpaan
sang Dios, nga iya ginhambal pagkatapos *nga mahatag* ang Kasuguan,
ang *iya* Anak mismo amo ang iya ginpili *nga mangin pangulo nga pari*.
Kay natapos na niya ang katuyuan sang Dios nga magapadayon hasta
san-o.

8

Si Jesus amo ang aton Pangulo nga Pari

1 Amo ini ang buot namon silingon sang amon ginahambal: nga kita
subong may pangulo na nga pari nga nagapungko sa tuo sang trono sang
Makagagahom nga Dios sa langit.
2 Nagaalagad siya mismo didto sa balaan nga lugar, ang matuod
nga Tolda nga Simbahan nga indi tawo ang naghimo kundi ang Ginoo
mismo.
3 Ang kada pangulo nga pari ginapili nga maghalad sa Dios sang mga
halad nga mga sapat kag iban pa nga mga halad. Gani ang aton pangulo
nga pari dapat may ihalad man.
4 Kon diri pa siya sa duta, indi mahimo nga mangin pari siya, kay halin
pa sang una may mga pari na diri nga nagahalad suno sa Kasuguan.
5 Ang ila ginahimo nga mga paghalad landong lang sang mga butang
nga nagakalatabo didto sa langit. Nahibaluan ta ini tungod kay sadtong
ipatindog na ni Moises ang Tolda nga Simbahan nagsiling ang Dios sa iya,
"Siguraduha nga ipahimo mo ini tanan suno gid sa plano nga ginpakita
ko sa imo diri sa bukid."*
6 Pero sa matuod lang, ang obra ni Jesus bilang pangulo nga pari
mas maayo sang sa obra sang ato nga mga pari. Kag ang bag-o nga
kasugtanan subong nga iya ginpatigayon mas maayo pa kon ikomparar
sa una nga kasugtanan. Tungod kay ang bag-o nga kasugtanan ginabasi
sa mas maayo pa nga mga promisa sang Dios.
7 Kon wala sing kakulangan ang una nga kasugtanan indi na kuntani
kinahanglan nga ilisan.
8 Pero nakita sang Dios ang kakulangan sang mga tawo nga nagsunod
sa una nga kasugtanan. Gani nagsiling siya,
"Magaabot ang tion nga magahimo ako sang bag-o nga kasugtanan
sa katawhan sang Israel kag sang Juda,
9 *kag ini* indi na pareho
sang *una nga* kasugtanan
nga akon ginhimo sa ila mga katigulangan
sadtong gintuytuyan ko sila paguwa sa duta sang Egypt.
Wala nila pagsunda ang *una nga* kasugtanan
nga ginhatag ko sa ila.
Amo ato nga ginpabay-an ko na lang sila.
Ako, ang Ginoo, ang nagasiling sini.
10 Ang *bag-o nga* kasugtanan
nga akon himuon sa katawhan sang Israel
sa palaabuton nga mga inadlaw amo ini:
Ibutang ko ang akon mga sugo sa ila hunahuna,
kag isulat ko ini sa ila tagipusuon.
Ako mangin ila Dios, kag sila mangin akon katawhan.

* **8:5** Exo. 25:40

11 Wala na sing may magsiling pa sa iya kasimanwa
ukon sa iya utod nga dapat kilalahon niya ang Ginoo.
Tungod kay sila tanan magakilala sa akon,
halin sa pinakakubos hasta sa pinakadungganon.
12 Kay kaluoyan ko sila sa ila mga malain nga nahimo;
indi ko na pagdumdumon ang ila mga sala."†
13 Kag tungod kay nagsiling ang Dios nga may bag-o na nga kasugtanan, maathag nga ang una nga kasugtanan daan na, kag ang bisan ano nga daan na kag wala na ginagamit, madula na lang.

9

Ang Pagsimba Diri sa Duta kag Didto sa Langit

1 Ang una nga kasugtanan may mga pagsulundan parte sa pagsimba kag may simbahan nga ginhimo sang mga tawo.
2 Ato nga Tolda nga Simbahan nga ila ginpatindog *may duha ka kuwarto*. Ang una nga kuwarto ginatawag nga Balaan nga Lugar. Didto ang bulutangan sang suga, ang lamisa, kag ang mga tinapay nga ginhalad sa Dios.
3 Ang ikaduha nga kuwarto nga sa likod sang kurtina amo ang ginatawag nga Labing Balaan nga Lugar.
4 Didto nakabutang ang bulawan nga halaran nga ginasunugan sang insenso, kag ang Kahon sang Kasugtanan nga nahaklapan man sang bulawan. Didto sa Kahon nasulod ang bulawan nga tibod nga may sulod nga manna, kag ang baston ni Aaron nga nagpanalingsing, pati ang malapad nga mga bato nga ginsulatan sang mga sugo sang Dios.
5 Didto sa ibabaw sang kahon may mga ginatawag nga kerubin nga nagapakilala nga didto ang Dios. Ang pakpak sang kerubin nagahumlad sa ibabaw sang lugar nga ginapasayluhan sang Dios sang mga sala sang mga tawo. Ugaling sa karon indi namon ini tanan mapaathag sa inyo.
6 Pero amo ina ang hitsura sang sulod sang Tolda nga Simbahan. Kag adlaw-adlaw gid ang sulod sang mga pari sa una nga kuwarto para himuon ang ila katungdanan.
7 Pero sa Labing Balaan nga Lugar, ang pangulo gid lang nga pari ang puwede makasulod kag kaisa gid lang kada tuig. Kag kon magsulod siya didto nagadala gid siya sang dugo nga inughalad sa Dios para sa iya kaugalingon nga mga sala kag para sa mga sala sang mga tawo nga ila nahimo nga wala nila nahibalui.
8 Paagi sa ila mga ginahimo nga ina, ginatudlo sa aton sang Espiritu Santo nga ang ordinaryo nga mga tawo indi gid makasulod sa Labing Balaan nga Lugar samtang nagatindog pa ang daan nga Tolda nga Simbahan.
9 Ini nga simbahan larawan lang para sa aton panahon subong. Tungod kay ang matuod, ang tanan nga ginadala didto pati ang mga sapat nga ginahalad sa Dios indi gid makalimpyo sang konsensya sang mga nagasimba sa sadto nga paagi.
10 Ang mga butang nga ila ginahimo puro lang parte sa mga kalan-on kag ilimnon kag parte sa mga pagpanghugas. Ina nga mga regulasyon nga pangguwa lang hasta lang gid sa oras nga bag-uhon sang Dios ang tanan.

† **8:12** Jer. 31:31-34

11 Pero karon nag-abot na si Cristo nga aton pangulo nga pari sa bag-o
nga paagi nga mas maayo pa sang sa daan. Nagsulod siya sa Tolda nga
Simbahan nga mas maayo kag wala kakulangan. Indi tawo ang naghimo
sina kag wala diri sa sining kalibutan.
12 Kaisa gid lang naghalad si Cristo sa Labing Balaan nga Lugar kag
wala na magliwat-liwat. Indi dugo sang mga kanding kag sang mga
bataon nga baka ang iya dala nga inughalad kundi ang iya dugo mismo.
Kag tungod sa iya dugo natubos na kita *sa aton mga sala*[*] hasta san-o.
13 Suno sa Kasuguan, kon ang isa ka tawo ginakabig nga mahigko,
kinahanglan wisikan siya sang dugo sang kanding kag sang turo nga
baka kag sang abo sang bataon nga baka nga ginsunog para mangin
limpyo siya sa iya nga pagkahigko.
14 Karon, kon ina gani makalimpyo, mas labi na gid nga makalimpyo
ang dugo ni Cristo. Kay paagi sa Espiritu *Santo* nga wala sing katapusan
ginhalad ni Cristo sa Dios ang iya kaugalingon bilang halad nga wala
gid sing deperensya sa panulok sang Dios. Ang iya dugo amo ang
nagalimpyo sa aton tagipusuon kag hunahuna para talikdan ta ang mga
wala sing pulos nga mga buhat kag alagaran ta na ang Dios nga buhi.

15 Gani si Cristo amo ang manugpatunga *sa aton kag sa Dios* sa bag-
o nga kasugtanan. Kay paagi sa iya kamatayon gintubos niya ang mga
tawo nga naglapas sa una nga kasugtanan. Amo ina nga makabaton na
ang mga gintawag *sang Dios* sang mga butang nga iya ginpromisa nga
mangin ila hasta san-o.

16-17 Ang halimbawa sini pareho sa tawo nga nagpahimo sang testa-
mento parte sa iya ipapanubli kon patay na siya. Samtang buhi pa siya
baliwala lang ina nga testamento, kay ang testamento may epekto lang
kon mapamatud-an nga patay na ang nagpahimo sina.
18 Amo ina nga bisan ang una nga kasugtanan nagkinahanglan man
sang dugo para mapabakod.
19 Kay sang pagtudlo ni Moises sa mga tawo sang tanan nga sugo sang
Kasuguan, nagkuha siya dayon sang dugo sang mga bataon nga baka
kag sang mga kanding kag ginsimbugan niya sing tubig. Pagkatapos
ginwisikan niya ang ginsulatan sang Kasuguan kag ang mga tawo. Ang
iya gin-gamit nga pangwisik bulbol sang karnero nga ginlugom sa pula
kag ginhigot sa sanga sang isopo.
20 Pagkatapos nagsiling si Moises sa mga tawo, “Amo ini ang dugo nga
nagapabakod sa kasugtanan nga ginhatag sang Dios nga ginapatuman
sa inyo.”[†]
21 Kag ginwisikan man niya ang Tolda nga Simbahan pati ang tanan
nga kagamitan sini sa pagsimba sa Dios.
22 Suno sa Kasuguan, halos tanan nga gamit sa pagsimba gi-
nalimpyuhan paagi sa dugo. Kag kon wala sing dugo nga gin-ula *bilang
halad sa Dios* wala sing kapatawaran ang sala.

23 Gani kinahanglan nga limpyuhan sa sina nga paagi ang mga *butang
sa ato nga simbahan nga* larawan lang sang mga butang nga didto sa
langit. Pero ang mga butang nga didto sa langit nagakinahanglan sing
mas maayo pa nga halad.

---

[*] **9:12** *natubos na kita* sa aton mga sala para indi na kita pagsilutan sang Dios. [†] **9:20** Exo. 24:8

24 Amo gani nga si Cristo wala nagsulod sa balaan nga lugar nga
ginhimo sang tawo nga larawan lang sang matuod *nga ara didto sa*
langit kundi nagsulod siya sa langit mismo. Kag subong didto siya
nagapangatubang sa Dios para sa aton.
25 Ang pangulo nga pari *sang mga Judio* nagasulod sa Labing Balaan
nga Lugar kada tuig nga nagadala sang dugo sang mga sapat. Pero si
Cristo kaisa gid lang naghalad sang iya kaugalingon, kag wala na niya
ginliwat-liwat pa.
26 Tungod kay kon kinahanglan gid nga liwat-liwaton, ti kapila kuntani
siya nag-antos halin pa sang pagtuga sang kalibutan. Pero kaisa gid lang
siya nagkadto diri sa kalibutan para kuhaon ang *aton* mga sala paagi sa
iya paghalad sang iya kaugalingon. Ini ginhimo niya sa katapusan sining
panahon.
27 Ang tawo kaisa gid lang mapatay, kag pagkatapos hukman na siya
sang Dios.
28 Amo man si Cristo, kaisa lang siya napatay bilang halad para
makuha ang mga sala sang mga tawo. Matuod nga mabalik siya liwat
diri sa kalibutan, pero indi sa paghalad liwat para makuha ang *aton* mga
sala, kundi sa pagluwas sang mga tawo nga nagahulat sa iya.

10

1 Ang Kasuguan landong lang sang maayo nga mga butang sa palaab-
uton. Ang Kasuguan mismo indi makapakamatarong sa mga tawo nga
nagapalapit sa Dios paagi sa mga halad nga ginahalad kada tuig.
2 Kay kon nalimpyuhan na sila paagi sa mga halad, wala na kuntani
sila ginakonsensya sang ila mga sala, kag indi na kinahanglan nga
maghalad pa gid sila.
3 Pero ato nga mga halad nagapadumdom pa gani sa mga tawo kada
tuig sang ila mga sala.
4 Tungod kay ang matuod, ang dugo sang mga turo nga baka kag sang
mga kanding nga ila ginahalad indi gid makakuha sang ila mga sala.
5 Amo ina nga sang pagkadto ni Cristo diri sa kalibutan nagsiling siya
sa Dios,
“Wala mo nagustuhan ang nagkalain-lain nga klase sang mga halad,
kundi ginhimuan mo ako sang lawas nga akon ihalad.
6 Kay wala ka malipay sa mga halad nga ginasunog
kag mga halad sa pagpakatinlo.
7 Gani nagsiling ako, ‘Ari ako,
handa nga magtuman sang imo kabubut-on,
O Dios, suno sa nasulat sa Kasulatan parte sa akon.’ ”*
8 Premiro nagsiling si Cristo nga wala nagustuhan sang Dios ang
nagkalain-lain nga halad, pati ang mga halad nga ginasunog kag mga
halad sa pagpakatinlo. Ginsiling niya ini bisan matuod nga ini tanan
ginahalad suno sa Kasuguan.
9 Pagkatapos nagsiling siya *sa Dios*, “Ari ako sa pagtuman sang imo
kabubut-on.” Gani paagi sini, nahibaluan ta nga gin-ilisan na sang
Dios ang daan nga mga paghalad kag ang halad ni Cristo amo ang iya
ginbulos.

---

* **10:7** Sal. 40:6-8

10 Kag tungod kay gintuman ni Jesu-Cristo ang kabubut-on sang Dios,
ginlimpyuhan niya kita sa aton mga sala. Natabo ini paagi sa iya
paghalad sang iya kaugalingon nga lawas sing makaisa gid lang.
11 Ang mga pari adlaw-adlaw gid ang ila serbisyo didto sa simbahan sa
paghalad sa Dios. Ugaling ang ila mga halad nga palareho man lang indi
gid makakuha sang mga sala sang mga tawo.
12 Pero si Cristo kaisa gid lang naghalad para sa aton mga sala kag indi
na gid kinahanglan nga liwaton pa. Pagkatapos nagpungko siya sa tuo
sang Dios.
13 Kag subong didto na siya nagahulat hasta sa tion nga paampuon
sang Dios sa iya ang iya mga kaaway.
14 Gani paagi sa isa ka halad, ginhimo niya nga wala sing kakulangan
hasta san-o ang mga ginapakabalaan niya.
15 Ang Espiritu Santo mismo nagapamatuod sa aton *parte sa sini nga*
mga butang, kay nagsiling siya,
16 "Nagsiling ang Ginoo,
'Ang *bag-o nga* kasugtanan nga akon himuon sa ila
sa palaabuton nga mga inadlaw amo ini:
Ibutang ko ang akon mga sugo sa ila tagipusuon,
kag isulat ko ini sa ila hunahuna.'"†
17 Kag nagsiling pa gid siya,
"Indi ko na pagdumdumon ang ila mga sala
kag ang ila malain nga mga ginhimo."‡
18 Gani tungod kay ang aton mga sala napatawad na, indi na kina-
hanglan nga magsagi pa kita halad para sa aton mga sala.

Magpalapit Kita sa Dios

19 Gani mga kauturan, tungod sa dugo ni Jesus nga iya gin-ula para sa
aton, hilway na kita nga magsulod sa Labing Balaan nga Lugar.
20 Kay paagi sa paghalad sang iya lawas, gin-abrihan niya para sa aton
ang bag-o nga alagyan *para makasulod kita sa Labing Balaan nga Lugar*
nga ara sa pihak sang kurtina. Kag ang ini nga alagyan nagadala sa aton
sa kabuhi *nga wala sing katapusan*.
21 Makagagahom ang aton pari nga nagadumala sa balay sang Dios.
22 Gani magpalapit kita *sa Dios* nga may sinsero nga tagipusuon
kag pagtuo nga wala gid nagapangduhaduha. Kay nahibaluan ta nga
ginlimpyuhan§ na ang aton tagipusuon sa malain nga hunahuna kag
ang aton lawas nahugasan na sang limpyo nga tubig.
23 Magpakabakod kita sa aton paglaom kag indi kita magpang-
duhaduha, tungod kay ang Dios nga nagpromisa masaligan gid sa pag-
tuman *sang iya mga ginpromisa*.
24 Kag tinguhaan ta gid nga mapukaw ang balatyagon sang kada isa
nga maghigugma kag maghimo sang maayo.
25 Indi ta gid pagpabay-an ang aton kinabatasan nga pagtilipon,
pareho sang pagpabaya nga ginahimo sang iban, kundi palig-unon ta
ang isa kag isa, labi na gid subong nga makita ta na nga malapit na lang
ang pagbalik sang Ginoo.

† **10:16** Jer. 31:33 ‡ **10:17** Jer. 31:34 § **10:22** *ginlimpyuhan:* sa literal, *ginwisikan*

26 Kay kon nakahibalo na kita sang kamatuoran kag padayon pa
gid kita sa pagpakasala, wala na sing halad nga sarang ihalad para
mapatawad ang aton mga sala.
27 Ang tawo nga nagapakasala nagapaabot na lang sang makahaladlok
nga paghukom kag masingkal nga kalayo nga ginpreparar sang Dios
para sa mga nagakontra sa iya.
28 Indi bala sang una ang tawo nga makalapas sang Kasuguan ni
Moises ginapatay nga wala sing luoy-luoy kon may duha ukon tatlo ka
tawo nga makapamatuod nga nakasala siya?
29 Gani kon amo sina, sigurado gid nga mas grabe pa gid ang silot sa
tawo nga nagayaguta sa Anak sang Dios kag nagabaliwala sa dugo nga
nagpabakod sa kasugtanan *sang Dios*, nga amo mismo ang naglimpyo sa
iya mga sala. Kay ginainsulto niya ang maluluy-on nga Espiritu *Santo*.
30 Kay kilala ta ang Dios nga nagsiling, "Ako ang magabalos; ako ang
magasilot *sa ila*."* Kag may nakasulat pa gid nga nagasiling, "Maga-
hukom ang Ginoo sa iya katawhan!"†
31 Kag makahaladlok gid kon ang Dios nga buhi amo ang magsilot.
32 Dumduma ninyo sang una, sang kamo bag-o pa lang nasanagan.
Madamo nga kabudlayan kag pagtilaw ang inyo naagyan, pero gin-
agwanta gid lang ninyo kag wala gid man kamo nadaog.
33 Kon kaisa ginapakahuy-an kamo kag ginasakit sa atubangan mismo
sang mga tawo. Kag kon kaisa bisan indi kamo ang ginahimuan sini
kundi ang inyo mga kaupod, nag-antos gihapon kamo tungod kay naluoy
kamo sa ila.
34 Naluoy man kamo sa *inyo kapareho nga mga tumuluo nga* ginpriso.
Kag bisan gin-agaw sa inyo ang inyo mga pagkabutang gin-antos ninyo
ini nga may kalipay tungod kay nahibaluan ninyo nga may ara pa kamo
gihapon nga mas maayo pa nga butang kag indi gid madula hasta san-o.
35 Gani indi ninyo pagdulaa ang inyo pagsalig *sa Dios*, kay may dako
gid ini nga balos para sa inyo.
36 Kinahanglan nga magmainantuson kamo para matuman ninyo ang
kabubut-on sang Dios kag mabaton ninyo ang iya ginpromisa.
37 Tungod kay *nagsiling ang Dios sa Kasulatan,*
"Ang inyo ginapaabot dali na lang gid mag-abot,
indi na siya magpadugay."‡
38 "Kag ang tawo nga akon ginpakamatarong
tungod sa iya pagtuo magakabuhi.
Pero kon magtalikod siya sa akon indi ako malipay sa iya."§
39 Pero kita indi pareho sa mga tawo nga nagatalikod sa Dios kag
nagakawala dayon, kundi hugot ang aton pagtuo sa iya, gani maluwas
kita.

11

Ang Pagtuo sa Dios

1 May pagtuo kita kon hugot ang aton pagsalig nga mabaton ta ang aton
ginalauman kag nasiguro ta nga mabaton gid naton ini bisan wala pa
naton makita.
2 Tungod sa pagtuo sang aton mga katigulangan gindayaw sila sang
Dios.

* **10:30** Deu. 32:35 † **10:30** Deu. 32:36 ‡ **10:37** Isa. 26:20; Hab. 2:3 § **10:38** Hab. 2:3-4

3 Tungod sa pagtuo, nahibaluan ta nga ang kalibutan ginhimo paagi
sa paghambal sang Dios. Gani ang mga butang nga aton makita ginhimo
halin sa indi makita.
4 Tungod sa pagtuo, naghalad si Abel sa Dios sang halad nga mas
maayo sang sa kay Cain. Kag tungod sa iya pagtuo ginkabig siya sang
Dios nga matarong, kay ginbaton sang Dios ang iya halad. Gani bisan
patay na si Abel may ginatudlo siya gihapon sa aton paagi sa iya pagtuo.
5 Tungod sa pagtuo, wala mapatay si Enoc kundi ginsaylo siya sa pihak
nga kabuhi. "Wala na siya makita diri sa duta tungod kay ginsaylo siya
sang Dios."* Kag nagsiling man ang Kasulatan nga ginsaylo siya didto
sang Dios tungod kay nalipay ang Dios sa iya kabuhi.
6 Ang tawo nga wala sing pagtuo indi gid makahatag sing kalipay sa
Dios. Tungod kay ang bisan sin-o nga nagapalapit sa Dios kinahanglan
magtuo nga may Dios kag magtuo nga siya ang nagahatag sang balos sa
mga tawo nga nagapangita sa iya.
7 Tungod sa pagtuo, ginpati ni Noe ang paandam sang Dios parte sa
mga magakalatabo bisan wala pa niya ini makita. Gani naghimo siya
sang barko para maluwas siya kag ang iya pamilya. Kag paagi sa iya
pagtuo ginhukman ang mga tawo sa kalibutan, pero siya ya ginkabig
sang Dios nga matarong.
8 Tungod sa pagtuo, gintuman ni Abraham ang ginsiling sang Dios nga
magkadto siya sa lugar nga ginpromisa sa iya. Ginbayaan niya ang iya
lugar bisan wala siya nakahibalo kon diin gid ang lugar nga kadtuan
niya.
9 Kag tungod man sa pagtuo, nag-estar si Abraham sa sadto nga duta
nga ginpromisa *sa iya* bisan nag-estar lang siya sa mga tolda nga daw sa
estranghero kaupod *sang iya anak nga* si Isaac kag *sang iya apo nga* si
Jacob, nga kapareho niya nga magabaton sang promisa sang Dios.
10 Kay *ang matuod,* ang siyudad nga ginapaabot ni Abraham wala sing
iban kundi ang siyudad nga mabakod gid, nga ginplano kag ginpatindog
sang Dios mismo.
11 Tungod man sa pagtuo, nakapabata pa si Abraham bisan tigulang
na gid siya kag bisan baw-as pa ang iya asawa nga si Sara, kay ginkabig
niya nga masaligan ang Dios nga nagpromisa *nga makabata si Sara*.
12 Gani halin kay Abraham, nga wala na gid sing paglaom nga maka-
pabata, naghalin ang mga kaliwat nga pareho kadamo sang bituon sa
langit kag pareho man sang balas sa baybay nga indi maisip.
13 Ini tanan nga tawo nagkalamatay nga nagatuo. Wala nila nabaton
ang ginpromisa sang Dios sang buhi pa sila, pero nasiguro nila nga
magaabot ang adlaw nga mabaton gid nila ang ila ginapaabot. Gin-ako
nila nga sila mga estranghero lang kag indi taga-diri sa sining kalibutan.
14 Ang mga tawo nga nagahambal pareho sina nagapakilala lang nga
ginapangita nila ang lugar nga puwede nila masiling nga ila gid.
15 Wala na nila pagdumduma ang lugar nga ila ginhalinan, tungod kay
kon gindumdom pa nila, may kahigayunan sila sa pagbalik didto.
16 Pero ang ila ginhimo, ginpalabi gid nila ang mas maayo nga lugar,
kag ini wala sing iban kundi ang siyudad nga didto mismo sa langit.
Gani wala mahuya ang Dios nga tawgon nila siya nga ila Dios, kay
ginpreparahan niya sila sang isa ka siyudad.

* **11:5** Gen. 5:24

17-18 Tungod sa pagtuo, ihalad kuntani ni Abraham *ang iya anak nga* si
Isaac sang gintilawan siya sang Dios. Handa si Abraham nga ihalad ang
iya bugtong† nga anak bisan nagpromisa ang Dios sa iya nga, “Sa kay
Isaac magahalin ang imo mga kaliwat nga akon ginpromisa.”‡
19 Kay nagapati siya nga kon mapatay gid man si Isaac banhawon man
siya sang Dios. Gani daw sa nabanhaw si Isaac halin sa kamatayon kag
nakabalik kay Abraham.
20 Tungod sa pagtuo, ginbendisyunan ni Isaac ang iya mga anak nga si
Jacob kag si Esau nga mangin maayo ang ila palaabuton.
21 Tungod sa pagtuo, sang mapatay na si Jacob, ginbendisyunan niya
ang iya mga apo nga mga anak ni Jose. Kag nagsimba siya sa Dios
samtang nagapanukod sa iya baston.
22 Tungod sa pagtuo, nagsiling si Jose sang madali na lang siya map-
atay, nga ang mga Israelinhon magahalin sa Egypt, kag nagbilin siya nga
dal-on nila ang iya mga tul-an kon maglakat na sila.
23 Tungod sa pagtuo, ang mga ginikanan ni Moises wala mahadlok nga
maglapas sa sugo sang hari, tungod kay sang pagkakita nila nga guwapo
ang ila anak gintago nila ini sa sulod sang tatlo ka bulan.
24 Kag tungod sa pagtuo, wala nagsugot si Moises sang may edad na
siya nga tawgon pa siya *nga anak sang prinsesa* nga anak sang hari sang
Egypt.§
25 Ginpalabi pa niya ang pag-antos upod sa mga katawhan sang Dios
sang sa magpangalipay sa sala sa malip-ot lang nga tion.
26 Ginkabig niya nga mas madamo nga pagpakamaayo ang iya ma-
baton kon mag-antos siya sang mga kahuy-anan para kay Cristo kaysa
maangkon niya ang tanan nga manggad sa Egypt. Kay nagapaabot siya
nga may balos siya nga mabaton.
27 Kag tungod sa pagtuo, naghalin si Moises sa Egypt nga wala nahad-
lok nga mangakig ang hari sa iya. Nagpadayon siya bisan mabudlay kay
daw nakita niya ang indi makita *nga Dios*.
28 Tungod sa iya pagtuo, gin-umpisahan niya ang pagselebrar sang
ginatawag nga “Piesta sang Paglabay sang Anghel.” Ginsilingan niya
ang tanan nga Israelinhon nga wisikan nila sang dugo *sang karnero*
ang ila mga puwertahan, para kon maglabay ang *anghel sang Dios nga*
magapamatay sang mga kamagulangan, *magalabay lang ini kag* indi
niya pag-ilakip ang ila mga kamagulangan.
29 Tungod sa pagtuo, nakatabok ang mga Israelinhon sa Mapula nga
Dagat nga daw nagalakat lang sila sa mamala nga duta. Pero pagtabok
sang mga taga-Egypt nga nagalagas sa ila, sila ya nagkalalumos.
30 Tungod sa pagtuo, narumpag ang pader sang Jerico sa tapos nga
makamartsa ang mga Israelinhon sa palibot sini sa sulod sang isa ka
semana.
31 Tungod sa pagtuo, si Rahab nga nagbaligya sang iya lawas wala
mapatay kaupod sang mga taga-Jerico nga wala nagtuman sa Dios, kay
ginbaton niya sing maalwan sa iya balay ang mga espiya *nga ginsugo ni*
Josue.
32 Hasta na lang diri ang akon isugid *sa inyo parte sa mga tawo nga*
nagtuo sa Dios, tungod kay kulangon kita sa tiyempo kon isugid ko pa

† **11:17-18** *bugtong:* ukon, *pinasahi* ‡ **11:17-18** Gen. 21:12 § **11:24** *hari sang Egypt:* sa Hebreo, *Faraon*

sa inyo ang parte sa ila ni Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel kag sa mga propeta sang una.
33 Tungod sa ila pagtuo, ginpamierde nila ang mga ginharian, nagdumala sila sing matarong, kag nabaton nila ang mga ginpromisa sang Dios sa ila. *Tungod sa ila pagtuo,* wala sila pagtukba sang mga leon,
34 wala sila napaso sa nagadababadaba nga kalayo, kag nalikawan nila ang kamatayon sa espada. Ang iban sa ila puwerte kaluya pero ginpabaskog sila *sang Dios*. Nangin maisog sila sa inaway kag napierdi nila ang mga soldado sang iban nga banwa.
35 May mga babayi man nga *tungod sa ila pagtuo sa Dios*, nabuhi liwat ang ila mga patay. Ang iban *nga nagtuo sa Dios* ginsakit hasta mapatay, tungod kay indi gid sila magbaton sang kondisyon nga kon magtalikod sila sa ila pagtuo mahilway sila. Kay nahibaluan nila nga magaabot ang adlaw nga banhawon sila sang Dios kag mabaton nila ang mas maayo pa nga kabuhi.
36 Ang iban sa ila ginyaguta kag ginhanot, kag may iban man nga ginpanggapos kag ginpangpriso.
37 Ang iban ginbato hasta mapatay, ang iban ginlagari hasta mautod, kag ang iban pa gid ginpamatay sa espada. Ang iban sa ila nagbayo na lang sang panit sang karnero kag kanding. Puwerte sila kaimol, kag ginhingabot kag ginpintasan sang mga tawo.
38 Napilitan sila nga magpanago sa kamingawan, sa kabukiran, sa mga kuweba, kag sa mga buho sang duta. Pero sa matuod lang, ang mga malain nga mga tawo diri sa kalibutan indi bagay nga mag-upod sa ila.
39 Sila nga tanan ginadayaw tungod sa ila pagtuo. Pero wala nila nabaton sa ila nga tiyempo ang ginpromisa sang Dios.
40 Kay may mas maayo pa nga plano ang Dios para sa aton, tungod kay gusto niya nga kita makaupod nila kon tumanon na niya ang iya ginpromisa.

12

Ang Dios nga Aton Amay

1 Karon, kon parte sa aton, *ang aton halimbawa pareho sa nagadalagan sa palumba nga* ginalibutan sang madamo nga tawo nga amo ang mga nagpamatuod sang ila pagtuo sa Dios. Gani bayaan ta ang mga sala nga nagahawid sa aton, ang tanan nga butang nga nagabalabag sa aton pagdalagan. Padayunon ta gid ang aton pagdalagan hasta sa katapusan.
2 Isintro ta ang aton panulok kay Jesus nga amo ang ginasandigan sang aton pagtuo halin sa ginsuguran hasta sa katapusan. Gin-antos niya ang paglansang sa krus kag ginbaliwala niya ang ini nga kahuy-anan, tungod kay ginhunahuna niya ang kalipay nga nagahulat para sa iya. Kag sa karon didto na siya nagapungko sa tuo sang trono sang Dios.
3 Agod indi magluya kag indi madula ang inyo pagtuo, hunahunaon ninyo permi kon daw ano ang mga pag-antos ni Jesus sa mga makasasala nga mga tawo nga nagkontra sa iya.
4 Ang matuod, wala pa man sing may ginpatay sa inyo tungod sa inyo pagkontra sa sala.
5 Siguro nalipatan na ninyo ang laygay sang Dios sa inyo bilang iya mga anak. *Indi bala nagasiling sa Kasulatan,*
“Anak, indi pag-ibaliwala

ang pagdisiplina sang Ginoo *sa imo*.
Indi ka magkaluya kon ginasabdong ka niya.
6 Kay ginadisiplina sang Ginoo ang iya mga ginapalangga,
kag ginahanot niya ang tanan nga ginakabig niya nga iya mga anak."*
7 Gani antusa ninyo *ang mga kabudlayan nga nagaabot sa inyo*, kay isa ina ka pagdisiplina sang Dios sa inyo tungod kay ginakabig niya kamo nga iya mga anak. Indi bala nga wala sing bata nga wala ginadisiplina sang iya amay?
8 Kon wala kamo ginadisiplina sang Dios pareho sang naagyan sang tanan niya nga mga anak, ti indi niya kamo matuod nga mga anak.
9 Indi bala nga gindisiplina kita sang aton tawhanon nga mga amay, kag sa pihak sina ginatahod naton sila? Ti kundi labi pa gid nga magpasakop kita sa *pagdisiplina sang* aton espiritual nga Amay para mangin maayo ang aton kabuhi.
10 Ang aton mga amay diri sa duta nagdisiplina sa aton sa malip-ot lang nga tion, kag suno man lang sa ila hunahuna kon ano ang maayo para sa aton. Pero ang Dios iya nagadisiplina sa aton para gid sa aton kaayuhan, para mangin matarong kita pareho sa iya.
11 Samtang ginadisiplina kita, daw wala kita malipay kundi nagakasubo. Pero sa ulihi ini nga pagdisiplina nagaresulta sang kalinong sa aton kabuhi tungod kay paagi sini nagatadlong ang aton pamatasan.

Mga Bilin kag mga Paandam

12 Gani magpakabakod kamo.
13 Magpadayon kamo sa tadlong nga dalan† para indi maapektuhan ang pagtuo sang inyo mga kaupod nga maluya kundi magabaskog pa gani.
14 Tinguhai ninyo nga mangin maayo ang inyo relasyon sa tanan nga tawo, kag tinguhai man ninyo nga mangin matarong ang inyo kabuhi. Kay kon indi matarong ang inyo kabuhi indi ninyo makita ang Ginoo.
15 Mag-andam kamo kay basi kon may ara sa inyo nga magtalikod sa grasya sang Dios, kag basi kon may ara sa inyo nga magpanggamo, kag madamo ang kabuhi nga mahigkuan.
16 Mag-andam man kamo nga wala sing bisan isa sa inyo nga maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon ukon magsunod kay Esau nga ginbaliwala lang niya ang espiritual nga mga butang. Kay ang iya kinamatarong bilang kamagulangan ginbaylo niya sa isa lamang ka kalanan.
17 Nahibaluan man ninyo nga sang ulihi gusto niya nga maangkon ang bendisyon para sa pagkamagulang pero wala siya paghatagi. Kay indi na niya mabag-o ang iya ginhimo bisan ginhibian pa niya.
18 Ang inyo pagpalapit sa Dios indi pareho sang pagpalapit sang mga Israelinhon. Nagpalapit sila sa bukid nga makita nila, sa *Bukid sang Sinai nga* may nagadabdab nga kalayo, may makahaladlok nga kadulom, kag may mabaskog nga hangin nga nagahuyop.
19 May nabatian sila nga tunog sang budyong kag may nagahambal pa. Kag pagkabati nila sang sadto nga tingog nagpakitluoy sila nga kon mahimo indi na siya maghambal sa ila.

---

* **12:6** Hul. 3:11, 12 † **12:13** Hul. 4:26

20 Kay hinadlukan gid sila sa iya ginsiling, "*Ang bisan sin-o*, bisan sapat,
nga magpalapit sa bukid dapat nga batuhon hasta mapatay."‡
21 Makahaladlok gid ang ila nakita didto kag bisan gani si Moises
nagsiling nga nagkurog siya sa kahadlok.§
22 *Ang inyo pagpalapit sa Dios indi pareho sadto. Kay* ang inyo gin-
palapitan amo ang Bukid sang Zion, ang siyudad sang Dios nga buhi, ang
langitnon nga Jerusalem nga may linibo ka anghel.
23 *Nagpalapit kamo* sa malipayon nga pagtililipon sang mga ginakabig
nga kamagulangan *nga mga anak sang Dios*, nga ang ila mga ngalan
nasulat na didto sa langit. *Nagpalapit kamo* sa Dios nga amo ang
magahukom sa tanan, kag sa mga espiritu *sang mga tawo* nga ginpaka-
matarong *sang Dios* kag wala na gid sing sala.
24 *Nagpalapit kamo* kay Jesus nga amo ang manugpatunga *sa aton kag*
sa Dios sa bag-o nga kasugtanan, kag sa iya dugo nga gin-ula nga ang
mensahe sini mas maayo pa sang sa dugo ni Abel *nga nagapangayo sang*
balos.
25 Gani mag-andam kamo kag indi magpabungol sa ginahambal sang
Dios sa inyo. Ang mga tawo sang una nga wala nagpati sa naghambal sa
ila diri sa duta wala makalikaw sa silot. Gani paano kita makalikaw sa
silot kon indi kita magpati sa nagahambal nga halin sa langit?
26 Sang una nag-uyog ang duta tungod sa tingog sang Dios. Pero
subong nagpromisa siya nga sa palaabuton nga mga inadlaw uyugon
niya ini sing kaisa pa gid, kag pati na ang langit.*
27 Ang "kaisa pa" nagakahulugan nga dulaon na niya ang tanan nga
ginhimo nga puwede mauyog, kag ang indi mauyog amo ang mabilin.
28 Gani magpasalamat kita sa Dios tungod kay katapo na kita sang
iya ginharian nga indi mauyog. Magsimba kita sa iya sa paagi nga iya
naluyagan, nga may pagtahod kag kahadlok.
29 Kay kon magsilot ang aton Dios daw sa kalayo nga nagapang-upos.†

13

Ang Pag-alagad nga Makahatag Kalipay sa Dios

1 Magpadayon kamo sa paghigugmaanay bilang mag-ulutod.
2 Indi kamo malipat sa pagbaton sang mga pangayaw sa inyo balay.
May mga tawo sang una nga naghimo sina, kag wala sila nakahibalo nga
ato gali ang ila mga bisita mga anghel.
3 Dumduma ninyo ang *inyo kapareho nga mga tumuluo nga* ara sa
prisohan, kag ang mga ginapintasan. *Batyaga ninyo ang ila kahimtangan*
nga daw kamo mismo ara sa prisohan kaupod nila ukon ginapintasan.
4 Ang kada isa dapat maghatag sang bili sa pag-asawahay. Gani indi
gid kamo magpanginbabayi ukon magpanginlalaki tungod kay silutan
sang Dios ang mga tawo nga imoral.
5 Dapat ang inyo pagkabuhi wala nagahigugma sa kuwarta. Magkon-
tento kamo sa mga butang nga ara sa inyo, tungod kay nagsiling ang Dios,
"Indi ko gid kamo pagbayaan ukon pagpabay-an."*
6 Gani magpakaisog kita nga nagasiling,
"Ang Ginoo amo ang nagabulig sa akon,
gani indi ako mahadlok. Ano ang mahimo sang tawo sa akon?"†

‡ **12:20** Exo. 19:12, 13 § **12:21** Deu. 9:19 * **12:26** Hag. 2:6 † **12:29** Deu. 4:24 * **13:5** Deu. 31:6, 8 † **13:6** Sal. 118:6

7 Dumduma ninyo ang inyo mga manugdumala nga nagtudlo sa inyo
sang pulong sang Dios. Hunahunaa ninyo ang resulta sang ila pagk-
abuhi. Sunda ninyo ang ila pagtuo.
8 Si Jesu-Cristo wala gid nagaliwat. Amo siya sang una, subong, kag
hasta san-o.
9 Indi kamo magpadala-dala sa nagkalain-lain nga pagpanudlo nga
lain sang sa kamatuoran nga inyo nabaton. Mas maayo nga palig-unon
ta ang aton pagtuo paagi sa bulig sang Dios, kag indi sa pagsunod sang
mga pagsulundan parte sa mga pagkaon. Wala gid sing may makuha ang
mga tawo nga nagasunod sa sina nga mga pagsulundan.
10 Kita *nga mga tumuluo* may halaran, kag ang mga *pari nga* nagaser-
bisyo sa Tolda nga Simbahan wala sing kinamatarong nga magkaon sa
aton halaran.
11 Kay ang dugo sang mga sapat nga halad sa pagpakatinlo ginadala
sang pangulo nga pari didto sa Labing Balaan nga Lugar, pero ang
lawas sang ato nga mga sapat ginadala sa guwa sang kampo kag didto
ginasunog.
12 Kag pareho man sini ang natabo kay Jesus tungod kay didto man
siya ginpatay sa guwa sang banwa, agod paagi sa iya dugo matinluan
niya ang mga tawo sa ila mga sala.
13 Gani magkadto kita kay Jesus sa guwa sang kampo kag magpakig-
bahin sang iya mga gin-antos nga kahuy-anan.
14 Tungod kay wala sing permanente nga banwa diri *sa kalibutan* nga
para sa aton nga mga tumuluo, kundi nagahulat kita sang banwa nga sa
palaabuton.
15 Gani maghalad kita permi sang mga pagdayaw sa Dios paagi kay
Jesus. Ini amo ang mga halad nga nagahalin sa aton bibig kag nagakilala
kon sin-o siya.
16 Indi kamo malipat nga maghimo sang maayo kag magbinuligay, kay
amo ini ang mga halad nga nagahatag sang kalipay sa Dios.
17 Tumana ninyo ang mga *tumuluo nga* nagadumala sa inyo kag mag-
pasakop kamo sa ila, tungod kay ini sila amo ang nagaasikaso sang inyo
espiritual nga kahimtangan. Kag nahibaluan man nila nga magaabot
ang adlaw nga magapanabat sila sa Dios parte sa ila pag-atipan sa inyo.
Kon tumanon ninyo sila, magaalagad sila nga may kalipay, pero kon
indi, magakasubo sila kag indi ini makabulig sa inyo.
18 Pangamuyui ninyo kami permi, kay sigurado kami nga limpyo ang
amon konsensya tungod kay nagapaninguha kami permi nga maghimo
sang maayo.
19 Labi na gid nga ipangamuyo ninyo nga pabalikon ako sang Dios dira
sa inyo sa labing madali.

Pangamuyo

20 Kag ako nagapangamuyo man sa Dios para sa inyo, sa Dios nga
nagahatag sang kalinong. Siya ang nagbanhaw sa aton Ginoong Jesus,
nga amo ang Makagagahom nga Manugbantay sa *aton nga bilang iya*
mga karnero. Kay tungod sa iya dugo ginpabakod niya ang wala sing
katapusan nga kasugtanan.
21 Kabay pa nga ihatag niya sa inyo ang tanan nga makapaayo sa inyo
para mahimo ninyo ang iya kabubut-on. Kag kabay pa nga paagi kay

Jesu-Cristo himuon niya sa aton ang iya gusto. Dayawon ta siya hasta san-o. Amen.

Katapusan nga mga Bilin

22 Mga kauturan, nagapangabay ako nga pamatian ninyo sing maayo
ang akon mga ginalaygay, kay manubo man lang ining akon sulat sa inyo.
23 Gusto ko nga mahibaluan ninyo nga ang aton utod nga si Timoteo
ginpaguwa na sa prisohan. Kon mag-abot siya dayon, dal-on ko siya kon
magkadto ako dira.
24 Kamusta na lang sa inyo mga manugdumala dira kag sa tanan
nga katawhan sang Dios. Nagapangamusta man sa inyo ang aton mga
kauturan nga taga-Italia.
25 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo tanan *sang Dios*.

Ang Sulat ni Santiago

1 *Ako* si Santiago nga ulipon sang Dios kag ni Ginoong Jesu-Cristo.
Nagapangamusta ako sa inyo tanan nga anak sang Dios* nga naglalapta
sa bilog nga kalibutan.

Ang Pagtuo kag ang Kaalam

2 Mga kauturan ko, magkalipay kamo kon mag-abot sa inyo ang sari-
sari nga mga pagtilaw.
3 Kay nahibaluan ninyo nga ang mga pagtilaw sa inyo pagtuo nagare-
sulta sang pagbatas.
4 Gani batasa ninyo ang tanan nga kabudlayan para mangin mature
kamo kag wala sing ano man nga kakulangan *ang inyo nga pagkabuhi*.
5 Kon may ara sa inyo nga kulang sang kaalam, magpangayo siya sa
Dios, kag ang Dios magahatag sini sa iya nga wala sing hawid-hawid kag
aligutgot.†
6 Pero kon magpangayo kamo, dapat magsalig kamo nga ihatag niya
ang inyo ginapangayo kag indi kamo magpangduhaduha. Kay ang tawo
nga nagapangduhaduha, pareho siya sang balod nga ginahuyop kag
ginapalid sang hangin.
7-8 Ina nga tawo nga nagapangduhaduha wala sing kasiguruhan sa iya
mga ginahimo. Indi siya maghunahuna nga may mabaton siya halin sa
Ginoo.

Ang Imol kag ang Manggaranon

9 Ang mga kauturan nga imol dapat magkalipay sa pagpadungog *sang
Dios* sa ila.
10 Ang mga manggaranon dapat man magkalipay sa pagpaubos *sang
Dios* sa ila. Kay pareho sang mga bulak sang hilamon ang manggaranon
magataliwan man.
11 Malaya ang hilamon samtang nagataas kag nagasingkal ang init
sang adlaw. Dayon mahulog ang iya bulak kag madula ang iya katahom.
Pareho man sini ang manggaranon, mapatay siya samtang masako sa
iya mga buluhaton.

Ang Pagtilaw kag ang Pagtentar

12 Bulahan ang tawo nga nagabatas sang mga pagtilaw, kay sa tapos
nga madaog niya ang mga pagtilaw, magabaton siya sang kabuhi *nga
wala sing katapusan* bilang padya nga ginpromisa sang Dios sa mga
nagahigugma sa iya.
13 Kon may mga temtasyon nga nagaabot sa aton, indi kita magsiling
nga ginatentar kita sang Dios. Ang Dios indi matentar sa paghimo sang
malain, kag wala siya nagatentar bisan kay sin-o.
14 Ang tawo ginatentar kon ginaguyod kag ginaganyat siya sang iya
malain nga handom.

---

* **1:1** *sa inyo tanan nga anak sang Dios:* sa literal, *sa dose ka tribo* † **1:5** *wala sing hawid-hawid kag aligutgot:* ukon, *wala sing hawid-hawid kag wala nagapangsukna*

15 Kag kon ang iya malain nga handom matuman, ang resulta sini amo
ang paghimo sang sala; kag kon magpadayon ang tawo sa pagpakasala,
ang iya padulungan amo ang kamatayon.
16 Gani mga hinigugma ko nga mga utod, indi pagpatalanga ang inyo
kaugalingon.
17 Kay ang tanan nga maayo kag nagakabagay gid nga aton nabaton
nagahalin sa *aton* Amay. Siya amo ang naghimo sang mga butang sa
langit nga nagahatag kasanag. Kag bisan ini nga mga butang nagaliwat
kag nagabaylo ang ila landong, ang Dios wala gid nagabaylo.
18 Suno sa iya kabubut-on, ginhimo niya kita nga iya mga anak paagi
sa aton pagkilala sang kamatuoran, para mangin una kita sa tanan niya
nga tinuga.

Ang Pagpamati kag Pagtuman

19 Mga hinigugma ko nga mga utod, tandai ninyo ini: dapat mangin
handa kita sa pagpamati, indi magpadasodaso sa paghambal, kag indi
magpadali-dali sa pagpangakig.
20 Kay ang kaakig sang tawo indi gid makabulig sa iya nga mangin
matarong sa atubangan sang Dios.
21 Gani bayai ninyo ang tanan nga kahigkuan kag kalautan. Batuna
ninyo nga may pagpaubos ang pulong sang Dios nga gintanom sa inyo
mga tagipusuon, nga amo man ang makaluwas sa inyo.
22 Indi lamang kamo magpamati sa pulong *sang Dios* kundi dapat
tumanon ninyo ini. Kay kon indi, ginadayaan lang ninyo ang inyo
kaugalingon.
23 Ang bisan sin-o nga nagapamati pero wala nagatuman sang pulong
sang Dios, pareho siya sang tawo nga nagatan-aw sa espiho,
24 kag pagkatapos nga makita niya ang iya hitsura, naglakat siya kag
nalipatan niya dayon kon ano ang iya hitsura.
25 Pero ang tawo nga nagausisa sing maayo sa kasuguan nga wala sing
sala nga nagahilway sa mga tawo, kag indi nga nagapamati lang kag na-
gakalipat dayon, kundi nagapadayon gid sa pagtuman, pakamaayuhon
siya sang Dios sa iya mga ginahimo.
26 Kon may tawo nga nagahunahuna nga siya relihiyuso pero indi
makapugong sang iya dila, ang iya pagkarelihiyuso wala sing pulos kag
ginadayaan lang niya ang iya kaugalingon.
27 Ang pagkarelihiyuso nga ginakabig sang Dios nga Amay nga
matarong kag wala sing kasawayan amo ini: ang pagbulig sa mga ilo kag
sa mga balo sa ila mga kalisod, kag ang paglikaw sa tanan nga kalautan
sining kalibutan.

2

Paandam sa mga May Pinilian

1 Mga kauturan ko, bilang mga tumuluo sang aton makagagahom nga
Ginoong Jesu-Cristo, dapat wala kita pinilian sa aton pagtratar sa aton
isigkatawo.
2 Halimbawa, may duha ka tawo nga magkadto sa inyo pagtilipon:
ang isa *manggaranon nga* may bulawan nga mga singsing kag may
malahalon nga bayo, kag ang isa imol nga gisi ang iya bayo.

3 Kon palabihon ninyo ang tawo nga nagabayo sang malahalon kag
hatagan ninyo sing maayo nga pulungkuan, pero ang imol patindugon
lang ninyo, ukon papungkuon lang sa salog,
4 ti may pinilian kamo kag ginahukman ninyo ang mga imol suno sa
inyo malain nga hunahuna.
5 Pamati kamo mga hinigugma ko nga mga utod! Ginpili sang Dios
ang mga imol diri sa kalibutan para magmanggaranon sila sa pagtuo
kag masakop sila sa iya nga paghari nga ginpromisa niya sa mga na-
gahigugma sa iya.
6 Pero ang inyo ginahimo, ginapakanubo ninyo ang mga imol. Indi
bala nga ang mga manggaranon amo ang nagadaogdaog kag nagaakusar
sa inyo?
7 Indi bala nga sila amo man ang nagapakalain sang talahuron nga
ngalan ni Jesu-Cristo nga sa sina nga ngalan kilala kamo?
8 Pero kon ginasunod ninyo ang kasuguan sang Hari, nga nasulat sa
Kasulatan nga nagasiling, "Higugmaon mo ang imo isigkatawo pareho
sang paghigugma mo sa imo kaugalingon,"* maayo ang inyo ginahimo.
9 Pero kon may pinilian kamo, nakasala kamo kag suno sa Kasuguan
dapat kamo silutan, kay ginalapas ninyo ato nga sugo.
10 Ang bisan sin-o nga nagatuman sa bilog nga Kasuguan pero nakala-
pas sa isa ka sugo, nakalapas sa tanan nga Kasuguan.
11 Kay ang nagasiling, "Indi ka magpanginbabayi ukon magpangin-
lalaki," amo man ang nagasiling, "Indi ka magpatay."† Bisan wala
ka nagpanginbabayi ukon nagpanginlalaki, pero kon nakapatay ka,
ginlapas mo ang Kasuguan.
12 Gani mag-andam kamo sa inyo paghambal kag pagginawi, tungod
nga ang Kasuguan nga nagahilway sa inyo amo man ang magahukom sa
inyo.
13 Kay sa oras nga ang Dios maghukom, indi siya magkaluoy sa tawo
nga wala sing kaluoy. Pero ang maluluy-on wala dapat kahadlukan sa
oras sang paghukom.

Ang Pagtuo kag ang Maayo nga mga Binuhatan

14 Mga kauturan ko, ano bala ang makuha sang tawo kon magsiling
siya, "May pagtuo ako," pero *ini nga pagtuo* wala ginaupdi sang *maayo
nga* mga binuhatan? Maluwas bala siya sa sina nga klase sang pagtuo?
15 Abi may utod kita nga nagakinahanglan sang bayo kag pagkaon,
16 kag ang isa sa inyo magsiling sa iya, "Kabay pa nga pakamaayuhon
ka sang Dios, indi ka magpatugnaw kag magpagutom," pero wala man
niya siya paghatagi sang iya mga kinahanglanon, ti, ano ang maayo nga
nahimo sina?
17 Amo man ang pagtuo; kon wala ginaupdi sang *maayo nga* mga
binuhatan, ina nga pagtuo patay‡.
18 Pero basi kon may ara sa inyo nga magsiling, "May pagtuo ako kag
ikaw ya may mga binuhatan." *Ang sabat ko amo ini,* paano ko makita ang
imo pagtuo kon wala ka sang mga binuhatan? Pero ipakita ko sa imo nga
may pagtuo ako paagi sa akon mga binuhatan.
19 Nagapati ka nga may isa lamang ka Dios. Maayo gid! Pero ang mga
demonyo nagapati man kag nagakurog *pa gani sa kahadlok sa Dios*.

---

* **2:8** Lev. 19:18 † **2:11** Exo. 20:13-14; Deu. 5:17, 18 ‡ **2:17** *patay:* ukon, *wala sing pulos*

20 Buang-buang ka! Gusto mo bala nga pamatud-an ko sa imo nga ang
pagtuo nga wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan wala gid sing
pulos?
21 Paano ginpakamatarong *sang Dios* ang aton katigulangan nga si
Abraham? Indi bala nga paagi sa iya mga binuhatan? Sa iya pagtuman
sa Dios, ginhalad niya ang iya anak nga si Isaac sa halaran.
22 Ti, nakita mo? Ang iya pagtuo kag ang iya mga binuhatan nag-
updanay. Ang iya pagtuo napamatud-an nga matuod gid§ paagi sa iya
mga binuhatan.
23 Napamatud-an ang ginasiling sang Kasulatan, "Nagtuo si Abraham
sa Dios, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya *sang Dios*."*
Gintawag pa gani siya nga abyan sang Dios.
24 Gani nakita ta nga ang tawo ginapakamatarong sang Dios paagi sa
iya mga binuhatan kag indi lamang paagi sa iya pagtuo.
25 Amo man ini ang natabo kay Rahab nga nagbaligya sang iya lawas.
Ginbaton niya ang mga espiya *nga Israelinhon sa iya balay kag gintago
sila*. Gintudlo pa niya sa ila ang alagyan para makapalagyo sila. Gani
tungod sa iya ginhimo ginpakamatarong siya *sang Dios*.
26 Ang lawas nga wala sing espiritu patay; amo man ang pagtuo nga
wala ginaupdi sang *maayo nga* mga binuhatan, patay man.

3

Ang Dila

1 Mga kauturan ko, indi lang basta-basta nga maghandom ang
madamo sa inyo nga mangin manunudlo, kay nahibaluan ninyo nga
mas maid-id ang paghukom sang Dios sa amon bilang mga manunudlo.
2 Matuod nga tanan kita masami nagakasala. Pero ang tawo nga wala
nagakasala sa iya mga ginahambal, ina nga tawo matarong kag sarang
makapugong sang iya kaugalingon.
3 Ang mga kabayo ginabusalan ta para mapasunod kon diin ta gusto
pakadtuon.
4 Kag hunahunaa man bala ang mga sakayan: bisan ano kadako, kag
ginahuyop sang mabaskog nga hangin, kontrolado ini sang diutay nga
timon. Gani bisan diin pakadtuon sang timonil ang sakayan, didto ini
nagakadto.
5 Amo man ini ang aton dila. Gamay lang ini pero sarang makapabugal
sang dalagko nga mga butang. Hunahunaa bala ninyo kon ano kalapad
nga kagulangan ang masunog sang gamay nga kalayo.
6 Ang dila pareho man sa kalayo. Masyado kadamo ang kalautan nga
ginadala sang dila, kag nagaumid sa aton bilog nga pagkatawo. Ang mga
malain nga ginahambal sang aton dila daw kalayo nga nagahalin gid sa
impyerno kag amo ang nagaguba sa aton bilog nga pagkabuhi.
7 Ang tanan nga klase sang mga sapat, ang nagalakat, ang nagalupad,
ang nagakamang kag ang nagalangoy, maanta sang tawo.
8 Pero wala gid sang tawo nga makakontrolar sang iya dila. Ang dila
malain kag indi mapunggan, kag puno sang hilo nga makapatay.

§ **2:22** *napamatud-an nga matuod gid:* ukon, *nakompleto* * **2:23** Gen. 15:6

9 Ang aton dila ginagamit ta sa pagpasalamat sa aton Ginoo kag Amay,
pero ginagamit ta man sa pagpakamalaot sa aton isigkatawo nga gintuga
nga kaangay sang Dios.
10 Pagpasalamat kag pagpakamalaot ang nagaguwa sa isa ka baba.
Mga kauturan ko, indi ini dapat matabo.
11 Indi mahimo nga mag-ilig ang tubig nga matab-ang kag maasin sa
isa lang ka tuburan.
12 Mga kauturan, indi mahimo nga magpamunga sang olibo ang kahoy
nga higera, kag indi man mahimo nga magpamunga sang higera ang
tanom nga ubas. Indi ka man makakuha sang tubig nga matab-ang sa
dagat.

Ang Kaalam nga Halin sa Langit

13 May ara bala sa inyo nga maalam kag makaintiendi? Ipakita niya
nga maalam kag makaintiendi siya paagi sa maayo nga pagkabuhi nga
may pagpaubos. Ang tawo indi maalam kon indi siya makapaubos.
14 Pero kon may kahisa kamo kag may maiyaiyahon nga handom, indi
kamo magpabugal *nga maalam kamo*, kay nagabinutig kamo kontra sa
kamatuoran.
15 Ina nga klase sang kaalam wala nagahalin sa Dios kundi iya sang
kalibutan. Iya ina ni Satanas kag indi iya sang Espiritu Santo.
16 Kay kon diin ang kahisa kag pagkamaiyaiyahon, didto man ang
pagginamo kag ang tanan nga klase sang mga kalautan.
17 Pero kon may kaalam kita nga halin sa Dios, una sa tanan, matinlo
ang aton kabuhi, dason mainabyanon, malulo, mabinatunon sa mga
pagpanudlo, maluluy-on gid, maayo ang ginahimo, palareho ang pag-
tratar sa isigkatawo, kag indi hipokrito.
18 Ang mga tawo nga may kalinong kag nagapanggas sang kalinong
magapatubas sang matarong nga relasyon sa isa kag isa.

4

Ang Pagpakig-abyan sa Kalibutan

1 Ano bala ang ginahalinan sang inyo mga pag-ilinaway kag mga
pagginamo? Indi bala nga tungod sa inyo malain nga mga handom nga
nagaginamo sa sulod sang inyo tagipusuon?
2 May mga butang nga inyo ginahandom, ugaling indi ninyo
maangkon, gani gusto ninyo magpatay. May mga butang nga inyo gid
naluyagan kag kon indi ninyo maangkon, nagapangaway kamo. Indi
ninyo maangkon ang inyo luyag tungod kay wala kamo nagapangayo sa
Dios.
3 Kag kon nagapangayo kamo, wala kamo ginahatagi kay malain ang
inyo tinutuyo. Ang mga butang nga inyo ginapangayo para lang sa inyo
kaugalingon nga kalipayan.
4 Kamo nga mga *pareho sang* babayi nga nagapanginlalaki, wala
bala kamo kahibalo nga kon palabihon ninyo ang mga butang diri sa
kalibutan, kaaway kamo sang Dios? Gani, kon palabihon ninyo ang
mga butang diri sa kalibutan sang sa Dios, ginahimo ninyo ang inyo
kaugalingon nga kaaway sang Dios.

5 Indi kamo maghunahuna nga wala sing pulos ining ginasiling sang
Kasulatan: “Nagahandom nga may kaimon ang Dios sa espiritu nga
ginpapuyo niya sa aton.”*
6 Pero ginakaluoyan gid kita sang Dios. Amo ina nga nagasiling ang
Kasulatan, “Ginakontra sang Dios ang bugalon, pero ginakaluoyan niya
ang mapainubuson.”†
7 Gani magpasakop kamo sa Dios. Pakigbatui ninyo ang yawa kag
magapalagyo siya sa inyo.
8 Magpalapit kamo sa Dios, kag ang Dios magapalapit sa inyo. Kamo
nga mga makasasala, magkabuhi kamo sang matinlo! Kag kamo nga
nagapangduhaduha, tinlui ninyo ang inyo mga tagipusuon.
9 Magpangasubo kamo, maghibi sang tudo *tungod sa inyo mga sala.* Sa
baylo nga magkadlaw kamo kag magkalipay, magpangasubo kamo.
10 Magpaubos kamo sa Ginoo, kag iya kamo pataason.

Paandam Kontra sa Paghukom sa Kapareho nga Utod

11 Mga kauturan, indi kamo maghambal sang malain kontra sa isa kag
isa. Ang nagahambal sang malain kontra sa iya utod ukon nagahukom
sa iya, nagahambal kontra sa Kasuguan, kag nagahukom man sa Ka-
suguan. Gani kon ikaw na ang nagahukom sa Kasuguan, indi ka na
manugtuman sang Kasuguan kundi ikaw na ang hukom.
12 Pero ang Dios gid lang ang naghatag sang Kasuguan kag siya lang
ang hukom. Siya gid lang ang sarang makaluwas ukon makasilot sa
tawo. Gani, sin-o ka gid nga nagahukom sa imo isigkatawo?

Paandam Kontra sa Pagpabugal

13 Pamati kamo sa akon, kamo nga nagasiling, “Karon ukon buwas
makadto kami sa isa ka siyudad. Didto kami maestar sang isa ka tuig.
Manegosyo kami kag magtipon sang madamo nga kuwarta.”
14 Ang matuod, wala gani kamo kahibalo kon ano ang matabo sa inyo
buwas. Kay ang aton kabuhi pareho sang ambon nga makita, kag sa indi
lamang madugay madula.
15 Gani, amo ini ang inyo isiling, “Kon itugot sang Ginoo, kag kon buhi
pa kita, amo ini ukon amo ina ang aton himuon.”
16 Pero karon, nagapabugal kamo kag nagapadayaw. Ang tanan nga
pagpabugal nga pareho sina malain.
17 Kon nahibaluan sang tawo kon ano ang maayo nga dapat niya
himuon, pero wala niya ginahimo, nagapakasala siya.

5

Paandam sa mga Manggaranon

1 Kamo nga mga manggaranon, pamati kamo! Maghibi kamo sing tudo
sa mga kalisod nga magaabot sa inyo.
2 Nagakadunot ang inyo mga manggad kag ginaut-ot sang mga sapat-
sapat ang inyo mga bayo.
3 Ginatago lang ninyo ang inyo mga kuwarta kag indi man lang
mapuslan. Sa ulihi nga mga inadlaw silutan kamo sa impyerno tungod

* **4:5** *Nagahandom...sa aton:* siguro ang buot silingon, *Gusto gid sang Dios nga ang aton espiritu nga iya ginpapuyo sa aton maghigugma lang sa iya;* ukon, *Gusto gid sang Espiritu nga ginpapuyo sa aton nga maghigugma lang kita sa Dios.* † **4:6** Hul. 3:34

sa inyo kuwarta nga wala ninyo paggamita sa kaayuhan. Kanugon lang
sang inyo pagtipon kay ang kalibutan madali na lang matapos.
4 Pamatii ninyo ang mga reklamo sang mga tawo nga inyo ginpaobra
sa inyo kaumahan pero wala ninyo pagsuhuli. Dapat ninyo mahibaluan
nga ang mga paghibi sang inyo mga manug-ani nabatian sang Ginoo nga
Makagagahom.
5 Nagpagusto kamo sa inyo kabuhi diri sa kalibutan. Pareho lang nga
ginpatambok ninyo ang inyo kaugalingon para sa adlaw sang pag-ihaw.
6 Ginhukman ninyo kag ginpamatay ang mga tawo nga wala sing sala,
bisan wala sila nagbato sa inyo.

Ang Pag-agwanta kag Pagpangamuyo

7 Mga kauturan, magmainagwantahon kamo hasta sa pag-abot sang
Ginoo. Tan-awa ninyo ang mga mangunguma, mainagwantahon sila
nga nagahulat sa nahauna nga ulan. Pagkatapos nila tanom, mainag-
wantahon naman sila sa paghulat sang masunod nga ulan kag sang ila
patubas.
8 Gani magmainagwantahon man kamo. Indi kamo magdula sang
inyo paglaom, kay madali na lang mag-abot ang Ginoo.
9 Mga kauturan, indi kamo magbinasulay, para indi kamo pagsilutan
sang Dios. Ang magahukom sa aton madali na lang mag-abot.
10 Himua ninyo nga sulundan ang pag-agwanta sang mga propeta nga
ginsugo sang Ginoo nga maghambal para sa iya.*
11 Indi bala nga ginakabig ta nga bulahan ang mga tawo nga naga-
batas? Nabatian ninyo ang mga pagbatas ni Job, kag nahibaluan man
ninyo kon paano siya ginbuligan sang Ginoo sang ulihi. Kay ang Ginoo
maayo kag maluluy-on.
12 Mga kauturan, labaw sa tanan indi gid kamo magsumpa nga na-
gasiling, "Saksi ang langit," ukon "Saksi ang duta," ukon ang iban pa nga
mga butang. Magsiling kamo "huo" kon huo ang inyo gusto ihambal kag
"indi" kon indi, para indi kamo pagsilutan sang Dios.
13 May ara bala sa inyo nga nagaantos? Dapat magpangamuyo siya.
May ara bala sa inyo nga malipayon? Magkanta siya sang mga pag-
dayaw.
14 May ara bala sa inyo nga nagamasakit? Magtawag siya sang mga
manugdumala sang iglesya para pangamuyuan siya kag banyusan sang
lana sa ngalan† sang Ginoo.
15 Ang pangamuyo nga may pagtuo amo ang magaayo sa nagamasakit.
Pabangunon siya sang Ginoo kag patawaron sa iya mga sala kon
nakasala siya.
16 Gani, magtuad kamo sang inyo mga sala sa isa kag isa, kag mag-
pangamuyuay para mag-ayo kamo. Kay dako ang mahimo sang panga-
muyo sang matarong nga tawo,
17 pareho kay *Propeta* Elias. Siya tawo man nga pareho sa aton.
Nagpangamuyo siya sang hugot sa iya tagipusuon nga indi mag-ulan,
kag wala nag-ulan sa duta sa sulod sang tatlo ka tuig kag tunga.
18 Pagkatapos nagpangamuyo naman siya nga mag-ulan, kag natuman
ini. Dayon nagdamo ang patubas sang duta.

---

* **5:10** *nga ginsugo...iya:* sa literal, *nga naghambal sa ngalan sang Ginoo* † **5:14** *ngalan:* buot silingon, *gahom ukon awtoridad*

19 Mga kauturan ko, kon may isa sa inyo nga nagpalayo sa kamatuoran,
kag may isa nga magpabalik sa iya,
20 dapat mahibaluan ninyo nga ang nagapabalik sa makasasala halin
sa iya malain nga pagginawi magaluwas sang kalag sang sadto nga
makasasala sa kamatayon, kag mapatawad ang madamo nga sala.

Ang Nahauna nga Sulat ni Pedro

1 *Ako* si Pedro nga apostol ni Jesu-Cristo. *Nagapangamusta ako* sa inyo
tanan nga pinili sang Dios nga nagalalapta kag nagaestar bilang mga
pangayaw sa Pontus, Galacia, Capadocia, Asia kag Bitinia.
2 Ginpili kamo sang Dios nga Amay halin pa sang una sa katuyuan
nga himuon niya kamo nga iya mga anak paagi sa Espiritu *Santo*, para
tumanon ninyo si Jesu-Cristo kag matinluan kamo sa inyo sala paagi sa
iya dugo.
Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga grasya* kag
kalinong.†

May Maayo Kita nga Palaabuton

3-4 Dayawon ta ang Dios kag Amay sang aton Ginoong Jesu-Cristo!
Tungod sa iya dako nga kaluoy sa aton, natawo kita liwat‡ sa iya
pagbanhaw kay Jesu-Cristo. Amo ini ang nagahatag sa aton sing dako
nga paglaom nga may ginatigana ang Dios sa aton nga palanublion. Ini
nga palanublion didto sa langit, permi matinlo kag matahom, kag indi
gid madula.
5 Kag paagi sa inyo pagtuo, ginatipigan kamo sang gahom sang Dios
samtang nagahulat kamo sang kaluwasan nga ginapreparar na *sang
Dios* nga igapahayag§ sa ulihi nga mga inadlaw.
6 Gani sa sini magkalipay kamo bisan may nagaabot subong nga sari-
sari nga mga pagtilaw. Kay ini nga mga pagtilaw umalagi lang, kag dapat
gid nga mag-abot sa inyo
7 para tilawan ang inyo pagtuo kon bala ini matuod ukon indi. Ang
halimbawa sini pareho sang bulawan nga ginapaagi sa kalayo para
mahibaluan kon puro ukon indi. Pero mas importante ang aton pagtuo
sang sa bulawan nga nagakadula. Gani kon mapamatud-an nga ang inyo
pagtuo matuod gid, dayawon niya kamo kag padunggan sa adlaw nga si
Jesu-Cristo magaabot.
8 Bisan wala kamo nakakita sa iya ginahigugma ninyo siya, kag na-
gatuo kamo sa iya bisan wala pa ninyo siya makita hasta subong. Amo
ina nga ang inyo kalipay indi gid masaysay,
9 kay mabaton ninyo ang resulta sang inyo pagtuo nga amo ang inyo
kaluwasan.
10 Ini nga kaluwasan gin-usisa sing maid-id sang mga propeta sadto
anay. Sila amo ang nagpropesiya parte sa sini nga grasya sang Dios sa
aton.
11 Ginpahibalo na sila nga daan sang Espiritu ni Cristo nga ara sa ila
nga magaantos siya kag pagkatapos sina padunggan. Gani ang mga
propeta sadto padayon sa ila pag-usisa kon san-o kag kon paano ini
matabo.
12 Ginpahibalo man sila sang Dios nga ang mga butang nga ila gina-
sugid indi para sa ila kaayuhan kundi para sa aton.* Kag karon ang ila

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*
‡ **1:3-4** *natawo kita liwat:* ukon, *ginhatagan niya kita sing bag-o nga kabuhi* § **1:5** *kaluwasan...igapahayag:* buot silingon, *kabuhi nga wala sing katapusan nga ginatigana sa inyo.*
* **1:12** *aton:* sa literal, *inyo*

mga ginpropesiya nabatian na ninyo sa mga nagawali sang Maayong Balita. Nagsugid sila sa inyo paagi sa *gahom sang* Espiritu Santo nga ginpadala sa ila halin sa langit. Kag bisan ang mga anghel luyag nga makaintiendi sining Maayong Balita nga ginsugid sa inyo.

Magsunod Kamo sa Dios

13 Gani dapat handa permi ang inyo hunahuna sa paghimo sang
maayo, magpugong sang inyo kaugalingon, kag magsalig sing bug-os nga
mabaton ninyo ang pagpakamaayo nga igahatag sa inyo kon mag-abot
na si Jesu-Cristo.
14 Bilang mga matinumanon nga mga anak sang Dios, indi kamo
magpadala-dala sa malain nga mga handom nga nagagahom sa inyo
sang wala pa kamo nakakilala sa Dios.
15 Balaan ang Dios nga nagtawag sa inyo, gani dapat magpakabalaan
man kamo sa tanan ninyo nga ginahimo.
16 Kay nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan, "Magkabuhi kamo nga balaan,
kay ako balaan."†
17 Ang Dios wala sing may ginapasulabi. Nagahukom siya sa tanan nga
tawo suno sa ila binuhatan. Gani kon ginatawag ninyo siya nga Amay
kon nagapangamuyo kamo sa iya, tahuron ninyo siya samtang diri pa
kamo nagadayon sa kalibutan.
18 Nahibaluan man ninyo kon ano ang ginbayad para matubos kamo
halin sa pagkabuhi ninyo nga wala sing pulos nga inyo ginpanubli sa
inyo mga katigulangan. Ang gintubos sa inyo indi mga butang nga
madula, pareho sang bulawan ukon pilak,‡
19 kundi amo ang hamili nga dugo ni Cristo. Ang iya halimbawa
pareho sang karnero nga matinlo kag wala gid deperensya nga ginhalad
sa Dios.
20 Sa wala pa matuga ang kalibutan, ginpili na sang Dios si Cristo *nga*
mangin aton Manluluwas. Pero ginpakilala siya sang Dios sa sining ulihi
nga mga inadlaw. Ginhimo niya ini para sa inyo.
21 Kag paagi kay Cristo nagatuo kamo sa Dios nga nagbanhaw kag
nagpadungog sa iya. Gani ang inyo pagtuo ara sa Dios kag nagasalig
kamo sa iya *nga kamo banhawon kag padunggan man niya*.
22 Kag tungod nga nagasunod na kamo sa kamatuoran, gintinluan na
kamo sa inyo mga sala para may matuod kamo nga paghigugma sa inyo
mga kauturan. Kabay pa nga maghigugmaanay kamo sing hugot gid sa
inyo tagipusuon,
23 kay natawo na kamo liwat. Kag ini nga pagkatawo indi paagi sa *inyo*
mga ginikanan nga may kamatayon, kundi paagi sa pulong sang Dios nga
buhi kag wala sing katapusan.
24 *Nagasiling ang Kasulatan,*

"Ang tanan nga tawo pareho sang hilamon,
kag ang ila pagkabantog pareho sang iya bulak.
Ang hilamon nagakalaya kag ang iya bulak nagakahulog,
25 pero ang pulong sang Ginoo nagapadayon hasta san-o."§
Kag ini amo ang Maayong Balita nga ginwali sa inyo.

† **1:16** Lev. 11:44, 45; 19:2 ‡ **1:18** *pilak:* sa English, *silver* § **1:25** Isa. 40:6-8

2

1 Tungod nga natawo na kamo liwat, bayai na ninyo ang tanan nga
klase sang kalautan. Indi kamo magbutig ukon magpakuno-kuno.
Indi kamo magkahisa ukon maghambal sing malain kontra sa inyo
isigkatawo.
2 Pareho sang lapsag nga nagahandom sang gatas sang iya iloy,
handuma man ninyo ang espiritual nga gatas nga wala sing simbog
para magtubo kamo hasta mabaton ninyo ang *kabug-usan sang* inyo
kaluwasan.
3 Kay naeksperiensyahan na ninyo nga ang Ginoo maayo gid.
4 Siya ang buhi nga bato nga ginsikway sang mga tawo pero ginpili
sang Dios, kag malahalon sa iya panulok. Kag samtang nagapalapit
kamo sa iya,
5 kamo nga bilang buhi man nga mga bato ginapatindog sang Dios
bilang isa ka espiritual nga balay. Kag bilang mga pari nga pinili
sang Dios, nagahalad kamo sa iya sang espiritual nga mga halad nga
makahatag kalipay sa iya tungod nga ginahalad ini paagi kay Jesu-Cristo.
6 Kay nagasiling *ang Dios* sa Kasulatan,
"Pamati! Mabutang ako sa Zion sang bato nga malahalon,
nga akon ginpili nga mangin pundasyon.
Ang nagatuo sa iya indi gid mahuy-an."*
7 Gani kamo nga nagatuo padunggan sang Dios. Pero sa mga tawo nga
wala nagatuo natuman ang Kasulatan nga nagasiling,
"Ang bato nga ginsikway sang mga panday
amo ang nangin pundasyon nga bato."†
8 Kag *nagasiling pa gid ang Kasulatan*,
"Amo ini ang bato nga nagapasandad sa mga tawo
kag nagapadasma sa ila."‡
Nagakasandad sila kay wala sila nagapati sa pulong sang Dios. Amo ini
ang kabubut-on sang Dios para sa ila.
9 Pero kamo pinili nga mga tawo, mga pari sang Hari, kag mga
katawhan sang Dios. Nangin iya kamo para magsugid sang iya
makatilingala nga mga binuhatan. Siya ang nagtawag sa inyo halin sa
kadulom pakadto sa iya makatilingala nga kasanag.
10 Sang una indi kamo mga katawhan sang Dios, pero subong iya
na kamo. Sang una wala kamo ginkaluoyan sang Dios, pero subong
ginkaluoyan niya kamo.
11 Mga hinigugma, ang kalibutan indi inyo matuod nga elistaran. Mga
pangayaw lang kamo diri. Gani nagapakitluoy ako sa inyo nga bayaan
ninyo ang mga handom sang inyo lawas nga nagakontra sa inyo espiritu.
12 Ipakita ninyo permi sa mga tawo nga wala nagakilala sa Dios ang
inyo maayo nga pagginawi. Kay kon nagasiling sila nga nagahimo kamo
sing malain, pero makita nila sa ulihi nga maayo gali ang inyo ginahimo,
dayawon nila ang Dios sa adlaw sang iya pag-abot.

Magpasakop Kamo sa mga Manugdumala sang Banwa

13 Tungod sa Ginoo, magpasakop kamo sa tanan nga tawo nga may
awtoridad sa banwa, mangin sa hari§ nga amo ang may pinakamataas
nga awtoridad,

---

* **2:6** Isa. 28:16 † **2:7** Sal. 118:22 ‡ **2:8** Isa. 8:14 § **2:13** *hari:* ukon, *Emperador*

14 ukon sa mga gobernador nga amo ang iya ginhatagan sang gahom
nga magsilot sa mga nagahimo sang malain kag magpadungog sa mga
nagahimo sang maayo.
15 Kay amo ini ang kabubut-on sang Dios, para kon maghimo kamo
sing maayo wala sing hambalon ang mga tawo nga buang-buang nga
wala pa makaintiendi sang kamatuoran.
16 Hilway na kamo, pero wala ini nagakahulugan nga hilway na kamo
sa paghimo sang malain; kundi magkabuhi kamo bilang mga ulipon
sang Dios.
17 Tahura ninyo ang tanan nga tawo, kag higugmaa ninyo ang inyo
mga kauturan. Magkabuhi kamo nga may kahadlok sa Dios, kag tahura
ninyo ang Emperador.

Si Cristo Inyo Dapat Sundon

18 Kamo nga mga ulipon, tumana ninyo ang inyo mga amo nga may
bug-os nga pagtahod,* indi lang ang maayo kag mabuot nga amo kundi
pati man ang mapintas.
19 Kay pakamaayuhon gid kamo sang Dios kon ginaagwanta ninyo ang
mga pag-antos bisan wala kamo sing sala nga nahimo tungod kay gusto
ninyo tumanon ang kabubut-on sang Dios.
20 Pero kon silutan kamo tungod sang inyo ginahimo nga malain,
dayawon bala kamo sang Dios kon ginaagwanta ninyo ang silot nga ina?
Siyempre indi! Pero kon ginasilutan kamo bisan pa nga maayo ang inyo
ginahimo, kag kon ginaagwanta ninyo ini, kaluoyan gid kamo sang Dios.
21 Ang pag-antos ni Cristo para sa aton amo ang halimbawa nga dapat
ta sundon. Kag amo ini ang katuyuan kon ngaa gintawag kita, para
masunod ta ang kabuhi ni Cristo.
22 Wala gid siya nakasala, kag wala gid nagpangdaya.
23 Gin-insulto siya, pero wala gid siya nagbalos sang insulto. Ginsilu-
tan siya, pero wala gid siya nagpamahog. Nagsalig siya sa Dios nga amo
ang nagahukom sing ensakto gid.
24 Si Cristo mismo amo ang nag-ako sang aton mga sala sang gin-
lansang ang iya lawas sa krus, para indi na kita magpakasala kundi
magkabuhi kita nga matarong. Tungod sa iya mga pilas gin-ayo kita.
25 Sang una pareho kita sa mga karnero nga nagtalang, pero subong
nakabalik na kita sa *Ginoo nga* Manug-atipan kag Manugbantay sang
aton kabuhi.

3

Sa mga Mag-asawa

1 Karon, kamo nga mga asawa, dapat magpasakop kamo sa inyo mga
bana, para kon ang inyo mga bana wala nagatuo sa pulong sang Dios,
madala ninyo sila sa Ginoo paagi sa inyo maayo nga pamatasan bisan
indi na kamo maghambal.
2 Kay makita nila nga nagatahod kamo sa Dios kag ang inyo pamatasan
indi salawayon.
3 Kon gusto ninyo nga mangin matahom, indi ninyo pagpasulabihon
ang pagpatahom sang inyo buhok nga nagasulubra na, ukon sa paggamit

* **2:18** *pagtahod:* sa Dios ukon sa amo

sang mga alahas nga bulawan, ukon pagsuksok sang malahalon nga mga
bayo,
4 kundi patahumon ninyo ang sa sulod sang inyo kaugalingon, ang
maayo nga pamatasan nga wala gid nagaliwat. Magmalulo kamo kag
magmabuot. Amo ini ang malahalon sa panulok sang Dios.
5 Kag amo ini ang ginhimo sang una sang tumuluo nga mga babayi nga
nagsalig sa Dios. Nagpatahom sila paagi sa ila pagpasakop sa ila mga
bana.
6 Pareho bala kay Sara, gintuman niya si Abraham kag ginkabig niya
siya nga iya amo. Kamo mga anak na ni Sara, gani dapat maayo ang inyo
ginahimo kag indi kamo magkahadlok sa bisan ano.*
7 Kamo man nga mga bana, dapat trataron ninyo ang inyo mga asawa
suno sa inyo nahibaluan nga nagakabagay bilang Kristohanon. Tahura
ninyo sila bilang mga babayi nga mas maluya sang sa aton. Kay ginhata-
gan man sila sang Dios sing kabuhi *nga wala sing katapusan* pareho sa
aton. *Himua ninyo ini* para wala sing sablag ang inyo pangamuyo.†

Maghigugmaanay Kamo Tanan

8 Karon, ari pa ang akon bilin sa inyo nga tanan: dapat mag-isa kamo
sa inyo hunahuna kag mabinatyagon sa isa kag isa. Maghigugmaanay
kamo bilang mga mag-ulutod. Magmalulo kamo kag magmapainubuson
sa isa kag isa.
9 Indi ninyo pagbalusan sang malain ang nagahimo sang malain sa
inyo, kag indi man ninyo pagbalusan sang insulto ang nagainsulto sa
inyo. Ang dapat ninyo nga himuon, pakamaayuhon ninyo sila, tungod
nga ginpili kamo sang Dios sa paghimo sini, kag para pakamaayuhon
man kamo.
10 Kay *nagasiling ang Kasulatan,*
"Ang bisan sin-o nga luyag sang malawig kag malipayon nga kabuhi
indi siya dapat maghambal sing malain kag indi magbinutig.
11 Dapat likawan niya ang malain kag himuon ang maayo.
Tinguhaan niya nga mangin maayo permi
ang iya relasyon sa iya isigkatawo.
12 Kay ginabantayan sang Ginoo ang mga matarong,
kag ginapamatian niya ang ila mga pangamuyo.
Pero ginakontra niya ang mga nagahimo sang malain."‡
13 Sin-o bala ang magahalit sa inyo kon luyag gid ninyo ang paghimo
permi sing maayo?
14 Pero kon hingabuton kamo tungod sang inyo ginahimo nga maayo,
bulahan kamo. Indi kamo magkahadlok ukon magkatublag kon ano ang
ila himuon sa inyo.
15 Dumdumon ninyo nga si Cristo amo ang dapat ninyo tahuron kag
sundon. Kag maghanda kamo permi sa pagpaathag sa kay bisan sin-o
nga magpamangkot sa inyo parte sa inyo paglaom.
16 Sabta ninyo sila sa malulo nga paagi kag may pagtahod. Siguruhon
ninyo nga permi matinlo ang inyo konsensya, para mahuy-an ang mga
tawo nga nagapakalain sang inyo maayo nga mga binuhatan bilang mga
sumulunod ni Cristo.

---

* **3:6** *Sara, gani...magkahadlok sa bisan ano:* ukon, *Sara, kon maayo ang inyo ginahimo kag wala kamo nagakahadlok sa bisan ano.* † **3:7** *para wala sing sablag ang inyo pangamuyo:* ukon, *para sabton sang Dios ang inyo pangamuyo.* ‡ **3:12** Sal. 34:12-16

17 Mas maayo pa nga mag-antos kamo tungod sa inyo ginahimo nga
maayo, kon amo gid man ina ang kabubut-on sang Dios, kaysa mag-antos
kamo tungod nga nakahimo kamo sing malain.
18 Kay si Cristo gani ginpatay *bisan wala siya nakahimo sing malain*.
Kag kaisa gid lang siya napatay para mapatawad ang aton mga sala.
Siya nga wala sing sala ginpatay para sa aton nga mga makasasala para
madala niya kita sa Dios. Ginpatay siya matuod sa iya lawasnon nga
kahimtangan, pero ginbuhi siya sa espiritual nga kahimtangan.
19-20 Kag sa iya espiritual nga kahimtangan, nagkadto siya bisan sa
mga espiritu sang mga tawo nga napriso, nga wala nagsunod sa Dios
sang panahon ni Noe, kag may ginbalita siya sa ila. Sang una naghulat
ang Dios sa ila nga may pagpasensya, samtang ginahimo ni Noe ang
barko. Pero walo gid lang ka tawo ang naluwas sa tubig.
21 Ang ini nga tubig amo ang halimbawa sang pagbautiso sa aton. Kag
ini nga bautiso amo ang nagaluwas sa aton paagi sa pagkabanhaw ni
Jesu-Cristo. Indi ini paghugas sang mga higko sa aton lawas, kundi na-
gapromisa kita sa Dios nga magkabuhi nga may matinlo nga konsensya.
22 Si Jesu-Cristo didto na subong sa langit, sa tuo sang Dios,§ kag
ginpasakop sa iya ang tanan nga anghel kag ang tanan nga *espiritu nga*
may awtoridad kag gahom.

4

Ang Bag-o nga Kabuhi

1 Tungod si Cristo nag-antos sa iya lawasnon nga kahimtangan, dapat
preparado man kamo nga mag-antos. Kay ang tawo nga nag-antos wala
na nagapakasala.
2 Ginagamit niya na lang ang nabilin niya nga panahon sa kalibutan
sa pagsunod sa kabubut-on sang Dios kag indi sa mga tawhanon nga
handom.
3 Kay tuman na ang panahon nga gin-usik ninyo sadto anay sa
paghimo sang mga butang nga gusto himuon sang mga tawo nga wala
nagakilala sa Dios. Nagpagusto kamo sa paghimo sang kalautan kag
ginsunod ninyo ang inyo malain nga mga handom. Nagpahubog kamo.
Nagtilipon kamo permi para mag-inom kag maghimo sang makahuluya
nga mga butang. Kag sa inyo pagsimba sa inyo mga dios-dios kon ano pa
ang inyo ginhimo nga malain.
4 Pero subong ang mga tawo nga wala nagakilala sa Dios natingala sa
inyo kon ngaa wala na kamo nagaupod sa ila pagusto nga pagkabuhi.
Amo ina nga ginapakalain nila kamo.
5 Pero magapanabat sila sa Dios sa mga butang nga ila ginahimo, kay
ang Dios magahukom sa tanan nga tawo, buhi ukon patay na.
6 Amo ini ang kabangdanan kon ngaa ginwali ang Maayong Balita sa
mga tawo nga patay na, agod bisan patay na sila subong sa ila lawasnon
nga kahimtangan, kay amo ini ang sentensya sang Dios sa tanan nga
tawo, mabuhi sila sa ila espiritual nga kahimtangan subong nga ang Dios
espiritu.

Gamiton Ninyo ang Abilidad nga Ginhatag sang Dios

§ **3:22** *tuo sang Dios:* buot silingon, *kay Cristo ang pinakamataas nga awtoridad, gahom, kag dungog.*

7 Madali na lang ang katapusan sang kalibutan. Gani maghunahuna
kamo sing nagakadapat kag magpugong sang inyo kaugalingon, para
wala sing sablag ang inyo pagpangamuyo.
8 Kag labaw sa tanan, maghigugmaanay kamo sing hugot sa inyo tagi-
pusuon. Kay kon may paghigugma ka sa imo isigkatawo, makapatawad
ka gid sa iya bisan madamo ang iya nahimo nga sala.
9 Magmaabiabihon kamo sa isa kag isa nga wala sing pagkumod.
10 Kada isa sa aton ginhatagan sang Dios sing abilidad. Gamiton
ta ini sa pag-alagad sa iban bilang maayo nga mga tinugyanan sining
nagkalain-lain nga abilidad nga halin sa Dios.
11 Ang ginhatagan sang abilidad sa pagwali dapat magwali sang pu-
long sang Dios. Kag ang ginhatagan sang abilidad sa pagbulig sa iban,
dapat magbulig suno sa iya masarangan nga ginhatag sang Dios, para
madayaw ang Dios sa tanan ninyo nga ginahimo paagi kay Jesu-Cristo.
Gamhanan siya kag dalayawon hasta san-o. Amen.

Ang Pag-antos Bilang Kristohanon

12 Mga hinigugma, indi kamo magkatingala sa masakit nga mga pagti-
law nga inyo ginaagyan. Kon ginatilawan ang inyo pagtuo indi kamo
maghunahuna nga kon daw ano na gid ang matabo sa inyo.
13 Sa baylo, magkalipay kamo, kay nagaambit kamo sa mga pag-antos
ni Cristo. Kag mabug-os na gid ang inyo kalipay kon mapakita na niya
ang iya gahom sa tanan.
14 Gani kon ginainsulto kamo tungod nga kamo mga sumulunod ni
Cristo, bulahan kamo kay ara sa inyo ang makagagahom nga Espiritu,
nga amo ang Espiritu sang Dios.
15 Kon ginasilutan kamo, kabay pa nga indi tungod nakapatay kamo
sing tawo, ukon nagpangawat, ukon naghimo sang malain, ukon nag-
pasilabot sa ginahimo sang iban.
16 Pero kon silutan kamo tungod kay kamo Kristohanon indi kamo
dapat magkahuya, kundi magpasalamat pa gani kamo sa Dios tungod
nga ginatawag kamo sa sina nga ngalan.
17 Kay nag-abot na ang tion nga magaumpisa na ang paghukom sa
panimalay sang Dios. Kag kon ini magaumpisa sa aton, ano pa gid ayhan
ang maabtan sang mga wala nagasunod sa Maayong Balita sang Dios?
18 *Pareho sang ginasiling sang Kasulatan,*
"Kon ang mga matarong haluson gani maluwas,
ano pa gid ayhan ang matabo sa mga makasasala
kag wala nagakilala sa Dios?"*
19 Gani kamo nga nagaantos subong tungod kay amo ini ang kabubut-
on sang Dios para sa inyo, itugyan ninyo ang inyo kaugalingon sa
masaligan nga Dios nga nagtuga sa inyo, kag magpadayon kamo sa
paghimo sang maayo.

5

Mga Bilin sa mga Manugdumala sang mga Tumuluo kag sa mga Bataon pa

1 Kamo nga mga manugdumala sang mga tumuluo, may ihambal
ako sa inyo. Bilang isa man ka manugdumala sang mga tumuluo, nga

* **4:18** Hul. 11:31

nakakita mismo sang mga pag-antos ni Cristo kag manug-ambit man
sang iya gahom kag dungog kon mag-abot siya, nagapakitluoy ako sa
inyo nga
2 tatapon ninyo sing maayo ang mga katawhan sang Dios nga ara sa
inyo. Pareho sila sa mga karnero kag kamo amo ang mga manugbantay
sa ila. Dapat kinabubut-on gid ang inyo pagtatap sa ila kay amo ini
ang kabubut-on sang Dios, indi nga napilitan lang kamo ukon may
ginapaabot kamo nga suhol, kundi tungod kay gusto gid ninyo nga
makabulig sa ila.
3 Indi kamo magpakahari-hari sa mga tumuluo nga gintugyan sa inyo
nga tatapon, kundi mangin sulundan kamo nila.
4 Kag sa pag-abot ni *Cristo nga amo ang* Pangulo nga Manugbantay,
mabaton ninyo ang balos nga matahom gid kag indi madula hasta san-o.
5 Kag kamo nga mga bataon pa, magpasakop kamo sa mga tigulang.
Kag kamo tanan *nga tumuluo,* magpaubos kamo kag mag-alagad sa
isa kag isa, kay nagasiling ang Kasulatan, "Ginakontra sang Dios ang
bugalon, pero ginakaluoyan niya ang mapainubuson."*
6 Gani magpaubos kamo sa gahom sang Dios, kay magaabot ang adlaw
nga pataason niya kamo.
7 Itugyan ninyo sa iya ang tanan ninyo nga palaligban kay nagakabal-
aka siya sa inyo.
8 Magpugong kamo sang inyo kaugalingon kag magbantay! Kay ang
inyo kaaway nga amo ang yawa nagalibot-libot pareho sang leon nga
nagangurob kag nagapangita sang tulukbon.
9 Palig-una ninyo ang inyo pagtuo sa Dios kag pamatuki ninyo si
Satanas. Dumduma ninyo nga indi lang kamo ang nagaantos kundi pati
man ang tanan nga kauturan ninyo *kay Cristo* sa kalibutan. Ini nga mga
pag-antos, nga ang katuyuan sini dapat matuman,† ginaeksperiensya
man nila.
10 Malip-ot lang nga tion ang inyo pag-antos. Pagkatapos sina ang Dios
amo ang magabulig sa inyo para wala na sing kulang sa inyo kabuhi,
kag siya ang magapabakod, magapabaskog, kag magapundar *sang inyo
kabuhi.* Kay siya ang ginahalinan sang tanan nga pagpakamaayo,
kag ginpili niya kamo para makaambit man kamo sang iya wala sing
katapusan nga gahom kag dungog paagi sa inyo pagpakig-isa kay Cristo.
11 Dayawon siya sa iya gahom nga wala sing katapusan. Amen.

Katapusan nga Pagpangamusta

12 Ginsulat ko sa inyo ini nga malip-ot nga sulat sa bulig ni Silvanus.
Utod ta siya kay Cristo kag masaligan gid. Kabay pa nga paagi sa sulat
nga ini napabaskog ko kamo kag napamatud-an ko ang kaayo sang Dios
sa aton. Magpabilin kamo sa iya kaayo.
13 Ang mga tumuluo sa Babilonia‡ nagapangamusta sa inyo. Sila
pareho man sa inyo nga ginpili sang Dios. Si Marcos nga ginakabig ko
nga akon anak nagapangamusta man sa inyo.
14 Magkamustahanay kamo nga may Kristohanon nga paghigugma.§

---

* **5:5** Hul. 3:34 † **5:9** *nga ang katuyuan sini dapat matuman:* ukon, *nga dapat makompleto*
‡ **5:13** *Babilonia:* Posible ang ginatumod diri amo ang Roma. § **5:14** *Kristohanon nga paghigugma:* sa literal, *halok sang paghigugma*

Kabay pa nga ang kalinong* ara sa inyo, tanan kamo nga ara kay Cristo.

* **5:14** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Pedro

1 *Ako* si Simon Pedro nga ulipon kag apostol ni Jesu-Cristo. *Naga-*
pangamusta ako sa inyo nga nagatuo kay Jesu-Cristo nga aton Dios kag
Manluluwas. Kag tungod nga siya matarong, ang iya ginhatag sa inyo
nga pribilehiyo tungod sa inyo pagtuo pareho man sa ginhatag sa amon.
2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga grasya* kag
kalinong† sa inyo padayon nga pagkilala sa Dios nga amo si Jesus nga
aton Ginoo.

Ginpili Kita sang Dios nga mangin Iya mga Anak

3 Ang gahom sang Dios ang naghatag sa aton sang tanan ta nga
kinahanglanon sa pagkabuhi nga diosnon paagi sa aton pagkilala sa iya
nga nagtawag sa aton. Gintawag niya kita paagi sa iya makatilingala nga
gahom.
4 Kag paagi man sini, ginhatagan niya kita sang bilidhon‡ gid nga
mga promisa, agod paagi sa sini nga mga promisa maambit naton ang
diosnon nga kinaugali kag malikawan ta ang mga kailigbon diri sa
kalibutan nga makaguba sa aton.
5 Gani, tinguhai gid ninyo nga idugang sa inyo pagtuo ang maayo nga
pamatasan; sa maayo nga pamatasan, ang kaalam;
6 sa kaalam, ang pagpugong sa kaugalingon; sa pagpugong sa kau-
galingon, ang pagkamainantuson; sa pagkamainantuson, ang pagka-
diosnon;
7 sa pagkadiosnon, ang paghigugma sa aton mga kauturan; kag sa
paghigugma sa aton mga kauturan, ang paghigugma sa tanan.
8 Kon ini tanan ara sa inyo kag nagabugana, mangin mapuslanon kag
mabinungahon kamo sa inyo pagkilala sa aton Ginoong Jesu-Cristo.
9 Pero ang bisan sin-o nga wala sa iya ini nga mga kinaugali bulag *sa*
kamatuoran; nalimtan na niya nga gintinluan na siya sang Dios sa iya
nagligad nga mga sala.
10 Gani mga kauturan, tinguhai gid nga masiguro ninyo nga kamo
matuod nga mga tinawag kag mga pinili sang Dios. Kay kon himuon
ninyo ini nga mga butang indi gid kamo malaglag,
11 kundi mangin bukas ang pagbaton sa inyo sa wala sing katapusan
nga paghari sang aton Ginoo kag Manluluwas nga si Jesu-Cristo.
12 Amo ina nga permi ko kamo padumdumon parte sa sini nga mga
butang, bisan nahibaluan na ninyo ini kag mabakod na kamo sa ka-
matuoran nga inyo nabaton.
13 Kon sa akon lang, dapat ko kamo nga padumdumon samtang buhi
pa ako.
14 Kay nahibaluan ko nga indi na gid ako magdugay sa sini nga
kalibutan, tungod nga ginpahibalo ini mismo sang aton Ginoong Jesu-
Cristo sa akon.
15 Gani tinguhaan ko nga bisan wala na ako, madumduman pa gi-
hapon ninyo ining akon mga ginatudlo.

---

* **1:2** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:4** *bilidhon:* sa iban nga Bisaya, *bililhon;* sa English, *precious*

Nakita Namon nga si Cristo Ginpadunggan sang Dios

16 Ang amon ginsugid sa inyo parte sa gahom sang aton Ginoong
Jesu-Cristo sang diri pa siya sa kalibutan indi himo-himo lang nga mga
estorya, kundi nakita gid namon ang iya gahom nga halin sa Dios.
17 Kay sang gindayaw kag ginpadunggan si Jesu-Cristo sang Dios nga
Amay, nabatian namon ang tingog sang Dios nga makagagahom sa tanan
nga nagsiling, "Amo ini ang akon hinigugma nga Anak. Nalipay gid ako
sa iya."§
18 Ini nga tingog nga halin sa langit nabatian namon sang kami kaupod
ni Jesus didto sa balaan nga bukid.
19 Amo ina nga nagdugang pa gid ang amon pagpati sa mga pag-
panudlo sang mga propeta. Gani dapat pamatian ninyo ang ila mga
ginhambal, tungod nga pareho ina sang isa ka suga nga nagasiga sa
madulom nga lugar* hasta sa adlaw nga si Cristo mag-abot.† Pareho
siya sang bituon sa kaagahon nga magahatag sing kasanag sa inyo
hunahuna.‡
20 Labaw sa tanan, tandai gid ninyo ini: ang tanan nga nasulat sa
Kasulatan wala naghalin sa kaugalingon nga pag-intiendi sang mga
propeta.
21 Tungod nga wala sila naghambal halin sa ila kaugalingon nga hu-
nahuna, kundi ang Espiritu Santo amo ang nagtuytoy sa ila sa pagham-
bal sang pulong sang Dios.

2

Ang Indi Matuod nga mga Manunudlo sang Dios

1 Pero may ara man sadto nga indi matuod nga mga propeta sa
katawhan sang Israel. Amo man ina ang magakalatabo: may magaguwa
dira sa inyo nga indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* nga maga-
dala sang pagpanudlo nga makaguba sang inyo pagtuo. Indi gani sila
magkilala sa Ginoo nga nagtubos sa ila. Gani sa labing madali silutan
sila sang Dios.
2 Madamo ang magasunod sang ila pagusto nga paghimo sang kalau-
tan. Kag tungod sa ila, pakalainon sang mga tawo ang kamatuoran nga
aton ginasunod.
3 Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* magahimo-himo
sang mga estorya para mapanguwartahan nila kamo. Wala sila kahibalo
nga madugay na sila nga ginsentensyahan sang Dios, kag madali na lang
sila mawala.
4 Wala gani maluoy ang Dios sa mga anghel nga nagpakasala sadto
anay, kundi ginpriso sila sa madalom gid kag madulom nga buho, kag
didto sila hasta sa adlaw sang paghukom.
5 Wala gani niya pagkaluoyi ang mga tawo sang una nga indi diosnon,
kundi ginpabaha niya ang kalibutan kag nagkalamatay sila tanan. Pero
ginluwas niya si Noe nga manugwali sang pagkamatarong kag ang pito
niya ka kaupod.

§ **1:17** Mat. 17:5; Mar. 9:7; Luc. 9:35 * **1:19** *nagasiga sa madulom nga lugar:* ukon, *nagapasanag sa nadulman nga mga hunahuna.* † **1:19** *hasta sa adlaw nga si Cristo mag-abot:* sa literal, *hasta sa pag-abot sang kaagahon* ‡ **1:19** *hunahuna:* sa literal, *tagipusuon*

6 Ginsunog niya ang mga banwa sang Sodom kag Gomora bilang silot
sa makasasala nga mga tawo didto para ipakita kon ano ang matabo sa
mga tawo nga indi diosnon.
7 Pero ginluwas niya si Lot tungod kay matarong siya nga tawo kag na-
subuan gid sa mga ginahimo sang iya mga kasimanwa, nga nagapagusto
sa paghimo sang kalautan kag wala sing prinsipyo nga ginasunod.
8 Adlaw-adlaw nakita kag nabatian ni Lot ang ila malain nga mga
ginahimo sang nagaestar siya kaupod nila, kag ini nagapasakit gid permi
sang iya matarong nga balatyagon.
9 Diri makita ta nga kahibalo ang Ginoo magluwas sa mga diosnon kon
mag-abot sa ila ang mga pagtilaw, kag kahibalo man siya magsilot sa mga
malain hasta mag-abot ang adlaw sang paghukom,
10 labi na gid sa mga tawo nga wala nagapasakop sa iya kag nagasunod
lang sa ila mahigko nga mga handom.
Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* nga akon ginatu-
mod mga maisog kag bugalon, kag wala sila nahadlok mag-insulto sa
gamhanan nga mga tinuga.
11 Bisan gani ang mga anghel nga mas makusog kag mas gamhanan
pa sang sa sini nga mga manunudlo wala nagainsulto sa gamhanan nga
mga tinuga sa ila pagsugid sa sini nga mga tinuga sang mga akusasyon
nga halin sa Ginoo.
12 Pero ini nga mga tawo nagapakalain sa mga butang nga wala gani
nila naintiendihan. Pareho sila sa mga sapat nga wala nagahunahuna
kon ano ang ila ginahimo, kag wala sing iban nga palaabuton kundi
dakpon kag patyon. Pagalaglagon gid ina nga mga tawo.
13 Amo ina ang balos sang ila ginahimo nga malain sa iban. Ang
ila ginakabig nga kalipay amo ang paghimo sang bisan ano nga ila
naluyagan bisan adlaw. Amo ini ang mga tawo nga nagamansa kag
nagahatag sang kahuy-anan sa inyo kon makita sila sa inyo pagtilipon,
kay nagaupod sila sa inyo sa pagkaon pero ang matuod luyag lang nila
nga dayaan kamo.
14 Kon magtulok sila sa mga babayi nagahunahuna sila dayon sang
pagpanginbabayi. Wala sila natak-i sa pagpakasala kag ginatentar pa
nila ang mga maluya sa pagtuo para magpakasala. Batasan na nila ang
pagkadalok. Ginpakamalaot na sila sang Dios!
15 Ginbayaan nila ang matarong nga mga pagpanudlo; amo ina nga
nagtalang sila. Ginsunod nila ang ginhimo ni Balaam nga anak ni Beor
nga nagpasulabi sang kuwarta. Amo ina nga nagsugot si Balaam nga
suhulan siya sa paghimo sang malain.
16 Kag tungod kay ginlapas niya ang sugo sang Dios, ginsaway siya sang
iya donkey nga naghambal sa tingog sang tawo, gani napunggan siya sa
iya binuang kuntani nga pagahimuon.
17 Ining indi matuod nga mga manunudlo *sang Dios* pareho sa mga
tuburan nga namalhan kag sa mga panganod nga ginapalid sang
mabaskog nga hangin.* Gani gintigana na sang Dios para sa ila ang lugar
nga madulom gid.
18 Ginagamit nila ang mabinulakbulakon nga mga pulong, pero wala
sing pulos ang ila ginahambal. Paagi sa ila pagpanudlo, nga wala
kuno sing kaso kon magpagusto kita sa pagsunod sa aton lawasnon nga

* **2:17** Ang buot silingon, wala sing may makuha sa ila. Wala sila sing pulos.

kailigbon, ginatentar nila ang mga tawo nga bag-o pa lang nakalikaw sa
mga tawo nga nagakabuhi sa sala.
19 Ginapromisa nila ang kahilwayan sa mga nagasunod sa ila, pero sila
mismo mga ulipon sang sala nga amo ang magalaglag sa ila. Kay kon
may butang nga nagakontrolar sa imo, ulipon ka sang sina nga butang.
20 Ang mga tawo nga nakakilala na kay Ginoong Jesu-Cristo nga aton
Manluluwas nahilway na sa malain nga mga kinaugali nga nagakontro-
lar sa mga tawo diri sa kalibutan. Pero kon sa ulihi magbalik naman sila
sa ila malain nga kinaugali kag mangin ulipon naman sila sang ila mga
sala, mas mangin malain pa gid ang ila kahimtangan sang sa wala pa sila
nagtuo kay Cristo.
21 Maayo pa nga wala na lang sila nakahibalo sang pagpakamatarong
sang Dios, sang sa pagkatapos nga nakahibalo sila nagtalikod sila sa mga
sugo sang Dios sa ila.
22 Ang ila ginahimo pareho gid sa ginasiling sang hulubaton nga,
"Ang ido nagakaon sang iya suka,"†
kag "Ang baboy nga bag-o lang ginpaliguan nagaligid liwat sa lu-
nang."‡

3

Ang Pagbalik sang Ginoo

1 Mga hinigugma, ikaduha ko na ini nga sulat sa inyo. Sa sining
duha ka sulat gintinguhaan ko nga pukawon ang inyo matinlo nga
panghunahuna paagi sa pagpadumdom sa inyo sa pila ka butang.
2 Luyag ko nga dumdumon ninyo permi ang ginsiling sang pinili nga
mga propeta sang una kag ang sugo sang aton Ginoo kag Manluluwas
nga iya ginhatag sa inyo paagi sa mga apostoles nga ginpadala sa inyo.
3 Una sa tanan, dapat ninyo mahibaluan nga sa katapusan nga mga
inadlaw magaguwa ang mga manugyaguta nga magahimo sang bisan
ano nga luyag nila.
4 Magasiling sila, "Indi bala nagpromisa si Cristo nga magabalik siya?
Karon, diin na bala siya? Ang amon mga ginikanan nagkalamatay na,
pero amo man gihapon ang kahimtangan sang tanan halin pa gid sang
pagtuga sang kalibutan."
5 Hungod nga ginakalimtan sini nga mga tawo nga paagi sa pulong
sang Dios nahimo ang langit. Kag paagi man sa iya pulong nahimo ang
duta halin sa tubig kag paagi sa tubig.*
6 Kag paagi man sa tubig ginpabaha niya kag ginlaglag ang kalibutan
sadto.
7 Paagi man sa pulong sang Dios, ang langit kag ang duta nga aton
nakita subong ginatigana nga sunugon. Ginatigana niya ini sa adlaw nga
ang malain nga mga tawo pagahukman kag pagalaglagon.
8 Pero mga hinigugma, indi ninyo pagkalimti nga sa Ginoo wala sing
kinalain ang isa ka adlaw kag ang isa ka libo ka tuig. Para sa iya ining
duha pareho lang.
9 Suno sa ginahunahuna sang iban, nagapatumbaya ang Ginoo sa pag-
tuman sang iya promisa. Pero ang matuod, wala siya nagapatumbaya

† **2:22** Hul. 26:11 ‡ **2:22** *lunang:* sa iban nga Bisaya, *lutak* * **3:5** Ang buot silingon, ang duta nagguwa sang gintingob sang Dios ang tubig sa isa ka lugar (Gen. 1:9-10)

kundi nagahulat siya nga maghinulsol ang mga tawo sa ila mga sala, tungod kay indi niya luyag nga may mawala.
10 Mabalik gid ang Ginoo, kag ina nga adlaw magaabot pareho sang
pag-abot sang makawat. Mabatian dayon nga may nagaragubrob, kag
madula ang langit.† Masunog ang duta, kag ang tanan nga ara sa duta
madula.
11 Tungod nga ang tanan madula sa sini nga paagi, dapat magkabuhi
kita nga balaan kag diosnon
12 samtang nagapaabot kita sang adlaw nga magabalik ang Dios, kag
samtang ginahimo ta ang aton masarangan para mapadali ta ang iya
pagbalik. Sa sina nga adlaw, sunugon ang langit kag madula ini, kag
magakalatunaw sa kainit ang tanan nga ara sa duta.
13 Pero nagahulat kita sa ginpromisa sang Dios sa aton nga bag-o nga
langit kag bag-o nga duta, nga sa diin magatiner ang pagkamatarong.
14 Gani mga hinigugma, samtang nagahulat kamo sa sina nga mga
butang, tinguhai ninyo nga magkabuhi sing matinlo sa atubangan sang
Dios nga wala sing kasawayan, kag dapat maayo ang inyo relasyon sa
iya.
15 Dumdumon ninyo nga ang aton Ginoo nagahatag pa gid sing kahi-
gayunan sa mga tawo para maluwas sila. Amo ina nga wala pa siya
magbalik. Indi bala nga amo man ini nga mga butang ang ginsiling sang
aton pinalangga nga utod nga si Pablo sa iya sulat sa inyo, suno sa kaalam
nga ginhatag sang Dios sa iya?
16 Kag amo man ini ang iya ginasambit sa tanan niya nga mga sulat.
Kon sa bagay may mga ginsulat siya nga mabudlay intiendihon. Gani
may mga tawo nga maluya ang ila pagtuo kag wala kahibalo sang
kamatuoran, nga nagahatag sang sala nga kahulugan sa sini nga mga
ginsulat ni Pablo. Kag amo man ini ang ila ginahimo sa iban nga parte
sang Kasulatan. Gani sila mismo ang nagadala sang kalaglagan sa ila
kaugalingon.
17 Pero mga hinigugma, madugay na ninyo ini nahibaluan. Gani
mag-andam kamo para indi kamo pagpatalangon sang sala nga mga
pagpanudlo sining mga tawo nga wala sing husto nga prinsipyo nga
ginasunod. Kay kon magsunod kamo sa ila, madula ang inyo mabakod
nga kahimtangan sa Dios.
18 Ang inyo himuon, magpadayon kamo sa pagtubo sa kaayo kag
kaalam nga halin sa aton Ginoo‡ kag Manluluwas nga si Jesu-Cristo. Siya
ang dapat ta dayawon subong kag hasta san-o! Amen.

† **3:10** *ang langit:* buot silingon, *ang adlaw, bulan, kag ang mga bituon* ‡ **3:18** *sa kaayo kag kaalam nga halin sa aton Ginoo:* ukon, *sa kaalam nga ginahatag sang aton Ginoo*

Ang Nahauna nga Sulat ni Juan

Ang Pulong nga Nagahatag sang Kabuhi nga Wala sing Katapusan

1 Ginapahayag namon sa inyo ang parte sa iya nga ara na nga daan
halin pa sang ginsuguran. Nabatian namon siya kag nakita mismo sang
amon mga mata, kag nakauyat pa gani kami sa iya. Siya amo ang Pulong
sang Dios nga nagahatag sang kabuhi *nga wala sing katapusan*.
2 Siya nga ginahalinan sang kabuhi nga wala sing katapusan nag-
pakita, kag nakita namon siya. Ginapamatud-an kag ginasugid namon
siya sa inyo. Kaupod siya sang Amay, pero subong nagpakita siya sa
amon.
3 Ginasugid namon sa inyo ang amon nakita kag nabatian para may
pag-isa kita kaupod sa *Dios nga* Amay kag kay Jesu-Cristo nga iya Anak.
4 Gani ginasulat namon ini sa inyo para mangin malipayon gid kita.*

Ang Pagkabuhi sa Kasanag

5 Amo ini ang amon nabatian nga gintudlo ni Jesu-Cristo kag amo man
ini ang amon ginasugid sa inyo, nga ang Dios kasanag kag wala gid sing
kadudulman sa iya.
6 Gani kon magsiling kita nga nagapakig-isa kita sa Dios, pero na-
gakabuhi kita sa kadudulman, nagabutig kita, tungod kay wala kita
nagakabuhi suno sa kamatuoran.
7 Pero kon nagakabuhi kita sa kasanag, subong nga ang Dios kasanag,
may pag-isa kita, kag ang dugo ni Jesus nga Anak sang Dios nagatinlo sa
aton sa tanan ta nga sala.
8 Kon magsiling kita nga wala kita sing sala, ginadayaan ta lang ang
aton kaugalingon, kag wala kita kahibalo sang kamatuoran.
9 Pero kon ituad ta sa Dios ang aton mga sala, masaligan siya sa
pagpatawad sang aton mga sala kag sa pagtinlo sa tanan ta nga kalainan.
Himuon niya ini tungod nga matarong siya.
10 Kon magsiling kita nga wala kita nakasala, ginahimo ta ang Dios nga
butigon, kag wala kita kahibalo sang iya pulong.

2

1 Ginasulatan ko kamo nga akon mga anak, para indi kamo mag-
pakasala. Pero kon may ara nga makasala, may nagapakitluoy sa Amay
para sa aton, kag siya amo si Jesu-Cristo nga amo ang matarong.
2 Ang iya kaugalingon mismo ang iya ginhalad bilang bayad para sa
aton mga sala, kag indi lang para sa aton kundi para man sa mga sala
sang mga tawo sa bilog nga kalibutan.
3 Nasiguro ta gid nga kilala ta ang Dios kon ginatuman ta ang iya mga
sugo.
4 Ang nagasiling nga kilala niya ang Dios, pero wala siya nagatuman
sang iya mga sugo butigon, kag ang kamatuoran wala sa iya.
5 Pero ang tawo nga nagatuman sang pulong sang Dios, matuod nga
wala na sing kulang sa iya ang gugma sang Dios.* Kag sa sini masiguro

* **1:4** *kita:* ukon, *kami.* Sa iban nga mga kopya sang Griego, *kamo.* * **2:5** *wala na sing kulang sa iya ang gugma sang Dios:* ukon, *wala na sing kulang ang iya gugma sa Dios.*

ta nga kita ara sa Dios:
6 ang nagasiling nga siya ara sa Dios kinahanglan magkabuhi pareho
kay Jesu-Cristo.
7 Mga hinigugma, indi bag-o nga sugo ining ginasulat ko sa inyo *nga*
maghigugmaanay kamo. Daan na ini nga sugo nga nabatian ninyo kag
ginbaton sugod sang nagtuo kamo.
8 Pero makasiling man kita nga ini nga sugo bag-o, kay ang kadudul-
man nagataliwan kag ang matuod nga kasanag nagasilak na, kag ang
kamatuoran sini nakita sa kabuhi ni Cristo kag sa inyo man.
9 Ang nagasiling nga siya ara sa kasanag, pero wala nagahigugma sa
iya utod, ina nga tawo ara pa sa kadudulman.
10 Ang tawo nga nagahigugma sa iya utod nagapadayon sa pagkabuhi
sa kasanag, kag wala sing bisan ano sa iya kabuhi nga mangin kabang-
danan sang pagpakasala sang iban.
11 Pero ang tawo nga wala nagahigugma sa iya utod ara sa kadudul-
man. Nagalakat siya sa kadudulman kag wala kahibalo kon diin siya
nagapakadto, tungod kay ginabulag siya sang kadudulman.
12 Nagasulat ako sa inyo, mga anak,
kay ginpatawad na kamo *sang Dios*
sa inyo mga sala tungod kay Cristo.
13 Nagasulat ako sa inyo, mga amay,
tungod kay nakilala na ninyo siya,
nga ara na nga daan halin pa sang ginsuguran.
Nagasulat man ako sa inyo,
mga pamatan-on nga lalaki,
kay nadaog na ninyo si Satanas.
14 Nagasulat ako sa inyo mga anak,
kay nakilala na ninyo ang *Dios nga* Amay.
Nagasulat ako sa inyo, mga amay,
tungod kay nakilala na ninyo siya,
nga ara na nga daan halin pa sang ginsuguran.
Nagasulat man ako sa inyo,
mga pamatan-on nga lalaki,
kay mabakod kamo *sa inyo pagtuo*.
Ginatuman ninyo ang pulong sang Dios kag nadaog na ninyo si
Satanas.
15 Indi ninyo paghigugmaa ang kalibutan ukon ang kalibutanon nga
mga butang. Kon ginahigugma ninyo ang kalibutan, wala kamo na-
gahigugma sa Amay.
16 Kay ang tanan nga kalibutanon nga ginahandom sang tawhanon
nga balatyagon, nga ginakawilihan sang mga mata, kag ginapabugal
sang kabuhi, wala nagahalin sa Amay kundi sa kalibutan.
17 Ining kalibutan kag ang tanan nga butang diri nga ginahandom sang
mga tawo magataliwan, pero ang nagatuman sang kabubut-on sang Dios
nagakabuhi hasta san-o.

Ang Anti-Cristo

18 Mga anak, nakabati na kamo nga magaabot ang anti-Cristo. Kag kon
mag-abot na siya, malapit na kita sa katapusan nga mga inadlaw. Bisan
gani subong madamo na ang mga anti-Cristo, gani nahibaluan ta nga
malapit na kita sa katapusan nga mga inadlaw.

19 Ini sila naghalin sa aton, pero indi ta sila matuod nga kaupod. Kay
kon sila aton gid man kaupod, nagpabilin kuntani sila sa aton. Pero
naghalin sila, kag ini nagapakilala nga indi ta sila matuod nga kaupod.
20 Pero kamo ginhatagan ni Cristo sang Espiritu Santo.† Amo ina nga
kamo tanan nakahibalo *sang kamatuoran*.
21 Gani nagasulat ako sa inyo, indi tungod kay wala kamo kahibalo
sang kamatuoran, kundi tungod kay kamo nakahibalo na, kag
nahibaluan man ninyo nga wala sing kabutigan nga nagahalin sa
kamatuoran.
22 Sin-o ang butigon? Siya nga nagasiling nga si Jesus indi amo ang
Cristo. Amo ini ang anti-Cristo, ang nagapanginwala sang Amay kag
sang Anak.
23 Ang nagapanginwala sang Anak wala sa iya ang Amay, pero ang
nagakilala sang Anak ara sa iya ang Amay.
24 Gani indi gid ninyo pagkalimtan ang mga gintudlo sa inyo sugod
sang nagtuo kamo. Kon ginatuman ninyo ini, magapabilin kamo sa
pagpakig-isa sa Anak kag sa Amay.
25 Kag ang ginapromisa ni Cristo sa aton amo ang kabuhi nga wala sing
katapusan.
26 Nagasulat ako sini sa inyo *para paandaman kamo* parte sa mga tawo
nga gusto magpatalang sa inyo.
27 Kon parte sa inyo, ang Espiritu Santo‡ nga nabaton ninyo halin kay
Cristo nagapabilin sa inyo, gani indi kinahanglan nga tudluan pa kamo
sang iban nga mga tawo. Kay ang Espiritu Santo amo ang nagatudlo sa
inyo sang tanan nga butang, kag ang iya ginatudlo matuod kag indi butig.
Gani, pareho sang iya ginsiling sa inyo, magpabilin kamo kay Cristo.
28 Mga anak, magpabilin kamo sa iya, para indi kita magkahadlok
ukon magpanago sa kahuya kon mag-abot na siya.
29 Nahibaluan ninyo nga si Cristo matarong, gani makasiguro gid
kamo nga ang tanan nga tawo nga nagahimo sang matarong mga anak
sang Dios.

3

Mga Anak sang Dios

1 Hunahunaa ninyo kon daw ano ka dako ang paghigugma sang Amay
sa aton! Ginatawag niya kita nga iya mga anak. Matuod gid nga kita iya
mga anak. Gani wala nakakilala sa aton ang mga tawo diri sa kalibutan
tungod kay wala man sila nakakilala sa Dios.
2 Mga hinigugma, karon mga anak na kita sang Dios. Pero wala pa
mapahayag kon mangin ano gid kita sa ulihi. Nahibaluan ta nga kon
mag-abot na si Cristo mangin kaangay kita sa iya, kay makita ta gid kon
sin-o gid siya.
3 Gani ang tagsa-tagsa nga may ara sini nga paglaom kay Cristo dapat
magkabuhi sing matinlo subong nga ang kabuhi ni Cristo matinlo.
4 Ang bisan sin-o nga nagapakasala nagalapas sang mga sugo sang
Dios, kay ang sala amo ang paglapas sang mga sugo sang Dios.
5 Nahibaluan ninyo nga si Cristo nga wala gid sing sala nagkadto diri
sa kalibutan sa pagkuha sang aton mga sala.

† **2:20** *kamo ginhatagan ni Cristo sang Espiritu Santo:* sa literal, *ginhaplas kamo sang Balaan*
‡ **2:27** *Espiritu Santo:* sa literal, *paghaplas*

6 Gani ang mga tawo nga nagakabuhi kay Cristo wala nagapadayon
sa pagpakasala. Pero ang bisan sin-o nga nagapadayon sa pagpakasala
wala gid makakita ukon makakilala sa iya.
7 Mga anak, indi kamo magtugot nga patalangon ni bisan sin-o! Ang
tawo nga nagahimo sing matarong nagapakilala nga siya matarong,
subong nga si Cristo matarong.
8 Pero ang tawo nga nagapadayon sa pagpakasala, iya sang yawa, kay
ang yawa nagapakasala halin pa sang ginsuguran. Tungod sina, ang
Anak sang Dios nagkadto diri sa pagguba sang ginahimo sang yawa.
9 Ang tawo nga nangin anak sang Dios wala nagapadayon sa pag-
pakasala, kay ang kinaugali sang Dios ara na sa iya. Kag tungod nga ang
Dios amo ang iya Amay, indi na siya makapadayon sa pagpakasala.
10 Sa sini makilala kon sin-o gid ang mga anak sang Dios kag kon sin-o
ang mga anak sang yawa: Ang tawo nga wala nagahimo sang matarong
ukon wala nagahigugma sa iya utod indi anak sang Dios.

Maghigugmaanay Kita

11 Amo ini ang pagpanudlo nga inyo nabatian sugod sang nagtuo
kamo: dapat gid kita maghigugmaanay.
12 Indi kita dapat magsunod kay Cain. Sakop siya ni Satanas, gani
ginpatay niya ang iya utod. Pero ngaa ginpatay gid niya ang iya utod?
Kay ang mga binuhatan sang iya utod matarong kag ang iya malain.
13 Gani mga kauturan, indi kamo magkatingala kon ginadumtan kamo
sang mga tawo diri sa kalibutan.
14 Nahibaluan ta nga ginsaylo kita halin sa kamatayon pakadto sa
kabuhi tungod nga ginahigugma ta ang *aton* mga kauturan. Ang wala
nagahigugma ara pa sa kamatayon.
15 Ang tawo nga wala nagahigugma sa iya utod manugpatay. Kag
nahibaluan ninyo nga wala sing manugpatay nga may kabuhi nga wala
sing katapusan.
16 Sa sini nahibaluan ta ang matuod nga paghigugma: ginhatag ni
Jesus ang iya kabuhi para sa aton. Gani kita dapat man maghatag sang
aton kabuhi para sa aton mga kauturan.
17 Kon maayo ang aton pangabuhi pero wala kita nagabulig bisan
nakita ta nga ginapigaduhan ang aton utod, makasiling bala kita nga ang
gugma sang Dios ari sa aton?
18 Mga anak, indi lang kita maghambal nga nagahigugma kita, kundi
ipakita ta sa aton mga ginahimo nga matuod nga nagahigugma kita.
19 Sa sini nga paagi, nahibaluan ta nga ara kita sa kamatuoran, kag
sarang na kita makaatubang sa Dios nga wala sing kahadlok
20 bisan kon ginasuknaan* kita sang aton konsensya. Kay nahibaluan
ta nga ang Dios labaw pa sang sa aton konsensya, kag nahibaluan niya
ang tanan.
21 Mga hinigugma, kon wala na kita ginasuknaan sang aton konsensya,
mas may kaisog kita sa pagpalapit sa Dios.
22 Kag bisan ano ang aton pangayuon sa iya mabaton ta, kay ginatu-
man ta ang iya mga sugo kag ginahimo ang iya luyag.
23 Amo ini ang iya sugo: magtuo kita sa iya Anak† nga si Jesu-Cristo,
kag maghigugmaanay kita suno sa iya sugo sa aton.

---

* **3:20** *ginasuknaan:* sa iban nga Bisaya, *ginasukmaan* † **3:23** *sa iya Anak:* sa literal, *sa ngalan sang iya Anak*

24 Ang tawo nga nagatuman sang mga sugo sang Dios nagakabuhi
sa Dios, kag ang Dios nagakabuhi sa iya. Nahibaluan ta nga ang Dios
nagakabuhi sa aton paagi sa *iya* Espiritu nga iya ginhatag sa aton.

4

Ang Espiritu sang Dios kag ang Espiritu sang Anti-Cristo

1 Mga hinigugma, indi kamo magdali-dali pati sa mga tawo nga na-
gasiling nga ang ila ginatudlo halin sa Espiritu Santo, kundi usisaon
ninyo anay kon bala ang ila ginatudlo halin sa Dios ukon indi. Kay
madamo na nga indi matuod nga mga propeta ang naglalapta sa bilog
nga kalibutan.
2 Sa sini nga paagi mahibaluan ninyo nga ang espiritu nga ara sa ila
iya gid sang Dios: kon nagakilala sila nga si Jesu-Cristo nagpakatawo,
ang Dios ang nagsugo sa ila.
3 Pero ang wala nagakilala nga si Jesus nagpakatawo, ang nagsugo sa
iya indi ang Dios kundi ang *espiritu sang* anti-Cristo. (Nabatian na ninyo
nga magaabot ini kag ari na ini sa kalibutan.)
4 Pero mga anak *ko*, kamo iya sang Dios, kag gindaog na ninyo ang
indi matuod nga mga propeta; kay ang Espiritu Santo nga ara sa inyo
mas gamhanan pa sang sa kay Satanas nga nagagahom sa *mga tawo sang*
kalibutan.
5 Ining indi matuod nga mga propeta iya sang kalibutan, gani ang mga
butang nga iya sang kalibutan amo ang ila ginasugid, kag ang *mga tawo*
sang kalibutan nagapamati sa ila.
6 Pero kita mga anak sang Dios. Ang mga nagakilala sa Dios na-
gapamati sang aton ginatudlo, pero ang wala nagakilala sa Dios wala
nagapamati sa aton. Gani sa sini nga paagi mahibaluan ta kon sin-o ang
nagatudlo sang kamatuoran nga halin sa Espiritu sang Dios kag kon sin-
o ang nagatudlo sang kabutigan nga halin sa iban nga espiritu.*

Ang Dios Gugma

7 Mga hinigugma, maghigugmaanay kita kay ang gugma halin sa Dios.
Ang nagahigugma anak sang Dios, kag nakakilala sa Dios.
8 Ang wala nagahigugma wala nakakilala sa Dios, kay ang Dios gugma.
9 Ginpakita sang Dios ang iya gugma sa aton paagi sa iya pagpadala
sang iya bugtong nga Anak diri sa kalibutan, agod paagi sa iya makaba-
ton kita sang kabuhi nga wala sing katapusan.
10 Amo ini ang *matuod nga* paghigugma: indi nga kita ang naghigugma
sa Dios, kundi ang Dios amo ang naghigugma sa aton, gani ginpadala
niya ang iya Anak bilang halad para mabayaran ang aton mga sala.
11 Mga hinigugma, kon amo ini ang paghigugma sang Dios sa aton,
dapat man kita maghigugmaanay.
12 Wala pa gid sing tawo nga nakakita sa Dios. Pero kon nagahigug-
maanay kita, ang Dios nagakabuhi sa aton kag ang iya gugma wala na
sing kulang sa aton.
13 Nasiguro ta nga kita ara sa Dios kag ang Dios ari sa aton, kay ginhatag
niya sa aton ang iya Espiritu.
14 Nakita namon kag nagasugid kami nga ginpadala sang Amay ang
iya Anak bilang Manluluwas sang kalibutan.

---

* **4:6** *mahibaluan ta...espiritu:* sa literal, *mahibaluan ta ang espiritu sang kamatuoran kag ang espiritu sang kabutigan.*

15 Ang bisan sin-o nga nagasiling nga si Jesus Anak sang Dios, ang Dios
ara sa iya, kag siya ara sa Dios.
16 Nakahibalo na kita sang gugma sang Dios kag nagatuo nga kita
ginahigugma niya.
Ang Dios gugma. Kag ang nagakabuhi nga may paghigugma, ara sa
Dios, kag ang Dios ara sa iya.
17 Ini nga gugma ginakompleto sa aton hasta nga wala na sing kulang,
para indi na kita magkahadlok sa adlaw sang paghukom, kay ang aton
kabuhi diri sa kalibutan pareho sang pagkabuhi ni Cristo.
18 Kon nagahigugma kita wala kita nahadlok *sa sina nga paghukom*.
Ang gugma nga wala sing kulang nagakuha sang sina nga kahadlok. Ang
tawo nagakahadlok tungod nga nagahulat siya nga silutan, kay kulang
pa ang iya nga gugma.
19 Nagahigugma kita *sa Dios*† tungod kay siya amo ang una nga
naghigugma sa aton.
20 Ang nagasiling nga siya nagahigugma sa Dios, pero wala na-
gahigugma sa iya utod, ina nga tawo butigon. Kay kon ang iya utod
mismo nga iya makita indi niya mahigugma, paano siya makahigugma
sa Dios nga indi niya makita?
21 Gani amo ini ang sugo nga ginhatag sa aton ni Cristo: ang tawo nga
nagahigugma sa Dios dapat man nga maghigugma sa iya utod.

5

Ang Pagtuo, Pagtuman, kag ang Pagdaog

1 Ang bisan sin-o nga nagatuo nga si Jesus amo ang Cristo, anak sang
Dios. Kag ang bisan sin-o nga nagahigugma sa ginikanan nagahigugma
man sa iya anak.
2 Kag nahibaluan ta nga ginahigugma ta ang mga anak sang Dios kon
nagahigugma kita sa Dios kag nagatuman sang iya mga sugo.
3 Kay nagahigugma kita sa Dios kon nagatuman kita sang iya mga sugo.
Kag ang iya mga sugo indi gid man mabudlay tumanon.
4 Kay ginadaog sang tagsa ka anak sang Dios ang kalibutan.* Ginadaog
niya ini paagi sa pagtuo.
5 Gani sin-o bala ang makadaog sa kalibutan? Ang tawo nga nagatuo
nga si Jesus amo ang Anak sang Dios.
6 Ang nag-abot nga si Jesu-Cristo *ginpamatud-an nga siya* amo gid
ang Anak sang Dios paagi sa tubig *sang iya pagpabautiso* kag paagi
man sa dugo *sang iya kamatayon*. Indi lang sa tubig kundi paagi sa
tubig kag dugo. Kag ini nga butang ginapamatud-an man sang Espiritu
Santo sa aton, kag nahibaluan ta nga matuod ang iya ginasiling kay siya
kamatuoran.
7 Gani may tatlo nga nagapamatuod†*parte kay Jesus*:
8 ang Espiritu *Santo*, ang tubig *sang iya pagpabautiso*, kag ang dugo
sang iya kamatayon. Kag ining tatlo nagaugyon.

---

† **4:19** *sa Dios:* ukonkag *sa isa kag isa* * **5:4** *ang kalibutan:* buot silingon, *ang mga butang diri sa kalibutan nga kontra sa Dios.* † **5:7** Sa pila ka mga ulihi nga Griego nga kopya may sugpon nga, *sa langit: Ang Amay, ang Pulong, kag ang Espiritu Santo, kag ining tatlo isa. Kag may tatlo nga nagapamatuod sa duta.*

9 Nagapati kita sa pagpamatuod sang mga tawo. Pero mas masaligan
pa gid ang pagpamatuod sang Dios, kag siya mismo ang nagpamatuod
nga si Jesus iya Anak.
10 Ang nagatuo sa Anak sang Dios nagapati sa pagpamatuod sang Dios.
Pero ang wala nagapati sa pagpamatuod sang Dios nagahimo sa Dios nga
butigon, kay wala siya nagapati sa pagpamatuod sang Dios parte sa iya
Anak.
11 Kag amo ini ang ginapamatuod sang Dios: nga kita ginhatagan niya
sing kabuhi nga wala sing katapusan, kag ining kabuhi ara sa iya Anak.
12 Ang bisan sin-o nga ara sa iya ang Anak may kabuhi *nga wala sing
katapusan*. Pero kon wala sa iya ang Anak sang Dios wala siya sing
kabuhi *nga wala sing katapusan*.

Ang Kabuhi nga Wala sing Katapusan

13 Ginasulat ko ini sa inyo, kamo nga nagatuo sa Anak sang Dios,‡ para
mahibaluan ninyo nga may kabuhi kamo nga wala sing katapusan.
14 Kag may pagsalig kita sa pagpalapit sa Dios kay nagatuo kita nga
pamatian niya ang bisan ano nga aton pangayuon suno sa iya kabubut-
on.
15 Kag kon nahibaluan ta nga nagapamati ang Dios sa aton kon mag-
pangayo kita sa iya, nahibaluan ta man nga nabaton na naton ang bisan
ano nga aton ginapangayo sa iya.
16 Kon makita ninyo ang inyo utod nga nagahimo sang sala nga indi
ikamatay, pangamuyui ninyo siya kag ang Dios magahatag sa iya sang
kabuhi. Ini para lang sa mga nakahimo sang sala nga indi ikamatay. May
sala nga ikamatay. Wala ako nagasiling nga pangamuyuan ninyo ang
tawo nga nakahimo sini nga sala.
17 Ang tanan nga buhat nga indi matarong sala. Pero may ara nga sala
nga indi magaresulta sang *espiritual nga* kamatayon.
18 Nahibaluan ta nga wala sing tawo nga nangin anak sang Dios nga
nagapadayon sa pagpakasala, kundi ginatipigan siya sang Anak sang
Dios, gani indi siya matandog ni Satanas.
19 Ining bilog nga kalibutan ara sa idalom sang gahom ni Satanas, pero
nahibaluan ta nga kita iya na sang Dios.
20 Kag nahibaluan ta nga nagkadto diri sa kalibutan ang Anak sang
Dios, kag ginhatagan niya kita sing pag-intiendi para makilala ta ang
matuod *nga Dios*. Kag ara kita sa matuod *nga Dios*, sa iya Anak nga si
Jesu-Cristo.§ Siya amo ang matuod nga Dios kag ang kabuhi nga wala
sing katapusan.
21 Gani mga anak, maglikaw kamo sa mga dios-dios.

‡ **5:13** *sa Anak sang Dios:* sa literal, *sa ngalan sang Anak sang Dios Jesu-Cristo:* ukon, *tungod nga kita ara sa iya Anak nga si Jesu-Cristo.*

§ **5:20** *sa iya Anak nga si*

Ang Ikaduha nga Sulat ni Juan

1 Ako nga manugdumala sang mga tumuluo *nagapangamusta* sa *imo*
bilang babayi nga pinili *sang Dios* kag sa imo mga anak. Ginahigugma
ko kamo sa kamatuoran, kag indi lang ako kundi ang tanan man nga
nakakilala sang kamatuoran.
2 *Ginahigugma namon kamo* tungod sang kamatuoran nga aton naba-
ton, kag ina nga kamatuoran magapabilin sa aton hasta san-o.
3 Kabay pa nga magapabilin sa aton ang grasya,* kaluoy, kag kalinong†
nga halin sa Dios nga Amay kag kay Jesu-Cristo nga iya Anak samtang
nagakabuhi kita suno sa kamatuoran kag gugma.

Ang Kamatuoran kag ang Gugma

4 Nalipay gid ako sang pagkahibalo ko nga may mga anak ka nga
nagasunod sa kamatuoran, suno sa ginsugo sa aton sang *Dios nga* Amay.
5 Gani, nagapangabay ako sa imo nga maghigugmaanay kita tanan.
Ining akon ginasulat sa imo indi bag-o nga sugo, kundi amo ini ang sugo
nga ginhatag sa aton sugod sang nagtuo kita.
6 Ang gugma makita sa aton kon ginatuman ta ang mga sugo sang Dios.
Kag ang iya sugo nga inyo nabatian sugod sang nagtuo kamo amo ini:
dapat magkabuhi kamo nga may paghigugma.
7 *Importante ini*, kay madamo na nga mga manugpatalang ang
naglalapta sa kalibutan. Ini nga mga tawo wala nagakilala nga si Jesu-
Cristo nagpakatawo. Amo ini ang mga tawo nga manugpatalang kag
mga anti-Cristo.
8 Gani mag-andam gid kamo para indi madula ang inyo ginpangabud-
layan, kundi makabaton kamo sang kompleto nga padya.
9 Ang wala nagasunod sa mga pagtulun-an ni Cristo, kundi nagatudlo
sang sobra pa sini, wala sa iya ang Dios. Pero ang nagasunod sa sina nga
mga pagtulun-an, ara sa iya ang Amay kag ang Anak.
10 Gani kon may magkadto sa inyo nga wala nagadala sang mga
pagtulun-an ni Cristo, indi ninyo siya pagbatuna sa inyo balay, kag indi
siya pagsapaka.
11 Kay ang tawo nga nagasapak sa mga pareho sina nagakaumid sa
kalautan nga ila ginahimo.
12 Madamo pa kuntani ang akon isugid sa inyo, pero indi ko na
lang pag-isulat, kay nagalaom ako nga makabisita man ako dira kag
makapakig-estorya sa inyo para mangin malipayon gid kita.
13 Nagapangamusta sa imo ang mga anak sang imo utod nga babayi
nga isa man sang mga pinili sang Dios.

---

* **1:3** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:3** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan*

Ang Ikatlo nga Sulat ni Juan

1 Ako nga manugdumala sang mga tumuluo *nagapangamusta* sa imo,
Gaius, nga akon ginahigugma sa kamatuoran.
2 Hinigugma, kabay pa nga maayo ang imo lawas kag ang imo kahim-
tangan dira, subong nga *nahibaluan ko nga* maayo ang imo espiritual nga
kahimtangan.
3 Nalipay gid ako sang pag-abot diri sang pila ka kauturan naton nga
nagsugid nga matutom ka gid sa kamatuoran, subong nga nagakabuhi
ka suno sa sini nga kamatuoran.
4 Wala na sang makahatag kalipay sa akon nga sobra pa sang mabatian
ko nga ang akon mga anak sa pagtuo nagakabuhi suno sa kamatuoran.
5 Hinigugma *ko nga Gaius*, masaligan ka gid matuod, kay ginaatipan
mo gid ang mga kauturan nga nagaagi dira bisan pa indi mo sila kilala.
6 Ginsugiran nila ang iglesya *diri* parte sang imo paghigugma nga
ginpakita sa ila. Kon mahimo, pag-abot nila dira sa inyo, buligan mo sila
sa paagi nga malipay ang Dios, para makapadayon sila sa ila paglakat.
7 Kay nagapanglakaton sila sa pagtudlo parte kay Cristo, kag wala gid
sila nagabaton sing bulig halin sa mga tawo nga wala nagakilala sa Dios.
8 Gani kita *nga mga tumuluo* dapat gid magbulig sa mga tawo nga
pareho nila para may parte man kita sa ila pagpangabudlay para sa
kamatuoran.
9 Ginsulatan ko ang iglesya *dira*, pero si Diotrefes nga gusto magpan-
gulo sa inyo indi magpamati sa amon.
10 Gani sa pag-abot ko dira isugid ko sa inyo ang tanan niya nga
ginahimo, tungod nga tama kalain sang iya mga ginapanghambal nga
butig parte sa amon. Kag indi lang ina, kundi indi man niya pagbatunon
ang aton mga kauturan *nga nagaagi dira*. Ginapunggan pa niya kag
ginapahalin sa iglesya ang gusto magbaton sa ila.
11 Hinigugma *ko nga Gaius*, indi pagsunda ang malain *nga ginahimo*
sang sina nga tawo. Sunda ang maayo. Ang nagahimo sang maayo iya
sang Dios, pero ang nagahimo sang malain wala makakilala sa Dios.
12 Tan-awa si Demetrius. Ang tanan nga tumuluo nagasugid nga
maayo siya nga tawo, kag makita sa iya kabuhi nga nagasunod siya sa
kamatuoran. Kami nagapamatuod man nga maayo siya nga tawo, kag
nahibaluan mo nga matuod ang amon ginasugid.
13 Madamo pa kuntani ang akon isugid sa imo, pero indi ko na lang
pag-isulat.
14 Maestoryahanay lang kita ugaling kon mag-abot ako dira, kay
nagalaom ako nga makakitaay kita sa labing madali.
15 Kabay pa nga maayo ang imo kahimtangan. Ang mga abyan diri
nagapangamusta sa imo. Ipaabot mo man ang akon pagpangamusta sa
tagsa-tagsa *naton ka* abyan dira.

Ang Sulat ni Judas

1 *Ako* si Judas nga utod ni Santiago kag ulipon ni Jesu-Cristo. *Naga-*
pangamusta ako sa inyo nga mga tinawag sang Dios nga mangin iya,
kamo nga ginahigugma sang Dios nga Amay kag ginatipigan ni Jesu-
Cristo.
2 Kabay pa nga mabaton ninyo ang dugang pa gid nga kaluoy, kali-
nong,* kag gugma *sang Dios*.

Ang Indi Matuod nga mga Manunudlo sang Dios

3 Mga hinigugma, gusto ko gid kuntani nga magsulat sa inyo parte
sa kaluwasan nga aton nabaton, ugaling naghunahuna ako nga mas
kinahanglan gid nga sulatan ko kamo para paisugon sa pagpamatok
sa mga tawo nga buot magbaylo sang mga pagpanudlo parte sa aton
pagtuo. Ini nga mga pagpanudlo ginhatag sang Dios sa *aton nga* iya mga
katawhan kag dapat indi gid pagbayluhan.
4 *Ginasulatan ko kamo sini* tungod nga may mga tawo nga sa sekreto
nakaintra dira sa inyo. Indi sila diosnon kag ginabayluhan nila ang
matuod nga mga pagpanudlo parte sa grasya sang aton Dios para
makapagusto sila sa paghimo sang kalautan.† Ginapanginwala nila si
Jesu-Cristo nga amo lamang ang aton Agalon kag Ginoo. Nasulat na sang
una pa nga ini sila magabaton sang silot.
5 Bisan nahibaluan na ninyo, gusto ko pa gid nga padumdumon kamo
nga ginluwas sang Ginoo ang *iya* katawhan sa duta sang Egypt, pero sang
ulihi ginpamatay niya ang iban sa ila tungod nga wala sila magtuo sa iya.
6 Dumduma man ninyo ang mga anghel nga wala nagpabilin sa ila
katungdanan sadto, kundi ginbayaan nila ang ila lugar. Amo ato nga gin-
gapos sila *sang Dios* sang mga kadena nga indi mabugto kag ginbutang
sa madalom nga lugar nga madulom gid hasta sa pag-abot sang adlaw
nga sentensyahan sila sang Dios.
7 Dumduma man ninyo ang mga tawo sa Sodom kag Gomora kag sa
mga banwa sa palibot nila. Nagpakasala man sila pareho sang mga
anghel. Kay luyag nila nga magpakighilawas sa indi nila kapareho.
Atong silot sa ila sa kalayo nagapaandam sa tanan nga sa ulihi nga
mga inadlaw may silot nga wala sing katapusan sa kalayo nga indi gid
mapatay.
8 Amo man sa sini nga mga tawo nga akon ginasiling nga nakaintra na
dira sa inyo. May mga damgo sila nga nagatulod sa ila sa pagpakasala
kontra sa ila kaugalingon nga lawas. Kag tungod man sa ila mga damgo
nga ini, indi sila magpasakop sa Ginoo kag ginapakalain nila bisan ang
gamhanan nga mga tinuga.
9 Bisan pa gani si Micael nga pangulo nga anghel wala naghimo
sang pareho sina. Kay sang pagbaisay nila sang yawa kon sin-o sa
ila ang magkuha sang bangkay ni Moises, wala siya nagpangahas nga
sentensyahan ang yawa nga silutan sa iya pag-insulto kay Moises. Ang
ginsiling lang niya, “Ang Ginoo ang magsabdong sa imo!”

* **1:2** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* † **1:4** Nagapati sila nga wala sing kaso bisan mahigko ang aton mga ginahimo, kay maluluy-on ang Dios, gani patawaron niya kita.

10 Pero ina nga mga tawo nagapakalain sa mga butang nga wala nila
maintiendihan. Pareho sila sa mga sapat nga wala nagahunahuna, kay
wala sila sing iban nga ginasunod kundi ang ila kinaandan nga mga
balatyagon, nga amo man ang nagalaglag sa ila.
11 Kaluluoy sila! Kay ginasunod nila ang pamatasan ni Cain. Kag
ginasunod man nila si Balaam, kay bisan nahibaluan nila nga malain
ang ila ginahimo sige pa gid ang ila himo tungod sang ila sobra nga
handom sang kuwarta. Pareho man sila kay Kora nga nagrebelde sa
Dios, gani pagasilutan man sila kaangay niya.
12 Ina nga mga tawo nagaguba‡ sa inyo pagtipon sa pagkaon bilang
mag-ulutod kay Cristo. Kay nagapagusto lang sila kaon kag inom kag
wala sila nahuya. Ang ila lang kaugalingon ang ila ginahunahuna.
Pareho sila sa panganod nga ginapalid sang hangin kag wala nagadala
sing ulan. Pareho man sila sang kahoy nga wala nagapamunga bisan sa
tion nga inugpamunga, kay gin-gabot sila kag patay na gid.
13 Pareho sila sa mabaskog nga balod, kag kon paano nga makita ang
bukal nga nagaguwa sa mga balod, makita man ang ila mga binuhatan
nga makahuluya. Pareho sila sa mga bituon nga nagtalang. Gani may
lugar nga madulom gid nga ginatigana para sa ila. Kag didto sila hasta
san-o.
14 Si Enoc nga ikaanom nga kaliwat halin kay Adan nagpropesiya na
parte sa ila. Nagsiling siya, "Magaabot ang Ginoo kaupod sang iya linibo
nga mga anghel
15 sa paghukom sa tanan, kag sa pagsilot sang mga indi diosnon tungod
sang ila indi diosnon nga mga binuhatan, kag tungod sang malain nga
mga pulong nga ginahambal nila kontra sa iya."
16 Ini nga mga tawo *nga nagakontra sa kamatuoran* permi lang na-
gareklamo. Indi sila kontento sa ila kahimtangan, ginasunod lang nila
ang ila kaugalingon nga mga handom, mga tikalon sila, kag ginainto nila
ang iban para makuha nila ang ila gusto.

Mga Pahanumdom kag mga Bilin

17 Pero mga hinigugma, dumduma ninyo ang ginsiling sa inyo sadto
sang mga apostoles sang aton Ginoong Jesu-Cristo.
18 Indi bala nagsiling sila, "Sa ulihi nga mga inadlaw magaguwa ang
mga tawo nga magayaguta sa inyo, kag ang ila pagasundon amo lang ang
ila malain nga mga handom."
19 Amo ini nga mga tawo ang nagapadihot para kamo nga mga tumu-
luo magbinahin-bahin. Ginagamhan sila sang ila kinaandan nga mga
balatyagon. Wala sa ila ang Espiritu *Santo*.
20 Pero kamo mga hinigugma, magpalig-unanay kamo sa inyo balaan
nga ginatuohan. Magpangamuyo kamo sa *bulig sang* Espiritu Santo.
21 Tipigi gid ang inyo kaugalingon sa gugma sang Dios samtang na-
gahulat kamo sang kabuhi nga wala sing katapusan nga igahatag sang
aton Ginoong Jesu-Cristo tungod sa iya kaluoy.
22 Kaluoyi ninyo ang mga nagapangduhaduha.
23 Buligi ninyo ang iban para maluwas sila sa silot, pareho nga na-
gasabnit kamo sang isa ka butang nga masunog na. Kaluoyi ninyo
bisan ang mga tawo nga malain gid, pero mag-andam kamo *sa ila mga*

‡ **1:12** *nagaguba:* ukon, *nagadagta*

ginahimo. Kangil-aran ninyo *ang ila malain nga mga buhat kay* bisan ang ila mga bayo nahigkuan sang ila kalautan.

Pagdayaw kag Pagpasalamat sa Dios

24 Ang Dios makasarang sa pagbantay sa inyo para indi kamo mahulog
sa sala, kag madala niya kamo nga wala sing kasawayan kag malipayon
gid sa iya gamhanan nga presensya.
25 *Dalayawon gid siya!* Siya gid lang ang Dios kag aton Manluluwas
paagi kay Jesu-Cristo nga aton Ginoo. Sa iya ang kadungganan, pagka-
halangdon, gahom, kag awtoridad halin pa sang una, subong, kag hasta
san-o! Amen.

Pahayag
(Ang mga Butang nga Ginpahayag ni Jesu-Cristo kay Juan)

1 *Ini nga sulat* parte sa mga butang nga ginpahayag ni Jesu-Cristo nga
magakalatabo sa indi na lang madugay. Ginsugid ini sang Dios kay Cristo
para siya naman ang magasugid sini sa mga nagaalagad sa Dios. Gani
ginsugid ini ni Cristo sa iya ulipon nga si Juan paagi sa iya ginsugo nga
anghel.
2 Ako si Juan kag ginasugid ko ang tanan nga butang nga akon nakita
nga ginpahayag sang Dios kag ginsugid ni Jesu-Cristo.
3 Bulahan ang nagabasa kag ang mga nagapamati sa sini nga sulat kon
ginatuman nila ang nasulat diri. Kay ang mga propesiya diri madali na
lang magakalatabo.

Pagpangamusta sa Pito ka Iglesya

4-5 *Nagapangamusta ako sa inyo nga ara* sa pito ka iglesya sa *probinsya
sang* Asia.
Kabay pa nga ang Dios, ang Espiritu, kag si Jesu-Cristo maghatag sa
inyo sang grasya* kag kalinong.† Kon parte sa Dios, amo siya subong,
amo man siya sang una, kag amo man sa palaabuton. Kon parte sa pito
ka Espiritu‡ ara ini sa atubangan sang trono sang Dios. Kag kon parte
kay Jesu-Cristo, siya ang masaligan nga manugpamatuod. Siya ang una
gid nga nabanhaw.§ Kag siya man ang nagagahom sa *tanan nga* mga
manugdumala diri sa kalibutan. Ginahigugma niya kita, kag paagi sa
iya dugo* ginluwas kita sa aton mga sala.
6 Ginhimo niya kita nga mga hari† kag mga pari sa pag-alagad sa Dios
nga iya Amay. Sa iya ang kadungganan kag ang gahom hasta san-o.
Amen.
7 Magpreparar kamo! Magaabot si Jesu-Cristo nga makita sa mga
panganod. Ang tanan nga tawo makakita sa iya pati ang mga tawo nga
nagbuno sa iya. Kag ang mga tawo sa tanan nga banwa sa kalibutan
magahibi tungod nga silutan na niya sila. Matuod gid ini!
8 Ang Ginoong Dios ang makagagahom sa tanan. Kon ano siya subong,
amo siya sang una, kag sa palaabuton. Gani nagsiling siya, "Ako ang
Alpha kag ang Omega."‡

Nagpakita si Cristo kay Juan

9 Ako si Juan nga inyo utod nga kaupod man ninyo sa kabudlayan, sa
paghari, kag sa pag-antos tungod kay kita ara kay Jesus. Gindala ako sa
isla sang Patmos tungod sang *akon pagwali sang* pulong sang Dios nga
gintudlo ni Jesus.

---

* **1:4-5** *grasya:* ukon, *pagpakamaayo* † **1:4-5** *kalinong:* ukon, *maayo nga kahimtangan* ‡ **1:4-5** *pito ka Espiritu:* Ang buot silingon sini, *ang kabug-usan sang Espiritu.* Kay ang numero nga "pito" nagakahulugan sang bug-os ukon kompleto. Sa iban nga mga translations, *pito ka espiritu.* § **1:4-5** *Siya ang una gid nga nabanhaw* nga indi na mapatay liwat. * **1:4-5** *iya dugo:* buot silingon, *iya kamatayon bilang halad* † **1:6** *mga hari:* ukon, *isa ka ginharian* ‡ **1:8** *ang Alpha kag ang Omega:* Ini amo ang una kag ang katapusan nga mga litra sa Greek alphabet. Gani ang buot silingon diri ni Jesus nga siya amo ang ginsuguran kag ang katapusan sang tanan. Tan-awa man sa 21:6 kag 22:13

10 Sa adlaw sang Ginoo gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo*, kag
nabatian ko ang mabaskog nga tingog halin sa akon likod dampi nga daw
tunog sang trumpeta
11 nga nagasiling, "Isulat mo sa linukot nga sululatan kon ano ang
imo makita, kag ipadala dayon sa sining pito ka iglesya: Efeso, Smirna,
Pergamum, Tiatira, Sardis, Filadelpia, kag Laodicea."
12 Pagkabati ko sadto, nagbalikid dayon ako para tan-awon kon sin-o
ang nagahambal sa akon. Kag nakita ko ang pito ka suga nga bulawan.
13 Sa tunga sang mga suga may nagatindog nga daw isa ka tawo.
Malaba ang iya bayo nga lab-ot sa iya tiil, kag sa iya dughan may wagkos
nga bulawan.
14 Ang iya buhok puwerte kaputi pareho sa tela nga maputi gid, kag
ang iya mata nagabaga nga daw sa kalayo.
15 Ang iya mga tiil nagaidlak nga daw sa saway nga gintunaw sa kalayo
kag ginpahining. Ang iya tingog mabaskog gid nga daw sa daganas sang
busay.
16 May ginauyatan siya nga pito ka bituon sa iya tuo nga kamot, kag sa
iya baba may nagaguwa nga matalom nga espada nga duha ang sulab.
Ang iya guya tama kasilaw pareho sang adlaw kon udto.
17 Pagkakita ko sa iya, natumba ako sa iya tiilan nga daw sa patay.
Gintungtong niya dayon ang iya tuo nga kamot sa akon kag nagsiling,
"Indi ka magkahadlok! Ako ang ginsuguran kag ang katapusan *sang*
tanan.
18 May kabuhi ako nga wala sing katapusan. Napatay ako, pero tan-
awa, buhi ako, kag indi na gid mapatay. May gahom ako sa kamatayon
kag sa lugar sang mga patay.§
19 Gani isulat mo ang mga butang nga akon ginapakita sa imo, ang mga
butang nga nagakatabo subong kag ang matabo sa ulihi.
20 Amo ini ang tinago nga kahulugan sang pito ka bituon nga imo
nakita sa akon tuo nga kamot kag ang pito ka suga nga bulawan: ang
pito ka bituon amo ang pito ka anghel nga nagabantay sa pito ka iglesya,
kag ang pito ka suga nga bulawan amo ang pito ka iglesya.

2

Ang Sulat para sa Efeso

1 "Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Efeso:
"Amo ini ang ginasiling sang nagauyat sang pito ka bituon sa iya tuo
nga kamot kag nagalakat sa tunga sang pito ka suga nga bulawan:
2 Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo pati ang inyo mga pag-
pangabudlay kag pag-antos. Nahibaluan ko man nga indi ninyo maag-
wanta ang malain nga mga tawo. Gin-usisa ninyo ang mga nagapakaa-
postoles, kag nasapwan ninyo nga mga butigon gali sila.
3 Gin-antos ninyo ang mga kabudlayan tungod sa inyo pagtuo sa akon,
kag wala gid kamo nagluya.
4 Pero ang akon nasawayan sa inyo amo ini: ang inyo paghigugma sa
akon subong indi na pareho sang una.
5 Hunahunaa bala ninyo kon daw ano ang inyo paglas-ay. Maghinulsol
kamo kag himua ninyo liwat ang inyo mga ginahimo sang una. Kon indi,
kadtuan ko kamo kag kuhaon ko ang inyo suga.

§ **1:18** *lugar sang mga patay:* sa Griego, *Hades*

6 Pero amo ini ang maayo sa inyo: ginakaugtan ninyo ang mga
ginahimo sang mga Nicolaita nga amo man ang akon ginakaugtan.
7 “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.
“Ang mga mandadaog tugutan ko nga magkaon sang bunga sang
kahoy nga nagahatag sang kabuhi, kag ina nga kahoy didto sa Paraiso
sang Dios.

Ang Sulat para sa Smirna

8 “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Smirna:
“Amo ini ang ginasiling niya nga amo ang ginsuguran kag ang katapu-
san *sang tanan*, nga napatay pero nabuhi liwat:
9 Nahibaluan ko ang inyo mga pag-antos. Nahibaluan ko man nga
pobre kamo, pero *sa langitnon nga mga butang* manggaranon kamo.
Nahibaluan ko man nga ginainsulto kamo sang mga tawo nga nagasiling
nga sila mga Judio, pero ang matuod mga sakop sila ni Satanas.
10 Indi kamo magkahadlok sa mga butang nga madali na lang ninyo
pagaantuson. Tandaan ninyo: ang iban sa inyo ipapriso sang yawa
para tilawan kamo. Ang inyo mga pag-antos abuton sing mga napulo ka
adlaw. Pero magpakatutom kamo bisan nagakahulugan ini sang inyo
kamatayon, kag hatagan ko kamo sang kabuhi *nga wala sing katapusan*
bilang padya.
11 “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.
“Ang mga mandadaog indi pagsilutan sang ikaduha nga kamatayon.

Ang Sulat para sa Pergamum

12 “Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Perga-
mum:
“Amo ini ang ginasiling sang nagauyat sang matalom nga espada nga
duha ang sulab:
13 Nahibaluan ko nga bisan nagaestar kamo sa lugar nga kontrolado
ni Satanas nagapadayon gihapon kamo sa pagsunod sa akon. Kay wala
gid kamo nagtalikod sa *inyo* pagtuo sa akon, bisan pa sadtong tiyempo
nga si Antipas, nga akon masaligan nga manugpamatuod parte sa akon,
ginpatay dira sa inyo lugar nga sa diin nagaestar si Satanas.
14 Pero ari ang pila ka butang nga akon nasawayan sa inyo: may dira
sa inyo nga nagasunod sa mga pagpanudlo ni Balaam. Si Balaam nga ini
nagtudlo kay Balak kon paano ang pagtentar sa mga Israelinhon para
magpakasala sila paagi sa pagkaon sang mga kalan-on nga ginhalad sa
mga dios-dios kag paagi sa paghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon.
15 Kag may mga tawo man dira sa inyo nga nagasunod sa mga pag-
panudlo sang mga Nicolaita.
16 Gani maghinulsol kamo sa inyo mga sala! Kay kon indi, kadtuan
ko kamo dira sa labing madali, kag awayon ko ina nga mga tawo *nga*
nagasunod sa mga sala nga pagpanudlo paagi sa espada nga nagaguwa
sa akon baba.
17 “Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.
“Ang mga mandadaog hatagan ko sang pagkaon nga akon ginatigana
didto sa langit. Ang kada isa sa ila hatagan ko man sang puti nga bato,

kag sa kada bato may nasulat nga bag-o nga ngalan nga wala sing may makahibalo luwas lang sa magabaton sina.

Ang Sulat para sa Tiatira

18 "Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Tiatira:
"Amo ini ang ginasiling sang Anak sang Dios, nga ang iya mga mata nagabaga nga daw sa kalayo, kag ang iya mga tiil nagaidlak pareho sang ginpahining nga saway:
19 Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko nga mahigugmaon kamo, matutom, mapisan magserbisyo kag mainantuson. Nahibaluan ko man nga mas madamo pa gid ang inyo ginahimo subong sang sa una.
20 Pero ang akon nasawayan sa inyo amo ini: ginapabay-an lang ninyo ang babayi nga si Jezebel nga nagapakapropeta. Ginapabayan lang ninyo siya nga magpanudlo kag magpatalang sa akon mga ulipon. Nagasiling siya nga indi malain ang maghimo sang imoral nga pagpakigrelasyon kag magkaon sang mga pagkaon nga ginhalad sa mga dios-dios.
21 Ginhatagan ko siya sing tiyempo nga maghinulsol sa iya imoralidad pero indi siya maghinulsol.
22 Gani pamasakiton ko siya hasta indi na siya makahalin sa katre, kag ang mga tawo nga nagapakighilawas sa iya silutan ko sing tama gid, kon indi sila maghinulsol sa ila ginahimo nga malain.
23 Pamatyon ko ang iya mga sumulunod, para mahibaluan sang tanan nga iglesya nga nahibaluan ko ang mga hunahuna kag mga handom sang mga tawo. Balusan ko ang kada isa sa inyo suno sa inyo mga hinimuan.
24 "Pero ang iban sa inyo dira sa Tiatira wala gid nagsunod sa mga pagpanudlo ni Jezebel. Wala ninyo natun-i ang ila ginasiling nga 'madalom nga mga pagpanudlo ni Satanas.' Gani wala na ako sing inugdugang pa nga mga pagsulundan nga dapat ninyo tumanon.
25 Basta padayunon lang ninyo nga himuon ang maayo nga mga butang nga inyo ginahimo subong hasta sa akon pag-abot.
26-27 Kay ang mga mandadaog kag nagapadayon sa pagtuman sang akon kabubut-on hasta sa katapusan hatagan ko sing awtoridad nga pareho sang akon nabaton halin sa akon Amay. Dumalahan nila ang mga nasyon, kag wala gid sing may makakontra sa ila pagdumala. Ang mga nasyon mangin pareho lang sa kolon nga ila pagadugmukon.*
28 Ihatag ko man sa ila ang bituon sang kaagahon.
29 "Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

3

Ang Sulat para sa Sardis

1 "Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Sardis:
"Amo ini ang ginasiling sang nagauyat sang pito ka bituon kag ara man sa iya ang pito ka Espiritu sang Dios:* Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Madamo ang nagasiling nga mabakod ang inyo pagtuo sa akon, pero ang matuod daw mga patay kamo.

* **2:26-27** Sal. 2:8, 9 * **3:1** *pito ka Espiritu sang Dios:* Tan-awa ang footnote sa 1:4-5.

2 Gani magmata kamo, kag palig-una ninyo ang inyo nabilin nga
pagtuo samtang buhi pa ini. Tungod kay nasapwan ko nga ang inyo mga
hinimuan indi pa husto sa panulok sang akon Dios.
3 Gani dumduma ninyo ang gintudlo sa inyo nga inyo ginbaton. Tu-
mana ninyo ina kag hinulsulan ninyo ang inyo mga sala. Kon mag-
pabaya pa kamo, kadtuan ko kamo sa oras nga wala ninyo ginapaabot.
Ang akon pag-abot mangin pareho sang pag-abot sang makawat, kay
wala sing may makahibalo kon san-o.
4 Pero may pila dira sa inyo sa Sardis nga wala gid nalatnan sang
ginahimo nga malain sang iban. Magaupod sila sa akon nga nagabalayo
sang puti, tungod kay takos sila.
5 Ang mga mandadaog pabayuan sing puti, kag indi ko pagpanason
ang ila mga ngalan sa libro sang kabuhi.† Ipakilala ko sila sa akon Amay
kag sa iya mga anghel nga sila akon mga katawhan.
6 "Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

Ang Sulat para sa Filadelpia

7 "Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Filadelpia:
"Amo ini ang ginasiling sang matarong kag masaligan. Siya amo
ang nagahari pareho sang paghari ni David sang una. Kag siya lang
ang nagauyat sang yabi sa iya ginharian. Gani kon mag-abri siya *sang*
puwertahan para makasulod ang tawo sa iya ginharian, wala sing may
makasirado. Kag kon siradhan niya, wala sing may makaabri:
8 Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko man nga
bisan maluya kamo nagatuman gihapon kamo sang akon mga pag-
panudlo, kag wala gid kamo nagtalikod sa akon. Gani may gin-abrihan
ako nga puwertahan para sa inyo nga wala gid sing may makasirado.
9 Pero kon parte sadtong mga tawo nga sakop ni Satanas, nga mga
butigon nga nagasiling nga sila mga Judio pero ang matuod indi, palud-
hon ko sila sa inyo, kag mahibaluan nila nga ginahigugma ko kamo.
10 Sa pila ka adlaw magaabot ang mga kabudlayan sa bilog nga
kalibutan para tilawan ang tanan nga tawo. Pero tungod kay gintuman
ninyo ang akon sugo nga magmainantuson kamo, tipigan ko kamo sa
mga kabudlayan nga magaabot.
11 Madali na lang ako mag-abot. Gani magpadayon kamo sa pagsunod
sa mga butang nga inyo nahibaluan nga maayo kag matuod para wala
sing may makaagaw sang padya nga ginatigana para sa inyo.
12 Ang mga mandadaog himuon ko nga pareho sa haligi sa puluy-an
sang akon Dios, kag indi na gid sila maghalin didto. Markahan ko sila
sang ngalan sang akon Dios, kag sang ngalan sang siyudad sang akon
Dios, ang bag-o nga Jerusalem nga ipapanaog sang akon Dios halin sa
langit. Markahan ko man sila sang akon bag-o nga ngalan.
13 "Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya.

Ang Sulat para sa Laodicea

14 "Isulat mo ini para sa anghel nga nagabantay sa iglesya sa Laodicea:

† **3:5** *libro sang kabuhi:* buot silingon, *libro nga listahan sang mga nakaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan.*

"Amo ini ang ginasiling sang ginatawag nga Amen, ang masaligan
kag matuod nga manugpamatuod. Siya ang ginhalinan sang tanan nga
gintuga sang Dios:
15-16 Nahibaluan ko ang inyo mga ginahimo. Nahibaluan ko nga indi
kamo pareho sa mabugnaw ukon mainit nga tubig.‡ Kuntani mabugnaw
ukon mainit kamo. Pero tungod kay pareho kamo sa maalabaab nga
tubig ibuga ko kamo.
17 Nagasiling kamo nga manggaranon kamo, nga ginpakamaayo kamo
kag wala na sing kulang sa inyo. Pero wala kamo kahibalo nga makalu-
luoy gid kamo, tungod kay pobre kamo *sa pagtuo*, bulag *sa kamatuoran*,
kag hublas *sa panulok sang Dios*.
18 Gani nagalaygay ako sa inyo nga magbakal kamo sa akon sang
bulawan nga ginpaagi sa kalayo *nga amo ang matuod nga pagtuo*, para
mangin manggaranon kamo. Magbakal man kamo sa akon sang puti nga
bayo para matabunan ninyo ang inyo makahuluya nga pagkahublas.
Kag magbakal man kamo sa akon sang bulong nga inughaplas sa inyo
mata para makakita kamo *sang kamatuoran*.
19 Ang tanan nga akon ginapalangga ginasaway kag ginadisiplina ko.
Gani maghinulsol kamo kag kay-uhon gid ninyo ang inyo batasan.
20 Nagatindog ako sa puwertahan kag nagapanuktok. Kon may maka-
bati sang akon panawag kag padayunon niya ako sa iya balay, madayon
ako, kag magaupod kami kaon.
21 Ang mga mandadaog papungkuon ko sa tupad sang akon trono.§
Pareho bala sa akon, mandadaog ako kag subong nagapungko ako sa
tupad sang akon Amay sa iya trono.
22 "Kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ang ginasiling
sang Espiritu *Santo* sa mga iglesya."

4

Ang Pagsimba sa Langit

1 Pagkatapos sadto, may ginpakita pa gid sa akon. Nakita ko ang
puwertahan sa langit nga naabrihan. Kag nabatian ko liwat ang tingog
nga pareho sa tunog sang trumpeta. Nagsiling siya sa akon, "Saka ka diri
kag ipakita ko sa imo kon ano ang magakalatabo sa palaabuton."
2 Sa gilayon gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo*. Kag nakita ko didto
sa langit ang isa ka trono nga may nagapungko.
3 Ang nagapungko didto nagabadlak pareho sang *malahalon nga mga*
bato nga haspe kag kornalina. Kag sa palibot sang trono may balangaw
nga ang iya kolor pareho sa *bato nga* esmeralda.
4 Sa palibot sang trono, may 24 pa gid ka trono nga ginapungkuan sang
24 ka manugdumala. Ini nga mga manugdumala nagabayo sang puti kag
ang kada isa sa ila may korona nga bulawan.
5 Kag halin didto sa trono sige ang pangilat kag pangdaguob, kag kon
anu-ano pa ang akon nabatian. Sa atubangan dampi sang trono may pito
ka suga nga nagadabdab. Amo ato ang pito ka Espiritu sang Dios.*
6 Didto man sa atubangan sang trono may daw sa dagat nga matin-aw
pareho sang kristal.

‡ **3:15-16** *mabugnaw ukon mainit nga tubig:* siguro ang buot silingon, *tubig nga manami imnon*
§ **3:21** *papungkuon ko sa tupad sang akon trono:* buot silingon, *magahari kaupod ko*
* **4:5** *pito ka Espiritu sang Dios:* Tan-awa ang footnote sa 3:1.

Sa palibot sang trono, sa kada kilid, may apat ka buhi nga mga tinuga.
Damo gid ang ila mga mata sa atubangan kag sa likod.
7 Ang premiro sa ila daw sa leon; ang ikaduha daw sa bataon nga
baka; ang ikatatlo daw sa tawo ang iya hitsura; kag ang ikaapat daw sa
nagalupad nga agila.
8 Ang kada isa sa ila may anom ka pakpak kag damo gid ang ila mga
mata sa ila bilog nga lawas. Adlaw-gab-i wala untat ang ila kanta nga
nagasiling,
"Balaan! Balaan! Balaan
ang aton Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan.†
Siya amo ang Dios sang una, subong kag sa palaabuton."
9 Sige ang ila dayaw, padungog, kag pasalamat sa iya nga nagapungko
didto sa trono, nga nagakabuhi hasta san-o. Kag samtang ginahimo nila
ini,
10 ang 24 ka manugdumala nagaluhod kag nagasimba sa iya nga naga-
pungko didto sa trono, nga nagakabuhi hasta san-o. Kag ginabutang nila
ang ila mga korona sa atubangan sang trono kag magsiling,
11 "Ikaw ang amon Ginoo kag Dios,
takos ikaw nga magbaton sang pagpadungog, pagtahod, kag awtori-
dad.
Kay gintuga mo ang tanan nga butang.
Suno sa imo kabubut-on ginhimo mo sila."

5

Ang Linukot nga Kasulatan kag ang Karnero

1 Pagkatapos sadto, may nakita ako nga linukot nga kasulatan sa tuo
nga kamot sang nagapungko sa trono. Ang ini nga kasulatan may sulat
sa sulod kag sa guwa kag napitlan sang pito ka selyo.*
2 Kag may nakita dayon ako nga isa ka gamhanan nga anghel nga nag-
panawag sa mabaskog nga tingog, "Sin-o bala ang takos nga maghukas
sang mga selyo sang linukot nga kasulatan para mabuksan kag mahum-
lad?"
3 Pero wala gid sing bisan isa didto sa langit, sa kalibutan, ukon sa
idalom sang kalibutan nga sarang makaabri kag makabasa kon ano ang
nakasulat sa linukot nga kasulatan.
4 Gani naghilibion gid ako tungod kay wala gid sing bisan isa nga takos
mag-abri kag magbasa sang sini nga kasulatan.
5 Karon, ang isa sa mga manugdumala didto nagsiling sa akon, "Indi
ka maghibi, tungod kay si Jesus nga mandadaog nga ginatawag nga Leon
nga halin sa tribo ni Juda kag kaliwat ni David sarang makahukas sang
pito ka selyo sa linukot nga kasulatan para mahumlad ini."
6 Dayon nakita ko ang isa ka Karnero nga nagatindog didto sa tunga
sang trono, nga ginalibutan sang apat ka buhi nga mga tinuga kag sang
mga manugdumala. Kon tan-awon, daw sa ginpatay ini nga Karnero.
May pito ini ka sungay kag pito man ka mata nga amo ang pito ka Espiritu
sang Dios† nga ginpadala sa bilog nga kalibutan.
7 Nagpalapit ang Karnero sa trono kag ginkuha niya dayon ang kasu-
latan sa tuo nga kamot sang nagapungko didto.

† **4:8** Isa. 6:3 * **5:1** *selyo:* Ini hinimo halin sa wax kag ginabutang sa kilid sang linukot nga kasulatan para sarado. † **5:6** *pito ka Espiritu sang Dios:* Tan-awa ang footnote sa 3:1.

8 Pagkakuha niya sang kasulatan, ang apat ka buhi nga mga tinuga kag
ang 24 ka manugdumala nagluhod sa pagsimba sa Karnero. Ang kada
isa sa ila may yahong nga bulawan nga puno sang insenso nga amo ang
mga pangamuyo sang mga katawhan sang Dios. May arpa man ang kada
isa sa ila nga ila ginatukar,
9 kag nagakanta sila sang isa ka bag-o nga kanta nga nagasiling,
"Ikaw ang takos nga makakuha sang linukot nga kasulatan
kag sa paghukas sang iya mga selyo,
tungod kay ginpatay ka, kag paagi sa imo dugo
gintubos mo ang mga tawo
para mangin iya sang Dios.
Ginpili mo sila sa tanan nga tribo, lingguahe, lahi kag nasyon.
10 Ginhimo mo sila nga mga hari
kag mga pari sa pag-alagad sa aton Dios.
Kag padumalahon mo sila sa kalibutan."
11 Dayon nakita ko kag nabatian ang linibo kag minilyon nga anghel.
Ang ini nga mga anghel nagatilipon didto sa palibot sang trono, sa apat
ka buhi nga mga tinuga, kag sa mga manugdumala.
12 Kag nagakanta sila sing mabaskog:
"Ang Karnero nga ginpatay takos nga
magbaton sang awtoridad, manggad, kaalam, kusog,
pagtahod, pagpadungog, kag pagdayaw!"
13 Kag nabatian ko dayon ang tanan nga tinuga sa langit, sa duta, sa
idalom sang duta, kag sa dagat nga nagakanta:
"Ihatag ta sa nagapungko sa trono kag sa Karnero ang pagdayaw,
pagtahod, pagpadungog kag paggahom hasta san-o!"
14 Nagsabat dayon ang apat ka buhi nga mga tinuga, "Amen!" Kag ang
mga manugdumala nagluhod kag nagsimba.

6

Ang Paghukas sang mga Selyo sa Kasulatan

1 Nakita ko dayon ang Karnero nga nagahukas sang premiro sa pito ka
selyo sa linukot nga kasulatan. Kag nabatian ko nga naghambal ang isa
sa apat ka buhi nga mga tinuga. Ang iya tingog daw sa daguob. Siling
niya, "Dali!"
2 Pagtan-aw ko, nakita ko ang isa ka puti nga kabayo. Ang nagasakay
sini may ginauyatan nga pana. Ginhatagan siya sing korona kag gin-
padalagan niya dayon ang iya kabayo kag sige ang iya pagpangdaog.
3 Pagkatapos sadto, ginhukas sang Karnero ang ikaduha nga selyo
sang kasulatan. Kag nabatian ko nga nagsiling ang ikaduha nga buhi
nga tinuga, "Dali!"
4 Kag nagguwa ang pula nga kabayo. Ang nagasakay sini ginhatagan
sing dako nga espada, kag ginhatagan man siya sing gahom para mag-
dala sang gira sa duta, para magpinatyanay ang mga tawo.
5 Paghukas sang Karnero sang ikatatlo nga selyo, nabatian ko ang
ikatatlo nga buhi nga tinuga nga nagsiling, "Dali!" Kag nakita ko ang
itom nga kabayo. Ang nagasakay sini may ginauyatan nga kilohan.
6 Pagkatapos may nabatian ako nga daw sa tingog nga halin sa apat
ka buhi nga mga tinuga nga nagasiling, "*Pamahala ang ila pagkaon*. Ang
bili sang tatlo ka litse nga *harina nga* trigo bali isa ka adlaw nga suhol,

kag ang isa ka gantang nga *harina nga* barley bali isa man ka adlaw nga suhol. Pero indi pagpataasi ang mantika kag ang bino!"

7 Pagkatapos sadto ginhukas dayon sang Karnero ang ikaapat nga selyo kag nabatian ko ang ikaapat nga buhi nga tinuga nga nagsiling, "Dali!"

8 Kag nakita ko ang isa ka malapsi nga kabayo. Ang nagasakay sini gin-ngalanan nga Kamatayon, kag ang Hades* nagasunod sa iya. Ginhatagan sila nga duha sang gahom para pamatyon ang ikaapat nga parte sang mga tawo sa kalibutan paagi sa gira, gutom, mga balatian, kag mapintas nga mga sapat sa kalibutan.

9 Ginhukas dayon sang Karnero ang ikalima nga selyo. Kag nakita ko sa idalom sang halaran ang mga kalag sadtong mga tawo nga ginpamatay tungod sa ila pagwali sang pulong sang Dios.

10 Nagsinggit sila sing mabaskog, "Ginoo nga Makagagahom, balaan kag masaligan! San-o mo pa bala hukman kag silutan ang mga tawo sa kalibutan tungod sang ila pagpatay sa amon?"

11 Ang kada isa sa ila ginhatagan sing malaba nga bayo nga puti, kag ginsilingan sila nga maghulat-hulat lang anay hasta makompleto ang kadamuon sang ila mga kauturan kag mga kaupod nga mga ulipon sang Dios nga pagapatyon man pareho sa ila.

12 Karon, ang ikaanom na nga selyo ang ginhukas sang Karnero. Pagkahukas sini, naglinog dayon sing mabaskog. Nag-itom ang adlaw pareho sang itom gid nga panapton, kag nagpula ang bulan pareho sang dugo.

13 Nagkalahulog sa duta ang mga bituon sa langit nga daw sa mga ulihi nga bunga sang kahoy nga higera nga nagakalahulog kon huyupon sang mabaskog nga hangin.

14 Nadula ang langit nga daw sa linukot nga papel, kag nagkalakuha ang mga bukid kag mga isla sa ila puwesto.

15 Dayon nagpanago sa mga kuweba kag sa idalom sang dalagko nga mga bato sa mga bukid ang mga hari sa kalibutan, ang mga manugdumala, ang mga opisyal sang mga soldado, ang mga manggaranon, ang mga gamhanan, kag ang tanan nga klase sang tawo, ulipon ukon indi.

16 Nagsiling sila sa mga bukid kag sa mga bato, "Tiphagi ninyo kami kag tabuni para indi kami makita sang nagapungko sa trono kag para makaluwas kami sa kaakig sang Karnero.

17 Tungod kay nag-abot na ang adlaw nga ipaagom nila ang ila kaakig sa mga tawo, kag wala gid sing may makakontra sa ila."

7

Ang 144,000 ka Tawo nga Ginmarkahan

1 Pagkatapos sadto, may nakita ako nga apat ka anghel nga nagatindog sa apat ka corner sang kalibutan. Ginapunggan nila ang apat ka hangin sa kalibutan para wala sing hangin nga maghuyop sa duta ukon sa dagat ukon sa bisan ano nga kahoy.

2 Kag nakita ko man ang isa pa ka anghel nga naghalin sa east. May dala siya nga inugmarka sang buhi nga Dios. Nagsinggit siya sing mabaskog sa apat ka anghel nga ginhatagan sang Dios sing gahom sa paghalit sang duta kag sang dagat.

* **6:8** *Hades:* buot silingon, *lugar sang mga patay*

3 Siling niya, “Indi ninyo anay paghaliti ang duta, ukon ang dagat ukon
ang mga kahoy samtang wala ta pa mamarkahan ang mga agtang sang
mga ulipon sang aton Dios.”
4 Suno sa ginsugid sa akon, 144,000 ang ginmarkahan sang marka sang
Dios. Halin sila sa tanan nga tribo sang Israel.

5 12,000 halin sa tribo ni Juda;
12,000 halin sa tribo ni Reuben;
12,000 halin sa tribo ni Gad;
6 12,000 halin sa tribo ni Asher;
12,000 halin sa tribo ni Naftali;
12,000 halin sa tribo ni Manase;
7 12,000 halin sa tribo ni Simeon;
12,000 halin sa tribo ni Levi;
12,000 halin sa tribo ni Isacar;
8 12,000 halin sa tribo ni Zebulun;
12,000 halin sa tribo ni Jose;
12,000 halin sa tribo ni Benjamin.

Ang Madamo nga Tawo sa Atubangan sang Trono sang Dios

9 Pagkatapos sadto, nakita ko ang mga tawo nga indi maisip tungod sa
ila kadamuon. Ini nga mga tawo halin sa tanan nga nasyon, tribo, lahi
kag lingguahe. Nagatindog sila didto sa atubangan sang trono kag sang
Karnero. Ang ila bayo puro puti kag malaba, kag may ginauyatan sila
nga mga dahon sang palma.
10 Nagasinggit sila sing mabaskog, “Dalayawon ang Dios nga naga-
pungko sa trono, kag dalayawon man ang Karnero kay ginluwas nila
kami sa silot!”
11 Kag nagtindog ang tanan nga anghel sa palibot sang trono kag sang
mga manugdumala, kag sang apat ka buhi nga mga tinuga. Nagluhod
dayon ang mga anghel sa atubangan sang trono kag nagsimba sa Dios.
12 Nagsiling sila, “Matuod gid nga ang aton Dios dapat nga dayawon,
padunggan, pasalamatan kag tahuron. Nahibaluan niya ang tanan, kag
ang tanan nga gahom kag kabaskog ara sa iya. Dayawon siya hasta san-
o! Amen!”
13 Pagkatapos nagpamangkot sa akon ang isa sa mga manugdumala.
Siling niya, “Nahibaluan mo bala kon sin-o ang mga tawo nga ina nga
nagabayo sing puti, kag kon diin sila naghalin?”
14 Nagsabat ako, “Sir, wala ako kahibalo. Sugiri man ako!” Nagsiling
siya sa akon, “Amo ina ang mga tawo nga nakaagi sa puwerte nga pag-
antos. Ang ila mga bayo ginlabhan nila kag ginpaputi sa dugo sang
Karnero.
15 Amo ina nga dira sila nagatindog sa atubangan sang trono sang Dios,
kag adlaw-gab-i ang ila pag-alagad sa iya sa iya templo. Kag ang *Dios*
mismo nga nagapungko sa trono amo ang nagaasikaso sa ila.
16 Indi na gid sila paggutumon ukon pag-uhawon. Kag indi na sila
mainitan ukon mapaso sa init sang adlaw.
17 Kay ang Karnero nga dira sa trono amo na ang magabantay sa ila.
Dal-on niya sila sa mga tuburan nga nagahatag sang kabuhi, kag pahiran
sang Dios ang tanan nga luha sa ila mga mata.”*

* **7:17** Isa. 49:10; 25:8

8

Ang Paghukas sang Ikapito nga Selyo

1 Sang paghukas sang Karnero sang ikapito nga selyo naglinong ang
langit sa sulod sang mga tunga sa oras.
2 Nakita ko dayon ang pito ka anghel nga nagatindog sa atubangan
sang Dios. Kag ang kada isa sa ila ginhatagan sang trumpeta.
3 May isa pa gid ka anghel nga nagpalapit sa halaran. May ginauyatan
siya nga bulawan nga suludlan sang insenso. Ginhatagan siya sing
madamo nga insenso para iupod sa mga pangamuyo sang tanan nga
tumuluo kag ihalad sa halaran nga bulawan nga ara sa atubangan sang
trono.
4 Gani nagtub-ok paibabaw ang aso sang ginsunog nga insenso kaupod
sang mga pangamuyo sang mga katawhan sang Dios halin sa mga kamot
sang anghel nga nagatindog sa atubangan sang Dios.
5 Pagkatapos ginkuha sang anghel ang suludlan sang insenso kag
ginpuno niya ini sing kalayo halin sa halaran kag ginhaboy niya dayon
sa duta. Sa gilayon, nagpangilat, nagdaguob, naggahod kag naglinog.

Ang mga Trumpeta

6 Karon, ang pito ka anghel nga may pito ka trumpeta nagpreparar na
sa pagpatunog sang ila mga trumpeta.
7 Ang premiro nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta. Nag-ulan
dayon sing yelo kag kalayo nga may lakot nga dugo. Kag nasunog ang
ikatlo nga parte sang duta, ang ikatlo nga parte sang kahoy, kag ang
tanan nga hilamon.
8 Dayon ang ikaduha nga anghel nagpatunog man sang iya trumpeta,
kag may nahulog sa dagat nga daw isa ka dako nga bukid nga nagad-
abadaba.
9 Kag ang ikatlo nga parte sang dagat nangin dugo, ang ikatlo nga parte
sang tanan nga sapat sa dagat nagkalamatay, kag ang ikatlo nga parte
sang tanan nga barko nagkalaguba.
10 Ang ikatatlo naman nga anghel ang nagpatunog sang iya trumpeta,
kag may dako nga bituon nga nagadabdab nga daw sa suga nga nahulog
halin sa langit kag nagtupa sa ikatlo nga parte sang mga suba kag mga
tuburan.
11 Ang ngalan sang ato nga bituon "Pait." Gani ang ikatlo nga parte
sang mga tubig nagpait, kag madamo nga tawo ang nagkalamatay sang
pag-inom nila sini.
12 Dayon ang ikaapat nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag
ang natabo, naigo ang ikatlo nga parte sang adlaw, ang ikatlo nga parte
sang bulan, kag ang ikatlo nga parte sang mga bituon, kag nadula ang
ikatlo nga parte sang ila kasanag. Gani nagdulom sa ikatlo nga parte
sang adlaw kag sa ikatlo nga parte sang gab-i.*
13 Pagkatapos sadto may nakita ako nga agila nga nagalupad sa ka-
hanginan. Nabatian ko nga nagasinggit ini sing mabaskog, "Kaluluoy!
Kaluluoy gid ang mga nagaestar sa kalibutan kon magpatunog pa gid ang
tatlo ka anghel sang ila mga trumpeta."

---

* **8:12** *Gani nagdulom...gab-i:* ukon, *Gani nadula ang ikatlo nga parte sang kasanag kon adlaw kag kon gab-i.*

9

1 Dayon ang ikalima nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag
nakita ko ang isa ka bituon nga nahulog sa duta halin sa langit. Ini nga
bituon ginhatagan sing yabi nga para sa puwertahan sang madalom gid
nga buho.*
2 Gin-abrihan sang bituon ini nga buho, kag nagguwa dayon ang
aso nga daw sa naghalin sa dako gid nga hurnohan. Nagdulom ang
kalibutan tungod kay ang silak sang adlaw nalipdan sang aso nga halin
sa buho.
3 Kag indi lang ina, kundi halin sa aso may nagguluwa nga mga apan
nga naghugpa sa duta, kag ginhatagan sila sing gahom nga magpanakit
pareho sa iwi-iwi.
4 Ginhambalan sila nga indi nila paghalitan ang mga hilamon, ukon
ang mga kahoy, ukon ang iban pa nga mga tanom, kundi ang mga tawo
lang nga wala sing marka sang Dios sa ila mga agtang.
5 Gintugutan ang mga apan nga sakiton ato nga mga tawo sa sulod
sang lima ka bulan, pero wala sila pagtuguti nga pamatyon nila sila. Ang
kasakit sang ila kinadtan pareho sang kinadtan sang iwi-iwi.
6 Gani sa sulod sang lima ka bulan, gusto sang mga tawo nga mapatay,
pero indi sila mapatay. Bisan gusto na gid nila nga mapatay, indi gid sila
mapatay.
7 Ang hitsura sang ato nga mga apan daw sa mga kabayo nga
preparado na sa inaway. Sa ila ulo may nagatungtong nga daw sa korona
nga bulawan kag ang ila guya daw sa guya sang tawo.
8 Ang ila buhok daw sa buhok sang babayi, kag ang ila mga ngipon daw
sa ngipon sang leon.
9 Ang ila mga dughan natabunan sang daw sa panaming nga salsalon,
kag ang huni sang ila mga pakpak daw sa hagunos sang madamo nga
karwahe nga ginaguyod sang mga kabayo pakadto sa inaway.
10 Ang ila ikog pareho sa ikog sang iwi-iwi nga nagapangutot, kag ang
ila ikog may ikasarang sa pagpaantos sa mga tawo sa sulod sang lima ka
bulan.
11 May hari nga nagadumala sa ila. Ini amo ang anghel *nga nag-abri*
sang madalom nga buho. Ang iya ngalan sa *lingguahe nga* Hebreo si
Abadon, sa Griego si Apolyon, *nga kon sa aton pa Manuglaglag*.
12 Tapos na ang premiro nga makahaladlok nga hitabo, pero may duha
pa gid nga magaabot.
13 Dayon ang ikaanom nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag
nabatian ko nga may naghambal halin sa mga corner sang bulawan nga
halaran nga nagaatubang sa Dios.
14 Nagsiling ang tingog sa ikaanom nga anghel nga may trumpeta,
“Buy-i na ang apat ka anghel nga ginagapos sa dako nga suba sang
Euphrates!”
15 Gani ginpangbuy-an sila. Ginpreparar na nga daan sila para gid sa
sadto nga oras, para pamatyon nila ang ikatlo nga parte sang tanan nga
tawo.
16 Ginsugiran ako nga ang kadamuon sang ila mga soldado nga
manugkabayo 200,000,000.
17 Kag suno sa ginpakita sa akon, amo ini ang hitsura sang mga kabayo
kag sang mga nagasakay: Ang mga nagasakay may mga panaming sa

* **9:1** *madalom gid nga buho* nga ginaestaran sang malain nga mga espiritu.

dughan nga ang mga kolor *pula pareho sang* kalayo, *asul pareho sang* sapiro, kag *dalag pareho sang* asupre. Ang mga kabayo ya, ang ila ulo daw sa ulo sang leon, kag sa ila baba may nagaguwa nga kalayo, aso, kag asupre.

18 Kag paagi sa sining tatlo ka kahalitan nga amo ang kalayo, aso, kag asupre nga nagaguwa sa baba sang mga kabayo, nagkalamatay ang ikatlo nga parte sang mga tawo.

19 Ang gahom sang mga kabayo nagahalin sa ila baba kag sa ila ikog. Ang ila ikog daw sa mga man-og nga nagapangagat, kag amo ini ang ila ginagamit sa pagsakit sa mga tawo.

20 Pero ang mga tawo nga nabilin, nga wala nagkalamatay sa sining tatlo ka kahalitan, wala pa gid magbiya sa mga dios-dios nga ila ginhimo. Sige pa gid ang ila simba sa mga demonyo kag sa mga rebulto nga bulawan, pilak, saway, bato kag kahoy. Ang ini nga mga rebulto indi makakita, indi makabati, kag indi makalakat.

21 Wala man sila naghinulsol sang ila pagpamatay, pagpangbabaylan, pagpakigrelasyon nga imoral, kag pagpangawat.

10

Ang Anghel kag ang Gamay nga Kasulatan

1 Pagkatapos sadto, may nakita ako liwat nga anghel nga gamhanan nga nagapanaog halin sa langit. Nalikupan siya sang panganod, kag may nagalibot nga balangaw sa iya ulo. Nagasilak ang iya nawong pareho sa adlaw, kag ang iya mga batiis daw sa mga haligi nga kalayo.

2 May ginauyatan siya nga gamay nga kasulatan nga nahumlad. Pag-abot niya sa kalibutan, gintungtong niya ang iya tuo nga tiil sa dagat kag ang iya wala nga tiil sa duta,

3 kag nagsinggit siya. Ang iya tingog daw sa leon nga nagangurob. Pagkatapos niya singgit, nagsabat ang pito ka daguob.

4 Isulat ko na kuntani ang ginhambal sang pito ka daguob, pero may nabatian ako nga tingog halin sa langit nga nagsiling, “Indi pag-ipanugid ang ginhambal sang pito ka daguob. Indi ini pag-isulat.”

5 Karon, ang anghel nga nakita ko nga nagatindog sa dagat kag sa duta nagbayaw sang iya tuo nga kamot sa langit

6 kag nagpanumpa sa Dios, ang Dios nga nagakabuhi hasta san-o, nga naghimo sang langit, duta, kag dagat, kag sang tanan nga butang nga ara sa ila. Nagsiling ang anghel, “Indi na magdugay,

7 kay kon magpatunog na ang ikapito nga anghel sang iya trumpeta, himuon na sang Dios ang iya tinago nga plano suno sa iya ginsugid sa iya mga ulipon nga mga propeta.”

8 Nagsiling liwat sa akon ang tingog nga halin sa langit, “Kadtui ang anghel nga nagatindog sa dagat kag sa duta, kag kuhaa ang kasulatan nga nahumlad sa iya kamot.”

9 Gani nagkadto ako sa anghel kag ginpangayo ko sa iya ang gamay nga kasulatan. Nagsiling siya sa akon, “Ari, kuhaa kag kauna. Daw honey ini katam-is kon dira pa sa imo baba, pero pag-abot sa imo tiyan magapait ini.”*

* **10:9** Eze. 3:3

10 Ginkuha ko ang kasulatan sa iya kamot kag ginkaon ko dayon. Daw
honey matuod ang iya katam-is sa akon baba, pero pagkatulon ko na,
nagpait sa akon tiyan.
11 Kag may nagsiling dayon sa akon, “Kinahanglan iwali mo liwat
ang ginpahambal sang Dios parte sa nagkalain-lain nga nasyon, lahi,
lingguahe kag hari.”

11

Ang Duha ka Saksi

1 Dayon ginhatagan ako sang inugtakos nga daw sa baston. Nagsiling
ang naghatag sa akon, “Sige, taksa ang templo sang Dios kag ang halaran,
kag isipa dayon kon pila ang nagasimba didto.
2 Pero ang sa guwa sang templo indi lang pag-ilakip takos kay ina para
sa mga tawo nga wala makakilala sa Dios. Ini sila amo ang magaguba
sang balaan nga siyudad sa sulod sang 42 ka bulan.
3 Kag sa sina nga mga inadlaw ipadala ko ang akon duha ka saksi
nga magasuksok sang sako *bilang tanda sa mga tawo nga dapat na sila
maghinulsol*. Kag magawali sila sang akon ipawali sa ila sa sulod sang
1,260 ka adlaw.”
4 Ang ining duha ka saksi amo ang duha ka kahoy nga olibo* kag duha
ka suga nga nagatindog sa atubangan sang Ginoo, nga amo ang Ginoo sa
bilog nga kalibutan.
5 Kon may magtinguha sa pagsakit sa ila, may kalayo nga magaguwa sa
ila baba kag magalaglag sang ila mga kaaway. Pareho sini ang pagpatay
sa kay bisan sin-o nga gusto magsakit sa ila.
6 May gahom man sila sa pagpugong sang ulan para indi mag-ulan
samtang nagawali sila sang pulong sang Dios. May gahom man sila nga
ang tubig sa mga tuburan mahimo nila nga dugo. Kag indi lang ina
kundi may gahom pa gid sila sa paghalit sang bilog nga kalibutan paagi
sa nagkalain-lain nga kahalitan sa bisan ano nga oras nga gusto nila.
7 Kon makatapos na sila sa pagwali sang pulong sang Dios, awayon sila
sang dako nga sapat nga magaguwa halin sa madalom nga buho. Ining
duha ka manugwali mapierdi sang sapat kag patyon dayon sila.
8 Ang ila bangkay mabilin lang sa karsada sang bantog nga siyudad,
nga sa diin ang ila Ginoo ginlansang sa krus. Ang ini nga siyudad
nagasimbolo sang Sodom ukon Egypt.
9 Sa sulod sang tatlo ka adlaw kag tunga, didto ang ila bangkay sa
karsada nga ginatan-aw sang mga tawo sa nagkalain-lain nga lahi, tribo,
lingguahe kag nasyon. Kag indi magtugot ang mga tawo nga ipalubong
sila.
10 Magakalipay gid ang mga tawo sa kalibutan tungod kay napatay na
atong duha ka tawo. Magaselebrar sila kag magaregaluhay tungod nga
napatay ang duha ka propeta sang Dios nga nagdala sing madamo nga
kalisod sa mga tawo sa kalibutan.
11 Pero pagkaligad sang tatlo ka adlaw kag tunga, ginbuhi liwat sang
Dios ang ila mga bangkay. Nagtindog sila kag ang tanan nga nakakita sa
ila hinadlukan.

---

* **11:4** *duha ka kahoy nga olibo:* Amo ini sila ang katumanan sang propesiya ni Zacarias (Zac. 4:2-14).

12 Dayon ang ining duha ka saksi nakabati sang tingog nga mabaskog
halin sa langit nga nagasiling, "Dali, saka kamo diri!" Kag samtang
nagatan-aw ang ila mga kaaway, nagsaka sila pa-langit.
13 Sa amo man nga oras naglinog sing mabaskog. Ang ikanapulo nga
parte sang siyudad naguba, kag 7,000 ka tawo ang nagkalamatay sa
ato nga linog. Ang mga tawo nga wala nagkalamatay kinulbaan, kag
nagdayaw sila sa Dios sang langit.†
14 Ang ikaduha nga makahaladlok nga hitabo tapos na, pero may
masunod pa nga ikatatlo.

Ang Ikapito nga Trumpeta

15 Ang ikapito nga anghel nagpatunog sang iya trumpeta, kag may
mabaskog nga mga tingog sa langit nga nagasiling, "Karon ang aton
Ginoo kag ang iya pinili nga si Cristo amo na ang magahari sa kalibutan.
Kag ang iya paghari wala sing katapusan!"
16 Kag ang 24 ka manugdumala nga nagapungko sa ila mga trono sa
atubangan sang Dios nagluhod dayon kag nagsimba sa Dios,
17 nga nagasiling,
"Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan,
ikaw ang Dios sang una, kag ikaw man ang Dios subong.
Nagapasalamat kami sa imo tungod kay gin-gamit mo na ang imo
gahom,
kag nag-umpisa ka na nga maghari sa kalibutan.
18 Puwerte gid ang kaakig sang mga tawo
nga wala nagakilala sa imo.
Kay nag-abot na ang oras nga silutan mo sila.
Kag ang mga patay hukman mo na.
Amo na ini ang oras nga hatagan mo sing padya ang imo mga ulipon,
ang mga propeta, ang imo mga katawhan,
kag ang tanan nga nagatahod sa imo,
bantog man ukon indi.
Oras na nga pamatyon mo ang mga tawo nga nagaguba sang kalibutan."
19 Pagkatapos sadto, gin-abrihan ang templo sang Dios didto sa langit.
Kag didto sa sulod, makita ang Kahon sang iya Kasugtanan. Dayon
nagpangilat, nagginahod, kag nagdinaguob. Naglinog man kag nag-ulan
sing yelo nga daw mga bato.

12

Ang Babayi kag ang Dragon

1 May makatilingala dayon nga butang nga nagpakita sa langit. Nakita
ko ang isa ka babayi nga nagabayo sing adlaw, kag ang bulan didto sa
idalom sang iya mga tiil. Kag sa iya ulo may korona nga may dose ka
bituon.
2 Manugbata na ang babayi, kag nagauraroy tungod kay nagapasakit
na siya.
3 May isa pa gid ka makatilingala nga butang nga akon nakita sa langit.
May dako nga dragon nga pula nga may pito ka ulo kag may napulo ka
sungay, kag sa kada ulo may korona.

† **11:13** *Dios sang langit:* ukon, *Dios nga ara sa langit;* ukon, *Dios nga naghimo sang langit;* ukon, *Dios nga labaw sa tanan*

4 Ginpangahig sang iya ikog ang ikatlo nga parte sang mga bituon kag
ginpanghaboy sa duta. Didto siya nagatindog malapit sa babayi nga
manugbata para pagbata sang babayi kaunon niya dayon ang bata.
5 Karon, nagbata ang babayi kag ang iya bata lalaki. Ang ini nga
bata amo ang magadumala sa mga nasyon, kag wala gid sing may
makakontra sa iya pagdumala.* Gani *pagkatawo sang bata,* ginsabnit
siya dayon kag gindala sa Dios didto sa iya trono.
6 Ang babayi nga nagbata nagpalagyo sa kamingawan nga gin-
preparar na nga daan sang Dios para sa iya, para didto siya atipanon sa
sulod sang 1,260 ka adlaw.
7 Karon, nagsugod ang inaway sa langit. Nagpakig-away si Micael kag
ang iya mga kaupod nga mga anghel kontra sa dragon. Nagpakig-away
man ang dragon kag ang iya sakop nga mga anghel.
8 Pero indi makadaog ang dragon, kag siya kag ang iya mga anghel
ginpalayas sa langit.
9 Gintabog paguwa ang dako nga dragon. Siya amo atong man-og sang
una nga ginatawag nga yawa ukon Satanas, nga nagapatalang sa mga
tawo sa bilog nga kalibutan. Ginhulog siya diri sa kalibutan pati ang iya
sakop nga mga anghel.
10 Pagkatapos sadto, nabatian ko dayon ang mabaskog nga tingog
didto sa langit nga nagasiling, "Karon nag-abot na ang oras nga ang mga
tawo luwason na sang Dios! Ginapakita na niya subong ang iya gahom
bilang Hari kag ang awtoridad ni Cristo nga iya pinili! Kay ginpalayas
na sa langit ang manug-akusar sang aton mga kauturan. Wala sing
pahuway ang iya pag-akusar sa ila sa aton Dios.
11 Pero ginpierdi siya sang aton kapareho nga mga tumuluo paagi sa
dugo sang Karnero, kag paagi sa kamatuoran nga ila ginsugid. Kag wala
nila ginpasulabi ang ila kabuhi gani wala sila nahadlok nga magtaya
sang ila kabuhi.
12 Gani magkalipay kamo, kamo nga nagaestar sa langit. Pero kaluluoy
kamo nga nagaestar sa duta kag sa dagat, tungod kay nagpanaog na ang
yawa dira sa inyo. Naakig gid siya katama tungod kay nahibaluan niya
nga malip-ot na gid lang ang iya tion nga nabilin."
13 Sang matalupangdan sang dragon nga ginhulog na siya sa duta,
ginlagas niya dayon ang babayi nga nagbata sing lalaki.
14 Pero ginhatagan ang babayi sing duha ka pakpak nga pareho sa
dako nga agila, para makalupad siya pakadto sa iya lugar sa kamin-
gawan nga sa diin pagaasikasuhon siya sa sulod sang tatlo ka tuig kag
tunga, kag indi siya maano sang man-og.
15 Gani nagbuga dayon ang man-og sing madamo nga tubig nga daw
sa baha pakadto didto sa babayi para anuron siya.
16 Pero ginbuligan sang duta ang babayi. Nag-abri ang duta kag
ginsuyop ang tubig nga halin sa baba sang dragon.
17 Kag nagdugang pa gid ang kaakig sang dragon sa babayi, gani ang
iya ginhimo, nagpakig-away siya sa iban nga mga bata sang babayi. Ini
nga mga bata wala sing iban kundi ang tanan nga nagatuman sa mga
sugo sang Dios kag nagasunod sa kamatuoran nga ginpanudlo ni Jesus.
18 Kag nagtindog ang dragon sa baybayon.

---

* **12:5** Sal. 2:9

13

Ang Duha ka Sapat

1 Dayon may nakita ako nga sapat nga nagbutwa sa dagat nga napulo
ang iya sungay kag pito ang iya ulo. Kada sungay may korona, kag sa
kada ulo may nakasulat nga ngalan nga nagainsulto sa Dios.*
2 Ang sapat nga akon nakita daw sa leopard. Ang iya tiil daw sa tiil sang
bear, kag ang iya baba daw sa baba sang leon. Ginhatag sang dragon
ang iya gahom kag ang iya trono sa sapat para mangin dako ang iya
awtoridad sa paghari.
3 Ang isa sa mga ulo sang sapat daw ginpatay, pero ang iya pilas nga
ikamatay nag-ayo. Natingala gid sa sapat ang mga tawo sa bilog nga
kalibutan, kag nagsunod sila sa iya.
4 Ginsimba nila ang dragon tungod kay siya amo ang naghatag sing
gahom sa sapat. Ginsimba man nila ang sapat; siling nila, "Wala sing
may makapareho sa sini nga sapat kag wala sing may makakontra sa
iya."
5 Gintugutan sang Dios ang sapat nga maghambal sing puwerte nga
pag-insulto *sa iya* kag maggahom sa sulod sang 42 ka bulan.
6 Gin-insulto niya ang Dios, ang ngalan sang Dios, ang ginaestaran sang
Dios, kag ang tanan nga nagaestar sa langit.
7 Gintugutan man siya nga awayon niya kag pierdihon ang mga
katawhan sang Dios. Kag ginhatagan man siya sing awtoridad nga
maghari sa tanan nga *tawo sa kalibutan bisan ano pa ang ila* tribo, lahi,
lingguahe, kag nasyon.
8 Ang ini nga sapat simbahon sang tanan nga tawo sa kalibutan nga
ang ila ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi† halin sang pagtuga
sang kalibutan. *Ini nga libro* iya sang Karnero nga ginpatay.
9 Gani kamo nga nagapamati, dapat intiendihon gid ninyo ining inyo
nabatian.
10 Ang bisan sin-o nga gintalana nga dakpon, pagadakpon gid. Kag
ang bisan sin-o nga gintalana nga patyon sa espada, pagapatyon gid
sa espada.‡ Gani ang mga katawhan sang Dios kinahanglan nga mag-
mainantuson kag may hugot nga pagtuo sa Dios.
11 Pagkatapos sadto, nakita ko pa gid ang isa ka sapat nga nagguwa
halin sa duta. Ang ini nga sapat may duha ka sungay nga pareho sa
sungay sang karnero, pero kon maghambal ini daw sa dragon.
12 Gin-gamit niya ang awtoridad sang premiro nga sapat para mag-
alagad sa iya. Ginpilit niya ang tanan nga tawo sa kalibutan nga
magsimba sa premiro nga sapat nga may pilas nga ikamatay nga nag-
ayo.
13 Madamo nga milagro ang ginhimo sining ikaduha nga sapat, pareho
sa pagpaulan sang kalayo halin sa langit. Ginhimo niya ini nga mga
milagro para makita sang mga tawo nga gamhanan siya.
14 Gani paagi sa mga milagro nga ginpahimo sa iya sang premiro nga
sapat, gindayaan niya ang mga tawo sa kalibutan. Ginsilingan niya
ang mga tawo nga himuan sang rebulto ang premiro nga sapat *para*
simbahon. Ining premiro nga sapat ginlabo sang espada pero nabuhi pa.

---

* **13:1** *ngalan nga nagainsulto sa Dios:* siguro tungod nga gin-gamit niya ang ngalan sang Dios para sa iya kaugalingon. † **13:8** *libro sang kabuhi:* Tan-awa ang footnote sa 3:5. ‡ **13:10** Jer. 15:2

15 Ang ikaduha nga sapat gintugutan man nga maghatag sing kabuhi
sa rebulto sang premiro nga sapat, para makahambal ang rebulto kag
makapamatay sang mga tawo nga indi magsimba sa iya.
16 Kag indi lang ina, kundi ginpilit niya ang tanan nga tawo, bantog kag
indi, manggaranon kag imol, ulipon kag indi ulipon, nga markahan sila
sa ila tuo nga kamot ukon sa ila mga agtang.
17 Kag ang bisan sin-o nga indi magpamarka sang ngalan sang *premiro*
nga sapat ukon sang numero sang iya ngalan indi makabakal ukon
makabaligya.
18 Kinahanglan gid ang kaalam para mahibaluan kon ano ang kahulu-
gan sang numero sang sapat, kay ini nagarepresentar sang ngalan sang
tawo. Kag amo ini ang numero: 666.

14

Ang Kanta sang mga Tinubos

1 Pagkatapos sadto, nakita ko ang Karnero nga nagatindog didto sa
Bukid sang Zion. Kaupod niya didto ang 144,000 ka tawo. Sa ila agtang
nakasulat ang ngalan sang Karnero kag sang iya Amay.
2 Dayon may tingog ako nga nabatian halin sa langit nga daw sa
daganas sang busay ukon daw sa matunog nga daguob; kag daw sa tukar
sang mga manug-arpa nga nagakuting-kuting sa ila mga arpa.
3 Ang 144,000 ka tawo nagakanta nga nagaatubang sa trono, sa apat ka
buhi nga mga tinuga, kag sa mga manugdumala. Kag ginakanta nila ang
bag-o nga kanta nga wala sing iban nga nakahibalo kundi sila lang nga
144,000 nga mga tinubos halin sa kalibutan.
4 Sila amo ang mga tawo nga wala gid nagpakighilawas sa mga babayi
kag wala gid nagpangasawa. Nagasunod sila sa Karnero bisan diin
siya magkadto. Gintubos sila halin sa mga tawo para mangin una nga
inughalad sa Dios kag sa Karnero.
5 Wala sing may makasiling nga nagbutig sila, kag wala gid sing may
ikasaway sa ila.

Ang Tatlo ka Anghel

6 Kag nakita ko dayon ang isa pa gid ka anghel nga nagalupad sa ka-
hanginan. Dala niya ang wala nagabaylo nga Maayong Balita. Ginsugid
niya ini sa mga tawo sa kalibutan, sa tanan nga nasyon, tribo, lingguahe,
kag lahi.
7 Nagsiling siya sa mabaskog nga tingog, "Kahadluki ninyo ang Dios
kag dayawa siya, tungod kay nag-abot na ang oras nga hukman niya ang
tanan nga tawo. Simbaha ninyo ang Dios nga naghimo sang langit, sang
duta, sang dagat, kag sang mga tuburan."
8 Ang ikaduha nga anghel nagsunod sa nahauna nga anghel. Siling
niya, "Naguba! Naguba na ang bantog nga siyudad sang Babilonia.*†
Kay ang iya mga pumuluyo amo ang nagganyat sa mga tawo sa bilog nga
kalibutan nga magsunod sa ila imoralidad, nga ginakaugtan gid sang
Dios."
9 Ang ikatatlo nga anghel nagsunod sa duha ka nahauna nga anghel.
Nagasiling siya sa mabaskog nga tingog, "Ang tanan nga nagasimba sa

* **14:8** Isa. 21:9 † **14:8** *Babilonia:* Posible nga ang Babilonia sa sini nga libro nagasimbolo sang Roma.

sapat kag sa iya rebulto kag nagabaton sang marka sang sapat sa ila agtang ukon sa ila kamot
10 makatilaw gid sang kaakig sang Dios. Kag silutan gid sila sa
nagadababadaba nga asupre samtang nagatan-aw ang balaan nga mga
anghel sang Dios kag ang Karnero.
11 Ang aso sang kalayo nga magasilot sa ila magapaibabaw hasta
san-o. Adlaw-gab-i wala gid sing pahuway *ang pag-antos* sadtong mga
nagasimba sa sapat kag sa iya rebulto, sila nga nagpamarka sang ngalan
sang sapat."
12 Gani kamo nga mga katawhan sang Dios, nga nagatuman sang iya
mga sugo kag nagatuo kay Jesus, kinahanglan magmainantuson kamo.
13 Pagkatapos sadto, may nabatian ako nga tingog halin sa langit nga
nagasiling, "Isulat ini: Sugod subong bulahan ang mga nagkalamatay
nga ara sa Ginoo!" Kag nagsabat ang Espiritu *Santo*, "Matuod ina,
makapahuway na sila sa ila mga pagpangabudlay, kay mabaton na nila
ang ila balos para sa ila *maayo nga* mga binuhatan."

Ang Pag-ani sa Kalibutan

14 Dayon may nakita ako nga puti nga panganod, kag may nagapungko
didto nga daw sa tawo.‡ May korona siya nga bulawan sa iya ulo kag may
ginauyatan siya nga matalom nga garab.
15 Dayon may isa pa gid ka anghel nga nagguwa halin sa templo kag
nagsinggit sa nagapungko sa panganod, "Gamita na ang imo garab kay
tig-alani na, luto na ang alanihon sa kalibutan."
16 Gani gin-garab sang nagapungko sa panganod ang alanihon sa
kalibutan.
17 Karon may nakita ako liwat nga anghel nga nagguwa sa templo didto
sa langit, kag may garab man siya nga matalom.
18 Kag didto sa halaran may nagguwa man nga anghel. Siya ang anghel
nga nagaasikaso sang kalayo didto sa halaran. Nagsinggit siya sa anghel
nga may garab nga matalom, "Gamita na ang imo garab kag panggutraba
ang mga ubas sa kalibutan kay luto na."
19 Gani ginpanggutrab niya kag gintumpok dayon didto sa dako nga
pulugaan. Ang halimbawa sini nga pulugaan amo ang silot§ sang Dios.
20 Ginpuga ang mga ubas sa guwa sang siyudad, kag ang nagguwa
halin sa pulugaan dugo nga nagbaha sing mga 300 ka kilometro ang
kalawigon, kag mga isa ka dupa ang kadalumon.

15

Ang mga Anghel nga Nagadala sang Katapusan nga mga Kalalat-an

1 Kag may nakita ako liwat nga makatilingala nga talan-awon sa langit.
May pito didto ka anghel nga may dala nga pito ka kahalitan. Amo na ini
ang katapusan nga mga kahalitan nga ipadala sang Dios sa iya kaakig.
2 Kag nakita ko dayon ang daw dagat nga matin-aw nga pareho sa
kristal kag daw may kalayo. Kag didto nakita ko ang mga tawo nga
nagdalaog kontra sa sapat kag sa iya rebulto. Wala gid sila nagpamarka
sang numero sang sapat. Ini sila nagauyat sang mga arpa nga ginhatag
sa ila sang Dios.

---

‡ **14:14** *daw sa tawo:* ukon, *daw sa Anak sang Tawo* § **14:19** *silot:* sa literal, *kaakig*

3 Nagakanta sila sang kanta ni Moises nga ulipon sang Dios, nga kanta
man sang Karnero. Amo ini ang ila kanta,
“Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan,
makatilingala ang imo mga binuhatan!
Hari sang tanan nga nasyon,
matarong kag husto ang imo mga pamaagi!
4 Sin-o bala Ginoo ang indi mahadlok kag magdayaw sa imo?
Ikaw lang gid ang balaan.
Ang tanan nga mga katawhan magapalapit kag magasimba sa imo,
tungod kay nakita nila ang imo matarong nga mga binuhatan.”
5 Pagkatapos sini, nakita ko nga nag-abri ang templo sa langit, ang
Tolda nga Simbahan nga sa diin nabutang ang Kasuguan.
6 Kag halin didto sa templo nagguwa ang pito ka anghel nga nagadala
sang pito ka kahalitan. Nagabayo sila sing matinlo nga linen nga
nagabadlak, kag sa ila dughan may wagkos nga bulawan.
7 Karon, ang isa sa apat ka buhi nga mga tinuga naghatag sa pito ka
anghel sang pito ka yahong nga bulawan, nga puno sang kaakig sang
Dios nga nagakabuhi hasta san-o.
8 Napuno ang templo sang aso tungod kay didto ang Dios kag ang iya
gahom. Kag wala sing may makasulod didto sa templo samtang wala pa
matapos ang pito ka kahalitan nga halin sa pito ka anghel.

16

Ang mga Yahong nga Ginasudlan sang Kaakig sang Dios

1 Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa
templo nga nagasiling sa pito ka anghel, “Sige, iula na ninyo sa kalibutan
ang pito ka yahong nga ina nga ginasudlan sang kaakig sang Dios.”
2 Gani naglakat ang premiro nga anghel kag gin-ula niya ang sulod
sang iya yahong sa duta. Ang natabo, nag-abot ang mga masakit kag
syado kalain nga mga katol sa mga tawo nga may marka sang sapat kag
sa mga nagasimba sa iya rebulto.
3 Gin-ula dayon sang ikaduha nga anghel ang sulod sang iya yahong sa
dagat, kag ang tubig sa dagat nangin pareho sang dugo sang patay nga
tawo. Kag nagkalamatay ang tanan nga nagakabuhi sa dagat.
4 Pagkatapos gin-ula sang ikatatlo nga anghel ang sulod sang iya
yahong sa mga suba kag sa mga tuburan, kag ang tanan nga tubig nangin
dugo man.
5 Nabatian ko dayon ang anghel nga ginatugyanan sang tubig nga
nagasiling, “Matarong ka gid, *O Dios*, ikaw nga amo sang una kag amo
man subong. Balaan ka gid, kay husto ining mga silot nga imo ginahimo
sa mga tawo.
6 Ginpaagay nila ang dugo sang imo mga katawhan pati sang mga
propeta, gani subong dugo man ang imo ipainom sa ila. Kay ina ang
bagay nga ibalos sa ila.”
7 Kag may nabatian dayon ako nga tingog halin sa halaran nga nagasil-
ing, “Ginoong Dios nga makagagahom sa tanan, husto kag matarong gid
ang imo pagsilot sa mga tawo!”
8 Karon, gin-ula sang ikaapat nga anghel ang sulod sang iya yahong sa
adlaw, kag nag-init gid ang adlaw, kag nagkalapaso ang mga tawo tungod
sa kainit.

9 Pero bisan nagkalapaso ang mga tawo, wala sila gihapon naghinulsol
kag nagdayaw sa Dios, kundi ginpakalain pa gani nila ang Dios nga amo
ang may gahom sa mga kahalitan nga nag-abot sa ila.
10 Gin-ula man sang ikalima nga anghel ang sulod sang iya yahong
didto sa trono sang sapat. Kag nagdulom dayon sa iya bilog nga
ginharian. Kag tungod sa mga kasakit nga gin-antos sang mga tawo,
ginkagat na lang nila ang ila mga bibig.
11 Wala gid sila naghinulsol sa ila malain nga mga pagginawi kundi
ginpakalain pa gani nila ang Dios sang langit* tungod sa mga katol kag
kasakit nga ila ginaantos.
12 Gin-ula sang ikaanom nga anghel ang sulod sang iya yahong sa dako
nga suba sang Euphrates. Nagmala dayon ang suba para makaagi didto
ang mga hari halin sa east.
13 Kag may nakita dayon ako nga tatlo ka mahigko nga espiritu, nga
daw sa mga paka, nga nagaguwa sa baba sang dragon, sa baba sang
sapat, kag sa baba sang indi matuod nga propeta.
14 Ini gali sila mga demonyo nga nagahimo sang mga milagro. Na-
gakadto sila sa mga hari sa bilog nga kalibutan para tipunon sila para
sa pagpakig-away sa Dios pag-abot sang bantog nga adlaw *nga gintigana*
sang Dios nga makagagahom sa tanan.
15-16 Kag ang lugar nga pagatipunan sang mga hari *pati sang ila mga*
soldado ginatawag sa Hebreo nga Armagedon.
Pero nagsiling ang Ginoo, "Pamati kamo sing maayo! Magaabot
ako pareho sang pag-abot sang makawat, *tungod kay wala sing may*
makahibalo kon san-o. Bulahan ang tawo nga nagabantay kag wala
nagauba sang iya bayo, para kon mag-abot ako indi siya maglakat nga
hublas kag mahuy-an sa mga tawo!"
17 Karon, gin-ula sang ikapito nga anghel ang sulod sang iya yahong sa
hangin. Kag nabatian ko nga may nagasinggit halin sa trono nga didto
sa templo, nga nagasiling, "Tapos na ang tanan!"
18 Kag nagpangilat dayon, nagginahod, nagdaguob kag naglinog sing
mabaskog. Wala pa gid sing linog nga pareho sadto kabaskog halin sang
paghimo sang tawo. Amo gid ato ang pinakamabaskog nga linog sa
tanan.
19 Napihak ang bantog nga siyudad sa tatlo ka parte, kag nagkalaguba
ang mga siyudad sang tanan nga nasyon. Gintuman sang Dios ang iya
promisa parte sa mga tawo nga nagaestar sa siyudad sang Babilonia.
Amo ato nga nag-abot na sa ila ang puwerte nga kaakig sang Dios.
20 Nagkaladula ang tanan nga isla kag wala na sing bukid nga makita.
21 Kag indi lang ina, kundi gin-ulanan pa gid ang mga tawo sang yelo
nga ang kada isa nagabug-at sing mga 50 ka kilo. Kag ginpakalain sang
mga tawo ang Dios tungod sa sina nga kahalitan nga puwerte gid.

17

Ang Malain nga Babayi

1 Karon, nagpalapit sa akon ang isa sa pito ka anghel nga nag-ula sang
sulod sang ila yahong. Siling niya, "Dali, ipakita ko sa imo kon paano

* **16:11** *Dios sang langit:* ukon, *Dios nga ara sa langit;* ukon, *Dios nga naghimo sang langit;* ukon, *Dios nga labaw sa tanan*

ang pagsilot sa bantog nga babayi nga nagabaligya sang iya lawas, nga nagapungko sa madamo nga katubigan.
2 Nagpakighilawas sa iya ang mga hari sa kalibutan *paagi sa pagsunod sa iya gintudlo*, kag ang mga tawo sa kalibutan daw sa nahubog tungod sang iya gintudlo sa ila nga puro malain."
3 Pagkatapos gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo* kag gindala ako sang anghel sa kamingawan. Didto may nakita ako nga babayi nga nagasakay sa pula nga sapat. Pito ang ulo sang sapat kag napulo ang iya sungay, kag sa iya bilog nga lawas may nakasulat nga mga ngalan nga nagainsulto *sa Dios*.
4 Nagabayo ang babayi sing granate* kag pula. Gindekorasyunan man siya sang bulawan, malahalon nga mga bato, kag mga perlas. May ginauyatan siya nga bulawan nga tasa nga puno sang malaw-ay kag mahigko nga mga butang tungod sang iya imoral nga pagpakigrelasyon.
5 May nakasulat nga ngalan sa iya agtang nga may tinago nga kahulugan. *Amo ini ang nakasulat*,

ANG BANTOG NGA SIYUDAD SANG BABILONIA
NGA AMO ANG ILOY SANG TANAN NGA NAGABALIGYA SANG ILA LAWAS†
KAG SANG TANAN NGA KALAINAN SA BILOG NGA KALIBUTAN.

6 Kag nakita ko man nga nahubog siya sang dugo sang mga katawhan sang Dios, ang mga manugpamatuod ni Jesus *nga iya ginpamatay*.
Natingala gid ako sang pagkakita ko sa iya.
7 Pero nagsiling ang anghel sa akon, "Indi ka magkatingala. Sugiran ko ikaw sang tinago nga kahulugan sang babayi pati sang sapat nga iya ginasakyan nga may pito ka ulo kag napulo ka sungay.
8 Ang sapat nga imo nakita buhi sadto anay, pero subong patay na. Ugaling madali na lang siya magguwa halin sa madalom gid nga buho, pero pagguwa niya laglagon siya. Makita siya sang mga tawo sa kalibutan nga ang ila mga ngalan wala masulat sa libro sang kabuhi‡ halin sang pagtuga sang kalibutan. Kag kon makita nila ang sapat, matingala gid sila, tungod kay sadto anay buhi siya, kag napatay, pero nabuhi liwat.
9 "Kinahanglan gid ang kaalam para mahibaluan kon ano ang kahulugan sini. Ang pito ka ulo amo ang pito ka bukid nga ginapungkuan sang babayi. Kag ini nagakahulugan man sang pito ka hari.
10 Ang lima sa pito ka hari patay na, ang isa nagahari pa subong, kag ang isa wala pa makaabot. Kon maghari na siya, indi lang dugay.
11 Ang sapat nga sadto anay buhi, pero subong patay na, amo ang ikawalo nga hari. Isa man siya sa mga nahauna nga pito ka hari, kag siya pagalaglagon man.
12 "Ang napulo ka sungay nga imo nakita wala sing iban kundi ang napulo ka hari nga wala pa makaumpisa sang ila paghari. Ini sila hatagan sing awtoridad nga maghari kaupod sang sapat, pero indi lang dugay.§
13 Ining napulo ka hari may isa lang ka katuyuan, gani ihatag nila ang ila gahom kag awtoridad sa sapat.*

---

* **17:4** *granate:* sa English, *purple* † **17:5** *iloy sang...lawas:* siguro ang buot silingon, *iloy sang tanan nga nagasimba sa mga dios-dios.* ‡ **17:8** *libro sang kabuhi:* Tan-awa ang footnote sa 3:5.
§ **17:12** *indi lang dugay:* sa literal, *sa sulod sang isa ka oras* * **17:13** *ihatag...sa sapat:* siguro ang buot silingon, *buligan nila ang sapat paagi sa ila gahom kag awtoridad.*

14 Magapakig-away sila sa Karnero, pero mapierdi sila, tungod kay
ang Karnero amo ang Ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo kag Hari nga
labaw sa tanan nga hari. Kaupod sang Karnero ang mga matutom nga
ginpili kag gintawag."
15 Nagsiling man sa akon ang anghel, "Ang mga tubig nga imo nakita,
nga ginapungkuan sang babayi nga nagabaligya sang iya lawas, wala
sing iban kundi ang mga tawo sa nagkalain-lain nga lahi, nasyon kag
lingguahe.
16 Ang napulo ka sungay nga imo nakita kag ang sapat magadumot
sa babayi nga nagabaligya sang iya lawas. Kuhaon nila ang tanan niya
nga pagkabutang kag wala gid sing may mabilin sa iya bisan pa ang
iya ginasuksok. Pagkatapos kaunon nila ang iya unod kag sunugon *nila
dayon ang nabilin*.
17 Ipahimo ini sa ila sang Dios para himuon nila ang iya katuyuan.
Gani hasta matuman ang ginhambal sang Dios, magasugtanay ang mga
hari nga ipasakop sa sapat ang ila gahom sa pagdumala.
18 "Ang babayi nga imo nakita wala sing iban kundi ang bantog nga
siyudad nga nagahari sa mga hari sa kalibutan."

18

Ang Pagkaguba sang Babilonia

1 Pagkatapos sadto, nakita ko naman ang isa ka anghel nga naga-
panaog halin sa langit. Gamhanan ini nga anghel, kag ang iya kasilaw
nagpasanag sa bilog nga kalibutan.
2 Nagsinggit siya sing mabaskog,
"Naguba na! Ang bantog nga Babilonia* naguba na!†
Karon nangin elistaran na lang ini sang mga demonyo,
nangin puluy-an sang mahigko nga mga espiritu
kag sang tanan nga klase sang mga pispis
nga ginakabig nga mahigko kag makangilil-ad.
3 *Natabo ini sa Babilonia*
tungod kay ang iya mga pumuluyo amo ang nagganyat sa mga tawo
sa bilog nga kalibutan nga magsunod sa ila imoralidad,
nga ginakaugtan gid sang Dios.
Ang mga hari sa kalibutan nagpakighilawas sa Babilonia.
Kag ang mga negosyante sa kalibutan nagmanggaranon
tungod kay sa ila siya nagpamakal sang iya mga kinahanglanon
para masunod ang iya mga bisyo."
4 Kag may nabatian pa gid ako nga tingog halin sa langit nga nagasiling,
"Kamo nga akon mga tawo, guwa kamo sa sina nga siyudad,‡
para indi kamo makasunod sa iya ginahimo nga malain,
kag para indi kamo malakip sa silot nga para sa iya.
5 Kon tumpukon ang iya mga sala sunggo na ini sa langit.
Kag indi gid malipatan sang Dios ang iya kalautan.
6 Kon ano ang iya ginhimo nga malain sa iban
amo man ang himuon sa iya,
kag doble pa ang balos sa iya.
Kon ano ang iya ginsilot sa iban, doblehon ina bilang balos sa iya.

* **18:2** *Babilonia:* Tan-awa ang "footnote" sa 14:8. † **18:2** Isa. 21:9 ‡ **18:4** Jer. 51:45

7 Kon paano nga nagpabugal siya kag nagpagusto sang iya manggad,
amo man ang itumbas nga kalisod kag kasubo sa iya.
Ang iya pagsalig rayna siya
kag indi gid magpangasubo pareho sa mga balo.
8 Tungod sini, magaabot sa iya ang mga kahalitan:
mga masakit, mga kasubo kag kagutom,
sa sulod lang sang isa ka adlaw.
Pagkatapos sunugon siya dayon,
tungod kay gamhanan ang Ginoong Dios nga nagasentensya sa iya.
9 "Ang mga hari sa kalibutan nga nagpakighilawas sa iya kag nagpagusto sang iya manggad magahibi kon makita nila ang aso sang iya pagkasunog.
10 Didto sila sa malayo magatan-aw tungod kay nahadlok sila nga basi kon malakip sila sa silot nga para sa iya. Magasiling sila, 'Kaluluoy! Kaluluoy sang bantog kag gamhanan nga siyudad sang Babilonia. Kay sa malip-ot lang nga tion§ nasilutan siya!'
11 "Magahibi kag magapangasubo ang mga negosyante sa bilog nga kalibutan tungod sa natabo sa sadto nga siyudad, kay wala na sing may magabakal sang ila mga baligya.
12 *Wala na sing may magabakal sang ila* bulawan, pilak, malahalon nga mga bato, kag mga perlas; kag sang ila mga tela nga linen, seda, kag *mga tela nga* granate kag pula. *Wala na sing may magabakal sang ila* kahoy nga mahamot, sang ila galamiton nga ginhimo halin sa bangkil sang elepante, sa mga malahalon nga kahoy, sa saway, sa salsalon, kag sa marmol.
13 *Kag sin-o pa ang magabakal sang ila mga ginabaligya nga mga* pahamot nga pareho sang sinamon, insenso, mira kag iban pa. *Wala na sing may magabakal sang ila* bino, lana, harina kag trigo; sang ila mga baka, karnero, kabayo kag karwahe; kag bisan sang ila mga ulipon nga mga tawo.
14 *Magasiling ang mga negosyante sa siyudad sang Babilonia,* 'Ang tanan nga butang nga imo ginahandom nga angkunon nagkaladula. Ang tanan mo nga manggad kag pagkabutang nga ginapadayaw nadula, kag ini tanan indi mo na makita liwat!'
15 Ang mga negosyante nga nagmanggaranon sa ila negosyo sa sini nga siyudad magatindog didto sa malayo tungod kay nahadlok sila nga basi kon malakip sila sa silot nga para sa iya. Magahibi sila kag magapangasubo,
16 kag magasiling, 'Kaluluoy! Kaluluoy sang sina nga bantog nga siyudad! Sang una ang mga tawo dira nagabayo sang *malahalon nga* mga tela nga linen kag *sang mga tela nga* granate kag pula, kag nagapangalahas sang bulawan, malahalon nga mga bato, kag mga perlas!
17 Pero sa malip-ot lang nga tion nadula ang tanan niya nga manggad!'
"Magatan-aw sa malayo ang mga kapitan sa mga barko kag ang ila mga tripulante, pati ang mga pasahero, kag ang tanan nga tawo nga ang ila palangitan-an sa dagat.
18 Samtang nagatan-aw sila sa aso sang pagkasunog sang siyudad magasinggit sila, 'Wala gid sing siyudad nga makapareho sa sina nga bantog nga siyudad!'

§ **18:10** *malip-ot lang nga tion:* sa literal, *sa sulod sang isa ka oras.* Amo man sa bersikulo 17 kag 19.

19 Tungod sa ila kasubo sabwagan nila sing yab-ok ang ila mga ulo kag
magahinibi nga nagasiling, 'Kaluluoy! Kaluluoy sang sina nga bantog
nga siyudad! Tungod sa iya manggad nagmanggaranon ang tanan nga
may mga sakayan sa dagat nga *nagpakignegosyo sa iya*! Pero sa malip-ot
lang nga tion nadula ang tanan!'
20 "Gani kamo tanan nga ara sa langit, magkalipay kamo tungod sa
natabo sa sina nga siyudad. Magkalipay kamo, kamo nga mga propeta,
mga apostoles, kag mga katawhan sang Dios, tungod kay ginsentensya-
han na siya sang Dios sa iya mga ginpanghimo sa inyo!"
21 Karon, may isa ka anghel nga gamhanan nga nagpulot sang bato nga
ang kadakuon pareho sa dako nga galingan, kag ginhaboy niya dayon
ini sa dagat kag nagsiling, "Pareho sini ang pagkadula sang bantog nga
siyudad sang Babilonia, kay indi na gid ini makita liwat.
22 Indi na gid mabatian sa siyudad ang mga sunata sang mga manug-
arpa, mga manugkanta, mga manugplawta kag mga manugtrumpeta.
Indi na man makita didto nga may nagaobra sang bisan ano nga klase
nga obra. Kag wala na sing may mabatian didto nga nagagaling.
23 Wala na gid sing suga nga makita. Wala na sing may mabatian nga
tingog sang mga bag-o nga ginkasal. *Pagasilutan ang Babilonia* tungod
kay ang mga negosyante didto puwerte ka matinaas-taason, kag tungod
kay ang mga manugbabaylan didto amo ang nagpatalang sa mga tawo
sa bilog nga kalibutan."
24 Kag indi lang ina, ginpamatay man didto ang mga propeta kag
mga katawhan sang Dios. Kag ang tanan nga ginpamatay sa bilog nga
kalibutan ginpamatay tungod sa sina nga siyudad.

19

1 Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga tawo
sa langit nga nagahambal sing mabaskog. Nagasiling sila, "Dayawon ta
ang Ginoo! Dayawon ta ang aton Dios nga makagagahom sa tanan, kay
siya ang nagluwas sa aton!
2 Husto kag matarong ang iya paghukom! Ginsentensyahan niya ang
bantog nga babayi nga nagabaligya sang iya lawas, kay gindagtaan niya
ang *mga tawo sa* kalibutan sa iya imoralidad. Ginsilutan siya sang Dios
tungod kay ginpamatay niya ang mga suluguon sang Dios."
3 Nagsiling sila liwat, "Dayawon ta ang Ginoo! Ang aso sang ato nga
siyudad magatub-ok hasta san-o!"
4 Kag ang 24 ka manugdumala kag ang apat ka buhi nga mga tinuga
nagluhod kag nagsimba sa Dios nga nagapungko sa trono. Siling nila,
"Amen! Dayawon ta ang Ginoo!"

Ang Punsyon sa Kasal sang Karnero

5 Dayon may tingog ako nga nabatian halin sa trono nga nagasiling,
"Dayawa ninyo ang aton Dios, tanan kamo nga nagaalagad kag nagata-
hod sa iya, bantog man ukon indi!"
6 Pagkatapos sadto, nabatian ko ang daw sa madamo gid nga mga
tawo nga nagahambal, nga daw pareho sa daganas sang busay, kag daw
pareho man sa mabaskog nga mga daguob. Nagasiling sila, "Dayawon
ta ang Ginoo! Kay ang Ginoo nga aton Dios nga makagagahom sa tanan
nagahari na.

7 Maghinugyaw kita kag magkinalipay, kag dayawon ta siya. Kay nag-
abot na ang tion sang kasal sang Karnero. Ang iya nobya preparado na.
8 Ginpabayuan siya sing matinlo nga linen nga nagabadlak." (Ang
bayo nga linen nagakahulugan sang matarong nga mga binuhatan sang
mga katawhan sang Dios.)

9 Nagsiling dayon ang anghel sa akon, "Isulat ini: Bulahan ang mga
tawo nga gin-agda sa punsyon sang kasal sang Karnero." Nagsiling pa
gid siya, "Matuod ini nga mga pulong sang Dios."
10 Nagluhod ako dayon sa atubangan sang anghel sa pagsimba sa iya.
Pero nagsiling siya sa akon, "Indi ina paghimua sa akon. Ang Dios lang
gid ang imo simbahon. Suluguon man lang ako *sang Dios* nga pareho sa
imo kag sa imo mga kauturan nga nagasugid sang kamatuoran parte kay
Jesus." (Kay ang kamatuoran parte kay Jesus amo man ang ginhambal
kag ginsulat sang mga propeta.)

Ang Nagasakay sa Puti nga Kabayo

11 Nakita ko dayon nga nag-abri ang langit, kag didto may kabayo
nga puti. Ang nagasakay sa kabayo ginatawag Masaligan kag Matuod.
Matarong ang iya paghukom kag pagpakig-away.
12 Ang iya mga mata daw sa kalayo nga nagadabadaba, kag may
madamo nga korona sa iya ulo. May ngalan nga nakasulat *sa iya*, ugaling
wala gid sing may nakahibalo *kon ano ang kahulugan sini* kundi siya gid
lang.
13 Nagasuksok siya sang bayo nga gintusmog sa dugo. Ginatawag siya
nga "Pulong sang Dios."
14 May nagasunod sa iya nga mga soldado nga halin sa langit, nga
nagasakay man sa puti nga mga kabayo, kag ang ila bayo linen nga
matinlo kag maputi.
15 Nagaguwa sa iya baba ang matalom nga espada nga amo ang iya
gamiton sa pagpierdi sa mga nasyon. Dumalahan niya sila, kag wala gid
sing may makakontra sa iya pagdumala. Ipakita gid niya ang puwerte
nga kaakig sang makagagahom nga Dios sa ila.
16 May nakasulat sa iya bayo kag sa iya paa nga,
HARI NGA LABAW SA TANAN NGA HARI KAG GINOO NGA LABAW SA TANAN NGA
GINOO!

17 Pagkatapos sadto, nakita ko ang isa ka anghel nga nagatindog sa ad-
law. Nagsinggit siya sa tanan nga pispis nga nagalupad sa kahanginan,
"Dali kamo kag magtipon para sa dako nga punsyon sang Dios!
18 *Dali kamo* kag kauna ninyo ang unod sang mga hari, mga heneral,
mga soldado, mga manugkabayo, pati ang unod sang ila mga kabayo.
Kauna ninyo ang unod sang tanan nga tawo, ulipon ukon indi ulipon,
bantog ukon indi!"

19 Pagkatapos nakita ko ang sapat kag ang mga hari sa kalibutan kag
ang ila mga soldado nga nagtilipon sa pagpakig-away sa nagasakay sa
puti nga kabayo kag sa iya mga soldado *nga halin sa langit*.
20 Nadakpan ang sapat. Nadakpan man ang indi matuod nga propeta,
nga amo ang naghimo sang mga milagro sa iya pag-alagad sa sapat.
Paagi sa mga milagro, ginpatalang niya ang mga tawo nga may marka

sang sapat kag nagasimba sa rebulto sini. Sila nga duha ginhaboy nga buhi sa dagat* nga kalayo nga nagadabadaba sing asupre.
21 Ang ila mga soldado ginpamatay sang espada nga nagaguwa sa baba
sang nagasakay sa *puti nga* kabayo. Kag nagpagusto kaon ang mga pispis
sang ila unod.

20

Ang 1,000 ka Tuig

1 Pagkatapos sadto, may nakita ako liwat nga anghel nga nagapanaog
halin sa langit. May ginauyatan siya nga yabi para sa madalom gid nga
buho, kag may dako man siya nga kadena.
2 Gindakop niya dayon ang dragon, nga wala sing iban kundi ang man-
og sang una, nga amo ang yawa ukon si Satanas. Kag gin-gapos niya siya
sa sulod sang 1,000 ka tuig.
3 Ginhulog siya sang anghel sa madalom gid nga buho kag ginkan-
daduhan dayon, kag ginmarkahan pa niya ang tabon para wala sing
may makabukas sini. *Ginpriso siya* para indi na niya mapatalang ang
mga tawo sa nagkalain-lain nga nasyon sa sulod sang 1,000 ka tuig.
Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, kinahanglan nga buy-an siya sa malip-ot
lang nga tion.
4 Dayon may nakita ako nga mga trono. Ang mga nagapungko sa
mga trono ginhatagan sing awtoridad sa paghukom. Kag nakita ko
man ang mga kalag sang mga tawo nga ginpang-utdan sang ulo tungod
sang ila pagsugid sang ginpanudlo ni Jesus kag sang pulong sang Dios.
Ini sila wala nagsimba sa sapat ukon sa iya rebulto. Wala man sila
nagpamarka sang marka sang sapat sa ila agtang ukon sa ila mga kamot.
Ginpangbanhaw sila, kag ginpadumala kaupod ni Cristo sa sulod sang
1,000 ka tuig.
5 Amo ini ang una nga pagkabanhaw. (Ang iban nga nagkalamatay
wala pagbanhawa samtang wala pa matapos ang 1,000 ka tuig.)
6 Bulahan ining mga katawhan sang Dios nga malakip sa una nga pagk-
abanhaw. Ang ikaduha nga kamatayon indi makaano sa ila. Mangin
mga pari sila sang Dios kag ni Cristo. Kag magahari sila kaupod ni Cristo
sa sulod sang 1,000 ka tuig.

Ang Pagkapierdi ni Satanas

7 Pagkatapos sang 1,000 ka tuig, buy-an si Satanas halin sa iya priso-
han.
8 Magaguwa siya para patalangon ang mga nasyon sa bilog nga kalibu-
tan, nga kon tawgon Gog kag Magog. Tipunon sila ni Satanas para
magpakig-away *sa mga katawhan sang Dios*. Ang iya matipon nga mga
tawo mangin pareho sang balas sa baybayon *nga indi maisip*.
9 Akuparon nila ang bilog nga kalibutan. Libutan nila ang kampo
sang mga katawhan sang Dios, nga amo ang siyudad nga palangga sang
Dios. Pero paulanan sila sang Dios sang kalayo nga halin sa langit kag
magkalamatay sila tanan.
10 Kag ang yawa nga nagpatalang sa ila, ihaboy sa dagat* nga kalayo
nga *nagadabadaba sing* asupre, nga sa diin didto man ginhaboy ang

* **19:20** *dagat:* Ang Griego nga pulong sini ginatawag sa English nga "lake" ukon sa iban nga Bisaya, *linaw.* * **20:10** *dagat:* Tan-awa ang footnote sa 19:20.

sapat kag ang indi matuod nga propeta. Didto sila sakiton adlaw-gab-i hasta san-o.

Ang Katapusan nga Paghukom

11 Pagkatapos may nakita ako nga dako nga trono nga maputi, kag may
nagapungko didto. Ang langit kag ang duta gindula niya kag indi na sila
makita liwat.
12 Nakita ko man ang mga nagkalamatay, bantog man ukon indi, nga
nagatilindog sa atubangan sang trono. Ginpang-abrihan dayon ang mga
libro, pati ang libro sang kabuhi.† Ginhukman ang mga patay suno sa ila
mga binuhatan nga nakasulat didto sa mga libro.
13 Bisan sa dagat sila nagkalamatay ukon sa duta, nagguluwa ang ila
mga kalag halin sa lugar sang mga patay. Kag sila tanan ginhukman suno
sa ila mga binuhatan.
14-15 Pagkatapos, ang kamatayon mismo kag ang lugar sang mga patay
ginhaboy sa dagat nga kalayo. Kag ang bisan sin-o nga ang iya ngalan
wala masulat sa libro sang kabuhi ginhaboy sa dagat nga kalayo. Amo
ini ang ginatawag nga ikaduha nga kamatayon.

21

Ang Bag-o nga Langit kag ang Bag-o nga Duta

1 Pagkatapos sadto, nakita ko ang bag-o nga langit kag ang bag-o nga
duta,* tungod kay ang daan nga langit kag ang daan nga duta nadula,
pati ang dagat nadula man.
2 Kag nakita ko ang Balaan nga Siyudad, ang bag-o nga Jerusalem, nga
ginapaidalom sang Dios halin sa langit. Ang ini nga siyudad preparado
na gid, pareho sa kalaslon nga babayi nga nakatrahe na sa pagsugata sa
iya pamanahon.
3 Pagkatapos may nabatian ako nga mabaskog nga tingog halin sa
trono nga nagasiling, "Karon, ang puluy-an sang Dios ara na sa mga
tawo! Magapuyo siya upod sa ila, kag sila mangin iya na nga katawhan.
Ang Dios mismo mangin ila kaupod kag ila Dios.†
4 Pahiran niya ang ila mga luha. Wala na sing kamatayon, kasubo,
paghibi ukon kasakit tungod kay ang daan nga mga butang nakaligad
na."
5 Dayon nagsiling ang nagapungko sa trono, "Karon, ginabag-o ko na
ang tanan nga butang!" Kag nagsiling siya sa akon, "Isulat ini nga mga
pulong tungod kay matuod ini kag masaligan."
6 Kag nagsiling pa gid siya, "Natuman na *ang tanan*! Ako ang Alpha kag
ang Omega, *nga ang buot silingon,* ang ginsuguran kag ang katapusan
sang tanan. Kon may ginauhaw, paimnon ko siya nga wala sing bayad
sa tuburan nga nagahatag sang kabuhi.
7 Ang mga mandadaog himuon ko nga akon mga anak kag ako mangin
ila Dios.
8 Pero *makahaladlok ang dangatan sang* mga tawo nga nahadlok mag-
sunod sa akon, mga wala nagatuo sa akon, mga nagahimo sang malaw-
ay nga mga butang, mga manugpatay, mga nagahimo sang imoral nga
pagpakigrelasyon, mga manugbabaylan, mga nagasimba sa mga dios-
dios, kag ang tanan nga butigon. Ang lugar nga para sa ila amo ang dagat

† **20:12** *libro sang kabuhi:* Tan-awa ang footnote sa 3:5. * **21:1** Isa. 65:17 † **21:3** *kag ila Dios:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

nga nagadabadaba sang kalayo nga may asupre. Amo ina ang ginatawag
nga ikaduha nga kamatayon."

Ang Bag-o nga Jerusalem

9 Karon, nagpalapit sa akon ang isa sa pito ka anghel nga nag-ula
sang sulod sang ila yahong, nga amo ang pito ka katapusan nga mga
kahalitan. Kag nagsiling siya, "Dali, ipakita ko sa imo ang babayi nga
kalaslon sa Karnero."
10 Dayon gin-gamhan ako sang Espiritu *Santo* kag gindala sang anghel
sa putokputokan sang mataas gid nga bukid. Kag ginpakita niya dayon
sa akon ang Balaan nga Siyudad nga kon tawgon Jerusalem, nga gina-
paidalom sang Dios halin sa langit.
11 Masilaw ini tan-awon tungod sang gahom sang Dios, kag nagaidlak
pareho sa malahalon nga bato, nga pareho sa *bato nga* haspe, nga daw
kristal katin-aw.
12 Napalibutan ang siyudad sang mataas kag mapag-on nga pader, nga
may dose ka puwertahan, kag sa kada puwertahan may isa ka anghel
nga nagabantay. Nakasulat man didto sa mga puwertahan ang mga
ngalan sang dose ka tribo sang Israel.
13 May tatlo ka puwertahan sa kada kilid sang pader: tatlo sa east, tatlo
sa north, tatlo sa south, kag tatlo sa west.
14 Ang pader sang siyudad ginpatindog sa dose ka pundasyon nga
ginsulatan sang mga ngalan sang dose ka apostoles sang Karnero.
15 Ang anghel nga naghambal sa akon may dala nga inugtakos nga
bulawan para takson ang siyudad pati ang iya mga puwertahan kag ang
iya pader.
16 Kuwadrado gid ang siyudad; pareho ang iya kalabaon kag ang iya
kasangkaron. Gintakos sang anghel ang siyudad, kag ang kalabaon sini
bali 2,400 ka kilometro‡ kag ang iya kasangkaron kag ang iya kataason
pareho man sang iya kalabaon.
17 Gintakos man sang anghel ang pader, kag bali 64 ka metros ang
iya kataason.§ (Ang gin-gamit sang anghel nga inugtakos amo man ang
ordinaryo nga inugtakos nga ginagamit ta nga mga tawo.)
18 Ang pader *bato nga* haspe, kag ang siyudad mismo puro bulawan
kag matin-aw nga daw sa kristal.
19 Ang mga bato nga pundasyon sang pader nadekorahan sang tanan
nga klase sang malahalon nga mga bato. Ang premiro nga pundasyon
bato nga haspe, ang ikaduha sapiro, ang ikatatlo kalsedonia, ang ikaapat
esmeralda,
20 ang ikalima sardonika, ang ikaanom kornalina, ang ikapito
krisolito, ang ikawalo berilo, ang ikasiyam topasio, ang ikanapulo kriso-
praso, ang ikaonse hasinto, kag ang ikadose ametist.
21 Ang dose ka puwertahan perlas, kay ang kada puwertahan ginhimo
halin sa isa ka dako nga perlas. Ang karsada sang siyudad puro bulawan
kag matin-aw nga daw sa kristal.
22 Wala ako sing may nakita nga templo sa siyudad tungod kay ang
iya templo amo ang Ginoong Dios mismo nga makagagahom kag ang
Karnero.

---

‡ **21:16** *2,400 ka kilometro:* sa literal, *12,000 ka stadia*
§ **21:17** *kataason:* ukon, *kadamulon; 64 ka metros:* sa literal, *144 ka cubits*

23 Indi man kinahanglan ang adlaw kag ang bulan sa sini nga siyudad,
tungod kay ang gahom sang Dios nagasilak didto, kag ang Karnero amo
ang iya suga.
24 Masanagan ang mga tawo sa kalibutan sang iya suga, kag magadala
ang mga hari sa bilog nga kalibutan sang ila manggad didto.
25 Permi abri ang mga puwertahan sang siyudad; indi na gid pagsirad-
han kay wala sing gab-i didto.
26 Pagadal-on sa siyudad ang mga matahom kag malahalon nga mga
butang sang mga nasyon.
27 Pero indi makasulod didto ang bisan ano nga indi matinlo sa
panulok sang Dios, ang bisan sin-o nga nagahimo sing makahuluya nga
mga buhat, kag ang mga butigon. Ang makasulod lang didto amo ang
mga tawo nga ang ila ngalan nasulat sa libro sang kabuhi* nga iya sang
Karnero.

22

1 Ginpakita man sa akon sang anghel ang suba nga ang iya tubig
nagahatag sang kabuhi. Nagaigpat-igpat ini nga daw sa kristal, kag
nagahalin sa trono sang Dios kag sang Karnero,
2 kag nagailig sa tunga sang karsada sang siyudad. Sa pihak kag
pihak nga higad sang suba may kahoy nga nagahatag sang kabuhi kag
nagapamunga sing dose ka beses sa sulod sang isa ka tuig, kaisa kada
bulan. Kag ang iya dahon ginagamit nga bulong para sa tanan nga tawo.
3 Wala na sing bisan ano nga ginpakamalaot sang Dios nga makita *sa
sadto nga siyudad.* Didto ang trono sang Dios kag sang Karnero, kag ang
iya mga ulipon magasimba sa iya.
4 Makita na nila ang iya hitsura, kag ang iya ngalan isulat sa ila agtang.
5 Wala na sing gab-i didto, gani indi na kinahanglan ang mga suga ukon
ang sanag sang adlaw, kay ang Ginoong Dios amo na ang ila suga. Kag
magadumala sila bilang mga hari hasta san-o.

Ang Pagbalik ni Jesus

6 Nagsiling dayon ang anghel sa akon, "Ini nga mga pulong matuod kag
masaligan. Ang Ginoong Dios nga nagapahayag sa *iya* mga propeta* amo
ang nagpadala sang iya anghel sa pagpakita sa iya mga ulipon kon ano
ang madali na lang nga magakalatabo."
7 *Nagsiling si Jesus,* "Madali na lang ako mag-abot! Bulahan ang mga
tawo nga nagatuman sa mga ginasiling sang Dios sa sini nga libro."
8 Ako, si Juan, nakabati mismo kag nakakita sining mga butang *nga
akon ginsulat diri.* Pagkatapos ko nga makita kag mabatian ini nga mga
butang, nagluhod ako sa pagsimba sa anghel nga nagpakita sa akon sang
sini nga mga butang.
9 Pero nagsiling siya sa akon, "Indi ka magsimba sa akon. Ulipon man
ako *sang Dios* nga pareho sa imo kag sa imo kapareho nga mga propeta,
kag sang tanan nga nagatuman sa mga ginasiling sa sini nga libro. Ang
Dios ang imo simbahon!"
10 Kag nagsiling pa gid siya sa akon, "Indi pagtagua ang mga ginaprope-
siya sa sini nga libro, tungod kay madali na lang ini tanan magakalatabo.

* **21:27** *libro sang kabuhi:* Tan-awa ang footnote sa 3:5. * **22:6** *Ang Ginoong Dios...mga propeta:* sa literal, *Ang Ginoong Dios sang mga espiritu sang mga propeta.*

11 Ang mga malain magahimo pa gid sang malain, kag ang mga
mahigko sing hunahuna magapadayon pa gid sa ila mahigko nga mga
hunahuna. Pero ang mga tawo nga matarong kag matinlo *ang ila kabuhi*
magapadayon gihapon sa paghimo sang maayo."
12 *Nagsiling si Jesus,* "Pamati kamo, indi na lang madugay kag magaba-
lik na ako! Kag dal-on ko ang balos nga para sa kada isa suno sa iya mga
binuhatan.
13 Ako ang Alpha kag ang Omega, *nga ang buot silingon,* ang nahauna
kag ang naulihi, ukon ang ginsuguran kag ang katapusan *sang tanan.*
14 "Bulahan ang mga nagatinlo sang ila mga bayo† tungod kay tugutan
sila nga magsulod sa mga puwertahan sang siyudad kag magkaon sang
bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi.
15 Pero mabilin sa guwa ang mga malain nga mga tawo:‡ ang mga
manugbabaylan, ang mga nagahimo sang imoral nga pagpakigrelasyon,
ang mga manugpatay, ang mga nagasimba sa mga dios-dios, kag ang
tanan nga luyag magbinutig.
16 "Ako, si Jesus, nagsugo sa akon anghel para isugid sa imo ini nga mga
butang para sa mga iglesya. Kaliwat ako ni David kag ako ang masanag
nga bituon sa kaagahon."
17 Nagasiling ang Espiritu *Santo* kag ang babayi nga kalaslon, "Dali!"
Kag ang tanan nga nagapalamati magsiling man, "Dali!" Ang bisan sin-o
nga ginauhaw kag gusto mag-inom magpalapit kag magbaton sang tubig
nga nagahatag sang kabuhi. Ini wala sing bayad.

Ang Katapusan nga mga Pulong ni Juan

18 Ako, *si Juan,* nagapaandam gid sa kada isa nga nagapamati sa mga
ginasiling sang sini nga libro. Ang bisan sin-o nga magdugang sa mga
ginasiling diri, idugang man sang Dios sa iya silot ang mga kahalitan nga
nakasulat sa sini nga libro.
19 Kag ang magbuhin sa mga ginasiling sang sini nga libro, kuhaon
sang Dios ang iya parte sa ginsambit diri nga bunga sang kahoy nga
nagahatag sang kabuhi. Kag indi siya pagpasudlon sa Balaan nga
Siyudad nga nasambit man sa sini nga libro.
20 Si Jesus amo ang nagapamatuod sa tanan nga nakasulat diri. Siling
niya, "Matuod gid nga madali na lang ako magbalik." *Nagsiling man ako,*
"Kabay pa. Ginoong Jesus, magbalik ka na."
21 Kabay pa nga tanan kamo nga mga katawhan sang Dios§ paka-
maayuhon ni Ginoong Jesus.

† **22:14** Tan-awa ang 7:14. ‡ **22:15** *malain nga mga tawo:* sa literal, *mga ido* § **22:21** *nga mga katawhan sang Dios:* Indi ini makita sa iban nga mga kopya sang orihinal nga teksto.

Mga Salmo
UNA NGA LIBRO

1

Sal. 1–41

Bulahan ang Tawo nga Matarong

1 Bulahan ang tawo nga wala nagakabuhi sa laygay sang malain nga mga tawo,
wala nagasunod sa ginahimo sang mga makasasala,
kag wala nagaupod sa mga tawo nga nagapangyaguta.
2 Sa baylo, ginakalipay niya ang pagsunod sa mga pagpanudlo
nga halin sa GINOO,
kag adlaw-gab-i ang iya pagpamalandong sini.
3 Pareho siya sa kahoy nga gintanom sa higad sang sapa
nga nagapamunga kon panahon sang tigbulunga,
kag wala nagakalaya ang iya mga dahon.
Ang tawo nga pareho sini magauswag sa iya mga ginahimo.
4 Pero indi subong sini ang malain nga mga tawo.
Sila ya *wala sing pulos*,
pareho sa upa nga ginapalid lang sang hangin.
5 Gani sa adlaw sang paghukom, silutan sila sang Dios
kag indi sila pag-isimpon sa komunidad sang mga matarong.
6 Kay ginatuytuyan sang GINOO ang mga matarong,
pero ang pagkabuhi sang mga malain nagadala sa ila sa kalaglagan.

Salmo 2

Ang Hari nga Ginpili sang Dios

1 Ngaa bala nagaplano sing malain ang mga nasyon?
Ngaa bala nagaplano sila sang wala sing pulos?
2 Ang mga hari kag mga pangulo sa kalibutan nagtilipon
kag nagpreparar sa pagpakig-away kontra sa GINOO
kag sa hari nga iya ginpili.
3 Nagasiling sila, "Indi kita magpadumala
ukon magpasakop sa ila."
4 Pero ginakadlawan lang sila sang Ginoo
nga nagapungko sa iya trono didto sa langit.
5 Sa iya kaakig, ginapaandaman niya sila kag nagakahadlok sila.
6 Nagsiling siya, "Ginbutang ko na sa Zion,*
sa akon balaan† nga bukid, ang hari nga akon ginpili."

7 *Nagsiling ang hari nga ginpili sang Dios,*
"Ipahayag ko ang ginsiling sa akon sang GINOO nga,
'Ikaw ang akon anak, kag subong ipakilala ko nga ako ang imo amay.‡
8 Pangabaya ako nga ihatag ko sa imo ang mga nasyon
hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan

* **Salmo 2:6** *Zion:* ukon, *Jerusalem* † **Salmo 2:6** *balaan:* ukon, *pinili* ‡ **Salmo 2:7** *ipakilala ko nga ako ang imo amay:* ukon, *ako nangin imo amay*

para imo panag-iyahan, kag himuon ko ina.
9 Dumalahan mo sila,
kag wala gid sing may makakontra sa imo pagdumala.
Mangin pareho lang sila sa kolon nga imo pagadugmukon.'"

10 Gani, kamo nga mga hari kag mga manugdumala sa kalibutan,
intiendiha ninyo ini nga mga pulong,
kag pamatii ninyo ang mga paandam kontra sa inyo.
11 Alagara ninyo ang GINOO nga may pagtahod
kag magkalipay kamo sa iya.
12 Tahura ninyo ang hari nga iya ginpili,§
kay kon indi gani, mangakig siya gilayon kag laglagon niya kamo.
Bulahan ang tagsa ka tawo
nga nagapangayo sang proteksyon sa GINOO.

Salmo 3

Pangamuyo sa Tion sang Katalagman

Ang kanta nga ginsulat ni David sang nagpalagyo siya sa iya anak nga si Absalom.
1 GINOO, kadamo sang akon kaaway;
kadamo sang nagakontra sa akon!
2 Nagasiling pa sila nga indi mo kuno ako pagluwason.*
3 Pero ang matuod, pareho ka sa taming nga nagaprotektar sa akon.
Ginapadaog mo ako *kontra sa akon mga kaaway,*
kag ginapabakod mo ako.
4 Nagapanawag ako sa imo, GINOO,
kag ginasabat mo ako sa imo balaan† nga bukid.
5 Kag tungod kay ginabantayan mo ako,
makatulog ako kag makamata pa.
6 Bisan linibo pa ka kaaway ang nagalibot sa akon,
indi ako mahadlok.

7 Sige na GINOO nga akon Dios, luwasa ako!
Kay sadto gani ginpakahuy-an mo‡ ang tanan ko nga kaaway nga malain;
ginkuha mo ang ila ikasarang sa paghalit sa akon.§
8 Ikaw, GINOO, ang nagaluwas
kag nagapakamaayo sa imo katawhan.

Salmo 4

Pagsalig sa Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang mga instrumento nga may mga kuwerdas.
1 O Dios nga akon manugpangapin,
sabta ako kon magpanawag ako sa imo.
Indi bala nga ginbuligan mo ako sa akon mga kalisod?

---

§ **Salmo 2:12** *kag magkalipay...ginpili:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. * **Salmo 3:2** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 4 kag 8. † **Salmo 3:4** *balaan:* ukon, *pinili* ‡ **Salmo 3:7** *ginpakahuy-an mo:* sa literal, *ginhampak mo sa sag-ang* § **Salmo 3:7** *ginkuha...akon:* sa literal, *ginbingaw mo ang ila mga ngipon*

Gani karon, pamatii ang akon mga pangamuyo kag kaluoyi ako.

2 Kamo nga mga tawo *nga nagakontra sa akon*,
san-o pa bala kamo mag-untat sa pagpakahuya sang akon dungog?
San-o pa bala kamo mag-untat sa paghigugma sa mga butang nga wala sing pulos
kag sa pagsunod sa kabutigan?*,†
3 Dumduma ninyo nga ginpili sang GINOO ang mga diosnon nga mangin iya.
Amo gani nga pamatian niya ako kon magpanawag ako sa iya.
4 Kon mangakig kamo,‡ indi kamo magpakasala.
Kag samtang nagahigda kamo, magpakalinong kamo kag magpamalandong.
5 Magsalig kamo sa GINOO
kag maghalad sa iya sing husto nga mga halad.§

6 Madamo ang nagasiling,
"GINOO, kabay pa nga mangin bugana ang amon pangabuhi.
Ipakita ang imo kaayo sa amon!"
7 *Pero* ang kalipay nga ginahatag mo sa akon,
mas labaw pa sa kalipay sang mga tawo
nga bugana ang ila mga uyas kag duga sang ubas.
8 Gani sa akon pagtulog indi ako mahadlok
tungod kay ginabantayan mo ako, GINOO.

Salmo 5

Pangamuyo para sa Proteksyon sang Dios
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang plawta.
1 GINOO, pamatii ang akon pangamuyo nga may pag-ugayong.
2 Pamatii ang akon pagpangayo sang bulig sa imo, O Dios nga akon hari,
kay sa imo ako nagapangamuyo.
3 Sa kaagahon ginapreparar ko ang akon kaugalingon
sa pagpangamuyo sa imo.
Kag pagkatapos ko pangamuyo
nagahulat ako sang imo sabat.
4 Ikaw ang Dios nga wala malipay sa kalautan;
wala mo ginabaton ang malain nga mga tawo.
5 Indi makapalapit sa imo presensya ang mga matinaas-taason;
ginakaugtan mo ang tanan nga nagahimo sang malain.
6 Ginalaglag mo ang mga butigon
kag ginakangil-aran ang mga nagapamatay sang tawo kag ang mga traidor.
7 Pero ako ya, makasulod sa imo balaan nga templo
tungod sang imo dako nga gugma sa akon.

---

* **Salmo 4:2** *sa paghigugma...kabutigan:* Siguro ang buot silingon amo ang pagsimba sa mga dios-dios. † **Salmo 4:2** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 4. ‡ **Salmo 4:4** *Kon mangakig kamo:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. § **Salmo 4:5** *maghalad...halad:* ukon, *maghalad sa iya nga husto ang inyo kabuhi*

Kag didto simbahon ko ikaw nga may pagtahod.

8 GINOO, tungod nga madamo ang akon mga kaaway,
tuytuyi ako suno sa imo pagkamatarong,
kag himua nga mahapos ang akon pagsunod sa imo pamaagi.
9 Indi masaligan ang ginasiling sang akon mga kaaway,
kay ang ila handom amo ang paglaglag sa iban.
Ang ila mga ginahambal* *delikado pareho sang* bukas nga lulubngan.
Ang ila mga ginasugid† puro pangdaya.
10 O Dios, siluti ang akon mga kaaway.
Kabay pa nga ang ila malain nga mga plano
amo mismo ang magalaglag sa ila.
Sikwaya sila tungod sang ila madamo nga sala,
kay nagrebelde sila sa imo.
11 Pero kabay pa nga magmalipayon ang tanan
nga nagapangayo sang proteksyon sa imo.
Kabay pa nga magkinanta sila sa kalipay.
Protektari sila nga nagahigugma sa imo
para magmalipayon sila tungod sang imo ginhimo para sa ila.
12 Kay ginapakamaayo mo, GINOO, ang mga matarong.
Ang imo gugma nagaprotektar sa ila pareho sa taming.

Salmo 6

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David: Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang mga instrumento nga may walo ka kuwerdas.

1 GINOO, bisan nangakig ka sa akon, indi ako pagsiluti.
2 Kaluoyi ako kag ayuha, kay puwerte na sa akon kaluya.
3 Indi na ako mapahamtang, GINOO.
San-o mo pa bala ako ayuhon?
4 Talupangda man ako, GINOO, kag hilwaya.
Tungod sang imo gugma sa akon, luwasa ako sa kamatayon.
5 Kay kon mapatay ako indi na ako makadumdom sa imo;
indi na ako makadayaw sa imo sa lugar sang mga patay.
6 Kapoy na ako sa sobra nga pag-ugayong.
Kada gab-i basa ang akon ulunan sang luha.
7 Nagapalamarok ang akon mga mata sa hibi
tungod sang ginhimo sang tanan ko nga kaaway.

8 Palayo kamo sa akon, kamo nga nagahimo sang kalautan,
tungod kay nabatian sang GINOO ang akon mga paghibi.
9 Nabatian niya ang akon pagpangayo sang bulig.
Kag sabton niya ang akon pangamuyo.
10 Mahuy-an kag mahadlok gid ang tanan ko nga kaaway.
Gulpi lang sila magpalalagyo sa kahuya.

---

* **Salmo 5:9** *ginahambal:* sa literal, *tutunlan* † **Salmo 5:9** *ginasugid:* sa literal, *dila*

Salmo 7

Husto Permi ang Ginahimo sang Dios

Ang *shiggaion*[*] ni David parte sa kay Cush nga miyembro sang tribo ni Benjamin, nga ginkanta niya sa GINOO.

1 GINOO nga akon Dios,
sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
Luwasa ako sa mga nagasalakay sa akon,
2 kay kon indi, basi patyon nila ako
pareho sang paggus-ab sang leon sa iya biktima,
kag wala sing may makaluwas sa akon.
3 GINOO nga akon Dios,
kon nakahimo gid man ako sing malain sa akon isigkatawo,
4 ukon ginbalusan ko sing malain
ang maayo nga ginhimo sang akon abyan,
ukon gin-agawan ko sang mga pagkabutang ang akon mga kaaway
nga wala man lang sing kabangdanan,
5 pabay-i nga salakayon ako sang akon mga kaaway kag pierdihon.
Pabay-i nga tapak-tapakon nila ako hasta nga mapatay,
kag bayaan ang akon bangkay sa duta.[†]

6 Sige na, GINOO nga akon Dios,
ipakita ang imo kaakig sa akon mga kaaway
nga naugot gid *sa akon,*
kay hustisya man ang ginapangita mo.
7 Tipuna sa imo palibot ang tanan nga katawhan,
kag dumalahan mo sila halin sa langit.
8 Ikaw, GINOO, ang nagahukom sa mga katawhan.
Pamatud-i nga wala ako sing sala,
kay nakahibalo ka man nga matarong ako
kag wala ako sing may ginhimo nga malain.
9 Tapnaa ang kalautan nga ginahimo sang malain nga mga tawo,
kag pakamaayuha ang mga matarong,
kay matarong ka nga Dios,
kag ginausisa mo ang *amon* mga hunahuna kag tagipusuon.
10 Ikaw, O Dios, ang nagaprotektar sa akon.[‡]
Ginaluwas mo ang mga nagakabuhi sing husto.
11 Matarong ka nga manughukom,
kag adlaw-adlaw akig ka *sa mga malain*.
12-13 Kon indi sila magbiya sa ila mga sala
handa ka nga magsilot sa ila.
Daw pareho ka sa soldado
nga handa na ang iya makamamatay nga mga armas.
Nabaid na niya ang iya espada
kag ginabinat na niya ang pana nga may nagadabdab nga baslay.[§]

14 Ang malain nga mga tawo nagahunahuna sing malain kag kagamo,

[*] **Salmo 7:** *shiggaion:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. [†] **Salmo 7:5** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

[‡] **Salmo 7:10** *nagaprotektar sa akon:* sa literal, *akon taming* [§] **Salmo 7:12-13** *pana...baslay:* sa English, *bow...arrows*

amo gani nga nagapangdaya sila.
15-16 Pero tan-awa bala,
ang pagpanggamo kag pagpamintas nga ila ginahimo nagabalik sa ila.
Pareho lang nga nagakutkot sila sang buho para mahulog ang iban,
pero sila mismo ang mahulog.

17 Pasalamatan ko ikaw GINOO,
tungod sang imo pagkamatarong.
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw, Labing Mataas nga Dios.

Salmo 8

Daw Ano Kahalangdon ang Dios sa Bug-os nga Kalibutan

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang "gittith."*
1 GINOO nga amon Agalon,
daw ano ka kahalangdon sa bilog nga kalibutan!
Ang pagdayaw sa imo sang mga tawo mabatian mo dira sa langit.†
2 Bisan gani ang magagmay nga mga bata
gintudluan mo nga magdayaw sa imo,
para mahuy-an ang imo mga kaaway,
ang mga kontra nga buot magbalos.

3 Kon magtan-aw ako sa langit nga imo ginhimo,
kag makita ko ang bulan kag ang mga bituon
nga imo ginbutang sa ila nahamtangan,
4 nagapamangkot ako kon ano gid bala ang tawo nga ginadumdom mo gid.
Ahaw tawo man lang siya, ngaa ginakabalak-an mo gid?
5 Ginhimo mo siya nga mas manubo sang sa mga anghel,‡
pero ginpadunggan mo siya pareho sa hari.
6 Ginhimo mo siya nga manugdumala sang imo mga tinuga;
ginpasakop mo sa iya ini tanan nga butang,
7 *lakip na diri ang tanan nga sapat*:
ang nagalakat,
8 ang nagalupad, kag ang nagalangoy.
9 GINOO nga amon Agalon,
daw ano ka kahalangdon sa bilog nga kalibutan!
*

Salmo 9

Nagahukom ang Dios sing Husto

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Ang Pagkapatay sang Anak."
1 Pasalamatan ko ikaw, GINOO,
sa bug-os ko nga tagipusuon.

---

* **Salmo 8:** *gittith:* Posible isa ini ka instrumento o tuno. † **Salmo 8:1** *Ang pagdayaw...langit:* Indi klaro ang buot silingon sini sa Hebreo. ‡ **Salmo 8:5** *mga anghel:* ukon, *Dios* * **Salmo 9:** Ang Salmo 9 kag Salmo 10 posible isa lang anay ka binalaybay nga sa diin ang mga bulos-bulos nga linya sini nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

Isugid ko ang tanan mo nga makatilingala nga mga binuhatan.
2 Labing Mataas nga Dios, magakalipay gid ako
kag magakanta sang mga pagdayaw tungod sa imo.
3 Kon atubangon mo na ang akon mga kaaway,
magapalagyo sila nga nagakalatumba,
kag magakalamatay sila.
4 Kay matarong ka nga manughukom
nga nagapungko sa imo trono;
ginhukman mo ako
kag napamatud-an mo nga wala ako sing sala.
5 Ginsentensyahan mo
kag ginlaglag ang malain nga mga nasyon
gani indi na gid sila madumduman hasta san-o.
6 Ginlaglag mo sing bug-os ang akon mga kaaway,
kag indi na gid sila makita hasta san-o.
Ginpangguba mo ang ila mga siyudad,
kag indi na gid sila madumduman pa.
7 Pero ikaw, GINOO, nagahari hasta san-o;
handa na ang imo trono sa paghukom.
8 Pagahukman mo sing husto ang *mga tawo sa* kalibutan,
nga wala ka sing may pinilian.
9 GINOO, ikaw ang dalangpan sang mga ginadaogdaog
sa tion sang kalisod.
10 Nagasalig sa imo ang mga tawo nga nakakilala sa imo.
Kay sila nga mga nagadangop sa imo wala mo ginasikway.

11 Kantahi ninyo sang mga pagdayaw
ang GINOO nga nagahari sa Zion![†]
Isugid ninyo sa mga nasyon ang iya mga binuhatan!
12 Wala niya ginakalimtan ang pagpanawag sang mga kubos;
ginabalusan niya ang mga nagapaantos sa ila.

13 GINOO, tan-awa kon ano ang pagpaantos sa akon sang akon mga kaaway.
Kaluoyi ako kag luwasa sa kamatayon,
14 para masugid ko sa mga tawo didto sa mga puwertahan sang Zion[‡] ang imo mga binuhatan,
nga nangin kabangdanan nga ginadayaw ko ikaw.
Magakalipay ako *didto* tungod kay ginluwas mo ako.

15 Natabo mismo sa mga nasyon
ang ila ginplano nga malain.
Pareho lang nga nahulog sila sa buho nga ila ginkutkot
ukon nasiod sila sa siod nga ila ginbutang.
16 Nagpakilala ang GINOO kon sin-o gid siya
paagi sa iya matarong nga paghukom,
kag sila mismo nga malain nga mga tawo

[†] **Salmo 9:11** *Zion:* ukon, *Jerusalem* [‡] **Salmo 9:14** *sa mga puwertahan sang Zion:* sa Hebreo, *sa mga puwertahan sang anak nga babayi sang Zion*

ang nahalitan sang ila malain nga mga ginahimo.§
17 Mapatay ang malain nga mga tawo sa tanan nga nasyon,
kay ginasikway nila ang Dios.
18 Indi pagpabay-an *sang Dios* ang mga imol hasta san-o.
May paglaom gihapon ang mga kubos
nga luwason sila sang Dios.

19 Sige na GINOO,
indi pagtuguti nga mangibabaw ang ikasarang sang mga tawo.
Hukmi ang mga nasyon sa imo presensya.
20 Pahadluka sila GINOO,
kag ipareyalisar sa ila nga mga tawo lamang sila.
*

Salmo 10

Pangamuyo para sa Bulig sang Ginoo
1 GINOO, ngaa bala kalayo sa imo?
Ngaa bala nagapanago ka sa tion sang kalisod?
2 Tungod sang pagkamatinaas-taason sang mga malain,
ginapaantos nila ang mga kubos.
Kabay pa nga matabo sa ila mismo
ang ila ginaplano nga malain sa iban.
3 Kay ginapabugal nila ang ila malain nga mga handom.
Sila nga mga dalok nagapakamalaot kag nagayaguta sa imo, GINOO.†
4 Tungod sang pagkahambog nila nga mga malain,
wala sila nagadangop sa imo.
Wala gid sila nagahunahuna parte sa imo.
5 Mauswagon sila permi,
kag ginabaliwala lang nila ang imo paghukom.
Ginahikayan pa nila ang tanan nila nga kaaway.
6 Nagahunahuna sila nga indi gid sila matublag,
kundi mangin malipayon sila permi
kag wala sing malain nga matabo sa ila.
7 Ang ila ginahambal puro pagpakamalaot, binutig, kag pamahog.
Nagahambal man sila sing malain nga mga pulong
nga makahalit sa iban.
8 Sa mga banwa nagahulat sila sa ila palanaguan
nga nagabantay sa mga inosente nga magaagi para patyon nila.
9 Nagahulat sila nga nagapalipod
pareho sa leon para dakpon ang mga kubos,
kag kon madakop na gani nila ginaguyod nila dayon.
10 Paagi sa ila kusog ginadugmok nila ang mga makaluluoy
hasta nga indi na ini makabangon.
11 Nagahunahuna sila nga wala nagasapak ang Dios
kag wala gid niya makita ang ila ginahimo.

---

§ **Salmo 9:16** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 20. * **Salmo 10:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga bulos-bulos nga linya sini nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo. † **Salmo 10:3** *Sila...GINOO:* ukon, *Ginapakamaayo nila ang mga dalok, pero ginayaguta ka nila, GINOO.*

12 Sige na GINOONG Dios,
siluti na *ang mga malain*!
Indi pagpabay-i ang mga kubos.
13 O Dios, ngaa nga ginayaguta ka sang mga malain?
Nagasiling pa sila nga indi mo kuno sila pagsilutan.
14 Pero nakita mo ang mga nagaantos kag ang mga nalisdan,
kag handa ka sa pagbulig sa ila.
Nagadangop sa imo ang mga makaluluoy nga pareho sa mga ilo,
kag ginabuligan mo sila.
15 Dulaa ang kusog sang malain nga mga tawo.
Siluti sila sa ila mga kalautan hasta nga untatan na nila ini.
16 GINOO, hari ka hasta san-o.
Madula ang *malain nga* mga nasyon sa kalibutan
nga imo *gintuga*.
17 Nabatian mo, GINOO, ang pangamuyo sang mga kubos.
Sabta ang ila pangamuyo kag palig-una sila.
18 Hatagi sang hustisya ang mga ilo kag mga ginadaogdaog,
para indi na sila pagpahugon sang tawo nga halin man lang sa duta.

Salmo 11

Pagsalig sa Dios
Ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Sa GINOO ako nagapangayo sang proteksyon.
Gani ngaa nga nagasiling kamo sa akon,
"Palagyo ka sa mga bukid pareho sa pispis,*
2 kay ginabinat na sang mga malain ang ila mga pana
sa madulom nga lugar
para panaon ang mga nagakabuhi sing husto.
3 Ti, ano ang mahimo sang mga matarong
kon wala na sing kahusayan ang banwa?"

4 Ara ang GINOO sa iya balaan nga templo;
didto sa langit ang iya trono.
Ginatan-aw niya kag ginausisa ang tanan nga tawo.
5 Ginausisa niya ang mga matarong kag ang mga malain.
Ginakaugtan niya ang mga mapintas.
6 Paulanan niya sang nagadababadaba nga mga baga kag asupre ang
mga malain;
kag mabaton nila halin sa iya ang mainit nga hangin
nga magapaso sa ila.
7 Kay matarong ang GINOO
kag luyag niya ang mga buhat nga matarong.
Gani ang mga nagakabuhi sing husto makapalapit sa iya presensya.†

* **Salmo 11:1** *Palagyo...pispis:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac. Sa Hebreo, *Palagyo sa inyo mga bukid, pispis.* † **Salmo 11:7** *makapalapit sa iya presensya:* sa literal, *makakita sang iya nawong*

Salmo 12

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta:
Gamita ang mga instrumento nga may walo ka kuwerdas.
1 GINOO, buligi ako,
kay wala na sing may nabilin nga matutom kag masaligan.
2 Halos ang tanan nagabutig sa ila isigkatawo.
Ginadayaw-dayaw nila ang iban para dayaan.
3 GINOO, kabay pa nga pahipuson mo
ang mga nagadayaw-dayaw sa iban kag ang mga nagapahambog
4 nga nagasiling,
"Mangin madinalag-on kami paagi sa amon paghambal.
Pagusto kami kon ano ang amon ihambal,
kag wala sing may makapauntat sa amon."

5 Nagasiling ang GINOO,
"Buligan ko ang mga kubos tungod kay ginadaogdaog sila
kag nagaugayong sila sa pag-antos.
Protektaran ko sila kay amo ini ang ginahandom nila."*
6 Masaligan gid ang mga promisa sang GINOO.
Pareho ini sang pilak nga *masaligan gid nga puro*
tungod kay ginpapuraw sa kalayo sing makapito ka beses.

7 GINOO, tipigi kami permi,
kag ilikaw kami sa mga malain sa tanan nga tion.
8 Kay bisan diin makita ang mga malain
kag ginadayaw pa sang mga tawo ang kalautan.

Salmo 13

Paghandom sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Hasta san-o pa bala, GINOO, nga indi mo ako pagsapakon?
Hasta bala sa wala sing katapusan?
Hasta san-o pa bala nga magpanago ka sa akon?
2 Hasta san-o pa bala nga magpalibog ako?
Hasta san-o pa bala nga magpangasubo permi ang akon tagipusuon?
Kag hasta san-o pa bala nga pierdihon ako sang akon mga kaaway?

3 Talupangda man ako, GINOO nga akon Dios;
sabta ang akon pangamuyo.
Ibalik ang akon kusog* para indi ako mapatay,
4 kag para indi makasiling ang akon mga kaaway nga napierdi nila ako.
Kay magakalipay gid sila kon malaglag ako.
5 GINOO, nagasalig ako sa imo paghigugma *sa akon*.
Kag magakalipay gid ako tungod kay luwason mo ako.
6 Kantahan ko ikaw, GINOO,
tungod kay halin pa sadto maayo ka sa akon.

* **Salmo 12:5** *kay amo ini...nila:* ukon, *sa mga nagapakalain sa ila* * **Salmo 13:3** *Ibalik ang akon kusog:* sa literal, *pasanaga ang akon mga mata*

Salmo 14

Ang Kalaot sang mga Tawo
(Sal. 53)

Ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Nagasiling ang mga buang-buang sa ila kaugalingon,
"Wala sing Dios!"
Malain sila tanan kag makangilil-ad ang ila mga ginahimo.
Wala sing bisan isa sa ila nga nagahimo sing maayo.
2 Halin sa langit nagatan-aw ang GINOO sa mga tawo
sa pag-usisa kon bala may ara nga nakaintiendi *sang kamatuoran*
kag nagadangop sa iya.
3 Ang tanan nagsipak *sa matuod nga dalan*
kag palareho nga naglain ang ila kabuhi.
Wala gid sing bisan isa nga nagahimo sing maayo.

4 Wala bala nakahibalo ining malain nga mga tawo sang ila ginahimo?
Siyempre nakahibalo!
Ginakilkilan gani nila ang akon mga kasimanwa
nga daw sa nagalamon lang sila sang pagkaon,
kag wala sila nagapangamuyo sa GINOO.
5 Pero mahadlukan gid sila,
kay pangapinan sang Dios ang mga matarong.
6 Ginapakahuy-an nila ang mga plano sang mga kubos,
pero ang GINOO amo ang nagaprotektar sa mga kubos.
7 Kuntani magaabot na ang magaluwas sa Israel nga halin sa Zion.
Daw ano ayhan kamalipayon ang mga Israelinhon,
ang katawhan sang GINOO,
kon ibalik na niya ang ila maayo nga kahimtangan.*

Salmo 15

Ang Gusto sang Dios sa Iya mga Manugsimba

Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 GINOO, sin-o bala ang puwede nga makatiner* sa imo templo?
Sin-o bala ang puwede nga makapabilin† sa imo balaan‡ nga bukid?

2 *Ang sabat sang GINOO,*
"Ang tawo nga nagakabuhi nga wala sing kasawayan
kag nagahimo sing matarong.
Nagahambal siya sing matuod kag sinsero.
3 Wala siya nagabutang-butang sa iban,
kag wala siya nagahimo ukon nagahambal sing malain sa iya isigkatawo.
4 Ginapakawalay pulos niya ang mga tawo nga akon ginasikway
pero ginapadunggan niya ang mga nagatahod sa akon.
Ginatuman gid niya ang iya promisa
bisan ano kabudlay para sa iya.
5 Nagapautang siya sang kuwarta nga wala sing saka,

---

* **Salmo 14:7** *ibalik...kahimtangan:* ukon, *pabalikon na niya sila sa ila duta halin sa pagkabihag.*
* **Salmo 15:1** *makatiner:* ukon, *makaestar* † **Salmo 15:1** *makapabilin:* ukon, *makapuyo*
‡ **Salmo 15:1** *balaan:* ukon, *pinili*

kag wala siya nagabaton sang lagay
para magsaksi kontra sa wala sing sala.”

Ang tawo nga nagahimo sini mangin mabakod
ang iya kahimtangan hasta san-o.

Salmo 16

Pangamuyo nga may Pagsalig sa Dios

Ang *miktam*[*] ni David.

1 O Dios, tipigi ako,
kay sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
2 Ikaw ang akon GINOO,
kag sa imo lang naghalin
ang tanan nga maayo nga nabaton ko.
3 Kon parte sa imo pinili nga katawhan
sa duta *sang Israel*
nga mga maayo gid,
dako ang akon kalipay sa ila.
4 Pero ang mga nagadangop sa mga dios-dios
nagadamo ang ila mga kalisod.
Indi ako magpakig-upod sa ila nga paghalad
sang dugo sa mga dios-dios,
kag indi gid ako magmitlang sang mga ngalan
sang sina nga mga dios-dios.

5 GINOO, ikaw ang tanan para sa akon.
Ginahatag mo ang tanan ko nga ginakinahanglan.
Ang akon kabuhi ara sa imo mga kamot.
6 Daw ano kanami sang imo mga ginhatag sa akon.
Huo, maayo gid ang akon mga nabaton sa imo.
7 Ginadayaw ko ikaw, GINOO,
kay ginalaygayan mo ako.
Bisan kon gab-i ang akon konsensya nagatudlo sa akon.
8 Permi ko ikaw ginahunahuna, GINOO.
Kag tungod nga ara ka sa akon tupad, indi ako matublag.
9 Amo ina nga malipayon ako;
ang akon kabuhi puno sang kalipay.
Kag magakabuhi ako nga luwas sa katalagman,
10 kay indi mo ako pagpabay-an
nga magkadto sa lugar sang mga patay.
Indi mo pagtugutan nga madunot sa lulubngan
ang imo matutom nga alagad.
11 Ginatudluan mo ako kon paano ko maangkon
ang *padayon nga* kabuhi.
Tungod sang imo presensya, malipayon gid ako;
wala sing katapusan ang akon kalipay sa tupad mo.

[*] **Salmo 16:** *miktam:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat.

Salmo 17

Pangamuyo sang Tawo nga Matarong

Ang pangamuyo ni David.

1 Pamatii, GINOO, ang akon nga pagpangayo sang hustisya.
Pamatii ang akon sinsero nga pangamuyo.
2 Nakahibalo ka kon ano ang husto,
gani ikaw ang makahukom nga wala ako sing sala.
3 Gin-usisa mo ang akon tagipusuon bisan kon gab-i.
Gintilawan mo ako kag wala ka sing may nakita nga sala sa akon.
Nagdesisyon ako nga indi maghambal sing malain
4 pareho sang ginahimo sang iban.
Paagi sa pagtuman ko sang imo mga sugo,
nalikawan ko ang pagpamintas.
5 Ginasunod ko permi ang imo pamaagi
kag wala ako magsipak sa sini.

6 O Dios, nagapangamuyo ako sa imo
kay nahibaluan ko nga pagasabton mo ako.
Pamatii ang akon pangamuyo.
7 Ipakita ang makatilingala mo nga gugma.
Paagi sa imo gahom, ginaluwas mo ang mga tawo
nga nagapangayo sang proteksyon sa imo tungod sang ila mga kaaway.
8 Halungi ako pareho sang paghalong sang tawo sa iya nga mata,
kag protektari ako *pareho sang pagprotektar sang pispis sa iya mga buto*
sa idalom sang iya mga pakpak.
9 Protektari ako sa akon mga kaaway
nga nagasalakay sa akon palibot para patyon ako.
10 Wala sila sing kaluoy,
kag matinaas-taason kon maghambal.
11 Ginpangita nila ako
kag karon ginalibutan na nila ako.
Nagahulat sila sang kahigayunan
nga laglagon ako.
12 Pareho sila sa leon nga nagapalipod,
nga handa sa paggus-ab sa iya mabiktima.

13 Sige na, GINOO,
kontraha kag pierdiha ang akon malain nga mga kaaway.
Luwasa ako sa ila paagi sa imo gahom.*
14 Luwasa ako sa sini nga mga tawo
nga nagakabalaka lang sa mga butang diri sa kalibutan.
Siluti sila sang silot nga gintigana mo sa ila,
pati na ang ila mga kabataan.
Kag tigan-i man sang silot ang ila mga apo.†

15 Pero ako ya makakita sa imo

* **Salmo 17:13** *gahom:* sa literal, *espada*
† **Salmo 17:14** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo.

kay wala ako sing may nahimo nga sala.
Pagbugtaw ko malipay gid ako sa akon pagkakita sa imo.

Salmo 18

Ang Kanta ni David sa Iya nga Pagdaog
(2 Sam. 22:1-51)

Sa direktor sang mga manugkanta. Ang kanta nga ginsulat ni David nga
alagad sang GINOO. Ginkanta niya ini sa GINOO sang ginluwas siya sang
GINOO sa kay Saul kag sa iban pa niya nga mga kaaway.
1 Ginahigugma ko ikaw, GINOO. Ikaw ang akon kusog.
2 Ikaw, GINOO, ang akon *palalipdan nga* bato,
ang akon mabakod nga palanaguan kag manughilway.
Bilang *palalipdan nga* bato,
makapanago ako sa imo.
Ikaw ang akon taming, gamhanan nga manluluwas,
kag dalangpan.
3 Dalayawon ka, GINOO,
kay kon magpangayo ako sang bulig sa imo
ginaluwas mo ako sa akon mga kaaway.

4-5 Ang kamatayon daw pareho sa lubid nga nagburambod sa akon
kag pareho sa siod sa akon alagyan.
Ang kalaglagan daw pareho sa mabaskog nga baha
nga naglapaw sa akon.
6 Gani sa akon kalisod
nagpanawag ako sa *imo,* GINOO.
Nagpangayo ako sang bulig sa imo nga akon Dios,
kag ginpamatian mo ang akon pangamuyo sa imo templo.

7 Dayon naglinog,
kag pati ang mga pundasyon sang mga bukid nag-uyog,
tungod kay nangakig ka, GINOO.
8 Nagguwa ang aso sa imo ilong,
kag sa imo baba nagguwa ang makahalalit nga kalayo
kag nagadabadaba nga mga baga.
9 Ginbuksan mo ang langit,
kag nagpanaog ka nga nagatungtong sa madamol nga gal-om.
10 Nagsakay ka sa kerubin,
kag madasig ini nga naglupad samtang ginapalid sang hangin.
11 Ginhimo mo ang kadulom nga tabon sa imo palibot.
Nagpanago ka sa madamol nga gal-om.
12 Nagpangilat sa imo atubangan,
kag halin sa panganod nagguwa ang mga yelo
kag ang nagadabadaba nga mga baga.
13 Ang tingog mo GINOO, nga Labing Mataas nga Dios,
nagdaguob sa langit.*
14 Ginpana mo sang kilat ang imo mga kaaway,
kag nagpalalagyo sila nga nagasalasala.

---

* **Salmo 18:13** Ang ini nga bersikulo sa Hebreo may sugpon pa, *"nga may mga yelo kag nagadabadaba nga mga baga."* Pero wala ini sa iban nga mga kopya sang Hebreo kag sa Septuagint.

15 Sa imo nga pagsabdong kag puwerte nga kaakig
nagakahubas ang dagat
kag makita ang duta sa idalom sini,
kag makita *man* ang pundasyon sang kalibutan.
16 Halin sa langit gindawat mo ako
kag ginkuha sa madalom nga tubig.
17 Ginluwas mo ako sa akon gamhanan nga mga kaaway
nga indi ko masarangan.
18 Ginsalakay nila ako sang nalisdan ako,
pero gin-apinan mo ako, GINOO.
19 Gindala mo ako sa lugar nga wala sing katalagman;
ginluwas mo ako kay nalipay ka sa akon.
20 Ginapakamaayo mo ako
tungod nga matarong ang akon kabuhi
kag wala ako sing may nahimo nga sala.
21 Kay ginasunod ko ang imo mga pamaagi
kag wala ako nagbiya sa imo GINOO, nga akon Dios.
22 Ginatuman ko ang tanan mo nga sugo
kag wala ko ginalapas ang imo mga pagsulundan.
23 Nakahibalo ka nga wala sing kasawayan ang akon kabuhi
kag ginalikawan ko nga makasala.
24 Ginapakamaayo mo ako
tungod nga nakita mo nga matarong ang akon kabuhi
kag wala ako sing may nahimo nga sala.
25 Matutom ka sa mga matutom sa imo,
kag maayo sa mga tawo nga maayo man.
26 Sinsero ka sa mga sinsero sa imo,
kag maayo ka magpadihot sa mga malain.
27 Huo, ginaluwas mo ang mga mapainubuson,
pero ginapaubos mo ang mga matinaas-taason.

28 GINOO nga akon Dios, ikaw ang akon kasanag.
Sa kadulom ikaw ang akon suga.
29 Sa imo bulig masarangan ko nga salakayon
ang panong sang mga soldado,
kag masarangan ko nga sakaon
ang pader *nga nagapalibot sa siyudad*.
30 Ang imo pamaagi, O Dios, wala sing sala.
Ang imo pulong masaligan gid.
Pareho ka sa taming
sa tanan nga nagapangayo sang proteksyon sa imo.
31 Ikaw lang, GINOO, amo ang Dios;
ikaw lang ang amon *palalipdan nga* bato.
32 Ikaw ang nagahatag sa akon sang kusog
kag ang nagabantay sa akon dalanon.
33 Ginapabaskog mo ang akon tiil pareho sa tiil sang usa,
para maagwanta ko ang pagtaklad sa mataas nga mga lugar.
34 Ginahanas mo ako sa pagpakig-away
pareho abi sa pagbinat sang mabakod nga pana.
35 Ginaprotektaran mo ako pareho sa taming,

gani luwas ang akon kabuhi.
Ginatipigan mo ako paagi sa imo gahom,
kag paagi sa imo bulig nangin bantog ako.
36 Ginahatagan mo ako sang matawhay nga alagyan,
gani wala nagakasandad ang akon mga tiil.
37 Ginlagas ko ang akon mga kaaway
kag naabtan ko sila.
Kag wala gid ako magbalik hasta nga nalaglag ko sila.
38 Ginlaglag ko sila kag natumba sila sa akon tiilan
kag indi na sila makabangon pa.
39 Ginhatagan mo ako sang kusog sa pagpakig-away
kag ginpadaog sa akon mga kaaway.
40 Ginpatal-as mo ang akon mga kaaway
kag ginlaglag ko sila.
41 Nagpangayo sila sang bulig,
pero wala sing may nagluwas sa ila.
Nagpanawag sila sa imo,
pero wala mo sila ginsabat.
42 Gindugmok ko sila hasta nga daw pareho na lang sila sa yab-ok
nga ginapalid sang hangin.
Gintasak-tasak ko sila pareho sa lunang sa dalan.
43 Ginluwas mo ako sa rebelde nga katawhan.
Ginhimo mo ako nga pangulo sang mga nasyon.
Ang mga taga-iban nga lugar nagaalagad sa akon.
44 Pagkabati nila sa akon, nagatuman dayon sila sang akon mando.
Nagaluhod sila sa akon sa kahadlok.
45 Nadulaan sila sang kaisog,
gani nagaguwa sila sa ila mga palanaguan nga nagakurog sa kahadlok.
46 Buhi ka, GINOO!
Dalayawon ka nga akon *palalipdan nga* bato!
Ginapakataas ko ikaw, O Dios nga akon manluluwas.
47 Ginabalusan mo ang akon mga kaaway,
kag ginapasakop mo ang mga nasyon sa akon.
48 Ginaluwas mo ako sa akon mapintas nga mga kaaway,
kag ginapadaog mo ako sa ila.
49 Gani padunggan ko ikaw sa mga nasyon, O GINOO.
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw.
50 Ginahatagan mo sang dalagko nga mga kadalag-an
ang imo pinili nga hari.
Ginahigugma mo si David
kag ang iya mga kaliwat hasta san-o.

Salmo 19

Ang Pagkagamhanan sang Dios kag ang Iya Kasuguan
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Ang kalangitan nagapahayag sang gahom sang Dios
kag nagapakita sang iya ginhimo.
2 Ang kada adlaw kag kada gab-i
daw sa nagasugid parte sa gahom sang Dios.
3 Wala sing pulong ukon tingog nga mabatian sa ila,

4 pero ang ila mensahi nagalambot sa bilog nga kalibutan;
nagalapnag ini sa bisan diin nga lugar.

Naghimo ang Dios sa kalangitan sang elistaran sang adlaw.
5 Kag halin didto nagaguwa ang adlaw kon aga
nga pareho sa nobyo nga malipayon
nga nagaguwa sa lugar nga sa diin siya ginkasal,
ukon pareho sa kampyon nga manugdalagan, nga handa sa pagdalagan.
6 Nagabutlak ini sa east kag nagasalop sa west.
Kag wala sing may makapanago sa iya nga init.
7 Ang kasuguan sang GINOO wala sing sala.
Nagapabaskog ini sang aton kabuhi.
Ang mga pagpanudlo sang GINOO masaligan
kag nagahatag sang kaalam sa mga wala sing alam.
8 Ang mga pagsulundan sang GINOO husto
kag nagahatag sang kalipay.
Ang mga sugo sang GINOO wala sing sala
kag nagapasanag sa hunahuna sang tawo.
9 Ang pagtahod sa GINOO maayo,
kag dapat himuon ini hasta san-o.
Ang paghukom sang GINOO sigurado kag matarong.
10 Ini nga mga butang mas malahalon pa
sang sa puro gid nga bulawan.
Kag mas matam-is pa sang sa puro gid nga honey.
11 Nagahatag man ini sang paandam
sa akon nga imo alagad, *GINOO*.
Kag kon ginatuman ko ini makabaton ako sang dako nga balos.
12 Kon kaisa indi mahibaluan sang tawo nga nakasala siya.
Gani, *GINOO,* tinlui ako sa mga sala
nga wala ko mahibalui!
13 Buligi man ako nga indi makahimo sing hungod nga sala
kag indi pag-itugot nga ulipunon ako sini,
para wala sing kasawayan ang akon kabuhi
kag hilway sa madamo nga klase sang mga sala.
14 Kabay pa nga ang akon mga ginahambal kag mga ginahunahuna
makapalipay sa imo, GINOO,
nga akon *palalipdan nga* bato kag manunubos.

Salmo 20

Pangamuyo para sa Kadalag-an
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Kabay pa nga sabton ka sang GINOO
kon ara ka sa kalisod.
Kabay pa nga protektaran ka sang Dios ni Jacob.
2 Kabay pa nga buligan niya ikaw halin sa templo didto sa Zion.
3 Kabay pa nga batunon niya ang imo mga halad,
pati na ang imo halad nga ginasunog.*
4 Kabay pa nga ihatag niya ang imo ginahandom,
kag mangin madinalag-on ka sa imo mga plano.

* **Salmo 20:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga “sela,” nga indi klaro ang buot silingon.

5 Magahinugyaw kami sa imo pagdaog
kag magaselebrar nga nagadayaw sa aton Dios.
Kabay pa nga ihatag sang GINOO ang tanan mo nga ginapangayo.
6 Karon nahibaluan ko nga ginapadaog sang GINOO ang iya pinili nga hari.
Ginasabat niya ang iya pangamuyo didto sa iya balaan nga langit,
kag permi niya siya ginapadaog paagi sa iya gahom.
7 Ang iban nagasalig sa ila mga karwahe
kag ang iban sa ila mga kabayo,
pero kami ya nagasalig sa GINOO nga amon Dios.
8 Ina nga mga tawo malaglag,
pero kami ya magadaog kag magapabilin nga mabakod.
9 Padauga ang *imo pinili nga* hari, GINOO,
kag sabta kami kon magpanawag kami†*sa imo*.

Salmo 21

Pagdayaw Tungod sang Pagdaog
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang manugkanta.
1 Nagakalipay ang hari, GINOO,
tungod kay ginhatagan mo siya sang kusog.
Puwerte ang iya kalipay
tungod kay ginpadaog mo siya.
2 Ginhatag mo sa iya ang iya ginahandom;
wala mo siya pagdaluki sa iya ginapangayo.*
3 Ginbaton mo siya kag ginhatagan sang maayo nga mga butang.
Ginkoronahan mo siya sang korona nga puro gid bulawan.
4 Nangayo siya sa imo sang *dugang nga* kabuhi,
kag ginhatagan mo siya sang malawig gid nga kabuhi.†
5 Tungod sang imo pagpadaog sa iya
nangin bantog kag dungganon gid siya.
6 Ginhatagan mo siya sang mga pagpakamaayo
nga magapadayon hasta san-o.
Ginlipay mo gid siya sang imo presensya,
7 kay nagasalig siya sa imo, GINOO,
nga Labing Mataas nga Dios.
Kag tungod sang imo paghigugma sa iya indi siya matay-og.

8 Ang imo gahom amo ang magapierdi sang tanan mo nga mga kaaway.
9 Kon magpakita ka na laglagon mo sila
kag mangin pareho sila sa nagadababada nga hurnohan.
Sa imo nga kaakig ipalamon mo sila sa kalayo.
10 Pamatyon mo ang tanan nila nga kaliwat,
kag wala gid sing may mabilin sa ila.
11 Nagaplano sila sing malain kontra sa imo,
pero indi gid sila magmadinalag-on.
12 Kay magapalalagyo sila kon makita nila

† **Salmo 20:9** *kag sabta...kami:* Amo ini sa Septuagint kag sa Targum. Sa Hebreo, *Sabton niya (Dios ukon hari) kami kon magpanawag kami.* * **Salmo 21:2** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. † **Salmo 21:4** *malawig gid nga kabuhi:* ukon, *kabuhi nga wala sing katapusan*

nga *handa ka na sa pagsilot sa ila, nga daw* ginabinat mo
kag ginapuntirya sa ila ang imo pana.
13 Dalayawon ka, GINOO,
tungod sang imo kusog.
Magakanta kami sang mga pagdayaw
tungod sang imo gahom.

Salmo 22

Buligan sang Dios ang mga Nagaantos

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta:
Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Usa sa Kaagahon."
1 Dios ko, Dios ko, ngaa ginpabay-an mo ako?
Ngaa nga malayo ka sa akon?
Nagaugayong na ako sa pag-antos,
pero wala mo man lang gihapon ako ginabuligan.
2 Dios ko, adlaw-gab-i nagapanawag ako sa imo,
pero wala mo ako ginasabat,
gani wala ako sing kapahuwayan.
3 Pero balaan ka, kag nagapungko ka *sa imo trono,*
kag ginadayaw sang mga Israelinhon.
4 Nagsalig sa imo ang amon mga katigulangan kag ginluwas mo sila.
5 Nagpanawag sila sa imo kag ginbuligan mo sila.
Nagsalig sila sa imo kag wala sila mapaslawi.

6 Ginapakahuy-an ako kag ginapakalain sang mga tawo.
Nagasiling sila nga daw sa ulod* ako kag indi tawo.
7 Ang makakita sa akon nagayaguta kag nagainsulto sa akon,
kag nagalungo-lungo sila nga nagasiling,
8 "Nagasalig ka man bala sa GINOO,
ti ngaa wala ka niya pagluwasa?
Kon matuod nga nalipay siya sa imo,
ti ngaa wala ka niya pagbuligi?"
9 Pero ikaw ang nagpaguwa sa akon sa tiyan sang akon iloy,
kag halin sang lapsag pa ako ginahalungan mo na ako.
10 Halin sang akon pagkatawo,
sa imo ako gintugyan kag ikaw lang ang akon Dios.
11 Gani indi ako pagbayai,
kay malapit na nga mag-abot ang kalisod
kag wala sing may magbulig sa akon.

12 Ginalibutan ako sang madamo nga kaaway;
pareho sila sa makusog nga mga turo nga baka sang Bashan.
13 Pareho man sila sang leon nga nagangurob kag naganganga,
nga handa na sa paggus-ab.

14 *Nadulaan ako sang kusog*;
pareho ako sa tubig nga ginaula,
kag ang tanan ko nga tul-an daw sa nagliw-as.
Nadulaan ako sang kaisog;

* **Salmo 22:6** *daw sa ulod:* siguro ang buot silingon, *makaluluoy;* ukon, *wala sing pulos*

pareho ako sa kandila nga nagakatunaw.
15 Nadulaan ako sang kusog;
pareho ako sa nagabagtik nga duta,
kag ang akon dila nagapilit sa akon alingagngag.
GINOO, ginapabay-an mo ako nga daw mapatay.
16 Ginlibutan ako sang grupo sang malain nga mga tawo
nga pareho sa mga ido.
Ginbuhuan nila ang akon mga kamot kag mga tiil.†
17 Nagaguluwa na ang akon mga tul-an,
kag ginatulok lang nila ako.
18 Ginpartida nila ang akon mga bayo
kag gin-gabot-gabutan nila ang akon pangsulod nga bayo.

19 Pero ikaw, GINOO, indi magpalayo sa akon.
Ikaw nga akon kusog, buligi ako gilayon.
20 Luwasa ako sa espada *sang akon mga kaaway*;
luwasa ang akon kabuhi sa kamot sang sina nga mga ido.
21 Luwasa ako sa baba sang sina nga mga leon.
Sabta‡ ang akon pangamuyo
nga luwason mo ako sa mga sungay sinang turo nga mga baka.
22 Ipahayag ko sa akon mga kauturan§ ang imo mga ginhimo.
Dayawon ko ikaw sa ila mga pagtilipon.

23 Kamo nga nagatahod sa GINOO, dayawa ninyo siya!
Kamo nga mga kaliwat ni Israel, nga amo si Jacob,
padunggi kag kahadluki ninyo ang GINOO!
24 Kay wala niya ginabaliwala ukon ginapakalain
ang mga pag-antos sang mga kubos.
Wala niya sila ginatalikdan
kundi ginapamatian niya ang ila pagpangayo sang bulig.

25 Hatagan mo ako, *GINOO,* sang inspirasyon
nga magdayaw sa imo sa mga pagtilipon sang imo katawhan.
Sa atubangan sang mga nagatahod sa imo
tumanon ko ang akon ginpromisa nga maghalad sa imo.
26 Magakaon ang mga kubos kag mabusog sila.
Ang mga nagadangop sa imo magadayaw sa imo.
Kabay pa nga mangin maayo kag malawig ang ila kabuhi.
27 Ang tanan nga *katawhan hasta sa* pinakamalayo nga parte sang kalibutan
magadumdom kag magabalik sa imo, GINOO.
Simbahon ka sang tanan nga katawhan* sang mga nasyon.
28 Kay ikaw ang nagahari,
kag ikaw ang nagadumala sang mga nasyon.
29 Sigurado nga magasimba sa imo† ang tanan nga manggaranon sa

† **Salmo 22:16** *Ginbuhuan nila ang akon mga kamot kag mga tiil:* Amo ini sa Septuagint, sa Syriac, kag sa iban nga mga kopya sang Hebreo. Sa iban pa gid nga dumaan nga mga teksto, *Ginhigtan nila ang akon mga kamot kag mga tiil.* Sa kalabanan nga mga kopya sang Hebreo, *Pareho sang leon ang akon mga kamot kag mga tiil.* ‡ **Salmo 22:21** *Sabta:* ukon, *Ginasabat mo* § **Salmo 22:22** *mga kauturan:* buot silingon, *mga kasimanwa* * **Salmo 22:27** *katawhan:* ukon, *pamilya* † **Salmo 22:29** *Sigurado nga magasimba sa imo:* sa Hebreo, *Nagkaon sila kag magasimba.*

kalibutan.
Bisan ang tanan nga tawo nga daw sa mapatay na magaluhod sa imo.
Kag atong mga nagkalamatay na,
30 ang ila mga kaliwat magaalagad sa imo.
Tudluan parte sa imo, Ginoo,
ang palaabuton nga mga henerasyon.
31 Sila nga wala pa matawo pagasugiran
nga ginluwas mo ang imo katawhan,
kag ikaw gid ang naghimo sini.

Salmo 23

Ang Dios Pareho sa Isa ka Manugbantay sang Karnero
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 Ikaw, GINOO, amo ang akon manugbantay,
gani indi ako pagkulangon.
2 *Daw pareho* ako *sa karnero nga* ginapapahuway mo
sa palahalban nga bugana sang hilamon
kag ginatuytuyan sa malinaw nga tubig.
3 Ginapabaskog mo ako.
Ginatuytuyan mo ako sa husto nga dalan para mapadunggan ka.

4 Bisan pa nga maglakat ako sa patag nga may katalagman sang kamatayon,*
indi ako mahadlok, tungod kay kaupod ko ikaw.
Ang imo proteksyon kag pagtuytoy† sa akon nagapalipay
kag nagapabaskog sa akon.
5 Ginapreparahan mo ako sang punsyon
samtang nagatulok ang akon mga kaaway.
Ginbubuan mo sang lana ang akon ulo *sa pagpadungog sa akon*.
Kag ginapagustuhan mo ako sang ilimnon.
6 Sigurado gid nga ang imo kaayo kag gugma sa akon magapadayon
samtang nagakabuhi ako.
Kag magapuyo‡ ako sa imo nga balay,§GINOO, hasta san-o.

Salmo 24

Ang Dios Gamhanan nga Hari
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 Ang kalibutan kag ang tanan nga ara sa sini iya sang GINOO.
2 Kay siya ang nagtukod sang pundasyon sang kalibutan sa mga tubig.
3 Sin-o bala ang puwede nga makataklad sa bukid sang GINOO?*
Sin-o bala ang puwede nga makasulod sa iya balaan nga templo?
4 Ang tawo nga may matinlo nga mga binuhatan kag hunahuna,

* **Salmo 23:4** *may katalagman sang kamatayon:* ukon, *madulom gid* † **Salmo 23:4** *proteksyon kag pagtuytoy:* Ang literal sini amo ang duha ka galamiton sang manugbantay sang karnero nga ginagamit niya sa pagprotektar kag sa pagtuytoy sa mga karnero. ‡ **Salmo 23:6** *magapuyo:* Amo ini sa Septuagint. Sa Hebreo, *magabalik.* § **Salmo 23:6** *balay:* siguro ang buot silingon, *ang templo;* ukon, *ang puluy-an sang Dios sa langit* * **Salmo 24:3** *bukid sang GINOO*nga sa diin nagatindog ang templo

wala nagasimba sa mga dios-dios,
kag wala nagasumpa sing butig.
5 Pakamaayuhon siya kag pakamatarungon sang GINOO,
ang Dios nga iya manluluwas.
6 Amo ina nga klase sang tawo ang nagadangop
kag nagasimba sa Dios ni Jacob.†,‡

7 Abrihi ang dugay na nga mga puwertahan *sang templo*
para makasulod ang gamhanan nga Hari!
8 Sin-o bala ining gamhanan nga Hari?
Siya amo ang GINOO nga makusog kag mabakod sa inaway.
9 Abrihi ang daan nga mga puwertahan *sang templo*
para makasulod ang gamhanan nga Hari!
10 Sin-o bala ining gamhanan nga Hari?
Siya amo ang GINOO nga makagagahom.
Huo, siya ang gamhanan nga Hari.
*

Salmo 25

Pangamuyo para sa Proteksyon kag Pagtuytoy sang Dios
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1-2 GINOO nga akon Dios,
sa imo ako nagapangamuyo kag nagasalig.
Indi pagtuguti nga mahuy-an ako
ukon magkalipay ang akon mga kaaway sa akon pagkapierdi.
3 Ang nagasalig sa imo indi mahuy-an,
pero ang nagaluib sa imo nga wala man lang sing kabangdanan mahuy-an.

4 GINOO, tudlui ako sang imo mga pamaagi.
5 Tudlui ako sa pagkabuhi nga suno sa imo kamatuoran,
kay ikaw ang Dios nga akon manluluwas.
Ikaw ang akon ginasaligan permi.
6 Dumduma, GINOO, ang imo kaluoy kag gugma
nga imo ginpakita halin pa gid sang una.
7 Indi na pagdumduma ang mga sala nga nahimo ko sang pamatan-on pa ako.
Suno sa imo gugma dumduma ako, GINOO,
para mapakita mo ang imo kaayo.

8 Maayo kag matarong ka, GINOO,
gani ginatudluan mo ang mga makasasala sang *imo* pamaagi.
9 Ginatuytuyan mo ang mga mapainubuson sa paghimo sang husto.
Ginatudluan mo sila sang imo pamaagi.
10 Sa tanan mo nga ginahimo, ginapakita mo ang imo gugma kag katutom
sa mga nagasunod sa ginapatuman sang imo kasugtanan.

† **Salmo 24:6** *nagasimba sa Dios ni Jacob:* Amo ini sa Septuagint. Sa Hebreo, *nagasimba, Jacob.*
‡ **Salmo 24:6** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 10.
* **Salmo 25:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga bersikulo nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

11 Bisan madamo ang akon mga sala, GINOO, patawara ako,
para mapadunggan ka.
12 Ang mga nagatahod sa imo, GINOO,
tudluan mo sang dalan nga dapat nila agyan.
13 Magakabuhi sila nga mainuswagon
kag ang ila mga kaliwat padayon nga magaestar sa duta†*sang Israel*.
14 Malapit ka, GINOO, sa mga nagatahod sa imo
kag ginapadumdom mo sila sang imo kasugtanan.
15 Sa imo ako permi nagadangop,
kay ikaw ang nagaluwas sa akon sa katalagman.
16 Talupangda ako kag kaluoyi,
kay nagaisahanon ako kag ginadaogdaog.
17 Nagdamo na gid ang akon mga kalisod;
hilwaya ako sa akon mga pagpalibog.
18 Talupangda ang akon mga pag-antos,
kag patawara ang tanan ko nga sala.
19 Tan-awa kon daw ano kadamo ang akon mga kaaway
kag kon daw ano ang ila pagdumot sa akon.
20 Tipigi ang akon kabuhi kag luwasa ako!
Indi ako pagpakahuy-i, kay sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
21 Matarong ang akon kabuhi‡ kag wala sing kasawayan,
gani protektari ako.
Kay nagasalig ako sa imo.
22 Luwasa, O Dios, ang mga Israelinhon sa tanan nila nga kalisod.

Salmo 26

Pangamuyo sang Matarong nga Tawo
Ginsulat ni David.
1 Pamatud-i, GINOO, nga wala ako sing sala,
kay nagakabuhi ako nga wala sing kasawayan
kag nagasalig ako sa imo nga wala gid sing pagpangduhaduha.
2 Usisaa ako, GINOO;
usisaa ang akon hunahuna kag tagipusuon.
3 Kay permi ko madumduman ang imo gugma,
kag nagakabuhi ako nga matutom permi sa imo.
4 Wala ako nagaupod sa mga tawo nga dayaon kag hipokrito.
5 Kontra ko ang pagtililipon sang malain nga mga tawo.
Indi gid ako mag-upod sa ila.
6 Ginahinawan ko ang akon kamot
sa pagpakita nga wala ako sing sala.
Kag dayon nagalibot ako sa imo halaran
*sa pagsimba sa imo,*GINOO,
7 samtang nagakanta ako sang mga kanta sa pagpasalamat
kag nagasugid sang tanan mo nga makatilingala nga mga binuhatan.
8 Ginahigugma ko ang templo nga ginapuy-an mo, GINOO,
ang lugar nga sa diin ara ang imo gamhanan nga presensya.

† **Salmo 25:13** *padayon...sa duta:* sa literal, *magapanubli sang duta* ‡ **Salmo 25:21** *ang akon kabuhi:* ukon, *ikaw*

9 Indi ako paglaglaga upod sa mga makasasala,
pareho sang mga manugpatay sang tawo.
10 Ini sila nagahimo permi sang kalautan
kag ginakuwartahan nila ang iban.
11 Pero ako ya nagakabuhi nga wala sing kasawayan,
gani luwasa ako kag kaluoyi.

12 Karon, indi na ako maano,*
gani dayawon ko ikaw, GINOO,
sa pagtililipon sang imo katawhan.

Salmo 27

Pangamuyo nga may Pagdayaw
Ginsulat ni David.
1 Ang GINOO amo ang akon kasanag, manluluwas,
kag mabakod nga dalangpan,
gani wala ako sing kahadlukan.
2 Sa tion nga salakayon ako sang akon malain nga mga kaaway para patyon,
sila ang mapierdi kag indi ako.
3 Bisan pa nga libutan ako sang madamo nga soldado,
indi ako mahadlok.
Bisan pa nga salakayon nila ako,
magasalig gihapon ako *sa Dios*.
4 Nagapangayo ako sa GINOO sang isa ka butang
nga ginahandom ko gid.
Ini amo nga makapuyo ako sa iya templo
sa bilog ko nga kabuhi.
Kag didto magapamalandong ako sang iya kaayo
kag magapangayo sang iya pagtuytoy.
5 Kay sa tion sang katalagman
taguon niya ako kag protektaran sa iya templo.
Ipahamtang niya ako sa lugar nga luwas ako sa katalagman.*
6 Gani mangin madinalag-on ako kontra sa akon mga kaaway
nga nagalibot sa akon
kag magahalad ako sa templo sang GINOO
nga may paghugyaw sa kalipay.
Magakanta ako sa iya!

7 Pamatii ako, GINOO, kon magpanawag ako sa imo;
kaluoyi ako kag sabta ang akon pangamuyo.
8 Nagpanghikot ka sa akon tagipusuon nga magdangop ako sa imo,
gani nagdangop ako sa imo, GINOO.
9 Indi ka magpanago sa akon!
Indi ako pagsikwaya sa imo kaakig sa akon, nga imo alagad.
Ikaw ang nagabulig sa akon,
gani indi ako pagpabay-i ukon pagsikwaya,
O Dios nga akon manluluwas.

---

* **Salmo 26:12** *indi na ako maano:* sa literal, *nagatindog ako sa matapan nga duta.* * **Salmo 27:5** *lugar nga luwas ako sa katalagman:* sa literal, *sa mataas nga bato*

10 Bisan pa nga sikwayon ako sang akon amay kag iloy,
tatapon mo ako, GINOO.
11 Tudlui ako sang imo pamaagi.
Tuytuyi ako sa husto nga dalan
tungod kay ginabantayan ako sang akon mga kaaway.
12 Indi ako pag-itugyan sa ila,
kay ginaakusar nila ako sang indi matuod
kag gusto nila ako nga halitan.
13 Pero nagapati gid ako nga maeksperiensyahan ko ang imo kaayo
samtang nagakabuhi ako diri sa duta.

14 Magsalig kamo sa GINOO!
Magpakabakod kamo kag indi madulaan sang paglaom.
Magsalig lang kamo sa GINOO!

Salmo 28

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios
Ginsulat ni David.
1 GINOO, nga akon *palalipdan nga* bato,
nagapanawag ako sa imo.
Pamatii ang akon pangamuyo!
Kay kon indi ka magpamati mangin pareho ako sa mga nagkala-matay na.
2 Pamatii ang akon pagpakitluoy sa pagpangayo sang bulig sa imo,
samtang nagaatubang ako sa imo balaan nga templo
nga nagabayaw sang akon mga kamot.
3 Indi ako pagsiluti upod sa mga malain.
Nagapakuno-kuno sila nga mga abyan sila,
pero gali nagaplano sila sing malain.
4 Balusi sila suno sa ila mga binuhatan.
Siluti sila sa ila malain nga mga ginahimo.
5 Kay ginabaliwala nila ang imo mga ginahimo.
Gani laglagon mo sila kag pabay-an sa sina nga kahimtangan.

6 Dalayawon ka, GINOO,
kay ginpamatian mo ang akon pagpakitluoy sa imo.
7 Ikaw ang nagahatag sa akon sang kusog kag nagaprotektar sa akon.*
Nagasalig ako sa imo kag ginabuligan mo ako.
Gani nagakalipay gid ako kag nagakanta sang pagpasalamat sa imo.
8 Ikaw, GINOO, ang nagahatag sang kusog sa imo katawhan.
Ikaw ang mabakod nga dalangpan kag manluluwas sang imo pinili.†
9 Luwasa kag pakamaayuha ang katawhan nga imo ginapanag-iyahan.
Bantayi sila pareho sa ginahimo sang isa ka manugbantay sa iya mga karnero;
atipana sila hasta san-o.

* **Salmo 28:7** *nagaprotektar sa akon:* sa literal, *akon taming* † **Salmo 28:8** *pinili* nga hari ukon katawhan

Salmo 29

Ang Gamhanan nga Tingog sang Dios
Ginsulat ni David.
1 Dayawa ninyo ang GINOO,
kamo nga langitnon nga mga tinuga.*
Dayawa ninyo ang iya gahom kag kusog.
2 Ihatag sa GINOO ang pagpadungog nga nagakadapat sa iya.
Simbaha ninyo siya sa iya balaan nga presensya.

3 Ang tingog sang GINOO, ang gamhanan nga Dios,
mabatian sa ibabaw sang tubig.
Nagadaguob ini sa ibabaw sang mabaskog nga dagat.
4 Ang iya tingog gamhanan kag halangdon,
5 kag makabali sang mga kahoy nga sedro sang Lebanon.
6 Ginatay-og sang GINOO ang *mga bukid sang* Lebanon
kag ang *bukid sang* Hermon,†
kag daw pareho ini sang bataon nga talunon nga baka nga nagatumbo.
7 Ang tingog sang GINOO nagapakilat
8 kag nagapatay-og sang kamingawan,
bisan pa ang kamingawan sang Kadesh.
9 Ang tingog sang GINOO nagapabata sang usa‡
kag nagapataktak sang mga dahon sang kahoy.
Kag sa iya templo nagasinggit ang tanan,
"Gamhanan *ang Dios*!"

10 Ang GINOO nagagahom sa mga baha.
Nagagahom siya bilang hari hasta san-o.
11 Ginapabaskog sang GINOO ang iya katawhan
kag ginahatagan sang maayo nga kahimtangan.

Salmo 30

Pangamuyo nga Pagpasalamat
Ang kanta nga ginsulat ni David. Ang kanta sa pagdedikar sang templo.
1 Ginadayaw ko ikaw, GINOO,
kay ginluwas mo ako *sa katalagman*
kag wala mo pagtuguti nga magkalipay ang akon mga kaaway
sa akon *kahimtangan*.
2 GINOO nga akon Dios,
nagapangayo ako sang bulig sa imo,
kag gin-ayo mo ako.
3 Ginluwas mo ako sa kamatayon.
Wala mo pagtuguti nga mapatay ako.

4 Magkanta kamo sang mga pagdayaw sa GINOO,
kamo nga iya matutom nga katawhan.
Dayawa ninyo siya bilang pagdumdom sa iya pagkabalaan.

---

* **Salmo 29:1** *langitnon nga mga tinuga:* ukon, *mga anak sang makagagahom nga Dios*
† **Salmo 29:6** bukid sang *Hermon:* sa Hebreo, *Sirion* ‡ **Salmo 29:9** *nagapabata sang usa:* ukon, *nagapauyog sang mga kahoy nga terebinto*

5 Kay ang iya kaakig wala nagadugay,
pero ang iya kaayo nagapadayon hasta san-o.
Ayhan nagakasubo kita sa kagab-ihon,
pero pag-abot sang kaagahon magakalipay kita.

6 Sang mabakod ang akon kahimtangan,
nagsiling ako nga indi gid ako maano.
7 Ini tungod sa kaayo mo, GINOO.
Ginpabakod mo ako pareho sa isa ka bukid.
Pero sang nagpanago ka sa akon, hinadlukan ako.

8 Nagpanawag ako sa imo, GINOO, nga nagapakitluoy.
Siling ko,
9 "Ano bala ang makuha mo kon mapatay ako?
Makadayaw bala sa imo ang patay nga tawo?
Makasugid bala siya sang imo katutom?
10 GINOO, pamatii ako kag kaluoyi. Buligi ako!"

11 Gani, ginbayluhan mo ang akon pagpangasubo
sang *malipayon nga* pagsaot.
Ginpauba mo sa akon ang sako nga ginsul-ob ko
sang nagpangasubo ako,
kag ginhatagan mo ako sang kalipay,
12 para indi lang ako maghipos,
kundi magkanta ako sang mga pagdayaw sa imo.
GINOO nga akon Dios, pasalamatan ko ikaw hasta san-o.

Salmo 31

Pangamuyo sang Tawo nga Nagasalig sa Dios
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 GINOO, sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
Indi pag-itugot nga mahuy-an ako.
Luwasa ako tungod kay matarong ka.
2 Pamatii ako kag luwasa gilayon.
Protektari ako pareho sa palalipdan nga bato;
depensahi ako pareho sa mabakod nga palanaguan.
3 Tungod kay ikaw ang akon *palalipdan nga* bato
kag mabakod nga palanaguan,
tuytuyi kag ubayi ako para mapadunggan ka.
4 Ilikaw ako sa siod nga ginbutang sang akon mga kaaway para sa akon,
kay ikaw ang akon mabakod nga dalangpan.
5 Ginatugyan ko sa imo ang akon espiritu.*
Luwasa ako, GINOO, Dios nga masaligan.

6 Ginakaugtan ko ang mga nagasimba sa mga dios-dios
nga wala man lang sing pulos,
kay nagasalig ako sa imo, GINOO.
7 Magakalipay gid ako tungod sang imo gugma,
kay nakita mo ang akon mga pag-antos,

* **Salmo 31:5** *espiritu:* ukon, *kabuhi*

kag nahibaluan mo ang akon mga kalisod.
8 Wala mo ako gintugyan sa akon mga kaaway;
ginluwas mo ako sa katalagman.
9 GINOO, kaluoyi ako kay nalisdan ako.
Nagapalamarok ang akon mata sang hibi,
kag nagapalangluya na ako.
10 Puno sang kasubo ang akon kabuhi.
Pila na ka tuig nga nagahibi ako permi.
Nagapalangluya na ako tungod sang akon mga pag-antos,†
kag daw nagakamudmod na ang akon mga tul-an.
11 Ginapakahuy-an ako sang tanan ko nga kaaway,
labi na sang akon mga kasimanwa.
Bisan ang akon mga kilala nahadlok na *nga magpalapit* sa akon.
Kon makita nila ako sa dalan nagapalagyo sila.
12 Ginakalimtan na nila ako, nga daw sa napatay na ako.
Para sa ila pareho ako sa buka nga kolon
nga wala na sing pulos.
13 Mabatian ko ang paghinutikay sang madamo *nga kaaway*.
Bisan diin ako magkadto nahadlok ako,
kay nagaplano sila nga patyon ako.
14 Pero nagasalig ako sa imo, GINOO.
Ikaw ang akon Dios.
15 Ang akon kapalaran ara sa imo;
luwasa ako sa akon mga kaaway
nga nagahingabot sa akon.
16 Ipakita ang imo kaayo sa akon nga imo alagad;
tungod nga ginahigugma mo ako, luwasa ako.
17 Indi pag-itugot nga mahuy-an ako, GINOO,
kay nagapanawag ako sa imo.
Pakahuy-i ang mga malain kag *pamatya sila*
para magpakalinong sila sa lulubngan.‡
18 Pahipusa inang mga butigon,
nga nagapabugal kag nagainsulto sa mga matarong.

19 Daw ano kadako sang imo kaayo
nga ginatigana mo sa mga nagatahod sa imo.
Samtang nagatulok ang mga tawo,
ginapakitaan mo sang kaayo ang mga nagapangayo sang proteksyon sa imo.
20 Ginatago mo sila sa lugar nga ara ang imo presensya,
kag didto luwas sila sa pagpanglibak§ kag pagpang-insulto* sang mga tawo.

21 Dalayawon ka, GINOO!
Kay makatilingala gid ang pagpakita mo sang imo gugma sa akon
sang didto ako sa ginasalakay nga siyudad.
22 Sa akon kahadlok naghunahuna ako

† **Salmo 31:10** *pag-antos:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac. Sa Hebreo, *kalautan.* ‡ **Salmo 31:17** *lulubngan:* ukon, *lugar sang mga patay* § **Salmo 31:20** *pagpanglibak:* ukon, *malain nga plano* * **Salmo 31:20** *pagpang-insulto:* ukon, *pagpang-akusar*

nga ginsikway mo na ako.
Pero ginpamatian mo ang akon pagpakitluoy
sang nagpangayo ako sang bulig sa imo.

23 Higugmaa ninyo ang GINOO,
kamo nga iya matutom nga katawhan.
Ginatipigan sang GINOO ang mga matutom sa iya,
pero ginasilutan niya sing puwerte gid ang mga matinaas-taason.
24 Magpakabakod kamo kag magpakaisog,
kamo nga nagalaom sa GINOO.

Salmo 32

Pagtuad sang Sala kag Pagpangayo sang Patawad sa Dios

Ang *maskil** nga ginsulat ni David.
1 Bulahan ang tawo nga ang iya mga paglapas ginpatawad,
nga ang iya mga sala wala na ginadumdom sang Dios.
2 Bulahan ang tawo nga ang iya mga sala indi na pag-isipon sang GINOO
kontra sa iya
kag wala sing sala nga natago sa iya tagipusuon.

3 Sang wala ko pa matuad ang akon mga sala,
nagapalangluya ako,
daw sa nagakamudmod ang akon mga tul-an,
tungod sang akon pag-ugayong sa bilog nga adlaw.
4 Kay adlaw-gab-i ginasilutan mo ako;
nawad-an na ako sang kusog,
pareho nga nabulad ako sa init sa tingadlaw.†
5 Dayon gintuad ko ang akon mga sala sa imo;
wala ko ini gintago.
Desidido ako sa pagtuad sang akon mga sala sa imo,
kag ginpatawad mo ako.

6 Gani ang tanan nga matutom
dapat magpangamuyo sa imo sa tion sang kalisod,‡
para kon mag-abot ang kalisod nga daw sa baha, indi sila maano.
7 Ikaw ang akon palanaguan;
tipigan mo ako sa tion sang kalisod,
kag palibutan mo ako sang mga nagahinugyaw sa kalipay
tungod sang imo pagluwas *sa akon*.

8 *Nagsiling ka sa akon,*
"Tudluan ko ikaw sang dalan nga dapat mo pagaagyan.
Laygayan ko ikaw samtang nagabantay ako sa imo.
9 Indi ka magpareho sa kabayo ukon mula
nga wala sing pag-intiendi,
nga kinahanglan pa anay nga busalan kag rendahan
para magtuman."

---

* **Salmo 32:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 32:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 5 kag 7. ‡ **Salmo 32:6** *sa tion sang kalisod:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

10 Madamo ang mga kalisod sang mga malain,
pero ang nagasalig sa GINOO higugmaon gid niya.
11 Gani kamo nga mga matarong,
magkalipay kamo sa GINOO!
Kamo nga nagakabuhi sing husto,
maghinugyaw kamo sa kalipay!

Salmo 33

Kanta sa Pagdayaw

1 Kamo nga mga matarong,
maghinugyaw kamo sa kalipay
tungod sa ginhimo sang GINOO sa inyo.
Kamo nga nagakabuhi sing husto,
nagakabagay nga dayawon ninyo siya!
2 Dayawa ninyo ang GINOO paagi sa arpa.
Tukari ninyo ang GINOO sang iban pa nga mga instrumento
nga may mga kuwerdas.
3 Kantahi ninyo siya sang bag-o nga kanta;
tukari ninyo siya sing maayo,
kag maghinugyaw kamo sa kalipay.
4 Kay ang pulong sang GINOO husto,
kag masaligan ang tanan niya nga ginahimo.
5 Naluyag ang GINOO maghimo sang* matarong kag husto.
Makita sa bilog nga kalibutan ang iya gugma.
6 Paagi sa pulong sang GINOO, nahimo ang kalangitan;
kag sa iya ginhawa *natuga* ang tanan nga butang sa kalangitan.
7 Gintingob niya ang tubig sang dagat
nga daw sa ginsulod sa botelya† ukon ginbutang sa bodega.
8 Ang tanan nga tawo sa kalibutan
dapat magtahod sa GINOO.
9 Kay sang paghambal lang niya, natuga ang kalibutan.
Nagmando lang siya kag nahimo ang tanan.
10 Ginaguba sang GINOO ang mga plano sang mga nasyon.
Wala niya ginatuguti nga madayon ang ila mga katuyuan.
11 Pero ang iya mga plano nagapadayon hasta san-o;
ang iya mga katuyuan nagapabilin hasta san-o.

12 Bulahan ang nasyon nga ang iya Dios amo ang GINOO.
Bulahan ang katawhan nga ginpili sang GINOO nga mangin iya.
13 Ginatulok sang GINOO sa langit
ang tanan nga tawo.
14 Ginatan-aw niya didto sa iya ginapuy-an
ang tanan nga nagapuyo sa kalibutan.
15 Siya ang naghatag sang hunahuna sa tanan nga tawo,
kag nahibaluan niya ang tanan nila nga ginahimo.

16 Ang isa ka hari wala nagadaog sa inaway

---

* **Salmo 33:5** *maghimo sang:* ukon, *sa mga nagahimo sang*
† **Salmo 33:7** *nga daw sa ginsulod sa botelya:* Amo ini sa Septuagint, pero sa Hebreo, *nga daw sa tinumpok nga duta.* Siguro ang buot silingon sini amo ang tubig sa mga panganod.

tungod lang sang iya madamo nga soldado.
Ang isa ka soldado wala nagakaluwas sa inaway
tungod lang sang iya puwerte nga kusog.

17 Ang mga kabayo indi masaligan nga makapadaog sa inaway.
Ang ila puwerte nga kusog indi makaluwas.
18 Nagabantay ang GINOO sa mga nagatahod sa iya,
nga nagasalig sa iya gugma
19 nga magaluwas sa ila sa kamatayon
kag magatipig sang ila kabuhi sa tion sang gutom.

20 Nagahulat kita nga may pagsalig sa GINOO.
Siya ang nagabulig kag nagaprotektar sa aton.‡
21 Nagakalipay kita tungod sa iya
kay nagasalig kita sa iya, ang balaan nga Dios.§

22 GINOO, kabay pa nga ang imo gugma magpabilin sa amon,
subong nga nagasalig kami sa imo.
*

Salmo 34

Ang Kaayo sang Dios

Ginsulat ini ni David sang nagpabuang-buang siya sa atubangan ni Abimelec, para tabugon siya ni Abimelec kag makahalin siya.
1 Dayawon ko permi ang GINOO;
indi ako mag-untat sa pagdayaw sa iya.
2 Ipabugal ko ang GINOO,
kag kamo nga mga ginadaogdaog magpamati kag magkalipay.
3 Mag-upod kamo sa akon sa pagdayaw sa GINOO;
mag-isa kita sa pagdayaw sa iya.
4 Nagpangamuyo ako sa GINOO kag ginsabat niya ako.
Ginkuha niya ang tanan ko nga kahadlok.
5 Nagakalipay ang mga nagasalig sa iya,
kag indi gid sila mahuy-an.
6 Nagpanawag ang kubos nga tawo sa GINOO,
kag ginsabat niya siya.
Ginluwas niya siya sa tanan niya nga kalisod.
7 Ang anghel sang GINOO nagabantay
sa mga nagatahod sa GINOO,
kag ginaluwas niya sila *sa katalagman*.

8 Tilawi bala ninyo kag hibalua
kon daw ano kaayo sang GINOO.
Bulahan ang tawo nga nagapangayo sang proteksyon sa iya.
9 Tahura ninyo ang GINOO,
kamo nga iya pinili nga katawhan.
Kay ang mga nagatahod sa iya indi gid pagkulangon.

---

‡ **Salmo 33:20** *nagaprotektar sa aton:* sa literal, *aton taming* § **Salmo 33:21** *sa iya, ang balaan nga Dios:* sa literal, *sa iya balaan nga ngalan* * **Salmo 34:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga bersikulo nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

10 Ang leon mahimo nga kulangon sang kalan-on kag gutumon,
pero ang mga nagadangop sa GINOO
indi gid pagkulangon sang maayo nga mga butang.
11 Dali kamo nga mga gusto magtuon sa akon,† pamatii ninyo ako.
Tudluan ko kamo sa pagtahod sa GINOO.
12 Ang bisan sin-o nga luyag sang malawig kag malipayon nga kabuhi
13 indi siya dapat maghambal sing malain kag indi magbinutig.
14 Dapat likawan niya ang malain kag himuon ang maayo.
Tinguhaan niya nga mangin maayo permi
ang iya relasyon sa iya isigkatawo.
15 Ginabantayan sang GINOO ang mga matarong,
kag ginapamatian niya ang ila pagpanawag.
16 Pero ginakontra niya ang mga nagahimo sang malain.
Laglagon niya sila hasta nga indi na sila madumduman pa
sang mga tawo sa kalibutan.
17 Nagapanawag sa iya ang mga matarong,
kag ginasabat niya sila.
Ginaluwas niya sila sa tanan nila nga kalisod.
18 Malapit ang GINOO sa mga napaslawan.
Ginaluwas niya ang mga nadulaan sang paglaom.

19 Bisan madamo ang mga kalisod sang matarong nga tawo
ginaluwas siya sang GINOO sa sining tanan.
20 Ginatipigan gid niya siya;
wala gid sing bisan isa ka tul-an nga mabali sa iya.
21 Ang malain nga mga buhat sang malain nga mga tawo
amo mismo ang magapatay sa ila.‡
Sila nga mga nagakontra sa mga matarong
pagasilutan *sang Dios*.
22 Luwason sang GINOO ang *iya katawhan nga* iya mga alagad.
Wala sing bisan isa nga nagadangop sa iya nga pagasilutan niya.

Salmo 35

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios
Ginsulat ni David.
1 Kontraha, GINOO, ang mga nagakontra sa akon.
Awaya ang mga nagaaway sa akon.
2 Kuhaa ang imo dalagko kag magagmay nga mga taming,
kag buligi ako.
3 Ihanda ang imo gamay kag dako nga bangkaw
kontra sa mga nagalagas sa akon,
kag pasaliga ako nga luwason mo ako.
4 Kabay pa nga ang mga nagatinguha sa pagpatay sa akon mahuy-an.
Kabay pa nga ang mga nagaplano sang akon kalaglagan
magapalalagyo nga nagasalasala.
5 Kabay pa nga mangin pareho sila sa upa nga ginapalid sang hangin
samtang ginatabog sila sang imo anghel.
6 Kabay pa nga mangin madulom kag madanlog ang ila alagyan

† **Salmo 34:11** *kamo nga mga gusto magtuon sa akon:* sa literal, *mga anak* ‡ **Salmo 34:21** *Ang malain...sa ila:* ukon, *Ang mga malain mapatay sa malain nga matabo sa ila.*

samtang ginalagas sila sang imo anghel.
7 Bisan wala sing kabangdanan nagbutang sila sang siod sa tago
para madakpan ako
kag nagkutkot sila sang buho
para mahulog ako.
8 Kabay pa nga makibot sila sa kalaglagan nga magaabot sa ila.
Kabay pa nga sila mismo ang masiod sa siod nga ginbutang nila sa tago.
Kabay pa nga sila mismo ang mahulog sa buho nga ila ginkutkot.
9 Dayon magakalipay ako tungod sa pagluwas mo sa akon, GINOO.
10 Ang kabug-usan sang akon kabuhi magasiling,
"Wala gid sing pareho sa imo, GINOO.
Ginaluwas mo ang mga kubos kag mga imol
sa mga nagadaogdaog kag nagapamintaha sa ila."

11 Ang mapintas nga mga tawo nagapanaksi kontra sa akon.
Ginaakusar nila ako sang mga sala nga wala ko mahimo.
12 Ginabalusan nila ako sang malain sa maayo nga ginahimo ko sa ila,
gani nasubuan gid ako.
13 Pero kon nagamasakit gani sila, nagapangasubo ako
paagi sa pagsuksok sang bayo nga sako kag pagpuasa.
Kag kon ang akon pangamuyo *para sa ila* wala ginasabat,*
14 nagalakat-lakat ako nga nagapangasubo
pareho nga daw nagapangasubo ako para sa akon utod ukon abyan.
Nagaduko ako nga nagapangasubo *para sa ila*
pareho sang pagpangasubo sang isa ka tawo sa iya iloy.
15 Pero sang ako na ang nalisdan, nagtipon sila nga nagakalipay.
Nagtipon sila nga mga manughalit kontra sa akon.
Bisan ang mga indi ko kilala nag-intra man,
kag wala untat ang ila pagpakalain sa akon.
16 Kaupod sang mga indi diosnon nga mahilig mangyaguta,†
ginakainitan nila ako.
17 Ginoo, hasta san-o pa bala nga magtulok lang ikaw?
Luwasa ako sa mga nagasalakay sa akon nga daw mga leon.
18 Dayon dayawon ko ikaw
kag pasalamatan sa pagtililipon sang imo madamo nga katawhan.
19 Indi pagtuguti nga magkalipay ang akon traidor nga mga kaaway
sa akon kapierdihan.
Indi pagtuguti nga magyaguta‡ sa akon sila nga mga nagadumot sa akon nga wala sing kabangdanan.
20 Wala sila nagahambal sang mga pulong nga makapaayo sa iban,
kundi nagahimo sila sang estorya nga wala sing kamatuoran
kontra sa mga tawo nga nagapuyo sing malinong sa sini nga lugar.
21 Nagasinggit sila sa akon, nga nagaakusar,
"Hala ka! Nakita namon ang imo ginhimo."
22 GINOO, nakita mo ini, gani indi ka magpabaya.
Indi ka magpalayo sa akon.

---

* **Salmo 35:13** *Kag kon...ginasabat:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. † **Salmo 35:16** *Kaupod...mangyaguta:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. ‡ **Salmo 35:19** *magyaguta:* ukon, *magdaya.* Sa literal, *magpangilay.*

23 Sige na, Ginoo nga akon Dios,
depensahi ako sa mga nagaakusar sa akon.
24 Pamatud-i, GINOO nga akon Dios,
nga wala ako sing sala suno sa imo pagpakamatarong.
Indi pagtuguti nga kadlawan nila ako.
25 Indi pagtuguti nga magsiling sila sa ila kaugalingon,
"Ti, natuman gid ang amon ginahandom. Nalaglag namon siya!"

26 Kabay pa nga ang mga nagakalipay sa akon mga pag-antos
mahuy-an kag magasalasala.
Kabay pa nga ang tanan nga nagapakanubo sa akon
mapaslawan kag mahuy-an.
27 Kabay pa nga ang mga nagakalipay sa akon pagkahilway sa mga akusasyon
maghinugyaw sa kalipay.
Kabay pa nga magsiling sila permi nga,
"Dalayawon ang GINOO nga nagakalipay sa kaayuhan sang iya alagad."
28 Isugid ko ang imo pagkamatarong,
kag dayawon ko ikaw permi.

Salmo 36

Ang Pagkamalaot sang Tawo kag ang Kaayo sang Dios

Ginsulat ni David nga alagad sang GINOO. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Ini ang mensahi nga ginatago ko sa akon tagipusuon
parte sa pagkamakasasala sang malain nga tawo:*
Ang malain nga tawo wala sing kahadlok sa Dios.
2 Tungod kay mataas ang pagtan-aw niya sa iya kaugalingon,
indi niya makita ang iya kalaot para kaugtan niya kuntani ini.
3 Malain kag kabutigan ang iya ginahambal.
Wala na niya ginahimo kon ano ang husto kag ang maayo.
4 Bisan nagahigda siya nagaplano siya sing malain.
Desidido siya nga maghimo sang indi maayo,
kag wala niya ginasikway ang malain.

5 Ang imo gugma kag katutom, GINOO, indi matakos;
mas mataas pa ini sa kalangitan.
6 Ang imo pagkamatarong mabakod pareho sa mataas nga mga bukid.
Ang imo paghukom indi matungkad pareho sa kadadalman sang dagat.
Ginatatap mo, GINOO, ang mga tawo kag mga sapat.
7 Daw ano kabilidhon sang imo gugma, O Dios.
Ginaprotektaran mo ang mga tawo
pareho sang pagprotektar sang pispis sa iya mga buto sa idalom sang iya pakpak.
8 Nagapaayaw sila sa kabugana sang pagkaon sa imo balay;
ginapainom mo sila sa imo manami nga tubig.

* **Salmo 36:1** *Ini ang mensahi...malain nga tawo:* ukon, *Nagapanghikot ang sala sa tagipusuon sang malain nga tawo.*

9 Kay ikaw ang ginahalinan sang kabuhi.
Ginapasanagan mo kami,
kag nagakasanagan ang amon hunahuna.
10 Padayuna ang imo paghigugma sa mga nagakilala sa imo.
Padayuna ang imo paghimo sang matarong sa mga nagakabuhi sang husto.
11 Indi pagtuguti nga pierdihon ako sang akon malain
kag bugalon nga mga kaaway.
12 Malaglag gid man inang malain nga mga tawo
kag indi na gid makabangon.
*

Salmo 37

Ang Dangatan sang Malain kag sang Maayo
Ginsulat ni David.
1 Indi ka magpanginit sa malain nga mga tawo,
ukon magkahisa sa ila nga mga nagahimo sang malain.
2 Kay sa indi madugay mangin pareho sila sa hilamon nga magakalamatay
ukon pareho sa malagtom nga mga tanom nga magakalalaya.

3 Magsalig ka sa GINOO kag maghimo sang maayo.
Magpuyo ka sa duta nga wala sing may ginakahadlukan nga katalagman.
4 Pangitaa ang imo kalipay sa GINOO
kag ihatag niya sa imo ang imo ginahandom.
5 Itugyan ang bilog mo nga kabuhi sa GINOO;
magsalig sa iya kag himuon niya ini:
6 Ipahayag niya sang klaro nga matarong ka kag wala sing sala,
pareho ka klaro sang adlaw nga nagasilak kon udto.
7 Magpakalinong ka sa presensya sang GINOO
kag maghulat nga may pagpasensya sa iya nga himuon.
Indi ka magpanginit sa mga tawo nga mainuswagon,
nga madinalag-on sa ila malain nga mga plano.
8 Indi ka magpangakig ukon magkaugot *sa ila*.
Indi ka magpanginit, kay makapalain lang ina sa imo.
9 Kay ang malain nga mga tawo palayason *sa duta sang Israel*,
pero atong nagasalig sa GINOO padayon nga magaestar† sa *sina nga* duta.
10 Sa indi madugay magakaladula ang mga malain.
Bisan pangitaon pa ninyo sila, indi na ninyo sila makita.
11 Pero ang mga mapainubuson padayon nga magaestar sa duta *sang Israel*
nga maayo gid ang ila kahimtangan.

12 Ang mga malain nagaplano sing malain sa mga matarong,
kag ginakainitan nila sila.
13 Pero nagakadlaw lang ang Ginoo sa mga malain,

* **Salmo 37:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga stanza nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo. † **Salmo 37:9** *padayon nga magaestar:* sa literal, *magapanubli;* ukon, *magapanag-iya.* Amo man sa mga bersikulo 11, 22, 29, 34.

kay nahibaluan niya nga madali na lang ang tion *nga laglagon sila*.
14 Ginagabot sang mga malain ang ila mga espada
kag ginabinat nila ang ila mga pana
para patyon ang mga kubos kag mga imol nga nagakabuhi sing husto.
15 Pero sila mismo ang matuhog sang ila mga espada,
kag ang ila mga pana pamalion.

16 Ang diutay nga iya sang matarong mas maayo pa sang sa madamo
nga manggad sang mga malain.
17 Kay kuhaon sang GINOO ang ikasarang sang mga malain,
pero buligan niya ang mga matarong.
18 Nagakabalaka ang GINOO sa mga pagkinahanglan sang mga tawo
nga ang ila kabuhi wala sing kasawayan.
Kag ang ila palanublion mangin ila hasta san-o.
19 Sa tion sang kalamidad indi sila maano,
bisan pa sa tion sang gutom may madamo sila nga pagkaon.
20 Pero ang mga malain magakalaglag.
Sila nga mga kaaway sang GINOO magakalamatay pareho sa bulak.
Magakaladula sila nga daw aso.

21 Ang mga malain nagahulam kag wala nagabayad.
Pero ang mga matarong mahinatagon.
22 Ang mga ginapakamaayo sang GINOO
padayon nga magaestar sa duta *sang Israel*.
Pero ang mga ginapakamalaot niya palayason *sa sina nga duta*.
23 Ginagiyahan sang GINOO ang mga tikang sang tawo
nga ang iya pagkabuhi makapalipay sa iya.
24 Bisan masandad siya, indi siya matumba
tungod kay ginauyatan siya sang GINOO.

25 Halin sang akon pagkabata hasta subong nga tigulang na ako,
wala pa ako makakita nga ang mga matarong ginpabay-an *sang GINOO*
ukon ang ila mga kabataan nagapangayo-ngayo sang pagkaon.
26 Permi pa gani sila nagahatag kag nagapahulam,
kag ang ila mga kabataan nangin pagpakamaayo sa iban.

27 Likawi ang malain kag himua ang maayo
para makaestar kamo *sa duta sang Israel* hasta san-o.
28 Kay naluyag ang GINOO sa hustisya
kag wala niya ginapabay-an ang mga matutom sa iya.
Pagatipigan niya sila hasta san-o,
pero ang mga kaliwat sang mga malain palayason *sa duta sang Israel*.
29 Ang mga matarong ya padayon nga magaestar sa *sina nga* duta hasta san-o.

30 Ang ginahambal sang matarong may kaalam kag husto.
31 Ginatipigan niya ang kasuguan sang iya Dios sa iya tagipusuon
kag wala niya ginalapas ini.
32 Ang mga malain nagahulat sa pagsalakay sa mga matarong,

kag nagatinguha sila sa pagpatay sa ila.
33 Pero indi pag-itugyan sang GINOO ang mga matarong sa kamot sang
mga malain.
Indi niya pag-itugot nga ang mga matarong sentensyahan
nga silutan kon dal-on sila sa korte.

34 Magsalig ka sa GINOO kag sunda ang iya pamaagi,
kag padunggan niya ikaw kay padayon niya ikaw nga paestaron sa
duta *sang Israel*.
Makita mo kon palayason na ang mga malain sa sina nga duta.

35 May nakita ako sadto nga malain nga tawo nga nagapamigos.
Ginakabig niya ang iya kaugalingon nga labaw sang sa iban;
pareho siya sa *matag-as nga mga kahoy nga* sedro sang Lebanon.‡
36 Pero sang ulihi napatay siya;§ wala na siya.
Ginpangita ko siya, pero wala ko na siya makita.
37 Tan-awa sing maayo ang tawo nga wala sing kasawayan kag nagak-
abuhi sing husto kag malinong.
May maayo siya nga palaabuton.*
38 Pero ang tanan nga makasasala pagalaglagon;
dulaon ang ila maayo nga palaabuton.†
39 Ang kaluwasan sang mga matarong nagahalin sa GINOO.
Siya ang ila mabakod nga dalangpan sa tion sang kalisod.
40 Ginabuligan niya sila kag ginaluwas sa mga malain,
tungod kay nagapangayo sila sang proteksyon sa iya.

Salmo 38

Pangamuyo sang Tawo nga Nagaantos
Ang kanta nga ginsulat ni David nga ginakanta sa tion sang paghalad
sang halad nga bilang pagdumdom sa GINOO.
1 GINOO, indi ako pagsabdunga ukon pagsiluti sa imo kaakig.
2 Kay daw sa ginpilas mo ako sang pana kag ginsumbag.
3 Indi maayo ang pamatyag sang akon lawas tungod sang imo kaakig sa
akon mga sala.
4 Daw malumos na ako sa akon mga sala,
pareho ini sang mabug-at nga palas-anon nga indi ko masarangan.
5 Tungod sang akon kabuangan, ang akon mga pilas naghubag kag
nagbaho.
6 Nagabarikutot ako sa puwerte nga kasakit,
kag nagapangasubo ako sa bilog nga adlaw.
7 Indi maayo ang pamatyag sang akon lawas kay nagangutngot ang akon
hawak.
8 Puwerte na gid sa akon kaluya.
Nagaugayong ako sa kasakit sang akon balatyagon.
9 Ginoo, nahibaluan mo ang tanan ko nga ginahandom
kag nabatian mo ang akon pag-ugayong.
10 Nagakubakuba ang akon dughan; wala na ako sang kusog,

‡ **Salmo 37:35** *Ginakabig...Lebanon:* Amo ini sa Septuagint, pero sa Hebreo indi klaro. § **Salmo 37:36** *napatay siya:* sa Septuagint, *paglabay ko* * **Salmo 37:37** *May maayo siya nga palaabuton:* ukon, *May mga kaliwat siya.* † **Salmo 37:38** *maayo nga palaabuton:* ukon, *mga kaliwat*

kag malubog na ang akon panulok.
11 Ang akon mga abyan kag mga kaupod nagalikaw sa akon tungod sang
akon balatian.
Bisan ang akon mga paryente nagapalayo sa akon.
12 Ang mga tawo nga gusto magpatay sa akon nagabutang sang siod para
dakpon ako.
Sila nga gusto magsakit sa akon nagaestoryahanay kon paano nila
ako malaglag.
Sa bilog nga adlaw nagaplano sila sa pagtraidor sa akon.

13 Nagapabungol-bungol lang ako, nga kuno indi makabati.
Nagapaapa-apa lang ako, nga kuno indi makahambal.
14 Ginapabungol-bungulan ko lang *ang ila malain nga ginaplano* kag
wala ako nagasabat,
15 kay nagasalig ako sa imo, GINOO.
Ikaw, Ginoo nga akon Dios, ang magasabat sang akon pangamuyo.
16 Gani nagapangamuyo ako nga indi mo pagtugutan ang akon mga
kaaway nga magkalipay
ukon magpabugal kon malaglag ako.
17 Daw malaglag na gani ako,
kag wala untat ang akon pag-antos.
18 Gani ginatuad ko ang akon mga sala nga nagapatublag sa akon.

19 Kon parte sa akon mga kaaway, mabakod kag madamo sila.
Ginakainitan nila ako nga wala sing kabangdanan.
20 Ginabalusan nila ako sing malain sa maayo nga ginahimo ko sa ila.
Kag ginakontra nila ako kay nagatinguha ako sa paghimo sang
maayo.

21 GINOO nga akon Dios, indi ako pagpabay-i;
indi ka magpalayo sa akon.
22 Buligi ako gilayon, Ginoo nga akon manluluwas.

Salmo 39

Pagtuad sang Sala sang Tawo nga Nagaantos

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta nga
si Jedutun.
1 Nagsiling ako sa akon kaugalingon,
"Bantayan ko gid ang akon pamatasan,
kag likawan ko nga makasala sa akon paghambal.
Punggan ko gid ang akon baba *nga magreklamo sa Dios*
samtang ara sa akon tupad ang malain nga mga tawo."
2 Gani naghipos lang ako; wala gid ako sing may ginhambal.
Pero wala ini nakabulig sa akon,*
kay nagdugang pa gid gani
ang kasakit sang akon buot.
3 Natublag gid ako katama.
Kag sa sagi ko nga hunahuna *kon bala mahipos lang ako,*
nagdugang pa gid gani ang akon pagkatublag.

* **Salmo 39:2** *Pero...akon:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

Gani wala ko na mapunggan; nagsiling ako,
4 "GINOO, padumduma ako nga may katapusan ang akon kabuhi
kag naisip na ang akon mga inadlaw.
Padumduma ako nga umalagi lang ang akon kabuhi."

5 Kalip-ot sang kabuhi nga ginhatag mo sa akon.
Baliwala lang ini sa imo panulok.
Sa matuod, ang kabuhi sang tawo daw sa hangin lang nga nagaagi,†
6 ukon pareho lang sang landong nga nagakadula.
Masako ang tawo sa mga buluhaton nga wala sing pulos.
Nagatipon siya sang manggad,
pero indi siya makahibalo kon sin-o ang magapulos sini *kon mapatay na siya*.

7 Kag karon, Ginoo, wala na ako sing saligan pa.
Ang akon pagsalig ara sa imo.
8 Hilwaya ako sa tanan ko nga sala,
kag indi pagtuguti nga yagutaon ako sang mga buang-buang.
9 Mahipos na lang ako; indi na lang ako magreklamo,
kay ikaw ang nagapaantos sa akon.
10 Karon, indi na ako pagsiluti.
Daw sa mapatay na ako sa imo mga pagpaantos sa akon.
11 Ginadisiplina mo ang tawo paagi sa pagsaway sa iya, sa iya mga sala.
Kag pareho sa sapat-sapat nga nagapang-ut-ot, ginaubos mo ang iya malahalon nga mga pagkabutang.
Matuod gid man nga ang kabuhi sang tawo pareho sa hangin nga nagaagi lang.

12 Sabta ang akon pangamuyo, GINOO;
pamatii ang akon pagpangayo sang bulig.
Indi ka magpabungol-bungol sa akon paghibi.
Kay isa man lang ako ka pangayaw nga bisita mo *diri sa kalibutan*,
pareho sa tanan ko nga mga katigulangan.
13 Indi ka na mangakig sa akon,
para magmalipayon man ako sa wala pa ako mapatay.

Salmo 40

Kanta sa Pagdayaw
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Naglaom* ako sa GINOO nga may pagpasensya,
kag ginpamatian niya ang akon pagpangayo sang bulig.
2 Daw pareho lang nga ginbatak niya ako sa lunangon nga buho ukon lamawan.
Kag gintungtong niya ako sa bato para indi ako maano.
3 Gintudluan niya ako sang bag-o nga kanta,
kanta nga pagdayaw sa iya nga aton Dios.
Madamo nga tawo ang makakita sini,
kag magatahod sila kag magasalig sa GINOO.

† **Salmo 39:5** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 11. * **Salmo 40:1** *Naglaom:* ukon, *Naghulat*

4 Bulahan ang tawo nga nagasalig sa GINOO,
kag wala nagadangop sa mga matinaas-taason nga nagasunod sa kabutigan.†

5 GINOO nga akon Dios, wala sing may makapareho sa imo.
Madamo nga makatilingala nga mga butang ang ginhimo mo,
kag madamo ang imo mga plano sa amon.
Indi ko ini masugid tanan kay puwerte kadamo.
6 Wala mo nagustuhan ang nagkalain-lain nga klase sang mga halad.
Wala ka nagpangayo sang mga halad nga ginasunog kag mga halad sa pagpakatinlo.
Sa baylo, ginhimo mo ako nga matinumanon sa imo.
7 Gani nagsiling ako,
"Ari ako, handa nga magtuman sang *imo mga sugo*
suno sa nasulat sa Kasulatan parte sa akon.‡
8 O Dios ko, luyag ko nga tumanon ang imo kabubut-on.
Ang imo kasuguan ginatipigan ko sa akon tagipusuon."

9 Ginasugid ko ang imo pagluwas§ *sa akon* sa pagtililipon sang imo katawhan.
Nahibaluan mo, GINOO, nga indi ako mag-untat sa pagsugid sini.
10 Wala ko ginatago sa akon kaugalingon ang imo nga pagluwas *sa akon*.*
Ginasugid ko nga matutom ka kag nagapangluwas.
Wala ko ginahipsan ang imo gugma kag kamatuoran† kon magtilipon kami sang imo katawhan
11 GINOO, indi pagpunggi ang imo kaluoy sa akon.
Kabay pa nga ang imo gugma kag kamatuoran magatipig permi sa akon.
12 Kay ginalibutan ako sang madamo nga kalisod nga indi maisip.
Daw sa natabunan na ako sang akon mga sala,
kag indi ako makakita.
Mas madamo pa ang akon mga sala sang sa akon buhok,
kag tungod sini nadulaan ako sang kaisog.
13 GINOO, palihog luwasa ako kag buligi gilayon.
14 Kabay pa nga ang tanan nga nagatinguha sa pagpatay sa akon mahuyan kag magasalasala.
Kabay pa nga ang tanan nga nagahandom sang akon kalaglagan magapalalagyo sa kahuya.
15 Kabay pa nga ang mga nagayaguta sa akon matingala gid nga nahuyan sila.
16 Pero kabay pa nga ang tanan nga nagadangop sa imo magkalipay gid tungod sa imo.
Kabay pa nga ang mga naluyag sa kaluwasan nga halin sa imo magsiling permi,
"Dalayawon ang GINOO."

17 Kon parte sa akon, kubos kag imol ako.

† **Salmo 40:4** *kabutigan:* ukon, *butigon nga mga dios-dios* ‡ **Salmo 40:7** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. § **Salmo 40:9** *pagluwas:* ukon, *pagkamatarong* * **Salmo 40:10** *ang imo nga pagluwas sa akon:* ukon, *ang imo pagkamatarong* † **Salmo 40:10** *kamatuoran:* ukon, *pagkamasaligan.* Amo man sa bersikulo 11.

Kabay pa nga hunahunaon mo ako, Ginoo.
Ikaw ang akon manugbulig kag manughilway.
O Dios ko, buligi ako gilayon.

Salmo 41

Pangamuyo sang Tawo nga Nagamasakit
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Bulahan ang tawo nga nagakabalaka sa mga kubos.
Buligan siya sang GINOO sa tion sang kalisod.
2 Protektaran siya sang GINOO kag tipigan ang iya kabuhi.
Pakamaayuhon siya sang GINOO sa duta *sang Israel*;
indi siya pag-itugyan sa iya mga kaaway.
3 Buligan siya sang GINOO sa iya masakit;
ayuhon niya siya sa iya ginabatyag.
4 Nagsiling ako, "GINOO, kaluoyi ako.
Ayuha ako, kay nakasala ako sa imo."
5 Nagahambal sing malain ang akon mga kaaway parte sa akon.
Siling nila, "San-o pa bala siya mapatay para malimtan na siya?"
6 Kon magbisita sila sa akon, nagapakuno-kuno sila nga maayo ang ila tuyo,
pero nagatipon lang gali sila sang indi maayo nga mga estorya *parte sa akon*.
Kag pagkaguwa nila ginakutsokutso nila ini sa iban.
7 Ang tanan nga akig sa akon nagahutikay kontra sa akon,
kag nagahunahuna sila sing malain kontra sa akon.
8 Nagasiling sila, "May malala siya nga balatian,
gani indi na gid siya makabangon pa."
9 Bisan ang suod ko nga abyan nga ginasaligan ko gid
kag nagasalo sa akon sa pagkaon nagtraidor sa akon.
10 Pero ikaw, GINOO, kaluoyi ako;
ayuha ako para makabalos ako sa akon mga kaaway.
11 Dayon mahibaluan ko nga nalipay ka sa akon, kay wala makadaog ang akon mga kaaway sa akon.
12 Tungod kay wala ako sing may ginahimo nga malain,
ginatipigan mo ang akon kabuhi hasta san-o.

13 Dalayawon ang GINOO, ang Dios sang Israel, hasta san-o.
Amen! Amen!

IKADUHA NGA LIBRO

42

Sal. 42-72

Ang Handom sang Isa ka Tawo nga Makapalapit sa Presensya sang Dios
Ang *maskil** nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Ginakahidlawan ko ikaw, O Dios,
pareho sa usa nga ginahidlaw sang tubig sa sapa.

* **Salmo 42:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat.

2 Nauhaw ako sa imo, O Dios nga buhi.
San-o pa ako makakadto *sa imo templo* sa pagpalapit sa imo presensya?
3 Adlaw-gab-i permi na lang ako nagahibi kag halos mainom ko na ang akon mga luha
samtang sagi hambal ang mga tawo sa akon nga, “Diin na bala ang imo Dios?”
4 Nagalain ang akon buot kon madumduman ko
nga sadto anay ginapangunahan ko ang madamo nga tawo sa pagkadto sa imo templo.
Kag nagaselebrar kami nga may paghinugyaw sa kalipay kag pagpasalamat sa imo.

5 Ngaa bala nga nagapangasubo kag nagakatublag gid ako?
Dapat magsalig ako sa imo. Huo, dayawon ko ikaw liwat, ikaw nga akon manluluwas kag Dios.
6-7 Nasubuan gid ako; daw sa ginatabunan ako sang imo mga balod
nga nagaginahod pareho sa nagahuganas nga busay.
Gani ginadumdom ko ikaw diri sa duta sang Jordan kag Hermon, sa Bukid sang Mizar.
8 Kon adlaw ginapakita mo, GINOO, ang imo gugma,
gani kon gab-i nagakanta ako bilang pangamuyo sa imo, O Dios sang akon kabuhi.
9 O Dios nga akon *palalipdan nga* bato, nagasiling ako sa imo,
“Ngaa nga ginakalimtan mo ako?
Ngaa nga kinahanglan pa nga magkasubo ako tungod sa pagpamigos sa akon sang mga kaaway?”
10 Daw sa nagakadugmok ang akon mga tul-an
tungod sang pagpakahuya sa akon sang akon mga kaaway.
Sagi sila hambal sa akon nga, “Diin na bala ang imo Dios?”
11 Ngaa bala nga nagapangasubo kag nagakatublag gid ako?
Dapat magsalig ako sa imo kag dayawon ko ikaw liwat, ikaw nga akon manluluwas kag Dios.
*

Salmo 43

Pangamuyo sa Tion sang Kagamo

1 Pamatud-i, O Dios, nga wala ako sing sala,
kag apini ako kontra sa mga indi diosnon nga mga tawo.
Luwasa ako sa dayaon kag malain nga mga tawo.
2 Ikaw, O Dios, ang akon mabakod nga dalangpan.
Ngaa nga ginsikway mo ako?
Ngaa nga kinahanglan pa nga magkasubo ako tungod sa pagpamigos sa akon sang mga kaaway?
3 Pasanagi ako kag tudlui sang imo kamatuoran
para matuytuyan ako pabalik sa imo templo didto sa balaan nga bukid.
4 Dayon magapalapit ako sa imo halaran, O Dios,
ikaw nga nagahatag sa akon sang kalipay.
Nagadayaw ako sa imo paagi sa pagtukar sang arpa, O Dios ko.

* **Salmo 43:** Sa madamo nga kopya sang Hebreo, ang Salmo 42 kag 43 isa lang ka salmo.

5 Ngaa bala nga nagapangasubo kag nagakatublag gid ako?
Dapat magsalig ako sa imo. Huo, dayawon ko ikaw liwat, ikaw nga akon
manluluwas kag Dios.

Salmo 44

Pangamuyo para sa Pagluwas sang Dios

Ang *maskil*[*] nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta.

1 O Dios, nabatian namon ang ginsugid sang amon mga katigulangan
parte sa imo mga ginhimo sang ila nga panahon, sang dugay na nga tiyempo,
2 nga gintabog mo ang mga katawhan nga wala nagatuo sa imo
kag ang amon mga katigulangan amo ang ginpaestar mo sa ila mga lugar.
Ginpaantos mo ato nga mga katawhan pero ginpauswag mo ang amon mga katigulangan.
3 Pero ang matuod, indi paagi sa armas kag ikasarang sang amon mga katigulangan
nga nagmadinalag-on sila kag naangkon nila ang duta,
kundi paagi sa imo gahom, ikasarang, kag kaayo,
tungod kay ginahigugma mo sila.

4 Ikaw ang akon Hari kag Dios nga nagadeklarar[†] sang kadalag-an *sa amon nga mga kaliwat* ni Jacob.
5 Paagi sa imo mapierdi namon ang amon mga kaaway.
6 Wala ako nagasalig sa akon pana ukon espada nga makapadaog sa akon.
7 Kay ikaw ang nagapadaog sa amon kontra sa amon mga kaaway.
Ginapakahuy-an mo ang mga nagakontra sa amon.
8 Ipabugal ka namon permi, O Dios,
kag dayawon namon hasta san-o.[‡]

9 Pero karon, ginsikway mo na kami kag ginpakanubo.
Wala mo na ginaupdi ang amon mga soldado.
10 Ginpapalagyo mo kami sa amon mga kaaway.
Kag ginpanguha nila ang amon mga pagkabutang.
11 Gintugot mo nga magkalamatay kami pareho sa mga karnero nga ginpang-ihaw.
Ginpalapta mo kami sa mga nasyon.
12 Kami nga imo katawhan ginbaligya mo sing barato.
Daw pareho lang nga wala kami sing pulos sa imo.[§]
13 Ginhimo mo kami nga makahuluya kag kaladlawan sa mga katupad namon nga mga nasyon.
14 May mga hulubaton pa sila nga nagainsulto sa amon,
kag nagalungo-lungo sila *nga nagayaguta sa amon*.
15 Permi lang ako ginapakahuy-an.

---

[*] **Salmo 44:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. [†] **Salmo 44:4** *kag Dios nga nagadeklarar:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac. Sa Hebreo, *O Dios; ideklarar.* [‡] **Salmo 44:8** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. [§] **Salmo 44:12** *Daw...imo:* ukon, *Kag wala ka nakaganansya.*

Kag wala na ako sing nawong nga iatubang,
16 tungod sang mga ginasiling sang mga nagapakahuya kag nagainsulto
sa akon,
nga amo ang akon mga kaaway nga gusto magbalos sa akon.

17 Natabo ini tanan sa amon bisan pa nga wala kami magkalipat sa imo,
ukon maglapas sa imo kasugtanan.
18 Wala kami magtalikod sa imo kag wala kami magsipak sa imo pa-
maagi.
19 Pero gindugmok mo kami kag ginpabay-an sa madulom gid nga lugar
nga sa diin nagaestar ang talunon nga mga ido.*
20 Kon ginkalimtan ka na namon, O Dios,
kag nagapangamuyo kami sa iban nga dios,
21 indi mo ayhan ini mahibaluan,
sanglit nahibaluan mo man ang mga sekreto sa hunahuna sang
tawo?
22 Pero tungod sa amon pagtuo sa imo, ara kami permi sa katalagman
sang kamatayon.
Pareho kami sa mga karnero nga ilihawon.

23 Sige na, Ginoo, maghulag ka na!
Indi kami pagsikwaya hasta san-o.
24 Ngaa nagapanago ka sa amon kag ginakalimtan mo ang amon pag-
antos
pati na ang pagpamigos sa amon?
25 Nagkalatumba kami sa duta kag indi na makabangon.
26 Sige na, buligi kami,
luwasa kami tungod sang imo gugma sa amon.

Salmo 45

Ang Kasal sang Hari

Ang *maskil** nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Kanta ini sa kasal.
Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga
"Mga Lily."
1 Ang akon hunahuna napun-an sang matahom nga mga pulong
samtang ginahambal ko ang akon binalaybay sa hari.
Ang akon abilidad sa paghambal pareho sa abilidad sang isa ka maayo
nga manunulat.

2 *Mahal nga Hari,* ikaw ang pinakaguwapo sa tanan nga lalaki,
kag nagahambal ka sang mga pulong nga makapaayo sa iban,
kay ginabendisyunan ka permi sang Dios.
3 Itaklos ang imo espada, maisog nga hari;
gamhanan ka kag halangdon.
4 Sa imo pagkahalangdon, magsalakay ka nga madinalag-on
para sa kamatuoran kag sa hustisya sang mga ginadaogdaog.†
Paagi sa imo gahom maghimo ka sang makatilingala nga mga buhat.

* **Salmo 44:19** *talunon nga mga ido:* sa English, *jackals* * **Salmo 45:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 45:4** *hustisya sang mga ginadaogdaog:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

5 Pilasa sang imo matalom nga mga pana ang mga tagipusuon sang imo
mga kaaway.
Mapierdi ang mga nasyon sa imo.

6 Ang imo ginharian, O Dios,‡ wala gid sing katapusan,
kag matarong ang imo pagdumala sa imo ginharian.
7 Naluyag ka sa matarong, pero naugot ka sa malain.
Gani ginpili ka sang Dios, nga imo Dios,
kag ginhatagan sang kalipay nga labaw sang sa ginhatag niya sa imo
mga kaupdanan.
8 Ang imo bayo mahamot sang pahamot nga mira, aloe kag kasia.
Ginalipay ka sang huni sang mga instrumento sa imo palasyo nga
may malahalon nga dekorasyon.§
9 Ang iban sang imo halangdon nga mga babayi mga anak sang mga hari.
Sa imo tuo ara nagatindog ang imo *mangin* rayna
nga nagasuksok sang alahas nga puro gid bulawan halin sa Ofir.

10 Palangasaw-on sang hari, pamatii ang akon isiling:
Kalimti ang imo mga kasimanwa kag mga paryente,
11 kay nabihag ang hari sa imo katahom.
Tahura siya kay agalon mo siya.
12 Ang mga pumuluyo sang Tyre magadala sang mga regalo sa imo para
mangin maayo ka sa ila,
pati na ang mga pinakamanggaranon sa ila.

13 Daw ano katahom sa imo sa sulod sang imo kuwarto.
Ang imo bayo may borda nga bulawan.
14 Sa imo matahom nga bayo, dal-on ka sa hari.
Kag ang gindala sa imo nga mga dalaga magasunod sa imo bilang abay.
15 Malipayon gid kamo samtang nagasulod kamo sa palasyo sang hari.

16 *Mahal nga Hari,* ang imo kaliwat nga mga lalaki mangin mga hari man
pareho sang ila mga katigulangan.
Himuon mo sila nga mga pangulo sa bilog nga duta.
17 Ipadumdom ko ikaw sa tanan nga henerasyon.
Gani dayawon ka sang mga nasyon hasta san-o.

Salmo 46

Kaupod Naton ang Dios

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa mataas nga tingog.

1 Ang Dios amo ang nagaprotektar kag nagahatag sa aton sang kusog.
Handa gid siya permi nga magbulig sa tion sang kalisod.
2 Gani indi kita magkahadlok bisan pa matay-og ang duta kag
magkalatiphag ang mga bukid
kag magkalahulog sa kadadalman sang dagat,
3 ukon bisan pa ang dagat maghuganas kag maglinagumba ang mga
balod,

‡ **Salmo 45:6** *ginharian, O Dios:* ukon, *ginharian nga halin sa Dios* § **Salmo 45:8** *malahalon nga dekorasyon:* sa literal, *dekorasyon nga hinimo halin sa bangkil sang elepante*

kag tungod sini ang mga bukid mag-uyog.*

4 May suba nga nagahatag sang kalipay sa siyudad sang Dios,
ang balaan nga puluy-an sang Labing Mataas nga Dios.
5 Ang Dios nagapuyo sa sini nga siyudad; gani indi ini malaglag.
Temprano pa magaabot ang Dios sa pagbulig sa sini nga siyudad.
6 Nagaginual ang mga nasyon; nagatay-og ang mga ginharian.
Sa singgit sang Dios *daw* matunaw *sa kahadlok ang mga tawo sa* kalibutan.
7 Ang GINOO nga Makagagahom kaupod ta.
Ang Dios ni Jacob amo ang aton dalangpan.

8 Dali, tan-awa ang mga binuhatan sang GINOO,
ang makatilingala nga mga butang nga iya ginahimo sa kalibutan.
9 Ginapauntat niya ang mga inaway hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan.
Ginapamali niya ang mga pana kag mga bangkaw,
kag ginatutdan ang mga taming.
10 *Nagasiling siya,* "Untata na ninyo ang pag-ilinaway.
Kag kilalaha ninyo ako nga Dios.
Kamo nga mga nasyon sa bilog nga kalibutan magadayaw sa akon."

11 Ang GINOO nga Makagagahom kaupod ta.
Ang Dios ni Jacob amo ang aton dalangpan.

Salmo 47

Ang Dios ang Hari sa Bug-os nga Kalibutan

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 Tanan nga nasyon,
magpalakpak kamo kag maghinugyaw sa Dios tungod sa kalipay.
2 Daw ano ka talahuron ang GINOO, ang Labing Mataas nga Dios.
Gamhanan siya nga hari sa bilog nga kalibutan.
3 Ginapasakop niya sa amon *nga mga Israelinhon* ang mga nasyon.
4 Ginpili niya para sa amon ang duta nga amon panublion,
nga ginpabugal sang iya hinigugma nga si Jacob.*
5 Ang Dios nagapasaka *sa iya trono*
samtang nagahinugyaw ang mga tawo sa kalipay kag nagatunog ang mga budyong.

6 Magkanta kamo sang mga pagdayaw sa Dios.
Magkanta kamo sang mga pagdayaw sa aton hari.
7 Kay ang Dios amo ang hari sang bilog nga kalibutan.
Dayawa ninyo siya paagi sa mga kanta.
8 Nagapungko siya sa iya balaan nga trono nga nagagahom sa mga nasyon.
9 Nagatipon ang mga pangulo sang mga nasyon upod sa katawhan sang Dios ni Abraham.

* **Salmo 46:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 7 kag 11. * **Salmo 47:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

Kay ang mga pangulo sa kalibutan iya sang Dios.
Dalayawon gid siya.

Salmo 48

Zion, ang Siyudad sang Dios

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora.
1 Gamhanan ang GINOO nga aton Dios,
kag takos gid nga dayawon sa iya siyudad* nga ara sa iya balaan nga bukid.
2 Matahom ang kataason sini
kag nagahatag sang kalipay sa bilog nga kalibutan.
Ining balaan† nga Bukid sang Zion amo
ang siyudad sang Gamhanan nga Hari.
3 Ara ang Dios sa mabakod nga mga parte sang Jerusalem
kag napakita na niya sa mga pumuluyo sini nga siya ang ila dalangpan.

4 Nagtipon ang mga hari sa pagsalakay *sa Jerusalem*,
5 pero pagkakita nila sini, natingala gid sila kag nagpalalagyo sa kahadlok.
6 Nagkurog sila sa kahadlok pareho sa babayi nga nagapasakit.
7 Ginlaglag sila sang Dios‡ pareho sa mga barko sang Tarshish
nga ginwasak sang hangin nga halin sa east.

8 Nabatian namon sadto ang mga ginpanghimo sang Dios
kag karon nakita namon ini sa siyudad sang amon Dios, ang GINOO nga Makagagahom.
Palig-unon niya ini nga siyudad hasta san-o.§

9 O Dios, nagapamalandong kami sa imo gugma sa sulod sang imo templo.
10 Bantog ikaw kag ginadayaw sang mga tawo hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan,
tungod kay madinalag-on ka paagi sa imo gahom.*
11 Nagakalipay ang mga pumuluyo sang Zion† kag ang mga pumuluyo sang iban nga mga banwa sang Juda,
tungod sang imo *matarong nga* paghukom.

12 *Mga Israelinhon*, libuta ninyo ang Zion‡ kag isipa ang mga tore sini.
13 Tan-awa ninyo sing maayo ang mga pader kag ang mabakod nga mga parte sang sini nga siyudad,
para masugiran ninyo ang masunod nga mga henerasyon
14 nga ang Dios nga aton ginaalagad subong amo ang aton Dios hasta sano.

---

* **Salmo 48:1** *siyudad* nga amo ang Jerusalem † **Salmo 48:2** *balaan:* sa Hebreo, *Zafon.* Ini nga bukid ginakabig sang indi mga Judio nga puluy-an sang mga dios. ‡ **Salmo 48:7** *sang Dios:* sa Hebreo, *mo* § **Salmo 48:8** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. * **Salmo 48:10** *madinalag-on ka paagi sa imo gahom:* ukon, *matarong ang imo paggahom* † **Salmo 48:11** *pumuluyo sang Zion:* sa literal, *Bukid sang Zion.* Ang Zion amo ang tawag kon kaisa sa Jerusalem. ‡ **Salmo 48:12** *libuta ninyo ang Zion:* Siguro ang katuyuan sini amo nga makita nila nga wala maano ang Zion sa pihak nga ginsalakay ini.

Siya ang magatuytoy sa aton hasta san-o.§

Salmo 49

Ang Kabuangan sang Pagsalig sa Manggad

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta.

1 Magpamati kamo, tanan kamo nga mga katawhan nga nagapuyo diri sa kalibutan,
2 dungganon man ukon kubos, manggaranon man ukon imol.
3 Magahambal ako nga may kaalam kag magahunahuna ako sing mga mapuslanon.
4 Mamati ako sang mga hulubaton
kag ipaathag ko ang ila kahulugan samtang ginatukar ko ang arpa.

5 Wala ako mahadlok kon mag-abot ang katalagman,
kon libutan ako sang malain kag dayaon nga mga tawo
6 nga nagasalig kag nagapabugal sa ila manggad.
7 Ang isa ka tawo indi gid makasarang sa pagbayad sa Dios
para sa kabuhi sang iban ukon para sa iya kabuhi.
8 Tungod kay puwerte kamahal sang kabuhi;
wala gid sing bayad nga makaigo
9 para mabuhi ang tawo hasta san-o kag indi na mapatay.
10 Kay makita sang tanan nga bisan ang mga maalam nagakalamatay,
amo man ang mga buang-buang kag mga balingag.
Kag ibilin lang nila ang ila manggad sa iban.
11 Ang ila lulubngan* amo ang ila mangin balay hasta san-o.
Dira sila magaestar hasta san-o bisan nga may ginapanag-iyahan sila nga mga duta.
12 Bisan nga manggaranon pa ang tawo, mapatay lang siya gihapon pareho sa mga sapat.
13 Amo ini ang dangatan sang mga tawo nga nagasalig sa ila kaugalingon,
kag amo man ang dangatan sang mga nagasunod kag nagapati sa ila ginasiling.†
14 Napat-od na nga mapatay sila pareho sa mga karnero.
Kag ang kamatayon amo ang magatuytoy sa ila sa lulubngan.‡
(Sa adlaw sang pagluwas sang Dios,§ magagahom sa ila ang mga nagak-abuhi sing husto.)
Ang ila mga bangkay magakaladunot.
Ang lulubngan amo ang ila mangin elistaran.*
15 Pero ako luwason sang Dios sa gahom sang kamatayon, kay kuhaon niya ako.

16 Indi ka magkatublag† kon ang iban nagamanggaranon,
kon ang manggad sang ila pamilya nagadugang pa gid.

---

§ **Salmo 48:14** *hasta san-o:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. * **Salmo 49:11** *lulubngan:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac. Sa Hebreo, *hunahuna.* † **Salmo 49:13** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 15. ‡ **Salmo 49:14** *lulubngan:* ukon, *lugar sang mga patay* § **Salmo 49:14** *Sa adlaw sang pagluwas sang Dios:* sa literal, *Sa kaagahon* * **Salmo 49:14** *Ang lulubngan...elistaran:* ukon, *sa lulubngan nga malayo sa ila elistaran* † **Salmo 49:16** *magkatublag:* ukon, *mahisa*

17 Kay indi nila ina madala kon mapatay sila;
ang ila manggad indi nila madala sa lulubngan.
18 Bisan pa sa ila nga pagkabuhi ginakabig nila ang ila kaugalingon nga
ginpakamaayo sang Dios,
kag ginadayaw sila sang mga tawo tungod kay mainuswagon sila,
19 isimpon man sila gihapon sa ila mga katigulangan *nga nagkalamatay
na*,
didto sa lugar nga indi nila makita ang kasanag.
20 Ang manggaranon nga tawo nga wala sing pag-intiendi *sa kamatuoran*
mapatay pareho sa mga sapat.

Salmo 50

Ang Matuod nga Pagsimba
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf.
1 Ang GINOO, nga makagagahom nga Dios,
nagahambal kag nagapanawag sa mga tawo sa bisan diin nga parte
sang kalibutan.
2 Nagasilak siya halin sa Zion,* ang siyudad nga wala gid deperensya ang
iya katahom.
3 Magaabot ang Dios kag indi siya maghipos lang.
Sa una niya may makahalalit nga kalayo kag sa iya palibot may
mabaskog nga bagyo.
4 Ginatawag niya ang kalangitan kag ang kalibutan
nga magsaksi sa iya nga paghukom sa iya katawhan.
5 *Nagasiling siya,* "Patipuna sa akon ang akon matutom nga katawhan
nga naghimo sing kasugtanan sa akon paagi sa paghalad."
6 Nagapahayag ang kalangitan sang pagkamatarong sang Dios,
kay siya ang nagahukom.†
7 *Nagasiling pa ang Dios,* "Kamo nga akon katawhan, pamatii ninyo ang
akon isiling.
Ako ang Dios, nga inyo Dios;
magasaksi ako kontra sa inyo nga mga taga-Israel.
8 Wala ko kamo ginasaway sa inyo mga paghalad,
ukon sa inyo mga halad nga ginasunog nga inyo permi ginahalad.
9 Pero wala ako nagakinahanglan sang inyo turo nga mga baka kag mga
kanding,
10 kay akon ang tanan nga sapat:
ang mga sapat sa kagulangan,
ang mga baka sa linibo ka bukid,
11 ang tanan nga pispis sa mga bukid,
kag ang mga sapat sa latagon.
12 Kon gutumon ako indi ko kamo pagpangayuan sang pagkaon,
tungod kay akon ang kalibutan kag ang tanan nga ara sa sini.
13 Nagakaon bala ako sang karne sang turo nga baka
ukon nagainom sang dugo sang kanding? *Siyempre wala.*
14 Ang ihalad ninyo sa akon, nga Labing Mataas nga Dios, amo ang
pagpasalamat,
kag tumana ninyo ang inyo mga promisa sa akon.

* **Salmo 50:2** *Zion:* ukon, *Jerusalem* † **Salmo 50:6** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

15 Magpanawag kamo sa akon sa tion sang kalisod,
kay luwason ko kamo,
kag dayawon ninyo ako."
16 Pero sa mga malain amo ini ang ginasiling sang Dios,
"Wala kamo sang kinamatarong sa pagmitlang sang akon mga sugo kag kasugtanan.
17 Ginakaugtan ninyo ang akon pagdisiplina;
wala ninyo ginasapak ang akon mga ginahambal.
18 Kon may makita kamo nga makawat nagapakig-abyan kamo sa iya,
kag nagapakig-upod man kamo sa mga nagapanginbabayi kag nagapanginlalaki.
19 Nagahambal kamo sing malain
kag maabtik kamo maghambal sing binutig.
20 Ginapakalain ninyo permi ang inyo mga utod.
21 Sang ginhimo ninyo ini nga mga butang, naghipos lang ako,
kag naghunahuna kamo nga pareho lang ako sa inyo.
Pero sabdungon ko kamo kag ipakita ko sa inyo kon daw ano kamo kalaot.

22 "Pamatii ninyo ini, kamo nga nalipat sa Dios,
kay kon indi, laglagon ko kamo nga wala sing may makaluwas sa inyo.
23 Ang nagahalad sa akon sing pagpasalamat nagapadungog sa akon,
kag ang nagabantay sang iya pagginawi luwason ko."

Salmo 51

Pangayo Patawad sa Dios

Sa direktor sang mga manugkanta. Ang kanta nga ginsulat ni David pagkatapos nga ginkadtuan siya ni Propeta Natan tungod sang iya pagpanginbabayi kay Batsheba.

1 Kaluoyi ako, O Dios, suno sa imo gugma.
Panasa ang akon mga sala suno sa imo dako nga pagkabalaka sa akon.
2 Hugasi ako sa akon kalautan;
tinlui ako sa akon mga sala.
3 Kay sa tanan nga tion ginahunahuna kag ginaako ko ang akon mga sala.
4 Sa imo lang gid ako nakasala.
Ginhimo ko ang mga butang nga ginakabig mo nga malain.
Gani husto ikaw sa imo mga ginhambal *kontra sa akon*.
Wala ka nagsala sa imo paghukom *sa akon*.
5 Malain ako kag nakasala halin pa sang akon pagkatawo.
6 Ang matinud-anon nga tagipusuon amo ang imo luyag;
tudlui ako nga mangin maalamon.
7 Tinlui ako sa akon mga sala para mangin matinlo ako.
Hugasi ako para mangin maputi gid ako.*
8 Pabatia ako sang kinalipay kag sinadya;
bisan pa ginadugmok mo ang akon mga tul-an kabay pa nga malipay ako liwat.
9 Kuhaa ang akon mga sala;

* **Salmo 51:7** *Tinlui ako...maputi gid ako:* sa literal, *Tinlui ako sang isopo...maputi pa ako sang sa snow.*

panasa ang tanan ko nga kalautan.
10 Himua nga matinlo ang akon tagipusuon, O Dios,
kag hatagi liwat ako sing matutom nga espiritu.
11 Indi ako pagtabuga sa imo presensya,
kag indi pagkuhaa ang imo Espiritu Santo sa akon.
12 Ibalik sa akon ang kalipay nga nabatyagan ko sang ginluwas mo ako,
kag hatagi ako sing matinumanon nga espiritu.
13 Dayon tudluan ko ang mga makasasala sang imo mga pamaagi para
magbalik sila sa imo.

14 Luwasa ako sa akon sala nga amo ang pagpatay,† O Dios nga akon
manluluwas,
kag isugid ko sing mabaskog ang imo nga pagluwas.‡
15 Ginoo, buligi ako nga maghambal *sang mga pagdayaw sa imo,*
kag dayawon ko ikaw.
16 Wala ka naluyag sa mga halad.
Bisan maghalad ako sa imo sang halad nga ginasunog, indi ka
malipay.
17 Ang halad nga makapalipay sa imo, O Dios, amo ang kabuhi nga
nagapaubos
kag nagahinulsol sa iya mga sala.
Ini nga klase sang halad indi mo pag-isikway.

18 O Dios, pakamaayuha ang Zion, ang *siyudad sang* Jerusalem,
kay malipay ka nga himuon ina.
Patinduga liwat ang mga pader sini.
19 Dayon magakalipay ka sa husto nga mga halad,
lakip na ang mga halad nga ginasunog sing bug-os.
Kag igahalad ang turo nga mga baka sa imo halaran.

Salmo 52

Ang Paghukom kag ang Kaluoy sang Dios

Sa direktor sang mga manugkanta. Ang *maskil** nga ginsulat ni David pagkatapos nga ginkadtuan ni Doeg nga Edomnon si Saul kag ginsugiran nga si David nagkadto sa balay ni Ahimelec.
1 Kamo nga mga gamhanan nga mga tawo,
ngaa nga ginapabugal ninyo ang inyo kalautan?
Indi bala nga ang Dios maayo permi sa inyo?
2 Nagaplano kamo sa paglaglag sa iban.
Ang inyo dila pareho sa matalom nga labaha.
Ang pagpangdaya amo ang inyo ginahimo.
3 Ginahigugma ninyo ang malain imbes ang maayo,
kag ang kabutigan imbes ang kamatuoran.†
4 Kamo nga mga dayaon, luyag ninyo nga pasakitan ang iban paagi sa
inyo mga pulong.
5 Sigurado nga laglagon kamo sang Dios hasta san-o.

† **Salmo 51:14** *Luwasa...pagpatay:* ukon, *Luwasa ako sa kamatayon.* ‡ **Salmo 51:14** *pagluwas:* ukon, *pagkamatarong* * **Salmo 52:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 52:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 5.

Dakpon niya kamo kag guyuron paguwa sa inyo mga balay.
Kag bawion niya ang inyo kabuhi.
6 Makita ini sang mga matarong kag matingala sila.
Kadlawan nila kamo kag magasiling sila,
7 "Tan-awa ninyo ang mga tawo nga wala nagasalig sa Dios bilang ila
mabakod nga dalangpan.
Sa baylo nagasalig sila sa ila madamo nga manggad
kag naggamhanan pa gid sila paagi sa pagpanglaglag sa iban."

8 Pero ako ya pareho sa kahoy nga olibo nga nagatubo sa templo sang
Dios.
Nagasalig ako sa iya gugma hasta san-o.

9 *O Dios,* pasalamatan ko ikaw hasta san-o tungod sang imo ginhimo.
Magasalig ako sa imo kay maayo ka sa imo matutom nga katawhan.‡

Salmo 53

Ang Kalaot sang mga Tawo
(Sal. 14)

Ang *maskil** nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta:
Gamita ang instrumento nga *mahalat.*

1 Nagasiling ang mga buang-buang sa ila kaugalingon, "Wala sing Dios!"
Malain sila tanan kag makangilil-ad ang ila mga ginahimo.
Wala sing bisan isa nga nagahimo sing maayo.
2 Didto sa langit nagatan-aw ang Dios sa mga tawo sa pag-usisa
kon bala may ara nga nakaintiendi *sang kamatuoran* kag nagadan-
gop sa iya.
3 Ang tanan nagbiya sa Dios kag palareho nga naglain ang ila kabuhi.
Wala gid sing bisan isa nga nagahimo sing maayo.

4 Wala bala nakahibalo ining malain nga mga tawo sang ila ginahimo?
Siyempre nakahibalo!
Ginakilkilan gani nila ang akon mga kasimanwa nga daw sa nagalamon
lang sila sang pagkaon,
kag wala sila nagapangamuyo sa Dios.
5 Pero magakurog sila sa kahadlok nga wala pa gid nila maagyi sang una,
kay laptahon sang Dios ang ila mga tul-an.
Sila nga mga nagasalakay sa inyo *nga mga Israelinhon* pakahuy-an ninyo
tungod kay ginsikway sila sang Dios.
6 Kuntani magaabot na ang magaluwas sa Israel nga halin sa Zion.
Daw ano ayhan kamalipayon ang mga Israelinhon, ang katawhan
sang Dios,
kon ibalik na niya ang ila maayo nga kahimtangan.†

‡ **Salmo 52:9** *kay maayo...katawhan:* ukon, *kay maayo ikaw. Dayawon ko ikaw sa atubangan sang imo matutom nga katawhan.* * **Salmo 53:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 53:6** *ibalik...kahimtangan:* ukon, *pabalikon na niya sila sa ila duta halin sa pagkabihag*

Salmo 54

Ang Dios amo ang Manugbulig

Ang *maskil** nga ginsulat ni David pagkatapos nga ang mga taga-Zif
nagkadto kay Saul kag nagsugid nga si David nagapanago sa ila lugar. Sa
direktor sang mga manugkanta: Gamita ang mga instrumento nga may
mga kuwerdas.

1 O Dios, luwasa ako;
paagi sa imo gahom pamatud-i nga wala ako sing sala.
2 Pamatii ang akon mga pangamuyo,
3 kay ang mga taga-iban nga lugar nagasalakay sa akon para patyon ako.
Mga mapintas sila kag wala nagakilala sa imo.†
4 Pero sigurado ako nga ikaw, O Dios, amo ang nagabulig sa akon.
Ikaw, Ginoo, ang akon salandigan.
5 Kabay pa nga ang kalautan nga ginahimo sang akon mga kaaway
magabalik sa ila.
Sa imo katutom, *O Dios,* laglaga sila.

6 GINOO, magahalad ako sa imo sang halad nga kinabubut-on.
Dayawon ko ikaw kay maayo ikaw.
7 Kay hilwayon mo gid ako sa tanan ko nga kalisod,
kag makita ko gid ang pagkapierdi sang akon mga kaaway.

Salmo 55

Pangamuyo sang Tawo nga Ginluiban sang Iya Abyan

Ang *maskil** nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta:
Gamita ang mga instrumento nga may mga kuwerdas.

1 Pamatii ang akon pangamuyo, O Dios;
talupangda ang akon pagpangayo sang bulig.
2 Pamatii kag sabta ako.
Indi ako mapahamtang sa akon mga palaligban.
3 Nabalaka na ako sa mga pagpamahog kag pagpamigos sang akon
malain nga mga kaaway.
Kay ginagamo nila ako kag ginadumtan sa ila kaakig.
4 Puwerte ang kubakuba sang akon dughan.
Ginakulbaan ako nga basi mapatay ako.
5 Nagakurog ako sa kahadlok, sa puwerte gid nga kahadlok.
6 Kon may pakpak lang kuntani ako pareho sa pating, malupad ako
kag mangita sing palahuwayan.
7 Malupad ako pakadto sa malayo nga kamingawan kag didto maga-
puyo.†
8 Magadali-dali ako sa pagpangita sang akon palanaguan
para magpanago sa *kaakig sang akon mga kaaway nga daw sa* mabaskog
nga hangin ukon bagyo.

9 Ginoo, laglaga ang akon mga kaaway;

---

* **Salmo 54:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 54:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

* **Salmo 55:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 55:7** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 19.

himua nga indi sila mag-intiendihanay.
Kay nakita ko ang pagpamintas kag pag-ilinaway sa siyudad.
10 Adlaw-gab-i nagakatabo ini bisan diin sa siyudad.‡
Puno sang kalaot kag kagamo ang siyudad.
11 Ang pagpanglaglag bisan diin lang;
kag wala untat ang pagpamigos kag pagpangdaya sa mga karsada.
12 Kon ang kaaway ko ang nagainsulto sa akon mabatas ko ini.
Kon ang kontra ko ang nagapakanubo sa akon malikawan ko siya.
13 Pero ang akon mismo kapareho, kaupod,
kag suod nga abyan *ang nagainsulto sa akon*.
14 Malapit kami anay sa isa kag isa,
kag nagakadto kami sa templo sang Dios kaupod sang madamo nga tawo.

15 Kabay pa nga gulpi lang mapatay ang akon mga kaaway.
Kabay pa nga lamunon sila nga buhi sang lulubngan.
Kay ang kalautan ara sa ila kag sa ila mga puluy-an.

16 *Pero* ako ya nagapangayo sang bulig sa GINOONG Dios
kag ginaluwas niya ako.
17 Aga, udto, kag gab-i nagareklamo ako kag nagaugayong,
kag ginapamatian niya ako.
18 Luwason niya ako nga indi ako maano sa akon pagpakig-away,
bisan madamo ang nagakontra sa akon.
19 Ang Dios nga nagahari hasta san-o magapamati sa akon
kag paubuson niya ang akon mga kaaway.
Ini sila wala sing pagbag-o kag wala nagatahod sa Dios.

20 Ang akon abyan sadto nagkontra sa iya mga abyan;
wala niya gintuman ang iya mga ginpromisa.
21 Malulo kag manami siya maghambal,
pero may pagdumot sa iya tagipusuon,
kag ang iya mga ginahambal makapilas gali pareho sa matalom nga espada.

22 Itugyan sa GINOO ang imo mga palaligban,
kay atipanon niya ikaw.
Indi niya pagpabay-an nga maano ang mga matarong hasta san-o.
23 Pero ang mga manugpatay kag mga dayaon ihaboy niya sa lugar sang mga patay,§ sa wala pa magtunga-tunga ang ila kabuhi.
Pero ako ya, magasalig sa Dios.*

Salmo 56

Pangamuyo nga may Pagsalig sa Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David pagkatapos nga gindakop siya sang mga Filistinhon sa Gat. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga “Ang Pating sa mga Terebinto nga sa Malayo nga Lugar.”

---

‡ **Salmo 55:10** *nagakatabo...siyudad:* sa literal, *nagalibot-libot sila sa mga pader sini* § **Salmo 55:23** *sa lugar sang mga patay:* sa literal, *sa madalom gid nga buho* * **Salmo 55:23** *Dios:* sa Hebreo, *iya*

1 Kaluoyi ako, O Dios,
kay ginasalakay ako sang akon mga kaaway.
Wala untat ang pagpaantos nila sa akon.
2 Sige-sige ang pagsalakay sang akon mga kaaway.
Madamo ang nagakontra sa akon, Labing Mataas nga Dios.*
3 Kon nahadlok ako, magasalig ako sa imo.
4 O Dios, ginadayaw ko ikaw tungod sa imo promisa.
Indi ako mahadlok kay nagasalig ako sa imo.
Indi makahalit ang tawo sa akon.

5 Permi ginatiko sang akon mga kaaway ang akon ginasiling.
Ang ila lang permi nga ginaplano amo ang paghalit sa akon.
6 Nagatipon sila kag nagapanago,
kag ginabantayan nila ang tanan ko nga ginahimo sa tuyo nga patyon nila ako.
7 O Dios, indi sila pagpalikawa sa silot sang ila kalautan.
Sa imo kaakig laglaga ina nga mga katawhan.
8 Nahibaluan mo ang akon pagkatublag.
Ginatandaan mo ang akon mga paghibi.
Indi bala ginlista mo ini sa imo linukot nga kasulatan?
9 Kon magpanawag ako sa imo, O Dios, magapalagyo ang akon mga kaaway.
Ini naeksperiensyahan ko, tungod kay ikaw, O Dios, nagadampig sa akon.
10 GINOONG Dios, ginadayaw ko ikaw tungod sang imo promisa.
11 Indi ako mahadlok kay nagasalig ako sa imo.
Indi makahalit ang tawo sa akon.
12 Tumanon ko, O Dios, ang akon promisa sa imo.
Ihalad ko ang akon halad sang pagpasalamat sa imo.
13 Kay ginluwas mo ako sa kamatayon,
kag wala mo gintugot nga mapierdi ako,
para magkabuhi ako sa imo, O Dios, sa kabuhi nga masanag.

Salmo 57

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David pagkatapos nga nagpalagyo siya kay Saul sa kuweba. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Indi Paglaglaga."

1 O Dios, kaluoyi ako kay sa imo ako nagapangayo sang proteksyon
pareho sa mga buto sang pispis nga nagapanago sa idalom sang mga pakpak sang ila iloy.
Magapangayo ako sang proteksyon sa imo hasta nga matapos ang mga katalagman.
2 Nagapanawag ako sa imo, Labing Mataas nga Dios,
sa imo nga nagatuman sang imo katuyuan sa akon.
3 Halin sa langit, magapadala ka *sang bulig* sa pagluwas sa akon.
Pakahuy-an mo ang mga nagasalakay sa akon.
Ipakita mo ang imo gugma kag katutom *sa akon*.*

* **Salmo 56:2** *Labing Mataas nga Dios:* ukon, *sa ila nga pagkabugalon* * **Salmo 57:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 6.

4 Ginalibutan ako sang mga kaaway nga pareho sa mga leon nga handa
sa paggus-ab.
Ang ila mga ngipon amo ang mga bangkaw kag mga pana.
Ang ila mga dila amo ang matalom nga mga espada.
5 Ipakita, O Dios, ang imo pagkagamhanan sa kalangitan kag sa bilog nga
kalibutan.

6 Indi ako mapahamtang kay nagbutang ang akon mga kaaway sang siod
sa akon mga alagyan.
Nagkutkot man sila sang buho sa akon alagyan,
pero sila man mismo ang nahulog sa sadto nga buho.
7 O Dios, nagasalig gid ako sa imo.
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw.
8 Magabugtaw ako sa kaagahon,
kag ihanda ko ang akon kaugalingon
kag ang akon instrumento nga may mga kuwerdas *sa pagdayaw sa imo*.
9 Ginoo, dayawon ko ikaw sa tunga sang mga katawhan.
Kantahan ko ikaw sa tunga sang mga *taga-iban nga* nasyon.
10 Kay ang imo gugma kag katutom indi gid matakos;
mas mataas pa ini sa kalangitan.
11 Ipakita, O Dios, ang imo pagkagamhanan sa kalangitan kag sa bilog
nga kalibutan.

Salmo 58

Malaglag ang mga Malain

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta:
Kantaha ini sa tuno sang kanta nga “Indi Paglaglaga.”
1 Kamo nga mga pangulo, matarong bala ang inyo paghukom sa mga
tawo?
2 Indi! Kay ang inyo lang ginahunahuna amo ang paghimo sang malain.
Nagapanghalit kamo sa inyo lugar.

3 Ang mga malain nagapalayo *sa Dios* kag nagabutig halin pa sang ila
pagkatawo.
4-5 Dalitan sila pareho sa mga man-og.
Pareho sila sa kobra nga indi magpamati sa tingog sang eksperto nga
manug-anta.
6 GINOONG Dios, *kuhaa ang ila ikasarang sa pagpanghalit*
nga daw sa nagabingaw ka sang mga ngipon sang mga leon.
7 Madula kuntani sila pareho sa tubig nga nagakahubas,
kag kon magpana sila, indi kuntani sila makaigo.*
8 Mangin pareho kuntani sila sa taklong
nga *daw sa* nagakatunaw ang iya lawas samtang nagakamang,
ukon pareho sa bata nga natawo nga patay, nga wala nakakita sang
kasanag.

9 Laglaga sila, bata man ukon tigulang.
Laglaga sila nga mas madasig pa sa pag-init sang kolon

* **Salmo 58:7** *kag kon...makaigo:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini.

nga ginadabukan sang tunukon nga mga kahoy-kahoy.†
10 Malipay ang mga matarong kon makita nila nga ginabalusan mo ang
mga malain
kag nagaagay ang ila dugo.
11 Dayon magasiling ang mga tawo,
"Matuod gid man nga may padya para sa mga matarong;
kag may Dios nga nagahukom sa *mga tawo sa* kalibutan."

Salmo 59

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios Batok sa mga Malain

Ang kanta nga ginsulat ni David pagkatapos nga nagpadala si Saul sang mga tinawo nga magbantay sa balay ni David para patyon siya. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Indi Paglaglaga."

1 O Dios, luwasa ako sa akon mga kaaway;
protektari ako sa mga nagakontra sa akon.
2 Luwasa ako sa malain nga mga tawo nga manugpatay.
3 GINOO, tan-awa kon paano sila nagahulat sa pagpatay sa akon
bisan wala ako nakasala sa ila.
4-5 Wala ako sing may nahimo nga sala, pero handa sila sa pagsalakay sa
akon.
Sige na, GINOONG Dios nga Makagagahom, Dios sang Israel, talu-
pangda ako kag buligi.
Siluti na ang mga katawhan nga wala nagatuo sa imo.
Indi pagkaluoyi ang malain nga mga traidor.*
6 Nagabalik sila kon gab-i nga nagangurob pareho sa ido samtang nagal-
ibot sa siyudad.
7 Pamatii ang ila ginapanghambal;
makasakit ini pareho sa espada.
Nagasiling pa sila, "Wala sing may makabati sa amon."
8 Pero ginakadlawan mo lang sila, GINOO,
ginasuyaan mo sila tanan nga wala nagatuo sa imo.

9 O Dios, ikaw ang akon kusog;
magahulat ako sa imo kay ikaw ang akon dalangpan,
10 *kag ikaw* ang Dios nga nagahigugma sa akon.
Pangunahan mo ako kag ipakita mo sa akon ang pagkapierdi sang
akon mga kaaway.
11 Pero indi sila pagpatya gulpi
para indi malipatan sang akon katawhan *kon paano mo ginasilutan
ang imo mga kaaway*.
Ginoo nga amon manugprotektar, patalanga kag laglaga ang akon mga
kaaway paagi sa imo gahom.
12 Nagapakasala sila sa ila ginahambal,
gani kabay pa nga masiod sila sa ila pagkabugalon.
Nagapakamalaot sila kag nagabinutig,
13 gani sa imo kaakig, laglaga sila hasta nga magakaladula sila.
Dayon mahibaluan hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan

† **Salmo 58:9** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo. * **Salmo 59:4-5** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 13.

nga ikaw, O Dios, nagahari sa Israel.

14 Nagabalik ang akon kaaway kon gab-i
nga nagangurob pareho sa ido samtang nagalibot sa siyudad.
15 *Pareho* sila *sang ido nga* nagalibot-libot
sa pagpangita sang pagkaon,
kag nagataghol kon indi mabusog.
16 Pero ako ya magakanta parte sa imo kusog.
Kada aga magakanta ako sing malipayon sa pagdayaw sa imo gugma.
Tungod kay ikaw ang akon dalangpan, ang nagaprotektar sa akon sa tion sang kalisod.
17 O Dios, ikaw ang akon kusog;
magakanta ako sang mga pagdayaw sa imo
kay ikaw ang akon dalangpan, ang Dios nga nagahigugma sa akon.

Salmo 60

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David pagkatapos sang iya pagpakig-away kontra sa mga taga-Aram Naharaim kag sa mga taga-Aram Zoba, kag pagkatapos nga nagpuli si Joab halin sa inaway kag nagpamatay sang mga 12,000 ka Edomnon sa kapatagan nga ginatawag Asin. Itudlo ini nga kanta. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Ang Lily para sa Kalig-unan sang Kasugtanan."

1 O Dios, ginsikway mo kami kag ginpapierdi.
Naakig ka sa amon, pero karon talupangda kami.
2 Gintay-og mo kag ginpalitik ang duta *sang Israel*,
pero karon nagapangabay ako sa imo nga kay-uhon mo ini kay daw matiphag na ini.
3 Ginapaantos mo sing puwerte gid kami nga imo katawhan.
Nagadalang-dalang kami; daw pareho lang nga ginhubog mo kami sang bino.
4 Pero ginapaandaman mo man kami nga nagatahod sa imo
para makalikaw kami sa mga pana sang kaaway.*

5 Luwasa kami paagi sa imo gahom.
Sabta ang amon mga pangamuyo para maluwas kami nga imo mga hinigugma.
6 O Dios, nagsiling ka didto sa imo templo,
"Magadaog ako; partidahon ko ang Shekem kag ang Kapatagan sang Sucot *sa akon katawhan*.
7 Akon ang Gilead subong man ang Manase.
Ang Efraim amo ang akon manugdepensa,†
kag ang Juda amo ang akon manugdumala.‡
8 Ang Moab akon suluguon§
kag ang Edom akon ginapanag-iyahan.*

---

* **Salmo 60:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. † **Salmo 60:7** *manugdepensa:* sa literal, *helmet* ‡ **Salmo 60:7** *manugdumala:* sa literal, *sungkod sang hari* § **Salmo 60:8** *suluguon:* sa literal, *palanghinawan* * **Salmo 60:8** *akon ginapanag-iyahan:* ukon, *akon ulipon.* Sa literal, *ginahabuyan ko sang akon sandalyas.*

Nagasinggit ako sang kadalag-an kontra sa Filistia.”
9 Sin-o ang magadala sa akon sa Edom kag sa siyudad sini nga
napalibutan sang mga pader?
10 Indi bala ikaw, O Dios, nga nagsikway sa amon kag wala na nagaupod
sa amon mga soldado?
11 Buligi kami kontra sa amon mga kaaway,
kay wala sing pulos ang bulig sang tawo.
12 Magadaog kami paagi sa imo bulig, O Dios,
kay pierdihon mo ang amon mga kaaway.

Salmo 61

Pangamuyo para sa Proteksyon sang Dios

Ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang mga instrumento nga may mga kuwerdas.

1 Pamatii ang akon pagpanawag, O Dios,
pamatii ang akon pagpangamuyo.
2 Diri sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan nagapanawag ako sa
imo
tungod nga nadulaan ako sang paglaom.
Dal-a ako sa lugar nga wala sing peligro,*
3 kay ikaw amo ang nagaprotektar sa akon;
pareho ka sang tore *nga nagaprotektar sang siyudad* kontra sa mga
kaaway.
4 Paestara ako sa imo templo hasta san-o kag protektari ako
pareho sang pagprotektar sang pispis sa iya mga buto sa idalom
sang iya mga pakpak.†
5 Kay nabatian mo, O Dios, ang akon mga promisa sa imo
kag ginhatagan mo ako sang mga butang nga ginahatag mo sa mga
nagatahod sa imo.
6 Palawiga ang kabuhi sang hari kag paharia siya hasta san-o
paagi sa iya mga kaliwat.
7 Kabay pa nga maghari siya hasta san-o nga ginaupdan mo, O Dios.
Protektari siya sang imo gugma kag katutom.
8 Dayon magakanta ako permi sang mga pagdayaw sa imo
kag tumanon ko permi ang akon promisa sa imo.

Salmo 62

Magsalig sa Proteksyon sang Dios

Ang Kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta nga si Jedutun.

1 Sa Dios lang ako may kapahuwayan;
ang akon kaluwasan nagahalin sa iya.
2 Siya lang ang akon *palalipdan nga* bato kag manluluwas.
Siya ang akon dalangpan, gani indi gid ako matublag.

3 Kamo tanan nga akon mga kaaway,
hasta san-o pa bala ang inyo pagsalakay sa akon para laglagon ako?

* **Salmo 61:2** *sa lugar nga wala sing peligro:* sa literal, *sa bato nga mas mataas pa sa akon*
† **Salmo 61:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga “sela,” nga indi klaro ang buot silingon.

Pareho ako sa pader nga daw marumpag ukon sa kudal nga nagahilay.
4 Gusto lang ninyo nga pahalinon ako sa akon mataas nga posisyon.
Nagakalipay kamo sa pagbinutig.
Nagahambal kamo sing maayo sa akon pero sa sulod sang inyo tagipusuon ginapakamalaot ninyo ako.*

5 Sa Dios lang ako makaangkon sang kapahuwayan kay ginahatagan niya ako sang paglaom.
6 Siya lang ang akon *palalipdan nga* bato kag manluluwas.
Siya ang akon dalangpan, gani indi ako matublag.
7 Ara sa Dios ang akon kaluwasan kag kadungganan.
Siya ang akon mabakod nga *palalipdan nga* bato, ang akon manugprotektar.

8 Kamo nga mga katawhan *sang Dios*,
magsalig kamo sa iya sa tanan nga tion!
Isugid sa iya ang tanan ninyo nga palaligban
kay siya ang nagaprotektar sa aton.
9 Ang mga tawo, dungganon man ukon kubos, indi masaligan.
Palareho lang sila nga wala sing pulos; mamag-an pa sila sa hangin.
10 Indi kamo magsalig sa pagpanguwarta.
Indi kamo maglaom nga may makuha kamo paagi sa pagpangawat.
Bisan magdugang pa ang inyo manggad, indi ini pagsaligi.
11 Indi lang kaisa nga nabatian ko nga nagsiling ang Dios nga sa iya ang gahom
12 kag ang gugma. Sigurado nga magabalos ang Ginoo sa mga tawo suno sa ila mga binuhatan.

Salmo 63

Paghandom sa Dios
Ang kanta nga ginsulat ni David sang didto siya sa kamingawan sang Juda.
1 O Dios, ikaw ang akon Dios.
Ginapangita ko gid ikaw.
Nauhaw ang akon bilog nga kabuhi sa imo,
pareho nga nauhaw ako samtang ara ako sa mamala nga duta nga wala gid sing tubig.
2 Nakita ko gid ang imo pagkagamhanan kag pagkahalangdon sa imo templo.
3 Dayawon ko ikaw tungod kay ang imo gugma mas bilidhon pa sang sa kabuhi.
4 Pasalamatan ko ikaw samtang nagakabuhi ako.
Bayawon ko ang akon mga kamot *sa pagpangamuyo* sa imo.*
5 Mangin kontento ako pareho sa tawo nga busog gid sa punsyon.
Kag magadayaw ako sa imo nga nagahugyaw sa kalipay.†
6 Samtang nagahigda ako ginadumdom ko ikaw.
Sa bilog nga gab-i nagapamalandong ako sa imo,

* **Salmo 62:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 8. * **Salmo 63:4** *sa imo:* sa literal, *sa imo ngalan* † **Salmo 63:5** *nagahugyaw sa kalipay:* ukon, *nagakanta sing malipayon*

7 kay ikaw ang nagabulig sa akon.
Magahugyaw ako sa kalipay‡ samtang ginaprotektaran mo ako
pareho sang pagprotektar sang pispis sa iya mga buto sa idalom sang iya
mga pakpak.
8 Nagapalapit ako sa imo,
kag ginauyatan mo ako para indi ako maano.

9 Ang mga nagatinguha sa pagpatay sa akon magakadto sa lugar sang
mga patay.
10 Magakalamatay sila sa inaway,
kag ang ila mga bangkay kaunon sang talunon nga mga ido.§

11 Magakalipay ang hari tungod sa ginhimo sang Dios sa iya.
Magakalipay man ang tanan nga nagapromisa sa ngalan sang Dios.
Pero pahipuson sang Dios ang mga baba sang mga butigon.

Salmo 64

Silot sa mga Malain
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 O Dios, pamatii ang akon reklamo.
Tipigi ang akon kabuhi sa pagpamahog sang akon mga kaaway.
2 Protektari ako sa malain nga plano sang sinang grupo sang mga malain.
3 Masakit sila kon maghambal, daw pareho ini sa espada kag pana.
4 Maabtik sila maghambal sing masakit sa mga tawo nga wala sing
kasawayan,
kag wala sila nahadlok maghambal sini.
5 Nagahangkatanay sila nga himuon nila ang ila malain nga mga plano.
Kag ginaplanohan nila kon diin nila ibutang ang ila mga siod.
Nagasiling sila, “Wala sing may makakita sini.”
6 Nagaplano sila sing malain
kag nagasiling sila, “Maayo gid ang aton plano!”
Indi gid matungkad ang hunahuna kag tagipusuon sang tawo!
7 Pero panaon sila sang Dios,
kag sa hinali lang mapilasan sila.
8 Pagalaglagon sila sang Dios tungod sang ila mga ginapanghambal.
Ang tanan nga makakita sa ila magalungo-lungo *sa pagyaguta sa ila.*
9 Dayon mahadlok ang tanan nga tawo.
Pamalandungan nila ang mga ginhimo sang Dios.
Kag isugid nila ini.

10 Magakalipay kag magadayaw sa GINOO ang tanan nga matarong
tungod sa ginhimo niya.
Kag magapangayo sila sang proteksyon sa iya.

Salmo 65

Ginasabat sang Dios ang Pangamuyo
Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 O Dios, dapat ka namon dayawon sa Zion!

‡ **Salmo 63:7** *Magahugyaw ako sa kalipay:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 5. § **Salmo 63:10** *talunon nga mga ido:* sa English, *jackals*

Kag tumanon namon ang amon promisa sa imo.
2 Ang tanan nga tawo magapalapit sa imo kay ginasabat mo ang mga
pangamuyo.
3 Kon parte sa amon mga sala, bisan madamo ini, ginapatawad mo
gihapon.
4 Bulahan ang tawo nga imo ginpili kag gin-imbitar nga magpuyo sa imo
templo.
Maayawan kami sang maayo nga mga butang sa imo balay nga amo
ang imo balaan nga templo.
5 O Dios nga amon manluluwas,
ginasabat mo kami paagi sa makatilingala nga pagluwas mo sa
amon.
Ikaw ang paglaom sang tanan nga tawo,
bisan ang sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan kag sa pinaka-
malayo nga dagat.*
6 Gamhanan ka kag ginpahamtang mo ang mga bukid paagi sa imo
gahom.
7 Ginapalinong mo ang huganas sang mga balod sa dagat kag ang
girinual sang mga katawhan.
8 Nahadlok sa imo ang mga tawo bisan pa atong nagaestar sa malayo nga
lugar
tungod sang imo mga milagro.
Ang imo hinimuan makapahugyaw sa mga tawo sa bilog nga kalibutan
tungod sa kalipay.
9 Ginaatipan mo ang duta kag ginapadal-an sang ulan;
ginhimo mo ini nga mapinatubason.
Ang imo mga sapa, O Dios, wala nagakahubas,
kag ginahatagan mo sang patubas ang mga tawo.
Ginapreparar mo ang duta nga maghatag sang patubas.
10 Ginapaulanan mo sing maayo ang naarado nga duta hasta nga
maghumok ini,
kag ginapakamaayo mo ang mga tanom nga nagatubo.
11 Ginapabugana mo ang mga patubas sa tion sang tig-alani.
Ang bisan diin nga lugar nga agyan mo makaangkon sang
kabuganaan.
12 Ang mga palahalban sa kamingawan bugana sang hilamon;
ang mga bukid daw sa mga tawo nga nagakalipay.
13 Ang mga palahalban puno sang mga kasapatan;†
ang mga kapatagan natabunan sang mga uhay.
Ini nga mga lugar *daw sa mga tawo nga* nagahinugyaw kag nagakanta sa
kalipay.

Salmo 66

Pagdayaw kag Pagpasalamat

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 *Kamo nga mga katawhan sa* bilog nga kalibutan,
maghinugyaw kamo sa Dios sa kalipay.
2 Magkanta kamo sang mga pagdayaw sa iya.

---

* **Salmo 65:5** *dagat:* ukon, *mga dagat* † **Salmo 65:13** *puno sang mga kasapatan:* ukon, *madabong sang hilamon*

Padunggi ninyo siya paagi sa inyo mga pagdayaw.
3 Hambali ninyo siya, “O Dios, daw ano ka makatilingala ang imo mga
binuhatan.
Tungod sa imo dako nga gahom, ang imo mga kaaway nagaluhod sa
imo sa kahadlok.
4 Ang *tanan nga katawhan sa* bilog nga kalibutan magasimba sa imo.
Magakanta sila sang mga pagdayaw sa imo.”*

5 Dali kamo, kag tan-awa ninyo ang makatilingala nga mga ginhimo sang
Dios sa mga tawo.
6 Ginpamala niya ang dagat;
kag gintabok sang aton mga katigulangan ang suba nga nagalakat
lang.
Sa sadtong ginhimo sang Dios magkalipay kita.
7 Nagahari siya hasta san-o paagi sa iya gahom,
kag ginapanilagan niya ang mga nasyon.
Dapat ang mga nagarebelde sa Dios indi magpabugal sang ila kaugalin-
gon.
8 Mga katawhan, dayawa ninyo ang Dios!
Ipabati ang inyo pagdayaw sa iya.
9 Ginatipigan niya ang aton kabuhi;
kag wala siya magtugot nga malaglag kita.

10 Sa pagkamatuod, gintilawan mo kami, O Dios;
gintinluan mo kami pareho sa pilak nga ginpapuraw sa kalayo.
11 Ginpasiod mo kami kag ginpapas-an sang mabug-at nga mga karga.
12 Ginpatapakan mo kami sa amon mga kaaway;
daw sa nag-antos kami sa kalayo ukon baha.
Pero karon ginbutang mo kami sa maayo nga kahimtangan.
13 Magahalad ako sa imo templo sang mga halad nga ginasunog.
Tumanon ko ang akon mga promisa sa imo
14 nga ginsiling ko sang ara ako sa kalisod.
15 Magahalad ako sa imo
sang matambok nga mga sapat bilang halad nga ginasunog,
pareho sang karnero, turo nga baka, kag kanding.

16 Dali kamo kag pamati, tanan kamo nga nagatahod sa Dios,
kay sugiran ko kamo kon ano ang iya ginhimo sa akon.
17 Nagpangayo ako sang bulig sa iya kag gindayaw ko siya.
18 Kon ginpabay-an ko lang ang akon mga sala wala kuntani nagpamati
ang Ginoo sa akon.
19 Pero nagpamati gid ang Dios sa akon;
ginpamatian niya ang akon pangamuyo.
20 Dalayawon ang Dios, kay wala niya pagsikwaya ang akon pangamuyo,
kag ginahigugma gid niya ako.

* **Salmo 66:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga “sela,” nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 7 kag 15.

Salmo 67

Kanta sa Pagpasalamat

Isa ka ambahanon. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang mga instrumento nga may mga kuwerdas.

1 O Dios, kaluoyi kag pakamaayuha kami.
Ipakita sa amon ang imo kaayo*
2 para mahibaluan sang tanan nga nasyon sa kalibutan ang imo pamaagi
kag kaluwasan.
3 Kabay pa nga dayawon ka sang tanan nga katawhan, O Dios.

4 Kabay pa nga magsinadya kag magkinanta sa kalipay ang tanan nga
katawhan sa kalibutan
tungod kay matarong ang imo paghukom sa ila kag ginatuytuyan
mo sila.
5 Kabay pa nga dayawon ka sang tanan nga katawhan, O Dios.

6-7 Kabay pa nga magapatubas ang duta.
Kabay pa nga pakamaayuhon kita sang aton Dios.
Kag kabay pa nga ang tanan nga katawhan
hasta sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan magatahod sa iya.

Salmo 68

Kanta Parte sa Kadalag-an

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.

1 Sige na, O Dios, laptaha ang imo mga kaaway;
kabay pa nga magpalalagyo sila.
2 Tabuga sila pareho sa aso nga ginapalid sang hangin.
Laglaga sila nga mga malain sa imo presensya,
pareho sa kandila nga nagakatunaw sa kalayo.
3 Pero ang mga matarong magahinugyaw sa kalipay sa imo presensya.

4 Kantahi ninyo ang Dios;
kantahi ninyo siya sang mga pagdayaw.
Dayawa ninyo siya* nga nagasakay sa panganod.
Ang iya ngalan amo ang GINOO;
magkalipay kamo sa iya presensya.
5 Ang Dios, nga nagapuyo sa iya balaan nga templo, nagaatipan sa mga
ilo
kag nagaprotektar sa mga balo nga babayi.
6 Ginahatagan niya sang pamilya ang mga nagaisahanon
kag ginahilway niya sing malipayon ang mga ginbihag.
Pero ang mga rebelde magaestar sa mamala kag mainit nga duta.

7 O Dios, sang ginpangunahan mo ang imo katawhan sa pagpanglakaton
sa kamingawan,†
8 nagtay-og ang duta kag nag-ulan

---

* **Salmo 67:1** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 4. * **Salmo 68:4** *Dayawa ninyo siya:* ukon, *ipreparar ninyo ang pagaagyan niya*
† **Salmo 68:7** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 19 kag 32.

tungod nga nag-abot ka, O Dios sang Israel, ikaw nga nagpahayag sa
Sinai.
9 Nagpadala ka sang bugana nga ulan
kag naulanan ang mamala nga duta nga ginhatag mo sa imo
katawhan.
10 Dira sila nag-estar, kag sa imo kaayo ginhatagan mo ang mga imol sang
ila mga kinahanglanon.

11 Nagpadala ka, Ginoo, sang mensahi,
kag ginpamalita ini sang madamo nga babayi:
12 "Nagpalalagyo ang mga hari kag ang ila mga soldado,
kag ang ila mga pagkabutang ginpartida sang mga babayi *sang
Israel*.
13 Bisan ang mga nagpabilin sa toril sang mga karnero
ginpartihan sang mga *imahen sang* pating
nga ang mga pakpak nahaklapan sang pilak
kag ang punta sang pakpak nahaklapan sang puro nga bulawan."‡
14 Sang ginpalapta sang Dios nga Makagagahom ang mga hari,
daw sa ginpaulanan niya sang snow ang *Bukid sang* Zalmon.

15 Pagkatahom sang bukid sang Bashan; madamo ini sang mga bungtod.
16 Ngaa nahisa ini sa bukid nga ginpili sang Dios nga iya pagapuy-an
hasta san-o?

17 Nag-abot ang GINOONG Dios sa iya templo
halin sa Sinai kaupod ang iya linibo ka karwahe.
18 Pagsaka niya sa mataas nga lugar§ madamo nga bihag ang iya gindala
kag nagbaton siya sang mga regalo halin sa mga tawo, bisan sa
rebelde nga mga tawo.
Kag didto magapuyo ang GINOONG Dios.*

19 Dalayawon ang Ginoo, ang Dios nga aton manluluwas,
kay adlaw-adlaw ginabuligan niya kita sa aton mga problema.
20 Ang aton Dios, Dios nga nagaluwas.
Siya ang Ginoong DIOS nga nagaluwas sa aton sa kamatayon.
21 Sigurado gid nga dugmukon sang Dios ang ulo sang iya mga kaaway
nga nagapadayon sa pagpakasala.

22 Nagsiling ang Ginoo, "Pabalikon ko ang akon mga kaaway halin sa
Bashan;
pabalikon ko sila halin sa kadadalman sang dagat,
23 para *pamatyon sila kag* tasak-tasakon ninyo ang ila dugo
kag ang inyo mga ido makapaayaw sa pagdilap sang ila dugo."

24 O Dios kag Hari ko, nakita sang tanan ang imo parada sang pagdaog
pakadto sa imo templo.
25 Ara sa una ang mga manugkanta kag sa ulihi ang mga musikero;

---

‡ **Salmo 68:13** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo. § **Salmo 68:18** *mataas nga lugar:* ukon, *langit* * **Salmo 68:18** *kag nagbaton...Dios:* sa Syriac, *naghatag siya sang mga regalo sa mga tawo; pero ang mga rebelde nga mga tawo indi magapuyo sa presensya sang Dios.*

sa tunga nila† amo ang mga dalaga nga nagapatunog sang ila mga
tamborin.
26 *Nagasinggit sila,* "Dayawa ninyo ang Dios sa inyo mga pagtililipon!
Dayawa ninyo ang GINOO, kamo nga mga kaliwat ni Israel!"
27 Nagauna ang gamay nga tribo ni Benjamin,
sunod amo ang mga pangulo sang Juda upod sang ila grupo,
kag sunod amo ang mga pangulo sang Zebulun kag Naftali.

28 O Dios, ipakita ang imo gahom‡ pareho sang ginhimo mo sang una sa
amon.
29 Tungod sang imo templo sa Jerusalem magadala ang mga hari sang
mga regalo sa imo.
30 Sabdunga inang nasyon§ nga pareho sa mabangis nga sapat sa matag-
as nga mga hilamon.
Sabdunga man ang mga katawhan nga pareho sa turo nga mga baka
nga kaupod sang bataon nga mga baka
hasta nga magsurender sila kag maghalad sang ila mga pilak sa imo.
Laptaha ang mga katawhan nga nalipay sa inaway.
31 Magapasakop ang mga taga-Egypt sa imo.
Ang mga taga-Ethiopia* magadali-dali hatag sang ila mga regalo sa
imo.

32 Magkanta kamo sa Dios, kamo nga mga *pumuluyo sang* mga ginharian
sa kalibutan.
Magkanta kamo sang pagdayaw sa Ginoo
33 nga nagasakay sa kalangitan nga ara na sadto pa.
Pamatii ninyo ang iya nagadaguob nga tingog.
34 Isugid ninyo ang pagkagamhanan sang Dios nga nagahari sa Israel.
Ang kalangitan nagapakita sang iya pagkagamhanan.
35 Makatilingala ang Dios sang Israel samtang nagapaguwa siya sa iya
balaan nga puluy-an.
Ginahatagan niya sang gahom kag kusog ang iya katawhan.
Dalayawon ang Dios!

Salmo 69

Pangamuyo sang Tawo nga Ginahingabot

Ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Mga Lily."
1 Luwasa ako, O Dios, kay pareho ako sa tawo nga daw malumos na.
2 Daw sa nagasalop ako sa madalom nga lutak kag wala ako sing may
matungtungan.
Daw ara ako sa madalom nga tubig kag ginatabunan sang mga
balod.
3 Nakapoy na ako sa pagpangayo sang bulig kag masakit na ang akon
tutunlan.
Nagapalangdulom na ang akon panulok sa pagpaabot sang imo
bulig, O Dios ko.

---

† **Salmo 68:25** *sa tunga nila:* ukon, *sa palibot sang mga musikero* ‡ **Salmo 68:28** *O Dios...gahom:* Amo ini sa Septuagint, sa Syriac, kag sa iban nga mga kopya sang Hebreo. Sa kalabanan nga mga kopya sang Hebreo, *Ginhatagan kamo sing kusoggahom sang inyo nga Dios.* § **Salmo 68:30** *nasyon:* posible amo ang Egypt * **Salmo 68:31** *Ethiopia:* sa Hebreo, *Cush*

4 Madamo ang nagakontra kag luyag magpatay sa akon nga wala sing
kabangdanan.
Mas madamo pa sila sa akon buhok.
Ginapilit nila ako sa pag-uli sang mga butang nga wala ko ginkawat.
5 Nahibaluan mo, O Dios, ang akon mga kabuangan;
ang akon mga sala wala matago sa imo.
6 O Ginoong DIOS nga Makagagahom, ang Dios sang Israel,
kabay pa nga indi mahuy-an ang mga nagasalig kag nagadangop sa
imo tungod sa akon.
7 Kay tungod sa imo ginainsulto kag ginapakahuy-an ako.
8 Pareho ako sang pangayaw sa akon mga kadugo;
daw estranghero ako sa akon mga utod.
9 Tungod sang akon pagpakamahal sa imo balay,* ginalaglag† ako.
Ang mga insulto sang mga tawo sa imo ginbatyag ko.
10 Kon nagahibi ako kag nagapuasa, ginapakahuy-an nila ako.
11 Kon nagasuksok ako sang sako *sa pagpakita nga nagapangasubo ako*,
ginayaguta nila ako.
12 Ginalibak ako sang mga tawo nga nagapulungko sa puwertahan *sang
siyudad*,
kag ang mga hubog nagakumpuso sang mga pangyaguta nga mga
kanta parte sa akon.
13 Pero nagapangamuyo ako sa imo, GINOO.
Sa tion nga kaluoyan mo ako, sabta ang akon pangamuyo suno sa
imo dako nga gugma sa akon.
Tungod nga matutom ka sa pagluwas,
14 buligi ako nga indi ako magsalop sa lutak.
Luwasa ako sa mga nagakontra sa akon *nga daw sa ginaluwas mo ako* sa
madalom nga tubig.
15 Indi pagtuguti nga tabunan ako sang mga balod ukon mapatay ako.
16 Sabta ako, GINOO, tungod sang imo kaayo kag gugma sa akon.
Talupangda ako suno sa imo dako nga kaluoy sa akon.
17 Indi ka magpanago sa akon nga imo alagad.
Sabta ako gilayon kay ara ako sa kalisod.
18 Palapit ka sa akon kag luwasa ako sa akon mga kaaway.
19 Nakahibalo ka mismo kon daw ano ang pagpakahuya kag pagpang-
insulto nila sa akon.
Nakita mo ang tanan ko nga mga kaaway.
20 Nasakitan ako sang ila pagpakahuya sa akon
kag naglain ang akon buot.
Nagpaabot ako nga kaluoyan, pero wala gid sing may naluoy sa akon.
Nagpaabot ako nga lipayon, pero wala gid sing may naglipay sa
akon.
21 Ginbutangan nila sang hilo ang akon pagkaon,
kag sang gin-uhaw ako ginhatagan nila ako sang langgaw.
22 Kabay pa nga ang ila mga punsyon magadala sang kalaglagan sa ila
kag sa ila mga bisita.
23 Kabay pa nga mabulag sila kag magkurog‡ permi.
24 Ipakita ang imo kaakig sa ila, *GINOO*.

---

* **Salmo 69:9** *balay:* buot silingon, *templo* † **Salmo 69:9** *ginalaglag:* ukon, *malaglag* ‡ **Salmo 69:23** *magkurog:* Amo ini sa Hebreo. Sa Septuagint, *magbuluktot.*

Dakpa sila sa imo kaugot.
25 Kabay pa nga pabay-an na lang ang ila mga ginaestaran,
kag wala na sing may mag-estar sa ila mga tolda.
26 Kay ginahingabot nila ang mga tawo nga imo ginasilutan,
kag ginakutsokutso nila ang ila pag-antos.
27 Idugang pa gid ina sa ila mga sala kag indi sila pagluwasa.
28 Panasa ang ila mga ngalan sa libro sang mga buhi;§
indi sila paglistaha upod sa mga matarong.
29 Nasakitan ako kag nagaantos,
gani protektari ako, O Dios, paagi sa pagluwas sa akon.

30 Dayawon ko ang Dios paagi sa kanta.
Padunggan ko siya nga may pagpasalamat.
31 Mas makapalipay ini sa GINOO sang sa mga halad nga baka.
32 Kon makita ini sang mga kubos, malipay sila;
ang mga nagadangop sa Dios magabakod.
33 Ginapamatian sang GINOO ang mga kubos
kag wala niya ginakalimtan ang iya katawhan nga ginbihag.

34 Dayawa ninyo ang Dios, tanan kamo nga ara sa kalangitan, sa kalibutan, kag sa kadagatan.
35 Kay luwason sang Dios ang Zion,*
kag patindugon niya liwat ang mga banwa sang Juda.
Kag magaestar dira ang iya katawhan kag magapanag-iya sang sina nga duta.
36 Ang mga kaliwat sang iya mga alagad amo ang magapanubli sang sina nga duta;
ang mga nagahigugma sa iya magaestar dira.

Salmo 70

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios
(Sal. 40:13-17)

Ang kanta nga ginsulat ni David nga ginakanta sa tion sang paghalad sang halad nga bilang pagdumdom sa GINOO. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 GINOONG Dios, luwasa ako kag buligi gilayon.
2 Kabay pa nga ang nagatinguha sa pagpatay sa akon mahuy-an kag magasalasala.
Kabay pa nga ang tanan nga nagahandom sang akon kalaglagan magapalalagyo sa kahuya.
3 Kabay pa nga ang mga nagayaguta *sa akon* magaatras tungod nga nahuy-an sila.
4 Pero kabay pa nga ang tanan nga nagadangop sa imo magkalipay gid tungod sa imo.
Kabay pa nga ang mga naluyag sa kaluwasan nga halin sa imo magsiling permi, "Dalayawon ang Dios!"
5 Kon parte sa akon, kubos kag imol ako.
Palapit ka gilayon sa akon, O Dios!

§ **Salmo 69:28** *sang mga buhi:* ukon, *sang mga may kabuhi nga wala sing katapusan* * **Salmo 69:35** *Zion:* ukon, *Jerusalem*

Ikaw ang akon manugbulig kag manughilway.
GINOO, buligi ako gilayon.

Salmo 71

Isugid ang mga Ginhimo sang Dios Hasta San-o

1 GINOO, sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
Indi pag-itugot nga mahuy-an ako.
2 Buligi ako kag luwasa tungod kay matarong ka.
Pamatii ako kag luwasa.
3 Protektari ako kay pareho ka sa palalipdan nga bato;
sa imo ako permi magadangop.
Magsugo ka nga luwason ako, kay ikaw ang akon *palalipdan nga* bato
kag mabakod nga palanaguan.
4 O Dios ko, luwasa ako sa kamot sang malain kag mapintas nga mga tawo.
5 Kay ikaw ang akon paglaom, O Ginoong DIOS.
Halin sang bata pa ako, nagasalig na ako sa imo.
6 Halin sang akon pagkatawo nagasalig ako sa imo kag ginaprotektaran mo ako.*
Dayawon ko ikaw hasta san-o.
7 Nangin halimbawa ang akon kabuhi sa madamo,
tungod kay ikaw ang akon mabakod nga manugprotektar.
8 Dayawon ko permi ang imo pagkagamhanan.
9 Indi ako pagsikwaya kon tigulang na ako.
Indi ako pagpabay-i kon maluya na ako.
10 Kay ang akon mga kaaway nagatipon kag nagaestoryahanay parte sa akon;
gusto nila ako nga patyon.
11 Nagasiling sila, "Ginpabay-an na siya sang Dios,
gani lagson ta siya kag dakpon
kay wala sing may magbulig sa iya."
12 O Dios ko, indi ka magpalayo sa akon;
buligi ako gilayon.
13 Kabay pa nga ang mga nagaakusar sa akon mahuy-an kag malaglag.
Kabay pa nga ang gusto maghalit sa akon, mahuy-an kag yagutaon.
14 Pero ako ya, O Dios, magalaom permi sa imo,
kag dugangan ko pa gid ang pagdayaw sa imo.
15 Isugid ko permi ang imo matarong nga ginahimo
nga amo ang pagluwas *sa imo katawhan*,
bisan indi ko ini matungkad.
16 Magakadto ako *sa imo templo*, Ginoong DIOS, *kag magdayaw sa imo*
tungod sang imo gamhanan nga mga ginhimo.
Isugid ko ang imo lamang pagkamatarong.

17 O Dios, halin sang bata pa ako,
gintudluan mo na ako parte sang imo makatilingala nga mga binuhatan,
kag hasta subong ginasugid ko ini.
18 Kag bisan tigulang na ako kag ubanon, indi ako pagpabay-i, O Dios,

* **Salmo 71:6** *ginaprotektaran mo ako:* Amo ini sa Septuagint, pero sa Hebreo indi klaro.

samtang ginasugid ko ang imo gahom kag kusog sa masunod nga
henerasyon.
19 Ang imo pagkamatarong, O Dios, indi matungkad.
Makatilingala ang imo mga ginhimo;
wala gid sing may pareho sa imo.
20 Bisan ginapaeksperiensya mo ako sang madamo nga pag-antos,
hatagan mo ako liwat sang bag-o nga kabuhi;
daw pareho ako sa patay nga buhion mo liwat.
21 Himuon mo ako nga labi pa ka dungganon,
kag lipayon mo ako liwat.
22 O Dios ko, tungod sang imo katutom dayawon ko ikaw paagi sa
pagtukar sang arpa.
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw nga ginatukaran sang arpa,
O Balaan *nga Dios* sang Israel.
23 Magahugyaw ako sa kalipay samtang nagakanta ako sang mga pag-
dayaw sa imo
tungod kay ginluwas mo ako.
24 Isugid ko permi ang imo pagkamatarong,
kay ang mga gusto maghalit sa akon nahuy-an kag nagsalasala.

Salmo 72

Pangamuyo para sa Hari
Ginsulat ni Solomon.
1 O Dios, tudlui ang hari sang imo matarong nga paghukom,*
2 para hukman niya sing matarong ang imo katawhan, labi na ang
mga kubos.
3 Kabay pa nga ang mga bukid maghatag sang pagpakamaayo sa imo
katawhan
tungod nga nagakabuhi ang hari sing matarong.
4 Kabay pa nga depensahan kag buligan niya ang mga kubos,
kag pierdihon niya ang mga nagadaogdaog sa ila.

5 Kabay pa nga magpadayon ang iya paghari† hasta san-o *paagi sa iya
mga kaliwat*, samtang may adlaw kag may bulan pa.
6 Kabay pa nga mangin pareho siya sa ulan nga nagahatag sang tubig sa
duta.
7 Sa tion sang iya paghari, kabay pa nga mangibabaw ang pagka-
matarong‡
kag mangin maayo ang kahimtangan sang mga tawo hasta san-o.
8 Kabay pa nga maghari siya halin sa isa ka dagat hasta sa isa pa gid ka
dagat,§
kag halin sa Suba *sang Euphrates* hasta sa pinakamalayo nga parte
sang kalibutan.*
9 Kabay pa nga ang iya mga kaaway nga nagaestar sa kamingawan
magapasakop sa iya.
10 Kabay pa nga ang mga hari sang Tarshish, sang mga isla, sang Sheba,

---

* **Salmo 72:1** *matarong nga paghukom:* ukon, *paghukom kag pagkamatarong* † **Salmo 72:5** *magpadayon ang iya paghari:* Amo ini sa Septuagint. Sa Hebreo, *tahuron nila.* ‡ **Salmo 72:7** *mangibabaw ang pagkamatarong:* ukon, *mag-uswag ang mga matarong* § **Salmo 72:8** *halin...dagat:* siguro ang buot silingon, *halin sa Patay nga Dagat hasta sa Dagat sang Mediteraneo*
* **Salmo 72:8** *kalibutan:* ukon, *duta sang Israel*

kag sang Seba magahatag sa iya sang mga regalo
sa pagpakita nga nagapasakop sila sa iya.
11 Kabay pa nga ang tanan nga hari magapasakop sa iya
kag ang tanan nga nasyon magaalagad sa iya.
12 Kay ginabuligan niya ang mga pinabay-an nga mga kubos, nga naga-
pangayo sang bulig sa iya.
13 Naluoy siya sa mga kubos kag mga imol,
kag ginabuligan niya sila.
14 Ginaluwas niya sila sa mga nagapamigos kag sa mga nagapamintas,
kay ang ila mga kabuhi bilidhon sa iya.

15 Kabay pa nga magkabuhi siya sing malawig.
Kabay pa nga hatagan siya sang bulawan halin sa Sheba.
Kabay pa nga pangamuyuan siya permi nga pakamaayuhon siya sang
Dios.
16 Kabay pa nga magdamo ang mga patubas sa duta bisan sa
putokputokan sang mga bukid,
pareho sang mga patubas sa Lebanon.
Kabay pa nga magdamo ang mga pumuluyo sang mga banwa,
pareho sang mga hilamon sa mga latagon.
17 Kabay pa nga indi malimtan ang ngalan sang hari hasta san-o, sam-
tang may adlaw pa.
Kabay pa nga paagi sa iya, pakamaayuhon ang tanan nga nasyon,
kag ang mga nasyon magatawag sa iya nga bulahan.
18 Dalayawon ang GINOONG Dios, ang Dios sang Israel,
nga amo lang gid ang nagahimo sang sinang makatilingala nga mga
butang.
19 Dalayawon ang iya pagkagamhanan hasta san-o.
Kabay pa nga makita sang mga tawo sa bilog nga kalibutan ang iya
pagkagamhanan.
Amen! Amen!

20 Amo ini ang katapusan sang mga pangamuyo ni David nga anak ni
Jesse.

IKATLO NGA LIBRO

73

Sal. 73–89

Ang Matarong nga Paghukom sang Dios
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf.
1 Maayo gid ang Dios sa Israel,
labi na gid sa mga matinlo ang tagipusuon.
2 Pero ako, diutayan lang madulaan sang pagtuo,
3 kay nahisa ako sa bugalon kag malain nga mga tawo sang makita
ko nga nagauswag sila.
4 Maayo ang ila lawas kag indi masakit ang ila kamatayon.
5 Wala sila nagaantos kag wala sila sing mga kalisod pareho sa iban
nga mga tawo.

6 Gani ginapakita-kita nila ang ila pagkabugalon kag pagpamintas.*
7 Ang ila mga tagipusuon puno sang kalautan,†
kag ang ila lang permi nga ginahunahuna amo ang paghimo sang malain.
8 Ginayaguta nila kag ginahambalan sang malain ang iban.
Sa ila nga pagkabugalon nagapamahog sila sa pagpamigos sa iban.
9 Nagahambal sila sang malain sa Dios sa langit kag sa mga tawo sa kalibutan.
10 Bisan ang katawhan sang Dios nagasunod sa ila,
kag nagabaton lang sa ila ginahambal.‡
11 Nagasiling sila, “Paano makahibalo ang Dios?
Wala sing inalung-ong ang Labing Mataas nga Dios.”

12 Amo ina ang mga malain, wala sing palaligban kag nagamanggaranon pa gid.
13 Gani wala bala sing pulos ang pagkabuhi ko nga matinlo kag wala sing sala?
14 Kay permi mo ako ginapaantos, O Dios;
halos kada aga ginasilutan mo ako.
15 Kon ginyaguta ko man ikaw pareho sang ginhambal sang mga malain,
mahimo nga ginluiban ko ang imo katawhan.
16 Karon gintinguhaan ko gid nga intiendihon ini nga mga butang
pero binudlayan ako,
17 hasta nga nagkadto ako sa imo templo,
kag dayon naintiendihan ko kon ano ang matabo sa mga malain.
18 Matuod gid man nga ginabutang mo sila sa indi sigurado nga kahimtangan,
kag laglagon mo sila.
19 Gulpi lang sila nga malaglag;
magakalamatay sila tanan sa ila makahaladlok nga dangatan.
20 Pareho sila sa damgo nga pagkaaga wala na.
Indi na sila madumduman pa kon silutan mo na sila, O Ginoo.

21 Sang naglain sadto ang akon buot kag nasakitan ang akon balatyagon,
22 nangin pareho ako sa sapat sa imo panulok nga balingag kag wala nakaintiendi.
23 Pero sa gihapon nagapalapit ako sa imo kag ginatuytuyan mo ako.
24 Ginatuytuyan mo ako paagi sa imo mga paglaygay,
kag sa ulihi dal-on mo ako sa maayo gid nga kahimtangan.
25 Wala na sing iban pa sa langit nga akon ginakinahanglan kundi ikaw lang.
Tungod kay ikaw ari sa akon, wala na ako sing iban pa nga ginahandom sa kalibutan.
26 Bisan magluya ang akon lawas kag hunahuna, ikaw, O Dios, amo ang akon kusog.
Ikaw lang gid ang akon ginakinahanglan hasta san-o.
27 Sigurado gid nga magakawala ang mga tawo nga nagapalayo sa imo;
laglagon mo sila nga indi matutom sa imo.

* **Salmo 73:6** *ginapakita-kita...pagpamintas:* sa literal, *nagapangulintas sila sang bugal kag nagabayo sang kapintas* † **Salmo 73:7** *Ang ila...kalautan:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. ‡ **Salmo 73:10** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo.

28 Pero ako ya, kabigon ko nga maayo ang pagpalapit sa imo, O Dios.
Ikaw Ginoong Dios ang ginhimo ko nga akon manugprotektar,
para masugid ko ang tanan mo nga binuhatan.

Salmo 74

Pangamuyo para sa Nasyon sa Tion sang Kalisod
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf.
1 O Dios, ngaa bala nga padayon mo kami nga ginasikway?
Ngaa akig ka sa katawhan nga imo ginabantayan?
2 O Dios, dumduma ang imo katawhan nga ginpili mo sang una
nga mangin imo kag ginluwas mo para imo panag-iyahan.
Dumduma ang Bukid sang Zion nga sa diin nagapuyo ka.
3 Kadtui bala kag tan-awa ang padayon nga pagkaguba sang templo
tungod sang ginhimo sang mga kaaway.
4 Naghinugyaw ang imo mga kaaway sa imo templo*[*sa pagpakita nga nagdaog sila kontra sa imo katawhan.*]
Nagbutang sila dira sang tanda sang ila pagdaog.
5 Sa ila pagguba sa templo
daw pareho sila sa mga tawo nga nagapang-utod sang mga kahoy sa kakahuyan
paagi sa ila mga wasay.†
6 Ginwasak nila ang gin-inggreban nga mga kahoy *sang templo*
paagi sa ila mga wasay kag mga piko.
7 Ginsunog nila ang imo templo;
ginhigkuan nila ining imo ginapuy-an.
8 Nagsiling sila sa ila kaugalingon nga laglagon nila kami sing bug-os.
Ginsunog nila ang tanan nga ginatipunan sa pagsimba sa imo diri sa duta *sang Israel*.
9 Nadula na ang tanda sang imo presensya sa amon;
wala na sing propeta nga nabilin,
kag wala sing may nakahibalo sa amon kon hasta san-o pa matapos ining nagakalatabo sa amon.

10 O Dios, hasta san-o pa bala ang pagpakahuya sang amon mga kaaway sa imo?
Yagutaon ka na lang bala nila hasta san-o?
11 Ngaa wala mo pa sila pagsiluti?
Pareho lang nga gintago mo ang imo kamot.
Laglaga na sila!
12 Ikaw, O Dios, ang amon hari halin pa sang una,
kag madamo nga beses nga ginluwas mo ang mga tawo sa kalibutan.‡
13 Ikaw ang nagtunga sang dagat paagi sa imo gahom,
kag ikaw ang nagdunot sang mga ulo sang dalagko nga mga sapat sa tubig.
14 Ikaw ang nagdugmok sang mga ulo sang *dragon nga* Leviatan
kag nagpakaon sang iya bangkay sa mga sapat nga nagaestar sa kamingawan.

---

* **Salmo 74:4** *templo:* sa literal, *sa lugar nga sa diin nagapakigkita ka sa amon* † **Salmo 74:5** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo. ‡ **Salmo 74:12** *kalibutan:* ukon, *duta sang Israel*

15 Ikaw ang nagpatubod sang mga tuburan kag mga ililigan sang tubig.
Ikaw ang nagpahubas sa mga suba nga wala nagakahubsan.
16 Ikaw ang naghimo sang adlaw kag sang gab-i,
kag ikaw ang nagpahamtang sang adlaw kag sang bulan sa ila nahamtangan.
17 Ikaw ang nagbutang sang tanan nga border sa kalibutan,
kag ikaw ang naghimo sang tig-ilinit kag sang tigtulugnaw.

18 Dumduma, GINOO, kon paano ka ginpakahuy-an
kag ginyaguta sang buang-buang nga mga kaaway.
19 Ang imo *katawhan nga daw pareho sa* pating
indi pag-itugyan sa *ila mga kaaway*
nga daw pareho sa mabangis nga sapat.
Indi pagkalimti hasta san-o ang imo katawhan nga ginadaogdaog.
20 Dumduma ang imo kasugtanan sa amon,
kay madamo na nga pagpamintas ang ginahimo sa madulom nga mga lugar sa *sini nga* duta.
21 Indi pag-itugot nga mahuy-an ang mga ginadaogdaog.
Kabay pa nga dayawon ka sang mga kubos kag mga imol.
22 Sige na, O Dios, depensahi ang imo dungog.
Dumduma kon paano ka ginapakahuy-an permi sang mga buang-buang.
23 Indi pagpabay-i ang wala sing untat nga singgit sang imo mga kaaway
sa pagpakita sang ila kaakig.

Salmo 75

Ang Dios amo ang Manughukom

Ang kanta nga ginsulat ni Asaf. Sa direktor sang mga manugkanta: Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Indi Paglaglaga."
1 O Dios, nagapasalamat kami sa imo.
Nagapasalamat kami kay malapit ka sa amon.
Ginasugid sang mga tawo ang imo makatilingala nga mga binuhatan.

2 *Nagsiling ka,* "May gintalana ako nga tion sa paghukom,
kag magahukom ako sing matarong.
3 Kon magtay-og ang kalibutan kag magkurog sa kahadlok ang mga pumuluyo sini,
ako ang nagapabakod sang iya pundasyon.*
4 Nagasiling ako sa bugalon nga mga malain
nga indi sila magpabugal kag magpasikat sang ila ikasarang.
5 Nagasiling ako sa ila nga untatan na nila inang ila pagpadayaw-dayaw."

6 *Husto inang ginasiling sang Dios,*
kay ang pagpataas *sa tawo* wala naghalin sa bisan diin†
7 kundi sa Dios lang.
Siya ang nagahukom;
paubuson niya ang iban kag pataason ang iban.
8 Kay nagauyat ang GINOO sang kupa nga puno sang nagabula nga bino

* **Salmo 75:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. † **Salmo 75:6** *sa bisan diin:* sa literal, *sa east ukon sa west ukon sa kamingawan*

nga tama kaisog *nga amo ang iya kaakig*.
Ginatagay niya ini, kag nagainom ang tanan nga malain sa kalibutan
hasta nga maubos nila.

9 Pero ako ya, indi mag-untat sa pagsugid parte sa Dios ni Jacob,
kag kantahan ko siya sang mga pagdayaw.
10 Dulaon niya‡ ang ikasarang sang mga malain,
pero dugangan niya ang ikasarang sang mga matarong.

Salmo 76

Madinalag-on ang Dios
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf. Sa direktor sang mga manugkanta:
Gamita ang mga instrumento nga may mga kuwerdas.
1 Kilala gid ang Dios sa Juda;
bantog siya sa Israel.
2 Nagapuyo siya sa *Bukid sang* Zion sa Jerusalem.*
3 Didto ginpangguba niya ang nagadabdab nga mga pana sang mga kaaway,
ang ila mga taming, mga espada, kag ang iban pa nila nga mga armas.†

4 O Dios, gamhanan kag halangdon ka samtang nagapadulhog ka halin sa mga bukid
nga sa diin ginpamatay mo ang imo mga kaaway.‡
5 Ginpang-agaw mo sa maisog nga mga soldado ang mga pagkabutang nga gin-agaw nila sa iban.
Kag nagkalamatay na sila tanan;
bisan ang ila mga kamot indi na nila maalsa.
6 O Dios ni Jacob, sa imo nga pagsabdong
nagkalamatay ang mga manugkabayo kag ang ila mga kabayo.
7 Ginakahadlukan ka, O Dios.
Sin-o bala ang makaagwanta sa imo kon mangakig ka?
8 Halin sa langit naghukom ka.
Nahadlok sa imo ang mga tawo sa kalibutan kag naghipos sila
9 sang naghukom ka, O Dios, sa pagluwas sa tanan nga ginadaogdaog sa kalibutan.
10 Sigurado nga ang imo kaakig sa mga tawo§ makahatag sang pagdayaw sa imo;
ginapunggan mo pa ang nabilin mo nga kaakig.*

11 Magpromisa kamo sa GINOO nga inyo Dios kag tumana ninyo ina.
Ang tanan nga ara sa palibot sang Dios nga talahuron, dal-a ninyo ang inyo mga regalo sa iya.
12 Ginapaubos niya ang bugalon nga mga pangulo;
ginakahadlukan siya sang mga hari sa kalibutan.

---

‡ **Salmo 75:10** *niya:* sa Hebreo, *ko* * **Salmo 76:2** *Jerusalem:* sa Hebreo, *Salem,* nga isa pa ka ngalan sang Jerusalem. Ang buot silingon sini, *"Maayo nga kahimtangan"* ukon, *"Kalinong."* † **Salmo 76:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 9. ‡ **Salmo 76:4** *samtang...kaaway:* sa Septuagint, *sang sa mga bukid nga dugay na* § **Salmo 76:10** *ang imo kaakig sa mga tawo:* ukon, *ang kaakig sang mga tawo* * **Salmo 76:10** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo.

Salmo 77

Kalipay sa Tion sang Kalisod
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf. Sa direktor sang mga manugkanta nga si Jedutun.
1 Nagapanawag ako sing mabaskog sa Dios.
Nagapanawag ako sa iya para mabatian niya ako.
2 Sa tion sang kalisod nagapangamuyo ako sa Ginoo.
Kag kon gab-i ginabayaw ko ang akon mga kamot *sa pagpangamuyo*,
kag wala ako ginakapoy,
pero wala gihapon ako sang kalipay.
3 Kon magpamalandong ako sa Dios nagapanghayhay ako kag nagakadulaan sang paglaom.*
4 Wala niya ako ginapatulog;
indi ako kahibalo kon ano ang akon ihambal, tungod nga indi ako mapahamtang.
5 Ginahunahuna ko ang mga inadlaw nga nagliligad kag ang madugay na nga mga tinuig.
6 Ginadumdom ko ang mga tinion nga nagakanta ako sa kagab-ihon.†
Nagapamalandong ako kag amo ini ang ginapamangkot ko sa akon kaugalingon:
7 "Isikway na lang bala ako sang Ginoo hasta san-o?
Indi na gid bala siya malipay sa akon?
8 Nadula na gid bala ang iya gugma sa akon?
Indi na gid bala niya pagtumanon ang iya promisa?
9 Nalimtan na bala niya ang pagkaluoy?
Wala na bala siya sing kaluoy tungod sang iya kaakig?"
10 Dayon nagsiling ako, "Ang nalainan sang akon buot
amo nga ang Labing Mataas nga Dios wala na nagabulig."

11 GINOO, dumdumon ko ang imo mga binuhatan.
Huo, dumdumon ko ang mga milagro nga ginpanghimo mo sang una.
12 Hunahunaon ko kag pamalandungan ang tanan mo nga gamhanan nga mga binuhatan.
13 O Dios, ang imo pamaagi lain sang sa iban.
Wala na sing pareho sa imo kagamhanan.
14 Ikaw ang Dios nga nagahimo sang mga milagro.
Ginapakita mo ang imo gahom sa mga katawhan.
15 Paagi sa imo gahom ginluwas mo ang imo katawhan nga mga kaliwat ni Jacob kag ni Jose.
16 Sadto nga hitabo ang mga tubig, O Dios,
daw pareho sa tawo nga sang pagkakita sa imo hinadlukan kag nagkulurog.
17 Nag-ulan halin sa mga panganod;
nagdaguob sa langit kag nagpangilat sa bisan diin.
18 Mabatian ang daguob sa mga bagyo;
ang mga kilat nagpasanag sa kalibutan;

* **Salmo 77:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 9 kag 15. † **Salmo 77:6** *Ginadumdom...kagab-ihon:* sa Septuagint kag sa Syriac, *Kon gab-i nagahunahuna ako sing madalom*

kag nagtay-og ang kalibutan.
19 Gintabok mo ang dagat nga may dalagko nga mga balod,
pero indi ka makita.‡
20 Paagi kay Moises kag kay Aaron gintuytuyan mo ang imo katawhan
nga pareho sa mga karnero.

Salmo 78

Pagtuytoy sang Dios sa Iya Katawhan

Ang *maskil** nga ginsulat ni Asaf.
1 Mga kasimanwa,† pamatii ninyo ang akon mga pagpanudlo.
2 Tudluan ko kamo paagi sa mga paanggid.‡
Sugiran ko kamo sang tinago nga mga kamatuoran sang una
3 nga nahibaluan na naton,
kay ginsugid ini sa aton sang aton mga katigulangan.
4 Indi ta ini pagtaguon sa aton mga kabataan;
isugid ta ini sa masunod nga mga henerasyon.
Sugiran ta sila sang gahom sang GINOO
kag sang iya dalayawon kag makatilingala nga mga binuhatan.
5 Ginhatagan niya sang kasuguan ang katawhan sang Israel nga mga
kaliwat ni Jacob.
Ginmanduan niya ang aton mga katigulangan nga itudlo ini sa ila
mga kabataan,
6 para ang masunod nga henerasyon makahibalo man sini,
kag matudlo man nila ini sa ila mga kabataan.
7 Sa sini nga paagi magasalig sila sa Dios kag indi nila pagkalimtan ang
iya mga ginhimo
kundi tumanon nila ang iya mga sugo.
8 Indi sila mangin pareho sa ila mga katigulangan nga mga matig-a sing
ulo,
indi matinumanon, indi mabakod ang ila pagsalig sa Dios, kag indi
matutom sa iya.

9 Ang mga soldado sang Efraim, bisan may armas sila nga mga pana,
nagpalalagyo sang tion sang inaway.
10 Wala nila gintuman ang ila kasugtanan sa Dios;
wala nila ginsunod ang iya kasuguan.
11 Ginkalimtan nila ang iya makatilingala nga mga binuhatan nga gin-
pakita sa ila.

12 Naghimo ang Dios sang milagro didto sa Zoan, sa duta sang Egypt
kag nakita ini sang aton§ mga katigulangan.
13 Gintunga niya ang dagat kag ginpaagi sila;
ginhimo niya ang tubig nga daw mga pader.
14 Kon adlaw, ginatuytuyan niya sila paagi sa panganod,
kag kon gab-i, paagi sa kasanag sang kalayo.
15 Ginpalitik niya ang mga bato sa kamingawan *kag nagtubod ang tubig*

‡ **Salmo 77:19** *indi ka makita:* sa literal, *indi makita ang agi sang imo mga tiil* * **Salmo 78:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 78:1** *Mga kasimanwa:* ukon, *Katawhan ko* ‡ **Salmo 78:2** *paanggid:* ukon, *estorya;* ukon, *hulubaton* § **Salmo 78:12** *aton:* sa Hebreo, *ila*

kag ginpaayawan niya sila inom sang tubig nga daw halin sa
kadadalman sang duta.
16 Ginpatubod niya ang tubig sa bato kag nag-ilig ang tubig nga daw sa
suba.

17 Pero ang aton mga katigulangan nagpadayon sa pagpakasala sa iya.
Didto sa kamingawan nagrebelde sila sa Labing Mataas nga Dios.
18 Gintilawan nila sing hungod ang Dios paagi sa pagpangayo sang kalan-
on nga gusto gid nila.
19 Gin-insulto nila ang Dios paagi sa pagsiling,
"Makapapunsyon bala ang Dios diri sa kamingawan?
20 Matuod nga ginpahampak niya ang bato kag nagsagawak ang tubig,
pero makahatag bala siya sang tinapay kag karne sa aton nga iya
katawhan?"
21 Gani nangakig ang GINOO sang mabatian niya *sila*.
Sa iya kaakig sa ila nga mga Israelinhon, nga mga kaliwat ni Jacob,
ginsalakay niya sila sang kalayo.
22 Kay wala sila sing pagtuo sa iya, kag wala sila magsalig nga luwason
niya sila.
23 Pero bisan pa sina, ginmanduan niya ang langit nga mag-abri,
24 kag ginpaulanan niya sila sang *pagkaon nga ginatawag* manna.
Ginhatag niya sa ila ini nga pagkaon nga halin sa langit para ila
kaunon.
25 Sila nga tawo nagkaon sang pagkaon sang mga anghel,
kag ginpagustuhan gid sila sang Dios sini.
26 Ginpahuyop niya ang hangin nga halin sa east kag sa south paagi sa
iya gahom.
27 Kag ginpaulanan niya sila sang mga pispis nga daw pareho kadamo sa
balas sa baybayon.
28 Ginpahugpa niya ini sa palibot sang ila mga tolda didto sa ila nga
kampo.
29 Gani nagkaon sila kag nagkalabusog, kay ginhatag sang Dios sa ila ang
gusto nila.
30 Pero samtang nagapagusto sila sang kaon,
31 nangakig ang Dios sa ila.
Ginpamatay niya ang makusog nga mga pamatan-on sang Israel.
32 Bisan pa sining tanan nga ginpanghimo niya, nagpadayon sila sa
pagpakasala.
Bisan naghimo siya sang mga milagro, wala sila nagtuo sa iya.
33 Gani gulpi lang niya gintapos ang ila kabuhi paagi sa hinali nga
kalaglagan.
34 Sang ginpatay niya ang iban sa ila,
ang nabilin nagdangop sa iya kag naghinulsol, nga nagahandom gid
sa iya.
35 Nadumduman nila nga ang Labing Mataas nga Dios
amo ang ila *palalipdan nga* bato kag manunubos.
36 Pero nagadayaw-dayaw lang sila sa iya. Mga butigon sila.
37 Indi sila mainunungon sa iya;
indi sila matutom sa ila kasugtanan sa iya.
38 Pero bisan pa sini, maluluy-on gihapon ang Dios sa ila.
Ginpatawad niya ang ila mga sala kag wala niya sila paglaglaga.

Sa madamo nga tion ginpunggan niya ang iya kaakig bisan puwerte
na gid ang iya kaugot.
39 Naisip niya nga sila mga tawo lang, nga pareho sa nagalabay nga
hangin nga nagakadula lang.
40 Pila ka beses sila nga nagrebelde sa Dios kag nagpasubo sa iya didto sa
kamingawan.
41 Liwat-liwat nila nga gintilawan ang Dios;
ginsakit nila ang balatyagon sang Balaan nga Dios sang Israel.
42 Ginkalimtan nila ang iya gahom nga ginpakita
sadtong tion nga ginluwas niya sila sa ila mga kaaway
43 kag sang tion nga ginhimo niya ang iya mga milagro kag makatilingala
nga mga binuhatan
didto sa Zoan, sa duta sang Egypt.
44 Ginhimo niya nga dugo ang mga suba kag mga sapa sang mga Egypto-
hanon,
kag tungod sini wala na sila sing mainom.
45 Nagpadala siya sang panong sang mga sapat-sapat sa pagpaantos sa
ila,
kag sang mga paka sa paghalit sang ila mga duta.
46 Ginpakaon niya sa mga apan ang ila mga tanom kag mga patubas.
47 Ginpamatay niya ang ila mga ubas kag mga kahoy nga sikomoro paagi
sa ulan nga yelo.
48 Ginpamatay niya ang ila mga kasapatan paagi man sa ulan nga yelo
kag sa kilat.
49 Tungod sa iya puwerte gid nga kaakig sa ila,
ginpadal-an niya sila sang mga anghel sa paglaglag sa ila.
50 Wala niya pagpunggi ang iya kaakig;
wala niya sila pagluwasa sa kamatayon,
kundi ginpamatay niya sila paagi sa mga kahalitan.
51 Ginpamatay niya ang tanan nga kamagulangan nga lalaki sa Egypt,
nga amo ang lugar sang mga kaliwat ni Ham.
52 Dayon ginpaguwa niya sa Egypt ang iya katawhan nga pareho sa mga
karnero
kag gintuytuyan niya sila sa kamingawan.
53 Gin-ubayan niya sila, gani wala sila mahadlok.
Pero ang ila mga kaaway nagkalalumos sa dagat.
54 Gindala niya sila sa duta nga iya ginpili, didto sa bukid* nga gin-agaw
niya paagi sa iya gahom.
55 Gintabog niya ang mga pumuluyo didto palayo sa iya katawhan,
kag ginbahin-bahin niya ang duta sa mga tribo sang Israel para ila
panag-iyahan,
kag didto niya sila ginpaestar.

56 Pero gintilawan nila ang Labing Mataas nga Dios kag nagrebelde sila
sa iya.
Wala nila gintuman ang iya mga sugo.
57 Nagpalayo sila kag nagluib sa Dios pareho sang ila mga katigulangan.
Indi sila masaligan pareho sa guba nga pana.
58 Ginpaimon kag ginpaakig nila ang Dios

* **Salmo 78:54** *bukid:* ukon, *kabukiran*

tungod sang ila mga dios-dios sa mga simbahan sa mataas nga mga
lugar.

59 Nahibaluan† sang Dios ining ginhimo sang mga Israelinhon,
gani nangakig siya kag ginsikway niya sila sing bug-os.
60 Ginbayaan niya ang iya tolda sa Shilo nga iya ginpuy-an sa tunga sang
katawhan.
61 Gintugutan niya nga agawon sang kaaway ang *Kahon sang Kasug-*
tanan
nga simbolo sang iya pagkagamhanan kag pagkahalangdon.
62 Naakig siya sa katawhan nga iya ginapanag-iyahan,
gani ginpapatay niya sila sa inaway.
63 Ginsunog ang ila bataon nga mga lalaki,
gani nawad-an sang palamanahon ang ila mga dalaga.
64 Nagkalamatay sa inaway ang ila mga pari,
kag ang ila mga balo nga wala makapangasubo para sa ila.‡
65 Dayon daw sa nakamata ang Ginoo;
pareho siya sa isa ka makusog nga tawo nga ginpaisog sang bino.
66 Ginpatal-as niya ang iya mga kaaway;
ginpakahuy-an niya sila hasta san-o.
67 Wala niya pagpilia ang tribo ni Efraim§ nga mga kaliwat ni Jose.
68 Sa baylo, ginpili niya ang tribo ni Juda kag ang Bukid sang Zion nga iya
ginapakamahal.
69 *Didto* ginpatindog niya ang iya templo nga pareho kataas sa mga
kabukiran,
kag magapabilin ini hasta san-o pareho sang duta.

70-71 Ginpili sang Dios si David nga mangin iya alagad.
Ginkuha niya siya sa iya trabaho nga manugbantay sang karnero
kag ginhimo nga hari sang Israel, ang katawhan nga iya ginapanag-
iyahan.
Pareho si David sa isa ka manugbantay sang mga karnero,
72 gin-atipan niya ang mga Israelinhon sing sinsero
kag gindumalahan niya sila sing maayo.

Salmo 79

Pangamuyo para sa Kahilwayan sang Nasyon
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 O Dios, ginsalakay sang mga taga-iban nga nasyon ang duta nga imo
ginapanag-iyahan.
Gindagtaan nila ang imo balaan nga templo kag ginlaglag ang
Jerusalem.
2 Ginpakaon nila sa mga pispis kag sa mapintas nga mga sapat
ang mga bangkay sang imo matutom nga mga alagad.
3 Ginpaagay nila ang dugo sang imo katawhan pareho sa tubig nga
nagbaha sa bilog nga Jerusalem,
kag wala sing may nabilin nga maglubong sa mga patay.

† **Salmo 78:59** *Nahibaluan:* sa literal, *Nabatian* ‡ **Salmo 78:64** Tan-awa ang 1 Sam. 4:17-22.
§ **Salmo 78:67** *Wala...Efraim:* Siguro ang buot silingon wala niya pagpilia ang ila lugar nga mangin sentro sang pagsimba kag sa diin magahari ang iya pinili nga hari.

4 Ginapakahuy-an kami kag ginayaguta sang mga nasyon sa palibot
namon.
5 Hasta san-o pa bala, GINOO, ang imo kaakig sa amon?
Hasta bala sa wala sing katapusan?
Magadabdab na lang bala pareho sa kalayo ang imo kaimon?
6 Ipakita ang imo kaakig sa mga nasyon kag mga ginharian
nga wala nagakilala kag nagasimba sa imo.
7 Kay ginpamatay nila ang imo katawhan* kag ginlaglag ang ila nasyon.
8 Indi kami pagsiluti tungod sa mga sala sang amon mga katigulangan.
Sa baylo, kaluoyi kami gilayon kay wala na gid kami sing may
mahimo.
9 Buligi kami, O Dios nga amon manluluwas, para madayaw ka.
Luwasa kami kag patawara sa amon mga sala para mapadunggan
ka.
10 Indi pagtuguti nga magsiling sa amon ang iban nga mga nasyon, "Diin
na bala ang inyo Dios?"
Samtang nagatulok kami ipareyalisar sa mga nasyon
nga balusan mo sila sa ila pagpamatay sang imo *katawhan nga imo*
mga alagad.

11 Pamatii ang mga pag-ugayong sang *imo katawhan nga* ginbihag.
Mga palatyon sila, gani hilwaya sila paagi sa imo gahom.
12 Ginoo, balusi sing pito ka pilo ang amon katupad nga mga nasyon
sa ila nga pagpakahuya sa imo.
13 Kag kami nga imo katawhan, nga imo ginabantayan pareho sa mga
karnero,
magapasalamat sa imo hasta san-o.
Dayawon ka namon permi hasta san-o.

Salmo 80

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios sa Nasyon

Ang kanta nga ginsulat ni Asaf. Sa direktor sang mga manugkanta:
Kantaha ini sa tuno sang kanta nga "Ang mga Lily para sa Kalig-unan
sang Kasugtanan."
1 Pamatii kami, O Manugbantay sang Israel,
nga manugtuytoy sang mga kaliwat ni Jose nga pareho sa mga
karnero.
Ikaw nga nagapungko sa imo trono sa tunga sang mga kerubin, ipakita
ang imo gahom
2 sa tribo ni Efraim, ni Benjamin, kag ni Manase.
Ipakita na ang imo gahom, kag kadtui kami kag luwasa.

3 O Dios, ibalik sa amon ang amon maayo nga kahimtangan.
Ipakita sa amon ang imo kaayo para maluwas kami.
4 GINOONG Dios nga Makagagahom,
hasta san-o pa bala ang imo kaakig sa mga pangamuyo namon nga
imo katawhan?
5 Ginpuno mo kami sang kasubo, kag halos mainom na namon ang amon
mga luha.
6 Gintugot mo nga awayon kami sang amon katupad nga mga nasyon,

* **Salmo 79:7** *imo katawhan:* sa literal, *si Jacob*

kag sila nga amon mga kaaway nagayaguta sa amon.

7 O Dios nga Makagagahom, ibalik sa amon ang amon maayo nga
kahimtangan.
Ipakita sa amon ang imo kaayo para maluwas kami.
8 Kami nga imo katawhan daw pareho sa tanom nga ubas nga ginkuha
mo sa Egypt
kag gintanom sa duta nga ang mga katawhan sini gintabog mo.
9 Ginhawanan mo ini nga duta,
kag nagpanggamot sing maayo ang ubas kag nagpangalapkap ini sa
bilog nga duta.
10 Ginhandungan* sang iya mga sanga ang mga bukid kag ang dalagko
nga *mga kahoy nga* sedro.
11 Naglambot ang iya mga sanga hasta sa Dagat *sang Mediteraneo*
kag hasta sa Suba *sang Euphrates*.
12 Pero ngaa gin-guba mo, *O Dios,* ang mga pader sang sini nga tanom?
Gani ginakawat sang tanan nga nagaagi ang mga bunga sini.
13 Kag ginakaon ini sang talunon nga mga baboy kag sang iban pa nga
talunon nga mga sapat.

14 Balikda kami, O Dios nga Makagagahom!
Halin sa langit, tan-awa kami sing maayo.
Dumduma *kami nga imo katawhan nga*
15 *pareho sa* tanom nga ubas nga gintanom mo paagi sa imo gahom.
Dumduma kami nga imo mga anak nga imo ginpabakod para sa imo
kadayawan.
16 O Dios, daw sa gintapas kami nga ubas kag ginsunog.
Gintulok mo kami nga may kaakig kag ginlaglag mo kami.
17 Pero karon buligi kami nga imo ginpili nga mangin malapit sa imo
kag ginpabakod para sa imo kadayawan,
18 kag indi na kami magbiya sa imo.
Ibalik sa amon ang amon maayo nga kahimtangan,
kag simbahon ka namon.
19 GINOONG Dios nga Makagagahom, ibalik sa amon ang maayo nga
kahimtangan!
Ipakita sa amon ang imo kaayo para maluwas kami.

Salmo 81

Pagdayaw sa Kaayo sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni Asaf. Sa direktor sang mga manugkanta:
Gamita ang "gittith."*
1 Magkanta kamo sa kalipay sa Dios nga naghatag sa aton sang kusog.
Maghinugyaw kamo sa Dios ni Jacob!
2 Suguri ninyo ang pagkanta;
patunuga ninyo ang tamborin,
kag patukara ang manami pamatian nga mga instrumento nga may mga
kuwerdas.

* **Salmo 80:10** *Ginhandungan:* sa iban nga Bisaya, *Ginlandungan*
* **Salmo 81:** *gittith:* Posible isa ini ka instrumento o tuno.

3 Patunuga ninyo ang budyong sa pagsaulog sang Piesta sang Pag-
umpisa sang Bulan kag sang piesta† nga ginahiwat naton kon bilog
ang bulan.
4 Kay amo ini ang pagsulundan para sa mga taga-Israel.
Sugo ini sang Dios ni Jacob.
5 Ginhatag niya ini nga pagpanudlo sa mga kaliwat ni Jose sang gin-
salakay niya ang‡ Egypt.

Nakabati ako sang tingog nga wala ko makilal-i *nga nagasiling*,
6 "*Ginhilway ko kamo sa pagkaulipon;*
ginkuha ko ang mga mabug-at nga ginapas-an kag ginabitbit ninyo.
7 Sang ara kamo sa kalisod nagpanawag kamo sa akon kag ginluwas ko
kamo.
Halin sa mga gal-om ginsabat ko kamo.
Gintilawan ko kamo didto sa tuburan sang Meriba.§

8 "Katawhan ko nga mga Israelinhon, pamatii ninyo ining akon paandam
sa inyo.
Magpamati kuntani kamo sa akon!
9 Dapat wala kamo sing iban nga dios;
indi gid kamo magsimba sa ila.
10 Ako ang GINOO nga inyo Dios nga nagpaguwa sa inyo sa Egypt.
Magpangayo kamo sa akon kag hatagan ko kamo sang inyo mga
kinahanglanon.

11 "Pero kamo nga mga Israelinhon nga akon katawhan, wala kamo
magpamati kag magtuman sa akon.
12 Gani ginpabay-an ko kamo sa inyo pagkabatinggilan, kag ginhimo
ninyo ang inyo gusto.
13 Kon magpamati lang kuntani kamo kag magsunod sa akon mga
pamaagi,
14 silutan kag pierdihon ko gilayon ang inyo mga kaaway.
15 Ang mga nagakaugot sa akon, magaluhod sa akon sa kahadlok.
Ang ila silot wala sing katapusan.
16 Pero kamo nga akon katawhan pakaunon kag busgon ko sang labing
maayo nga trigo kag honey."

Salmo 82

Ang Dios Labaw sa Tanan nga Manugdumala

Ang kanta nga ginsulat ni Asaf.

1 Ginapanguluhan sang Dios ang pagtilipon sang mga dios*
kag ginahukman niya sila.
2 *Siling niya,* "Hasta san-o pa bala kamo maghukom sang indi matarong?
Hasta san-o pa bala ninyo paboran ang mga malain?†
3 Hatagi ninyo sang hustisya ang mga wala sing ikasarang kag mga ilo.

† **Salmo 81:3** *kag sang piesta:* ukon, *ang piesta* ‡ **Salmo 81:5** *ginsalakay niya ang:* ukon, *nagguwa sila sa* § **Salmo 81:7** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. * **Salmo 82:1** *mga dios:* Posible mga langitnon nga mga tinuga, ukon mga dios sang mga nasyon, ukon mga manugdumala sa kalibutan. † **Salmo 82:2** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

Depensahi ninyo ang kinamatarong sang ginadaogdaog nga mga
kubos.
4 Luwasa ang mga wala sing ikasarang kag ang mga imol sa gahom sang
malain nga mga tawo!

5 "Wala kamo sing inalung-ong!
Wala kamo sing naintiendihan!
Nagakabuhi kamo sa kadulom, amo gani nga wala na sing kahusayan sa
kalibutan.‡
6 Ako, ang Labing Mataas nga Dios, nagsiling sa inyo nga mga dios kamo
kag tanan kamo mga anak ko.
7 Pero mapatay kamo pareho sa tawo.
Madula ang inyo kabuhi pareho sa bisan sin-o nga pangulo *sa
kalibutan*."

8 Sige na, O Dios, hukmi ang tanan nga nasyon sa kalibutan, kay imo sila.

Salmo 83

Ang Malain nga mga Nasyon
Ang kanta nga ginsulat ni Asaf.
1 O Dios, indi ka lang magpahimuyong. Maghulag ka!
2 Kay tan-awa bala ang imo mga kaaway,
nagaginual sila sa pagsalakay kag nagapahambog sila nga maga-
daog sila.
3 Nagaplano sila sing tago kontra sa imo katawhan nga imo ginaatipan.
4 Nagasiling sila, "Dali kamo, laglagon ta ang nasyon sang Israel
para malimtan ini hasta san-o."

5 Nagsugtanay sila sa ila malain nga plano.
Naghimo sila sang kasugtanan sa pagkontra sa imo.
6 Sila amo ang mga Edomnon, Ishmaelinhon, Moabnon, Hagarnon,
7 Gebalnon, Ammonhon, Amaleknon, Filistinhon, kag ang katawhan
sang Tyre.
8 Nagbulig man sa ila ang Assyria nga isa ka makusog nga kaliwat ni
Lot.*,†

9 Pierdiha sila, *GINOO,* pareho sang imo ginhimo sa mga Midianhon
kag kay Sisera kag kay Jabin sa Kishon nga ililigan sang tubig.
10 Nagkalamatay sila sa Endor kag ang ila mga bangkay nagkaladunot
kag nangin abuno sa duta.
11 Laglaga ang ila mga pangulo
pareho sang imo ginhimo kay Oreb kag kay Zeeb, kag kay Zeba kag
kay Zalmuna.
12 Nagsiling sila, "Agawon ta ang duta sang Dios."

13 O Dios ko, laptaha sila pareho sang yab-ok ukon sang upa nga gina-
palid sang hangin.
14-15 Lagsa sila kag pahadluka sang imo bagyo

‡ **Salmo 82:5** *wala na...kalibutan:* sa literal, *nagatay-og ang tanan nga pundasyon sang kalibutan*
* **Salmo 83:8** *nga kaliwat ni Lot:* Siguro amo ang mga Moabnon kag mga Ammonhon. † **Salmo 83:8** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

pareho sa kalayo nga nagasunog sang mga kakahuyan sa bukid.
16 Pakahuy-i sila, GINOO, hasta nga magdangop sila sa imo.
17 Kabay pa nga mahuy-an sila kag mahadlok hasta san-o.
Kabay pa nga mapatay sila nga kahuluya!
18 Kabay pa nga mareyalisar nila nga ikaw, GINOO,
amo lang ang Labing Mataas nga Dios sa bilog nga kalibutan.

Salmo 84

Handom sa Pagkadto sa Templo sang Dios

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang "gittith."*
1 GINOO nga Makagagahom, daw ano katahom sang imo templo.
2 Gusto ko gid nga magkadto didto!
Ginahidlaw ako sa pagsulod sa imo templo, O GINOO.
Ang bilog ko nga pagkatawo magakanta nga may kalipay sa imo, O buhi nga Dios.
3 GINOO nga Makagagahom, nga akon Hari kag Dios,
bisan ang mga maya kag mga salimbabatang may mga pugad malapit sa halaran,
nga sa diin ginabutang nila ang ila mga buto.
4 Bulahan ang mga tawo nga nagapuyo sa imo templo;
permi sila nagakanta sang mga pagdayaw sa imo.†

5 Bulahan ang mga tawo nga nagabaton sang kusog halin sa imo,
nga nagahandom gid nga magbisita sa imo templo.
6 Samtang nagaagi sila sa Kapatagan nga Mamala,‡ ginahunahuna lang nila nga may mga tuburan didto,
nga daw sa gin-ulanan ini nga lugar kag nagdanaw.
7 Nagabaskog pa gid sila samtang nagalakat sila,
hasta nga ang kada isa sa ila makita didto sa presensya sang Dios sa Zion.§

8 GINOONG Dios nga Makagagahom, Dios ni Jacob, pamatii ang akon pangamuyo!
9 Pakamaayuha, O Dios, ang amon manugprotektar* nga amo ang amon hari nga imo ginpili.
10 Ang isa ka adlaw nga pagtiner sa imo templo
mas maayo pa sang sa isa ka libo ka adlaw *nga pagtiner sa bisan diin nga lugar*.
Palabihon ko pa nga magtindog sa puwertahan sang imo templo, O Dios,
sang sa magpuyo sa balay sang mga malain.
11 Kay ikaw, GINOONG Dios,
pareho sang adlaw *nga nagahatag sang kasanag,*
kag *sang* taming *nga nagaprotektar*.
Nagahatag ka sang pagpakamaayo kag kadungganan.

---

* **Salmo 84:** *gittith:* Posible isa ini ka instrumento o tuno. † **Salmo 84:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. ‡ **Salmo 84:6** *Kapatagan nga Mamala:* ukon, *Kapatagan nga may Mga Kahoy nga Balsam;* ukon, *Kapatagan nga may Paghinibi* § **Salmo 84:7** *Zion:* ukon, *Jerusalem* * **Salmo 84:9** *manugprotektar:* sa literal, *taming*

Wala mo ginalikaw ang bisan ano nga maayo nga butang sa mga tawo
nga ang ila pagkabuhi wala sing kasawayan.
12 GINOO nga Makagagahom, bulahan ang mga tawo nga nagasalig sa imo.

Salmo 85

Pangamuyo para sa Kaayuhan sang Nasyon

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Sa direktor sang mga manugkanta.

1 GINOO, nangin maayo ka sa imo duta;
ginbalik mo ang maayo nga kahimtangan *sang mga kaliwat* ni Jacob.*
2 Ginpatawad mo ang kalautan sang imo katawhan;
ginkuha mo ang tanan namon nga mga sala.†
3 Gindula mo ang imo puwerte nga kaakig sa amon.

4 O Dios nga amon manluluwas, ibalik ang amon maayo nga kahimtangan.‡
Dulaa na ang imo kaakig sa amon.
5 Indi na gid bala mag-untat ang imo kaakig sa amon hasta san-o?
6 Indi mo na bala pag-ibalik liwat ang amon maayo nga kahimtangan
para magkalipay kami sa imo?
7 GINOO, ipakita sa amon ang imo gugma kag luwasa kami.

8 Pamatian ko ang isiling sang GINOONG Dios,
kay magapromisa siya sang maayo nga kahimtangan sa iya matutom nga katawhan;
ina kon indi kita magbalik sa aton nga kabuangan.
9 Matuod gid nga luwason niya ang mga nagatahod sa iya
sa pagpakita nga nagapabilin ang iya gahom sa aton duta.
10 Ang gugma kag ang katutom nagaupdanay,
kag amo man ang pagkamatarong kag ang kalinong.
11 Ang katutom sang tawo sa duta nahibaluan sang Dios sa langit.
Kag ang pagkamatarong sang Dios sa langit mabaton sang tawo sa duta.
12 Sigurado nga ihatag sa aton sang GINOO ang maayo,
kag magapatubas ang aton duta.
13 Ang pagkamatarong *daw sa mensahero nga* magauna sa pag-abot sang GINOO
kag magapreparar sang iya alagyan.

Salmo 86

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang pangamuyo ni David.

1 GINOO, pamatii kag sabta ang akon pangamuyo kay kubos kag imol ako.
2 Tipigi ang akon kabuhi kay matutom ako *sa imo*.

---

* **Salmo 85:1** *ginbalik...Jacob:* ukon, *ginpabalik mo ang mga kaliwat ni Jacob sa ila duta halin sa pagkabihag.* † **Salmo 85:2** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. ‡ **Salmo 85:4** *ibalik...kahimtangan:* ukon, *ibalik kami sa amon duta halin sa pagkabihag.*

Ikaw ang akon Dios; luwasa ako nga imo alagad nga nagasalig sa
imo.
3 Kaluoyi ako, Ginoo, kay permi ako nagapanawag sa imo.
4 Lipaya ako, Ginoo, nga imo alagad kay sa imo ako nagapangamuyo.
5 Matuod nga maayo ka kag mapinatawaron,
kag puno ka sang paghigugma sa tanan nga nagapanawag sa imo.
6 Pamatii ang akon pangamuyo, GINOO;
pamatii ang akon pagpakitluoy sa imo.
7 Nagapanawag ako sa imo sa tion sang kalisod kay ginasabat mo ako.

8 Wala sing dios nga pareho sa imo, Ginoo;
wala sing bisan sin-o nga makahimo sang imo mga ginpanghimo.
9 Ang tanan nga nasyon* nga imo ginhimo magasimba sa imo, Ginoo.
Pagadayawon ka nila.
10 Kay gamhanan ka, kag makatilingala ang imo mga binuhatan;
kag ikaw lang ang Dios.

11 GINOO, tudlui ako sang imo pamaagi,
kag tumanon ko ini nga may katutom sa imo.†
Buligi ako nga mangin matinud-anon sa akon pagtahod sa imo.
12 Ginoo nga akon Dios, dayawon ko ikaw sa bug-os ko nga tagipusuon.
Dayawon ko ikaw hasta san-o.
13 Kay dako ang imo gugma sa akon;
ginluwas mo ako sa kamatayon.

14 O Dios, ginasalakay ako sang grupo sang bugalon nga mga tawo para
patyon.
Mga mapintas sila kag wala nagakilala sa imo.
15 Pero ikaw, Ginoo, mabinalak-on kag maluluy-on nga Dios.
Mahigugmaon ka kag matutom, kag indi dali mangakig.
16 Talupangda ako kag kaluoyi;
hatagi ako sang imo kusog kag luwasa ako nga imo suluguon.
17 Hatagi ako sang tanda sang imo kaayo para makita ini sang akon mga
kaaway kag mahuy-an sila.
Kay ikaw, GINOO, ang nagabulig kag nagalipay sa akon.

Salmo 87

Pagdayaw sa Jerusalem
Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora.
1-2 Gintukod sang Dios ang siyudad sang Zion* sa balaan nga mga bukid.
Ginahigugma niya ini nga siyudad labaw sa tanan nga lugar sa
Israel.†
3 Maayo nga mga butang ang iya ginahambal parte sa sining iya siyu-
dad.‡
4 *Siling niya,* "Kon listahon ko ang mga nasyon nga nagakilala sa akon,
ilakip ko ang Egypt§ kag ang Babilonia,

* **Salmo 86:9** *nasyon:* ukon, *katawhan* † **Salmo 86:11** *ini nga may katutom sa imo:* ukon, *ang imo kamatuoran* * **Salmo 87:1-2** *Zion:* ukon, *Jerusalem.* Amo man sa bersikulo 4, 5, 6. † **Salmo 87:1-2** *Israel:* sa Hebreo, *Jacob* ‡ **Salmo 87:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 6. § **Salmo 87:4** *Egypt:* sa Hebreo, *Rahab.* Amo ini ang tawag sa dako nga sapat nga nagarepresentar sang Egypt.

pati man ang Filistia, Tyre, kag Ethiopia.*
Kabigon ko ang ila mga katawhan nga mga tumandok sang Zion."

5 Matuod nga isiling ini parte sa Zion,
nga madamo nga katawhan ang kabigon nga iya mga tumandok.
Kag ang Labing Mataas nga Dios mismo amo ang magapabakod sang sini nga siyudad.
6 Listahon sang GINOO ang iya mga katawhan
kag ilakip niya ang mga katawhan nga kabigon niya nga mga tumandok sang Zion.
7 Sila tanan magasaot kag magakanta sang, "Nagahalin sa Zion ang tanan ta nga pagpakamaayo!"

Salmo 88

Pangamuyo sang Nagaantos

Ang kanta nga ginsulat sang mga anak ni Kora. Ang *maskil** ni Heman nga Ezranhon. Sa direktor sang mga manugkanta: Gamita ang instrumento nga *mahalat leanot.*

1 GINOO, ikaw ang Dios nga akon manluluwas.
Adlaw-gab-i nagapanawag ako sa imo.
2 Pamatii ang akon pangamuyo;
sabta ang akon pagpanawag sa imo.
3 Kay madamo sang mga kalisod nga nagaabot sa akon
kag daw sa mapatay na gid ako.
4 Isa na ako sa mga tagumatayon.
Pareho ako sa tawo nga indi na matabangan.
5 Ginpabay-an na lang ako upod sa mga patay.
Pareho ako sa mga ginpatay nga nagahamyang sa ila lulubngan,
nga ginkalimtan mo na kag indi mo na mabuligan.
6 Daw sa ginhaboy mo ako sa puwerte kadalom kag kadulom nga buho.
7 Puwerte ang imo kaakig sa akon;
daw sa mga balod ini nga nagahampak sa akon.†

8 Ginpapalayo mo sa akon ang akon mga abyan.
Ginhimo mo ako nga makangilil-ad para sa ila.
Daw napriso ako kag indi na makapalagyo.
9 Tungod sa akon mga pag-antos, nagapalangdulom ang akon panulok.
GINOO, adlaw-adlaw nagapanawag ako sa imo nga nagabayaw sang akon mga kamot.

10 Wala ka nagahimo sang mga milagro para sa mga patay,
kag wala sila nagabangon sa pagdayaw sa imo.
11 Ang imo gugma kag katutom wala ginahambalan sa lugar sang mga patay.
12 Indi makita ang imo mga milagro kag pagkamatarong
sa madulom nga lugar *sang mga patay*,
nga sa diin ang tanan indi na madumduman.

---

* **Salmo 87:4** *Ethiopia:* sa Hebreo, *Cush* * **Salmo 88:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 88:7** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 10.

13 Gani, GINOO, nagapangayo ako sang bulig sa imo.
Kada aga nagapangamuyo ako sa imo.
14 Pero ngaa bala nga ginasikway mo ako, GINOO?
Ngaa bala nagapanago ka sa akon?
15 Halin sang pamatan-on pa ako, nagaantos ako kag diutayan lang mapatay.
Ginaantos ko ang mga makahaladlok nga ginahimo mo sa akon.
16 Ang imo kaakig *daw sa mabaskog nga hangin nga* nagahampas sa akon.
Ginalaglag mo ako sang imo makahaladlok nga ginahimo sa akon,
17 nga nagalikop permi sa akon pareho sa baha;
ginapalibutan nila ako sing bug-os.
18 Ginpalayo mo sa akon ang akon mga hinigugma kag mga abyan;
ang kadulom amo na lang ang akon kaupod.

Salmo 89

Ang Kasugtanan sang Dios kay David

Ang *maskil** nga ginsulat ni Etan nga Ezranhon.
1 GINOO, kantahon ko permi ang imo dako nga gugma.
Isugid ko ang imo katutom hasta san-o.
2 Ipahibalo ko nga mabakod ang imo gugma hasta san-o, kag magapadayon pareho sang langit.
3 *Nagsiling ka,* "Naghimo ako sang kasugtanan sa akon alagad nga si David,
nga akon ginpili *nga mangin hari*.
Kag amo ini ang akon ginpromisa sa iya:
4 Ang tagsa ka hari sang Israel magahalin sa imo mga kaliwat hasta san-o;
ang imo ginharian magapadayon hasta san-o."†

5 GINOO, ang mga langitnon nga tinuga
nagadayaw sa imo makatilingala nga mga binuhatan kag sa imo katutom.
6 Wala sing bisan isa sa langit nga pareho sa imo, GINOO.
Wala sing langitnon nga tinuga nga makapareho sa imo.
7 Ginatahod ka sa pagtililipon sang langitnon nga mga tinuga.
Sila tanan nga nagapalibot sa imo may kahadlok gid sa imo.
8 GINOONG Dios nga Makagagahom, wala sing bisan sin-o nga pareho sa imo;
gamhanan ka kag matutom sa tanan mo nga ginahimo.
9 Ginagamhan mo ang mabalod nga dagat;
ginapalinaw mo ang iya dalagko nga mga balod.
10 Gindugmok mo *ang dragon nga* si Rahab kag napatay ini.
Paagi sa imo gahom ginpalapta mo ang imo mga kaaway.
11 Imo ang langit kag ang kalibutan;
gintuga mo ang kalibutan kag ang tanan nga ara sa sini.
12 Ginhimo mo ang north kag ang south.
Ang *Bukid sang* Tabor kag ang *Bukid sang* Hermon
daw sa mga tawo nga nagakanta sa imo sa kalipay.

* **Salmo 89:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. † **Salmo 89:4** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 45 kag 48.

13 Gamhanan ka gid! Puwerte ikaw kakusog!
14 Nagahari ka nga may pagkamatarong kag hustisya, nga ginapangunahan sang gugma kag katutom.

15 GINOO, bulahan ang mga tawo nga nakaeksperiensya sang paghinugyaw sa imo sa kalipay,
nga nagakabuhi sa kaayo sang imo presensya.
16 Tungod sa imo‡ nagakalipay sila permi,
kag ginadayaw nila ang imo pagkamatarong.
17 Ikaw ang ginapabugal nila nga ila kusog.

Tungod sa imo kaayo nagmadinalag-on kami.
18 GINOO, Balaan nga Dios sang Israel,
ikaw ang nagapanag-iya sang amon hari nga nagaprotektar sa amon.
19 Sang una nagpakighambal ka sa imo matutom nga mga alagad paagi sa palanan-awon.
Siling mo, "Ginbuligan ko ang isa ka soldado.
Ginpili ko siya halin sa akon katawhan para mangin hari.
20 Si David, nga akon alagad, amo ang akon ginpili nga hari
paagi sa paghaplas sa iya sang akon balaan nga lana.
21 Ang akon gahom magaupod sa iya kag magapabaskog sa iya.
22 Indi makaabuso sa iya ang iya mga kaaway;
indi makadaogdaog sa iya ang mga malain.
23 Samtang nagatulok siya dugmukon ko ang iya mga kaaway hasta nga magkalamatay sila.
24 Higugmaon ko siya kag ununganan.
Kag paagi sa akon gahom magmadinalag-on siya.
25 Pagahumon ko siya halin sa Dagat *sang Mediteraneo*
hasta sa Suba *sang Euphrates*.§
26 Magasiling siya sa akon, 'Ikaw ang akon Amay kag Dios;
ikaw ang *palalipdan nga* bato nga nagaluwas sa akon.'
27 Kabigon ko siya nga akon kamagulangan nga anak, ang labing gamhanan sa tanan nga hari.
28 Padayunon ko ang akon gugma sa iya hasta san-o,
kag ang akon kasugtanan sa iya indi gid magpalyar.
29 Ang tagsa ka hari sang Israel magahalin sa iya mga kaliwat hasta san-o;
ang iya ginharian magadugay pareho kadugay sang langit.
30-31 Pero kon ang iya mga kaliwat indi magtuman
sang akon kasuguan, mga pagsulundan, kag mga pagpanudlo,
32 silutan ko sila sing masakit tungod sang ila mga sala.
33 Pero higugmaon kag ununganan ko gihapon si David.
34 Indi ko pagdulaon ang akon kasugtanan sa iya,
kag indi ko pagliwaton ang akon ginpromisa sa iya.
35 Sa akon balaan nga ngalan, nakapromisa na ako nga indi gid ako magbutig sa kay David.
36 Ang tagsa ka hari sang Israel magahalin sa iya mga kaliwat hasta san-o.

‡ **Salmo 89:16** *Tungod sa imo:* sa literal, *Sa imo ngalan* ukon, *sa mga duta sa pihak sang mga dagat kag mga suba*

§ **Salmo 89:25** *halin sa...Euphrates:*

Ang iya ginharian magadugay sa akon panulok pareho kadugay
sang adlaw;
37 magapadayon ini hasta san-o
pareho sang bulan nga ginakabig nga masaligan nga manugpa-
matuod sa langit."

38 Pero, *GINOO,* nangakig ka sa imo pinili nga hari;
gintalikdan mo siya kag ginsikway.
39 Gindula mo ang imo kasugtanan sa iya nga imo alagad,
kag ginkuha mo ang iya awtoridad bilang hari.
40 Ginrumpag mo ang mga pader sang iya siyudad.
Gin-guba mo ang iya napaderan nga mga siyudad.
41 Ang mga pagkabutang sang iya siyudad ginpanguha sang tanan nga
nagaagi.
Ginpakahuy-an siya sang iya katupad nga mga nasyon.
42 Ginpadaog mo ang iya mga kaaway;
ginlipay mo sila tanan.
43 Ginhimo mo nga wala sing pulos ang iya mga armas
kag ginpapierdi mo siya sa inaway.
44 Ginkuha mo ang iya pagkagamhanan* kag ang iya awtoridad bilang
hari.
45 Ginpatigulang mo siya dayon;†
kag ginpakahuy-an mo siya.

46 Hasta san-o pa bala, GINOO, nga magpanago ka?
Hasta bala sa wala sing katapusan?
Hasta san-o pa bala ang imo kaakig nga daw sa kalayo?
47 Dumduma bala kon daw ano kalip-ot sang kabuhi sang tawo;
dumduma nga ginhimo mo ang tawo nga may kamatayon.
48 Sin-o bala ang tawo nga indi mapatay?
Makalikaw bala ang tawo sa kamatayon?

49 Ginoo, diin na bala ang imo gugma nga pareho sang una,
nga ginpromisa mo kay David sa imo katutom sa iya?
50 Dumduma, Ginoo, ang pagpakahuya sang madamo nga nasyon sa imo
mga alagad,‡ nga ginaagwanta ko lang.
51 Sila nga imo mga kaaway, GINOO,
amo ang nagayaguta sang imo pinili nga hari bisan diin siya
magkadto.

52 Dalayawon ang GINOO hasta san-o!
Amen! Amen!

IKAAPAT NGA LIBRO

90

Sal. 90–106

---

* **Salmo 89:44** *pagkagamhanan:* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. † **Salmo 89:45** *Ginpatigulang mo siya dayon:* ukon, *Ginpalip-ot mo ang iya kabuhi.* ‡ **Salmo 89:50** *mga alagad:* siguro ang buot silingon, *ang katawhan sang Israel.* Sa iban nga mga kopya sang Hebreo makita ang "alagad" nga siguro ang buot silingon, *ang hari sang Israel.*

Ang Dios kag ang Tawo

Ang pangamuyo ni Moises nga alagad sang Dios.

1 Ginoo, ikaw ang amon puluy-an halin pa sang una.
2 Sa wala mo pa matuga ang mga bukid kag ang kalibutan, ikaw na ang Dios,
kag ikaw gihapon ang Dios hasta san-o.
3 Ikaw ang nagabuot sa kamatayon sang tawo;
ginabalik mo siya sa duta nga amo ang iya ginhalinan.
4 Ang isa ka libo ka tuig sa amon daw isa lang ka adlaw sa imo nga nagligad na,
ukon daw malip-ot lang nga oras sa kagab-ihon.
5 Ginabutangan mo sang katapusan ang amon kabuhi pareho sa damgo
6 ukon pareho sa hilamon nga nagaulhot kag nagatubo kon aga,
pero pagkahapon nagakalaya kag nagakapatay.

7 Ang imo kaakig sa amon nagapahadlok kag nagalaglag sa amon.
8 Nakita mo ang amon mga sala.
Bisan ang mga sala nga nahimo namon sa tago hayag sa imo presensya.

9 Matuod nga sa imo kaakig mapatay kami;
matapos ang amon kabuhi sa daw isa lang ka panghayhay.
10 Ang kalawigon sang amon kabuhi 70 ka tuig, ukon 80 ka tuig kon mabakod kami.
Pero bisan pa ang pinakamaayo namon nga mga tinuig madamo sang mga kagamo kag kalisod.
Matuod gid man nga sa indi madugay matapos ang amon kabuhi kag madula kami.

11 Wala sing may nakaeksperiensya sang imo bug-os nga kaakig.
Kag samtang nagadugang ang amon ihibalo sa imo kaakig nagadugang man ang amon pagtahod sa imo.
12 Paintiendiha kami nga kalip-ot lang sang amon kabuhi,
para mangin mainalamon kami sa amon pagkabuhi.

13 GINOO, hasta san-o pa bala *ang imo kaakig sa amon*?
Talupangda kag kaluoyi *kami nga* imo mga alagad.
14 Kada aga ipakita ang imo gugma sa amon para magkanta kami sa kalipay
kag mangin malipayon kami sa bilog namon nga kabuhi.
15 Hatagi kami sang kalipay nga pareho kalawig sa mga tinuig
nga ginsilutan mo kami kag ginpaantos.
16 Ipakita sa amon nga imo mga alagad, kag sa amon mga kaliwat,
ang imo makatilingala nga binuhatan kag ang imo pagkagamhanan.

17 Ginoo nga amon Dios, kabay pa nga pakamaayuhon mo kami kag hatagan sang kadalag-an
sa tanan namon nga mga ginahimo.

Salmo 91

Ang Dios Aton nga Manugprotektar

1 Ang bisan sin-o nga magpaprotektar sa Labing Mataas nga Dios nga Makagagahom
protektaran niya.
2 Makasiling siya* sa GINOO, "Ikaw ang akon dalangpan kag mabakod nga palanaguan.
Ikaw ang akon Dios nga akon ginasaligan."

3 Sigurado gid nga ilikaw ka niya sa mga siod kag sa makamamatay nga mga balatian.
4 Protektaran ka niya pareho sang pagprotektar sang pispis sa iya mga buto
sa idalom sang iya mga pakpak.
Sa iya katutom, protektaran ka niya kag apinan.
5-6 Indi ka dapat mahadlok sa mga kalahadlukan, sa pana sang mga kaaway,
sa mga balatian, kag sa mga kahalitan nga nagaabot kon gab-i ukon adlaw.
7 Bisan linibo ka tawo ang magkalamatay sa imo palibot, indi ka maano.
8 Makita mo lang kon paano ginasilutan ang malain nga mga tawo.

9 Tungod kay ginhimo mo nga dalangpan ang GINOO,
ang Labing Mataas nga Dios nga akon manugprotektar,
10 wala sing kalamidad ukon kahalitan nga magaabot sa imo ukon sa imo panimalay.
11 Kay suguon sang Dios ang iya mga anghel sa pagbantay sa imo bisan diin ka makadto.
12 Hakwaton† ka nila para indi mapilas ang imo tiil sa bato.‡
13 Tapakon mo ang mga leon kag ang dalitan nga mga man-og.

14 *Nagsiling ang Dios,* "Luwason ko kag protektaran
ang nagahigugma kag nagakilala sa akon.
15 Kon magpanawag siya sa akon, sabton ko siya;
kon ara siya sa kalisod, updan ko siya;
luwason ko siya kag padunggan.
16 Hatagan ko siya sang malawig nga kabuhi,
kag ipakita ko sa iya ang akon pagluwas sa iya."

Salmo 92

Kanta sa Pagdayaw sa Dios
Ang kanta sa Adlaw nga Inugpahuway.
1 GINOO nga Labing Mataas nga Dios,
maayo gid ang magpasalamat kag magkanta sang mga pagdayaw sa imo.
2 Maayo gid ang magsugid sang imo gugma kag katutom adlaw-gab-i,
3 nga ginatukaran sang mga instrumento nga may mga kuwerdas.
4 Kay ginlipay mo ako, GINOO, paagi sa imo makatilingala nga mga binuhatan.
Tungod sang imo mga ginhimo nagakanta ako sa kalipay.

---

* **Salmo 91:2** *siya:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac, pero sa Hebreo, *ako.* † **Salmo 91:12** *Hakwaton:* ukon, *Saluon* ‡ **Salmo 91:12** *Hakwaton...bato:* buot silingon, *Protektaran ka nila para indi ka maano.*

5 Daw ano ka gamhanan ang imo mga ginhimo, GINOO!
Indi namon matungkad ang imo hunahuna.
6 Indi maintiendihan sang mga buang-buang ukon sang mga balingag
7 nga bisan mag-uswag ang mga malain pareho sa hilamon nga nagatubo, laglagon sila hasta san-o.
8 Pero ikaw, GINOO, labaw sa tanan hasta san-o.
9 Sigurado gid nga ang tanan mo nga malain nga mga kaaway maga-lalapta kag magakalamatay.
10 Ginhatagan mo ako sang kusog pareho sa kusog sang talunon nga baka,
kag ginhatagan mo ako sang kalipay.*
11 Nabatian ko kag nakita mismo ang pagkapierdi sang akon malain nga mga kaaway.

12 Ang mga matarong magauswag pareho sa *nagalambo nga* palma
kag magabakod sila pareho sa kahoy nga sedro sang Lebanon.
13 Pareho sila sa mga kahoy nga gintanom sa templo sang GINOO nga aton Dios,
nga nagalambo†
14 kag nagapamunga gihapon bisan tigulang na,
kag padayon nga malagtom kag mabakod.
15 Nagapakita lang ini nga matarong ang GINOO nga akon *palalipdan nga* bato;
wala gid sing kalautan sa iya.

Salmo 93

Ang Dios Aton Hari

1 Hari ikaw, GINOO;
ang imo pagkagamhanan kag pagkahalangdon amo ang imo hari-anon nga bayo.
Ginpahamtang mo sing mabakod ang kalibutan kag indi ini mauyog.
2 Hari ka na halin pa sang una,
kay ara ka na sadto pa.
3 Nagadinaguhob ang dagat, GINOO,
kag nagalinagumba ang mga balod.
4 Pero mas gamhanan ka, GINOO nga ara sa langit, sang sa dinaguhob sang dagat;
mas gamhanan ka sang sa mga balod sini.
5 GINOO, ang imo mga sugo masaligan gid
kag ang pagkabalaan amo ang nagapatahom sa imo templo hasta san-o.

Salmo 94

Ang Dios amo ang Manughukom sang Tanan

1 GINOO, Dios ikaw nga nagabalos;
ipakita na ang imo pagbalos.
2 Ikaw ang nagahukom sa tanan nga tawo;
gani, sige na, balusi ang mga bugalon sang nagakabagay sa ila.

---

* **Salmo 92:10** *ginhatagan...kalipay:* sa literal, *ginhaplasan ako sang maayo nga klase sang lana.*
† **Salmo 92:13** *nagalambo:* sa English, *flourish*

3 Hasta san-o pa bala ang pagsinadya sang mga malain, GINOO?
4 Sila tanan nga nagahimo sang malain puwerte magpahambog.
5 Ginadaogdaog nila ang katawhan nga imo ginapanag-iyahan.
6 Ginapamatay nila ang mga balo nga babayi, ang mga ilo, kag ang mga
pangayaw.*
7 Nagasiling sila, “Indi makakita ang GINOO sa aton mga ginahimo;
ang Dios ni Jacob wala nagasapak.”

8 Kamo nga mga balingag kag buang-buang nga mga tawo, san-o pa bala
kamo makaintiendi?
Abi intiendiha ninyo ini:
9 Ang Dios nga naghimo sang aton mga dulunggan kag mga mata,
indi bala siya makabati kag makakita?
10 Siya nga nagadisiplina sa mga nasyon, indi bala siya magsilot?
Siya nga nagatudlo sa mga tawo, indi bala siya makahibalo?
11 Nahibaluan sang GINOO nga ang mga ginahunahuna† sang mga tawo
wala sing pulos.

12 GINOO, bulahan ang tawo nga ginadisiplina mo
paagi sa pagtudlo sa iya sang imo kasuguan.
13 Ginatudluan mo siya para may kalinong siya sa tion sang kagamo
hasta sa tion nga silutan mo ang mga malain.
14 Kay indi mo gid pagsikwayon, GINOO, ang katawhan nga imo
ginapanag-iyahan.
15 Sigurado nga matabo liwat nga ang mga paghukom matarong,
kag suportaran ini sang tanan nga tawo nga nagakabuhi sing husto.

16 Wala sing iban nga nagabulig sa akon kontra sa malain nga mga tawo.
17 Kon wala mo ako ginabuligan siguro patay na ako subong.
18 Sang nagsiling ako *sa imo*, GINOO, nga daw mapatay na ako,
ginbuligan mo ako sang imo gugma.
19 Sang nagakabalaka ako, ginpabakod mo ako kag nalipay ako.

20 Indi puwede nga kadampig ka sang malain nga mga manughukom,‡
nga nagahimo sang malain paagi§ sa kasuguan.
21 Nagaisa sila sa pagkontra sa mga matarong
kag ginasentensyahan nila sang kamatayon ang mga wala sing sala.
22 Pero ikaw, GINOO nga akon Dios, amo ang akon dalangpan kag
palalipdan nga bato.
23 Silutan mo sila kag laglagon tungod sang ila mga sala.
Laglagon mo gid sila, GINOO nga amon Dios.

Salmo 95

Kanta sa Pagdayaw

1 Dali, magkanta kita sa kalipay
kag maghinugyaw kita sa GINOO, ang *palalipdan nga* bato nga na-
galuwas sa aton.

---

* **Salmo 94:6** *mga pangayaw:* buot silingon, *mga indi Israelinhon nga mga pumuluyo sang Israel* † **Salmo 94:11** *ginahunahuna:* ukon, *ginarason* ‡ **Salmo 94:20** *manughukom:* ukon, *manugdumala* § **Salmo 94:20** *paagi:* ukon, *nga kontra*

2 Magpalapit kita sa iya nga may pagpasalamat,
kag maghinugyaw kita nga nagakanta sang mga pagdayaw sa iya.
3 Kay ang GINOO gamhanan nga Dios.
Gamhanan siya nga hari kag labaw sa tanan nga dios.
4 Siya ang nagapanag-iya sang mga kadadalman sang kalibutan
kag sang mga putokputokan sang mga bukid.
5 Siya man ang nagapanag-iya sang dagat kag sang duta nga iya gin-
panghimo.

6 Dali, magluhod kita sa pagsimba sa GINOO nga naghimo sa aton.
7 Kay siya ang aton Dios,
kag kita ang iya katawhan nga iya ginabantayan kag ginaatipan
pareho sa mga karnero.
Kon mabatian ninyo subong ang tingog sang Dios,
8 indi pagpatig-aha ang inyo mga tagipusuon
pareho sang ginhimo sang inyo mga katigulangan sang una didto sa
Meriba,
subong man sang didto sila sa Masa sa may kamingawan.
9 *Nagsiling ang Dios,* "Didto gintilawan nila ako
bisan nakita na nila ang akon ginhimo *sa ila*.
10 Sa sulod sang 40 ka tuig nangakig gid ako sa sina nga henerasyon.
Kag nagsiling ako nga katawhan sila nga nagatalang
kag wala nagasunod sa akon mga ginatudlo sa ila.
11 Gani sa akon kaakig nagpanumpa ako
nga indi gid nila mabaton ang kapahuwayan nga halin sa akon."*

Salmo 96

Ang Dios ang Pinakagamhanan nga Hari
(1 Cro. 16:23-33)

1 Kamo nga mga katawhan sa bilog nga kalibutan,
magkanta kamo sang bag-o nga kanta sa GINOO!
2 Magkanta kamo sa GINOO kag dayawa ninyo siya.
Isugid ninyo adlaw-adlaw ang parte sa pagluwas niya sa aton.
3 Isugid ninyo sa tanan nga katawhan sang mga nasyon ang iya pagk-
agamhanan
kag ang iya makatilingala nga mga binuhatan.
4 Kay gamhanan ang GINOO, kag takos gid nga dayawon.
Dapat siya nga tahuron labaw sa tanan nga dios,
5 kay ang tanan nga dios sang iban nga mga nasyon ginhimo man lang
nila para ila simbahon,
pero ang GINOO amo ang naghimo sang kalangitan.
6 Ara sa iya ang pagkagamhanan kag pagkahalangdon;
ang kusog kag katahom ara sa iya nga templo.

7 Dayawa ninyo ang GINOO, kamo nga mga katawhan sang mga nasyon.
Dayawa ninyo ang iya gahom kag kusog.
8 Ihatag sa GINOO ang pagpadungog nga nagakadapat sa iya,
kag magdala kamo sang halad sa inyo pagsulod sa iya templo.

* **Salmo 95:11** *kapahuwayan nga halin sa akon:* Siguro ang buot silingon, ang duta nga ginpromisa sang Dios nga ihatag sa ila.

9 Simbaha ninyo siya sa iya balaan nga presensya.
Magtahod kamo sa iya presensya, kamo nga mga katawhan sa bilog nga kalibutan.
10 Sugiri ninyo ang mga nasyon nga, "Nagahari ang GINOO."
Ginpahamtang niya sing mabakod ang kalibutan kag indi ini mauyog.
Pagahukman niya ang mga tawo nga wala sing may pinilian.
11-12 Magkalipay ang kalangitan kag ang kalibutan,
pati na ang kadagatan, mga latagon, kag ang tanan nga ara sa ila.
Ang tanan nga kahoy sa kagulangan magakanta sa kalipay
13 sa presensya sang GINOO.
Kay sigurado nga magaabot siya sa paghukom sa mga tawo sa kalibutan.
Pagahukman niya sila nga may pagkamatarong kag suno sa iya kamatuoran.

Salmo 97

Ang Dios Labaw sa Tanan nga Pangulo

1 Nagahari ang GINOO!
Gani magkalipay ang kalibutan, pati na ang mga isla.
2 Ginalibutan siya sang madamol nga gal-om,
kag nagahari siya nga may pagkamatarong kag hustisya.
3 Nagauna sa iya ang kalayo nga nagasunog sa iya mga kaaway sa palibot.
4 Ang iya kilat nagapasanag sa kalibutan.
Pagkakita sini sang mga tawo nagakulurog sila *sa kahadlok*.
5 Nagakalatunaw ang mga bukid pareho sa kandila sa presensya sang GINOO,
ang Ginoo nga nagagahom sa bilog nga kalibutan.
6 Nagapahayag ang kalangitan nga matarong siya,
kag ang tanan nga katawhan nakakita sang iya pagkagamhanan.
7 Nagakahuy-an ang tanan nga nagasimba sa mga imahen, ang mga nagapabugal sa mga dios-dios.
Ang tanan nga dios nagaluhod sa pagsimba sa Dios.

8 GINOO, nabatian sang mga pumuluyo sang Zion* kag sang iban pa nga mga banwa sang Juda nga silutan mo ang ila mga kaaway,
gani nagakalipay sila.
9 Kay ikaw, GINOO, nga Labing Mataas nga Dios, nagagahom sa bilog nga kalibutan.
Mas labaw ka sang sa tanan nga dios.

10 Ang mga nagahigugma sa GINOO dapat nga magkaugot sa malain.
Kay ginatipigan sang GINOO ang kabuhi sang iya matutom nga katawhan
kag ginaluwas niya sila sa kamot sang mga malain.
11 Ang kaayo sang Dios daw sa adlaw nga nagasilak sa mga matarong
kag nagahatag ini sang kalipay sa ila.

* **Salmo 97:8** *Zion:* ukon, *Jerusalem*

12 Kamo nga mga matarong, magkalipay kamo tungod sang ginhimo
sang GINOO sa inyo.
Dayawa ninyo siya bilang pagdumdom kon ano siya ka balaan.

Salmo 98

Dayawa ang Dios nga Manughukom

Isa ka kanta.
1 Magkanta kita sang bag-o nga kanta sa GINOO,
kay naghimo siya sang makatilingala nga mga butang!
Paagi sa iya kaugalingon nga gahom kag kusog napierdi niya ang aton
mga kaaway.
2 Ginpakita sang GINOO sa mga nasyon nga ginbuligan niya kita kag
ginpadaog.
3 Wala niya ginkalimtan ang iya gugma kag katutom sa *aton nga*
katawhan sang Israel.
Nakita sang tanan nga katawhan hasta sa pinakamalayo nga parte
sang kalibutan
kon paano kita ginpadaog sang aton Dios.
4 Kamo nga mga katawhan sa bilog nga kalibutan,
maghinugyaw kamo sa GINOO tungod sa kalipay.
Magkanta kamo sing malipayon sa pagdayaw sa iya.
5-6 Magkanta kamo sang mga pagdayaw sa GINOO
nga ginatukaran sang mga arpa, mga trumpeta, kag mga budyong.
Kag maghinugyaw kamo sa kalipay sa presensya sang GINOO nga *aton*
Hari.

7 Magkalipay ang kalibutan kag ang tanan nga nagapuyo sa iya,
pati na ang dagat kag ang tanan nga ara sa iya.
8 Magpalakpak ang mga suba kag magdulungan kanta sa kalipay ang
mga bukid.
9 *Magkalipay sila* sa presensya sang GINOO
kay magaabot siya sa paghukom sa mga tawo sa kalibutan.
Pagahukman niya sila sing husto, nga wala siya sing may pinilian.

Salmo 99

Ang Ginoo Balaan nga Hari

1 Nagahari ang GINOO kag nagapungko sa iya trono sa tunga sang mga
kerubin.
Gani nagakurog ang mga tawo *sa pagtahod sa iya* kag nagatay-og
ang kalibutan.
2 Gamhanan ang GINOO sa Zion;*
nagagahom siya sa tanan nga katawhan.
3 Magadayaw ang mga tawo sa iya tungod kay gamhanan kag talahuron
siya.
Balaan siya!
4 Gamhanan siya nga Hari, kag luyag niya ang hustisya.
Wala siya sing may pinilian sa iya paghukom
kag matarong kag husto ang iya ginahimo sa Israel.†

* **Salmo 99:2** *Zion:* ukon, *Jerusalem* † **Salmo 99:4** *Israel:* sa Hebreo, *Jacob*

5 Dayawa ang GINOO nga aton Dios.
Simbaha siya sa iya templo.‡
Balaan siya!

6 Si Moises kag si Aaron ang duha sa iya mga pari,
kag si Samuel ang isa sa mga nagpangamuyo sa iya.
Nagpanawag sila sa iya kag ginsabat niya sila.
7 Nagpakighambal siya sa ila halin sa panganod nga daw haligi;
gintuman nila ang mga pagpanudlo kag pagsulundan nga ginhatag niya sa ila.

8 GINOO nga amon Dios, ginsabat mo ang *mga pangamuyo sang* imo katawhan.§
Ginpakita mo sa ila nga mapinatawaron ka nga Dios bisan ginsilutan mo sila sa ila mga sala.

9 Dayawa ang GINOO nga aton Dios.
Simbaha siya sa iya balaan nga bukid,
kay balaan ang GINOO nga aton Dios.

Salmo 100

Kanta sa Pagdayaw
Kanta sa Pagpasalamat.
1 *Kamo nga mga katawhan sa* bilog nga kalibutan,
maghinugyaw kamo sa GINOO sa kalipay.
2 Alagara ninyo ang GINOO nga may kalipay.
Magpalapit kamo sa iya nga nagakanta sing malipayon.
3 Kilalaha ninyo nga ang GINOO amo ang Dios!
Siya ang naghimo sa aton kag iya kita.*
Iya kita katawhan nga ginaatipan niya pareho sa mga karnero.
4 Magsulod kamo sa iya templo nga may pagdayaw kag pagpasalamat.
Dayawa ninyo siya kag pasalamati.
5 Kay maayo ang GINOO;
ang iya gugma wala sing katapusan,
kag ang iya katutom nagapadayon hasta san-o.

Salmo 101

Ang Promisa sang Hari
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 GINOO, magakanta ako parte sa imo gugma kag hustisya.
Magakanta ako sang mga pagdayaw sa imo.
2 Magakabuhi ako nga wala sing kasawayan.
San-o mo bala ako palapitan?
Magakabuhi ako nga wala sing kasawayan sa akon panimalay,*
3 kag indi ko pagtugutan ang kalautan.

---

‡ **Salmo 99:5** *iya templo:* sa literal, *tulungtungan sang iya tiil* § **Salmo 99:8** *sang imo katawhan:* sa Hebreo, *nila;* posible man nga amo sila ni Moises, Aaron, kag Samuel sa bersikulo 6. * **Salmo 100:3** *kag iya kita:* ukon, *kag indi ang aton kaugalingon* * **Salmo 101:2** *panimalay:* ukon, *ginharian*

Kontra ko gid ang mga ginahimo sang mga tawo nga nagabiya sa
Dios;
indi ako maghimo sina.†
4 Magapalayo ako sa mga tawo nga tiko ang ila nga panghunahuna;
indi ako mag-intra sa ila kalautan.‡
5 Pagalaglagon ko ang bisan sin-o nga nagapanugidsugid sing malain
parte sa iya isigkatawo.
Indi ko pagtugutan ang mga buhat sang mga bugalon kag matinaas-
taason.
6 Pero pakitaan ko sang kaayo ang akon mga kasimanwa nga matutom
sa Dios
kag nagakabuhi nga wala sing kasawayan.
Mangin kaupod ko sila tungod kay tugutan ko sila nga mag-alagad sa
akon.
7 Ang mga tawo nga dayaon kag butigon indi makatiner sa akon palasyo.
8 Kada adlaw laglagon ko ang akon mga kasimanwa nga malain.
Madula sila sa siyudad sang GINOO.

Salmo 102

Pagpangayo sang Bulig sa Dios

Pangamuyo sang tawo nga nagaantos kag ginakapoy, kag ginpautwas
niya ang iya mga reklamo sa presensya sang GINOO
1 GINOO, pamatii ang akon pangamuyo.
Pamatii ang akon pagpangayo sang bulig sa imo.
2 Indi ka magpanago sa akon sa tion sang akon kalisod.
Pamatii ako kon magpanawag ako sa imo,
kag sabta ako gilayon.
3 Kay ang akon kabuhi dali lang madula pareho sa aso;
ang akon lawas* daw sa ginasunog.
4 Nagahugos ako pareho sa hilamon nga nagakalaya.
Kag nadulaan ako sang gana magkaon
5 tungod sang akon mabaskog nga pag-ugayong.
Daw sa tul-an na lang ako nga ginputos sang panit.
6 *Nagaisahanon* ako pareho sa maila nga pispis
ukon pareho sa bukaw sa guba nga lugar nga wala sing may nagaes-
tar nga tawo.
7 Indi ako makatulog; pareho ako sa pispis nga nagaisahanon sa atop
sang balay.
8 Permi ako ginapakahuy-an sang akon mga kaaway.
Ginayaguta nila ako
kag ginagamit nila nga halimbawa ang akon malain nga kahimtangan
sa pagsumpa sa iban.
9 *Ginayaguta nila ako* kay wala na ako kaon-kaon
kundi nagapungko na lang sa abo† kag nagahilibion
10 tungod sang imo puwerte nga kaakig sa akon.
Ginayaguta man nila ako
kay *daw pareho* ako *sa basura nga* ginpudyot mo kag ginhaboy.

† **Salmo 101:3** *maghimo sina:* ukon, *magsapak sa ila* ‡ **Salmo 101:4** *Magapalayo...kalautan:* ukon, *Indi ako maghunahuna sang tiko; indi ako maghimo sang kalautan.* * **Salmo 102:3** *lawas:* sa literal, *mga tul-an* † **Salmo 102:9** *nagapungko na lang sa abo:* Nagapakita ini sang pagpangasubo.

11 Ang akon kabuhi pareho sa landong *nga nagakadula*.
Kag pareho ako sa hilamon nga nagakalaya.

12 Pero ikaw ya, GINOO, nagahari hasta san-o;
dumdumon ka sang mga tawo hasta san-o.
13 Handa ka na nga kaluoyan ang Zion,‡
tungod kay nag-abot na ang natalana nga tion nga ipakita mo ang imo kaayo sa iya.
14 Kay ang ini nga siyudad, bisan wasak na, ginahigugma kag ginakabalak-an pa gihapon
sang *imo katawhan nga* imo mga alagad.

15 Ang mga nasyon magatahod sa GINOO;
ang tanan nga hari sa kalibutan magatahod sa iya nga gamhanan nga presensya.
16 Kay patindugon liwat sang GINOO ang Zion;
ipakita niya ang iya gamhanan nga presensya.
17 Pagasabton niya ang pangamuyo sang mga makaluluoy;
indi niya pag-ibaliwala ang ila pangamuyo.

18 Isulat ini para sa palaabuton nga mga henerasyon,
para magadayaw sila sa GINOO:
19 Ginatulok sang GINOO ang kalibutan didto sa iya balaan nga lugar sa langit,
20 para pamatian niya ang mga pag-ugayong sang *iya katawhan nga* ginbihag
kag para hilwayon niya ang *iya katawhan nga* palatyon.
21 Kag tungod sini, ang mga ginhimo§ sang GINOO isugid sa Zion, ang *siyudad sang* Jerusalem,
kag didto pagadayawon siya.
22 *Matabo ini* kon magtipon na ang mga katawhan
halin sa mga nasyon kag mga ginharian sa pagsimba sa GINOO.

23 Wala pa gani matapos ang akon kabuhi ginapaluya na ako sang GINOO;
ginapalip-ot niya ang akon kabuhi.
24 Gani nagsiling ako,
"O Dios ko nga nagakabuhi hasta san-o,
indi anay pagkuhaa ang akon kabuhi sa wala pa ako magtigulang.
25 Sang una gintuga mo ang kalibutan kag ang kalangitan.
26 Ini sila magakalawala, pero ikaw magapadayon sa gihapon.
Magagabok sila tanan pareho sa bayo.
Kag pareho man sa bayo, ilisan mo sila kag mawala sila.
27 Pero ikaw ya amo lang sa gihapon;
wala ka sing katapusan.
28 Ang mga kaliwat sang *imo katawhan nga* imo mga alagad
magakabuhi nga luwas sa katalagman kag bantayan mo sila."

‡ **Salmo 102:13** *Zion:* ukon, *Jerusalem* § **Salmo 102:21** *mga ginhimo:* sa literal, *ngalan*

Salmo 103

Ang Gugma sang Dios
Ginsulat ni David.
1 Dapat dayawon ko gid ang GINOO.
Dayawon ko ang iya pagkabalaan* sa bilog ko nga pagkatawo.
2 Dapat dayawon ko gid ang GINOO,
kag dapat indi ko pagkalimtan kon ano ang iya kaayo.
3 Ginapatawad niya ang tanan ko nga sala,
kag ginaayo niya ang tanan ko nga balatian.
4 Ginaluwas niya ako sa kamatayon,
kag ginabendisyunan niya ako sang iya gugma kag kaluoy.
5 Ginahatagan niya ako sang maayo nga mga butang samtang nagakabuhi ako
sa bagay nga nagabataon ako kag makusog pareho sa agila.

6 Nagahukom ang GINOO pabor sa tanan nga ginadaogdaog;
ginahatagan niya sila sang hustisya.
7 Ginpahayag niya ang iya pamaagi kay Moises
kag ginpakita niya sa katawhan sang Israel ang iya gamhanan nga mga binuhatan.
8 Mabinalak-on siya kag maluluy-on;
mahigugmaon siya kag indi dali mangakig.
9 Wala nagapadayon ang iya pagsabdong,
kag indi permanente ang iya kaakig.
10 Wala niya kita ginsilutan sang nagakabagay sa aton mga sala.
Wala siya nagbalos sa aton suno sa aton mga kalautan.
11 Kay subong nga dako ang distansya sang langit sa duta,
dako man ang iya paghigugma sa mga nagatahod sa iya.
12 Subong nga malayo ang east sa west,
malayo man ang pagseparar niya sang aton mga sala sa aton.
13 Subong nga ang amay maluluy-on sa iya mga anak,
ang GINOO maluluy-on man sa mga nagatahod sa iya.
14 Kay nahibaluan niya kon paano kita ginhimo.
Ginadumdom niya nga ginhimo kita halin sa duta.

15 Kita nga mga tawo, ang aton kabuhi pareho sa hilamon.
Nagauswag kita pareho sa nagalambo nga bulak sa latagon.
16 Dayon nagahuyop ang hangin sa sini nga bulak,
kag nadula ini kag indi na makita.

17-18 Pero wala sing katapusan ang gugma sang GINOO sa mga nagatahod sa iya,
sa mga nagatuman sang iya kasugtanan,
kag sa mga nagadumdom sa pagtuman sang iya mga sugo.
Kag ang iya matarong nga ginahimo magapadayon sa ila mga kaliwat.

19 Ginbutang sang GINOO ang iya trono sa langit, kag nagahari siya sa tanan.
20 Dayawa ninyo ang GINOO, kamo nga gamhanan niya nga mga anghel
nga nagapamati kag nagatuman sang iya mga pulong.

* **Salmo 103:1** *pagkabalaan:* sa literal, *balaan nga ngalan*

21 Dayawa ninyo ang GINOO, tanan kamo nga iya langitnon nga mga tinuga
nga nagaalagad sa iya kag nagatuman sang iya kabubut-on.
22 Dayawa ninyo ang GINOO, tanan kamo nga iya mga tinuga
sa tanan nga lugar nga iya ginagamhan.

Dapat dayawon ko gid ang GINOO.

Salmo 104

Pagdayaw sa Dios nga Manunuga

1 Dapat dayawon ko gid ang GINOO.

GINOO nga akon Dios, gamhanan ka gid.
Ang imo pagkadungganon kag pagkahalangdon daw amo ang imo bayo.
2 Ginatabunan mo ang imo kaugalingon sang kasanag nga daw sa bayo
kag ginahumlad mo ang langit nga daw sa tolda.
3 Ginpatindog mo ang imo puluy-an sa ibabaw pa sang kahawaan.
Ginahimo mo ang mga panganod nga imo karwahe,
kag nagasakay ka nga ginapalid sang hangin.
4 Ginahimo mo ang hangin nga imo mga mensahero,
kag ang nagadabdab nga kalayo* nga imo mga suluguon.
5 Ginpahamtang mo ang kalibutan sa iya nga pundasyon,
kag indi ini mauyog hasta san-o.
6 Gintabunan mo ang kalibutan sang tubig nga daw sa panapton,
kag naglapaw ini sa mga bukid.
7 Sa imo nga pagsabdong nga nagadaguob, naghawa ang tubig.
8 Kag nag-ilig sila sa mga bukid kag sa mga patag,
kag sa iban pa nga mga lugar nga ginpreparar mo para sa ila.
9 Ginbutangan mo sila sang mga dulunan nga indi nila malapawan,
para indi nila liwat matabunan ang kalibutan.
10 Ginpailig mo ang mga tuburan sa mga ililigan sang tubig,
kag nag-ilig ang tubig sa gin-utlan sang mga bukid.
11 Gani ang tanan nga talunon nga mga sapat, pati ang talunon nga mga donkey, makainom.
12 Kag malapit didto sa tubig, nagapugad ang mga pispis,
kag sa mga sanga sang kahoy nagakanta sila.

13 Halin sa imo puluy-an sa langit, ginapaulanan mo ang mga bukid.
Kag tungod sa sining imo ginahimo, nagabaton sang pagpakamaayo ang kalibutan.
14 Ginapatubo mo ang mga hilamon para sa mga kasapatan,
kag ang mga tanom para sa mga tawo
agod may kalan-on sila halin sa mga patubas—
15 may bino nga makalipay sa ila,
may lana nga makapahining sang ila guya,
kag may tinapay nga makapabaskog sa ila.
16 Natubigan sing maayo ang imo mga kahoy nga sedro sa Lebanon nga imo mismo gintanom.

* **Salmo 104:4** *nagadabdab nga kalayo:* ukon, *kilat*

17 Nagapugad ang mga pispis sa sina nga mga kahoy;
ang *mga pispis nga* dugwak† nagapugad sa mga kahoy nga sipres.
18 Ang talunon nga mga kanding nagaestar sa mataas nga mga bukid,
kag ang mga *sapat nga* badier‡ nagapanago sa mga kabatuhan.

19 Gintuga mo ang bulan bilang palatandaan sang panahon;
kag ang adlaw ginapasalop mo sa husto nga oras.
20 Ginhimo mo ang kadulom;
kag kon gab-i nagaguluwa ang madamo nga sapat sa kagulangan.
21 Nagangurob ang mga leon samtang nagapangita sang ila pagkaon nga
ginahatag mo sa ila.
22 Kag kon magbutlak na ang adlaw nagabalik sila sa ila palanaguan kag
didto nagaluko.
23 Ang mga tawo ya nagaguwa *sa ila mga balay* sa pag-obra hasta
magsirom.

24 GINOO, kadamo sang imo mga ginhimo.
Ginhimo mo sila tanan suno sa imo nga kaalam.
Ang kalibutan puno sang imo mga ginhimo.
25 Ang dagat puwerte kalapad,
kag may madamo ini nga mga tinuga nga indi maisip, dalagko kag
magagmay.
26 Ang mga barko nagapakadto-pakari dira,
kag dira man nagalangoy-langoy ang *dragon nga* Leviatan nga imo
gintuga.
27 Ang tanan nga buhi nga tinuga nagasalig sa imo sang ila pagkaon
sa tion nga kinahanglan nila.
28 Ginahatagan mo sila sang pagkaon kag ginakaon nila,
kag nagakabusog sila.
29 Pero kon pabay-an mo sila, nagakahadlok sila;
kon kuhaon mo ang ila ginhawa, nagakapatay sila
kag nagabalik sila sa duta nga amo ang ila ginhalinan.
30 Nagakatuga sila kon hatagan mo sila sang ginhawa.
Sa sina nga paagi ginahatagan mo sang bag-o nga mga tinuga ang
kalibutan.

31 Kabay pa nga ang imo gahom, GINOO, magapadayon hasta san-o.
Kabay pa nga magkalipay ka sa imo mga ginhimo.
32 Kon tulukon mo ang kalibutan, nagatay-og ini.
Kon tandugon mo ang mga bukid, nagaaso ini.

33 Magakanta ako sa GINOO sa bilog ko nga kabuhi.
Magakanta ako sang mga pagdayaw sa akon Dios samtang nagak-
abuhi ako.
34 Kabay pa nga malipay siya sa akon pagpamalandong.

Magakalipay ako sa GINOO;
35 pero ang mga malain kag makasasala laglagon sa kalibutan kag indi
na sila makita pa.
Dapat dayawon ko gid ang GINOO.

† **Salmo 104:17** *dugwak:* sa English, *stork* ‡ **Salmo 104:18** *badier:* Tan-awa ang footnote sa Lev. 11:4-8.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 105

Ang Dios kag ang Iya Katawhan
(1 Cro. 16:8-22)

1 Pasalamati ninyo ang GINOO;
simbaha ninyo siya!
Isugid sa mga katawhan ang iya mga binuhatan.
2 Kantahi ninyo siya sang mga pagdayaw;
isugid ang tanan nga makatilingala niya nga mga binuhatan.
3 Dayawa ninyo ang iya pagkabalaan.*
Magkalipay kamo nga mga nagadangop sa iya.
4 Magsalig kamo sa GINOO kag sa iya nga kusog.
Magdangop kamo permi sa iya.
5-6 Kamo nga mga pinili sang Dios
kag mga kaliwat ni Abraham nga alagad sang Dios,
kag mga kaliwat man ni Jacob,
dumduma ninyo ang iya makatilingala nga mga binuhatan,
ang iya mga milagro, kag ang iya mga paghukom.
7 Siya ang GINOO nga aton Dios,
kag nagahukom siya sa bilog nga kalibutan.
8 Indi gid niya pagkalimtan ang iya kasugtanan hasta san-o,
ang iya promisa hasta sa linibo ka henerasyon.
9 Ini nga kasugtanan ginhimo niya kay Abraham kag ginpromisa man
niya kay Isaac.
10 Ginpadayon niya ini nga kasugtanan kay Jacob,
kag magapadayon ini nga kasugtanan sa Israel hasta san-o.
11 Kay siling niya,
"Ihatag ko sa imo ang duta sang Canaan bilang palanublion ninyo."

12 Sadto anay diutay pa lang kaayo ang katawhan sang Dios,
kag mga pangayaw pa lang sila sa duta sang Canaan.
13 Nagsaylo-saylo sila sa mga nasyon kag sa mga ginharian.
14 Pero wala pagtuguti sang Dios nga daog-daugon sila sang iban.
Para maproteksyunan sila, ginsabdong niya ang mga hari *nga*
nagkontra sa ila.
Siling niya,
15 "Indi ninyo pag-anha ang akon pinili nga mga alagad;
indi ninyo paghaliti ang akon mga propeta."

16 Nagpadala ang Dios sang gutom sa duta *sang Canaan*.
Gin-ubos niya kuha ang tanan nila nga pagkaon.
17 Pero ginpauna na niya si Jose *sa Egypt sa pagbulig sa ila*.
Ginbaligya didto si Jose bilang isa ka ulipon.
18 Ginkadenahan ang iya mga tiil kag ginbutangan sang salsalon ang iya
liog,
19 hasta nga natabo ang iya ginpropesiya.
Ang mensahi sang GINOO*sa iya nga natuman*
nagpamatuod *nga matarong siya*.

* **Salmo 105:3** *pagkabalaan:* sa literal, *balaan nga ngalan*

20 Ginbuy-an siya sang hari *sang Egypt* nga nagadumala sa madamo nga
katawhan,
21 kag ginhimo niya siya nga manugdumala sang iya palasyo kag sang
tanan niya nga pagkabutang.
22 Bilang manugdumala, may awtoridad siya sa pagdisiplina sa mga
opisyal sang hari
kag sa pagtudlo sa iya mga manuglaygay.

23 Sang ulihi nagkadto si Jacob *kag ang iya panimalay* sa Egypt,
ang duta sang mga kaliwat ni Ham,
kag didto sila nag-estar bilang mga pangayaw.
24 Ginpadamo sang GINOO ang iya katawhan;
mabudlay na sila pierdihon sang *mga taga-Egypt nga* ila mga ka-
away.
25 Gintugutan sang GINOO nga kontrahon kag tuntuhon sang mga taga-
Egypt
ang iya katawhan nga iya mga alagad.
26 Dayon ginpadala niya si Moises nga iya alagad kag si Aaron nga iya
pinili.
27 Ginpakita nila didto sa duta sang mga kaliwat ni Ham ang mga milagro
sang Dios.
28 Ginpadulom sang Dios ang Egypt;
pero nagsupak gihapon† ang mga taga-Egypt sa iya mga sugo.
29 Ginhimo niya nga dugo ang ila mga tubig,
gani nagkalamatay ang mga isda.
30 Napuno sang paka ang ila duta, bisan ang mga kuwarto sang ila mga
pangulo.
31 Sa pagmando sang Dios, napuno sang langaw kag lamok‡ ang ila duta.
32 Imbes ulan, yelo kag kilat ang ginpadala niya sa ila duta.
33 Ginpamierde niya ang ila mga tanom nga ubas kag ang mga kahoy nga
higera,
kag ang iban pa nga mga kahoy.
34 Sa iya pagmando, nag-abot ang mga apan§ nga indi maisip.
35 Kag ginpangaon sini ang tanan nga tanom sa ila duta pati na ang ila
mga patubas.
36 Ginpamatay sang Dios ang tanan nila nga kamagulangan nga lalaki.

37 Dayon ginpaguwa niya ang mga Israelinhon sa Egypt nga wala maano,
kag may dala pa sila nga mga pilak kag mga bulawan.
38 Nalipay ang mga taga-Egypt sa paghalin sang mga Israelinhon,
tungod kay nahadlok sila sa ila.
39 *Sang paglakat sang mga Israelinhon,*
nagbutang ang Dios sang panganod sa paghandong sa ila
kag sang kalayo sa paghatag sang kasanag sa ila sa kagab-ihon.
40 Nagpangayo sila**sang pagkaon*,
kag ginpadal-an sila sang Dios sang mga pitaw,†

† **Salmo 105:28** *pero nagsupak gihapon:* Amo ini sa Septuagint kag sa Syriac, pero sa Hebreo, *kag wala nagsupak.* ‡ **Salmo 105:31** *lamok:* ukon, *kuto.* Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sini. § **Salmo 105:34** *mga apan:* ukon, *mga apan kag mga tibakla* * **Salmo 105:40** *sila:* sa Hebreo, *siya,* nga posible si Moises † **Salmo 105:40** *pitaw:* sa English, *quail*

kag ginbusog niya sila sang pagkaon nga halin sa langit.
41 Ginbuka niya ang bato kag nagsagawak ang tubig.
Nag-ilig ini sa desierto nga daw sa suba.
42 *Ginhimo ini tanan sang Dios*
kay wala niya ginkalimtan ang iya mismo promisa kay Abraham nga iya alagad.
43 Ginpaguwa niya *sa Egypt* ang katawhan nga iya ginpili,
nga malipayon kag nagahinugyaw sa kalipay.
44 Kag ginhatag niya sa ila ang mga duta sang iban nga mga katawhan;
ginpanubli nila ang ginpangabudlayan sang iban.
45 *Ginhimo ini sang Dios* para tumanon nila ang iya mga pagsulundan kag mga kasuguan.

Dayawa ang GINOO.

Salmo 106

Ang Kaayo sang Dios sa Iya Katawhan
1 Dayawa ang GINOO!
Pasalamati siya kay maayo siya;
ang iya gugma wala sing katapusan.
2 Wala sing may makasugid ukon makadayaw sing bug-os
sang gamhanan nga mga binuhatan sang GINOO.
3 Bulahan ang tawo nga nagahimo sing husto kag matarong sa tanan nga tion.

4 GINOO, dumduma ako kon magbulig ka sa imo katawhan;
luwasa man ako kon magluwas ka sa ila,
5 para maagom ko man ang kauswagan sang imo pinili nga nasyon
kag para makaambit man ako sang ila kalipay
kag makaupod ako sa ila pagdayaw sa imo.
6 Nakasala kami pareho sang amon mga katigulangan;
malain gid ang amon ginhimo.
7 Sang didto sa Egypt ang amon mga katigulangan,
wala nila ginsapak ang imo makatilingala nga mga binuhatan.
Wala nila pagdumduma ang imo gugma nga ginpakita sa ila sing makapila ka beses,
kag nagrebelde sila sa imo sa Mapula nga Dagat.
8 Pero ginluwas mo sila para mapadunggan ka kag makita nila ang imo gahom.

9 Ginmanduan sang GINOO ang Mapula nga Dagat *nga magmala*, kag nagmala ini;
kag gintuytuyan niya ang iya katawhan sa pagtabok sa dagat
nga daw sa nagalakat lang sila sa desierto.
10 Ginluwas niya sila sa kamot sang mga kaaway.
11 Gintabunan sang tubig ang ila mga kaaway
kag wala gid sing may nakaluwas sa ila.
12 Gani nagtuo sila sa iya mga promisa
kag nagkanta sila sang pagdayaw sa iya.
13 Pero nalimtan dayon nila ang iya ginhimo
kag wala sila maghulat sang iya laygay.

14 Didto sa kamingawan, gintilawan nila ang Dios tungod sang ila sobra
nga handom sa pagkaon.
15 Gani ginhatag niya sa ila ang ila ginpangayo,
pero ginpadal-an man niya sila sang balatian nga nagpaluya sa ila.

16 Didto sa ila nga kampo *sa kamingawan*, nahisa sila kay Moises kag kay
Aaron.
Si Aaron gindedikar nga mag-alagad sa GINOO.
17 Gani nagbuka ang duta kag nahulog si Datan kag si Abiram kag ang ila
mga pamilya.
18 Kag may kalayo pa gid nga nagsunog sa ila malain nga mga sumu-
lunod.

19 Didto sa Horeb, naghimo ang mga Israelinhon sang bulawan nga
bataon nga baka
kag ginsimba nila ini nga dios-dios.
20 Ginbayluhan nila ang ila dungganon *nga Dios*
sang imahen sang isa ka turo nga baka nga nagahalab sang hilamon.
21-22 Ginkalimtan nila ang Dios nga nagluwas sa ila
kag naghimo sang gamhanan kag makatilingala nga mga binuhatan
didto sa Egypt,
ang duta sang mga kaliwat ni Ham, kag didto sa Mapula nga Dagat.
23 Ginlaglag na kuntani sang Dios ang iya katawhan
kon wala magpatunga si Moises nga iya alagad,
sa pagkombinsi sa iya nga punggan niya ang iya kaakig para indi
niya sila malaglag.
24 Ginbaliwala pa gid nila ang maayo nga duta kay wala sila magtuo sa
promisa sang Dios.
25 Nagkinumod sila sa ila mga tolda kag wala sila magtuman sa GINOO.
26 Gani nagpanumpa ang GINOO nga pamatyon niya sila sa kamingawan,
27 kag laptahon niya ang ila mga kaliwat sa iban nga mga nasyon nga sa
diin magakalamatay sila.

28 Gintugyan nila ang ila kaugalingon sa *dios-dios nga si* Baal sang Peor
kag nagkaon sila sang mga halad nga ginhalad sa mga patay.*
29 Ginpaakig nila ang GINOO tungod sang ila malain nga mga binuhatan,
gani nag-abot sa ila ang kahalitan.
30 Pero nagpatunga si Finehas,
gani nag-untat ang kahalitan.
31 Ang ginhimo ni Finehas ginakabig nga matarong,
kag dumdumon ini sang mga tawo hasta san-o.

32 Didto sa tuburan sang Meriba, ginpaakig sang mga Israelinhon ang
GINOO,
kag naglain gid ang buot ni Moises sa ila mga ginhimo.
33 Tungod nga ginpalain nila ang buot ni Moises,
nakahambal siya sang mga pulong nga wala niya paghunahunaa
sing maayo.

34 Wala ginpamatay sang mga Israelinhon ang mga katawhan *sa Canaan*

* **Salmo 106:28** *mga patay:* ukon, *patay nga mga dios-dios*

suno sa ginsiling sa ila sang GINOO.
35 Sa baylo, nagpakig-isa sila sa sini nga mga katawhan kag ginsunod nila
ang ila pagginawi.
36 Ginsimba nila ang ila mga dios-dios kag nagdala ini sang kalaglagan
sa ila.
37 Ginhalad nila ang ila mga kabataan sa mga demonyo
38 nga mga dios-dios sang Canaan.
Tungod sang ila pagpamatay sang ila inosente nga mga kabataan,
ginhigkuan nila ang duta *sang Canaan*
39 pati ang ila kaugalingon.
Tungod sang ila ginhimo, nagluib sila sa Dios pareho sa isa ka babayi nga
nagpanginlalaki.
40 Gani nangakig ang GINOO sa katawhan nga iya ginapanag-iyahan,
kag ginkangil-aran niya sila.
41 Gintugyan niya sila sa mga nasyon nga ila mga kaaway,
kag gin-gamhan sila sang sini nga mga nasyon.
42 Gindaogdaog sila sang ila mga kaaway kag gin-ulipon.
43 Madamo nga beses nga ginluwas sila sang Dios,
pero ginahungod pa gid nila nga magrebelde sa iya,
gani nalaglag sila tungod sang ila sala.
44 Pero kon magpanawag gani sila sa Dios, ginabuligan niya gihapon sila
sa ila mga kalisod.
45 Gindumdom sang Dios ang iya kasugtanan sa ila,
kag tungod sa iya dako nga gugma *sa ila*
nagbaylo ang iya hunahuna *nga indi na niya sila pagsilutan*.
46 Ginbuot niya nga kaluoyan sila sang mga nagbihag sa ila.

47 Luwasa kami, GINOO nga amon Dios,
kag tipuna kami liwat sa *amon duta* halin sa mga nasyon,
para makapasalamat kami kag makadayaw sa imo pagkabalaan.†

48 Dalayawon ang GINOO, ang Dios sang Israel, hasta san-o.

Ang tanan nga katawhan magsabat sang, "Amen!"

Dayawa ang GINOO!

Ikalima nga Libro

107

Sal. 107–150

Pagdayaw sa Kaayo sang Dios

1 Pasalamati ang GINOO, kay maayo siya;
ang iya gugma wala sing katapusan.
2 Ihambal ninyo ina, kamo nga iya ginluwas sa kamot sang mga kaaway.
3 Kay gintipon niya kamo halin sa mga duta sa east, west, north, kag
south.

4 May mga tawo nga nagpanglakaton sa kamingawan;

† **Salmo 106:47** *pagkabalaan:* sa literal, *balaan nga ngalan*

indi nila makita ang alagyan pakadto sa siyudad nga may nagaestar
nga mga tawo.*
5 Gin-gutom sila kag gin-uhaw, kag daw mapatay na sila.
6 Sa ila nga kalisod, nagpanawag sila sa GINOO,
kag ginluwas niya sila.
7 Gintuytuyan niya sila sa dalan nga deretso sa siyudad nga may nagaes-
tar nga mga tawo.†
8 Dapat magpasalamat sila sa GINOO tungod sang iya gugma
kag sang iya makatilingala nga mga binuhatan sa mga tawo.
9 Kay ginapainom niya ang mga ginauhaw kag ginapakaon ang mga
ginagutom.

10 May mga tawo nga ginpriso nga ginakadenahan
kag nagapungko sila sa madulom gid nga prisohan.
11 Napriso sila kay nagpamatok sila sa mga ginsiling sang Labing Mataas
nga Dios
kag ginbaliwala nila ang iya mga laygay.
12 Gani ginpabudlayan niya sila sa ila mabug-at nga mga trabaho.
Nagkalatumba sila pero wala sing may nagbulig sa ila.
13 Sa ila kalisod, nagpanawag sila sa GINOO,
kag ginluwas niya sila.
14 Ginpamugto niya ang ila mga kadena
kag ginpanguha niya sila sa madulom gid nga prisohan.
15 Dapat magpasalamat sila sa GINOO tungod sang iya gugma
kag sang iya makatilingala nga mga binuhatan sa mga tawo.
16 Kay ginapangguba niya ang mga puwertahan nga saway
kag ginapangbali ang mga rehas nga salsalon.

17 May mga buang-buang nga nagaantos tungod sang ila mga paglapas
kag kalautan.
18 Nalainan sila sang tanan nga pagkaon kag dali na lang sila mapatay.
19 Sa ila kalisod, nagpanawag sila sa GINOO,
kag ginluwas niya sila.
20 Nagmando siya sang kaayuhan kag nag-alayo sila.
Ginluwas niya sila sa kamatayon.
21 Dapat magpasalamat sila sa GINOO tungod sang iya gugma
kag sang iya makatilingala nga mga binuhatan sa mga tawo.
22 Dapat maghalad sila bilang pasalamat sa Dios;
kag samtang nagakanta sila sa kalipay isugid nila ang iya mga bin-
uhatan.

23 May mga tawo nga nagsakay sa mga barko kag nagbiyahe sa kada-
gatan,
nga amo ang ila palangabuhian.
24 Nakita nila ang makatilingala nga mga binuhatan sang GINOO sa
kadagatan.
25 Sa iya nga pagmando, naghangin sing mabaskog kag nagdalagko ang
mga balod.

---

* **Salmo 107:4** *may nagaestar nga mga tawo:* ukon, *puwede nila estaran* † **Salmo 107:7** *may nagaestar nga mga tawo:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 4.

26 Gani nagpaibabaw ang ila sakayan kag dayon nagpaidalom.
Nadulaan sila sang kaisog sa sina nga katalagman.
27 Nagduling-duling sila pareho sa hubog
kag indi na sila makahibalo kon ano ang ila himuon.
28 Sa ila kalisod, nagpanawag sila sa GINOO,
kag ginbuligan niya sila.
29 Ginpauntat niya ang mabaskog nga hangin kag naglinaw ang dagat.
30 Nalipay sila sang maglinaw na,
kag gintuytuyan sila sang Dios sa dulungkaan nga ginahandom nila.
31 Dapat magpasalamat sila sa GINOO tungod sang iya gugma
kag sang iya makatilingala nga mga binuhatan sa mga tawo.
32 Dapat nga padunggan nila ang Dios sa ila pagtilipon
kag dayawon man nila siya sa pagtilipon sang ila mga manugdumala.

33 Ginahimo sang GINOO ang mga suba nga desierto,
kag ginahimo niya ang mga tuburan nga mamala nga duta.
34 Ginahimo niya ang maayo nga duta nga wala sing pulos,
tungod sang mga kalautan sang mga nagaestar dira.
35 Ginahimo niya ang desierto nga mga katubigan,
kag ginahimo niya ang mamala nga mga duta nga mga tuburan.
36 Ginapaestar niya ang mga ginagutom sa sina nga lugar
kag nagatukod sila dira sang siyudad nga ila estaran.
37 Nagasab-og sila sa mga latagon kag nagatanom sang ubas,
kag bugana ang ila mga patubas.
38 Ginapakamaayo sila sang Dios, kag nagadamo gid sila.
Bisan ang ila mga kasapatan wala niya ginatugutan nga magdiutay.

39 Kon nagadiutay sila kag nagakahuy-an
tungod sang pagdaog-daog, pagsakit, kag pagpaantos sa ila,
40 ginapakalain sang Dios ang mga nagadaogdaog sa ila
kag ginapatalang sa desierto nga wala sing mga dalan.
41 Pero ginabuligan niya sila nga mga kubos sa ila mga pag-antos,
kag ginapadamo niya ang ila mga pamilya pareho sa mga panong
sang kasapatan.

42 Nakita ini sang mga matarong kag nagakalipay sila,
pero ang tanan nga malain wala gid sing may masiling.

43 Ang mga maalamon dapat gid magtipig sang sini nga mga butang;
dapat hunahunaon nila ang dako nga gugma sang GINOO.

Salmo 108

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios
(Sal. 57:7-11; 60:5-12)
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 O Dios, nagasalig gid ako sa imo.
Kantahan ko ikaw sang mga pagdayaw sa bug-os ko nga tagipusuon.
2 Magabugtaw ako sa kaagahon,
kag ihanda ko ang akon mga instrumento nga may mga kuwerdas
sa pagdayaw sa imo.
3 GINOO, dayawon ko ikaw sa tunga sang mga katawhan.

Kantahan ko ikaw sa tunga sang mga taga-iban nga nasyon.
4 Kay ang imo gugma kag katutom indi gid matakos;
mas mataas pa ini sa kalangitan.
5 Ipakita, O Dios, ang imo pagkagamhanan sa kalangitan kag sa bilog nga kalibutan.
6 Luwasa kami paagi sa imo gahom.
Sabta ang akon pangamuyo para maluwas kami nga imo mga hinigugma.
7 O Dios, nagsiling ka didto sa imo templo,
"Magadaog ako; partidahon ko ang Shekem kag ang Kapatagan sang Sucot *sa akon katawhan.*
8 Akon ang Gilead subong man ang Manase.
Ang Efraim amo ang akon manugdepensa*
kag ang Juda amo ang akon manugdumala.†
9 Ang Moab akon suluguon,‡
kag ang Edom akon ginapanag-iyahan.§
Nagasinggit ako sang kadalag-an kontra sa Filistia."

10 Sin-o ang magadala sa akon sa Edom kag sa siyudad sini nga napalibutan sang mga pader?
11 Indi bala ikaw, O Dios, nga nagsikway sa amon kag wala na nagaupod sa amon mga soldado?
12 Buligi kami kontra sa amon mga kaaway, kay wala sing pulos ang bulig sang tawo.
13 Magadaog kami paagi sa imo bulig, O Dios,
kay pierdihon mo ang amon mga kaaway.

Salmo 109

Ang Reklamo sang Tawo nga Ara sa Kalisod

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 O Dios, nga akon ginadayaw, sabta ang akon pagpanawag sa imo.
2 Kay ginaakusar ako sang malain kag dayaon nga mga tawo.
Nagahambal sila sang binutig parte sa akon.
3 Permi nila ako ginahambalan sing malain bisan wala sing kabangdanan.
4 Bisan nagapakig-abyan ako sa ila, ginakontra nila ako;
pero ginapangamuyuan ko sila.
5 Ginabalusan nila ako sing malain sa maayo nga ginahimo ko sa ila,
kag ginabalusan nila ako sing kaakig sa akon pagpakig-abyan sa ila.
6 *Nagasiling sila,** "Mangita kita sang malain nga tawo nga magkontra kag mag-akusar sa iya sa korte.
7 Kon hukman na siya, kabay pa nga magguwa nga may sala siya.
Kag kabay pa nga ang iya pangamuyo kabigon nga sala.
8 Kabay pa nga indi magdugay ang iya kabuhi kag ihatag na lang sa iban ang iya katungdanan.
9 Kabay pa nga *mapatay na siya para* mailo ang iya mga kabataan

* **Salmo 108:8** *manugdepensa:* sa literal, *helmet* † **Salmo 108:8** *manugdumala:* sa literal, *sungkod sang hari* ‡ **Salmo 108:9** *suluguon:* sa literal, *palanghinawan* § **Salmo 108:9** *akon ginapanag-iyahan:* ukon, *akon ulipon;* sa literal, *ginahabuyan ko sang akon sandalyas* * **Salmo 109:6** *Nagasiling sila:* Ang bersikulo 6-19 posible pulong sang mga kaaway kontra sa amo nga tawo ukon pulong sang tawo kontra sa iya mga kaaway.

kag mabalo ang iya asawa.
10 Kabay pa nga bisan diin na lang magkadto ang iya mga kabataan nga nagapakilimos,
kag kabay pa nga palayason† sila bisan sa ila guba nga elistaran.
11 Kabay pa nga kuhaon sang iya gin-utangan ang tanan niya nga pagkabutang,
kag kabay pa nga kuhaon sang mga pangayaw ang iya pinangabudlayan.
12 Kabay pa nga wala sing may maluoy sa iya kag sa iya ilo nga mga kabataan
kon mapatay na siya.
13 Kabay pa nga magkalamatay ang iya mga kaliwat
para malimtan na sila sa masunod nga henerasyon.
14-15 Kabay pa nga indi pagpatawaron kag indi pagkalimtan sang GINOO
ang sala sang iya mga ginikanan kag mga katigulangan;
kag kabay pa nga itugot sang GINOO nga malimtan na sila sa kalibutan.
16 Kay wala gid niya ginahunahuna ang paghimo sang maayo,
kundi ginahingabot niya kag ginapamatay ang mga kubos, mga imol, kag mga nadulaan sang paglaom.
17 Luyag niya nga pakamalauton ang iban—kabay pa nga sa iya ina matabo.
Wala siya naluyag magbendisyon sa iban—kabay pa nga wala man sing may magbendisyon sa iya.
18 Wala untat ang iya pagpakamalaot sa iban; daw bayo na ini nga iya ginasuksok.
Kabay pa nga ang iya pagpakamalaot magabalik sa iya pareho sang pagsulod sang tubig sa iya lawas
ukon pareho sang pagpanalupsop sang lana sa iya mga tul-an.
19 Kag kabay pa nga magpabilin ini sa iya nga daw sa bayo
nga nagatabon sa iya lawas ukon daw sa paha nga ginapaha niya permi."

20 GINOO, kabay pa nga amo ina ang imo isilot
sa mga nagaakusar kag nagahambal sing malain sa akon.
21 Pero buligi ako, Ginoong DIOS, para mapadunggan ka.
Luwasa ako tungod sang imo kaayo kag gugma.
22 Kay kubos kag imol ako, kag nagasakit ang akon buot.
23 Nagaamat-amat na dula ang akon kabuhi pareho sa landong kon gab-i.
Daw pareho ako sa apan nga ginkahig.
24 Nagaluya ang akon tuhod tungod sa pagpuasa.
Puwerte na ako kaniwang.
25 Nangin talamayon ako sa akon mga kaaway.
Nagalungo-lungo sila kon makita nila ako.
26 Buligi ako, GINOO, nga akon Dios;
luwasa ako suno sa imo gugma.
27 Kag mabal-an sang akon mga kaaway nga ikaw, GINOO, ang nagluwas sa akon.
28 Ginapakamalaot nila ako, pero ikaw magabendisyon sa akon.

† **Salmo 109:10** *palayason:* Amo ini sa Septuagint, pero sa Hebreo, *mangita.*

Mahuy-an sila kon salakayon nila ako, pero ako nga imo alagad
magakalipay.
29 Sila nga nagaakusar sa akon matabunan sang kahuy-anan pareho sa
bayo nga nagatabon sa lawas.

30 Pasalamatan ko gid ang GINOO;
dayawon ko siya sa atubangan sang madamo nga katawhan.
31 Kay ginadepensahan niya ang mga tawo nga bululigan
para maluwas sila sa mga nagasentensya sa ila sang kamatayon.

Salmo 110

Ang GINOO kag ang Pinili Niya nga Hari

Ang kanta nga ginsulat ni David.

1 Nagsiling ang GINOO sa akon Ginoo,*
"Pungko diri sa akon tuo hasta mapaidalom ko sa imo ang imo mga
kaaway."

2 Halin sa Zion,† palaparon sang GINOO ang imo ginharian,
kag magagahom ka sa imo mga kaaway.
3 Sa adlaw nga magpakig-away ka sa imo mga kaaway,
magabulig sa imo sing kinabubut-on ang imo katawhan.
Ang imo pamatan-on nga mga katawhan magakadto sa imo sa balaan
nga mga bukid
pareho sa tun-og sa kaagahon.‡
4 Nagsumpa ang GINOO, kag indi gid magbaylo ang iya hunahuna,
nga pari ikaw hasta san-o, pareho sang pagkapari ni Melkizedek.§
5 Ang Ginoo ara sa imo tupad;
pagalaglagon niya ang mga hari sa tion nga ipakita niya ang iya
kaakig.
6 Pagasilutan niya ang mga nasyon kag madamo ang iya pamatyon.
Pagalaglagon niya ang mga nagadumala sa bilog nga kalibutan.

7 Ikaw, Mahal nga Hari,* magainom sa ililigan sang tubig nga ara sa
higad sang dalan,
gani magabalik ang imo kusog kag magamadinalag-on ka.
*

Salmo 111

Pagdayaw sa Dios

1 Dayawa ang GINOO! Pasalamatan ko ang GINOO sa bug-os ko nga
tagipusuon
sa pagtilipon sang matarong nga mga tawo.

---

* **Salmo 110:1** *Ginoo:* ukon, *agalon (nga amo ang hari).* Ini nga bersikulo gin-aplikar sa kay Cristo sa Bag-o nga Kasugtanan (tan-awa ang Mat. 22:41-44; Mar. 12:35-37). † **Salmo 110:2** *Zion:* ukon, *Jerusalem* ‡ **Salmo 110:3** Indi klaro ang buot silingon sang Hebreo sa sini nga bersikulo. § **Salmo 110:4** Tan-awa sa Gen. 14:17-20. * **Salmo 110:7** *Ikaw, Mahal nga Hari, magainom:* sa Hebreo, *magainom siya.* Suno sa iban nga mga eksperto sa Biblia, ang "siya" amo ang GINOO (tan-awa sa bersikulo 6). Pero ang kalabanan sa ila nagasiling nga ang "siya" amo ang hari nga ginasiling sang bersikulo 1-5b. * **Salmo 111:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga linya nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

2 Gamhanan ang mga binuhatan sang GINOO;
ginapamalandungan ini sang tanan nga naluyag sini.
3 Gamhanan kag halangdon ang mga binuhatan sang Dios,
kag ang iya pagkamatarong nagapadayon hasta san-o.
4 Ginapadumdom gid niya sa aton ang iya makatilingala nga mga binuhatan.
Maluluy-on siya kag mabinalak-on;
5 ginahatagan niya sang pagkaon ang mga nagatahod sa iya,
kag ginadumdom niya permi ang iya kasugtanan.
6 Ginapakita niya sa iya katawhan kon ano kagamhanan ang iya mga binuhatan,
paagi sa paghatag sa ila sang mga duta sang iban nga mga nasyon.
7 Matutom kag matarong siya sa tanan niya nga ginahimo,
kag masaligan ang tanan niya nga mga sugo.
8 Ining iya mga sugo nagapadayon hasta san-o,
kag ginhatag niya ini nga may katutom kag pagkamatarong.
9 Ginluwas niya ang iya katawhan,
kag naghimo siya sang kasugtanan sa ila nga wala sing katapusan.
Balaan siya kag makatilingala.

10 Kon ang isa ka tawo gusto nga magmaalamon, dapat magtahod siya sa GINOO.
Ang tanan nga nagatuman sang iya mga sugo may husto nga pag-intiendi.
Dalayawon siya hasta san-o.
*

Salmo 112

Bulahan ang Tawo nga Nagatahod sa GINOO

1 Dayawa ang GINOO!
Bulahan ang tawo nga nagatahod sa GINOO kag nagakalipay gid sa pagtuman sang iya mga sugo.
2 Mangin mauswagon ang iya mga anak,
kay ang mga kaliwat sang mga tawo nga nagakabuhi sing husto pakamaayuhon sang Dios.
3 Magamanggaranon ang iya pamilya,
kag ang iya kaayo dumdumon hasta san-o.
4 Bisan sa kadulom may kasanag gihapon para sa mga tawo
nga nagakabuhi sing husto, maluluy-on, mabinalak-on, kag matarong.
5 Pakamaayuhon ang tawo nga maalwan kag nagapahulam, kag wala nagadaya sa iya palangabuhian.
6 Sigurado nga mangin mabakod ang iya kahimtangan hasta san-o;
ang matarong nga tawo pareho sa iya indi malimtan hasta san-o.
7 Wala siya nahadlok sa malain nga mga balita,
kay mabakod ang iya balatyagon kag nagasalig siya sa GINOO.
8 Wala siya nagakatublag kag nagakahadlok
kay sa ulihi makita niya nga mapierdi ang iya mga kaaway.
9 Nagapanagtag siya sa mga imol;

* **Salmo 112:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga linya nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

ang iya matarong nga ginahimo dumdumon hasta san-o
kag ang iya ikasarang dugangan *sang Dios* bilang pagpadungog sa iya.
10 Makita ini sang mga malain kag magabagrot ang ila mga ngipon sa kaakig,
kag daw matunaw sila *sa kahuya*.
Ang ila mga plano indi magmadinalag-on.

Salmo 113

Pagdayaw sa Kaayo sang GINOO

1 Dayawa ang GINOO!
Kamo nga *mga katawhan* sang GINOO nga iya mga alagad, dayawa ninyo siya!
2 Kabay pa nga dayawon siya subong kag hasta san-o.
3 Halin sa east hasta sa west* ang tanan nga tawo magdayaw sa GINOO.

4 Magagahom ang GINOO sa tanan nga nasyon, ang iya pagkagamhanan indi matupungan.
5 Wala gid sing pareho sa GINOO nga aton Dios
nga nagapungko sa iya trono didto sa kahitaasan.
6 Nagaduko siya sa pagtulok† sa kalangitan kag sa kalibutan.
7 Ginabuligan niya ang mga kubos kag mga imol sa ila kapigaduhon.
8 Kag ginapadunggan niya sila kaupod sang dungganon nga mga tawo sang iya katawhan.
9 Ginalipay niya ang baw-as nga babayi sa iya puluy-an paagi sa paghatag sa iya sang mga anak.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 114

Kanta Parte sa Pagguwa sang mga Israelinhon sa Egypt

1 Ang mga Israelinhon nga kaliwat ni Jacob nagaestar sadto sa Egypt,
nga sa diin lain ang lingguahe sang mga tawo didto.
2 *Sang nagguwa na sila sa Egypt*, ginhimo sang Dios ang Juda nga iya balaan nga lugar,
kag gindumalahan niya ang Israel.
3 Ang *Mapula nga* Dagat *naghawa nga daw sa* nagpalagyo *nga tawo*.
Ang tubig sang *Suba sang* Jordan *daw sa tawo nga* nag-isol.
4 *Nag-uyog* ang mga bukid
nga daw sa nagalukso nga mga kanding kag mga karnero.
5 Ngaa naghawa ang *Mapula nga* Dagat
kag daw sa nag-isol ang tubig sang *Suba sang* Jordan?
6 Ngaa *nag-uyog* ang mga bukid nga daw sa nagalukso nga mga kanding kag mga karnero?
7 Nagatay-og ang kalibutan sa presensya sang Ginoo nga Dios ni Jacob,
8 nga naghimo sang matig-a nga bato nga mangin punong sang tubig
kag mangin tuburan nga nagailig.

---

* **Salmo 113:3** *Halin sa east hasta sa west:* ukon, *Halin sa pagbutlak sang adlaw hasta sa pagsalop sini.* † **Salmo 113:6** *Nagaduko siya sa pagtulok:* Siguro ang buot silingon nga mas mataas pa ang iya nahamtangan sang sa kalangitan, ukon nagakabalaka gid siya sa iya mga tinuga.

Salmo 115

Isa lang gid ang Matuod nga Dios

1 GINOO, indi kami ang dapat padunggan kundi ikaw,
tungod sang imo gugma kag katutom.
2 Ngaa ginainsulto kami sang iban nga mga nasyon paagi sa pagsiling,
"Diin na bala ang inyo Dios?"

3 Ang amon Dios ara sa langit kag ginahimo niya ang bisan ano nga iya naluyagan.
4 Pero ang ila mga dios-dios hinimo man lang sang tawo halin sa pilak kag bulawan.
5 May mga baba ini, pero indi makahambal;
may mga mata, pero indi makakita.
6 May mga dulunggan, pero indi makabati;
may mga ilong, pero indi makapanimaho.
7 May mga kamot, pero indi makauyat;
may mga tiil, pero indi makalakat,
kag bisan tingog wala ka sing may mabatian.
8 Ang nagahimo sang sini nga mga dios-dios kag ang tanan nga nagasalig sa ila
mangin pareho man sa ila *nga wala sing pulos*.

9-10 Kamo nga katawhan sang Israel, pati na kamo nga mga kaliwat ni Aaron,
magsalig kamo sa GINOO.
Siya ang inyo manugbulig kag manugprotektar.
11 Kamo nga mga nagatahod sa GINOO, magsalig kamo sa iya.
Siya ang inyo manugbulig kag manugprotektar.
12 Ginadumdom kita sang GINOO, kag pakamaayuhon niya kita.
Pakamaayuhon niya ang katawhan sang Israel pati na ang mga kaliwat ni Aaron.
13 Pakamaayuhon niya ang tanan nga nagatahod sa iya, bantog man ukon indi.
14 Kabay pa nga kamo kag ang inyo mga kaliwat padamuon sang GINOO.
15 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang GINOO
nga nagtuga sang kalangitan kag sang kalibutan.
16 Ang kalangitan iya sang GINOO, pero ang kalibutan gintugyan niya sa mga tawo.
17 Indi ang mga patay ang magadayaw sa GINOO, kay indi na gani sila makatingog,
18 kundi kita nga mga buhi amo ang magadayaw sa iya subong kag hasta san-o.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 116

Ang Dios Nagaluwas sa Tawo sa Kamatayon

1 Ginahigugma ko ang GINOO,
kay ginapamatian niya ang akon pagpangayo sang bulig sa iya.
2 Tungod kay ginapamatian niya ako,
indi ako mag-untat sa pagpanawag sa iya samtang nagakabuhi ako.

3 Nahadlok ako kay nabatyagan ko nga daw dali na lang ako mapatay;
ang kamatayon daw sa lubid nga nagaburambod sa akon.
Natublag gid ako kag nabalaka,
4 gani nagpanawag ako sa GINOO, "GINOO, luwasa ako!"

5 Ang GINOO nga aton Dios maluluy-on, matarong, kag mabinalak-on.
6 Ginaprotektaran niya ang mga wala sing alam.
Sang wala ako sing may mahimo ginluwas niya ako.

7 Dapat magpakabakod ako tungod kay maayo gid ang GINOO sa akon,
8 kay ginluwas niya ako sa kamatayon, sa kasubo* kag sa kalaglagan.†
9 Gani magakabuhi ako nga malapit sa GINOO diri sa kalibutan sang mga buhi.
10 Nagatuo gihapon ako, bisan pa nga nagsiling ako,‡ "Puwerte gid ang akon pag-antos."
11 Sa akon kahadlok nagsiling ako, "Wala gid sing tawo nga masaligan."
12 Ano bala ang maibalos ko sa GINOO sa tanan niya nga kaayo sa akon?
13 Magasimba ako sa GINOO kag magadala ako sang halad nga ilimnon
sa pagpasalamat sa iya sa pagluwas niya sa akon.
14 Tumanon ko ang akon mga promisa sa iya sa presensya sang tanan niya nga katawhan.

15 Nasakitan ang GINOO kon may mapatay sa iya matutom nga katawhan.§

16 GINOO, matuod nga suluguon mo ako.*
Ginhilway mo ako sa pagkabihag.
17 Magasimba ako sa imo
kag magahalad ako sang halad nga bilang pagpasalamat sa imo.
18 Tumanon ko ang akon mga promisa sa imo sa presensya sang tanan mo nga katawhan
19 didto sa ugsaran sang imo templo sa Jerusalem.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 117

Pagdayaw sa GINOO

1 Tanan kamo nga nasyon, dayawa ninyo ang GINOO!
Tanan kamo nga katawhan, padunggi ninyo siya!
2 Kay dako gid ang gugma sang GINOO sa aton,
kag ang iya katutom wala sing katapusan.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 118

Pagpasalamat Tungod sang Pagdaog

---

* **Salmo 116:8** *kasubo:* ukon, *kasakit.* Sa literal, *paghibi.* † **Salmo 116:8** *kalaglagan:* sa literal, *pagkasandad* ‡ **Salmo 116:10** *Nagatuo...nagsiling ako:* ukon, *Nagtuo ako, gani nagsiling ako*
§ **Salmo 116:15** *Nasakitan...katawhan:* ukon, *Bilidhon sa panulok sang GINOO ang kamatayon sang iya matutom nga katawhan.* * **Salmo 116:16** *matuod nga suluguon mo ako:* ukon, *matuod nga suluguon mo ako pareho sa akon iloy nga suluguon mo man*

1 Pasalamati ang GINOO, kay maayo siya;
ang iya gugma wala sing katapusan.
2 Magsiling ang katawhan sang Israel, “Ang iya gugma wala sing katapusan.”
3 Magsiling ang mga kaliwat ni Aaron, “Ang iya gugma wala sing katapusan.”
4 Magsiling ang mga nagatahod sa GINOO, “Ang iya gugma wala sing katapusan.”

5 Sa akon kalisod, nagpanawag ako sa GINOO,
kag ginsabat niya ako paagi sa paghilway sa akon.
6 Kaupod ko ang GINOO, gani indi ako mahadlok.
Ano ang mahimo sang tawo sa akon?
7 Kaupod ko ang GINOO.
Siya ang nagabulig sa akon,
kag makita ko mismo ang pagkapierdi sang akon mga kaaway.
8 Mas maayo nga magdangop sa GINOO kaysa magsalig sa tawo.
9 Mas maayo nga magdangop sa GINOO kaysa magsalig sa gamhanan nga mga tawo.

10 Ginlibutan ako sang madamo nga nasyon *nga akon kaaway*,
pero ginpierdi ko sila paagi sa gahom sang GINOO.
11 Matuod nga ginpalibutan nila ako,
pero ginpierdi ko sila paagi sa gahom sang GINOO.
12 Ginsalakay nila ako pareho sa panong sang putyukan,
pero gintapna sila *gilayon*
pareho sa ginasunog nga dagami *nga nagakapatay dayon*.
Ginpierdi ko sila paagi sa gahom sang GINOO.
13 Ginsalakay ako sing mabaskog
kag diutayan na lang ako madaog,
pero ginbuligan ako sang GINOO.
14 Ang GINOO amo ang nagahatag sa akon sang kusog
kag siya ang akon ginakanta.
Siya ang nagluwas sa akon.

15-16 Pamatii ang paghinugyaw sang katawhan sang Dios sa ila mga tolda tungod sang ila pagdaog:
“Ini nga kadaugan ginhimo sang GINOO paagi sa iya gahom!
Ang gahom sang GINOO amo ang nagpadaog sa aton!”

17 Indi ako mapatay, kundi magakabuhi,
kag ipanugid ko ang mga ginhimo sang GINOO.
18 Bisan pa nga puwerte gid ang silot sang GINOO sa akon,
wala niya pagtuguti nga mapatay ako.

19 Buksi ang mga puwertahan sang templo sang GINOO* para sa akon,
kay magasulod ako kag magapasalamat sa GINOO.
20 Amo ini ang puwertahan sang GINOO nga sa diin ang mga matarong lang ang makasulod.

* **Salmo 118:19** *puwertahan sang templo sang GINOO:* sa literal, *puwertahan sang pagkamatarong*

21 Magapasalamat ako sa imo, GINOO, kay ginsabat mo ang akon pangamuyo.
Ikaw ang nagluwas sa akon.

22 Ang bato nga ginsikway sang mga panday amo ang nangin pundasyon nga bato.
23 Ang GINOO ang naghimo sini kag makatilingala ini sa aton.
24 Amo ini ang adlaw nga ginpadaog kita sang GINOO,
gani magkalipay kag magsinadya kita.

25 GINOO, nagapangabay kami nga padayon mo kami nga luwason.
Palihog hatagi kami sang kadalag-an *sa amon mga ginahimo*.

26 Ginapakamaayo sang GINOO ang iya pinadala.†
Kag kamo nga mga tawo, kabay pa nga pakamaayuhon man kamo sang GINOO
halin diri sa iya templo.‡

27 Ang GINOO, Dios; kag maayo gid siya sa aton.
Magdala kita sang mga sanga sang kahoy sa pagselebrar sang piesta,
kag maglibot kita sa halaran.

28 *GINOO,* ikaw ang akon Dios;
nagapasalamat ako kag nagadayaw sa imo.

29 Pasalamati ang GINOO, kay maayo siya;
ang iya gugma wala sing katapusan.
*

Salmo 119

Ang Kasuguan sang Dios

א *Alef*

1 Bulahan ang mga tawo nga wala sing kasawayan ang ila kabuhi,
nga nagakabuhi suno sa kasuguan sang GINOO.
2 Bulahan ang mga tawo nga nagasunod sa mga pagpanudlo sang Dios,
nga nagatuman sa iya sa ila bug-os nga tagipusuon.
3 Wala sila nagahimo sang malain kundi nagasunod sila sa mga pamaagi sang Dios.
4 GINOO, ginhatag mo sa amon ang imo mga pagsulundan
para tumanon namon ini nga may katutom.
5 Dako gid ang akon handom nga ang akon pagkabuhi permi matutom
sa pagtuman sang imo mga pagsulundan.
6 Kon tumanon ko ang tanan mo nga mga sugo, indi ako mahuy-an.
7 Dayawon ko ikaw nga may matinlo nga tagipusuon
samtang nagatuon ako sang imo matarong nga mga sugo.
8 Tumanon ko ang imo mga pagsulundan, gani indi gid ako pagpabay-i.

ב *Bet*

† **Salmo 118:26** *ang iya pinadala:* sa literal, *ang nagakari sa ngalan sang GINOO* ‡ **Salmo 118:26** Suno sa mga eksperto sa Biblia ang mga pari sa templo amo ang nagahambal sa bersikulo 26 kag 27. * **Salmo 119:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga stanza nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

9 Ano bala ang himuon sang isa ka pamatan-on para mangin matinlo ang
iya kabuhi?
Ang iya himuon amo ang pagsunod sa imo pulong.
10 Nagadangop ako sa imo sa bug-os ko nga tagipusuon,
gani indi pag-itugot nga talikdan ko ang imo mga sugo.
11 Ginatipigan ko ang imo pulong sa akon tagipusuon para indi ako
makasala sa imo.
12 Dalayawon ikaw, GINOO!
Tudlui ako sang imo mga pagsulundan.
13 Ginasulit-sulit ko hambal ang tanan nga sugo nga imo ginhatag.
14 Nagakalipay ako sa pagsunod sang imo mga pagpanudlo,
labaw pa sa kalipay nga ginahatag sang manggad.
15 Nagapamalandong ako sa imo mga pagsulundan
kag ginahunahuna ko sing maayo ang imo mga pamaagi.

16 Nagakalipay ako sa imo mga pagsulundan
kag indi ko pagkalimtan ang imo pulong.

ג *Gimel*

17 Magmaayo ka sa akon nga imo alagad
para padayon ako nga magkabuhi kag magtuman sang imo pulong.
18 Buksi ang akon hunahuna
para maintiendihan ko ang matahom nga mga kamatuoran sa imo
kasuguan.
19 Pangayaw lang ako sa sining kalibutan,
gani ipahayag sa akon ang imo mga sugo.
20 Sa tanan nga tion nagahandom gid ako sa paghibalo sang imo mga
sugo.
21 Ginasabdong mo ang mga bugalon, nga imo ginapakamalaot.
Ini sila nagatalikod sa imo mga sugo.
22 Ilikaw ako sa ila nga pagpakahuya kag pagyaguta,
kay ginatuman ko ang imo mga pagpanudlo.
23 Bisan pa magtipon ang mga manugdumala sa paglibak sa akon,
ako nga imo alagad magapamalandong sa imo mga pagsulundan.
24 Ang imo mga pagpanudlo nagahatag sa akon sang kalipay;
amo ini ang akon manuglaygay.

ד *Dalet*

25 Daw mapatay na ako, gani padayuna ang akon kabuhi suno sa imo
promisa.
26 Ginsugid ko sa imo ang parte sa akon kabuhi kag ginpamatian mo ako.
Tudlui ako sang imo mga pagsulundan.
27 Paintiendiha ako sang imo mga pagsulundan
para mapamalandungan ko ang imo makatilingala nga mga bin-
uhatan.
28 Daw malumos ako sa kasubo, gani pabaskuga ako suno sa imo
promisa.
29 Buligi ako nga indi magkabuhi nga madaya;
kag kaluoyi ako nga matuman ko ang imo kasuguan.†
30 Ginpili ko ang husto nga dalan;
gusto ko gid nga magsunod sa imo mga sugo.
31 Ginasunod ko, GINOO, ang imo mga pagpanudlo,

† **Salmo 119:29** *nga matuman ko ang imo kasuguan:* ukon, *paagi sa imo kasuguan*

gani indi pag-itugot nga mahuy-an ako.
32 Ginatinguhaan ko gid ang pagkabuhi nga matinumanon sa imo mga sugo
tungod kay ginadugangan mo ang akon pag-intiendi.‡

ה *He*

33 Tudlui ako, GINOO, sang imo mga pagsulundan,
kag pagatumanon ko ini hasta san-o.
34 Hatagi ako sang pag-intiendi sa imo kasuguan,
kag sundon ko ini kag tipigan sa bug-os ko nga tagipusuon.
35 Tuytuyi ako sa pagsunod sang imo mga sugo,
kay sa sini may kalipay ako.
36 Hatagi ako sang handom sa pagtuman sang imo mga pagpanudlo
sang sa paghandom nga magmanggaranon.
37 Ilikaw ako sa paghandom sang mga butang nga wala sing pulos.
Padayuna§ ang akon kabuhi suno sa imo promisa.
38 Tumana ang imo promisa sa akon nga imo alagad, nga ginapromisa
mo sa mga nagatahod sa imo.
39 Kuhaa ang mga pagpakahuya sa akon nga akon ginakahadlukan
kay *ginakabig ko nga* maayo ang imo mga sugo.
40 Luyag ko nga magtuman sang imo mga pagsulundan.
Tungod nga ikaw matarong, padayuna* ang akon kabuhi.

ו *Vav*

41 GINOO, ipakita ang imo paghigugma kag pagluwas sa akon, suno sa imo
promisa.
42 Dayon masabat ko ang mga nagapakahuya sa akon,
kay nagasalig ako sa imo mga pulong.
43 Pahambala ako sang imo matuod nga mga pulong sa tanan nga tion,
kay ang akon paglaom ara lamang sa imo mga sugo.
44 Permi ko tumanon ang imo kasuguan hasta san-o.
45 Magakabuhi ako nga may kahilwayan,
kay nagatinguha gid ako sa pagtuman sang imo nga pagsulundan.
46 Indi ako magkahuya sa pagsugid sang imo mga pagpanudlo sa atubangan sang mga hari.
47 Nagakalipay gid ako sa pagsunod sa imo mga sugo nga akon ginahigugma.
48 Ginatahod ko ang imo mga sugo nga akon ginahigugma,
kag ginapamalandungan ko ang imo mga pagsulundan.

ז *Zayin*

49 Dumduma ang imo promisa sa akon nga imo alagad,
kay sa sina ginahatagan mo ako sang paglaom.
50 Ang imo promisa nagapabuhi sa akon kag nagahatag sa akon sang kalipay sa akon mga pag-antos.
51 Puwerte gid ang paghikay sa akon sang mga bugalon,
pero wala ako nagabiya sa imo kasuguan.
52 GINOO, ginadumdom ko ang imo mga sugo nga dugay mo na nga ginhatag,
kay nagahatag ini sa akon sang kalipay.

---

‡ **Salmo 119:32** *ginadugangan...pag-intiendi:* ukon, *ginapalipay mo ako*
§ **Salmo 119:37** *padayuna:* ukon, *bag-uha*
* **Salmo 119:40** *padayuna:* Tan-awa ang footnote sa bersikulo 37.

53 Akig gid ako katama tungod sa mga malain, nga nagasikway sang imo
kasuguan.
54 Nagakanta ako parte sa imo mga pagsulundan bisan diin ako mag-
estar.†
55 GINOO, sa kagab-ihon ginadumdom ko ikaw kag ang imo kasuguan,
kon paano ko ini matuman.
56 Amo ini ang akon kalipay: ang pagsunod sa imo mga pagsulundan.

ח *Chet*

57 Ikaw lang gid GINOO ang akon kinahanglan.
Nagapromisa ako sa pagtuman sang imo mga pulong.
58 Ginapangabay ko ikaw sa bug-os ko nga tagipusuon nga kaluoyan mo
ako suno sa imo promisa.
59 Ginhunahuna ko kon paano ako nagkabuhi,
kag nagdesisyon ako nga magsunod sa imo mga pagpanudlo.
60 Ginatuman ko gilayon ang imo mga sugo.
61 Bisan pa ginagapos ako sang mga malain, wala ko ginakalimtan ang
imo kasuguan.
62 Bisan pa sa tungang gab-i nagamata ako sa pagpasalamat sa imo
tungod sang imo matarong nga mga sugo.
63 Abyan ako sang tanan nga nagatahod sa imo kag nagatuman sang imo
mga pagsulundan.
64 GINOO, ginahigugma mo ang tanan nga tawo sa kalibutan.
Tudlui ako sang imo mga pagsulundan.

ט *Tet*

65 GINOO, magmaayo ka sa akon nga imo alagad, suno sa imo promisa.
66 Hatagi ako sang kaalam kag ihibalo
kay nagasalig ako sa imo mga sugo.
67 Sang una, sang wala mo pa ako pagdisiplinaha, nagbiya ako sa imo,
pero subong ginatuman ko na ang imo pulong.
68 Maayo ka gid kag maayo ang imo mga ginahimo.
Tudlui ako sang imo mga pagsulundan.
69 Bisan ginabutang-butangan ako sang mga bugalon,
ginatuman ko gihapon ang imo mga pagsulundan sa bug-os ko nga
tagipusuon.
70 Ina nga mga bugalon wala sing pag-intiendi sa imo kasuguan,
pero ako ya nagakalipay sa pagsunod sini.
71 Maayo nga ginsilutan mo ako,
kay paagi sini nakatuon ako sang imo mga pagsulundan.

72 Para sa akon, ang kasuguan nga imo ginhatag mas bilidhon pa sang sa
madamo gid nga manggad.

י *Yod*

73 Gintuga mo ako kag ginporma;
hatagi ako sang pag-intiendi para makatuon ako sang imo mga sugo.
74 Nagakalipay ang mga nagatahod sa imo kon makita nila ako,
kay nagasalig ako sa imo pulong.
75 Nakahibalo ako, GINOO, nga matarong ang imo mga sugo.
Kag tungod nga matutom ka, gindisiplina mo ako.

---

† **Salmo 119:54** *bisan...mag-estar:* ukon, *diri sa kalibutan nga sa diin umalagi lang ako*

76 Kabay pa nga lipayon mo ako sang imo gugma suno sa imo promisa sa
akon nga imo alagad.
77 Kaluoyi ako para padayon ako nga magakabuhi,
kay nagakalipay ako sa pagsunod sa imo kasuguan.
78 Kabay pa nga mahuy-an ang mga bugalon tungod kay ginabutang-
butangan nila ako.
Kon sa akon, magapamalandong ako sa imo mga pagsulundan.
79 Kabay pa nga magpalapit sa akon ang mga nagatahod sa imo
kag nakahibalo sang imo mga pagpanudlo.
80 Kabay pa nga tumanon ko sa bug-os ko nga tagipusuon ang imo mga
pagsulundan
para indi ako mahuy-an.

כ *Kaf*

81 Ginakapoy na ako sa paghulat sang imo pagluwas sa akon,
pero nagasalig ako sa imo pulong.
82 Nagapalangdulom na ang akon panulok sing hulat sa imo promisa.
Nagapamangkot ako, “San-o mo pa bala ako pabaskugon kag li-
payon?”
83 Bisan pa pareho na ako sa indi na mapuslan nga panit nga suludlan
sang bino,
wala ko ginakalimtan ang imo mga pagsulundan.
84 Hasta san-o pa bala ang akon paghulat?
San-o mo pa bala silutan ang mga nagahingabot sa akon nga imo
alagad?
85 Nagkutkot sang mga buho sa pagsiod sa akon
ang mga bugalon nga wala nagasunod sa imo kasuguan.
86 Masaligan gid ang tanan mo nga mga sugo.
Buligi ako, kay ginahingabot ako sang mga tawo bisan wala sing
kabangdanan.
87 Diutayan na lang ako nila mapatay,
pero wala ko ginsikway ang imo mga pagsulundan.
88 Tipigi ang akon kabuhi suno sa imo gugma;
tumanon ko ang pagpanudlo nga ginhatag mo.

ל *Lamed*

89 GINOO, ang imo pulong magapadayon hasta san-o;
mabakod ini pareho sa langit.
90 Ang imo katutom nagapadayon hasta san-o.
Ginpahamtang mo sing mabakod ang kalibutan, gani nagapabilin
ini.
91 Ang tanan nga butang nagapabilin hasta subong tungod sa imo pag-
buot.
Kay ini sila nagaalagad sa imo.
92 Kon ang imo kasuguan wala nagalipay sa akon,
kuntani napatay na ako tungod sang akon pag-antos.
93 Indi ko gid pagkalimtan ang imo mga pagsulundan,
kay paagi sini ginapadayon‡ mo ang akon kabuhi.
94 Imo ako, gani luwasa ako!
Kay nagatinguha gid ako sa pagtuman sang imo mga pagsulundan.
95 Nagahulat ang mga malain sa pagpatay sa akon,

‡ **Salmo 119:93** *ginapadayon:* ukon, *ginabag-o*

pero pamalandungan ko ang imo mga pagpanudlo.
96 Nakita ko nga ang tanan nga butang may limitasyon,
pero ang imo mga sugo wala.

מ *Mem*

97 Daw ano ang paghigugma ko sang imo kasuguan.
Ginapamalandungan ko gid ini permi.
98 Kag tungod nga ari sa akon permi ang imo mga sugo,
mas maalam ako sang sa akon mga kaaway.
99 Madamo pa ang akon naintiendihan sang sa akon mga manunudlo,
kay ang imo pagpanudlo amo ang akon ginapamalandungan.
100 Labaw pa ang akon pag-intiendi sang sa mga tigulang,
kay ginatuman ko ang imo mga pagsulundan.
101 Ginalikawan ko ang tanan nga malain nga pagginawi para matuman
ko ang imo pulong.
102 Wala ako nagbiya sa imo mga sugo,
kay ikaw ang nagatudlo sa akon.
103 Daw ano katam-is sang imo mga promisa, mas matam-is pa ini sang
sa honey.
104 Nagakuha ako sing pag-intiendi halin sa imo mga pagsulundan,
gani ginakaugtan ko ang tanan nga malain nga pagginawi.

נ *Nun*

105 Ang imo pulong pareho sa suga nga nagahatag kasanag sa akon
alagyan.
106 Tumanon ko gid ang akon ginsumpa nga magsunod sa imo matarong
nga mga sugo.
107 Puwerte gid ang akon pag-antos;
padayuna ang akon kabuhi, GINOO, suno sa imo promisa.
108 Batuna, GINOO, ang akon kinabubut-on nga pagdayaw sa imo,
kag tudlui ako sang imo mga sugo.
109 Bisan pa ara ako permi sa peligro sang kamatayon, wala ko gi-
nakalimtan ang imo kasuguan.
110 Nagbutang sang siod para sa akon ang mga malain,
pero wala ako magbiya sa imo mga pagsulundan.
111 Ang imo mga pagpanudlo amo ang akon bilidhon nga pagkabutang
hasta san-o,
kay amo ini ang akon kalipay.
112 Nagdesisyon ako nga tumanon ko gid ang imo mga pagsulundan
hasta san-o.

ס *Samekh*

113 Ginakaugtan ko ang mga tawo nga indi mainunungon sa imo,
pero ginahigugma ko ang imo kasuguan.
114 Ikaw ang akon palanaguan kag manugprotektar;
nagasalig ako sa imo pulong.
115 Palayo kamo sa akon, kamo nga mga nagahimo sing malain,
para matuman ko ang mga sugo sang akon Dios.
116 Hatagi ako sang kusog suno sa imo promisa
para padayon ako nga magakabuhi;
kag indi pag-itugot nga mapaslawan ako sa akon paglaom sa imo.
117 Buligi ako para maluwas ako;
kag isentro ko permi ang akon hunahuna sa imo mga pagsulundan.
118 Ginasikway mo ang tanan nga nagabiya sa imo mga pagsulundan.

Sa pagkamatuod, ang ila pagpanunto wala sing pulos.
119 Ginakabig mo nga pareho sa basura ang tanan nga malain nga mga
tawo diri sa kalibutan.
Tungod sini ginahigugma ko ang imo pagpanudlo.
120 Nagakurog ako sa kahadlok sa imo;
nahadlok gid ako sa imo paghukom.§

ע *Ayin*

121 Ginhimo ko ang matarong kag husto,
gani indi ako pagpabay-i sa akon mga kaaway.
122 Magpromisa ka nga buligan mo ako nga imo alagad;
indi pag-itugot nga daog-daugon ako sang mga bugalon.
123 Nagapalangdulom na ang akon panulok sing hulat sa imo promisa
nga luwason mo ako.
124 Himua sa akon nga imo alagad ang suno sa imo paghigugma,
kag tudlui ako sang imo mga pagsulundan.
125 Alagad mo ako, gani hatagi ako sing pag-intiendi
para maintiendihan ko ang imo mga pagpanudlo.
126 GINOO, tion na ini nga maghulag ka,
kay wala na nagasunod ang mga tawo sa imo kasuguan.
127 Tungod nga ginahigugma ko ang imo mga sugo labaw pa sa bulawan,
bisan pa sa pinakapuraw nga bulawan,
128 kag tungod nga ginasunod ko ang tanan mo nga pagsulundan,
ginakaugtan ko ang tanan nga malain nga pagginawi.

פ *Pe*

129 Maayo gid ang imo mga pagpanudlo,
gani ginasunod ko ini sa bug-os ko nga tagipusuon.
130 Ang pagpahayag sang imo mga pulong nagahatag sang kasanag
sa hunahuna sang mga tawo
kag kaalam sa mga wala sing alam.
131 Puwerte gid ang akon handom sa imo mga sugo.
132 Talupangda ako kag kaluoyi, pareho sang imo ginahimo permi sa mga
nagahigugma sa imo.
133 Tuytuyi ako paagi sa imo pulong;
indi pag-itugot nga gamhan ako sang kalautan.
134 Luwasa ako sa mga nagadaogdaog sa akon
para matuman ko ang imo mga pagsulundan.
135 Ipakita ang imo kaayo sa akon nga imo alagad,
kag tudlui ako sang imo mga pagsulundan.
136 Puwerte gid ang akon hilibion tungod kay wala nagtuman ang mga
tawo sa imo kasuguan.

צ *Tsadi*

137 Matarong ka, GINOO, kag husto ang imo mga sugo.
138 Matarong kag masaligan gid ang mga pagpanudlo nga ginhatag mo.
139 Puwerte gid ang akon kaakig kay ginasikway sang akon mga kaaway
ang imo mga pulong.
140 Napamatud-an nga masaligan gid ang imo promisa,
kag ini ginahigugma ko nga imo alagad.
141 Bisan kubos ako kag ginahikayan, wala ko ginakalimtan ang imo mga
pagsulundan.

§ **Salmo 119:120** *nahadlok...paghukom:* ukon, *nagatahod ako sa imo mga sugo*

142 Wala sing katapusan ang imo pagkamatarong
kag matuod ang imo kasuguan.
143 Nag-abot sa akon ang kalisod kag kasakit,
pero ang imo mga sugo naghatag sa akon sang kalipay.
144 Matarong ang imo mga pagpanudlo hasta san-o.
Hatagi ako sang pag-intiendi *sa imo mga pagpanudlo* para padayon
ako nga magakabuhi.

ק *Qof*

145 Nagapanawag ako sa imo, GINOO, sa bug-os ko nga tagipusuon;
sabta ako, kag pagatumanon ko ang imo mga pagsulundan.
146 Nagapanawag ako sa imo;
luwasa ako, kag pagatumanon ko ang imo mga pagpanudlo.
147 Nagabugtaw ako sa wala pa magbutlak ang adlaw
kag nagapangayo ako sang bulig sa imo.
Nagasalig ako sa imo promisa.
148 Nagapulaw ako sa bilog nga gab-i sa pagpamalandong sang imo mga
promisa.
149 Pamatii ako, GINOO, suno sa imo gugma;
padayuna ang akon kabuhi suno sa imo nga paghukom.*
150 Nagapalapit sa akon ang mga malain nga nagahingabot sa akon,
nga nagasikway sang imo kasuguan.
151 Pero malapit ka sa akon, GINOO; kag masaligan† ang tanan mo nga
mga sugo.
152 Sa akon nga pagtuon sang imo mga pagpanudlo, dugay na nga
nahibaluan ko
nga ang ining imo mga pagpanudlo ginhimo mo nga magpadayon
hasta san-o.

ר *Resh*

153 Tan-awa bala ang akon pag-antos kag luwasa ako,
kay wala ko ginkalimtan ang imo kasuguan.
154 Depensahi ako sa mga nagaakusar sa akon kag luwasa ako;
padayuna ang akon kabuhi suno sa imo promisa.
155 Indi maluwas ang mga malain,
kay wala sila nagatinguha sa pagtuman sang imo mga pagsulundan.
156 Dako ang imo kaluoy, GINOO;
padayuna ang akon kabuhi suno sa imo nga paghukom.‡
157 Madamo nga kaaway ang nagahingabot sa akon,
pero wala gid ako magbiya sa imo mga pagpanudlo.
158 Ginakangil-aran ko ang mga indi matutom sa imo,
kay wala nila ginatuman ang imo pulong.
159 Tan-awa, GINOO, kon daw ano ang akon paghigugma sa imo mga
pagsulundan.
Padayuna ang akon kabuhi suno sa imo gugma.
160 Matuod ang tanan mo nga pulong,
kag wala sing katapusan ang tanan mo nga matarong nga mga sugo.

ש *Sin and Shin*

161 Ginahingabot ako sang mga manugdumala bisan wala sing kabang-
danan,
pero ang akon tagipusuon nagatahod gid sa imo pulong.

---

* **Salmo 119:149** *paghukom:* ukon, *mga sugo* † **Salmo 119:151** *masaligan:* ukon, *matuod*
‡ **Salmo 119:156** *paghukom:* ukon, *mga sugo*

162 Nagakalipay ako sa imo promisa pareho sa isa ka tawo nga nakakita
sang dako nga manggad.
163 Ginakaugtan ko kag ginakangil-aran ang kabutigan,
pero ginahigugma ko ang imo kasuguan.
164 Makapila§ ako magdayaw sa imo sa isa ka adlaw, tungod sang imo
matarong nga mga sugo.
165 Makaangkon sang maayo gid nga kahimtangan ang mga na-
gahigugma sang imo kasuguan,
kag wala sing may makalaglag sa ila.
166 Nagalaom ako nga imo ako luwason, GINOO,
kag nagasunod ako sa imo mga sugo.
167 Dako gid ang akon paghigugma sa imo mga pagpanudlo,
gani ginatuman ko gid ini.
168 Nahibaluan mo ang tanan ko nga ginahimo,
gani ginatuman ko ang imo mga pagsulundan kag mga pagpanudlo.

♬ *Tav*

169 GINOO, kabay pa nga pamatian mo ang akon pagpanawag sa imo.
Hatagi ako sang pag-intiendi suno sa imo promisa.
170 Kabay pa nga pamatian mo ang akon pangamuyo.
Luwasa ako suno sa imo promisa.
171 Magadayaw ako permi sa imo,
kay gintudluan mo ako sang imo mga pagsulundan.
172 Magakanta ako parte sa imo pulong,
kay matarong ang tanan mo nga mga sugo.
173 Kabay pa nga handa ka permi sa pagbulig sa akon,
kay ginpili ko ang pagtuman sang imo mga pagsulundan.
174 Nagahandom ako nga luwason mo ako, GINOO.
Ang imo kasuguan nagahatag sa akon sang kalipay.
175 Padayuna ang akon kabuhi para madayaw ko ikaw,
kag kabay pa nga magbulig sa akon ang imo mga sugo.
176 Nagtalang ako pareho sa nadula nga karnero,
gani pangitaa ako nga imo alagad
kay wala ko ginkalimtan ang imo mga sugo.

Salmo 120

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta samtang nagapasaka.
1 Sa akon kalisod, nagpanawag ako sa GINOO
kag ginsabat niya ako.

2 GINOO, luwasa ako sa mga butigon kag mga dayaon.

3 Kamo nga mga dayaon, ano ayhan ang isilot sang Dios sa inyo?
4 Silutan niya kamo sang taliwis nga pana sang soldado kag nagadabad-
aba nga mga baga.
5 Kaluluoy ako kay nagaestar ako upod sa *inyo*
nga pareho kalain sa mga pumuluyo sang Meshec kag sang Kedar.
6 Dugay na ang akon pag-estar upod sa inyo nga indi gusto sang kalinong.

§ **Salmo 119:164** *Makapila:* sa literal, *Pito ka beses*

7 Gusto ko ang kalinong pero kon maghambal gani ako *parte sina* ang
inyo gusto inaway.

Salmo 121

Ang GINOO ang Akon Manugtipig

Ang kanta samtang nagapasaka.
1 Nagatan-aw ako sa mga bukid;
diin bala nagahalin ang akon bulig?
2 Ang akon bulig nagahalin sa GINOO, nga naghimo sang kalangitan kag
sang kalibutan.

3 Indi niya pag-itugot nga matumba ka.
Siya nga nagatipig sa imo, wala nagakatulog.
4 Pamati! Ang manugtipig sang Israel wala nagapatuyo-tuyo ukon
nagakatulog.
5 Ang GINOO nagatipig sa imo;
ara siya sa imo tupad sa pagprotektar sa imo.
6 Ang init sang adlaw indi makahalit sa imo ukon ang siga sang bulan
kon gab-i.*
7 Tipigan ka sang GINOO sa tanan nga katalagman;
tipigan niya ang imo kabuhi.
8 Ang GINOO magatipig sa imo subong kag hasta san-o, bisan diin ka
makadto.†

Salmo 122

Pangamuyo para sa Jerusalem

Ang kanta samtang nagapasaka. Ginsulat ni David.
1 Nalipay ako sang ginhambalan ako nga, "Makadto kita sa templo sang
GINOO."
2 Kag subong, ari na kami nagatindog sa mga puwertahan sang
Jerusalem.
3 Ang Jerusalem isa ka siyudad nga ginpatindog sing maayo kag mapag-
on.
4 Diri nagakadto ang mga tribo sang Israel
sa pagdayaw sa GINOO suno sa iya gintudlo sa ila.
5 Diri sa Jerusalem nagahukom ang mga hari sang Israel nga kaliwat ni
David.
6 Magpangamuyo kamo para sa maayo nga kahimtangan* sang
Jerusalem *paagi sa pagsiling*,
"Kabay pa nga ang nagahigugma sa sini nga siyudad magmainuswagon.
7 Kabay pa nga malinong kag maayo ang kahimtangan
sa sulod sang Jerusalem kag sa mabakod nga mga parte sini."

8 Para sa ikaayo sang akon mga paryente kag mga abyan, nagasiling ako,
"Kabay pa nga maayo lang ang kahimtangan sang Jerusalem."
9 Para sa ikaayo sang templo sang GINOO nga aton Dios,

---

* **Salmo 121:6** Sang una nga panahon, nahibaluan na sang mga tawo nga ang sobra nga init sang adlaw makahalit, kag nagapati sila nga ang siga sang bulan makahatag sang balatian.

† **Salmo 121:8** *bisan...makadto:* ukon, *sa imo paglakat kag pagbalik* * **Salmo 122:6** *maayo nga kahimtangan:* Ang Hebreo sini amo ang "shalom," nga nagakahulugan sang kalinong, kauswagan, maayo nga relasyon, kalipay, ukon kadalag-an.

nagapangamuyo ako nga mag-uswag ang Jerusalem.

Salmo 123

Pangamuyo para sa Kaluoy sang Dios

Ang kanta samtang nagapasaka.

1 *GINOO,* nagapangamuyo* ako sa imo,
sa imo nga nagapungko sa trono dira sa langit.
2 Subong nga ang ulipon nagahulat nga hatagan siya sang iya amo ukon ama,
kami nagahulat man nga buligan mo, GINOO nga amon Dios, hasta nga kaluoyan mo kami.
3 Kaluoyi kami, GINOO, kay sobra na ang pag-insulto sa amon.
4 Sobra na ang pagyaguta sa amon sang mga tawo nga nagapatawhay-tawhay lang kag mga bugalon.

Salmo 124

Ang Dios Manugprotektar sang Iya Katawhan

Ang kanta samtang nagapasaka. Ginsulat ni David.

1 Kon wala magdampig ang GINOO sa aton, *ano ayhan ang natabo*?
Magsabat kamo mga taga-Israel!

2 "Kon wala magdampig ang GINOO sa aton sang ginsalakay kita sang mga tawo,
3 ginpatay na kuntani nila kita sa ila puwerte nga kaakig sa aton.
4-5 Daw pareho lang kuntani nga gin-anod kita sang baha kag gintabunan sang mabaskog nga tubig.
6 Dalayawon ang GINOO, kay wala siya magtugot nga laglagon kita sang aton mga kaaway
nga pareho sa mapintas nga mga sapat.
7 Nakapalagyo kita pareho sa pispis nga nakabuhi sa siod nga naguba.
8 Ang aton bulig nagahalin sa GINOO nga naghimo sang kalangitan kag sang kalibutan."

Salmo 125

Ang Seguridad sang Katawhan sang Dios

Ang kanta samtang nagapasaka.

1 Ang mga nagasalig sa GINOO pareho sa Bukid sang Zion nga indi matay-og,
kundi nagapabilin hasta san-o.
2 Subong nga ang mga bukid sa palibot sang Jerusalem nagaprotektar sa sini nga siyudad,
ang GINOO nagaprotektar man sa iya katawhan subong kag hasta san-o.
3 Ang malain indi gid magpadayon sa pagdumala sa duta nga para sa mga matarong,
kay basi maghimo man sing malain ang mga matarong.
4 GINOO, himua ang maayo sa mga tawo nga maayo, nga nagakabuhi sing husto.
5 Pero siluti kaupod sa mga malain ang imo katawhan nga nagasunod sa indi husto nga pagginawi.

* **Salmo 123:1** *nagapangamuyo:* sa literal, *nagatan-aw*

Kabay pa nga maayo lang ang kahimtangan sang Israel!

Salmo 126

Pangamuyo para sa Kahilwayan

Ang kanta samtang nagapasaka.

1 Sang ginbalik sang GINOO ang maayo nga kahimtangan sang Zion,* daw
sa damgo lang ini.
2 Nagkinadlaw kita kag nagkinanta sa kalipay.
Dayon nagsiling ang iban nga mga nasyon,
"Naghimo ang GINOO sang gamhanan nga mga butang sa ila."
3 Matuod nga naghimo ang GINOO sang gamhanan nga mga butang sa
aton,
kag puwerte gid ang aton kalipay.

4 *Sa liwat,* GINOO, ibalik ang amon maayo nga kahimtangan†
pareho sa mamala nga mga suba nga natubigan liwat.
5 Kabay pa nga ang nagsab-og nga nagahibi magaani nga nagakalipay.
6 Ang naglakat nga nagahibi, nga nagadala sang binhi nga inugsab-og,
sa ulihi magapuli nga nagakalipay, nga nagadala sang mga inani.

Salmo 127

Pagdayaw sa Kaayo sang Dios

Ang kanta samtang nagapasaka. Ginsulat ni Solomon.

1 Kon wala ang bulig sang GINOO,
wala sing pulos ang pagpatindog sang balay ukon ang pagbantay
sang siyudad,
2 kag wala man sing pulos ang pagbugtaw sing aga pa
kag ang pagtulog sing gab-i na sa pagtrabaho para may makaon.
Kay ang GINOO amo ang nagahatag sang mga kinahanglanon sang iya
mga ginahigugma,
bisan pa nga nagakatulog sila.

3 Ang mga anak grasya kag regalo halin sa GINOO.
4 Ang mga anak nga natawo sang bataon pa ang ila amay
pareho sang mga pana sa kamot sang isa ka soldado.*
5 Bulahan ang tawo nga may madamo nga anak,†
kay mabuligan siya kon mag-atubangay sila sang iya mga kaaway sa
hukmanan.

Salmo 128

Ang Padya sa Pagtuman sa GINOO

Ang kanta samtang nagapasaka.

1 Bulahan kamo nga mga nagatahod sa GINOO, nga nagakabuhi sa iya
mga pamaagi.
2 Ang inyo mga kinabudlayan magasugata sang inyo mga kina-
hanglanon;

---

* **Salmo 126:1** *Sang ginbalik...Zion:* ukon, *Sang ginpabalik sang GINOO ang katawhan sang Zion sa ila duta halin sa pagkabihag.* † **Salmo 126:4** *ibalik...kahimtangan:* ukon, *ibalik kami sa amon duta halin sa pagkabihag* * **Salmo 127:4** Ang buot silingon, bintaha para sa amay nga may mga kabataan siya sang bataon pa siya sang sa tigulang na siya. † **Salmo 127:5** *anak:* sa literal, *pana*

mangin malipayon kamo kag mainuswagon.
3 Ang inyo asawa *nga nagatiner* sa inyo mga balay
mangin pareho sa mabinungahon nga ubas,
kag ang inyo mga anak nga nagatipon sa palibot sang inyo mga lamisa
mangin pareho sa linghod nga mga kahoy nga olibo.
4 Pareho sini ang pagpakamaayo sa mga tawo nga nagatahod sa GINOO.
5 Kabay pa nga pakamaayuhon kamo sang GINOO halin sa *iya templo sa* Zion,
ang *siyudad sang* Jerusalem.
Kabay pa nga makita ninyo nga nagauswag ini nga siyudad samtang nagakabuhi kamo.
6 Kag kabay pa nga makita ninyo ang inyo mga apo.

Kabay pa nga maayo lang ang kahimtangan sang Israel.

Salmo 129

Pangamuyo Batok sa mga Kaaway sang Israel

Ang kanta samtang nagapasaka.
1 Mga taga-Israel, ihambal ninyo kon daw ano ang pagpaantos sa inyo sang inyo mga kaaway
halin sang pagsugod sang inyo nga nasyon.
2 "Puwerte gid ang ila nga pagpaantos sa amon halin sang pagsugod sang amon nga nasyon.
Pero wala gid nila kami malaglag.
3 Ginpilasan nila sing madalom ang amon mga likod;
daw pareho ini sa inarado nga duta.
4 Pero matarong ang GINOO,
kay ginhilway niya kami sa pag-ulipon sa amon sang mga malain."

5 Kabay pa nga magpalalagyo sa kahuya ang tanan nga nagadumot sa Zion.*
6 Kabay pa nga mangin pareho sila sa hilamon nga nagatubo sa atop sang balay,
nga sang pag-ulhot nalaya dayon.
7 Wala sing may nagatipon sa sini nga hilamon ukon nagadala sini nga nabugkos.
8 Kabay pa nga wala sing may nagaagi nga magasiling sa ila,
"Kabay pa nga bendisyunan kamo sang GINOO!
Ginabendisyunan namon kamo sa ngalan sang GINOO."

Salmo 130

Pagsalig sa GINOO sa Tion sang Kalisod

Ang kanta samtang nagapasaka.
1 Sa puwerte nga kalisod nagapanawag ako sa imo, GINOO.
2 Pamatii ang akon pagpakitluoy sa imo.
3 GINOO, kon ginalista mo ang amon mga sala,
sin-o bala ang makapabilin sa imo presensya?*
4 Pero ginapatawad mo kami, gani ginatahod ka namon.

* **Salmo 129:5** *Zion:* ukon, *Jerusalem makapalagyo sa imo silot*
* **Salmo 130:3** *makapabilin sa imo presensya:* ukon,

5 Nagahulat gid ako sa imo, GINOO,
kag nagasalig ako sa imo pulong.
6 Nagahulat ako sa imo, Ginoo, labaw pa sa mga guwardya nga nagahulat
sang kaagahon.

7 Mga taga-Israel, magsalig kamo sa GINOO,
kay mahigugmaon siya kag handa permi nga magluwas.
8 Siya mismo ang magaluwas sa inyo sa tanan ninyo nga mga sala.

Salmo 131

Pangamuyo nga may Pagsalig
Ang kanta samtang nagapasaka. Ginsulat ni David.
1 GINOO, indi ako bugalon kag matinaas-taason.
Wala ako nagahandom sang dalagko kag pinasahi nga mga butang
nga indi ko masarangan.
2 Kundi kontento ako pareho sa nalutas na nga bata
nga wala na nagahandom nga magtiti sa iya iloy.

3 Mga taga-Israel, magsalig kamo sa GINOO subong kag hasta san-o.

Salmo 132

Pagdayaw sa Templo sang Dios
Ang kanta samtang nagapasaka.
1 GINOO, indi pagkalimti si David kag ang tanan nga kabudlayan nga
ginbatas niya.
2 Dumduma ang iya promisa sa imo, GINOO, ang Gamhanan nga Dios ni
Jacob.
Nagpromisa siya nga,
3 "Indi ako magpuli ukon maghigda
4 ukon magtulog
5 hasta nga makakita ako sang lugar nga para puy-an sang GINOO,
ang Gamhanan nga Dios ni Jacob."

6 Sang didto kami sa Efrata* nakabati kami kon diin ang Kahon sang
Kasugtanan,
kag nakita namon ini sa latagon sang Jaar.
7 *Dayon nagsiling kami,* "Makadto kita sa templo sang GINOO
kag magsimba sa atubangan sang iya trono."†

8 Sige na, GINOO, kadto ka sa imo templo
upod sang Kahon *sang Kasugtanan* nga simbolo sang imo gahom.
9 Kabay pa nga magkabuhi permi sing matarong ang imo mga pari
kag magkanta sa kalipay ang imo matutom nga katawhan.
10 Tungod kay David nga imo alagad, indi pag-isikway ang imo pinili nga
hari.
11 Nagpromisa ka sadto kay David,
kag sigurado nga tumanon mo kag indi pagbawion.
Siling mo: "Ang isa sang imo mga kaliwat pabuslon ko sa imo bilang hari.

* **Salmo 132:6** *Efrata:* Siguro amo ini ang Betlehem. † **Salmo 132:7** *trono:* sa literal, *tulungtungan sang tiil*

12 Kon tumanon sang imo mga kaliwat *nga mga hari* ang akon kasug-
tanan
kag ang mga pagpanudlo nga gintudlo ko sa ila,
ang ila mga kaliwat magahari man hasta san-o."

13 Matuod nga ginpili kag ginhandom sang GINOO ang Zion‡ nga iya puy-
an.
Siling niya,
14 "Amo ini ang akon puluy-an hasta san-o;
diri ako magapuyo§ kay ginhandom ko ini.
15 Hatagan ko ang Zion sang tanan niya nga kinahanglanon,
kag bisan ang iya mga pumuluyo nga mga imol busgon ko sang
pagkaon.
16 Permi ko luwason ang iya mga pari,
kag ang iya matutom nga mga pumuluyo magakanta permi sa
kalipay.

17 "Paharion ko sa Zion ang hari nga kaliwat ni David kag padayunon ko
ang iya paggahom.*
18 Pakahuy-an ko ang iya mga kaaway, pero pauswagon ko ang iya
ginharian."

Salmo 133

Ang Pagpuyo nga may Pag-isa

Ang kanta samtang nagapasaka. Ginsulat ni David.
1 Daw ano kaayo kag kanami tan-awon kon ang katawhan sang Dios
nagapuyo nga may pag-isa.
2 Pareho ini sang malahalon nga lana nga ginbubo sa ulo ni Aaron
kag nag-ilig sa iya burangos hasta sa kuwelyo sang iya bayo.
3 Ukon pareho ini sang tun-og sa *Bukid sang* Hermon
nga nag-abot sa mga Bukid sang Zion.*
Kag diri sa Zion nagpromisa ang GINOO sang pagpakamaayo,
nga amo ang kabuhi nga wala sing katapusan.

Salmo 134

Panawagan sa Pagdayaw sa Dios

Ang kanta samtang nagapasaka.
1 Dayawa ninyo ang GINOO,
tanan kamo nga nagaalagad sa iya templo kon gab-i.
2 Bayawa ninyo ang inyo mga kamot *sa inyo pagpangamuyo* sa sulod sang
templo,
kag dayawa ninyo ang GINOO.
3 Kabay pa nga bendisyunan kamo sang GINOO nga ara sa Zion,
nga amo ang naghimo sang kalangitan kag sang kalibutan.

Salmo 135

Kanta sa Pagdayaw

---

‡ **Salmo 132:13** *Zion:* ukon, *Jerusalem* § **Salmo 132:14** *magapuyo:* ukon, *magahari* * **Salmo 132:17** *padayunon...paggahom:* ukon, *himuon ko siya nga suga para sa akon katawhan.* Sa literal, *ibutang ko ang suga para sa pinili ko nga hari.* * **Salmo 133:3** *Zion:* ukon, *Jerusalem*

1 Dayawa ang GINOO! Dayawa ninyo siya, kamo nga iya mga alagad
2 nga nagaalagad sa templo sang GINOO nga aton Dios.
3 Dayawa ang GINOO kay maayo siya.
Magkanta kamo sang pagdayaw sa iya kay maayo ina nga himuon.
4 *Dayawa ninyo siya*
kay ginpili niya ang katawhan sang Israel nga mga kaliwat ni Jacob,
nga mangin iya espesyal nga katawhan.

5 Nakahibalo ako nga ang GINOO gamhanan,
kag labaw sa tanan nga dios.
6 Ginahimo sang GINOO ang bisan ano nga naluyagan niya sa langit,
sa duta, sa mga dagat kag sa mga kadadalman sini.
7 Ginadala niya paibabaw ang mga panganod halin sa pinakamalayo nga parte sang kalibutan,
kag nagapadala siya sang mga kilat upod sa ulan.
Ginapaguwa niya ang hangin halin sa ila talaguan.
8 Ginpamatay niya ang mga kamagulangan nga lalaki sang mga Egyptohanon
kag pati ang mga kamagulangan sang ila mga sapat.
9 Didto sa Egypt, naghimo siya sang mga milagro kag makatilingala nga mga butang
sa pagsilot sa hari sang Egypt* kag sa tanan niya nga opisyal.
10 Ginpanglaglag niya ang madamo nga nasyon
kag ginpamatay niya ang gamhanan nga mga hari
11 pareho kay Sihon nga hari sang mga Amornon,
kay Og nga hari sang Bashan, kag ang tanan nga hari sang Canaan.
12 Kag ginhatag niya ang ila duta sa iya katawhan nga mga Israelinhon para ila panag-iyahan.

13 GINOO, ang imo ngalan kag pagkabantog dumdumon hasta san-o.
14 Kay pamatud-an mo, GINOO, nga wala sing sala ang imo katawhan nga imo mga alagad,
kag kaluoyan mo sila.
15 Ang mga dios-dios sang iban nga mga nasyon
hinimo man lang sang tawo halin sa pilak kag bulawan.
16 May mga baba ini, pero indi makahambal;
may mga mata, pero indi makakita,
17 may mga dulunggan, pero indi makabati,
kag wala ini nagaginhawa.
18 Ang nagahimo sang sini nga mga dios-dios kag ang tanan nga nagasalig sa ila
mangin pareho man sa ila *nga wala sing pulos*.

19-20 Kamo nga katawhan sang Israel, pati kamo nga mga kaliwat ni Aaron
kag iban pa nga mga kaliwat ni Levi, dayawa ninyo ang GINOO!
Kamo nga nagatahod sa GINOO, dayawa ninyo siya!

21 Dayawa ang GINOO nga ara sa Zion,
ang *siyudad sang* Jerusalem nga iya puluy-an.

* **Salmo 135:9** *hari sang Egypt:* sa Hebreo, *Faraon*

Dayawa ang GINOO!

Salmo 136

Kanta sa Pagpasalamat

1 Pasalamati ang GINOO kay maayo siya.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
2 Pasalamati ang Dios nga labaw sa tanan nga dios.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
3 Pasalamati ang Ginoo nga labaw sa tanan nga ginoo.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
4 Siya lang gid ang nagahimo sang makatilingala nga mga butang.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
5 Paagi sa iya kaalam, ginhimo niya ang kalangitan.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
6 Ginplastar niya ang duta sa ibabaw sang tubig.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
7 Ginhimo niya ang adlaw kag ang bulan.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
8 *Ginhimo niya* ang adlaw sa paghatag kasanag kon adlaw.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
9 *Ginhimo niya* ang bulan kag ang mga bituon sa paghatag kasanag kon gab-i.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
10 Ginpamatay niya ang mga kamagulangan nga lalaki sang mga taga-Egypt.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
11 Ginpaguwa niya ang mga Israelinhon sa Egypt.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
12 *Ginpaguwa niya sila* paagi sa iya dako nga gahom.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
13 Ginpahawa niya ang Mapula nga Dagat.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
14 Kag ginpatabok niya ang iya katawhan sa tunga sini.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
15 Pero ginlumos niya ang hari sang Egypt* kag ang iya sini mga soldado didto sa Mapula nga Dagat.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
16 Gintuytuyan niya ang iya katawhan sa kamingawan.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
17 Ginpanglaglag niya ang gamhanan nga mga hari.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
18 Ginpamatay niya ang bantog nga mga hari.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
19 Ginpatay niya si Sihon, ang hari sang mga Amornon.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
20 *Ginpatay man niya* si Og, ang hari sang Bashan.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
21 Ginhatag niya ang ila duta *sa iya katawhan* para ila panag-iyahan.

---

* **Salmo 136:15** *hari sang Egypt:* sa Hebreo, *Faraon*

Ang iya gugma wala sing katapusan.
22 Ini nga duta ginapanag-iyahan sang katawhan sang Israel nga iya mga
alagad.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
23 Gindumdom niya kita sang indi maayo ang aton kahimtangan.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
24 Ginluwas niya kita sa aton mga kaaway.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
25 Ginhatagan niya sang pagkaon ang tanan niya nga tinuga.
Ang iya gugma wala sing katapusan.
26 Pasalamati ang Dios sang langit.†
Ang iya gugma wala sing katapusan.

Salmo 137

Panalambiton sang mga Israelinhon sa Ila Pagkabihag

1 Nagpungko kami sa higad sang mga suba sa Babilonia
kag naghilibion sang madumduman namon ang Zion.*
2 Ginsang-at na lang namon ang amon mga arpa sa mga sanga sang
kahoy.
3 Ginapakanta kami sang mga nagbihag sa amon.
Ginasugo nila kami sa paglingaw sa ila.
Siling nila, "Kantahi ninyo kami sang kanta parte sa Zion!"
4 Paano kami makakanta sang mga kanta nga para sa GINOO
sa duta sang mga nagbihag sa amon?
5 Kabay pa nga indi na maghulag ang akon tuo nga kamot kon kalimtan
ko ang Jerusalem!
6 Kabay pa nga indi ako makahambal kon indi ko pagdumdumon
kag kabigon nga akon dako nga kalipay ang Jerusalem.
7 Dumduma, GINOO, kon ano ang ginhimo sang mga Edomnon
sang gin-agaw sang Babilonia ang Jerusalem.
Nagsiling sila, "Gub-a ninyo ina sing bug-os."

8 Kamo nga mga pumuluyo sang Babilonia, pagalaglagon kamo!
Bulahan ang mga tawo nga magalaglag sa inyo pareho sang inyo
ginhimo sa amon.
9 Bulahan sila nga magakuha sang inyo magagmay nga mga bata kag
magalampos sa ila sa mga bato.

Salmo 138

Pagpasalamat sa Dios

Ginsulat ni David.
1 Magapasalamat ako sa imo, GINOO, sa bug-os ko nga tagipusuon.
Magakanta ako sang mga pagdayaw sa imo sa atubangan sang mga
dios.*
2 Magaluhod ako nga nagaatubang sa imo templo
kag magadayaw sa imo tungod sang imo gugma kag katutom.
Kay ginpakita mo nga labaw ka kag ang imo pulong sa tanan nga butang.

† **Salmo 136:26** *Dios sang langit:* ukon, *Dios nga ara sa langit;* ukon, *Dios nga naghimo sang langit;* ukon, *Dios nga labaw sa tanan* * **Salmo 137:1** *Zion:* ukon, *Jerusalem* * **Salmo 138:1** *mga dios:* Tan-awa ang footnote sa 82:1.

3 Sang magpanawag ako sa imo, ginsabat mo ako;
ginpabakod mo ako paagi sa imo kusog.
4 Magadayaw sa imo, GINOO, ang tanan nga hari sa bilog nga kalibutan
kay mabatian nila ang imo pulong.
5 Magakanta sila parte sa imo mga ginhimo,
kay dako ang imo gahom.
6 Bisan labaw ka sa tanan, GINOO, nagakabalaka ka sa mga kubos;
bisan mataas ka nahibaluan mo ang tanan† dira sa malayo.
7 Bisan ara ako sa kalisod, ginatipigan mo ang akon kabuhi.
Ginasilutan mo ang akon akig nga mga kaaway.
Ginaluwas mo ako paagi sa imo gahom.
8 Tumanon mo, GINOO, ang imo mga promisa sa akon.
Ang imo gugma wala sing katapusan.
Indi pagpabay-i ang imo mga ginhimo.

Salmo 139

Ang Bug-os nga Ihibalo kag Pag-atipan sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 GINOO, gin-usisa mo ako gani kilala mo ako.
2 Nahibaluan mo kon nagapungko ako ukon nagatindog.
Bisan ara ka sa malayo nahibaluan mo ang tanan ko nga ginahu-
nahuna.
3 Ginatan-aw mo ako sa akon pag-obra kag pagpahuway.
Nahibaluan mo ang tanan ko nga ginahimo.
4 GINOO, bisan wala pa ako makahambal, nahibaluan mo na ang akon
inughambal.
5 Ginalibutan mo ako,
kag ginaprotektaran mo ako sang imo gahom.
6 Ang imo nahibaluan parte sa akon tama gid ka makatilingala;
indi ko gid ini matungkad.
7 Diin bala ako makapalagyo sa imo Espiritu?*
Diin bala ako makakadto nga wala ikaw?
8 Kon magsaka man ako sa langit, didto ikaw;
kon magkadto man ako sa lugar sang mga patay, didto man ikaw.
9 Kon magkadto man ako pa-east ukon mag-estar sa pinakamalayo nga
lugar sa west,
10 didto ka gihapon sa pagtuytoy kag sa pagbulig sa akon.

11 Halimbawa, pangabayon ko ang kadulom sa pagtabon sa akon,
ukon ang kasanag nga nagalibot sa akon nga mangin gab-i.
12 Pero bisan ang kadulom indi madulom para sa imo,
kag ang gab-i pareho lang kasanag sang adlaw.
Kay ang kadulom kag ang kasanag pareho lang sa imo.

13 *Kilala mo ako* kay ikaw ang naghimo sang akon bilog nga kabuhi.
Ikaw ang nagporma sa akon sa tiyan sang akon iloy.
14 Ginadayaw ko ikaw kay makatilingala gid ang paghimo mo sa akon.
Makatilingala ang imo mga binuhatan, kag nahibaluan ko gid ina.

† **Salmo 138:6** *bisan...tanan:* ukon, *kag ang mga bugalon nahibaluan mo ang ila ginahimo*
* **Salmo 139:7** *Espiritu:* ukon, *espiritu;* ukon, *gahom*

15 Nakita mo ang akon mga tul-an sang ginporma ako sing tago sa sulod
sang tiyan sang akon iloy.†
16 Nakita mo na ako bisan wala pa ako maporma.
Ang gintalana nga mga inadlaw nga magakabuhi ako nasulat na sa
imo libro,
bisan wala pa ini magsugod.
17 O Dios, indi ko matungkad ang imo ginahunahuna;‡
puwerte ini kadamo.
18 Kon isipon ko ini, madamo pa ini sang sa balas.
Kon magbugtaw ako ang akon hunahuna ara gihapon sa imo.

19 O Dios, kabay pa nga pamatyon mo ang mga malain!
Kabay pa nga magpalagyo sa akon ang mga manugpatay sang tawo.
20 Nagahambal sila sing malain parte sa imo.
Sila nga imo mga kaaway nagamitlang sang imo ngalan sa wala sing
pulos.
21 GINOO, ginakainitan ko ang mga nagakainit sa imo.
Ginakangil-aran ko ang mga nagakontra sa imo.
22 Puwerte gid ang akon kainit sa ila;
ginakabig ko sila nga akon mga kaaway.

23 Usisaa ako, O Dios, para mahibaluan mo ang akon tagipusuon.
Tilawi ako, para mahibaluan mo ang akon ginahunahuna.
24 Tan-awa kon may malain ako nga pagginawi
kag tuytuyi ako sa dalan nga dapat nakon agyan hasta san-o.

Salmo 140

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David. Sa direktor sang mga manugkanta.
1 GINOO, luwasa ako sa malain kag mapintas nga mga tawo.
2 Nagaplano sila sing malain
kag permi lang nila ginapaaway ang mga tawo.
3 Ang ila dila pareho sa dalitan nga man-og;
ang ila mga pulong*[*] *makahalalit* pareho sang dalit sang man-og.†
4 Protektari ako, GINOO, sa kamot sang malain kag mapintas nga mga
tawo,
nga nagaplano sa paglaglag sa akon.
5 Nagbutang ang mga bugalon sang siod para sa akon;
naghumlad sila sang ila mga lambat para masiod nila ako sa akon
alagyan.

6 GINOO, ikaw ang akon Dios.
Pamatii, GINOO, ang akon pagpakitluoy sa imo.
7 Ginoong DIOS, ikaw ang akon mabakod nga manluluwas;
ginaprotektaran mo ako sa tion sang inaway.
8 GINOO, indi pag-ihatag sa mga malain ang ila mga handom.
Indi pag-itugot nga magmadinalag-on ang ila mga plano,

† **Salmo 139:15** *sa sulod...iloy:* sa literal, *sa kadadalman sang duta* ‡ **Salmo 139:17** *indi...ginahunahuna:* ukon, *daw ano kabilidhon para sa akon ang imo ginahunahuna* * **Salmo 140:3** *pulong:* sa literal, *bibig* † **Salmo 140:3** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon. Makita man ini sa bersikulo 5 kag 8.

kay basi kon magpabugal sila.
9 Kabay pa nga ang malain nga mga plano sang nagapalibot sa akon
matabo mismo sa ila.
10 Kabay pa nga mahulugan sila sang nagadababada nga mga baga
kag ihulog sila sa mga buho, nga indi na sila makabangon pa.
11 Kabay pa nga indi magdugay sa duta ang mga tawo nga nagabutang-
butang sa iban.
Kabay pa nga mag-abot ang kahalitan sa mapintas nga mga tawo,
nga magalaglag sa ila.

12 GINOO, nahibaluan ko nga ginaprotektaran mo ang kinamatarong
sang mga kubos;
ginahatagan mo sang hustisya ang mga imol.
13 Sigurado gid nga dayawon ikaw sang mga matarong kag magakabuhi
sila upod sa imo.

Salmo 141

Pangamuyo para sa Proteksyon sang Dios
Ang kanta nga ginsulat ni David.
1 GINOO, nagapanawag ako sa imo; buligi ako gilayon.
Pamatii ang akon pagpanawag sa imo.
2 Batuna ang akon pangamuyo bilang insenso.
Batuna ang pagbayaw sang akon mga kamot
sa pagpangamuyo
bilang pangsirom nga halad.*
3 GINOO, buligi ako nga indi ako makahambal sing malain.
4 Ilikaw ako sa paghimo sing malain kag sa pag-intra sa mga ginahimo
sang mga malain.
Ilikaw ako sa pagpakigbahin sa ila mga punsyon.
5 Batunon ko kon magsabdong ukon magsaway sa akon ang matarong
nga tawo;
indi ko ina pagbalibaran kay ginahimo niya ina
sa pagpakita sang iya paghigugma kag pagbaton sa akon.†
Pero sa malain nga mga tawo permi ako nagapangamuyo kontra sa ila
malain nga ginahimo.
6 Kon ihaboy na ang ila mga manugdumala sa pil-as,
magapati sila nga ang akon mga pulong matuod.
7 *Magasiling sila,* "Magalalapta sa lulubngan ang aton mga tul-an
pareho sa mga bato nga nagguluwa sang pag-arado sa duta."‡

8 Ginoong DIOS, sa imo gid ako nagadangop;
sa imo ako nagapangayo sang proteksyon,
gani indi pag-itugot nga mapatay ako.
9 Ilikaw ako sa mga siod nga ginbutang sang mga malain para sa akon.
10 Kabay pa nga sila mismo ang masiod sa ila kaugalingon nga mga siod,
samtang ako makalikaw sini.

---

* **Salmo 141:2** *pangsirom nga halad:* Ginahimo ini sang pagsalop na sang adlaw. † **Salmo 141:5** *pagbaton sa akon:* sa literal, *daw sa ginabutangan niya sang lana ang akon ulo* ‡ **Salmo 141:7** *pareho sa mga bato...duta:* ukon, *pareho sa kahoy nga ginbial kag ginpang-utod-utod*

Salmo 142

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang *maskil*[*] nga ginsulat ni David sang didto siya sa kuweba. Isa ini ka pangamuyo.

1 Nagapanawag ako sing mabaskog sa imo, GINOO.
Nagapangamuyo ako nga kaluoyan mo ako.
2 Ginasugid ko sa imo ang akon mga reklamo kag mga kalisod.
3 Kon nadulaan ako sang paglaom, ara ka nga nagabantay sa mga nagakalatabo sa akon.
Sa akon alagyan may siod nga ginbutang ang akon mga kaaway para sa akon.
4 Tan-awa bala sa akon palibot, wala gid sing may nagabulig sa akon.
Wala sing may nagaprotektar kag nagakabalaka sa akon.
5 Nagapanawag ako sa imo, GINOO;
ikaw ang akon manugprotektar,
ikaw lang gid ang akon kinahanglan diri sa kalibutan.
6 Pamatii ang akon pagpangayo sang bulig,
kay wala na gid ako sing may mahimo.
Luwasa ako sa mga nagahingabot sa akon,
kay makusog sila para sa akon.
7 Hilwaya ako sa pagkapriso
para madayaw ko ikaw.
Dayon magatipon sa akon ang mga matarong
tungod kay maayo ka sa akon.

Salmo 143

Pangamuyo para sa Bulig sang Dios

Ang kanta nga ginsulat ni David.

1 GINOO, pamatii ang akon pangamuyo;
pamatii ang akon pagpakitluoy.
Tungod nga matarong kag matutom ikaw, buligi ako.
2 Indi ako paghukmi nga imo alagad,
kay wala sing bisan isa nga matarong sa imo atubangan.
3 Ginahingabot gid ako sang akon mga kaaway.
Ginpierdi nila ako kag ginbutang sa madulom *nga prisohan*;
daw pareho ako sa tawo nga dugay na nga napatay.
4 Gani nadulaan ako sang paglaom kag napuno sang kahadlok ang akon tagipusuon.
5 Nadumduman ko ang mga ginhimo mo sang una;
ginapamalandungan ko ang tanan mo nga binuhatan.
6 Ginabayaw ko ang akon mga kamot sa imo *sa akon pagpangamuyo*;
nauhaw ako sa imo pareho sa mamala nga duta nga nauhaw sa tubig.[*]
7 Sabta ako gilayon, GINOO.
Nadulaan na ako sang paglaom.
Indi ka magpanago sa akon, kay basi mapatay ako.
8 Kada aga, ipadumdom sa akon ang imo gugma,

---

[*] **Salmo 142:** *maskil:* Posible ini nga pulong may kaangtanan sa musika ukon sa estilo sang pagsulat. [*] **Salmo 143:6** Sa Hebreo may sugpon pa nga "sela," nga indi klaro ang buot silingon.

kay sa imo ako nagasalig.
Ipakita sa akon ang husto nga dalan nga akon pagaagyan,
kay sa imo ako nagapangamuyo.
9 Luwasa ako sa akon mga kaaway, GINOO,
kay sa imo ako nagapangayo sang proteksyon.
10 Tudlui ako sa pagsunod sang imo kabubut-on,
kay ikaw ang akon Dios.
Kabay pa nga ang imo maayo nga Espiritu magatuytoy sa akon
sa kahimtangan nga wala sing katalagman.
11 Luwasa ako, GINOO, para mapadunggan ka.
Tungod nga matarong ka, luwasa ako sa kalisod.
12 Tungod sa imo gugma sa akon, pamatya ang akon mga kaaway,
kay ako imo alagad.

Salmo 144

Pagpasalamat sang Hari sa Dios Tungod sang Iya Pagdaog
Ginsulat ni David.
1 Dalayawon ang GINOO nga akon *palalipdan nga* bato.
Ginahanas niya ako sa pagpakig-away.
2 Siya ang akon mahigugmaon nga Dios kag mabakod nga palanaguan.
Siya ang akon dalangpan kag manughilway.
Siya ang akon taming kag sa iya ako nagapangayo sang proteksyon.
Ginapasakop niya sa akon ang mga nasyon.*

3 GINOO, ano gid bala ang tawo nga ginakabalak-an mo gid?
Ahaw tawo man lang siya, ngaa ginahunahuna mo gid?
4 Pareho man lang siya sa hangin nga nagalabay
kag ang iya mga inadlaw pareho sa landong nga umalagi lang.
5 GINOO, abrihi ang langit kag magpanaog ka.
Tanduga ang mga bukid para mag-alaso.
6 Magpadala ka sang kilat nga daw sa pana para magpalalagyo ang akon
mga kaaway kag maglalapta.
7 Halin sa langit, dawata ako kag luwasa sa gahom sang mga kaaway nga
taga-iban nga lugar,
nga pareho sa mabaskog nga tubig.
8 Ini sila wala nagasugid sing matuod kag nagabutig bisan sa ila pag-
sumpa.

9 Kantahan ko ikaw, O Dios, sang bag-o nga kanta nga ginatukaran sang
arpa.
10 Ikaw ang nagpadaog sa mga hari kag nagluwas kay David nga imo
alagad halin sa kamatayon.
11 Luwasa ako sa gahom sang mga kaaway nga taga-iban nga lugar,
nga wala nagasugid sing matuod kag nagabutig bisan sa ila pag-
sumpa.

12 Kabay pa nga ang amon mga anak nga lalaki, samtang pamatan-on pa
sila,
mangin pareho sa mga tanom nga nagatubo nga mabakod,

* **Salmo 144:2** *mga nasyon:* ukon, *mga katawhan.* Amo ini sa Syriac, sa Targum, kag sa iban nga mga kopya sang Hebreo. Sa kalabanan nga mga kopya sang Hebreo, *akon katawhan.*

kag ang amon mga anak nga babayi mangin pareho sa matahom nga
mga haligi sang palasyo.
13 Kabay pa nga mapuno ang amon bodega sang tanan nga klase sang
patubas.
Kabay pa nga magdamo sing linibo ang amon mga karnero sa latagon,
14 kag ang amon mga baka magkarga sing madamo nga produkto.†
Kabay pa nga indi na kami pagsalakayon sang mga kaaway
kag indi na kami pagbihagon.‡
Kag kabay pa nga wala na sing paghinibi sa kasubo sa amon mga
dalan.

15 Bulahan ang mga tawo nga may kahimtangan nga pareho sina.
Bulahan ang mga tawo nga ang ila Dios amo ang GINOO.
*

Salmo 145

Kanta sa Pagdayaw
Kanta sa pagdayaw nga ginsulat ni David.
1 Dayawon ko ikaw, akon Dios nga Hari.
Dayawon ko ikaw hasta san-o.
2 Adlaw-adlaw dayawon ko ikaw,
kag himuon ko ina hasta san-o.
3 Gamhanan ka, GINOO, kag takos gid nga dayawon.
Ang imo pagkagamhanan indi gid matungkad.
4 Ang kada henerasyon magasugid sa masunod nga henerasyon sang
imo gamhanan nga mga binuhatan.
5 Pamalandungan ko ang imo pagkahalangdon kag pagkagamhanan,
kag ang imo makatilingala nga mga binuhatan.
6 Ipanugid sang mga tawo ang pagkagamhanan sang imo makatilingala
nga mga binuhatan,
kag isugid ko man ang imo pagkagamhanan.
7 Ipanugid nila ang pagkabantog sang imo dako nga kaayo,
kag magakanta sila parte sa imo pagkamatarong.
8 GINOO, maluluy-on ka kag mabinalak-on;
mahigugmaon ka kag indi dali mangakig.
9 Maayo ka, GINOO, sa tanan;
mabinalak-on ka sa tanan mo nga ginhimo.
10 Pasalamatan ka, GINOO, sang tanan mo nga ginhimo;
dayawon ka sang imo matutom nga katawhan.
11 Ipanugid nila ang pagkagamhanan sang imo paghari kag ang imo
gahom,
12 para mahibaluan sang tanan nga katawhan ang imo gamhanan nga
mga binuhatan
kag ang pagkagamhanan sang imo paghari.
13 Ang imo paghari wala sing katapusan.

† **Salmo 144:14** *magkarga sing madamo nga produkto:* ukon, *magpamata sing madamo*
‡ **Salmo 144:14** *indi na kami pagsalakayon...pagbihagon:* ukon, *wala sing may mahar-asan ukon mapatyan sa pagpamata*
* **Salmo 145:** Ini nga salmo isa ka klase sang binalaybay nga sa diin ang mga bersikulo (pati bersikulo 13b) nagasugod sa mga letra sang alpabeto sang Hebreo.

Matutom ka gid, GINOO, sa imo mga promisa,
kag mahigugmaon ka sa tanan mo nga ginhimo.†
14 Ginabuligan mo ang tanan nga ara sa kalisod
kag ginapabakod ang tanan nga maluya.
15 Ang tanan nga buhi nga tinuga nagasalig sa imo,
kag ginahatagan mo sila sang ila pagkaon sa tion nga kinahanglan nila.
16 Ginahatagan mo sila sing husto kag nagakabusog sila.
17 Matarong ka, GINOO, sa tanan mo nga pamaagi,
kag mahigugmaon ka sa tanan mo nga ginahimo.
18 Malapit ka, GINOO, sa tanan nga nagapanawag sa imo sing sinsero.
19 Ginahatag mo ang ginahandom sang mga nagatahod sa imo;
ginapamatian mo ang ila pagpanawag,
kag ginaluwas mo sila.
20 Ginabantayan mo ang tanan nga nagahigugma sa imo,
pero ang tanan nga malain laglagon mo.
21 Dayawon ko ikaw, GINOO.
Ang tanan nga tinuga magdayaw sa imo hasta san-o.

Salmo 146

Pagdayaw sa Dios nga Manluluwas

1 Dayawa ang GINOO!
Dapat dayawon ko gid ang GINOO.
2 Dayawon ko siya sa bilog ko nga kabuhi.
Kantahan ko ang akon Dios sang mga pagdayaw samtang nagakabuhi ako.

3 Indi kamo magsalig sa gamhanan nga mga tawo kag sa kay bisan sin-o,
kay indi sila makaluwas sa inyo.
4 Kon mapatay na sila nagabalik sila sa duta,
kag sa sina nga adlaw ang ila mga plano nangin wala sing pulos.
5 Bulahan ang tawo nga ang nagabulig sa iya amo ang Dios ni Jacob,
nga ang iya pagsalig ara sa GINOO nga iya Dios,
6 nga amo ang naghimo sang kalangitan kag sang duta, sang dagat kag sang tanan nga ara sa ila.
Masaligan gid ang GINOO hasta san-o.
7 Nagahukom siya pabor sa mga ginadaogdaog,
kag nagahatag siya sang pagkaon sa mga ginagutom.
Ginahilway niya ang mga ginbihag,
8 ginaayo niya ang mga bulag para makakita,
ginapabakod niya ang mga maluya,
ginahigugma niya ang mga matarong,
9 ginabantayan niya ang mga pangayaw,*
ginabuligan niya ang mga ilo kag mga balo nga babayi,
pero ginaguba niya ang mga pamaagi sang mga malain.

† **Salmo 145:13** *Matutom...ginhimo:* Wala ini sa kalabanan nga kopya sang Hebreo, pero makita sa isa ka kopya sang Hebreo, sa Dead Sea Scrolls, kag sa Syriac. * **Salmo 146:9** *mga pangayaw:* buot silingon, *mga indi Israelinhon nga mga pumuluyo sang Israel*

10 Mga pumuluyo sang Zion,† ang GINOO nga inyo Dios nagahari hasta
san-o!

Dayawa ang GINOO!

Salmo 147

Pagdayaw sa Dios nga Makagagahom

1 Dayawa ang GINOO!
Daw ano kanami ang magkanta sang mga pagdayaw sa aton Dios.
Maayo gid kag nagakabagay nga dayawon siya.
2 Ginatukod liwat sang GINOO ang Jerusalem,
kag ginatipon niya ang mga Israelinhon nga nabihag.
3 Ginaayo niya ang mga tagipusuon nga napaslawan;
ginabulong niya ang ila mga pilas.
4 Ginpat-od niya ang kadamuon sang mga bituon
kag ginhatagan niya ang kada isa sa ila sang ngalan.*

5 Gamhanan gid ang aton Ginoo;
ang iya kaalam wala sing limitasyon.
6 Ginabuligan sang GINOO ang mga kubos,
pero ginalaglag niya sing bug-os ang mga malain.
7 Magkanta kamo nga may pagpasalamat sa GINOO.
Magtukar kamo sang arpa para sa aton Dios.
8 Ginatabunan niya ang kalangitan sang mga panganod,
ginapaulanan niya ang kalibutan,
kag ginapatubo ang mga hilamon sa mga bukid.
9 Ginahatagan niya sang pagkaon ang mga kasapatan
kag ang mga buto sang uwak kon magpangayo sila sang pagkaon.
10 Ang iya kalipay indi sa makusog nga mga kabayo ukon sa madasig nga
mga soldado,
11 kundi sa mga nagatahod sa iya, nga nagasalig sa iya nga gugma.

12 Dayawa ninyo ang GINOO nga inyo Dios,
kamo nga mga pumuluyo sang Zion, ang *siyudad sang* Jerusalem.
13 Kay ginapabakod niya ang mga puwertahan sang inyo siyudad,
kag ginapakamaayo niya kamo.
14 Ginahatagan niya sang kalinong ang inyo lugar,
kag ginabusog niya kamo sang pinakamaayo nga trigo.
15 Ginamanduan niya ang kalibutan,
kag nagapati ini gilayon.
16 Ginatabunan niya ang duta sang snow nga daw sa delana nga puti,
kag ginalapta niya ang mapino nga yelo† nga daw sa abo.
17 Nagapadala siya sang ulan nga yelo pareho sang magagmay nga mga
bato.
Wala sing may makaagwanta sang katugnaw sini.
18 Nagmando siya kag nagkalatunaw ang yelo;
ginpahangin niya kag nag-ilig ang tubig.
19 Ginpahayag niya ang iya mga pulong, mga pagsulundan,

† **Salmo 146:10** *Zion:* ukon, *Jerusalem niya ang kada isa sa ila sa ila nga ngalan* diri, *frost*

* **Salmo 147:4** *ginhatagan...ngalan:* ukon, *ginatawag*

† **Salmo 147:16** *mapino nga yelo:* ang buot silingon

kag mga sugo sa mga taga-Israel nga mga kaliwat ni Jacob.
20 Wala niya ini ginhimo sa iban nga mga nasyon;
wala sila kahibalo sang iya mga sugo.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 148

Ang Panawagan sa Pagdayaw sa GINOO

1 Dayawa ang GINOO!
Dayawa ninyo ang GINOO, kamo nga ara sa kalangitan.
2 Dayawa ninyo siya, tanan kamo nga iya mga anghel, nga iya langitnon nga mga tinuga.
3 Dayawa ninyo siya, adlaw, bulan, kag mga bituon.
4 Dayawa ninyo siya, pinakamataas nga langit kag tubig sa ibabaw.
5 Magdayaw sila tanan sa GINOO!
Kay sa iya pagmando, natuga sila tanan.
6 Ginpahamtang niya sila sa ila mga lugar hasta san-o,
kag wala sing may makalapas sining mando niya.

7 Dayawa ninyo ang GINOO, kamo nga ara sa kalibutan,
dalagko nga mga sapat sa tubig, kag tanan nga kadadalman sang dagat.
8 *Dayawa ninyo ang GINOO,* mga kilat, ulan nga yelo,
snow, mga panganod, kag mabaskog nga hangin nga nagatuman sa iya sugo.
9 *Dayawa ninyo ang GINOO,* tanan nga mga bukid,
mga kahoy nga nagapamunga, kag tanan nga mga sedro,
10 tanan nga sapat: anta ukon indi, mga sapat nga nagakamang, kag mga nagalupad.
11 *Dayawa ninyo ang GINOO,* kamo nga mga hari,
mga opisyal, mga manugdumala, kag tanan nga katawhan sa kalibutan,
12 mga pamatan-on, mga tigulang kag mga bata.
13 Magdayaw sila tanan sa GINOO, kay labaw siya sa tanan.
Mas gamhanan siya sang sa tanan nga ara sa kalibutan kag kalangitan.
14 Ginapabaskog niya kag ginapadunggan ang iya matutom nga katawhan,
ang Israel nga palangga gid niya.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 149

Ang Kanta sa Pagdayaw

1 Dayawa ang GINOO!
Magkanta kamo sang bag-o nga kanta sa GINOO.
Dayawa siya sa pagtililipon sang iya matutom nga katawhan.
2 Magkalipay ang mga taga-Israel tungod sang ila Manunuga.
Magsinadya ang katawhan sang Zion* tungod sang ila Hari.

* **Salmo 149:2** *Zion:* ukon, *Jerusalem*

3 Magdayaw sila sa iya nga may pagsinaot;
kag magtukar sila sang tamborin kag mga arpa sa pagdayaw sa iya.
4 Kay nagakalipay ang GINOO sa iya katawhan;
ginapadunggan niya sila nga mga kubos paagi sa pagpadaog sa ila.

5 Magkalipay sila nga matutom *sa iya* tungod sang ila pagdaog;
magkanta sila sa kalipay bisan sa ila mga hiligdaan.
6 Magdayaw sila sing mabaskog sa Dios samtang nagauyat sila sang matalom nga mga espada,
7 sa pagpanimalos kag pagsilot sa mga katawhan sang mga nasyon,
8 sa pagkadena sang ila mga hari kag mga pangulo,
9 sa pagsilot sa ila suno sa ginsugo sang Dios.
Ini para sa kadayawan sang tanan nga iya matutom nga katawhan.

Dayawa ang GINOO!

Salmo 150

Dayawa ang GINOO
1 Dayawa ang GINOO!
Dayawa ninyo ang Dios sa iya templo.
Dayawa ninyo siya sa langit, ang iya mabakod nga lugar.
2 Dayawa ninyo siya tungod sang iya gamhanan nga mga binuhatan.
Dayawa ninyo siya tungod sang iya indi matupungan nga pagkagamhanan.
3 Dayawa ninyo siya paagi sa pagpatunog sang mga budyong.
Dayawa ninyo siya paagi sa mga arpa kag mga lira.
4 Dayawa ninyo siya paagi sa mga tamborin kag pagsinaot.
Dayawa ninyo siya paagi sa mga instrumento nga may mga kuwerdas kag mga plawta.
5 Dayawa ninyo siya paagi sa matunog nga mga cymbals.

6 Ang tanan nga nagakabuhi magdayaw sa GINOO.

Dayawa ang GINOO!